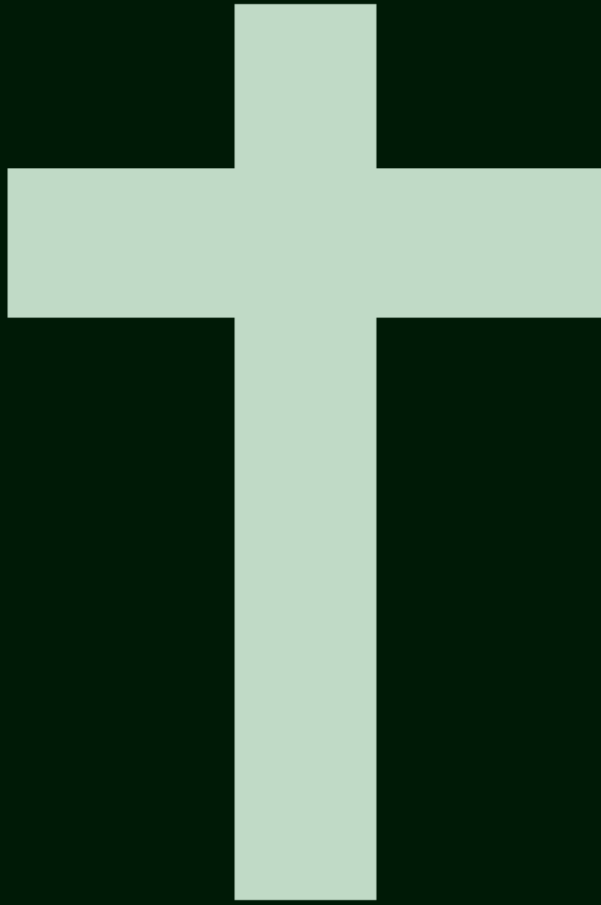

Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá

sa'a Jesús

New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mxh:Mixtec,
Tezoatlán)

Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mxh:Mixtec, Tezoatlán)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mxh], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 22 Dec 2018
b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f

Contents

San Mateo	1
San Marcos	50
San Lucas	83
San Juan	135
Hechos	174
Romanos	223
1 Corintios	242
2 Corintios	261
Gálatas	273
Efesios	280
Filipenses	287
Colosenses	292
I Tesalonicenses	297
2 Tesalonicenses	301
1 Timoteo	304
2 Timoteo	310
Tito	314
Filemón	317
Hebreos	319
Santiago	334
1 Pedro	339
2 Pedro	345
1 Juan	348
2 Juan	353
3 Juan	354
Judas	355
Apocalipsis	357

To'on yó'o kían nì taa San Mateo, ña ká'an sa'a Jesús

Nq yó'o kúú nq ve'e Jesús

¹ Ña yó'o kúú tuti noo tándaa yíko kuu ndidaá ñayuu nì sa kuu na ve'e Jesucristo, na nì kii tein na ve'e rey David, ta rey David nì kii tein na ve'e Abraham. ² Chi de'e Abraham ñoo nì sa kuu Isaac, ta de'e Isaac nì sa kuu Jacob, ta de'e Jacob nì sa kuu Judá xí'ín dao ka ñani ra. ³ Ta de'e Judá xí'ín iin ñá'a naní Tamar nì sa kuu Fares xí'ín Zara, ta de'e Fares nì sa kuu Esrom, ta de'e Esrom nì sa kuu Aram, ⁴ ta de'e Aram nì sa kuu Aminadab, ta de'e Aminadab nì sa kuu Naasón, ta de'e Naasón nì sa kuu Salmón, ⁵ ta de'e Salmón xí'ín Rahab nì sa kuu Booz, ta de'e Booz xí'ín Rut nì sa kuu Obed, ta de'e Obed nì sa kuu Isaí. ⁶ Ta de'e Isaí nì sa kuu David, na nì sa kuu rey noo na Israel, ta de'e rey David nì sa kuu Salomón, ta naná Salomón nì sa kuu ñadi'í Urías.

⁷ Ta de'e Salomón nì sa kuu Roboam, ta de'e Roboam nì sa kuu Abías, ta de'e Abías nì sa kuu Asa, ⁸ ta de'e Asa nì sa kuu Josafat, ta de'e Josafat nì sa kuu Joram, ta de'e Joram nì sa kuu Uzías, ⁹ ta de'e Uzías nì sa kuu Jotam, ta de'e Jotam nì sa kuu Acáz, ta de'e Acáz nì sa kuu Ezequías, ¹⁰ ta de'e Ezequías nì sa kuu Manasés, ta de'e Manasés nì sa kuu Amón, ta de'e Amón nì sa kuu Josías, ¹¹ ta de'e Josías nì sa kuu Jeconías xí'ín dao ka ñani ra tá tiempo nì kuei na ñoo Israel noo ndá'a ta ñoo Babilonia.

¹² Tá nì ndi'i nì kuei na Israel tixi ndá'a ta Babilonia, dá nì sa io iin de'e Jeconías ñoo, ta nì sa naní rá Salatiel, ta de'e Salatiel nì sa kuu Zorobabel, ¹³ ta de'e Zorobabel nì sa kuu Abiud, ta de'e Abiud nì sa kuu Eliaquim, ta de'e Eliaquim nì sa kuu Azor, ¹⁴ ta de'e Azor nì sa kuu Sadoc, ta de'e Sadoc nì sa kuu Aquim, ta de'e Aquim nì sa kuu Eliud, ¹⁵ ta de'e Eliud nì sa kuu Eleazar, ta de'e Eleazar nì sa kuu Matán, ta de'e Matán nì sa kuu Jacob, ¹⁶ ta de'e Jacob nì sa kuu José, ta José nì sa kuu yí María, ta de'e María kúú Jesús, na kúú Cristo, na dákaki ñaá. ¹⁷ Noo ndidaá na sá'ano yó'o, kándaá iniõ ña nda Abraham, ta nda David nì sa kuu na uxí komi na sá'ano. Ta nda David, ta nda tiempo nì kuei na Israel tixi ndá'a ta Babilonia, nì sa kuu na uxí komi ka na sá'ano. Ta nda tiempo nì kuei na ñoo Israel tixi ndá'a na ñoo Babilonia, ta nda tiempo Cristo nì sa kuu tuku na uxí komi na sá'ano.

Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús

¹⁸ Di'a nì kuu tá nì kaki Jesús: María, ta kakuu naná Jesús, sa nì xí'o va xi to'on xi noo José ña tanda'a xí'ín rá. Tído tá ko ñá'a naki'in tá'an na kande'i na, kúú nì tuu va María ñó'o de'e xi, chi Espíritu i Ndios nì xí'o ña ndato yó'o noo xí. ¹⁹ Ta José naní taa kakuu yí xí, ta sa'a ña kúú rá iin taa ndaa, ta ko kóni ra chinaní kini ñaá rá, sa'a ñoo nì nakani ini ra ña dión oon va dánkoo ñaá rá. ²⁰ Tá nì ndi'i nì ka'i ini ra ña dión kee ra, ta kúú nì na'a noo iin ángel nì kixi noo sato'o yo Ndios noo rá tixi sani. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—José, na ve'e David, o sa nákaní kuáchi inon ki'ón María kakuu ñadi'óon, dá chi mí Espíritu i Ndios nì xí'o ña'a ndato yó'o noo xí, sa'a ñoo nì tuu xi ñó'o de'e xi. ²¹ Ta dákaki xi iin tayí ló'o, ta chinanón xi Jesús, dá chi ta yó'o dákaki na ñoo xi noo kuáchi kée na —kaá na.

²² Ta ndidaá ña yó'o nì kuu, dá nì xinkoo noo nì ka'an Ndios xí'ín profeta, tá'an na sa kasto'on xí'ín ñayuu to'on nì ka'an mí Ndios xí'ín ná, chi di'a nì kaa na:

²³ Mífan tuu iin tadi'í táki kaño'o de'e xi.

Ta chinaní ná xi Emanuel.

To'on yó'o kóni kaa: Ió Ndios xí'ín yó.

²⁴ Tá nì ndoto va José, kúú nì kee ra choon nì sa'anda ángel ñoo. Ta kúú nì tandá'a rá xí'ín xí. ²⁵ Tído ko ní náki'in tá'an ta'on na kudí nduú na xían nani nì sa ño'o taleé ñoo. Tá nì kaki xi, dá nì chinaní ñaá ná Jesús.

¹ Ta ni kaki Jesús ñoo Belén, ña nákaa chí kuendá Judea, ta daá nákaa Herodes kúú rá rey chí kuendá Judea. Dá ni kasáa dao ta ndichí ñoo Jerusalén, ta ni kii ra chí noo xíno ndindii. ² Ta ni ndato'ón rá na ñoo Jerusalén, ta kaá ra:

—¿Ndeí ió na kúú rey noo na Israel, na ni kaki ñoo? Dá chi nda ñoo ndu ñoo ni xini ndu ni xinkoo iin tiño saá, sa'á ñoo ni kandaa ini ndu ña ni kaki na, ta vei ndu kandaño'o ndu na —kaá ra.

³ Tá ni ni'í t'ón rey Herodes, ta kúú ni naá vá ini ra, ta dión ta'ani ni ndo'o ndidaá na ñoo Jerusalén. ⁴ Sa'á ñoo ni kana Herodes ndidaá kúú ta duti saku'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndeí kaki na kakuu Cristo, na dáka ni ñaá?

⁵ Dá ni kaa ña ñoo xí'ín rá:

—Kaki na ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judea yó'o, dá chi di'a ni taa iin profeta ña ni ka'an Ndios xí'ín ná:

⁶ Ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judá, kandaya'i cháa ka yo'ó noo dao ka ñoo ñó'o kuendá Judá, dá chi xaan kaki iin ra katiin ndaa na ñoo Israel, na kúú ñoo, ta dándaki ñaá rá, kaá Ndios xí'ín profeta na —kaá ra.

⁷ Dá ni kana de'é rey Herodes ña ndichí ñoo, dá ni ndato'ón ndichí ñaá rá ndá kuu kúú mií mií kuu ni xinkoo tiño ñoo. ⁸ Ni ndi'i, dá ni tanda'a ñaá Herodes kua'an ra ñoo Belén, ta kaá ra xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ndato'ón va'a ndó ndeí ió tayí ñoo. Tá ni naní'i ndo xí, dá naki'o ndó kuendá noo, dá ná ko'on ta'ani yu'u kandaño'i xi —kaá ra.

⁹ Tá ni ndi'i ni ka'an Herodes dión, dá ni kankuei ña ñoo kua'an ra. Ta tiño, kirí ni xini ra nda ñoo mií rá ñoo xionoo rí kua'an rí noo rá. Ta ni saá rí ni sa tuu rí díní vé'e noo ió tayí ñoo. ¹⁰ Tá ni xini ra ni sa tuu rí, kúú ni kadii nda'o iní ra. ¹¹ Dá ni ku'u ra ve'e ñoo. Dá ni xini ra xí xí'ín María, naná xi. Dá ni sa kuíta xití rá noo xí, ta ni sa ndaño'o ñaá rá. Dá ni sonó rá yú'u sato noo ñó'o ña va'a, dá ni taó rá ña ni doko rá noo xí. Ta ñoo kúú oro, xí'ín dusa támi sá'an, xí'ín siti támi sá'an naní mirra. ¹² Tído tixi sani ni ka'an Ndios xí'ín rá ña ná dá'a ni nandió kuéi ra noo Herodes. Sa'á ñoo iin ka va íchi ni nandió kuéi ra kua'an nó'o rá.

Di'a ni kuu tá ni sa'ání rey Herodes ku'a'á nda'o taleé

¹³ Tá ni ya'a ña ñoo kua'an ra, dá ni ka'an iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios xí'ín José tixi sani, dá kaá na:

—Ndakoo yo'ó, ta ki'in taleé xaan xí'ín naná xi, ta kuino kíi kua'an Egipto, ta ñoo kandeí ndó nda ná kast'o'on tukui xí'ín ndó, dá chi kasá'a rey Herodes nándukú rá taleé xaan ka'ání rá —kaá na.

¹⁴ Dá ni ndoto José, ta sakuáa kuu daá ñoo ni ki'in ra taleé ñoo xí'ín naná xi, dá ni kee ra kua'an ra Egipto. ¹⁵ Ta ñoo ni sa ndeí na nda ni kasandaá kuu ni xi'i Herodes. Dión, dá ni xinkoo to'on ni ka'an Ndios xí'ín profeta na: “Nda ñoo Egipto ni nakanai de'i vei xi.”

¹⁶ Tá ni kandaa iní Herodes ña ni danda'í ñaá ta ndichí ñoo, kúú ni xido nda'o ini ra. Sa'á ñoo ni sa'anda ra choon ña ná kuu ndidaá takuálí yí ko ñá'a xino uu kua ndeí ñoo Belén xí'ín ndidaá takuálí yí ndeí ñoo kuálí ñó'o noo kúú kuendá Belén ñoo, chi sa kua'an xinkoo uu kua ni xini ta ndichí ñoo ni xino tiño. ¹⁷ Ta sa'á ña ni kee ra dión, sa'á ñoo ni xinkoo noo ni ka'an profeta Jeremías:

¹⁸ Táí káyu'ú na ñá'a ndeí ñoo Ramá.

Ni'i nda'o sá kíán, ta nda'í tánaán xí'ín ndirá nooan.

Ta ndeí'i Raquel sa'a de'án,

ta ko kuu ta'on natián tandeé iní, chi ni xi'i ndi'i xi.

¹⁹ Tá ni xi'i Herodes, dá ni na'a noo túku iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios noo José tixi sani noo ió ra ñoo Egipto, ²⁰ dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndakoo, ta kuaka tayí ló'o xaan xí'ín naná xi, ta nandió kuéi ndó kua'an nó'o ndo Israel, dá chi sa ni xi'i ndi'i va ña, ra ndúkú tayí ló'o xaan ka'ání rá —kaá na.

²¹ Dá n̄i ndakoo ra, dá n̄i nakuaka ra tayii ló'o ñoo xí'ín naná xi, dá n̄i kee na kua'an nó'o ná ñoo Israel. ²² Tído n̄i ni'í tó'on na ña Arquelao n̄i nakuín noo tatá ra rey Herodes dándáki ra kuendá Judea, sa'á ñoo n̄i yu'ú na ko'on na kandeí na ñoo. Tído n̄i kast'o'on tuku Ndios tixi sani xí'ín José ña ná ko'on na chí kuendá Galilea kandeí na. ²³ Dá n̄i saa na ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo n̄i sa ndeí na. Díon, dá n̄i xinkoo noo n̄i ka'an profeta ña kananí xí ta ñoo Nazaret.

3

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kasá'á kást'o'on Juan ña kasaq Jesús

¹ Tein tiempo daá ñoo, dá n̄i kasá'á Juan, na dákodo ndúta ñayuu, dána'a na noo ñayuu noo kúu yukú ichí chí kuendá Judea, ² ta kaá na xí'ín ná:

—Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, chí sa n̄i kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñaá ná.

³ Ta sa'a mií Juan yó'o n̄i ka'an profeta Isaías tá sa na'á, chí di'a n̄i kaa na: Kayu'ú iin taa noo kúu yukú ichí, ta kaa ra:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná”, kaá na.

⁴ Ta dá'on n̄i sa ndixi Juan n̄i kava'a xí'ín ídi camello. Ta iin cincho ñi n̄i kao noo nákaa tixi na. Ta sa seí ná tika xí'ín ndudí yukú. ⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndeí ñoo Jerusalén xí'ín na ndeí dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea xí'ín na ndeí ñoo ñó'o yati yuta Jordán ñoo sa kii noo nákaa Juan. ⁶ Ta sa na'o na kuachi na noo Ndios, ta kúu sa dákodo ndúta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁷ Tá n̄i xini Juan ña kua'á nda'o ta fariseo xí'ín ta saduceo vei ta'ani kodo ndúta rá noo ná, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—jNdo'ó kúu tata de'e koo! ¿Ndá yoo kaá daá xí'ín ndo'ó ña dión oon ni káki ndó noo ña xido ini Ndios, ña vei dándó'o naní nío ndo? ⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miían ndaa kuiti n̄i nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. ⁹ Ta ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'á ña kúu ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoo káki ndó. Dá chí miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndeí yó'o kakuuan na ve'e Abraham. ¹⁰ Ta kana'á ta'ani ndó ña sa ió nduu va hacha ka'andaan yo'ó yíto, sa'á ñoo ndi ndaa mií vá yíto ko xí'o kuj'i va'a, yiróon kúu rá ta'anda, dá kee ra kei ra noo kéi ñó'o.

¹¹ 'Miían ndaa kían dákodo ndútaí ndo'ó ini takuí, chí n̄i nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Tído sata yú'u vei iin na ndáya'i cháa ka o duú yu'u, ta ni ko káni vían taó yu'u ndisa ná, chí ndáya'i cháa ka na o duú yu'u. Ta noón kúu na dákodo ndúta ndo'ó xí'ín Espíritu ij Ndios, xí'ín ño'ó ita. ¹² Ta noón kúu táto'on iin taa tánee iin ña'a ndá'a ná dáxixi na tirió xí'ín tachi. Ta ki'o dión taó xoo na noni tirió tein xe'án. Ta nataán va'a naan ini yáka ná, ta xe'án ñoo chiñó'o na xí'ín ñó'o kéi, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá Juan.

¹³ Ta kúu n̄i keta Jesús chí kuendá Galilea vei na yuta Jordán noo nákaa Juan, dá dákodo ndúta ñaá ná. ¹⁴ Tído ko xín ta'on Juan dákodo ndúta ñaá ná, chí kaá na:

—Yu'u di'a va xínñó'ó kodo ndúta kee mií ní. Ta, ¿ndiva'a vei di'a ní noo yú'u ña dákodo ndútaí mií ní?

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Joon ní kaaon, dá chí kánian kee yó ndidaá choon sa'ándá Ndios —kaá na.

Dá n̄i xino ini Juan dákodo ndúta ñaá ná. ¹⁶ Tá n̄i ndi'i n̄i sodo ndúta Jesús, dá n̄i nakuín ndichi na ini takuí ñoo. Kúu mií daá n̄i nonó induú. Dá n̄i xini na Espíritu ij Ndios n̄i naxino na sata Jesús, ta kaa na táto'on kaa iin paloma. ¹⁷ Ta nda induú tái n̄i ka'an Ndios xí'ín Jesús:

—Yo'ó kúu de'e maní yu'u, ta náta'an nda'o ini xíní yo'ó —kaá na.

4

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án ña u'u dátuyúán Jesús

¹ Dá n̄i kee Espíritu ij Ndios ndáka na Jesús kua'an na diní yúku ichí, dá korndodó ñaá ña u'u. ² Ta n̄i sa ne'e ij ná uu diko kuu, uu diko ñoo, ta ni iin ña'a ko ní seí na. Ta n̄i

ndi'i, dá nda'í nī kāsá'á ku'ko na. ³ Ta kúú nī kāsáá ñā u'u, ñā xírndodó ñáá, noo ná. Dá nī kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá nī kaa na xí'án:

—Di'a va kaá tuti iī Ndios: “O duú ta'ón tó'ón pan xínñó'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a to'on Ndios ta'ani xínñó'ó ná kueídó'o na, dá kataki ndisa na” —kaá Jesús.

⁵ Nī ndi'i, dá nī kee ñā u'u ndáka ñaáan kua'an ñoo Jerusalén, ñā kúú ñoo Ndios. Dá nī dakáa ñaáan noo dikó cháá ka dinī ve'e ño'o ká'ano íin ñoo. ⁶ Dá nī kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kían dánkao ní mií ní nda noñó'o káa, chí di'a kaá tuti iī Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel ná saā na kandaa na yo'ó.

Ta kuita nduu na xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó,

dá kían ná o tákue'e sa'on kee yuu.

⁷ Dá nī kaa Jesús xí'án:

—Ta di'a ta'ani kaá tuti iī Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, na kúú sato'o ndo” —kaá na.

⁸ Dá nī kee tukuan ndáka ñaáan kua'an nda dinī iin yúku dikó nda'o. Dá nī daná'an ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñayuu noo ná, xí'ín ndidaá tá'an ñā ndato dándákan.

⁹ Dá nī kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ñā nakí'oi ndidaá ñā káa noo ní tá ná nakuiin xití ní noói, ta kandaño'o ní yu'u.

¹⁰ Dá nī kaa Jesús:

—Kuya'a kua'an noói, ñā u'u, chí di'a va kaá tuti iī Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón dinī Ndios, na kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'ón míí ná koni kuáchí ndó” —kaá na xí'án.

¹¹ Dá nī kexoo ñā u'u kua'an. Dá nī kāsáá ángel nī chindeé ná Jesús.

Di'a nī kuu tá nī kāsá'á Jesús dána'a na noo ñayuu

¹² Tá nī ni'i tó'on Jesús ñā nákaa Juan ve'e kaa, dá nī nandió koo na chí kuendá Galilea.

¹³ Kúú nī dankoo na ñoo Nazaret noo nī sa io na. Dá nī ki'in na kua'an na koo na ñoo Capernaum, ta kían iin ñoo nákaa yati yú'u taño'o noo nī sa kuu ñó'o na kuendá Zabolón xí'ín Neftalí. ¹⁴ Díon nī kuu, dá nī xinkoo to'on nī ka'an profeta Isaías, chí di'a nī kaa na:

¹⁵ Di'a ndo'o na ndéi kuendá Zabolón xí'ín na ndéi kuendá Neftalí,

tá'an na ndéi chí yú'u taño'o, ñā nákaa iin ka xoo yuta Jordán,

noo kúú kuendá Galilea, noo ndéi ñayuu ko kúú na Israel.

¹⁶ Ta ñayuu ndéi ñoo ñoo, sa iin naá ñaxintóni ná,

tído viti ndato nī natoon noo ná.

Ta va'ará sa xionoo na iin íchi naá noo kuu na,

tído viti ndato nī natoon noo ná, kaáan.

¹⁷ Nda daá nī kāsá'á Jesús dána'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá chí sa nī kuyati va kuu ñā kían ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándáki ñáá ná.

Di'a nī kuu tá nī kana Jesús dao taa tiiñ tiyaká ñā kanoo ra xí'ín ná

¹⁸ Ta noo xíka Jesús kua'an na yú'u taño'o naní Galilea, ñoo nī xini na uu taa, iin ra kúú Simón, tá'an ra nī chinaní ná Pedro, ta iin ra kúú Andrés, ñani mií rá. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá ini takuií, chí kúú rá ta tiiñ tiyaká. ¹⁹ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakíi ndo ná ko'o kanoo xí'ín yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndo ñayuu tein kuachi na tát'on kée ndó taó ndo tiyaká ini takuií —kaá na.

²⁰ Ta kúú vití'ón nī dankoo ra ñóno rá. Kúú nī kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

²¹ Ta noo xíka Jesús kua'an na cháá ka chí noo, kúú nī xini na uu ka taa, ta iin ñani kúú, iin ra naní Jacobo, ta iin ka ra naní Juan. Ta kúú rá de'e taa naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñóno rá xí'ín tatá ra. Dá nī kana ñáá Jesús. ²² Ta kúú vití'ón nī dankoo ra tatá ra xí'ín barco ñoo. Dá nī kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

²³ Ta ni nata'an Jesús ni xionoo na chí kuendá Galilea ñoo sa daná'a na iin rá iin ve'e noo ndítútí na Israel. Ta dána'a na to'on va'a, ña kían ká'an ndi koo ndu'u yó tixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e, ta sa nduva'a na na u'u ñíí. ²⁴ Ta iin níí kúú kuendá Siria ñoo ni kasandaá to'on sa'a Jesús, sa'á ñoo ndidaá xían ndáka ñayuu na kú'u vei na noo Jesús, á mií ná ndó'o na kue'e, o mií ná kúú ná na u'u ñíí, o mií ná kúú ná na ndó'o níó kée espíritu kini, o mií ná kúú ná na xí'i yí'í, o mií ná kúú ná na ni natií ñíí. Ta ndidaá ná ni nduva'a ni kee Jesús. ²⁵ Ta kua'á nda'o na ndéi kuendá Galilea, xí'ín na ndéi ndin uxí ñoo ká'an xí'ín ná Decápolis, xí'ín na ñoo Jerusalén, xí'ín dao ka na ndéi kuendá Judea, xí'ín na ndéi iin ka xoo yuta Jordán tákuei na Jesús xionoo na.

5

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús diní iin yúku

¹ Tá ni xini Jesús ña kua'á nda'o kúú ñayuu ñoo, dá ni kaa na diní iin yúku íin ñoo. Dá ni sa koo na. Ta ni natuu yati taa xionoo xí'ín ná ñoo noo ná. ² Dá ni kasá'á ná dána'a na noo rá, ta kaá na:

³ —Ndiká'án ndi kúú ví na nákoní ña xínñó'ó ná Ndios, chí na yó'o kúú na sa ñó'o tixi ndá'a Ndios.

⁴ 'Ndiká'án ndi kúú ví na ndé'i, dá chí natiin na tandeé iní noo Ndios.

⁵ 'Ndiká'án ndi kúú ví ñayuu nda'í ió ini, dá chí na yó'o kúú na natiin noñó'o yó'o noo Ndios.

⁶ 'Ndiká'án ndi kúú ví na xí'i doko sa'á ña ndaa, ta íchí ini na koni na ñá, dá chí ndinoo ini na xí'ín ña ndaa kee Ndios.

⁷ 'Ndiká'án ndi kúú ví na ká'ano ini, dá chí ku'u ini Ndios sa'a ná.

⁸ 'Ndiká'án ndi kúú ví na kómí iin níó vii, dá chí koni xí'ín noo ná Ndios.

⁹ 'Ndiká'án ndi kúú ví na ndúkú ña nandei va'a dao ka ñayuu, dá chí na yó'o kúú na kananí de'e Ndios.

¹⁰ 'Ndiká'án ndi kúú ví na ndó'o níó sa'á ña kée na ña ndaa, dá chí na yó'o kúú na ni'í ña kaño'o na tixi ndá'a Ndios.

¹¹ 'Ndiká'án ndi kúú ví ndo'ó tá ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndó, o tá kéndava'a na xí'ín ndó, o tá káva'a na kua'á noo ña to'ón sa'a ndo sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. ¹² Ta ná kadij iní ndo, ta ñóchí kuu ini ndo, dá chí ká'ano nda'o ña va'a ko'on Ndios kí'o na noo ndo chí induú sa'á ña ndó'o ndó dión, dá chí kí'o dión ta'ani ni kenda'a na xí'ín profeta ni sa ndei sa na'á.

Yó'o dána'a Jesús ña kúú yó tató'on ñii ñayuú yó'o

¹³ 'Ndo'ó kúú tató'on ñii ñayuú yó'o, tído tá ni ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'án, dá ndu'o'ova tukuan? Kó ta'ón ka ña'a kuu kechóon yóan. Ndá kata va yóan sata vé'e, ta kuei ni'ini ñayuu kanoo na.

Kúú yó tató'on iin ña'a dátoon noo ñayuu

¹⁴ 'Ta kúú ta'ani ndó tató'on iin ña'a dátoon noo ñayuu, ta ndó'o ndó tató'on ndó'o iin ñoo kánóo diní yúku, dá chí o kúú ta'on dáda'i na ña. ¹⁵ Ta dión ní, ni iin tó'ón ñayuu ko chí'í'í o iin íti, dá chikaá naán tixi iin sato. Di'a chínóo naan noo dikó, dá katoon noo ndidaá na ndéi ini ve'e. ¹⁶ Ta kí'o dión kánian katoon ndo noo iin rá iin ñayuu, dá ná koni na ña va'a kée ndó, dá ná keká'ano na tatá yo Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús sa'a choon sa'ándá ley Moisés

¹⁷ 'Ná dá'a ni ka'án ndó ña vei yu'u dátuuí choon sa'ándá ley Moisés xí'ín ña ni taa ndidaá profeta. Di'a vei yu'u dáxinkooi choon sa'ándáan. ¹⁸ Dá chí miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña xían nani ió induú xí'ín noñó'o, ni iin tó'ón ta'on tá'í letra ley o kándaa, miían xinkoo ndi'i noo ká'an. ¹⁹ Sa'á ñoo, ndi ndáa mií vá ñayuu xío kao iin káa choon kuálí sa'ándá ley, ta kí'o dión ta'ani kee na dána'a naán noo dao ka ñayuu, dá kían cháá vá kandaya'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. Tído ndi ndáa na seídó'o choon kuálí yó'o, ta dión dána'a na noo dao ka ñayuu, noón kúú na kandaya'i nda'o tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ²⁰ Ta ká'ín xí'ín ndó ña kánian kuita ndaa cháá ka ndo kee ndó ña kóni Ndios o

duú ta dána'a ley xí'ín ta fariseo, dá chi tá koó, dá kían ni iin kuú ta'ón o ndú'u ndó tixi ndá'a Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni karyíi yó xí'ín ñani tá'an yó

²¹ 'Sa ni seídó'o va ndó choon ni ta'anda noó na sá'ano ve'e yó: “O sa ka'ání ndó ndi, ta ndi ndáa ñayuu sa'ání ndi, miífan keyíko sa'a ná sa'a kuachi ni kee na.” ²² Tído yu'u di'a ká'ín xí'ín ndó ña ndi ndáa mií vá ñayuu, va'ará ná karyíi óon na xí'ín ñani tá'an na, miífan keyíko Ndios sa'a ná. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu yá'a ká'an xí'ín ñani na ña kúu ná ñayuu xixi, noón kúu na kandoo kakuu na ñayuu kómí kuachi noó na sá'ano ñoo yo. Ta ndi ndáa mií ñayuu, na ká'an xí'ín ñani tá'an na ña ni lú'u ko chóon na, noón kúu na ko'on kaño'o indayá noo kéi ñó'o.

²³ 'Ta viti, tá kua'an ndo doko ndo ña'a noo Ndios, ta ni ndusaa ini ndo ña ko ña'a ndeyíko ndo tandó'ó ndo xí'ín ñani ndo, ²⁴ dá kían kánian dánkoo too ndó ña né'e ndó kua'an ndo doko ndo noo náa ñoo, ta dinño'ó kua'an ndo ndaka ndo ña maní noo ñani ndo. Tá ni ndi'i, dá nandió kuéi ndó doko ndoán noo Ndios. ²⁵ Ta ndi'i ini ndo kandoo maní ndo xí'ín ñayuu naá xí'ín ndó nani xika ndó kua'an ndo noó ta né'e choon. Dá chi tá koó, dá nakí'o na ndo'ó noo ndá'a rá. Ta ta né'e choon ñoo kúu ra nakí'o ndo'ó noo ndá'a ta ndaa yé'é kaa, dá chikaá ra ndo'ó ve'e kaa. ²⁶ Tá miífan ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña o yáa ta'on ndó nda rá ná chiya'i ndi'i ndó sa'a ña ni kee ndó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni kee yó kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í yo o yí yo

²⁷ 'Sa ni seídó'o va ndó choon kaá di'a: “O sa kée ndó kuachi xí'ín na ko kúu ñadi'í ndo o yí ndo.” ²⁸ Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ña ndi ndáa mií vá ta nákani lóko ini ra ndé'é rá iin ñá'a, ta nákani kue'é ini ra xí'an, roón kúu ra ni ya'a ni kee kuachi xí'an xí'ín ñaxintóni rá.

²⁹ 'Sa'a ñoo, tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín nduchí nóo xoo kuá'a ndo, dá kían taó ndoán, ta kaño'ó ndoán. Dá chi va'a cháa kaan ná naá iin nduchí nóo ndo o duú kaan dáketa na iin ní ndó indayá. ³⁰ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a xoo kuá'a ndo, dá kían ka'anda ndoán, ta kaño'ó ndoán. Dá chi va'a cháa ka ña ná kamaní iin ndá'a ndo o duú kaan dáketa na iin ní ndó indayá.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin ta ñadi'í ra

³¹ 'Sa ni seídó'o ta'ani ndó iin ka choon kaá di'a: “Ndi ndáa mií vá ta kóni dánkoo ñadi'í ra, dá kían nakí'o ra iin tuti ña ká'an ña kóni ra dánkoo ñaa rá.” ³² Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ña ndi ndáa mií vá ta dánkoo ñadi'í ra, ta ko kían sa'a ña ni xini xixi ñaa, dá kían mií rá kedaá xí'ín ñadi'í ra, dá ya'an keeán kuachi xí'ín iin ka ta. Ta dión ní ta náki'in tá'an xí'an, yá'a ra kee ra kuachi xí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni nachina'á yó ni iin ña'a

³³ 'Ta sa ni seídó'o ta'ani ndó iin ka choon ni ta'anda noó na sá'ano ñoo yo: “O sa kétó'ón ndó ña ni nachina'á ndó kee ndó noo sato'o yo Ndios. Di'a koo ini ndo kee ndó ña ni kaa ndo kee ndó.” ³⁴ Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó, o sa náchina'á ndó ni iin ña'a, dá kí'o ndó to'on ndó. O sa náchina'á ndó induú, dá chi noo ió mií Ndios kían, ³⁵ ta o sa náchina'á ndó noño'o yó'o, dá chi yó'o ndíta sa'a Ndios, ta o sa náchina'á ndó ñoo Jerusalén, dá chi ñoo mií rey ká'ano kían. ³⁶ Ta ni o sa náchina'á ndó diní ndo, dá chi o kándeé ta'on ndó ndekuxí ndo ni iin tó'ón idí diní ndo, ta ni o kándeé ndó ndendei'í ndoán. ³⁷ Tído ndo'ó, tá kaa ndo jaan, ta dión ná kakian. Tá kaa ndo koó, ta dión ná kakian. Chi tá yá'a ndó ká'an ndo cháa ka to'on, dá kían ndéi ndó kée ndó ña kóni ña kini.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ku'u ini yo sa'a na xini u'u ñaa

³⁸ 'Ta dión ní sa ni seídó'o ndó iin ka choon kaá di'a: “Tá ni taó ná iin nduchí nóo ndo, dá kían taó ta'ani ndó nduchí nóo na. Tá ni taó ná iin no'o ndó, dá kían taó ta'ani ndó iin no'o na.” ³⁹ Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó, o sa chidáo tá'an ndó xí'ín ñayuu káni. Va'a kaan di'a kee ndó: Tá ni kani na iin xoo noo ndo, kí'o ndó iin ka xoo ná kani na. ⁴⁰ Ta ndaa na kóni ka'an kuachi sa'a ndo, ta xío ndaa ra do'onno ndo, dá kían kí'o ndoán noo rá, ta konó ta'ani ndó naki'in ra kotó ndo. ⁴¹ Ta ndi ndáa mií ra kéndúsá xí'ín ndó kandio ndó ña'a ra

ko'on ndo iin kilómetro dao, kua'an ndo xí'ín rá nda oní kilómetro. ⁴² Ta ndáa na xí'ka iin ña'a noo ndo, k'i'o ndoan noo ná. Ta ndáa na kóni ki'in tóo ña'a noo ndo, o sa kádí'inda ndoan noo ná.

⁴³ 'Ta sa seídó'o ta'ani ndó ña ni ka'an dao ka ñayuu: "Ku'u ini ndo sa'a ñayuu xí'ín ndó, ta koni u'u ndo na xiní u'u ñaá." ⁴⁴ Tído yu'u di'a ká'in xí'ín ndó ña ku'u ini ndo sa'á na xiní u'u ñaá, ta ka'an va'a ndó xí'ín na ká'an ndava'a xí'ín ndó, ta keva'a ndó xí'ín na ká'ńó'ó ñaá, ta kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á na kénóo ñaá, xí'ín sa'á na kéndava'a xí'ín ndó. ⁴⁵ Díon, dá ná'a ndo ña miían ndaa kúú ndó de'e tatá Ndios, na ió induú, na dáxinkoo ndindii sata ñayuu kíni xí'ín ñayuu vá'a, na dákóon dai sata ñayuu ndaa, xí'ín ñayuu kíni. ⁴⁶ Dá chí tá kú'u ini ndo sava'a sa'á na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ni'i ndo? ¿Á kọ ná'a ta'on ndó ña díon ta'ani kée ra kí'in ya'i sa'a ñó'o? ⁴⁷ Tá ká'an ndo ndisá'an xí'ín sava'a ñani tá'an ndó, dá kían, ¿ndí kían va'a kée ndó, xiní ndo? ¿Á kọ ná'a ta'on ndó ña díon ta'ani kée na kọ ná'a Ndios tein mií ná? ⁴⁸ Tído ndo'ó, koo ini ndo kenda ndi'i ndó choon táto'on kenda tatá yo Ndios, na ió induú, choon.

6

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó chindeé yó na kúnda'í

¹ 'Kandaa ndo mií ndó, o sa ndúkú ndó kee ndó ña va'a noo ñayuu sa'á ña kóni ndo kandé'é va'a na ndo. Dá chí tá kée ndó díon, dá kían ni iin ña va'a o nándió né'e tatá Ndios, na ió induú, noo ndo. ² Sa'á ñoó, tá kua'an ndo k'i'o ndó di'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni ka'an ndo xí'ín ra tuú trompeta ña kuita ra tuu ra noo ndo táto'on kée taa uu noo ini ve'e noo náataka yo xí'ín noo xionoo ra keí. Díon kée ra, dá ná chinaní va'a ñaá ñayuu. Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra. ³ Tído, ndo'ó, tá kua'an ndo k'i'o ndó di'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni kana'á nda'á íti ndo ndí kían xí'o nda'á kuá'a ndo, ⁴ dá kían ná koo de'é ña maní kée ndó, chí tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndo, noón kúú na nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá ká'an yo xí'ín Ndios

⁵ 'Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín tatá Ndios, o sa kée ndó táto'on kée taa uu noo, dá chí kátoó ra kandita ndichi ra ini ve'e noo náataka yo ka'an ra xí'ín Ndios, ta kátoó ta'ani ra kandita ra iin rá iin do'o keí ka'an ra xí'ín Ndios, dá ná kandé'é ñayuu ña kée ra. Tído miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra. ⁶ Tído ndo'ó, tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín tatá Ndios, kua'an ndu'u ndó ini ve'e ndó, ta kadi ndo yé'é ndó, dá ka'an ndo xí'ín Ndios, na kọ túu, na ndé'é ña kéde'é ndo, dá ná nandió né'e túu na ña va'a noo ndo.

⁷ 'Ta noo ká'an ndo xí'ín ná, ná dá'a ni nandió kuéi tóo tuku ndó ka'an ndo to'on, ña sa ni ka'an ndo táto'on kée ñayuu kọ ná'a Ndios, dá chí ká'an ná ña sa'á ña kua'á téi ká'an na, dá natiin na ña xí'ka na. ⁸ Sa'á ñoó ná dá'a ni kee ndó táto'on kée na, chí sa na'á vá tatá yo Ndios ndí kían xínńó'ó ndó va'ará kọ ná'a kaka ndoan noo ná. ⁹ Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, ta dí'a kaa ndo:

Tatá mií ndu'u, na ió induú,
ná natiin kuú mií ní ndidaá tá'an ñańó'ó.

¹⁰ Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o.

Táto'on k'i'o kée ní ña kóni ní induú xaan, k'i'o díon ta'ani ná koo nońó'o yó'o.

¹¹ Ta k'i'o ní ña xínńó'ó ndu'u keí ndú iin iin kuú kuú.

¹² Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu táto'on k'i'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu sa'á na yá'a noo ndú.

¹³ Ta o sa kónó ní kuei ndu noo kuachi, ta dáka'ki ní ndu'u noo ña kini.

Dá chí mií ní kúú na dándáki, ta mií ní kúú na kómí choon, ta mií ní kúú na kánian natiin ndidaá tá'an ñańó'ó.

Ta daá kuití díon ná koo.

Díon ná koo.

¹⁴ 'Dá chí tá ná ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noo ndo, dá kían ku'u ká'ano ta'ani ini tatá yo Ndios, na ió induú, sa'á kuachi mií ndó. ¹⁵ Tído tá ná o kú'u ká'ano ini

ndó sa'á ñayuu ni ya'a noo ndo, dá kían ni tatá yo Ndios o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuachi ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá né'e ij yo

¹⁶ 'Tá kua'an ndo kane'e ij ndo, o sa kútamā ndo táto'on kée taa uu noo, dá chi nda'í nda'o ndé'é rá xionoo ra, dá ná'a ra mií rá noo ñayuu ña né'e ij rá. Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra. ¹⁷ Tído ndo'ó, tá né'e ij ndo, luu ná nacho'on dinj ndo, ta nakata ndó noo ndo, ¹⁸ dá kían ná dá'a ni na'a ndo mií ndó noo ñayuu ña né'e ij ndo. Ta sava'a iin tó'ón dinj tatá yo Ndios, na ko túu, ná kana'á ña kée ndó dión. Ta iin tó'ón mií tatá Ndios, na ndé'é ña kédé'é ndo, ná nandio né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ndukú yó koo kuiká yó noo ña kóni Ndios

¹⁹ 'Ná dá'a ni ketúti ndó ña kuiká ñayuu yó'o, dá chi yó'o kúu noo dánaa tikidi ña'a, ta yó'o kúu noo dánaa daye'e ña'a, ta yó'o ta'ani kúu noo ndéi ta kuí'íná, chi koku'u ra ve'e, ta kí'in kuí'íná rá ña'a. ²⁰ Va'a kaan ndukú ndó koo ña kuiká ndo induú, dá chi ni tikidi, ni daye'e ko dánaa ña'a ió ñoo, ta ni ta kuí'íná o kúu ku'u ki'in kuí'íná ña ió ñoo. ²¹ Dá chi noo ió ña kuiká ndo, ñoo ta'ani nákaa níno ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña nduchí nóo yo kúu táto'on iin ñó'o dátoon noo yo

²² 'Ta nduchí nóo ndo kúu táto'on iin ñó'o nákaa tóon níi ndo, ña dátoon níno ndo. Sa'á ñoo tá va'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níi vá túu noo ndo. ²³ Tído tá ko vá'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níi vá níi ndo iin naá. Tá ni nda'o ña dátoon noo ndo, dá kían ndi ki'o ka ví ni nakuíin naá noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña o kúu ta'on ndiko yo Ndios, ta ndiko ta'ani yó di'ón

²⁴ 'Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu kéchóon noo uu sato'o, dá chi iin na koni u'u na, ta iin ka na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenoo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko na Ndios, ta ndiko ta'ani na ña kuiká.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni ndi'i téi ini yo sa'á ña ió ñayuu yó'o

²⁵ 'Sa'á ñoo ká'in xí'ín ndó viti, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'á ña ko'o ndó, ta ni sa'a dá'on kandixi ndó, dá kada'i níi ndo. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ió ña'a ndáya'i cháa ka kee ndó nani takí ndo o duú ña kasá'an oon ni ndó? Ta ió ña'a ndáya'i cháa ka xínñó'ó níi ndo o duú dá'on kandixi ndó. ²⁶ Kande'é ndó to'on ndó'o laa, chi ni ko chí'i rí tata, ni ko dákée rí, ta ni yáka ri koó nátaan va'a rí ña'a rí. Tído tatá yo Ndios, na ió induú, xito va na ri. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndáya'i cháa ka ndo o duú laa? ²⁷ ¿Ndi ndaa ndó kandeé kua'ano iin kondó ndá'a cháa ka sa'á ña ndí'i ini ndo?

²⁸ 'Ta, ¿ndiva'a ndí'i ini ndo sa'a dá'on kandixi ndó? Kande'é ndó táto'on ki'o sá'ano torí ndi'indi kaa yúku, chi ko kéchóon ta'an vaan, ta ni ko káva'an dá'on kandixian. ²⁹ Tído yu'u ká'in xí'ín ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaa ta kuiká ni sa kuu ra, tído ko ní sá ndixi va'a ra táto'on ki'o ndato iin torí ndi'indi ñoo. ³⁰ Tá ki'o dión kée Ndios xí'ín ita kaa yúku, tá'an ña kaa kuu viti, tído iin taan chiñó'o ñaá ná ini xito, ¿á ko ná'a ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, ta cháa téi kándéé ini ñaá? ³¹ Sa'á ñoo ná dá'a ni ndi'i téi ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó o sa'a ndí kían ko'o ndó o sa'a ndí kían kandixi ndó, ³² chi sa'a ndidaa ña yó'o ndí'i nda'o ini ñayuu ko ná'a Ndios. Tído mií tatá yo Ndios, na ió induú, sa ná'a vá ná ña xínñó'ó ndóan. ³³ Sa'á ñoo dinñó'ó ka ndukú ndó ña kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta koo ini ndo kee ndó ña ndaa kóni na, ta kúu ndidaa ña'a yó'o koo noo ndo. ³⁴ Sa'á ñoo ná dá'a ni ndi'i ini ndo ndi koo ndó taan, dá chi vei díin va ña'a ndo'o ndó. Sa'á ñoo koo ini ndo kandeí ndó xí'ín ña ndó'o kuu viti ni.

7

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni keyíko mií yó sa'á ñayuu

¹ 'Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'á ñayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a mií ndó. ² Dá chi táto'on ki'o keyíko ndo sa'a ná, ki'o dión ta'ani keyíko Ndios sa'a ndo, chi táto'on ki'o chíki'ó ndo, ki'o dión ná chiki'ó Ndios mií ndó. ³ ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta ko xí'o ndó kuendá ká'ano ka tĩndú'u nákaa noo mií ndó? ⁴ Ta, ¿ndi kaa

noo ndo ka'an ndo xí'ín ñani ndo: “Konón ná taóí xe'e nákaa noo xaan”, kaá ndo, ta ko ndé'é ta'on ndó ndi k̄i'o ví káa t̄indú'u nákaa noo mií ndó? ⁵ ¡Kúú ndó ñayuu uu noo! Taó ndó dinño'ó t̄indú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

⁶ O sa k̄i'o ndó ña īi noo t̄ina, ch̄i nandió kuéi rí tiin rí ndo'ó. Ta o sa dákuéi ndó yuu díon né'e va'a ndó noo ñó'o kochí, dá ch̄i chiní'ini sa'a rián.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yo xí'ín Ndios

⁷ Ta kaka ndo ña xínño'ó ndó noo Ndios, ta kúú ni'í vá ndóan. Ndukú ndóan, ta kúú ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúú nonó váán noo ndo. ⁸ Dá ch̄i ndidaá na xíkaan, ni'í náan, ta ndi ndáa na nándukú ñá, ni'í náan. Ta ndi ndáa na dákásá yé'é, nonó vá yé'é noo ná.

⁹ Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, á xí'o ndó iin yuu noo xí? ¹⁰ O, tá xíka x̄i iin t̄iyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin ko noo xí? ¹¹ Koó, dá ch̄i va'ará kúú ndó ñayuu k̄ini, tído t̄i'a ndó k̄i'o ndó ña va'a noo de'e ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá yo Ndios, na ió induú, ch̄i k̄i'o na ña va'a noo na xíkaan? ¹² Tátoto'on k̄i'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'ín ndó, k̄i'o díon ta'ani kee ndó xí'ín ná, ch̄i k̄i'o díon dándáki ley xí'ín ña ni taa profeta.

Yó'o dána'a Jesús ña ná koo ini yo ku'u yó yé'é ku'ín

¹³ Koo ini ndo ku'u ndó noo kúú yé'é ku'ín, dá ch̄i ndíka nda'o yé'é, ta ndíka nda'o íchi, ña né'e ñaá kua'an indayá. Ta kua'á nda'o ñayuu koku'u kua'an íchi ñoó. ¹⁴ Tído ku'ín vá yé'é, ta ku'ín vá íchi, ña kua'an noo kataki chíchí ná, ta cháá nda'o ñayuu kondu'u kua'an ñoó.

Yó'o dána'a Jesús ña xí'ín ku'i xí'o iin yíto, dá kandaá ini yo ndá yíto kúú rá

¹⁵ Kandaá ndo mií ndó noo profeta to'ón, dá ch̄i vei ra noo ndo, ta kée ra mií rá kúú rá tátoto'on léko, tído ndigüe'í lobo va kúú rá. ¹⁶ Tído xí'ín ña kée ra, kandaá ini ndo ndá yoo kúú rá, dá ch̄i o duú ta'íón xí'o uva, ta ni ión títi ko xí'o t̄iño'ó. ¹⁷ Dá ch̄i ndidaá yíto va'a xí'o ku'i va'a, tído yíto ko vá'a xí'o ku'i ko vá'a. ¹⁸ Ta ni iin tó'ón yíto va'a ko xí'o ku'i ko vá'a, ta ni iin tó'ón yíto ko vá'a ko xí'o ku'i va'a. ¹⁹ Ta ndidaá yíto ko xí'o ku'i va'a kúú rá ta'anda, dá kei ra noo k̄éi ñó'o. ²⁰ Sa'á ñoó, xí'ín ña kée ra, dá kandaá ini ndo ndá yoo kúú rá.

Yó'o dána'a Jesús ña o duú ndidaá ñayuu ná chinaní ñaá sato'o na koni na ndu'u na noo ió Ndios

²¹ Ta o duú ndidaá ñayuu ka'an xí'ín yu'u: “¡Mií ní kúú sato'i, mií ní kúú sato'í!”, koni ndu'u noo dándáki Ndios. Sava'a na kée ña kóni tatái, na ió induú, noón vá kúú na koni ndu'u noo dándáki Ndios. ²² Ch̄i kua'á nda'o ñayuu kaa dí'a xí'ín yu'u tá ná kasandaá kuú dáá ñóó: “Sato'o ndu'u, sato'o ndu'u, ¿á ko ndúsaa ta'on ini ní ña xí'ín kuú mií ní ni ka'an ndu ña koo chí noo, ta xí'ín kuú mií ní ni taó ndú espíritu kini, ta xí'ín kuú mií ní kua'á nda'o ña ná'ano ni kee ndu'u?” ²³ Dá kaai xí'ín ná: “Ko ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndó nooí, ch̄i kúú ndó na kée ña kini.”

Yó'o dána'a Jesús sa'a uu taa kava'a ve'e

²⁴ Ta ndi ndáa na seídó'o to'on dána'i, ta kée na choon sa'ándáan, noón kúú na ko'ín dákí'in tá'in ña kée na xí'ín iin taa ió ñaxintóni, tá'an ra ni kava'a ve'e noo tóto. ²⁵ Ni koon dai déen, ta ni xino takuí kua'a ini yuta ñoó, ta ni kana tachí déen, ta ni kani tá'an xí'ín ve'e ñoó, tído ni iin ña'a ko ní ndó'an, dá ch̄i iin tooan noo tóto. ²⁶ Tído ñayuu seídó'o to'on dána'i, ta ko kée na ña, noón kúú tátoto'on iin taa ko ká'i ini, tá'an ra ni kava'a ve'e noo ñotí. ²⁷ Ni koon dai déen, ta ni xino takuí kua'a ini yuta ñoó, ta ni kana tachí déen, ta ni kani tá'an xí'ín ve'e ñoó, ta kúú ni kooan, ta ni naá ndí'i vaan —kaá Jesús.

²⁸ Ta ni ndi'i ni ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, kúú ni naá ini ñayuu ni kee ña ni daná'a na, ²⁹ ch̄i ko kée na tátoto'on k̄i'o kée ta dána'a ley Moisés, ch̄i dána'a na tátoto'on k̄i'o kée iin na né'e choon.

8

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i ní

¹ Tá ni naxino Jesús sa'a yúku ñoó, ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. ² Dá ni natuu yati iin taa ndó'o kue'e té'i ní noo Jesús. Kúu ni sa kuin xití rá noo ná, dá ni kaa rá xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvií ní nííí.

³ Dá ni chinoo Jesús ndá'a ná sata rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kónii. Ná nduviion —kaá na.

Ta kúu vit'ón di'a ni ndañó'ó ni'ini kue'e ndó'o ra.

⁴ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—O sa koo inon nakanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña ni keei xí'ón. Di'a kua'an na'a miíon noo ta duti, ta kane'e ña'a kua'an kemánon Ndios, táto'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña sa ni nduvií níion —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús iin taa kéchóon noo iin taa dándáki iin ciento soldado

⁵ Tá ni ndu'u Jesús kua'an na ñoo Capernaum, dá ni kasáa iin taa dándáki iin ciento soldado noo ná. Ta ni sei nda'í ra noo ná, ⁶ ta kaá ra:

—Tatá, ta kéchóon nooi kándu'u rá ini ve'i, ta ni natii sa'a rá, ta ndó'o nda'o níó rá.

⁷ Dá ni kaa Jesús:

—Kó'o ve'ón, dá ná nduva'i ra.

⁸ Dá ni kaa taa dándáki iin ciento soldado ñoó xí'ín Jesús:

—Tatá, ko ta'ón ña'a kúu yu'u ña ku'u ní ve'i, tído xí'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúu nduva'a va ta kéchóon nooi. ⁹ Chi kúu ta'ani yu'u iin taa nákaa tixi ndá'a ta né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'a ñoó tá ná ka'in xí'ín iin ra, “Kua'an”, ta kúu kua'an va ra. Ta tá ka'in xí'ín iin ka ra, “Nakí”, ta kúu vei va ra. Tá ka'in xí'ín ra kéchóon nooi, “Kee choon yó'o”, ta kúu kée va raan —kaá ra xí'ín Jesús.

¹⁰ Tá ni seídó'o Jesús to'on yó'o, kúu ni naá iní na. Dá ni kaa na xí'ín ñayuu tákuei ñaá vei ñoó:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin tó'ón na Israel ko kándéé iní na yu'u táto'on ki'o kándéé iní ñaá taa yó'o. ¹¹ Ta kaá yu'u xí'ín ndó ña ná kii ñayuu chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, ta kandeí dáó ná xí'ín Abraham, xí'ín Isaac, xí'ín Jacob noo dándáki Ndios induú. ¹² Tído na kánian ní'í ña kandeí na noo dándáki Ndios, noón kúu na taó di'a ñaá Ndios sata vé'e noo in naá, ta ñoó kuaki na, ta kuchi tá'an no'o na.

¹³ Dá ni kaa na xí'ín taa dándáki iin ciento soldado ñoó:

—Kua'an nó'on ve'ón, chi sa'a ña ni kandeé inoon yu'u, sa'a ñoó sa io va ña ni xikon —kaá na.

Ta kúu mií hora daá vá ni nduva'a ta kéchóon ñoó.

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús ña kúu xido Simón Pedro

¹⁴ Tá ni saá Jesús ve'e Simón Pedro, ta kúu kándu'u xido ra noo xito kua'an kée kue'e dáa. ¹⁵ Dá ni kakon Jesús ndá'an, ta kúu ni ya'a va ña dáa'an. Ta kúu ni ndakoon ni kasá'a kenduuan ña'a keí ná.

Ta kua'á nda'o ñayuu ni nduvá'a ni kee Jesús

¹⁶ Dá tá ni kuaá kuú dáá ñoó, dá ndáka ñayuu ndéi ñoó na ñó'o espíritu kini ni kasáa na noo Jesús. Ta xí'ín to'on ni ka'an na xí'an, ta kúu ni kankuei ña kua'an. Ta ndidaá na kú'u ni nduva'a ni kee na. ¹⁷ Dión, dá ni xinkoo to'on ni ka'an profeta Isaías: “Mií ná ni nakuido kue'e ndó'o iin rá iin yó, ta ni naki'in na ña u'u níi yó.”

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús xí'ín dao taa ni ka'an kanoo xí'ín ná

¹⁸ Tá ni xini Jesús ña kua'á nda'o ñayuu ni nditúti ñoó, dá ni kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Ná ko'o chika'anda yo iin ka xoo taño'o.

¹⁹ Ta ni natuu yati iin ta dána'a ley, dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Maestro, íoi ña kanooi xí'ín mií ní ndeí kúu mií vá noo ko'on ní.

²⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kana'ón ña ío va káo noo ñó'o ndikuii, ta ío ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído na ni nduu taa ñayuu yó'o, ni noo kanoo dini na koó.

²¹ Dá ni kaa iin ta xionoo xí'ín ná ñóó:

—Tatá, konó ní dinño'ó ka ná ko'ín dánduxi tatái, dá ná kasaai, ko'o.

²² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Nakíi, ná kanoo xí'ín yu'u viti, ta dánkoo na kúu ndji ná dánduxi ñaá dao ka na kúu ndji —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noó tachi xí'ín taño'o

²³ Dá ni kaa Jesús ini iin barco ko'on na xí'ín ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná. ²⁴ Tein yá'a na kua'an na noó taño'o ñóó, kúu ni kasá'a kána tachi déen. Ta kúu ni kasá'a ndákoo noó taño'o, ta kokee rá ini barco. Tído kídí va Jesús kándu'u ná.

²⁵ Dá ni natuu yati taa xionoo xí'ín ná noo kándu'u ná, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¡Tatá, dáka ní ndu'u, chí ío ña kuu ndu!

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on ini ndo yu'u?

Dá ni ndákoo na. Dá ni sa'anda na choon noó tachi xí'ín taño'o ñóó. Kúu ni kutádjí vá rá xí'ín tachi ñóó. ²⁷ Kúu ni naá vá iní taa xionoo xí'ín ná ñóó. Dá ni kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, chí nda tachi xí'ín nda taño'o seídó'o choon sa'ándá na? —kaá ra.

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini uu taa

²⁸ Dá tá ni saá na iin ka xoo taño'o ñóó noo kúu kuendá Gadara, kúu ni kasáa uu taa ñó'o espíritu kini, ta ni kankuei ni kii ini káo noo ñó'o ndii. Ta ndakí nda'o ra, sa'á ñoó ni iin tó'ón ñayuu ko kuú ya'a íchí nákaa ñóó kée ra. ²⁹ Dá ni kasá'a káyu'ú espíritu kini ñó'o ini ra:

—¿Ndí kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, mií ní na kúu de'e Ndios? ¿Á ni kasáa ní dándó'o naní ní ní ndu'u tá ko ña'a kasandaá tiempo noo ndi'i? —kaáan.

³⁰ Ta sa xíká vá ndéi kuá'a nda'o kochí sásá'an rí. ³¹ Dá ni seí nda'í espíritu kini ñóó noo ná:

—Tá vei ní taó ní ndu'u, dá kían konó ní ná ndu'u ndu'u ini kochí ñó'o káa.

³² Dá ni kaa na xí'án:

—Kua'an ndo, tá dáá.

Dá ni kankuei ña ini taa ñóó. Dá ni sa'an ni ndu'an ini kochí kua'a ñóó. Ta kúu ni taxí tá'an ndi ndi'i rí kua'an rí yu'ú da'o, dá ni dakuéi rí mií rí ini taño'o ñóó. Ñóó ni kandaa rí, dá ni xi'i rí.

³³ Kúu ni taxí tá'an ta ndáka kochí ñóó kua'an nó'o rá. Tá ni nasáa ra ñoo ra, dá ni kastó'on ra xí'ín ñayuu sa'á ña ni ndo'o kochí ra xí'ín sa'á ña ni ndo'o taa sa ño'o espíritu kini ñóó. ³⁴ Dá ni kankuei ndidaá ñayuu ndéi ñoo ñóó kua'an na noo nákaa Jesús. Dá tá ni xini ñaá ná, dá ni seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xí'án.

9

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús iin taa ni natí sa'a

¹ Dá ni kaa tuku Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ini barco ñóó. Dá ni chika'anda na noó taño'o kua'an na. Dá ni nasáa na ñoo mií ná. ² Dá ni kasáa dao taa, ta yí'i ra iin xito noo kánoo iin taa ni natí sa'a. Tá ni xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñaá rá, dá ni kaa na xí'ín taa ni natí sa'a ñóó:

—Koo tandéé inoon, de'e ló'o, dá chí sa ni ndoo va kuachón —kaá na.

³ Dá ni kasá'a nákaní kuáchí ini taa dána'a ley ndíta ra: “Taa káa kúu ra yá'a ká'an ndava'a xí'ín Ndios.” ⁴ Tído ni kandaá va ini Jesús ña dión nákaní ini ra. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a nákaní kuáchí ini ndo? ⁵ ¿Ndí kían ko'ú'u cháá ka ka'in xí'ín taa yó'o, ká'an ndó? “Sa ni ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuiin ndichi, ta kua'an nó'on.” ⁶ Tído

viti dá ná ko'ín dána'i noo ndo ña kómí ndisa na ñi nduu ña ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuachi kée ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá ñi kaa na xí'ín ta ñi natíí sa'a ñoó:

—Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.

⁷ Ta kúú ñi ndakuíin ndichi ra. Dá ñi kee ra kua'an nó'o rá. ⁸ Kúú ndidaá vá ñayuu ñoó ñi naá iní tá ñi xini na ña ñi kee Jesús, ta ñi keká'ano na Ndios, na ñi xi'o choon yó'o noo iin ña.

Di'a ñi kuu tá ñi kana Jesús iin ña nani Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

⁹ Dá ñi keta Jesús ve'e ñoó kua'an na. Kúú ñi xini na ió iin ña nani Mateo, ta ió ra kí'in ya'i ra sa'a ño'o. Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Nakíí, ná ko'o kanooón xí'ín yu'u.

Dá ñi ndakuíin ra, dá ñi kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

¹⁰ Di'a ñi kuu tein noo ió Jesús sásá'an na ve'e ra, dá ñi kasáa kua'á nda'o ña kí'in ya'i sa'a ño'o, xí'ín dao ka ñayuu kaá ra kómí kuachi, ta ñi sa ndei na mesa sásá'an na xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani ta xionoo xí'ín ná. ¹¹ Dá tá ñi xini ta fariseo ña ió Jesús sásá'an na xí'ín ñayuu ñoó, dá ñi kaa ra xí'ín ña xionoo xí'ín ná ñoó:

—¿Ndiva'a sásá'an maestro ndo xí'ín ña kí'in ya'i sa'a ño'o, xí'ín dao ka ñayuu kómí kuachi?

¹² Tá ñi seido'o Jesús ña ñi ka'an ra dión, dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Na ió va'a ko xínño'ó ta'on na iin ña kétátá ñaá. Sava'a na kú'u va kúú na xínño'ó ñaá. ¹³ Ta kua'an ndo dákuá'a ndó ndi kóni kaa ña ñi ka'an Ndios noo tuti ij ná, chi di'a kaáan: “Kóni yu'u ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duú ña doko ndo ña'a noo”, kaáan. Chi yu'u, ko véi ta'on yu'u kanai na ká'an ña kúú ñayuu ndaa. Vei yu'u kanai na nákoní ña kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Dána'a Jesús ña kúú ná tát'o'on iin tono

¹⁴ Dá ñi kasáa ta xionoo xí'ín Juan, na dákodo ndúta, dá ñi kaa ra xí'ín Jesús:

—Né'e ij vá ndu'u, ta né'e ij ta'ani ta fariseo. Ta, ¿ndiva'a ko né'e ij ta'on ta xionoo xí'ín mií ní?

¹⁵ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kandeí nda'í ñayuu ñi nataka noo ió vikó tánda'a nani ió ij vá tono xí'ín ná? Tído nda ná kasandaá kuú naki'in ra tono kandaka ra ko'on ra, nda daá ví, dá kían kánian kane'e ij ná —kaá ña.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an va'a ña dána'a na xí'ín ña dána'a ta fariseo

¹⁶ Dá ñi kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ta ko iin ta'on nákoto noo ñi ndata iin do'ono yátá xí'ín iin tá'í da'ón saá. Dá chi tá ná nakata na do'ono ñoó, ta kúú nati'in va da'ón saá ñoó, ta kúú ví'í ka ví ndata do'ono yátá ñoó.

¹⁷ Ta ko iin ta'on taán vino saá ini ñíí yátá, dá chi tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándí va vino saá ñoó ñíí yátá ñoó, ta ndata vá ñíí ñoó, ta kuita ndi'i va vino ñoó. Sa'a ñoó va'a cháa kaan ná taán yo vino saá ini ñíí saá, dá kían ni iin tó'an ná o túú.

Di'a ñi ndo'o de'e di'í iin ña nani Jairo xí'ín iin ñá'a ndó'o kue'e táí ñi

¹⁸ Ta nani ió na dána'a na to'on yó'o, dá ñi kasáa iin ña né'e choon. Dá ñi sa kuíin xití rá noo Jesús, dá kaá ra:

—Sa ñi xi'i va de'e di'í, tído nakíí ní, ná ko'o, ta chinoo ní ndá'a ní sata xí, ta kúú nataka va xi —kaá ra.

¹⁹ Dá ñi ndakuíin Jesús, dá ñi kee na kua'an na xí'ín rá. Ta kua'an ta'ani ta xionoo xí'ín ná. ²⁰ Ta kúú chí sata di'a Jesús ñi natuu yati iin ñá'a ndó'o kue'e táí ñi. Ta sa ñi xino uxi uú kuia ndó'an kue'e ñoó. Dá ñi kaka'on ndá'an yú'u dá'on ná, ²¹ dá chi di'a ñi nakani inian: “Sava'a rá dá'on oon na ná kaka'in, ta kúú ná nduva'i.” ²² Dá ñi nandió ko Jesús, dá ñi sa nde'é ñaá ná, dá ñi kaa na xí'ín:

—Koo tandeé inoon, de'e di'í ló'o, chi ñi nduva'ón sa'a ña kándéé inoon yu'u —kaá na.

Ta kúú mií hora daá vá n̄i nduᵛa'án.

²³ Dá n̄i saá n̄a ve'e t̄a né'e choon ñoó. Ta kúú n̄i xini n̄a ndéi t̄a tuú flauta, ta nína vaa ndá'o ñayuu ndéi na ndéi'í n̄a sa'a tadi'í ñoó. ²⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Kankuei tóo ndó sata vé'e, chí k̄o ní xi'í ta'on tadi'í ló'o ñoó, kíd̄i va xi —kaá n̄a.

Ta kúú n̄i sak̄i ndaa va ñaa ñayuu ñoó sa'á ña n̄i ka'an n̄a dión.

²⁵ Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei ñayuu ñoó sata vé'e, dá n̄i ku'u Jesús. Dá n̄i tiin na ndá'a tadi'í ló'o ñoó, ta kúú n̄i ndakoo va xi. ²⁶ Ta kúú kua'á ndá'o ñayuu ndéi yati ñoó n̄i ni'í tó'on ña n̄i kuu dión.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduᵛa'a Jesús uu t̄a k̄o túu noo

²⁷ Dá n̄i keta Jesús ve'e ñoó kua'an n̄a. Kúú n̄i kasá'á tákuei ñaa uu t̄a k̄o túu noo kua'an ra, ta kaá ra káyu'u'ú ñaa rá:

—jDe'e n̄a ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á ndu'u!

²⁸ Dá tá n̄i saá Jesús ve'e noo kua'an n̄a ñoó, dá n̄i natuu yati ndi nduú t̄a k̄o túu noo ñoó. Dá n̄i ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Á kándisa ndó ña ió choon noo ndá'í nduᵛa'i ndo?

Dá n̄i kaa ra:

—Jaan, kándisa ndu ña dión kíán, tata.

²⁹ Dá n̄i k̄ak̄o'on ndá'a ná noo rá, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—Sa'á ña kándéé ini ndo yu'u, sa'á ñoó ná natuu noo ndo.

³⁰ Ta kúú n̄i natuu va noo rá. Dá n̄i sa'anda n̄a choon noo rá, ta kaá n̄a:

—O sa nákani ndó xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndi n̄i kuu n̄i nduᵛa'a noo ndo.

³¹ Tído tá n̄i kankuei ra ve'e ñoó, ta kúú n̄i nakani ra xí'ín ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña n̄i kee Jesús xí'ín rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduᵛa'a Jesús iin t̄a ñi'í

³² Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei t̄a n̄i nduᵛa'a ñoó kua'an ra, dá n̄i kasáa dao ñayuu, ta ndáka na iin t̄a n̄i k̄andoo ñi'í n̄i kee espíritu kini nákaa ini ra. ³³ Dá n̄i taó Jesús espíritu kini nákaa ini t̄a ñoó, ta kúú n̄i n̄aka'an va ra. Ta kúú n̄i naá vá ini ñayuu ndéi ñoó, ta kaá n̄a:

—Ni kuū ni hora k̄o x̄iní ȳo ña kúu dión ñoo Israel, ña n̄i xini ȳo viti.

³⁴ Dá kaá dao t̄a fariseo ndíta ñoó:

—Míí vá sato'o espíritu kini kíán xí'o choon noo t̄a káa, sa'á ñoó kándéé rá taó ra espíritu kini.

Dána'a Jesús ña ná kaka ȳo noo Ndios, dá ná tanda'á ná cháa k̄a ñayuu kii dána'a t̄o'on na

³⁵ Ta n̄i xionoo Jesús ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí, ta sa daná'a n̄a ini iin rá iin ve'e noo ndítútí n̄a Israel. Ta dána'a n̄a t̄o'on va'a, ña ká'an ndi koo ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios. Ta sa nduᵛa'a na ndidaá n̄a ndó'o kue'e xí'ín n̄a u'u ñi. ³⁶ Tá xini n̄a ñayuu kuá'a ñoó, kúú kú'u ndá'o ini n̄a sa'a ná, chí ndó'o ndá'o níō ná, ta ndéi ndava'a na, chí ndó'o na tát̄o'on ndó'o léko, kirí k̄o iin ndáka. ³⁷ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná:

—Míían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ñayuu yó'o kúú tát̄o'on iin ño'ó x̄iti ká'ano noo sa ió nduu dákée, tído cháa vá kúú n̄a kéchón. ³⁸ Sa'á ñoó kaka ndo noo Ndios, n̄a kúú sato'o ño'ó x̄iti yó'o, dá ná tanda'á ná cháa k̄a ñayuu kii kechón nooán.

10

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaxi Jesús ux̄i uu t̄a kane'e t̄o'on na

¹ Dá n̄i taó xóo Jesús ux̄i uu t̄a xionoo xí'ín ná, dá n̄i x̄i'o na choon noo rá, dá kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduᵛa'a ra ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e xí'ín ña u'u ñi ná. ² Ta di'a naní ndin ux̄i uu apóstol, tá'an ra n̄i kaxi Jesús kane'e t̄o'on na. T̄a mií noo naní Simón, ta n̄i chinaní ta'ani ñaa ná Pedro, ta iin k̄a ra naní Andrés, t̄a kúú ñani Pedro, ta iin k̄a ra naní Jacobo, tá'an ra kúú de'e Zebedeo, ta iin k̄a ra naní Juan, ra kúú ñani Jacobo. ³ Ta iin k̄a ra naní Felipe, xí'ín ra naní Bartolomé, xí'ín ra naní Tomás, xí'ín ra naní Mateo, tá'an ra n̄i sa ki'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ra naní Jacobo, ra kúú de'e iin t̄a naní Alfeo, xí'ín ra naní Lebeo, t̄a ká'an xí'ín ná Tadeo, ⁴ xí'ín ra naní

Simón, tá'an ra ni sa kuu kuendá ta cananista, xí'in ra naní Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni naki'o Jesús noo ta xiní u'u ñaá.

Yó'o ni sa'anda Jesús choon noo ndin uxi uu taa xionoo xí'in ná ña ko'on ra dána'a ra

⁵ Ta ndin uxi uu taa yó'o ni tanda'á Jesús kua'an ra kanoo ra dána'a ra noo ñayuu, ta di'a ni kaa na xí'in rá:

—Ná dá'a ni ko'on ndo noo ndéi na ko kúu na Israel, ta ni o sa koo ini ndo ku'u ndó ni iin ñoo, ña kúu kuendá Samaria. ⁶ Sava'a noo na Israel, tá'an na kúu táto'on léko ni ndañó'ó, kua'an ndo dána'a ndo. ⁷ Tá kua'an ndo dána'a ndo noo ñayuu, di'a kaa ndo: “Sa ni kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ñaá ná.” ⁸ Ta nduva'a ndó na kú'u, ta nduvii ndó na ndó'o kue'e té'i, ta dánatiki ndo na ni xi'i, ta taó ndó espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta kee ndó ña maní yó'o xí'in ná táto'on ki'o kémani yu'u ndo'ó xí'in choon yó'o.

⁹ O sa taán ndo di'on oro ni di'on plata ni di'on kuaan ini vatí ndo, dá ki'in ndó ko'on ndo. ¹⁰ Ta ni léka o sa kándio ndó ko'on ndo, ta o sa káne'e ndó uu kotó, ni dao ka ndisa kayi'i ndó, ni vara katuu ndó o sa káne'e ndó ko'on ndo, dá chi iin ta kéchóon, ió íchi ra kasá'an ra noo choon kée ra.

¹¹ Ta ndi ndáa mií vá ñoo ná'ano o ñoo kuálí ni sa ndo, ta taó tó'on ndó ndéi ndéi ñayuu ió ñañó'ó, ta sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ¹² Tá ni ku'u ndó ve'e ñoo, dá kaa ndo xí'in ná, “Va'a kandeí ní.” ¹³ Tá kúu ná ñayuu va'a, dá kían ná kandeí va'a na. Tído tá ko kúu ná ñayuu vá'a, dá kían naki'in ndó ña kaá ndo kandeí va'a na ko'an xí'in ndó. ¹⁴ Tá ko ní nátiin va'a iin kaa na ndo'ó, ta ko ní xíin na kueídó'o na ña dána'a ndo, dá kían tá ni kankuei ndó ve'e na o ñoo na, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na na ñoo ñoo. ¹⁵ Miífan ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháa ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu káni ni sa ndei ñoo Sodoma xí'in ñoo Gomorra.

Yó'o dána'a Jesús noo rá ña kendava'a ñayuu xí'in rá chí noo

¹⁶ Ta viti, tanda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo, ta kúu ndó táto'on léko kua'an kanoo tein ndigüe'í lobo. Sa'á ñoo kaon koo ndó táto'on kée ko. Ta nda'í koo ini ndo táto'on kée paloma. ¹⁷ Ta kanda ndo mií ndó noo ñayuu, chi ko'on na naki'o na ndo'ó noo ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo náta'ka na. ¹⁸ Ta nda noo ta né'e choon ná'ano xí'in noo rey kandaka na ndo'ó ko'on ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. Díon koo, dá ni'i ndo ki'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta né'e choon ná'ano ñoo, xí'in noo na ko kúu na ñoo yo. ¹⁹ Tído tá ni naki'o na ndo'ó noo ta né'e choon, o sa nákani téi ini ndo sa'á to'on ka'an ndo o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, chi mií hora daá ñoo ki'o Ndios to'on ka'an ndo. ²⁰ Chi ko ta'on mií ndó kúu na ka'an, mií Espíritu i, na ni kii noo tatá Ndios, noon kúu na ki'o to'on ka'an ndo.

²¹ Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noo ta né'e choon, dá ka'áni ñaá rá. Ta díon ta'ani kee na kúu tatá xí'in de'e ra. Ta dao de'e ndakuei naá xí'in tatá xi, ta ka'áni ñaá rá. ²² Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. Tído ndi ndáa na ni xi'o ndeé iní ni sa ndita ndaa xí'in nda noo ndí'í kuií, noon kúu na ni'í ña kaki na. ²³ Tá kéndava'a na xí'in ndó ñoo ká'ano noo ko'on ndo, dá kían kankuei kí'í ndo ko'on ndo iin ka ñoo. Dá chi miífan ndaa ká'in xí'in ndó ña o kándeé ta'on ndó nata'an ndo ndidaá ñoo ñó'o Israel nda ná nandió ko'ko tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

²⁴ Ta ni iin ta dákuá'a ko ndáya'i cháa ka noo ta dána'a noo rá, ta ni ta kéchóon, ko ndáya'i cháa ka noo sato'o ra. ²⁵ Sa'á ñoo ná nata'an ini ta dákuá'a ndo'o ra táto'on ki'o ndo'ó taa dána'a noo rá, díon ní, ta kéchóon, ná nata'an ini ra ndo'o ra táto'on ki'o ndó'o sato'o ra. Dá chi ni chinani ná sato'o ndo, Beelzebú, sa'á ñoo ka'í ka kee na xí'in ndo'ó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kánian yu'ú yo

²⁶ Sa'á ñoo ná dá'a ni yu'ú ndo kee ñayuu kée díon, dá chi ndidaá vá ña'a ió de'é, daí ña natuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, daí ña natuan. ²⁷ Ta ña ká'an de'é yu'u xí'in ndó, ka'an ndoan noo túu, ta ña ni seídó'o ndó ni ka'an kayá yu'u, kua'an kaa ndó diní vé'e, ta ni'í ka'an ndoan. ²⁸ Ta ná dá'a ni yu'ú ndo na kándeé ka'áni yikí koño ndo,

chí o kándeé ta'on na ka'ání nā nío ndo. Va'a kaan yu'ú ndo nā kómí choon ñā dándó'o na nío ndo xí'ín yikí koño ndo indayá.

²⁹ ¿Á kó díkó ta'on ñayuu uú laa kuálí sa'a iin dijón kaa? Ta va'ará nóo ya'i rí, tído kó kuéi ndava'a ta'on rí ndā noñó'o tá kó kían táto'on kóni mií tatá yo Ndios. ³⁰ Ta dión ní ndó'o na xí'ín ndo'ó, chí ndā idí diní ndo, ná'á Ndios ndidaá kúú. ³¹ Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chí ndáya'i cháá ka ndo noo Ndios o duú kua'á nda'o laa kuálí.

³² Ta ndi ndáa mií ñayuu ká'an ñā kúú ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani ka'an yu'u ñā kúú ná kuendá noo tatái Ndios, nā ió induú. ³³ Ta ndi ndáa nā ndátā sa'a yú'u noo dao ka ñayuu, dá kían kí'o dión ta'ani ndatā yu'u sa'a ná noo tatái Ndios, nā ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ñā taó xóo tá'an ñayuu sa'a mií ná

³⁴ Ná dá'a ni ka'án ndo'ó ñā veí yu'u nachindei va'i ñayuu. Di'a ni kasáai xí'ín espada, dá ná ka'anda tá'an ñayuu sa'a yú'u. ³⁵ Chí ni kasáai dánaái de'e xí'ín tatá ra. Dión ta'ani náa de'e di'í xí'ín naná xi. Ta dión ta'ani kee iin sano xí'ín xidoan. ³⁶ Ta dión ta'ani kee nā ve'e iin taa, ndakuei na náa nā xí'ín rá. ³⁷ Ta nā kóni cháá ka tatá nā xí'ín naná nā o duú yu'u, noón kúú nā kó káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. Ta nā kóni cháá ka de'e yíi nā xí'ín de'e di'í nā o duú yu'u, noón kúú nā kó káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. ³⁸ Ta nā kó xí'o mií ñā kadokó nā cruz ná, ta karkaa na sata yú'u kii na, noón kúú nā kó káni ta'an vaan kakuu na kuendá yu'u. ³⁹ Ta nā kóni dákaaki mií ná, noón di'a kúú nā kuu. Tído nā xí'o mií ñā kuu nā sa'a yú'u, noón di'a kúú nā ni'í ñā kataki nā.

Yó'o dána'a Jesús ñā nandió né'e Ndios ñā va'a noó nā kée ñā va'a xí'ín ñayuu nā

⁴⁰ Ta ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ndo'ó, ndā yu'u nátiin va'a na. Ta nā nátiin va'a yu'u, ndā nā ni tanda'á yu'u veii nátiin va'a na. ⁴¹ Ta nā nátiin va'a iin profeta sa'á ñā kúú ná iin profeta, dá kían natiin ta'ani na ñā va'a kánian natiin iin profeta. Ta dión ta'ani, iin nā ni nátiin va'a iin ñayuu ndaa sa'á ñā kúú ná iin nā ndaa, dá kían koni ta'ani na natiin na ñā va'a kánian natiin iin ñayuu ndaa. ⁴² Ta ndi ndáa mií ñayuu náki'o iin yáxi takuíí vixi ko'o iin káa ñayuu kuálí yó'o, mií natiin na ñā va'a sa'á ñā ni kee na, chí ni kemáni ná iin nā xionoo xí'ín yu'u.

11

Di'a kua'an ñā ni ka'an Jesús sa'a Juan, nā dákode ndútā ñayuu

¹ Tá ni ndi'i ni kasto'on Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ndi kee ra dána'a ra, dá ni kee ra kua'an ra. Tá ni ndi'i, dá ni kee mií ná kua'an nā dána'a nā, ta kasto'on na xí'ín ñayuu ndéi iin rá iin ñoo.

² Ta noo nákaa Juan, tá'an nā dákode ndútā ñayuu, ini ve'e kaa, ni ni'í tó'on na sa'a ndidaá ñā ndato kée Cristo Jesús. Sa'á ñoó ni tanda'á ná dao ta xionoo xí'ín ná kua'an ra noo nákaa Jesús. ³ Tá ni sa'á ra, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¿Á mií ní kúú nā ni kaa Ndios tanda'á ná kasaa dákaaki ñāá, o á kandati ndu kasaa iin ka nā?

⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo, ta kasto'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ñā'a ndé'é ndó, xí'ín sa'a ndidaá ñā seídó'o ndó. ⁵ Chí nátuu noo nā kó túu noo, ta sa kúu va xíka nā ni natií sa'a, ta sa ni nduvii vá ñíi nā ndó'o kue'e té'i, ta sa ni natai va do'o nā kó táí do'o, ta ni natakí va nā ni xi'i, ta kasto'in to'on va'a Ndios xí'ín ñayuu kúnda'í. ⁶ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu kó nákaní kuáchí ini xiní nā yu'u —kaá Jesús xí'ín taa ñoó.

⁷ Tá ni ndi'i ni nandió kuéi taa ñoó kua'an ra, dá ni kasá'á Jesús ká'an nā xí'ín ñayuu ñoó sa'a Juan, ta kaá nā:

—¿Ndá yoo ni sa'an ndo'ó ni sa nde'é ndó noo kúú ñó'o ichí ñoó? ¿Á iin taa kó iin toon, tá'an ra xí'ín táto'on xí'ín iin ndoo kée tachí ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó? ⁸ Koó, sa'á ñoó, ¿ndá yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyí ndáa? Koó, chí ná'á vá mií ndó ñā ñayuu ndíxi dá'on táyí ndáa, noón kúú nā ndéi ve'e rey. ⁹ Sa'á ñoó, ¿ndá yoo ni sa'an ndo ni sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, mií natiin ndaa kuiti kaá

yu'u ña ñaá kúú ná, ta ndáya'i cháá ka na o duú iin profeta. ¹⁰ Chì sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a:

Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yo'ó,

ta kasto'on ra to'in xí'ín ñayuu,

dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña ko'on ka'on xí'ín ná.

¹¹ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa ni kaki tixi ñá'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'i cháá ka o duú Juan.

¹² 'Nda kuú ni sa xionoo Juan, na dákodo ndúta ñayuu, ta nda kuú víti deén nda'o kéndava'a ñayuu xí'ín na dána'a noó ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta sadí ñayuu kíni noó ñayuu ndúkú ndu'u tixi ndá'a Ndios. ¹³ Ndidaá tá'an profeta xí'ín ña ká'an ley Moisés ni ka'an ña kasá'a Ndios dándáki na ñayuu na, ta nda Juan ta'ani ni ka'an dión.

¹⁴ Ta ndá kuendá mií ndó ná kakian á kándisa ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó o koó, tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña Juan kúú Elías, na ni ka'an profeta kasaa. ¹⁵ Ta ndi ndaa ndó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó.

¹⁶ '¿Ndí kían tiin yu'u, dá ka'in xí'ín ndó tát'on kée ñayuu ndéi tiempo viti? Chì kée na tát'on kée takuáchi tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyu'ú tá'an xi: ¹⁷ “Ni tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'a ta'on ndo'ó. Ta ni xita ndu yaa nda'í kua'an, tído ko ní nde'í ta'on ndo'ó.” ¹⁸ Ta kí'o dión ta'ani kée ñayuu ndéi viti, chí tá ni kasáa Juan, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na. ¹⁹ Ta viti ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o, ta sásá'an va'a na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin taa nde'í, iin taa xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin ra né'e tá'an va'a xí'ín ñayuu kíni, xí'ín taa kí'in ya'i sa'a ñó'o. Tído na kúú na ndichí, noón kúú na ná'a ña kómí ndisa na ña ndichí.

Nda'í kúú ví na ndéi ñoo Corazín, xí'ín na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

²⁰ Ni ndi'i, dá ni kasá'a Jesús dánani na ñayuu ndéi ñoo ná'ano noó ni kee na kua'a ña ndato, dá chí ko ní xiin ta'on na ñoo ñoo nandikó iní na sa'a kuachi kée na, ta kaá Jesús:

²¹ —¿Nda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazín! Ta, nda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Betsaida! Chì tá ní kée yu'u ña ná'ano noó ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón tát'on ni kee yu'u ña ná'ano noó mií ndó, ta kúú nda sa oon va ni nandixi nda'í na, ta ni nde'í nda'í na noó yaa sa'a ña ni nandikó iní na sa'a kuachi ni kee na, ní kúu. ²² Sa'a ñoo ká'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ²³ Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum, ká'an ndó ña nda induú xinkuei ndó, tído ndo'ó kúú na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá, dá chí tá ní kée yu'u ña ná'ano ñoo Sodoma, ña kían ni kee noo ndo'ó, miían ndaa kakaa ij vá ñoo Sodoma nda kuú víti, ní kúu. ²⁴ Sa'a ñoo ká'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuú keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu kíni ni sa nde'í ñoo Sodoma.

Kádij nda'o ini Jesús kée na kúú Espíritu ij Ndios

²⁵ Mií hora daá ni ka'an Jesús xí'ín Ndios:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúú sato'o induú xí'ín noño'o yó'o, chí ni chikáa de'í ní ña yó'o noó na ndichí, xí'ín na kátóni ini. Ta ni na'a nían noó na ko kátóni va'a ini. ²⁶ Dión ni kee ní, tatá Ndios, chí kí'o dión ni nata'an ini mií ní.

²⁷ 'Ta ndidaá ña'a ni nakí'o tatá Ndios noo yú'u. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'a nda yoo kúú yu'u, na kúú de'e Ndios, chí iin tó'on miíó tatá Ndios kúú na ná'a nda yoo kúú. Ta ni iin tó'on ñayuu ko ná'a nda yoo kúú tatá Ndios, chí iin tó'on diní yu'u, na kúú de'e na, kúú na ná'a ñaá, xí'ín ndi ndaa mií vá ñayuu ká'an yu'u, na kúú de'e Ndios, na'in ná noo.

²⁸ Nakíi ndidaá ndo'ó, na kúú tatí, ndo'ó na ndído vee, noo yú'u, dá nakí'oi ña nani'i ndée ndo. ²⁹ Ta kandio nduú ndo yukú xí'ín yu'u, dá katí'a ndó kee ndó tát'on kée yu'u, chí yu'u kúú iin na masó, iin na nda'í ió ini, ta xí'ín yu'u, dá koni ndo nani'i ndée ndo, ³⁰ dá chí ko kuáchi ta'on kandio ndó yukú yu'u, ta o dákuío vee ta'oin ndo'ó —kaá Jesús.

12

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a kuu náni'i ndée na Israel

¹ Tiempo daá ñóó chíka'anda Jesús kua'an na ñoño'o noo kaa tirió tein iin kuu náni'i ndée na Israel. Ta kuiko nda'o ta xionoo xí'in ná. Sa'a ñoó ni kasá'a rá taó ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra. ² Dá ni xini dao ta fariseo ña kée ra dión, dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Yá'a ta xionoo xí'in ní kée ra ña ko kánian kee ra kuu náni'i ndée yo.

³ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndó ña ni kee David tá sa na'a xí'in taa sa xionoo xí'in ná tá nda'i ni kuiko na? ⁴ Chí kaáan ña ni ku'u na ini ve'e Ndios, ta ni seí na pan, ña dóko ta duti noo Ndios, chí ni ko kánian keí mií ná ña, ni taa xionoo xí'in ná. Sava'a ta duti va kuu keí ña. ⁵ O, ¿á ko óon ta'on ka'i ndó noo ley ña ni ya'a ta duti ni kechóon ra ini ve'e ño'o ká'ano yó kuu náni'i ndée yo? Tído ko ta'ón kuachi kíán ña kée ra dión. ⁶ Ta ká'in xí'in ndó ña ndáya'i cháá ka na iin noo ndo o duú ve'e ño'o ñoó. ⁷ Di'a kaá to'on Ndios: “Kóni ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duú ña dokó ndo ña'a noó.” Tá ni kandaá ini ndo to'on yó'o, dá kíán o dáta'i kuachi ta'on ndó na ko ña'a kée. ⁸ Chí ió choon noo ndá'a na ni nduu taa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu náni'i ndée yo —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natí ndá'a

⁹ Dá ni naki'in Jesús kua'an na. Ta ni saa na ni ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. ¹⁰ Ta ñoo nákaa iin taa ni natí iin xoo ndá'a. Ta kóni ta fariseo ni'i rá ndi koo dáta'i kuachi ra Jesús noo ta né'e choon, sa'a ñoó ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Á kuu nduva'a yó ñayuu kuu náni'i ndée yo, kaá ley?

¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá ná kankao iin léko ndo ini iin yái tein kuu náni'i ndée yo, á o kó'on ta'on ndó taó ndo rí? ¹² Ta kana'a ndó ña ndáya'i cháá ka iin ñayuu o duú iin léko. Sa'a ñoó kaá yu'u ña kuu va kee yó ña va'a tein kuu náni'i ndée yo.

¹³ Dá ni kaa na xí'in ta kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dákaa ndá'on.

Dá ni nadákaa ra ndá'a rá, kúu ni nduva'a vaan táto'on kí'o ió va'a iin kaan. ¹⁴ Dá ni kankuei ta fariseo ñoo kua'an ra. Dá ni kasá'a rá ndátó'ón kue'é ra ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Di'a kua'an ña ni taa Isaías sa'a Jesús

¹⁵ Tá ni kandaá ini Jesús ña kóni ra ka'ání ñaá rá, dá ni kee na kua'an na iin ka xían, ta kuá'a nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. Ta ni nduva'a Jesús ndidaá na kú'u. ¹⁶ Ta ni sa'anda na choon noo ñayuu ñoo ña ná dá'a ni kastó'on na xí'in dao ka ñayuu sa'a ña ndato ni kee na. ¹⁷ Dión, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chí di'a kaáan:

¹⁸ Yó'o iin ta xínkuáchí noó, ta mií yu'u ni kaxi xi, ta ndó'o nda'a vai sa'a xí, ta náta'an ini xini xi. Ko'in dákóoin Espírituí dini xi.

Ta noo ndidaá na tukú kastó'on xi ña vei kuu keyíko'i sa'a ndidaá ñayuu.

¹⁹ Ta o naá tá'an ta'on xi xí'in ni iin tó'ón ñayuu, ta o káyu'ú ni'i ta'on xi, ta ni ko iin ta'on xíka keí o kueídó'o ña ka'an xi.

²⁰ Ta o ká'ano ta'on xi tayóó, kirá sa ni ta'ano.

Ta o nda'ó ta'on xi tirño'ó sa kua'an nda'o, nda ná kasandaá kuu kandeé xí dánkoo ndaa xi ñayuu noó.

²¹ Ta mií xí kúu tandeé ini noo na ko kúu na Israel.

Dión ni taa Isaías.

Di'a ndo'o ñayuu ká'an ndava'a sa'a Espíritu i Ndios

²² Dá ndáka ñayuu ñoo iin taa nákaa iin espíritu kini ni kasáa na noo Jesús, ta ko túu noo rá, ta ni ko kúu ka'an ra kée espíritu kini ñoo. Dá ni nduva'a ñaá ná. Ta kúu ni naka'an ra, ta ni natuu noo rá. ²³ Ta kúu ni naá vá ini ñayuu kuá'a ñoo ni xini na ña ni kee Jesús, ta kaá na:

—Ndá ndi kuu de'e na ve'e rey David, na kaá na tanda'á Ndios kasa, kúu ta káa —kaá na.

²⁴ Tá ni seídó'o ta fariseo na dión ndátó'ón ñayuu ñoó, dá ni kaa ra:

—Kándéé ta káa taó rá espíritu kini, chi Beelzebú, tá'an na kúu sato'an, xí'o choon noo rá —kaá ra.

²⁵ Kúu ni kandaá va ini Jesús na dión nákanini ini ra, dá ni kaa na xí'in rá:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'in ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta dión ta'ani ndo'o iin ñoo o iin ve'e tá sa'ándá dao tá'an ñayuu ndéi inian, chi naá váán. ²⁶ Tá ná taó ña u'u kúu noo ña kini kéchóon nooán, dá kían ta'anda tá'an vaan. Ta, ¿ndi koo kaka choon né'an? ²⁷ Sa'á ñoo tá taó yu'u espíritu kini xí'in choon ni xí'o Beelzebú nooí, dá kían, ¿ndá yoo ni xí'o choon noo ndá'a dao ka na ñoo mií ndó ña taó ná espíritu kini, tá dáá? Mií vá na yó'o kúu na ná'a ña o duú ña ndaa ká'an ndo. ²⁸ Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'in ndéé Espiritu i Ndios, dá kían kana'á ndó ña sa ni kasandaá va kuu ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

²⁹ Chi, ¿ndi kee ví iin ta ku'u ra ve'e iin ta tondó ki'in kuí'íná rá ña ñó'o ve'e ra tá ná o ko'óni naá rá dinñó'ó ka? Dión kanian kee ra, dá kandeé rá taó ndí'i ra ña'a ñó'o ve'e ra.

³⁰ Ta na ko ndíta xoo yu'u, noón kúu na xiní u'u ñaá, ta na ko chíndeé yu'u noo chóon kéei, noón kúu na dátuu choon kéei. ³¹ Sa'á ñoo ká'in xí'in ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ndidaá kúu kuachi kée ñayuu, xí'in sa'a ndidaá kúu ña'a kini ká'an na. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espiritu i Ndios, noón kúu na ni iin kuu ta'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ni kee na. ³² Ta ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na ni nduu ta ñayuu yó'o, kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espiritu i Ndios, noón kúu na ni iin kuu ta'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ni kee na, ni ñayuu yó'o ni ñayuu vei chí noo o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

³³ Dá chi iin yíto va'a, ku'i va'a va xí'o rá. Ta iin yíto ko vá'a, nda ku'i xí'o va rá ko vá'a. Ta xí'in ku'i xí'o va rá kandaá ini ndá yíto kúu rá. ³⁴ ¿ndo'ó kúu kuendá de'e koo! ¿Ndi kee ví ndó ka'an ndo iin to'on va'a tá ñayuu káni va kúu ndó? Dá chi to'on ni chití ñó'o ini ní o iin ñayuu kían kánkuei yú'u ná, dá ká'an na. ³⁵ Dá chi iin ta va'a, to'on va'a ñó'o ini ní o rá taó ra ká'an ra. Tído iin ta kini, to'on kini ñó'o ini ní o rá taó ra ká'an ra. ³⁶ Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña nakí'o ndó kuendá sa'a ndidaá to'on ko chóon ni kánkuei yú'u ndo ni ka'an ndo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu. ³⁷ Dá chi xí'in to'on ká'an ndo, kédaá xí'in ndó, dá kandoo va'a ndó noo Ndios. Ta xí'in to'on ká'an ta'ani ndó kédaá xí'in ndó, dá kandoo ndó kakuu ndó ñayuu ío kuachi noo ná.

Yó'o ni xika ñayuu na kee Jesús iin na ndato

³⁸ Dá ni kasáa dao ta dána'a ley xí'in dao ta fariseo, dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—Maestro, kóni ndu ña kee ní iin ña ndato noo ndú'u.

³⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ñayuu káni nda'o kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, ta xiní xíxi va ndó Ndios, chi xíka ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandía ndó. Tído ni iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sava'a ña ndato ni kee Ndios xí'in profeta Jonás kían koni ndo. ⁴⁰ Chi táto'on oni nduú, oni ñoo ni sa káa Jonás tii tiyaká ká'ano, ki'o dión ta'ani koni ndo kaka na ni nduu ta ñayuu yó'o tixi ñó'o oni nduú, oni ñoo. ⁴¹ Ta nakujta ndichi ñayuu ni sa ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'á ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chi ni nandikó iní na sa'á kuachi ni sa kee na tá ni daná'a Jonás noo ná. Ta iin ta ndáya'i cháa ka o duú Jonás íin noo ndo viti. ⁴² Ta nakuijn ndichi ta'ani ná'a sa dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá ka'an kuachián sa'a ñayuu ndéi tiempo viti, dá chi nda noo xíká cháa ka ñayuu yó'o ni kixián ni seídó'an na ndichí ni ka'an rey Salomón. Ta iin ta ndáya'i cháa ka kúu na íin ká'an xí'in ndó vití'ón o duú rey Salomón ñoo.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kée espíritu kini

⁴³ Tá keta iin espíritu kini iin taa, dá kían kua'an iin xían noó ichí ndúkúán noo nani'i ndeéán. Tído kō nani'an noo nani'i ndeéán. ⁴⁴ Dá kásá'an nákaní inian: “Nandió koo tukui no'i ve'e noó ni ketai veii”, kaáan. Tá ni nasáaan ni ndu'an ini taa noó ni sa ioan, kō iin ta'on nákaa ñoo, ta ndato ni natu'an, ta ñóchí vii káaan. ⁴⁵ Dá kua'an kuakaan usa ka espíritu kini cháá ka o duú mián. Dá násaagan ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúu ka'í ka ví kásá'a ndó'o nío rá o duú táto'on k'i'o ni sa ndo'o nío rá ni sa kee espíritu kini mií noó ñoo. Dión ta'ani ndó'o ñayuu ndéi tiempo viti —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni kasáa naná Jesús nandukú ñáa ná

⁴⁶ Xían nani nákaa na dána'a na noó ñayuu kuá'a ñoo, kúu ni kasáa naná na xí'in ñani na. Ta kúu ni sa kuíta na sata vé'e, chí kóni na ka'an na xí'in Jesús.

⁴⁷ Dá ni kastō'on iin taa iin ñoo xí'in Jesús:

—Naná ní xí'in ñani ní, ta ndíta na sata vé'e, ta kóni na ka'an na xí'in ní.

⁴⁸ Dá ni kaa Jesús:

—Ná kastō'on ndaai xí'in ndó ndá yoo kúu nanái, ndá yoo kúu ñanij —kaá na.

⁴⁹ Ta kúu ni daná'a ndá'a ná ndidaa taa xionoo xí'in ná, dá ni kaa na:

—Ta yó'o va kúu nanái, kúu ñanij. ⁵⁰ Chí ndidaa na kée ña kóni tatái Ndios, na ió induú, noón kúu ñanij, kúu k'i'oi, kúu nanái —kaá na.

13

Di'a kua'an ña ni nakani Jesús sa'a iin taa xíti

¹ Kuú dáá ñoo ni keta Jesús ve'e ñoo. Dá ni saa na ni sa koo na ió na yu'ú taño'o. ² Ta kúu ni nataka kuá'a nda'o ñayuu noo ió na. Sa'a ñoo ni kaa Jesús ini iin barco, dá ni sa koo na ini ro. Dá ni sa ndei ñayuu kuá'a ñoo yu'ú taño'o ñoo. ³ Dá ni kasá'a Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na, ta kaá na:

—In taa xíti ni kee ra kua'an ra kuti ra tata noñó'o rá. ⁴ Ta sa'a ña ni koon ni'ini ra tata ñoo, sa'a ñoo dao ña ni kuei yu'ú ichi. Kúu ni kasáa laa, ta kúu ni seí vá rían. ⁵ Ta dao ka tata ñoo ni kuei tein yuu, noó koo ñoo'ó ndéé. Sa'a ñoo kúu yachi va ni xitaan, chí kō ní kuei ta'on ña noó kúu ñoo'ó ndéé. ⁶ Dá tá ni xinkoo ndiandii, ta kúu ni dii vaan. Ta sa'a ña kō ta'ón yo'an, sa'a ñoo ni ichi vaan. ⁷ Ta dao ka tata ñoo ni kuei tein ta'íón. Ta ni sa'ano dáó ña xí'in ta'íón ñoo, sa'a ñoo ni kuyátá váan ni kee rá. ⁸ Ta kúu dao ka tata ñoo ni kuei noo kúu ñoo'ó va'a. Ta kúu kuá'a nda'o noni ni xi'oan, dá chí iin ciento noni ni xi'o dao tata yó'o, ta dao kaan ni xi'o oni diko noni, ta dao kaan ni xi'o oko uxian. ⁹ Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueídó'o ndó —kaá Jesús.

Yó'o kastō'on Jesús ndiva'a dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on dána'a na

¹⁰ Dá ni kasáa ta xionoo xí'in ná noo ió na, dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a dáki'in tá'an ní dao ña'a xí'in to'on dána'a ní?

¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Dá chí noo ndo'ó va ni xi'o Ndios ña kandaa ini ndo ña ná'a mií ná sa'a ndi kee na dándáki na. Tído kō xí'o Ndios noo dao ka ñayuu ña kandaa ini na sa'a ña yó'o. ¹² Dá chí ndi ndáa na ni natiin to'on ká'in, noón kúu na natiin ña kandaa cháá ka ini na. Tído ndi ndáa na kō xí'in natiin ña, noón kúu na ditá di'a Ndios cháá ña kandaa ini na. ¹³ Sa'a ñoo dáki'in tá'an yu'ú dao ña'a xí'in to'on dána'i noó dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndé'é ná, tído o kandaa ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará seídó'o na to'on ká'in, tído o kátóni ta'on ini na. ¹⁴ K'i'o dión, dá xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chí di'a kaáan: Va'ará ndidaa ka vían ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo. Ta va'ará ndidaa ka vían ná kande'é ndó, tído o kandaa ta'on ini ndo.

¹⁵ Chí ni ndukáxi nda'o nío na ñoo yó'o,

ta kō xí'o na mií ná kueídó'o na,

ta ni sadi ta'ani na noo ná,

dá ná o kóni na xí'in noo ná,

ta ni o kueídó'o na xí'in do'o na,

ta ni o kátóni ta'on ini na,

ta ni o nándió kuéi na noo yu'ú, dá nduva'i na.

¹⁶ Tído ndiká'án ví noo ndo'ó, chí túu noo ndo ndé'é ndó, ta ndiká'án ví do'o ndó, chí seído'o ndó. ¹⁷ Chí miñan ndaa ká'in xí'in ndó ña kua'á nda'o profeta xí'in ñayuu ndaa ni sa ndei sa na'á ni ka'án ná koni na ña xiní ndo viti, tído ko ní xiní ta'on naan. Ta ni ka'án ta'ani na kueído'o na to'on seído'o ndó viti, tído ko ní seído'o ta'on naan —kaá na.

Nákani Jesús ndi dándáki ña ni daná'a na sa'á taa xíti

¹⁸ —Kueído'o va'a ndó, chí ko'in kastó'in xí'in ndó ndi dándáki to'on ni dakí'in tá'in ni daná'i noo ndo sa'á ta xíti ñoo. ¹⁹ Tá'an ñayuu seído'o to'on va'a ña ká'an sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu, ta ko xí'o na mií ná kandaá ini naán, dá kían kasaá ña u'u, ta díta váan to'on Ndios, ña ni kankao ní'o ná. Díon dándáki yu'ú íchi ñoo noo ni kwei dao tata ñoo. ²⁰ Ta tein yuu noo ni kwei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seído'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an kádij ini na. ²¹ Tído ko ta'ón yo'an ini ní'o ná, sa'á ñoo tóo vá kándisa naan. Chí tá vei tandó'o ndó'o na, o tá kásá'á ñayuu kéndava'a na xí'in ná sa'á ña kándisa naan, kúu dánkoo va naan. ²² Ta tein ta'íon noo ni kwei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seído'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndí'i cháa ka ini na sa'á ña'a ió ñayuu yó'o, ta kátoó na koo kuíka ná. Sa'á ñoo ko sá'ano na xí'in to'on Ndios, ta ni iin ña va'a ko kée na. ²³ Tído noño'o va'a noo ni kwei dao ka tata ñoo kúu ñayuu seído'o to'on Ndios, ta xí'o na mií ná ña kandaá ini naan. Dao noón kúu tát'o'on tata, ña ni xí'o iin ciento noni. Ta dao ka na kúu tát'o'on tata, ña ni xí'o oni diko noni. Ta dao ka na kúu tát'o'on tata, ña ni xí'o oko uxí noni, chí kée na ña kóni Ndios —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a tirió kuéi ni xita tein tirió va'a

²⁴ Dá ni dakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Tát'o'on kí'o ni kee iin taa ni xiti tata va'a noño'o rá, kí'o díon kée Ndios dándáki na ñayuu na. ²⁵ Ta tein kídí ta xíti ñoo, ni kii iin ta xiní u'u tá'an xí'in rá, ta ni chí'i ra tata tirió kuéi noo kaa tirió ra. ²⁶ Sa'á ñoo tá ni kasá'á kána yoko tirió, dá ni kandaá ini ta kéchóon noo rá ña kaa ta'ani tirió kuéi tein tirió ra. ²⁷ Dá ni sa'an ra ni ndato'ón rá sato'o ñó'o ñoo: “Tatá, ¿á o duú tirió va'a ní xíti ní? ¿Ndiva'a kaa ta'ani tirió kuéi tein tirió ní, tá dáá?” ²⁸ Dá ni kaa sato'o ñoo xí'in rá: “Iin taa xiní u'u va ñaá ni kexíxi ni chí'an.” Dá ni kaa ta kéchóon ñoo: “¿Á ko kóni ní ná ko'on ndu to'on nduan?” ²⁹ Dá ni kaa ra: “Ná dá'a ni ko'on ndo to'on ndoan, dá chí tá ná to'on ndoan, nda tirió va'a kana xí'an. ³⁰ Konó ndó ná kua'ano dáó ña xí'in tirió va'a ñoo nda ná kasandaá kuu naki'in va'a yó tirió ñoo. Dá tá ná kasandaá kuu ta'andaan, dá ka'andai choon noo ra náki'in va'a tirió, ta kaai xí'in rá: To'on ndó dinño'o tirió kuéi, ta kató ndoan tát'o'on kató ndó ndáyo'o, dá chiño'o ndoan. Tído ña kúu tirió va'a ñoo, ná taán va'a ndoan ini yáka!” —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tata leé ló'o naní mostaza

³¹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na, ta kaá na: —Tát'o'on kí'o ndó'o iin tata naní mostaza, ña ni xiti iin taa noño'o rá, kí'o díon kée Ndios dándáki na ñayuu na. ³² Ta miñan ndaa ña yó'o kúu tata páli cháa ka noo dao ka tata chí'i yó noño'o yo. Tído tá ni xitaan, ta kúu sá'ano dikó ka vían o duú dao ka yuku, ta ndúuan iin yíto, sa'á ñoo kasaá laa, ta káva'a rí táka ri tein ndá'a rá —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'á ña dákuita tachí yúsa pan

³³ Dá ni dakí'in tá'an tuku na iin ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—Kí'o dándáki Ndios ñayuu na kían tát'o'on kí'o kée ña dákuita tachí yúsa káva'a pan, ña ni tiin iin ñá'a, ta ni dakí'in tá'an ñaá xí'in oni yáxi harina, dá nakuita tachíjan —kaá na.

Ña yó'o nákani ndiva'a dána'a Jesús díon

³⁴ Ta díon ni dakí'in tá'an Jesús dao ka ña'a xí'in to'on ni daná'a na noo ñayuu kuá'a ñoo. Ta ko ní sá dána'a ta'on na tá ko ní sá dákí'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on ni sa daná'a na. ³⁵ Díon, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta, chí di'a kaáan:

Ko'in dákí'in tá'in dao ña'a noo to'on dána'i noo ñayuu.

Ta kí'o díon dána'i noo ná sa'a ndidaá ña sa io de'é nda rá ni kasá'á sa'a ñayuu.

Yó'o nákaní Jesús ndi dándáki ña ni daná'a na sa'a tirió kuéi xí'ín tirió va'a

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús ndisá'án xí'ín ñayuu ñoó, dá ni ku'u na ini ve'e íin ñoó. Dá ni natuu yati ta xíonoo xí'ín ná ñoó, dá ni kaa ra:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki ña ni daná'a ní sa'a tirió kuéi ñoó.

³⁷ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Taa ni xiti tirió va'a ñoó kúú na ni nduu taa ñayuu yó'o. ³⁸ Ta ño'ó xítí ñoó kúú ñayuu yó'o, ta tata tirió va'a ñoó kúú ndidaa ñayuu ño'ó tixi ndá'a Ndios, ta tirió kuéi ñoó kúú na ño'ó tixi ndá'a ña u'u. ³⁹ Tá'an ra ni xini u'u ta ni xiti ñoó kúú ña u'u, ta kuu ni ñaki'in va'a ra tirió ñoó kúú kuu keyíko Ndios sa'a ñayuu. Ta taa ni ñaki'in va'a tirió ñoó kúú ángel Ndios. ⁴⁰ Dá chi táto'on ni kee ra ni to'on ra tirió kuéi no'ó'ó rá, ta ni ndi'i ni chí'ín'ó'ó raan noo kéi ño'ó, ki'o dión koo tá ná kasandaá kuu noo ndí'i. ⁴¹ Chi tanda'a na ni nduu taa ñayuu yó'o ángel kéchóon noo ná kii na nakaxi na ñayuu ño'ó tixi ndá'a Ndios, ta taó xóo na ndidaa na kedaá xí'ín ñayuu na, dá kée na kuachi xí'ín ndidaa na kée ña kini. ⁴² Dá ko'on ángel ñoó taán ñaa ná noo kéi ño'ó ini xito. Ñoó kuaki na, ta ñoó kúú noo kaño'o na nakuchi tá'an no'o na. ⁴³ Ta na kúú ñayuu ndaa noo Ndios, ndato natoon na táto'on toon ndindii kandeí na noo ío tatá Ndios dándáki na. Ta na ío do'o, ná kueídó'o na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa ni naní'i iin kidi di'ón

⁴⁴ 'Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on iin kidi di'ón nákaa de'é no'no'ó xítí. Chi iin kuu, dá ni naní'i iin taa kidi ñoó, dá ni nachikaa de'é tuku raan, ta kadii ini ra kua'an nó'ó rá. Dá ni sa'an ra ni dikó ndí'i ra ña'a ío noo rá, dá ni xiin ra ño'ó noo nákaa de'é kidi di'ón ñoó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa ni naní'i iin yuu dión ndato nda'o

⁴⁵ 'Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on ña ni ni'i iin taa ni naka'án nda'i xí'ín yuu dión. ⁴⁶ Chi tá ni naní'i taa ñoó iin yuu dión ndato cháá ka, dá ni sa'an ra ni dikó ndí'i ra ña ío noo rá, dá ni xiin raan.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ñono

⁴⁷ 'Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on iin ñono, ña kíán chírneé ra ini taño'o, ta ndi ndaa mií vá tiyaká sárnee nooán. ⁴⁸ Tá ni chití nooán, dá taó raan yu'u takuí, dá kandeí ra kaxi ra tiyaká taán ra ini tiyika rá, ta kirí ko vá'a taó xóo ra. ⁴⁹ Ta dión ta'ani koo kuu noo ndí'i, chi kankuei ángel kanoo na taó xóo na ñayuu kinni tein ñayuu ndaa. ⁵⁰ Ndi'i, dá taán ná ñayuu kinni ñoó noo kéi ño'ó ini xito. Ta ñoó kuaki na, ta ñoó kaño'o na nakuchi tá'an no'o na —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ña sa'a xí'ín ña yata

⁵¹ Dá ni ndato'ón Jesús ta xíonoo xí'ín ná:

—¿Á ni kandaá ini ndo ndidaa ña ni ka'in xí'ín ndó?

Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Jaan, tatá.

⁵² Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kana'a ndó ña tá ni ndu'u iin ra dána'a ley Moisés tixi ndá'a Ndios, dá ndo'o ra táto'on ndó'o sato'o iin ve'e, dá chi taó rá ña sa'a xí'ín ña yata ño'ó ini sató rá.

Di'a ni ndo'o Jesús tá ni no'o na ñoo Nazaret

⁵³ Dá tá ni ndi'i ni dakí'in tá'an Jesús ndidaa to'on yó'o ni ka'an na xí'ín rá, dá ni kee na kua'an na. ⁵⁴ Dá tá ni nasáa na ñoo mií ná, dá ni daná'a na ini ve'e noo náataka na ñoo ñoó. Ta ni naá ini na ñoo na ndé'é ñaa ná, ta kaá na:

—¿Ndeí ni ni'i taa kaa ña ndichí ná'a rá, xí'ín ña kándée rá kée ra ña ná'ano xí'ín ñayuu? ⁵⁵ ¿Á o duú de'e taa túxi yito vá kúú ra kaa? ¿Á o duú María va kúú naná ra kaa, ta ñani ra kúú Jacobo xí'ín José, xí'ín Simón, xí'ín Judas? ⁵⁶ ¿Á o duú ki'o ra kaa ndéi tein yó yó'o? Sa'a ñoó, ¿ndeí ni ni'i taa kaa ña ndichí ná'a rá? —kaá ñayuu ñoó.

⁵⁷ Sa'a ñoó ko ní nákoní ta'on ñaa ná. Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Ndeí kúú míí vá íó ñañó'ó ñayuu noó ndu'u, na kúú profeta. Tído na kúú na ñoo ndu, xí'ín na ve'e ndu, noón di'a kúú na káñó'ó ñaá —kaá na.

⁵⁸ Ta kọ ní kée kua'a ta'on na ña ná'ano noo ná sa'á ña kọ ní xín na kandísa ñaá ná.

14

Di'a ni kuu tá ni xi'i Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

¹ Tiempo daá ñóó ni ni'i tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña ndato kée Jesús. ² Dá ni kaa ra xí'ín ta kéchón noo rá:

—Juan, tá'an ra sa dakódo ndúta ñayuu va kúú ta ñoo. Ni nataki va ra, sa'á ñoo kándéé rá kée ra ña'a ndato xí'ín ñayuu.

³ Díon ni kaa Herodes, dá chi míí rá ni sa'anda choon, dá ni tiin soldado Juan, dá ni so'oni ñaá rá xí'ín cadena, dá ni chikáa ñaá rá ve'e kaa, chi ki'o díon ni xika Herodías, ña ni sa kuu ñadi'í ñani ra, ta ni sa naní Felipe. ⁴ Díon ni kee ra, chi di'a ni kaa Juan xí'ín rá:

—Kuachi nda'o kían, chi ío yo'ó xí'ín ñadi'í ñanon —kaá na.

⁵ Sa'á ñoo ni ka'án rá ka'ání ñaá rá, tído yu'ú ra na ñoo ra, chi ni kandísa na ña Juan kúú iin profeta. ⁶ Tído tá ni naxino Herodes kua'á rá, dá ni sarsá'á de'e di'í Herodías noo rá. Ta kúú ni nata'an ini ra ña ni kee xi. ⁷ Sa'á ñoo ni ya'a yú'u rá ni ka'an ra to'on ta ña ki'o ra ndi ndáa míí vá ña'a ná kaka xi. ⁸ Dá ni daká'an kue'é ñaá ña kúú naná xi. Sa'á ñoo ni kaa xi xí'ín rá:

—Ki'o ní iin ko'o ná kaka dij Juan, ta dakódo ndúta ñayuu, nooí —kaá xi xí'ín rá.

⁹ Tá ni kaa xi díon, kúnda'í nda'o ni kuu ini Herodes, tído sa'á ña ni xi'o ra to'on ra noo xí, ta sa'á ña ni seídó'o ndidaá ñayuu ndéi mesa ña ni ka'an ra díon xí'ín xí, sa'á ñoo ni sa'anda ra choon ña díon koo. ¹⁰ Dá ni sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ka'anda ra dikọ Juan noo nákaa na ve'e kaa. ¹¹ Dá ni sa'anda raán, ta ni chikáa ra diní ná ini iin ko'o né'e ra ni kasáa ra ni xi'o raan noo tadi'í ñoo. Dá ni xi'o xian noo naná xi.

¹² Dá ni kasáa ta xionoo xí'ín Juan ni ñaki'in ra yikí koño na. Dá né'e raan ni sa'an ra ni dandúxi ra. Dá ni kee ra kua'an ra kasto'on ra xí'ín Jesús ña ni kuu.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an o'on mil ta

¹³ Tá ni kandaá ini Jesús ña díon ni ndo'o Juan, dá ni kaa na ini iin barco, dá ni kee na kua'an na iin ka xían noo koó ñayuu ndéi. Tído ni kandaá ini ñayuu noo kua'an Jesús, dá ni kankuei na iin rá iin ñoo noo ndéi na xika sá'á ná tákuei na kua'an na ni'i ná Jesús.

¹⁴ Tá ni keta Jesús ini barco ñoo, kúú ni xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá. Ta kúú ni ku'u nda'o ini na sa'a ná, sa'á ñoo ni nduva'a na ndidaá na kú'u ñoo tein ñayuu ñoo. ¹⁵ Tá ni ini kuu daá ñoo, dá ni natuu yati ñaá ta xionoo xí'ín ná. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Kọ ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa ni ini va, sa'á ñoo ka'anda ní choon noo ñayuu kua'a yó'o ña ná ko'on na noo ñoo ñoo kuálí, dá ná kuiin na ña'a kasá'an na.

¹⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kọ káni ta'an ko'on na ndukú ná ña kasá'an na. Ki'o míí ndo'ó ña'a ná kasá'an na.

¹⁷ Dá ni kaa ra:

—Kọ ta'ón ña'a kua'a né'e ndu. Sava'a o'on pan xí'ín uu tiyaká va.

¹⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án ndo ki'in ndóan, tá daá.

¹⁹ Dá ni sa'anda na choon ña ndidaá ñayuu ná kande na noo ita ñoo. Dá ni tiin na ndin o'on pan ñoo xí'ín ndi nduú tiyaká ñoo. Dá ni nandé'é noo ná chí induú. Dá ni ñaki'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá ni ñakúachi na pan ñoo xí'ín tiyaká ñoo. Dá ni xi'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá ni dasá raan noo ñayuu kuá'a ñoo. ²⁰ Dá ni sasá'an ndidaá ñayuu ñoo nda ni ndino va'a ini na. Dá tá ni ndi'i, dá ni dakúti ta xionoo xí'ín Jesús ñoo uxi uu tiyika xí'ín ña'a ni kandoo noo ni sasá'an na. ²¹ Ta táto'on o'on mil ta ni sasá'an ni kee Jesús, ta kọ iin ta'on ní kekuendá ñañá'a xí'ín takuálí.

Di'a ni kuu tá ni xika Jesús noo taño'o

²² Tá ni ndi'i, dá ni sa'anda Jesús choon noo ta xionoo xí'ín ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra iin ka xoo taño'o. Dá ni kandoo Jesús ka'an na ndisá'an xí'ín

ñayuu kuá'a ñoó. ²³ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a ndisá'án xí'ín ná, dá n̄i kee na kua'an n̄a dini yúku iin ñoó ka'an n̄a xí'ín Ndios. Dá tá n̄i kuaa, iin tó'ón mií vá ná nákaa dini yúku ñoó.

²⁴ Ta duú n̄i ta'i dáo īi vá barco ñoó kua'an ra noó taño'o ñoó. Ta kúu xoo di'a xoo di'a nákuūin ndichi takuií ñani tá'an rá ndika barco noo kánóo rá kua'an ra, ta deén nda'o vei tachi chi xoo noó kua'an ra.

²⁵ Dá tá n̄i kundikí, dá n̄i kee Jesús xíka na noó takuií ñoó kua'an n̄a ni'i ná barco ñoó. ²⁶ Tído tá n̄i xini ta xionoo xí'ín Jesús ña xíka na vei na noó takuií ñoó, kúu n̄i kandaí nda'o ra, ta n̄i kayu'ú rá:

—¡Káa vei í'íná!

Ta kúu n̄i nda'o n̄i kayu'ú rá sa'á ña n̄i yu'ú ra. ²⁷ Ta kúu n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. Mií vá yu'u kúu. O sa yu'ú ndo.

²⁸ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Tatá, tá mií ní kúu ní, konó ní ná kakai noó takuií xaan saai ni'í mií ní.

²⁹ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nakí.

Dá n̄i noo Pedro. Dá n̄i kee ra xíka ra noó takuií ñoó kua'an ra ni'i rá Jesús. ³⁰ Tído sa'á ña ndé'é rá ña deen kána tachi ñoó, sa'á ñoó n̄i kixian n̄i yu'ú ra. Ta kúu n̄i kasá'á koketa ka'ani ra kua'an ra ini takuií. Dá n̄i kayu'ú rá:

—¡Dákaki ní yu'u, tatá!

³¹ Dá n̄i tiin na ndá'a rá n̄i kane'e na, dá kaá n̄a xí'ín rá:

—Cháa nda'o kándéé inon yu'u. ¿Ndiva'a n̄i nakani kuáchi inon?

³² Dá tá n̄i keta na xí'ín rá ini barco, kúu n̄i sa tuu va tachi déen ñoó. ³³ Dá n̄i natuu yati ndidaá taa ño'o ini barco ñoó noo Jesús, ta n̄i sa ndaño'o ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Miían ndaa ndisa de'e Ndios kúu mií ní.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús n̄a kú'u ndéi chí kuendá Genesaret

³⁴ Dá tá n̄i ndi'i n̄i chika'anda n̄a noó taño'o ñoó, dá n̄i saa n̄a noo kúu kuendá Genesaret. ³⁵ Tá n̄i nakoni ñayuu ñoó ña Jesús kúu ná, dá n̄i taxi tá'an na n̄i sa'an n̄a iin rá iin ñoó ño'o ñoó, ta n̄i kast'on na xí'ín ndidaá ñayuu ña n̄i kasáa Jesús. Ta ndáka na ndidaá n̄a kú'u n̄i saa n̄a noo Jesús. ³⁶ Dá n̄i seí nda'í n̄a noo Jesús ña ná konó ná dako'on ndá'a ná sava'a yu'ú kotó n̄a, dá ná nduva'a na, kaá n̄a. Ta ndidaá n̄a n̄i dak'olon ndá'a yu'ú kotó n̄a ñoó n̄i nduva'a.

15

Yó'o dána'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

¹ Ta kúu n̄i natuu yati dao ta fariseo xí'ín ta dána'a ley Moisés noo Jesús. Ta yó'o kúu ra n̄i kii ñoo Jerusalén. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

² —¿Ndiva'a kó kée ta xionoo xí'ín mií ní táto'on ki'o n̄i daná'a ta sá'ano ñoo yo tá sata? Chi kó nákata ra ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá keí rá pan.

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó, ¿ndiva'a dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndi'i cháa ka ini ndo kee ndó choon n̄i sa'anda ta sá'ano ñoo yo? ⁴ Dá chi di'a kua'an choon n̄i sa'anda Ndios: “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ná ya'a ka'an ndava'a xí'ín tatá n̄a o xí'ín naná n̄a, n̄a yó'o kúu n̄a kánian kuu.” ⁵ Tído ndo'ó kúu ra kaá ña kuu va ka'an ñayuu xí'ín tatá n̄a, xí'ín naná n̄a: “O kúu ta'on chindeéi mií ní xí'ín ña'a né'e va'i, chi sa n̄i kaai ki'oi ña noo Ndios.” ⁶ Ta sa'á ña ká'an n̄a dión, sa'á ñoó kó káni kaan chindeé ná tatá n̄a xí'ín naná n̄a, kaá ndo'ó. Ta dión kée ndó dátuu ndó choon n̄i sa'anda Ndios xí'ín ña n̄i ndaki ini mií ndó.

⁷ ¡Taa uu noo vá kúu ndó! Ndaa va n̄i ka'an profeta Isaías sa'a ndo, chi di'a n̄i taa na:

⁸ Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'ín yú'u oon va na, tído xí'ín níó ná kó kóni ta'on na yu'u.

⁹ Kó ndaya'i ta'on ña ndaño'o na yu'u,

dá chi ña dána'a n̄a kúu ña n̄i ndaki ini ñaxintóni taa va.

¹⁰ Dá n̄i kana Jesús ñayuu kuá'a ñoó ña ná natuu yati cháa ka n̄a, dá n̄i kaa n̄a xí'ín ná:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, dá katóni va'a ini ndó. ¹¹ Ni iin ña'a seí ndó kó dáyako ñaa noo Ndios. To'on kánkuei yú'u vá ndó kían dáyako ñaa.

¹² Dá ni natuu yati ta xíonoo xí'ín ná, dá ni kaa ra:

—¿Á ná'á ní ña ni tar'u'u nda'o ini ta fariseo sa'á ña ni ka'an ní dión?

¹³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndidaá yuku, ña kó ní xíti tatái, na ió induú, ñoo kían kánian to'on na xí'ín nda yo'an. ¹⁴ Ná dá'a ni nakani ini ndó sa'a rá, chi ta kó túu noo vá kúu rá, ta tiiin ndaa ra dao ka na kó túu noo. Chi tá tiiin ndaa iin ta kó túu noo iin ka ta kó túu noo, dá kían ndi nduú ra kuei ini yái.

¹⁵ Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki to'on ni dak'ín tá'an ní ni daná'a ní noo ñayuu kuá'a ñoo.

¹⁶ Dá ni kaa na xí'ín Pedro:

—¿Á dión ta'ani kó kátóni ta'on ini ndó'ó? ¹⁷ ¿Á kó kánda ta'on ini ndó ña ndidaá ña'a seí ñayuu, ini tixi va na kua'an? Tá kúu tá ni ndi'i, dá kua'an na satá vé'e tatá naan. ¹⁸ Tído to'on kánkuei yú'u ná, ñoo kían vei nda maá níó ná, ta ñoo di'a kían dáyako ñaa noo Ndios. ¹⁹ Dá chi nda maá níó ná vei ña kini nákanini ini na kee na, dá ka'áni ná ñayuu, ta kée na kuachi xí'ín na kó kúu ñadi'í na o yíi ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñíi ná, ta kí'in ku'íná ná, ta káva'a na kuachi tó'ón sa'a dao ka na, ta ka'an ndava'a na sa'a ndi ndaa mií vá ñayuu. ²⁰ Ndidaá ña kini yó'o kían dáyako ñaa noo Ndios. Tído ña kó nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó, dá kei ná ña'a, kó dáyako ta'on ñaa noo Ndios.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin de'e di'í ña'á tuku

²¹ Dá ni keta Jesús ñoo ñoo, dá ni kee na kua'an na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná chí kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ²² Ñoo ni kasáa iin ñá'a, ta kían iin ñá'a kuendá Canaán. Ta ni kixián iin ñoo ló'o nákaa yati ñoo. Dá ni kayu'án Jesús:

—Tatá, mií ní na kúu de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á yu'u, chi ndó'o nda'o níó de'e di'í kée iin espíritu kini.

²³ Tído ni iin to'on kó ní ka'an na xí'án. Dá ni natuu yati ta xíonoo xí'ín ná. Dá ni seí nda'í ra noo Jesús, ta kaá ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ñá'a kaa ná ko'an, dá chi káyuu'ú nda'a vaán tákaaán vei ña satá yo.

²⁴ Dá ni kaa Jesús:

—Sava'a noo na Israel, na kúu tát'o'on iin léko, kirí ni ndaño'ó vá, ni tanda'á Ndios yu'u veii.

²⁵ Dá ni kasáa ñá'a ñoo ni sa ku'ín xitíán noo Jesús, ta ni kaaan:

—¡Chindeé ní yu'u, tatá!

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Kó vá'a ta'on kuio ndaa yo pan ndá'a takuálí, ta kí'o yóan noo tina.

²⁷ Dá ni kaa ñá'a ñoo xí'ín ná:

—Ndaa va ka'an ní, tatá. Tído seí va tina ñoo yúchi pan ña kuéi yú'u mesa sato'o ri.

²⁸ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Naná ló'o, miífan ndaa ndisa kándéé ká'ano inon yu'u. Ta ná ko'in keei ña xíkõn —kaá na.

Ta kúu mií hora daá ñoo ni nduva'a de'e di'áan.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús kuá'a nda'o ñayuu

²⁹ Dá ni kee Jesús kua'an na. Tá ni kasánda yati na yú'u taño'o naní Galilea, dá ni kaa na diní iin yuku iin ñoo. Dá ni sa koo na ió na. ³⁰ Ta kuá'a nda'o ñayuu ni natuu yati noo ná, ta ndáka na na ni natíi sa'a, xí'ín na kó túu noo, xí'ín na kó kuú ka'an, xí'ín na kó ndaa va'a ndá'a xí'ín sa'a, xí'ín na ndó'o dao ka kue'e, ni kasáa na ni chindei ñaa ná noo iin Jesús. Dá ni nduva'a ñaa ná. ³¹ Ta kúu ni naá ini ñayuu ñoo sa'á ña ni naka'an na kó kuú ka'an, ta ni nduva'a na kó ndaa va'a ndá'a xí'ín sa'a, ta ni nakaka na ni natíi sa'a, ta ni natuu noo na kó túu noo. Ta ni keká'ano ndidaá ñayuu ñoo Ndios, na ndaño'o na Israel.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an komi mil ta

³² Dá n̄i kana Jesús t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná ñóó. Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Kú'u nd̄a'o inii s̄a'á ñayuu kuá'a yó'o ch̄i s̄a n̄i x̄ino on̄i kuu nd̄ei na x̄í'ín yu'u, ta k̄o k̄a ñ̄a'a kasá'an ná. Tído k̄o kóni ta'on yu'u tanda'á nditai n̄a no'o ve'e na, dá ch̄i oon ni kuu yí'í n̄a íchi.

³³ Dá n̄i kaa t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ñóó:

—¿Ndeí ki'in yó kua'a pan noo kúú ñó'ó íchí yó'o k̄i'o yó keí ñayuu kuá'a yó'o, dá ndinoo ini n̄a?

³⁴ Dá n̄i ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—Us̄a va pan né'e ndu'u, x̄í'ín cháá t̄iyaká.

³⁵ Dá n̄i sa'anda Jesús choon ñ̄a ná kand̄ei ñayuu ñóó noñó'o. ³⁶ Dá n̄i tiin na ndin usa pan x̄í'ín t̄iyaká ñóó. Dá n̄i n̄aki'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda n̄a pan ñóó. Dá n̄i x̄i'o naan noo t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná. Dá n̄i dasá ráan noo ñayuu kuá'a ñóó. Ta dión ta'ani n̄i kee na x̄í'ín t̄iyaká ñóó. ³⁷ Dá n̄i sasá'an ndidaá ñayuu ñóó nd̄a n̄i ndinoo va'a ini n̄a. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakútí rá usa t̄iyika x̄í'ín ñ̄a n̄i kand̄oo noo n̄i sasá'an ñayuu ñóó. ³⁸ Ta t̄aa n̄i sasá'an ñóó n̄i s̄a kuu tát̄o'on komi mil, ta k̄o íin ta'on ní kekuendá n̄a ñ̄a'á x̄í'ín takuálí.

³⁹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i ka'an Jesús ndisá'an x̄í'ín ñayuu kuá'a ñóó. Dá n̄i kaa na ini barco x̄í'ín t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná. Dá n̄i ki'in na kua'an n̄a chí kuendá Magdala.

16

Yó'o n̄i x̄ika t̄a fariseo ñ̄a ná kee Jesús iin ñ̄a'a ndato

¹ Ñóó n̄i kasáa dao t̄a fariseo x̄í'ín t̄a saduceo, ta n̄i ka'an rá dát̄uú rá Jesús, ch̄i n̄i x̄ika r̄a ñ̄a kee na iin ñ̄a'a ndato chí induú, dá ná kand̄e'á á miían ndaa n̄i kii na noo Ndios. ² Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Tá kua'an kuaá, dá kaá ndo: “Va'a nd̄a'o koo taan, ch̄i n̄i kana kua'á induú.” ³ Tá n̄i t̄uu noo na'a, dá kaá ndo di'a: “Kana nd̄a'o tach̄i kuu víti, ch̄i n̄i kana kua'á induú, ta íin víkó nd̄a'o.” ¡Kúú ndó ñayuu uu noo, dá ch̄i va'a t̄i'a ndó kándaá ini ndo ndi kee induú, tído k̄o kándaá ini ndo ndi kóni kaa ñ̄a ná'ano xiní ndo tiempo viti! ⁴ Ñayuu k̄ini nd̄a'o nd̄ei tiempo viti, ta xiní xíxi na Ndios, ch̄i x̄ika n̄a ñ̄a kee yu'u ñ̄a ndato noo ná, dá kandísa na. Tído o k̄ee ta'an vai ni iin ñ̄a ndato noo ná. Sav̄a'a ñ̄a ndato n̄i ndo'o Jonás koni na ndo'o yu'u —kaá n̄a.

Dá n̄i dankoo ñaá Jesús, dá n̄i kee na kua'an n̄a.

Di'a kua'an ñ̄a n̄i dána'a Jesús s̄a'á ñ̄a k̄o vá'a dána'a t̄a fariseo

⁵ Ta ni saá n̄a iin k̄a xoo taño'o, tído n̄i n̄andodó t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná kane'e ra pan keí rá x̄í'ín ná. ⁶ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó noo ñ̄a dákuita tach̄i pan, ñ̄a kían kéchóon t̄a fariseo x̄í'ín t̄a saduceo.

⁷ Dá n̄i kasá'á ndátó'ón tá'an mií t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná ñóó:

—Dión ká'an n̄a, ch̄i k̄o ní s̄a ne'e yó pan kixió.

⁸ Kúú n̄i kándaá va ini Jesús ñ̄a n̄i ka'an r̄a dión. Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón kuách̄i ndo s̄a'á ñ̄a k̄o pan né'e ndó? ¿Á cháá vá kándéé ini ndo yu'u, ndani? ⁹ Ta, ¿á k̄o kándaá ij vá ini ndo? ¿Á k̄o ndísaá ta'on ini ndo ñ̄a o'on va pan n̄i tiin yu'u n̄i x̄i'oi n̄i sasá'an o'on mil t̄aa ñóó? ¿Á k̄o ndísaá ta'on ini ndo ndidaá t̄iyika n̄i dakútí ndó x̄í'ín ñ̄a n̄i kand̄oo noo n̄i sasá'an ñayuu ñóó? ¹⁰ Ta, ¿á k̄o ndísaá ta'on ini ndo ñ̄a us̄a va pan n̄i tiin yu'u n̄i x̄i'oi n̄i sasá'an komi mil t̄aa? Ta, ¿á k̄o ndísaá ta'on ini ndo ndidaá t̄iyika n̄i dakútí ndó x̄í'ín ñ̄a n̄i kand̄oo noo n̄i sasá'an ñayuu ñóó? ¹¹ ¿Á k̄o kándaá ij vá ini ndo ñ̄a k̄o ní ka'an ta'on vei sa'a pan? Ch̄i ñ̄a n̄i ka'in x̄í'ín ndó kían dándáki ñ̄a kánian kandaa ndo mií ndó noo ñ̄a dákuita tach̄i pan, ñ̄a kéchóon t̄a fariseo x̄í'ín t̄a saduceo.

¹² Dá ví n̄i kandaá ini ra ña ko ní ka'an na sa'á ña kánian kandaá ra mií rá noó ña dákuita tachí ndisa pan. Ch̄i di'a n̄i ka'an na ña kandaá ra mií rá noó to'on dána'a ta fariseo xí'ín ta saduceo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaa Pedro ña Jesús kúu Cristo, na dákaki ñaa

¹³ Tá n̄i saa Jesús chí ñoo Cesarea Filipo, dá n̄i ndato'on ná ta xíonoo xí'ín ná, ta kaá na xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, na n̄i nduu taa ñayuu yó'o, kaá ñayuu ñoo?

¹⁴ Dá n̄i kaa taa xíonoo xí'ín ná:

—Dao na kaá ña kúu ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Jeremías. Ta dao na kaá ña kúu ní iin ka profeta.

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

¹⁶ Dá n̄i kaa Simón Pedro:

—Mií ní kúu Cristo, na dákaki ñaa. Ta mií ní kúu de'e Ndios takí.

¹⁷ Dá n̄i kaa na xí'ín Pedro:

—Ndiká'án ví yo'ó, Simón, de'e Jonás, dá ch̄i o duú ñayuu ní dátoon ñaxintónon, dá nákonon yu'u. Di'a tatái Ndios, na ió induú vá, n̄i datóon noon. ¹⁸ Ta ká'an ta'ani yu'u xí'ón viti ña kananí yo'ó Pedro, ña kóni kaa yuu, ta satá yuu yó'o ko'in kava'i ve'e ño'i, na kúu kuendái, ta o kándeé ta'on ña kúu yái ndii dánaá ñaaán. ¹⁹ Ta noo ndá'a miíon nakí'o yu'u nda'á kaa, dá ka'andon choon noó ñayuu ño'o tixi ndá'a Ndios. Ch̄i tá ná ka'andon choon noó ñayuu Ndios, ta kuiin Ndios xí'ón. Tá ná kadon dao choon noo ná, ta kuiin ta'ani Ndios xí'ón —kaá na.

²⁰ Dá n̄i sa'anda na choon noó ta xíonoo xí'ín ná ña ná dá'a ni ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña mií ná kúu Jesús, na kúu Cristo.

Yó'o kásto'on Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ndi ndo'o na, dá kuu na.

²¹ Ndá daá n̄i kasá'á ná kásto'on na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ña miían ko'on na ñoo Jerusalén, dá ndo'o naní nio ná kee ta sa'ano xí'ín ta duti sakua'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta kuu na. Ndi'i, dá nataki na tixi kuu óni. ²² Dá n̄i taó xoo ñaa Pedro. Dá n̄i kasá'á rá dánani ñaa rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, o kóno ta'on Ndios ña ndo'o ní dión. ¿Ni iin kuu o ndó'o ní dión!

²³ Dá n̄i nandió koo Jesús n̄i sa nde'é ná Pedro. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Kua'án kuxoo noói, ch̄i kéeón táto'on kée ña u'u! Yo'ó kúu ra kétéin noói, ch̄i ko nákani inon sa'á ña kóni Ndios, di'a nákani inon táto'on kí'o nákani ini taa va.

²⁴ Dá n̄i kaa na xí'ín ta xíonoo xí'ín ná:

—Ndi ndaa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. ²⁵ Ch̄i ndi ndaa na kóni dákaki na mií ná ñayuu yó'o, noón di'a kúu na kuu. Tído ndi ndaa na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúu na ni'í ña kataki na. ²⁶ Dá ch̄i, ¿ndi kían va'a ni'í ñayuu tá ná kandeé ná ni'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? O, ¿ndi kían kúu ña'a ndaya'i cháa ka tá o duú ña ni'í ná ña kataki chíchí ná, ká'án ndó? ²⁷ Dá ch̄i iin kuu, dá nandió koo na n̄i nduu taa ñayuu yó'o kasa na, ta ndato naye'e ndaa na táto'on kí'o náye'e tatá na, ta nandió koo na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá chiya'i na iin rá iin ñayuu táto'on kí'o kaa choon n̄i kee na. ²⁸ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuu ta'on ndó nda ná koni ndo na n̄i nduu taa ñayuu yó'o tá koo na kii na dándaki na —kaá Jesús.

17

Di'a n̄i kuu tá n̄i naye'e ndaa ñi Jesús xí'ín dá'on ná

¹ Tá n̄i ya'a iño kuu, dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín ñani ra, ta naní Juan kua'an na diní iin yúku dikó. ² Ta ñoo n̄i ndaon na táto'on kí'o kaa na noo rá. Kúu n̄i naye'e ndaa oon ví noo ná táto'on yé'e ndindii. Ta n̄i ndukuxí kachí dá'on ná táto'on kí'o

ndato tóon ñó'o. ³ Ta kúú iin kuití vá n̄i na'a noo Moisés xí'ín Elías, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús. ⁴ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu yó'o, tatá. Tá kóni ní, dá ná kava'a ndu oni tiya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías —kaá ra.

⁵ Ta xían nani ká'an ij Pedro xí'ín ná, kúú n̄i naxino iin viko ndato yé'e. Ta kúú n̄i dadá'i ñáá. Ta kúú tein viko ñoó n̄i seido'o ra n̄i ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e man̄i yu'u, ta náta'an inīi xin̄i xí. Kueídó'o ndó to'on ká'an xi —kaá na.

⁶ Tá n̄i seidó'o ta xionoo xí'ín ná ñoó to'on n̄i ka'an Ndios, dá n̄i sa kuíta xití rá, ta n̄i xino taan ra nda noñó'o, ta n̄i yu'ú nda'o ra. ⁷ Dá n̄i natuu yati Jesús noo ndéi ra, dá n̄i kani ndá'a ná sata rá, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndakuei ndó, ta ná dá'a ni yu'ú ndo.

⁸ Dá tá n̄i ndane'e noo rá, kúú sa koó ka va taa ñoó ndíta xí'ín Jesús. Ndadá iin tó'ón mií vá ná iin noo rá.

⁹ Ta noo konoo Jesús kua'an na ndika yúku ñoó xí'ín taa ñoó, dá n̄i sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—Ná dá'a ni nakani ndó xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña n̄i na'a Ndios noo ndo nda ná kasandaá kūy nataki na n̄i nduu taa ñayuu yó'o.

¹⁰ Dá n̄i ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an taa dána'a ley Moisés ña dinñó'ó ka kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dákaiki ñáá?

¹¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ká'an ra ña dinñó'ó ka kánian kii Elías ndeyíko na ndidaa ña'a. ¹² Tído yu'u ká'in xí'ín ndó ña sa n̄i kixi va Elías, ta ko ní nákon̄i ta'on ñáá rá, chi n̄i kee ra xí'ín ná táto'on k̄i'o n̄i ka'an mií rá. Ta dión ta'ani ko'on ra kee ra xí'ín na n̄i nduu taa ñayuu yó'o —kaá na.

¹³ Dá n̄i kandaa ini ta xionoo xí'ín ná ñoó ña ká'an na sa'a Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu.

Di'a n̄i kee Jesús n̄i nduva'a na iin tayii nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá n̄i naxino na noo ndéi ñayuu kuá'a ñoó, dá n̄i natuu yati ñáá iin taa, dá n̄i sa kuin̄i xití rá noo Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

¹⁵ —Tatá, ku'u ini ní sa'a de'e ló'i, dá chi ndó'o xi kue'e xí'i yí'i, ta ndó'o nda'o nío xí, chi kánkao nda'o xi noo kéi ñó'o, xí'ín noo ñó'o takuii kée kue'e ndó'o xi. ¹⁶ Ta ndakai xi n̄i kasáai noo taa xionoo xí'ín ní, dá nduva'a ñáá rá, tído ko ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Nandéé ka vían ñayuu ko kándisa kúú ndo'ó, ta dóló nda'o ndó! ¿Ndidaa ka ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ka ví k̄i'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó tayii xaan nakii ndo —kaá na.

¹⁸ Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo espíritu kini nákaa ini xi. Dá n̄i ketaan kua'an. Ta kúú iin ndéé vá n̄i nduva'a xi mií hora daá ñoó.

¹⁹ Dá n̄i natuu yati ta xionoo xí'ín ná noo ná, dá n̄i ndato'ón xoo ñáá rá:

—¿Ndiva'a ko ní kándeé ndu'u taó ndú espíritu kini ñoó?

²⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Chi cháá vá n̄i kándeé ini ndo ña nduva'a xi kee Ndios. Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña va'ará lú'u kándeé ini ndo Ndios táto'on k̄i'o leé ndiki mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo xí'ín yúku iin káa: “Kua'an ná kuiion chí káa”; ta kúú dión vá kakuuan. Ta kúú ni iin ña'a o kákuu ña kuáchi noo ndo. ²¹ Tído o kándeé ta'on ndó taó ndo espíritu kini, ña kée dión, tá ná o káka ndo ña man̄i noo Ndios, ta xían nani o káne'e ij ndo —kaá na.

Yó'o kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

²² Ta nani ndéi na kuendá Galilea, dá n̄i kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ko'on iin taa nak̄i'o ra na n̄i nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta xin̄i u'u ñáá, ²³ dá ka'aní ñáá rá. Tído t̄ixi kūy óni, ta kúú nataki va na —kaá na.

Ta kúú n̄i kunda'í nda'o ini ra sa'á ña n̄i ka'an na dión.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús di'on sa'a ve'e ño'o ká'ano

²⁴ Tá ni saá na ñoo Capernaum, dá ni natuu yati dao taá kí'in ya'i sa'a ve'e ño'o ká'ano noo ió Pedro, dá ni ndato'on ñaá rá:

—¿Á kó xi'o ta'on maestro ní di'on sa'a ve'e ño'o?

²⁵ Dá ni kaa Pedro:

—Jaán, xí'o naan.

Tá ni ndu'u Pedro ve'e, ta kúu yachi va ni ndato'on ñaá Jesús:

—¿Ndi ká'an yo'ó, Simón? ¿Ndá noo kí'in ya'i ta né'e choon ñayuu yó'o sa'a ñó'o? ¿Á noo na ñoo mií rá, o noo na ñoo tukú dándáki ra?

²⁶ Dá ni kaa Pedro:

—Noo na ñoo tukú vá kí'in ya'i ra.

Dá ni kaa Jesús:

—Jaán, chi na ñoo ra, kó káni ta'an vaan chiya'i na. ²⁷ Tído ná dá'a ni dár'u'u yo rá. Kua'an yú'u taño'o, ta tiión tiyaká, ta kirí mií noo ni tiión, ta nandiká yú'u ri. Ta ñoo nani'on iin di'on kaa. Ta kane'on ña kison, dá ki'on ña noo rá sa'a yú'u xí'in sa'a miíon —kaá na.

18

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kúu na ndáya'i cháa ka noo Ndios

¹ Ta tiempo daá ñóo ni natuu yati ta xionoo xí'in Jesús noo ió na, dá ni kaa ra xí'in ná: —¿Ndá yoo kúu na ndáya'i cháa ka tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios?

² Dá ni kana Jesús iin tayii ló'o in ñoo ni saá xi noo ná. Dá ni chikani ñaá ná tein taá xionoo xí'in ná ñóo. ³ Dá ni kaa na:

—Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná o nádaon ndó mií ndó nduu ndó tát'on ki'o kúu takuáli, dá kían ni iin kuu o koni ndo ndu'u ndó tixi ndá'a Ndios. ⁴ Chi ndi ndaa na kénoo mií tát'on ki'o kúu takuáli, noon vá kúu na ndáya'i cháa ka tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ⁵ Ta ndi ndaa mií ñayuu ná natiin va'a iin takuáli ta kaa tát'on ki'o kaa tayii yó'o sa'a ña kúu ná kuendá yu'u, dá kían kee kuendá ña mií vá ni natiin va'a na.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dáka'an kue'é yo dao ka ñayuu ña ya'a na kee na kuachi

⁶ Ta ndi ndaa mií ñayuu kándéé dáka'an kue'é takuáli kándísa yu'u ña ya'a xi kee xi kuachi, noon kúu na va'a cháa ka ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dáketa ñaá ná nda maá ini taño'o. ⁷ ¿Nda'í kúu ví ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chi kuá'a nda'o ña'a dáka'an ñaá, dá ya'a na kee na ña kini! Ta daá kuití vei ña dáka'an ñaá ña kee na kuachi. Tído jnda'í cháa ka ví ndo'o na dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi!

⁸ Sa'a ñoo tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a ndo o sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan, ta dákana ndóan. Chi va'a cháa ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'in iin xoo ndá'a ndo o xí'in iin xoo sa'a ndo o duú kaan ko'on ndo xí'in ndi nduú ndá'a ndo o ndi nduú sa'a ndo kaño'o ndó indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o. ⁹ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoan, ta dákana ndóan. Chi va'a cháa ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'in iin xoo nduchí nóo ndo o duú kaan ko'on ndo xí'in ndi nduúan kaño'o ndó indayá noo kéi ñó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin léko ni ndaño'ó

¹⁰ O sa káño'ó ndó ni iin tó'on takuáli yó'o, chi miian ndaa ká'in xí'in ndó ña daá ndíta va ángel ndáka ñaá náki'o na kuendá sa'a xi noo tataí, na ió induú, ¹¹ chi ni kasaa na ni nduu taá ñayuu yó'o nandukú ná ñayuu ni kana xoo noo Ndios, dá dáka'ki ñaá ná.

¹² ¿Ndi kée iin taá ndáka iin ciento léko tá ni ndaño'ó iin rí, ká'an ndó? ¿Á kó dánkoo ta'on ra komi díko sa'on komi ka ríon, dá ki'in ra ko'on ra yuku nandukú rá kirí ni ndaño'ó ñoo? ¹³ Dá tá ni nani'i rá ri, ná ka'an ndaai xí'in ndó ña kadii cháa ka ini ra sa'a kiríon o duú sa'a komi díko sa'on komi kirí kó ní ndaño'ó ñoo. ¹⁴ Ta dión ta'ani kó kóni ta'on tataí yo Ndios, na ió induú, ña ndaño'ó iin kaa takuáli yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña kánian ku'u ká'ano ini yo sa'a sátá'an yó

¹⁵ 'Ta tá nī yā'a iin káa ñani ndo nī kee na iin kuachi noo ndo, kua'án ndo dánani ndó nā noó kō iin ndéi. Tá nī nakoni nā kuachi na, dá kían nandei va'a tuku ndó. ¹⁶ Tído tá kō kóni nā nakoni nā kuachi nī kee na, dá kían kua'án ndo kuaka ndó iin o uū ká ñayuu, dá chí kaá ley ñā uū o onī taa xínñó'ó kī'o kuendá sa'a iin ñā'a, dá kían keyíko choon. ¹⁷ Tído tá kō ní kékuendá nā ñayuu ndáka ndó nī sa'an ndo, dá kían naki'o ndó kuendá noo ndidaá nā kándisa xí'ín ndó sa'á kuachi nī kee na. Tá ni noó nā kándisa ñoó kō ní xí'ín na nakoni nā kuachi na, dá kían ná kandoo na kakuu na iin nā kō ná'á Ndios, o iin nā kí'ín yā'i sa'a ñó'o noo ndo.

¹⁸ 'Míían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñā tá ná kadi ndo dao choon noó ñayuu ñayuú yó'o, kuiin va Ndios xí'ín ndó ndā induú. Ta tá ná ka'anda ndo choon noo dao ká nā ñayuú yó'o, kuiin ta'ani Ndios xí'ín ndó ndā induú. ¹⁹ Ta nándió koo tukui ká'ín xí'ín ndó ñā tá náki'ín tá'an uū ndo, ta iin noó nī nduu ñaxintóni ndo, ta kaka ndo ndi ndaa mií vá ñā'a, dá kían tatái Ndios, nā ió induú, kī'o na ñā noo ndo. ²⁰ Dá chí noo náataka uū o onī ñayuu ndéi na kéká'ano na yu'u, me'í nā ñoó iói.

²¹ Dá nī natuu yati Pedro noo ná, dá nī kaa ra:

—Tatá, ¿ndidaá ta'ándá kánian ku'u ká'ano ini sa'a ñani tá yá'a na noo? ¿Á ndā usa ví ta'ándá?

²² Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—O duú usa oon ni ta'ándá, kaá yu'u. Di'a nandió kooón ku'u ká'ano inon sa'a ná onī diko uxí ta'ándá. Ta keeón dión usa ta'ándá.

Di'a kua'an ñā nī daná'a Jesús sa'a uū taa táj noo iin rey

²³ 'Kí'o dándáki Ndios ñayuu nā kían tát'on kī'o kée iin rey tá ndékuendá ra xí'ín tá kéchóon noo rá. ²⁴ Iin kuu, dá nī kasá'a rá ndékuendá ra xí'ín rá táj noo rá. Kúu nī kana ra iin taa táj uxí mil di'ón plata noo rá nī saa ra. ²⁵ Ta kō ní kándéé ta'on ra chiya'i ra di'ón táj ra. Sa'á ñoó nī sa'anda rey ñoó choon ñā ná dikó rá mií rá xí'ín ñadi'í ra, xí'ín de'e ra, xí'ín ndidaá ñā va'a ió noo rá, dá ná naa ñā táj ra. ²⁶ Dá nī sa ku'ín xití tá kéchóon ñoó, dá nī kasá'a rá seí nda'í ra noo rey ñoó, ta kaá ra: “Tatá, kandati tóo ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ñā távj noo ní.” ²⁷ Dá nī ku'u ini rey ñoó sa'a rá. Ta kúu nī dayáa ñāá rá, dá nī xí'o ká'ano ini ra sa'á di'ón táj taa ñoó noo rá.

²⁸ 'Tído tá nī yaa tá ñoó kua'an ra, ta kúu ñoó nī naki'ín tá'an ra xí'ín iin ká tá kéchóon dáó xí'ín rá, ta táj taa yó'o iin ciento di'ón plata noo mií rá. Dá nī tiin ñāá rá, dá nī kasá'a dákua'ánó ñāá rá, dá kaá ra: “Chiya'i kí ñā távón noo.” ²⁹ Dá nī sa ku'ín xití ta'ani taa kéchóon dáó xí'ín rá ñoó, nī kasá'a seí nda'í ra noo rá, ta kaá ra: “Kandati tóo ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ñā távj noo ní.” ³⁰ Tído kō ní xí'ín ta'on ra kandati tóo ñāá rá. Di'a nī sa'an ra nī saki ra choon sa'á ra táj noo rá, dá nī chikáa ñāá rá ve'e kaa ndā ná chiya'i ndi'í ra ñā táj ra noo rá. ³¹ Tá nī xini dao ká tá kéchóon dáó xí'ín rá ñā dión nī kee ra, kúu nī tar'u'u nda'o ini ra. Dá nī sa'an ra nī nakani ndi'í ra xí'ín rey ñoó sa'a ndidaá ñā nī kuu. ³² Dá nī kana rey ñoó taa nī kee dión. Dá nī kaa ra xí'ín rá: “Tá kéchóon kini nda'o kúu yó'ó. Dión ví kua'á di'ón táj yó'ó noo, tído nī xí'o ká'ano va ini sa'on, dá chí nī seí nda'ávóon noo.” ³³ Ta, ¿ndiva'a kō ní xí'o ká'ano inon sa'á tá kéchóon dáó xí'ón tát'on kī'o nī xí'o ká'ano ini yu'u sa'on?”, kaá rey. ³⁴ Ta nī xido nda'o ini rey ñoó. Sa'á ñoó nī naki'o ñāá rá noo ndá'a soldado ñā dándó'o ra níó rá ndā ná chiya'i ndi'í ra di'ón táj ra. ³⁵ Ta dión ta'ani kee tatá yu'u, nā ió induú, xí'ín iin rá iin ndo'ó tá ná o kú'u ká'ano ndisa ini ndo sa'a ñani ndo —kaá Jesús.

19

Yó'o dána'a Jesús ñā ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

¹ Tá nī ndi'í nī ka'an Jesús to'on yó'o, dá nī keta na kuendá Galilea kua'an nā kuendá Judea ndā iin ká xoo yuta Jordán. ² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñāá kua'an nā, ta ñoó nī nduva'a na ndidaá nā kú'u.

³ Dá nī natuu yati dao tá fariseo noo iin Jesús, dá nī ka'án rá dátuu ñāá rá, dá nī ndato'ón ñāá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taa ñadi'í ra sa'a ndi ndaa mií vá ñā'a?

⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndó ña n̄a n̄i kava'a ñayuu yó'o nda míi sa'a, “noón kúu n̄a n̄i kava'a iin taa xí'ín iin ñá'a”? ⁵ Dá n̄i kaa n̄a: “Kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón vá.” ⁶ Ta k̄o kúu ka n̄a uu, ndadá iin tó'ón vá kúu ná. Ta míi Ndios kúu n̄a n̄i dakí'in tá'an ñáá, sa'a ñoó ni iin tó'ón ñayuu k̄o kánian ka'anda tá'an na —kaá Jesús.

⁷ Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Tá k̄i'o dión kían, ta ¿ndiva'a n̄i sonó Moisés ña kuu va k̄i'o iin taa iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'an, ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñáá rá? —kaá ra.

⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa'a ña káxi nda'o níno ndo, sa'a ñoó n̄i sonó Moisés ña kuu ka'anda tá'an iin taa xí'ín ñadi'í ra. Tído nda míi sa'a ñayuu yó'o k̄o ní kaá ta'on Ndios ña dión kee ra. ⁹ Sa'a ñoó ká'an yu'u ña ndi ndáa míi vá taa n̄i dánkoo ñadi'í ra, xían nani k̄o kían kuachi ña n̄i natuuán xí'ín iin ka taa, ta n̄i tandá'a rá xí'ín iin ka ñá'a, dá kían roón kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa míi vá taa ná tanda'a xí'ín ñá'a n̄i kandoo ñoó, roón ta'ani kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios.

¹⁰ Dá n̄i kaa taa xí'ín ná:

—Tá dión ndó'o taa xí'ín ñadi'í ra, dá kían va'a kaan ná dá'a ni tanda'a yo.

¹¹ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—O duú ndidaá taa kándia kee dión, sava'a ra n̄i ni'í tá'i noo Ndios vá kúu ra kandeé iní kee dión. ¹² Dá chi dao taa kúu ra kándéé iní ndéi míi, dá chi k̄i'o dión kúu rá nda n̄i kaki ra. Ta dao ka ra kándéé iní ndéi míi, dá chi dao taa n̄i ndata ñáá, dá ná dá'a ni katoó ra n̄a ñá'a. Ta dao ka ra kándéé iní ndéi míi, dá chi kándadí ra n̄a ñá'a, chi kóni ra ña ndu'u cháa ka ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios. Tá xí'o ndéé iní ndo kandeí míi ndó, dá kían kee ndó dión —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nat̄iin va'a Jesús takuálí

¹³ Ta n̄i ndi'i, dá ndáka ñayuu dao takuálí vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná din̄i xí, dá ná kaka n̄a ña man̄i noo Ndios sa'a xí. Tído n̄i kasá'a taa xí'ín Jesús dánani ra ñayuu ñoó sa'a ña kée na dión. ¹⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá chi ñayuu kándéé iní tatá Ndios táto'on kándéé iní takuálí xaan tatá xi, noón kúu n̄a ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios —kaá n̄a.

¹⁵ Dá n̄i chinóo na ndá'a ná din̄i iin rá iin xi. Dá n̄i xika n̄a ña man̄i noo Ndios sa'a xí. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kee na kua'an n̄a.

Di'a n̄i ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁶ Kúu n̄i natuu yati iin taa noo iin Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Maestro va'a kúu ní. Ta, ¿ndí kían kánian keei, dá n̄i'í ña kataki chíchíí?

¹⁷ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúu yu'u iin na va'a? Ta ni iin tó'ón ñayuu k̄o kúu n̄a va'a. Iin tó'ón din̄i Ndios vá kúu n̄a va'a. Tído, tá kónon n̄i'on ña kataki chíchón, dá kían kánian keeón choon sa'ándá Ndios.

¹⁸ Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndi ndáa choon kánian keei?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—O sa ka'ánóon ndi, ta o sa kéeón kuachi xí'ín iin ñá'a k̄o kúu ñadi'óon, ta o sa kí'in kuí'ínón, ta o sa káva'ón ña to'ón ka'on, ¹⁹ ta koo ñañó'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon, ta ku'u inon sa'a ñayuu xí'ón táto'on ndó'ón xí'ín mí'ón.

²⁰ Dá n̄i kaa taa ñoó:

—Nda ló'o vei n̄i kasá'a seídó'i ndidaá choon yó'o. ¿Á ió iin ka ña'a kóman̄i keei?

²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kónon kakuuón iin taa ndaa noo Ndios, kua'án dikó ndí'ón ña'a ió nooon, ta dasoon di'ón ñoó noo na kúnda'í, dá kían koo kuikón chí induú, dá kían kison kanooón xí'ín yu'u.

²² Tá ni seido'o ra ña dión ni kaa Jesús, ta kúnda'í nda'o ni kuu ini ra ni nandió koo ra kua'an ra, chi ta kuiká nda'o kúu rá.

²³ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuáchí nda'o kían, dá ndu'u ñayuu kuiká tixi ndá'a Ndios. ²⁴ Ta nandió koo tukui ká'in xí'ín ndó ña kaon cháa ka chika'anda iin camello yái iin ión tukú o duú ka ña ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios —kaá na.

²⁵ Tá ni seídó'o ta xionoo xí'ín ná to'on yó'o, kúu ni naá nda'o ini ra. Dá ni ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá yoo ni'í ña káki na, tá dáá?

²⁶ Dá ni nandió koo Jesús ni sa nde'é ná noo rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándeé kee dión, tído ndidaá tá'an va ña'a kándeé Ndios kee na.

²⁷ Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Ndu'u kúu ra ni dankoo ndi'i ndidaá kúu ña'a ió noo ndú, ta xionoo ndu xí'ín mií ní, tatá. ¿Ndí kían kí'o Ndios noo ndú'u, tá dáá?

²⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu ndesaá Ndios ndidaá ña'a, dá kakoo na ni nduu taa ñayuu yó'o noo téi noo dándáki na noo ndato téi náye'e ndaa induú. Ta ndo'ó, na sa xionoo xí'ín yu'u, nandei ta'ani ndó noo ndin uxí uu téi ndíta ñoó, dá keyíko ndo sa'a ñayuu ni kii tein na ve'e ndin uxí uu de'e ta Israel. ²⁹ Ta ndi ndáa mió na ni dankoo ve'e na, o ñani na, o kí'o na, o ku'u na, o tatá na o naná na, o ñadi'í na, o de'e na o ñó'o ná sa'a yú'u, na yó'o kúu na nani'i nda iin ciento cháa ka ña'a noo Ndios, ta ni'i ta'ani na ña kataki chíchí ná. ³⁰ Tído kua'á nda'o ñayuu kúu noo ñayuu yó'o, noón di'a kúu na kakuu noo ndi'i kuií noo Ndios. Ta na kúu noo ndí'i kuií noo ñayuu ñayuu yó'o, noón di'a kakuu na kuita noo noo Ndios tiempo daá ñóo.

20

Yó'o nákaní Jesús sa'a iin taa xíti uva

¹ Tá kí'o dándáki Ndios ñayuu na kían tátoto'on kée iin taa xíti uva, chi na'a nda'o ni kee ra kua'an ra ndukú rá taa kechóon noo uva ra. ² Dá tá ni ni'í ñaá rá, dá ni kandoo ndaa ra xí'ín ta kéchóon ñoó ña chiya'i ñaá rá tá kuu. Dá ni tanda'á ñaá rá kua'an ra noo chóon. ³ Dá ni nandió koo tuku ra kua'an ra ndukú rá cháa ka ta kéchóon noo rá tátoto'on ka iin na'a. Dá ni xini ra ndéi oon dao taa noo yá'i ñoó. ⁴ Dá ni kaa ra xí'ín rá: “Kua'án ndo'ó kechóon ndó noo kaa uva yu'u, dá ná chiya'i va'i ndo'ó”, kaá ra xí'ín taa ñoó. Dá ni kee taa ñoó kua'an ra noo chóon. ⁵ Tátoto'on dao nduú ni ni'í sato'o uva ñoó cháa ka taa ni kandía ko'on kechóon noo uva ra. Ta nda ka oni sa'ini ni ni'í rá cháa ka taa kechóon noo uva ra. ⁶ Dá ni kee tuku ra kua'an ra tátoto'on ka o'on sa'ini, ta ni ni'í tuku ra dao ka taa ndéi oon. Dá ni kaa ra xí'ín rá: “¿Ndiva'a ndéi oon ndó iin níi kuu víti?” ⁷ Dá ni kaa taa ñoó: “Dá chi ko iin ta'on xí'o choon kee ndu'u.” Dá ni kaa sato'o uva ñoó xí'ín rá: “Kua'án ndo noo kaa uvai kechóon ndó, dá ná chiya'i va'i ndo.” ⁸ Tá ni kuaá, dá ni kaa sato'o uva ñoó xí'ín ta dándáki ve'e ra: “Nditúti yo'ó ta kéchóon kaa, dá chiya'ávón ra iin níi kuu. Ta dinñó'ó ka chiya'ávón ta ni kasáa noo ndí'í, dá chiya'ávón ta ni kasáa mií noo.” ⁹ Dá ni kasáa taa ni kasáa kéchóon tátoto'on ka o'on sa'ini ñoó, ta kúu iin níi vá kuu ni chiya'i ñaá rá. ¹⁰ Tá nda noo ndí'í, dá ni kasáa taa ni ku'u nda na'a ñoó. Dá ni ka'án rá ña chiya'i ñaá rá cháa ka. Tído ni chiya'i ta'ani ñaá rá iin níi kuu vá. ¹¹ Dá tá ni ni'í rá ya'i ra, dá ni kasáa rá ká'an kuáchí ra noo sato'o ñoó, ¹² ta kaá ra: “Tá'an taa ni kasáa nda noo ndí'í ñoó, iin tó'ón vá hora ni kechóon ra, tído, iin nóo vá ni kana ya'i ndu'u xí'ín rá, va'ará ni ku'u ndu nda na'a, ta ni ndo'o nda'o ndu, ta ni kei ndu ni kee ká'ani iin níi ndii yaká.” ¹³ Dá ni kaa sato'o ñoó xí'ín iin taa ñoó: “Amigo, ko ní ya'a ta'on yu'u nooon, dá chi ni chiya'ii yo'ó iin níi kuu tátoto'on kí'o ni kandoo yó. ¹⁴ Sa'a ñoó, ki'in di'ón ña kánian ni'on, ta kua'an nó'on. Chi ni chikaa ini ña chiya'i ta ni kasáa noo ndí'í yó'o tátoto'on kí'o

n̄i chiya'ii yo'ó. ¹⁵ ¿Á k̄o ná'á ta'an voón ña ió va íchi yu'u keei ña ká'an mií' xí'ín di'ón? ¿Á tá'u'u va inon sa'á ña kúu yu'u iin ta va'a ini, ndani?”, kaá ra. ¹⁶ Dá chi ñayuu kúu noó ñayuu yó'o, noón di'a kúu na kakuu noo ndí'í kuií noo Ndios. Ta na kúu noo ndí'í kuií noo ñayuu ñayuu yó'o, noón di'a kakuu na nakuíta noo noo Ndios. Dá chi kuá'á nda'o ñayuu n̄i nakana Ndios, tído cháá vá ná natiin ña k̄aki na.

Kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

¹⁷ Ta noó k̄okaa Jesús kua'an na íchi kua'an ñoo Jerusalén, dá n̄i taó xóo na ndin ux̄i uu ta x̄ionoo xí'ín ná tein ñayuu ñoo, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

¹⁸ —Viti k̄ian k̄okaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ñoo ko'on iin t̄aa naki'o ra na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o noo ndá'a t̄a dut̄i saku'a'a, xí'ín noo ndá'a t̄a dána'a ley. Dá kand̄oo ra ña kánian kuu na, ¹⁹ dá naki'o ñaá rá noo ndá'a t̄a tukú. Dá ked̄iki ndaa ñaá rá, ta kani ñaá rá, ta chirkaa ñaá rá nd̄ika iin cruz. Tído t̄ixi kuu óni, kúu nataki va na —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xik̄a Juan xí'ín Jacobo iin ña man̄i noo Jesús

²⁰ Dá n̄i natuu yati ñadi'í Zebedeo xí'ín ndi nduú de'an noo Jesús. Dá n̄i sa kuí'ín x̄it̄ián noo ná. Dá n̄i ka'an xí'ín ná ña ná kee na iin ña man̄i xí'ín.

²¹ Dá n̄i ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndí k̄ian kónon keei xí'ón?

Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Konó ní ña ná kandeí ndi nduú de'i yó'o noo koo ní dándáki ní. Iin xi ná koo xoo kuá'a ní, ta iin k̄a x̄i ná koo xoo íti ní.

²² Dá n̄i kaa na:

—K̄o ná'á ta'on ndo'ó ndí k̄ian x̄ik̄a ndo. ¿Á ió ndo ña ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ió ndo ña kodo ndúta ndo tát̄o'on k̄i'o kodo ndúta yu'u xí'ín ña ndo'i?

Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Ío va ndu'u ña ndo'o ndu dión.

²³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndúta ta'ani ndó xí'ín ña ndo'o naní ndó tát̄o'on k̄i'o ndo'o yu'u. Tído ña kandeí ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u k̄ian. Chi ñoo kúu noo n̄i kenduu tat̄aí Ndios kandeí ñayuu n̄i k̄axi mií ná —kaá Jesús.

²⁴ Tá n̄i seido'o ux̄i k̄a t̄aa x̄ionoo xí'ín Jesús ña n̄i xik̄a ndi nduú ra kúu ñani ñoo noo ná, dá n̄i karyí'í rá xí'ín rá. ²⁵ Dá n̄i kana Jesús ndidaá rá, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Sa ná'á vá ndó tát̄o'on k̄i'o kée t̄a né'e choon dándáki ra ñoo ño'o ñayuu yó'o, chi kéndusa ra xí'ín ñayuu kueí'do'ó ñaá ná. Ta ra né'e choon ná'ano sa'ándá ra choon noó ñayuu ño'o t̄ixi ndá'a rá. ²⁶ Tído k̄o káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chi ndi ndaa ndo'ó kátoó kakuu iin t̄aa ndáya'i tein mií ndó, dá k̄ian kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao k̄a ndo. ²⁷ Ta ndi ndaa ndo'ó kátoó kakuu noo tein mií ndó, dá k̄ian kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao k̄a ndo, ²⁸ ta kee ndó tát̄o'on kée na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o, chi k̄o ní kása na, dá koni kuáchí ñayuu noo ná. Di'a n̄i kása na koni kuáchí di'a na, ta naki'o na mií ná kuu na, dá d̄it̄a ná ndidaá ñayuu t̄ixi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i nduv̄a'a Jesús uu t̄aa k̄o túu noo

²⁹ Dá n̄i keta Jesús ñoo naní Jericó kua'an na xí'ín t̄aa x̄ionoo xí'ín na. Ta kuá'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na. ³⁰ Ta yu'ú íchi noó kua'an na ñoo ndéi uu t̄aa k̄o túu noo. Tá n̄i seido'o ra ña yá'a Jesús kua'an na íchi ñoo, dá n̄i kasá'á káyu'ú rá:

—¿Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³¹ Ta dánani ñaá ñayuu ñoo, dá ná kandeí tát̄i rá. Tído kúu ví'í k̄a ví ndúndéé rá káyu'ú rá:

—¿Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

³² Dá n̄i sa tuu tóo Jesús, dá n̄i kana ñaá ná, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndí k̄ian kóni ndo keei xí'ín ndó?

³³ Dá n̄i kaa ra:

—Tatá, kóni ndu natuu noo ndú.

³⁴ Dá n̄i ku'u ini Jesús sa'a rá. Dá n̄i k̄ako'on ndá'a ná noo rá. Kúú vití'ón vá n̄i natuuan. Ta kúú n̄i kee ra tákuei ra Jesús kua'an ra.

21

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú n̄i kuyati na ñoo Jerusalén, ch̄i n̄i kasandaá na ñoo naní Betfagé, ña nákaa yati yúku naní Olivos. Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo uu t̄aa xionoo xí'ín ná, ² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Ta ñoo nani'i ndo noo ndíko iin burro di'í xí'ín de'e rí. Ta ndaxí ndó r̄i, dá kandaka ndó r̄i kii ndó. ³ Tá ndáa na ndato'ón ñáa: “¿Ndiva'a ndaxí ndó r̄i?”, dá kaa ndo xí'ín ná. “Dá ch̄i xínñó'ó sato'o ndu rí. Ndi'i daá, dá ná tanda'á ná ndu kii ndu nandaka ndu r̄i”, kaa ndo —kaá na.

⁴ Ta dión n̄i kuu, dá n̄i x̄inkoo noo n̄i ka'an profeta, ch̄i di'a n̄i taa na:

⁵ Ka'an ndo xí'ín na ndéi ñoo Sión,

“Káa vei rey ndo,

ta nda'í nda'o ió ini na, ta kánóo na sata iin burro vei na, ch̄i sata iin burro ló'o, de'e kirí xío ña vee, kánóo na vei na.”

⁶ Dá n̄i kee uu t̄aa xionoo xí'ín ná ñoo kua'an ra. Ta n̄i kee ra t̄ato'on n̄i sa'anda na choon noo rá, ⁷ ch̄i ndáka ra burro di'í ñoo xí'ín de'e rí n̄i kasáa ra. Dá n̄i ch̄ikodó rá kotó ra sata r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kánóo na kua'an na.

⁸ Dá n̄i kasá'á kua'á nda'o ñayuu chindei na kotó na ích̄i noo vei Jesús, ta dao ka na n̄i sa'anda nda'á yíto, ta n̄i ch̄indei naan ích̄i noo ya'a na ñoo. ⁹ Ta ndidaá ñayuu xió noo kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei vei chí sata káyu'ú ná kua'an na:

—¡Ná natiin de'e na ve'e rey David ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúú na vei xí'ín choon sato'o yo Ndios! Ná natiin Ndios ñañó'ó nda noo ió na noo dikó —kaá ñayuu ñoo.

¹⁰ Dá tá n̄i ku'u na ñoo Jerusalén, kúú n̄i naá nda'o ini na ñoo ñoo, ta ndato'ón tá'an na:

—¿Ndá yoo kúú t̄aa káa?

¹¹ Dá n̄i kaa ñayuu kua'an xí'ín ná ñoo:

—Na yó'o kúú Jesús, na kúú profeta n̄i kaa Ndios kasaa, na n̄i kii ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea —kaá na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taó Jesús t̄a díko xí'ín t̄a x̄iin ndéi ini ve'e ño'o ká'ano

¹² Dá tá n̄i ku'u Jesús yé'é ño'o ká'ano Ndios, dá n̄i taó ndí'i na t̄a díko xí'ín t̄a x̄iin kua'an ra sata vé'e. Ta n̄i dakuéi na mesa noo ndéi t̄aa nádaon di'ón. Ta n̄i sata ni'ini na téi noo ndéi t̄a díko paloma. ¹³ Dá kaá na xí'ín rá:

—Di'a va kaá tuti ī Ndios: “Ve'e yu'u kúú ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an na xí'ín.” Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean t̄ato'on iin káo t̄a kuí'íná —kaá na.

¹⁴ Dá n̄i kasáa na ko túu noo xí'ín na ko kuú kaka ini ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i nduva'a ñáa Jesús. ¹⁵ Tído n̄i xido nda'o ini t̄a duti saku'a'á xí'ín t̄a dána'a ley tá n̄i xini ra ndidaá ña ná'ano n̄i kee na, ta n̄i seídó'o ra ña xita takuáchí, ch̄i kaá x̄i: “Ná natiin de'e na ve'e rey David ñañó'ó.” ¹⁶ Dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Á ko seídó'o ta'on ní ndidaá ña ká'an takuáchí káa, ña ko kánian ka'an x̄i?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, seídó'o va yu'u ña xita xi. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó ña ká'an tuti ī Ndios? Ch̄i di'a kaáan:

Ini yú'u takuáchí xí'ín ini yú'u taleé chíchí

n̄i ch̄ikáa ní ña kéká'ano ñáa xí.

¹⁷ Dá n̄i dankoo ñáa Jesús. Dá n̄i keta na ñoo ñoo kua'an na ñoo Betania. Ta ñoo n̄i sa tuu na sakuáa dáa ñoo.

Di'a n̄i ndo'o iin t̄añó'ó n̄i kee Jesús

¹⁸ Tá ni t̄uu noo iin kā kuu, dá ni n̄andió̄ koo Jesús kua'an̄ nā ñoo Jerusalén. Dá nda'í nī kasá'á̄ kuiko na. ¹⁹ Kúú nī xini nā iin iin taño'ó̄ yu'ú ichī ñoo. Dá nī natuu yati na nī sa nde'é ná noo ra, tído k̄o ta'ón̄ t̄iño'ó̄ iin noo ra. Sava'a ndá'ā óon va rá iin. Dá nī kaa na xí'ín rá:

—Ni iin kuu kā ná ō koní̄ yo'ó̄ kana ku'ī nooon!

Ta kúú mií hora daá vá nī ichī taño'ó̄ ñoo. ²⁰ Tá nī xini t̄aa xíonoo xí'ín ná ñā dión nī ndo'o rá, ta kúú nī naá vá iní ra, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a kaon téi nī ichī taño'ó̄ xaan?

²¹ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaā kuiti ná ka'in̄ xí'ín ndó, tá kándéé ká'ano ini ndō Ndios, ta k̄o nákani kuáchī ini ndō, dá kían̄ ō duú ñā yo'ó̄ oon ni kandeé ndó kee ndó xí'ín taño'ó̄ yo'ó̄. Di'a kandeé ndó ka'an̄ ndō di'a xí'ín yúku káa: “¿Kuxoo, ta kua'an̄ dáketón̄ miíon̄ ini taño'ó̄!” Ta kúú dión vá koo. ²² Ta ndi ndáa mií vá ña'a ná kakā ndō noo Ndios, tá kándéé ká'ano ini ndō ná, ta kúú ni'í̄ ndisa va ndóan.

Yó'o nī ndato'ón̄ ta fariseo ndá yoo nī xí'o choon noo Jesús

²³ Dá tá nī n̄andió̄ koo tuku Jesús yé'é̄ ño'o ká'ano ñoo, kúú nī natuu yati dao tā duti saku'ā xí'ín dao tā sá'ano noo nákaā nā dána'ā nā noo ñayuu. Dá nī ndato'ón̄ ñaá rá:

—¿Ndá choon né'e ní ñā nákaā ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo nī xí'o choon noo ní ñā kée nían?

²⁴ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón̄ ta'ani yu'u ndo'ó̄ sa'ā iin ña'a. Tá nī kat̄i'a ndó nī n̄andió̄ né'e ndóan, dá kían̄ kast̄o'on yu'u xí'ín ndó ndá yoo nī xí'o choon noo, dá kéei ñā yo'ó̄. ²⁵ ¿Ndá yoo nī xí'o choon noo Juan ñā sā dakódō ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios nī xí'oan o t̄aa? —kaá na.

Dá nī kasá'á̄ rá ndátó'ón̄ tá'an mií rá:

—Tá ná kaa yō ñā Ndios nī xí'oan, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a k̄o ní kándisa ndó ñā nī daná'ā ra, tá dáá?” ²⁶ Tído ō kúu ta'on kaa yō ñā t̄aa nī xí'o ña, dá chī yu'ú yō ñayuu kuá'ā yo'ó̄, dá chī ndidaá vá ná kándisa ñā Juan nī sā kuu iin profeta.

²⁷ Dá nī kaá ra xí'ín Jesús:

—K̄o ná'á ta'on ndu ndá yoo nī xí'o choon noo Juan.

Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta nī yu'u ō kást̄o'on xí'ín ndó ndá yoo nī xí'o choon noo ñā kéei ndidaá ñā yo'ó̄.

Yó'o dána'ā Jesús sa'á̄ uū de'e

²⁸ Ta viti nata'í ini ndō ñā ko'in̄ ka'in̄ xí'ín ndó. Nī sā io iin t̄aa, ta nī sā ndei uū de'e ra. Iin kuu, dá nī natuu yati ra noo de'e ra, ta kúú noo, dá nī kaa ra xí'ín xí: “De'e ló'o, viti kían̄ kua'an̄ yo'ó̄ kechóon noo uva yu'u.” ²⁹ Dá nī kaa xī: “Ō kó'on ta'oin̄.” Tído nī ndi'i, dá nī n̄andikó̄ iní xī. Dá nī kee xī kua'an̄ xī kechóon xī. ³⁰ Dá nī natuu yati t̄aa ñoo noo nákaā iin kā de'e ra, dá nī sa'anda ra choon noo xí ñā ná ko'on xī kechóon xī. Dá nī kaa xī xí'ín rá: “Joon, viti'ón̄ dá ko'in̄, tatá”, kaá xī. Tído k̄o ní sa'an̄ ta'on xī. ³¹ Ta, ¿ndi ndáa takuáchí yo'ó̄ nī kee ñā kónī tatá xī, ká'an̄ ndo'ó̄?

Dá nī kaa ra:

—Ta kúú de'e kúú noo ñoo.

Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaā ná ka'in̄ xí'ín ndó ñā tā kí'in̄ ya'i sa'ā ño'o, xí'ín nā ñá'ā díkō mií, noón kúú nā ió cháā kā t̄andéé iní ndu'u t̄ixi ndá'ā Ndios ō duú ndo'ó̄. ³² Dá chī nī kii Juan noo ndo'ó̄ nī daná'ā nā iin ichī ndaā, tído k̄o ní kándisa ta'on ñaá ndó. Tído tā kí'in̄ ya'i sa'ā ño'o xí'ín nā ñá'ā díkō mií nī kándisa ñaá ná. Ta va'ará nī xini ndō nī kuu dión, tído k̄o ní n̄andikó̄ ta'on iní ndō sa'á̄ kuachi ndō, ta k̄o ní sa'an̄ ta'on ndó kándisa ndó ñā nī ka'an̄ na.

Di'a kua'an̄ ñā nī nakani Jesús sa'á̄ tā kini kechóon noo iin t̄aa nī xiti uva

³³ Kueidó'o va'a ndó, ná ko'in̄ dáki'in̄ tá'an tukui dao ña'a xí'ín to'on dána'i noo ndō. Nī sā io iin t̄aa, ta nī dandéé ra yitó uva noñó'o rá. Ta nī chikáa ra korraan̄. Dá nī kava'a ra noo ko'ónī ndutá uva ñoo. Ta nī kava'a ra iin ve'e díkō noo kanóo ra kandaa uva ñoo.

Dá *nj* *dj*kó ndodó raán noo dao ka taa kéchóon. Dá *nj* kee ra kua'an xiká rá. ³⁴ Dá tá *nj* xinkoo tiempo ña ta'andá uva ñoo, dá *nj* sa'anda ra choon noo dao mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoo natiin ra uva, kirí kánian ni'i rá. ³⁵ Tído tá *nj* saá mozo ñoo, dá *nj* ndakuei ta kéchóon noo uva ñoo *nj* kani ra iin ra, ta *nj* sa'ání rá iin ka ra, ta iin ka ra *nj* chiyúu rá. ³⁶ Dá *nj* tanda'á ta kúu sato'o uva ñoo kua'a cháa ka mozo ra kua'an ra o duú táto'on kúu ta *nj* tanda'á rá ta'ándá mií noo ñoo. Kúu *nj* kendava'a tuku taa kéchóon ñoo xí'ín rá táto'on k'i'o *nj* kee ra xí'ín ta *nj* sa'an mií noo ñoo. ³⁷ Tá *nj* ndi'i, dá *nj* chikaa ini taa kúu sato'o uva ñoo tanda'á rá de'e ra ko'on xi, chi di'a *nj* ka'án rá: “Ndá ndi kuu koo va ñañó'ó rá noo xí.” ³⁸ Dá *nj* kee xi kua'an xi. Tído, tá *nj* xini ñaa taa ñoo, dá *nj* kasá'á rá ndát'ón kue'é ra: “Ta kaa kúu ra natiin ndidaá kúu ñó'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'ání yo xí, dá ná kandoo ñó'o yó'o noo yo”, kaá ra. ³⁹ Kúu *nj* tiin ñaa rá, ta *nj* taó ñaa rá sata korrá noo kaa yitó uva ñoo. Ta kúu ñoo *nj* sa'ání ñaa rá. ⁴⁰ Ta, ¿ndí kían kee taa kúu sato'o uva ñoo xí'ín taa kéchóon ñoo viti, ká'án ndó? —kaá na.

⁴¹ Dá *nj* kaa ra xí'ín ná:

—Kasaa ra, ta dánaá ndí'i ra taa kini ñoo, ta ni o kú'u ini ra sa'a rá. Dá *dj*kó ndodó ra ñó'o rá noo dao ka taa kéchóon, tá'an ra miían ndaa nak'i'o uva kánian ni'i sato'o uva ñoo.

⁴² Dá *nj* kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kó oon ta'on ka'i ndó tuti i Ndios? Chi di'a kaáan:

Tá'an yuu *nj* kañó'ó taa káva'a ve'e,

ñoo di'a va *nj* kasandaá kakuu yuu titó.

Dióon *nj* kee sato'o yo Ndios xí'ín yuu yó'o,

sa'á ñoo iin ña'a ndato nda'o kían noo yo, kaáan.

⁴³ Sa'á ñoo ká'ín xí'ín ndó ña ko'on Ndios ditá ná ña maní *nj* xi'o na noo ndo ña kaño'o ndó tixi ndá'a ná, ta ko'on na nak'i'o naan noo dao ka ñayuu, na miían ndaa ndisa kee ña kóni na. ⁴⁴ Tá ndi ndaa na ná kankao sata yuu yó'o, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tadí ndi'i na kean —kaá Jesús.

⁴⁵ Tá *nj* séid'ó ta duti saku'a'á ñoo xí'ín ta fariseo ñoo to'on *nj* dak'i'in tá'an Jesús *nj* ka'an na, kúu *nj* kandaá ini ra ña *nj* ka'an na sa'a mí rá. ⁴⁶ Sa'á ñoo *nj* ka'án rá tiin ñaa rá kadi ra ve'e kaa, tído yu'ú ra ñayuu kuá'a ñoo, chi nákoní na Jesús ña kúu ná iin profeta.

22

Di'a kua'an ña nj daná'a Jesús sa'a iin taa nj kee iin víko tánda'a

¹ Dá *nj* nandió koo Jesús *nj* dak'i'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na, ta kaá na:

² —Táto'on k'i'o *nj* kee iin rey *nj* kee ra iin víko ká'ano noo tánda'a de'e ra, k'i'o dióon kée Ndios dándáki na ñayuu na. ³ Dá *nj* tanda'á rey ñoo ta kéchóon noo rá kua'an ra kuaka ra ñayuu sa *nj* kana ra kii noo koo víko ve'e ra. Tído ni iin na kó ní xí'ín ta'on saá. ⁴ Dá *nj* xi'o ra choon noo dao ka taa kéchóon noo rá, ta *nj* kaa ra xí'ín rá: “Kua'án ndo ka'an ndo xí'ín ñayuu ñoo ña sa io nduu va ña'a kasá'an na, chi sa *nj* sa'ání vái toroj xí'ín ndidaá kirí ndi'í *nj* danda'íi. Ta sa *nj* cho'o vá rí. Ta ka'an ndo xí'ín ná ña ná kii na, chi sa ió va víko tánda'a”, kaá ra. Dá *nj* kee ta kéchóon ñoo kua'an ra. ⁵ Tído kó ní kékuendá ta'on ñayuu ñoo ña *nj* ka'an ra xí'ín ná. Dao na *nj* kee kua'an kuti, ta dao ka na kua'an naka'án nda'i, ⁶ ta dao ka na *nj* ndakuei *nj* kendava'a xí'ín ta kéchóon ñoo, ta *nj* sa'ání ñaa ná. ⁷ Tá *nj* ni'i to'on rey ña dióon *nj* kuu, kúu *nj* karyíi nda'o ra. Dá *nj* tanda'á rá soldado ra *nj* sa'an ra *nj* sa'ání ndí'i ra ñayuu káni ñoo, ta *nj* chiñó'o ra ñoo na. ⁸ Dá *nj* kaa ra xí'ín dao ka taa kéchóon noo rá: “Sa ió nduu va víko viti, tído ndidaá kúu na *nj* kanai kii, ndá kó káni ta'an vaan kii na, ndani. ⁹ Kua'án ndo noo náki'in tá'an íchi, ta kana ndó ndi ndaa mií vá ñayuu *nj* xini ndo ná kii na víko tánda'a yó'o”, kaá ra. ¹⁰ Dá *nj* kee ta kéchóon ñoo kua'an ra ndidaá ní íchi. Dá *nj* dataká ra ndidaá ñayuu *nj* náki'in tá'an xí'ín rá, mií ná kúu ná ñayuu káni, o mií ná kúu ná ñayuu vá'a. Ta dióon *nj* kee ra, dá *nj* chití ve'e noo ió víko tánda'a ñoo.

¹¹ Dá tá *nj* ku'u rey ñoo *nj* sa nde'é rá ndidaá na *nj* kasáa víko ñoo, kúu *nj* xini ra nákaa iin taa kó ndíxi dá'on ndíi na ñó'o víko tánda'a. ¹² Dá *nj* kaa rey ñoo xí'ín rá: “Amigo, ¿ndi *nj* kuu *nj* ku'u yo'ó yó'o, ta kó ta'ón dá'on ndíxi na ñó'o víko tánda'a ndísón?” kaá

ra. Ta kúú tádi óon iin taa ñóó. ¹³ Dá nì kaa rey ñóó xí'ín taa dánduu ña'a noo ió víko ñóó: “Ko'oni ndo sa'á taa yó'o, xí'ín ndá'a rá, ta taó ndo rá sata vé'e noo iin naá, chí ñóó kúú noo ndei'i ñayuu xí'ín ndirá noo ná, ta kuchi tá'an no'o na”, kaá ra. ¹⁴ Ta viti, kana'á ndó ña kua'á nda'o ñayuu nì kana Ndios, tído cháá vá ná nì'í ña kàki na —kaá Jesús.

Di'a nì kuu tá nì ka'án dao taa dátuu rá Jesús

¹⁵ Dá nì kee tã fariseo kua'an ra. Dá nì kasá'á rá ndátó'ón kue'é ra ndí kían kee ra, dá dátuu rá Jesús, dá ya'a na noo ká'an na. ¹⁶ Sa'á ñóó nì tanda'á rá dao ka tã xionoo xí'ín mií rá, xí'ín tã kúú kuendá Herodes kua'an ra noo nákaa Jesús. Tá nì saa ra, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúú ní iin na ndaa, ta dána'a ndaa ní íchì Ndios. Ta ko yu'u ní ni iin tó'ón ñayuu, ta ko né'e ní tandíni ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á mií ná kúú ná na ndáya'i o koó. ¹⁷ Sa'á ñóó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noo ra kúú kuendá César o koó? —kaá ra.

¹⁸ Tído nì kandaá va ini Jesús ña kátoó ra dátuu ñaá rá. Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Taa uu noo vá kúú ndó! ¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'in? ¹⁹ Tei tóo ndó iin dí'ón, tá'an ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'á —kaá na.

Dá nì xí'o tóo ra dí'ón kaa ñóó noo ná. ²⁰ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—¿Ndá na'áná kían ndá'a noo dí'ón yó'o? ¿Ta ndá kuú kían ndá'a nooán yó'o?

²¹ Dá nì kaa ra:

—Na'áná César kían xí'ín kuú rá.

Dá nì kaá Jesús xí'ín rá:

—Nakí'o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta nakí'o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

²² Tá nì seido'o ra ña dión nì ka'an na, kúú nì naá vá iní ra. Dá nì dankoo ñaá rá, dá nì nandió kuéi ra kua'an ra.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús ña miían ndaa nataki na nì xí'i

²³ Ta mií kuú dáá ñóó nì natuu yati ta'ani dao tã saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña nataki na nì xí'i. ²⁴ Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, di'a kaá iin ley nì taa Moisés: “Tá nì xí'i iin taa, ta ni iin de'e yíí ra ko ní sá io xí'ín ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a ra xí'án, dá koo iin tayíí naki'in kuú ñani ra.” ²⁵ Ta viti, nì sa ndei usa ñani ñoo yó'o. Ta kúú nì tandá'a tã kúú noo ñóó. Ta kúú nì xí'i va ra, ta ko tal'ón de'e yíí ra nì sa io xí'án. Sa'á ñóó nì tandá'a ñani ra xí'án. ²⁶ Tído nì xí'i ta'ani tã kúú uu ñóó, ta ko ní sá io tuku de'e yíí ra xí'án. Ta kí'o dión ta'ani nì ndo'o tã kúú oni. Ta kúú ndin usa ñani ñóó nì ndo'o dión xí'ín ñá'a ñóó. ²⁷ Tá nì ndi'i, dá nì xí'i ta'ani mií ñá'a ñóó. ²⁸ Sa'á ñóó, tá ná kasandaá kuú nataki na nì xí'i, ¿ndi káa iin taa ñóó kakuu yíían, chí ndin usa va ra nì sa kuu yíían?

²⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kían ká'an ndo, chí ko kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti ij Ndios, ta ko nákonì ndo choon ká'ano ió noo ndá'a ná. ³⁰ Chí tá ná kasandaá kuú nataki ñayuu nì xí'i, o kóo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na de'e na tanda'a xí, dá chí táto'on kí'o ndéi ángel induú, nda kí'o dión vá kande'i na. ³¹ Tído viti ná ko'in kastó'in xí'ín ndó ña miían nataki na nì xí'i. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó to'on nì ka'an mií Ndios, chí di'a nì kaa na: ³² “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob”? Dión nì kaa na, dá chí ko kúú ta'on na Ndios noo na nì xí'i, di'a noo na takí vá kúú ná Ndios, chí ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná.

³³ Tá nì seídó'o ñayuu ñóó to'on nì daná'a Jesús, kúú nì naá vá iní na, chí va'a nda'o nì ka'an na.

Yó'o nì daná'a Jesús ndi káa choon ndáya'i cháá ka nì sa'anda Ndios keeá

³⁴ Tá nì seídó'o tã fariseo ña nì tuú tã saduceo xí'ín ña dána'a ra nì kee Jesús, dá nì kasá'á rá ndátó'ón tá'an ra. ³⁵ Ta iin tã fariseo ñóó, tá'an ra ná'á va'a choon sa'ándá ley, roón kúú ra nì ndato'ón Jesús, dá korndodó ñaá rá, ta kaá ra:

³⁶ —Maestro, ¿ndi káa iin choon ndáya'i cháá ka noo choon nì sa'anda Ndios keeá?

³⁷ Dá nì kaa Jesús:

—“Koni ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o ini níó ndo, xí'ín ndino'o ini míí ndó, ta xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo.”³⁸ Ña yó'o kúú choon kúú noó, ña ndaya'i cháá ka ni sa'anda Ndios keeá. ³⁹ Ta ña kúú uu kían sa kí'in tá'an xí'ín ña yó'o, chi di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on kí'o ndó'o ndó xí'ín míí ndó.”⁴⁰ Ta ndi nduú choon yó'o kúú míí sa'a noo ndidaá ka choon sa'ándá ley, xí'ín ña ni ka'an profeta —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña dána'a Jesús sa'a Cristo, na dákaaki ñaá

⁴¹ Ta ndíta tú'u ii vá ta fariseo. Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

⁴² —¿Ndi kaá ndo sa'á na kúú Cristo, na dákaaki ñaá? ¿Ndá tein na ve'e kakuu na?

Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tein na ve'e rey David.

⁴³ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ni kaa rey David ña Cristo ñoó kúú míí sato'o na, tá dáá? Chi di'a ni kaa na ni kee Espíritu ii Ndios:

⁴⁴ Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u

nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xiní u'u ñaá tixi sa'on.”

⁴⁵ Yó'o ni ka'an míí David ña sato'o na kúú Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ndo ña kii Cristo tein na ve'e rey David, tá dáá? —kaá Jesús.

⁴⁶ Ta ni ko íin ta'on kándéé nandió né'e noó ni ka'an na, ta ni ko íin ka ra ní chindaag noo ndato'ón ñaá rá nda kuu dáá ñoó.

23

Di'a kua'an ña ni dána'a Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley xí'ín sa'á ña kini kée ta fariseo

¹ Dá ni ka'an Jesús xí'ín ñayuu ñoó, ta ni ka'an ta'ani na xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ta kaa na:

² —Tá'an ta dána'a ley xí'ín ta fariseo ni tiin ra choon ña nakani ra ndi kóni kaa choon sa'ándá ley Moisés. ³ Sa'á ñoó natiin va'a ndó ndidaá ña'a ká'an ra, ta koo ini ndo kueidó'o ndóan, ta kee ndóan. Tído o sa kée ndó táto'on kí'o kée ra, dá chi va'ará dána'a ra ley, tído ko kée ta'on ra choon sa'ándáan. ⁴ Ta kuá'a nda'o choon kuáchi sa'ándá ra noó ñayuu, ta chikodó rá ña vee dokó ná, tído ni lú'u ko nátuu ndá'a míí rá chindeé ñaá rá xí'án. ⁵ Tá kua'an ra kée ra ña va'a, ta ndúkú rá kee ra ña noo ndidaá ñayuu, dá ná koni na ña kée ra. Ta káva'a ná'ano ra noo ño'o tuti ii Ndios né'e ra xionoo ra, ta katoó ra koo nani ndíki dá'on karkuei yú'u kotó ra. ⁶ Ta katoó ra kande ra noo téi kúú noo ndéi ta ndaya'i sásá'an ra noo ió víko. Ta ini ve'e noo ndítutí na ñoo ra, katoó ra kande ra téi ndíta míí noó. ⁷ Ta katoó ra ña ndidaá ñayuu ná ka'an ndisá'an xí'ín rá noo xionoo ra noo yá'i, ta katoó ra ña ka'an na xí'ín rá, “Maestro, maestro.”

⁸ Tído ndo'ó, ná dá'a ni konó ndó chinaní ná ndo'ó maestro, dá chi iin tó'ón vá kúú maestro ndo, ta noón kúú Cristo, ta sava'a ñani oon va kúú ndidaá ndó. ⁹ Ta o sa ká'an ndo tatá xí'ín ni iin ñayuu, chi iin tó'ón diní vá kúú tatá ndo, ta noón kúú na ió nda induú. ¹⁰ Ta ná dá'a ni konó ndó ka'an na sato'o xí'ín ndó, dá chi iin tó'ón diní vá kúú sato'o ndo, ta noón kúú Cristo. ¹¹ Ta na kúú noó noo ndo, noón kúú na kánian koni kuáchi di'a noo ndo. ¹² Dá chi na chindaya'i míí, noón di'a kúú na kandoo nóo. Ta na kénóo míí, noón di'a kúú na kandaya'i kee Ndios.

¹³ Tído, ¿nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¿Ndo'ó kúú ta u'u noo! Dá chi sadí ndo noo ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni ko ndúkú míí ndó ña ndu'u ndó, di'a kétéin ndó noo na kóni ndu'u tixi ndá'a ná. ¹⁴ ¿Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¿Ndo'ó kúú ta u'u noo! Dá chi koku'u ndó ve'e na kuáan kí'in ku'íná ndó ña né'e va'a na. Ta sa'á ña kóni ndo ña chindaya'i ñayuu ndo'ó, sa'á ñoó na'á nda'o xíka ta'i ndo. Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó ndo'o naní cháá ka níó ndo. ¹⁵ ¿Nda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¿Ndo'ó kúú ta u'u noo! Dá chi kua'an ndo iin ka xoo taño'o, ta xionoo ndó iin níí kúú xíán, dá kandeé ndó kandísa iin ñayuu

to'on k̄i'o kándisa mií ndó. Tá n̄i k̄andeeé ndó x̄í'ín ná, dá ndée ñaá ndó ūu cháá k̄a ví ndée de'e indayá o duú mií ndó.

¹⁶ 'jNda'í kúú ví ndó, ch̄i t̄iin ndaa ndo ñayuu va'ará ko túu noo ndo! Ch̄i kaá ndo ña tá ná nachina'á ná ve'e ño'o ká'ano yó, dá k̄ián ko x̄ínñó'ó ná kee na noó n̄i ka'an na. Tído tá ná nachina'á ná oro ñó'o ve'e ño'o, dá k̄ián kánian dáxinkoo na noó n̄i ka'an na, kaá ndo'ó. ¹⁷ jT̄a x̄ixi, ta ko túu noo kúú ndó! ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá k̄a ve'e ño'o ñoó o duú oro ñó'o inian, dá ch̄i mií ve'e ño'o kédaá x̄í'ín oro, sa'á ñoó k̄ián ña ii? ¹⁸ Ta kaá ta'ani ndó ña tá ná nachina'á ná noo náa noo dóko ná ña'a noo Ndios, dá k̄ián ko x̄ínñó'ó ná kee na noó n̄i ka'an na. Tído tá ná nachina'á ná ña n̄i dokó ná, dá k̄ián kánian dáxinkoo na noó n̄i ka'an na, kaá ndo. ¹⁹ jT̄a x̄ixi, ta ko túu noo kúú ndó! ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá k̄a noo náa ñoó o duú ña'a n̄i dokó ná, dá ch̄i noo náa k̄ián kédaá x̄í'ín ña n̄i dokó ná, sa'á ñoó k̄ián ña ii? ²⁰ Dá ch̄i na náchina'á noo náa, noón kúú na náchina'á miíán x̄í'ín ndidaá ña'a n̄i dokó ná kándodó nooán. ²¹ Ta dión ní, na náchina'á ve'e ño'o, náchina'á ná miíán, ta nda Ndios náchina'á ná, ch̄i mií ná kúú na ió ñoó. ²² Ta na náchina'á induú, noón kúú na náchina'á noo téi noo ió Ndios dándáki na, ta náchina'á ta'ani na na ió noo téi ñoó.

²³ 'jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, x̄í'ín ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú t̄aa ūu noo! Ch̄i x̄í'o ndó noo Ndios ux̄i ndu'ú m̄ino noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noñó'o ndo, ta dión ta'ani kée ndó x̄í'ín yuk̄u anís x̄í'ín yuk̄u comino viti, tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó choon ndáya'i cháá k̄a sa'ándá ley, dá ch̄i ko kée ndó ña ndaa, ta ko kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ko kándéeé ini ndo Ndios. Ña yó'o k̄ián kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó ña dokó ndo ña'a noo Ndios. ²⁴ jT̄a ndáka ñayuu kúú ndó, tído ko túu ta'on noo ndo! Ch̄i nd'i ini ndo dáxixi ndó takuúí, dá ná o yá'a t̄ikaon ini ra, tído ni kuendá ko x̄í'o ndó kokó ndó camello nákaa ini takuúí x̄í'i ndó.

²⁵ 'jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, x̄í'ín ndo'ó, ta fariseo! jNdo'ó kúú t̄aa ūu noo! Ch̄i nákata ndó sava'a sata óon va vaso, x̄í'ín sata ko'o, tído kándoo yakó vá inian. Dión ta'ani kée ndó x̄í'ín mií ndó, dá ch̄i kúú ndó ñayuu ku'íná, x̄í'ín ñayuu maña. ²⁶ jNdo'ó kúú ta fariseo ko túu noo! Dinñó'ó k̄a nduvii ndó ini vaso x̄í'ín ini ko'o, dá k̄ián kandoo vii ta'ani sataán.

²⁷ 'jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, x̄í'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! jNdo'ó kúú t̄aa ūu noo! Ch̄i kúú ndó tát'o'on náo ndii, ña luu n̄i ñake'i kuxí. Luu ná'a sataán, tído ndino'o lásá ndii x̄í'ín koño te'í'í ñó'o inian. ²⁸ Dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá ch̄i miíán ndaa kée ndó mií ndó ña kúú ndó ñayuu ndaa noó ñayuu, tído kómí ndó iin níto to'ón, iin níto kátoó kee ña kini.

²⁹ 'jNda'í kúú ví ndo'ó, ta dána'a ley, x̄í'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! jNdo'ó kúú t̄aa ūu noo! Ch̄i káva'a ndó náo saá kaño'o lásá profeta n̄i sa ndei sa na'á, ta ndúvii ndó noo ñó'o lásá na n̄i sa kuu ta ndaa, ³⁰ ta kaá ndo ká'an ndo: “Tá n̄i sa ndei yó tiempo n̄i sa ndei na yatá ve'e yó, o k̄í'ín tá'an ta'on yó x̄í'ín ná kat̄i yó n̄i na n̄i sa kuu profeta, ní kúú”, kaá ndo. ³¹ Ta sa'á ña kaá ndo dión, mií vá ndó x̄í'o kuendá sa'a mií ndó ña kúú ndó de'e na n̄i sa'ání profeta. ³² Sa'á ñoó ndo'ó kúú ra dáxinkoo choon n̄i kee na yatá ve'e ndó x̄í'ín profeta.

³³ 'jKoo vá kúú ndo'ó, na ndéi tiempo viti, ch̄i de'e rí kúú ndó! ¿Ndi koo k̄aki ndó, dá o kó'on ndo ndo'o níto ndo indayá, ká'án ndó?

³⁴ 'Viti, dá ko'in tanda'í dao k̄a profeta, x̄í'ín ta ndichí, x̄í'ín ta dána'a noo ndo. Tído ndakuei ndó ka'ání ndó dao na, ta dao k̄a na chirkuei ndó ndika cruz, ta dao k̄a na kani ndó ini ve'e noo ndítútí ndó. Ta ñoo yó'o, ñoo káa karkuei ñaá ndó kanoo ndó kendava'a ndó x̄í'ín ná. ³⁵ Dión, dá kandio ndó sa'á ni ndidaá na n̄i sa ndita ndaa x̄í'ín Ndios, na n̄i sa'ání na ve'e ndó, nda Abel, x̄í'ín ndidaá k̄a t̄aa ndaa n̄i sa ndei nda tiempo n̄i sa io Zacarías, de'e Berequías. T̄aa yó'o kúú ra n̄i sa'ání na ve'e ndó yé'é ño'o noo kúú noo náa noo dóko ta dut̄i ña'a noo Ndios. ³⁶ Ta ná ka'an ndaaí x̄í'ín ndó ña ndidaá ñayuu ndéi tiempo viti ndo'o níto ná sa'a ndidaá ña kini yó'o.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndei'i Jesús sa'a ñoo Jerusalén

³⁷ ¡Nā ñoo Jerusalén, nā ñoo Jerusalén, ndo'ó kúú nā sa'ání profeta, ta chíyúú ndó nā tándá'á Ndios veí kasto'on xí'ín ndó! ¡Ndidaá ví ta'ándá nī ka'án yu'u ñā kían nditútí ndo'ó táto'on kī'o kée iin tiñoó ndítútí rí de'e kuálí rī nátaán va'a rí tī ndixi rí! Tído kō ní xí'ín ta'on ndo'ó. ³⁸ Sa'á ñoo kandoo íí ve'e ndó viti, ³⁹ dá chí ká'ín xí'ín ndó ñā o koní ká ndo'ó yu'u ndā rá ná kasandaá kuú kaa ndo, “Nā ká'ano kúú nā veí xí'ín choon Ndios, nā kúú sato'o yo” —kaá Jesús.

24

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ve'e ño'o ká'ano

¹ Dá nī keta Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo kua'an nā. Dá nī natuu yati taa xionoo xí'ín ná. Dá nī daná'a ndá'a rá ve'e ño'o ká'ano, ñā ñóhí nda'o ndáa yuu nī kava'an. ² Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóhí nda'o káa ve'e ño'o ká'ano káa, xiní ndo? Mífan ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ñā ni iin tó'ón yuu káa o kándoo kandodó tá'an, chí koon ndi'i vaan —kaá nā.

Kásto'on Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá nī sa koo Jesús dinī yúku naní Olivos. Dá nī natuu yati taa xionoo xí'ín ná. Dá nī ndato'ón xoo ñaa rá, ta kaá rá:

—Kasto'on ní xí'ín ndu'u, ¿nda oon koo dión, ta ndí kían koo tá nandió koo tuku ní kii ní ñayuu yó'o? Ta, ¿ndí kían koo tá sa kua'an kasandaá kuú noo ndí'i?

⁴ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Kanda ndo mií ndó, dá ná o dándá'í ñaa ni iin tó'ón ñayuu, ⁵ dá chí kuá'á nda'o taa kasaa, ta kechóon ra kuú yú'u, ta kaa rá: “Yu'u kúú Cristo, nā dáka'í ñaa”, ta kandeé rá dándá'í rá kuá'á nda'o ñayuu. ⁶ Tá nī kandaá ini ndo ñā sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ká ñoo, ta nī ni'í tó'on ndó ñā naá tá'an dao ká ñoo ñó'o xíká, tído ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chí kī'o dión káni vaan koo, tído kō ñá'a ta'on kasandaá kuú noo ndi'i.

⁷ Chí ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ká nación, ta naá tá'an taa né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o rá yó'o va kasá'á koo tama, ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á ni'í nda'o taan. ⁸ Tá nī kasá'á kúu dión, dá kían kana'á ndó ñā sa nī kasá'á vá tandó'ó ndo'o ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

⁹ Ta naki'o na ndo'ó noo ndá'a taa né'e choon, dá kendava'a ra xí'ín ndó, ta ka'ání rá ndo'ó. Ta koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ñā kúú ndó kuendá yu'u. ¹⁰ Ta kuá'á nda'o ñayuu dánkoo ñā kándisa na yu'u tiempo daá ñoo, ta kasá'á ná dikó tá'an na noo taa né'e choon, ta koni u'u tá'an mií ná. ¹¹ Ta kuá'á nda'o profeta to'ón ndakuei, ta kandeé rá dándá'í rá kuá'á nda'o ñayuu. ¹² Ta sa'á ñā nī ndukini cháa ká ñayuu, sa'á ñoo o kú'u ká ini sátá'an na sa'a ná, ta o kóni ká nā Ndios. ¹³ Tído ndidaá nā nī xí'o ndeé iní nī sa ndita ndaa xí'ín nda noo ndi'i kuií, noón kúú nā ni'í ñā káki na. ¹⁴ Ta mífan dána'a nā kúú ñayuu to'on va'a ñā ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios iin ní kúú ñayuu yó'o, dá kían kueídó'o ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo sa'a ñā, nda daá ví, dá kasandaá kuú noo ndí'i.

¹⁵ Tá nī xini ndo ñā ío ñā kini, ñā dáyakō noo kúú noó ií ini ve'e ño'o ká'ano yo, tá'an ñā nī ka'an profeta Daniel sa'a —ndo'ó, nā ká'í to'on yó'o, nata'í iní ndo sa'án, dá kandaá ini ndo—, ¹⁶ dá kían ndidaá nā ndéi chí Judea ná kuino kii ná ko'on nā dinī yúku. ¹⁷ Ta nā kándodó dinī vé'e kuú daá ñoo, kō kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ñā'a na kane'e na ko'on nā. ¹⁸ Dá ri nā ñó'o yúku, kō kánian nandió kuéi na no'o nā naki'in na kotó nā. ¹⁹ Tído nda'í kúu ví nā ñá'a ñó'o de'e. Ta nda'í kúu ta'ani ví nā ndéi taleé chíhí kuú daá ñoo. ²⁰ Kaka ndo ñā manī noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yoó vixi, ni tein kuú nání'í ndéé yo.

²¹ Chí kuú daá ñoo kakuu iin kuú noo ndo'o naní nío ñayuu. Chí nda nī kasá'á vá sa'a ñayuu, ta nda viti kō óon ndo'o ñayuu táto'on kī'o ndo'o na tein kuú daá ñoo. Ta ni iin kuú o koo ká dión. ²² Tído tá kō ní chítuu Ndios tandó'ó veí koo tein kuú daá ñoo, dá kían ndi'i va ñayuu ñoo naá. Tído sa'á ñā kú'u ini Ndios sa'á ñayuu nī kaxi mií ná, sa'á ñoo chítuu na tandó'ó koo tein kuú daá ñoo.

²³ Sa'á ñoó tá kaa dao ñayuu xí'ín ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dákaki ñáá”, o tá kaa na xí'ín ndó “Kande'é ndó, chi kaa nákaa na”, ná dá'a ni kandísa ndó. ²⁴ Chi ndakuei dao taa to'ón, ta kaa ra ña mií rá kúú Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'ón. Ta kee ra ña ndato, xí'ín ña ná'ano, ta ki'o dión kee ra, dá kandeé rá dándá'í ra ñayuu, ta kúú nda ñayuu ni kaxi mií Ndios ndukú rá dándá'í ra. ²⁵ Sa ni datí'ai ndo'ó tá ko ñá'a koo dión. ²⁶ Sa'á ñoó tá kaa na xí'ín ndó: “Kua'an ndo kande'é ndó, chi nákaa na kúú Cristo noo kúú yukú ichí káa”, ná dá'a ni ko'on ndo. Ta tá kaa na xí'ín ndó: “Ini ve'e káa nákaa na”, ná dá'a ni kandía ndó noó ka'an na. ²⁷ Dá chi táto'on ki'o xini ndo sá nduta noo xino ndindii, ta kasandaá naye'e nda noo ni keta ña, ki'o dión koo tá nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na. ²⁸ Dá chi ndeí kúú mií vá noo kándu'u ndij, ñoó nditúti tiyokó ñó'ó.

Nandió koo ndisa Jesús ñayuu yó'o

²⁹ Ta mií hora ni ndi'i ni sa io ndidaá kúú tándó'ó tein kuu dáá ñoó, dá nákuuin naá noo ndindii, ta ni yoo ka o tóon. Dá kuei tiñoó ñó'ó ndá induú káa, ta kidi ni'ini ndidaá ña'a ná'ano ñó'ó induú. ³⁰ Dá koo ña ndato chí induú, ña ná'a ña sa vei na ni nduu taa ñayuu yó'o. Ta nda'í nda'o kuaki ñayuu ndéi iin rá iin ñoo ñó'ó ñayuu yó'o, chi koni na ña vei na ni nduu taa ñayuu yó'o tein viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná. ³¹ Ta ka'anda na choon noo ángel vei xí'ín ná xí'ín tachi trompeta, dá ko'on na nditúti ná ndidaá kúú ñayuu ni kaxi mií ná ndéi ndin komi xoo tachi, dá náta'an na ndidaá tá'an xoo nditúti ñáá ná.

³² Kane'e ndó kuendá táto'on ki'o kée taño'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuáli ra, kúú sa ná'a vá yó ña sa ni kuyati yoo koon dai. ³³ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo kúú ndidaá tándó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ni kuyati kuu nandió kooi kasaa.

³⁴ Mií'an ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuu ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³⁵ Induu káa xí'ín noño'ó yó'o naá váán, tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

³⁶ Tído ko iin ta'on ná'a ndá kuu kakian o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú ko ná'a. Sava'a iin to'ón dini mií vá tatá Ndios kúú na ná'a.

³⁷ Ta táto'on ki'o ni sa kee ñayuu tiempo Noé, ki'o dión ta'ani kee na kuu nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na. ³⁸ Dá chi tá ko ñá'a kasá'a koon dai déen, ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná, ta ndéi na dárnda'a ná de'e na nda rá ni kasandaá kuu ni ndu'u Noé ini barco. ³⁹ Ta ko ní xi'o ta'on ñayuu ñoó kuendá nda ni kasá'a dai déen kóon ra. Ta kúú ni xi'i ndi'i va na ni kee rá. Ta dión ta'ani koo tá ná nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

⁴⁰ Tein kuu dáá ñoó kaño'o uu taa kechóon ra yúku. Iin ra naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo. ⁴¹ Ta tein kuu dáá ñoó ta'ani kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ⁴² Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, chi ko ná'a ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku sato'o ndo kasaa na.

⁴³ Ta kana'á ndó ña tá ná kandaá ini sato'o ve'e ndá hora kasaa ta kui'íná ve'e ra, dá kían kandeí nduu ra kandaá raán, ta o kónó ta'on ra ku'u ta kui'íná ki'in kui'íná rá ña'a ñó'ó ve'e ra. ⁴⁴ Sa'á ñoó kandeí nduu ta'ani mií ndó, chi mií hora ko ndáti va ndó, dá nandió koo na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ta kéchóon va'a xí'ín iin ta ko kéchóon va'a

⁴⁵ ¿Ndá yoo kúú iin ta kéchóon ndaa, iin taa ndísá'ano, ká'an ndó? Roon kúú ra chikani na kúú sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá ki'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñoó. ⁴⁶ Ndiká'an ví ta kéchóon ñoó tá ná ndusaa sato'o ra natiin ñáá ná kée ra choon ni ta'anda noo rá. ⁴⁷ Mií'an ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ki'o sato'o ra choon ká'ano cháa ka noo rá ña dándáki ra ndidaá ña va'a ió noo ná. ⁴⁸ Tído tá ná kakuu ra iin ta kéchóon kini, dá kían nakani ini ra ña yó'o: “Kueé vá ndusaa sato'i”, ⁴⁹ ta kasá'a rá kani ra ta kéchóon dáó xí'ín rá, ta kasá'a rá kasá'an ra, ta kasá'a rá ko'o ra xí'ín ta xí'i, ⁵⁰ ta kúú ndusaa sato'o ta kéchóon ñoó mií kuu ko ndáti ra, ta mií hora ko ná'a rá. ⁵¹ Ta kúú dándó'o naní na níó rá, ta chikaa ñáá ná noo ñó'ó ñayuu uu noo, ta ñoó kuaki ra xí'ín ndirá noo rá, ta ñoó kuchi tá'an no'o ra.

25

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uxí tadi'í tákí

¹ 'Táto'on ni ndo'o uxí takuáchí di'í tákí, ki'o dión koo tá kasaa Ndios dándáki na ñayuu na. Iin rá iin takuáchí di'í ñoó ni ki'in candil xí, dá ni kee xi kua'an xi natiin xi ta kúu tonõ. ² Ta o'on takuáchí di'í ñoó kúu ta kaon ini, ta o'on ka xi ñoó kúu takuáchí di'í oon nda'o ini. ³ Takuáchí di'í oon ini ñoó ni ki'in xi candil xí né'e xi kua'an xi, tído ko ní kí'in xi cháá ka sití kane'e xi ko'on xi. ⁴ Tído takuáchí di'í kaon ini ñoó ni ketí'a xi ni ñakútí xí tündo'o xí xí'in sití né'e xi kua'an xi xí'in candil xí. ⁵ Ta sa'a ña ni kuee tonõ ñoó, sa'a ñoó ni kasáa ña ma'ánó noõ xí, ta kúu ni naá iní xi ni kidi xi. ⁶ Ta ni kudao ñoó, dá ni kayu'ú iin taa: "Sa veí va tonõ. Ndakuei ndó natiin ndó ra." ⁷ Dá ni ndakuei ndidaá takuáchí di'í tákí ñoó, dá ni kenduu xi candil xí. ⁸ Dá ni kaa takuáchí di'í oon ini ñoó xí'in ra kaon ini: "Tei ndó cháá sití nani'i ndú, dá chi sa kua'an nda'o ñó'o candil ndu'u", kaá xi. ⁹ Dá ni kaa takuáchí di'í kaon ini ñoó: "Oon ni ví o keta ta'on sití ndu tá ná kechóon ndi'i yó ra. Sa'a ñoó va'a kaan kua'an ndo kuiin ndó ra noó na díkó rá kechóon ndó", kaá xi. ¹⁰ Tído xian nani kua'an takuáchí di'í oon ini ñoó kuiin xi sití, kúu ni kasáa vá tonõ ñoó. Dá ni ku'u takuáchí di'í ndéi nduu ñoó xí'in tonõ ini ve'e noõ ió víko. Dá ni sadi na ye'é. ¹¹ Ni ndi'i, dá ni ndisáa dao ka takuáchí di'í ñoó, dá kaá xi: "Tatá, tatá, konó ní ye'é ná ku'u ndu víko." ¹² Dá ni kaa tonõ ñoó xí'in xí: "Mífan ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ko ná'a ta'on yu'u ndá yoo kúu ndo'o", ni kaa ra. ¹³ Sa'a ñoó kaño'o ini ndo, dá chi ko ná'a ta'on ndó ndá kuu o ndá hora nandió koõ na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na —kaa Jesús.

Yó'o dana'a Jesús sa'a iin taa ni xi'o di'ón noõ ta kéchóon noõ rá

¹⁴ Dá ni kaa ta'ani na:

—Táto'on ki'o dándáki Ndios ñayuu na kíán táto'on ni kee iin taa ni kana kua'an xíká. Tído tá ko ñá'a ko'on ra, dá ni kana ra taa kéchóon noõ rá. Dá ni xi'o ra di'ón noõ rá, dá ná naka'an nda'i ra xí'an. ¹⁵ Ta noõ iin ra ni xi'o ra o'on di'ón ndáya'i, ta noõ iin ka ra ni xi'o ra uuan, ta noõ iin ka ra ni xi'o ra iian. Dá chi táto'on ki'o kaon va ra ni ni'i ráan. Ndi'i, dá ni kee ra kua'an xíká rá. ¹⁶ Dá ni kee taa ni ni'i o'on di'ón ñoó kua'an ra naka'an nda'i raán. Ta ni kandeé rá ni nanóo o'on ka di'ón sataán. ¹⁷ Ta dión ta'ani ni kee taa ni ni'i uu di'ón ñoó. Ni kandeé rá ni nanóo uu ka di'ón sataán. ¹⁸ Tído tá ni ni'i iin tó'ón di'ón ñoó, roón kúu ra ni sa'an ni kaan iin yáí noñó'o, ta ñoó ni chikáa de'é ra di'ón sato'o ra.

¹⁹ 'Tá ni ya'a kua'a nda'o tiempo, dá ni ndisáa sato'o ta kéchóon ñoó. Dá ni kana ñaá rá, dá ni ndekuendá ra xí'in iin rá iin ra. ²⁰ Dá ni kasáa dinñó'o taa ni ni'i o'on di'ón ñoó. Ta kúu né'e ra o'on ka di'ón, ta kaá ra: "Tatá, ni xi'o ní o'on di'ón noói. Ta yó'o ióan xí'in o'on ka di'ón ni ní'i sataán", kaá ra. ²¹ Dá ni kaa sato'o ra xí'in rá: "Va'a nda'o ni keeón. Yo'ó kúu iin ta kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin taa ndaa ni sa kuu yo'ó noõ choon ló'o ni xi'oi noõon, ta viti ko'in ki'oi iin choon ndáya'i cháá ka noõon. Kua'an ku'u koo dijon xí'in sato'on viti", kaá ra.

²² 'Dá ni kasáa ta'ani taa ni ni'i uu di'ón ñoó, dá ni kaa ra: "Tatá, uu di'ón ni xi'o ní noói. Ta yó'o ióan xí'in uu ka di'ón ni ní'i sataán", kaá ra. ²³ Dá ni kaa sato'o ra: "Va'a nda'o ni keeón. Yo'ó kúu iin ta kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin taa ndaa ni sa kuu yo'ó noõ choon ló'o ni xi'oi noõon, ta viti ko'in ki'oi iin choon ndáya'i cháá ka noõon. Kua'an ku'u koo dijon xí'in sato'on viti", kaá ra.

²⁴ 'Tído tá ni kasáa ta'ani taa ni ni'i iin di'ón ñoó, dá ni kaa ra: "Tatá, ná'i ña kúu ní iin taa tondó, ta dákee ní noõ ko ní xítí ní, ta dáta'ká ní ña'a noõ ko ní satá ní nonján. ²⁵ Sa'a ñoó ni yu'í, ta ni sa'in ni chide'í di'ón ní tixi ñó'o. Jó'on, yó'o ió ña kúu di'ón ní", ni kaa ra. ²⁶ Dá ni kaa sato'o ra xí'in rá: "Yo'ó kúu iin ta kéchóon kini, iin ta kéchóon dúsá. Sa ná'a vá yo'ó ña kúu yu'u ta tondó, ña dákeei noõ ko ní xítii, ta dáta'ká yu'u ña'a noõ ko ní satái nonján. ²⁷ Sa'a ñoó, ¿ndiva'a ko ní sá'on chikaaon di'ón yu'u banco, dá ná koo cháá sataán nani ndusaai?", kaá ra.

²⁸ 'Dá ni kaa ra xí'in dao ka ra: "Kui'o ndaa ndo di'ón né'e taa xaan, ta ki'o ndóan noõ ra kómí uxí di'ón xaan. ²⁹ Dá chi na sa ió ña'a noõ, noón kúu na ni'i cháá kaan. Ta na koó ña'a noõ, di'a dítá ná lú'u ña kómí ná. ³⁰ Ta chikaa ndo ta ko chóon xaan noõ iin naá sata vé'e. Kaa kúu noõ kuaki ra xí'in ndirá noõ ra, ta kuchi tá'an no'o ra."

Di'a koo tá ná kasaa Jesús keyíko na sa'a na ndéi ñayuu yó'o

³¹ Tá ná nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuu yó'o kasaa na, ndato naye'e ndaa kii na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá kakoo na noo téi ndato naye'e noo dándáki na, ³² dá nakuíta ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo noo ná, dá kasá'á ná taó xóo na iin rá iin ñayuu ñoo táto'on kée taa taó xóo ra léko tein kítí. ³³ Ta ná chikata na kirí kúú léko xoo kuá'a na, ta xoo íti na ná chikata na kirí kúú kítí. ³⁴ Dá kaa na kúú rey ñoo xí'ín na ndíta xoo kuá'a na: “Nakíi ndo'ó, na ni kemáni tatái, chi ndo'ó kúú na ni ni'í tá'í kandeí ndó noo dándáki yu'u, ña kían sa daá ió nduu kandeí ndó nda míi sa'a ñayuu. ³⁵ Dá chi tá ni kuikoi, ta ni xí'o ndó ña'a ni sasá'in; tá ni ichi ini, ta ni xí'o ndó takuíi ni xi'ii; tá ni xionoo nda'áví, ta ni nakuaka va'a ndó yu'u ni sa ioi ve'e ndó; ³⁶ tá ni sa kaa vichí, dá ni xí'o ndó dá'on ni sa ndixii; tá ni sa kú'i ni sa ndo ni xito ni'ini ndó yu'u; tá ni sa káai ve'e kaa, dá ni sa ta'ani ndó ni ka'an ni'ini ndó noo nákaai”, kaa rey ñoo. ³⁷ Dá kaa na kúú ñayuu ndaa ñoo xí'ín ná: “Tatá, ¿ndá oon ni xini ndu míi ní ña kuiko ní, dá ni xí'o ndu ña'a ni sasá'an ní? Ta, ¿ndá oon ni xini ndu míi ní ña íchi ini ní, dá ni xí'o ndu takuíi ni xi'ii ní? ³⁸ Ta, ¿ndá oon ni xini ndu míi ní ña xionoo nda'í ní, dá ni nakuaka va'a ndu míi ní? Ta, ¿ndá oon ni xini ndu míi ní kaa vichí ní, dá ni xí'o ndu dá'on ni sa ndixi ní? ³⁹ Ta, ¿ndá oon ni xini ndu ña sa kú'u míi ní o ni sa káa ní ve'e kaa, dá ni sa ndu ni xito ni'ini ndu míi ní?”, kaa na. ⁴⁰ Dá kaá rey ñoo xí'ín ná: “Míiñ ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'á ña ni kee ndó dión xí'ín na kúú ñani, na kuálí cháa ka yó'o, sa'á ñoo kéei kuendá ña míi yu'u ni kee ndó dión xí'ín.”

⁴¹ Dá kaa na xí'ín na ndíta xoo íti na ñoo: “Kuxoo ndó nooi, ndo'ó na kúú ñayuu kíni. Kua'an ndo kaño'o ndó tein ñoo'ó ita, ña ni kuu o ndá'o, noo sa daá ió nduu kaka ña u'u xí'ín ndidaá ña kii kéchóon noo'an. ⁴² Dá chi sa kuikoi, ta ko ní xí'o ta'on ndó ña'a kasá'in; ni sa íchi ini, ta ko ní xí'o ta'on ndó takuíi ko'i; ⁴³ ni xionoo nda'áví, ta ko ní nákuaka va'a ndó yu'u, ni sa kaa vichí, ta ko ní xí'o ta'on ndó dá'on kandixii, ni sa kú'i, ta ni sa káai ve'e kaa, ta ko ní sa ta'on ndó koto ni'ini ndó yu'u”, kaa na. ⁴⁴ Dá kaa na ndíta xoo íti na: “Tatá, ¿ndá oon ni xini ndu'u míi ní ña ni kuiko ní, ña ni ichi ini ní, ña ni xionoo nda'í ní, ña sa kaa vichí ní, ña sa kú'u ní, ña sa káa ní ve'e kaa, ta ko ní sa ndu koto ni'ini ndu míi ní?”, kaa na. ⁴⁵ Dá kaa rey ñoo xí'ín ná: “Míiñ ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'á ña ko ní kée ndó dión xí'ín na kúú ñani, na kuálí cháa ka yó'o, sa'á ñoo kéei kuendá ña nda yu'u ko ní ku'u ini ndo sa'a”, kaa na xí'ín ná. ⁴⁶ Sa'á ñoo ndidaá ñayuu kíni ñoo ko'on ndo'o ní ndidaá tá'an kuu, ta ndidaá ñayuu ndaa ñoo ni'í ña kataki chíchí ná.

26

Yó'o ni ndat'ón kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, dá ni kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

² —Sa ná'á vá ndó ña kámani uu ka kuu, dá koo víko pascua, dá naki'o ra na ni nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta xini u'u ñaá, dá chirkaa ñaá rá ndika cruz —kaá na.

³ Daá ñoo ni nataka ndidaá ta duti saku'a xí'ín ta dána'a ley xí'ín ta sá'ano ñoo ñoo yé'é ve'e ta duti kúú noo naní Caifás. ⁴ Ta ñoo ni ndat'ón maña ra ndi koo kee ra, dá tiin ndakána ra Jesús, dá ka'áni ñaá rá, ⁵ ta kaá ra:

—Ná dá'a ni tiin yó ra tein víko, dá chi ndakuei ñayuu nakuina va na ki'in na sa'a rá.

Di'a ni kuu tá ni kuei iin ná'a ndutá támi sá'an diní Jesús

⁶ Tá nákaa Jesús ñoo Betania noo kúú ve'e Simón, tá'an ra ni sa ndo'o kue'e té'i, ⁷ dá ni kasaa iin ná'a noo nákaa na ñoo, ta né'an iin tindo'o ni kava'a xí'ín yuu dión naní alabastro. Ta ni chitán ñoo'ó ndutá támi sá'an, ta ndutá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú ni kuei ndi'an ra diní Jesús noo ió na mesa. ⁸ Tá ni xini taa xionoo xí'ín ná ña ni kee ná'a ñoo dión, kúú ni xido nda'o ini ra, dá ni kaa ra:

—¿Ndiva'a ni danaá óon ná'a kaa ndutá támi sá'an kaa? ⁹ Ta va'a ka ví ní díkó yó ra, chi ndutá ya'i nda'o kúú rá, ta kandoo di'ón ñoo chindeé yó na kúnda'í, ní kúu —kaá ra.

¹⁰ Tído ni kanda va ini Jesús ña ká'an ra dión, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a dáta'án ndo ñá'a yó'o? Chi ña va'a va kían ni keeán xí'ín yu'u. ¹¹ Chi daá ndei va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'ó, tído yu'u, o kóo kuii ta'on yu'u xí'ín ndó. ¹² Chi sa'á ña ni ñakúchián yu'u xí'ín ndúta támi sa'an yó'o, sa'á ñoó ni kenduuan yikí koñoi táto'on k'i'o kooi nduxii. ¹³ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndei kúu míi vá noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúu ñayuu yó'o, nakani ta'ani na sa'á ña ni kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña ni keeán —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, dá ni kandoo Judas ña nak'i'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúu noo

¹⁴ Dá ni kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uú taa xionoo xí'ín Jesús, kua'an ra noo ndei ta duti saku'a'a. ¹⁵ Tá ni saa ra, dá ni kaa ra xí'ín rá:

—¿Ndidaa k'i'o ní noo yú'u, dá ná nak'i'oi Jesús noo ndá'a ní? —kaá ra.

Dá ni kandoo ta duti ñoó ña k'i'o ra oko uxí di'ón plata noo rá. ¹⁶ Nda kuu daá ni kasá'a Judas ndúkú rá ndi kee ra nak'i'o ra Jesús noo ndá'a rá.

Di'a ni kuu tá ni sadini Jesús noo ndí'i kuii xí'ín ta xionoo xí'ín ná

¹⁷ Tá ni kasandaá kuu míi noo, ña kúu víko noo seí na Israel pan, ña ko ní kí'ín tá'an xí'ín ña dákuita tachían, dá ni natuu yati ta xionoo xí'ín Jesús noo ná, dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndei kóni ní ko'on ndu kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

¹⁸ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'ín iin taa, ta ka'an ndo xí'ín rá: “Di'a kaá maestro ndu'u: Sa ni kasandaá vá kuu ndo'o níoi, ta saai ve'e ní kadíni kuendá víko pascua xí'ín ta xionoo xí'ín”, kaa ndo xí'ín rá —kaá Jesús.

¹⁹ Dá ni sa'an taa ñoó ni kee ra choon ni sa'anda Jesús noo rá, ta ni kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

²⁰ Dá tá ni kuaá kuu daá ñoó, dá ni saa Jesús ve'e ñoó ni sa koo na mesa xí'ín ndin uxí uú taa xionoo xí'ín ná. ²¹ Ta tein sásá'an na ñoó, ni kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin míi vá ndo'ó ko'on nak'i'o ñaá noo ndá'a taa xiní u'u ñaá —kaá na.

²² Ta kúnda'í nda'o ni kuu ini ra sa'á ña ni ka'an na dión. Dá ni kaa iin rá iin ra xí'ín Jesús:

—¿Á yu'u kúu, tatá?

²³ Dá ni kaa Jesús:

—Iin taa dáketá dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúu ra nak'i'o ñaá noo ndá'a taa xiní u'u ñaá. ²⁴ Ta miían ndaa ndo'o na ni nduu taa ñayuu yó'o táto'on k'i'o ká'an tuti i Ndios. Tído, jnda'í va taa nak'i'o ñaá noo ndá'a ta xiní u'u ñaá! Va'a cháa ka vían ní xio dá'a ní kaki taa ñoó, ní kúu.

²⁵ Dá ni kaa Judas, tá'an ra ko'on nak'i'o ñaá:

—¿Á yu'u kúu ra kee dión, maestro?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, táto'on ni ka'on, k'i'o dión kíán —kaá na.

²⁶ Ta tein noo sásá'an na ñoó, dá ni tiin Jesús pan. Dá ni nak'i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá ni sa'anda dáó naán, dá ni xi'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, chi ña xaan kúu yikí koñoi.

²⁷ Dá ni tiin na copa. Dá ni nak'i'o na ndivé'e noo Ndios sa'a ra, dá ni xi'o na ra noo ta xionoo xí'ín ná. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndidaa ní ndó ko'o lú'u lú'u vino xaan, ²⁸ chi kirá xaan kúu ni yu'u, kirá dáxinkoo ña ni kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, chi sa'á ña kuita ra, sa'á ñoó ndoo kuachi kuá'a nda'o ñayuu. ²⁹ Ká'in xí'ín ndó ña o nándio koo kai ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saai ndutá uva xí'ín ndó noo ió tatái Ndios dándaki na —kaá na.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

³⁰ Dá tá ni ndí'i ni keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá ni kee na kua'an na dini yúku naní Olivos. ³¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuaá víti, dá chí di'a kaá tuti ií Ndios: “Dárkue'e kalí yu'u ta ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noo ko'on”, kaáan. ³² Tído tá ni ndi'i ni natakií, dá kuió noóí noo ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo.

³³ Dá ni kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá ta yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'on yu'u dión.

³⁴ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Míían ndaa ná ka'in xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli, kúú sa oni va ta'ándá ndatón sa'a yú'u.

³⁵ Dá ni kaa Pedro:

—Va'ará ná kánian kuu nduúí xí'ín ní, tído o ndáta ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúú dión ni ka'an ndidaá ka ta xíonoo xí'ín ná ñóó.

Di'a ni kuu tá ni ndatón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³⁶ Dá ni saa Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná noo naní Getsemaní. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Yó'o ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'in lú'u ka chí kaa ka'in xí'ín Ndios —kaá na.

³⁷ Dá ni kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo kua'an na lú'u ka noo. Dá ni kixian ni kunda'í nda'o ini Jesús, ta ni kasá'a ndó'o nda'o níó ná. ³⁸ Dá ni kaa na xí'ín ta kua'an xí'ín ná ñóó:

—Nda'í nda'o kúú inií. Sa ndaa ndij va kúúí xiní. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o dáó ini ndo xí'ín yu'u sakuaá víti —kaá na.

³⁹ Dá ni kee na kua'an na lú'u ka chí noo. Dá ni sa kuíin xítí ná, ta ni xinó taan na nda noño'o. Dá ni kasá'a ná ka'an na xí'ín Ndios:

—Tatá mií, tá kuu díta ní ndirá ova, ña kían vei ndo'i, dá kían díta nían. Tído ná dá'a ni kakuuan táto'on kí'o kóni yu'u. Ná kakuuan táto'on kí'o kóni mií ní —kaá na.

⁴⁰ Dá ni nandíó koo na ni ndisaa na noo ndéi ta kua'an xí'ín ná ñóó, kúú sa kídi va ra ndéi ra. Dá ni kaa na xí'ín Pedro:

—¿A ko xí'o ndeé ta'on ini ndo kaño'o ini ndo, va'ará iin hora? ⁴¹ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kini xí'ín ndó. Chí sa ió nduu níó ndo kee ndó ña kóni Ndios, tído ña kóni ñí ndo kían chítuu ñaá —kaá na.

⁴² Dá ni nandíó koo tuku na kua'an na. Dá ni kasá'a ka'an tuku na xí'ín Ndios:

—Tatá mií, tá o kúú díta ní ndutá ova, ña vei ndo'i, dá kían ná kakuuan táto'on kí'o kóni mií ní —kaá na.

⁴³ Dá ni nandíó koo tuku na ni ndisaa na noo ndéi ta ñóó. Kúú sa kídi tuku va ra ndéi ra, chí sa'ání nda'o ñaá ña ma'ánó. ⁴⁴ Dá ni nandíó koo tuku na ni sa'an na ni ka'an na xí'ín Ndios ta'ándá kúú oni, ta ni ka'an na xí'ín ná táto'on kí'o ni ka'an na dao ka ta'ándá ñóó.

⁴⁵ Dá ni nandíó koo tuku na ni ndisaa na noo ndéi ta kua'an xí'ín ná ñóó, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¡Kudi ní ndó viti! ¡Ta nani'i ndeé ndo viti! Chí sa ni kasandaá vá hora nakí'o ra na ni nduu ta ñayuu yó'o noo ndá'a ta kómí kuachi. ⁴⁶ ¡Ndakuei kí ndo, ná ko'o! Kande'e ndó, chí sa kúyati ta vei nakí'o yu'u noo ndá'a ta xiní u'u ñaá —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni tiin ra Jesús ña ko'on na noo ta né'e choon

⁴⁷ Ká'an íí vá Jesús íin na, kúú ni kasaa va Judas, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu ta xíonoo xí'ín ná. Ta kuá'a nda'o ta vei xí'ín rá. Dao ra né'e espada, dao ka ra né'e yíto. Chí vei ra xí'ín choon ni sa'anda ta duti sakua'a, xí'ín ta sá'ano ñoo. ⁴⁸ Sa ni kastó'on va Judas xí'ín ta ñóo ndi kee ra, dá na'a ra ndá yoo kúú Jesús, chí ni kaa ra:

—Taa ni chitói noo ñóó, roón tiin ndó.

⁴⁹ Ta kúú vití'ón ni natuu yati Judas noo íin Jesús, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá ni chitó rá noo ná. ⁵⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Amigo, ¿nda choon vasón?

Ta kúú ni natuu yati ta kua'a ñóó ni tiin ñaá rá.

⁵¹ Ta iin ta ió xí'ín Jesús ñóó ni taó rá espada ra. Ta kúú ni chitó'on ra do'o iin ta kéchóon noo ta duti kúú noo. ⁵² Dá ni kaa Jesús:

—Nachikaa va'a espada xaan noo ni sa kaaan, da chi taa tiin espada, xii'n espada ta'ani kuu ra. ⁵³ ¿Á ko ná'a ta'an voon ña kuu va ka'in xii'n tatái, da tanda'a ná uxí uu tu'u ángel kii na chindeé ná yu'u? ⁵⁴ Tído tá ná kee yu'u dión, da kían, ¿ndi koo, da xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios? Chi ká'an ña kí'o dión kánian ndo'i.

⁵⁵ Dá ni kaa na xii'n taa kua'a ñoo:

—¿Á tá kuj'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñoo vei ndó xii'n espada xii'n yító tiin ndó yu'u? Ta ndidaá kuu vá ni sa kaaí xii'n ndó yé'é ño'o sa daná'i noo ndo, ta ni ko ní tiin ndó yu'u. ⁵⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, da ná xinkoo noo ni ka'an profeta noo tuti ii Ndios —kaá na.

Ta kúu ndidaá vá tá xionoo xii'n ná ni dankoo ndava'a ñaá, ta ni xino ra kua'an ra.

Di'a ni kuu tá ni sa iin Jesús noo mií tá duti kúu noo

⁵⁷ Ta taa ni tiin Jesús, roón kúu ra ndáka ñaá kua'an ve'e Caifás, ra kúu duti kúu noo, chi ñoo ni nditúti taa dána'a ley Moisés xii'n tá sá'ano ñoo. ⁵⁸ Ta Pedro, ndaá xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá ni saa ra ni ku'u ra noo kúu yé'é ve'e tá duti kúu noo ñoo. Dá ni sa ko ra ió ra tein tá ndaá yé'é ñoo, da koni ra ndi koo.

⁵⁹ Ta ra duti saku'a'a ñoo xii'n tá sá'ano ñoo xii'n ndidaá ka tá né'e choon ñoo Jerusalén ni nditúti rá ndéi ra ndúku rá tá ka'an to'ón sa'a Jesús, da kuu nakí'o ñaá rá noo nda'a tá romano, da ka'áni ñaá rá. ⁶⁰ Tído ko ní ni'i ta'on ra iin kuachi ká'ano dakuío ra Jesús, va'ará kua'a nda'o taa ni nakuíta ni ka'an to'ón sa'a ná. Tído tá ni ndi'i, da ni ndakuei uu ka taa ni ka'an kuachi ra sa'a ná, ⁶¹ ta kaá ra:

—Di'a ta'ani ni kaa taa xaan: “Ío choon noo ndá'í ña kían nakani ndi'ii ve'e ño'o Ndios, ta tixi kuu óni kandeé yu'u nduva'i ña” —kaá ra.

⁶² Dá ni ndaku'in ndichi mií tá duti kúu noo ñoo. Dá ni kaa ra xii'n ná:

—¿Ndiva'a ko ká'on chindeéon miíon? ¿Á ña ndaa kían ká'an kuachi taa kaa sa'on o koó? —kaá ra xii'n Jesús.

⁶³ Tído tádi óon va iin Jesús.

Dá ni nandío ko tuku tá duti kúu noo ñoo ni ndato'ón ñaá rá:

—Xii'n kuu Ndios takí sa'ándái choon nooon ña kaston ndaa xii'n ndu'u. ¿Á yo'ó kúu Cristo, na dáka'ki ñaá? ¿Á yo'ó kúu de'e Ndios?

⁶⁴ Dá ni kaa Jesús xii'n rá:

—Táto'on kí'o ká'an ní, kí'o dión kíán. Ta ká'an ta'ani yu'u xii'n ní ña nda kuu viti koni ndo na ni nduu taa ñayuu yó'o nakoo na xoo kuá'a tatá Ndios, noo ió na dándáki na. Ta koni ta'ani ndó kii na tein vikó tánee induú —kaá na.

⁶⁵ Ta kúu ni ndatá tá duti kúu noo ñoo kotó ra sa'á ña ni xido téi ini ra. Dá ni kaa ra:

—Ni ka'an ndava'a taa yó'o sa'a Ndios! ¿Nda choon kuu ka yo cháa ka taa ka'an kuachi sa'a rá? Chi vití'ón kuií ni seídó'o va mií ndó ña ni ka'an ndava'a taa yó'o sa'a Ndios.

⁶⁶ ¿Ndí kían náta'an ini ndo keeá xii'n rá?

Dá ni kaa dao ka taa ñoo:

—Kánian kuu va ra sa'á ña ni ka'an ra dión.

⁶⁷ Dá ni tju ndaa díi dao ra noo ná, ta dao ka ra ni kani ñaá xii'n yikí, ta dao ka ra ni koon da'anda noo ná, ⁶⁸ ta kaá ra xii'n ná:

—Tá miían ndaa kúuón Cristo, da kían nakoni ini kíi ndi ndaa ndu'u ni kani ñaá.

Di'a ni kuu, da ni ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁶⁹ Ta ió Pedro sata vé'e noo ndéi dao ka ñayuu ñoo. Dá ni natuu yati iin ná'a kéchóon ve'e ñoo. Dá ni kaaan xii'n rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xii'n Jesús, tá kúu kuendá Galilea kaa, ¿daá koó?

⁷⁰ Tído ni ndata vá Pedro sa'a Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi ñoo, ta kaá ra:

—Ko ná'í nda sa'a ká'on.

⁷¹ Dá ni kee ra kua'an ra noo kúu yé'é di'a. Dá ni xini ñaá iin ka ná'a. Dá ni kaaan xii'n dao ñayuu ndíta ñoo:

—Taa kaa ta'ani kúu kuendá Jesús, tá ñoo Nazaret.

⁷² Ta kúu tuku va ni ndata rá sa'a Jesús, ta kaá ra:

—Miían ndaa kuiti kō ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a.

⁷³ Ta kúu lú'u ká tóó, dá nī natuu yati dao ká nā ndíta ñóó, dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti kuendá Jesús kúu yo'ó, dá chí tató'on ká'an tã Galilea, kí'o dión ká'on.

⁷⁴ Dá nī kasá'á ká'an ndava'a ra, ta kaá ra:

—Ná'á Ndios ña kō ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a ñóó.

Ta nī ndi'i nī ka'an rã dión, ta kúu nī kana va chéli. ⁷⁵ Dá ví nī ndisáa ini rã tō'on nī ka'an Jesús xí'ín rá, chí di'a nī kaa nã: “Tá kō ñá'a kana chéli, ta kúu sã ndata yo'ó sã'á yu'u oni ta'ándá”, kaá nã. Dá nī keta ra sata vé'e, ta kúu nda'í nda'o nī saki ra.

27

Di'a nī kuu tá nī sã ñin Jesús noó tã naní Pilato

¹ Tá nī tuu noó, dá nī ndató'ón kue'é tã duti saku'a, xí'ín tã sá'ano ñoo ndi koo kee ra, dá naki'o ra Jesús noó ndá'a tã né'e choon romano, dá ka'ání ñaá rá. ² Dá nī kató ñaá rá ndáka ra nī sã rã nī naki'o ra noó ndá'a tã né'e choon romano naní Pilato.

Di'a nī kuu tá nī sa'ání Judas mií rá

³ Kúu nī kandaã ini Judas, tá'an rã nī naki'o Jesús noó nda'á tã xiní u'u ñaá, ña sã nī kandoo rã né'e choon ña ka'ání rá Jesús. Kúu nī nandió né'e ra oko uxí dī'ón plata noó tã duti saku'a xí'ín tã sá'ano, dá chí nī nandikó iní rã sã'á ña nī ya'a ra nī kee ra, ⁴ dá kaá rã:

—Nī kee yu'u iin kuachi, dá chí nī naki'o yu'u iin tã koó kuachi noó ndo'ó.

Dá nī kaa tã duti ñóó:

—Kō sa'ání ta'on ndu mií ndú. Kuachi mií vóón kíán.

⁵ Dá nī ko'ono ni'ini ra dī'ón plata ñóó noó kúu yé'é ño'ó ñóó. Dá nī keta ra kua'an ra. Ta kúu ñóó nī sa'an rã nī chirkaa ra mií rá, dá nī xí'i rã.

⁶ Dá nī nditúti tã duti saku'a ñóó dī'ón ñóó, dá nī kaa rã:

—O kúu ta'on taán yo dī'ón yó'o noó dī'ón dóko ñayuu noó Ndios, dá chí kíán ya'i sa'a nī ndi.

⁷ Dá tá nī ndi'i nī ndató'ón kueé rã, dá nī xiin ra iin ño'ó noó tã káva'a kidi, dá ná koo noó nduxi nã tukú xí'i. ⁸ Sa'á ñóó nda kuu víti naní ño'ó ñóó, noñó'o nī. ⁹ Dión, dá nī xinkoo tō'on ká'an ña nī taa profeta Jeremías: “Nī kí'in ra oko uxí dī'ón plata, ña nī chiya'i ra sa'a ná tató'on nī chirkaa ini tã ñoo Israel kakuu ya'i na, ¹⁰ ta xí'ín dī'ón ñóó nī xiin ra ño'ó noó tã káva'a kidi. Dión nī kaa sato'o yo Ndios xí'ín yu'u.”

Di'a nī kuu tá nī sã ñin Jesús noó tã naní Pilato

¹¹ Tá nī sã kuíin Jesús noó Pilato, rã dándáki ñoo ño'ó kuendá Judea ñóó, dá nī ndatō'ón ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúu rey noó nã Israel?

Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta dión kaá mií ní.

¹² Ta va'ará dátaí kuachi ñaá tã duti saku'a, xí'ín tã sá'ano ñoo, tído ni iin tó'ón tō'on kō ní ka'an nã. ¹³ Dá nī kaa tuku Pilato xí'ín ná:

—¿Á kō seídó'o ta'an voón ña kí'o dión ví káva'a ra kuachi sã'on? —kaá rã.

¹⁴ Tído ni iin tó'ón tō'on kō ní ka'an nã. Sa'á ñóó kúu nī naá vá iní Pilato.

Di'a nī kuu, dá nī sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

¹⁵ Ta iin iin tein víko pascua dáyaã Pilato iin tã nákaa ve'e kaa, tá'an rã kándoo nã ñoo Israel sa'a. ¹⁶ Ta daá ñóó nákaa iin tã naní Barrabás ve'e kaa, ta iin ní kúu ká'an nã sa'a rá ña kúu rá iin tã kini.

¹⁷ Ta sã'á ña nī nataka ku'a'á ñayuu noó Pilato, sã'á ñóó nī ndatō'ón ñaá rá:

—¿Ndá yoo dáyaã yu'u, kóni ndo? ¿Á Barrabás dáyaã, o Jesús, tá'an rã chínaní ndo kúu Cristo?

¹⁸ Dión nī kaa Pilato, chí nī kandaã ini rã ña sã'á ña u'u iní vá tã duti ñóó, sã'á ñóó nī naki'o ra Jesús noó ndá'a rá.

¹⁹ Ta nda noo ió ra sa'ándá ra choon ñoó, ni tanda'á ñadi'í ra choon ni saaan noo rá, ta kaáan: “Ná dá'a ni kendava'ón xí'ín taa xaan, chí taa ndaa kúu rá. Dá chí nda'í nda'o ni saní sa'a rá ni tuu noo kuu víti.”

²⁰ Tído ni kasá'á ta duti saku'a'á xí'ín ta sá'ano ñoo dáka'an kue'é ra ñayuu kuá'a ñoo ña ná kaka na ña dáyaá ra Barrabás, ta ná ka'ání rá Jesús. ²¹ Dá ni nandió koo tuku Pilato ni ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Ndi káa iin taa yó'o dáyaai, kóni ndo?

Dá ni kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Dáyaá ní Barrabás xaan.

²² Dá ni kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndi kían kóni ndo keei xí'ín Jesús yó'o, tá'an ra kaá ndo kúu Cristo, tá dáá?

Dá ni kaa ñayuu kuá'a ñoo:

—Chirkaa ní ra ndika cruz.

²³ Dá ni kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndi kían kini ni ya'a taa yó'o ni kee ra?

Tído kúu ni'í cháá ka ví ni kasá'á káyu'ú ñayuu kuá'a ñoo:

—¿Chirkaa ní ra ndika cruz!

²⁴ Kúu ni kandaá ini Pilato ña ko kándeé ka ra ka'an ra xí'ín ñayuu kuá'a ñoo, chí di'a ni nakuina vaá cháá ka ví ná. Sa'á ñoo ni ki'in ra cháá takuí, ta ni nakata ra ndá'a rá noo ndidaá na ñoo Israel ñoo, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—O kándio kuachi ta'on yu'u sa'á ni taa yó'o, chí kúu rá iin taa ndaa. Míí vá ndó kúu na ná kandido kuachi sa'a rá.

²⁵ Dá ni kaa ndidaá na ñoo ñoo:

—Ndu'u ná kandido kuachi sa'á ni rá, ta nda de'e ndu ná kandido kuachi sa'a ra.

²⁶ Dá ni dayáá Pilato Barrabás. Dá tá ni ndi'i ni kani soldado Jesús xí'ín chirrión, dá ni naki'o ñaá Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñaá rá ndika cruz.

²⁷ Dá ni naki'in ñaá soldado kuendá Pilato ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e chón ta romano. Dá ni ndataká ra ndidaá ka soldado kúu kuendá ra, dá ni kao noo ra Jesús noo ín na ñoo. ²⁸ Dá ni taó rá dá'on ná. Dá ni daku'ino ñaá rá iin dá'on kuá'a toón. ²⁹ Dá ni chinóo ra iin corona ni kava'a xí'ín fon diní ná. Ta ni chirnee ra iin tañíí ndá'a xoo kuá'a na. Dá ni kasá'á sá kuíta xítí rá noo ná, dá kediki ñaá rá, dá kaá ra xí'ín ná:

—Na ká'ano kúu míí ní, na kúu rey noó na Israel —kaá ra.

³⁰ Ta ni tuu ndaa díí ñaá rá, ta ni xio ndaa ra tañíí né'e na ñoo ni koon ra diní ná. ³¹ Tá ni ndi'i ni kediki ñaá rá, dá ni dí'tá rá dá'on ñoo. Dá ni ndaku'ino ñaá rá dá'on míí ná. Dá ví ni kee ra ndáka ñaá rá kua'an ra chirkaa ra ndika cruz.

Di'a ni kuu tá ni chirkaa ra Jesús ndika cruz

³² Ta noo ndáka ñaá rá kua'an ra ñoo, ni naki'in tá'an ra xí'ín iin taa naní Simón, ta kúu kuendá Cirene. Dá ni kendúsa ra xí'ín taa yó'o ña ná kadokó ra cruz ko'on ra.

³³ Dá ni saá ra noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni kaa yikí lásá diní ndi.

³⁴ Dá ni xi'o ra vino ni daká tá'an xí'ín ndiró ova ko'o Jesús. Dá tá ni ndi'i ni xirndodó ná ra, kúu ko ní xín ta'on na ko'o na ra. ³⁵ Dá tá ni ndi'i ni chirkaa ñaá rá ndika cruz, dá ni sa ndei ra ni sadikí ra suerte xí'ín dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa dá'on kánian ni'í iin rá iin ra. Díón ni kee ra, dá ni xinkoo to'on ni ka'an profeta, chí di'a ni kaa na: “Ni naka'anda ra dá'amái, chí ni sadikí ra suerte xí'án.”

³⁶ Tá ni ndi'i, dá ni sa ndei ra ndei ra ndaa ra Jesús. ³⁷ Ta ni kani ra iin tabla yati diní cruz ñoo, ta ká'an ndá sa'a kían tákaa na ñoo. Ta di'a kaáan: “Taa yó'o kúu Jesús, ta kúu rey noó na ñoo Israel.” ³⁸ Ta ni chirkuéi ta'ani ra uu ta kuí'íná ndika dao ka cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin ka ra tákaa xoo íti na.

³⁹ Ta ñayuu chika'anda kua'an noo tákaa na ñoo kediki ndaa ñaá ná, ta kaó na diní ná kénóo na Jesús, ⁴⁰ ta kaá na:

—Kaá yó'ó ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano yo, ta kúu tixi oni va kuu, kúu sa nduva'a voón ña, kaáon. Sa'á ñoo ndani dákaki miíón víti. Kua'an noo kíí ndika cruz xaan tá miían ndaa de'e Ndios kúuón.

⁴¹ Ta dión ta'ani kédiki ñaá ta duti saku'a ñoó, xí'ín ta dána'a ley Moisés, xí'ín ta fariseo ndíta ra, ta kaá ra:

⁴² —Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, tído ko kándéé ta'on ra dakáki ra mií rá viti. Tá nda rey yo kúu rá, dá kían ná noo kíi rá ndika cruz káa, dá ná kandísa yó ra.

⁴³ Ni kandeé iní ta káa Ndios, sa'á ñoó ná dakáki ñaá Ndios viti tá miífan ndaa kú'u ini na sa'a rá, chi kaá ra ña kúu rá de'e Ndios —kaá ra ndíta ra.

⁴⁴ Ta kána'á ta'ani nda uu ta kui'íná tákuei iin iin xoo díin ná xí'ín ná.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

⁴⁵ Ta nda kaxuu kuu daá ñoó ni nakuíin naá iin níi kúu ñayuu nda ka oni sa'ini.

⁴⁶ Tá kua'an kasandaá ka oni sa'ini, kúu ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —to'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a ni dayáa ndá'a ní yu'u?

⁴⁷ Tá ni seido'o dao ka taa ndíta ñoó ña ni kaa na dión, dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chi kána ra profeta Elías.

⁴⁸ Ta kúu viti'ón ni kankono iin taa ni sa'an ra ni dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'ín vino ía. Dá ni so'oni raán diní iin tañíí. Dá ni chinee raan yu'ú Jesús, dá ná ko'o na ra. ⁴⁹ Dá ni kaa dao ka ñayuu ndíta ñoó:

—Ná dá'a ni kee ní díon. Ná kandati yó, ta ná kande'á á kasaa Elías chindeé ñaá ná —kaá na.

⁵⁰ Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'ú tuku Jesús, dá ni naki'o na mií ná ni xi'i na.

⁵¹ Ta kúu mií hora daá ñoó ni ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. Ni keean nda yu'an nino, ta kúu nda yu'an nino ni xino noó ni ndata ña. Ta kúu ni'i nda'o ni taan, ta kúu ni ndata dao ña kúu yuu ndáa, ⁵² ta ni nono yé'é káo noo ño'o ndíi, ta kúu kua'á nda'o ñayuu Ndios, na ni xi'i, ni nataki. ⁵³ Dá tá ni ndi'i ni nataki Jesús, dá ni kuu ni kankuei ñayuu ñoó ini káo ñoó, dá ni sa'an na ñoo Jerusalén, ña kúu ñoo i, ta ñoó ni na'a noo ná noo kua'á nda'o ñayuu.

⁵⁴ Ta mií ta dándáki soldado íin ra xí'ín dao ka soldado ndaa ra Jesús noo tákaa na ndika cruz ñoó. Dá tá ni xini ra ña ni taan xí'ín dao ka ña'a ni kuu, kúu ni yu'ú nda'o ra, ta ni kaa ra:

—Miífan ndaa ndisa de'e Ndios ni sa kuu taa yó'o —kaá ra.

⁵⁵ Ta xíká vá ndíta kua'á nda'o na ñá'a ndé'é ná ña ni ndo'o Jesús. Ta noón kúu na ni xionoo xí'ín Jesús nda rá ni kasá'á ná kuendá Galilea xionoo na, ta sa chindeé ñaá ná.

⁵⁶ Ta tein na ñá'a ñoó nákaa María Magdalena, xí'ín María, naná Jacobo xí'ín José, xí'ín naná taa kúu de'e Zebedeo.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

⁵⁷ Tá ni kuaá kuu daá ñoó, dá ni saa iin taa kuiká naní José, ta ñoo Arimatea, ta sa xionoo ta'ani ra xí'ín Jesús. ⁵⁸ Ta ni sa'an ra noo nákaa Pilato, dá ni xika ra ña ná naki'o ra yikí koño Jesús noo rá. Dá ni sa'anda Pilato choon noo soldado ra ña ná ko'on ra naki'o ra yikí koño Jesús noo José ñoó.

⁵⁹ Dá ni saa ra ni danóo ñaá rá ndika cruz. Dá ni naki'in ñaá José, dá ni nachituú ñaá rá xí'ín iin sávana ni ndoo. ⁶⁰ Dá ni sa'an ra ni chikáa ñaá rá ini iin yái saá, ña ni kaan mií rá ndika káo. Dá tá ni ndi'i ni sadi ra yu'ú yái ñoó xí'ín iin yuu chiká'ano, dá ni kee ra kua'an ra. ⁶¹ Ta yu'ú yái ñoó ni ndoo María Magdalena xí'ín iin ka María ñoó ndéi na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Pilato choon ña kande soldado kanda ra yu'ú yái ñoó

⁶² Sa ni ya'a kuu kénduu na Israel ña'a kasá'an na. Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni nataka ta duti saku'a xí'ín ta fariseo noo Pilato, ⁶³ dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Tatá, ni ndisáa ini ndu ña sa ká'an ta to'ón ñoó ña tixi kuu óni, dá nataki ra, kaá ra tá ko ñá'a kuu ra. ⁶⁴ Sa'á ñoó ka'anda ní choon ña ná kanda va'a soldado ní yu'ú yái noo nákaa ra nda ná kasandaá kuu óni. Dá chi oon ni ví kasaa ta sa xionoo xí'ín rá iin sakuáa natao kuí'íná ñaá rá, dá kaa ra xí'ín na ñoo ndu ña ni nataki ra, dá kían tuú cháa ka choon o duú ta'ándá mií noó.

⁶⁵ Dá ni kaa Pilato xí'ín rá:

—Xaḡn ndíta soldado. Kandaka ndó rḡ kua'án ndo, ta nakuḡta ra kandaa rḡ yáḡ ndḡḡ ñoo tátoto'on kḡ'o kónḡ ndo —kaá rḡ.

⁶⁶ Dá nḡ sa'an rḡ nḡ sadi toon ra yu'ú yáḡ ñoo, chí nḡ kani ra sello yé'an, ta nḡ chikata ra soldado ndíta ra ndaá raán.

28

Di'a nḡ kuu tá nḡ nḡtaki Jesús

¹ Tá nḡ ya'a kuu nani'i ndée na Israel, na'a va'a kuu mií noó kásá'a sa'a semana, dá nḡ kee María Magdalena xí'ín iin kḡ María ñoo kua'an na kande'é ná yáḡ noó nḡ nduxi Jesús.

² Ta kúu nḡ'i nda'o nḡ taan, dá chí nḡ naxino iin ángel kéchóon noo sato'o yo Ndios nḡ kii chí induú, dá nḡ natuu yati na noo nḡ nduxi Jesús, dá nḡ ditá ná yuu ká'ano ñoo, dá nḡ sa koo na ió na sataán. ³ Táto'on kḡ'o náye'e ndaa noo sá kuiin tasa, kḡ'o dión ndato yé'e na, ta kuxí kachi dá'on ná. ⁴ Ta kúu nḡ yu'ú nda'o soldado ndíta ndaá yu'ú yáḡ ñoo nḡ kee na, ta kúu ndéḡ nḡino oon ví rá ndíta ra, ta kéeá kuendá ndaá ndḡḡ va kúu rá ndíta ra. ⁵ Dá tá nḡ saa na ñá'a ñoo, dá nḡ kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, chí sa ná'a vái ña veḡ ndó nándukú ndó Jesús, na nḡ sarkaa ndḡka cruz. ⁶ Tído koó kḡ na nákaa yó'o. Sa nḡ nḡtaki va na tátoto'on kḡ'o nḡ sa ká'an na xí'ín ndó. Nakíḡ ndo kande'é ndó noo nḡ sa noo na kúu sato'o yo, dá koni ndo. ⁷ Kua'án kḡḡ ndo kasto'on ndó xí'ín ndidaá ta xionoo xí'ín ná ña nḡ nḡtaki va na. Ta kuió noo na ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoo ví, dá koni ñaá rá, kaa ndo xí'ín rá. Choon yó'o veḡ kasto'in xí'ín ndó —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá nḡ kankuei na yu'ú yáḡ ñoo, ta kúu yu'ú nda'o na. Tído kádḡḡ nda'o ta'ani ini na taxí tá'an na kua'an na kasto'on na to'on saá yó'o xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús. Ta noo taxí tá'an na kua'an na kasto'on na sa'a to'on saá yó'o xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ⁹ kúu iin kuití vá nḡ na'a noo Jesús noo kua'an na ñoo, dá nḡ kaa na:

—¿Á kúkueé ni ndó?

Dá nḡ natuu yati na noo iin Jesús, ta nḡ nomi ni'ini na sa'a ná, ta dión nḡ sa ndaño'o ñaá ná. ¹⁰ Dá nḡ kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo. Kua'án ndo kasto'on ndó xí'ín ñani kuálḡḡ ña ná ko'on xḡ chí Galilea di'a, ta ñoo koni xḡ yu'u —kaá na.

Di'a kua'an ña nḡ kaa soldado sa'a ndí kḡán nḡ ndo'o Jesús

¹¹ Tá nḡ ndi'i nḡ kee na ñá'a ñoo kua'an na, dá nḡ kee ta ndaá yu'ú yáḡ ñoo kua'an rḡ ñoo Jerusalén. Tá nḡ saa rḡ, dá nḡ nakḡ'o ra kuendá noo ta dutḡ saku'a sa'a ndidaá ña nḡ kuu ñoo. ¹² Dá nḡ kana ta dutḡ kúu noo ñoo ndidaá ta sá'ano ñoo. Dá tá nḡ ndi'i nḡ ndat'ón kue'é rḡ, dá nḡ xḡ'o ra kua'á nda'o di'ón noo soldado ñoo, ¹³ ta nḡ kaa rḡ xí'ín rá:

—Kaa ndo xí'ín ñayuu ña ñoo tádi nḡ kii ta sa xionoo xí'ín rá, ta nḡ taó ku'íná rá yikí koño rḡ né'e ra kua'an rḡ tein kídḡ ndu, kaa ndo. ¹⁴ Tá ndá ndi kuu nḡ ni'í tó'on Pilato, o sa nákani ini ndo, chí mií vá ndú ná'a ká'an ndu sa'a ndo, dá ná dá'a ni ka'ání rá ndo —kaá rḡ xí'ín soldado ñoo.

¹⁵ Dá nḡ ki'in ra di'ón ñoo. Dá nḡ kee ra tátoto'on nḡ ta'anda choon noo rá. Ta nda kuu víti ká'an na Israel ña nḡ nḡtao ku'íná ñaá ta nḡ sa xionoo xí'ín ná.

Yó'o sa'ándá Jesús choon noo ta xionoo xí'ín ná ña ná ko'on rḡ dána'a rḡ to'on na iin ní kúu ñayuu yó'o

¹⁶ Dá nḡ kee ndin uxḡ iin ta xionoo xí'ín Jesús kua'an rḡ iin yúku iin chí kuendá Galilea tátoto'on nḡ sa'anda na choon noo rá. ¹⁷ Tá nḡ xini rḡ Jesús, dá nḡ sa ndaño'o ñaá rá. Tído nákani kuáchḡḡ iḡ vá ini dao ra. ¹⁸ Dá nḡ natuu yati Jesús noo rá, dá nḡ kaa na xí'ín rá:

—Nḡ nḡtiin yu'u ndidaá choon ña dándákii induú xí'ín noño'o yó'o. ¹⁹ Sa'a ñoo kua'an ndo dána'a ndo noo ñayuu ndéḡ ndidaá ñoo ño'o ñayuu yó'o sa'a yu'u, dá ná kakuu na kuendá yu'u. Ta dákodo ndúta ndo ná xí'ín kuu tatá Ndios, xí'ín kuu de'e na, xí'ín kuu Espíritu iḡ, ²⁰ ta dána'a ndo noo ná ná kee na ndidaá choon nḡ sa'andai noo ndo. Ta kooi xí'ín ndó ndidaá tá'an kuu, nda noo ndi'i kuií ñayuu yó'o. Dión ná koo.

To'on yó'o kí'an nì taa San Marcos, ña ká'an sa'a Jesús

Di'a nì kuu, dá nì kasá'á kásto'on Juan ña kasaq Jesús

¹ Di'a nì kasá'á to'on va'a sa'a Jesucristo, na kúu de'e Ndios. ² Isaías nì sa kuu iin profeta, tá'an na sa kásto'on xí'ín ñayuu ña nì ka'an mií Ndios xí'ín ná. Di'a kua'an to'on nì taa na:

Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yo'ó kásto'on ra to'on yu'u xí'ín ñayuu, dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña kí'an ko'on ka'on xí'ín ná.

³ Kayu'ú taa ñoo noo kúu yukú ichí:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná.”

⁴ Ta mi'an ndaa dión nì kuu, chí nì kasá'á iin taa naní Juan dákodo ndúta ná ñayuu ini takuí iin xí'an noo kúu yukú ichí. Ta kásto'on na xí'ín ñayuu ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na, dá ná kí'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi na, dá ná kuu kodo ndúta ná.

⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi dao ka ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Judea nì sa'an na nì seídó'o na to'on dána'a Juan. Ta nì na'o na kuachi na noo Ndios. Ta kúu nì dákodo ndúta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁶ Ta dá'on nì sa ndixi Juan nì kava'a xí'ín ídi camello. Ta iin cincho ñí sa ndíko tji na. Ta sa séi na tika xí'ín ndudí yukú. ⁷ Ta sa kásto'on na xí'ín ñayuu, ta kaá na xí'ín ná:

—Sata yu'u vei iin na ndáya'i cháa ka o duú yu'u, chí ni ko káni vían nakuiin ndei yu'u ndaxí yó'o ndisa ná. ⁸ Chí yu'u dákodo ndúta ñaá xí'ín takuí, tído noón kúu na dákodo ndúta ñaá xí'ín na kúu Espiritu i Ndios —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì sodó ndúta Jesús

⁹ Ta tein kuu dáá ñoo nì keta Jesús ñoo naní Nazaret, ña nákaa kuendá Galilea, kua'an na noo nákaa yuta Jordán. Ta ñoo nì dákodo ndúta ñaá Juan. ¹⁰ Tá nì keta Jesús ini takuí, kúu nì xini na nì nono induú. Ta kúu nì naxino na kúu Espiritu Ndios sata ná, ta kaa na tát'o'on kaa iin paloma. ¹¹ Ta nda induú tá nì ka'an Ndios xí'ín Jesús:

—Yo'ó kúu de'e maní yu'u. Ta náta'an nda'o ini xini yo'ó —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì ka'an ña u'u mí noó dátuuán Jesús

¹² Tá nì ndi'i ñoo, dá ndáka Espiritu Ndios Jesús kua'an na noo kúu yukú ichí. ¹³ Ta uu diko kuu nì sa kaa na ñoo. Ta nì sa kaa na tein kirí víchi deen. Dá nì xirndodó ñaá ña u'u. Ta nì kasáa dao ángel nì kii noo Ndios, nì chindeé ná Jesús.

Di'a nì kuu tá nì kasá'á dána'a Jesús sa'a to'on va'a Ndios

¹⁴ Tá nì tiin ra Juan nì sadi ra ve'e kaa, dá nì kee Jesús kua'an na chí kuendá Galilea kásto'on na sa'a to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ¹⁵ ta kaá na:

—Sa nì kasandaá vá hora, sa nì kuyati va ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. ¡Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, ta kandísa ndó xí'ín ndino'o ini ndo to'on va'a Ndios! —kaá na.

Di'a nì kuu, dá nì kana Jesús komi taa tñin tiyaká ña kanoo ra xí'ín ná

¹⁶ Ta noo xíka Jesús kua'an na yú'u taño'o naní Galilea, ñoo nì xini na iin taa naní Simón xí'ín ñani ra Andrés. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá ini takuí, chí kúu rá taa tñin tiyaká.

¹⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná kí ndo ná ko'o kanoo ndó xí'ín yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndó ñayuu tein kuachi na tát'o'on kée ndó taó ndó tiyaká ini takuí.

¹⁸ Ta kúu vit'ón vá nì dankoo ra ñóno rá. Ta kúu nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

¹⁹ Ta noo xíka Jesús kua'an na cháa ka chí noo ñoo, kúu nì xini na nákaa iin taa naní Jacobo xí'ín ñani ra Juan, ta kúu rá de'e ta naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco náoto ra ñóno rá. ²⁰ Dá nì kana ñaá ná. Dá nì dankoo ra tatá ra Zebedeo ini barco xí'ín ndidaá ka ni taa kéchón noo tatá ra. Dá nì kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

Di'a ni kuu tá ni nduvva'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

²¹ Dá ni nasáa Jesús ñoo Capernaum xí'ín taa ñoo. Dá tá ni kasandaá kuu náni'i ndée na Israel, dá ni ku'u Jesús ini ve'e noo náataka na ñoo ñoo. Dá ni kasá'a ná dána'a na.

²² Kúú ni naá vá iní ñayuu ñoo sa'a ña dána'a Jesús, chí kò kée na tát'on kée taa dána'a ley Moisés, dá chí dána'a na tát'on kí'o kée iin na né'e choon.

²³ Ta ini ve'e ñoo nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúú ni'i nda'o ni kayu'ú espíritu kini ñoo, ta kaáan:

²⁴ —¿Ndi kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaá ní ndu'u? Sa ná'a vá yu'u ndá yoo kúú mií ní, chí mií ní kúú na ij ni kii noo Ndios.

²⁵ Dá ni danáni ñaa Jesús, ta kaá na xí'an:

—¿Kadi yú'on! ¿Kua'an keta kí ini taa xaan!

²⁶ Ta kúú vití'ón ni sa'áni yí'í espíritu kini taa ñoo. Ta kúú ni'i nda'o ni kayu'an, dá ni ketaan kua'an.

²⁷ Ta kúú ni naá vá iní ndidaá kúú ñayuu ñoo, dá ni kasá'a ná ndát'ón tá'an ná:

—¿Ndi kua'an vian yó'o? Na ndeé ka vian ká'ano tandeé iní saá dána'a taa kaa, chí xí'ín choon kómí rá sa'ándá ra choon noo espíritu kini, ta kúú seíd'ó' ñaan —kaá na.

²⁸ Ta kúú kaon nda'o ni kandaá ini ndidaá ñayuu ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galilea sa'a ña ndato ni kee Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduvva'a Jesús ña kúú xido Simón Pedro

²⁹ Tá ni keta Jesús ve'e ñoo, dá ni kee na kua'an na ve'e Simón xí'ín Andrés, ta ndáka ta'ani na Jacobo xí'ín Juan kua'an na. ³⁰ Ta kándu'u xido Simón noo xító, ta ka'í nda'o ndó'an kée kue'e dáa. Dá ni kasto'on ñayuu xí'ín Jesús ña kú'an. ³¹ Dá ni natuu yati na noo kándu'an. Kúú ni tiin na ndá'an. Kúú ni ndane'e ñaa ná. Ta kúú vití'ón vá ni ya'a kue'e dáa ñoo. Ta kúú ni kasá'a váan kénduuan ña kasá'an na.

Kua'a nda'o ñayuu ni nduvva'a Jesús

³² Sa ni keta va ndindii, ta sa kua'an kuaá vá kuu dáa ñoo, dá ndáka ñayuu ndidaá na kú'u xí'ín na ñó'o espíritu kini ni kasáa na noo Jesús. ³³ Sa'a ñoo ni chití yé'é ve'e ñoo ni náataka ndidaá na ñoo ñoo. ³⁴ Ta kúú kua'a nda'o ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e ni nduvva'a na, ta kua'a nda'o espíritu kini ni taó ná. Ta kò sónó vá ná ña ka'an espíritu kini ñoo, chí ná'a vá ña ndá yoo kúú ná.

Di'a ni kuu tá ni ndat'ón Jesús xí'ín tatá Ndios iin xían noo kò iin ndéi

³⁵ Ta na'a nda'o ni ndakoo Jesús, chí iin naá ij vá. Dá ni keta na ñoo ñoo kua'an na iin xían noo kò iin ndéi. Ta ñoo ni ka'an na xí'ín tatá Ndios. ³⁶ Dá ni kee Simón xí'ín dao ka ta né'e tá'an xí'ín rá kua'an ra nandukú ñaa rá. ³⁷ Dá tá ni naní'i ñaa rá, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ndidaá ñayuu nándukú ná mií ní.

³⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná kò'o dao ka xían noo yati yó'o, dá ná dána'a ta'ani yu'u noo ñayuu ndéi ñoo, chí sa'a choon yó'o vei yu'u —kaá na.

³⁹ Ta ni xionoo na iin ní kúú kuendá Galilea ni daná'a na ini ndidaá ve'e noo náataka na Israel, ta ni taó ná espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

Di'a ni kuu tá ni nduvva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñii

⁴⁰ Kúú ni kasáa iin taa ndó'o kue'e té'i'í ñii noo Jesús. Kúú ni sa kuín xití rá noo ná, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñí'í —kaá ra.

⁴¹ Ta sa'a ña ni ku'u ini Jesús sa'a rá, sa'a ñoo ni chinóo na ndá'a ná sata rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kónii. Ná nduvíí ñí'on.

⁴² Dá tá ni ndi'i ni ka'an na, kúú vití'ón di'a ni ndañó'ó ni'ini kue'e té'i'í ndó'o ra. Ta kúú ni kandoo vii vá ñí'í rá.

⁴³ Dá tá kò ña'a tanda'a ñaa ná kò'on ra, dá ni sa'anda na choon noo rá, ⁴⁴ ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án, tído o sa nákanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña ni keei xí'ón. Di'a kua'án na'a miíón noo ta duti. Ta kua'án doko ña'a noo Ndios sa'a ña ni kandoo viion noo ná, táto'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaá ini ra ña sa ni nduviion —kaá na.

⁴⁵ Tído ko ní kée ta'on taa ñoo táto'on ni ta'anda choon noo rá. Di'a ni kasá'a nákanani va ra ña ni kee Jesús xí'ín rá kua'an ra. Sa'a ñoo ko kuú ka ku'u túu Jesús ni iin ka ñoo. Ndadá yu'ú ñoo noo koó ka ñayuu ndéi va sa káa na. Ta va'ará ndéi kúu míi vá ndéi ñayuu, tído vei na noo nákaa Jesús.

2

Di'a ni kuu, dá ni nduva'a Jesús iin taa ni natii sa'a

¹ Tá ni ya'a dao kuu, dá ni nandioo koo tuku Jesús ñoo Capernaum. Tá ni kandaá ini ñayuu ña ni ndisáa Jesús ve'e na, ² kúu kuá'a nda'o na ni natáka ñoo. Ta ko ní keta ka ve'e ñoo kaño'o na. Ta kúu nda sata vé'e ndíta ñayuu seídó'o na to'on dána'a Jesús.

³ Dá ni kasáa dao ka ñayuu xí'ín iin taa ni natii sa'a, ta yí'i ñaa komi taa ni kasáa ra. ⁴ Tído ko ní kúu ta'on ku'u ra xí'ín ta kú'u ñoo ini ve'e noo nákaa Jesús, chi kuá'a nda'o ñayuu ñó'o. Sa'a ñoo ni dakáa ñaa rá dini vé'e. Dá ni sonó rá iin yái. Dá ni kuu ni danoo ra xito kánoo ta kú'u ñoo ini ve'e noo ió Jesús.

⁵ Tá ni xini Jesús ña kándée ini ñaa rá, dá ni kaa na xí'ín ta ko kuú kaka ñoo:

—De'e ló'o, sa ni ndoo va kuachón —kaá na.

⁶ Ta kúu ñoo ndéi dao taa dána'a ley Moisés seídó'o ra. Dá ni kasá'a nákanani kuáchi ini ra: ⁷ “Ta, ¿ndiva'a ká'an taa kaa dión? Taa kaa kúu ra yá'a ká'an ndava'a xí'ín Ndios. Chi ni iin tó'ón ta'on taa o kúu dándoo kuáchi ñayuu. Iin tó'ón dini míi vá Ndios kúu na kuu kee dión.”

⁸ Tído vití'ón di'a va ni kandaá ini Jesús ña ki'o dión nákanani ini ra. Dá ni ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndiva'a nákanani ini ndo dión? ⁹ ¿Ndi kían ko ú'u cháa ka ka'in xí'ín taa ko kuú kaka yó'o, ká'an ndó? “Sa ni ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.” ¹⁰ Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa na ni nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándoo na kuáchi kómí ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

Dá ni kaa na xí'ín ta ni natii sa'a ñoo:

¹¹ —Ta ká'in xí'ín yo'ó viti. Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'án nó'on ve'ón.

¹² Ta kúu ni nakuin ndichi ra. Dá ni naki'in ra xito noo ni sa nóo ra né'e ra ni ki'in ra kua'an ra noo ñayuu kuá'a ñoo. Ta kúu ndidaá vá ná ni naá ini. Ta kúu ni kasá'a ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na di'a:

—Ni iin kuu ko xinio iin ña'a ndato táto'on ni xinio kuu viti —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni kana Jesús iin taa naní Leví Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

¹³ Tá ni ndi'i ni kuu dión, dá ni nandioo koo tuku Jesús kua'an na yu'ú taño'o. Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu ni natuu yati ñaa. Dá ni kasá'a ná dána'a na noo ná sá xíka na kua'an na. ¹⁴ Ta noo yá'a na kua'an na ñoo, kúu ni xini na ió iin taa naní Leví, de'e ta naní Alfeo, ta ió ra kí'in ya'i ra sa'a ñó'o. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Nakíi, ná ko'o kanoón xí'ín yu'u.

Dá ni nakuin ndichi ra. Dá ni kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

¹⁵ Di'a ni kuu tein noo ió Jesús sásá'an na xí'ín Leví ñoo ini ve'e ra. Ta kuá'a nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'ín dao ka ñayuu kaá ra kómí kuáchi ni sa ndei xí'ín Jesús. Ta ndéi ta'ani taa xionoo xí'ín ná, chi kuá'a nda'o ñayuu ndíko ñaa. ¹⁶ Tá ni xini ta fariseo xí'ín dao taa dána'a ley Moisés ña sásá'an dáó Jesús xí'ín ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ñayuu, tá'an na kaá ra kúu na kini ñoo, dá ni kaa ra xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndi kua'an ña yó'o? ¿Ndiva'a sásá'an ri maestro ndo'ó xí'ín ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'ín dao ka ñayuu kómí kuáchi yó'o? —kaá ra.

¹⁷ Tá ni seídó'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Na ió va'a ko xinnó'o ta'on na ta ketátá ñaa. Sava'a na kú'u va kúu na xinnó'o ñaa. Ta dión ta'ani yu'u, ko véi ta'on yu'u ná kanai na ká'an ña kúu ná ñayuu ndaa. Di'a vei yu'u kanai na nákonni ña kómí ná kuáchi —kaá na.

Dána'a Jesús ña kúu ná tátò'on iin tong

¹⁸ Iin kuu, dá ni sa ndei ta sa xionoo xí'ín Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, ni sa ne'e ii rá xí'ín ta fariseo. Dá ni kasáa dao ñayuu noo nákaa Jesús. Dá ni ndato'ón ñaa ná:

—¿Ndiva'a kò né'e ii ta xionoo xí'ín mií ní tátò'on né'e ii ta fariseo xí'ín ta sa xionoo xí'ín Juan?

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Á ká'an ndó ña kánian kane'e ii ñayuu ni nataka noo ió vikó tánda'a nani ió íí vá tong xí'ín ná? Koo, chí xian nani ió íí tong xí'ín ná, ta o kúu ta'on kane'e ii ná. ²⁰ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tong kandaka ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ii ñayuu ñoo.

Dána'a Jesús ña kò náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xí'ín ña dána'a ta fariseo

²¹ Ta kò iin ta'on nákoto noo ni ndata iin do'ono yata xí'ín iin tá'í dá'on saá. Dá chí tá ná nakata na do'ono ñoo, ta kúu nati'in va dá'on saá ñoo, ta kúu ví'í ka ví ndata do'ono yata ñoo.

²² Ta kò iin ta'on taán vino saá ini ñíi yata. Dá chí tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándí vino saá ñíi yata ñoo, ta kúu ndi'i vino ñoo kuita, ta kúu tuú oon va ñíi ñoo. Sa'a ñoo va'a cháa ka ná taán yó vino saá ini ñíi saá —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a kuu nani'i ndée na Israel

²³ Ta tein iin kuu nani'i ndée na Israel, chíka'anda Jesús kua'an na noño'o noo kaa tirió. Kúu ni kasá'a ta xionoo xí'ín ná tó'on ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra. ²⁴ Dá ni kaa ta fariseo xí'ín Jesús:

—¿Ndiva'a kée ta xionoo xí'ín ní ña kò kánian kee ra tein kuu nani'i ndée yo?

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kò óon ta'on ká'i ndo'ó ña ni kee David tá sa na'á tá nda'í ni kuiko na xí'ín ta sa xionoo xí'ín ná? ²⁶ Chí kaáan ña ni ku'u na ve'e Ndios. Ta daá ñoo kúu taa naní Abiatar duti kúu noo. Ta ni seí David pan, ña dóko ta duti noo Ndios, ña kò kánian keí ñayuu óon, chí sava'a ta duti kuu keí ña. Ta nda ta xionoo xí'ín David ñoo ni xi'o na ni seí.

²⁷ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Kuu nani'i ndée yo ni kava'an Ndios ña kakuuan iin ña va'a noo ñayuu. Tído kò ní kava'a ta'on Ndios ñayuu keká'ano na kuu nani'i ndée yo tátò'on k'i'o kée ndo'ó. ²⁸ Ta viti kana'á ndó ña ió choon noo ndá'a na ni nduu taa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu nani'i ndée yo —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

3

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natií ndá'a

¹ Dá ni ku'u tuku Jesús ini ve'e noo nákata na Israel. Ta ñoo nákaa iin taa ni natií ndá'a. ² Ta ndíta ta fariseo nání rá Jesús, ná kandé'a á nduva'a ñaa ná kuu nani'i ndée ná. Dión, dá ni'i rá ndí koo dátaí kuachi ra Jesús noo ta né'e choon.

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa ni natií ndá'a ñoo:

—Nakuin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

⁴ Dá ni kaa na xí'ín dao ka taa ñoo:

—¿Ndá kían kuu kee yó kuu nani'i ndée yo? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dáka'í iin ñayuu o ka'ání yó ná? Ka'an ndo ná nde'á —kaá na.

Tído ni iin tó'on rá kò ní ká'an. ⁵ Dá ni kaq noo Jesús ni sa nde'é deen ná taa ndíta ñoo. Dá ni kixian ni kunda'í ini na sa'a rá, chí káxí nda'o níó rá. Dá ni kaa na xí'ín ta kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dákaa ndá'on xaan.

Tá ni nadakaa ra ndá'a rá, kúu ni nduva'a vaan.

⁶ Dá ni kankuei ta fariseo ñoo kua'an ra. Ta ni kasá'a ndátó'on kue'é ra xí'ín ra kuendá rey Herodes ñoo ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni sa kaa Jesús yu'ú taño'o

⁷ Dá n̄i kee tuku Jesús kua'an na xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná yu'ú taño'ō. Ta kua'á nda'ō ñayuu ndéi kuendá Galilea xí'ín na ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Judea tákuei sat̄a ná kua'an na, ⁸ xí'ín na ndéi ñoo ká'ano Jerusalén, xí'ín na ndéi kuendá Idumea, xí'ín na ndéi iin ka xoo yuta Jordán, xí'ín na ndéi ñoo Tiro xí'ín na ndéi ñoo Sidón, chí sa'á ña n̄i ni'i tó'on na sa'á ña'a ndato kée Jesús, sa'á ñoo kua'á nda'ō ñayuu tákuei ñaá kua'an na.

⁹ Ta kúu n̄i ka'an Jesús xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná ña ná kenduu ra iin barco kaka na, dá ná o dándútí ñaá ñayuu kuá'a ñoo. ¹⁰ Chí sa'á ña n̄i nduva'a na kua'á ñayuu, sa'á ñoo ndidaá kúu na kú'u kátaí tá'an vei sat̄a ná, dá kako'on na dá'on Jesús, dá ná nduva'a na.

¹¹ Ta tá n̄i xini ñaá ñayuu ñó'o espíritu kini, ta kúu sa kuíta xití ná noo Jesús. Dá n̄i kasá'á káyu'ú espíritu kini ñoo, ta kaáan:

—Mii ní kúu de'e Ndios.

¹² Tído n̄i sa'anda Jesús choon noán ña ná dá'a ni ka'an ndá yoo kúu ná noo ñayuu ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaxi Jesús ux̄i uu t̄a kanoo xí'ín ná

¹³ Ndi'i, dá n̄i kaa Jesús din̄i iin yúku iin ñoo. Dá n̄i kana na ndidaá kúu t̄a n̄i nata'an ini na, ta n̄i natuu yati ra noo ió na. ¹⁴ Dá tein roón n̄i kaxi na ux̄i uu t̄a kanoo xí'ín ná. Ta t̄a yó'o kakuu ra tanda'á Jesús ko'on dána'a to'on va'a noo ñayuu, ¹⁵ ta koo ta'ani choon noo ndá'a rá ña nduva'a ra na kú'u, ta taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

¹⁶ Iin t̄a yó'o naní Simón. Ta n̄i ch̄inaní ñaá ná Pedro. ¹⁷ Ta iin ka ra kúu de'e Zebedeo naní Jacobo xí'ín ñani ra, ra naní Juan. Ta n̄i ch̄inaní ñaá ná Boanerges. To'on yó'o kóni kaa de'e ña ka'ándí, chí n̄i'i din̄i rá. ¹⁸ Ta iin ka ra naní Andrés, xí'ín ra naní Felipe, xí'ín ra naní Bartolomé, xí'ín ra naní Mateo, xí'ín ra naní Tomás, xí'ín ra naní Jacobo, t̄a kúu de'e Alfeo, xí'ín ra naní Tadeo, xí'ín ra naní Simón, tá'an ra n̄i sa kuu kuendá t̄a cananista, ¹⁹ xí'ín ra naní Judas Iscariote, tá'an ra n̄i kasandaá n̄i n̄aki'o Jesús noo ndá'a ra xini u'u ñaá.

Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i ndu'u na ini iin ve'e.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaa dao t̄a ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

²⁰ Ta tuku va kua'á ñayuu n̄i nditútí ñoo. Ta ni ko nónoo vá Jesús kasá'an na xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná. ²¹ Tá n̄i ni'i tó'on na ve'e Jesús ña ndó'o na, dá n̄i kee na kua'an na nakuaka ñaá ná kandaka na no'o na, dá chí n̄i nadana va na, ká'an ná.

²² Dá n̄i kaa dao t̄a dána'a ley Moisés, tá'an ra n̄i kii ñoo Jerusalén, ña Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoo vá k̄ian nákaa ini Jesús, ta ñoo k̄ian xí'o choon noo ná, sa'á ñoo kándéé ná taó na espíritu kini ñó'o ini ñayuu, kaá ra.

²³ Dá n̄i kana Jesús t̄a n̄i ka'an dión ñoo, dá n̄i kasá'á ná dák'in tá'an na dao ña'a xí'ín ña dána'a na, ta kaá na xí'ín rá:

—¿Ndi kee ví sato'o espíritu kini taó ña mián ini ñayuu, ká'an ndó? ²⁴ Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá k̄ian naá vá choon né'e ra. ²⁵ Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá k̄ian naá vá noo ndéi na. ²⁶ Ta k̄i'o dión ta'ani ndo'o ña u'u kúu noo tá ná kasá'á naá tá'an xí'ín ña kéchoon noán. Chí kasá'á ta'anda tá'an mián, dá k̄ian o káka ka choon né'an, chí sa n̄i kasandaá hora ña k̄ian ndi'i noán.

²⁷ Ta ni iin tó'on t̄a o kúu ku'u ve'e iin t̄a ndakí, ta taó rá ña'a ñó'o ve'e ra, tá dinñó'o ka ná o kátó ñaá rá. Mián ndúsa kee ra dión xí'ín rá, dá kuu taó rá ña'a ñó'o ve'e ra. ²⁸ Mián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'á ndi ndaa mií vá kuachi kée ñayuu, ta sa'a ndidaá kúu to'on kini ká'an ndava'a na sa'a Ndios. ²⁹ Tído ndi ndaa na ya'a ká'an ndava'a na sa'a na kúu Espíritu ij Ndios, noón kúu na ni iin kuu t̄a'on o kúu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Noón kúu na iin íchi o ndoo kuachi noo Ndios —kaá Jesús.

³⁰ Dión n̄i kaa na, dá chí n̄i kaa t̄a ñoo ña nákaa espíritu kini ini na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasáa na ve'e Jesús nándukú ñaá ná

³¹ Dá n̄i kasáa naná Jesús xí'ín ñani na. Ta n̄i sa kuíta na sat̄a vé'e. Dá n̄i kaa na xí'ín ñayuu ndéi ñoo ña ná ka'an na xí'ín Jesús keta na sat̄a vé'e.

³² Dá n̄i kaa ñayuu ndéi d̄in Jesús ñoo xí'ín ná:

—Naná ní xí'ín ñani ní ndíta na sata vé'e nándukú ná mií ní.

³³ Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná kastò'on ndaaì xí'ín ndó ndá yoo kúú nanái, ta ndá yoo kúú ñaniì xí'ín kì'oi —kaá na.

³⁴ Ta kúú nì sa nde'é ná noó ñayuu ndéi noo ná ñóó. Dá nì kaa na:

—Ná yó'o kúú nanái, kúú ñaniì, kúú kì'oi. ³⁵ Chì ndidaá na kée ña kóni Ndios, noón kúú ñaniì, kúú kì'oi, kúú nanái —kaá na.

4

Di'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'a iin taa xíti tata

¹ Nì kasáa tuku Jesús yu'ú taño'o, dá nì kasá'á ná dána'a na noó ñayuu. Ta sa'á ña nì nataka kua'á nda'o na, sa'á ñoó nì kaa Jesús ini barco, kirá kánóo noó taño'o. Dá nì sa koo na ió na ini ra. Ta ndéi ñayuu ñoo yu'ú taño'o seídó'o na. ² Dá nì kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na, ta kaá na:

³ —Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó. Iin taa xíti nì kee ra kua'an ra kuti ra tata noño'o rá. ⁴ Ta sa'á ña nì koon ni'ini ra tata ñoo, sa'á ñoó dao ña nì kuei yu'ú ichi. Ta kúú nì kasáa laa, ta kúú nì seí vá rían. ⁵ Ta dao ka tata ñoo nì kuei tein yuu noo ndéi cháá ñó'o. Sa'á ñoó kúú yachi va nì xitaan, chí kò ní kuei ta'on ña noo kúú ño'ó ndéé. ⁶ Tído, tá nì xinkoo ndindii, ta kúú nì dii vaan. Ta sa'á ña koo yò'an, sa'á ñoó nì ichi vaan.

⁷ Ta kúú dao ka tata ñoo nì kuei tein ta'íón. Ta nì sa'ano dáó ña xí'ín ta'íón ñoo, sa'á ñoó nì kuyatá váan nì kee rá. Sa'á ñoó kò ní xì'o ta'an vaan nonján.

⁸ Ta kúú dao ka tata nì kuei noo kúú ño'ó va'a. Kúú kua'á nda'o noni nì xì'oan, chí nì xitaan, ta nì sa'ano va'an. Ta kúú ió dao tata ñoo nì xì'o oko uxì noni. Ta dao kaan nì xì'o oni diko noni. Ta dao kaan nì xì'o iin ciento noni —kaá Jesús.

⁹ Dá nì kaa ta'ani na:

—¿Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó! —kaá na.

Yó'o nákanì Jesús ndiva'a dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na

¹⁰ Dá tá nì kandoo iin tó'ón Jesús ín ná, dá nì ndato'ón ñaá ta xionoo xí'ín ná xí'ín dao ka ñayuu ndíta yati ñoo ndi dándáki to'on nì nakani na xí'ín ná ñóó. ¹¹ Dá nì kaa Jesús:

—Noo ndo'ó vá nì xì'o Ndios ña kandaa ini ndo ña ná'á mií ná sa'á ndi kée na dándáki na. Tído noó na kò ña'a ndu'u tixi ndá'a Ndios, dáki'in tá'an yu'u dao ña'a xí'ín to'on dána'i, dá ná xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chí di'a kaáan: ¹² “Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ná, tído o kánda ta'on ini na ndi kóni kaaan. Ta va'ará ndidaá ka vían ná kueídó'o na, tído o kátóni ta'on ini na, dá ná dá'a ni nandió kuei na noo Ndios, dá kían ná o kí'o ká'ano ini na sa'a kuachi na.”

Nákanì Jesús ndi dándáki ña nì daná'a na sa'a taa xíti tata

¹³ Dá nì kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—¿Á kò ní kanda ta'on ini ndo ndi dándáki ña nì nakani xí'ín ndó? ¿Ndi kee ndó, dá kanda ini ndo sa'a cháá ka ña'a dáki'in tá'in xí'ín to'on dána'i noo ndo, tá dáá?

¹⁴ Taa xíti tata ñoo kúú taa xionoo dána'a to'on Ndios. ¹⁵ Ta yu'ú ichi noo nì kuei dao tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído tá ndí'i seídó'o naan, ta kúú kasa ña u'u, ta díta váan to'on nì seídó'o na. ¹⁶ Ta tein yuu noo nì kuei dao ka tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta mií hora seídó'o naan, nátiin va'a naan xí'an kadii ini na. ¹⁷ Tído kò ta'ón yò'an ini níó ná, sa'á ñoó kò ndíta toon na xí'ín to'on Ndios. Chí tá kásá'á ndo'o na tandó'ó, o tá kéndava'a ñayuu xí'ín ná sa'á ña kándisa na to'on ñoo, ta kúú dankoo na ña. ¹⁸ Ta tein ta'íón noo nì kuei dao ka tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ¹⁹ tído kásá'á ná ndí'i cháá ka ini na sa'á ña ió ñayuu yó'o, ta kátoó na koo kuíká ná. Ta ndí'i ta'ani ini na sa'á dao ka ña'a. Ta ndidaá ñoo kedaá xí'ín ná, dá kásá'á ná ku'ichi ini na xiní na to'on Ndios, ta kúú ná táto'on iin tata kò xì'o noni.

²⁰ Tído noño'o va'a noo nì kuei dao ka tata ñoo kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios xí'ín ndino'o ini na, ta kándisa naan. Dao noón kúú táto'on tata, ña nì xì'o oko uxì noni. Ta dao ka na kúú táto'on tata, ña nì xì'o oni diko noni. Ta dao ka na kúú táto'on tata, ña nì xì'o iin ciento noni, chí kée na ña kóni Ndios —kaá na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a á ña kúu ña ndaa Ndios

²¹ Dá ni dakí'in tá'an tuku Jesús iin ka ña'a xí'ín to'on ni daná'a na, ta kaá na:

—Tá né'e yó iin íti tóon, ¿á chikani ndei yó iin kidi nooán o chikani yóan tixi iin xito? Koó, iin íti tóon kánian chinóo yó ra iin noo dikó, dá ná katoon ra iin níi kúu xían. ²² Dá chí ndidaá vá ña dá'i noo ndo viti, kasandaá natuuan. Ta ndidaá vá ña'a ñó'o de'é viti, daí ña natuuan. ²³ Ta ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueídó'o va'a ndó —kaá na.

²⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'ín ndó viti, chí táto'on k'i'o kaon ió nduu ndo natiin ndóan, k'i'o dión k'i'o Ndios ña noo ndo, ta k'i'o cháá ka naán noo ndo o duú ña ni seídó'o ndó, ²⁵ dá chí na ni natiin ndisa to'on na, noón kúu na ni'i cháá ka ña kandaá ini na. Tído na ko ní nátiin to'on na, noón kúu na nandodó di'a va lú'u ña ni seídó'o na.

Yó'o ni daná'a Jesús sa'a ndi k'i'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

²⁶ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Táto'on k'i'o dándáki Ndios ñayuu na kían táto'on ndó'o iin tata ni chí'i iin taa noño'o rá, ²⁷ chí sakuaá kidi taa ñoó, ta na'a ndákoo ra. Ta nduú ñoó ka'ándí noo tata ñoó, ta sá sá'anoan kua'an. Tído ko kandaá ta'on ini ra ndi kuu sá'anoan. ²⁸ Dá chí mií vá ñó'o ñoó dákuá'ano ña. Dinño'ó xitaan kían yukú, dá xínkoo yokoan, dá chítí yokoan xí'ín noni. ²⁹ Dá tá ni chichian, dá kua'an ra ka'anda raán, chí ni kasandaá kuú nataán vá'a raan —kaá na.

Yó'o ni daná'a tuku Jesús sa'a ndi k'i'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

³⁰ Dá ni kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kían dáó kúu xí'ín to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'án ndó? Ta, ¿nda kían dáki'in tá'in xí'án, dá kandaá ini ndo sa'án? ³¹ Kían táto'on iin tata naní mostaza, ña kúu tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noño'o yo. ³² Tído tá ni xitaan, ta kúu sá'ano ná'ano cháá kaan o duú dao ka yukú. Ta ná'ano nda'o ndá'án, sa'á ñoó kúu káva'a laa táka ri tixi kátían —kaá na.

³³ Ta k'i'o dión ni dakí'in tá'an Jesús kuá'a nda'o ña'a xí'ín to'on ni daná'a na, k'i'o kandaá ini ñayuu ñoó. ³⁴ Ta ko ní dana'a ta'on na tá ko ní sá dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dana'a na. Tído tá ni kana xoo mií ná kua'an na, dá ni nakani na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ndi dándáki ña ni daná'a na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noó tachi xí'ín taño'o

³⁵ Tá ni kuaá kuú dáá ñoó, dá ni kaa Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

—Ná ko'o chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an taa xionoo xí'ín ná ndisá'án xí'ín ñayuu kuá'a ñoó, dá ni kaa ra ini barco noo nákaa na. Ta ni sarkuei dao ka barco noo ñó'o cháá ka ñayuu kua'an na noo kua'an Jesús. ³⁷ Ta kúu noo kua'an na ñoó ni kasá'á vá kána tachi déen. Sa'á ñoó ni kasá'á kokee takuíf ini barco ñoó. Ta kúu sa kua'an kutí vá ini ra xí'ín takuíf. ³⁸ Ta kúu kándu'u Jesús kídí na ini ra noo nóno chí sata di'a ra. Ta yí'i iin dá'on dini ná kándu'u ná.

Dá ni dandóto ñaá ta xionoo xí'ín ná ñoó, dá kaá ra:

—¡Maestro! ¿Á ko sa'ání ta'on ni mií ní ña kuuo?

³⁹ Dá ni ndakuín ndichi Jesús. Dá ni sa'anda na choon noó tachi xí'ín taño'o, ta kaá na:

—¡Katu! Tádí kooón.

Ta kúu ni sa tuu va tachi, ta ni nakáa tádi vá taño'o.

⁴⁰ Dá ni kaa na xí'ín taa ñoó:

—Ta, ¿ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on iní ndo yu'u, ndani?

⁴¹ Kúu ni yu'ú nda'o ra. Dá ni kasá'á rá ndátó'ón tá'an rá:

—¿Ndá yoo ví kúu na yó'o, chí nda tachi xí'ín taño'o seídó'o choon sa'anda na? —kaá ra.

5

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini iin taa

¹ Dá ni saa na iin ka xoo taño'o noo kúu kuendá Gadara di'a. ² Dá tá ni noo na barco ñoó, dá ni keta iin taa ñó'o espíritu kini ini káo noo ñó'o ndi vei ra ni'i ñaá rá. ³ Dá

chí ini káo noo ñó'o ndii ñóó ió ra. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko kándeé ko'oni ñaá ná, ta ni cadena ko kándeé kandiko ra, ⁴ chí sa kua'a vá ta'ándá so'óni na sa'a rá xí'ín ndá'a rá xí'ín cadena, xí'ín kaa viti. Tído vaá óon va kándeé rá dákuáchi ra cadena ñóó, ta sa'ándá ra kaa ñóó, chí ndakí nda'o ra. Ta ni iin tó'ón ña'a kée ñayuu ko kándeé xí'ín rá. ⁵ Ta nduu ñóó xionoo ra dini yúku káyu'ú rá xí'ín tein káo ndii ñóó, ta dárkue'e ra mií rá xí'ín yuu.

⁶ Ta kúú xíká vá ni xini ra ña vei Jesús. Ta kúú ni kankono ra ni saa ra ni sa kuíin xítí rá noo ná. ⁷ Ta kúú ni'i nda'o ni káyu'ú espíritu kini nákaa ini ra, ta kaáan:

—¿Ndi kían ndó'o ní xí'ín yu'u, Jesús, mií ní na kúú de'e Ndios ndáya'i? ¡Noo míi Ndios seí nda'íi noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní yu'u!

⁸ Dión ni kaáan, chí di'a ni kaa Jesús xí'án:

—¡Espíritu kini, dáyaá taa xaan!

⁹ Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá ni kaa espíritu kini ñóó:

—Legión naníi, chí kua'a nda'o kúú ndu'u.

¹⁰ Dá ni seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'a ñaá ná ko'an iin ka xíán. ¹¹ Ta yati yúku iin ñóó ñó'o kua'a nda'o kochí sásá'an rí. ¹² Dá ni seí nda'í espíritu kini ñóó noo Jesús:

—Konó ní ná ko'on ndu ndu'u ndu ini kochí kaa —kaáan.

¹³ Dá ni sonó Jesús nooán. Dá ni kankuei espíritu kini ñó'o ini taa ñóó. Dá ni sa'an ni ndu'an ini kochí ñóó. Ta kúú rí táto'on uu mil. Kúú ni taxí tá'an ndi ndi'i rí kua'an rí yu'ú da'o. Dá ni kuei ndava'a rí ini taño'o ñóó. Ta kúú ni kandaá rí, dá ni xi'í rí.

¹⁴ Dá ni kee ndidaá taa ndáka kochí ñóó taxí tá'an ra kua'an nó'o ra kast'o'on ra xí'ín ñayuu ndéi ñoo ra, xí'ín na ndéi yúku sa'a ña ni kuu dión. Dá ni kankuei ñayuu ñóó kua'an na kande'é ná ndi kían ni kuu. ¹⁵ Tá ni saa ñayuu ñóó noo iin Jesús, dá ni xini na ña ió taa sa ndo'o ní sa kee kua'a nda'o espíritu kini ñóó. Ta kúú sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa iin taa ió va'a kúú rá. Ta kúú ni yu'ú nda'o na.

¹⁶ Ta ñayuu ni xini ña ni kuu dión kúú na ni nakani xí'ín dao ka ñayuu ña ni ndo'o taa ni sa ño'o espíritu kini ñóó xí'ín ña ni ndo'o kochí ñóó.

¹⁷ Dá ni kasá'a ná seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xíán. ¹⁸ Tá kua'an Jesús kaa na ini barco ñóó, dá ni seí nda'í taa ni sa ño'o espíritu kini ñóó noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'ín ná. ¹⁹ Tído ko ní xiin ta'on na. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Nandió koón kua'án nó'on ve'ón noo ndéi tá'ón, ta nakanón xí'ín ná sa'a ndidaá ña ná'ano ni kee sato'o yo Ndios xí'ón, ta nakani ta'ánón xí'ín ná táto'on kí'o ni ku'u ini na sa'on —kaá na.

²⁰ Dá ni naki'in ra kua'an nó'o rá. Ta kúú ni kasá'a rá nákani ra sa'a ña ndato ni kee Jesús xí'ín rá noo ñayuu ndéi kuendá Decápolis. Ta ndidaá na ni seídó'o ña ni nakani ra, kúú ni naá nda'o iní na.

Di'a ni ndo'o de'e di'í iin taa naní Jairo xí'ín ña ni ndo'o iin ñá'a ndó'o kue'e tái ni

²¹ Dá ni chíka'anda Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná kua'an na iin ka xoo taño'o. Ta kúú sa kua'a nda'o ñayuu ni nataka ndéi yu'ú taño'o ñóó. Tá ni noo Jesús ini barco, dá ni sa kuíin na iin na yu'ú taño'o ñóó. ²² Dá ni kasáa iin taa naní Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoo ñóó. Tá ni xini ra Jesús, kúú ni sa kuíin xítí rá noo ná. ²³ Dá ni kasá'a rá seí nda'í ra noo ná, ta kaá ra:

—Sa xí'í va de'e di'í. Nakíi ní ná ko'o chinóo ní ndá'a ní satá xí, dá ná nduva'a xi, dá ná o kúú xi.

²⁴ Dá ni kee Jesús kua'an na xí'ín rá. Ta kua'a nda'o ñayuu ni kee kua'an xí'ín ná, ta dándútí ná Jesús kua'an na. ²⁵ Ta tein ñayuu kua'a ñóó nákaa iin ñá'a ndó'o kue'e tái ni, ta sa ni xino uxí uu kua' ndó'án dión. ²⁶ Ta sa ndo'o nda'o níman, chí noo kua'a nda'o taa kétátá ni sa'an. Ta sa ni dandí'i vaán di'ón né'e va'án ni chiya'avián ra kétátá ñóó. Tído ni iin tó'ón ta'on ra ko ní kándeé nduva'án. Ví'í ka ví ndó'án.

²⁷ Tído tá ni kandaá iniñan ña kándeé Jesús nduva'a na na kú'u, dá ni ndundééan ni ku'án tein ñayuu ku'a ñóó. Dá ni natuu yatián satá Jesús, ta kúú ni kako'on ndá'an dá'on ná.

²⁸ Dión ni keeán, dá chi ni nakani inian ña sava'a rá dá'on óon Jesús ná kako'án, ta kúu nduva'a vaán. ²⁹ Ta kúu viti'ón di'a va ni natuu ni ñoo. Ta kúu ni kandaá inian ña ni nduva'a vaán noo kue'e ndó'án.

³⁰ Ta kúu ni kandaá va ini Jesús ña ni nduva'a iin ñayuu ni kee ndée ná. Dá ni nandió koo na ni sa ndé'é ná noo ñayuu kuá'a vei sata ná ñoo. Dá ni ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndá yoo ni kako'on ndá'a dá'amaí?

³¹ Dá ni kaa ta xionoo xí'in ná ñoo:

—Ndé'é vá mií ní, dión ví ñayuu kuá'a vei yó'o dándutí ñaá. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a ndato'ón ní ndá yoo ni kako'on ndá'a ñaá?

³² Tído ni sa ndé'é va'a Jesús noo ndidaá ñayuu ñoo, dá ná kande'á ndá yoo ni kako'on ñaá. ³³ Sa ná'á vá ñá'a ñoo ña ni nduva'án sa'á ña ni kako'án dá'on Jesús. Ta va'ará yu'úan, ta ndéi ninoán, tído ni sa'an ni sa ku'in xitíán noo ná, ta ni nakani ndaáan xí'in ná ña ni keeán.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—De'e di'í, ni nduva'ón sa'á ña kándéé inoon yu'u. Ta viti, kua'án nó'on ve'ón xí'an ió va'a inoon, chi ni nduva'ón noo kue'e ni sa ndo'ón.

³⁵ Ta kúu ká'an jíó Jesús iin na, kúu sa ni kasáa va dao ta ni kii ve'e Jairo, tá'an ra dándaki ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá ni kaa ra xí'in Jairo ñoo:

—Sa ni xí'i va de'e di'í ní. Ná dá'a ka ní dáta'án ní maestro xaan.

³⁶ Tá ni seídó'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'in Jairo:

—O sa yú'oon. Sava'a yu'u kandeé inoon —kaá na.

³⁷ Ta kúu ko ní sónó ta'on Jesús noo dao ka ñayuu ña ko'on na xí'in ná ve'e ta ñoo, sava'a Pedro xí'in Jacobo xí'in ñani ra naní Juan va ndáka na kua'an na. ³⁸ Dá tá ni saá na ni ku'u na ve'e Jairo, kúu ni xini na ña nína va ndá'o ñayuu ndé'i na ndéi na, ta ndá'í káyu'ú ná sa'a tadi'í ñoo. ³⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—¿Ndiva'a nína va téi ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'i téi ndo ndéi ndó? Chi ko ní xí'i ta'on xi, kídí va xi —kaá na.

⁴⁰ Tído ni saki ndaa va ñaá ñayuu ñoo. Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kankuei ndidaá ná sata vé'e. Dá ni kana na tata tadi'í ñoo xí'in naná xi xí'in ndin oni ka ta ndáka na kua'an na ñoo. Dá ni ku'u na noo kándu'u xí. ⁴¹ Dá ni tiin Jesús ndá'a xí. Dá ni kaa na:

—Talita, cumi —kaá na. To'on yó'o kóni kaa: Di'í ló'o, ká'in xí'ón, ndakoo.

⁴² Ta kúu viti'ón di'a vá ni ndakoo xi. Ta kúu ni kasá'a xíka xi xionoo xi. Ta uxí uu kuia ió xi. Tá ni xini ñayuu ñoo, kúu ni naá ndá'o iní na. ⁴³ Tído ni sa'anda Jesús choon noo na ve'e xi ná o sa nákani na xí'in ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ni kuu dión. Dá ni kaa na xí'in ná ña ná kí'o na ña'a kasá'an xi.

6

Di'a ni ndo'o Jesús tá ni nandió koo na ni nasáa na ñoo Nazaret

¹ Dá ni keta Jesús ñoo ñoo, dá ni kee na kua'an nó'o ná ñoo mií ná, ta tákuei ñaá ta xionoo xí'in ná kua'an ra. ² Tá ni kasandaá kuu nani'i ndée na Israel, dá ni ku'u na ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá ni kasá'a ná dána'a na. Ta ndéi kuá'a ndá'o ñayuu seídó'o ñaá ná, ta ni naá vá ini na ndé'é ñaá ná, ta kaá na:

—¿Ndeí ni katí'a ta kaa ña dána'a ra? ¿Ndeí ni ni'i ta kaa ña ndichí ná'á rá, xí'in ña kándéé rá kée ra ña ndato xí'in ñayuu? ³ ¿Á o duú ta túxí yíto vá kúu ra kaa, chi de'e María kúu rá, ta ñani ra kúu Jacobo xí'in José, xí'in Judas, xí'in Simón viti? ¿Á o duú kí'o ra kaa ndéi tein yó yó'o? —kaá ñayuu ñoo.

Sa'á ñoo ko ní nákoní ñaá ná.

⁴ Dá ni kaa Jesús:

—Ndeí kúu mií vá ió ñañó'o ñayuu noo ndu'u, na kúu profeta. Tído na ñoo mií ndú, xí'in na kúu tá'an ndu, xí'in na ve'e ndu, noon di'a kúu na káñó'o ñaá —kaá na.

⁵ Sa'á ñoo ko ní kúu ta'on kee na ña'a ná'ano xí'in na ñoo mií ná, sava'a sata dao na kú'u vá ni chinóo na ndá'a ná, dá ni nduva'a na. ⁶ Kúu ni naá vá iní Jesús xiní na, chi ko ní

xíin ta'on na ñoo mií ná kandísa ñaá ná. Dá nī kee na kua'an na. Dá nī kasá'á ná xíonoo na dána'a na dao ka ñoo ñó'o yati ñoo.

Yó'o nī sa'anda Jesús choon noo taa xíonoo xí'in ná ña ko'on ra dána'a ra to'on va'a sa'a Ndios

⁷ Tá nī ndi'i, dá nī kana na ndin uxi uū taa xíonoo xí'in ná ñoo. Dá nī kasá'á ná tánda'á ná uū rá uū ra kua'an ra kanoo ra dána'a ra. Ta nī xí'o na choon noo rá ña kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu. ⁸ Ta nī kaa ta'ani na xí'in rá:

—Ni iin ña'a o sa koo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi. Sava'a iin tó'on yíto, kirá katuu va ndó, kane'e ndó ko'on ndo. O sa kane'e ndó léka ndo, ni pan, ta ni di'ón o sa kane'e ndó ko'on ndo. ⁹ Sava'a ndisa yí'i ndó kayi'i ndó ko'on ndo, ta ná dá'a ni kane'e ndó iin ka kotó nadaon ndó —kaá na.

¹⁰ Dá nī kaa ta'ani na xí'in rá:

—Ta ndi ndaa mií vá ve'e nī saa ndo nī ku'u ndó, sava'a ñoo ni kandeí ndó nda ná kasandaá kuū kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ¹¹ Tído tá nī saa ndo iin ñoo noo ko ní xíin na natiin va'a na ndo'ó, ta ko ní xíin na kueídó'o na to'on dána'a ndo, dá kían tá kua'an ndo kankuei ndó ñoo ñoo, kidi ni'ini ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na ñoo ñoo. Míían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kasandaá kuū keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháa ka ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini nī sa ndei ñoo Sodoma xí'in ñoo Gomorra —kaá na.

¹² Dá nī kee ra kua'an ra. Dá nī kasá'á rá kásto'on ra xí'in ñayuu ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na. ¹³ Ta kúu kua'á nda'o espíritu kini nī taó rá, ta nī chikodó rá sití dini kua'á na kú'u, dá nī nduva'a na.

Di'a nī kuu tá nī xí'i Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

¹⁴ Kúu nī ni'i tó'on rey Herodes sa'a Jesús, dá chi ndei kúu míí vá ká'an ñayuu sa'a ná. Chi dao ñayuu ñoo kaá di'a: “Nī nataki va Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, ta noón kúu Jesús, sa'á ñoo kándéé ná kée na ña'a ndato.” ¹⁵ Ta dao ka na kaá ña profeta Elías kúu ná. Ta dao ka na kaá ña kúu ná iin profeta, o ndá ndi kuu kúu ná iin profeta nī sa io sa na'á, kaá na.

¹⁶ Tído tá nī seídó'o rey Herodes ñoo ña ká'an na dión, dá nī kaa ra:

—Taa yó'o kúu Juan, tá'an ra nī sa'anda yu'u diko. Tído nī nataki va ra.

¹⁷ Dión nī kaa Herodes, chi mií rá nī sa'anda choon, dá nī tiin soldado Juan. Dá nī so'oni ñaá rá xí'in cadena. Dá nī chikáa ñaá rá ve'e kaa, chi kí'o dión kóni Herodías, ña nī sa kuu ñadi'í ñani ra naní Felipe, tído nī naki'in ñaá rá kakuuán ñadi'í ra. ¹⁸ Ta sa'á ña nī kaa Juan xí'in rá ña kuachi ká'ano kían ña ió ra xí'in ñadi'í ñani ra, ¹⁹ sa'á ñoo nī xini u'u ñaá Herodías, ta kónian ka'áni ñaán. Tído ko ní'i ta'an vaán ndí keeán, dá ná kuu Juan, ²⁰ dá chi yu'ú va Herodes ka'áni ñaá rá, chi ná'á vá rá ña tá ndaa, tá kéchóon noo Ndios kúu ná. Sa'á ñoo ndaa vá ñaá rá noo Herodías. Ta va'ará nī kutúu iní ra nī kee to'on nī ka'an na, tído katóo ra kueídó'o ñaá rá.

²¹ Ta tein víko nī naxino Herodes kua'á rá, dá nī ni'i Herodías ndí keeán, dá kuu Juan. Chi nī nataka taa dándáki xí'in Herodes, xí'in taa sa'ándá choon noo soldado, xí'in ndidaá taa ndáya'i nī kii chí kuendá Galilea, ta ndei ra sásá'an ra xí'in Herodes. ²² Ta kúu ñoo nī ku'u de'e di'í Herodías. Dá nī sarsá'á xí. Ta kúu nī nata'an ini Herodes nī kee xi, ta nī nata'an ta'ani ini ndidaá tá ndei sásá'an xí'in rá ñoo. Dá nī kaa rey Herodes ñoo xí'in xí:

—Tá ná kakon ndí kuú míí váan kónon nooí viti, ta kúu kí'o vei ña nooon —kaá ra.

²³ Dá nī xí'o ra to'on ra noo xí, ta kaá ra:

—Míían ndaa ndisa kí'oi ndidaá míí vá ña'a xíkon nooí, chi ióí kí'oi nda iin ñe'e noo dándákii nooon —kaá ra.

²⁴ Dá nī keta xi kankono xi kua'an xi ndato'ón xí naná xi Herodías:

—¿Ndí kían kakaí viti?

Dá nī kaa naná xi:

—Kua'an kakon dini Juan, tá sa dakódo ndúta ñayuu —kaáan.

²⁵ Dá kánkono xi nī ndu'u tuku xi noo ió rey Herodes. Dá nī kaa xi xí'in rá:

—Vítí'ón kuií kóni yu'u ña kí'o ní iin ko'o ná kakaí dini Juan, tá sa dakódo ndúta ñayuu, nooí.

²⁶ Kúú n̄i kunda'í nda'o ini ra, tído sa'á ña n̄i xi'o ra to'on ra noo xí, ta sa'á ña n̄i seídó'o taa ndéi xí'ín rá ña n̄i ka'an ra dión, sa'á ñoó ko ní kúu ta'on kaa ra ña koó. ²⁷ Ta kúu vití'ón n̄i sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ko'on ra ka'anda ra diko Juan, ta ná kane'e ra din̄i ná kii ra. ²⁸ Dá n̄i sa'an taa ñoó n̄i sa'anda ra diko Juan noo nákaa n̄a ini ve'e kaa. Dá n̄i chikáa ra din̄i ná ini iin ko'o né'e raan n̄i kasáa ra. Dá n̄i xi'o raan noo tadi'í ñoó. Dá n̄i xi'o xian noo naná xi Herodías.

²⁹ Tá n̄i ni'í tó'on ta xionoo xí'ín Juan ña n̄i xi'i n̄a, dá n̄i sa'an ra n̄i naki'in ra yikí koño na. Ta né'e raan n̄i sa'an ra n̄i dandúxi ra.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xi'o Jesús ña'a n̄i sasá'an o'on mil taa

³⁰ Dá n̄i naki'in tá'an tuku taa xionoo xí'ín Jesús xí'ín míí ná. Dá n̄i kasá'a rá nákanani ra xí'ín ná sa'a ndidaá kúu ña n̄i kee ra, xí'ín sa'a ndidaá ña n̄i daná'a ra noo n̄i sa'an ra.

³¹ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nakíi ndo, ná ko'o iin ka xían nani'i ndée yo noo ko iin ndéi.

Dión n̄i kaa n̄a, dá ch̄i kúu kua'an, kúu vei kúu kua'á nda'o ñayuu kásaa n̄a noo Jesús, sa'á ñoó ko nónoo vá ná kasá'an na. ³² Dá n̄i kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná ini iin barco, dá n̄i kanxoo na kua'an n̄a iin xían noo ko iin ndéi. ³³ Tído kua'a vá ñayuu n̄i xini ña kua'an na, ta n̄i nakoni va na Jesús. Ta kúu n̄i kee ñayuu ndéi ndidaá kúu ñoo ñó'o yati ñoó xíka sá'a ná kua'an n̄a ni'í ñaá ná. Ta kúu sa ndéi di'a va ñayuu ñoó ndáti na tá n̄i sa Jesús. ³⁴ Dá tá n̄i keta Jesús ini barco ñoó, kúu n̄i xini n̄a ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá. Ta kúu n̄i ku'u nda'o ini n̄a sa'a ná, ch̄i ndéi na tát'o'on ndéi léko, kirí ko iin ndáka, k̄i'o dión ndéi na. Dá n̄i kasá'a Jesús dána'a n̄a kua'á nda'o ña'a noo ñayuu kuá'a ñoó.

³⁵ Dá tá n̄i ini, dá n̄i natuu yati ñaá ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Ko ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa n̄i ini va. ³⁶ Ka'anda ní choon noo ñayuu yó'o ña ná ko'on n̄a ve'e túu ndíta kaa xí'ín ñoo kuálí túu ñó'o kaa, dá ná kuiin na ña'a keí ná, ch̄i ko ta'ón ña'a keí ná yó'o.

³⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—K̄i'o ni mií ndó ña'a ná kasá'an na.

Dá n̄i kaa ra:

—¿Á kóni ní ña ko'on ndu kuiin ndu pan xí'ín di'ón, k̄i'o ní'í ñayuu kéchóon na uu ciento kuu, dá k̄i'o nduan noo ná kasá'an na?

³⁸ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e va'a ndó? Kua'an ndo kande'é ndó.

Dá n̄i sa'an ra n̄i sa nde'é rá. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—O'on kúu pan, ta uu kúu tiyaká —kaá ra.

³⁹ Dá n̄i sa'anda Jesús choon ña ná kandeí tá tu'u tá tu'u n̄a noo itá kuíi ñoó. ⁴⁰ Dá n̄i sa ndei ñayuu ñoó. Tát'o'on iin ciento kúu iin iin tu'u n̄a, ta dao ka tu'u kúu uu diko uxí. ⁴¹ Dá n̄i tiin Jesús ndin o'on pan xí'ín ndin nduu tiyaká ñoó. Dá n̄i nane'e noo ná chí induú. Dá n̄i nakí'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda n̄a pan ñoó. Dá n̄i xi'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i dasá raan noo iin rá iin ñayuu ñoó. Dión ta'ani n̄i kee na xí'ín ndin nduu tiyaká ñoó. ⁴² Dá n̄i sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda n̄i ndinoo va'a ini n̄a. ⁴³ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakútí ta xionoo xí'ín Jesús uxí uu tiyika xí'ín tá'í pan, xí'ín tá'í tiyaká ña n̄i kandoo noo n̄i sasá'an ñayuu ñoó. ⁴⁴ Ta o'on mil n̄i sa kuu taa n̄i sasá'an n̄i kee Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xika Jesús noo taño'o

⁴⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda Jesús choon noo taa xionoo xí'ín ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra noo taño'o, dá ná saa ra ñoo naní Betsaida. Dá n̄i kandoo Jesús n̄i ka'an n̄a ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó. ⁴⁶ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a ndisá'an, dá n̄i kee na kua'an n̄a din̄i iin yúku iin ñoó ka'an n̄a xí'ín Ndios.

⁴⁷ Tá sa n̄i kuaá vá, ta kúu duú n̄i ta'i dáó ió barco noo ñó'o taa xionoo xí'ín ná ñoo kua'an ra noo taño'o. Ta kúu nákaa iin tó'on jí vá Jesús noño'o. ⁴⁸ Kúu n̄i xini n̄a ña ndó'o níó rá dákáka ndá'a rá barco ñoó, ch̄i kána nda'o tachi chí xoo noo kua'an ra.

Dá tá n̄i kundikí, kúu n̄i kuyati Jesús noo kua'an ra, ch̄i xíka sá'a ná kua'an n̄a noo takuíi ñoó, ta sá yá'a na kua'an n̄a chí noo. ⁴⁹ Tído tá n̄i xini ra ña xíka Jesús kua'an n̄a

noó takuij ñóó, dá n̄i ka'án rá ña kúú ná iin í'íná. Sa'á ñoó n̄i'ndá'o n̄i kayu'ú rá, ⁵⁰ chi ndidaá vá rá n̄i xini ñaá, ta kúú n̄i yu'ú ndá'o ra. Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. O sa yu'ú ndo, dá chi mií vá yu'u kúúí —kaá na.

⁵¹ Dá n̄i kaa na ini barco noo ñó'o ra ñóó. Ta kúú n̄i sa tuu vá tachi ñóó. Kúú n̄i naá vá iní ra, ta n̄i yu'ú ra, ⁵² dá chi ko kándaá íí vá ini ra ndi dándáki ña ndato n̄i kee na n̄i dandukua'a ná pan ñóó, chi ndadí íí vá ñaxintóni rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduyá'a Jesús na kú'u ndéi kuendá Genesaret

⁵³ Dá tá n̄i ndi'i n̄i chika'anda na noó taño'o, dá n̄i saá na noo kúú kuendá Genesaret. Dá n̄i so'oni na barco yu'ú taño'o. ⁵⁴ Tá n̄i kankuei na ini barco ñóó, ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñóó n̄i ñakoni ñaá. ⁵⁵ Ta kúú n̄i taxi tá'an ñayuu ñóó iin rá iin ñoo n̄i sa'an na n̄i ñaki'in na ñayuu kú'u kándodó noo xító né'e na n̄i saá na noo n̄i kándaá ini na nákaa Jesús.

⁵⁶ Ta ndéi kúú mií vá noo kásandaá Jesús, ñoo kuálí o ñoo ná'ano o yukú ichí kíán, ta kúú chíndeí ñayuu ñóó na kú'u ná yu'ú íchi, ta seí nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dáko'on ndá'a ná yu'ú kotó na. Ta kúú ndidaá vá na n̄i dakó'on ndá'a yu'ú kotó na n̄i nduyá'a.

7

Yó'o n̄i daná'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

¹ Kúú n̄i natuu yati tá fariseo xí'ín dao taa dána'a ley Moisés noo Jesús. Ta taa yó'o kúú ra n̄i kii ñoo Jerusalén. ² Kúú n̄i xini ra ña ko ní nákata ta'on taa xionoo xí'ín Jesús ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an ra. Chi ko ní kée ra tát'o'on k̄i'o n̄i daná'a tá sá'ano ñoo ra tá sata. Sa'á ñoó n̄i datái kuachi ñaá rá, ³ dá chi tá fariseo xí'ín ndidaá ka na Israel t̄iin toon na tát'o'on n̄i sa kee tá sá'ano ñoo na tá sata, chi dinño'ó kánian nakata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an na. ⁴ Ta dión ta'ani kée na tá ndúsaa na sá'an na noo yá'i, chi ko sásá'an ta'on na tá ná o nákata na ndá'a ná xí'ín ñaño'ó. Ta ió kuá'a ka ví ña'a kée na tát'o'on n̄i daná'a tá sá'ano ñoo na, chi nákata ta'ani na vaso na xí'ín ñaño'ó, xí'ín t̄indo'o ná, xí'ín ko'o kaa na, xí'ín k̄idi na.

⁵ Sa'á ñoó n̄i ndatón na tá fariseo xí'ín tá dána'a ley Moisés ñóó Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a ko kée tá xionoo xí'ín mií ní tát'o'on n̄i daná'a tá sá'ano ñoo yo tá sata? Chi ko nákata ra ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá kasá'an ra.

⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Taa uu noo vá kúú ndo'ó. Ndaa va n̄i ka'an profeta Isaías sa'a ndo'ó, chi di'a n̄i taa na:

Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'ín yú'u óon va na, tído xí'ín níó ná, ko kóni ta'on na yu'u.

⁷ Ko ndáya'i ta'on ña ndáño'o na yu'u,

dá chi ña dána'a na kúú ña n̄i ndaki ini ñaxintóni taa va, ta ká'an na ña choon n̄i sa'anda Ndios kíán.

⁸ Chi ndo'ó kúú na dánkoo xoo choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ka ini ndo kée ndó choon sa'ándá taa, chi ndí'i ndá'o ini ndo nákata ndó t̄indo'o ndo, xí'ín vaso ndo, ta ndí'i ta'ani ini ndo kée ndó cháá ka ña'a kua'an tát'o'on kua'an ña yó'o.

⁹ Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Chi dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ka ini ndo kée ndó choon n̄i ndaki ini mií ndó. ¹⁰ Dá chi di'a kaá ley Moisés: “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu n̄i ya'a n̄i ka'an ndava'a xí'ín tatá na o xí'ín naná na, na yó'o kúú na kánian kuu.” ¹¹ Tído ndo'ó kúú ra ká'an ña kuu va ka'an iin ñayuu xí'ín tatá na, xí'ín naná na: “O kúu ta'on chindeé mií ní xí'ín ña'a né'e va'i, chi sa n̄i ka'in ña k̄i'oi ña noo Ndios.” ¹² Ta ndo'ó kúú ra ká'an ña ndi ndáa na ká'an dión, noón kúú na ko káni kaan ña chindeé ná tatá na xí'ín naná na. ¹³ Ta dión kée ndó dátuu ndó choon n̄i sa'anda Ndios xí'ín ña n̄i ndaki ini mií ndó. Ta kuá'a ka ví ña'a kua'an tát'o'on kua'an ña yó'o kíán kée ndó —kaá Jesús xí'ín rá.

¹⁴ Dá n̄i nandió ko Jesús n̄i kana na ñayuu kuá'a ñóó, dá n̄i kaa na:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, dá katóni va'a ini ndó. ¹⁵ Ni iin ña'a séi ndó kó dáyako ñaá noo Ndios, chí ña kini kánkuei níó ndó, ñoó vá kían dáyako ndó'ó noo Ndios. ¹⁶ Ta ndi ndáa ndo'ó ió do'o, dá kían kueídó'o va'a ndó —kaá na.

¹⁷ Dá ni kana xoo na tein ñayuu kuá'a ñoó. Dá ni ku'u na ini iin ve'e. Dá ni ndato'on ñaá taa xionoo xí'ín ná ndi dándaki to'on ni dakí'in tá'an na ni ka'an na xí'ín ñayuu ñoó.

¹⁸ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á dión ta'ani kó katóni ta'on ini ndo'ó? ¿Á kó kánda ta'on ini ndó ña ni iin ña'a séi ñayuu kó dáyako ñaá noo Ndios? ¹⁹ Dá chí o duú níó ná kokee ña'a séi na. Ini tixi va na kua'an. Ta kúu tá ni ndi'i, dá kua'an na satá vé'e tatá náan.

Dión ni kaa Jesús, dá ná kánda ini ra ña ni iin ña'a séi yó kó dáyako ñaá noo Ndios.

²⁰ Ta ni kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ña kini kánkuei ini níó ñayuu, ñoó vá kían dáyako ñaá noo Ndios. ²¹ Dá chí nda maá ini níó vá ná vei ña kini nákanini na kee na, dá kee na kuachi xí'ín na kó kúu ñadi'í na o yí'í ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñí'í ná, ta sa'áni ná ñayuu, ²² ta kí'ín kuí'íná ná ña'a, ta kátoó na ña'a ió noo dao ka na, ta ió ña xíxi ini na, ta ndúkú ná ña dándá'í na dao ka ñayuu, ta ni lú'u ví kó chítuu ini na kée na ña kini, ta u'u ini na, ta ndéine'e tá'an na, ta chíndaya'i na mií ná, ta kúu ná na kó xíka'an noo. ²³ Ta ndidaá ña yó'o kían kánkuei nda maá níó ná, ta dáyako ñaá noo Ndios.

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús de'e di'í iin ña'a tukú

²⁴ Dá ni keta Jesús ñoo ñoó, dá ni kee na kua'an na xí'ín taa xionoo xí'ín ná chí kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. Tá ni saa na ñoó, dá ni ku'u na ini iin ve'e, chí kó kóni ta'on na ña kánda ini ñayuu ña ni kasáa na ñoo ñoó. Tído kó ní kúu ta'on chide'é na, ²⁵ dá chí yachi vá ni kánda ini iin ña'a ña ió na ñoó. Ta nákaa iin espíritu kini ini de'e di'áan. Ta kúu ni kasáaan noo nákaa Jesús, kúu ni sa kuí'ín xitíán noo ná. ²⁶ Ta kúuán iin ña'a ká'an to'on griego, chí iin ñoo nákaa chí kuendá Sirofenicia di'a kúu ñooan. Dá ni séi nda'í ña noo Jesús ña ná taó ná espíritu kini nákaa ini de'e di'áan. ²⁷ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Konó ná kasá'an takuálí nda ná ndinoo va'a ini xi, dá chí kó vá'a ta'on kuio ndaa yó pan noo ndá'a xí, ta kí'o yóan noo tina.

²⁸ Dá ni kaa ña'a ñoó xí'ín ná:

—Ndaa ká'an ní, tatá. Tído séi va tina yúchi pan, ña kuéi tji mesa kée takuálí.

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Va'a ni ka'on, sa'a ñoó kua'án nó'o ve'ón viti, dá chí sa ni keta va espíritu kini ña ni sa káa ini de'e di'óon kua'an —kaá na.

³⁰ Dá ni keeán kua'an nó'an. Tá ni nasáaan ve'án, kúu sa kándu'u va'a va de'e di'áan noo xito, chí sa ni keta va espíritu kini ña ni sa káa ini xi kua'an.

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús iin taa kó táj do'o, ta ká'an tata ra

³¹ Dá ni keta Jesús noñó'o kuendá ñoo Tiro di'a. Dá ni chíka'anda na ñoo Sidón xí'ín ñoo ñó'o chí kuendá Decápolis kua'an na. Dá ni nasáa na yu'ú taño'o naní Galilea. ³² Ta ñoó ndáka dao ñayuu iin taa kó táj do'o, ta ká'an tata ni saa na. Dá ni séi nda'í na noo Jesús ña ná chinóo na ndá'a ná diní rá, dá ná nduvá'a ra.

³³ Dá ni taó xóo Jesús taa yó'o noo kóo ñayuu ndéi. Dá ni tuu na diní ndá'a ná yáí do'o ra. Dá ni dándáxi na diní ndá'a ná xí'ín tadí'í na, dá ni dakó'on naán noo yáa taa ñoó.

³⁴ Dá ni nandé'é ná chí induú, kúu ni saka ini na. Dá ni kaa na:

—¡Efata! —To'on yó'o kóni kaa: ¡Nono viti!

³⁵ Kúu viti'ón vá ni nataj do'o ra, ta ni kexoo ña kedaá xí'ín yáa rá, ta kúu ni naka'an va'a va ra.

³⁶ Dá ni sa'anda Jesús choon noo ñayuu ñoó ña ná o sa kóo ini na ka'an na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'a ña ndato ni kee na xí'ín taa ñoó. Ta va'ará ndidaá ka ví ni sa'anda na choon noo ñayuu ñoó ña ná o sa ká'an na, tído ví'í ka ví ni dasá tó'on ñaá ñayuu ñoó.

³⁷ Ta kúu ni naá va iní ñayuu ñoó xiní na ña ni kee Jesús dión, dá kaá na:

—Va'a nda'o kée na ndidaá ña'a. Chí kándéé ná nataj do'o ñayuu kó táj do'o, ta nda na kúu ní'í kándéé ná ná ka'an —kaá na.

8

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an komi mil ñayuu

¹ Ta tein kuu daá ñóó ni ndítútí kua'á nda'o ñayuu. Ta kọ ta'ón ña'a kasá'an na. Dá ni kana Jesús ta xionoo xí'ín ná. Dá ni kaa na xí'ín rá:

² —Kú'u nda'o inii sa'á ñayuu yó'o, chi sa ni xino oni kuu ndéi na xí'ín yu'u, ta ni kọọ ka ña'a kasá'an ná. ³ Tído tá ná tanda'í na no'ọ na ve'e na tá kọ ña'a kasá'an na, oon ni ví kuu yi'í na íchi, chi xíká nda'o ni kii dao na.

⁴ Dá ni kaa ta xionoo xí'ín ná ñóó:

—¿Ndeí ki'in yó kua'á pan ki'o yó keí ñayuu kua'a káa, chi yukú ichí vá kían yó'o?

⁵ Dá ni ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá ni kaa ra:

—Usa kían.

⁶ Dá ni sa'anda Jesús choon ña ná kandeí ñayuu ñóó no'ńó'ọ. Dá ni tiin na ndin usa pan ñóó. Dá ni ñaki'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ni sa'anda naán. Dá ni xi'o naan noo ta xionoo xí'ín ná ñóó. Dá ni dasá ráan noo iin rá iin ñayuu kuá'a ñóó. ⁷ Ta né'e ta'ani ra cháá tiyaká. Ta kúu ni ñaki'o ta'ani Jesús ndivé'e noo Ndios sa'a ri. Dá ni xi'o na ri noo ta xionoo xí'ín ná ñóó. Dá ni dasá rá ri noo ñayuu kuá'a ñóó. ⁸ Dá ni sasá'an ndidaá ná nda noo ni ndinoo va'a ini na. Tá ni ndi'i ni sasá'an na, dá ni dakútí ta xionoo xí'ín Jesús usa tiyika xí'ín ña ni kandoo noo ni sasá'an na. ⁹ Tátọ'on komi mil ni sa kuu ñayuu ni sasá'an ñóó. Dá ni ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñóó. ¹⁰ Dá ni kaa na ini barco xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Dá ni ki'in na kua'an na. Dá ni kasandaá na iin ka xoo taño'ọ noo kúu kuendá Dalmanuta.

Yó'o ni xika ta fariseo ña ná kee Jesús iin ña ndato chí induú

¹¹ Kúu ni kasáa dao ta fariseo. Dá ni kasá'a rá ndátó'ón ndichí ra Jesús, chi ni xika ra ña kee na iin ña ndato chí induú, dá korndodó ñaá rá, dá ná kande'á á miían ndaa ni kii na noo Ndios. ¹² Dá kúu konó oon ví ni kixian ni saka ini na. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a xika na ndéi tiempo viti ña kee iin ña ndato? Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ọ kée ta'on yu'u ni iin ña ndato noo ndo'ó —kaá na.

¹³ Dá ni dankoo na ta ñóó, dá ni kaa tuku na ini barco xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Dá ni kee na kua'an na iin ka xoo taño'ọ.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña kọ vá'a dána'a ta fariseo

¹⁴ Tído ni nandodó vá ta xionoo xí'ín Jesús kane'e ra pan ko'on ra. Sava'a iin tó'ón dini vá pan nákaa né'e ra kua'an ra ini barco ñóó. ¹⁵ Dá ni sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaa na xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó xí'ín ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo xí'ín ta kuendá rey Herodes —kaá na.

¹⁶ Kúu ni kasá'a ndátó'ón tá'an mií rá:

—Sa'á ña kọ ní sá ne'e yó pan kixió, sa'á ñóó ká'an na dión xí'á —kaá ra.

¹⁷ Kúu ni kandaá va ini Jesús ña ni ka'an ra dión. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón ndó sa'a pan vei ndó? ¿Á kọ kandaá íí vá ini ndo, ta á kọ kátóni ta'on ini ndo? ¿Á ndadí íí vá ñaxintóni ndo? ¹⁸ Ío noo ndo, tído, ¿á kọ túu ta'an vaan? Ta ío do'ọ ndó, tído, ¿á kọ táí ta'an vaan? ¿Á kọ ndúsaá ta'on ini ndo ña ni kee? ¹⁹ Chi tá ni sa'anda yu'u pan ni seí ndin o'on mil ta ñóó, ¿ndidaá tiyika ni dakútí ndó xí'ín yúchi pan ña ni kandoo ñóó?

Dá ni kaa ra:

—Uxi uu ra.

²⁰ Dá ni kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndidaá tiyika ni dakútí ndó xí'ín yúchi usa pan ni xi'o yu'u ni seí ndin komi mil ñayuu ñóó?

Dá ni kaa ra:

—Usa ra.

²¹ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¿Á k̄o kándaa jí ví ini ndo, tá dáá? —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús iin t̄aa k̄o túu noo

²² Tá n̄i saa Jesús xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná ñoo naní Betsaida, kúú n̄i kasáa ñayuu xí'ín iin t̄aa k̄o túu noo. Dá n̄i seí nda'í n̄a noo Jesús ña ná kako'on ndá'a ñaa ná. ²³ Dá n̄i tiin Jesús ndá'a rá, dá ndáka ñaa ná kua'an n̄a nda noo kúú yu'ú ñoo ñoo. Dá n̄i tuu ndaa na t̄adijí n̄a nduchí nóo ra. Dá n̄i chinóo na ndá'a ná dini rá. Dá n̄i ndato'on ñaa ná:

—¿Á sa n̄i natuu cháá nooon viti?

²⁴ Dá n̄i n̄ande'é rá, dá n̄i kaa ra:

—Xiní vai t̄aa káa, tído t̄ato'on ndaa yíto vá, ki'o dión ndaa ra xíonoo ra, xiní.

²⁵ Dá n̄i chinóo tuku Jesús ndá'a ná sata nduchí nóo ra. Dá tá n̄i n̄ande'é tuku ra, kúú sa n̄i natuu va'a noo rá. Sa ndidaá kúú vá ña'a ndato xiní va'a ra, kaá ra. ²⁶ Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá n̄a:

—Ná dá'a ni ndu'on ñoo káa, ta o sa nákanón xí'ín ni iin tó'on ñayuu ndéi ñoo ña n̄i kee xí'on —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, n̄a n̄i tanda'á Ndios kasaq dákaiki ñaa

²⁷ Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná ñoo kuálí ñó'o yati ñoo Cesarea Filipo. Ta íchi noo kua'an n̄a ñoo, kúú n̄i ndato'on ñaa Jesús, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúú yu'u, kaá ñayuu ñoo?

²⁸ Dá n̄i kaa t̄a xíonoo xí'ín ná:

—Dao n̄a kaá ña kúú ní Juan, n̄a sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka n̄a kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao ka n̄a kaá ña kúú ní iin ka profeta.

²⁹ Dá n̄i ndato'on tuku ñaa Jesús, ta kaá n̄a:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Mii ní kúú Cristo, n̄a dákaiki ñaa.

³⁰ Tído n̄i sa'anda Jesús choon noo t̄a xíonoo xí'ín ná ña ná o sa koo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'on ñayuu ndá yoo kúú ná.

Yó'o n̄i kast̄on Jesús xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu n̄a

³¹ Dá n̄i kasá'a Jesús dána'a n̄a noo t̄a xíonoo xí'ín ná ña kánian ndo'o naní níno n̄a n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o, chí kuñó'ó ñaa t̄a sá'ano ñoo, xí'ín t̄a duti saku'a, xí'ín t̄aa dána'a ley Moisés, ta kánian kuu n̄a. Tído tá ná ya'a oni kuu, dá nataki n̄a. ³² Yó'o kían n̄i ka'an ndaa Jesús t̄ato'on ndo'o mií ná cháa ka chí noo. Dá n̄i taó xoo ñaa Pedro. Dá n̄i kasá'a dánani ñaa rá sa'a ña n̄i ka'an n̄a dión. ³³ Tído n̄i n̄andió koo Jesús n̄i sa nde'é ná noo ndíta dao ka t̄a xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i danani na Pedro, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—Kua'an kuxoo nooi, dá chí kéeon t̄ato'on kée ña u'u, chí k̄o nákaní inon sa'a ña kóni Ndios, di'a nákaní inon t̄ato'on ki'o nákaní ini t̄aa va —kaá n̄a.

Yó'o n̄i kast̄on Jesús ndí kían kánian kee ñayuu tá kóni n̄a kanoo na xí'ín ná

³⁴ Dá n̄i kana Jesús t̄aa xíonoo xí'ín ná, xí'ín dao ka ñayuu ñoo, dá n̄i kaa n̄a xí'ín ná:

—Ndi ndaa ndo'ó ká'an kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. ³⁵ Chí ndi ndaa n̄a kóni dákaiki na mií ná ñayuu yó'o, noon kúú n̄a kuu di'a. Tído ndi ndaa n̄a xí'o mií ña kuu n̄a sa'a yú'u, o sa'a to'on va'a dána'i, noon kúú n̄a ni'i ña k̄aiki na. ³⁶ Dá chí, ¿ndi kían va'a ni'i ñayuu tá ná kandeé ná ni'i ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? ³⁷ Ta, ¿ndí kían kúú ña'a ndaya'i cháa ka tá o duú ña ni'i ná ña kataki chíchí ná, ká'an ndó?

³⁸ 'Ta ndi ndaa ñayuu ná xíka'an noo sa'a yu'u o sa'a to'in noo ñayuu kini, noo ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo yó'o, dá kían kaka'an ta'ani noo n̄a n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o sa'a ñayuu ñoo tá ná kasandaá kuu n̄andió koo na xí'ín ndidaá ndée ndato n̄i xí'o tatá Ndios noo ná, xí'ín ndidaá ángel kéchón noo ná —kaá n̄a.

9

¹ Dá n̄i kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ío dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó nda ná koni ndi k̄i'o dándáki Ndios xí'ín ndidaá kúú choon né'e ná —kaá na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

² Tá n̄i ya'a iño kuu, dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín Juan kua'an na din̄i iin yúku dikó iin ñoo. Ta ñoo n̄i naḍaon na táto'on káa na noo ṭaa ñoo. ³ Kúú n̄i naye'e ndaa dá'on ná. Ta kúú n̄i ndukuxí kachián táto'on k̄i'o ndé'é yi'o. Ta ni iin ñayuu nákata dá'on ndéi ñayuu yó'o k̄o kándeé ta'on dándukuxían táto'on k̄i'o ndato kuxí n̄i nduu dá'on Jesús. ⁴ Dá n̄i na'a noo profeta Elías xí'ín Moisés, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús. ⁵ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu'u yó'o, maestro. Ná kava'a ndu oni tiya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

⁶ Díón n̄i kaa ra, ch̄i k̄o ná'á ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'á ña n̄i yu'ú ra. ⁷ Kúú n̄i naxino iin viko. Ta kúú n̄i chikátían noo ndíta na. Ta tein viko ñoo n̄i ka'an tach̄i Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e man̄i yu'u. Kueídó'o ndó to'on ká'an xi —kaá na.

⁸ Tá n̄i nande'é tuku ra, kúú sa k̄o k̄a va ṭaa ñoo ndíta. Ndada iin tó'ón mií vá Jesús iin.

⁹ Ta noo konoo na kua'an na ndika yúku ñoo, dá n̄i sa'anda Jesús choon noo ṭaa n̄i sa'an xí'ín ná ñoo ña ná o sa kóo ini ra nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña n̄i xini ra din̄i yúku ñoo nda ná kasandaá kuu natakí na n̄i nduu ṭaa ñayuu yó'o. ¹⁰ Sa'á ñoo k̄o ní nakani ta'on ra sa'án. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón mií rá kua'an ra ndi kua'an ña n̄i ka'an Jesús ña natakí na. ¹¹ Dá n̄i ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndiva'a ká'an ṭaa dána'a ley Moisés ña dinñó'ó k̄a kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dákaki ñaa?

¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ña dinñó'ó k̄a kánian kii Elías ndeyíko na ndidaá ña'a. Ta, ¿á k̄o ná'á ta'on ndó ña ká'an ta'ani tuti ī Ndios ña kánian ndo'o nda'o ní o n̄i nduu ṭaa ñayuu yó'o, ta kenóo nda'o ñaa ñayuu? ¹³ Tído yu'u kúú na kaá ña sa n̄i kixi va Elías, ta n̄i kee ra xí'ín ná táto'on k̄i'o n̄i ka'án rá kee ra, ch̄i k̄i'o díón ká'an tuti ī Ndios sa'a ná —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús iin tayíí nákaa espíritu kini

¹⁴ Tá n̄i naxino na noo n̄i kandoo dao k̄a ṭaa xionoo xí'ín ná, kúú n̄i xini na kua'á nda'o ñayuu ndíta noo ndéi ra. Ta ndíta ta'ani dao ṭaa dána'a ley Moisés dándich̄i ñaa rá. ¹⁵ Tá n̄i xini ñayuu ñoo ña v̄ei Jesús, kúú n̄i naá vá iní na ndé'é ñaa ná. Dá n̄i kee na taxí tá'an na kua'an na ka'an na ndisá'án xí'ín ná.

¹⁶ Dá n̄i ndato'ón Jesús ṭaa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndá sa'a dándich̄i tá'an ndó xí'ín ṭaa dána'a ley Moisés káa?

¹⁷ Dá n̄i kaa iin ṭaa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo xí'ín ná:

—Maestro, yó'o né'i de'i n̄i kasáai, dá ch̄i nákaa espíritu kini ini xi, ta n̄i kandoo ñí'í xi kéean. ¹⁸ Ndeí kúú mií vá noo nákaa xi, ta tíin ñaa espíritu kini yó'o, ta dánkao ñaaán nda noñó'o, ta kánkuei chi'ion yú'u xí, ta chíchi tá'an no'o xi, ta kúyito xi kéean. Sa n̄i seí nda'av̄i noo ṭaa xionoo xí'ín ní ña ná taó raan, tído k̄o ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

¹⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ṭaa xionoo xí'ín ná:

—¿Nandeé k̄a vían ñayuu k̄o kándisa kúú ndo'ó! ¿Ndidaá k̄a ví kooi xí'ín ndó, dá kandeé ini ndo yu'u? Ta, ¿ndidaá k̄a ví k̄i'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó xi ná kii ndó —kaá na.

²⁰ Dá né'e ñayuu ñoo tayíí ló'o ñoo n̄i kasáa na noo iin Jesús. Dá tá n̄i xini espíritu kini ñoo Jesús, ta kúú n̄i sa'ání yí'í va ñaaán, ta kúú n̄i kankao xi nda noñó'o n̄i keean, ta n̄i dandió tuú ñaaán. Ta kúú kánkuei chi'ion yú'u xí. ²¹ Dá n̄i ndato'ón Jesús tatá xi:

—¿Ndá oon n̄i kasá'á ndó'o xi díón?

Dá n̄i kaa ra:

—Ndaá leé va xi n̄i kasá'á ndó'o xi dión. ²² Ta kuá'á nda'o ta'ándá dánkao ñaá espíritu kini yó'o noo kéi ñó'o, noo takuif viti, dá chi ka'ání ñaáán kónian. Tá kandeé ní nduva'a ní xi, dá kían ku'u ini ní sa'á ndu'u, ta chindeé ní ndu'u.

²³ Dá n̄i kaa Jesús:

—Ná dá'a ni ka'on, “tá kandeé ní nduva'a ní xi”, chi ndidaá vá ña'a kuu kee yu'u xí'ín ñayuu kándéé ini ñaá.

²⁴ Kúú n̄i kayu'ú tatá xi:

—Kándéé in̄i mií ní. Ta chindeé ní yu'u ná kandeé cháá ka in̄i mií ní —kaá ra.

²⁵ Tá n̄i xini Jesús ña n̄i kasá'á náta kuá'á nda'o ñayuu, dá n̄i sa'anda na choon noo espíritu kini ñoó, ta kaá na:

—¡Espíritu kini, espíritu kéñí'i, espíritu kédó'ó! ¡Yu'u sa'ándá choon noon! ¡Kua'an keta kíi ini tayíi xaan! ¡Ta o sa nándiío koo kaon ndu'on ini xi! —kaá na xí'án.

²⁶ Dá n̄i kayu'ú kó'óán. Ta kúú tuku va n̄i sa'ání yí'i ñaáán. Dá ví n̄i ketaan kua'an ini xi. Ta kúú táto'on kándu'u iin ndii, kí'o dión n̄i nandú'u xí n̄i kee espíritu kini ñoó. Sa'á ñoó kuá'á nda'o ñayuu ñoó ká'an ña n̄i xi'i va xi. ²⁷ Dá n̄i tiin Jesús ndá'a xí. Dá n̄i ndane'e ñaá ná. Ta kúú n̄i nakuíin ndichi xi.

²⁸ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i ku'u Jesús ini iin ve'e iin ñoó. Dá n̄i ndato'on ñaá taa xionoo xí'ín ná:

—¡Ndiva'a ko ní kándéé ndu'u taó ndú espíritu kini ñoó?

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná o káka ndo ña man̄i noo Ndios, ta ná o káne'e īi ndo, dá kían o kándéé ta'on ndó taó ndóan, chi ña kini nda'o kían —kaá na.

Yó'o n̄i kast'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

³⁰ Dá n̄i keta Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoó, dá n̄i kee na kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta ko kóni ta'on Jesús ña kandaá ini dao ka ñayuu ndeí ko'on na, ³¹ chi kóni na dána'a na sav'a noo taa xionoo xí'ín ná ñoó, ta di'a n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ko'on iin taa nakí'o ra na n̄i nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta tukú, dá ka'ání ñaá rá. Tído tixi kuú óni, ta kúú nataki va na —kaá na.

³² Tído ko kátóni ta'on ini ra ndiva'a ká'an na dión, chi yu'ú ra ndato'on ñaá rá.

Yó'o n̄i daná'a Jesús sa'á ndi ndáa ra kúú ta ndáya'i cháá ka noo Ndios

³³ Dá n̄i saá na ñoo ká'ano naní Capernaum. Ta noo ndéi na ini iin ve'e, dá n̄i ndato'on Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¡Ndá sa'a ndátó'on kuáchi ndo vei ndó íchi ñoó? —kaá na.

³⁴ Tído ni iin tó'on rá ko ní ka'an, dá chi noo vei ra íchi ñoó ndátó'on kuáchi ra sa'a ndi ndáa ra kúú taa ndáya'i cháá ka tein mií rá. ³⁵ Dá n̄i sa koo Jesús. Dá n̄i kana na ta xionoo xí'ín ná ñoó. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndi ndáa ndo'ó katóo kakuu taa kandaya'i kuiin noo, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó na iin sata kuií, ta koni kuáchi ndó noo ndidaá ka na —kaá na.

³⁶ Dá n̄i tiin Jesús ndá'a iin tayíi ló'o. Dá n̄i chikani ñaá ná noo taa xionoo xí'ín ná ñoó. Dá n̄i ndane'e ndaa ñaá ná. Dá n̄i kaa na:

³⁷ —Ndi ndáa miío ñayuu natiin va'a iin ta ló'o táto'on kúú ta yó'o sa'á ña kúú ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u n̄i natiin va'a na. Ta na n̄i natiin va'a yu'u, nda tatá Ndios n̄i natiin na, chi mií ná n̄i tanda'a yu'u veii ñayuu yó'o —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu ko naá xí'ín ná, noón kúú na ndita xoo mií ná

³⁸ Dá n̄i kaa Juan xí'ín ná:

—Maestro, n̄i xini ndu'u iin taa taó espíritu kini xí'ín kuú mií ní. Tído ko xionoo ta'on ra xí'ín yó, sa'á ñoó n̄i chituu va ndu'u ra.

³⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná dá'a ni chituu ndó ra, dá chi ndi ndáa miío ñayuu kée ña ndato xí'ín kuú yu'u, noón kúú na o kúú ta'on ka'an ndava'a na sa'í. ⁴⁰ Chi na ko naá xí'á, noón kúú na ndita xoo yó. ⁴¹ Ta ndi ndáa miío ñayuu nakí'o, va'ará iin yáxi ló'o takuíi ná ko'o ndó sa'a ña

kúu ndó kuendá yu'u, nā kúu Cristo, ta kúu miían ndaa kuiti ká'ín xí'ín ndó ñā nandió né'e Ndios ñā va'a noo ná —kaá Jesús.

Miían ndúsā kanda yō mií yó, dá chí oon ni ví yá'a iin ká nā kee na kuachi sa'a yō

Dá nī kaa ta'ani Jesús:

⁴² —Ndi ndáa mií vá ñayuu nī kandeé nī daká'an kue'é takuálí kándisa yu'u ñā ná yá'a xi kee xi kuachi, noón kúu nā va'a cháa ká ná kandikō yuu molino dikō ná, ta ná dáketa ñáá ná ini taño'o. ⁴³ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Chí va'a cháa ká ví ñā ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú xoo ndá'a ndo indayá noo kéí ñó'o, tá'an ñā ni iin kuu o ndá'o, ⁴⁴ noo ñó'o tikudí seí ñáá, kirí kō xí'i, dá ri ñó'o keí ñóó, ni iin kuu o ndá'o ñā. ⁴⁵ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Chí va'a cháa ká ñā ku'u ndó xí'ín iin xoo sa'a ndo noo ió Ndios, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú xoo sa'a ndo indayá noo kéí ñó'o, tá'an ñā ni iin kuu o ndá'o, ⁴⁶ noo ñó'o tikudí seí ñáá, kirí kō xí'i, dá ri ñó'o kéí ñóó, ni iin kuu o ndá'o ñā. ⁴⁷ Ta tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín iin nduchí nóo ndo, dá kían taó ndóan. Chí va'a cháa ká ñā ku'u ndó xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo noo ió Ndios dándáki na, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú nduchí nóo ndo indayá, ⁴⁸ noo ñó'o tikudí seí ñáá, kirí kō xí'i, dá ri ñó'o kéí ñóó, ni iin kuu o ndá'o ñā.

⁴⁹ 'Chí ndidaá vá ñayuu kandōo vii kee ñii xí'ín ñó'o, ta ndidaá ñā'a dókō ná noo Ndios kandōo vii kee ñii. ⁵⁰ Ta iin ñā va'a kúu ñii, tído tá nī ndi'i ñā o'ovaan, ¿ndi koo keeá, dá ke'o'ova tuku yóan? Cho'on ini ndo kechóon va'a ndó táto'on kéchóon va'a ñii, dá koni ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin ndó xí'ín iin ká ndo —kaá Jesús.

10

Di'a kua'an ñā nī daná'a Jesús sa'a ñā kō vá'a dánkoo taa ñadi'í ra

¹ Dá nī keta Jesús ñoo ñóo kua'an nā xí'ín tã xionoo xí'ín ná. Dá nī yá'a na noo kúu kuendá Judea. Dá nī kasandaá nā iin ká xoo yuta naní Jordán. Ta ñóo nī nataka tuku ñayuu noo Jesús. Dá nī daná'a tuku na táto'on kī'o kée na. ² Dá nī natuu yati dao tã fariseo noo iin na, dá nī ka'an rá dátuu ñáá rá noo ñayuu ñóo. Sa'a ñóo nī ndato'on ñáá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin taa ñadi'í ra?

³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndí nī sa'anda Moisés choon noo ndo sa'a ñā yó'o?

⁴ Dá nī kaa tã fariseo xí'ín ná:

—Nī sonó vá Moisés ñā kuu va kī'o iin taa iin tuti noo ñadi'í ra ñā ká'an ñā kóni ra ka'anda tá'an ra xí'an. Ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñáá rá.

⁵ Dá nī kaa Jesús:

—Sa'a ñā káxi nda'o nío ndo, sa'a ñóo nī sonó Moisés noo ndo ñā kuu kee ndó dión, ⁶ tído nda mí sa'a, tá kuu nī kava'a Ndios ndidaá ñā'a, “nda daá vá nī kava'a na iin taa xí'ín iin ñá'a”. ⁷ “Sa'a ñóo kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, ⁸ dá kían nduu na ndadá iin tó'ón vá.” Ta kō kúu ká nā uu, ndadá iin tó'ón vá kúu ná. ⁹ Ta mií Ndios kúu nā nī dakí'in tá'an ñáá, sa'a ñóo ni iin tó'ón ñayuu kō kánian ka'anda tá'an na —kaá nā.

¹⁰ Dá tá nī ndisáa nā ve'e noo ndéi na, dá nī ndato'on ñáá tã xionoo xí'ín ná ndi kóni kaa ñā nī ka'an nā. ¹¹ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndi ndáa mií taa nī dánkoo ñadi'í ra, ta nī tandá'a rá xí'ín iin ká ñá'a, roón kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín iin ká ñá'a ñóo noo Ndios. ¹² Ta ndi ndáa mií vá ñá'a nī dánkoo yíian, ta nī tandá'an xí'ín iin ká taa, dá kían yá'a ta'anián kéeán kuachi xí'ín iin ká taa ñóo noo Ndios —kaá nā.

Yó'o nī kika Jesús ñā maní sa'a takuálí noo Ndios

¹³ Ta ndáka ñayuu ñóo takuálí vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído nī kasá'a taa xionoo xí'ín ná dánani ra ñayuu ñóo. ¹⁴ Ta kō ní náta'an ta'on ini Jesús tá nī xini nā ñā kée ra dión. Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá chī ñayuu kándéé ini tatá Ndios tátō'on kándéé ini takuálí xaan tatá xi, noón kúú na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ¹⁵ Miiñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndaa na ko kándía ña dándáki ñaa Ndios tátō'on kī'o kándía takuálí ña dándáki ñaa tatá xi, noón kúú na o koní ndu'u na tixi ndá'a Ndios —kaá Jesús.

¹⁶ Dá ni nomi na takuálí ñoó. Dá ni chinóo na ndá'a ná diní xí. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'a xí.

Dí'a ni ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁷ Dá ni naki'in tuku Jesús íchi kua'an na, dá kánkono iin taa ni saa ra ni sa kuín xití rá noo ná. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndí kían kánian kee yu'u, dá ni'í ña kataki chíchíí?

¹⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúú yu'u iin na va'a? Ta ni iin tó'on ñayuu ko kúú na va'a. Sava'a iin tó'on diní Ndios vá kúú na va'a. ¹⁹ “Sá ná'á vá yo'ó ndi kua'an choon ni sa'anda Ndios: o sa kéeon kuachi xí'ín iin ñá'a, ña ko kúú ñadi'óon, ta o sa ka'ánóon ndii, ta o sa kí'ín kuí'ínón, ta o sa ká'on ña to'ón, ta o sa dándá'ávóon ñayuu, ta koo ñaño'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon” —kaá na.

²⁰ Dá ni kaa taa ñoó:

—Nda ló'o vei ni kasá'á seídó'i ndidaá choon yo'o, maestro.

²¹ Dá ni ku'u ini Jesús sa'a rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndadá iin tó'on vá ña'a kómaní keeón viti, tá dáá. Kua'an dikó ndi'ón ña'a ió nooon. Ta dasón di'ón ñoó noo na kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanoón xí'ín yu'u.

²² Tá ni seídó'o ra ña ni ka'an Jesús, kúú ndaa nda'í va ni kuu ini ra, dá ni ndakuín ra kua'an ra xí'an kúnda'í ini ra, chí ta kuiká nda'o kúú rá.

Dí'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á na kuiká

²³ Dá ni nandé'é Jesús noo ndidaá ñayuu ni kao noo ndíta ñoó. Dá ni kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ñoó:

—¿Nandéé ka ví kuáchi kían, dá ndu'u na kómí ña kuiká tixi ndá'a Ndios!

²⁴ Ni naá vá iní ta xionoo xí'ín ná tá ni seídó'o ra ña ni ka'an na dión. Tído ni nandió koo tuku Jesús ni ka'an na:

—¿Nandéé ka ví kuáchi, dá ndu'u na kándéé téi iní ña kuiká ná tixi ndá'a Ndios! ²⁵ Kaon cháá ka chika'anda iin camello yái iin ión tukú o duú ña ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios —kaá na.

²⁶ Tá ni seídó'o ra to'on yo'ó, kúú ka'í ka ví ni naá iní ra. Dá ni kasá'á ndátō'ón tá'an ra:

—¿Nda yoo ni'í ña káki na, tá dáá? —kaá ra.

²⁷ Dá ni nandé'é ñaa Jesús, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ni iin tó'on ta'on ñayuu o kándéé kee dión, sava'a Ndios kúú na kándéé kee dión, dá chí ndidaá tá'an va ña'a kándéé ná kee na.

²⁸ Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Kandé'é ní, chí ndu'u kúú ra ni dankoo ndi'i ndidaá kúú ña'a ió noo ndú, ta xionoo ndu xí'ín mií ní.

²⁹ Dá ni kaa Jesús:

—Miiñan ndaa ná ká'in xí'ín ndó, ndi ndaa miíó na ni dankoo ve'e na, o ñani na, o kī'o na, o ku'u na, o tatá na xí'ín naná na, o de'e na, o ñó'o ná sa'a yú'u o sa'a to'on va'a dána'í, ³⁰ noón kúú na nani'í iin ciento ka ña'a tiempo viti sa'á ña ni dankoo na, chí ni'í ná kuá'á ka ve'e, xí'ín kuá'á ka ñani, xí'ín kuá'á ka kī'o, xí'ín kuá'á ka ku'u, xí'ín kuá'á ka naná, xí'ín kuá'á ka de'e, xí'ín kuá'á ka ñó'o, va'ará ndo'o naní nío ná kee dao ñayuu. Tído cháá ka chí noo, dá natiin na ña kataki chíchí ná. ³¹ Tído kuá'á nda'o ñayuu kúú noo ñayuu yo'ó, noón di'a kúú na kakuu noo ndí'i kuií noo Ndios. Ta na kúú noo ndí'i kuií noo ñayuu ñayuu yo'ó, noón di'a kakuu na nakuita noo noo Ndios tiempo daá ñoó.

Yó'o ni kastō'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

³² Dá n̄i kee Jesús k̄okaa na kua'an n̄a íchi kua'an ñoo Jerusalén, ta xió noó n̄a kua'an n̄a noó t̄a xionoo xí'ín ná. Ta naá vá iní r̄a kua'an r̄a xí'ín ná, ta tákuei yu'ú ñaa rá kua'an r̄a. Dá n̄i taó xóo tuku Jesús ndin ux̄i ūu t̄a ñoo tein dao ka ñayuu ñoo. Dá n̄i kasá'á ná nákaní na xí'ín rá sa'á ndí k̄ián ndo'o na:

³³ —Kande'é ndó, chí viti k̄ián k̄okaa yó kua'an yó ñoo Jerusalén. Ta ko'on iin t̄a nak̄i'o ra n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o noo ndá'a t̄a dut̄i saku'a, xí'ín noo ndá'a t̄a dána'a ley Moisés. Ta roón kúu r̄a kandoo ña kánian kuu n̄a. Dá nak̄i'o ñaa rá noo ndá'a t̄a tukú.

³⁴ Dá ked̄iki ndaa ñaa rá, ta kani ñaa rá, ta tuu ndaa dij̄i ñaa rá, dá ka'ání ñaa rá. Tído t̄ixi kuu óni, dá nataki n̄a —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i xik̄a Juan xí'ín Jacobo iin ña man̄i noo Jesús

³⁵ Dá n̄i natuu yati Jacobo xí'ín Juan, r̄a kúu de'e Zebedeo, noo iin Jesús. Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Maestro, kóni ndu'u ña kee ní iin ña man̄i xik̄a ndu'u noo ní.

³⁶ Dá n̄i ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Ndí k̄ián kee xí'ín ndó, kóni ndo?

³⁷ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Konó ní ná kande'i ndu dij̄in ní noo ndato téi náye'e ndaa noo koo ní dándáki ní. Iin ndu'u ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ka ndu ná koo xoo íti ní.

³⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kó ná'á ta'on ndó ndí k̄ián xik̄a ndo. ¿Á ío ndo'ó ña ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ío ta'ani ndó ña kodo ndúta ndo tát̄o'on k̄i'o kodo ndúta yu'u xí'ín ña ndo'í?

³⁹ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Ío vá ndu'u ña ndo'o ndu dión.

Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Míían ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndúta ta'ani ndó xí'ín ña ndo'o naní nio ndo tát̄o'on k̄i'o ndo'o yu'u. ⁴⁰ Tído ña kande'i ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u k̄ián. Chí ñoo k̄ián k̄i'o Ndios noó n̄a n̄i kaxi mií ná kande'i ñoo —kaá n̄a.

⁴¹ Dá tá n̄i seido'o ux̄i ka t̄a ñoo ña n̄i xik̄a Jacobo xí'ín Juan noo Jesús, kúu n̄i karyíí nda'o ra xí'ín rá. ⁴² Dá n̄i kana Jesús ndidaá rá, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Sa ná'á vá ndó tát̄o'on k̄i'o kée t̄a né'e choon dándáki ra ñoo ño'ó ñayuu yó'o, chí kéndúsa r̄a xí'ín ñayuu kueidó'o ñaa ná. Ta r̄a né'e choon ná'ano, sa'ándá r̄a choon noó ñayuu ño'ó t̄ixi ndá'a rá. ⁴³ Tído k̄o káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chí ndi ndaa ndo'ó katoó kakuu iin t̄a ndáya'i tein mií ndó, dá k̄ián kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo. ⁴⁴ Ta ndi ndaa ndo'ó katoó kakuu noo, dá k̄ián kánian koni kuáchí di'a ndó noo ndidaá ka ndo. ⁴⁵ Chí k̄o ní kásaa ta'on n̄a n̄i nduu t̄a ñayuu yó'o ña koni kuáchí di'a ñayuu noo ná. Di'a n̄i kasáa n̄a koni kuáchí di'a na noó ñayuu, ta nak̄i'o na mií ná kuu n̄a, ta dión, dá dit̄a ná ndidaá ñayuu t̄ixi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i nduva'a Jesús iin t̄a k̄o túu noo naní Bartimeo

⁴⁶ Dá n̄i saa n̄a iin ñoo naní Jericó. Dá tá n̄i keta na ñoo ñoo kua'an n̄a xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná, kúu kuá'á nda'o ñayuu tákuei kua'an sata ná. Ta ío iin t̄a k̄o túu noo naní Bartimeo, r̄a kúu de'e r̄a naní Timeo. Ta yu'ú íchi ñoo ío r̄a sáti ra. ⁴⁷ Tá n̄i seido'o ra ña vej̄i Jesús, n̄a ñoo Nazaret, kúu n̄i kasá'á káyu'ú rá:

—¡Jesús, de'e n̄a ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁸ Ta kúu kuá'á nda'o ñayuu n̄i kasá'á dánani ñaa ná, dá ná kutádj̄i rá, ká'án ná. Tído n̄i'í cháa ka n̄i kasá'á káyu'ú rá:

—¡De'e n̄a ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

⁴⁹ Dá n̄i sa tuu tóo Jesús, dá n̄i sa'anda n̄a choon noó ñayuu ñoo ña ná ka'an n̄a xí'ín t̄a ñoo saa r̄a noo ná.

Dá n̄i kaa ñayuu ñoo xí'ín rá:

—Ndeé koo inon, ta nakuijn ndichi, chí kána Jesús káa yo'ó ko'on.

⁵⁰ Dá n̄i dakána ra kotó ra. Kúú n̄i nakuijn ndichi ra. Dá n̄i kee ra kua'an ra noo ín Jesús. ⁵¹ Dá n̄i ndato'ón ñáá ná:

—¿Ndí kían kónon keei xí'ón?

Dá n̄i kaa ta kọ túu noo ñoó:

—Maestro, kónii ña natuu nooí.

⁵² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an viti, chí sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñoó n̄i ndyva'ón.

Ta kúú viti'ón di'a n̄i natuu noo rá. Ta kúú n̄i kee ra tákaa ra Jesús kua'an ra.

11

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú n̄i kuyati na ñoo Jerusalén, chí sa n̄i kasandaá yati na ñoo naní Betfagé xí'ín ñoo naní Betania. Ta ñoó kúú noo né'e tá'an yati xí'ín iin yúku naní Olivos. Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo uu ta xionoo xí'ín ná, ² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Tá n̄i saa ndo n̄i ku'u ndó káa, dá nani'i ndo noo ndíko iin burro, kirí kọ ñá'a kandodó ná. Tá n̄i nani'i ndo rí, dá ndaxí ndó rí kandaka ndó kii ndó. ³ Tá ndáa na ndato'ón ñáá: “¿Ndiva'a ndaxí ndó rí?”, dá kaa ndo xí'ín ná: “Dá chí xínñó'ó sato'o ndu rí, ndi'i daá, dá tanda'á ná ndu kii ndu ndaka ndu rí”, kaa ndo —kaá Jesús xí'ín rá.

⁴ Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúú n̄i nani'i rá noo ndíko burro ñoó yati yé'é ve'e ín yu'ú íchí ñoó. Dá n̄i ndaxí rá rí. ⁵ Tá n̄i xini dao ñayuu ndíta ñoó, dá n̄i ndato'ón ñáá ná:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaan?

⁶ Dá n̄i kaa ra táto'on k̄i'o n̄i ka'an Jesús xí'ín rá. Dá n̄i sonó vá ná né'e ra burro ñoo kua'an ra. ⁷ Ta ndáka ra rí n̄i saa ra noo ió Jesús, dá n̄i chikodó rá kotó ra sata rí. Dá n̄i kaa Jesús kanoo na kua'an na.

⁸ Dá n̄i kasá'á kua'á nda'o ñayuu chíndei na kotó na me'í íchí noo vei Jesús ñoó. Ta dao ka na n̄i sa'anda ndá'a yito, dá n̄i chíndei naan íchí noo ya'a na ñoó.

⁹ Ta ñayuu xio noo kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei vei chí sata ná n̄i kasá'á káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúú na yó'o, chí vei na xí'ín choon sato'o yo Ndios! ¹⁰ ¡Na ká'ano kúú na yó'o, chí vei na dándáki na ñoo yo táto'on n̄i dandáki ñáá rey David tá sa na'á! ¡Ná natiin Ndios ñañó'ó nda noo ió na noo dikó! —kaá ñayuu ñoó.

¹¹ Dá n̄i ku'u Jesús ñoo Jerusalén. Dá n̄i sa'an na ve'e ño'o ká'ano. Tá n̄i ndi'i n̄i sa nde'é ná ndidaá ña'a ió ñoó, dá n̄i kee na kua'an na ñoo naní Betania xí'ín ndin uxí uu ta xionoo xí'ín ná, chí sa n̄i ini va.

Di'a n̄i ndo'o iin taño'ó n̄i kee Jesús

¹² Tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu ñoó, dá n̄i kankuei na ñoo Betania kua'an na. Dá nda'í n̄i kasá'á kuíko Jesús. ¹³ Ta kúú n̄i xini xíká vá ná ín iin taño'ó, ta ndato kuí ín ndá'a ra. Dá n̄i kee na kua'an na noo ín rá, ná kande'á á ín tiño'ó keí ná. Tído tá n̄i saa na n̄i sa nde'é ná, kúú kọ ta'ón tiño'ó ín noo ra. Sava'a ndá'a óon va rá ín, chí kọ ñá'a ta'on kasandaá yoó kuiin rí. ¹⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín taño'ó ñoó:

—¡Ni iin kuu ka ná o keí ni iin tó'ón ñayuu kui'i yo'ó!

Ta kúú n̄i seíd'o va ta xionoo xí'ín ná ña dión n̄i kaa na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i taó ndi'i Jesús ta díko xí'ín ta xíin kua'an ra sata vé'e ño'o ká'ano

¹⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i nasáa na ñoo Jerusalén. Dá n̄i ku'u na yé'é ve'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'á ná taó ndi'i na ta díko xí'ín ta xíin kua'an ra sata vé'e. Kúú n̄i dakuei na ndidaá mesa noo ndéi ta nádaon di'ón. Kúú n̄i sata ni'ini na téi kándi'i ta ndéi díko paloma.

¹⁶ Kúú kọ ní sóno ta'on na ña chika'anda ni iin tó'ón ñayuu ini yé'é ve'e ño'o ñoó xí'ín ña'a né'e na kua'an na.

¹⁷ Ta kúú ñoó n̄i kasá'á Jesús dána'a na noo ñayuu ñoó, ta kaá na:

—¿Á kọ ndúsaa ta'on ini ndo ña di'a va kaá tuti ij Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ndéi iin ní kúú ñayúú, dá ka'an na xí'ín yu'u”, kaáan? Tído ndo'o kúú na ndéi kéean táto'on iin káo ta kui'íná —kaá na.

¹⁸ Tá n̄i n̄i'í tó'on t̄aa dána'a ley Moisés x̄í'ín t̄a dut̄i saku'a'ā n̄a n̄i kee na dión, dá n̄i kasá'á rá ndúkú rá ndi kee ra, dá ka'ání ñáá rá. Tído yu'ú r̄a, ch̄i ndidaá kúú vá ñayuu ñóo n̄i naá iní seídó'o na ña dána'a Jesús. ¹⁹ Dá tá n̄i kuaá kuú dáá ñóo, dá n̄i keta Jesús ñoo Jerusalén kua'an n̄a x̄í'ín t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'á taño'ó n̄i da'ichi n̄a ñoo

²⁰ Tá n̄i tuu noo iin k̄a kuú, dá n̄i ya'a yati na noo ín taño'ó ñóo, kúú n̄i xini t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná ña nda yo'o ví rá n̄i ichi. ²¹ Dá n̄i ndusáa ini Pedro ña n̄i ka'an Jesús x̄í'ín yíto ñoo. Dá n̄i kaa ra:

—Maestro, káa ch̄i, taño'ó, kirá n̄i dat̄ai chi'an mií ní káa, n̄i ichi va rá.

²² Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Kandéé ká'ano iní ndo Ndios. ²³ Miían ndaa kuiti ná ka'in x̄í'ín ndó; ndi ndáa ndo'ó n̄i kuu va ná ka'an x̄í'ín yúku káa: “Kuxoo, ta kua'an dáketón miíon ini taño'ó káa”, ta torá k̄o nákani kuách̄i ini ndo, ta kándisa ndaa ndo ña k̄i'o dión koo, dá kían kasandaá ndisa va ña n̄i ka'an ndo. ²⁴ Sa'á ñoo ká'in ña ndidaá kúú vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, ta kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'í ndisa va ndóan. ²⁵ Tído tá tein ká'an ndo x̄í'ín Ndios, ku'u ká'ano ini ndo sa'a ñayuu naá tá'an x̄í'ín ndó, dá kían nda tatá ndo Ndios, na ió induú, k̄i'o ká'ano ta'ani ini n̄a sa'á kuachi mií ndó. ²⁶ Ch̄i tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ñoo, dá kían ni tatá Ndios, na ió induú, o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuachi mií ndó —kaá Jesús.

Yó'o n̄i ndato'on t̄a fariseo Jesús ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo ná

²⁷ Dá n̄i kasáa tuku Jesús x̄í'ín t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná ñoo Jerusalén. Dá n̄i kasá'á ná x̄ionoo na noo ín ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá n̄i natuu yati t̄a dut̄i saku'a'ā, x̄í'ín t̄a dána'a ley Moisés x̄í'ín t̄a sá'ano ñoo. ²⁸ Dá n̄i ndato'on rá Jesús:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo n̄i x̄i'o choon yó'o noo ní ña kee nían? —kaá r̄a.

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ta ná ndato'on ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá n̄i kat̄i'a ndó n̄i nandió né'e ndóan, dá kasto'on yu'u x̄í'ín ndó ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo ña kéei ña yó'o. ³⁰ ¿Ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios n̄i x̄i'oan, o t̄aa? Ka'an ndo ná kande'á —kaá n̄a.

³¹ Dá n̄i kasá'á ndátó'on tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios n̄i x̄i'o ñáá, dá kían kaa r̄a x̄í'á: “¿Ndiva'a k̄o ní kándisa ndó ña n̄i daná'a r̄a, tá dáá?” ³² Tído, o kúu ta'on kaa yo ña t̄aa n̄i x̄i'o ñáá.

Dión n̄i kaa r̄a, ch̄i yu'ú r̄a kée ñayuu kuá'a ñoo. Ch̄i ndidaá vá noón kándisa ña miían ndaa ndisa Juan n̄i sa kuu iin profeta n̄i tanda'a Ndios n̄i kii. ³³ Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín Jesús:

—K̄o ná'á ta'on ndu'u ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo Juan.

Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on x̄í'ín ndó ndá yoo n̄i x̄i'o choon noo ña kéei ndidaá ña yó'o —kaá n̄a.

12

Di'a kua'an ña n̄i nakani Jesús sa'á ña n̄i ndo'o iin sato'o uva

¹ Dá n̄i kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a x̄í'ín to'on dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

—Iin kuú n̄i dandée iin t̄aa yitó uva noñó'o rá. Ta n̄i ch̄ikáa r̄a korráan. Dá n̄i kava'a ra noo ko'óni ndúta uva ñoo. Ta n̄i kava'a ta'ani ra iin ve'e dikó noo kanóo r̄a kandaa uva ñoo.

Dá n̄i dikó ndodó raán noo dao k̄a t̄aa kéchóon. Dá n̄i kee ra kua'an x̄iká rá. ² Dá tá n̄i x̄inkoo tiempo ta'anda uva ñoo, dá n̄i sa'anda r̄a choon noo iin mozo r̄a ña ná ko'on r̄a noo ndéi t̄a kéchóon ñoo natiin ra uva, kirí kánian ni'í rá. ³ Tído tá n̄i saá mozo ñoo, dá n̄i ndakuei t̄a kéchóon noo uva ñoo n̄i kani ñáá rá. Ta ni iin ña'a k̄o ní x̄i'o ra kane'e mozo ñoo no'o r̄a. ⁴ Dá n̄i nandió k̄o tuku sato'o ñoo n̄i sa'anda r̄a choon noo iin k̄a mozo r̄a kua'an r̄a. Tído tá n̄i saá r̄a noo ndéi t̄a kéchóon ñoo, dá n̄i ndakuei tuku ra n̄i kani ñáá rá x̄í'ín yuu, ta n̄i darkue'e r̄a d̄ini rá, ta n̄i ndeine'e ñáá rá. ⁵ Dá n̄i nandió k̄o tuku sato'o

ñoó n̄i sa'anda r̄a choon noō iin k̄a mozo kua'an r̄a. Tído tá n̄i sāa r̄a, dá n̄i sa'ání ñáá t̄a kéchóon ñóó. Ndi'i daá, dá n̄i sa'anda sato'o ñóó choon noō kua'a k̄a mozo kua'an r̄a. Tído dao ra n̄i kani ra, ta dao k̄a r̄a n̄i sa'ání rá.

⁶ Ta ndá dá iin tó'ón vá ñayuu kámanj̄ chinda'á rá ko'on. Ta yó'o kúú iin tó'ón dinj̄ de'e manj̄ rá. Kúú n̄i sa'anda r̄a choon noō x̄i kua'an x̄i, ch̄i di'a n̄i kaa r̄a: “Ndá ndi kuu koo va ñañó'ó rá noō de'i”, kaá r̄a. ⁷ Tído tá n̄i sāa x̄i, ta kúú n̄i kasá'á ndátó'ón kue'é t̄a kéchóon ñóó: “T̄aa káa kúú r̄a natiin ndidaá kúú ñó'o yó'o noō tata x̄i. Kó'o ka'ání yó x̄i, dá ná kandoo ndi'i ñó'o yó'o noō mií yó”, kaá r̄a. ⁸ Dá n̄i tiin ñáá rá. Ta kúú n̄i sa'ání ñáá rá. Dá n̄i dakána ñáá rá nda sata korra noō káa yitó uva ñóó. ⁹ Ta, ¿ndi k̄ián kee sato'o uva ñóó viti, ká'án ndó? Kasaa r̄a, dá ka'ání ndi'i ra t̄a kéchóon ñóó, dá dikó ndodó r̄a ñó'o noō káa yitó uva ñóó noō dao k̄a t̄a kéchóon.

¹⁰ ¿Á ko'ón ta'on ka'i ndó tuti ij̄ Ndios? Ch̄i di'a kaáan:

Ta yuu n̄i kañó'ó t̄a káva'a ve'e,
ñoó di'a va n̄i kasandaá kakuu yuu tito.

¹¹ Dión n̄i kee sato'o yō Ndios x̄i'ín yuu ñóó.

Sa'á ñóó iin ña'a ndato nda'o k̄ián noō yō.

¹² Dá n̄i ka'án t̄a né'e choon ñóó tiin ra Jesús kadi r̄a ve'e kaa, ch̄i n̄i kandaá va ini r̄a ña sa'a mií vá rá n̄i nakani na to'on yó'o. Tído yu'ú va ra kée ñayuu kuá'a ñóó. Sa'á ñóó n̄i dankoo ra Jesús, dá n̄i kee ra kua'an r̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án dao t̄a dátuu rá Jesús

¹³ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i tanda'á rá dao k̄a t̄a fariseo x̄i'ín dao k̄a t̄a kuendá Herodes ña ná ko'on r̄a noō Jesús, ta nandukú rá ña dátuu ñáá rá, dá ná ya'a na noō ka'an na. ¹⁴ Dá tá n̄i sāa r̄a noō nákaa Jesús, dá n̄i kaa r̄a x̄i'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúú ní iin na ndaa. Ta kō yu'ú ní ni iin tó'ón ñayuu, ch̄i kō né'e ní tandíni ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á ndaya'i na o koó. Di'a dána'a ndaa ní ích̄i Ndios noō ndidaá ñayuu. Sa'á ñóó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yō noō r̄a kúú kuendá César o koó? —kaá r̄a.

¹⁵ Tído n̄i kandaá va ini Jesús ña kúú rá t̄a uu noō, ta katóo r̄a dátuu ñáá rá. Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noō to'on ká'in? Tei tóo ndó iin di'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'á.

¹⁶ Dá n̄i x̄i'o tóo ra iin di'ón kaa noō ná. Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—¿Ndá na'ána k̄ián ndá'a noō di'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu k̄ián ndá'a noōán yó'o?

Dá n̄i kaa r̄a:

—Na'ána César k̄ián x̄i'ín kuu rá.

¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Naki'o ndó ña kúú ña'a César noō rá, tá daá, ta naki'o ndó ña kúú ña'a Ndios noō ná. Ta kúú n̄i naá vá ini t̄a ñóó sa'á ña n̄i ka'an na dión.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús ña mián ndaa nataki na n̄i xi'i

¹⁸ Dá n̄i kasáa dao t̄a saduceo noō Jesús. Ta kō kándisa ta'on ra ña nataki na n̄i xi'i. Dá n̄i ndato'ón ñáá rá:

¹⁹ —Maestro, di'a kaá iin ley n̄i taa Moisés: “Tá n̄i xi'i iin t̄a, ta kō ní sá io de'e yíi ra x̄i'ín ñadi'í r̄a, dá k̄ián kánian naki'in ñáá ñani r̄a tanda'a rá x̄i'án, dá k̄ián koo iin de'e yíi naki'in kuu ñani r̄a.” ²⁰ Ta viti, n̄i sāa ndei usa ñani. Ta kúú n̄i tandá'a t̄a kúú noō ñóó, tído n̄i xi'i va ra, ta kō t̄a'ón de'e yíi r̄a ní sá io x̄i'ín ñadi'í r̄a. ²¹ Sa'á ñóó n̄i tandá'a ñani r̄a x̄i'án. Tído n̄i xi'i ta'ani t̄a kúú uu ñóó, ta kō ní sá io tuku de'e yíi r̄a x̄i'án. Ta kúú dión ta'ani n̄i ndo'o t̄a kúú onj̄. ²² Ta dión ta'ani n̄i ndo'o ndin usa ñani ñóó, ch̄i n̄i xi'i ndi'i ra, ta ni iin ra kō ní sá io de'e yíi x̄i'án. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xi'i ta'ani mií ñá'a ñóó. ²³ Sa'á ñóó, tá ná kasandaá kuu nataki na n̄i xi'i, ¿ndi káa iin t̄a ñóó kakuu yíi ñá'a ñóó, ch̄i ndin usa va ra n̄i sāa kuu yíian? —kaá r̄a.

²⁴ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndi k̄ián ká'an ndo, ch̄i kō kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti ij̄ Ndios, ta ni kō nákonj̄ ta'on ndó choon ká'ano ió noō ndá'a ná. ²⁵ Dá ch̄i tá ná kasandaá

kuu natakí ñayuu ni xi'i, o koo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na de'e di'í na tanda'a xí, dá chi táto'on ki'o ndéi ángel induú, nda ki'o dión vá kandeí na. ²⁶ Tído viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña miían ndaa natakí na ni xi'i. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó to'on ni taa Moisés? Chi tein kéj yitó táka ló'o ñoo, dá ni kaa Ndios di'a xí'ín ná: “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob.” ²⁷ Dión ni kaa na, dá chi ko kúú ta'on na Ndios noo na ni xi'i, di'a noo na takí vá kúú ná Ndios, chi ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná. Sa'á ñoo yá'a nda'o ndo'ó sa'á ña ko kándisa ndó ña natakí na ni xi'i —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús ndi kaa choon ndáya'i cháá ka ni sa'anda Ndios keeá

²⁸ Dá ni natuu yati iin taa dána'a ley Moisés, ta ni seido'o ra ña ni ka'an Jesús xí'ín ta saduceo ñoo. Kúú ni katóni ini ra ña va'a nda'o ni nandió né'e na ña ni ndato'ón ñaá rá sa'á na ni xi'i. Sa'á ñoo ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndi kaa iin choon ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka choon ni sa'anda Ndios keeá?

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Choon ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka choon ni sa'anda Ndios keeá kían kaáan di'a: “Kueídó'o ndo'ó, na ñoo Israel. Ndios, na kúú sato'o yo, iin tó'ón dini mií vá ná kúú Ndios. ³⁰ Koní ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o níyo ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo, ta xí'ín ndidaá kúú ndée ndo.” Ña yó'o kúú choon ndáya'i cháá ka ni sa'anda Ndios keeá. ³¹ Ta ña kúú uu kían sá kí'in tá'an xí'ín ña yó'o, chi di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on ki'o ndo'ó ndó xí'ín mií ndó.” Ta koó ka choon ndáya'i cháá ka noo ndin nduú choon yó'o —kaá na.

³² Dá ni kaa taa dána'a ley Moisés ñoo xí'ín ná:

—Va'a nda'o ni ka'an ní, maestro. Ndaa kuiti ni ka'an ní ña iin tó'ón dini vá kúú Ndios. Ta koó ka iin ka Ndios, sava'a iin tó'ón dini miíó ná kúú ná. ³³ Ta ndáya'i cháá ka ña koni yo Ndios xí'ín ndino'o níyo yo, xí'ín ndidaá ñaxintóni yo, xí'ín ndino'o ini miíá, xí'ín ndidaá kúú ndée yo, ta ku'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó táto'on ki'o ndo'ó yó xí'ín mií yó. Ta ña yó'o kían ndáya'i cháá ka o duú ndidaá ka ña'a dákej yo noo Ndios, o ndidaá ka ña'a dóko yo noo ná —kaá ra.

³⁴ Tá ni seídó'o Jesús ña va'a nda'o yíko ni ka'an ra, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndadá cháá vá kámani, ta kuu ndu'u yo'ó tixi ndá'a Ndios —kaá na.

Ta kúú ni iin tó'ón ka ra ko ní xi'o ndeé iní natuu ndato'ón rá Jesús sa'a dao ka ña'a.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a Cristo, na dáka'aki ñaá

³⁵ Nákaa Jesús dána'a na yé'é ve'e ño'o ká'ano ñoo, dá ni kaa na xí'ín ñayuu ñoo:

—¿Ndiva'a dána'a taa dána'a ley Moisés ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dáka'aki ñaá? ³⁶ Chi di'a va ni kaa mií David tá ni nakutí ná xí'ín Espíritu iñ Ndios:

Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u ndaá ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xini u'u ñaá tixi sa'on.”

³⁷ Mií David kaá ña sato'o na kúú Cristo, sa'á ñoo, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáá? —kaá Jesús.

Kádiñ nda'o ini ñayuu kuá'a ñoo ndéi na seídó'o na ña dána'a Jesús.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley Moisés

³⁸ Dá ni kaa ta'ani Jesús noo dána'a na noo ñayuu ñoo:

—Koo ini ndo kandaa ndo mií ndó noo taa dána'a ley Moisés, dá chi kátoó ra kandixi ra da'ón nání, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'ín rá xí'ín ñañó'ó noo xionoo ra noo yá'i. ³⁹ Ta kátoó ta'ani ra kandeí ra noo téj kúú noo ini ve'e noo náta'ka na ñoo yo, ta kátoó ta'ani ra kandeí ra téj kúú noo noo ndéi ta ndáya'i sásá'an ra noo ió víko. ⁴⁰ Ta xío ndaa ra ve'e na kuáan. Ta sa'á ña kóni ra ña ka'an va'a ñayuu sa'a rá, sa'á ñoo na'á xíka ta'i rá noo Ndios. Ta yó'o kúú ra ya'i nda'o chiya'i ra noo Ndios sa'á ña kée ra dión —kaá na.

Di'a ni kee iin ña'á kuáan kúnda'í

⁴¹ Ió Jesús yati noo taán ñayuu di'ón ini sató, ña dóko ná noo Ndios ini yé'é ño'o ká'ano ñoo, ta ndé'é ná ndi kée iin rá iin ñayuu ñoo taán na di'ón ñoo. Ta kuá'á nda'o na kuiká taán kuá'á nda'o di'ón. ⁴² Dá ni kasáa ta'ani iin ña'á kuáan kúnda'í. Ta kúu ni taán uu di'ón kaa kuálí. Kúu cháá nda'o ndáya'i ña.

⁴³ Dá ni kana Jesús ta xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Míian ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ña'á kuáan kúnda'í káa ni taán kua'a cháá ka di'ón noo ndidaá ka ñayuu káa, ⁴⁴ dá chi ndidaá na káa ni taán ña kándoo noo vá ná. Tído ñá'a káa, va'ará kúnda'í vián, ni taán ndí'an ña né'e va'án katakian —kaá na.

13

Yó'o kúu noo dána'a Jesús ña naá va ve'e ño'o ká'ano

¹ Tá ni keta Jesús yé'é ve'e ño'o ká'ano ñoo, dá ni kaa iin ta xionoo xí'ín ná:

—Maestro, kande'é ní, ki'o dión ví ná'ano yuu káa, ta ki'o dión ví ñochí káa ve'e ño'o ká'ano káa.

² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñochí nda'o káa ve'e ño'o ká'ano káa, xinóon? Tído kana'ón ña ni iin tó'ón yuu káa o kándoo kandodó tá'an, chi koon ndi'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá ni sa koo Jesús ndika yúku naní Olivos chí xoo noo túu iin ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá ni ndato'ón xoo ñaá Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan xí'ín Andrés:

⁴ —Kasto'on ní xí'ín ndu'u ndá oon koo dión. Ta, ¿ndí kían koo tá kua'an xinkoo ndidaá ña yó'o?

⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o dánda'í ñaá ni iin tó'ón ñayuu. ⁶ Chi kuá'á nda'o ta kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúu Cristo, na dáka'í ñaá.” Ta kuá'á nda'o ñayuu kandeé rá dánda'í ra. ⁷ Tá ni kanda'í ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta ni ni'í tó'on ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ño'o xíká, tído ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chi ki'o dión káni vaan koo, tído ko ñá'a ta'on kasandaá kuu noo ndí'í. ⁸ Chi ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta kasá'á naá tá'an ta'ani ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o yó'o va kasá'á ni'í nda'o taan. Ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á koo tama. Ta ña yó'o kían koo, dá kasá'á ndo'o cháá ka nío ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

⁹ Tído ndo'ó, kandaa ndo mií ndó, chi kasá'á ñayuu naki'o na ndo'ó noo ndá'a ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo ná'taka na. Ta kandaka na ndo'ó ko'on na noo ta né'e choon ná'ano, noo ta kúu rey viti sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. Dión koo, dá ni'í ndo ki'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta né'e choon ná'ano. ¹⁰ Tído míian ndúsa kánian kanoo ñayuu dána'a na to'on va'a sa'a yú'u iin ní kúu ñayuu dinñó'ó ka, dá kasandaá kuu noo ndí'í. ¹¹ Tído, tá ndáka na ndo'ó ni sa na ni naki'o na noo ta né'e choon, o sa ndí'i ini ndo sa'á to'on ka'an ndo, ta o sa ná'ani ini ndo. Sava'a to'on ni'í ndo noo Ndios, ñoo oon va kían ka'an ndo. Chi o duú mií ta'on ndó ka'an. Espíritu iñ Ndios va kúu na ka'an.

¹² Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noo ta né'e choon, dá ka'ání ñaá rá. Ta dión ta'ani kee na kúu tatá xí'ín de'e ra. Ta ndakuei ta'ani dao de'e naá ra xí'ín tatá ra, dá ka'ání ñaá rá. ¹³ Chi kasá'á koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. Tído ndidaá na ni xi'o ndeé iní ni sa ndita ndaa xí'ín nda noo ndí'í kuií, noon kúu na ni'í ña ka'í na.

¹⁴ Tá ni xini ndo ió ña kini dáyakó ñaá, ña ni ka'an profeta Daniel sa'a, noo ko kánian kooan, dá kían na ndéi chí Judea ná kuino kíí ná ko'on na nda diní yúku. (Ndi ndáa ndo'ó, na ká'í ña yó'o, nata'í iní ndo sa'án, dá kanda'í ini ndo.) ¹⁵ Ta na kándodó diní ve'e kuu dáá ñoo, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na. ¹⁶ Dá ri na ño'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na. ¹⁷ Ta, ñnda'í kúu ví na ñá'a ño'o de'e, ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chí'í tein kuu dáá ñoo! ¹⁸ Kaka ndo ña maní noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yoó vixi. ¹⁹ Chi kuu dáá kakuu iin kuu noo ndo'o naní nío ñayuu. Dá chi nda ni kasá'á va sa'a ñayuu, ta nda viti ko óon ta'on ndo'o ñayuu táto'on ki'o ndo'o na tein kuu dáá ñoo. Ta ni iin kuu ka o koo dión. ²⁰ Tído

tá kọ ní chítuu sato'o yọ Ndios tándó'ó veí koo tein kuṽ dáá ñóó, dá kíán ndi'i va ñayuu ñóó naá. Tído sa'á ña kú'u ini na sa'á ñayuu ni kaxi mií ná, sa'á ñoó chituu na tándó'ó koo tein kuṽ dáá ñóó.

²¹ Tá ka'an iin ñayuu xí'ín ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dákaki ñaá”, o tá kaa na xí'ín ndó: “Kande'é ndó, chí káa nákaa na”, ná dá'a ni kandía ndó. ²² Chí ndakuei dao taa to'ón, ta kaa ra ña mií rá kúú Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'ón. Ta kee ra ña'a ndato, xí'ín ña'a ná'ano, dá dándá'í ra ñayuu. Ta kúú nda ñayuu ni kaxi mií Ndios ndukú rá dándá'í ra. ²³ Sa'á ñoó kaon koo ndó, chí sa ni datí'ai ndo'ó tá kọ ñá'a koo dión.

Di'a koo, dá nandió kọo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

²⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Tein kuṽ dáá ñóó, tá ni ndi'i ni sa io tándó'ó ká'ano ñóó, dá nakuiin naá ndindii, ta ni yoo ka o toón. ²⁵ Dá kuei tiñoó ñó'o induú káa, ta kidi ni'ini ña ná'ano ñó'o induú. ²⁶ Dá ví koni ndo na ni nduu taa ñayuu yó'o kii na tein viko, ta ndato naye'e ndaa na noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná. ²⁷ Ta ka'anda na choon noo ángel veí xí'ín ná ko'on na nakuaka na ndidaá kúú ñayuu ni kaxi mií ná ndéi ndin komi xoo tachí, chí ko'on na noo xíká cháá ka noo kúú noño'o yó'o, ta ko'on ta'ani na noo kúú noo xíká cháá ka induú dá nditúti ná noo Jesús.

²⁸ Kane'e ndó kuendá tát'on kée taño'ó. Tá ni nduyúta noo ra, ta veí nóma yúta kuálí ra, kúú sa ná'á vá yó ña sa ni kuyati yoo koon dai. ²⁹ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo ni kasá'á kúú tándó'ó yó'o, dá kíán kana'á ndó ña sa ni kuyati va kuṽ nandió kooi kasaai.

³⁰ Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³¹ Induú káa xí'ín noño'o yó'o naá váán. Tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

³² Tído ni kọ iin ta'on ná'á ndá kuṽ kakian, o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú kọ ná'á, ta ni na kúú de'e Ndios kọ ná'á, chí iin to'ón dini mií vá tatá Ndios kúú na ná'á. ³³ Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, chí kọ ná'á ta'on ndó ndá oon koo dión.

³⁴ Chí kíán tát'on kí'o ndó'o iin taa kua'an xíká. Tá kọ ñá'a kana ra ko'on ra, dá ni dankoo too ra ve'e ra noo ndá'a taa kéchóon noo rá. Dá ni xí'o ra choon noo iin rá iin ra. Dá ni sa'anda ta'ani ra choon noo taa ndaa yé'é rá ña ná kaño'o ini ra. ³⁵ Kí'o dión ta'ani kaño'o ini ndo, chí kọ ná'á ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku na kúú sato'o ndo kasaa na. Chí oon ni ví kasaa na tá ni kuaá, o kasaa na dao ñoó, o kasaa na tá ni kana chéli, o kasaa na tá ni tuu noo. ³⁶ Chí iin ndakána va kasaa na, sa'á ñoó kaño'o ini ndo, dá kíán ná dá'a ni natiin na ndo'ó ndéi ndó kidi ndo. ³⁷ Ña ká'in xí'ín ndo'ó yó'o, ká'in xí'ín ndidaá kúú ñayuu ña ná kaño'o ini na —kaá Jesús.

14

Yó'o ni ndátó'ón kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Ta kómaní vá uu ka kuṽ, dá koo víko pascua, dá seí na Israel pan kọ ní kí'in tá'an xí'ín ña dákuita tachí ñaá. Kúú ni kasá'á ndátó'ón maña ndidaá ta duti saku'a xí'ín taa dána'a ley Moisés ndi koo kee ra, dá tiin ra Jesús, dá ná ka'ání ñaá ta né'e choon. ² Dá ni kaa ra: —Ná dá'a ni tiin yó ra tein víko, dá chí ndakuei ñayuu nakuina vaa na kí'in na sa'a rá —kaá ra.

Di'a ni kuu tá ni kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an dini Jesús

³ Ta nákaa Jesús ñoo Betania noo kúú ve'e iin taa naní Simón, tá'an ra ni sa ndo'o kue'e té'i. Ta noo ío Jesús mesa, kúú ni kasá'a iin ñá'a, ta né'an iin tindo'o ló'o ni kava'a xí'ín yuu díon naní alabastro. Ta ñoó ñó'o ndutá támi sá'an naní nardo. Ta ndutá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú ni ta'ávían dikọ tindo'o ñoó, dá ni kuei ndi'an ra dini Jesús. ⁴ Ta kúú ni xido nda'o ini dao taa ndéi ñoó, dá ni kasá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá ndéi ra:

—¿Ndiva'a dánaa oon ñá'a káa ndutá támi sá'an káa? ⁵ Ta va'a ka ví ní dikó yó ra, chí ya'i rá tát'on kí'o ní'i iin ñayuu kéchóon na oni ciento kuṽ, dá chindeé yó na kúnda'í xí'ín dí'ón ñoó, ní kúú —kaá ra.

Sa'á ñoó ni kasá'á rá dánani ra ñá'a ñoó.

⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—O s̄a dán̄ani ndó ñá'a yó'o. ¿Ndiva'a dáta'an ndoán? Chi ña va'a va kían n̄i keeán xí'ín yu'u. ⁷ Chi daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'ó, ta kuu va chindeé ndó na ndá hora ká'an mií ndó. Tído yu'u, o kóo kuií ta'oin xí'ín ndó. ⁸ Ñá'a yó'o kúu ñá xí'o ndi'i táto'on k̄i'o s̄aa ndéean nooí, chi n̄i kuei ñá ndutá támi sá'an dinií, ta k̄i'o dión n̄i kenduuan yikí koñoi táto'on k̄i'o kooi nduxii. ⁹ Miífan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndeí kúu mií va noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúu ñayuu yó'o, nakani ta'ani na ña n̄i kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña n̄i keeán —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kandoo Judas ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúu noo

¹⁰ Dá n̄i kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin ux̄i ūu t̄aa xionoo xí'ín Jesús, kua'an ra dikó rá Jesús noo t̄a duti saku'a. ¹¹ Tá n̄i seido'o t̄a duti ñoo ña n̄i ka'an Judas xí'ín rá, kúu n̄i kadii nda'o ini ra. Dá n̄i kandoo ra ña k̄i'o ra di'ón noo rá. Dá n̄i kasá'a ndúkú Judas ndí koo kee ra, dá naki'o ra Jesús noo ndá'a roón.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sadini Jesús noo ndí'í kuií xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná

¹² Tá n̄i kasandaá kuu mií noo, ña kúu víko noo seí na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'ín tá'an xí'ín ña dákuita tachían, ta sa'áni na léko kuendá víko pascua, dá n̄i ndato'ón ñaá t̄a xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu'u kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

¹³ Dá n̄i sa'anda na choon noo ūu t̄a xionoo xí'ín ná ñoo, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ká'ano kaa. Ta kaa naki'in tá'an ndó xí'ín iin t̄aa ndío yoo ño'o takuií kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo. ¹⁴ Dá tá n̄i saá ra n̄i ndu'u ra ini ve'e, dá kaa ndo xí'ín t̄aa kúu sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u: ¿Ndi kaa iin cuarto k̄i'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'ín t̄a xionoo xí'ín?” kaa ndo xí'ín rá. ¹⁵ Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánoo dikó, ta s̄a ió nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadíni yó —kaá Jesús.

¹⁶ Dá n̄i kee ūu t̄aa ñoo kua'an ra. Dá tá n̄i saá ra ñoo ñoo, kúu n̄i ndo'o ra táto'on kaa rá ió ña n̄i ka'an Jesús xí'ín rá. Ta ñoo n̄i kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

¹⁷ Dá tá n̄i kuaá ñoo, dá n̄i kasaa Jesús xí'ín ndin ux̄i ūu t̄a xionoo xí'ín ná ve'e ñoo.

¹⁸ Dá n̄i s̄a ndei na mesa. Ta tein sásá'an na ñoo, dá n̄i kaa Jesús:

—Miífan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin mií va ndo'ó, t̄a sásá'an dáó xí'ín yu'u, naki'o ñaá noo ndá'a t̄aa xiní u'u ñaá —kaá na.

¹⁹ Dá n̄i kasá'a kúnda'í nda'o ini ra. Dá n̄i kaa iin rá iin ra xí'ín ná:

—¿Á yu'u kúu, tatá?

²⁰ Dá n̄i kaa Jesús:

—Iin t̄aa nákaa tein ndin ux̄i ūu ndo kúu rá. Tá'an ra dáket̄a dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúu rá. ²¹ Ta miífan ndaa ndo'o na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o táto'on k̄i'o ká'an tuti īi Ndios. Tído nda'í va t̄aa naki'o ñaá noo ndá'a t̄aa xiní u'u ñaá. Va'a cháa ka vían ní x̄io dá'a ni kaki t̄aa ñoo, ní kúu —kaá na.

²² Ta tein noo sásá'an na ñoo, dá n̄i tiin Jesús pan. Dá n̄i naki'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda dao naan, dá n̄i x̄i'o naan noo t̄aa ñoo. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, chi ña xaan kúu yikí koñoi.

²³ Dá n̄i tiin na copa. Dá tá n̄i ndi'i n̄i naki'o na ndivé'e noo Ndios, dá n̄i x̄i'o na ra noo t̄a xionoo xí'ín ná, ta ndidaá vá rá n̄i xi'i lú'u lú'u ra. ²⁴ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndúta xaan kúu nīi yu'u, kirá dáxinkoo ña n̄i kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta kuita ra sa'á kuachi kua'á ñayuu. ²⁵ Miífan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o nándio koo kai ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saái ndutá uva noo ió Ndios dándaki na.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

²⁶ Dá tá n̄i ndi'i n̄i keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá n̄i kee na kua'an na dini yúku naní Olivos.

²⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaa sakuáa víti, dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u taa ndáka léko, ta kúu ndi ndi'i va léko kuita noó ko'on.”²⁸ Tído tá nī ndi'i nī nataki, dá kuió noó noo ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo —kaá na.

²⁹ Dá nī kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá taa yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'oin dión.

³⁰ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ón ña sakuáa víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli ta'ándá kúu uu, ta kúu sa onī va ta'ándá ndatōn sa'á yu'u.

³¹ Ta kúu nī ndundéé Pedro ka'an ra, ta kaá ra:

—Va'ará ná kánian kuu nduúí xí'ín ní, tído o ndáta ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúu kī'o dión ta'ani nī kaa ndidaá ka ta xionoo xí'ín ná ñóó.

Di'a nī kuu tá nī nī ndató'ón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³² Nī ndi'i, dá nī saa na noo naní Getsemaní. Dá nī kaa Jesús xí'ín tá xionoo xí'ín ná:

—Yó'o ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'in ka'in xí'ín Ndios, dá kasaai —kaá na.

³³ Dá nī kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan kua'an na. Dá nī kixian nī kunda'í nda'o ini Jesús, ta nī kasá'á ndó'o nda'o níó ná. ³⁴ Dá nī kaa na xí'ín rá:

—Nda'í nda'o kúu inii. Sa ndaa ndii va kúuú xiní. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o ini ndo —kaá na.

³⁵ Dá nī kee Jesús kua'an na lú'u ka chí noo. Dá nī sa kuíin xití ná, ta nī xinó ví taan na nda noño'o. Dá nī xika na noo Ndios ña tá ná kuu, dá ná o yá'a na ña vei ndo'o na ñóó.

³⁶ Ta di'a kua'an ña nī kaa na:

—Tatá ló'o mií, ndidaá kúu vá ña'a kuu kee mií ní. Ditá ní yu'u noo ndutá ova, ña kúu ña ndo'o níóí. Tído ná dá'a ni kakuuan tátō'on kī'o kóni yu'u. Ná kakuuan tátō'on kī'o kóni mií ní —kaá na.

³⁷ Tá nī nandió koo na nī ndisáa na noo ndéi ndin onī taa kua'an xí'ín ná ñóó, kúu sa kídī va ra ndéi ra. Dá nī kaa na xí'ín Simón Pedro:

—Simón, ¿á kídī vóon? ¿Á ko xī'o ndeé ta'on inóon kaño'o inóon, va'ará iin hora?

³⁸ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kini xí'ín ndó. Chí sa ió nduu níó ndo kee ndó ña kóni Ndios. Tído ña kóni ñii ndo kían chituu ñaa —kaá na.

³⁹ Dá nī sa'an tuku na nī ka'an na xí'ín Ndios tátō'on kī'o nī ka'an na xí'ín ná ta'ándá mií noó. ⁴⁰ Dá tá nī ndisáa na noo ndéi onī taa ñóó, kúu sa kídī tuku va ra ndéi ra, chí sa'ání nda'o ñaa ña ma'ánó. Ta ko ní'i vá rá ndí kían ka'an ra xí'ín ná. ⁴¹ Ta kúu ta'ándá kúu onī nī ndisáa Jesús nī sa'an na nī ka'an na xí'ín Ndios. Dá nī kaa na xí'ín taa ñóó:

—¡Kudī ndo viti! ¡Ta nani'i ndée ndo viti! Cháa dión ka ni ná kaxian kudī ndo, chí sa nī kasandaá va hora ña nakī'o ra na nī nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a taa kómí kuachi.

⁴² ¡Ndakuei ndó, ná ko'o viti! Chí sa kúyati taa vei nakī'o yu'u noo ndá'a ta kómí kuachi —kaá na.

Di'a nī kuu tá nī tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noó ta né'e choon

⁴³ Kúu ká'an ij vá Jesús iin na, kúu sa nī kasáa va Judas, iin ra kúu kuendá ndin uxī uu ta xionoo xí'ín ná. Ta kuá'á nda'o taa vei xí'ín rá. Dao ra né'e espada, ta dao ka ra né'e yítō. Chí vei ra xí'ín choon nī sa'anda ta duti sakuá'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés, xí'ín ta sá'ano ñoo. ⁴⁴ Sa nī kastō'on va Judas xí'ín taa ñóó ndi kee ra dána'a ra ndá yoo kúu Jesús, chí di'a nī kaa ra:

—Taa nī chitói noo ñóó, roón kúu tiin ndó kandaka ndó ko'on ndo, ta kandaa va'a ndó ra —kaá ra.

⁴⁵ Dá tá nī natuu yati Judas noo iin Jesús, dá nī kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá nī chitó rá noo ná. ⁴⁶ Dá nī natuu taa kua'a ñóó nī tiin ra Jesús.

⁴⁷ Ta kúu iin taa iin xí'ín Jesús nī taó rá espada ra. Ta kúu nī chitō'on ra do'o iin taa kéchóon noó ta duti kúu noó. ⁴⁸ Dá nī kaa Jesús xí'ín taa kua'a ñóó:

—¿Á ta kui'íná vá kée ndó yu'u kúuú, sa'á ñóó vei ndó xí'ín espada xí'ín yítō tiin ndó yu'u? ⁴⁹ Ta ndidaá kuú vá nī sa káai xí'ín ndó yé'é ño'o ká'ano sa daná'i noo ndo, ta ko ní

tíin ta'on ndó yu'u. Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios —kaá na.

⁵⁰ Ta kúu ndidaá vá ta xionoo xí'in ná ni dānkoo ndava'a ñaá, ta ni xino ra kua'an ra.

Di'a ni ndo'o iin tayii ni kankono kua'an

⁵¹ Ta sata ñayuu kuá'a ñoo tákaa iin tayii kua'an xi. Ta sava'a iin sávana va ndíxi xi kua'an xi. Kúu ni tiin ta'ani ñaá rá. ⁵² Tído ni dayáa xi sávana ñoo. Ta kúu ndaa ni kankono vichí xí kua'an xi.

Di'a ni kuu tá ni sa iin Jesús noo mií ta duti kúu noo

⁵³ Dá né'e ra Jesús ni saa ra noo ió mií ta duti kúu noo. Dá ni natāka ta'ani ndidaá kúu ta duti saku'a, xí'in ta sá'ano ñoo, xí'in ta dāna'a ley Moisés. ⁵⁴ Ta Pedro, ndaa xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá ni saa ra ni ku'u ra noo kúu yé'é ve'e ta duti kúu noo ñoo. Dá ni sa koo ra ió ra noo ndéi ta ndaa yé'é ñoo, chí ndéi ra nádaa rá noo kéi ñoo.

⁵⁵ Ta ra duti saku'a ñoo xí'in ndidaá ka ta né'e choon ndéi ra ndúkú rá ta ka'an kuachi sa'a Jesús, dá kuu nakí'o ñaá rá noo ndá'a ta romano, dá ka'áni ñaá rá. Tído ko ní ní'i ta'on ra ndí kían kakuu kuachi na. ⁵⁶ Chí kuá'a nda'o ta ni kava'a ña to'on ni ka'an ra sa'a Jesús. Tído ko ní náki'in tá'an ta'on to'on, ña ni ka'an ra sa'a ná.

⁵⁷ Dá ni ndakuei dao ka ta ndúkú rá kuachi ka'an ra sa'a Jesús, ta kaá ra:

⁵⁸ —Ndu'u kúu ra ni seídó'o ña ni kaa ta xaan di'a: “Ko'in nakani ndi'ii ve'e ño'o ká'ano yó, ña ni kava'a ndá'a ta. Ta kúu tixi oni kuu, ta kúu kava'i iin ka ve'e ño'o saá, tído o duu ña kava'a ndá'a ta kakian” —kaá ra.

⁵⁹ Tído ko ní náki'in tá'an ta'on ña ni ka'an ra sa'a ná.

⁶⁰ Dá ni ndakuin ndichi mií ta kúu duti kúu noo me'í noo ndéi ra ñoo. Dá ni ndato'on rá Jesús:

—¿Ndiva'a ko ká'on chindeéon miíon? ¿Á ña ndaa kían ká'an kuachi ta kaa sa'on o koó?

⁶¹ Tído tádi óon va iin Jesús, ni iin to'on ko ní ka'an na.

Dá ni nandío koo tuku mií ta duti kúu noo ñoo ni ndato'on ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúu Cristo, na dáka'ki ñaá? ¿Á de'e Ndios, na ii, kúu yo'ó?

⁶² Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ja'an, ñaá kúu yu'u, ta koni ndo na ni nduu ta ñayuu yó'o nakoo na xoo kuá'a Ndios noo ió na dándaki na. Ta koni ta'ani ndó na kii na tein vikoo tánee induú —kaá na.

⁶³ Dá ni ndatá ta duti kúu noo ñoo dá'on ndíxi ra sa'a ña ni xido ini ra. Dá ni kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháa ka ta ka'an kuachi sa'a rá? ⁶⁴ Chí sa ni seídó'o vá mií ndó ña ni ka'an ndava'a ra sa'a Ndios. ¿Ndí kían náta'an ini ndo keeá xí'in rá viti? —kaá ra.

Dá ni kandoo ndidaá ta ndéi ñoo ña kánian kuu Jesús sa'a ña ni ka'an na dión. ⁶⁵ Dá ni kasá'a túu ndaa dij ñaá dao ra. Ta ni dadá'i ra noo ná xí'in iin dá'on, dá ni kani ñaá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Nakoni ini ndi ndá yoo ni kani ñaá —kaá ra.

Ta nda ra ndíta ndaa yé'é ñoo ni kani da'andá noo ná.

Di'a ni kuu tá ni ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁶⁶ Ta yé'é ve'e ninoo ñoo ió ij vá Pedro. Dá ni kasáa iin ñá'a kéchóon noo mií ta duti kúu noo ñoo. ⁶⁷ Dá tá ni xinián ió Pedro nádaa rá noo kéi ñoo ñoo, kúu ni sa nde'é va'a ñaán, dá ni kaaan xí'in rá:

—Xionoo ta'ani yo'ó xí'in Jesús, ta ñoo Nazaret, ¿daa koó?

⁶⁸ Tído ni ndata vá rá, ta kaá ra:

—Ko ná'a ta'on yu'u ta ñoo, ta ni ko kánda ta'on inij ndá sa'a ká'on xí'in.

Dá ni kee ra kua'an ra chí noo kúu yé'é di'a. Tá ni saa ra ñoo, ta kúu ni kana va chéli.

⁶⁹ Ta kúu ni xini tuku va ñá'a ñoo noo iin Pedro. Dá ni kasá'a ká'an xí'in dao ka ñayuu ndíta ñoo:

—Taa yó'o kúu kuendá Jesús.

⁷⁰ Ta kúu tuku va ni ndata rá.

Ta lú'u ka too, kúu ni ka'an dao ka ñayuu ndíta ñoo xí'in rá:

—Miían ndaḡ kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, chí tḡ kuendá Galilea ta'ani kúúón. Dá chí tḡtḡ'on ká'an roón, dión ká'on.

⁷¹ Dá nḡ kasá'á ká'an ndava'a Pedro, ta kaá ra:

—Ná'á Ndios ñḡ kḡ ná'á ta'on yu'u tḡa ká'an ndḡ sa'a ñoó —kaá ra.

⁷² Ta kúú nḡ kana va chéli ta'ándá kúú uu. Dá ví nḡ ndísáa ini ra tḡ'on nḡ ka'an Jesús xí'ín rá, chí di'a nḡ kaa nḡ: “Tá kḡ ñá'a kana chéli ta'ándá kúú uu, ta kúú sa ndata yo'ó sa'á yu'u onḡ ta'ándá”, kaá nḡ. Tá nḡ ndísáa ini ra tḡ'on yó'o, kúú nda'í nda'o nḡ saki ra.

15

Di'a nḡ kuu tá nḡ sa'á iin Jesús noó tḡa naní Pilato

¹ Dá tá nḡ tḡuu noḡ, sa nḡ kandḡo va tḡ dutḡ sakua'a, xí'ín tḡ sa'ano ñoo, xí'ín tḡa dána'a ley Moisés xí'ín ndidaá kḡ ní tḡ né'e choon ndi kḡ'o kee ra xí'ín Jesús. Dá nḡ kató ñáá rá ndáka ra nḡ saḡ ra nḡ nakḡ'o ra noḡ tḡ né'e choon romano naní Pilato. ² Dá nḡ ndḡtḡ'ón Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúú rey noḡ na Israel?

Dá nḡ kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá dión kaá mií ní —kaá nḡ.

³ Ta ndéi tḡ dutḡ sakua'a dátaḡ kuachi ñáá rá sa'á kua'á nda'o ña'a. ⁴ Dá nḡ ndḡtḡ'ón tuku ñáá Pilato ñoó, ta kaá ra:

—¿Á ni iin ña'a o ká'an yo'ó chindeéón miíón? Ta dión ví kua'á ña'a dátaḡ kuachi ñáá tḡa káa.

⁵ Ta va'ará dión nḡ kaa ra, tído ni iin tḡ'on kḡ ní ka'an Jesús. Sa'á ñoó nḡ naá vá inḡ ra.

Di'a nḡ kuu, dá nḡ sa'anda Pilato choon ñḡ ná karkaa Jesús ndika cruz

⁶ Tein iin iin víkḡ pascua dáyaḡ Pilato iin tḡa nákaa ve'e kḡa, tá'an ra kándḡo na ñoo Israel sa'a. ⁷ Daá ñoó nákaa iin tḡa naní Barrabás ve'e kḡa, ta ñó'o ta'ani dao kḡ tḡa kí'ín tá'an xí'ín rá sa'ání rá ndi. Roón kúú tḡa nḡ ndakuei nḡ naá xí'ín tḡ né'e choon romano. ⁸ Dá nḡ kasáa kua'á nda'o ñayuu noḡ Pilato. Dá nḡ kasá'á xíkḡ na noḡ rá ñḡ ná dáyaḡ ra iin tḡa nákaa ve'e kḡa, tḡtḡ'on kḡ'o kée ra tein iin rá iin víkḡ pascua. ⁹ Dá nḡ kaa ra xí'ín ñayuu ñoó:

—¿Á kónḡ ndḡ ñḡ dáyaḡi na kúú rey noḡ na Israel yó'o?

¹⁰ Dión nḡ kaa ra chí nḡ kandaḡ va ini ra ñḡ sa'á ñḡ u'u ini vá tḡ dutḡ sakua'a ñoó, sa'á ñoó nḡ nakḡ'o ñáá rá noḡ ndá'a rá. ¹¹ Tído nḡ daká'an kue'é tḡ dutḡ sakua'a ñoó ñayuu kuá'a ñoó, dá nḡ xíkḡ na ñḡ va'a cháá kḡ Barrabás ná dáyaḡ ra. ¹² Dá nḡ ndḡtḡ'ón ñáá Pilato, ta kaá ra:

—¿Ndí kíán kónḡ ndḡ kee yu'u xí'ín tḡa chínaní ndó kúú rey noḡ na Israel yó'o, tá dáá?

¹³ Dá nḡ kayu'ú ñayuu kuá'a ñoó:

—¿Chirkaa ní ra ndika cruz!

¹⁴ Dá nḡ kaa Pilato:

—¿Ndí kíán kini nḡ ya'a tḡa yó'o nḡ kee ra?

Tído kúú nḡ'i cháá kḡ ví nḡ kasá'á káyu'ú ñayuu kuá'a ñoó:

—¿Chirkaa ní ra ndika cruz!

¹⁵ Ta sa'á ñḡ kónḡ Pilato kandḡo va'a ra noḡ ñayuu kuá'a ñoó, sa'á ñoó nḡ dayáa ra Barrabás. Dá tá nḡ ndi'i nḡ kani soldado Jesús xí'ín chirrión, dá nḡ nakḡ'o ñáá Pilato noḡ ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñáá rá ndika cruz.

¹⁶ Dá nḡ nakḡ'in ñáá soldado ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e chón tḡ romano. Dá nḡ nadataká ra ndidaá kḡ soldado kúú kuendá ra. ¹⁷ Dá nḡ dakuí'ino ñáá rá iin dá'on kua'á tḡón, ta nḡ chínoo ra iin corona nḡ kava'a xí'ín íon dinḡ ná. ¹⁸ Dá nḡ kasá'á rá kée ra ñḡ kéká'ano ñáá rá:

—Na ká'ano kúú mií ní, na kúú rey noḡ na Israel —kaá ra.

¹⁹ Ta nḡ kani ra iin tañíí dinḡ ná, ta nḡ tḡuu ndaa díí ñáá rá. Ta nḡ sa kujta xití rá noḡ ná kée ra ñḡ kéká'ano ñáá rá. ²⁰ Tá nḡ ndi'i nḡ kediki ndaa ñáá rá, dá nḡ ditá rá dá'on kua'á tḡón ndíxi na ñoó. Dá nḡ nadakuí'ino ñáá rá dá'on mií ná. Dá ví nḡ taó ñáá rá ndáka ra kua'an ra chirkaa ra ndika cruz.

Di'a ni kuu tá ni chirkaa ra Jesús ndika cruz

²¹ Ta noo ndáka ñáá rá kua'an ra, ñoo ni naki'in tá'an ra xí'in iin taa naní Simón, ta kuendá Cirene. Ta de'e ra naní Alejandro xí'in Rufo. Ta yó'o kúu ra kondii ni sa'an yúku. Kúu ni kendúsa soldado xí'in rá ña ná kadokó ra cruz Jesús ko'on ra. ²² Ta ndáka ñáá rá ni saa ra iin xían noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni kaa yikí lásá dini ndii.

²³ Ñoo, dá ni xi'o ra vino ni dataká tá'an xí'in ndutá ova ko'o Jesús, tído ko ní xíin ta'on na ko'o na ra. ²⁴ Dá tá ni ndi'i ni chirkaa ñáá rá ndika cruz, dá ni sa ndei ra ni sadikí ra suerte xí'in dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa dá'on kánian ni'i iin rá iin ra.

²⁵ Táto'on ka iin dataan ni chirkaa ra Jesús ndika cruz. ²⁶ Ta ndá'a iin tabla dini cruz ñoo, ta ká'an ndá sa'a kían tákaa na ñoo. Ta di'a kaáan: “Taa yó'o kúu rey noo na Israel.”

²⁷ Dá ni chirkuéi ta'ani ra uu ta kui'íná ndika dao ka cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin ka ra tákaa xoo íti na. ²⁸ Ta xí'in ña yó'o dá ni xinkoo noo ká'an tuti i Ndios, chi di'a kaáan: “Ni ndakí'in tá'an dáó ñáá rá xí'in ta kómí kuachi.”

²⁹ Ta ñayuu chíka'anda kua'an noo tákaa Jesús ñoo kédiki ñáá ná, ta kaó na dini ná kénoo na Jesús, ta kaá na:

—¡Maáki ri! Kaá yó'o ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano Ndios. Ta kúu tixi oni va kuu nduva'ón ña, kaáon. ³⁰ Ñoo ndani, dáka miíon viti. Kua'an noo kí ndika cruz xaan ná kande'á.

³¹ Ta dión ta'ani kédiki ñáa ta duti saku'a xí'in taa dána'a ley Moisés, ta ndát'ón rá ndíta rá:

—Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, tído ko kandeé ta'on ra dáka ki ra mií rá viti. ³² ¡Kaá ra ña kúu rá Cristo, na dáka ki ñáa! ¡Ta kaá ra ña kúu rá rey noo na ñoo yo! ¡Ná noo kí rá ndika cruz káa, dá ná nakoni yo rá, dá ná kandísa yó ra! —kaá ra ndíta ra.

Ta kána'á ta'ani nda uu taa tákuéi iin iin xoo díin ná ñoo xí'in ná.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

³³ Tá ni kasandaá kaxuu, dá ni naku'in naá iin ní kúu ñayuu nda ka oni sa'ini. ³⁴ Dá tá ni kasandaá ka oni ñoo, kúu ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —To'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a ni dayáa ndá'a ní yu'u?

³⁵ Tá ni seido'o dao ka taa ndíta ñoo ña ni ka'an na dión, dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chi kána ra profeta Elías.

³⁶ Kúu ni kankono iin taa ni sa'an ra ni dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'in vino iá. Dá ni so'oni raán dini iin tañíí. Dá ni chirnee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na ra. Dá ni kaa ra:

—Ná dá'a ni kee ndo dión. Ná kandati yó, dá ná kande'á á kasa Elías dánoo ñáá ná —kaá ra.

³⁷ Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, dá ni xi'i na. ³⁸ Ta kúu mií dáá vá ni ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. Ni keean nda yú'an nino, ta kúu nda yú'an nino ni xino noo ni ndata ñá.

³⁹ Ta mií taa dándáki soldado iin noo tákaa Jesús ñoo. Kúu ni xini ra táto'on ni kayu'ú ná tá ni xi'i na, dá ni kaa ra:

—¡Miían ndaa ndisa de'e Ndios ni sa kuu taa yó'o!

⁴⁰ Ta xíká vá ndíta dao na ñá'a ndé'é ná ña ni ndo'o Jesús. Ta tein noón nákaa María Magdalena, xí'in María naná José xí'in Jacobo, ta ló'o cháa ka. Nákaa ta'ani iin ka ñá'a naní Salomé. ⁴¹ Ta na ñá'a yó'o kúu na ni sa xionoo xí'in Jesús, ta sa chindeé ñáá ná tá ni sa io na chí kuendá Galilea. Ta ndéi kua'a ta'ani dao ka na ñá'a tákuéi Jesús ni saa na ñoo Jerusalén.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

⁴² Sa ni ini va kuu dáá, ña kían mií kuu kénduu na Israel ña'a keí ná taan, chi sa kua'an kasandaá va kuu nani'i ndée ná. ⁴³ Ío iin taa naní José, ta kúu rá ta ñoo Arimatea. Ta kúu rá iin taa ndáyá'i tein ta né'e choon noo na Israel. Ta ndáti ta'ani ra ña kasa Ndios dándáki na ñayuu yó'o. Roón kúu ra ni xi'o ndeé iní ni ku'u ra noo nákaa Pilato. Dá ni xika ra noo Pilato ña ná naki'o ra yikí koño Jesús noo rá. ⁴⁴ Kúu ni naá vá iní Pilato tá ni kandaá ini ra ña sa ni xi'i va Jesús. Dá ni kana ra ta dándáki soldado ñoo. Dá ni ndato'ón

ñáá rá, á ndaa ña sa ni xi'i va na. ⁴⁵ Dá ni kaa ta dándáki soldado ñoo ña sa ni xi'i va na. Dá ni sa'anda Pilato choon ña ná nak'i'o ra yikí koño Jesús noo José. ⁴⁶ Dá ni sa'an José ñoo ni xiin na iin sávana saá. Dá ni danóo ra yikí koño Jesús ndika cruz. Dá ni nachituu ñáá rá xí'ín sávana ñoo. Dá ni sa'an ra ni chikáa ñáá rá ini iin yái ká'ano ni kava'a ndika iin káo. Dá ni dakuió tuú ra iin yuu chiká'ano ni sadi ra yé'an. ⁴⁷ Ta ni xini va María Magdalena xí'ín María naná José noo ni chikáa ñáá rá.

16

Di'a ni kuu tá ni natakí Jesús

¹ Tá ni ya'a kuu nání'i ndée na Israel, dá ni sa'an María Magdalena, xí'ín Salomé, xí'ín María naná Jacobo ni xiin na ndutá támi sá'an kane'e na ko'on na chi'i na yikí koño Jesús, ká'an ná. ² Ta na'a va'a kuu mií noo kásá'á sa'a semana, dá ni kee na kua'an na yái noo nákaa yikí koño Jesús. Ta kúu duú ni xinkoo va ndindii. ³ Ta kúu ndátó'on ná kua'an na íchi ñoo, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ví ni'i yo ditá yuu ndadí yú'u yái ñoo?

⁴ Tído tá ni saa yati na, kúu ni xini va na ña sa ni kuxoo va yuu ká'ano ni sa ndadi yú'u yái ñoo. ⁵ Dá tá ni ku'u na inian, kúu ni xini na ió iin tayíí chí xoo kuá'a di'a. Ta ndíxi xi iin dá'on kuxí chikáni. Ta kúu ni yu'u nda'o na ñá'a ñoo. ⁶ Dá ni kaa xi xí'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'u ndo, chi sa ná'a vái ña nándukú ndó Jesús, na ñoo Nazaret, na ni sarkaa ndika cruz. Tído ni natakí va na. Kande'é ndó noo ni chinóo ñáá rá. Koó ka na nákaa yó'o. ⁷ Kua'an kí ndo kasto'on ndó xí'ín Pedro, xí'ín dao ka ta xionoo xí'ín ná ña kuió noo Jesús ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoo ví, dá koni ñáá rá tát'o'on kí'o ni sa ka'an na xí'ín rá —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni kankuei na yái ñoo taxí tá'an na kua'an na. Kúu ndaa ndéi nino oon na kua'an na, chi ni yu'u nda'o na. Ñoo ndani ko ní nákani na xí'ín ni iin tó'on ñayuu íchi noo kua'an na ñoo.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo María Magdalena

⁹ Tá ni natakí Jesús na'a kuu dáá ñoo, ña kúu kuu mií noo kásá'á sa'a semana, dá ni na'a noo ná dinñó'o noo María Magdalena, tá'an ña ni sa ño'o usa espíritu kini ni taó ná ñoo. ¹⁰ Dá ni keeán kua'an noo ndéi ta xionoo xí'ín ná. Tá ni saan noo ndéi ra, nda'í ndé'i rá ndéi ra. Dá ni kasto'an xí'ín rá ña ni xinian Jesús. ¹¹ Tá ni seido'o ra ña ni natakí Jesús, chi sa ni xini va ñáá ñá'a ñoo, kúu ko ní kándisa ta'on ñáá rá.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo uu ta xionoo xí'ín ná

¹² Tá ni ndi'i ñoo, dá ni na'a noo Jesús noo uu ta xionoo xí'ín ná noo xika ra kua'an ra íchi kua'an chí yúku. Tído sa ni ndaon va na to'on sa kaa na. ¹³ Tído tá ni nakoni ñáá rá, dá ni sa'an ra ni kasto'on ra xí'ín dao ka ta xionoo xí'ín ná ñoo. Tído kúu tuku va ko ní xiin roon kandisa ra.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús choon noo ta xionoo xí'ín ná

¹⁴ Tá ni ndi'i ñoo, dá ví ni na'a noo Jesús noo ndin uxí iin ta xionoo xí'ín ná noo ndéi ra sásá'an ra. Dá ni danáni ñáá ná sa'á ña ko ní kándisa ra xí'ín sa'á ña kaxí nio rá, chi ko ní xiin ra kandisa ra ña ni xini dao ka ñayuu ñoo ña ni natakí na. ¹⁵ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kua'an ndo kanoo ndó iin ní kúu ñayuu dána'a ndo sa'á to'on va'a ña ká'an sa'í noo ndidaá kúu ñayuu. ¹⁶ Ta ndi ndaa na ni kándisa ñáá, ta ni sodo ndúta ná, noon kúu na dáka'ki Ndios. Tído na ko ní xiin kandisa to'on va'a yó'o, noon kúu na kandoo kakomí kuachi noo Ndios. ¹⁷ Ta ñayuu ni kándisa to'on va'a yó'o, noon kúu na ni'í ña kandeé ná kee na ña ná'ano. Chi xí'ín kuu yu'u kandeé ná taó ná espíritu kini ño'o ini ñayuu. Ta kat'i'a na ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na. ¹⁸ Ta va'ará ni tiin ndakána na iin koó, ta kúu ko ta'ón ña'a ndo'o na kee rí. Ta va'ará ni xi'i ndakána na iin ña'a deen, ta kúu ko ta'ón ña'a ndo'o na kean. Tá ná chinóo na ndá'a ná satá na kú'u, ta kúu nduva'a va na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

¹⁹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an sato'o yō Jesús to'on yó'o, dá n̄i kee na kōnana na kua'an nó'o ná induú. Kúú n̄i nakoo na xoo kuá'a Ndios.

²⁰ Dá n̄i kee taa xionoo xí'in ná ñóó kua'an ra dána'a ra to'on va'a sa'á Jesús ndidaá kúú ñoo. Ta kúú sa chindeé vá ñaá míi sato'o yō Jesús, ta n̄i na'a na ña ndaa kían n̄i ka'an ra, chí n̄i xi'o na ña kandeé rá kee ra ña'a ndato. Dión ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Lucas, ña ká'an sa'a Jesús

Ña yó'o kúu ña ni ka'an Lucas xí'in ra nani Teófilo

¹ Sa kuá'a nda'o taa ni kee tata nataa yíko ra ndidaá ña ndaa ni kuu tein mií yó. ² Ta ni taa raan táto'on káa rá ió ña ni nakani na ni xini xí'in noo ndidaá kúu ña ni sa io nda míi sa'a, chí noón kúu na ni ni'i choon ña kane'e na to'on yó'o kanoo na. ³ Ta ni sa nde'í ña iian va'a kían nataa yíko ta'anii ña. Chí kueé kueé ni taó tó'on va'i ndidaá kúu ñayuu ni xini xí'in noo ndidaá kúu ña ni sa io nda míi sa'a, dá ni nataa yíko ña kosaan noo mií ní, Teófilo, chí kúu ní iin taa ndaya'i, ⁴ dá kana'a va'a ní sa'a ña ndaa, tá'an ña ni daná'a na noo ní.

Di'a ni kuu tá ni ka'an iin ángel ndi koo, dá kaki iin ra nani Juan

⁵ Tein kuu nákaa Herodes kúu rá rey chí kuendá Judea, ni sa io iin ta duti ni sa nani Zacarías, ta sa káa ra tein ta duti kuendá Abías. Ta ñadi'í ra ni kixi tein na ve'e Aarón, ta ni sa nanián Elisabet. ⁶ Ta mií rá xí'in ñadi'í ra ni sa kuu ñayuu ndaa noo Ndios, ta sa seídó'o na ndidaá kúu choon sa'ándá ley sato'o yo Ndios, ta ni lú'u ko ní ya'a na nooán. ⁷ Tído ko tá'ón de'e na ní sá ndei, dá chí Elisabet kúu iin ña'a daá o kúu koo de'e. Ta na sava'a va kúu ndin nduú na.

⁸ Iin kuu nákaa Zacarías kéchóon ra ña kúu choon kée duti noo Ndios, chí mií daá ñóó kéchóon ta duti kuendá mií rá. ⁹ Dá ni kee ta duti ñóó táto'on ni kaan ra kée ra, chí ni sadiki ra suerte, dá ni kania ña Zacarías kúu ra chiñó'o dusa noo Ndios. Dá ni ku'u ra kua'an ra ini ve'e ño'o ká'ano sato'o yo Ndios. ¹⁰ Ta kuá'a nda'o ñayuu ndei ká'an na xí'in Ndios sata vé'e xian nani nákaa ra chíñó'o ra dusa ñóó ini ve'e ño'o ká'ano ñóó. ¹¹ Kúu iin kuití va ni na'a noo iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios, iin na chí xoo kuá'a di'a noo kéi dusa ñóó. ¹² Kúu ni naá va ini Zacarías tá ni xini ñaá rá, ta ni nduká'ano ra xini ra sa'a ña ni yu'u ra. ¹³ Tído ni kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Zacarías, ná dá'a ni yu'óon, chí ni seídó'o va Ndios ña ni xikon noo ná. Sa'a ñóó dákáki ñadi'óon Elisabet iin tayíi ló'o, ta chinanón xi Juan. ¹⁴ Ta ndato nakutí yo'ó xí'an kadii inon sa'a xí. Ta kuá'a nda'o ñayuu kadii ini tá ná kaki xi, ¹⁵ chí iin taa ndaya'i nda'o kakuu xi noo Ndios. O kó'o ta'on xi vino, ta ni ndutá deen. Ta nakutí xí xí'in Espíritu i Ndios nda noo kakaá xi tixi naná xi. ¹⁶ Ta mií xí kedaá xí'in kuá'a nda'o na Israel, dá nandió kuéi na noo sato'o na Ndios. ¹⁷ Ta sa dinñó'ó ka kasaá xi, dá kasaá na kúu sato'o yo. Ta kane'e xi choon táto'on ki'o ni sa ne'e Elías choon, ta koo ndeé ini xi táto'on ki'o ndeé sa io ini Elías. Ta kandeé xí nandei va'a na kúu tatá xí'in de'e na. Ta kandeé ta'ani xi xí'in na saá ini, dá natiin na ñaxintóni va'a táto'on ki'o kómí ñayuu ndaa ñaxintóni va'a noo Ndios. Díón, dá kenduu xi na ñoo yó'o, dá kandeé nduu na natiin na na kúu sato'o yo.

¹⁸ Dá ni kaa Zacarías xí'in ángel ñóó:

—¿Ndi kee kandaá ini ña dión koo? Dá chí taa sava'a va kúu yu'u, ta sava'a ta'ani ñadi'í yu'u.

¹⁹ Dá ni kaa ángel ñóó xí'in rá:

—Yu'u nani Gabriel, ta yu'u kúu ra iin noo Ndios noo ió na. Ta mií ná kúu na ni chinda'a yu'u veii kasto'in xí'ón sa'a táto'on va'a yó'o. ²⁰ Ta viti kían kandoo ñi'on, ta o kúu ka ka'on nda ná xinkoo noo ni ka'in xí'ón, chí ko ní xí'ón kandíson to'on ni ka'in, tído miían ndaa xinkoo ña ni ka'in xí'ón tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios —kaá na xí'in rá.

²¹ Ta ndati na ñoo ñóó ña keta Zacarías sata vé'e. Kúu ni kasá'a nákani ini na sa'a ña ni kuna'a nákaa ra ini ve'e ño'o ñóó. ²² Tído tá ni keta ra, kúu sa ko kuú ka va ka'an ra. Dá ni kandaá ini ñayuu ñóó ña ni xini ra iin ña'a ndato ni kee Ndios ini ve'e ño'o ñóó, dá chí nda ndá'a óon ra kúu xí'o ra kuendá sa'a ña ni xini ra. Ta ni kandoo ñi'i va ra.

²³ Dá tá ni ndi'i ni kee Zacarías choon kánian kee ra sa'a ña kúu rá ta duti, dá ni kee ra kua'an nó'o rá ve'e ra. ²⁴ Ta ni ya'a dao kuu ña ni kuu dión, ta kúu ni tuu va ñadi'í ra Elisabet ñó'o de'án. Ta kúu ni sa káa tooán ve'án o'on yoo, ta ni kaaan di'a xí'in miían:

²⁵ “Di'a ni kee sato'i Ndios xí'íin, chi tein kuu víti ni na'a na ña kú'u ini na sa'í, ta ni dítá ná ña kían kénóo ñayuu yu'u.”

Di'a ni kuu tá ni kast'on iin ángel xí'ín María ña koo iin de'e yíi na, ta kananí xí Jesús

²⁶ Tá ni xino iño yoo ñó'o de'e Elisabet, dá ni tanda'á Ndios ángel naní Gabriel kua'an na iin ñoo naní Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ²⁷ dá koto ni'ini na iin tadi'í tákí, tá'an ra sa ni xí'o to'on ña koo xi xí'ín taa naní José, ra kúú kuendá na ve'e rey David. Ta tadi'í tákí ñoo naní María. ²⁸ Tá ni ku'u ángel ñoo noo ío María, dá ni kaa na xí'ín xí:

—Ná koo va'ón. Náta'an nda'o ini Ndios xiní na yo'ó, chi na kúú sato'o yo kúú na ío xí'ón, ta kée na cháa ka ña maní xí'ón o duu dao ka ñá'a.

²⁹ Tá ni xini xí ángel ñoo, ta ni seídó'o xi ña ni ka'an na xí'ín xí, kúú ni naá vá iní xí, chi ko kándaa ta'on ini xí ndi kóni kaa ndisá'an ni ka'an na xí'ín xí. ³⁰ Dá ni kaa tuku na xí'ín xí:

—María, ná dá'a ni yu'oon, chi sa ni natiión ña maní noo Ndios. ³¹ Chi viti kían kaño'o de'ón. Ta dátuu nooon iin tayíi, ta chinanón xi Jesús. ³² Ta kakuu xi iin na ndáya'i, ta kananí xí de'e mií Ndios, na kómí ndidaá choon. Ta mií Ndios, na kúú sato'o yo, noón kúú na kí'o choon noo ndá'a xí ña kakuu xi rey, táto'on ni sa kuu David, na sá'ano ve'e xi. ³³ Ta kane'e xi choon noo na ve'e Jacob, ta ni iin kuu o ndí'i ña dándáki xi.

³⁴ Dá ni kaa María xí'ín ángel ñoo:

—¿Ndí koo, dá xinkoo ña koo dión, ta ko ta'ón taa ío xí'ín?

³⁵ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín xí:

—Mií vá na kúú Espíritu ij Ndios naxino nímon, ta nakutón xí'ín ndée mií ná. Kí'o dión, dá ni'on de'ón. Sa'á ñoo tayíi ij kaki ñoo kananí xí de'e mií Ndios. ³⁶ Ta dión ta'ani sa ñó'o de'e tá'ón naní Elisabet, va'ará na sav'a kúú ná. Ta sa ni xino iño yoo ñó'o de'e na, va'ará sa ka'an ñayuu xí'ín ná ña kúú ná iin ñá'a o koo de'e, ³⁷ chi ni iin ña'a ko kían kuáchí noo Ndios.

³⁸ Dá ni kaa María xí'ín ná:

—Yu'u kúú iin tadi'í kéchóon noo sato'o yo Ndios. Sa'á ñoo ná kee na xí'ín táto'on kí'o ni ka'an ní xí'ín —kaá xí.

Dá ni kexoo ángel ñoo noo xí kua'an na.

Di'a ni kuu tá ni sa'an María ve'e Elisabet

³⁹ Tein kuu dáá ñóo, dá ni ndí'i nda'o ini María ni kee xi kua'an xi yukú ñó'ó noo nákaa iin ñoo chí kuendá Judá. ⁴⁰ Tá ni saa xi, ni ku'u xi ve'e Zacarías. Dá ni ka'an xi ndisá'an xí'ín Elisabet. ⁴¹ Tá ni seídó'o Elisabet ndisá'an ni ka'an María xí'an, kúú ni'i nda'o ni kandita taleé ini tixián. Ta kúú ni nakutíán xí'ín Espíritu ij Ndios, ⁴² ta kúú ni'i nda'o ni kayu'an:

—Yo'ó kúú na kémáni cháa ka Ndios noo ndidaá na ñá'a, ta kémáni ta'ani na de'e nákaa tison xaan. ⁴³ ¿Ndá yoo ví kúú yu'u ña kii naná na kúú sato'i koto ni'ini na yu'u? ⁴⁴ Tá ni seídó'i ni ka'on ndisá'an xí'ín, kúú ni'i nda'o ni kandita taleé nákaa ini tixii xí'an kádii iní xí. ⁴⁵ Ndiká'an ndi kúú ví yo'ó ña ni kandísón ña miían ndaa xinkoo ña ni ka'an sato'o yo Ndios kee na xí'ón —kaáan xí'ín xí.

⁴⁶ Dá ni kaa María:

Ndino'o ini va yu'u kéká'anoi na kúú sato'o yo.

⁴⁷ Kádii nda'o ini níoi sa'á ña ni kee Ndios, na dáka'ki ñaá.

⁴⁸ Chi ni sa nde'é ná ña kúú iin tadi'í kúnda'í kéchóon noo ná.

Ta viti chí noo kaa ndidaá kúú ñayuu ña ni natiiin yu'u ña maní noo Ndios.

⁴⁹ Dá chi ná'ano nda'o ña'a kée Ndios, na kómí ndidaá kúú ndée, xí'ín.

Ná natiin kuu ná ndidaá tá'an ñaño'ó.

⁵⁰ Daá kuití kú'u ini na sa'a ndidaá ñayuu yu'u ni'ini ñaá.

⁵¹ Sa kuá'a nda'o ña'a ná'ano ni kee na xí'ín ndá'a ná.

Ta ni taó xoo na ta ío táyíi ini, dá ná o kée ra ña nákani ini níó rá.

⁵² Ta ni dítá ná choon noo nda'a ta né'e choon ná'ano,

ta ni chindaya'i na ñayuu nda'í ini.

⁵³ Ta noo na koó ña'a keí, kuá'a nda'o ña'a ni xí'o Ndios.

Ta ndidaá na kuiká, koó ña'a ni ni'í ná kane'e na ko'on na.

⁵⁴ Ta ni chindeé ná na ñoo Israel, na kéchóon noo ná,

ta ni ndikó'on ini Ndios ña kú'u ini na sa'a ná,

⁵⁵ chi k'i'o dión ni xi'o na to'on na noó na sá'ano ve'e yó,
chi k'i'o dión ni kaa na kee na xí'ín Abraham xí'ín ndidaá de'e na,
ta daá kuití vá kée Ndios dión xí'ín yó.

⁵⁶ Tató'on oni yoó ni sa io María xí'ín Elisabet, dá ni kee xi kua'an nó'o xi ve'e xi.

Di'a ni kuu tá ni kaki de'e Elisabet naní Juan

⁵⁷ Tá ni kasandaá kuu kaki de'e Elisabet, ta kúu iin tayí ló'o ni dakákián. ⁵⁸ Tá ni kandaá ini na ndéi yati xí'án xí'ín na kúu tá'an ña ká'ano nda'o ña maní ni kee Ndios xí'án, kúu ni kadíi dáó ini na xí'án. ⁵⁹ Tá ni xino ona kuu ni kaki xi, dá ni ta'anda ñíi xí tató'on k'i'o kée na Israel xí'ín de'e na. Ta ni ka'án ná chinaní ñaá ná Zacarías tató'on naní tatá xi.

⁶⁰ Dá ni kaa naná xi:

—O kánaní ta'on xi dión. Juan va kánaní xí.

⁶¹ Dá ni kaa na xí'án:

—¿Ndiva'a kánaní xí dión? Ta ni iin tó'ón ta'on na ve'ón ko naní kuu ká'on xaan.

⁶² Dá ni kasá'a kúu ndá'a ná ndátó'ón ná tatá xi ndi kánaní xí, kóni ra. ⁶³ Dá ni xika ra iin tá'í yíto yadí, ta noo yíto ñoo ni taa ra kuu xí. “Juan va kánaní xí”, kaá ña ni taa ra. Ta kúu ndidaá vá ná ni naá iní. ⁶⁴ Ta kúu vití'ón di'a va ni naka'an ra. Ta kúu ni kasá'a rá kéká'ano ra Ndios. ⁶⁵ Ta ndidaá kúu na ndéi yati xí'ín ná ñóó ni yu'ú nda'o na. Ta ndidaá na ndéi noo kúu yukú ñó'ó ndíta chí kuendá Judea ni kasá'a ná ndátó'ón ná sa'a ndidaá ña ni kuu. ⁶⁶ Ta ñayuu ni seídó'o ña ni kuu dión, ni kasá'a ná kani ini na, ta kaá na:

—¿Ndi kuu vían kasandaá tayí ñoo kakuu xi? —kaá na.

Ta miían ndaa ndisa nákaa xi tixi ndá'a sato'o yo Ndios.

Di'a kua'an ña ni kaa Zacarías ni kee Espiritu ij Ndios

⁶⁷ Ta kúu Zacarías, ra kúu tatá xi, ni nakutí xí'ín Espiritu ij Ndios. Ta kúu ni kasá'a ká'an ra sa'a ña ni sa io xí'ín sa'a ña koo chí noo:

⁶⁸ Na ká'ano kúu sato'o yo Ndios, na ndáño'o yóó, na Israel,

dá chi ni kasáa na taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini.

⁶⁹ Chi ni tanda'a ná iin na kómí choon vei dáka'ki ñaá.

Ta kúu ná iin na ve'e rey David, na sa kéchóon noo mií Ndios tá sa na'a,

⁷⁰ tató'on k'i'o ni kaa Ndios kee na xí'ín yú'u profeta na nda míi sa'a.

⁷¹ Chi dáka'ki na yó noo na naá xí'a, ta taó xóo na yó tixi ndá'a na xiní u'u ñaá.

⁷² Ta ni ka'an na ña ku'u ini na sa'a ndidaá na sá'ano ve'e yó.

Ta ko ní nándodó ta'on na ña ndato ni kandoo na kee na xí'ín ná,

⁷³ tá'an ña ni kandoo na kee na xí'ín Abraham, na kúu ta sá'ano ve'a.

Chi ni kandoo Ndios ña

⁷⁴ taó xóo na yó tixi ndá'a na xiní u'u ñaá,

dá kían ni iin ña'a ná o kedaá xí'a ña yu'ú yo koni kuáchí yó noo ná.

⁷⁵ Ta koo vii yo, ta kee yó ña ndaa noo mií ná ndidaá tá'an kuu ni saki na kandeí yó.

⁷⁶ Ta yo'ó, de'e ló'o mií, yo'ó kakuu iin profeta, na kásto'on xí'ín ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, na ío noo dikó.

Dá chi kuió noo yo'ó ko'on noo na kúu sato'o yo, dá kenduuoan iin íchi ndaa noo ná.

⁷⁷ Chi kásto'on yo'ó xí'ín na ñoo Israel, dá ná kandaá ini na ndi kee Ndios, dá dáka'ki ñaá ná,

chi k'i'o ká'ano va ini na sa'a kuachi kée na.

⁷⁸ Chi kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo, sa'a ñoo ni kasáa na chindeé ná yó,

ta kían tató'on iin ndindii sa'a ni xinkoo toon noo yo iin ka kuu,

⁷⁹ dá k'i'oan ña katoon noo ñayuu xionoo íchi noo iin naá, xí'ín noo na ñó'o tixi ndá'a ña kuu na.

Ta dátooan noo yo ko'o íchi ndaa, dá koo va'a ini yo.

⁸⁰ Ta sa sa'ano tayí ñoo kua'an xi. Ta sa kündeé ini xi xí'ín ñaxintóni xí. Ta ni sa io xi noo kúu yukú íchi nda noo ni xinkoo kuu ni na'a xi mií xí noo na Israel.

2

Di'a ni kuu tá ni kaki Jesús

¹ Ta mií tein kuꝯ dáá ñóó ni sa'anda ta né'e choon ká'ano naní Augusto choon noꝯ ndidaá ñayuu dándáki ra ña ná no'ꝯ na nachikodó ná kuꝯ ná noꝯ tuti taa né'e choon ñoo noꝯ ni kaki na. ² Ta ña yó'o ni sa kuu ta'ándá mií noꝯ ni nachikodó ñayuu kuꝯ ná noꝯ tuti ta né'e choon tá nákaa taa naní Cirenio né'e ra choon chí kuendá Siria. ³ Sa'á ñoo ndidaá kúú ñayuu ni kee na kua'an nó'ꝯ ná ñoo noꝯ ni kaki na, dá nachikodó ná kuꝯ ná noꝯ tuti taa né'e choon.

⁴ Dá ni keta iin taa naní José ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, kua'an nó'ꝯ rá chí kuendá Judea noꝯ kúú ñoo noꝯ ni kaki rey David, ta nanián Belén. Chì kuendá na ve'e rey David kúú rá, ⁵ chì kua'an ra nachinóo ra kuꝯ rá noꝯ tuti ta né'e choon xí'ín María, ta ni xí'o to'on koo xí'ín rá. Ta sa yati va kaki de'e xi. ⁶ Ta xí'an tein ndéi na ñoo, kúú ni kasandaá va kuꝯ kaki de'e xi. ⁷ Ta ñoo ni kaki de'e noꝯ xi, ta tayíi kúú xí. Dá ni chítuu ñaa ná dá'on. Dá ni chindú'u ñaa ná ini noꝯ sásá'an kítì, chì sa ni chítì nda'o ve'e noꝯ nani'i ndée ñayuu.

⁸ Ta ndéi dao taa ndáka léko yati noꝯ nákaa ñoo ñoo, ta ndidaá sakuaá ndéi ra ndaa ra léko ra. ⁹ Kúú iin kuití va ni na'a noꝯ iin ángel ni kii noꝯ sato'o yo Ndios noꝯ rá. Kúú ni naye'e ndaa iin ní kúú noꝯ ndéi ra ni kee sato'o yo. Kúú ni yu'ú nda'o ra. ¹⁰ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín rá:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chì ña va'a va kí'an veii kast'on xí'ín ndó. Ta ña yó'o kakuu iin ña dii iní noꝯ ndidaá ñayuu. ¹¹ Kuꝯ víti ni kaki iin na ni kasáa dáka ni ñayuu. Ta ni kaki na ñoo rey David. Na yó'o kúú Cristo, na dáka ni ñaa, ta na yó'o kúú sato'o yo. ¹² Ta kí'o di'a, dá kandaá ini ndo ña ndaa va kí'an ni ka'in xí'ín ndó. Chì nani'i ndo taleé yó'o kátuu xi iin tá'í dá'on, ta kándu'u xí ini noꝯ sásá'an kítì —kaá na.

¹³ Kúú iin kuití va ni na'a noꝯ iin tu'u ká'ano ángel ni kii chí induú noꝯ in iin ka ángel ñoo, ta kéká'ano na Ndios, ta kaá na di'a:

¹⁴ Ná natiin Ndios ndidaá kúú ñañó'ó nda noꝯ ió na induú.

Ta ná kande'i va'a ñayuu noñó'ꝯ yó'o, chì xini va'a ñaa Ndios.

¹⁵ Tá ni ndi'i ni nana ángel kua'an nó'ꝯ ná induú, dá ni kasá'á ndátó'on tá'an taa ndáka léko ñoo:

—Kó'o ñoo Belén kande'á ña ni kuu, chì mií na kúú sato'o yo Ndios ni kast'on xí'á sa'an —kaá ra.

¹⁶ Ta kúú ni ndi'i nda'o ini ra kua'an ra. Tá ni saa ra, kúú ni nani'i rá María xí'ín José xí'ín taleé ñoo kándu'u xí ini noꝯ sásá'an kítì. ¹⁷ Tá ni xini ra xí, kúú ni kasá'á rá nákanani ra xí'ín ná tát'on kí'o ni kaa ángel ñoo xí'ín rá sa'a taleé ñoo. ¹⁸ Tá ni seido'o ndidaá ñayuu ndéi ñoo ña ni nákanani taa ndáka léko ñoo dión, kúú ni naá va iní na. ¹⁹ Tído sa ndidaá kúú va ña yó'o ni taxi va'a María ní xí, ta daá kuití ñó'o ini xi sa'an. ²⁰ Dá ni nandió kuéi taa ndáka léko ñoo kua'an ra. Ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra sa'a ña ni xini ra xí'ín sa'a ña ni seido'o ra. Dá chì ni xini ra tát'on káa rá ió ña ni nákanani ángel ñoo xí'ín rá.

Di'a ni kuu tá ni sa'an na ve'e ño'o ká'ano xí'ín Jesús

²¹ Tá ni xino ona kuꝯ ni kaki taleé ñoo, dá ni ta'anda ñí xí tát'on kée na Israel. Dá ni chinani ná xi Jesús, chì kí'o dión kanani xí kaá ángel nda rá ko ñá'a kakaá xi tixi naná xi.

²² Tá ni kasandaá kuꝯ kánian ko'on na nduvií ná mií ná noꝯ Ndios, tát'on sa'ándá ley Moisés choon ña kánian kee na, dá né'e na taleé ñoo ni saa na ñoo Jerusalén, dá nakí'o na kuendá sa'a xí noꝯ Ndios. ²³ Chì di'a kaá ley sato'o yo Ndios: “Ndidaá kúú tayíi kuálí kúú noꝯ ni kaki tixi naná xi kanani xí kakuu xi tayíi kechóon sava'a noꝯ sato'o yo Ndios.”

²⁴ Ta ña kánian doko ná noꝯ Ndios kúú uꝯ kúku o uꝯ paloma tát'on kí'o kaá ley sato'o yo Ndios.

²⁵ Ta ñoo Jerusalén ñoo ni sa io iin taa ni sa naní Simeón. Ta ni sa kuu ra iin taa ndaa noꝯ Ndios, ta sa kee ra ña kóni Ndios. Ta ndáti ra kasaa na tanda'á Ndios kí'o tandeé iní noꝯ na ñoo Israel. Ta ió va Espíritu i Ndios xí'ín rá. ²⁶ Ta ni kast'on Espíritu i Ndios xí'ín rá ña o kuú ta'on ra nda ná koni xí'ín noꝯ rá na ni tanda'á Ndios kasaa dáka ni ñaa.

²⁷ Ta mií Espíritu i Ndios ni kedaá xí'ín rá, dá ni saa ra ve'e ño'o ká'ano ñoo. Ta kúú ñoo

ta'ani né'e ñaá nā kúú tatá taleé naní Jesús nī kasáa nā, dá kee na xí'ín xí tátò'on kī'o sa'ándá ley Moisés choon. ²⁸ Dá nī tiin Simeón taleé ñoó nī sá ne'e ndaa rā. Dá nī kasá'á rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá rā:

²⁹ Sato'lo mií, viti kían konó ní ná kuui,

chī sá ió va'a va inii viti, chī sá nī xinkoo va to'on nī ka'an ní xí'ín,

³⁰ dá chī sá nī xini xí'ín nooí nā nī tanda'á ní nī kasáa dákaaki ñaá.

³¹ Ta sá nī kasá'á ní ná'a ní nā noo ndidaá kúú ñayuu.

³² Ta dáttoon nā noo ndidaá kúú ñayuu kō kúú nā Israel.

Ta sa'a mií ná natiin nā ñoo ní, nā Israel, ñañó'ó.

³³ Kúú nī naá vá iní José xí'ín María tá nī seido'lo na ñā nī ka'an Simeón dión sa'a xí.

³⁴ Dá nī xikā rā ñā manī noo Ndios sa'a ná. Dá nī kaa rā xí'ín naná xī naní María:

—Kana'ón, chī taleé yó'lo kúú ra nī kasáa kedaá xí'ín nā Israel, dá kua'a ná kuēi, ta kua'a ná ndakuei. Ta na'a Ndios ñā nī kii xi noo mií ná, tído di'a kañó'ó vá ñaá ñayuu.

³⁵ Dión koo, dá ná natuu ñā nákaní ini iin rá iin ñayuu. Tído nda'í nda'lo ndo'lo yo'ó, chī kakian tátò'on iin yúchī karnee nímon —kaá rā xí'ín María.

³⁶ Ta ñoó ta'ani nī sa io iin ñá'a naní Ana. Ta ñá'a yó'lo sa kasto'on xí'ín ñayuu to'on nī natián noo mií Ndios. Ta kían de'e taa nī sá naní Fanuel, rā kuendá nā ve'e Aser. Ta kían iin ñá'a sava'a. Tído tá nī sá kían tadi'í tákí, dá nī tarnda'an xí'ín yíian, tído usā va kuia nī sá ioan xí'ín rá, kúú nī xi'i va ra. ³⁷ Sā ió komi díko komi kuia kían ñá'a kuáan, ta ni iin kuū kō ní kéxooán ve'e ño'lo ká'ano ñoó. Nduú ñoó sa káaan xíno kuáchíán noo Ndios, chī sá ne'e iian, ta ká'an xí'ín Ndios. ³⁸ Ta mií hora daá ñoó nī kasáaan noo ndíta nā ve'e Jesús. Dá nī kasá'an náki'oán ndivé'e noo Ndios. Ta nī kasá'an ká'an sa'a taleé ñoó xí'ín ñayuu, nā ndáti kuū taó xóo Ndios nā Jerusalén noo ñā ndó'lo níó ná.

Di'a nī kuu tá nī nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret

³⁹ Tá nī ndi'i nī kee na ndidaá choon sa'ándá ley sato'lo yo Ndios, dá nī nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Nazaret, ñā nákaa chí kuendá Galilea. ⁴⁰ Ta sá sá'ano tayii ñoó, ta sá kúndakí xí, ta sá ní'i xí ñaxintóni xí kua'an xī. Ta chíndeé nda'lo ñaá Ndios.

Di'a nī kuu tá nī sá io Jesús uxī uu kuia

⁴¹ Ta ndidaá kuia vá sá sá'an nā ve'e xi ñoo Jerusalén keká'ano na víko pascua. ⁴² Tá nī xino xi uxī uu kuia, dá nī kee na kōkaa na kua'an nā xí'ín xí ñoo Jerusalén keká'ano na víko ñoó, tátò'on kī'o sá kée na. ⁴³ Tá nī ndi'i víko ñoó, dá nī nandió kuéi na kua'an nó'o ná, tído nī kandoo va Jesús ñoo Jerusalén. Tído kō ní kándaā ta'on ini José xí'ín María ñā nī kandoo xī. ⁴⁴ Chī nī ka'an ná ñā ndá ndi kuu vej xi xí'ín dao ká tá'an na. Ta sá iin níí vá kuū nī xika na. Dá nī kasá'á ná nándukú ñaá ná tein nā kúú tá'an na xí'ín nā ndéi yati xí'ín ná. ⁴⁵ Ta sa'á ñā kō ta'ón xī náni'i ná, sa'á ñoó nī nandió kuéi na kua'an nā ñoo Jerusalén nándukú ñaá ná.

⁴⁶ Tá nī xino onī kuū, dá nī naní'i ná xī nákaa xī ini ve'e ño'lo ká'ano, ta ió xī tein tá dána'a ley Moisés seídó'lo xi rā, ta kúú ndátó'ón xí rā. ⁴⁷ Ta ñayuu ndéi seídó'lo ñaá ñóó, kúú nī naá vá iní nā, chī ndichí nda'lo xi, ta va'a nda'lo nándiό né'e xi ñā ndátó'ón ñaá taa ñoó. ⁴⁸ Tá nī xini ñaá nā ve'e xi, kúú nī naá vá iní nā. Dá nī kaa naná xī xí'ín xí:

—De'e ló'o, ¿ndiva'a nī keeón di'a xí'ín ndu'u? Dá chī yu'u, xí'ín tatóon ndó'lo nda'lo níó ndú xínoo ndu nándukú ndú yo'ó.

⁴⁹ Dá nī kaa xī xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nándukú ní yu'u? ¿Á kō ná'á ta'on ní ñā miíān ndúsa kánian kakaai keei choon tatái? —kaá xī.

⁵⁰ Tído kō ní kándaā ta'on ini nā ndiva'a nī ka'an xī dión. ⁵¹ Dá nī kee Jesús kua'an nó'o xí xí'ín ná ñoo Nazaret. Ta daá sá seídó'lo va xi nā. Ta nī taxi va'a naná xī ndidaá ñā yó'lo ini níó ná. ⁵² Ta sá ní'i Jesús cháá ká ñaxintóni xí, ta sá sá'ano dikó cháá ká xī kua'an xī. Ta náta'an ini Ndios xini ñaá ná, ta náta'an ta'ani ini ñayuu xini ñaá ná.

3

Di'a kua'an ñā nī daná'a Juan, nā dákode ndúta ñayuu

¹ Tá nì xīno sa'on kuia dándáki taa naní Tiberio César, tiempo daá ñóó nákaa t̄a naní Poncio Pilato né'e ra choon chí kuendá Judea, ta Herodes kúú ra né'e choon chí kuendá Galilea, ta ñani ra naní Felipe né'e choon chí kuendá Iturea xí'ín Traconite, ta ra naní Lisaniás né'e choon chí kuendá Abilinia, ² ta ra naní Anás xí'ín Caifás kúú ra duti kúú noo noo na Israel. Dá nì ka'an Ndios xí'ín iin t̄a naní Juan, na kúú de'e Zacarías, noo kúú yukú ichí. ³ Dá nì kee Juan kua'an na ndidaá ñoo ñó'o yu'ú yuta Jordán, ta sa kasto'on na xí'ín ñayuu ña ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá kuu kodo ndúta ná.

⁴ Sa'á ñóó nì xinkoo to'on nì taa profeta Isaías, chí di'a kaáan:

Káyu'ú iin t̄a noo kúú yukú ichí:

“Kandei nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios,

ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná.

⁵ Ndidaá noo kúú tá'i ná kutí,

ta ndidaá kúú yuku xí'ín ko'ondo ndundaa,

ta ndidaá kúú ichi tikaoo nduuan ichi ndaa,

ta ndidaá kúú ichi noo kini ndaa nduva'an;

⁶ ta ndidaá kúú ñayuu koni na na tanda'á Ndios kii dákaiki ñaa.”

⁷ Ta kuá'á nda'o ñayuu nì kasaa noo nákaa Juan, dá ná dákodoo ndúta ñaa ná. Dá nì kaa na xí'ín ná:

—Ndo'ó, na kúú tata koó xaan, ¿ndaá yoo kaá daá xí'ín ndo'ó ña dión oon ni káki ndó noo ña xido ini Ndios vei dándó'o naní nio ndo? ⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miían ndaa ndisa nì nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña sa'á ña kúú ndó na ve'e Abraham, sa'á ñóó káki ndó. Chí miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuuan na ve'e Abraham. ⁹ Ta kana'á ndó ña sa io nduu va hacha ka'andaan yo'o yito. Sa'á ñóó ndi ndaa mií vá yito ko xí'o kui'i va'a, kiróón kúú ra ta'anda, dá kee rá noo kéi ñó'o —kaá na.

¹⁰ Dá nì ndato'ón ñaa ñayuu kuá'a ñóó, ta kaá na:

—¿Ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

¹¹ Dá nì kaa Juan xí'ín ná:

—Ndi ndaa ndo'ó ió uu do'ono, ta k'i'o ndó iian noo na koóan noo. Ta ndo'ó, na ió ña'a sásá'an, ta dión ta'ani kánian kee ndó.

¹² Ta nì kasaa ta'ani dao t̄a kí'in ya'i sa'a ñó'o kodo ndúta rá. Dá nì ndato'ón rá Juan:

—Maestro, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

¹³ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ná dá'a ni ya'a ndó ki'in ya'i cháa ka ndo noo ña kánian ki'in ya'i ndó.

¹⁴ Ta nì ndato'ón ta'ani ñaa dao soldado, ta kaá ra:

—Ta ndu'u viti, ¿ndí kían kánian kee ndu'u?

Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ná dá'a ka ni dáyu'ú ndava'a ndó ñayuu koó ña'a kée, dá ni'i ndo cháa di'ón noo ná, ta o sa chínóo ndó kuachi tó'ón sata ná. Nata'an ni ini ndo xí'ín ña kúú ya'i ndó.

¹⁵ Ta ndidaá ñayuu ñóó nómi kii kandaá ini na á Juan kúú Cristo, na dákaiki ñaa, ká'an ná nákanini ini na. ¹⁶ Dá nì kaa Juan di'a xí'ín ndidaá ñayuu ñóó:

—Miían ndaa ndisa dákodoo ndúta yu'u ndo'ó xí'ín takuii oon, tído sata yu'u vei iin na ndaya'i cháa ka o duú yu'u, chí ni ko káni vían nakuiin ndei yu'u ndaxii yó'o ndisa ná. Ta noón kúú na dákodoo ndúta ndo'ó xí'ín na kúú Espiritu i Ndios xí'ín ñó'o ita kéi. ¹⁷ Noón kúú táto'on iin t̄a tánee iin ña'a ndá'a ná dákaa na tirió noo táchi. Ta k'i'o dión kée na, dá taó xoo na noni tirió tein xe'an. Ta nataán va'a na tirió ini yáka ná, ta chi'óno na xe'e ñóo xí'ín ñó'o kéi, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá na.

¹⁸ Ta xí'ín to'on yó'o, ta xí'ín dao ka to'on nì sa ka'an ni'ini na, ta dión sa kasto'on na xí'ín ñayuu sa'á to'on va'a Ndios. ¹⁹ Ta nì danáni ta'ani na rey Herodes, dá chí ió ra xí'ín iin ña'a naní Herodías, ña kúú ñadi'i ñani ra, t̄a naní Felipe. Ta nì danáni ta'ani ñaa ná sa'a ndidaá ka ni ña kini kée ra. ²⁰ Ta noo ndidaá ña kini kée ra, nì kee ta'ani ra iin ka ña kini, chí nì sadi ra Juan ve'e kaa.

Di'a ni kuu tá ni sodo ndúta Jesús

²¹ Tá nákaa íj vá Juan dákodo ndúta ná ñayuu, dá ni kasáa Jesús, kúu ni sodo ndúta ta'ani na. Ta tein ká'an na xí'ín Ndios, kúu ni nono vá induú, ²² kúu ni naxino na kúu Espíritu ij Ndios sata ná, ta káa na táto'on káa iin paloma. Ta nda induú táj ni ka'an Ndios:

—Yo'ó kúu de'e maní yu'u, ta náta'an nda'o inij xiní yo'ó —kaá na.

²³ Ta ni kasá'a Jesús xionoo na dána'a na tá ió na táto'on oko uxí kuia. Ta sa ka'an ñayuu ñoo ña Jesús ni sa kuu de'e José, ta José ni sa kúu de'e Elí, ²⁴ ta Elí ni sa kuu de'e Matat, ta Matat ni sa kuu de'e Leví, ta Leví ni sa kuu de'e Melqui, ta Melqui ni sa kuu de'e Jana, ta Jana ni sa kuu de'e José, ²⁵ ta José ni sa kuu de'e Matatías, ta Matatías ni sa kuu de'e Amós, ta Amós ni sa kuu de'e Nahum, ta Nahum ni sa kuu de'e Esli, ta Esli ni sa kuu de'e Nagai, ²⁶ ta Nagai ni sa kuu de'e Maat, ta Maat ni sa kuu de'e Matatías, ta Matatías ni sa kuu de'e Semei, ta Semei ni sa kuu de'e José, ta José ni sa kuu de'e Judá, ²⁷ ta Judá ni sa kuu de'e Joana, ta Joana ni sa kuu de'e Resa, ta Resa ni sa kuu de'e Zorobabel, ta Zorobabel ni sa kuu de'e Salatiel, ta Salatiel ni sa kuu de'e Neri, ²⁸ ta Neri ni sa kuu de'e Melqui, ta Melqui ni sa kuu de'e Adi, ta Adi ni sa kuu de'e Cosam, ta Cosam ni sa kuu de'e Elmodam, ta Elmodam ni sa kuu de'e Er, ²⁹ ta Er ni sa kuu de'e Josué, ta Josué ni sa kuu de'e Eliezer, ta Eliezer ni sa kuu de'e Jorim, ta Jorim ni sa kuu de'e Matat, ³⁰ ta Matat ni sa kuu de'e Leví, ta Leví ni sa kuu de'e Simeón, ta Simeón ni sa kuu de'e Judá, ta Judá ni sa kuu de'e José, ta José ni sa kuu de'e Jonán, ta Jonán ni sa kuu de'e Eliaquim, ³¹ ta Eliaquim ni sa kuu de'e Melea, ta Melea ni sa kuu de'e Mainán, ta Mainán ni sa kuu de'e Matata, ta Matata ni sa kuu de'e Natán, ³² ta Natán ni sa kuu de'e David, ta David ni sa kuu de'e Isai, ta Isai ni sa kuu de'e Obed, ta Obed ni sa kuu de'e Booz, ta Booz ni sa kuu de'e Salmón, ta Salmón ni sa kuu de'e Naasón, ³³ ta Naasón ni sa kuu de'e Aminadab, ta Aminadab ni sa kuu de'e Aram, ta Aram ni sa kuu de'e Esrom, ta Esrom ni sa kuu de'e Fares, ta Fares ni sa kuu de'e Judá, ³⁴ ta Judá ni sa kuu de'e Jacob, ta Jacob ni sa kuu de'e Isaac, ta Isaac ni sa kuu de'e Abraham, ta Abraham ni sa kuu de'e Taré, ta Taré ni sa kuu de'e Nacor, ³⁵ ta Nacor ni sa kuu de'e Serug, ta Serug ni sa kuu de'e Ragau, ta Ragau ni sa kuu de'e Peleg, ta Peleg ni sa kuu de'e Heber, ta Heber ni sa kuu de'e Sala, ³⁶ ta Sala ni sa kuu de'e Cainán, ta Cainán ni sa kuu de'e Arfaxad, ta Arfaxad ni sa kuu de'e Sem, ta Sem ni sa kuu de'e Noé, ta Noé ni sa kuu de'e Lamec, ³⁷ ta Lamec ni sa kuu de'e Matusalén, ta Matusalén ni sa kuu de'e Enoc, ta Enoc ni sa kuu de'e Jared, ta Jared ni sa kuu de'e Mahalaleel, ta Mahalaleel ni sa kuu de'e Cainán, ³⁸ ta Cainán ni sa kuu de'e Enós, ta Enós ni sa kuu de'e Set, ta Set ni sa kuu de'e Adán, ta Adán ni sa kuu de'e Ndios.

4

Di'a ni kuu tá ni ka'an ña u'u dátuuán Jesús

¹ Kúu ni nakutí Jesús xí'ín Espíritu ij Ndios. Dá ni kana na yuta Jordán ñoo kua'an na. Ta mií Espíritu ij Ndios kúu na ndáka ñaá kua'an noo kúu yukú ichí. ² Ta ñoo ni sa káa na uu diko kuu, ta ni xirndodó ñaá ña u'u. Ta ni iin ña'a ta'on ko ní seí na tein kuu dáá ñóo. Tá ni ndi'i, kúu nda'í nda'o kuiko na. ³ Dá ni kaa ña u'u xí'ín ná:

—Tá mií ña nda'í ndisa de'e Ndios kúu ní, dá kían ka'anda ní choon noo yuu xa'an, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Di'a va kaá tuti ij Ndios: “O duú ta'ón tó'ón pan xín'ó'ó ñayuu keí ná, dá kataki na. Di'a to'on Ndios ta'ani xín'ó'ó ná kueíd'ó'ó na, dá kataki ndisa na.”

⁵ Dá ni kee ña u'u ndáka ñaá kua'an nda'í in yúku dikó. Dá ni ña'án ndidaá kúu ñoo ñó'ó in ní kúu ñayuu yó'ó noo ná. ⁶ Dá ni kaa xí'ín ná:

—Ió yu'u ña kí'oi in ní kúu ñoo káa dándákón, xí'ín ña kuiká kómíán, chí yu'u ni natíian ka'án tixi nda'í. Sa'á ñoo nda'í yoo ka'án mií véi kí'oi ña noo. ⁷ Tá ná nakuiin xití ní nooí kandaño'ó ní yu'u, dá kían ndidaá kúu ña káa kakuu ña'a mií ní.

⁸ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Kuya'a kua'án nooí, ña u'u, chí di'a va kaá tuti ij Ndios: “Koo ini ndo kandaño'ó ndo in tó'ón diní Ndios, na kúu sato'ó ndo, ta sa'á'a noo in tó'ón mií ná koni kuáchí ndó.”

⁹ Dá n̄i kee ñ̄a u'ü ndáka ñ̄aá kua'an ñoo Jerusalén. Dá n̄i ñ̄akáa ñ̄aáán noo dikó cháa ka din̄i ve'e ñ̄o'o ká'ano ñ̄oo. Dá n̄i kaañ xí'ín ná:

—Tá miñan ndaa kuiti de'e Ndios kúu míí ní, dá kían dánkao ní míí ní nda yó'o, ta nda noñó'o káa, ¹⁰ chí di'a kaá tuti ii Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel kéchoon noo ná kasañ na kandaa na yo'ó.

¹¹ Ta kuita nduu na xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó, dá kían ná o tárkue'e sa'on kee yuu.

¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Di'a ta'ani kaá tuti ii Ndios: “O sa kórndodó ndó Ndios, na kúu sato'o ndo.”

¹³ Tá n̄i ndi'i n̄i xirndodóan Jesús, dá n̄i kuxiká tooan noo ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'a Jesús dána'a na noo ñ̄ayuu

¹⁴ Dá n̄i ñ̄andió koo Jesús kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta n̄i ñ̄akutí ná xí'ín ndée n̄i x̄i'o Espiritu ii Ndios noo ná. Ta iin ní kúu kua'an naka'ani ñ̄a ndátó'ón ñ̄ayuu sa'a ná.

¹⁵ Ta dána'a na ini ve'e noo nátaka na Israel ndidaá kúu ñoo noo kásandaá na. Ta ndidaá ñ̄ayuu ká'an va'a sa'a ná.

Di'a n̄i ndo'o Jesús tá n̄i no'o na Nazaret, noo kúu ñoo mií ná

¹⁶ Dá n̄i ndisáa Jesús ñoo Nazaret noo n̄i sa'ano na. Tá n̄i kasandaá kuu nání'i ndée na Israel, dá n̄i ku'u na ve'e noo nátaka na ñoo ñoo tató'on k̄i'o sá kée na. Dá n̄i ñ̄akuíñ ndichi na ka'i na tuti ii Ndios. ¹⁷ Ta n̄i x̄i'o taa dándáki ve'e ñoo tuti n̄i taa profeta Isaías noo ná. Ta n̄i ñ̄andika na noo tuti ñoo. Dá n̄i ñ̄aní'i ná noo tándaa to'on ká'an di'a:

¹⁸ Espiritu Ndios kúu na ió xí'ín yu'u,

ta n̄i x̄i'o na choon noo yú'u ñ̄a kast̄o'in to'on va'a yó'o xí'ín ñ̄ayuu kúnda'í.

Ta n̄i tanda'á ná yu'u veii nduva'i ñ̄ayuu koo ka tandee iní noo,

ta veii kast̄o'in xí'ín na ñ̄o'o t̄ixi ndá'a ta kini ñ̄a ni'i ná k̄aki na.

Ta veii k̄i'oi ñ̄a natuu noo na ko túu noo.

Ta veii ñ̄itáí ñ̄ayuu t̄ixi ndá'a ñ̄a dándó'o n̄i ná.

¹⁹ Ta veii ta'ani kast̄o'in xí'ín ñ̄ayuu ñ̄a sa n̄i x̄inkoo kua n̄i ch̄ikaa ini sato'o yo Ndios chindee ñ̄aá ná.

²⁰ Dá n̄i ñ̄akadi Jesús noo tuti ñoo. Dá n̄i ñ̄ak̄i'o naan noo taa dándáki ve'e ñoo. Dá n̄i sa koo na ió na. Ta kúu ndidaá va ñ̄ayuu ñoo ndé'é káxí ñ̄aá ndéi na. ²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Kana'á ndó ñ̄a kuu víti n̄i x̄inkoo noo ká'an tuti ii Ndios yó'o noo ndidaá ní ndó.

²² Ta kúu ndidaá ñ̄ayuu ñoo ká'an va'a sa'a Jesús. Ta n̄i naá va iní na x̄iní na sa'á to'on ndato n̄i ka'an na. Dá n̄i kaa na:

—¿Á o duú de'e José vá kúu taa káa?

²³ Dá n̄i kaa Jesús:

—Sa ná'á véi ñ̄a di'a kóni ndo ka'an ndo xí'ín: “Tá miñan ndaa kúuón taa kétátá, dá kían ketátá k̄i' miíón, ná kande'á. Chí n̄i seídó'o ndu'u ñ̄a n̄i keeón kua'á nda'o ñ̄a ndato ñoo Capernaum, sa'á ñoo kee ta'ánón ñ̄a noo ndu'u, na kúu na ñoo miíón, ná kande'á” —kaá na.

²⁴ Dá n̄i kaa ta'ani Jesús:

—Ta miñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñ̄a ni iin tó'ón ta'on profeta ko nátiin va'a ñ̄aá na kúu na ñoo míí ná. ²⁵ Miñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñ̄a n̄i sa ndei nda'o na kuáan Israel tá tiempo profeta Elías. Ta tiempo daá ko ní koon dai on̄i kua dao, ta deen nda'o n̄i sa io tama iin ní kúu noñó'o. ²⁶ Tído ko ní tánda'á ta'on Ndios Elías ñ̄a ko'on na chindee ná ni iin tó'ón na kuáan ndéi Israel. Di'a n̄i ch̄inda'á ñ̄aá ná n̄i sa'an na n̄i ch̄indee ná iin ñ̄a kuáan ió ñoo naní Sarepta, ñ̄a nákaa yati noo nákaa ñoo ká'ano naní Sidón. ²⁷ Ta dión ta'ani kua'á nda'o ñ̄ayuu ndó'o kue'e té'i'í ñ̄i n̄i sa ndei Israel tiempo n̄i sa kuu Eliseo profeta. Tído ni iin tó'ón ná ko ní sa'an na nduva'a na. Sava'a iin tó'ón taa naní Naamán vá, tá'an ra kúu kuendá Siria, n̄i nduva'a na —kaá Jesús.

²⁸ Tá n̄i seido'o ñ̄ayuu ño'o ini ve'e ñoo ñ̄a n̄i ka'an Jesús dión, kúu ndidaá vá ná n̄i xido nda'o ini. ²⁹ Dá n̄i ñ̄akuei na n̄i tiin na Jesús. Dá n̄i taó ñ̄aá ná sata vé'e. Dá n̄i kee na ndáka ñ̄aá ná kua'an na nda din̄i yuku in noo nákaa ñoo ñoo. Ta nda ñoo dákuio tuú na

Jesús, dá naxinō nā ndā sa'a yúku, ká'án ná. ³⁰ Tído nī chika'anda Jesús tein ñayuu kuá'a ndíta ñoó, ta kúú kua'an va na.

Di'a nī kuu tá nī nduvā'a Jesús iin taa nákaa iin espíritu kini

³¹ Dá nī naxinō nā ñoo Capernaum, ña nákaa chí kuendá Galilea. Ta nī daná'a nā noó ñayuu tein kuu nání'i ndée ná. ³² Kúú nī naá vá iní ñayuu ñoó sa'a ña dána'a Jesús, chí dána'a nā tátō'on kī'o kée iin nā né'e choon. ³³ Ta ini ve'e noó náta nā Israel ñoó nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúú nī'i ndā'o nī kayu'ú espíritu kini ñoó, ³⁴ ta kaáan xí'ín Jesús:

—jDánkoo ní ndu'u, kua'án ní! jNdí kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, nā ñoo Nazaret? jÁ vei ní dánaá ní ndu'u? Sā ná'á vá yu'u ndá yoo kúú mií ní, chí mií ní kúú nā iī nī kii noo Ndios.

³⁵ Dá nī danáni ñaá Jesús, ta kaá nā xí'án:

—jKadi yú'on! jKua'án keta kī ini taa xaan!

Dá nī dānkao espíritu kini taa ñoó ndā noñó'o noó ñayuu ndéi ñoó. Dá nī ketaan kua'an, ta ni iin ka ña'a kini kō ní kéean xí'ín rá. ³⁶ Ta kúú nī naá vá iní ndidaá ñayuu ñoó, dá nī kasá'á ná ndátó'ón tá'an na:

—jNdá to'on kúú vian ká'an taa káa, chí xí'ín choon né'e ra, ta xí'ín ndée kómí rá sa'ándá rā choon noo espíritu kini, ta kúú seídó'o ñaáan? —kaá nā.

³⁷ Ta nī naka'ani ña ndato nī kee Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi yati ñoó.

Di'a nī kuu tá nī nduvā'a Jesús ñá kúú xido Simón Pedro

³⁸ Dá nī keta Jesús ve'e ñoó kua'an nā. Dá nī saā nā nī ku'u na ve'e Simón. Ta ka'í ndā'o ndó'o xido rā kée kue'e dáa. Dá nī seí nda'í nā noo Jesús ña ná nduvā'a ñaá ná. ³⁹ Dá nī naku'ín ndei Jesús noo kándu'u ña'a ñoó. Dá nī sa'anda nā choon noó kue'e dáa ñoó, ta kúú nī ya'a vaan. Ta kúú vití'ón vá nī ndakōo ña'a ñoó, dá nī kasá'á kénduuan ña kasá'an na.

Ta kuq'á ndavā'o ñayuu nī nduvā'a Jesús

⁴⁰ Dá tá nī sa noo ndindii kuu dáa ñoó, dá ndáka ñayuu ndidaá nā ndó'o noo ni kue'e nī kasáa nā noo Jesús. Dá nī chinóo na ndá'a ná sata iin rá iin ñayuu kú'u ñoó, kúú nī nduvā'a va ñaá ná. ⁴¹ Ta nī kankuei ta'ani espíritu kini ini kuq'á ndā'o ñayuu ñoó, ta nī kayu'án:

—jMií ní kúú de'e Ndios!

Tído nī danáni ñaá Jesús, ta kō ní sónó ná ña ka'an sa'a ná. Chí ná'á váan ña mií ná kúú Cristo, nā dáka'ki ñaá.

Di'a nī kuu tá nī sa'an Jesús iin xían noó kō iin ndéi

⁴² Dá tá nī tuu noo iin ka kuu, dá nī keta Jesús ñoo ñoó kua'an nā iin ka xían noó kō iin ndéi. Tído nī kee ñayuu ndéi ñoo ñoó kua'an nā nandukú ñaá ná. Dá tá nī naní'i ñaá ná, nī ka'án ná chituu ñaá ná, dá ná dá'a ni kana xoo na noo ná. ⁴³ Tído nī kaa Jesús xí'ín ná:

—Míian kánian ko'on ta'ani yu'u dána'i noo dao ka ñayuu ndéi dao ka ñoo sa'a to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, dá chí sa'a choon yó'o vei yu'u —kaá nā.

⁴⁴ Ta nī daná'a nā to'on va'a yó'o ini ve'e noo náta nā Israel chí kuendá Galilea di'a.

5

Di'a nī kuu tá nī tiin Simón Pedro kuq'á tiyaká nī kee Jesús

¹ Iin kuu nákaa Jesús yu'ú taño'o naní Genesaret. Ta ndéi kuq'á ndā'o ñayuu seídó'o ñaá ná. Ta nī kasá'á dándútí ná Jesús, dá chí kátoó nā kueídó'o na to'on Ndios. ² Dá nī xini Jesús ña ndíta oon uu barco yu'ú taño'o ñoó, dá chí sa nī noo va taa tiin tiyaká ini rā nakata ra ñóno rá. ³ Dá nī kaa na ini iin barco ñoó, ta yiróón kúú ña'a Simón, dá nī xika nā ña manī noo rá ña ná tanda'á rá barco ñoó ko'on rā lú'u ka ini takuí. Dá nī sa kōo na ió nā ini rā, dá nī kasá'á ná dána'a nā noo ñayuu kuá'a ñoó.

⁴ Tá nī ndi'i nī daná'a nā, dá nī kaa nā xí'ín Simón:

—Dákáka barco yó'o ná ko'ò cháá ká ndá noo konó ini takuifí yó'o, ta dákána ndó ñóno ndo ini takuifí, dá tiin ndó tiyaká.

⁵ Dá nì kaa Simón xí'ín ná:

—Maestro, sá iin níí vá ñoo yaka nì sá ño'o ndu nì kechóon ndu, ta ni iin tó'ón tiyaká kò ní tíin ndu. Tído tá dión kaá mií ní, dá ná dákánai ñónofí ini takuifí.

⁶ Ta dión nì kee ra. Kúú kua'á ndá'o tiyaká nì tiin ra, sa'á ñoó nì kasá'á ndátá ñóno rá.

⁷ Dá nì kasá'á kúu ndá'a rá kána ra dao ká taa né'e tá'an xí'ín rá, tá'an ra ño'o ini iin ká barco ñoó, ña ná saa ra chindeé ñaá rá. Ta kúú ndin nduú barco nì dakútí rá xí'ín tiyaká. Sa'á ñoó ioan keta ka'ani barco ini takuifí sa'á ña nì chití rá xí'ín tiyaká. ⁸ Tá nì xini Simón Pedro ña kí'o dión nì kee Jesús, dá nì sá kuifin xití rá noo ná, dá nì kaa ra:

—Kuxoo ní noo yú'u, tatá, dá chí iin taa kómí kuachi va kúú yu'u.

⁹ Dión nì kaa ra, dá chí sa'á ña kua'á tiyaká nì taó rá, sa'á ñoó nì yu'ú ndá'o ra xí'ín ndidaá ká taa né'e tá'an xí'ín rá ñoó. ¹⁰ Ta dión ta'ani nì yu'ú ndá'o Jacobo xí'ín Juan, tá'an ra kúú de'e Zebedeo, ta kéchóon dáó xí'ín Simón. Dá nì kaa Jesús xí'ín Simón:

—Ná dá'a ni yu'oon, dá chí ko'on yo'ó tavon ñayuu tein kuachi na táto'on kí'o kéeon tavon tiyaká ini takuifí.

¹¹ Dá nì taó rá barco ra nì kandoo rá ndíta rá yu'ú taño'o. Ta nì dankoo ra ndidaá kúú ña'a ra, dá nì kee ra kua'an ra xí'ín Jesús.

Di'a nì kuu tá nì nduvá'a Jesús iin taa ndó'o kue'e té'i ñíí

¹² Iin kuu nákaa Jesús iin ñoo ká'ano. Ta ñoó nì kasáa iin taa ndó'o kue'e té'i ñíí. Tá nì xini ra Jesús, kúú nì sá kuifin xití rá noo ná. Ta nì xinó ví taan ra nda noño'o. Dá nì seí nda'í ra noo ná, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvii ní ñíí.

¹³ Dá nì chinóo na ndá'a ná sata rá, dá nì kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kónii. Ná nduvii ñíion.

Ta kúú vit'ón di'a nì ndaño'ó ní'ini kue'e ndó'o ra.

¹⁴ Dá nì sa'anda Jesús choon noo rá ña ná dá'a ni nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña nì kee na xí'ín rá, chí di'a nì kaa na xí'ín rá:

—Kua'an na'on miíon noo tá duti, ta kua'an dokon ña'a noo Ndios sa'á ña nì kandoo viion noo ná, táto'on kí'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaa ini ra ña sá nì nduviion —kaá na.

¹⁵ Tído nì naka'ani cháá ká to'on ká'an sa'á ña kée Jesús. Sa'á ñoó kua'á ndá'o ñayuu nì natáka kueídó'o ñaá, ta nduva'a ta'ani na kee Jesús.

¹⁶ Tído sá keta xoo va Jesús sá sá'an na dao ká xían noo kò iin ndéi. Ta ñoó sá ká'an na xí'ín Ndios.

Di'a nì kuu tá nì nduvá'a Jesús iin taa nì natí sa'a

¹⁷ Iin kuu nákaa Jesús dána'a na noo ñayuu ini iin ve'e. Ta ñoó ndéi tá fariseo xí'ín tá dána'a ley, tá'an ra nì kii ñoo ñó'o chí kuendá Galilea xí'ín kuendá Judea, xí'ín ra nì kii ñoo Jerusalén. Ta ió choon sato'o yo Ndios noo ndá'a Jesús, sa'á ñoó kándéé ná nduva'a na na kú'u. ¹⁸ Dá nì kasáa dao taa, ta yí'i ra iin xito noo kánóo iin taa nì natí sa'a, ta kóni ra chí'i ñaá rá ini ve'e, dá chindu'u ñaá rá noo Jesús, ká'an rá. ¹⁹ Tído kò ní'i rá ndi kee ra ku'u ra ini ve'e ñoó, chí kua'á ndá'o ñayuu ñó'o ñoó. Sa'á ñoó nì dakáa ñaá rá diní vé'e. Dá nì sonó rá iin yái. Dá nì danóo ra xito noo kánóo tá kú'u ñoó me'í noo ió Jesús. ²⁰ Tá nì xini Jesús ña kándéé ndá'o ini ñaá taa ñoó, dá nì kaa na:

—Yo'ó, tá kú'u xaan, sá nì ndoo va kuachón.

²¹ Dá nì kasá'á nákaní ini taa dána'a ley Moisés xí'ín tá fariseo ndíta ñoó. “¿Ndá yoo kúú taa káa, xiní ra, chí ká'an ndava'a ra xí'ín Ndios xí'ín to'on ká'an ra? Chí iin tó'ón diní vá Ndios kúú na kuu dándóo kuachi ñayuu.” ²² Kúú nì kandaa ini Jesús ña kí'o dión nákaní ini ra. Dá nì ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndiva'a nákaní ini ndo dión? ²³ ¿Ndí kían kò ú'u cháá ká ka'in xí'ín taa yó'o, ká'an ndo'ó: “Sá nì ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá: “Ndakuiin ndichi, ta kua'an nó'on?”

²⁴ Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa na nì nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuachi kómí ñayuu.

Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a n̄i nat̄ií sa'a ñoó:

—Ta ká'ín xí'ín yo'ó viti. Ndakuijn ndichi, ta naki'in x̄it̄on, ta kua'án nó'ò ve'ón.

²⁵ Ta kúú viti'ón vá n̄i n̄akuíjn ndichi r̄a noo ndidaá kúú ñayuu ñoó. Ta kúú n̄i n̄aki'in ra x̄ito noo n̄i sa'á nóo ra. Dá n̄i kee ra kua'án nó'ò rá ve'e ra, ta sá kéká'ano ra Ndios kua'án r̄a. ²⁶ Ta ndidaá kúú ñayuu ñoó n̄i naá nda'o iní, ta n̄i kasá'á ná kéká'ano na Ndios. Ta yu'ú nda'o na, ta kaá n̄a di'a:

—Kuu víti n̄i xiniò ña'a ndato.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús iin t̄a nani Leví Mateo ña kanoo ra xí'ín ná

²⁷ Tá n̄i ndi'i n̄i kuu dión, dá n̄i keta Jesús ve'e ñoó kua'án n̄a. Ta kúú n̄i xini n̄a ió iin t̄a kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, ta nani rá Leví. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nakíj, ná ko'ò kanooón xí'ín yu'ú.

²⁸ Dá n̄i ndakuíjn r̄a. Ta kúú n̄i dankoo ra ndidaá kúú ña'a ra, dá n̄i kee ra kua'án r̄a kanoo ra xí'ín ná. ²⁹ Dá n̄i kee ra iin víkò ve'e ra keká'ano ra Jesús. Ta kua'á nda'o t̄a kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, xí'ín dao k̄a ñayuu ndéi mesa sásá'an dáó xí'ín Jesús. ³⁰ Kúú n̄i kasá'á t̄a dána'a ley xí'ín t̄a fariseo ká'an kuách̄i r̄a xí'ín t̄a xionoo xí'ín Jesús, ta kaá ra:

—¿Ndiva'a sásá'an ndó, ta xí'i ndó xí'ín t̄a kí'ín ya'i sa'a ñó'ò, xí'ín dao k̄a n̄a kómí kuách̄i yó'o?

³¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—N̄a ió va'a k̄o xínñó'ó ta'on na t̄a ketátá ñaá. Sava'a n̄a kú'u va kúú n̄a xínñó'ó ñaá.

³² Ta dión ta'ani yu'ú, k̄o véi ta'on yu'ú nakanai n̄a ká'án ña kúú ná ñayuu ndaá. Di'a veí yu'ú nakanai n̄a nákoní ña kómí ná kuách̄i, dá ná nandikó iní n̄a sa'án.

Dána'a Jesús ña kúú ná tát̄on iin ton̄o

³³ Dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jesús:

—T̄a xionoo xí'ín Juan, n̄a dákodo ndúta, né'e ií nda'o ra, ta ká'án nda'o ra xí'ín Ndios, ta dión ta'ani kée t̄a xionoo xí'ín t̄a fariseo, tído t̄a xionoo xí'ín ní sásá'an va ra, ta xí'i va ra.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¿Á ká'án ndó ña kuu kendúsa ndo xí'ín ñayuu n̄i nataka noo ió vikó tánda'a ña kane'e ií ná nani ió jí vá ton̄o xí'ín ná? ³⁵ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra ton̄o kane'e ra ko'on r̄a. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ií ñayuu ñoó.

Dána'a Jesús ña k̄o náki'in tá'an ta'on ña dána'a n̄a xí'ín ña dána'a t̄a fariseo

³⁶ Dá n̄i dakí'in tá'an tuku Jesús dao ña'a xí'ín to'on dána'a n̄a noo rá, ta kaá n̄a:

—Ta k̄o iin ta'on sa'ándá iin tá'í iin dá'on saá, ta nákoto tá'an naan noo n̄i ndata iin da'on yátá, chí tá ná kee na dión, dá kían dátúú vá ná dá'on saá, ta o náki'in tá'an nóo ta'an vaan xí'ín da'on yátá ñoó. ³⁷ Ta k̄o iin ta'on taán vino saá ini ñíi yátá, dá chí tá ná kee na dión, dá dáka'ándí va vino saá ñíi yátá ñoó, ta kúú ndi'i vino ñoó kuita, ta kúú tuú vá ñíi ñoó. ³⁸ Sa'a ñoó va'a cháá k̄a ná taán yó vino saá ini ñíi saá, dá kían ni iian ná o túú.

³⁹ Ta ñayuu xí'i vino yatá, k̄o kóni k̄a n̄a ko'o na vino saá, dá chí kaá n̄a ña va'a cháá k̄a sá'an vino yatá —kaá Jesús.

6

Di'a kua'án ña n̄i daná'a Jesús sa'á kuu nani'i ndéé n̄a Israel

¹ Ta tein iin kuu nani'i ndéé n̄a Israel, chíka'anda Jesús kua'án n̄a noñó'ò noo káa tirió. Kúú n̄i kasá'á t̄a xionoo xí'ín ná tó'on ra yoko tirió. Ta n̄i chiní'ini ndá'a ráan, dá n̄i kana nonián, ta n̄i kasá'á rá seí ráan kua'án r̄a. ² Dá n̄i kaa dao t̄a fariseo:

—¿Ndiva'a kée ndó ña k̄o kánian keeá tein kuu nani'i ndééa?

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndo'ó ña n̄i kee David sa'á na'á tá nda'í n̄i kuiko na xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná? ⁴ Chí kaáan ña n̄i ku'u na ve'e Ndios, ta n̄i ki'in na pan, ña dókò t̄a duti noo Ndios, ña k̄o kánian keí ñayuu oon, chí sava'a t̄a duti vá kuu keí ná. Tído n̄i seí va David ña, ta n̄i xi'o ta'ani naan n̄i seí t̄a xionoo xí'ín ná.

⁵ Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Kana'á ndó ña ío ta'ani choon noo ndá'a na ni nduu taa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu nání'i ndée yo —kaá na ká'an na sa'a mií ná.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natií ndá'a

⁶ Tein iin ka kuu nání'i ndée na Israel ni ku'u Jesús ini ve'e noo náta na ñoo ñoo. Dá ni kasá'á ná dána'a na. Ta ñoo nákaa iin taa ni natií ndá'a xoo kuá'a. ⁷ Ta ndíta ta dána'a ley xí'ín ta fariseo nání rá Jesús, dá ná kande'á á nduva'a na ta kú'u ñoo tein kuu nání'i ndée ná, dá ni'í rá ndí koo dátaí kuachi ñaa rá noo ta né'e choon. ⁸ Tído sa ná'á vá Jesús ndí kían nákani ini taa ñoo. Dá ni kaa na xí'ín ta ni natií ndá'a ñoo:

—Ndakuiin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

Ta kúu ni nakuiin ndichi ra, dá ni sa kuin ra iin ra. ⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín dao ka taa ñoo:

—Ná ko'in ndato'in ndo'ó iin ña'a viti. ¿Ndá kían kuu kee yó tein kuu nání'i ndée yo? ¿Á kee yó ña va'a o á kee yó ña kini? ¿Á dáka'io iin ñayuu o ka'ání yo ná? Ka'an ndo ná kande'á —kaá na.

¹⁰ Dá ni kao noo na ni sa nde'é ná noo ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo. Dá ni kaa na xí'ín taa kú'u ñoo:

—Ná dákaa ndá'on xaan.

Tá ni nadakaa ra ndá'a rá, ta kúu ni nduva'a vaan. ¹¹ Tído ni xido nda'o ini taa ndíta nání ñaa ñoo. Ta kúu ni kasá'á rá ndátó'on rá ndí kee ra, dá kendava'a ra xí'ín Jesús.

Di'a ni kee Jesús tá ni kaxi na uxí uu taa kanoo xí'ín ná

¹² Ta tein kuu dáá ñoo, dá ni sa'an Jesús dini iin yúku ni ka'an na xí'ín Ndios. Ta ní ñoo yaka ni sa kaa na ni ka'an na xí'ín ná. ¹³ Tá ni tuu noo, dá ni kana na ndidaá kúu taa xionoo xí'ín ná. Ta tein ro'on ni kaxi na uxí uu taa, dá ni chinaní ñaa ná apóstol, dá kane'e ra to'on na kanoo ra. ¹⁴ Iin taa yó'o naní Simón. Ta ni chinaní ñaa ná Pedro, ta iin ka ra naní Andrés, ta kúu ñani Pedro. Ta iin ka ra naní Jacobo, xí'ín ra naní Juan, xí'ín ra naní Felipe, xí'ín ra naní Bartolomé, ¹⁵ xí'ín ra naní Mateo, xí'ín ra naní Tomás, xí'ín ra naní Jacobo, ra kúu de'e Alfeo, xí'ín ra naní Simón, ra kuendá Zelote, ¹⁶ xí'ín ra naní Judas, ra kúu de'e Jacobo, xí'ín ra naní Judas Iscariote, tá'an ra ni kasandaá ni nakí'o Jesús noo ta xini u'u ñaa.

¹⁷ Dá ni kee Jesús konoo na kua'an na xí'ín taa yó'o. Dá ni xinó na ni sa tuu na iin yódo. Ta ñoo ndéi dao ka ta xionoo xí'ín ná, xí'ín kuá'a nda'o ñayuu ni kii ñoo kuálí ño'ó chí kuendá Judea, xí'ín na ni kii ñoo Jerusalén, xí'ín na ni kii yu'ú taño'o noo kúu ñoo Tiro xí'ín Sidón, chi ni kasáa na kueídó'o na ña dána'a Jesús, dá ná nduva'a na noo kue'e ndó'o na. ¹⁸ Ta ni nduva'a ta'ani na ndidaá ñayuu ño'ó espíritu kini. ¹⁹ Ta ndidaá kúu ñayuu ñoo ni ndí'i ini dáko'on ndá'a ná Jesús, chi xí'ín ndée kómí ná, kándée ná nduva'a na na kú'u. Ta kúu ndidaá vá na kú'u ni nduva'a na.

Dána'a Jesús ña ndiká'an ndi kúu ví dao ñayuu, ta nda'í kúu ví dao ka na

²⁰ Dá ni sa nde'é Jesús noo ndidaá taa xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na kúnda'í xaan, dá chi sa ño'ó ndó tixi ndá'a Ndios.

²¹ Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na nda'í kuíko viti, dá chi ndato koni ndo ndinoo ini ndo.

'Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó, na ndé'i viti, dá chi ndato ná kuaki ndo.

²² Ta ndiká'an ndi kúu ví ndo'ó tá xini u'u ñaa ñayuu, o tá taó xoo na ndo'ó tein na, o tá kána'á na xí'ín ndó, o tá chinaní kini na ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u, na ni nduu taa ñayuu yó'o. ²³ Kadij iní ndo tá ndó'o ndó dión, ta nakutí ndó xí'ín ña kádij iní ndo, dá chi ká'ano nda'o ña'a ni'í ndo noo Ndios chí induú, chi kí'o dión ta'ani sa kendava'a na sá'ano ve'e ñayuu ñoo xí'ín profeta tá sa na'á.

²⁴ Tído nda'í kúu ví ndo'ó, na kúu na kuiká, chi tandeé iní kómí ndó kúu ña ío ñayuu yó'o va.

²⁵ Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sa ndínoo ini viti, dá chi kasandaá iin kuu nda'í kuiko ndó.

'Ta nda'í kúu ví ndo'ó, na sákí viti, dá chi kasandaá iin kuu, dá nda'í kuu ini ndo, ta nda'í kuaki ndó.

²⁶ 'Ta nda'í kúu ví ndo'ó tá chínani vạ'a ñaá ndidaá ñayuu, dá chī kī'o dión nī sạ kee na ve'e ñayuu ñoó xí'ín profeta to'ón tá sạ na'á.

Dána'a Jesús ña kánian ku'u ini yọ sạ'á ñayuu xiní u'u ñaá

²⁷ Tído ndo'ó, na seídó'o ñaá, ká'in xí'ín ndó ña ku'u ini ndo sạ'á na naá xí'ín ndó, ta vạ'a kee ndó xí'ín na xiní u'u ñaá. ²⁸ Ta vạ'a ka'an ndo xí'ín na ká'an ndava'a sa'a ndo. Ta kaka ndo ña manī noo Ndios sạ'á na kéndava'a xí'ín ndó. ²⁹ Ta ndáa na nī kani iin xoo noo ndo, dá kían kī'o ndó iin ka xoo ná kani na. Ta ndáa na nī xio ndaa kotó ndíxi ndó, konó ndó ná kuio ndaa ta'ani na do'onno ndo. ³⁰ Tá ndáa na xíkạ iin ña'a noo ndo, kī'o ndoan noo ná. Ta ndáa na nī xio ndaa ña'a kómí ndó, ná dá'a nī ndaka ndoan noo ná. ³¹ Táto'on kī'o kóni ndo kee dao ka ñayuu xí'ín ndó, kī'o dión ta'ani kee ndó xí'ín ná.

³² 'Chī tá kú'u ini ndo sava'a sạ'á na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían vạ'a ná'a ndo sạ'á ña kée ndó dión? Chī nda na kómí kuachi kú'u ini na sạ'á na kú'u ini sa'a mií ná. ³³ Tá kée ndó ña vạ'a xí'ín sava'a na kée ña vạ'a xí'ín mií ndó, ¿ndí kían vạ'a ná'a ndo? Chī nda na kómí kuachi kée ña vạ'a xí'ín na kée ña vạ'a xí'ín mií ná. ³⁴ Ta tá xí'o tóo ndó ña ío noo ndo sava'a noo na ná'á ndó nandió né'an noo ndo, ¿ndí kían vạ'a ná'a ndo? Chī nda na kómí kuachi xí'o tóo na ña ío noo ná noo dao ka na kómí kuachi, chī ná'a ná ña nandió né'e ndi'i naan noo ná. ³⁵ Tído koo ini ndo ku'u ini ndo sạ'á na xiní u'u ñaá, ta vạ'a kee ndó xí'ín ná, ta kī'o tóo ndó ña ío noo ndo noo ná, ta ná dá'a ni kandati ndó nani'i ndoan, dá kían ká'ano nda'o ña vạ'a natiin ndó noo Ndios, ta kasandaá ta'ani ndó kakuu ndó de'e Ndios, na ío noo dikó. Dá chī Ndios vạ'a ini kúu ná xí'ín ñayuu koó ndivé'e noo, xí'ín ñayuu kíni. ³⁶ Sạ'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sạ'á ñayuu táto'on kī'o kú'u ini Ndios sa'a ná.

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni dátaj kuachi yó ñayuu

³⁷ 'Ná dá'a ni keyíko mií ndó sạ'á ñayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a ndo. Ná dá'a ni dátaj kuachi ndó ñayuu, dá kían ná dá'a ni taj kuachi ndó noo Ndios. Kī'o ká'ano ini ndo sạ'á ñayuu, dá kían ná kī'o ká'ano ini Ndios sa'a ndo. ³⁸ Kī'o ndó ña ío noo ndo noo dao ka ñayuu, dá nakī'o Ndios ña'a noo ndo, chī kī'o na kua'á ña vạ'a noo ndo, dá chī noón kúu na kidi ni'inian, dá ketoon vạ'an, ta dákútí díní ná kostá ndo nandió né'e naan noo ndo, dá chī táto'on kī'o kée ndó chindeé ndó ñayuu, kī'o dión kee Ndios xí'ín ndó.

³⁹ Dá nī dakí'in tá'an ta'ani Jesús ña yó'o xí'ín to'on nī dạná'a na:

— ¿Á kuu katiin ndaa tá'an uu taa ko túu noo ko'on ra iin xían, ká'an ndó? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndin nduú va ra kuei ini yái? ⁴⁰ Ta ni iin taa dakuá'a ko ndáya'i cháa ka noo taa dána'a noo rá. Tído ndi ndáa mií vá ra nī dakuá'a vạ'a, kasandaá ra kana'á rá táto'on kī'o ná'a taa dána'a noo rá. ⁴¹ ¿Ndiva'a ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta ko xí'o ndó kuendá ká'ano ka tındú'u nákaa noo mií ndó? ⁴² Ta, ¿ndí káa noo ndo ka'an ndo xí'ín ñani ndo: “Ñanij, konón ná taói xe'e nákaa nooan xaan”, kaá ndo, ta ko ndé'é ta'on ndó ndi kī'o ví káa tındú'u nákaa noo mií ndó? ¿Kúu ndó ñayuu uu noo! Taó ndó din'ó'ó tındú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu vạ'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

Dána'a Jesús ña tá kómí yó iin nío vạ'a, dá kían kankuei to'on vạ'a yú'u yọ

⁴³ 'Ta ni iin tó'ón yító vạ'a ko xí'o kui'i ko vá'a, ta ni iin tó'ón yító ko vá'a ko xí'o kui'i vạ'a. ⁴⁴ Dá chī kui'i xí'o iin iin yító ná'a ndá yító kúu rá, chī ko dákuei ta'on yó tĩño'ó noo ta'íón, ta ko náki'in ta'on yó uva noo yító íón. ⁴⁵ Ta dión ta'ani iin taa vạ'a, to'on vạ'a ñó'o ini nío rá taó rá ká'an ra. Tído iin taa kini, to'on kini ñó'o ini nío rá taó rá ká'an ra. Chī ndi ndáa mií ña'a ñó'o ini nío rá kánkuei yú'u rá ká'an ra.

Dána'a Jesús sạ'á ña nī ndo'o uu ve'e

⁴⁶ ¿Ndiva'a ká'an ndo xí'ín yu'u, mií ní kúu sato'o ndu'u, mií ní kúu sato'o ndu'u, tído ko kée ndó choon sa'ándái? ⁴⁷ Dá chī ndidaá na vei noo yu'u, ta seídó'o na ña ka'in xí'ín ná, ta kée na ña, ko'in dákí'in tá'in iin ña'a xí'ín táto'on kée na. ⁴⁸ Chī noón kúu táto'on iin taa nī kava'a iin ve'e. Nī sata konó ra, ta nī chikáa ra sa'án noo tóto. Ta nī xinkuei takuí kua'a yuta ñoó, ta kúu nī ñani rá sa'án, tído ko ta'ón ña'a ní ndó'an, dá chī noo tóto nákaa sa'án. ⁴⁹ Tído ñayuu seídó'o to'on dána'i, ta ko kée na ña, noón kúu táto'on

iin taa ni kava'a iin ve'e noo ñó'o oon, chi ko ní chíkaa ta'on ra sa'án. Sa'á ñóó tá ni ñani takuí yuta ñóó sa'án, kúu ni koon vaan, ta kúu ni naá ndí'i vaan.

7

Di'a ni kuu tá ni nduvá'a Jesús iin tã kéchóon noo iin tã dándáki iin ciento soldado

¹ Tá ni ndi'i ni ka'an Jesús to'on yó'o xí'ín ñayuu ndéi seídó'o ñóó, dá ni ndu'u na ñoo Capernaum. ² Ta ñóó ió iin tã dándáki iin ciento soldado, ta kú'u iin tã kéchóon noo rá, ta kú'u nda'o ini ra sa'a rá, tído sa xí'i va ra. ³ Tá ni seídó'o tã dándáki soldado ñóó ña ká'an ñayuu sa'a Jesús, dá ni tanda'á rá dao tã sá'ano ndíta noo ña Israel kua'an ra kueí nda'í ra noo Jesús ña ná kii na ve'e ra nduva'a na tã kéchóon noo rá. ⁴ Dá tá ni saã tã ñóó noo ió Jesús, dá ni seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on ña nduva'a na tã kéchóon noo tã dándáki soldado ñóó, ta kaá ra xí'ín ná:

—Miían kánian kee ní ña maní yó'o xí'ín tã yó'o, ⁵ chi kú'u ndava'o ini ra sa'á ña ñoo yo, ta ni kava'a ra ve'e noo nátaka yo —kaá ra.

⁶ Dá ni kee Jesús kua'an ña xí'ín rá. Tído tá ni kasandaá yati na noo iin ve'e tã dándáki soldado ñóó, dá ni tanda'á rá dao tã né'e tá'an va'a xí'ín rá kua'an ra noo vei Jesús. Dá ni kaa tã ñóó xí'ín Jesús ña ni ka'an tã dándáki soldado ñóó:

—O sa dándi'i ka ini ní mií ní sa'a yú'u, tatá, chi ko ñá'a ta'on kúu yu'u ña ku'u ní ve'i. ⁷ Ta sa'á ña ko ta'ón ña'a kúuí, sa'á ñóó ko ní saã mií noo ní. Tído xí'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúu nduva'a va tã kéchóon noo. ⁸ Chi kúu ta'anii iin tã nákaa tixi ndá'a iin tã né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'á ñóó tá ká'in xí'ín iin ra: “Kua'án”, ta kúu kua'an va ra. Tá ká'in xí'ín iin ka ra: “Nakí”, ta kúu vei va ra. Ta tá ká'in xí'ín tã kéchóon noo: “Kee ña yó'o”, ta kúu kée va raan —kaá ra.

⁹ Tá ni seído'o Jesús to'on yó'o, kúu ni naá iní ña sa'á ña ni ka'an ra dión. Dá ni nandió koo na ni sa nde'é ná noo ñayuu tákuei ñaá vei ñóó, dá ni kaa ña:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin ña Israel ko kándéé iní ña yu'u tát'o'on k'i'o kándéé iní ñaá tã yó'o —kaá ña.

¹⁰ Tá ni nandió kuéi tã ni sa'an choon yó'o ni ndusáa ra ve'e, kúu ni xini ra ña sa ni nduva'a tã kéchóon ni sa kú'u ñóó.

Di'a ni kuu tá ni dagnátaki Jesús de'e iin ñá'a kuáan ió ñoo naní Naín

¹¹ Tá ni ndi'i ñóó, dá ni kee Jesús kua'an ña iin ñoo ká'ano naní Naín xí'ín tã xionoo xí'ín ná, ta kúu kua'á ndava'o ñayuu kua'an ta'ani xí'ín ná. ¹² Tá ni kasandaá yati na noo kúu yé'é ñoo ñóó, kúu ñóó kánkuei ñayuu kua'an ña dánduxi na iin ndii. Ta iin tó'ón dáá vá kúu xí noo naná xi. Ta ñá'a kuáan va kíán. Ta kua'á ndava'o ña ñoo ñóó kua'an xí'án. ¹³ Tá ni xini ñaá sato'o yo Jesús, kúu ni ku'u nda'o ini ña sa'a ñá'a ñóó. Dá ni kaa ña xí'án:

—O sa kuákón.

¹⁴ Dá ni natuu yati na. Dá ni tiin na sato noo nákaa ndii ñóó. Kúu ni sa tuu tã yí'i ña kua'an ñóó. Dá ni kaa ña xí'ín ta ni xi'i ñóó:

—Yíí ló'o, ká'an yu'u xí'ón, ndakoo.

¹⁵ Ta kúu ni ndakoo tayí ni xi'i ñóó. Kúu ni kasá'á vá xí ká'an xi. Dá ni naki'o ñaá ná noo naná xi. ¹⁶ Ta ndidaá kúu vá ñayuu ñóó ni yu'ú. Ta kúu ni kasá'á ná kéká'ano na Ndíos, ta kaá ña:

—Iin profeta ká'ano nda'o ni kasáa noo ndéi yó viti.

Ta dao ka ña kaá ña ni kasáa Ndíos chindeé ná ña ñoo ña.

¹⁷ Ta kúu ni naka'ani to'on sa'a Jesús iin ní kúu kuendá Judea, xí'ín ndidaá ñoo ñó'o yati ñóó.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jesús sa'a Juan, ña dákodo ndúta ñayuu

¹⁸ Dá ni kasto'on tã kúu kuendá Juan xí'ín ná sa'a ndidaá ña kée Jesús. Dá ni kana Juan uu tã xionoo xí'ín ná, ¹⁹ dá ni tanda'á ñaá ná kua'an ra noo nákaa Jesús, dá ndato'ón ñaá rá, á mií ná kúu ña ni kaa Ndíos tanda'á ná kasaa dákaki ñaá, o á kandati yó kasaa iin ka ña.

²⁰ Dá tá ni saã tã ñóó noo nákaa Jesús, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúú na ni tanda'á ndu'u vei ndu ndato'ón ndú mií ní. ¿Á mií ní kúú na ni kaa Ndios tanda'á ná kasaa dákaki ñaa, o á kandati ndu kasaa iin ka na? —kaá ra.

²¹ Ta mií hora daá ñóó ni nduva'a Jesús kua'á nda'o na kú'u, xí'ín na ndó'o kua'á noo kue'e, xí'ín na ñó'o espíritu kini. Ta kua'á nda'o na ko túu noo ni natuu noo. ²² Dá ni kaa na xí'ín taa ñóó:

—Kua'án nó'o ndo kasto'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ña ni xini ndo, xí'ín sa'a ndidaá ña ni seídó'o ndó kuu víti, ta ka'on xí'ín ná ña ni natuu noo na ko túu noo, ta sa xíka va na ni natií sa'a, ta sa ni nduvií vá na ndó'o kue'e té'i, ta sa ni natai va do'o na ko tái do'o, ta ni natakí na ni xi'i, ta noo ñayuu kúnda'í ni kasto'in to'on va'a Ndios. ²³ Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu ko nákaní kuáchí ini xini na yu'u —kaá na.

²⁴ Tá ni ndi'i ni nandío kuéi taa ni tanda'á Juan ñóó kua'án nó'o rá, dá ni kasá'á Jesús ká'án na xí'ín ñayuu ñóó sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ni sa'án ndo'ó ni sa nde'é ndó noo kúú noñó'o ichí ñóó? ¿Á iin taa ko iin toon, tá'an ra xíkó táto'on xíkó iin ndoo kée tachí ni sa'án ndo ni sa nde'é ndó? ²⁵ Koó, sa'á ñóó, ¿ndá yoo ni sa'án ndo ni sa nde'é ndó, tá daá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyí ndaa? Koó, chí ná'á vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyí ndaa, noón kúú na ndéi ve'e rey. ²⁶ Sa'á ñóó, ¿ndá yoo ni sa'án ndo ni sa nde'é ndó, tá daá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaa kúú ná, ta ndáya'i cháá ka na o duú iin profeta. ²⁷ Ta sa'a mií ná ká'án tuti ii Ndios di'a:

Ná ko'ín tanda'í iin taa kuió noo ko'on noo yo'ó kasto'on ra to'on yu'u xí'ín ñayuu, dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña kían ko'on ka'on xí'ín ná, kaáan.

²⁸ Sa'á ñóó ká'ín xí'ín ndó ña Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa ni kaki tixi ñá'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tixi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'i cháá ka o duú Juan —kaá na.

²⁹ Tá ni seídó'o ndidaá na ñoo yo xí'ín nda taa kí'ín ya'i sa'a ñó'o ña ni ka'án na, dá ni nakoni na ña kée Ndios ña ndaa xí'ín ná. Sa'á ñóó ni sodó ndúta ná ni kee Juan. ³⁰ Tído ta fariseo xí'ín ta dána'a ley ni ku'ichí ini ra ni xini ra ña va'a kóni Ndios kee na xí'ín rá, sa'á ñóó ko ní xi'o ra mií rá dákodo ndúta ñaa Juan.

³¹ Dá ni kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—¿Ndi kían tiin yu'u, dá ka'ín xí'ín ndó táto'on kée ñayuu ndéi tiempo viti, ta ndá yoo kée táto'on kée na? ³² Na ndéi tiempo viti kée táto'on kée takuáchí tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyu'ú tá'an xi: “Ni tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'á ta'on ndo'ó. Ta ni xita ndu yaa nda'í kua'án, tído ko ní nde'i ta'on ndó.” ³³ Ta kí'o dión ta'ani kée ndo'ó, chí tá ni kasáa Juan, na dákodo ndúta ñayuu, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na. ³⁴ Ta viti ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o, ta sásá'an va na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin taa nde'é, iin ta xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin taa né'e tá'an va'a xí'ín taa kí'ín ya'i sa'a ñó'o, xí'ín ñayuu káni. ³⁵ Tído na kúú na ndichí, noón kúú ná'a ña kómí ndisa na ña ndichí.

Di'a ni kuu tá ni sa'án Jesús ve'e iin ta fariseo naní Simón

³⁶ Iin ta fariseo ni seí nda'í noo Jesús ña ná ko'on na xí'ín rá ve'e ra kasá'an na. Dá tá ni ku'u Jesús ve'e ra, dá ni sa koo na xí'ín rá mesa. ³⁷ Dá tá ni kandaá ini iin ñá'a kómí kuachi ió ñoo ñóó ña ió Jesús ve'e ta fariseo ñóó sásá'an na, kúú ni kasáaan, ta né'án iin tindo'o ló'o noo ñó'o kirá támi sá'an. ³⁸ Kúú ni sa ku'ín xitíán chí sata dí'a na, chí xoo noo ndéi sa'a ná. Dá ni kasá'á ndé'i ña, dá ni dakúchián sa'a ná xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí diníjan ni danáyaan ña. Dá ni chitóán ña, dá ni chí'án kirá támi sá'an ñóó iin ní kúú sa'a ná.

³⁹ Tá ni xini ta fariseo, tá'an ra ni kana Jesús ve'e ra, ña ni kee ñá'a ñóó dión, dá ni kasá'á rá nákaní ini ra: “Tá miían ndaa ndisa profeta kúú taa yó'o, dá kían kandaá va ini ra ndá ñá'a kúú ña ké'é sa'a rá, chí iin ñá'a kómí kuachi va kían”, ká'án rá nákaní ini ra.

⁴⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Simón, kónij ka'ín xí'ón sa'a iin ña'a.

Dá ni kaa Simón:

—Ka'an ní xí'ín, maestro.

⁴¹ Dá nì kaa na:

—Nì sa io iin taa sa dasá tóo dì'ón. Ta uu taa sa tái noo rá. Iin ra sa tái o'on ciento dì'ón plata, ta iin ka ra sa tái uu diko uxi. ⁴² Ta kò ní'i ta'on ndin nduú ra dì'ón dánaa rá ña tái ra. Ta kúu nì xì'o ká'ano va ini ta kúu sato'o dì'ón ñoo sa'a ndin nduú taa ñoo. Ta viti, ka'an yo'ó ná kande'á, ¿ndí kaa taa ñoo kú'u cháa ka ini sa'á ta kúu sato'o dì'ón ñoo?

⁴³ Dá nì kaa Simón:

—Taó kuendá yu'u ña taa nì sa tái kua'a cháa ka dì'ón ñoo kúu ra kú'u cháa ka ini sa'á ta kúu sato'o dì'ón ñoo.

Dá nì kaa Jesús:

—Ndaa nda'o nì ka'on.

⁴⁴ Dá nì nandíó koo na nì sa nde'é ná noo ñá'a ñoo, dá nì kaa na xí'ín Simón:

—¿Á nì xinon tát'on nì kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u? Tá nì ku'u yu'u ve'ón, kò ní xì'o ta'on yo'ó takuí ndoo sa'í. Tído ñá'a yó'o nì ñakúchián sa'í xí'ín ndirá nooan. Ta xí'ín idí dinían nì danáyaan ña. ⁴⁵ Ta ni noo kò ní chító ta'on yo'ó, tído ñá'a yó'o, nda rá nì kasáa nì ku'i ve'ón, kò sá tuuán chitóan sa'í. ⁴⁶ Ta ni diní kò ní chíkodó ta'on yo'ó sití, tído ñá'a yó'o nì chí'án ndutá támi sa'an sa'a yú'u. ⁴⁷ Sa'á ñoo ká'in xí'ón, va'ará kuá'a nda'o kuachi kée ñá'a yó'o, tído sa nì ndoo vaan, sa'á ñoo kóni ndava'a vaan yu'u. Tído ñayuu ká'án ña cháa vá kúu kuachi na nì ndoo, noón kúu na cháa vá kóni na yu'u.

⁴⁸ Dá nì kaa na xí'ín ñá'a ñoo:

—Sa nì ndoo va kuachón noo Ndios.

⁴⁹ Ta ndidaa taa ndéi xí'ín ná mesa ñoo nì kasá'a ndát'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo kúu taa kaa, xiní ra, ña dándóo ra kuachi ñayuu noo Ndios?

⁵⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín ñá'a ñoo:

—Sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñoo nì kakón noo kuachón. Kua'án nó'on viti xí'an ió va'a inon.

Dá nì keeán kua'an nó'an.

8

Yó'o ká'an sa'á na ñá'a nì chindeé Jesús

¹ Tá nì ndí'i, dá nì sa'an Jesús nì xionoo na ndidaa ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí, ta nì daná'a na to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios. Ta nì xionoo na xí'ín ndin uxi uu taa nì kaxi mií ná ñoo. ² Ta nì xionoo ta'ani dao na ñá'a xí'ín ná, tá'an na nì nduva'a na, chí dao na nì sa ño'o espíritu kini, ta dao ka na nì sa kú'u. Ta tein na ñá'a yó'o nákaa María Magdalena, tá'an ña sa ño'o usa espíritu kini nì taó Jesús. ³ Ta nákaa ta'ani ñá'a naní Juana, ña kúu ñadi'í taa naní Chuza, tá'an ra ndaá ve'e rey Herodes, xí'ín ñá'a naní Susana, xí'ín kuá'a ka na ñá'a sa chindeé ña xí'ín ña ió noo ná.

Dí'a kua'an ña nì nakani Jesús sa'a iin taa xíti tata

⁴ Kúu kuá'a nda'o ñayuu nì kii iin rá iin ñoo nì nataka noo nákaa Jesús. Dá nì kasá'a ná dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na, ta kaá na:

⁵ —Iin taa xíti nì kee ra kua'an ra kuti ra tata noño'ó rá. Ta sa'á ña nì koon ni'ini ra tata ñoo, sa'á ñoo dao ña nì kuei yu'ú íchi. Ta nì seín ni'ini naan. Kúu nì kasáa laa, ta kúu nì seí vá rían. ⁶ Ta dao ka tata ñoo nì kuei tein yuu, ta nì xitaan. Tído nì ichian, dá chí kò tá'ón kò'oyo sa'án. ⁷ Ta dao ka tata ñoo nì kuei tein tá'íón. Ta nì sa'ano dáó ña xí'ín tá'íón ñoo, sa'á ñoo nì kuyáta váan nì kee rá. ⁸ Ta kúu dao ka tata ñoo nì kuei noo kúu ñoo'ó va'a. Kúu nì sa'ano va'a vaan. Ta kúu kuá'a ndava'o noni nì xí'oan, dá chí iin ciento noni nì xí'o iin iin tata ñoo —kaá Jesús.

Tá nì ndí'i nì ka'an na dión, ta kúu nì'i nda'o nì ka'an na:

—¿Ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kúu kueído'o va'a ndó!

⁹ Dá ví nì ndát'ón ñaá taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndí dándáki to'on nì dáki'in tá'an ní nì ka'an ní xí'ín ndu'u?

¹⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Noo ndo'ó ni xi'o Ndios ña kandaa ini ndo ña ná'á mií ná sa'a ndi kée na dándáki na. Tído dákí'in tá'an yu'u dao ña'a xí'in to'on dána'i noo dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndidaá ka vían ndé'é ná, tído o kánda ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará ndidaá ka vían ná kueidó'o na, tído o kátóni ta'on ini na.

Nákani Jesús ndi kóni kaa ña ni daná'a na sa'á taa xíti tata

¹¹ 'Di'a dándáki to'on ni dákí'in tá'in ni ka'in xí'in ndó. Kana'á ndó ña tata ñoó kúu to'on Ndios. ¹² Ta yu'ú ichi noo ni kuei dao tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, tído kása ña u'u, ta kúu díta váan to'on Ndios ña nákaa níó ná, dá ná o kándisa naan, ta o ní'i ná ña káki na. ¹³ Ta tein yuu noo ni kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an kádi iní na. Tído ko ta'ón yo'an ini níó ná, sa'á ñoó too vá kándisa naan. Chi tá kásá'á ndó'o na tandó'ó, kúu kexoo na noo ña kándisa na. ¹⁴ Ta tein ta'íon noo ni kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndí'i cháa ka ini na sa'á ña ió noo ná, ta kátoó na koo kuíka ná, ta ndí'i ini na sa'á ña'a luu ió ñayuu yó'o. Sa'á ñoó ko sísa na xí'in to'on Ndios. ¹⁵ Tído noñó'o va'a noo ni kuei dao ka tata ñoó, ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios xí'in ndino'o ini na, ta ndíta ndaa na xí'an. Ta ko sá tuu na kée na ña kóni Ndios.

Miigan kánian na'a yo mií yó ña kúu yó kuendá Jesús, ta kueidó'o va'a yó ña dána'a na noo yo

¹⁶ 'Ko iin ta'on chíno'o iin íti, ta chíkani ndei na iin kidi nooan, ta ni ko chíkani de'é naan tixi xito. Di'a noo dikó chínoo naan, dá ná katoon noo ndidaá na koku'u ini ve'e. ¹⁷ Chi ndidaá ña'a dá'i noo ndo viti, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a ñó'o de'é viti, daí ña natuuan, dá ná katoon nooan. ¹⁸ Ta kueidó'o va'a ndó ña ká'in xí'in ndó, chi ndidaá na natiin to'on ká'in, noon kúu na ní'i ña kanda cháa ka ini na. Tído ndidaá na ko xí'in natiin to'on ká'in, noon kúu na kexoo ña ká'an ná ná'á ná —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni kasaa na ve'e Jesús nándukú ñaá ná

¹⁹ Dá ni kasaa naná Jesús xí'in ñani na nándukú ñaá ná. Tído ko ní kúu ta'on natuu yati na noo ió na, chi kua'á nda'o ñayuu ni nataka ñoó. ²⁰ Dá ni kasto'on iin ñayuu nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'in Jesús:

—Naná ní xí'in ñani ní ndíta na sata vé'e, ta kóni na ka'an na xí'in ní.

²¹ Dá ni kaa Jesús xí'in ñayuu kuá'a ñoó:

—Ndi ndaa ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándaa, noon vá kúu nanái xí'in ñanij.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noo tachi xí'in taño'o

²² Iin kuu, dá ni kaa Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ini iin barco. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ná ko'o chika'anda yo iin ka xoo yu'ú taño'o.

Dá ni kee na kua'an na. ²³ Ta tein yá'a na kua'an na noo taño'o ñoó, kúu ni kidi va Jesús. Kúu iin ndakána va ni kasá'á kána tachi deen noo taño'o. Sa'á ñoó ni kasá'á kokee takuii ini barco. Ta io nda'o ió ña keta ka'ani ra ini takuii ñoó. ²⁴ Dá ni natuu yati taa xionoo xí'in Jesús noo kándu'u ná. Dá ni dandoto ñaá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Ió ña kuu yo!

Dá ni ndoto Jesús. Dá ni sa'anda na choon noo tachi xí'in taño'o ñoó. Kúu ni sa tuu va tachi ñoó xí'in ña ndákuei noo taño'o, ta kúu ni nakáa tádi vá rá. ²⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—¡Ndiva'a ko kándéé iní ndo yu'u?

Kúu ni yu'ú nda'o taa xionoo xí'in ná ñoó, ta ni naá iní ra. Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an míí rá:

—¡Ndá yoo ví kúu na yó'o, chi nda tachi xí'in taño'o seídó'o choon sa'ándá na?

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ni sa ño'o ini iin taa

²⁶ Dá ni saa na iin ka xoo taño'o noo kúu kuendá Gadara, ña xírnda tá'an xí'in kuendá Galilea. ²⁷ Dá tá ni noo Jesús barco ñoó, dá ni kasaa iin taa ñoo ñoó, ta sa na'a nda'o ñó'o espíritu kini ini ra, ta ko ndíxi ta'on ra dá'on, ta ni ve'e ko ió ra, chi ini káo noo ñó'o ndij va ió ra. ²⁸ Tá ni xini ra Jesús, kúu ni'i nda'o ni kayu'ú rá. Dá ni sa kuíin xítí rá noo ná, dá ni kasá'á ni'i nda'o ká'an ra xí'in ná:

—¿Ndá kjan ndó'o ní xí'ín yu'u, Jesús, mií ní nā kúú de'e Ndios ndáya'i? Seí nda'aví noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní níóí.

²⁹ Dión nī kaañ, dá chí sa sa'anda va Jesús choon nooñ ña ná kankuei ña ini taa ñoo ko'an. Sa na'á nda'o ñó'an dándákian taa ñoo. Chí va'ará sa so'oni ñayuu ndá'a rá xí'ín sa'a rá xí'ín cadena xí'ín kaa viti, tído vaá óon va sa'ándá ra cadena ñoo. Ta sa kendúsa espíritu kini ñoo xí'ín rá kandaka ñaáan kua'an noo kúú ño'ó ichí. ³⁰ Dá nī ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá nī kaa espíritu kini ñoo:

—Legión naníí.

Dión nī kaañ chí kua'á nda'o espíritu kini ño'o ini taa ñoo. ³¹ Dá nī seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'á ñaá ná ko'an nda maá noo ñin naá. ³² Ta kua'á nda'o kochí ño'o sásá'an ndika yúku ñoo. Dá nī seí nda'í espíritu kini ñoo noo Jesús ña ná konó ná ko'an ndu'an ini ri. Dá nī sonó ná nooñ. ³³ Ta kúú nī kankuei espíritu kini ñoo ini taa ñoo. Dá nī sa'an nī ndu'an ini kochí ñoo. Dá nī taxí tá'an ndi ndi'í rí kua'an ri yu'ú da'o. Dá nī kuei ndava'a rí ini taño'o ñoo. Ta kúú nī kanda ra, dá nī xí'í ri.

³⁴ Dá tá nī xini ta ndáka kochí ñoo ña dión nī ndo'o rí, dá nī taxí tá'an ra kua'an ra kast'on ra xí'ín nā ndéi ñoo ra xí'ín nā ndéi yúku sa'á ña nī kuu dión. ³⁵ Dá nī kankuei ñayuu ñoo kua'an nā kande'é ná ña nī kuu. Tá nī saa nā noo ñin Jesús, kúú nī xini nā ña ió taa nī sa ño'o espíritu kini ñoo noo sá'a ná. Ta kúú sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa ñin taa ió va'a vá kúú rá. Kúú nī yu'ú nda'o ñayuu ñoo. ³⁶ Ta ñayuu nī xini ña nī kuu dión kúú nā nī nakani xí'ín dao ka ñayuu ndi nī kuu nī nduva'a taa sa ño'o espíritu kini ñoo. ³⁷ Dá nī kasá'á ndidaá ñayuu ndéi chí kuendá Gadara ñoo seí nda'í nā noo Jesús ña ná ko'on nā ñin ka xían, dá chí yu'ú nā sa'á ña nī kuu dión. Dá nī kaa Jesús ini barco ko'on nā. ³⁸ Tído nī seí nda'í taa nī sa ño'o espíritu kini ñoo noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'ín ná. Tído nī sa'anda Jesús choon noo rá ña ná no'o ra, ta kaá nā xí'ín rá:

³⁹ —Nandió koo kua'an nó'on ve'ón, ta nakanón xí'ín nā ñooon sa'a ndidaá ña'a ndato nī kee Ndios xí'ón.

Dá nī ki'in ra kua'an nó'o rá. Ta nī kasá'á rá nakani ra xí'ín ndidaá nā ñoo ra sa'a ndidaá ña'a ndato nī kee Jesús xí'ín rá.

Di'a nī ndo'o de'e di'í ta naní Jairo xí'ín ña nī ndo'o ñin ñá'a ndó'o kue'e táí nī

⁴⁰ Dá nī nandió koo tuku Jesús nī ndisáa nā ñin ka xoo taño'o ñoo. Dá nī natiin va'a ñaá kua'á nda'o ñayuu xí'an kádii ini nā, chí sa ndéi ndidaá vá ná ndátí ñaá ná. ⁴¹ Dá nī kasáa ñin taa naní Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noo náta nā Israel ndéi ñoo ñoo. Dá nī sa ku'ín xití rá noo Jesús. Dá nī seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on nā ve'e ra, ⁴² chí nī kaa ra ña ió ñin tó'ón de'e di'í ra, ta ió xí uxí uu kuia, ta sa xí'í va xi. Dá nī kee Jesús kua'an nā xí'ín rá, ta dándútí ñaá ñayuu kuá'a kua'an xí'ín ná ñoo. ⁴³ Ta tein ñayuu ñoo nákaa ta'ani ñin ñá'a ndó'o kue'e táí nī, ta sa nī xino uxí uu kuia ndó'an dión. Ta sa nī dandí'i vaan di'ón né'e va'an nī chíya'avián ta kátátá ñaá. Tído ni ñin tó'ón ta'on ra ko ní kándeé nduva'án. ⁴⁴ Dá nī natuu yatián sata Jesús. Dá nī kaka'on ndá'an yu'ú dá'on ná. Ta kúú vití'ón di'a nī natuu nī ñoo.

⁴⁵ Dá nī kaa Jesús:

—¿Ndá yoo nī kaka'on ndá'a dá'amái?

Tído ni ñin tó'ón ñayuu ñoo ko ní ka'an. Dá nī kaa Pedro xí'ín ná:

—Maestro, ñayuu kuá'a yó'o kúú nā dándútí ñaá. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a ndato'ón ní ndá yoo nī kaka'on ñaá?

⁴⁶ Dá nī kaa Jesús:

—Koo, chí nī dakó'on ndá'a ñin ñayuu dá'amái, chí nī kandaa ini ña nī nduva'a ñin ñayuu nī kee ndeéí —kaá nā.

⁴⁷ Tá nī kandaa ini ñá'a ñoo ña o kúú ta'on chide'áan ña nī keeán, kúú nī kasáa noo Jesús, ta ndéi ñinoán. Dá nī sa ku'ín xitíán noo ná. Ta noo ndidaá ñayuu ñoo nī nakanián ndiva'a nī kaka'on ndá'an dá'on Jesús, ta nī nakani ta'anián ña vití'ón kuií vá nī nduva'án tá nī keeán dión. ⁴⁸ Dá nī kaa Jesús xí'an:

—De'e di'íi, ni nduva'ón sa'á ña kándéé inóon yu'u. Ta viti, kua'án nó'on ve'ón xí'an ió va'a inóon.

⁴⁹ Ta kúu ká'an ij vá Jesús íin na xí'an, kúu ni kasáa iin taa ni kii ve'e Jairo, ta dándáki ve'e noo náta ka ña Israel ñoo, dá ni kaa ra xí'in rá:

—Sa ni xi'i va de'e di'í ní. Ná dá'a ka ni dáta'an ní maestro xaan.

⁵⁰ Tá ni seídó'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'in Jairo:

—O sa yu'óon. Sava'a yu'u kandeé inóon, ta kúu nduva'a xi.

⁵¹ Dá tá ni saa na ni ku'u na ve'e ra, ta ko ní sónó ná ña ku'u dao ka ñayuu xí'in ná, sava'a Pedro xí'in Jacobo, xí'in Juan xí'in tatá tadi'í ñoo, xí'in naná va xi. ⁵² Ta ndidaá ñayuu ndéi ñoo ndéi'í na ndéi na, ta nda'í káyuu'ú ná sa'a tadi'í ñoo. Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—O sa kuáki ndó, chi ko ní xi'i ta'on xi, kidi va xi.

⁵³ Ta kúu ndidaá ñayuu ñoo ni saki ndaa va na Jesús sa'á ña ni ka'an na dión, chi ná'á va ná ña sa ni xi'i va xi. ⁵⁴ Dá ni tiin Jesús ndá'a xí, dá ni kaa na xí'in xí:

—Di'í ló'o, ndakoo.

⁵⁵ Ta kúu ni nataki va xi. Ta kúu viti'ón vá ni ndakoo xi. Dá ni sa'anda Jesús choon noo na ve'e xi ña ná ki'o na ña'a kasá'an xi. ⁵⁶ Ta tatá xi xí'in naná xi ni naá nda'o ini na. Tído ni sa'anda Jesús choon noo ná ña ná o sa nákani na xí'in ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ni kee na.

9

Yó'o ni sa'anda Jesús choon noo taa xionoo xí'in ná ña ná ko'on ra dána'a ra sa'á to'on va'a Ndios

¹ Dá ni nditúti Jesús ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná. Dá ni xi'o na choon noo rá ña kandeé rá taó rá ndidaá espíritu kini ñó'o ini ñayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e. ² Dá ni tanda'á ñaá ná kua'an ra dána'a ra sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, ta nduva'a ra na kú'u, ³ ta kaá na xí'in rá:

—Ni iin ña'a o sa koo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi, o sa kane'e ndó yito katuu ndó ko'on ndo, ni léka ndo, ni pan, ni di'ón, ta o sa kane'e ndó iin ka kotó nadaon ndó. ⁴ Ta ndi ndaa mií vá ve'e ni saa ndo ni ku'u ndó, sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo. ⁵ Ta ndi ndaa mií vá ñoo noo ko ní xín na natiin va'a na ndo'ó, ta kúu kankuei ndó ñoo ñoo, ta kidi ni'ini ndó ñoyaká íin sa'a ndo, ta ñoo kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na ña ñoo ñoo —kaá Jesús.

⁶ Dá ni kankuei taa ñoo kua'an ra ndidaá ñoo dána'a ra to'on va'a sa'a Jesús, ta sa nduva'a ra na kú'u ndéi iin iin xían noo xionoo ra.

Naá iní rey Herodes kée ña ndato kée Jesús

⁷ Tá ni ni'í to'on rey Herodes sa'a ndidaá ña kée Jesús, ta kúu ko ná'á rá ndi kían nakani ini ra. Chi dao ñayuu ñoo kaá ña ni nataki Juan, ta noón kúu Jesús. ⁸ Ta dao ka na kaá ña kúu ná profeta Elías, ta ni ndixoo tuku na. Ta dao ka na kaá ña kúu ná iin ka profeta ni sa io sa na'á, ta ni nataki na viti. ⁹ Dá ni kaa Herodes:

—Mii yu'u ni sa'anda choon, dá ni sa'anda ra diko Juan. Tído, ¿ndá yoo ví kúu taa, tá'an ra seídó'i kée ña'a ndato ñoo, tá dáá?

Sa'á ñoo ndi'í ini ra koni ra Jesús.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an o'on mil taa

¹⁰ Tá ni ndisáa taa xionoo xí'in Jesús ni sa'an ra noo choon ni sa'anda na noo rá, dá ni nakani ra xí'in ná sa'á ña ni kee ra. Dá ni nakuaka xoo ñaá Jesús, dá ndáka ñaá ná kua'an na iin xían noo ko ñayuu ndéi yati ñoo naní Betsaida. ¹¹ Tído tá ni kandaá ini ñayuu ñoo ndéi chí kua'an na, dá ni kee na tákuei ñaá ná kua'an na. Ta kúu ni natiin va'a ñaá Jesús. Dá ni daná'a na noo ná sa'a ndi kee Ndios dándáki na ñayuu na. Ta ni nduva'a na na kú'u. ¹² Tá ni ini kuu dáá ñoo, dá ni natuu yati ñaá ndin uxí uu taa xionoo xí'in ná. Dá ni kaa ra xí'in ná:

—Ka'anda ní choon noo ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on na ñoo kuálí túu ñó'o káa, o ko'on na ve'e ndíta yúku káa, dá ná ndukú ná ña'a kasá'an na, ta ná ni'í ná noo kudi na, chí kọ ta'ón ña'a keí ná yó'o.

¹³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kí'o ni mií ndó ña'a ná kasá'an ná.

Dá ni kaa ra:

—Kọ ta'ón kuá'a ña'a né'e ndu, sava'a o'on va pan xí'ín uu tiyaká va. Ta, ¿ndi kee ndu ko'on ndu kuiin ndu ña'a kasá'an ñayuu kuá'a yó'o? —kaá ra.

¹⁴ Ta kúu rá táto'on kí'o o'on mil taa. Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñóó:

—Ka'an ndo xí'ín ñayuu yó'o ña ná kandeí tá tu'u tá tu'u na. Ta uu diko uxí ná kakuu iin iin tu'u na.

¹⁵ Ta dión ni kee ra. Dá ni sa ndei ndidaá kúu ñayuu ñóó. ¹⁶ Dá ni tiin Jesús ndin o'on pan ñóó xí'ín ndin nduu tiyaká ñóó. Dá ni nandé'é noo ná chí induú. Dá ni nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'an. Dá ni sa'anda na pan xí'ín tiyaká ñóó. Dá ni xí'o naan noo taa xionoo xí'ín ná. Dá ni sa'an ra ni dasá ráan noo ñayuu ñóó. ¹⁷ Dá ni sasá'an ndidaá kúu ná nda noo ni ndinoo va'a ini na. Tá ni ndi'i, dá ni dakúti taa xionoo xí'ín Jesús uxí uu tiyika xí'ín ña'a ni kandoo noo ña ni sasá'an ñayuu ñóó.

Di'a ni kuu tá ni kaa Pedro ña Jesús kúu Cristo, na ni tanda'a Ndios kasaq dákaqi ñaá

¹⁸ Iin kuú nákaa xoo Jesús ká'an na xí'ín Ndios, ta yati ñóó ndéi taa xionoo xí'ín ná, dá ni ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, kaá ñayuu ñóó?

¹⁹ Dá ni kaa taa ñóó:

—Dao na kaá ña kúu ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúu ní iin profeta ni sa io sa na'á, ta ni natakí na.

²⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Míí ní kúu Cristo, na dákaqi ñaá.

Kásto'on Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

²¹ Tído ni sa'anda Jesús choon noo ta xionoo xí'ín ná ña ná o sa kóo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndá yoo kúu ná. ²² Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Miían ndúsa kánian kuá'a nda'o ña'a ndo'o naní nío na ni nduu taa ñayuu yó'o. Chí kuñó'ó ñaá ta sá'ano ñoo, xí'ín ta dutí sakuá'a, xí'ín taa dána'a ley Moisés. Ta kánian kuu na. Tído tixi kuú óni, dá natakí va na.

²³ Dá ni kaa na xí'ín ndidaá taa ñóó:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'an kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í iin rá iin kuú kuú, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o. ²⁴ Chí ndi ndáa na kóni dákaqi na mií ná ñayuu yó'o, noón kúu na kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón kúu na ni'í ña káki na. ²⁵ Dá chí, ¿ndi kían va'a ni'í ñayuu tá ná kandeé ná ni'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuu yó'o, ta naá vá ná noo Ndios, ta o ni'í ná ña katakí na, ká'an ndó? ²⁶ Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'a yú'u o sa'á to'in, dá kían kaka'an ta'ani noo na ni nduu taa ñayuu yó'o sa'á noón tá ná kasandaá kuú nandió koo na xí'ín ndidaá ndéé ndato kómí mií ná, xí'ín ña kómí tatá na Ndios, xí'ín ña kómí ángel kéchóon noo ná. ²⁷ Miían ndaá ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kúu ta'on ndó nda ná koni ndo ndi kí'o dándáki Ndios —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni naye'e ndaa noo Jesús xí'ín dá'on ná

²⁸ Tá ni ya'a ona kuú ni ka'an na dión, dá ni kee na ndáka na Pedro xí'ín Juan xí'ín Jacobo kua'an na diní iin yúku iin ñóó ka'an na xí'ín Ndios. ²⁹ Ta tein ká'an Jesús xí'ín Ndios, ta kúu ni ndaon va táto'on káa noo ná. Kúu ni ndukuxí dá'on ná, ta ni naye'e ndaaan. ³⁰ Ta kúu iin kuití vá ni na'a noo uu taa, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús. Iin na kúu Moisés, ta iin ka na kúu profeta Elías. ³¹ Ta ndato ni naye'e ndaa noo ndíta na. Ta

ní ka'an nā xí'ín Jesús sa'a ndí kían ndo'o na, dá kuu nā, dá xinkoo ñā kánian ndo'o na ñoo Jerusalén.

³² Ta va'ará kudi nda'o Pedro xí'ín uu ká taa ñoo kóni ra, tído nī sa ño'o ini ra sa'á ñā nī xini ra ñā ndato nī naye'e ndaa Jesús, ta íin na ká'an nā xí'ín uu taa ñoo. ³³ Tá nī kasá'á kéxoo uu taa ñoo kua'an nā, dá nī kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Maestro, va'a kúú ndéi ndu'u yó'o. Ná kava'a ndu oni tiya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

Dión nī kaa ra, dá chí kō ná'á ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'á ñā nī yu'ú ra. ³⁴ Ta tein ká'an ra dión, kúú nī naxino iin viko. Ta kúú nī dadá'i ñāá ná. Dá nī yu'ú nda'o ra tá nī xini ra nī da'i na nī kee viko ñoo. ³⁵ Ta kúú nda tein viko ñoo nī seido'o ra nī ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e manī yu'u. Kueídó'o ndó to'on ká'an xi.

³⁶ Tá nī ndi'i nī ka'an nā dión, kúú nda iin tó'ón mií vá Jesús nī kandoo íin. Ta kō ní ká'an ndin oni taa ñoo sa'á ñā yó'o, chí tein kuú dáá ñoo kō ní nákaní ta'on ra xí'ín nī iin tó'ón ñayuu sa'á ñā nī xini ra dinī yúku ñoo.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús iin tayii nákaa espíritu kini

³⁷ Dá tá nī tju noo iin ká kuú, dá nī naxino Jesús xí'ín taa ñoo sa'a yúku ñoo. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu nī saā nī ni'i ñāá. ³⁸ Dá nī kayu'ú iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá ra:

—Maestro, seí nda'avíi noo ní nduva'a ní de'e ló'i, chí iin tó'ón dinī dáá vá kúú xí nooí, ³⁹ chí iin ndakána va tíin ñāá iin espíritu kini, ta ni'i nda'o káyu'ú xí kéean, dá sa'ání yi'í ñāáán, ta kánkuei chí'ion yú'u xí, ta kéndava'a nda'o ñā xí'ín xí, ta kō xíin ta'an vaan dáyaā chíchí ñāá. ⁴⁰ Sa'á ñoo nī seí nda'avíi noo taa xionoo xí'ín ní káa, ñā ná taó rá ñā, tído kō ní kándeé ta'on ra.

⁴¹ Dá nī kaa Jesús:

—¡Nandeé ká vían ñayuu kō kándisa kúú ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa ká ví kooi xí'ín ndó? Ta, ¿ndidaa ká ví kí'o ndeé iní sa'a ndo? Kane'e de'ón ná kii.

⁴² Tá sa kua'an kuyati ra xí'ín tayii ló'o ñoo noo Jesús, ta kúú nī koon ñāá espíritu kini ñoo nda no'ó'o, ta nī sa'ání yi'í ñāáán. Dá nī sa'anda Jesús choon no'ón ñā ná ketaan kua'an. Dá nī nduva'a na tayii ló'o ñoo. Dá nī naki'o ñāá ná noo tatá xi. ⁴³ Kúú nī naá iní ndidaá ñayuu ndíta ñoo sa'á ñā ndato nī kee Ndios.

Yó'o nī kasto'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu nā

Ta tein naá ini ndidaá ñayuu ñoo sa'a ndidaá ñā ndato nī kee Jesús, dá nī kaa nā xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

⁴⁴ —Kueídó'o va'a ndó ñā ko'in ka'in xí'ín ndó, chí ko'on iin taa naki'o ra nā nī nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a tá xini u'u ñāá.

⁴⁵ Tído kō ní kátóni ta'on ini taa ñoo ndiva'a nī ka'an nā dión, chí ndadí vá ñaxintóni rá, ta yu'ú ra ndato'ón rá Jesús ndi dándáki to'on nī ka'an nā.

Dána'a Jesús ndá yoo kúú nā ndáya'i cháá ká noo Ndios

⁴⁶ Dá nī kasá'á ndátó'ón kuáchí taa xionoo xí'ín ná sa'a ndá yoo kúú taa ndáya'i cháá ká tein mií rá ñoo. ⁴⁷ Tído nī kandaá ini Jesús ñā nákaní ini ra dión. Kúú nī tiin na ndá'a iin tayii ló'o. Dá nī chíkaní ñāá ná díin ná, ⁴⁸ dá nī kaa nā:

—Ndi ndáa miíó ñayuu natiin va'a ta ló'o yó'o sa'á ñā kúú ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u natiin va'a na. Ta nā nī natiin yu'u, nda Ndios nī natiin na, chí mií ná nī tanda'á yu'u veii ñayuu yó'o. Chí iin ra kō ndáya'i tein mií ndó xaan, roón kúú ra ndáya'i cháá ká noo Ndios —kaá nā.

Káa Jesús ñā ñayuu kō naá xí'ín ná, noón kúú nā ndíta xoo mií ná

⁴⁹ Dá nī kaa tá naní Juan xí'ín ná:

—Maestro, nī xini ndu'u iin taa taó espíritu kini xí'ín kuú mií ní. Tído kō xionoo ta'on ra xí'ín yó, sa'á ñoo nī chítuu va ndu'u ra.

⁵⁰ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná dá'a ní chítuu ndó ra, chí nā kō naá xí'á, noón kúú nā ndíta xoo yo.

Di'a ni kuu tá ni dagnáni Jesús Jacobo xí'ín Juan

⁵¹ Tá sá kua'an xinkoo kuu no'o Jesús induú, dá ni chikaa ini na ko'on ndaa na nda ñoo Jerusalén. ⁵² Dá ni tanda'á ná dao taa kua'an ra noo. Dá ni saa ra ni ku'u ra iin ñoo ló'o nákaa chí kuendá Samaria di'a, dá kenduu ra noo kande na, ni ka'án rá. ⁵³ Tído ko ní xín ta'on na ñoo ñoo natiin ñaa ná, chí ni kandaa ini na ña chí Jerusalén di'a va chika'anda na ko'on na. ⁵⁴ Tá ni kandaa ini Jacobo xí'ín Juan ña ni kee ñayuu ñoo dión, dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Tatá, ¿á ko kóni ní ná ka'anda ndu choon, dá ná koon ño'ó kéj induú kaa táto'on ni kee Elías, dá ná naá ndi'i noo ñayuu ñoo?

⁵⁵ Dá ni nandió koo Jesús ni danáni ñaa ná, ta kaá na xí'ín rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kían kedaá xí'ín ndó, dá ka'an ndo dión, ⁵⁶ chí ko ní kasaá ta'on na ni nduu taa ñayuu yó'o ña kían dánaa na ñayuu, di'a ni kasaá na dákaaki ñaa ná.

Dá ni kee na kua'an na iin ka ñoo.

Di'a ni ka'an Jesús xí'ín dao ñayuu ni ka'án kanoo xí'ín ná

⁵⁷ Ta nani xíka na kua'an na íchi ñoo, dá ni kaa iin taa xí'ín Jesús:

—Tatá, íoi ña kanooi xí'ín mií ní ndeí kúu mií vá noo ko'on ní.

⁵⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kana'ón ña ío va káo noo ñó'o ndikui, ta ío ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído na ni nduu taa ñayuu yó'o ni noo kanóo diní ná ko'o.

⁵⁹ Dá ni kaa na xí'ín iin ka taa ñoo:

—Nakíi, kanoo xí'ín yu'u.

Dá ni kaa taa ñoo:

—Tatá, konó ní dinñó'ó ka ná ko'in dánduxi tatái, dá kasaai, ko'o.

⁶⁰ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Dánkoo na kúu ndji ná dánduxi ñaa dao ka na kúu ndji. Tído yo'ó, kua'án kanooón dána'on noo ñayuu ndi kee na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

⁶¹ Dá ni kaa iin ka taa xí'ín ná:

—Tatá, kónii kanooi xí'ín mií ní, tído dinñó'ó ka konó ní ná ko'in kasto'in xí'ín na ve'i, dá ná kasaai, ko'o.

⁶² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Iin taa tñin nda'á yata, ta nandió koo ra ndé'é rá chí sata, roón kúu ra ko choon ta'on kuti. Kí'o dión ta'ani ndó'o na ndi'i íi vá ini sa'á ña ío noo ná, chí ko choon ta'on na dána'a na sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

10

Sa'ándá Jesús choon noo oni diko uxi taa ña ko'on ra ndidaá ñoo dána'a ra

¹ Tá ni ndi'i ña yó'o, dá ni kaxi sato'o yo Jesús oni diko uxi ka taa. Dá ni tanda'á ná uu rá uu ra ko'on ra ndidaá kúu ñoo xí'ín iin rá iin xían noo ko'on mií ná. ² Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti kaa nda'o ña'a dákée yó, tído cháá nda'o kúu taa dákée ña, chí kuá'á nda'o ñayuu ndeí nduu ndu'u tixi ndá'a Ndios, tído cháá vá kúu taa dána'a noo ná. Sa'á ñoo kaka ndo ña maní noo Ndios, na kúu sato'o ñayuu ñoo, dá ná tanda'á ná cháá ka taa ko'on ra dána'a ra noo ñayuu na. ³ Kua'án ndo'ó viti, tído noo tánda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo kakuu ndó táto'on léko tein ndigüe'í lobo. ⁴ Ta o sa káne'e ndó léka ndo ko'on ndo, ni noo kaño'o di'ón ndo, ta ni dao ka ndisa kayi'i ndó, ta ni o sa kakuíta too ndó ka'an ndo ndisá'án xí'ín ni iin tó'ón ñayuu íchi noo ko'on ndo. ⁵ Ta ndi kaa mií vá ve'e ni saa ndo ni ku'u ndó, dinñó'ó di'a kaa ndo xí'ín na ndeí ve'e ñoo: “Ná kandeí va'a ní.” ⁶ Tá ío iin kaa ñayuu va'a ve'e ñoo, dá kían ná kandeí va'a ndisa na. Tído tá ko'o iin kaa ñayuu va'a ndeí ñoo, dá kían nandió koo ña va'a ñoo noo mií vá ndó. ⁷ Ta mií ve'e ñoo ní kandeí ndó. Ta keí ndó, ta ko'o ndó ndi ndaa mií vá ña'a xí'o na noo ndo. Chí iin ta kéchoon kánian ni'í ña kúu ya'i ra. Ná dá'a ni tooo tuku nadaon ndó ve'e noo kandeí ndó. ⁸ Ta ndi ndaa mií vá ñoo noo ni saa ndo, ta ni natiin va'a na ndo'ó, dá kían keí ní ndó ndi kúu mií vá ña chikodó ná noo ndo, ⁹ ta nduva'a ndó na kú'u ndeí ñoo, dá kaa ndo xí'ín ndidaá ná: “Sa ni kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.” ¹⁰ Tído ndi ndaa mií vá ñoo noo ni saa

ndo, ta kọ ní xíin na natiin va'a na ndo'ó, dá kían kankuei ndó keí ñoo ñoo, dá kaa ndo:
¹¹ “Noyaká ñó'o ñoo ndo, ña nì tiin sa'a ndú, ña yó'o kidi ni'ini ndu, dá kana'á ndó ña
 kọ náta'an ini Ndios xiní na ndo'ó. Tído kana'á ndó ña sa nì kuyati va kuu ndu'u ñayuu
 tixi ndá'a Ndios”, kaa ndo. ¹² Ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a
 ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duú ña nì ndo'o ñayuu kíni nì sa ndei
 ñoo Sodoma tá sa na'á.

Nda'í kúu ví na ndéi ñoo Corazín, xí'ín na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

¹³ 'Nda'í kúu ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazín! Ta, 'nda'í kúu ví ndo'ó, na ndéi ñoo
 Betsaida! Chì tá ní kée yu'u ña ná'ano noo ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón tátò'on
 nì kee yu'u ña ná'ano noo ndo'ó, ta kúu nda sa oon va nì nandixi nda'í na, ta nì nandei
 nda'í na noo yaa sa'a ña nì nandikó iní na sa'a kuachi nì kee na, ní kúu. ¹⁴ Sa'a ñoo tá
 ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví ndo'o ndo'ó o duú
 ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón. ¹⁵ Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum xaṅ viti, ká'án ndó
 ña nda induú xinkuei ndó. Tído ndo'ó kúu na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá.

¹⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín ndin onì diko uxì taa ñoo:

—Ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on ká'an ndo, dá kían nda yu'u seídó'o na. Ta ndi ndáa
 ñayuu kuñó'ó ñaá, ta nda yu'u kuñó'ó ná. Ta ndi ndáa ñayuu, tá kuñó'ó ná yu'u, kuñó'ó
 ta'ani na tatá Ndios, na nì tanda'á yu'u veii —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì ndusáa onì diko uxì taa ñoo

¹⁷ Tá nì nandió kuéi onì diko uxì taa yó'o nì ndisáa ra noo choon nì sa'an ra, kúu kádij
 nda'o ini ra. Dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Tatá, nda espíritu kini seídó'o ñaá tá sa'ándá ndu choon noṅán xí'ín kuu mií ní.

¹⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaṅ, chì nì xini yu'u nì kankao ña u'u nda induú tátò'on kì'o kánkao tasa. ¹⁹ Miíṅ
 ndaa kuiti nì xì'oi choon noo ndo, sa'a ñoo koó ña'a ndo'o ndó tá ná kuein nakána ndó
 satá koo, xí'ín tìdó'oma. Ta nì xì'o ta'anii choon noo ndo ña kandeé ndó xí'ín ndidaá
 ndée kómí ña u'u, ta ni iin ña'a o kandeé kendava'an xí'ín ndó. ²⁰ Tído ná dá'a ni kádij
 téi ini ndo sa'a ña seídó'o espíritu kini choon sa'ándá ndo. Di'a kádij cháá ka ini ndo sa'a
 ña sa kándodó vá kuu ndo noo tuti Ndios nda induú.

Kádij nda'o ini Jesús kée Espíritu i Ndios

²¹ Dá nì nakutí Jesús xí'ín ña kádij ini na nì kee Espíritu Ndios, dá nì kaa na:

—Kéká'ano yu'u mií ní, tatá Ndios, mií ní kúu sato'o induú xí'ín noñó'o yó'o, chì nì
 chikáa de'é ní ña yó'o noo na ndichí, xí'ín na kátóni ini. Ta nì na'a nían noo na kó kátóni
 va'a ini. Jaṅ, kì'o dión nì kee ní, tatá, chì kì'o dión nì nata'an ini mií ní.

²² 'Ta ndidaá ña'a nì nakì'o tatá Ndios noo yu'u. Ta ni iin tó'ón ñayuu kọ ná'á ndá yoo
 kúu de'e Ndios, chì iin tó'ón dinì miíó tatá Ndios kúu na ná'á ñaá. Ta ni iin tó'ón ñayuu
 kọ ná'á tatá Ndios, chì iin tó'ón dinì de'e va na kúu na ná'á ñaá, xí'ín na nì chikaa ini de'e
 Ndios na'a na noo —kaá na.

²³ Dá nì nandió koo na nì sa nde'é ná noo taa xionoo xí'ín ná, dá nì kaa na xí'ín sava'a
 mií vá taa ñoo:

—Ndiká'án ndi kúu ví na xiní xí'ín noo ña xiní mií ndó viti. ²⁴ Chì ká'in xí'ín ndó ña
 kuá'a ndava'o profeta xí'ín rey nì ka'án rá koni ra ña xiní ndo'ó viti, tído kọ ní xiní ta'on
 raṅ. Ta nì ka'án rá kueídó'o ra to'on seídó'o ndó viti, tído kọ ní seídó'o ta'on raṅ —kaá
 na.

Di'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'a ña va'a nì kee iin taa kuendá Samaria

²⁵ Tá nì ndi'i, dá nì nakúin ndichi iin taa dána'a ley, dá chì kóni ra korndodó rá Jesús.
 Dá nì ndato'ón ñaá rá:

—Maestro, 'ndí kían kánian keei, dá nì'í ña kataki chíchíí?

²⁶ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—'Ndi kaá ley Moisés? 'Ndi kían kándaṅ inon ña ká'an?

²⁷ Dá nì kaa taa dána'a ley ñoo:

—Di'a va kaáan: “Konj ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o níno ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá kúu ndée ndo, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo. Ta ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on k'i'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.”

²⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'a nda'o ni nandió né'ón ña ni ndato'ín yo'ó. Kua'an viti, ta keeón ña, dá konon kataki chíchón.

²⁹ Dá ni ndukú taa ñoó ndi kee ra kendaá ra ña ká'an mií rá. Kúu ni kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Ndá yoo kúu ñayuu xí'ín yu'u ñoó?

³⁰ Dá ni ka'an Jesús xí'ín rá:

—Iin kuu dá ni keta iin taa ñoo Jerusalén. Dá ni kee ra konoo ra kua'an ra íchi kua'an chí ñoo Jericó di'a. Ta íchi ñoó ni kankuei ta kui'íná ni tiin ñaá rá. Kúu ni taxí vichí ñaá rá. Ta kúu ni kani kini ñaá rá. Sa nda kuu ra. Dá ni kee ta kui'íná ñoó kua'an ra. ³¹ Ta kúu íchi ñoó konoo iin ta duti kua'an ra. Tá ni xini ra kándu'u taa ni tarkue'e ñoó, ta kúu ni kao xoo va ra ni ya'a ra kua'an ra. ³² Kúu ni kasandaá ta'ani iin taa levita kéchóon ve'e ño'o ká'ano kua'an ra. Tá ni xini ra kándu'u taa ni tarkue'e ñoó, kúu ni kao xoo ta'ani ra ni ya'a ra kua'an ra. ³³ Tído iin taa kuendá Samaria kua'an ta'ani íchi ñoó. Tá ni xini ra kándu'u taa ni tarkue'e ñoó, kúu ni kixian ni ku'u nda'o ini ra sa'a rá. ³⁴ Ta kúu ni natuu yati ra noo kándu'u roón. Dá ni kuei ra siti xí'ín vino noo ni tarkue'e ñoó, dá ni kao noo raán iin dá'on. Dá ni chinóo ñaá rá sata burro ra né'e ra kua'an ra. Dá ni saa ra iin ve'e noo kidi ñayuu xíka íchi ñoó. Dá ni sa io ra ni sa ndaa ñaá rá. ³⁵ Tá ni tpu noo iin ka kuu ni kasandaá hora ko'on ra. Dá ni taó rá uu di'ón plata, dá ni xi'o raan noo sato'o ve'e ñoó. Dá ni kaa ra xí'ín rá: “Kee ní ña maní koto ní taa yó'o. Tá ni kandaá ní cháá ka di'ón mií ní ni xito ní ra, dá tá ná nandió kooi, dá nandió né'i di'ón ní”, kaá ra. ³⁶ Ta viti, ¿ndí kaa iin taa noo ndin oni taa yó'o ná'a ña miían ndaa ndisa ñayuu xí'ín rá kúu taa ni tarkue'e ta kui'íná ñoó, ká'an yo'ó?

³⁷ Dá ni kaa ta dána'a ley ñoó:

—Tá'an ra ni ku'u ini sa'á ta ni tarkue'e ñoó.

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ki'o dión ta'ani kua'an yo'ó keeón.

Di'a ni kuu tá ni sa io Jesús ve'e Marta xí'ín María

³⁸ Dá ni kee Jesús sá xíka na kua'an na. Dá ni saa na iin ñoo ló'o, ta ñoó ió iin ñá'a naní Marta. Ta ni natiin va'án Jesús ve'án. ³⁹ Ta ió iin ku'an naní María, ta ni saaan ni sa kooán noo sá'a Jesús, ta ióan seídó'án ña dána'a na. ⁴⁰ Tído ndí'i cháá ka ini Marta kéeán choon ió nooan. Dá ni natuu yatián noo ió Jesús, dá ni kaaan xí'ín ná:

—Tatá, ¿á ko ndé'é ní ña iin tó'ón vá yu'u nákaa kéchóon, ta ió oon ku'i? Ka'an ní xí'ín xí ná chindeé tá'an xi xí'ín.

⁴¹ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Marta, Marta. Ndí'i nda'o ini yo'ó, ta nákan i non sa'á kua'á nda'o ña'a. ⁴² Tído iin tó'ón vá ña'a kían ndáya'i cháá ka. Ta ñoó kían ni kaxi María yó'o, ta ni iin tó'ón ñayuu ko kánian ketéin noo xí kueídó'o xi yu'u —kaá na.

11

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yo xí'ín Ndios

¹ Di'a ni kuu tá nákaa Jesús ká'an na xí'ín Ndios iin xíán. Tá ni ndí'i ni ka'an na xí'ín Ndios, dá ni kaa iin taa xionoo xí'ín ná ñóo:

—Tatá, dána'a ní noo ndu'u ndi kee ndu ka'an ndu xí'ín Ndios táto'on ni daná'a Juan noo taa sa xionoo xí'ín ná.

² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, di'a kaa ndo xí'ín ná:

Tatá mií ndu'u, na ió induú,

ná natiin kuu mií ní ndidaá tá'an ñañó'ó.

Ta ná kii ní dándáki ní ñayuu yó'o.

Táto'on ki'o kée ní ña kóni ní induú xaan, ki'o dión ta'ani ná koo noñó'o yó'o.

³ Ta k̄i'o ní ña xínño'ó ndu'u keí ndú iin iin kuu kuu.

⁴ Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu táto'on k̄i'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu'u sa'á na yá'a noo ndú.

Ta o sa kónó ní kuei ndu noo kuachi, ta dákaaki ní ndu'u noo ña kini.

⁵ Dá ni kaa ta'ani na:

—Ta ndi ndaa ndó ió iin amigo, ta dao ñoo kua'an ndo ve'e na, ta ká'an ndo xí'ín ná: “Amigo, tei tóo ní oni pan nani'í, ⁶ dá chi ni kasáa iin amigoí ve'i, ta xíká ni kii ra, ta ko ta'ón ña'a k̄i'oi keí rá.” ⁷ Dá kaa na xí'ín ndó nda maá ini ve'e na: “O sa dáta'óon yu'u, chi sa ndadí vá yé'í, ta sa káandu'u vái kídijí xí'ín de'i noo xíto. Sa'á ñoo o kúu ta'on nakooi k̄i'oi ña nooon.” ⁸ Tído va'ará ná o náko na k̄i'o naan noo ndo sa'á ña kúu ná amigo ndo, tído sa'á ña ká'an téi ndo ndíta ndó, sa'á ñoo nakoo na k̄i'o na ña xínño'ó ndó. ⁹ Tído yu'u ká'an xí'ín ndó, kaka ndo ña xínño'ó ndó noo Ndios, ta kúu ni'í vá ndóan. Nandukú ndóan, ta kúu ni'í vá ndóan. Dákásá ndó yé'é, ta kúu nono váan noo ndo. ¹⁰ Dá chi ndidaá na xíkaan, ta ni'í náan. Ta ndidaá na nándukú ña, ta ni'í náan. Ta ndidaá na dáka'á yé'é, ta nonoan noo ná.

¹¹ 'Ta ndi ndaa ndo'ó, na kúu tatá, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, ¿á xí'o ndó iin yuu noo xí? O, tá xíka xí iin tiyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí? ¹² O, tá xíka xí iin nduu keí xí, ¿á xí'o ndó iin tído'oma noo xí? ¹³ Koo, dá chi va'ará kúu ndó ñayuu kini, tído tí'a ndó k̄i'o ndó ña va'a noo de'e ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña sa kaá ka ví tatá Ndios, na ió induú? Chi k̄i'o na Espiritu ijí ná noo ndi ndaa na xíka ñaá noo ná —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni kaa dao ñayuu ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

¹⁴ Iin kuu nákaa Jesús taó na iin espíritu kini, tá'an ña ni keñ'í iin taa. Dá tá ni keta espíritu kini ñoo kua'an, kúu ni naka'an va taa ñoo. Kúu ni naá ndava'o iní ñayuu ndéi ñoo. ¹⁵ Tído dao ñayuu ñoo ni kaa:

—Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoo vá kían xí'o choon noo taa kaa, sa'á ñoo kándéé rá taó ra espíritu kini —kaá na.

¹⁶ Ta dao ka ñayuu ñoo kátoó korndodó ná Jesús, sa'á ñoo ni xíka na ña ná kee na iin ña'a ndato chí induú. ¹⁷ Tído sa ná'á vá Jesús ndi nákani ini na. Dá ni kaa na xí'ín ná:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá kían naá vá noo ndéi na. ¹⁸ Ta díon ta'ani ndo'o ña u'u mií noo tá kasá'á ta'anda tá'an xí'ín ña kéchóon nooan, chi, ¿ndi koo kaka choon né'an? Tído ndo'ó kúu ra ká'an ña xí'ín choon ni xí'o Beelzebú taó yu'u espíritu kini kéchóon nooan. ¹⁹ Chi tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon ni xí'o Beelzebú nooí, dá kían, ¿ndá yoo ni xí'o choon noo ndá'a ta ñoo mií ndó ña taó rá espíritu kini, tá dáá? Tído taa ñoo kúu ra ná'a ña o duú ña ndaa kían ká'an ndo sa'í. ²⁰ Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon ni xí'o Ndios nooí, dá kían kana'á ndó ña miían ndaa kuiti sa ni kasandaá va kuu ndu'u ñayuu tíxi ndá'a Ndios.

²¹ Tá ió iin taa ndakí ndaa ra ve'e ra xí'ín espada, dá kían ni iin tó'ón ñayuu o kúu ku'u ki'in kuí'íná ná ña'a ió noo rá. ²² Tído tá ni kasáa iin ka taa ndakí cháá ka noo ió ra, dá kían vaá óon va kandeé rá xí'ín rá, ta kuio ndaa ndi'i ra espada ra, tá'an ña sa kandeé iní ra sa chindeé ñaá, ta dasá ndi'i ra ña sa komí taa ñoo. ²³ Ta na ko ndíta xoo yu'u, noon kúu na xini u'u ñaá. Ta na ko chindeé yu'u xí'ín ña kéei, noon kúu na dátuu di'a ñaá.

Di'a ndó'o iin taa tá nándio koo espíritu kini nákaan ini ra

²⁴ Tá keta iin espíritu kini ini iin taa, dá kían kua'an iin xían noo íchí ndukúán noo nani'í ndéean. Tído tá ko nani'án noo nani'í ndéean, dá kásá'á nákani inian: “Nandio koo tukui no'í ve'e noo ni ketai veii”, kaáan. ²⁵ Tá ni nasáaan ni ndu'an ini taa noo ni sa ioan, kúu ndato ni natu'an, ta ñóchí vii káaan. ²⁶ Dá kua'an kuakaan usa ka espíritu kini cháá ka o duú miían, dá nasáaan ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúu ka'í ka ví kasá'á ndo'o níó rá o duú táto'on k̄i'o ni sa ndo'o níó rá sa kee espíritu kini mií noo ñoo —kaá Jesús.

Ndiká'an ví ñayuu seíd'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándaan, kaá Jesús

²⁷ Tein ká'an nā to'on yó'o, kúu nī kayu'ú vá iin ñá'a tein ñayuu kuá'a ñoó:
—Ndiká'án ndi kúu ví ñá'a nī dakáki mií ní, nā nī dachíchí mií ní.

²⁸ Dá nī kaa Jesús:

—Ndiká'án ndi kúu cháa ká ví nā seídó'o to'on Ndios, ta kée na choon sa'ándáan.

Di'a kua'an ñā nī ka'an Jesús sa'á ñayuu xíkā ñā kee na iin ñā ndato

²⁹ Ta kúu nī kasá'á só'óní tá'an ñayuu kuá'a ñoó kua'an nā noo iin Jesús. Dá nī kasá'á Jesús ká'an nā xí'ín ná:

—Ñayuu kīni nda'o kúu ndo'ó, nā ndéi tiempo viti, dá chī xíkā ndo ñā kee yu'u iin ñā ndato, dá kandía ndó yu'u. Tído ni iin tó'ón ñā ndato o kéei noo ndo, sava'a ñā ndato nī kee Ndios xí'ín Jonás kúu ñā ndato koni ndo ndo'i. ³⁰ Chī táto'on nī kee Ndios iin ñā ndato xí'ín Jonás tá nī tanda'á ñáa ná nī sa'an nā ñoo ká'ano naní Nínive, kī'o dión ta'ani kee na iin ñā ndato xí'ín nā nī nduu taa ñayuu yó'o noo ndo'ó, nā ndéi tiempo viti.

³¹ 'Ta nakuijn ndichi ñá'a sá dandáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachián sa'á ñayuu ndéi tiempo viti, dá chī nda noo xíká cháa ká ñayuu yó'o nī kixián nī seídó'án ñā ndichí rey Salomón. Ta iin taa ndáya'i cháa ká kúu nā iin ká'an xí'ín ndó vití'ón o duú rey Salomón ñoó. ³² Ta dión ta'ani nakuiita ndichi ñayuu nī sá ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'á ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'á ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chī tá nī daná'a Jonás to'on va'a sa'a Ndios noo ná, ta kúu nī nandikó vá iní nā sa'á kuachi sá kee na. Ta iin taa ndáya'i cháa ká kúu nā iin ká'an xí'ín ndó vití'ón o duú Jonás —kaá Jesús.

Ká'an Jesús sa'á ñā dátoon noo yo

Dá nī kaa ta'ani na:

³³ —Ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko chíñó'o iin íti, dá chikaa de'é naán, ta ko chíkaa naán tixi iin sato. Di'a chínoo naan noo dikó, dá ná katoan noo ñayuu kásaa ve'e na. ³⁴ Ta nduchí nóo ndo kúu táto'on iin ñó'o nákaa tóon ñíi ndo, ñā dátoon níó ndo. Sa'á ñoo tá va'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níí vá túu noo ndo. Tído tá ko vá'a nduchí nóo ndo, dá kían iin níí vá ñíi ndo iin naá. ³⁵ Sa'á ñoo kaon koo ndó, dá kían ná dá'a ni nda'o ñā tóon nákaa ini níó ndo, chī oon ni nakuijn naá noo ndo. ³⁶ Dá chī tá iin níí ñíi ndo tóon, dá kían ni lú'u ví ñā iin naá koo noo ndo, chī ndato náye'e iin níí níó ndo, táto'on kī'o ndato tóon iin íti —kaá Jesús.

Di'a kua'an ñā nī ka'an Jesús sa'á ñā kini kée tā fariseo xí'ín tā dána'a ley

³⁷ Tá nī ndi'i nī ka'an Jesús, dá nī seí nda'í iin tā fariseo noo ná ñā ná ko'on nā xí'ín rá kasá'an na ve'e ra. Dá tá nī saā nā, dá nī ku'u na nī sá koo na mesa. ³⁸ Ta kúu nī naá vá iní tā fariseo ñoó tá nī xini rá ñā ko ní nákata na ndá'a ná xí'ín ñañó'ó táto'on kī'o kée mií rá, dá kasá'an na. ³⁹ Dá nī kaa sato'o yo Jesús xí'ín rá:

—Kueídó'o va'a ndó, chī ndidaá ndo'ó, tā fariseo xaān, kúu rá nákata sava'a sata óon va vaso xí'ín ko'o. Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín mií ndó, chī xīni ndi kī'o ká ví yakó níó ndo, chī nī nakutí ndó xí'ín ndidaá ñā kini xí'ín ñā ko vá'a. ⁴⁰ ¡Nandéé ká vían xixi ndó! ¿Á ko ná'á ndó ñā Ndios, nā nī kava'a ñíi ndo sata vé'e, noón ta'ani kúu nā nī kava'a níó ndo? ⁴¹ Sa'á ñoo ndino'o ini ndo kī'o ndó ñā'a xínñó'ó nā kúnda'í, ta kī'o dión, dá na'a ndo ñā kómí ndó iin níó víi.

⁴² 'Nda'í kúu ví ndo'ó, tā fariseo xaān, dá chī xí'o ndó noo Ndios uxī ndu'ú mīno noo iin iin ciento ndu'ú ñā kána noñó'o ndo. Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín yukū lotá xí'ín dao ká yukū xítí ndó. Tído dánkoo xoo ndó ñā kee ndó ñā ndaa xí'ín ñayuu xí'ín ndó, ta ko kóni ndo Ndios. Chī ñā yó'o ta'ani kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó kee ndó dao ká ñā kée ndó ñoó. ⁴³ Nda'í kúu ví ndo'ó, tā fariseo xaān, chī kátoó ndo kándeí ndó noo téi ndáya'i cháa ká ini ve'e noo nákata yo, ta kátoó ndo ka'an ñayuu ndisá'án xí'ín ndó xí'ín ñañó'ó noo xionoo ndó noo yá'i. ⁴⁴ ¡Nda'í kúu ví ndo'ó, tā dána'a ley, xí'ín ndo'ó, tā fariseo xaān! ¡Ndo'ó kúu taa uū noo! Chī kúu ndó táto'on iin yáí ndi ko túu nákaa, ta chíka'anda vejí kúu ñayuu sataán, ta ko xí'o na kuendá ñā nákaa —kaá nā.

⁴⁵ Dá nī kaa iin tā dána'a ley ñoó:

—Maestro, xí'ín to'on ká'an ní xaān dár'u'u ta'ani ní ndu'u.

⁴⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley xaan, chi kuá'a ndava'o choon kuáchi sa'ándá ndo noó ñayuu, ña ko kándeé ná kee na, ta ni ko nátuu ndá'a ndo chindeé ndó na xí'án.

⁴⁷ Nda'í kúu ví ndo'ó, chi káva'a ndó náó saá kaño'o lásá profeta, na ni sa'ání na yata ve'e ndó. ⁴⁸ Ña yó'o xí'o ña kándaq inio ña náta'an vá ini ndo xini ndo ña ni kee na yata ve'e ndó xí'ín na ni sa kuu profeta Ndios, dá chi miían ndaa ndisa noón ni sa'ání ñaá, ta ndo'ó ndéi káva'a náó ná. ⁴⁹ Ta sa'á ña ndichí Ndios, sa'á ñoó ni kaa na di'a sa'a ndo: “Tanda'á yu'u profeta xí'ín apóstol kii na, dá kane'e na to'in noó ñayuu. Ta ka'ání ñayuu ñoó dao na, ta kendava'a na xí'ín dao ka na”, kaá na. ⁵⁰ Sa'á ñoó ndaka Ndios kuendá noó ñayuu ndéi tiempo viti sa'á ni ndidaá kúu profeta na, tá'an kirá ni xita nda ni kasá'a sa'a ñayuu yó'o. ⁵¹ Chi kánian ki'o ndó kuendá sa'á ni Abel, ta nda sa'á ni Zacarías, na ni xi'i yé'é ño'o, yati noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios. Miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndo ña ndaka Ndios kuendá noó ñayuu ndéi tiempo viti sa'a ndidaá profeta ni xi'i sa na'á.

⁵² 'Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, dá chi sadí ndo noó ñayuu ña natiin na ña ndichí xí'o Ndios, chi ni mií ndó ko kómí ña ndichí Ndios, ta sadí ndo noó ñayuu natiin naan —kaá na.

⁵³ Tá ni ndi'i ni ka'an na ña yó'o, kúu ni karyí nda'o ta dána'a ley xí'ín ta fariseo. Dá ni kasá'a rá dáta'an ñaá rá, chi ni kasá'a ndátón ndichí ñaá rá sa'á kuá'a nda'o ña'a, ⁵⁴ chi ndúkú rá ndi kee ra dátuu ñaá rá, dá ya'a na noó to'on ká'an na, dá ni'i rá ndi koo ka'an kuáchi ra sa'a ná noó ta né'e choon.

12

Ndidaá ña'a kéde'é yo xí'ín ña ká'an kayá yo natuuan

¹ Kúu kuá'a nda'o mil ñayuu ni nataka noo ió Jesús. Sa'á ñoó ni kasá'a seí ní'ini tá'an ñayuu ñoó sa'á ña kua'a téi kúu ná. Dá ni kasá'a Jesús ká'an na xí'ín sava'a ta xionoo xí'ín ná, ta kaá na:

—Kandaa ndo mií ndó noó ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo, dá chi ñoó kían ná'a ña kúu rá ta uu noo. ² Dá chi ndidaá vá ña'a ñó'o de'é, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, kasandaáan ña natuuan. ³ Ta dión ta'ani, ndidaá ña ni ka'an de'é ndó noo ín naá, natuuan noo tóon. Ta ndidaá ña ni ka'an kayá ndó sa'a dó'o iin ñayuu ini ve'e, ñoó kían nda dinj vé'e dikó kanóo na kayu'ú ná ki'o na kuendá sa'án.

Ná o sa yu'ú yo ni iin tó'ón ñayuu

⁴ Ta ndo'ó, amigo mií, ná dá'a ni yu'ú ndo na kandeé ka'ání yikí koño ndo, dá tá ni ndi'i, ni iin ña'a o kándeé ná kee na xí'ín ndó. ⁵ Tído ná kastó'in xí'ín ndó ndá yoo kúu na kánian yu'ú ndisa ndó: kánian yu'ú ndo na kómí choon ña tanda'á ná ndo'ó ko'on ndo kaño'o ndó indayá tá ni ndi'i ni xi'i yikí koño ndo. Ta ká'in xí'ín ndó ña na yó'o kúu na kánian yu'ú ndo. ⁶ ¿Á ko díko ta'on ñayuu o'on laa kuálí sa'á uu di'ón kuálí? Va'ará ki'o dión nóo ya'i rí, tído ko nándodó ta'on Ndios sa'a ni iin rí. ⁷ Ta ndo'ó, nda idí dinj ndo ná'á Ndios ndidaá kúu. Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chi ndáya'i cháa ka ndo noo ná o duu kua'a laa kuálí.

Ná o sa yu'ú yo ka'an yo ña kúu yo kuendá Jesús noó ñayuu

⁸ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Ká'in xí'ín ndó ña ndi ndáa ñayuu ká'an ña kúu ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani kee yu'u, na ni nduu ta ñayuu yó'o, chi ká'in sa'a ná ña kúu ná kuendá noó na kúu ángel kéchóon noo Ndios. ⁹ Ta ndi ndáa na ndáta sa'a yu'u noo dao ka ñayuu, dá kían ki'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noó na kúu ángel kéchóon noo Ndios. ¹⁰ Ta ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na ni nduu ta ñayuu yó'o, kuu va ki'o ká'ano ini Ndios sa'á ña ni ka'an na. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na kúu Espíritu i Ndios, noón kúu na o kú'u ká'ano ta'on ini Ndios sa'a. ¹¹ Tá ndaka ñayuu ndo'ó kua'an na ve'e noo náta'ka na o noó ta né'e choon, o noó ta kómí choon, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían ka'an ndo xí'ín rá, o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, ¹² chi mií vá Espíritu i Ndios kúu na ki'o to'on ka'an ndo mií hora daá ñóo.

Ná ɔ s̄a kátoó téi yɔ ña kuiká

¹³ Dá ni kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoó xí'ín Jesús:

—Maestro, ka'an ní xí'ín ñanij ná k̄i'o xi ta'í, ña kánian ni'í noó ña ni dankoo tatá ndu noo ndú.

¹⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndá yoo ni chikani yu'u ña kakuui iin taa keyíko sa'a ndo'ó, o ña ka'andai ña'a noo ndo, ká'ón?

¹⁵ Dá ni kaa na xí'ín ñayuu kuá'a ñoó:

—Kandaa ndo mií ndó. ɔ s̄a kátoó téi ndo ña kuiká, dá chi va'ará ná koo kuá'a ña'a noo ndo, ɔ k̄i'o ta'an vaan ña kandeí va'a ndó.

¹⁶ Dá ni dakí'in tá'an na iin ña'a xí'ín to'on ni daná'a na, ta kaá na xí'ín ñayuu ñoó:

—Ni s̄a io iin ta kuiká, ta kuá'a nda'o ña'a ni kana noñó'o rá. ¹⁷ Dá ni kasá'a rá nákani ini ra: “¿Ndí koo ví viti, chi koó ve'e noó ndee va'a ña ni kana noo xítio?” ¹⁸ Dá ni kaa ra: “Di'a va keeá, tá dáá. Ko'o nakaniyo yáka kuálí káa, ta ndená'ano cháa ka yoán. Ta ñoó taán va'a yó ndi ndí'i ña'a ni kana noñó'o yo. Ta ñoó ta'ani nataán va'a yó ndidaá ka ña'a né'e va'a yó. ¹⁹ Tá ni ndí'i, dá kaa yo xí'ín níyo yo: Viti kían kuá'a nda'o ña'a né'e va'a yó keta vaan kasá'an yó kuá'a nda'o kuia. Ná nani'i ndée yo, ná kasá'an yó, ná ko'o yó, ná kadij ini yo viti”, ká'án rá nákani ini ra. ²⁰ Tído di'a va ni kaa Ndios xí'ín rá: “In taa ko ká'i ini kúu yo'ó, dá chi mií sakuaá víti va kuuon, ta ña ni nataán vá'ón, ¿xíni ndá yoo kasá'an vaan?” ²¹ K̄i'o dión vá ndó'o ñayuu tá táxi va'a na ña kuiká kakuu ña'a mií ná, tído ko kuiká ta'on na noo Ndios —kaá Jesús.

Ndios kúu na ndáka ñaa

²² Dá ni kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Sa'a ñoó ná ka'in xí'ín ndó, ɔ s̄a ndí'i ini ndo sa'a ndí k̄ián kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'a dá'on kandii ndó, dá kada'i ñí ndo. ²³ Chi ío ña'a ndáya'i cháa ka kee ndó nani takí ndo ɔ duú ña kasá'an oon ni ndó. Ta ío ña'a ndáya'i cháa ka xínñó'ó ñí ndo ɔ duú dá'on kandixi ndó. ²⁴ Kande'é ndó tát'on ndó'o tikaká, chi ni ko chí'i rí tata, ni ko dákée rí, ta ni noó taán va'a rían, ta ni yáka ri koó. Tído xíto va ñaa Ndios. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ndáya'i cháa ka ndo'ó ɔ duú laa? ²⁵ ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondó ndá'a cháa ka sa'a ña ndí'i ini ndo? ²⁶ Ni ña nóo yó'o ɔ kandeé ndó kee ndó, sa'a ñoó, ¿ndiva'a ndí'i téi ini ndo sa'a dao ka ña'a?

²⁷ Kande'é ndó tát'on k̄i'o ndato sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chi ko kéchóon ta'an vaan, ta ni ko káva'an dá'on kandixian. Tído yu'u ká'án xí'ín ndó ña ni rey Salomón, va'ará ndidaán ta kuiká ni s̄a kuu ra, tído ko ní sá ndixi va'a ra tát'on k̄i'o ndato téi káa torí ndi'indi yó'o. ²⁸ Ta k̄i'o dión kée Ndios xí'ín ita, tá'an ña káa yúku kuu víti, tído iin taan, chiñó'o naán ini xito. ¿Á ko ná'a ndó ña ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, taa cháa téi kándée ini ñaa? ²⁹ Sa'a ñoó ná dá'a ni ndí'i ini ndo sa'a ndí k̄ián kasá'an ndó o sa'a ndí k̄ián ko'o ndó. Ná dá'a ni kaño'o téi ini ndo sa'an. ³⁰ Chi sa'a ndidaá ña yó'o ndí'i ndava'o ini ñayuu ko ná'a Ndios. Tído tatá yo Ndios kúu na ná'a ña xínñó'ó ndó ndidaá ña yó'o. ³¹ Sa'a ñoó di'a nandukú ndó ña kaño'o ndó t̄ixi ndá'a Ndios, ta kúu ndidaá ta'ani ña yó'o koo noo ndo.

Ndukú ndó koo kuiká ndó noo Ndios

³² ɔ s̄a yu'ú ndo, léko kuálí mií, chi ni nata'an ini tatá yo Ndios k̄i'o na ña kaño'o ndó t̄ixi ndá'a ná. ³³ Sa'a ñoó dikó ndó ña ío noo ndo, ta chindeé ndó ñayuu kúnda'í, ta k̄i'o dión nataán vá'a ndó ña'a ndó chí induú ini léka ko kúyatá, dá koo ña kuiká ndó chí induú, chi ñoó kúu noó ko ndí'an, ta ni ta kuí'íná ɔ kú'u ta'on ñoó, ta ni tikidi ɔ kúu dánaa ñaa. ³⁴ Dá chi noo ío ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa níyo ndo.

Ná kandeí nduu yo kéchóon yó noo Ndios

³⁵ Koo ini ndo kandeí nduu ndo. Ná nandíko toon t̄ixi ndó, ta daá ná kej ni ñó'o íti ndo. ³⁶ Koo ini ndo kee ndó tát'on k̄i'o kée iin taa kéchóon ve'e ndáti ra ndusaa sato'o ra, chi kua'an na iin víko tánda'a. Sa'a ñoó tá dákásá ná yé'é ni ndusaa na, kúu sa yachi vá sónó rá yé'é ñoó ndu'u na. ³⁷ Ndiká'án ví taa kéchóon tá ni naatiin ñaa sato'o ra ndéi

nduu ra ndáti ñaá rá tá ni ndusáa na. Miífan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña nachirkaa na iin dá'on noo noo rá, ta chindei na ra mesa, dá ki'o na ña'a kasá'an ra. ³⁸ Dá chi va'ará dao ñoo o ndikí ni ndusáa na, tído tá ni ñatiin ñaá sato'o ra ndéi nduu ra ndáti ñaá rá, dá kían ndiká'án ndi kúu ví ta kéchóon ñoo. ³⁹ Ta kana'á ndó ña tá ná kandaa ini iin sato'o ve'e ndá hora kasaa ta ku'i'íná ve'e na, dá kían koo nduu na kandaa naán, ta o kónó kuiíó na ku'u ta ku'i'íná ñoo ki'in ku'i'íná rá ña'a na. ⁴⁰ Sa'á ñoo kandeí nduu ta'ani mií ndó, chi mií hora ko ndáti ndó, dá nandió ko na ni nduu ta ñayuu yó'o kasaa na —kaá Jesús.

Ná kakuu yó na kéchóon ndaa noo Ndios

⁴¹ Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Tatá, ¿á savá'a noo ndú'u vá ni ñakani ní to'on ni ñakí'in tá'an ní ñoo, o noo ndidaá ní ñayuu ni ñakani ní'an? —kaá ra.

⁴² Dá ni kaa na kúu sato'o yo:

—¿Ndá yoo kúu iin ta kéchóon ndaa, iin ta ndísá'ano, ká'án ndó? Roón kúu ta chikani na kúu sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá ki'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñoo. ⁴³ Ta ndiká'án ví ra kéchóon ñoo tá ná ndusaa sato'o ra, ta ni ñatiin ñaá ná nákaa ra kée ra choon ni ta'anda noo rá. ⁴⁴ Miífan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ki'o sato'o ra choon noo rá dándáki ra ndidaá ña ió noo ná. ⁴⁵ Tído tá ná nakani ini ta kéchóon ñoo: “Kueé vá ndusaa sato'o yo”, ta kasá'á rá kendava'a ra xí'ín ta, xí'ín na ña'a kéchóon noo sato'o ra, ta kasá'á rá kasá'an ra, ta kasá'á rá ko'o ra nda xini ra, ⁴⁶ ta kúu ndusaa sato'o ta kéchóon ñoo mií kuu ko ndáti ñaá rá, mií hora ko ná'á rá. Ta kúu dándó'o naní na níó rá, ta tanda'á ñaá ná ko'on ra kaka ra noo ñó'o dao ka ta ko kéchóon ndaa. ⁴⁷ Chi sa ná'á vá ta kéchóon ñoo ndá choon ni sa'anda sato'o ra, tído ko ní sá io nduu ta'on ra, ta ko ní kée ta'on ra choon ni ta'anda noo rá, sa'á ñoo kani nda'o ñaá sato'o ra. ⁴⁸ Tído tá ió iin ta kéchóon, ta kée naá rá ña ko náta'an ini sato'o ra, roón kúu ra cháá vá ketátá rá. Chi na ni ni'í kua'a choon, noón kúu na kua'a kuendá ndaka sato'o na noo ná. Ta na ni kandeé ini sato'o na xí'ín kua'a choon, noón kúu na kua'a cháá ka kuendá ndaka sato'o na noo ná.

Ná ta'anda tá'an iin ve'e sa'a Jesús

⁴⁹ 'Vei yu'u chikaa ñó'o ñayuu yó'o, ta sa kóni kúu yu'u ña ná nakei ña. ⁵⁰ Miífan ndúsa kánian kodó ndútaí xí'ín ña vei ndo'i. Ta nda'í nda'o kúu ini ndáti kasandaá kuu ñoo. ⁵¹ ¿Á ká'án ndo'ó ña kían vei yu'u nachindei va'i ñayuu ñayuu yó'o? Koó, chi ká'in xí'ín ndó ña vei yu'u ka'anda tá'an di'a vai na. ⁵² Dá chi nda kuu víti chí noo kasá'á ta'anda tá'an ñayuu, dá chi noo ndéi o'on na ini iin ve'e, kasá'á naá oni na ko kúu kuendá yu'u xí'ín uu na kúu kuendá. O naá uu na ko kúu kuendá xí'ín oni na kúu kuendá. ⁵³ Chi naá iin ra kúu tatá xí'ín de'e ra, o naá de'e ñoo xí'ín tatá xi. Ta naá iin na kúu naná xí'ín de'e di'í na, o naá de'e di'í ñoo xí'ín naná xi. Ta naá na kúu xido xí'ín sano na, o naá sano ñoo xí'ín xido xi.

⁵⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñoo:

—Tá ni xini ndo xínkuei vikó chí xoo noo kéta ndindii, dá kaá ndo: “Koon dai viti.” Ta kúu koon ndisa rá. ⁵⁵ Tá vei tachí chí sur di'a, dá kaá ndo: “I'íní nda'o koo.” Ta kúu dión ndisa koo. ⁵⁶ Kúu ndó ñayuu uu noo, chi va'a ti'a ndó kandaa ini ndo sa'a induú kaa xí'ín noñó'o yó'o. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a ko kandaa ini ndo ndi kóni kaa ña ndato xini ndo viti?

Va'a ka ná kandoo maní yo noo Ndios viti yachi

⁵⁷ ¿Ndiva'a ko xí'o ndó mií ndó ka'i ini ndo ndí kían kúu ña ndaa kánian kee ndó? ⁵⁸ Tá né'e tá'an ndó kua'an ndo ve'e chón xí'ín iin ñayuu naá xí'ín ndó, dá kían ndi'i ini ndo, dá ná kandoo maní ini na sa'a ndo íchi noo kua'an ndo ñoo. Dá ná o káne'e na ndo'ó saa na noo ta né'e choon. Dá chi oon ni ví naki'o ta né'e choon ñoo ndo'ó noo ndá'a ta ndaa ve'e kaa, dá kadi ra ndo'ó ve'e kaa. ⁵⁹ Ta yu'u ká'in xí'ín ndó ña o yaa kuiíó ndo'ó nda ná o chíya'i ndi'i ndó di'ón kánian chíya'i ndó —kaá Jesús.

¹ Ta tein tiempo daá ñóó n̄i kasáa dao ñayuu, ta n̄i nakani na xí'ín Jesús sa'á ña n̄i ndo'o dao taa kuendá Galilea, chí n̄i sa'ání ñaá Pilato xían nani dóko rá kítí noo Ndios, ta n̄i daká tá'an ra n̄i taa ñóó xí'ín n̄i kítí ñóó, kaá ra xí'ín ná.

² Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Á ká'án ndó ña ta Galilea ñóó kómí kua'a cháá ka kuachi o duú dao ka na ñoo ra, sa'á ñóó n̄i ndo'o ra dión? ³ Ká'ín xí'ín ndó ña ko ta'ón dión kíán. Tído tá ná o nándikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá kíán ndidaa ta'ani ndó kuu táto'on k̄i'o n̄i xi'i taa ñóó. ⁴ Ta sa'on on̄i taa n̄i xi'i tá n̄i kankao torre Siloé ñóó sata rá. ¿Á ká'án ndó ña n̄i sa kuu ra ta kómí cháá ka kuachi noo dao ka na ndéi ñoo Jerusalén ñóó? ⁵ Ká'ín xí'ín ndó ña ko ta'ón dión kíán, tído tá ná o nándikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, dá kíán ndidaa ta'ani ndó kuu táto'on k̄i'o n̄i xi'i taa ñóó —kaá na.

Dána'a Jesús sa'á taño'ó ko xí'o kui'i

⁶ Dá n̄i dakí'in tá'an Jesús dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo ñayuu, ta kaá na:

—N̄i sa io iin taa, ta n̄i dandée ra iin taño'ó noo kaa yíto uva ra. Ta sa sá'an ra sa ndukú rá kui'i noo ra keí rá. Tído ko ní sa ní'í ta'on ra ri. ⁷ Dá n̄i kaa ra xí'ín taa ndaa yíto uva ñóó: “Sa n̄i xino va on̄i kua kixii ndukúí kui'i noo taño'ó yó'o, tído ni iin kui'i ko iin noo ra. Sa'á ñóó va'a kaan ná ka'anda yo'ó ra, dá chí kétéin oon rá iin rá noño'ó yó'o.” ⁸ Dá n̄i kaa taa kéchóon ñóó: “Tatá, konó ní iin kua víti ka nákuuin rá, dá ná ko'ín katai sa'a ra, dá ná taáin tei'i. ⁹ Tá n̄i xi'o rá kui'i, dá kíán nakuiin rá. Tá koó ña'a ní xi'o rá, dá kíán ka'anda yo rá”, kaá ra —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin ñá'a n̄i kutódo sata

¹⁰ Tein iin kuu náni'i ndée na Israel, nákaa Jesús dána'a na ini ve'e noo náta na ñoo ñóó. ¹¹ Ta ñóó nákaa iin ñá'a, ta sa n̄i xino sa'on on̄i kua kú'an, chí n̄i kutódo satan kée iin espíritu kini. Ta ko kuu ta'on nakuiin ndichi ndaaan. ¹² Tá n̄i xini ñaá Jesús, dá n̄i kana ñaá ná. Dá n̄i kaa na xí'án:

—Sa n̄i kexoo va kue'e ndó'o ní viti, naná.

¹³ Dá n̄i chinóo na ndá'a ná satan. Ta kúu vití'ón n̄i nakuiin ndichi ndaaan. Dá n̄i kasá'án keká'anoán Ndios. ¹⁴ Tído taa dándáki ve'e ñóó, n̄i karyíí nda'o ra, chí n̄i nduva'a Jesús tá'áná ña'a ñóó tein kuu náni'i ndée na Israel. Dá n̄i kaa taa ñóó xí'ín ñayuu ñóó:

—Ío ño kuu kéchóon yó. Sa'á ñóó kii ndó tein kuu daá nduva'a ndó. O sa kii ndó nduva'a ndó tein kuu náni'i ndée yo.

¹⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Taa uu noo vá kúu ndó. ¿Á ko ndaxí ta'on ndó chee ndo o burro ndo noo ndíko ri sasá'an rí tein kuu náni'i ndée yo, dá kandaka ndó ri ko'on ri ko'o rí takuií? ¹⁶ Ñá'a yó'o n̄i kii tein na ve'e Abraham, ta sa n̄i xino sa'on on̄i kua n̄i kexíxi ña u'u n̄i so'oni ñaáan xí'ín kue'e yó'o. ¿Á o kúu ta'on ndaxí yu'u ña'a yó'o noo kue'e ndó'an tein kuu náni'i ndée yo, tá daá?

¹⁷ Tá n̄i kaa na dión, kúu n̄i xika'an noo taa ko náta'an ini ñóó. Tído ndidaa kúu ñayuu ñó'o ini ve'e ñóó n̄i kadij ini sa'a ndidaa ña'a ndato n̄i kee Jesús.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a ndi kée Ndios dándáki na ñayuu na

¹⁸ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndí kíán dáó kúu xí'ín to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'án ndó viti? Ta, ¿nda kíán dáki'in tá'in xí'án, dá kanda ini ndo sa'án? ¹⁹ Kíán táto'on iin tata ló'o naní mostaza, ña n̄i chí'i iin taa noño'ó rá, ta kúu n̄i sa'anoan, ta n̄i nduuan iin yíto ká'ano. Ta n̄i kasáa laa n̄i kava'a rí táka ri tein ndá'a ra.

²⁰ Dá n̄i kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kíán kúu ña dáki'in tá'in xí'ín to'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, dá kanda ini ndo? ²¹ Kíán táto'on kée ña dákuita tachí yusa kava'a pan, ña n̄i tiin iin ñá'a, ta n̄i dáki'in tá'an ñaan xí'ín on̄i yaxi harina, dá nakuita tachí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña koo ini yo ku'u yó noo kúu yé'é kuiin

²² Ta sa daná'a Jesús to'on va'a sa'a Ndios noó ñayuu ndéi ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí noo chíka'anda na kua'an na ñoo Jerusalén. ²³ Dá ni ndato'on ñaa iin taa, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á cháá vá ñayuu ni'í ña káki na noó kuachi na?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

²⁴ —Cho'on ini ndo ku'u ndó noo kúu yé'é ku'ín, dá chí ká'ín xí'ín ndó ña kua'á ndava'o kúu ñayuu katoó ku'u, tído o kándeé ta'on na ku'u na. ²⁵ Chí tá ni ndi'i, dá nakuiin na kúu sato'o ve'e yé'é ku'ín ñoo, dá kadi na yé'é ná. Ta ndo'ó, na ni kandoo ndita sata vé'e, kasá'a kayu'u ndó na, ta dákásá ndó yé'é, ta kaa ndo: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu'u.” Dá kaa na kúu sato'o ve'e di'a xí'ín ndó: “Ko ná'a ta'on yu'u ndá yoo kúu ndó.” ²⁶ Dá kasá'a ndó ka'an ndo xí'ín ná: “Ndu'u kúu na ni sasá'an dáó xí'ín ní, ta sa xi'i nduú ndu xí'ín ní, ta sa daná'a ní noo ndú noo yá'i ñoo ndu.” ²⁷ Dá kaa na xí'ín ndó: “Sa ni ka'an vei xí'ín ndó ña ko ná'a ta'an vei ndá yoo kúu ndó. Kuxoo ndidaá ní ndó kua'an ndo noo, chí kúu ndó ñayuu kée ña kini”, kaa na. ²⁸ Ta ndo'ó, na kandoo sata vé'e ñoo, nda'í kasá'a ndei'í ndo, ta nakuchi tá'an no'o ndó, chí koni ndo Abraham xí'ín Isaac, xí'ín Jacob xí'ín ndidaá kúu profeta Ndios kande'i na noo dándáki Ndios, ta ndo'ó kúu na ko ní ni'í íchí kande'i ndó ñoo. ²⁹ Ta kasa ñayuu ni kii chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, xí'ín xoo norte xí'ín xoo sur, dá nandei na mesa, dá kasá'an na noo dándáki Ndios. ³⁰ Kana'a ndó ña ndéi dao ñayuu kúu noo ndi'i kuií tiempo viti, noón di'a kakuu na naku'ita noo noo Ndios tiempo daá. Ta na kúu na kúu noo noo ñayuu tiempo viti, noón di'a kakuu na noo ndi'i kuií noo Ndios —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ndei'í Jesús sa'a na ñoo Jerusalén

³¹ Ta mií kuú dáá ñoo ni kasá'a dao ta fariseo. Dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Kua'an keta ní, ta kua'an ní iin ka xían, dá chí kóni rey Herodes ka'ání rá mií ní.

³² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo, ta ka'an ndo xí'ín ndikuii maña ñoo ña kanoo í yu'u tavéi espíritu kini ño'o ini ñayuu, ta nduva'i na kúu viti xí'ín taan, dá tá ni xinkoo oni kuú, dá dándi'i choon vei. ³³ Tído kuú viti, xí'ín taan, xí'ín idá kánian kanoo í vái íchí kosaá Jerusalén, dá chí ko kánian kuu iin profeta iin ka xían, sava'a ñoo Jerusalén vá kúu noo kánian kuu na. ³⁴ ¡Na ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúu na sa'ání ndidaá profeta, ta chíyúú ndó ndidaá na tánda'a Ndios vei kasto'on xí'ín ndó! ¡Ndidaá ví ta'ándá ni ka'an yu'u ña kían nditútí ndo'ó táto'on kí'o kée iin tiñoó nditútí rí de'e kuálí rí nátaan vá'a rí tixi ndixi rí, tído ko ní xí'ín ta'on ndó! ³⁵ Kana'a ndó ña kasandaá iin kuú, dá kandoo í vá ve'e ndó. Ta ká'ín xí'ín ndó ña o koní ka ndo'ó yu'u nda rá ná kasandaá kuú kaa ndo: “Na ká'ano kúu na vei xí'ín choon Ndios, na kúu sato'o yo” —kaá Jesús.

14

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e néin ñí

¹ Iin kuú náni'í ndée na ñoo Israel, ni ku'u Jesús ve'e iin taa fariseo né'e choon kasá'an na. Ta ndéi ta'ani dao ka ta fariseo nání rá Jesús. ² Ta mií yati noo ió na ñoo ió iin taa ndó'o kue'e néin ñí. ³ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa dána'a ley, xí'ín ta fariseo ñoo:

—¿Á sóno ley yo ña nduva'a yó iin na kúu tein kuú náni'í ndée yo? —kaá na.

⁴ Tído tádi oon va ndéi ra. Dá ni tiin Jesús ndá'a ta kúu ñoo. Kúu ni nduva'a ñaa ná. Dá ni tánda'a ñaa ná kua'an nó'o rá ve'e ra. ⁵ Dá ni kaa na xí'ín taa ndéi nání ñaa ñoo:

—Tá ió iin kaa ndó ná kankao burro ndo o chee ndo ini da'o, ¿á o kó'on kí ta'on ndó taó ndo rí, va'ará kuú náni'í ndée yo kían?

⁶ Ta ni iin tó'on to'on ko ní ni'í rá nandió né'e ra noo ña ni ka'an na xí'ín rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ndi kee yó tá kua'an yo iin víko

⁷ Ta ndéi Jesús táto'on kée ñayuu ñoo káxi na téi kúu noo noo kánian kande'i ñayuu ndáya'i. Dá ni dakí'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo ñayuu ni nataka ñoo, ta kaá na:

⁸ —Tá n̄i kana na ndo'ó ko'on ndo noo ió vikó tánda'a, o sa kóo ini ndo kande'i ndó noo téi kúu noo, chí oon ni kasaa iin ka ñayuu ndáya'i cháá ka o duú ndo'ó, ⁹ dá kasaa na n̄i kana ndo'ó xí'ín iin ka taa ñoó, ta kaa na xí'ín ndó: “Ndakuiin noo téi xaan ná nono koo na yó'o.” Dá kían kánian ndakuei ndó ko'on ndo xí'ín ña kaka'an noo ndo, dá ko'on ndo kande'i ndó noo téi ín nda sata kuií. ¹⁰ Sa'á ñoó tá n̄i kana na ndo'ó ko'on ndo víko, va'a ka kande'i ndó noo téi ín nda sata kuií. Dá kían tá n̄i kasaa na n̄i kana ñaa ñoó, dá kaa na xí'ín ndó: “Amigo, kua'an ya'a ní noo téi kúu noo kaa koo ní” kaa na. Dión, dá kían natiin ndó ñañó'ó noo na ndéi mesa ñoó. ¹¹ Chí ñayuu chíndaya'i mií, noón kúu na kandoo nóo di'a. Ta na kénóo mií, noón di'a kúu na kandaya'i noo Ndios —kaá na.

¹² Dá n̄i kaa ta'ani na xí'ín ta fariseo, tá'an ra n̄i kana ñaa ñoó:

—Tá kua'on keeón iin víko, tá ki'ón ña kadé'in ñayuu o ña'a kadíni na, o sa kánón amigon, ni ñanon, ni tá'ón, ni na kuiká ndéi yati xí'ón. Chí oon ni ví kana ta'ani na yo'ó, ta ki'o ta'ani na ña'a kasá'ón, dá kían sa n̄i naní'i vóón ya'ávón sa'á ña n̄i keeón xí'ín ná. ¹³ Sa'á ñoó tá kua'on ki'ón ña'a kasá'an ñayuu, va'a cháá kaan kanón ñayuu kúnda'í, xí'ín na koó ndá'a o sa'a, xí'ín na ko kuú kaka, xí'ín na ko túu noo, ¹⁴ dión, dá kían natiión ña va'a noo Ndios, chí o kúu ta'on nandió né'e ñayuu ñoó ña maní n̄i keeón xí'ín ná, sa'á ñoó nani'i yo'ó ya'ávón noo mií Ndios tá ná kasandaá kuu nataki ñayuu ndaa —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a iin taa n̄i kee iin víko ká'ano

¹⁵ Tá n̄i seido'o iin taa ió nduú xí'ín Jesús mesa ña n̄i ka'an na, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu, tá'an na kasá'an noo ió Ndios dándáki na.

¹⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—N̄i sa io iin taa, ta n̄i ka'an rá kee ra víko. Dá n̄i kana ra kua'á nda'o ñayuu kasá'an na víko ñoó. ¹⁷ Tá n̄i kasandaá hora kadíni na, dá n̄i sa'anda ra choon noo ta kéchóon noo rá ña ná ko'on ra kuaka ra ñayuu n̄i kana na ñoó. Dá n̄i kee ra kua'an ra, ta n̄i kaa ra xí'ín ná: “Ná ko'o, chí sa io nduu va ndidaá ña kadíni ndó.” ¹⁸ Tído ndidaá vá ñayuu ñoó n̄i ndaka ña maní noo ta kéchóon ñoó. Chí taa mií noo ñoó n̄i kaa di'a: “Viti'ón n̄i xiiin iin ñó'o, ta kánian ko'in kande'í ña. Sa'á ñoó ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.” ¹⁹ Dá n̄i kaa iin ka ra di'a: “Viti'ón n̄i xiiin o'on yunta chee, ta kánian ko'in koto ndodó'í ri. Sa'á ñoó ká'ano ná koo ini sato'o ní sa'í.” ²⁰ Dá n̄i kaa iin ka ra di'a: “O duú n̄i tandá'a véi, sa'á ñoó o kúu ta'on saai.”

²¹ Dá n̄i nandió koo ta kéchóon ñoó n̄i ndisaa ra, dá n̄i nakí'o ra kuendá noo sato'o ra. Kúu n̄i karyíi nda'o sato'o víko ñoó. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá: “Kua'an kí ndidaá keí ná'ano xí'ín keí kuálí ñó'o ñoo yó'o, ta kandaka kíon na kúnda'í ndéi ñoó kison, xí'ín na koó ndá'a o sa'a, xí'ín na ko kuú kaka, xí'ín na ko túu noo.” ²² Tá n̄i ndi'i n̄i kee ta kéchoon ñoó dión, dá n̄i kaa ra xí'ín sato'o ra: “Tatá, sa n̄i kee choon n̄i sa'anda ní noo. Tído ió ij vá cháá ka noo kande'i na.” ²³ Dá n̄i kaa tuku taa kúu sato'o víko ñoó xí'ín ta kéchóon ñoó: “Kua'an kí ndidaá keí xí'ín ndidaá ichi kuín, ta kendúsa xí'ín ñayuu ndéi ñoó ná kii na, dá ná kutí ve'i. ²⁴ Chí ká'in xí'ón ña ni iin tó'ón ñayuu n̄i kanai mií noo, o ní'i ta'ón ña n̄i kenduui kadíni na”, kaá ra —kaá Jesús.

Kánian kee yó di'a tá ká'an yó kanoo yó xí'ín Jesús

²⁵ Kua'á nda'o ñayuu kua'an xí'ín Jesús. Dá n̄i nandió koo na, dá n̄i kaa na xí'ín ná:

²⁶ —Tá ió iin kaa ndó ká'an kanoo xí'ín yu'u, tído ndí'i ini ndo sa'a tatá ndo xí'ín naná ndo, xí'ín ñadi'í ndo, xí'ín de'e ndó, xí'ín ñani ndo, xí'ín ki'o ndó, ta ndí'i ini ndo sa'a mií ndó, dá kían o kúu ta'on kakuu ndó na kanoo xí'ín yu'u. ²⁷ Dá chí na ko xí'o mií ña kadokó cruz ná kii na sata yú'u, dá kían o kúu ta'on kakuu na na kanoo xí'ín yu'u. ²⁸ Dá chí, ¿ndi káa iin káa ndó ká'an kava'a iin ve'e, á ko sá koo ndó dinñó'ó ka taó kuendá ndo, kande'á á keta di'ón né'e va'a ndó ñoó, dá dáxino ndóan? ²⁹ Dá chí tá sa n̄i chikáa ndo sa'an, ta ko keta ka di'ón ndo ña kían dáxino ndóan, dá kían kasá'á vá ñayuu kuakí ndaa ñaa ná, ³⁰ chí kaa na ka'an na sa'a ndo: “Nda'í taa n̄i ka'an kava'a ve'e yó'o, chí ko ní kándeé ta'on ra dáxino raan.”

³¹ Ta, ¿ndi kée iin rey tá ká'an rá ko'on ra naá ra xí'ín iin ka rey? ¿Á ko sá koo ra dinñó'ó taó rá kuendá, nde'á á kandeé uxí mil soldado ra naá ra xí'ín iin ka rey, tá'an ra

vei xí'ín oko mil soldado? ³² Ta tá taó ra kuendá ña o kándeé ta'on ra, dá kían, tá o ñá'a kasandaá yati iin ka rey ñoó, tanda'á rá choon kua'an noo iin ka rey ñoó nde'á ndí kían kánian kee ra, dá nandei va'a ra. ³³ Kí'o dión ta'ani kánian taó kuendá va'a ndó, chí ndi ndáa ndó kó kóni dánkoo ndi'i ña'a kómí ndó sa'a yú'u, dá kían o kúu ta'on kanoo ndó xí'ín yu'u.

Di'a kee yó tá ni ndi'i ña o'ova ñii

³⁴ Ña va'a kúu ñii, tído tá ni ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'án, dá ndu'o'ova tukuan?
³⁵ Sa'á ñoó kó choon kaan kakian tei'i noño'o, ta ni kó kándeé kaan dándí'an díko tei'í. Sa'á ñoó satá va naan satá vé'e. Ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kueídó'o va'a ndó —kaá Jesús.

15

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa ni ndañó'o iin léko

¹ Ta kua'á nda'o taa kí'in ya'i sa'a ñó'o xí'ín dao ka ñayuu kaá ra kómí kuachi ni natuu yati noo Jesús kueídó'o ñáa ná. ² Dá ni kasá'a tá fariseo xí'ín tá dána'a ley kána'a ra xí'ín Jesús, ta kaá ra:

—Nátiin va'a taa káa ñayuu kómí kuachi, ta sásá'an dáó rá xí'ín ná.

³ Dá ni dakí'in tá'an Jesús dao to'on xí'ín ña dána'a na, ⁴ ta kaá na:

—Ndi ndáa ndo'ó kómí iin ciento léko, tá ni ndañó'o iin rí, ¿á kó dánkoo ta'on ndó komi díko sa'on komi ríón nda yukú ichi ñoó, ta ko'on ndo nandukú ndó kirí ni ndañó'o nda kandeé ndó nani'i ndo rí? ⁵ Dá tá ni nani'i ndo rí, dá nadokó ndo rí no'o ndo xí'an kádii ini ndo. ⁶ Tá ni ndusáa ndo ve'e ndó, dá dátaká ndo amigo ndo xí'ín na ndéi yati xí'ín ndó, dá kaá ndo xí'ín ná: “Nakíi ndo kandeí dii ndo xí'ín, chí sa ni nani'í vái lékoí, kirí ni ndañó'o ñoó.” ⁷ Ká'in xí'ín ndó ña kádii cháa ka ini na ndéi induú sa'a iin na kómí kuachi tá ni nandikó iní na sa'á kuachi kée na, o duú sa'a komi díko sa'on komi ñayuu ká'an kúu ná na ndaa, na ká'an ña kó xínño'o nandikó iní na sa'á kuachi na.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin ñá'a ni ndañó'o iin di'ón

⁸ Ta ndi káa iin ñá'a né'e va'a uxí di'ón plata, tá ni ndañó'o iian, ¿á kó nátoon ta'an vaán ñó'o íti, ta nátu'u va'án ve'án nándukú kueéan di'ón ni ndañó'o ñoó nda kandeéan nani'an ñá? ⁹ Tá ni nani'an ñá, dá dátakáan amigoan xí'ín na ndéi yati xí'án, dá kaáan: “Nakíi ndo kandeí dii ndo xí'ín, chí sa ni nani'í di'ón, ña ni ndañó'o ñoó.” ¹⁰ Dión ta'ani kádii ini ángel kéchoon noo Ndios sa'a iin na kómí kuachi tá nándikó iní na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ni xi'o ká'ano ini iin taa sa'a de'e ra

¹¹ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ni sa io iin taa, ta ni sa ndei uu de'e na. ¹² Iin kuu, dá ni kaa taa ló'o ñoó xí'ín tatá xi: “Tatá, viti kían kí'o ní ña kánian ni'i yu'u sa'a ña kúu de'e ní.” Dá ni xi'o tatá xi ña kánian ni'i xí.

¹³ Tá ni ya'a cháa kuu, dá ni díkó xí ndidaá ña'a ni ni'i xí noo tatá xi. Dá ni kee xi kua'an xi xí'ín di'ón ñoó iin ñoo xiká. Ta ñoó ni kendava'a xi xí'án noo ña'a ió ñayuu yó'o. ¹⁴ Dá tá ni dándí'i xi di'ón xi, dá ni kasáa tama ñoo ñoó. Ta kúu ni kasá'a xí'í xi doko. ¹⁵ Dá ni sa'an xi ni ndukú xí choon kee xi noo iin taa ió ñoo ñoó. Dá ni xi'o taa ñoó choon noo xí ña ko'on xi noo kúu noño'o rá kakaá xi kandaka xi kochí. ¹⁶ Ta sa'á ña kuiko nda'o xi, sa'á ñoó nda'í ni ka'án xí ndinoo ini xi keí xí ña seí kochí ñoó, chí kó iin ta'on xí'o ña keí xí.

¹⁷ Dá ni kixian ni nakani ini xi: “Kándoo di'a ña'a sásá'an taa kéchoon ve'e tatái, ta yu'u, nda'í xí'í dokoí nákaai yó'o. ¹⁸ No'o vai ve'e tatái. Tá ni nasáai, dá kaai xí'ín ná: Tatá ló'o, ni ya'i noo Ndios, ta ni ya'a ta'anii noo mií ní. ¹⁹ Sa'á ñoó kó káni kaan kakuu yu'u de'e ní. Ndaá kee ní yu'u ná kakuu iin taa kéchoon noo ní. Dión kaai xí'ín ná tá nasaai noo ió na”, ká'an xí ió xi.

²⁰ Dá ni ndaku'ín ndichi xi, dá ni kee xi kua'an nó'o xí ve'e tatá xi. Ta kúu xiká jí vá vei xi, kúu sa ni xini ñáa tatá xi. Ta kúu ni kixian ni ku'u ká'ano ini na sa'a xí. Dá ni kankono na ni sa'an na ni ni'i ñáa ná. Ta kúu ni nomi ni'ini ñáa ná. Dá ni chitó ná noo xí. ²¹ Dá ni

kaa xī xí'ín ná: “Tatá ló'ò, nī ya'a va yu'u noo Ndios, ta nī ya'a ta'ani yu'u noo mií ní. Sa'á ñóó kò káni kaan kakuui de'e ní viti.”

²² Tído di'a nī sa'anda tatá xī choon noo ta kéchóon noo ná: “Taó kíi ndo iin da'ón saá, ta dákui'ino ndóan de'e ló'i. Ta ki'in ndó iin dé'e chikaa ndo ndá'a xí, ta nach'i ndó ndisa saá sa'a xí. ²³ Ta kua'án ndo ki'in ndó iin chikerró ndi'í cháá ka, ta ka'ání ndo rí. Dá ná kasá'an yó kandeí koo víko. ²⁴ Chī nī sa xí'i va de'i nooí, tído viti nī nataki xī, chī nī ndañó'ó vá xí, tído viti nī naní'i yò xí”, kaá tatá xī.

'Ta kúu nī kasá'á ná kée na víko.

²⁵ Tído nákaa de'e sava'a na yúku. Dá tá nī ndisáa ra nī kuyati ra ve'e, kúu nī seídó'o ra ká'a yaa, ta táí katí ndéi dii ná sársá'á ná. ²⁶ Dá nī kana ra iin ta kéchóon ñóó. Dá nī ndato'ón ñaá rá: “¿Ndí kían kúu?” ²⁷ Dá nī kaa ta kéchóon ñóó xí'ín rá: “Kée tatá ní víko, chī nī ndisáa ñani ní. Sa'á ñóó nī sa'anda tatá ní choon ña ná ka'ání ndu'u chikerró ndi'í ñóó, chī ió va'a ñani ní nī ndusáa xī.”

²⁸ 'Ta kúu nī xido nda'lo ini de'e sava'a ñóó. Sa'á ñóó kò kóni ta'on ra ndu'u ra ve'e. Dá nī keta tatá ra. Dá nī seí nda'í na noo rá ña ná ndu'u ra ve'e. ²⁹ Dá nī kaa ra xí'ín tatá ra: “Ná'á vá mií ní ña sa kua'á nda'lo kua kéchóoin noo ní, ta ni kò kaá ní k'i'ò ní va'ará iin kiti ló'ò kee yu'u víko xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín. ³⁰ Tído sa'á ña nī ndisáa iin ka de'e ní, tá'an ra nī sa'an nī kendava'a xí'ín di'ón ní xí'ín ñá'a díko mií, ta sa'á ra káa di'a nī sa'ání ní chikerró ndi'í cháá ka.”

³¹ 'Dá nī kaa tatá ra: “De'e ló'ò, yo'ó kúu ra daá ió va xí'ín yu'u. Sa'á ñóó ndidaá ña'a kómí yu'u kúu ña'a yo'ó. ³² Tído iin ña va'a kían ña ná kee yó víko, ta ná kandeí dii yò, chī nī xí'i va ñanón noo yú'u, tído viti nī nataki xī, chī nī ndañó'ó vá xí, tído viti nī naní'i yò xí”, kaá na xí'ín rá —kaá Jesús

16

Di'a kua'an ña nī daná'a Jesús sa'a ndí kían nī kee iin ta kéchóon

¹ Dá nī kaa ta'ani na xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—In kuu dá nī sa io iin ta kuiká, ta nī sa io iin taa sa dandáki ndidaá ña kuiká kómí rá. Tído nī kasá'á ká'an kuachī ñayuu sa'á ta kéchóon yó'ò, ña kéndava'a ra xí'ín ña'a sato'o ra. ² Sa'á ñóó nī kana ñaá sato'o ra, dá nī kaa ra xí'ín rá: “Nī kandaa ini ña kéndava'a yo'ó xí'ín ña'i ñó'ò tixi ndá'on. Naki'ò kíi kuendá nooí sa'án, dá chī o kúu ka kechóon nooí.” ³ Dá nī kasá'á ta kéchóon ñóó nákaní ini ra: “¿Ndí kúu vían kee viti, dá chī táxí vá ñaá sato'i? Ta o kándeé ta'oin kee choon ndeé, ta xíka'an ni nooí kuatii. ⁴ Tído sa nī kandaa va ini ndí kían kee tá ná kasandaá kuu taxí ñaá sato'i, dá ná natiin va'a ñayuu yu'u ve'e na.”

⁵ 'Dá nī kasá'á rá kána ra iin rá iin taa táí noo sato'o ra, dá nī kaa ra xí'ín taa mií noo: “¿Ndidaa táí ní noo sato'i?” ⁶ Dá nī kaa taa ñóó: “In ciento yoo ná'ano sití oliva táí yu'u.” Dá nī kaa ta kéchóon ñóó xí'ín rá: “Jó'on, tiin tuti noo kánóo ña táí ní, ta kakoo kíi ní, ta chinóo ní ndadá uu diko uxí yoo sití.” ⁷ Dá nī kaa ra xí'ín iin ka taa ñóó: “Ta mií ní, ¿ndidaa táí ní noo sato'o yu'u?” Dá nī kaa ra: “In ciento maquila noni tirió távi.” Dá nī kaa ta kéchóon ñóó xí'ín rá: “Jó'on, tiin ní tuti noo kánóo ña táí ní yó'ò, ta nachinóo ní ndadá komi díko ni maquila.” ⁸ Dá nī chindaya'i sato'o ñóó ta kò kéchóon va'a ñóó, chī xí'ín ña nī kee ra nī na'a ra mií rá ña kaon nda'lo ñaxintóni rá. Chī ti'a cháá ka ñayuu kuendá ñayuu yó'ò kandoo va'a na noo ñayuu xí'ín ná o duú ñayuu kuendá Ndios. ⁹ Sa'á ñóó ká'an yu'u xí'ín ndo'ó ña ndukú ndó ni'i ndo ñayuu kane'e tá'an va'a xí'ín ndó sa'á ña káva'a ndó xí'ín ná xí'ín ña kuiká ió ñayuu yó'ò, dá kían tá nī ndi'i ña va'a kómí ndó ñayuu yó'ò, kúu sa ió va yoo natiin va'a ndo'ó noo kandeí chíchí ndó.

¹⁰ 'Ta na kenda noo lú'u ña'a, dión ta'ani kenda na noo kua'án. Tído na kò kenda noo lú'u ña'a kómí ná, dión ni o kenda ta'on na noo kua'án. ¹¹ Chī tá kò kenda ndo noo ña kuiká ió ñayuu yó'ò, ¿ndá yoo kúu na kandeé ini ndo'ó noo ña'a Ndios? ¹² Tá kò kenda ndo noo ña'a dao ka ñayuu, ¿ndá yoo k'i'ò ña kánian ni'i ndo kakuu ña'a mií ndó? ¹³ Chī ni iin tó'ón ñayuu o kúu kéchóon noo uu sato'o, dá chī iin na koni u'u na, ta iin na

koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko ndo Ndios, ta ndiko ta'ani ndó ña kuiká —kaá Jesús.

¹⁴ Tá ni seído'o ta fariseo ndidaá ña ni ka'an na, kúu ni saki ndaa ñaá rá, chi ndó'o nda'o ra sa'á di'ón. ¹⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndo'ó kúu ra kée ndó mií ndó ña kúu ndó taa va'a noó ñayuu, tído Ndios kúu na ná'á ndi káa níó ndo, dá chi ndidaá ña'a chindaya'i ñayuu, ñoó kían káñó'ó Ndios.

Yó'o ká'an Jesús sa'a ley Moisés, ta ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios

¹⁶ 'Ni sa ño'o ndó tixi ndá'a ley Moisés, xí'ín tixi ndá'a ña ni taa profeta nda tiempo ni kii Juan. Nda daá ká'an yu'u sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta kua'a ná ndúndéé ndu'u na. ¹⁷ Kuáchi cháá ka ndaño'ó iin tó'ón diní to'on ká'an ley Moisés, o duú ka ña naá induú xí'ín noño'o yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin taa ñadi'í ra

¹⁸ Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá taa ni dánkoo ñadi'í ra, ta ni tandá'a rá xí'ín iin ka ñá'a, roón kúu ra yá'a kée kuáchi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa mií vá taa ná tanda'a xí'ín ñá'a, ña ni sa'anda tá'an xí'ín yíjan, roón kúu ra yá'a kée kuáchi xí'án noo Ndios.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a iin taa kuiká xí'ín taa kúnda'í naní Lázaro

¹⁹ Dá ni kaa ta'ani na:

—Ni sa io iin taa kuiká. Ta ni sa ndixi ra dá'on ndato xí'ín dá'on ya'i. Ta ndidaá kuú táyí nda'o sa kee ra víko ve'e ra. ²⁰ Ta ni sa io ta'ani iin taa satí ni sa naní Lázaro daá ñóó, ta ió ni'ini ra noño'o sa'a yé'é taa kuiká ñoó. Ta ni ta'an ñíi rá káa ndi'i té'i. ²¹ Ta nda'í kóni ra ndinoo ini ra keí rá yúchi ña'a kuéi yu'u mesa taa kuiká ñoó. Ta vei tina yakó ndaa ri ñíi rá noó té'i ñoó.

²² 'Iin kuú, dá ni xi'i taa kúnda'í ñoó. Dá ni kii ángel né'e ñaá ná kua'an na induú koo ra xí'ín Abraham. Ta ni xi'i ta'ani taa kuiká ñoó, kúu ni nduxi va ra. ²³ Ta noo nákaa ra ndó'o naní níó rá indayá, ni ndane'e noo rá. Ta kúu nda xíká ñoó ni xini ra noo ió Abraham, ta ió Lázaro díin ná. ²⁴ Dá ni kayu'ú taa kuiká ñoó, ta kaá ra: “Tatá Abraham, ku'u ini ní sa'í, ta ka'anda ní choon noo Lázaro xaan ná dándáxi ra, sa va'ará diní ndá'a rá ini takuí, ta ná kii ra dándáxi ra noo yá'ái, chi nda'í nda'o ndó'o naní níóí nákaaí noo kéi ñó'o yó'o.”

²⁵ Dá ni kaa Abraham xí'ín rá: “De'e ló'o, ndisaa inon ña va'a nda'o ni sa ioon ñayuu, ta Lázaro yó'o, nda'í nda'o ni sa ndo'o xi. Tído viti ni ni'i xí tandéé iní ió va'a xi. Ta yo'ó, nákaa ndó'o naní níoon noo kéi ñó'o xaan. ²⁶ Ta iin da'o konó nda'o kían sadí noo ndo'ó xí'ín noo ndú'u. Sa'á ñoó o kúu ta'on saa na ndéi yó'o chí xaan, ta ni na ndéi xaan o kúu kii chí yó'o.” ²⁷ Dá ni kaa taa kuiká ñoó: “Seí nda'íi noo ní, tatá Abraham, ña tanda'á ní Lázaro xaan ná ko'on ra ve'e tatái, ²⁸ chi ñoó ndéi o'on ñani, ta ná ka'an ra to'on Ndios xí'ín xí, dá kían ná dá'a ni kii xi yó'o, chi ndó'o naní nda'o níóí nákaaí.” ²⁹ Dá ni kaa Abraham xí'ín rá: “Sa'á ió va ley ni taa Moisés noo xí, xí'ín ña ni taa dao ka profeta. Sa'á ñoó ná kueídó'o ra choon sa'ándáan.” ³⁰ Dá ni kaa taa kuiká ñoó: “Koó, tatá Abraham, o kándisa ta'on xian. Tído tá ná natakí iin na ni xi'i, ta ko'on na noo ndéi xi, dá ví nandikó iní xi sa'á kuáchi kée xi.” ³¹ Dá ni kaa Abraham xí'ín rá: “Tá ko xí'o ra mií rá kueídó'o ra ley Moisés xí'ín ña ni ka'an dao ka profeta, dá kían, va'ará ná natakí iin na ni xi'i ko'on na noo ndéi ra, ta o kándisa ta'on ra”, kaá na xí'ín rá —kaá Jesús.

17

Nda'í kúu ví na kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuáchi

¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—Miían ndaa kuiti kían ña daá ió va ña'a kini kexíxi xí'ín ndó, dá kasá'á nakani ini ndo kee ndó kuáchi. Tído nda'í kúu ví na kándéé dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuáchi. ² Va'a ka ná kandiko yuu molino dikó ná, ta ná dáketá ñaá ná ini taño'o, o duú ka ña koo na dáka'an kue'é na iin taló'o ña kían ya'a xi kee xi kuáchi. ³ Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó.

'Tá ni ya'a iin ñani ndo ni kee na kuáchi xí'ín ndó, dá kían dánani ñaá ndó. Tá ni nandikó iní na sa'á kuáchi ni kee na, dá kían ku'u ká'ano ini ndo sa'a ná. ⁴ Ta va'ará usa

ta'ándá n̄i yá'a na n̄i kee na kuachi xí'ín ndó iin kuu, tído tá n̄i nandió koo na usá ta'ándá n̄i ndaká n̄a ña man̄i noo ndo sa'á ña n̄i kee na xí'ín ndó, dá kían kánian ku'u ká'ano ini ndo sa'a ná ndin usá ta'ándá —kaá na.

Kóni taa xionoo xí'ín Jesús kandeé cháá ká ini ñaá rá

⁵ Dá n̄i kaa taa xionoo xí'ín sato'o yo Jesús:

—Chindeé ní ndu'u, dá ná kua'ano cháá ká ndu xí'ín ña kándéé ini ndu mií ní.

⁶ Dá n̄i kaa sato'o yo xí'ín rá:

—Va'ará lú'u va kándéé ini ndo yu'u táto'on k̄i'o leé ndíki mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo xí'ín iin yíto ká'ano: “To'on yo'ó miíón, ta ná kuín ini taño'o káa.” Ta kúu kueídó'o va rá ña ka'an ndo.

⁷ Ta ndi ndáa ndo'ó ió iin t̄a kéchóon noo ndo, tá n̄i ndisáa r̄a n̄i sa'an r̄a yúku n̄i xiti ra o n̄i sa ndaka ra kít̄i, ta, ¿á ká'an ndo di'a xí'ín rá: “Kua'an yá'a mesa kakóón kasá'ón”?

⁸ Koo, chí di'a ká'an ndo xí'ín rá: “Kenduu k̄i yo'ó ña'a ná kad̄ini, ta xa'an ní kandatón ná ndi'i kasá'in, ta ko'i takūi. Tá n̄i ndi'i, dá kasá'an yo'ó”, kaá ndo. ⁹ ¿Á náki'o ndó ndivé'e noo r̄a kéchóon noo ndo sa'á ña n̄i kee ra choon n̄i sa'anda ndo noo rá? Koo, ko kée ta'on ndó dión. ¹⁰ Ta k̄i'o dión ta'ani ndo'ó, tá n̄i ndi'i n̄i kee ndó ndidaá choon n̄i sa'anda Ndios noo ndo, dá kían kaa ndo xí'ín ná: “Na kéchóon oon va kúu ndu'u, dá chí sav̄a'a choon, ña kían n̄i sa'anda ní noo ndu'u, sav̄a'a ñoo vá kían n̄i kee ndu”, kaa ndo —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús ux̄i taa ndó'o kue'e té'i ñi

¹¹ Tá noo xíka Jesús kua'an n̄a ñoo Jerusalén, ta yá'a na kua'an n̄a noo raya noo kúu kuendá Galilea xí'ín kuendá Samaria. ¹² Tá n̄i kasandaá n̄a yú'u iin ñoo ló'o nákaa ñoo, dá n̄i kankuei ux̄i taa ndó'o kue'e té'i ñi v̄ei ra ni'i rá Jesús, tído xíká vá n̄i sa kūita ra.

¹³ Dá n̄i kayu'ú rá:

—Jesús, n̄a kúu maestro, ku'u ini ní sa'á ndu'u!

¹⁴ Tá n̄i xini ñaá Jesús, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Kua'an ndo na'a ndo mií ndó noo t̄a dut̄i.

Ta noo xíka ra náki'in ra kua'an r̄a ñoo, kúu n̄i ndañó'ó ní'ini va kue'e ndó'o ra. ¹⁵ Tído tá n̄i xini iin t̄a ñoo ña n̄i nduva'a ra, kúu n̄i nandió koo ra káyu'ú rá kéká'ano ra Ndios v̄ei ra. ¹⁶ Tá n̄i sa r̄a noo iin Jesús, dá n̄i sa kuín xit̄i rá noo sa'a ná, ta n̄i xin̄o taan r̄a nda noñó'o. Dá n̄i náki'o ra ndivé'e noo ná. Taa yo'ó n̄i sa kuu t̄a kuendá Samaria. ¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Á o duú ux̄i taa n̄i nduva'a yu'u? Ta, ¿ndeí kua'an iin k̄a roón? ¹⁸ ¿Á ndadá iin tó'ón din̄i t̄a tukú yo'ó va n̄i nandió koo nak̄i'o ñañó'ó noo Ndios?

¹⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a ñoo:

—Ndakuiin ndichi, ta kua'an viti, chí n̄i nduva'ón sa'á ña kándéé inon yu'u.

Di'a kua'an ña n̄i d̄aná'a Jesús sa'a ndí kían koo, dá kasandaá kuu nandió koo tuku na

²⁰ Iin kuu, dá n̄i ndato'ón t̄a fariseo Jesús:

—¿Ndá oon kasá'á Ndios dándáki na yo'ó?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o koní xí'ín noo táto'on dándáki Ndios ñayuu na. ²¹ O kúu ta'on kaa n̄a ña yo'ó nákaaan, o káa nákaaan. Dá chí sa dándáki va Ndios níó ñayuu na.

²² Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná:

—Kasandaá iin kuu, dá katoó ndo koni ndo kuu nandió koo n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yo'ó, tído o koní ta'on ndoan. ²³ Dá kasá'á dao t̄a ka'an r̄a xí'ín ndó: “Yó'o n̄i kasáa na”, o “Káa nákaa na”, kaa r̄a. Tído ná dá'a ni kandía ndó ko'on ndo kande'é ndó, ta o sa kárkuei ndó sata rá ko'on ndo. ²⁴ Chí táto'on k̄i'o kúu tá sá nduta, ta náye'e ndaa iin ní kúu induú, k̄i'o dión koo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yo'ó kasaa na. ²⁵ Tído miían ndúsá dinñó'ó k̄a ndo'o nda'o níó yu'u, ta kañó'ó ñaá ñayuu ndéi tiempo viti.

²⁶ 'Táto'on k̄i'o n̄i sa kee ñayuu tiempo n̄i sa io Noé, k̄i'o dión ta'ani kee ñayuu kuu nandió koo tuku n̄a n̄i nduu t̄a ñayuú yo'ó. ²⁷ Chí tein kuu dáá ñoo ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tándaa ná nda kuu n̄i ndu'u Noé ini barco. N̄i ndi'i, dá

n̄i koon daj déen ñoó, ta n̄i ñanaá ndi'i rá ñayuu ñoó. ²⁸ Ta k̄i'o dión ta'ani n̄i kuu tiempo Lot, ch̄i ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na x̄i'i na, ta ndéi na x̄iin na ña'a, ta ndéi na díkó náan, ta chí'i na tata, ta káva'a na ve'e, ²⁹ nda kūu n̄i keta Lot ñoo ká'ano naní Sodoma ñoo kua'an ra. Ta kúú n̄i koon va ño'ó ita x̄i'ín azufre sata ñoo ñoó, ta n̄i ñanaá ndi'an ñayuu n̄i sa ndei ñoó. ³⁰ Ta k̄i'o dión ta'ani koo tá ná kasandaá kūu nandió koo na n̄i nduu taa ñayuú yó'o kasaa na.

³¹ Ch̄i tá ná kasandaá kūu dáa ñoó, dá k̄ian ñayuu kándodó din̄i vé'e, ná dá'a ni noo na ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a ño'o inian. Ta na ño'ó yúku, ná dá'a ni nandió kuéi na no'o na ve'e na. ³² Ndusaa ini ndo tató'on k̄i'o n̄i ndo'o ñadi'í Lot. ³³ Ch̄i ndidaá ñayuu ndi'i ini dáka'ki na mií ná, noón di'a kúú na kuu. Tído na x̄i'o mií ná kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na n̄i'í ña k̄aki na. ³⁴ Ta ká'in x̄i'ín ndó ña sakuaá kūu dáa ñoó kande'i uu ñayuu kud̄i na noo iin x̄ito. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ³⁵ Iin ve'e kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Ta iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo. ³⁶ Uu taa kaño'o yúku. Iin ra naki'in na kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo —kaá Jesús.

³⁷ Dá n̄i ndat̄o'ón ñaa taa x̄ionoo x̄i'ín ná:

—¿Ndeí kúú noo kooan yó'o, tatá?

Dá n̄i kaa na:

—Noo kándu'u ndi, ñoó kúú noo nditútí t̄iyokó ño'ó.

18

Di'a kua'an ña n̄i ñana'a Jesús sa'a ña n̄i kee iin ña kuáan x̄i'ín iin t̄a né'e choon

¹ Dá n̄i ñakí'in tá'an Jesús dao t̄o'on x̄i'ín ña n̄i ñana'a na, dá ná kandaá ini taa x̄ionoo x̄i'ín ná ña daá kuiti x̄inñó'ó rá ka'an ra x̄i'ín Ndios, ta ná dá'a ni katuu ra ña kee ra dión, ² ta kaá na:

—N̄i sa io iin taa né'e choon iin ñoo, ta ko ní sa yu'ú ra Ndios, ta ko ní sa io ñañó'ó rá noo ni iin tó'on ñayuu. ³ Ta ñoo ñoó ta'ani ió iin ñá'a kuáan. Ta tóo tóo sa sá'an noo ta né'e choon ñoó, ta kaáan x̄i'ín rá: “Keyiko va'a ní sa'í x̄i'ín ñayuu naá tá'an x̄i'ín.” ⁴ Tído sa n̄i kuna'á vá ko ní kékuendá ta'on ra ña ká'an ñá'a yó'o. Tído n̄i ndi'i, dá n̄i ñakani ini ra, ta kaá ra: “Va'ará ko yu'í Ndios, ta va'ará ko ñañó'ín noo ni iin ñayuu, ⁵ tído sa'a ña tóo tóo kasaá ña kuáan yó'o dáta'an yu'u, sa'a ñoó va'a kaan ná ko'in keyiko sa'an. Dá ch̄i tá koó, dá kasaá tóo tóo tukuán dándi'i inian yu'u.”

⁶ Dá n̄i kaa ta'ani sato'o yo Jesús:

—Taó kuendá ndo ña n̄i ka'an taa kini né'e choon ñoó. ⁷ Ta, ¿á ká'an ndó ña o keyiko ndaa Ndios sa'a ñayuu n̄i kaxi mií ná, tá'an ñayuu seí nda'í noo ná nduú ñoó? ¿Á ká'an ndó ña kueé va na, dá chindeé ná ñayuu na? Koó. ⁸ Yu'u kúú ra ká'an x̄i'ín ndó ña yachi va chindeé ná ñayuu na. Tído tá ná kasandaá kūu nandió koo na n̄i nduu taa ñayuú yó'o kasaa na, ¿á nani'i ná ñayuu kándéé ini ñaa noño'o yó'o? —kaá na.

Di'a kua'an ña n̄i ñana'a Jesús sa'a uu taa n̄i sa'an ve'e ño'o ká'ano ka'an ra x̄i'ín Ndios

⁹ Ta ñoó ndéi dao ñayuu ká'an ña kúú ná ñayuu ndaa, ta kénóo na dao ka na. Sa'a ñoó n̄i ñakí'in tá'an Jesús t̄o'on yó'o x̄i'ín ña n̄i ñana'a na noo ná, ta kaá na:

¹⁰ —Iin kūu dá n̄i kee uu taa kua'an ra ve'e ño'o ká'ano yó ka'an ra x̄i'ín Ndios. Iin ra kúú t̄a fariseo, ta iin ka ra kúú taa kí'in ya'i sa'a ño'o. ¹¹ T̄a fariseo ñoó kúú ra iin ndichi ká'an ra x̄i'ín Ndios, ta kaá ra di'a x̄i'ín mií rá: “Tatá Ndios, náki'o yu'u ndivé'e noo ní, ch̄i ko kée ta'on yu'u tató'on kée dao ka taa, tá'an ra kí'in kuí'íná, o ra kée ña kini, o ra kée kuachi x̄i'ín na ko kúú ñadi'í ra. Ta ni ko kée ta'on yu'u tató'on kée taa kí'in ya'i sa'a ño'o káa. ¹² Ch̄i sa né'e īi yu'u uu ta'ándá iin iin semana, ta dóko yu'u ux̄i ña'a noo iin iin ciento ña'a ní'í kéchóoin”, kaá ra. ¹³ Tído taa kí'in ya'i sa'a ño'o ñoó, x̄iká vá n̄i sa kuí'in ra iin ra. Ta ni ko kóni ra ndane'e noo rá chí induú. Ta káni ndá'a rá yu'ú ndíká ra iin ra, dá kaá ra: “Tatá Ndios, ku'u ká'ano ini ní sa'í, ch̄i kúú iin taa kómí kuachi.”

¹⁴ Ká'in x̄i'ín ndó ña n̄i x̄i'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi taa kí'in ya'i sa'a ño'o ñoó tá o ñá'a keta ra no'o ra ve'e ra. Tído ko ní kú'u ká'ano ta'on ini na sa'a iin ka taa ñoó. Ch̄i ndi

ndáa na chindaya'i mií, noón di'a kúu na kandoo nóo. Ta na kénóo mií, noón di'a kúu na kandaya'i kee Ndios —kaá na.

Xika Jesús ña mani sa'a takuáli noo Ndios

¹⁵ Ta ndáka ñayuu ñoo takuáli vei na noo Jesús, dá chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído tá ni xini taa xionoo xí'ín ná ña kée ñayuu ñoo dión, dá ni danáni ñaá rá. ¹⁶ Dá ni kana Jesús taa ñoo, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuáli xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi. Dá chi ñayuu kándéé ini tatá Ndios táto'on kándéé ini takuáli xaan tatá xi, noón kúu na ñó'o tixi ndá'a Ndios. ¹⁷ Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ndi ndáa na ko kándía ña dándáki ñaá Ndios táto'on kándía takuáli ña dándáki ñaá tatá xi, noón kúu na o koní ndu'u tixi ndá'a Ndios —kaá na.

Di'a ni ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁸ Dá ni ndatón ñaá iin taa ndáya'i, ta kaá ra xí'ín Jesús:

—Maestro va'a kúu ní. Ta, ¿ndí kían kánian keei, dá ni'í ña kataki chíchíí?

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúu yu'u na va'a? Chi ni iin tó'on ñayuu ko kúu na va'a. Iin tó'on diní Ndios vá kúu na va'a. ²⁰ Sa ná'a vá yo'ó ndi kua'an choon ni sa'anda Ndios: o sa kéeón kuachi xí'ín iin ña'á ña ko kúu ñadi'oon, ta o sa ka'ánoon ndii, ta o sa kí'ín kuí'ínón, ta o sa ká'on ña to'on sa'a dao ka ñayuu, ta koo ñañó'o noo tatóon xí'ín noo nanóon.

²¹ Dá ni kaa taa ñoo:

—Nda ló'o vei ni kasá'í seídó'i ndidaá choon yo'ó.

²² Tá ni seídó'o Jesús ña ni ka'an ra dión, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndadá iin tó'on vá ña'a kámanj keeón viti, tá dáá. Kua'an dikó ndí'ón ña'a ió nooon. Ta dasóon di'ón ñoo noo na kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanooón xí'ín yu'u.

²³ Tá ni seídó'o taa yo'ó ña ni ka'an Jesús dión xí'ín rá, kúu ndaa nda'í va ni kuu ini ra, chi ta kuiká nda'o kúu rá.

²⁴ Tá ni xini Jesús ña ni kúnda'í ini ra, dá ni kaa na:

—¿Nandéé ka ví kuachi kían, dá ndu'u na kómí ña kuiká tixi ndá'a Ndios! ²⁵ Kaon cháa ka chika'anda iin camello yái iin ión tukú o duú ña ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios.

²⁶ Tá ni seídó'o ñayuu ñoo to'on yo'ó, dá ni ndatón ná Jesús:

—¿Ndá yoo ni'í ña káki na, tá dáá?

²⁷ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Ni iin tó'on ñayuu o kándéé kee dión, tído ndidaá tá'an va ña'a kándéé Ndios kee na.

²⁸ Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

—Kandé'é ní, chi ndu'u kúu ra ni dankoo ndi'i ndidaá kúu ña'a ió noo ndú, ta xionoo ndu'u xí'ín mií ní.

²⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó; ndi ndáa miíó na ni dankoo ve'e na, o ñani na, o kí'o na, o ku'u na, o ñadi'í na, o tatá na xí'ín naná na, o de'e na sa'á ña kóni na ña ndu'u cháa ka ñayuu tixi ndá'a Ndios, ³⁰ na yo'ó kúu na nani'í kua'á ka ña'a ñayuu yo'ó. Ta iin ka ñayuu saá koo chí noo ni'í ná ña kataki chíchí ná —kaá na.

Yó'o ni kastón tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

³¹ Dá ni taó xóo Jesús ndin uxí uu taa xionoo xí'ín ná ñoo. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Viti kían kokaá yó kua'an yo ñoo Jerusalén, dá xinkoo ndi'i ña ká'an to'on ni taa profeta sa'á ña ndo'o na ni nduu taa ñayuu yo'ó. ³² Dá chi iin taa kúu ra nakí'o ñaá noo ndá'a ta tukú, dá kediki ndaa ñaá rá. Ta kendava'a ra xí'ín ná. Ta tuu ndaa dijí ñaá rá.

³³ Dá tá ni ndi'i ni kani ñaá rá, dá ka'áni ñaá rá. Tído tixi kuú óni, dá nataki na.

³⁴ Tído ko ní kándaá kuiíó ini ra ndi kóni kaa to'on ni ka'an na xí'ín rá, chi ndadí va ñaxintóni rá noo to'on yo'ó, sa'á ñoo ko ní kándaá ini ra ña ni ka'an na xí'ín rá.

Di'a ni kuu, dá ni nduva'a Jesús iin taa ko túu noo

³⁵ Dá n̄i kuyati Jesús ñoo naní Jericó, ta yu'ú ích̄i ñoo ío iin t̄aa k̄o túu noo s̄ati ra. ³⁶ Tá n̄i seido'o ra ña yá'a ñayuu kuá'a kua'an n̄a noo ío ra ñoo, dá n̄i ndato'ón ñaa rá:

—¿Ndí kián kúu?

³⁷ Dá n̄i kaa ñayuu ñoo ña Jesús, n̄a ñoo Nazaret, kúu n̄a yá'a kua'an ñoo.

³⁸ Dá n̄i kasá'á t̄aa ñoo káyu'ú rá:

—¡Jesús, de'e n̄a ve'e rey David, ku'ú ini ní sa'í!

³⁹ Dá n̄i danáni ñaa dao ñayuu xionoo kua'an ñoo, dá ná kutádj̄i rá, ká'an ná. Tído n̄i'í cháá k̄a ví n̄i kasá'á káyu'ú rá ío ra:

—¡De'e n̄a ve'e rey David, ku'ú ini ní sa'í!

⁴⁰ Dá n̄i sa tuu tóo Jesús, dá n̄i sa'anda n̄a choon noo ñayuu ñoo ña ná kandaka na t̄aa ñoo sa n̄a noo ná. Dá tá n̄i sa n̄a noo íin Jesús, dá n̄i ndato'ón ñaa ná:

⁴¹ —¿Ndí kián kónon keeí xí'ón?

Dá n̄i kaa t̄aa ñoo:

—Tatá, kóni natuu nooí.

⁴² Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ná natuu noon viti, chí sa'á ña kándée inon yu'ú, sa'á ñoo n̄i nduva'ón.

⁴³ Kúu viti'ón vá n̄i natuu noo rá. Ta kúu n̄i kee ra kua'an ra xí'ín Jesús, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. Tá n̄i xini ñayuu kuá'a ñoo ña n̄i kuu dión, dá n̄i kasá'á ta'ani na kéká'ano na Ndios.

19

Di'a n̄i kuu tá n̄i n̄aki'in tá'an Jesús xí'ín iin t̄aa naní Zaqueo

¹ Dá n̄i ku'ú Jesús ñoo ká'ano naní Jericó, dá n̄i chíka'anda n̄a kua'an n̄a me'í ñoo ñoo. ² Ta ñoo ío iin t̄aa naní Zaqueo, ta kúu rá t̄aa sa'ándá choon noo t̄aa kí'in ya'i sa'a ñó'o, ta kuíká nda'o ra, ³ ta kóni ra kande'é rá ndá yoo kúu Jesús, tído k̄o ku'ú ta'on koni ñaa rá kée ñayuu kuá'a ñoo, chí iin t̄aa latá'í vá kúu rá. ⁴ Sa'á ñoo kánkono ra n̄i sa'an ra cháá k̄a noo. Dá n̄i kaa ra dok̄o iin yíto, dá kuu koni ñaa rá, chí ñoo kánian ya'a na. ⁵ Tá n̄i kasandaá n̄a noo íin yíto ñoo, dá n̄i nakoto ndaa n̄a, dá n̄i xini n̄a kánoo ra, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Zaqueo, kua'an noo kí, chí kuu viti kánian katuu tóoí ve'ón.

⁶ Ta kúu kaon n̄i noo ra yíto ñoo, ta n̄i n̄atiin ra Jesús ve'e ra xí'an kádij̄i iní ra. ⁷ Tá n̄i xini ñayuu ñoo ña n̄i ku'ú Jesús ve'e ra, kúu n̄i kasá'á ná ká'an n̄a sa'a Jesús, chí kaá n̄a ña kua'an n̄a koo tóo na ve'e iin t̄aa kómí kuachi.

⁸ Ta xian tein ío Jesús ve'e Zaqueo ñoo, dá n̄i ndaku'ín ndichi ra, dá n̄i kaa ra xí'ín ná: —Kande'é ní viti, tatá, chí ko'in ka'anda daoí ña kuíká kómí, ta ka'andai ña noo ñayuu kúnda'í. Tá n̄i ya'i n̄i kí'in kuí'ínáí ña'a iin ñayuu xí'ín, dá kían ko'in nandió né'i komi cháá k̄a ta'ándá noo ña n̄i ya'i n̄i kí'in.

⁹ Dá n̄i kaa Jesús:

—Kuu viti n̄i n̄atiin t̄aa yó'o ña k̄aki ra noo kuachi ra, chí kúu ta'ani ra t̄a kuendá na ve'e Abraham. ¹⁰ Chí n̄a n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o kúu n̄a veí nandukú, ta dák̄aki na ñayuu ndíta xíká noo Ndios.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a iin t̄aa n̄i n̄atiin choon kakuu rey

¹¹ Xian nani ndéi ñayuu ñoo seido'o na ña n̄i ka'an Jesús, dá n̄i dakí'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on n̄i daná'a n̄a. Chí sa'á ña sa kua'an kuyati na ñoo Jerusalén, sa'á ñoo n̄i ka'an ñayuu ñoo ña yachi va kasa Ndios xí'ín ndée dándáki na ñayuu na. ¹² Sa'á ñoo n̄i kaa Jesús di'a:

—Iin kuu n̄i sa io iin t̄aa, ta kúu rá de'e t̄aa sa kuu rey, ta n̄i kee ra kua'an xíká rá iin k̄a ñoo n̄atiin ra choon kakuu ra rey, dá ndisaá ra. ¹³ Tído tá k̄o ñá'a ko'on ra, dá n̄i kana ra ux̄i t̄aa kéchón noo rá. Dá n̄i xí'o ra iin di'ón ndáya'i noo iin rá iin ra. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá: “Naka'an nda'i ndo di'ón xaan nani kua'in”, kaá ra. ¹⁴ Tído xini u'ú ñaa n̄a ñoo ra. Sa'á ñoo n̄i tanda'á ná dao t̄aa kua'an ka'an noo tá'anda choon ñoo ña k̄o kóni ta'on na ña kakuu t̄aa yó'o rey ñoo na.

¹⁵ Tído n̄i natiin va ra choon. Dá tá n̄i ndisáa ra ñoo ra, dá n̄i kana ra taa kéchóon ñoo, tá'an ra n̄i xi'o ra di'ón ra noo, chi kóni ra kandaá ini ra ndidaa n̄i nduu di'ón n̄i naka'an nda'i iin rá iin ra. ¹⁶ Dá n̄i kaa taa n̄i kasáa mií noo ñoo: “Tatá, iin di'ón n̄i xi'o ní noói, ta n̄i ni'í uxi kaan.” ¹⁷ Dá n̄i kaa rey ñoo: “Va'a nda'o n̄i keeón, chi kúu yo'ó iin ta kéchóon va'a. Ta sa'á ña n̄i kechóon ndaaon noo lú'u di'ón n̄i xi'oi nooon, sa'á ñoo ki'oi ña dándákón uxi ñoo.”

¹⁸ Dá n̄i kasáa iin ka taa kéchóon ñoo. Dá n̄i kaa ra: “Tatá, n̄i ni'í o'on ka di'ón noo iin di'ón n̄i xi'o ní noói.” ¹⁹ Dá n̄i kaa rey ñoo: “Ko'in ki'oi ña dándákón o'on ñoo.”

²⁰ Dá n̄i kasáa iin ka taa kéchóon ñoo, dá n̄i kaa ra: “Tatá, yo'o ió di'ón n̄i xi'o ní noói, chi n̄i chikáa va'i ña noo peñitoi, ²¹ chi yu'í mií ní, chi kúu ní iin taa tondó, ta náki'in ní ña'a kó ní chínóo ní, ta dákée ní noo kó ní xíti ní.” ²² Dá n̄i kaa rey ñoo: “Yo'ó kúu iin ta kéchóon kini, ta xí'in to'on n̄i ka'on xaan keyíko'i sa'on. Ta sa ná'a yo'ó ña kúu yu'u taa tondó, ña náki'in yu'u ña'a kó ní chínóoi, ta dákéei noo kó ní xítii, ²³ sa'á ñoo, ¿ndiva'a kó ní sa'on chikaaon di'ón yu'u banco, dá tá ná ndusaai, dá natiin ña xí'in lú'u satán, ní kúu?”

²⁴ Dá n̄i kaa ra xí'in taa ndíta yati ñoo: “Kuio ndaa ndo di'ón né'e ra xaan, ta kua'an ndo ki'o ndoan noo ra n̄i kandeé n̄i ni'í uxi kaan ñoo.” ²⁵ Dá n̄i kaa taa ñoo: “Tatá, sa kómí vá roón uxi di'ón.” ²⁶ Dá n̄i kaa rey ñoo: “Ká'an yu'u xí'in ndó ña na sa ió ña'a noo, noón kúu na ni'í cháa kaan. Ta na koo ña'a noo, di'a ditá ná lú'u ña kómí ná. ²⁷ Ta kandaka ta'ani ndó ndidaa taa xini u'u ñaá, tá'an ra kó kóni kakuu yu'u rey, ná kii ra noói, ta ka'anda ndo dikó rá”, kaá rey ñoo —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ku'u Jesús kua'an na ñoo ká'ano Jerusalén

²⁸ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na ña yo'o, dá n̄i kee na koka na kua'an na ñoo Jerusalén. ²⁹ Dá tá n̄i kasandaá yati na ñoo naní Betfagé xí'in ñoo Betania, yati noo iin iin yúku naní Olivos, dá n̄i sa'anda na choon noo uu taa xionoo xí'in ná, ³⁰ ta n̄i kaa na xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Tá n̄i saa ndo ni ku'u ndó ñoo ñoo, dá nani'i ndo noo ndíko iin burro, kirí kó ña'a kandodó ná. Ta ndaxí ndó ri kandaka ndó kii ndó. ³¹ Tá ndaa na ndato'ón ñaá: “¿Ndiva'a ndaxí ndó ri?”, dá kaa ndo xí'in ná: “Dá chi xínñó'o na kúu sato'o ndu rí”, kaa ndo.

³² Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúu n̄i naní'i rá burro ñoo tátoto'on ki'o n̄i ka'an Jesús xí'in rá. ³³ Dá tá n̄i ndaxí rá burro ñoo, dá n̄i kaa na kúu sato'o ri:

—¿Ndiva'a ndaxí ndó burro xaan?

³⁴ Dá n̄i kaa taa ñoo:

—Dá chi xínñó'o na kúu sato'o ndu'u ri.

³⁵ Dá ndáka ra burro ñoo n̄i saa ra noo n̄i kandoo Jesús. Dá n̄i chikodó rá kotó ra sata ri. Dá n̄i kaa Jesús kánóo na kua'an na.

³⁶ Dá n̄i kasá'a ñayuu kuá'a ñoo chindei na kotó na íchi noo vej Jesús. ³⁷ Dá tá n̄i kuyati na kua'an na noo kasá'a noo na ndika yúku naní Olivos, dá n̄i kasá'a ñayuu kuá'a xionoo xí'in ná ñoo káyu'ú ná kéká'ano na Ndios xí'an kádi ini na sa'a ndidaa kúu ña'a ndato n̄i xini na n̄i kee Jesús, ³⁸ ta kaá na:

—¡Na ká'ano kúu rey yo'o, chi vej na xí'in choon sato'o yo Ndios! ¡Ná kandeí va'a na ndéi induú! ¡Ta ná natiin Ndios ñaño'ó nda noo ió na noo dikó!

³⁹ Dá n̄i kaa dao ta fariseo ñó'o tein ñayuu kuá'a ñoo:

—Maestro, dánani ní ñayuu xionoo xí'in ní, dá ná dá'a ni ka'an na dión.

⁴⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Ká'in xí'in ndó ña tá ná kadi na yo'o yú'u ná, dá kían kasá'a yuu káa kéká'anoan yu'u.

⁴¹ Tá n̄i kasandaá yati na ñoo Jerusalén, nda'í n̄i saki na tá n̄i xini na ñoo ñoo, ⁴² ta kaá na:

—Ndeé ví kóni yu'u ña kandaá ini ndo kuu víti ndí kían kee ndó, dá kían kuu kandeí va'a ndó. Tído ndadí vá noo ndo, sa'á ñoo o kúu ta'on kandaá ini ndoan viti. ⁴³ Tído kasandaá iin kuu, dá kasaa kuá'a taa xini u'u tá'an xí'in ndó, ta koo noo ra iin ní yú'u ñoo yo'o, ta chikorrá ra ndo'ó, ta kasá'a rá nako'oni ra ndo'ó, ⁴⁴ ta koon ra ndo'ó nda

noñó'o, ta ka'ání rá ndo'ó xí'ín de'e ndó. Ta ni iin ka yuu o kándooan kandodó tá'an. Díon ndo'o ndó sa'á ña ko ní nákoní ndo na ni tanda'á Ndios vei dáka'ki ñaá —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni taó ndí'i Jesús tá díkó xí'ín tá xíin kua'an ra sata vé'e ño'o ká'ano

⁴⁵ Dá tá ni saa na, ni ku'u na yé'é ño'o ká'ano. Dá ni kasá'á ná taó ndí'i na tá díkó, xí'ín tá xíin kua'an ra sata vé'e. ⁴⁶ Dá ni kaa na xí'ín ñayuu ñoó:

—Di'a va kaá tuti ii Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an na xí'ín yu'u.” Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean tát'o'on iin káo tá kuí'íná.

⁴⁷ Ta ndidaá kuu ni sa káa Jesús sa daná'a na noo ñayuu yé'é ño'o ká'ano ñoó. Tído tá duti saku'a, xí'ín tá dána'a ley, xí'ín tá né'e choon ndúkú rá ndí kían kee ra, dá ka'ání ñaá rá. ⁴⁸ Tído ko ní ni'i ta'on ra ndi kee ra, dá chi ndidaá ñayuu ndéi toon na seídó'o na ña dána'a Jesús.

20

Yó'o ni ndat'ón tá fariseo ndá yoo ni xí'o choon noo Jesús

¹ Iin kuu, dá nákaa Jesús yé'é ño'o ká'ano dána'a na sa'á to'on va'a Ndios noo ñayuu. Dá ni kasáa tá duti saku'a xí'ín tá dána'a ley xí'ín tá sá'ano ñoo, ² dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ndu'u, ¿ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? ¿Ndá yoo ni xí'o choon noo ní ña kee nían?

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta viti ná ndat'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a, ta nandió né'e ndóan. ⁴ ¿Ndá yoo ni xí'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios ni xí'oan o taa?

⁵ Dá ni kasá'á rá ndát'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ni xí'o ñaá, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña ni daná'a ra, tá dáá?” ⁶ Tído tá ná kaa yo ña taa ni xí'o ñaá, dá kían ndakuei na ñoo yo chiyúú ñaá ná, dá chi ndidaá vá ná kándía ña Juan ni sa kuu iin profeta ni tanda'á Ndios ni kii —kaá ra ndát'ón mií rá.

⁷ Dá ni kaa ra xí'ín Jesús ña ko ná'á ta'on ra ndá yoo ni xí'o choon noo Juan. ⁸ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kást'o'on ta'on xí'ín ndó ndá yoo ni xí'o choon noo kéei ña yó'o, tá dáá.

Di'a kua'an ña ni nakani Jesús sa'á ña ni ndo'o iin sato'o uva

⁹ Dá ni kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na noo ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Iin kuu ni dandée iin taa yitó uva noñó'o rá. Dá ni díkó ndodó raán noo dao ka taa kéchóon. Dá ni kee ra kua'an xiká rá kua'á kuia. ¹⁰ Dá tá ni xinkoo tiempo ta'anda uva ñoó, dá ni tanda'á rá iin mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi tá kéchóon ñoó natiin ra uva, kirí kánian ni'i rá. Tído tá ni saa mozo ñoó, dá ni ndakuei tá kéchóon noo uva ñoó ni kani ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoó no'o ra. ¹¹ Dá ni nandió koo sato'o ñoó ni tanda'á rá iin ka mozo kua'an ra. Tído tá ni saa ra noo ndéi ta kéchóon ñoó, dá ni ndakuei tuku roón ni kani ñaá rá, ta ni ndane'e ñaá rá. Ta ni iin ña'a ko ní xí'o ra kane'e mozo ñoó no'o ra. ¹² Dá ni nandió koo tuku sato'o ñoó ni tanda'á rá iin ka mozo, ra kúú oni, kua'an ra. Tído tá ni saa ra, ta kúú ni ndakuei tuku tá kéchóon ñoó ni darkue'e ñaá rá. Dá ni dakána ñaá rá sata vé'e. ¹³ Dá ni kaa sato'o uva ñoó: “¿Ndi koo kee viti? Viti kían ná tanda'í de'e maní ko'on xi. Chi tá ná koni ñaá rá, ndá ndi kuu koo va ñañó'o rá noo xí.” ¹⁴ Kúú ni tanda'á ñaá rá kua'an xi. Tído, tá ni xini ñaá taa kéchóon ñoó, dá ni kasá'á rá ndát'ón kue'é ra: “Taa kaa kúú ra natiin ndidaá kúú ñó'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'ání yo xí, dá ná kandoo ndi'i ñó'o yó'o noo mií yó”, kaá ra. ¹⁵ Dá ni tiin ñaá rá ndáka ra kua'an ra sata korrá noo kaa yitó uva ñoó. Ta ñoó ni sa'ání ñaá rá. Ta, ¿ndí kían kee sato'o uva ñoó viti, ká'án ndó? ¹⁶ Ña kee ra kían kasaa ra, ta ka'ání ndí'i ra tá kéchóon ñoó, dá díkó ndodó ra ñó'o noo kaa yitó uva ñoó noo dao ka taa —kaá Jesús.

Tá ni seídó'o ñayuu ñoó ña ni ka'an Jesús díon, dá ni kaa na:

—¡Ná o sa kónó Ndios ña koo díon!

¹⁷ Dá ni nandé'é Jesús noo ñayuu ñoó, dá ni kaa na:

—¿Á kō ná'a ta'on ndó ña di'a va kaá tuti ij Ndios?:
Tá'an yuu ni kañó'ó taa káva'a ve'e,
ña yó'o di'a va ni kasandaá kakuu yuu tito.

¹⁸ Ta ndidaá na ná kankao satá yuu ñoo, kuachi ndi'i na. Ta na kankao yuu yó'o sata, noón kúu na tadj ndi'i keean —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ka'an dao taa dátuu rá Jesús

¹⁹ Dá ni ka'an tá duti saku'a xí'in tá dána'a ley tiin ra Jesús mií hora daá ñoo, dá chi ni kandaá ini ra ña sa'a mií rá ni ka'an na to'on yó'o. Tído yu'ú ra kée ñayuu kuá'a ñoo.

²⁰ Ta ndéi ra nání rá Jesús. Kúu ni tanda'a de'é ra dao taa kua'an ra noo nákaa Jesús. Ta ni kee ra mií rá ña kúu rá tá ndaa, chi ndúkú rá ndi kee ra dátuu ñaa rá, dá ná ya'a na ka'an na, dá ni'i rá kuachi na, dá naki'o ñaa rá noo ndá'a tá né'e choon ká'ano ñoo ñoo, ká'an rá. ²¹ Dá ni ndato'on ñaa rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Maestro, ná'a vá ndu'u ña ká'an ní ña ndaa, ta dána'a ní ña ndaa. Ta ni iin tó'on ñayuu kō káxi mií ní. Di'a dána'a ndaa ní ichi Ndios noo ndidaá ñayuu. ²² Sa'a ñoo vei ndu ndato'on ndu'u mií ní, ¿á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñoo yō noo tá kúu kuendá rey César o koó?

²³ Tído ni kandaá va ini Jesús ña katoó ra dátuu ñaa rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo ká'in? ²⁴ Tei tóo ndó iin di'on, ña chíya'i ndó sa'a ñoo ndo, ná kande'a. ¿Ndá na'ána kían ndá'a noo di'on yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a nooan yó'o?

Dá ni kaa ra:

—Na'ána César kían xí'in kuu mií rá.

²⁵ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Naki'o ndó ña kúu ña'a César noo rá, tá daá, ta naki'o ndó ña kúu ña'a Ndios noo ná.

²⁶ Ta kúu kō ní kandeé vá rá dátuu ñaa rá, dá ya'a na noo to'on ká'an na noo ñayuu kuá'a ñoo. Di'a ni naá vá iní ra sa'a ña va'a nda'o ni nandió né'e na to'on ni ndato'on ñaa rá. Sa'a ñoo ni sadi va ra yú'u rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús ña mi'an ndaa nataki na ni xi'i

²⁷ Dá ni kasaa dao tá saduceo noo Jesús. Ta kō kándisa ta'on ra ña nátaqi na ni xi'i. Dá ni ndato'on ñaa rá, ²⁸ ta kaá ra:

—Maestro, di'a ká'an iin ley ña ni taa Moisés: Tá ni xi'i iin taa, ta kō ní sá io de'e yíi ra xí'in ñadi'i ra, dá kían kánian naki'in ñaa ñani ra tanda'a rá xí'an, dá koo iin de'e yíian naki'in kuu ñani ra. ²⁹ Ta viti, ni sa ndei usá ñani. Ta kúu ni tandá'a tá kúu noo ñoo. Tído ni xi'i va ra, ta kō tá'on de'e yíi ra ní sá io xí'in ñadi'i ra. ³⁰ Sa'a ñoo ni tandá'a ñani ra, tá kúu uú ñoo, xí'an. Tído ni xi'i ta'ani ra, ta kō ní sá io tuku de'e yíi ra xí'an. ³¹ Dá ni tandá'a tá kúu oni xí'in ñá'a ñoo. Ta kúu dión ta'ani ni ndo'o ra. Ta dión ta'ani ni ndo'o ndin usá ñani ñoo, ni xi'i ndi'i ra, ta ni iin ra kō ní sá io de'e yíi xí'in ñá'a ñoo. ³² Tá ni ndi'i, dá ni xi'i ta'ani mií ñá'a ñoo. ³³ Sa'a ñoo, tá ná kasandaá kuu nataki na ni xi'i, ¿ndi káa iin taa ñoo kakuu yíi ñá'a ñoo, chi ndin usá va ra ni sa kuu yíian? —kaá ra.

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúu na tanda'a, ta xí'o na de'e na ña tanda'a xí. ³⁵ Tído na ni ni'i noo Ndios ña nataki na tein na ni xi'i, ta kande'i na iin ka ñayuu koo chí noo, noón kúu na o tanda'a ka na, ta o kí'o ka na de'e di'i na ña tanda'a xí. ³⁶ Ta ni iin kuu ka o kuú na, chi táto'on kí'o ndéi ángel, nda kí'o dión vá kande'i na, ta nda de'e Ndios vá kakuu na sa'a ña ni'i ná ña nataki na. ³⁷ Ta viti ná ko'in kasto'in xí'in ndó ña mi'an ndaa nataki na ni xi'i, chi nda Moisés ni daná'a sa'a ña yó'o noo táa na sa'a ña ni ndo'o na tá ni kei yitó táka ló'o ñoo. Chi ña ni taa na ká'an ña sato'o yō Ndios kúu Ndios noo Abraham, ta kúu ná Ndios noo Isaac, ta kúu ná Ndios noo Jacob. ³⁸ Kí'o dión kaáan, dá chi tatá Ndios, kō kúu ta'on na Ndios noo na ni xi'i, chi kúu ná Ndios noo na takí va, chi ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo Ndios.

³⁹ Dá ni kaa dao tá dána'a ley xí'in ná:

—Va'a nda'o ni ka'an ní, maestro —kaá ra.

⁴⁰ Ta kọ ní ch́indaḡ noḡ kạ rạ ñạ ḱian ndato'ón ñạá rá cháá kạ.

Di'a kua'ḡn ñạ nị dạná'a Jesús sa'a Cristo, nạ dákạki ñạá

⁴¹ Dá nị kaa Jesús xí'ín ñayuu kuá'a ñoó:

—¿Ndiva'a ká'an rạ dána'a ñạ tein nạ ve'e rey David kixi Cristo, nạ dákạki ñạá? ⁴² Chi di'a va kaá mií vạ David noḡ tuti Salmo:

Di'a nị kaa sato'o yọ Ndios xí'ín nạ kúú sato'i:

“Kakọo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

⁴³ ndạ ná kasandaá kuḡ nataán ndí'ii

tạ xiní u'u ñạá tịxi sa'on.”

⁴⁴ Mií David kaá ñạ sato'o nạ kúú Cristo, sa'á ñoḡ, ¿ndiva'a dána'a rạ ñạ kii Cristo tein nạ ve'e na, tá dáá? —kaá Jesús.

Di'a kua'ḡn ñạ nị dạná'a Jesús sa'á ñạ kini kée tạ dána'a ley

⁴⁵ Ta nani ndéi ñayuu kuá'a ñoó seídó'o na, dá nị kaa Jesús xí'ín tạ xionoo xí'ín ná:

⁴⁶ —Kandaa ndọ mií ndó noḡ rạ dána'a ley Moisés, dá chi kátoó rạ kandixi ra dá'on nani, ta kóni rạ ñạ ka'an ñayuu ndisá'an xí'ín rá xí'ín ñạñó'ó noḡ xionoo ra noḡ yá'i. Ta kátoó ta'ani ra kande ra noḡ téi kúú noḡ ini ve'e noḡ nátaka nạ ñoo yo, ta kátoó ta'ani ra kande ra téi kúú noḡ noḡ ndéi tạ ndaya'i sás'an ra noḡ ió víkọ. ⁴⁷ Ta xío ndaa rạ ve'e nạ kuáan. Ta na'á xíkạ ta'i rá noḡ Ndios, dá ka'an va'a ñayuu sa'a rá. Tạ yó'o kúú rạ ya'i ndạ'o chiya'i ra noḡ Ndios sa'á ñạ kée ra dión —kaá nạ.

21

Di'a nị kee iin ñạ'á kuáan kúnda'i

¹ Dá nị ndane'e noḡ ná, dá nị xini nạ tọ'on kée ñayuu kuiká taan di'ón ini satọ noḡ dókọ ñayuu di'ón noḡ Ndios. ² Ta nị xini ta'ani na tátọ'on nị kee iin ñạ'á kuáan kúnda'i, nị taan uḡ di'ón kạ kuálí ini satọ ñoó. ³ Dá nị kaa nạ:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñạ ñạ'á kuáan kúnda'i káa nị taan kua'a cháá kạ di'ón o duú ndidaá kạ ñayuu káa. ⁴ Dá chi ndidaá kạ ñayuu káa nị dokọ noḡ Ndios xí'ín di'ón kándọ noḡ ná, tído ñạ'a káa, va'ará kúnda'i vian, nị dokọ ndi'an di'ón né'e va'an katakian —kaá nạ.

Yó'o kúú noḡ dána'a Jesús ñạ naá vạ ve'e ñọ'o ká'ano

⁵ Dá nị kasá'á dao tạ xionoo xí'ín Jesús ká'an rạ sa'a ve'e ñọ'o ká'ano, ñạ ñóchí ndạ'o ndaa yuu nị kava'an, xí'ín dao kạ ñạ'a luu ndaa nị dokọ ñayuu kuiká noḡ Ndios. Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

⁶ —Kana'á ndó ñạ kasandaá iin kuḡ koon ndi'i va ve'e ñọ'o, tá'an ñạ ndé'é ndó káa, chi ni iin tó'ón yuu o kándọ kandodó tá'an. Naá ndí'i vaan.

Kástọ'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

⁷ Dá nị ndato'ón rá Jesús:

—Maestro, ¿ndá oon koo dión? ¿Ndí kían koo, dá kandaa ini ndu'u ñạ yachi va koo dión?

⁸ Dá nị kaa nạ xí'ín rá:

—Kandaa ndọ mií ndó, dá ná o danda'i ñạá ni iin ñayuu, dá chi kua'á ndạ'o tạ kasaa, ta kechón ra kuḡ yú'u, ta kaa rạ: “Yu'u kúú Cristo, nạ dákạki ñạá. Sa nị kasandaá va kuḡ ñạ naá ñayuu.” Tído o sa kándía ndó karkuei ndó sata rá ko'on ndọ. ⁹ Tá nị kandaa ini ndọ ñạ sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin kạ ñoo, ta yó'o yó'o naá nạ, ta ná dá'a ni yu'ú ndọ, dá chi dinñó'ó kạ kị'o dión kánian koo, tído kọ ñạ'a ta'on xinkọo kuḡ ñạ naá ñayuu yó'o.

¹⁰ Dá nị kaa ta'ani na:

—Ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao kạ nación, ta kasá'á naá tá'an tạ né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ¹¹ Ta yó'o yó'o va kasá'á nị'i ndạ'o tạn, ta yó'o yó'o ta'ani kasá'á koo tamạ xí'ín kue'e kini, ta kasá'á yu'ú xixi ndạ'o ñayuu, ta ñạ'a xixi ndạ'o koo chí induú káa.

¹² Tído tá o ñạ'a koo dión, dá tiin ñayuu ndọ'ó, ta kendava'a na xí'ín ndó. Ta kane'e na ndọ'ó ko'on nạ ini ve'e noḡ nátaka nạ ñoo yo, dá keyíkọ nạ sa'a ndọ. Ta kadi nạ ndọ'ó

ve'e kaa. Ta kane'e na ndo'ó ko'on na noo rey xí'ín noo ta né'e choon ná'ano sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹³ Dión koo, dá ni'i ndo ndi koo ki'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta né'e choon ná'ano. ¹⁴ O sa ná'kani ini ndo sa'á to'on ka'an ndo chindeé ndó mií ndó, ¹⁵ dá chi ki'o va mií yu'u to'on ka'an ndo xí'ín ña ndichí noo ndo mií hora daá ñóó. Ta o kándeé ta'on na nandió né'e na noo ka'an ndo, ta o kándeé ta'on na xiní u'u ñaá dátúú ná noo ka'an ndo. ¹⁶ Ta naki'o ñaá tatá ndo xí'ín naná ndo xí'ín ñani ndo, xí'ín tá'an ndó xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín ndó noo ta né'e choon; ta ka'ání rá dao ndó. ¹⁷ Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. ¹⁸ Tído ni iin tó'ón ta'on idí diní ndo o naá. ¹⁹ Ta sa'á ña ni xi'o ndeé ini ndo, sa'á ñoó ni'i ndo ña dá'kaki ñaá Ndios.

²⁰ Sa'á ñoó tá ni xini ndo ni ka'o noo kua'á ndava'o soldado ñoo Jerusalén yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ni xinkoo va kuu ña kían naá ñoo yó'o. ²¹ Sa'á ñoó na ndéi chí Judea ná kuino kíj ná ko'on na yúku, ta na ñoo Jerusalén ná kankuei kíj ná ko'on na, ta na kua'an yúku, ná dá'a ni nandió kuéi na ndu'u na. ²² Dá chi kuu dáá ñóó kakuu iin kuu dándó'o Ndios nío ñayuu ndéi ñoo yó'o, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ij mií ná. ²³ Tído nda'í kúu ví na ñá'a ñó'o de'e xí'ín na ndéi taleé chí'í kuu dáá ñóó, dá chi kuu dáá kakuu iin kuu ndo'o naní nío ñayuu noñó'o yó'o, ta naxino ña xido ini Ndios sata ñayuu ndéi ñoo yó'o. ²⁴ Ta xí'ín espada kuéi dao na, ta dao ka na kandaka ra ko'on ra kandeí ndava'a na ndidaá nación. Ta kankao ñoo Jerusalén tixi ndá'a ta tukú. Ta dión koo nda ná xinkoo kuu ni chikaá ini Ndios taó ná ta tukú ñoó.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

²⁵ Kua'á nda'o ña ndato ndo'o ndindii, xí'ín yoo, xí'ín tinoo viti, ta noñó'o yó'o ndo'o naní nío ndidaá kúu ñayuu, ta naá nda'o ini na sa'á ña ni'i xido ndakuei noo taño'o. ²⁶ Ta ndidaá kúu ñayuu kuu yi'í sa'á ña yu'ú nda'o na sa'á ña nakani ini na sa'á ña vei ndo'o ñayuu yó'o, dá chi koni na kidi ni'ini ndidaá ña ná'ano ñó'o induú káa. ²⁷ Nda daá ví, dá koni na na ni nduu taa ñayuu yó'o kixi na tein iin viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná. ²⁸ Tá ni kasá'á kúu dión, dá kían ndeé koo ini ndo, ta ndane'e noo ndo, dá chi sa ni kuyati ñó'ó vá kuu dá'kaki ñaá Ndios —kaá na.

²⁹ Dá ni dakí'in tá'an Jesús ña yó'o xí'ín to'on ni daná'a na, ta kaá na:

—Kane'e ndó kuendá táto'on ki'o kée taño'ó xí'ín ndidaá ka ni yíto. ³⁰ Tá ni xini ndo ña vei nóma yúta kuálí ra, kúu sa ná'á vá ndó ña sa ni kuyati yoo koon dai. ³¹ Ta dión ta'ani, tá ni xini ndo ni kasá'á kúu tandó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa ni kuyati va kuu kasaa Ndios dándáki na.

³² Mifan ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o. ³³ Induú káa xí'ín noñó'o yó'o naá váán, tído to'on ká'in o yá'a ta'an vaan.

³⁴ Ta kandaa ndo mií ndó. O sa kóo ini ndo kee ndó ña kóni ñi ndo, ta o sa kó'o na'ána ndo, ta o sa ndí'i ini ndo sa'á ña kátoó téi na kúu kuendá ñayuu yó'o, chi iin ndakána va kasandaá kuu ñoo sata ndo. ³⁵ Chi táto'on ki'o kée na xí'ín dei tiin na kíti, ki'o dión iin ndakána va kasandaá kuu yó'o sata ndidaá ñayuu ndéi iin ní kua'an ñayuu yó'o. ³⁶ Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta daá kuití kaka ndo ña maní noo Ndios ña ni'i ndo ña káki ndó noo ndidaá tandó'ó vei koo, dá ná kuu nakujta ndó xí'ín tandéé ini noo na ni nduu taa ñayuu yó'o —kaá Jesús xí'ín rá.

³⁷ Ta nduú sa daná'a na ye'é ño'o ká'ano, ta sakuaá sa sá'an na yúku naní Olivos. ³⁸ Ta ndidaá na'a sa sáa ñayuu ndéi ñoo Jerusalén sa seídó'o na ña'a sa dána'a Jesús ye'é ño'o ká'ano ñoó.

22

Di'a ni kuu, dá ni kandoo Judas Iscariote ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta né'e choon

¹ Sa ni kuyati va víko pascua, tá sei na Israel pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'ín ña dákuita tachian. ² Ta ra duti sakua'a xí'ín ta dána'a ley nándukú rá ndi kee ra ka'ání rá Jesús, tído yu'ú ra kée ñayuu ñoo ñoó. ³ Kúu ni ndu'u ña u'u ini nío Judas, ta ká'an xí'ín ná Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu ta xionoo xí'ín Jesús. ⁴ Dá ni sa'an ta yó'o ni ka'an ra xí'ín ta duti sakua'a xí'ín taa sa'ándá choon noo ra ndaá ye'é ño'o ká'ano ñoó, chi ni ka'an ra sa'a ndi kee ra naki'o ra Jesús noo ndá'a rá. ⁵ Ta kúu ni kadij nda'o ini taa ñoó, dá ni

kandoo ra ña k'i'o ra di'on noo Judas. ⁶ Ta kúu ni kandía ra tiin ra di'on ñoo. Dá ni kasá'á rá ndúkú rá ndi kee ra nak'i'o ra Jesús noo ndá'a taa ñoo, dá ná o kándaá ini na ñoo ñoo.

Di'a ni kuu tá ni sadíni Jesús noo ndi'i kuii xí'in taa xionoo xí'in ná

⁷ Kúu ni kasandaá va kuu sei na Israel pan ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachían, ta dóko ta'ani na iin léko noo Ndios, kirí kúu kuendá víko pascua. ⁸ Dá ni sa'anda Jesús choon noo Pedro xí'in Juan, ta kaá na xí'in rá:

—Kua'an ndo kenduu ndo ña ná kadíni yó kuendá víko pascua.

⁹ Dá ni kaa ra xí'in Jesús:

—¿Ndeí ko'on ndu kenduu ndu ña'a kadíni yó, kóni ní?

¹⁰ Dá ni kaa na:

—Ta noo ni saa ndo ni ku'u ndó ñoo ká'ano káa, dá naki'in tá'an ndó xí'in iin taa ndío iin yoo ño'o takuí kua'an ra. Ta kúu karkuei ndó ra ko'on ndo nda ve'e noo ni saa ra ni ndu'u ra, ¹¹ dá kaa ndo xí'in tá kúu sato'o ve'e ñoo: “Di'a kaá maestro ndu'u xí'in ní: ¿Ndi káa iin cuarto k'i'o ní noo kadíni kuendá víko pascua xí'in taa xionoo xí'in?”, kaa ndo xí'in rá. ¹² Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánoo dikó ñoo, ta sa ió nduu vaan. Ta ñoo kenduu ndo ña'a ná kadíni yó —kaá na.

¹³ Dá ni kee ra kua'an ra. Ta ni ndo'o ra táto'on k'i'o ni ka'an Jesús xí'in rá. Ta ñoo ni kenduu ra ña kadíni ra xí'in ná kuendá víko pascua.

¹⁴ Tá ni kasandaá hora kasá'an na, dá ni sa ko Jesús mesa xí'in taa xionoo xí'in ná.

¹⁵ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Ndi k'i'o ví kóni kadíni dáoi xí'in ndó víko pascua tá ko ñá'a ndo'o naní noí. ¹⁶ Dá chi ká'in xí'in ndó ña o nándio ko kaj kadíni nda ná xinkoo kuu kadíni tukui xí'in ndó noo dándaki Ndios.

¹⁷ Dá ni tiin na copa. Dá tá ni ndi'i ni nak'i'o na ndivé'e noo Ndios, dá ni kaa na:

—Jón, tiin ndóan, ta ko'o iin rá iin ndó lú'u lú'u ra. ¹⁸ Chi ká'in xí'in ndó ña o nándio ko ka yu'u ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu kasaa Ndios dándaki na ñayuu na.

¹⁹ Dá ni tiin na pan ñoo, dá ni nak'i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ni sa'anda dao naán, dá ni xi'o naan noo taa ñoo. Dá ni kaa na:

—Ña yó'o kúu yikí koñoi, ña náki'oi kuu sa'a iin rá iin ndo'ó. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña ni kee sa'a ndo.

²⁰ Ta dión ta'ani ni kee na xí'in copa ñoo tá ni ndi'i ni sadíni na, dá ni kaa na:

—Ndúta ño'o ini copa yó'o dándaki ña saá ni kandoo Ndios kee na xí'in ñayuu na, ta xinkooan kee ni yu'u, kirá kuita sa'a iin rá iin ndó. ²¹ Tído kana'á ndó ña iin taa sásá'an nduu xí'in yu'u mesa yó'o ko'on nak'i'o ñaá noo ndá'a taa xiní u'u ñaá. ²² Ta miían ndaa ndo'o na ni nduu taa ñayuu yó'o táto'on ni chikaa ini Ndios koo nda mií sa'a. Tído nda'í taa ko'on nak'i'o ñaá noo tá xiní u'u ñaá —kaá Jesús.

²³ Dá ni kasá'á rá ndátó'on tá'an mií rá, nde'á ndi káa iin ra kakuu ra kee dión.

Dána'a Jesús sa'a ndá yoo ndáya'i cháa ka

²⁴ Dá ni kasá'á tá xionoo xí'in ná ñoo ndátó'on kuáchi ra, nde'á ndi ndaa ra kakuu taa ndáya'i cháa ka tein mií rá. ²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Sa ná'á vá mií ndó táto'on k'i'o kée rey dándaki dao ka nación, chi kéndusa ra xí'in ñayuu kueídó'o ñaá ná. Ta dao ka tá né'e choon ñoo kuálí, roón kúu ra chinani va'a ra mií rá. ²⁶ Tído ko káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Ndi ndaa ndo'ó kúu taa ndáya'i cháa ka tein mií ndó, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó táto'on tá ló'o cháa ka. Ta ndi ndaa ndo'ó kúu taa ín noo, di'a ndee ndó mií ndó kakuu ndó taa koni kuáchí noo dao ka ndo. ²⁷ Chi, ¿ndi káa na ndáya'i cháa ka, á na ió mesa o na chíki'o ña'a sasá'an na? ¿Á o duú na ió mesa kúu na ndáya'i cháa ka? Tído kana'á ndó ña nákaa yu'u tein ndó kúu iin na xínkuáchí di'a noo ndo.

²⁸ 'Ta ndo'ó kúu na daá kuití ni sa ndei xí'in yu'u tein tandó'ó ndó'i, ²⁹ sa'a ñoo k'i'o yu'u choon noo ndo ña dándaki ndó táto'on k'i'o ni xi'o tatái choon noo ña dándakii, ³⁰ dá kasá'an dáo ndó xí'in yu'u, ta ko'o nduu ndo xí'in yu'u noo dándakii, ta kande iin rá iin ndó noo téj keyko ndo sa'a ndin uxí uu tu'u de'e na ve'e Israel.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ñ̄a ndat̄a Simón Pedro sa'a ná

³¹ Dá n̄i kaa ta'ani sato'o yō Jesús:

—Simón, Simón, kana'ón ñ̄a kóni ñ̄a u'u kexíxian xí'ín ndó tátō'on kée ñ̄ayuu dáxixi na tirió. ³² Tído sa n̄i seí nda'avíi noo Ndios sa'on, dá kían ná dá'a ni ndi'i ñ̄a kándéé inon yu'u. Dá tá n̄i ndi'i n̄i nandió koo tukón noo yú'u, dá chindeéon ñ̄anon, dá ná kuita ndaa na xí'ín tō'on yu'u.

³³ Dá n̄i kaa Simón xí'ín ná:

—Sato'o miíi, sa ió nduu va yu'u ñ̄a ko'in ve'e kaa xí'ín ní, ta ió ta'anii ñ̄a kuu nduúí xí'ín ní.

³⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Pedro, ká'in xí'ón ñ̄a tá o ñ̄a'a ta'on kana chéli viti, kúu sa oni va ta'ándá ndatōn sa'a yu'u.

³⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín taa xíonoo xí'ín ná:

—Tá n̄i tanda'a yu'u ndó'ó n̄i sa'an ndo n̄i daná'a ndo, kō ní sá ne'e ndó léka ndo, ta ni lú'u di'ón, ta ni ndisa ndo kō ní sá ne'e ndó ko'on ndo. ¿Á ió ñ̄a'a n̄i kamaní noo ndo?

Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Ni iin ñ̄a'a ta'on.

³⁶ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Tído viti, ndi ndaa ndo'ó ió léka xí'ín di'ón, ki'in ndó ñ̄a kane'e ndó ko'on ndo. Ta ndo'ó, na koó espada, dikó ndó kotó ndíxi ndó, ta kuiin ndóan. ³⁷ Dá chi ká'in xí'ín ndó ñ̄a mi'an xinkoo ñ̄a ká'an tuti ii Ndios sa'í, dá chi kaáan di'a: “Ni ndee ñ̄aá ná iin taa kómí kuachi.” Ta dión koo, chi ndidaá ñ̄a ká'an tuti ii Ndios sa'a ñ̄a kían ndo'i, kánian xinkooan —kaá na.

³⁸ Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Sato'i, yó'o ió uu espada.

Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Sa ió va'a va.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'an Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³⁹ Dá n̄i keta Jesús kua'an na yúku naní Olivos tátō'on ki'o sá kée na dao ka kuu ñ̄oo. Dá n̄i kee ta xíonoo xí'ín ná tákuei ñ̄aá rá kua'an ra. ⁴⁰ Dá tá n̄i saa na ñ̄oo, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ka'an ndo xí'ín Ndios, dá kían ná dá'a ni kandeé ñ̄a kini kexíxian xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

⁴¹ Dá n̄i kana xoo na kua'an na tátō'on ki'o xíká dáyaá yō iin yuu. Dá ñ̄oo n̄i sa kuíin xití ná, ta n̄i kasá'a ná ká'an na xí'ín Ndios, ⁴² ta kaá na:

—Tá'a ló'o, tá kóni ní, ditá ní yu'u noo ndutá ova, ñ̄a kúu ñ̄a ndó'o níoi. Tído ná dá'a ni kakuuan tátō'on ki'o kóni yu'u. Ná kakuuan tátō'on kóni mií ní.

⁴³ Dá n̄i kasáa iin ángel n̄i kii chí induú, ta n̄i xi'o na ndée noo Jesús. ⁴⁴ Ta sa'a ñ̄a nda'í kúu ini na, sa'a ñ̄oo n̄i ndundeé cháa ini na n̄i ka'an na xí'ín Ndios. Ta teen ná kúu tátō'on yúyo ná'ano ni, ta kuéi rá nda noñó'o. ⁴⁵ Tá n̄i nakuíin ndichi na n̄i ndi'i n̄i ka'an na xí'ín Ndios, dá n̄i kee na kua'an na noo ndéi ta xíonoo xí'ín ná ñ̄oo. Tá n̄i saa na, kúu sa kíd̄i va ra ndéi ra, chi n̄i kuitá vá rá n̄i kee ñ̄a kúnda'í ini ra. ⁴⁶ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a kíd̄i ndo? Ndakuei kíi ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná o kandeé ñ̄a kini kexíxian xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasáa Judas xí'ín kuá'a taa tiin ra Jesús kandaka ra ko'on ra noo ta né'e choon

⁴⁷ Ká'an jí vá Jesús ín na, kúu sa n̄i kasáa va iin tu'u ñ̄ayuu. Ta Judas, tá'an ra kúu kuendá ndin uxí uu taa xíonoo xí'ín Jesús, kúu ra xíonoo vei noo ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo. Dá n̄i natuu yati ra noo ín Jesús, dá n̄i chitó rá noo ná. ⁴⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Judas, ¿á xí'ín ñ̄a chító yo'ó noo yú'u, á dión kéeón, dá naki'ón na n̄i nduu taa ñ̄ayuu yó'o noo ndá'a taa xiní u'u ñ̄aá?

⁴⁹ Tá n̄i xini taa xíonoo xí'ín ná ñ̄a n̄i kasá'a taa ñ̄oo t́in ñ̄aá rá, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á kóni ní ñ̄a naá ndu xí'ín rá xí'ín espada?

⁵⁰ Ta iin taa xíonoo xí'ín ná ñóó nì ðarkue'e iin tã kéchóon noó tã dutì kúú noó, chí nì sa'anda ra ðo'o xoo kuá'a ra. ⁵¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa nì kuu va. Ná dá'a ni kee ndó dión.

Dá nì tiin na ðo'o ra, ta kúú nì nduva'a naan. ⁵² Dá nì kaa na xí'ín tã dutì saku'a'a, xí'ín tã sa'ándá choon noó ra ndaá yé'é ño'o, xí'ín tã sá'ano nì kasáa tiin ñaá ñóó:

—¿Á tã kuí'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñóó vei ndó xí'ín espada xí'ín yító tiin ndó yu'u? ⁵³ Ta ndidaá kuu vá nì sa káai xí'ín ndó yé'é ño'o ká'ano, ta kò ní tiin ndó yu'u. Tído hora yó'o nì ni'ì ndó kee ndó dión xí'ín, dá chí hora yó'o kúú hora dándáki ña u'u —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì ndatã Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁵⁴ Dá nì tiin ra Jesús ndáka ra kua'an ra chí ve'e tã dutì kúú noó. Ta xíká xíká tákaa ñaá Pedro kua'an ra. ⁵⁵ Dá nì naka'on taa ñóó ñó'o yé'é ve'e ñóó. Ta nì kaò noo ra ndéi ra nádaa rá. Ta ñóó ta'ani nì sa koo Pedro tein taa ñóó. ⁵⁶ Ta kúú nì xini iin ñá'a kéchóon noó tã dutì ña ñóó ió Pedro nádaa rá, dá nì sa nde'é va'a ñaáán, dá nì kaaan:

—Xíonoo ta'ani taa yó'o xí'ín taa káa.

⁵⁷ Tído nì ndatã vá rá, ta kaá ra xí'án:

—Koo, didi, kò ná'á ta'on yu'u taa káa.

⁵⁸ Ta kúú tóó vá, ta kúú tuku va nì xini ñaá iin ka taa. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Yo'ó ta'ani kúú kuendá taa káa, ¿daá koo?

Dá nì kaa Pedro:

—Koo, dito, kò tã'ón ñaá kúú yu'u.

⁵⁹ Tá nì ya'a tátõ'on iin hora, dá nì kaa iin ka taa:

—Míían ndaa kuiti xíonoo taa yó'o xí'ín taa káa, dá chí tã kuendá Galilea ta'ani kúú rá.

⁶⁰ Dá nì kaa tuku Pedro:

—Koo, dito. Xíni nda sa'a ká'an ní.

Kúú ká'an jí vá rá íin ra, kúú nì kana va chéli. ⁶¹ Dá nì nandió koo sato'o yo Jesús nì sa nde'é ná noo rá. Ta kúú nì ndusáa va ini ra tátõ'on nì ka'an sato'o yo xí'ín rá, chí ña yó'o kían nì ka'an na: “Tá kò ñá'a kana chéli, ta kúú sa ndatã yo'ó oni ta'ándá sa'a yu'u.” ⁶² Dá nì keta ra sata vé'e, ta kúú nda'í nda'o nì nde'i'ì ra.

Di'a nì kuu tá nì kani ra Jesús, ta nì kediki ndaa ñaá rá

⁶³ Ta ra ndíta ndaá Jesús, roón kúú ra nì kediki ndaa ñaá, ta nì kani ñaá rá. ⁶⁴ Ta nì sadi ra iin dá'on noo ná, dá nì kani ra noo ná. Dá nì ndatõ'ón ñaá rá, ta kaá ra:

—Nakoni ini, ná nde'á ndá yoo kúú ra nì kani ñaá.

⁶⁵ Ta kúú kua'á ka ví ña'a nì ka'an ra nì kediki ñaá rá.

Di'a nì kuu tá nì sa íin Jesús noó tã dutì kúú noó

⁶⁶ Tá nì tuu noo, dá nì natãka ndidaá tã sá'ano ñoo, xí'ín tã dutì saku'a'a, xí'ín tã dána'a ley. Dá nì sa'anda ra choon ña ná kandaka ra Jesús saã ra noo ndéi ra né'e ra choon. Dá tá nì saã na, dá nì kaa ra xí'ín ná:

⁶⁷ —¿Á míían ndaa míí ní kúú Cristo, na dákaiki ñaá? Ka'an ní xí'ín ndu'u.

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ka'an yu'u xí'ín ní, ta o kándia ta'on ní. ⁶⁸ Tá ná ndatõ'ín míí ní, ta o nándió né'e ta'on ní ña ndatõ'ón ñaá yu'u, ta ni o dáyaã ta'on ní yu'u. ⁶⁹ Tído kana'á ní ña nda kuu víti ná koo na nì nduu taa ñayuu yó'o xoo kuá'a Ndios noo ió na dándáki na.

⁷⁰ Dá nì kaa ndidaá taa ñóó xí'ín ná:

—¿Á míí ní kúú ðe'e Ndios, tá dáá?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tátõ'on kí'o ká'an ní, kí'o dión kíán.

⁷¹ Dá nì kaa ra:

—¿Ndá choon kuu ka yo cháã ka taa ka'an kuachi sa'a rá? Chí sa nì seídó'o va míí yó ña nì ya'a ra noó tõ'on nì ka'an ra —kaá ra.

23

Di'a ni kuu tá ni sa'ín Jesús noó tá nani Pilato

¹ Dá ni ndakuei ndi'i ra ndáka ra Jesús kua'an ra noo Pilato. Tá ni saa ra, ² dá ni kasá'á rá dátaí kuachi ra Jesús, ta kaá ra:

—Ni natiin ndu'u taa yó'o xionoo ra danda'í ra na ñoo ndu. Ta ko kóni ra ña chíya'li ndu sa'a ñó'o ndú noo rey César, ta kaá ra ña mií rá kúú Cristo, na dákaki ñaá, chí kaá ra ña kúú rá rey noo na ñoo ndu.

³ Dá ni ndato'ón Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúú rey noo na Israel?

Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ta dión kaá mií ní.

⁴ Dá ni kaa Pilato xí'ín tá duti saku'a, xí'ín dao ka ñayuu tákuei kua'an ñoo:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o ko nani'i yu'u.

⁵ Tído ndúndeé ñayuu ñoo ká'an kuachi na sa'a Jesús:

—Taa yó'o kúú ra xionoo dánaá tá'an na ñoo ndu xí'ín ña dána'a ra iin ní kúú kuendá Judea yó'o. Chí ni kasá'á rá dána'a ra kuendá Galilea, ta ni kasandaá ra nda ñoo yó'o viti.

Di'a ni kuu tá ni sa'ín Jesús noo Herodes

⁶ Tá ni seido'o Pilato ña ni ka'an na sa'a kuendá Galilea, dá ni ndato'ón rá ñayuu ñoo:

—¿Á taa Galilea kúú taa yó'o?

⁷ Tá ni kandaá ini ra ña nákaa na tixi nda'a Herodes, ta né'e choon chí kuendá Galilea, dá ni tanda'á ñaá rá kua'an na noo Herodes, chí tein kuú dáá ñoo nákaa ra ñoo Jerusalén.

⁸ Tá ni xini Herodes Jesús, kúú ni kadii nda'o ini ra, chí sa'íó kuú vá katóo ra koni ñaá rá. Chí kua'á ndava'o ña'a seídó'o ra ká'an na sa'a Jesús, ta ndati ra koni xí'ín noo rá kee na iin ña'a ndato. ⁹ Kua'á nda'o ña'a ni ndato'ón ñaá Herodes, tído ni iin ña'a ko ní ká'an na. ¹⁰ Ta ndíta tá duti saku'a xí'ín tá dána'a ley ndúndeé rá ká'an kuachi ra sa'a Jesús.

¹¹ Dá ni kasá'á Herodes xí'ín ndidaá soldado ra kénóo ñaá rá, ta ni kediki ndaa ñaá rá. Kúú ni daku'ino ñaá rá xí'ín dá'on táyí káa ndíxi mií rá. Ta dión káa na ni tanda'á tuku ñaá rá kua'an na noo Pilato. ¹² Ta mií tein kuú dáá ñoo ni naki'in tá'an va'a Herodes xí'ín Pilato, chí sa'í xini u'u tá'an va ra tá sata.

Di'a ni kuu, dá ni sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

¹³ Dá ni kana Pilato tá duti saku'a, xí'ín tá né'e choon noo na Israel, xí'ín mií na ñoo ñoo, ¹⁴ dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ndáka ndó taa yó'o ni kasáa ndo noo yú'u. Ta ká'an ndo ña xionoo ra dánaá tá'an ra na ñoo ndo xí'ín ña dána'a ra. Tído ni ndato'ón va'i ra noo mií ndó, ta ni iin ta'on kuachi ká'an ndo sa'á taa yó'o ko ní kasandaá kakuu ña ndaa. ¹⁵ Ta ni Herodes ko ní nani'i kuachi ra, sa'á ñoo ni tanda'á tuku ñaá rá ni kasáa ra noo yú'u. Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi, ña kían kánian kuu ra, ko ní ya'a ra kee ra. ¹⁶ Sa'á ñoo, tá ni ndi'i ni dandó'i níó rá, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

¹⁷ Ta tein iin iin víko ñoo kánian dáyaá Pilato iin taa nákaa ve'e kaa. ¹⁸ Sa'á ñoo ni kasá'á káyu'ú ndidaá ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Koó, ka'ání ní taa xaan, ta dáyaá ní Barrabás!

¹⁹ Ta taa yó'o kúú ra nákaa ve'e kaa sa'á ña ni ndakono ra naá ra xí'ín tá romano dándáki ñoo ñoo, xí'ín sa'á ña kúú rá iin taa sa'ání ndii.

²⁰ Dá ni ka'an tuku Pilato xí'ín ñayuu ñoo, chí kóni ra dáyaá ra Jesús. ²¹ Tído ni nandió kuéi tuku na ni káyu'ú ná:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz, chirkaa ní ra ndika cruz!

²² Ta ni nandió koo Pilato ni ka'an ra ta'ándá kúú oni xí'ín ñayuu ñoo:

—¿Ndi káa kuachi ni kee taa yó'o? Ta ni iin tó'ón ta'on kuachi ra ko nani'i yu'u sa'á ña kánian kuu ra. Sa'á ñoo ko'in dándó'i níó rá, dá tá ni ndi'i, dá dáyaai rá ko'on ra —kaá ra.

²³ Tído ni kasá'á ndúndeé ka ví ñayuu ñoo káyu'ú ná ña ná karkaa kí Jesús ndika cruz. Tído sa'á ña ndúndeé ñayuu ñoo káyu'ú ná, sa'á ñoo ni xino ini Pilato kee ra ña kóni na.

²⁴ Dá ni sa'anda ra choon tát'on ki'o ni xika ñayuu ñoo koo. ²⁵ Kúú ni dáyaá ra Barrabás,

tá'an ra ni chikáa ra ve'e kaa sa'á ña naá ra xí'ín ta romano, xí'ín sa'á ña sa'ání ra ndii, táto'on k'i'o ni xika mií ñayuu ñoó. Dá ni naki'o ra Jesús ndo'o na táto'on k'i'o kóni mií ñayuu ñoó.

Di'a ni kuu tá ni chirkaa ra Jesús ndika cruz

²⁶ Ta noo ndáka ra Jesús kua'an ra, ñoó ni tiin ra iin taa naní Simón, ta kuendá Cirene. Ta yó'o kúu ra kondii ni sa'an ra yúku. Dá ni chinóo ra cruz Jesús dokó taa yó'o, dá ni kee ra kádokó ra cruz ñoó tákaa ra kua'an ra sata Jesús. ²⁷ Ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an xí'ín dao ka na ñá'a, ta nda'í sáki na, ta nda'í kúu ini na sa'a Jesús kua'an na. ²⁸ Dá ni nandió koo Jesús ni sa nde'é ná noo na ñá'a yó'o. Dá ni kaa na xí'ín ná:

—Na ñá'a ñoo Jerusalén, o sa kuáki ndó sa'a yú'u. Di'a kuaki ndó sa'a mií ndó xí'ín sa'á de'e ndó, ²⁹ dá chi kasandaá kuu kaa ñayuu di'a: “Ndiká'án ví na ko kuú kandeí de'e, ta ndiká'án ví dókó, ña ko ní sá ñó'o taleé, ta ndiká'án ví ndódo, ña ko ní dákuá'ano taleé.” ³⁰ Ta tein kuu dáá ñoó kaa na xí'ín yúku: “Ná kuei ndó satá ndu'u.” Ta kaa na xí'ín ko'ondo: “Dánduxi ndó ndu'u.” ³¹ Dá chi tá k'i'o di'a kée na xí'ín yíto kuí, xíni ndí kían kee na xí'ín yíto ichí —kaá na.

³² Ta ndáka ta'ani ra uu taa kini kua'an ra xí'ín Jesús, dá ka'ání ta'ani ñaá rá. ³³ Dá tá ni saa ra iin xían noo naní Calavera, dá ni chirkuéi ñaá rá ndika cruz. Ta iin taa kini ñoó tárkaa iin cruz xoo kuá'a Jesús, ta iin ka ra tárkaa iin cruz xoo íti na. ³⁴ Dá ni kaa Jesús:

—Tatá, ká'ano koo ini ní sa'á ñayuu yó'o, dá chi ko ná'a ta'on na ndí kían kée na.

Ta ni sadiki ra suerte xí'ín dá'on ná, ná kande'á ndá yoo kandeé ni'i iin rá iian.

³⁵ Ta ndidaá ñayuu ñoó ndíta ndé'é, ta nda ta né'e choon ndíta kediki ndaa ra Jesús, ta kaá ra:

—Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, sa'á ñoó ná dakáki ra mií rá tá miían ndaa kúu rá Cristo, na ni kaxi Ndios kasaa dakáki ñaá.

³⁶ Ta nda soldado ñoó ni kediki ndaa ta'ani ñaá, chi ni natuu yati ra ni dakó'on ra vino ía yú'u ná, ³⁷ dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tá miían ndaa rey noo na Israel kúu yo'ó, dakáki miíon viti, ná nde'á.

³⁸ Ta ndá'a iin tabla diní cruz noo tárkaa Jesús, ta tándaa letra ká'an yú'u griego xí'ín yú'u latín, xí'ín yú'u hebreo, ta kaáan di'a: “Taa yó'o kúu rey noo na Israel.”

³⁹ Ta iin taa kini tákaa iin ka cruz ñoó, ni kasá'á kána'á ra xí'ín ná, ta kaá ra:

—Tá ndaa ndisa Cristo kúu yo'ó, dakáki miíon, ta dakáki ta'ánón ndu'u.

⁴⁰ Tído taa tákaa iin ka cruz ñoó ni danáni ra iin ka taa kini ñoó, ta kaá ra xí'ín rá:

—¿Á ni lú'u ví ko yu'ú yo'ó Ndios, va'ará sa tákaaón ndó'o naní níoon? ⁴¹ Miían ndaa kuiti tárkuéi yo'ó ndó'o níyo yo sa'á kuachi ni kee yo, chi k'i'o dión kánian ndo'o yo. Tído na yó'o, ni iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní ya'a na kee na.

⁴² Dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Ndiko'on ini ní yu'u tá ná kasaa ní dándáki ní ñayuú yó'o.

⁴³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ón ña mií kuu viti koo yo'ó xí'ín yu'u noo ndato téi náye'e ndaa —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

⁴⁴ Tá ni kasandaá kaxuu, dá ni nakuin naá iin ní kúu ñayuú nda ka oni sa'ini. ⁴⁵ Ta ni nda'o ndindii, ta ni ndata dao dá'on tárkaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. ⁴⁶ Ta kúu ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Tatá Ndios, noo ndá'a mií ní náki'oi espírituí.

Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni xi'i na. ⁴⁷ Tá ni xini ta dándáki soldado ña ni ndo'o na dión, dá ni xi'o ra ñañó'ó noo Ndios, chi kaá ra:

—Miían ndaa ndisa iin taa ndaa ni sa kuu na yó'o.

⁴⁸ Ta ndidaá ñayuu kuá'a ni sa ndita ni sa nde'é ña ni ndo'o Jesús, ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná, ta kani ndá'a ná yu'ú ndíká ná kua'an na sa'á ña nda'í kúu ini na. ⁴⁹ Ta ndidaá na ni sa ne'e tá'an va'a xí'ín Jesús, xí'ín na ñá'a tákuei ñaá vei nda kuendá Galilea, noón kúu na ndíta xíká ná ndé'é ná ndidaá ña ni kuu.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

⁵⁰ Ta ñoo ñoo ió iin taa nani José, ta kúu rá tã ñoo Arimatea, tá'an ña nákaa chí kuendá Judea. Ta né'e ra choon noo na Israel, ta kúu rá iin taa va'a, iin taa ndaa. ⁵¹ Ta ndáti ta'ani ra kasaa Ndios dándáki na ñayuu yó'o xí'ín ndée. Ta kō ní náta'an ta'on ini ra ña ni kee dao ka tã né'e choon ñoo xí'ín Jesús. ⁵² Taa yó'o kúu ra ni sa'an ni ndaka yiki koño Jesús noo Pilato. ⁵³ Dá ni sa'an ra ni danóo raan ndika cruz. Dá ni chítuu ñaá rá xí'ín iin dá'on ká'ano. Ta né'e ñaá rá ni sa'an ra ni chikaa ra ini iin yái ni kava'a ndika iin káo, noo kō ñá'a kaka ni iin tó'on ndji. ⁵⁴ Ta mií kuu dáá ñóó kúu kuu kénduu na Israel ña'a kei ná, chí sa kua'an kasandaá vá kuu nani'i ndée ná.

⁵⁵ Ta na ñá'a ni kii xí'ín Jesús nda Galilea, noón kúu na tárkuei ni sa'an na nda yái noo ni nduxi Jesús, sa'a ñoo ni xini na ndeí kián, ta ni xini na noo ni chinóo ra yiki koño Jesús. ⁵⁶ Dá ni nandió kuéi na kua'an na kénduu na kirá támi sa'an xí'ín ña'a dákúchi na ñí Jesús. Tído ni nani'i ndée ná tein kuu kánian nani'i ndée ná, chí ki'o dión sa'ándá ley choon.

24

Di'a ni kuu tá ni nqatiki Jesús

¹ Na'a va'a kuu mií noo kásá'a sa'a semana, dá ni kee tuku na ñá'a yó'o kua'an na yái noo ni nduxi Jesús, ta né'e na ndirá támi sa'an, kirá ni kénduu na, ta kua'an ta'ani dao ka na ñá'a xí'ín ná. ² Tá ni saa na, kúu sa ni kuxoo va yuu ndadí yu'ú yái ñoo. ³ Dá tá ni ku'u na inian, kō ní nani'i ná yiki koño sato'o yo Jesús. ⁴ Ta nákaní nda'o ini na sa'a ña koo ka yiki koño na kánoo. Kúu iin kuití vá ni sa kuíta uu taa ndíxi dá'on náye'e ndaa díin ná. ⁵ Kúu ni yu'ú nda'o na, sa'a ñoo ni daxíno na taan na nda noño'o. Dá ni kaa taa ñoo xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nándukú ndó iin na takí tein na kúu ndji? ⁶ Kō tã'on na nákaa yó'o. Di'a ni natakí va na. Ndusaa ini ndo tãto'on ni ka'an na xí'ín ndó tá ni sa kaa na xí'ín ndó chí Galilea di'a. ⁷ Chí ni kaa na xí'ín ndó ña miían kánian ndo'o nani na ni nduu taa ñayuu yó'o, chí nakí'o ñaá iin taa noo ndá'a taa kómí kuachi, ta chirkaa ñaá rá ndika cruz, ta natakí na tixi kuu óni —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni ndisaa ini na ñá'a ñoo to'on ni ka'an Jesús xí'ín ná. ⁹ Dá tá ni nandió kuéi na ni ndisaa na ni sa'an na yái ñoo, dá ni kasá'a ná kásto'on na sa'a ndidaá ña va'a yó'o xí'ín ndin uxí iin taa xí'ín Jesús xí'ín dao ka ñayuu ndeí xí'ín rá ñoo. ¹⁰ María Magdalena xí'ín Juana, xí'ín naná Jacobo xí'ín dao ka na ñá'a, noón kúu na ni nakani ña yó'o xí'ín taa xí'ín Jesús. ¹¹ Tído ni ka'an rá ña to'on ni ndaki ini mií vá ná kián, sa'a ñoo kō ní kándisa ta'on ñaá rá.

¹² Tído ni ndakuín ndichi Pedro, dá ni kankono ra kua'an ra yái noo ni nduxi Jesús. Tá ni saa ra ñoo, dá ni chirnee noo rá ni sa nde'é rá inian. Dá ni xini ra sava'a dá'on ni sa tuú yiki koño Jesús vá kánoo. Dá ni nandió koo ra kua'an nó'o rá, ta naá iní ra sa'a ña ni kuu kua'an ra.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo uu taa kua'an íchi ñoo nani Emaús

¹³ Ta mií kuu dáá ñóó ta'ani xí'ín xí'ín xí'ín Jesús kua'an ra iin ñoo nani Emaús. Ta nákaaan tãto'on uxí iin kilómetro noo ñoo Jerusalén. ¹⁴ Ta ndátó'on rá kua'an ra íchi ñoo sa'a ndidaá ña ni kuu. ¹⁵ Ta tein ndátó'on rá dión kua'an ra, dá ni natuu yati Jesús, dá ni nakí'in tá'an na xí'ín dáó ná kua'an na xí'ín rá. ¹⁶ Tído ió iin ñá'a sadí noo rá, sa'a ñoo kō nákoní ñaá rá. ¹⁷ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndí kián ndátó'on téi ndo kua'an ndo? Ta, ¿ndiva'a nda'í téi kúu ini ndo?

¹⁸ Dá ni kaa iin taa, tá'an ra nani Cleofas, xí'ín ná:

—¿Á sava'a iin tó'on mií ní kúu tã tukú ió ñoo Jerusalén kō ñá'a kandaá ini ña ni kuu ñoo ñoo tein kuu yó'o?

¹⁹ Dá ni kaa na:

—¿Ndí kián ni kuu?

Dá ni kaa taa ñoo xí'ín ná:

—Ndátó'ón ndú sa'a iin taa naní Jesús, na ñoo Nazaret. Ta ni sa kuu na iin profeta. Ta sa kee na ña'a ná'ano, ta to'on ndáya'i sa ká'an na noo Ndios xí'ín noo ndidaá na ñoo ndu.
²⁰ Tído ta duti sakua'a, xí'ín ta né'e choon ñoo ndu kúu ra ni ñaki'o ñaá rá noo ndá'a ta romano. Ta roón ni chirkaa ñaá ndika cruz. ²¹ Tído ni ka'án ndu'u ña ni kasáa na taó xoo na na ñoo ndu tixi nda'a ta dándáki ñaá, ní kúu. Ta kuu víti xíno oni kuu ña ni kuu dión.
²² Ta iin ka ña'a ni kedaá xí'ín ndú ni naá ini ndu, chi tá ko ña'a tuu na'a viti ni sa'an dao na ña'a kúu kuendá ndu'u yáí noo ni nduxi na, ²³ ta koó ka yiki koño na ní nani'i na ña'a ñoo. Dá tá ni ndusáa na, dá ni kaa na ña ni na'a noo dao ángel noo ná, ta noón kúu na ni kaa xí'ín ná ña ni nataki va Jesús. ²⁴ Dá ni sa'an ta'ani dao taa kúu kuendá ndu'u ni sa nde'é rá ini yáí ñoo. Tído táto'on káa rá ío ña ni ñakani na ña'a ñoo, ki'o dión ta'ani ni xini ra. Tído ko ní xini ta'on ra mií Jesús.

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Nandeé ka vían xixi ndo'o, ta nandeé ka vían kaxí níno ndo, sa'a ñoo kueé nda'o kándisa ndó ndidaá ña ni taa profeta! ²⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ki'o dión kánian ndo'o naní níno Cristo, na dákaiki ñaá, dá ndu'u na noo ndato náye'e ndaa? —kaá na.

²⁷ Dá ni kasá'a nákaní na xí'ín rá sa'a ndidaá ña ni taa Moisés, xí'ín ña ni taa ndidaá ka profeta. Ta ki'o dión ni daná'a na noo rá ña ká'an tuti i Ndios sa'a ndidaá ña kánian ndo'o na.

²⁸ Dá tá ni kuyati na ñoo ló'o noo kua'an taa ñoo, dá ni kee Jesús ña yá'a na kua'an na cháa ka chí noo. ²⁹ Dá ni kendúsa ra xí'ín ná ña ná katuu too na koo na xí'ín rá, chi kaá ra:

—Katuu too ní koo ní xí'ín ndu'u, chi sa ni ini va, ta sa kua'an kuaa vá —kaá ra.

Dá ni ku'u na ve'e ra, ta ni sa tuu too na ni sa io na xí'ín rá.

³⁰ Dá tá ni sa io na mesa xí'ín taa ñoo, dá ni tiin na pan. Dá ni ñaki'o na ndive'e noo Ndios sa'án. Dá ni tei ñe'e naan. Dá ni xi'o naan noo rá. ³¹ Dá ví ni nono noo rá, dá ni ñakoni ra ña Jesús kúu ná. Ta kúu ni ndaño'ó ní'ini va na noo rá. ³² Dá ni kasá'a taa ñoo ndátó'ón tá'an mií rá:

—Miían ndaa kuiti kían ña luu kandá níno yo tein ká'an na xí'a vei íchi ñoo, ta xían ni ñakani na xí'a sa'a ndi kóni ká'an tuti i Ndios.

³³ Ta kúu ni ndakuei ra mií hora daá ñoo. Dá ni kee ra nandió kuéi ra kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá ni saa ra, kúu ni naní'i rá noo ndéi túti ndin uxí iin taa xionoo xí'ín Jesús, ta ndéi ta'ani dao ka ñayuu xí'ín rá. ³⁴ Kúu ni kaa ñayuu ñoo xí'ín rá:

—Miían ndaa kuiti kían ña ni nataki sato'o yo Jesús, chi ni na'a noo ná noo Simón Pedro.

³⁵ Dá ni kasá'a ta'ani ndi nduú taa yó'o nákaní ra xí'ín ná ña ni ndo'o ra íchi ñoo. Ta ni ñakani ta'ani ra ña ko ní nákaní ta'on ra Jesús nda ni tei ñe'e na pan, nda daá ni ñakoni ñaá rá, kaá ra.

Di'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo taa sa xionoo xí'ín ná

³⁶ Ta xían nani ndíta taa yó'o ká'an ra sa'a ña ni xini ra, ta kúu iin kuití vá, kúu ni sa kúin Jesús me'í noo ndéi na ñoo. Dá ni kaa na:

—Va'a ná koo ini ndo.

³⁷ Ta kúu ni yu'ú nda'o ñayuu ñoo, chi ni ka'án ná ña iin níno vá kían. ³⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a yu'ú ndo? ¿Ndiva'a nákaní kuáchi ini ndo? ³⁹ Kande'é ndó ndá'í, ta kande'é ndó sa'í, chi mií vá yu'u kúu. Dáko'on ndá'a ndo yu'u, ta kande'é va'a ndó yu'u, chi iin níno ko kómí ta'an vaan lásá ni koño. Tído nde'é ndó yu'u ña ío va lásáí xí'ín koñoi —kaá na.

⁴⁰ Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ni daná'a na ndá'a ná xí'ín sa'a ná noo na ndéi ñoo. ⁴¹ Tído sa'a ña kádijí téi ini ñayuu ñoo, sa'a ñoo ko kuú ta'on kandía na. Ta sa'a ña naá ini na xini na, sa'a ñoo ni kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Á koó lú'u ña'a né'e va'a ndó kaxí?

⁴² Dá ni xi'o ñayuu ñoo iin tá'í tiyaká ni kado noo ná xí'ín iin da'anda ndudí. ⁴³ Dá ni tiin naan, ta kúu ni seí naan noo ndidaá ñayuu ñoo. ⁴⁴ Dá ni kaa na:

—Sa ni kasto'on vai tá ni sa xionooi xí'ín ndó ña miñan kánian xinkoo ndidaá kúú ña ni taa Moisés, xí'ín ndidaá to'on ni ka'an profeta, xí'ín ndidaá ña ká'an tuti Salmo sa'í.

⁴⁵ Dá ni sonó Jesús ñaxintóni ná, dá ná kandaá ini na ña ká'an tuti iñ Ndios. ⁴⁶ Dá ni kaa na xí'ín ñayuu ñoó:

—Ká'an tuti iñ Ndios ña miñan ndúsa ndo'o naní nío Cristo, na dákaki ñaá, dá kuu na, dá nataki na tixi kuu óni tein na kúú ndii. ⁴⁷ Ta ká'an ta'anian ña dána'a ñayuu noó na ndéi iin ní kúú ñayuu sa'a Cristo, dá kían, tá ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Ta dinñó'ó ka kasá'á ná dána'a na noó na ndéi ñoo Jerusalén. ⁴⁸ Ta ndo'ó kakuu na ko'on kanoo kī'o kuendá sa'a ndidaá ña yó'o. ⁴⁹ Ta kana'á ndó viti ña ko'in tanda'í na ni kaa tatái kī'o na koo xí'ín ndó. Tído kandoo ndó ñoo Jerusalén yó'o, ta kandati ndó nda ná natiin ndó ndéé tanda'á Ndios kii nda induú.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁵⁰ Dá ni taó xóo ñaá Jesús ndáka na kua'an na yati ñoo naní Betania. Tá ni saa na ñoó, dá ni ndane'e na ndá'a ná. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoó. ⁵¹ Ta tein xíka na ña yó'o noo Ndios, dá ni kexoo na noó ñayuu ñoó konana na kua'an nó'o ná induú.

⁵² Dá tá ni ndi'i ni sa ndaño'o ñaá ñayuu ñoó, dá ni kee na nándiío kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén xí'an kádiñ nda'o ini na. ⁵³ Ta daá ndéi va na yé'é ño'o ká'ano ndaño'o na Ndios, ta kéká'ano ñaá ná. Díon ná koo.

To'on yó'o kí'an nì taa San Juan, ña ká'an sa'a Jesús

Nì nduu na kúú to'on iin ñayuu

¹ Sa daá ió va na kúú to'on, dá nì kasá'a sa'a ñayuu, ta na kúú to'on yó'o sa daá ió va na xí'ín Ndios, ta sa daá kúú vá ná Ndios. ² Ta ndá mií sa'a, sa daá ió va na yó'o xí'ín Ndios. ³ Ta xí'ín ndá'a mií ná nì kava'a Ndios ndidaá tá'an ña'a. Chì tá koo ná, ta kúú ni iin tó'ón ta'on ña'a ió ñayuu yó'o o koo, ní kúú. ⁴ Ta mií ná kedaá xí'ín ndidaá tá'an ña'a, dá takí'an, ta noón kúú na dátoon ñaxintóni ñayuu. ⁵ Ta noón kúú na dátoon noo iin naá, ta va'ará iin naá nda'o, ko kándéé ta'an vaan xí'ín ná.

⁶ Ta mií Ndios nì tanda'a iin taa naní Juan nì kii na, ⁷ ña kì'o na kuendá sa'a mií na dátoon noo ñayuu, dá ná kandísa ñaá ndidaá ñayuu kee Juan. ⁸ Tído o duú mií Juan kúú na dátoon noo ñayuu, sava'a iin na kì'o kuendá sa'a vá ná kúú Juan.

⁹ Ta na mií'an ndaa kuiti dátoon noo ñayuu kúú na nì kii ñayuu yó'o. ¹⁰ Nì sa io na ñayuu yó'o, ta va'ará xí'ín ndá'a mií ná nì kava'a Ndios ñayuu yó'o, tído ko ní nákonì ta'on ñaá na ndéi ñayuu yó'o ndá yoo kúú ná. ¹¹ Ta nì kii na nì sa io na tein na ñoo mií ná, tído ko ní natiin va'a ñaá ná. ¹² Tído ndi ndáa mií vá na nì natiin va'a ñaá, ta nì kandísa ñaá ná, noón kúú na nì nì'i ña kakuu na de'e Ndios nì kee na. ¹³ Ta ko kúú ná de'e Ndios sa'a ña nì kixi na tein nì iin taa, ta ko kúú ná de'e Ndios sa'a ña nì naki'in tá'an taa xí'ín ñadi'í ra, ta ko kúú ná de'e Ndios sa'a ña katoó ñayuu kandeì de'e na. Di'a kúú ná de'e Ndios, chì kì'o dión kóni mií Ndios.

¹⁴ Ta mií na kúú to'on yó'o nì nduu iin ñayuu, ta nì sa io na tein yó, ta nì xini xí'ín noo ndu ña ká'ano nda'o choon kómí ná, ta choon kómí ná ná'a ña iin tó'ón mií ná kúú de'e Ndios. Ta nì chítí ná xí'ín ña kú'u ini na sa'a yo, ta nì chítí ta'ani na xí'ín ña ndaa. ¹⁵ Ta nì xì'o Juan kuendá sa'a ná, chì di'a nì kaa na:

—Nì ka'in sa'a na yó'o tá nì ka'in xí'ín ndó ña mií na vei sata yú'u kúú na ndáya'i cháa ka o duú yu'u. Chì sa daá ió va na o duú yu'u —kaá Juan.

¹⁶ Ta sa'a ña kómí ná choon ká'ano yó'o, sa'a ñoo ndidaá vá yó ní'i iin ña manì ká'ano cháa ka noo ña manì nì sa io mií noo. ¹⁷ Chì xí'ín ndá'a Moisés nì kemáni Ndios ley na noo yo, tído noo Jesucristo nì natiin yó ña manì xí'ín ña ndaa. ¹⁸ Nì iin tó'ón ta'on ñayuu ko ní xini ndí kaa Ndios, tído iin tó'ón dini de'e na, na ió nduu xí'ín tatá Ndios, noón kúú na nì kii nì na'a ñaá ná noo yo.

Di'a kua'an ña nì ka'an Juan, na dákodó ndúta ñayuu

¹⁹ Tá'an ña yó'o kúú kuendá nì xì'o Juan, chì ta Israel né'e choon ñoo Jerusalén nì tanda'a rá ta dutì xí'ín ta levita nì sa'an ra nì ndato'ón rá Juan ndá yoo kúú ná, ta di'a nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúú mií ní?

²⁰ Dá nì ka'an ndaa Juan ndá yoo kúú ná. Ta ni ña'a ta'on ko ní chíde'é na, di'a nì xì'o ndaa na kuendá, chì kaá na:

—Ko kúú ta'on yu'u na kúú Cristo, na dáka'ki ñaá.

²¹ Dá nì ndato'ón tuku ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúú ní, tá dáá? ¿Á profeta Elías kúú ní?

Dá nì kaa na:

—Koo, ko ta'ón ñaá kúú yu'u.

—¿Á mií ní kúú profeta, na nì kaa Ndios tanda'a ná kasaa noo ndú'u? —kaá ra.

Dá nì kaa na:

—Koo, ko ta'ón ñaá kúú yu'u.

²² Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúú ní, tá dáá? Ka'an ní xí'ín ndú, dá ní'i ndú ndi koo kastó'on ndu xí'ín ra nì tanda'a ñaá vei ndu. ¿Ndi kaá ní sa'a mií ní?

²³ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Yu'u kúu nā káyuu'ú noo kúu yukú ichí: “Konó ndó iin íchi ndaa noo nā kúu sato'o yo” —táto'on nī kaa profeta Isaías.

²⁴ Ta taa ñoo kúu rā nī tanda'á tã fariseo nī sa'an rā, ²⁵ ta nī ndato'ón rá Juan, ta kaá tuku rā xí'ín ná:

—¿Ndiva'a dákodo ndúta ní ñayuu tá kō kúu ní nā kúu Cristo, o profeta Elías o mií profeta nī kaa Ndios tanda'á ná kii, tá dáá?

²⁶ Dá nī kaa nā xí'ín rá:

—Yu'u kúu rā dákodo ndúta ñayuu xí'ín takuií va, tído tein mií ndó xionoo iin kã nã kō ná'á ndó. ²⁷ Ta noón kúu nã vei sata yú'u, ta ndáya'i cháá kã nã o duú yu'u, sa'á ñoo ni yó'o ndisa ná kō kánian ndaxí yu'u —kaá nã.

²⁸ Ndidaá ñã yó'o nī kuu ñoo naní Betábara noo kúu iin kã xoo yuta Jordán noo sa xionoo Juan sã dákodo ndúta ná ñayuu.

Jesús kúu léko nī kii noo mií Ndios

²⁹ Tá nī kasandaá iin kã kuu, dá nī xini Juan ñã vei Jesús, dá nī kaa nã:

—Kande'é ndó, nã vei káa kúu léko mií Ndios, nã dítã kuachi kómí ñayuu noo Ndios.

³⁰ Ta nã káa kúu nã sã xí'o yu'u kuendá sa'a noo iin rá iin ndó, dá chi nī kaai xí'ín ndó ñã sata yú'u vei iin kã nã, ta ndáya'i cháá kã nã o duú yu'u, dá chi sã daá ió va na o duú yu'u.

³¹ Ta ni yu'u kō ní sã na'á ndá yoo kúu ná, tído nī kasáai dákodo ndútaí ñayuu, dá kana'á ñaa nã Israel —kaá nã.

³² Ta nī xí'o ta'ani Juan kuendá sa'á ñã nī xini nã, ta kaá nã:

—Nī xini nī noo Espíritu ií Ndios ndã induú káa, ta káa na táto'on kī'o káa iin paloma, dión káa na nī noo na nī sã io kuií nã xí'ín Jesús. ³³ Kō ní sã na'á ta'on yu'u ndá yoo kúu ná, tído di'a nī kaa mií nã nī tanda'á yu'u vei dákodo ndútaí ñayuu xí'ín takuií: “Tá nī xinon nī noo Espíritu ií sata iin taa, ta nī kandoo na ió kuií nã xí'ín ná, noón kúu nã dákodo ndúta ñayuu xí'ín Espíritu ií.” ³⁴ Ta ndidaá ñã yó'o nī xini, sa'á ñoo xí'oi kuendá ñã miían ndaa kuiti nã káa kúu de'e Ndios —kaá nã.

Di'a nī kuu tá nī kasá'á kána Jesús tã kanoo xí'ín ná

³⁵ Iin kã kuu, dá nákaa Juan xí'ín uu tã xionoo xí'ín ná. ³⁶ Dá nī xini nã Jesús yá'a na kua'an nã ñoo, dá nī kaa nã xí'ín tã ñoo:

—Kana'á ndó ñã tã káa kúu léko mií Ndios.

³⁷ Tá nī seídó'o ndi nduú tã xionoo xí'ín Juan ñã nī ka'an nã sa'a Jesús, dá nī kee ra tákuei ra Jesús kua'an rã. ³⁸ Dá nī nandió koo Jesús nī sã nde'é ná tã ñoo, chi nī xini nã ñã tákuei ñaa rá vei ra. Dá nī kaa nã xí'ín rá:

—¿Á ndá ñã'a kóni ndo?

Dá nī kaa rã xí'ín ná:

—Rabí, ¿ndeí kúu ve'e ní? —kaá rã. (Rabí kóni kaa maestro.)

³⁹ Dá nī kaa nã xí'ín rá:

—Nakí ndo ná ko'o, dá koni ndo —kaá nã.

Dá nī sa'an rã xí'ín ná, dá nī xini rã noo ió nã. Dá nī kandoo ra nī sã ndei ra xí'ín ná sakuáá dáá ñoo, dá chi sã kã komi sa'ini kián.

⁴⁰ Ta Andrés, tã kúu ñani Simón Pedro, nákaa tein ndi nduú tã nī seídó'o ñã nī ka'an Juan ñoo, ta nī sarkuei ra sata Jesús kua'an rã. ⁴¹ Dá nī kee Andrés kua'an rã. Dá tá nī naní'í rá ñani rã Simón, dá nī kaa rã xí'ín rá:

—Nī naki'in tá'an ndu xí'ín nã kúu Mesías —kaá rã. (To'on yó'o kóni kaa Cristo, nã dáka'aki ñaa.)

⁴² Dá ndáka ñaa rá nī kasáa rã noo Jesús. Dá nī sã nde'é ñaa Jesús, dá nī kaa nã xí'ín rá:

—Yo'ó kúu Simón, de'e Jonás, tído viti ndã Cefas kananón —kaá nã. (To'on yó'o kóni kaa Pedro.)

Di'a nī kuu tá nī kana Jesús Felipe xí'ín Natanael ñã kanoo ra xí'ín ná

⁴³ Iin kã kuu ñoo, dá nī chikaa ini Jesús ko'on nã chí kuendá Galilea di'a. Dá nī naki'in tá'an na xí'ín iin tã naní Felipe, dá nī kaa nã xí'ín rá:

—Nakí, kanooón xí'ín yu'u.

⁴⁴ Ta Betsaida kúú ñoo Felipe ñoo, ta ñoo ta'ani kúú ñoo Andrés xí'ín Pedro. ⁴⁵ Dá nì naní'ì tá'an Felipe xí'ín rā naní Natanael, dá nì kaa rā xí'ín rá:

—Nì naní'ì ndu'u nā kasaa dáka'ki ñáá táto'on ká'an ley Moisés xí'ín ña nì taa profeta. Ta nā yó'o naní Jesús, nā kúú de'e José, nā ñoo Nazaret.

⁴⁶ Dá nì kaa Natanael xí'ín Felipe:

—¿Á ndáa ña va'a kana ñoo Nazaret, ká'an yo'ó?

Dá nì kaa Felipe xí'ín rá:

—Nakí ná ko'ò, dá konon.

⁴⁷ Dá tá nì xini Jesús ña nì kuyati tã naní Natanael ñoo vei ra, dá nì kaa nā:

—Kana'á ndó, yó'o vei iin rā miñan ndaa kuiti kúú tã Israel, ta kúú rá iin tã ndaa.

⁴⁸ Dá nì kaa rā xí'ín Jesús:

—¿Ndí nì kee ní ná'á ní yu'u?

Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda rá kò ñá'a naki'in tá'an Felipe xaan xí'ón, nda daá vá nì xini ión sa'a iin taño'ó.

⁴⁹ Dá nì kaa Natanael ñoo xí'ín Jesús:

—Maestro, miñan ndaa mií ní kúú de'e Ndios, ta mií ní kúú rey noó nā Israel.

⁵⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kándísón ña dión kíán sa'á ña nì ka'in xí'ón ña nì xini ión sa'a iin taño'ó? Ña ná'ano cháá kã kíán ko'on konon kee yu'u o duú ña nì xinon viti.

⁵¹ Dá nì kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Miñan ndaa ká'in xí'ón ña viti chí noó konon kanonó induú káa, ta konon noo ángel kii na noó nā nì nduu tã ñayúú yo'ó, ta konon nana na no'ò nā induú.

2

Di'a nì kuu tá nì sa io iin víko tánda'a ñoo Caná

¹ Dá tá nì ya'a onì kuu, dá nì sa io iin víko tánda'a ñoo Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoo nákaa naná Jesús. ² Ta nì kana ta'ani na Jesús ña kíán ko'on nā víko ñoo xí'ín tã xionoo xí'ín ná. ³ Ta tein ndéi na noó ió víko ñoo, kúú nì ndi'i vino, dá nì kaa naná Jesús xí'ín ná:

—Nì ndi'i va vino nā.

⁴ Dá nì kaa Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an ní dión xí'ín yu'u, naná? Chì kámani vá kasandaá hora na'a yu'u choon kómíi noó ñayuu.

⁵ Dá nì kaa naná nā xí'ín tã dánduu vino ñoo:

—Koo ini ndo kee ndó ndi ndáa mií ña'a xíka de'i noó ndo.

⁶ Ta ñoo ndíta iño kidi yuu noó kaño'o takuí, ña kéchón nā Israel ndúvii ná mií ná noó Ndios. Ta keta ini iin sá ño'o táto'on uu o onì yoo ná'ano takuí. ⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín tã dánduu ñoo:

—Kua'an ndo dácutí ndó kidi yuu káa xí'ín takuí.

Dá nì sa'an rā nì dácutí kwei raan xí'ín takuí. ⁸ Nì ndi'i, dá nì kaa nā xí'ín rá:

—Taó ndo cháá rá viti, ta kua'an ndo kí'o ndó rā noó tã ká'an víko yo'ó.

Dá nì xi'o ra takuí ñoo noó tã ká'an víko ñoo. ⁹ Dá nì xirndodó rá takuí nì nduu vino ñoo, tído kò ná'á rá ndeí nì kee rá. Ta ná'á vá tã dánduu ñoo ña takuí ñó'o ini kidi ñoo vá kúú rá. Dá nì kana tã ká'an víko ñoo tã kúú tonó ñoo, ¹⁰ dá nì kaa rā xí'ín rá:

—Ndeí kúú mií vá noó ió víko, dinño'ó kã xi'o ra vino va'a noó nā nì kana ra, dá tá sa nì kuu kua'a xi'i na, dá kásá'á rá dánduu rā vino nóo. Tído mií ní nì sa ne'e va'a ní vino va'a yo'ó, dá dánduu ní rā nda noó ndí'í —kaá rā.

¹¹ Ña yó'o kúú ña ká'ano mií noó nì kee Jesús. Ta ñoo noó nì kee naan naní Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Ta kí'o dión nì na'a nā mií ná ña ká'ano nda'o choon né'e na, ta kúú nì kasá'á kándéé cháá kã iní ñaá tã xionoo xí'ín ná. ¹² Nì ndi'i daá, dá nì naxino nā ñoo Capernaum xí'ín naná nā xí'ín ñani nā xí'ín tã xionoo xí'ín ná, ta kò ní sá ndeí ná'á ta'on na ñoo ñoo.

Di'a nì kuu tá nì taxí Jesús tã náka'an nda'i kua'an rā satã vé'e ño'o ká'ano

¹³ Ta sa n̄i kuyati víko pascua, ña kéká'ano na Israel, sa'á ñoó n̄i naki'in Jesús konana na kua'an na ñoo Jerusalén. ¹⁴ Tá n̄i saq na, dá n̄i ku'u na yé'é ño'o ká'ano, kúu n̄i xini na ndéi taq díkó chee, ta dao ka ra díkó léko, ta dao ka ra díkó paloma, ta dao ka ra ndéi nádaon di'ón. ¹⁵ Dá n̄i kava'a na iin chirrión xí'ín yó'o, dá n̄i kasá'á ná taó ndí'i na ndidaá ta ñoó xí'ín léko, xí'ín chee ñoó kua'an ri sata vé'e, ta n̄i sata ni'ini na di'ón nádaon dao ka taq ñoó, ta n̄i dandió kao na mesa ra; ¹⁶ dá n̄i kaa na xí'ín ta díkó paloma ñoó:

—Taó ndó ndidaá ña'a xaan, ta o sa kée ndó ve'e tatái kakuuan iin ve'e noo kuya'i ña'a.

¹⁷ Dá n̄i ndusaq ini ta xionoo xí'ín ná ña ká'an tuti iñ Ndios di'a: “Ío ña kuui sa'á ña ndó'i sa'a ve'e ní.”

¹⁸ Dá n̄i kaa ta né'e choon noo na Israel xí'ín ná:

—¿Ndí kían ká'ano na'a ní noo ndú'u, dá ná kandía ndu'u ña ió choon noo ndá'a ní kee ní ña yó'o?

¹⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Va'ará ná dákoon ndó ve'e ño'o yó'o, tído tixi oni kuu, kúu sa nachikani tuku vei ña.

²⁰ Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Uu díko iño toon kuia n̄i kava'a ve'e ño'o yó'o; ta, ¿ndiva'a ká'an ní ña tixi oni kuu sa nachikani tuku nian? —kaá ra.

²¹ Tído ve'e ño'o n̄i ka'an na sa'a kúu yikí koño na. ²² Ta nda kuu n̄i nataki na, dá n̄i ndisaq ini ta xionoo xí'ín ná ña n̄i ka'an na dión, ta n̄i kandisa ra noo ká'an tuti iñ Ndios sa'a ná, ta n̄i kandisa ta'ani ra ña n̄i ka'an mií ná.

Ná'á Jesús táto'on kúu nío iin rá iin yó

²³ Ta xian nani nákaa Jesús ñoo Jerusalén ñoó tein kuu víko pascua ñoó, kua'á nda'o ñayuu n̄i kandisa ña sa'á ndidaá ña ná'ano n̄i kee na noo ná. ²⁴ Tído ko ní kandisa Jesús ña miían ndaa n̄i kandisa ña ñayuu ñoó, dá chi sa ná'á vá ná táto'on ki'o kúu nío iin rá iin na, ²⁵ ta ko xínño'ó ta'on na ni iin tó'ón ñayuu, dá ki'o na kuendá sa'a iin rá iin ñayuu, dá chi ná'á vá ná táto'on ki'o kúu nío ná.

3

Ká'an Jesús xí'ín iin taq naní Nicodemo ña kánian nakaki saá yo

¹ Ío iin ta fariseo naní Nicodemo, ta né'e ra choon ká'ano noo ta Israel. ² Dá n̄i sa'an ra iin sakuaá noo ió Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, ná'á ndu'u ña n̄i tanda'á Ndios mií ní vei ní kakuu ní iin na dána'a noo ndu, dá chi kée ní ña ná'ano, ta ni iin ñayuu ko kándeé kee ña ná'ano tá ko ió Ndios xí'ín ná.

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ní ña tá ná o nákaki saá ñayuu, dá kían o koní ta'on na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

⁴ Dá n̄i kaa Nicodemo xí'ín ná:

—¿Ndí koo nakaki saá tuku iin taq sa n̄i kuyatá? ¿Á kuu ndu'u tuku ra tji naná ra, dá nakaki saá ra?

⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ní ña tá n̄i kaki oon ñayuu xí'ín takuij, ta ko ní nákaki saá na kee Espíritu iñ Ndios, dá kían o koní ta'on na ndu'u na tixi ndá'a Ndios. ⁶ Dá chi ñayuu n̄i kaki oon ñayuu yó'o, kuendá ñayuu yó'o va kúu ná. Tído na káki saá kée Espíritu iñ, noón kúu kuendá mií Espíritu iñ. ⁷ Ta ná dá'a ni naá téi ini ní koni ní ña ká'in xí'ín ní ña kánian nakaki saá ní. ⁸ Chi kían táto'on kúu tachi, dá chi xoo di'a xoo di'a kanaan, ta seídó'o yó kanaan, tído ko ná'á ta'on yó ndeí n̄i kixian, ta ndeí kua'an. Ki'o dión kúuán xí'ín ñayuu n̄i nakaki saá n̄i kee Espíritu iñ.

⁹ Dá n̄i kaa Nicodemo:

—¿Ndí kuu, dá koo di'a?

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Mií ní kúu iin maestro noo na Israel. Ta, ¿ndiva'a ko kándaq ini ní ndi dándáki to'on n̄i ka'in xí'ín ní? ¹¹ Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ní ña ká'an ndu xí'ín ñayuu sa'á ña ná'á ndú, xí'ín sa'á ña n̄i xini xí'ín noo ndú. Ta xí'o ndu kuendá sa'á ña yó'o va, tído ko kóni

ta'on ndo'ó natiin ndó to'on, ña xí'ó ndu kuendá sa'a. ¹² Ká'in xí'ín ní sa'á ña'a ió ñayuu yó'ó va, tído kò kándisa ta'on nían. ¿Ndi koo ka ví kandisa ní tá ná ka'in xí'ín ní sa'á ña'a ió induú noo ió Ndios? ¹³ Dá chī ni iin tó'ón ñayuu kò ní kaa ko'on induú. Sava'a na ni kaa kúu na ni noo ni kasáa. Ta na yó'ó kúu na ni nduu taa ñayuu yó'ó, dá chī mií ná kúu na ni sa io induú. ¹⁴ Táto'on kī'ó ni chirkaa Moisés iin koo ni kava'a xí'ín kaa kuaán yukú ichí ñoó, kī'ó dión ta'ani kánian karkaa na ni nduu taa ñayuu yó'ó kee ñayuu, ¹⁵ dá kían ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini ñaá, ni iin kuu ta'ón o kuú na, di'a koni na kataki chíchí ná.

Kī'ó di'a kóni Ndios na ndéi ñayuu yó'ó

¹⁶ 'Chī sa'á ña kú'u nda'ó ini Ndios sa'á ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu, sa'á ñoó ni xī'ó na iin tó'ón dini de'e na ni kasáa na ñayuu yó'ó, dá kían ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini ñaá, ni iin kuu ta'ón o kuú na. Di'a koni na kataki chíchí ná. ¹⁷ Dá chī kò ní tánda'á Ndios de'e na kasaa na ñayuu yó'ó ndaka na kuendá sa'á kuachi ñayuu. Di'a ni kasáa na, dá koni iin rá iin ñayuu ni'í ná ña káki na sa'á mií ná.

¹⁸ 'Dá chī ndidaá na kándéé ini ñaá, kò kánian chiya'i na sa'á kuachi na. Tído na kò ní xíin kandeé ini ñaá, noón kúu na kánian chiya'i sa'a kuachi kée na, dá chī kò ní kándéé ini na na kúu iin tó'ón dini de'e Ndios. ¹⁹ Ta kánian chiya'i na sa'á kuachi kée na, dá chī ni kasáa na dátoon noo ñayuu, tído ni kee cháá ka ñayuu sa'á noo ín naá, dá chī ndino'ó ña kini kée na. ²⁰ Dá chī ndidaá na kée ña kini, kañó'ó ná ña ndaa dátoon noo ñayuu, ta ni kò kúyati na noo tóon ña, dá kían ná dá'a ni natuu ndidaá ña kini kée na. ²¹ Tído na kée ña ndaa, noón kúu na natuu yati noo ndato tóon, dá katuu ndi'i ña va'a kée na sa'á ña kúu ná ñayuu Ndios.

Jesús kúu táto'on iin yí, ta Juan kúu amigo na

²² Tá ni ndi'i, dá ni sa'an Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná chí noo kúu kuendá Judea, ta ñoó ni sa ndei na sa dakódo ndúta ná ñayuu. ²³ Ta Juan sa dakódo ndúta ñayuu chí noo kúu ñoo Enón, yati noo kúu ñoo naní Salim, dá chī ñoó ñó'ó nda'ó takuí. Ta sa kasáa ñayuu noo ná, ta sa dakódo ndúta ñaá ná, ²⁴ dá chī kámani vá ndadi na ve'e kaa.

²⁵ Dá ni kasá'á ndátó'ón kuachi ta xíonoo xí'ín Juan xí'ín dao ka na Israel sa'a ndí kían kánian kee ñayuu, dá nduvii ná noo Ndios. ²⁶ Sa'á ñoó ni sa'an ra noo ió Juan, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, tá'an taa ni sa io xí'ín ní iin ka xoo yuta Jordán, tá'an ra ni xī'ó ní kuendá sa'á noo ñayuu, roón kúu ra xíonoo dákodo ndúta ñayuu, ta kuá'á nda'ó na kua'an noo rá.

²⁷ Dá ni kaa Juan xí'ín rá:

—O kándéé ta'on ni iin taa ni'í rá ni iin choon tá kò ní xī'ó Ndios ña noo rá nda induú. ²⁸ Ta mií ndó kúu na xí'ó kuendá ña ni ka'an yu'u ña kò kúu ta'on yu'u na kúu Cristo, na dáka'á ñaá. Di'a ni ka'in xí'ín ndó ña yu'u kúu na ni tánda'á Ndios vei mií noó, dá kasaa mií ná. ²⁹ Ná'á ndó ña taa ni tánda'a xí'ín iin ña'a kúu yíian. Ta ra né'e tá'an va'a xí'ín ta ni tánda'a ñoó, roón kúu ra ín díin rá, ta seídó'ó ñaá rá, ta kádi'í ini ra tá seídó'ó ra noo ká'an ta kúu yí ñoó. Kī'ó dión ta'ani ndó'ó mií yu'u viti, chī ni xinkoo ndi'i ña kádi'í ini. ³⁰ Dá chī miían ndúsa kánian kandaya'i cháá ka na, ta yu'u kúu na kánian ndunóo di'a.

Ni kii Jesús chí induú

³¹ 'Na ni noo ni kii chí induú, noón kúu na dándáki ndidaá ñayuu. Ta na ndéi noño'ó yó'ó, yó'ó va ni kaki na, ta ká'an na sava'a sa'á ña ió noño'ó yó'ó. Tído na ni kii chí induú, noón kúu na dándáki ndidaá ñayuu. ³² Ta xí'ó na kuendá sa'á ña ni xini na xí'ín sa'á ña ni seídó'ó na chí induú, tído kò ín ta'on xíin natiin va'a ña ká'an na. ³³ Tído ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ña ká'an na, noón kúu na xí'ó kuendá ña miían ndaa ndisa na ndaa kúu Ndios. ³⁴ Ta na ni tánda'á Ndios ni kasáa, noón kúu na ká'an to'on mií Ndios, chī ni xī'ó ndi'i na ndée Espíritu i'í ná noo ná, ta kò ní chíki'ó ta'on ñaá ná. ³⁵ Ta kú'u nda'ó ini tata Ndios sa'a de'e na, ta ni na'ki'ó na ndidaá tá'an ña'a noo ndá'a ná. ³⁶ Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá ñayuu ná kandeé ini de'e Ndios koni na kataki chíchí ná. Tído na kò xíin kandeé ini de'e Ndios, o kóni ta'on na kataki chíchí ná, di'a kasaa ña xído ini Ndios satá ná.

4

Ndátó'ón Jesús xí'ín iin ñá'a ió chí kuendá Samaria

¹ Kúú nì kandaá va ini sato'o yo Jesús ña nì nì'ì tó'on ta fariseo ña kua'a cháa ka ñayuu nì kasá'a ndíko ñaá, ta kua'a cháa ka ñayuu dákodo ndúta ná o duú Juan, ² va'ará o duú mií Jesús dákodo ndúta ñaá, ta xionoo xí'ín vá ná kée choon yó'o. ³ Sa'a ñoó nì keta na kuendá Judea kua'an tuku na chí Galilea di'a xí'ín ta xionoo xí'ín ná. ⁴ Ta miían ndúsa kánian ya'a na chí kuendá Samaria di'a, dá saá na Galilea. ⁵ Sa'a ñoó nì saá na iin ñoo naní Sicar, ña nákaa chí Samaria ñoo. Ta yati né'e tá'an ñoo yó'o xí'ín ño'o nì xí'lo oon Jacob noó de'e na José. ⁶ Ta ñoo nákaa iin pozo nì kava'a Jacob. Ta sa'a ña nì kuitá Jesús nì xika na, sa'a ñoó nì sa koo na yú'u pozo ñoo ió na nani'ì ndée ná. Ta kíán dao nduú. ⁷ Dá nì kasáa iin ñá'a kuendá Samaria tavaan takuí, dá nì kaa na xí'án:

—Tei cháa takuí xaan ná ko'i.

⁸ Ta ko ta'ón ta xionoo xí'ín ná ñoo ndéi xí'ín ná, chí kua'an ra ñoo nákaa yati ñoo kuiin ra ña'a kasá'an na. ⁹ Dá nì kaa ñá'a Samaria ñoo xí'ín ná:

—¿Ndiva'a xíka mií ní, ta Israel xaan, takuí ko'o ní noo yú'u, chí iin ña Samaria va kúu yu'u? Ta ko né'e tá'an va'a ta'on ndo'ó, na Israel xaan, xí'ín ndu'u, na kuendá Samaria yó'o.

¹⁰ Dá nì kaa na xí'án:

—Tá ná kandaá inon sa'a ña va'a kóni Ndios kee na xí'ón, ta ná kandaá ta'ani inon ndá yoo kúu na xíka takuí ko'o na nooon, dá kíán kaka di'a yo'ó takuí ko'ón noo yú'u, ta ko'in kí'oi takuí, kirá kí'o ña kataki chíchón.

¹¹ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Tatá, ni iin ta'on ña'a ko né'e ní taó ní takuí, ta konó nda'o pozo yó'o. Sa'a ñoo, ¿ndeí ko'on ní ki'in ní takuí, kirá kí'o ña kataki chíchí ñoo? ¹² Ta, ¿á ndáya'i cháa ka mií ní o duú Jacob, na kúu na sá'ano ve'e ndu? Dá chí noón vá nì kava'a pozo yó'o, ta takuí kána yó'o sa xí'i mií ná, xí'ín de'e na xí'ín kíti nì sa ndaka na.

¹³ Dá nì kaa na xí'án:

—Ndi ndáa mií vá ñayuu xí'i takuí ño'o ini pozo yó'o, noón kúu na nandió kuéi tuku na ichi ini na. ¹⁴ Tído ñayuu ná ko'o takuí, kirá kí'o yu'u noo ná, ni iin kuu ka o nandió kuéi na ichi ini na. Chí takuí kí'o yu'u ko'o na, kiróón kakuu takuí kana ndita ini na, ta kí'o ra ña kataki chíchí ná.

¹⁵ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tei ní takuí ká'an ní sa'a ná ko'o yu'u, dá kíán ná dá'a ka ni nandió kooi ichi ini, ta ná dá'a ka ni kixii ki'in takuí nda yó'o.

¹⁶ Dá nì kaa na xí'án:

—Kua'án kuakón yíon, dá kasaaon.

¹⁷ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Ko ta'ón yí yu'u.

Dá nì kaa na xí'án:

—Ndaa va ká'on ña koó yíon, ¹⁸ dá chí o duú ta'ón yíon kúu ta ió xí'ón viti, va'ará sa o'on nì sa kuu yíon. Sa'a ñoo ndani ña ndaa va ká'on.

¹⁹ Dá nì kaaan xí'ín ná:

—Tatá, kandaá ini ña kúu ní iin profeta. ²⁰ Tído dini yúku yó'o va nì sa ndaño'o na sá'ano ve'e ndu'u Ndios, tído ndo'ó, na Israel, kaá ndo ña ñoo Jerusalén va kúu noo kánian kandaño'o yó na.

²¹ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Naná, kandísa ña ko'in ka'in xí'ón viti, dá chí vei kuu ña ni dini yúku yó'o, ni ñoo Jerusalén ko kánian ko'on ndo, dá kandaño'o ndó tatá Ndios. ²² Ta ndo'ó, ndáño'o ndava'a va ndó Ndios, tído ndu'u, ná'a vá ndu'u ndá yoo kúu Ndios ndáño'o ndu, dá chí tein na ve'e ndu'u, na Israel, vei na dáka ñaá. ²³ Tído sa kua'an kasandaá vá hora, ta viti sa nì kasandaáan, chí na kandaño'o ndisa Ndios kakuu na kandaño'o ñaá xí'ín ndée Espíritu i, ta kandaño'o ndisa ñaá ná táto'on kí'o kóni mií Ndios, dá chí kí'o dión kóni mií tatá Ndios ña kandaño'o ñaá ná. ²⁴ Chí Espíritu vá kúu Ndios. Sa'a ñoo na ka'an kandaño'o

ñáá, kánian kandaño'o ñáá ná xí'ín ndée Espíritu ij, ta kánian kandaño'o ndisa ñáá ná tát'o'on kǐ'o kóni mií Ndios.

²⁵ Dá nǐ kaañ xí'ín ná:

—Sa ná'á vá yu'u ña kasaa ña kakuu Mesías, ña kakuu Cristo, ña dákaki ñáá. Sa'á ñoo nda ná kasaa mií ná, nda daá ví nakani ndi'i na ndidaá ña ká'an ní sa'a.

²⁶ Dá nǐ kaa ña xí'án:

—Ñáá kúu yu'u, ña ká'an xí'ón.

²⁷ Ta mií dáá ñoo nǐ ñandió kuéi ta xíonoo xí'ín ná nǐ ñasaa ra, ta kúu nǐ naá ini ra sa'á ña ndát'ón ná xí'ín ñá'a ñoo. Tído ni iin tó'ón rá kǐ ní ndát'ón: “¿Ndí kǐán ndát'ón ní xí'ín ñá'a xaan?” o “¿Ndiva'a ndát'ón ní xí'án?”

²⁸ Dá nǐ ñankoo ñá'a ñoo yoo takuían, dá nǐ ñandió kooán kua'an nó'an ñoo ñoo. Tá nǐ ñasaañ, dá nǐ kaañ xí'ín ñayuu ñoo:

²⁹ —Nakí ndo kandé'é ndó, chí nǐ kasaa iin taa, ta nǐ ka'an ndaa ra sa'a ndidaá ña nǐ keei. Ndá ndi kuu kúu ná Cristo, ña dákaki ñáá.

³⁰ Dá nǐ kankuei ñayuu ñoo kua'an ña kandé'é ná noo ió Jesús.

³¹ Ta mií hora daá ñoo nǐ seí nda'í ta xíonoo xí'ín ná noo ná, chí kaá ra:

—Maestro, kasá'an ní.

³² Dá nǐ kaa ña xí'ín rá:

—Ío iin ka ña'a ko'on yu'u kasá'in, tído ko ná'á ta'on ndó ndí kǐán kǐán.

³³ Dá nǐ kasá'á ndát'ón tá'an mií ta xíonoo xí'ín ná ñoo, ta kaá ra:

—¿Á ndá yoo nǐ kii nǐ ne'e ña'a kasá'an na, sa'á ñoo ká'an ña dión?

³⁴ Dá nǐ kaa ña xí'ín rá:

—Ñá'a kasá'in kúu ña kéei ña kóni mií ña nǐ tanda'á yu'u veii, ta dáxinkooi choon nǐ xǐ'o na noo'í keei. ³⁵ ¿Á ko ká'an ndo ña kamaní komi yoo, dá kasandaá kuu dákée yó? Tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña dákaka noo ndo kandé'é ndó noo ña nǐ xiti na, dá chí sa nǐ ichi vaan, sa nǐ kuu va dákée yóan. ³⁶ Dá chí ña dákée natiin na ya'i na, ta ña dákée na kúu ñayuu natiin ña kataki chí'í ná. Dión, dá kadii nduú ini ña nǐ xiti xí'ín ña nǐ dákée.

³⁷ Ta ndaa va ká'an ñayuu tá ká'an ña di'a: “Iin ña kúu ña xiti, ta iin ka ña kúu ña dákée.”

³⁸ Ta yu'u kúu ña tanda'á ndo'ó ko'on ndo dákée ndó noo ko ní xiti ndó, chí dao ka va na nǐ xiti, ta ndo'ó kúu ña keva'a noo nǐ ndo'o dao ka ña nǐ xiti na —kaá ña.

³⁹ Ta kúu kua'á nda'o ñayuu ndéi chí kuendá Samaria ñoo nǐ kandísa na Jesús sa'á ña nǐ ka'an ñá'a ñoo sa'a ná, dá chí kaañ: “Nǐ ka'an ndaa taa ñoo xí'ín yu'u sa'a ndidaá ña'a nǐ keei.”

⁴⁰ Dá nǐ kasaa ña Samaria ñoo noo nákaa Jesús, dá nǐ seí nda'í ña noo ná ña ná kandoo tóo na xí'ín ná ñoo ñoo. Dá nǐ kandoo na nǐ sa io ña xí'ín ná uu kuu. ⁴¹ Ta kua'á nda'o ñayuu nǐ kandísa ñáa sa'á to'on nǐ ka'an ña xí'ín ná, ⁴² dá nǐ kaa ña xí'ín ñá'a ñoo:

—Ko kándísa ka ndu viti sava'a sa'á ña nǐ ka'on xí'ín ndú, dá chí viti sa nǐ seíd'ó'ndu to'on ká'an mií ná. Ta nǐ kandañ ini ndu ña miían ndaa kuiti kúu ná Cristo, ña dákaki ñáá.

Di'a nǐ kuu tá nǐ nduvá'a Jesús de'e iin taa kéchóon noo rey

⁴³ Tá nǐ ya'a uu kuu, dá nǐ kee na kua'an ña chí kuendá Galilea di'a. ⁴⁴ Ta nǐ xǐ'o Jesús kuendá ña ni iin tó'ón ta'on profeta ko nátiin ñaño'ó noo ña ñoo mií ná. ⁴⁵ Tído tá nǐ sañ ña kuendá Galilea, nǐ natiin va'a ñáa ña ndéi ñoo, dá chí nǐ xini xí'ín noo ná ña ná'ano nǐ kee na ñoo Jerusalén tein víko pascua ñoo, dá chí nǐ sa ño'o ta'ani na ñoo. ⁴⁶ Dá nǐ ñandió koo tuku Jesús nǐ ñasaa ña ñoo Caná, ña nákaa kuendá Galilea noo nǐ ndee na takuíí ñoo vino.

Ta chí ñoo Capernaum ñoo ió iin ta kéchóon noo rey, ta kú'u iin de'e ra. ⁴⁷ Tá nǐ ni'í tó'on ra ña sa nǐ ndusaa Jesús ió ña Galilea, nǐ ndee na kuendá Judea, dá nǐ sa'an ra nǐ seí nda'í ra noo ná ña ná ko'on ña ve'e ra, ta ná nduva'a na de'e ra, dá chí sa ióan kuu xǐ.

⁴⁸ Dá nǐ kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná o kóni xí'ín noo ndo ña ná'ano xí'ín ña ndato kée yu'u, dá kǐan o kándísa ta'on ndó yu'u.

⁴⁹ Dá nǐ kaa taa ñoo xí'ín ná:

—Tatá, ná ko'o viti ko ñá'a kuu de'i.

⁵⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án nó'on, chí s̄a n̄i nduᵛa'a va de'ón.

Ta kúú n̄i kandísa va t̄aa ñóó to'on n̄i ka'an Jesús. Sa'á ñóó n̄i n̄andió koo ra kua'an nó'o rá. ⁵¹ Tá s̄a kua'an xino ra noo íin ve'e ra, dá n̄i kii t̄a kéchóon noo rá n̄i ni'í ñáá rá. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá:

—Takí īi vá de'e ní, s̄a n̄i nduᵛa'a va xi.

⁵² Dá n̄i ndato'ón ñáá rá to'on ndá hora n̄i ndíko'on ini xi. Dá n̄i kaa t̄a kéchóon ñóó xí'ín rá:

—Táto'on k̄a iin sa'ini koni, dá n̄i ya'a ña dáa xí.

⁵³ Dá n̄i ndisáa ini tatá xi ña mií hora daá ñóó n̄i ka'an Jesús xí'ín rá: “S̄a n̄i nduᵛa'a de'ón.” Ta n̄i kandísa rá Jesús, xí'ín ndidaá na ve'e ra.

⁵⁴ Ta ña yó'o kúú ña ká'ano kúú uu n̄i kee Jesús chí kuendá Galilea tá n̄i ndee na chí kuendá Judea di'a.

5

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduᵛa'a Jesús iin t̄aa k̄o kuᵛ kaka ío ñoo Betesda

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i kasandaá koo iin víko ká'ano noo na Israel. Dá n̄i kee Jesús k̄okaa na kua'an na ñoo Jerusalén. ² Ta ñoo Jerusalén ñóó nákaa iin xíán noo naní yé'é léko, ta yati ñóó nákaa iin pila ká'ano noo ñó'o takuíí, ta nanián Betesda xí'ín yú'u hebreo, ta ndíta o'on ve'e xí'o kátí yú'án. ³ Ta ini ve'e kátí ñóó ndéi kuá'a nda'o na kú'u, dao na k̄o túu noo, dao k̄a na léngo sa'a, dao k̄a na n̄i natíí sa'a. Ta ndéi na ndáti na nakandá noo takuíí ñóó. ⁴ Dá chí ndá ndi kúú náxino iin ángel dákandá na noo takuíí ñóó, ta na mií noo kasaa dáketa mií tá kandá takuíí ñóó, ta kúú nduᵛa'a va na noo ndi ndáa mií vá kue'e ndó'o na. ⁵ Ta ñóó kándu'u iin t̄aa, ta s̄a io oko sa'on on̄i kuiá kú'u ra.

⁶ Dá n̄i xini Jesús kándu'u t̄aa yó'o. Tá n̄i kandaá ini na ña s̄a na'á nda'o kú'u ra, dá n̄i ndato'ón ñáá ná:

—¿Á kónon nduᵛa'ón?

⁷ Dá n̄i kaa ra:

—Dión kónij, tatá, tído k̄o íin ni'í dáketa ñáá ini takuíí káa mií hora kandá ra. Ta iin iin ta'ándá ká'ín ko'in dáketai mií, s̄a kasaa iin k̄a na keta na.

⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndakuiin ndichi viti. Ta naki'in ña'a kándí'ón xaan kane'ón kua'án.

⁹ Ta kúú viti'ón di'a n̄i nduᵛa'a t̄aa ñóó. Ta kúú n̄i naki'in ra ña'a kándí'i ra né'e ra kua'an ra. Ta mií kuᵛ dáá ñóó kúú kuᵛ nani'i ndée na Israel.

¹⁰ Dá n̄i kaa t̄a sa'ándá choon noo na Israel xí'ín t̄a n̄i nduᵛa'a ñóó:

—Kuᵛ nani'i ndée yo kíán viti. Sa'á ñóó k̄o kánian kane'ón ña'a n̄i sa ndí'ón xaan.

¹¹ Dá n̄i kaa t̄aa ñóó xí'ín rá:

—Míí na n̄i nduᵛa'a ñáá n̄i ka'an xí'ín: “Naki'in ña'a kándí'ón xaan kane'ón kua'án”, kaá na xí'ín.

¹² Dá n̄i ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndá yoo n̄i ka'an xí'ón: “Naki'in ña'a kándí'ón xaan kane'ón kua'án”?

¹³ Tído k̄o ná'á ta'on t̄a n̄i s̄a kú'u ñóó ndá yoo n̄i nduᵛa'a ñáá, dá chí n̄i kexoo va Jesús kua'an na, ta n̄i ndu'u na tein ñayuu kuá'a ndéi ñóó.

¹⁴ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i nani'i ñáá Jesús yé'é ñó'o ká'ano ñóó. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Kana'ón ña s̄a n̄i nduᵛa'a voon viti, tído o s̄a kóo k̄a inon ya'ón kee'ón kuachi, dá ná dá'a ni kixi iin k̄a tandó'ó ká'ano cháa k̄a nooon.

¹⁵ Dá n̄i kee t̄aa n̄i nduᵛa'a ñóó kua'an ra. Dá n̄i kast̄o'on ra xí'ín t̄a né'e choon noo na Israel ña Jesús kúú na n̄i nduᵛa'a ñáá. ¹⁶ Sa'á ñóó n̄i kasá'á t̄a né'e choon ñóó kéndava'a rá xí'ín Jesús, ta ndúkú rá ndi kee ra ka'ání ñáá rá, dá chí n̄i kee na choon yó'o tein kuᵛ nani'i ndée na ñoo Israel. ¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Daá kéchóon va tatá yu'u Ndios, ta kéchóon ta'ani yu'u viti.

¹⁸ Ta sa'á ña n̄i ka'an na dion, sa'á ñóó ví'í k̄a ví n̄i kasá'á ndúkú t̄aa ñóó ndi kee ra ka'ání ñáá rá, dá chí o duú iin tó'ón ni kuᵛ nani'i ndée na Israel yá'a na, chí di'a kaá ta'ani na ña

mií Ndios kúú tatá na, ta sa'á ña ká'an na dión, sa'á ñoó ndée na mií ná ña iin tó'ón kúú ná xí'ín Ndios.

Kásto'on Jesús xí'ín ñayuu ña kómí ná choon, chi kúú ná de'e mií Ndios

¹⁹ Sa'á ñoó ni kaa Jesús di'a xí'ín taa ñoó:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kó kée mií ta'on na kúú de'e Ndios iin rá iin ña'a, chi kée na ndidaá ña xiní na kée tatá na, dá chi ndidaá ña'a kée tatá na, ki'o dión ta'ani kée de'e na. ²⁰ Chi kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'á de'e na, ta ná'a na ndidaá tá'an va ña'a kée na ñoó de'e na. Sa'á ñoó ná'ano cháá ka ña'a koni ndo kee de'e Ndios o duú ña ni kee na viti, dá naá nda'o iní ndo kee na. ²¹ Dá chi tát'o'on ki'o ndáne'e tatá Ndios na ni xí'i, ta xí'o na ña kataki na, dión ta'ani kée de'e na, dá chi xí'o ta'ani na ña kataki ndi ndaa mií vá ñayuu ká'an mií ná. ²² Dá chi kó kényiko ta'on Ndios sa'a ni iin tó'ón ñayuu, ndaa ñoó de'e va na ni xí'o na choon, dá keyiko na sa'a ná, ²³ dá kían ná koo ñañó'ó ndidaá tá'an ñayuu ñoó de'e Ndios, tát'o'on ki'o ió ñañó'ó ná noo mií tatá Ndios. Dá chi na koó ñañó'ó noo de'e Ndios, ni tatá Ndios, na ni tanda'á ñaá ni kasaa na, koó ñañó'ó ná noo.

²⁴ Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndaa na seíd'o to'on ká'in, ta kándeé iní na tatá Ndios, na ni tanda'á yu'u ni kasaa, noón kúú na ni'í ña kataki chíchí ná, ta o ká'anda ta'on Ndios choon ña chiya'i na sa'á kuachi kée na, chi ni taó ñaá Ndios ñoó ña kánian kuu na, ta ni xí'o na ña kataki chíchí ná. ²⁵ Miían ndaa ká'in xí'ín ndó ña vei kuú, ta kuú viti kían ña kueíd'o na kúú ndi ña ka'an de'e Ndios. Ta na kandísa noo ka'an na, noón kúú na kataki. ²⁶ Dá chi tát'o'on ki'o xí'o Ndios ña kataki ñayuu, ki'o dión ta'ani ni xí'o na choon noo ndá'a de'e na ña kee ta'ani na dión xí'ín ñayuu. ²⁷ Ta ni xí'o ta'ani na choon ñoó de'e na ña keyiko na sa'a ndidaá ñayuu sa'á ña kúú ná na ni nduu taa ñayuu yó'o. ²⁸ Ta o sa naá téi ini ndo sa'á ña ká'in xí'ín ndó, dá chi vei kuú ña kueíd'o ndidaá na ni nduxi to'on ka'an na, ²⁹ ta natakí ñayuu ni kee ña va'a, ta natiin na ña kataki chíchí ná. Tído na ni kee ña kini, noón kúú na natakí natiin ña ko'on na ndo'o naní nio ná.

Ki'o di'a kándaq ini yo ña Jesús kúú de'e Ndios

³⁰ Ta kó kée mií ta'on yu'u ni iin tó'ón ña'a. Chi tát'o'on ki'o kaa choon ni sa'anda mií tatái nooí, ki'o dión kényiko iin rá iin ña'a, ta kényiko ndaa sa'a iin rá iin ña'a, dá chi kó ndúkú ta'on yu'u kee ña kóni mií, di'a ndúkú yu'u kee ña kóni tatái, na ni tanda'á yu'u vei. ³¹ Dá chi tá ná ki'o yu'u kuendá sa'a mií, dá kían kaa ndo ña kó ndaa ta'on kían ká'in. ³² Iin ka va na kúú na xí'o kuendá sa'a yu'u. Ta ná'a yu'u ña kuendá xí'o na sa'í kían ña ndaa. ³³ Ta ndo'ó ni tanda'á ndó dao taa ni sa'an ra noo Juan, ta noón kúú na ni xí'o ndaa kuendá noo rá. ³⁴ Tído yu'u, kó xínñó'ó ta'on yu'u ña ki'o iin ka ñayuu kuendá sa'í. Ni ka'in xí'ín ndó sa'á ña yó'o, dá koni ndo káki ndó. ³⁵ Miían ndaa ni sa kuu Juan tát'o'on iin íti kéi, ta sa datóon na noo ndo, ta ni nata'an va'a ini ndo ni natiin va'a ndó to'on ndato ni ka'an na cháá tiempo.

³⁶ Ta ió iin ka ña'a, ña kían xí'o va'a cháá ka ví kuendá sa'a yu'u o duú kuendá ni xí'o Juan. Dá chi ndidaá choon ni xí'o tatái nooí kee, ndidaá ña yó'o kían kéei, ta miían xí'o kuendá sa'í ña miían ndaa kuiti tatái Ndios ni tanda'á yu'u vei. ³⁷ Ta mií ta'ani tatái, na ni tanda'á ñaá veii, xí'o ta'ani na kuendá sa'í. Ta ni iin kuú ta'ón kó ní seíd'o ndó noo ká'an na, ta ni kó ní xiní ndo ndi kaa na, ³⁸ ta ni to'on na kó kómí ndó ini nio ndo, dá chi kó kándeé iní ndo na ni tanda'á yu'u veii. ³⁹ Ta ndo'ó dákuá'a tuti ií Ndios, dá chi ká'an ndó ña ñoó nani'i ndo ña kataki chíchí ndó. Ta mií tuti ñoó xí'o ndaa kuendá sa'a yu'u, ⁴⁰ tído kó kóni ta'on ndó kii ndó nooí, dá ni'i ndo ña kataki chíchí ndó.

⁴¹ Kó ndúkú ta'on yu'u natiin ñañó'ó ñoó taa ñayuu yó'o. ⁴² Tído ná'a vái ndi ndaa nio iin rá iin ndó, sa'á ñoó kándaq inii ña kó kóni ta'on ndó Ndios. ⁴³ Yu'u kúú na veii xí'ín choon ni sa'anda mií tatái Ndios nooí, tído kó kóni ndo natiin ndó yu'u. Tído tá ná kasaa iin ka taa ka'an sa'a mií rá, ta kúú kaon va natiin va'a va ndó ra. ⁴⁴ Ndi koo ví, dá kasandaá ndo kandísa ndó ña ndaa, chi daá kuiti ndúkú ndó ña chindaya'i tá'an mií ndó, ta kó ndúkú ndó ña chindaya'i ñaá na kúú iin tó'ón diní mií Ndios? ⁴⁵ Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña ka'an kuachi yu'u sa'a ndo'ó noo Ndios. Mií Moisés, tá'an na kándeé téi iní ndo, noón kúú na ká'an kuachi sa'a ndo. ⁴⁶ Dá chi tá miían ndaa ni kandísa ndó ña ni ka'an Moisés, dá kían kandísa ta'ani ndó ña ká'an yu'u xí'ín ndó viti, dá chi sa'a yu'u va ni taa

Moisés. ⁴⁷ Tído, tá kō kándisa ndó ña ni taa na sa'í, ¿ndi koo, dá kándisa ndó to'on ká'an yu'u, tá dáá?

6

Kua'á nda'o ñayuu ni xi'o Jesús ña'a ni sasá'an na

¹ Tá ni ndi'i, dá ni kee Jesús kua'an na iin ka xoo taño'o naní Galilea. Ta naní ta'ani ra Tiberias. ² Ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñáa kua'an na, chi ni xini na ni kee Jesús ña'a ndato ni nduva'a na na kú'u. ³ Dá ni kaa Jesús dini iin yúku iin ñoo. Dá ni sa koo na ñoo xí'in taa xionoo xí'in ná. ⁴ Ta kúu sa ni kuyati va víko pascua, ña kéká'ano na Israel.

⁵ Tá ni ndane'e noo Jesús, kúu ni xini na ña kua'á nda'o ñayuu tákuei ñáa vei na, dá ni kaa na xí'in Felipe:

—¿Ndeí ko'o kuiiá ña'a kasá'an ñayuu kua'a yó'o viti?

⁶ Miían ni ka'an va na dión, dá ná kande'á ndi kaa Felipe ñoo. Tído sa ná'á vá míi ná ndí kían kee na, dá kasá'an ñayuu ñoo. ⁷ Dá ni kaa Felipe:

—Ni di'ón ní'i ñayuu kéchóon na uu ciento kuu o kétaan kuiin yó pan, dá ni'i ná lú'u lú'an keí ná.

⁸ Dá ni kaa iin ka taa xionoo xí'in Jesús, tá'an ra naní Andrés, ta kúu ñani Simón Pedro:

⁹ —Yó'o iin iin tayii ló'o, ta né'e xi o'on pan cebada, ta né'e xi uu tiyaká. Tído ni ña'a kō kúu vá ña yó'o noo ñayuu kua'a vei káa.

¹⁰ Dá ni kaa Jesús:

—Ka'an ndo xí'in ñayuu kuá'a káa ña ná kandeí na —kaá na.

Dá ni sa ndei na ndei na noo itá ñoo, chi káa nda'a vaan. Ta taa ñoo kúu táto'on o'on mil. ¹¹ Dá ni tiin Jesús pan ñoo. Dá tá ni ndi'i ni ñaki'o na ndivé'e noo Ndios, dá ni xi'o naan noo ta xionoo xí'in ná. Dá ni sa'an ra ni dasá ráan noo ñayuu kuá'a ñoo. Ta kúu dión ta'ani ni kee na xí'in tiyaká ñoo. Ta ni xi'o ra ri táto'on ni xika iin rá iin na.

¹² Dá tá ni ndinoo va'a ini ñayuu ñoo ni sasá'an na, dá ni kaa Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná ñoo:

—Nditúti ndó ndidaá yúchi ña ni kandoo xa'an, dá ná o túu oan —kaá na.

¹³ Dá ni nditúti ta xionoo xí'in ná ñoo ndidaá ña ni kandoo ñoo. Ta ni ñakúti rá uxí uu tiyika xí'in yúchi ña ni sa kuu ndin o'on pan ñoo.

¹⁴ Tá ni xini ñayuu ñoo ki'o dión ví ká'ano ña'a ni kee Jesús, dá ni kaa na:

—Miían ndaa kuiti na yó'o kúu profeta, na ni kaa Ndios tanda'á ná kasaa ñayuú yó'o.

¹⁵ Tído ni kandaá va ini Jesús ña vei ñayuu ñoo kendúsa na xí'in ná kandaka ñáa ná ko'on na kakuu na rey noo ná. Sa'á ñoo ni taó xoo na míi ná kua'an na dini yúku ñoo.

Di'a ni kuu tá ni xika Jesús noo taku'i

¹⁶ Dá tá ni kuaá kuu dáá ñoo, dá ni ñaxino míi taa xionoo xí'in ná noo nákaa taño'o ñoo. ¹⁷ Dá ni kaa ra ini barco, dá ni kee ra kua'an ra noo taño'o, dá saá ra ñoo Capernaum. Kúu sa ni kuaá vá, ta kō ñá'a ii va nandio koo Jesús kasaa na. ¹⁸ Ta sa'á ña ni kasá'á kána tachi déen, sa'á ñoo ni'i nda'o ni kasá'á kandá noo taño'o ñoo. ¹⁹ Ta nda sa o'on o iño káa va kilómetro dáka ra barco ñoo kua'an ra, dá ni xini ra xika Jesús vei na noo taño'o ñoo, ta sa kuyati na vei na noo kua'an barco ñoo. Ta kúu ni yu'ú nda'o ra. ²⁰ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Míi vá yu'u kúu. Ná dá'a ni yu'ú ndo.

²¹ Ta kúu ni ñatiin va'a ñáa rá ini barco ñoo. Ta kúu viti'ón di'a ni kasandaá na yú'u taño'o noo kua'an na ñoo.

Nándukú ñayuu Jesús

²² Tá ni tju noo iin ka kuu, sa ná'á vá ñayuu ni kandoo ndei iin ka xoo taño'o ñoo ña iin tó'ón vá ni sa kuu barco ni kixi Jesús xí'in taa xionoo xí'in ná. Tído ná'á ta'ani na ña kō kuá'an nó'o ná xí'in taa xionoo xí'in ná, chi kua'an nó'o míi vá rá, sa'á ñoo ni kandoo ñayuu ñoo ndati na Jesús. ²³ Ta dao barco ni kii ñoo Tiberias ni sa kuita too ró yati noo ni xi'o Jesús pan ni sei ñayuu kuá'a ñoo tá ni ndi'i ni ñaki'o na ndivé'e noo Ndios. ²⁴ Dá

tá n̄i kandaá ini ñayuu kuá'a ñoo ña koo ká Jesús nákaa ñoo, ni taa xionoo xí'ín ná, dá n̄i kaa na ini barco ñoo. Dá n̄i kee na kua'an n̄a ñoo Capernaum nandukú ná Jesús.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ña mií ná kúu pan n̄i xí'o Ndios keí yó, dá kataki chíhí yó

²⁵ Dá tá n̄i naní'i ná Jesús iin ká xoo taño'o ñoo, dá n̄i kaa na xí'ín ná:

—¿Maestro, ndá oon n̄i kasáa ní yó'o?

²⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaa ndisa ná ka'in xí'ín ndó ña koo nándukú ta'on ndó yu'u sa'a ña n̄i kandaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano n̄i keei. Di'a nándukú ndó yu'u sa'a ña n̄i xí'oi pan n̄i seí ndo, dá n̄i ndinoo ini ndo. ²⁷ Ná dá'a ni kechóon ndó sa'a pan, ña túu. Di'a kechóon ndó sa'a pan koo túu, tá'an ña xí'o ña kataki chíhí ndó. Ta n̄a n̄i nduu taa ñayuu yó'o kúu na kí'o pan yó'o keí ndo, dá chí n̄a yó'o kúu n̄a n̄i daná'a tatá Ndios.

²⁸ Dá n̄i kaa ñayuu ñoo:

—¿Ndí kían kánian kee ndu, dá katí'a ndu kee ndu ña kóni Ndios?

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Ña kóni Ndios kee ndó kían kandeé iní ndo n̄a n̄i tanda'a ná n̄i kasáa ió xí'ín ndó.

³⁰ Dá n̄i kaa ñayuu ñoo xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kían kúu ña'a ká'ano kee mií ní noo ndu'u, dá ná koni ndu, dá ná kandísa ndu'u ña n̄i tanda'a Ndios mií ní n̄i kasáa ní? ¿Ndí kían kee ní? ³¹ Chí n̄i seí n̄a sá'ano ve'e ndu maná, ña kúu pan n̄i kii induú, tá sa xionoo na yukú íhí ñoo. Chí di'a kaá tuti i Ndios: “N̄i xí'o Moisés pan n̄i kii induú n̄i seí n̄a.”

³² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó, o duú ta'ón Moisés ní xí'o pan n̄i kii induú n̄i seí ñayuu ñoo. Mií vá tatá yu'u kúu n̄a xí'o ña kúu pan ndisa n̄i kii induú. ³³ Chí pan xí'o Ndios, ñoo kúu n̄a n̄i noo n̄i kii induú, ta xí'o na ña kataki chíhí ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Jesús:

—Maestro, ndidaá kuú tei ní pan ñoo ná keí ndu'u.

³⁵ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Yu'u kúu pan xí'o ña kataki chíhí ñayuu. Sa'a ñoo ndi ndaa mií vá ñayuu ná kii noo yú'u, ta ndiko n̄a yu'u, ni iin kuú ta'ón o kuíko na. Ta ndi ndaa mií n̄a ná kandeé iní yu'u, ni iin kuú ta'ón o íhí ini n̄a. ³⁶ Tído sa daá n̄i ka'an vai xí'ín ndó ña va'ará n̄i xini ndo ña ná'ano kée yu'u, tído koo kándísa ta'on ña ndó. ³⁷ Ta ndidaá ñayuu tei tatái nooí, miían ndaa kii na ndiko n̄a yu'u. Ta n̄a kii noo yú'u, o dánkoo xoo ta'an vei n̄a. ³⁸ Dá chí n̄i noo yu'u n̄i kii induú, ta koo véi ta'on yu'u keei ña kóni mií, di'a vei yu'u keei ña kóni n̄a n̄i tanda'a yu'u veii. ³⁹ Kóni tatá yo Ndios, n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, ña kían ná dá'a ni ndañó'ó ni iin tó'ón ñayuu n̄i xí'o na nooí. Di'a kóni n̄a ña dánatáki yu'u ñayuu yó'o tá ná kasandaá kuú noo ndí'i. ⁴⁰ Ta ña kóni n̄a n̄i tanda'a yu'u veii kían ña ndi ndaa mií vá ñayuu vei noo de'e na, ta kándéé iní ña ná, dá kían ni'i ná ña kataki chíhí ná. Ta noón kúu n̄a dánatáki yu'u tá ná kasandaá kuú noo ndí'i —kaá n̄a.

⁴¹ Dá n̄i kasá'a n̄a Israel ñoo ndátó'ón kayá ná ká'an n̄a sa'a Jesús, dá chí n̄i kaa Jesús ña mií ná kúu pan n̄i kii induú, ⁴² ta kaá n̄a:

—¿Á o duú de'e José va kúu Jesús káa, chí ná'a vá yó tatá ra xí'ín naná ra? Sa'a ñoo, ¿ndiva'a ká'an ra ña n̄i noo ra n̄i kii ra induú?

⁴³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—O sa ndátó'ón kayá ndo sa'í. ⁴⁴ Ni koo ín ta'on kuu kii mií ndiko n̄a yu'u xían nani ná o dáka'an tatá Ndios, n̄a n̄i tanda'a yu'u veii, ní'o ná. Ta n̄a yó'o kúu n̄a dánatáki yu'u tein kuú noo ndí'i. ⁴⁵ Dá chí di'a kua'an to'on n̄i taa profeta noo tuti i Ndios: “Ta noo ndidaá ñayuu dána'a Ndios”, kaáan. Sa'a ñoo ndi ndaa mií n̄a n̄i seídó'o noo ká'an tatá Ndios, ta n̄i natiin na to'on na, noón kúu n̄a kii noo yú'u, ta ndiko n̄a yu'u. ⁴⁶ Ta ni iin tó'ón ñayuu koo ña'a koni xí'ín noo ná tatá Ndios, sava'a iin tó'ón n̄a n̄i kii noo mií tatá Ndios, noón kúu n̄a ná'a ndi káa na. ⁴⁷ Sa'a ñoo miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndaa mií n̄a kandeé iní yu'u, noón kúu n̄a ni'i ña kataki chíhí ná. ⁴⁸ Yu'u kúu pan xí'o ña kataki chíhí ñayuu. ⁴⁹ Miían ndaa n̄i seí n̄a sá'ano ve'e ndó maná noo n̄i sa xionoo na yukú íhí

ñoó, tído ndidaá vá ná n̄i xi'i. ⁵⁰ Tído pan, ña ká'in sa'a yó'o, kían n̄i noo n̄i kii induú. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu ná keí ñá, ni iin kuɔ t̄a'ón o kuú na. ⁵¹ Ta yu'u kúu pan n̄i noo n̄i kii induú, ña xí'o ña kataki chíchí ñayuu. Ta ndi ndáa mií ñayuu ná keí pan yó'o, koni na kataki chíchí ná. Ta pan, ña k̄i'o yu'u, kúu koñoi. Ta ko'in dokoi ña sa'á na ndéi ñayuu yó'o, dá koni na kataki chíchí ná —kaá Jesús.

⁵² Ta sa'á ña n̄i ka'an na dión, sa'á ñoó n̄i kasá'á na Israel ñoó ndátó'ón kuách̄i na tein mií ná ñoó, ta kaá na:

—¿Ndi kee t̄aa káa k̄i'o ra koño ra keí yó'?

⁵³ Dá n̄i kaa Jesús xí'in ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná o keí ndo koño na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o, ta ná o kó'o ndó n̄i ná, dá kían o koni ta'on ndó ni'i ndo ña kataki chíchí ndó. ⁵⁴ Tído na n̄i kandía n̄i seí koñoi, ta n̄i xi'i na n̄i yú'u, noón kúu na ni'í ña kataki chíchí ná. Ta noón ta'ani kúu na dánataki yu'u tá ná kasandaá kuu noo ndí'i. ⁵⁵ Dá chí koño yu'u kúu koño ndisa, ña kían kasá'an ñayuu, ta n̄i yú'u kúu ndúta ndisa ko'o na. ⁵⁶ Sa'á ñoó ndi ndáa na seí koño yu'u, ta xí'i na n̄i yú'u, noón kúu na ió xí'in yu'u, ta ió'i xí'in ná. ⁵⁷ Tatá Ndios takí kúu na n̄i t̄anda'á yu'u veii, ta xí'o na ña kataki yu'u. Ta k̄i'o dión ta'ani, na seí koñoi, noón kúu na kataki ta'ani na kee yu'u. ⁵⁸ Ta yu'u kúu pan n̄i noo n̄i kii induú. Ta ko kúu ta'on yu'u t̄ato'on k̄i'o kúu maná n̄i seí na sá'ano ve'e ndó, chí n̄i xi'i va na va'ará n̄i seí na ñá. Tído na keí pan, ña kúu koño yu'u, noón kúu na koni kataki chíchí —kaá na.

⁵⁹ Ta ña yó'o n̄i daná'a na ini ve'e noo náta na Israel ñoo Capernaum.

Nákoni Pedro ña kómí Jesús t̄o'on, ña xí'o ña kataki chíchí yó

⁶⁰ Tá n̄i seídó'o t̄aa xionoo xí'in ná t̄o'on yó'o, kúu kua'á nda'o ra n̄i kaa di'a:

—Kuách̄i nda'o ká'an na. ¿Nda yoo kandía natiin ña ká'an na?

⁶¹ Tá n̄i kandaá ini Jesús ña ndátó'ón kuách̄i t̄a xionoo xí'in ná sa'á t̄o'on n̄i ka'an na, dá n̄i kaa na xí'in rá:

—¿Á n̄i tar'u'u ini ndo n̄i kee t̄o'on n̄i ka'in? ⁶² ¿Á dión íi nakani kuách̄i ini ndo tá ná koni ndo nandió ko na n̄i nduu t̄aa ñayuu yó'o nana na no'o na noo n̄i sa io na induú? ⁶³ Espiritu íi Ndios kúu na xí'o ña kataki chíchí ndó, ta yikí koño ndo ko t̄a'ón ña'a chindeéan ndo, dá ni'i ndo ña kataki chíchí ndó. Chí t̄o'on n̄i ka'an yu'u xí'in ndó n̄i kii ñaxintóni Espiritu íi Ndios, ta xí'oan ña kataki chíchí ndó. ⁶⁴ Tído ió dao ndó ko kándisa ñaá —kaá na.

Dá chí ndá mií sa'a va ná'á Jesús ndá yoo ko kándisa ñaá, ta ndá yoo kakuu t̄aa nak̄i'o ñaá noo ndá'a t̄a xiní u'u ñaá. ⁶⁵ Dá n̄i kaa na xí'in rá:

—Sa n̄i ka'an vai xí'in ndó ña ko íin ta'on kuu kii mií ndiko na yu'u xían nani ná o dáka'an tatá Ndios ní na kii na —kaá na.

⁶⁶ Ta ndá kuu n̄i ka'an na dión, kua'á nda'o t̄a sa xionoo xí'in ná n̄i dankoo ñaá, ta ko ní sá xionoo ka ra xí'in ná. ⁶⁷ N̄i ndi'i, dá n̄i kaa Jesús xí'in ndin ux̄i uu t̄aa xionoo xí'in ná ñoó:

—¿Ta ndo'ó viti? ¿Á dankoo ta'ani ndó yu'u, ká'an ndó?

⁶⁸ Dá n̄i kaa Simón Pedro xí'in ná:

—Sato'o ndu, ¿nda noo ka ko'on ndu? Chí mií ní kómí t̄o'on xí'o ña kataki chíchí ndú.

⁶⁹ Ta kándisa ndu t̄o'on ká'an ní, ta kandaá ini ndu ña mií ní kúu Cristo, na dáka'aki ñaá, ta mií ní kúu de'e na kúu Ndios takí.

⁷⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—Mií vá yu'u n̄i kaxi ndin ux̄i uu ndo'ó, tído iin ndo'ó kúu kuendá ña u'u.

⁷¹ Ta ká'an na sa'a Judas Iscariote, de'e iin t̄aa naní Simón, dá chí mií t̄aa yó'o kúu ra ko'on nak̄i'o ñaá noo ndá'a t̄a xiní u'u ñaá, ta nákaa ra tein ndin ux̄i uu t̄aa xionoo xí'in ná.

7

Nákani kuách̄i ini ñani Jesús xiní ñaá rá

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xionoo Jesús chí kuendá Galilea di'a, chí ko kóni ta'on na kanoo na chí kuendá Judea, dá chí ñoó ndúkú ñaá t̄a Israel né'e choon ka'ání ñaá rá. ² Ta sa

n̄i kuyati va kuu kava'a n̄a Israel tiya'ó noo kandeí na on̄a kuu, ta ña yó'o kúú iin víko kéká'ano na. ³ Dá n̄i kaa ñani Jesús xí'ín ná:

—Kua'án yo'ó chí kuendá Judea di'a, dá ná koni ndidaá n̄a kúú kuendóon ndidaá ña'a ná'ano kéeón. ⁴ Dá chí ni iin tó'ón ta'on n̄a kóni ña chindaya'i ñaá ñayuu ko kéde'é ña kée na. Tá ndaa ndisa kéeón ña ná'ano, na'a miíón noo ñayuu kuá'a ñoó.

⁵ Dión n̄i kaa ra, chí ni iin ñani mií ná ko ní sá kándisa ñaá. ⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ñá'a ta'on xinkoo kuu na'i ndá yoo kúú noo ñayuu, tído ndo'ó, ndá hora kúú mií vá kuu ko'on ndo. ⁷ Chí ko xiní u'u ta'on ñayuu ndo'ó, yu'u va kúú n̄a xiní u'u n̄a, dá chí xí'o ndaai kuendá sa'a ña kini kée na. ⁸ Kua'án kaa ní mií ndo'ó noo koo víko ñoó, chí yu'u, o kó'on yachi ta'an vei, chí ko ñá'a ta'on kasandaá kuu na'i ndá yoo kúú noo ñayuu.

⁹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a dión, dá n̄i kandoo na ió n̄a kuendá Galilea ñoó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa io Jesús víko noo ndéi n̄a Israel ini tiya'ó

¹⁰ Dá tá n̄i ndi'i n̄i kee ñani n̄a koka na kua'an n̄a víko, dá n̄i kee ta'ani mií ná koka na kua'an n̄a. Tído ko ní saa túu ta'on na, n̄i saa de'é vá ná.

¹¹ Ta xionoo ta Israel né'e choon tein noo kúú víko ñoó nándukú ñaá rá, ta kaá ra:

—¿Ndeí xionoo ta ñoó viti? —kaá ra.

¹² Ta nákaa kuu Jesús yú'u iin rá iin ñayuu ñoó. Dá chí dao na kaá ña kúú ná iin n̄a va'a, tído dao ka n̄a kaá ña ko kúú ná n̄a va'a, chí xionoo na dánda'í n̄a ñayuu, kaá n̄a. ¹³ Ta ni iin tó'ón ta'on na ko ní ndátó'ón n̄i sa'a Jesús sa'a ña yu'ú n̄a kee ta Israel né'e choon.

¹⁴ Tá n̄i ta'i dáo víko ñoó, dá n̄i xinkoo Jesús noo iin ve'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'a ná dána'a n̄a noo ñayuu. ¹⁵ Ta naá vá ini n̄a Israel seídó'o na ña dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

—¿Ndi n̄i kee ta kaa ña ná'á téi ra, chí ko ní dákuá'a ra kakuu ra maestro?

¹⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—O duú to'on kána ñaxintóni mií dána'i noo ndo. Ña yó'o kúú to'on n̄i n̄i'í noo n̄a n̄i tanda'a yu'u veii. ¹⁷ Ta n̄a kóni kee ña kóni Ndios, noón kúú n̄a kandaá ini á to'on n̄i n̄i'í noo Ndios kíán o to'on kána ñaxintóni mií dána'i. ¹⁸ Ta n̄a dána'a ña kána ñaxintóni mií ná, noón kúú n̄a ndúkú natiin ñañó'ó noo ñayuu. Tído yu'u kúú n̄a ndúkú natiin ñañó'ó n̄a n̄i tanda'a yu'u veii. Ta n̄a kée dión, noón kúú n̄a ndaa, ta n̄i lú'u ña kini ko nákaa n̄i ná.

¹⁹ '¿Á o duú Moisés n̄i xí'o ley Ndios noo ndo'ó? Tído ni iin tó'ón ndó ko kée choon sa'ándaan. Ta, ¿ndiva'a kátoó ndo ka'ání ndó yu'u? —kaá n̄a.

²⁰ Dá n̄i kaa ñayuu kuá'a ñoó xí'ín ná:

—Ña u'u vá nákaa ini ní. ¿Ndá yoo ká'an ka'ání ní, xiní ní?

²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—N̄i kee yu'u iin ña ndato, ta n̄i naá iní ndo. ²² N̄i sa'anda Moisés choon ña ta'anda ñi takuálí yí ndo'ó, va'ará o duú choon n̄i sa'anda mií Moisés kíán, chí n̄a n̄i sa kuu tata sá'ano ñoo yo kúú n̄a n̄i dakasá'a ña yó'o. Ta sa'ándá ndo ñi de'e ndó va'ará kuu nani'i ndée yo kíán. ²³ Ta sa'ándá ndo ñi xí va'ará kuu nani'i ndée yo kíán, dá ná dá'a ni ya'a ndó noo choon n̄i sa'anda ley Moisés. Ta, ¿ndiva'a karyí ndó xí'ín yu'u sa'a ña n̄i nduva'i iin ta tein kuu nani'i ndée yo, tá dáá? ²⁴ Ná dá'a ni keyíko ndo sa'a iin ña'a tá ko ña'a dákuá'a ndóan. Di'a koo ini ndo keyíko ndaa ndo sa'a iin rá iin ña'a —kaá n̄a.

Ndátó'ón ñayuu, ¿á Jesús kúú Cristo, n̄a dáka ñaá?

²⁵ Dá n̄i kaa dao ka n̄a ñoo Jerusalén:

—¿Á o duú ta kaa kúú ra nándukú ta né'e choon ka'ání rá? ²⁶ Kande'é ndó, chí in túu ra kaa dána'a ra noo ñayuu, ta ni iin ña'a ko kée ta né'e choon xí'ín rá. ¿Á n̄i nakoni ñaá ta né'e choon ña kúú rá Cristo, n̄a dáka ñaá? ²⁷ Tído ta kaa, ná'á yo ndeí n̄i kii ra. Tído tá ná kii n̄a kúú Cristo, ko in ta'on kana'á ndeí chí kii na —kaá ra.

²⁸ Ta noo nákaa Jesús dána'a n̄a yé'é ño'o ká'ano ñoó, n̄i cháa ka n̄i kasá'a ná ká'an n̄a, ta kaá n̄a:

—Ná'á ndó ndá yoo kúú yu'u, ta ná'á ta'ani ndó ndá ñoo n̄i kii yu'u. Tído ko véi ta'on yu'u kuendá mií, chí n̄a n̄i tanda'a yu'u veii kúú iin n̄a ndaa, tído ko ná'á ta'on ndó n̄a.

²⁹ Tído yu'u kúu nā ná'á ñaá, dá chí noo mií ná nī kixii, chí mií ná nī tanda'á yu'u vejī —kaá nā.

³⁰ Kúu nī ka'án rá tiin ñaá rá, tído ni iin ta'on ra kō ní xī'o ndeé iní tiin ñaá, chí kō ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios ña tiin ñaá rá.

³¹ Ta kuá'á nda'o ñayuu ñoó nī kándisa ñaá, ta kaá nā:

—Tá ná kasaá nā kúu mií Cristo, ¿á ndato cháá ká ví ña'a kuu kee noón o duú nā yó'o?

Di'a nī kuu tá nī tanda'á tá fariseo dao taa kua'an ra tiin ra Jesús

³² Kúu nī seídó'o tá fariseo ndidaá ña ká'an ñayuu ñoó sa'a ná. Sa'á ñoó nī sa'anda tá duti sakuá'a xí'ín tá fariseo ñoó choon noo tá ndaá yé'é ño'o ña ná ko'on ra tiin ra Jesús.

³³ Tá nī saá ra, dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndadá cháá vá tiempo koni ndo yu'u, dá chí no'o vei noo ió nā nī tanda'á yu'u vejī.

³⁴ Tá nī ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído o nání'i ta'on ñaá ndó. Chí noo koo yu'u, o kúu ta'on saá ndo —kaá nā.

³⁵ Dá nī kasá'á ndátó'ón tá'an mií tá né'e choon noo nā Israel ñoó:

—¿Ndeí ko'on taa káa, ká'án rá, ña o kándeé yó nani'i yo rá? ¿Á ko'on ra koo ra xí'ín nā ñoo yo nī kankuei kua'an ndeí tein nā griego, ta dána'a ta'ani ra noo nā griego ñoó?

³⁶ ¿Ndi dándaki to'on nī ka'an ra káa, chí kaá ra: “Nandukú ndó yu'u, tído o nání'i ta'on ñaá ndó; chí noo koo yu'u, o kúu ta'on saá ndo”?

Ndá nío yo kana ndita takuií xí'o ña kataki yo kee Jesús

³⁷ Ta mií kuú noo ndí'i víko ñoó kúu iin kuú ká'ano cháá ká. Dá nī nakuíin ndichi Jesús, ta nī'i nī kayu'ú ná, ta kaá nā xí'ín ñayuu ñoó:

—Ndi ndáa ndo'ó íchi ini, nakíi ndo ndiko ndo yu'u, dá kī'oi ña ko'o ndó. ³⁸ Ta ndi ndáa nā kándeé ini ñaá, dá kían ndo'o na táto'on kī'o ká'an tuti ií Ndios, dá chí ini nío ná kana ndita takuií xí'o ña kataki nā —kaá Jesús.

³⁹ Dión kaá nā ká'an nā sa'a Espíritu ií Ndios, nā natiin nā kándeé ini ñaá cháá ká chí noo. Dá chí kō ñá'a ta'on tanda'á Ndios Espíritu ií ná kasaá nā koo na ini nā kándeé ini ñaá, dá chí kámani vá dáxinkoo Jesús choon vejī na, dá natiin na ñañó'ó chí induú.

Nī kasá'á naá tá'an ñayuu sa'a Jesús

⁴⁰ Tá nī seídó'o dao ñayuu ño'ó tein ñayuu kuá'a ñoó ña nī ka'an Jesús dión, dá nī kaa nā:

—Miían ndaa kuiti taa káa kúu mií profeta nī kaa Ndios tanda'á ná kii noo yo.

⁴¹ Ta dao ká nā kaá:

—Taa káa kúu Cristo, nā dákaaki ñaá.

Tído dao ká nā kaá:

—¿Á kuendá Galilea kixi nā kakuu Cristo chí? ⁴² ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña ká'an tuti ií Ndios ña tein nā ve'e David va kii nā kakuu Cristo, ta kaki na ñoo Belén noo nī sa kuu ñoo David ñoó? —kaá nā.

⁴³ Sa'á ñoó nī kasá'á tá'anda tá'an ñayuu ñoó sa'a Jesús. ⁴⁴ Dá nī ka'án dao na tiin na Jesús, tído kō ní xī'o ndeé ta'on ini nā tiin ñaá ná.

Ni kuú kō ní seídó'o ndu iin taa dána'a táto'on dána'a Jesús, kaá ñayuu ñoó

⁴⁵ Dá nī nandió kuéi tá ndaá yé'é ño'o ñoó nī ndisáa ra noo ndeí tá duti sakuá'a xí'ín tá fariseo, dá nī kaa tá fariseo ñoó xí'ín rá:

—¿Ndiva'a kō ní sá ne'e ndó taa ñoó kii ndó?

⁴⁶ Dá nī kaa tá ndaá yé'é ño'o ñoó xí'ín rá:

—Ni iin kuú tá'ón kō ní seídó'o ndu iin taa dána'a táto'on ñochí dáná'a taa ñoó.

⁴⁷ Dá nī kaa tá fariseo ñoó xí'ín rá:

—¿Á nī kándeé ta'ani taa ñoó nī danda'í ra ndo'ó? ⁴⁸ ¿Á ió iin káa tá né'e choon ñoo yo o iin káa tá fariseo nī kándisa ña dána'a taa ñoó, ká'án ndó? ⁴⁹ Tído ñayuu káa nī kándisa ñaá chí kō ná'á ta'on na ley Moisés, sa'á ñoó nī tai chí'an na noo Ndios —kaá ra.

⁵⁰ Dá nī kaa iin tá fariseo naní Nicodemo, tá'an ra nī sa'an nī ndátó'ón xí'ín Jesús iin sakuáa:

⁵¹ —¿Á dátaí kuachi ley yō iin taa xían nani kō ñá'a kueídó'o yó ra, dá kana'á yó ndí kían kúu kuachi ra, ká'an ndo'ó?

⁵² Dá nī kaa dao ka tã fariseo ñoo xí'in rá:

—¿Á iin tã kuendá Galilea ta'ani kúu yo'ó, ndani? Kua'an daku'a va'on tuti iñ Ndios, dá konon ña ni iin tó'on ta'on profeta kō ní kí chí kuendá Galilea.

Di'a nī kuu tá ndáka dao taa iin ñá'a nī natuu xí'in iin taa nī kasáa ra noo Jesús

⁵³ Tá nī ndi'i, dá nī naki'in iin rá iin taa ñoo kua'an nó'o rá.

8

¹ Dá nī kee Jesús kua'an na diní yúku Olivos. ² Ta na'a va'a iin ka kuu ñoo, dá nī nandió koo na noo ín ve'e ño'o ká'ano. Dá nī natáka ndidaá na ñoo noo Jesús. Dá nī sa koo na ió na dána'a na noo ñayuu ñoo. ³ Ta ñoo ndáka tã dána'a ley Moisés xí'in tã fariseo iin ñá'a nī natuu xí'in iin taa nī kasáa ra noo ná. Dá nī chikani ñaa rá noo ñayuu kuá'a ndéi ñoo.

⁴ Dá nī kaa ra xí'in Jesús:

—Maestro, ñá'a yó'o nī natuu xí'in iin ka taa. ⁵ Ta ley Moisés kían sa'ándá choon ña chíyúu yó na ñá'a kée dión. Tído, ¿ndi kaá mií ní?

⁶ Dión kaá ra chí kóni ra dátuu rá Jesús, dá ya'a na ka'an na, dá kuu ka'an kuachi ra sa'a ná. Tído nī sa koo ndei Jesús, dá nī kasá'a ná taa na noñó'o xí'in diní ndá'a ná. ⁷ Tído sa'á ña ndúndéé rá ndátó'on ñaa rá, sa'á ñoo nī nakuin ndichi na, dá nī kaa na xí'in rá:

—Ndi kaa iin kaa ndo'ó kō kómí kuachi, dá kían kua'an ya'a dinñó'ó ndó koon ndó yuu sata ñá'a yó'o —kaá na.

⁸ Dá nī nakoo ndei tuku na, dá nī kasá'a ná taa tuku na noñó'o ñoo. ⁹ Tá nī seídó'o taa ñoo ña nī ka'an Jesús dión, dá nī xika'an noo mií rá, ta iin rá iin ra nī naki'in íchi nī nandió kuéi ra kua'an ra. Dinñó'ó tã sá'ano nī kee kua'an, dá nī sarkuei tã kuálí cháa ka kua'an ra. Ta ndadá iin tó'on Jesús xí'in tã'ána ñá'a ñoo nī kandoo noo ndéi ndidaá ñayuu nī ndítútí ñoo. ¹⁰ Dá nī nakuin ndichi Jesús. Dá nī sa nde'é ná ña ni iin tó'on ka taa ñoo kōo. Ndadá iin tó'on tã'ána ñá'a ñoo nī kandoo ín. Dá nī kaa na xí'an:

—Yo'ó, ñá'a, ¿ndei kua'an taa ká'an kuachi sa'on? ¿Á ni iin tó'on ka ra kō ní ká'an ña kánian kuuon sa'á kuachi nī keeón?

¹¹ Dá nī kaa ñá'a ñoo xí'in ná:

—Ni iin ta'on ra, tatá.

Dá nī kaa na xí'an:

—Tá dáa, ni yu'u o ká'an ña kánian kuuon sa'á kuachi nī keeón. Kua'an viti, tído o sá nándió koo kaon keeón kuachi —kaá na.

Jesús kúu na dátoon noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o

¹² Dá nī kaa tuku Jesús xí'in ñayuu ñoo:

—Yu'u kúu na dátoon noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o. Ta ndidaá na vei ndíko yu'u, o kánoo naá ta'on na. Di'a koni na ndato katoon noo kanoo na, ta koni na kataki na kee yu'u.

¹³ Dá nī kaa tã fariseo xí'in Jesús:

—Sa'a mií vá ní xí'o ní kuendá, sa'á ñoo kō ndáya'i ta'on to'on ká'an ní.

¹⁴ Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Va'ará mií yu'u xí'o kuendá sa'í, tído ndáya'i va to'on ká'in, dá chí ná'á vá yu'u ndei nī kixii, ta ná'á vá yu'u ndei ko'in. Tído ndo'ó, ni kuendá kō xí'o ndó ndei nī kii yu'u, ta ni kuendá kō xí'o ndó ndei ko'in. ¹⁵ Ndo'ó kúu ra keyíko sa'a ñayuu táto'on kī'o kée na kúu kuendá ñayuu yó'o. Tído yu'u, kō véi ta'oin keyíko sa'a ni iin tó'on ñayuu. ¹⁶ Tído tá nī kánian keyíko yu'u sa'a ná, dá kían keyíko ndaaí sa'a ná, dá chí o duú iin tó'on yu'u kee dión. Mií yu'u xí'in tatái, na nī tanda'á yu'u veii, keyíko sa'a ná. ¹⁷ Chí ley ió noo ndo ká'an ña tá ió uu taa xí'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían kían ña ndaa. ¹⁸ Yu'u kúu na xí'o kuendá sa'a mií, ta xí'o ta'ani tatái, na nī tanda'á yu'u veii, kuendá sa'í —kaá na.

¹⁹ Dá nī kaa tã fariseo ñoo xí'in ná:

—¿Ndeí ió tatá ní, tá dáa?

Dá nī kaa Jesús xí'in rá:

—Kọ ná'á ta'on ndó ndá yoo kúú yu'u, ta ni tatá yu'u kọ ná'á ndó. Tá ná kana'á ndó yu'u, dá kían ndá tatái kana'á ndó —kaá na.

²⁰ Ta ndidaá to'on yó'o ni ka'an Jesús yé'é ño'o ká'ano noo kúú noo taán ñayuu di'ón doko ná noo Ndios. Ta kọ íin ta'on ni xi'o ndeé iní tiin ñaá, chi kọ ñá'a ta'on kasandaá hora konó Ndios tiin ñaá rá.

Kaá Jesús ña o kúú ta'on saq taa ñoo noo ko'on na

²¹ Dá ni kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ko'on va yu'u, ndi'i, dá nandukú ndó yu'u, tído tá ni xi'i ndo, kakomí ii va ndó kuachi, sa'á ñoo o kúú ta'on saq ndo noo ko'in.

²² Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an ta né'e choon noo na Israel ñoo:

—¿Á ka'ání vá ra káa mií rá, ká'án rá, ndani ká'an ra ña o kúú ta'on saq yo noo ko'on ra?

²³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu ndéi nino va kúú ndo'ó, tído yu'u, na ni kii nda noo dikó vá kúú yu'u. Dá chi taa kuendá ñayuu yó'o va kúú ndo'ó, tído o duu ta'on ñaá kúú yu'u. ²⁴ Sa'á ñoo ni kaa xí'ín ndó ña tá ni xi'i ndo, dá kakomí ii va ndó kuachi, chi tá ná o kándisa ndó ña yu'u kúú na ká'an ndá yoo kúú, dá kían tá ni xi'i ndo, dá kakomí ii va ndó kuachi.

²⁵ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúú ní, tá dáá?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Nda mií sa'a ni kasto'in xí'ín ndó ndá yoo kúú. ²⁶ Kuá'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ín ndó, ta ió nda'o kuachi kuu keyiko'i sa'a ndo. Tído iin na ndaa kúú na ni tanda'á yu'u veii. Ta sava'a ña kúú to'on ni xi'o na nooi, ñoo vá kían ká'in xí'ín ndidaá ñayuu —kaá na.

²⁷ Tído kọ ní kándaá ini ra ña ni ka'an na sa'a tatá Ndios. ²⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ndi'i ndane'e dikó ndo na ni nduu taa ñayuu yó'o, nda daá kandaá ini ndo ña yu'u ndisa kúú na daá kúú. Ta kandaá ta'ani ini ndo ña kọ ní kée mií ta'on yu'u ni iin ña'a, sava'a ña ni kasto'on tatái xí'ín, ñoo vá kían ni ka'in xí'ín ndó. ²⁹ Dá chi tatái, na ni tanda'á yu'u veii, daá ió va na xí'ín, kọ dánkoo mií ta'on ñaá ná, dá chi daá kuití vá kée yu'u ña náta'an ini na —kaá Jesús.

³⁰ Tá ni ndi'i ni ka'an na ndidaá to'on yó'o, kúú kuá'á nda'o ñayuu ni kándisa ñaá.

Ña ndaa dána'a Jesús taó xooan yó tixi ndá'a ña dándáki ñaá

³¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín na Israel, na kándisa ñaá ñoo:

—Tá ná kandita toon ndó xí'ín to'on ni daná'i noo ndo, dá kían koni ndo kakuu ndisa ndó kuendá yu'u, ³² ta kasandaá ndo kana'á ndó ña ndaa. Ta ña ndaa yó'o taó xoo ndo'ó tixi ndá'a ña dándáki ñaá.

³³ Dá ni kaa ñayuu ñoo xí'ín ná:

—Na ve'e Abraham kúú ndu'u, ta ni iin kuu ta'ón kọ ní sá ño'o ndu tixi ndá'a ni iin taa. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a ká'an ní ña kankuei ndu tixi ndá'a ña dándáki ñaá?

³⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín ná:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndáa mií ñayuu kée kuachi, noón kúú na ño'o tixi ndá'a kuachi, ta dándáki ñaá. ³⁵ Ta ndidaá na ño'o tixi ndá'a iin sato'o, o kándeí kuií ta'on na xí'ín na ve'e sato'o na. Sava'a na kúú de'e mií sato'o ñoo, noón kúú na kándeí kuií xí'ín na ve'e tatá na. ³⁶ Sa'á ñoo tá ná taó xoo na kúú de'e Ndios ndo'ó tixi ndá'a ña dándáki ñaá, dá kían koni ndisa ndó kankuei ndó tixi ndá'án. ³⁷ Sa ná'á vá yu'u ña na ve'e Abraham kúú ndo'ó. Tído ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chi kọ nátiin va'a ndó to'on ká'in xí'ín ndó. ³⁸ Ká'in xí'ín ndó sa'a ndidaá ña ni xini yu'u dín tatái. Tído ndo'ó kúú na kée ña ni seídó'o ndó ni ka'an tatá ndo xí'ín ndó.

Kaá Jesús ña tatá taa ñoo kúú ña u'u

³⁹ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Abraham va kúú tatá ndu.

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá miían ndaa de'e Abraham kúú ndo'ó, dá kían kee ndó tátò'on nì sà kee Abraham.
⁴⁰ Tído viti ndúkú ndó ka'ání ndó yu'u, dá chì ká'in ñà ndaa xí'ín ndó, ta ñà ndaa yó'o kían nì kasto'on mií Ndios xí'ín. Ta kò ní kée Abraham tátò'on kì'o kée mií ndó. ⁴¹ Tído ndo'ó kúú rā kée ndidaá ñà kée tatá ndo —kaá nà.

Dá nì kaa rā xí'ín ná:

—Kò kúú ta'on ndu de'e nda'í. Iin tó'ón vá kúú tatá ndu, ta noón kúú Ndios.

⁴² Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá miían ndaa ndisa Ndios kúú tatá ndo, dá kían konì ndo yu'u, ní kúú. Dá chì noo Ndios nì kii yu'u. Ta kò véi yu'u xí'ín ñà kónì mií, Ndios vá nì tanda'á yu'u veii. ⁴³ Ta, ¿ndiva'a kò kándaá ini ndo to'on ká'in xí'ín ndó? Kò kándaá ini ndo, dá chì kò xí'o ta'on ndó mií ndó kueídó'o ndó to'on ká'in xí'ín ndó. ⁴⁴ Chì kúú ndó kuendá ñà u'u, ta ñoo kúú tatá ndo, chì ñà kónì tatá ndo, ñoo ta'ani kónì mií ndó. Dá chì nda mií sa'a kúúán ñà sa'ánì ndii. Ta kò ndíkoan ñà ndaa, dá chì koó ñà ndaa nooán. Sa'á ñoo tá ka'an to'án, ná'a miían ñà kì'o dión kíán. Ta ndino'o ñà to'ón ká'an, chì miían kúú ñà tá'í ndidaá ñà to'ón. ⁴⁵ Tído yu'u, ndino'o ñà ndaa ká'in xí'ín ndó, sa'á ñoo kò kándisa ndó ñà ká'in. ⁴⁶ Ta, ¿ndi ndaa ndo'ó nani'i iin kuachi sata yú'u? Tá ndino'o ñà ndaa ká'in, ¿ndiva'a kò kándisa ndó ñà ká'in xí'ín ndó, tá dáá? ⁴⁷ Chì nà kúú kuendá Ndios, noón kúú nà natiin va'a to'on veì noo Ndios. Ta ndo'ó, kò nátiin va'a ta'on ndó to'on ká'in, dá chì kò kúú ta'on ndó kuendá Ndios —kaá nà.

Sá ió va Jesús tá o ñá'a kaki na ñayúú yó'o

⁴⁸ Nì ndi'i, dá nì kaa tã Israel ñoo xí'ín ná:

—Ndaa va ká'an ndu tá chinani ndú mií ní kúú ní iin tã ñoo Samaria, ta nákaa ñà u'u ini ní.

⁴⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kò tã'ón ñà u'u nákaa ini yu'u. Di'a xí'oi ñañó'ó noo nà kúú tatá Ndios. Tído ndo'ó, di'a kénóo ndó yu'u. ⁵⁰ Kò ndúkú ta'on yu'u ñañó'ó mií. Tído ió iin nà kónì ñà natiin yu'u ñañó'ó, ta noón kúú nà keyíko ndaa. ⁵¹ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñà ndi ndaa mií nà ná kandita toon xí'ín to'on ká'in, noón kúú nà ni kuu tã'ón o kuú nà —kaá nà.

⁵² Dá nì kaa tã Israel ñoo xí'ín ná:

—Viti kían kátónì ndaa ini ndu ñà nákaa ñà u'u ini ní, dá chì nì xi'i va Abraham, ta nì xi'i ta'ani dao kã profeta. Tído mií ní kaá ñà nà ná kandita toon xí'ín to'on ká'an ní, ni iin kuu tã'ón o kuú nà. ⁵³ ¿Á ndaya'i cháá kã ní o duú tatá sá'ano yo Abraham, xini ní? Chì nì xi'i nà, ta nì xi'i ta'ani dao kã profeta ñoo. ¿Ndá yoo kúú ní, xini ní?

⁵⁴ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá ná ndukú yu'u ñañó'ó mií, dá kían kò ndaya'i ta'an vaan. Mií vá tatá yu'u kúú nà xí'o ñañó'ó nooí, tá'an nà kaá ndo kúú Ndios noo ndo. ⁵⁵ Tído ndo'ó kúú nà kò ná'á ta'on ñaa. Yu'u kúú nà ná'á ñaa. Chì tá ná kaa ñà kò ná'í nà, dá kían kúú iin tã to'ón tátò'on kì'o kúú ndo'ó. Tído yu'u ná'í nà, ta seídó'i to'on ká'an nà. ⁵⁶ Ta nì kadii nda'o ini Abraham, tatá sá'ano ndó, tá nì kandaá ini nà ñà koni nà kasaa yu'u ñayúú yó'o. Ta miían ndaa kuiti nì xini naán, ta kúú nì kadii nda'o ini nà —kaá nà.

⁵⁷ Dá nì kaa tã Israel ñoo xí'ín ná:

—Nì uu diko uxì kuiã kò ñá'a koo ní, ta, ¿ndiva'a ká'an ní ñà sà nì xini ní Abraham?

⁵⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ñà sà daá ió va yu'u tá kò ñá'a kaki Abraham, chì yu'u kúú nà daá kúú.

⁵⁹ Dá nì tiin ra yuu kua'an rā chiyúú rá Jesús. Tído nì chide'é nà, dá nì keta na yé'é ñoo ká'ano ñoo. Dá nì chika'anda nà tein ñayuu ñoo, dá nì kee na kua'an nà.

9

Di'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa kò túu noo, chì nda noo nì kaki va ra káa ra dión

¹ Noo xíka Jesús kua'an nà ñoo nì xini nà ió iin taa kò túu noo, ta nda nì kaki va ra káa ra dión. ² Dá nì ndato'ón ñaa taa xionoo xí'ín ná ñoo, ta kaá rā:

—Maestro, ¿ndá yoo n̄i ya'a n̄i kee kuachi, á mií rá o n̄a ve'e ra, sa'á ñoó k̄o túu noo rá n̄i kaki ra?

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—O duú sa'á kuachi mií rá, ta o duú sa'á kuachi n̄i kee n̄a ve'e ra káa ra dión. Dión káa ra, dá kían na'a yu'u ña ndato nda'o kuu kee Ndios xí'ín rá. ⁴ Ta miífan kánian kee yu'u choon, ña n̄i sa'anda n̄a n̄i tanda'á yu'u veii viti túu ii, dá chí sa veí kuaa vá. Chí tá ná kuaa, k̄o iin k̄a kuu kechón. ⁵ Dá chí xían nani iói ñayuu yó'o, kúuí n̄a dátoon noo ñayuu —kaá n̄a.

⁶ N̄i ndi'i, dá n̄i daká Jesús lú'u ñó'o xí'ín tadjí n̄a. Dá n̄i nduuan ndei'i. Dá n̄i chindaá naán sat̄a nduchí noó t̄aa k̄o túu noo ñoó. ⁷ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Kua'an nakatón nooon takuij ñó'o nda yu'ú pila, ña naní Siloé ñoó —kaá n̄a. (To'on yó'o kóni kaa takuij veí iin k̄a xían.)

Tá n̄i sāa r̄a ñoó, ta n̄i nakata ra noo rá, ta kúuí sa nde'é vá rá n̄i nandió k̄o ra kua'an ra.

⁸ Dá n̄i kaa n̄a ndéi yati xí'ín rá xí'ín dao k̄a n̄a ná'á ña kúuí rá t̄aa k̄o túu noo:

—¿Á duú t̄aa ió sáti ñoó kúuí r̄a káa? —kaá n̄a.

⁹ —Jaan, ñaá kúuí rá —kaá dao na.

Ta dao k̄a n̄a kaá:

—Koó, dión káa oon va ra.

Ta mií rá kaá:

—Ñaá vá kúuí yu'u.

¹⁰ Dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndi n̄i kuu n̄i natuu nooon?

¹¹ Dá n̄i kaa r̄a:

—T̄aa naní Jesús ñoó n̄i kava'a lú'u ndei'i xí'ín tadjí r̄a, dá n̄i chindaá raán sat̄a nduchí noói. Dá n̄i kaa r̄a xí'ín: “Kua'an noo nákaa pila Siloé, ta ñoó nakatón nooon”, kaá ra xí'ín. Dá n̄i sa'in, dá tá n̄i nakatai noói, ta kúuí n̄i natuu vaan.

¹² Dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndeí nákaa t̄aa ñoó?

Dá n̄i kaa r̄a:

—K̄o ná'á ta'on vei.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndato'ón t̄a fariseo t̄a n̄i nduva'a ñoó ndi n̄i kuu, dá n̄i nduva'a ra

¹³ Dá n̄i kee na ndáka na t̄aa n̄i natuu noo ñoó kua'an n̄a noo t̄a fariseo. ¹⁴ Ta kuú naní'i ndée n̄a Israel n̄i kava'a Jesús ndei'i n̄i chindaá naán noo t̄aa ñoó, dá n̄i natuuan. ¹⁵ Dá n̄i ndato'ón ta'ani ñaá t̄a fariseo ñoó ndi n̄i kuu, dá n̄i natuu noo rá. Dá n̄i kaa t̄aa ñoó xí'ín rá:

—Iin t̄aa n̄i chindaá ndei'i sat̄a nduchí noói, dá n̄i sa'in n̄i nakatai ña, ta túu vaan viti.

¹⁶ Dá n̄i kaa dao t̄a fariseo ñoó:

—O duú ta'on t̄aa n̄i tanda'á Ndios kasaa kúuí t̄aa ñoó, dá chí n̄i ya'a ra kuú naní'i ndée yo.

Ta dao k̄a r̄a kaá:

—¿Ndi kee ví iin t̄aa kómí kuachi kee ra ña ná'ano yó'o?

Ta kúuí n̄i kasá'á naá tá'an mií rá ndéi ra. ¹⁷ Dá n̄i ndato'ón tuku ra t̄aa n̄i natuu noo ñoó:

—¿Ndá yoo kúuí t̄aa n̄i nduva'a nooon, ká'ón?

Dá n̄i kaa t̄aa ñoó:

—Iin profeta va kúuí rá.

¹⁸ Tído k̄o ní kándisa ta'on t̄a né'e choon noo n̄a Israel ña n̄i sa kuu ra iin t̄aa k̄o túu noo, ta k̄o kándisa ra ña n̄i nduva'a ra. Sa'á ñoó n̄i kana ra tatá t̄aa n̄i natuu noo ñoó xí'ín naná r̄a, ¹⁹ dá n̄i ndato'ón ñaá rá:

—¿Á de'e ní kúuí t̄aa yó'o? Ta ká'an ní ña nda n̄i kaki ra k̄o túu noo rá. Ta, ¿ndi n̄i kuu ña nde'é rá viti?

²⁰ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ná'á ndu'u ña kúú xí de'e ndu, ta miñan ndaa kuiti ko túu noo xí nda ni kaki xi. ²¹ Tído ko ná'á ta'on ndu'u ndi ni kuu ni natuu noo xí. Ta ko ná'á ta'on ndu ndá yoo ni kedaá xí'ín xí, dá ni natuu noo xí. Ndató'ón ní mií xí, chi taa sava'a vá kúú xí. Sa kánian ki'o mií xí kuendá sa'á ña ni ndo'o xi —kaá na.

²² Dión ni kaa na ve'e ra, dá chi yu'ú na kée ta né'e choon noo na Israel. Dá chi sa ni kandoo ra ña ndidaá ñayuu nakoni ña Jesús kúú na dáka'ki ñaá, noón kúú na taxí rá ve'e noo náta'ka na ñoo ñoo. ²³ Sa'á ñoo ni ka'an na ve'e ra: “Ndató'ón ní mií xí, dá chi taa sava'a vá kúú xí.”

²⁴ Dá ni nandío kuéi tuku ra ni kana ra taa ni natuu noo ñoo. Dá ni kaa ra xí'ín rá:
—Kánian nakí'o yo'ó ñaño'ó noo Ndios va, dá chi ná'á vá ndu'u ña iin taa kómí kuachi va kúú taa ñoo.

²⁵ Dá ni kaa taa ñoo xí'ín rá:
—Ko ná'á ta'on yu'u á taa kómí kuachi kúú rá o koó. Sava'a ña ná'á yu'u kíán ña ni sa kuui iin taa ko túu noo, tído viti ni natuu noo ni kee ra.

²⁶ Dá ni nandío kuéi tuku ra ni ndató'ón ñaá rá:
—¿Ndi ni kee taa ñoo xí'ón? ¿Ndi ni kuu, dá ni natuu noo on?

²⁷ Dá ni kaa ra:
—Sa ni nakani vai xí'ín ndó, tído ko kékuendá ta'on ndó ña ká'in xí'ín ndó. ¿Ndiva'a kóni tuku ndó nakanii xí'ín ndó? ¿Á kóni ta'ani ndo'ó ndiko ndo taa ñoo, ndani?

²⁸ Ta kúú ni ka'an ndava'a ta fariseo ñoo xí'ín taa ni nduva'a ñoo, ta kaá ra:
—Mií vá yo'ó kúú ra ndíko taa ñoo. Tído ndu'u, Moisés va kúú na ndíko ndu'u. ²⁹ Dá chi ná'á ndú ña ni ka'an túu Ndios xí'ín Moisés. Tído taa ñoo, ko ná'á ta'on ndu ndeí ni kii ra.

³⁰ Dá ni kaa taa ñoo xí'ín rá:
—Naá vá inii xini'í ndo'ó, chi ni nduva'a ndisa taa ñoo noo, tído ko kánda'á ij vá ini ndo ndeí ni kii ra. ³¹ Chi ná'á vá yó ña ko seídó'o ta'on Ndios na kómí kuachi tá xíka na ña maní noo ná. Tído tá yu'ú ni'ini yó Ndios, ta kée yó ña kóni na, dá kíán seídó'o na ña xíka yo noo ná. ³² Ta nda mií sa'a ñayuu, ta nda viti ko ní'i to'on ta'on yó ña kandeé iin ñayuu nduva'a na iin na ni kaki ko túu noo. ³³ Tá ko ní kii taa ñoo noo Ndios, dá kíán o kandeé ta'on ra nduva'a ra iin na ko túu noo.

³⁴ Dá ni kaa taa fariseo ñoo xí'ín rá:
—Tixi ndá'a kuachi va ni kaki yo'ó. ¿Ndá yoo kúú yo'ó, xinóon, ña dána'a di'aón noo ndu'u?

Dá ni taxí ñaá rá ini ve'e noo náta'ka na ñoo ñoo.

Kaá Jesús ña ko túu noo ta fariseo ñoo noo Ndios

³⁵ Kúú ni kanda'á ini Jesús ña ni taxí ñaá taa fariseo ini ve'e noo náta'ka na ñoo ñoo. Dá tá ni naní'i ñaá ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á kándéé inóon na kúú de'e Ndios?

³⁶ Dá ni kaa ra:
—¿Ndá yoo kúú noón, tatá, dá ná kandeé iníi ná?

³⁷ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:
—Sa ni xinon ná. Ta mií na ndátó'ón xí'ón vití'ón kúú ná.

³⁸ Dá ni kaa ra:
—Kándéé iníi mií ní, sato'i.
Dá ni kasá'á rá ndáño'o ñaá rá. ³⁹ Dá ni kaa Jesús xí'ín ñayuu ndíta ñoo:

—Veí yu'u ñayuu yó'o, dá ndeyíko'i nío iin rá iin ñayuu. Dión, dá ná natuu noo na ko túu noo. Ta na túu noo, o kátuu ta'on noo ná.

⁴⁰ Tá ni seídó'o dao ta fariseo ndíta ñoo ña ni ka'an na dión, dá ni kaa ra xí'ín ná:
—¿Á taa ko túu noo ta'ani kúú ndú, xini ní?

⁴¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:
—Va'a cháá ka ní sá kuu ndó taa ko túu noo, dá kíán o kátai kuachi ta'on ndó sa'a kuachi kée ndó. Tído kaá ndo ña túu noo ndo, sa'á ñoo táí kuachi ndó noo Ndios.

10

Nákani Jesús sa'a korrá noo ñó'o léko

¹ Miíñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña taa kọ kú'u chí noo kúu yé'é korrá léko, di'a ndáo ndodó rá sata korrá ri, roón kúu iin ta kui'íná, iin ta kéndava'a xí'ín rí. ² Tído na koku'u chí yé'é korrá ri, roón kúu na ndáka rí. ³ Chì ta ndaa yé'é, roón kúu ra sónó yé'é noo na ndáka rí. Ta táì va'a do'o rí tá káyuu'ú ná kuu iin rá iin rí, dá taó na rí. ⁴ Dá tá nì ndi'i nì taó xóo na léko mií ná, dá xíonoo na kua'an na noo ri, dá tákuei ñaá rí kua'an ri, chí ná'á rí tachì ná. ⁵ Tído iin ñayuu tukú o kárkuei ta'on ñaá rí ko'on ri, di'a kuino rí noo ná, dá chí kọ ná'á ta'on rí tachì ñayuu tukú ñoó —kaá na.

⁶ Ta to'on yó'o nì dakí'in tá'an Jesús xí'ín ña nì ka'an na xí'ín ta fariseo, tído kọ ní kándaá ini ra ndi dándáki ña nì ka'an na.

Jesús kúu na ndáka va'a léko

⁷ Dá nì nandió koo Jesús nì ka'an na xí'ín rá:

—Miíñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña mií vá yu'u kúu yé'é korrá noo ñó'o léko. ⁸ Ta ndidaá taa nì kii yachì tá kọ ná'a kasaa yu'u, roón nì sa kuu ta kui'íná, ta sa kéndava'a ra xí'ín lékojì. Tído kọ ní taó kuendá ta'on lékojì noo nì ka'an ra. ⁹ Ta yu'u kúu yé'é korrá, ta ndi ndaa mií vá léko ná ku'u yé'é ñoó, ta kúu káki va rí. Ta ndu'u rí, ta kankuei rí noo káa ita kuí kasá'an rí. ¹⁰ Tído ta kui'íná ñoó vei oon ra noo ñó'o rí ki'in kui'íná rá ri, ta ka'ání rá ri, ta dánaa ra rí. Tído yu'u vei, dá ná ni'i ri ña kataki ri, dá ni iin ña'a ná o kámanì noo ri.

¹¹ Yu'u kúu na ndáka va'a léko, ta iin na va'a ndáka léko, roón kúu na kọ yu'u kì'o na mií ná kuu na sa'a ri. ¹² Tído ta ndáka léko sata yá'i, ta kọ kúu sato'o ri, tá xiní ra vei ndigüe'í lobo, ta kúu dánkoo ndava'a ra léko, ta kúu xíno ra kua'an ra noo ndigüe'í lobo ñoó. Dá káasa ri sa'ání ri dao léko, ta dao ka léko ñoó xíta noo kua'an. ¹³ Ta xíno va taa ñoó noo ndigüe'í lobo ñoó, dá chí kọ kúu rá mií sato'o léko, sata yá'i va ndáka ra ri, sa'á ñoó kọ sa'ání ta'on ra mií rá sa'a ri.

¹⁴ Tído yu'u kúu na ndáka va'a lékojì, ta ná'á va'a yu'u ndi ndaa iin rá iin rí, ta ná'á va'a rí yu'u, ¹⁵ táto'on kì'o ná'á vá tatá Ndios mií, ta ná'á ta'ani yu'u tatá Ndios. Sa'á ñoó naki'o yu'u mií ña kían kuui sa'a lékojì. ¹⁶ Ndéi ta'ani dao ka lékojì, tá'an kirí kọ ñó'o ta'on ini korrá yó'o. Ta xínñó'o ta'anii kandakai ri kii rí, dá naki'in tá'an rí xí'ín léko yó'o, dá kían kueídó'o ta'ani rí yu'u. Dá ndadá iin tó'ón vá tu'u ná kakuu rí, ta iin tó'ón ná kakuu na kandaka rí.

¹⁷ Sa'á ñoó kú'u nda'o ini tatá Ndios sa'í, dá chí ko'in naki'oi mií ña kían kuui, ndi'i, dá nandió kooi natakijì. ¹⁸ Tído kọ ín ta'on ka'ání yu'u xí'ín to'on kì'o kónì mií rá, mií vá yu'u naki'o mií ña kían kuui. Dá chí ió choon noo ndá'a yu'u ña kían naki'oi mií kuui, ta ió ta'ani choon noo ndá'a yu'u ña kían natakijì, ta choon yó'o nì natiiin noo tatáì —kaá na.

¹⁹ Ta nì kasá'á ndátó'ón kuáchì tuku na Israel sa'á ña nì ka'an Jesús dión. ²⁰ Kúu kuá'á nda'o na nì kaa di'a:

—Ña kini va nákaa ini ra, ta ndúlókọ va ra. ¿Ndiva'a seídó'o ndó noo ká'an ra?

²¹ Ta nì kaa dao ka na:

—Ni iin ta nákaa ña kini o ká'an dión. ¿Á kándéé iin taa nákaa ña kini ini nduva'a ra iin ta kọ túu noo? —kaá na.

Kọ kónì dao na Israel kandísa na Jesús

²² Ta ió iin víkọ ñoo Jerusalén noo kéká'ano na kuu nì naki'o tuku na ve'e ño'o ká'ano noo ndá'a Ndios. Tiempo daá ñoó kían yoo víxi. ²³ Ta xíonoo Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoó noo kúu corredor naní Salomón. ²⁴ Dá nì nataka ta né'e choon noo na Israel noo nákaa Jesús, dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndá oon ví nani'i ndée níó ndú kee ní? Tá miíñan ndaa kúu ní Cristo, na dákaiki ñaá, kastó'on ndaa ní xí'ín ndu'u.

²⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa nì ka'an vai xí'ín ndó, tído kọ kónì ta'on ndó kandísa ñaá ndó. Ta ndidaá ña ndato kéei kúu choon nì sa'anda tatáì noo, ta ñoó kían ná'a ndá yoo kúu. ²⁶ Tído kọ kándísa

ta'on ñaá ndó, dá chí kọ kúú ta'on ndó lékoj tító'on kị'o sà nị ka'in xí'ín ndó. ²⁷ Dá chí nà kúú léko yu'u seídó'o na noo ká'in, ta ná'í ndi ndáa na, ta ndíko nà yu'u, ²⁸ ta xí'oi ña kataki chíchí ná, ta ni iin kuú tǎ'ón o naá nà, ta kọ iin ta'on kuu kuio ndaa nà noo ndá'a yu'u. ²⁹ Ta mií tatái kúú nà nị tei na nooí, ta noón kúú nà kómí choon ká'ano cháá kà, ta ni kọ iin ta'on kuu kuio ndaa ñayuuí noo ndá'a tatái. ³⁰ Dá chí yu'u xí'ín tatái, iin tó'ón vá kúú ndu'u.

³¹ Dá nị tiin tuku tǎ Israel ñoo yuu kua'an rǎ chiyúú rá Jesús. ³² Dá nị kaa nà xí'ín rá:

—Kua'á ndá'o ña ndato nị kee yu'u noo ndó'ó nị kee tatái. Ta, ¿ndi káa iin ñoo kọ nị náta'an ini ndo, sá'á ñoo kóni ndo chiyúú ndó yu'u?

³³ Dá nị kaa rǎ xí'ín Jesús:

—O duú sá'á ña nị kee ní ña ndato kóni ndu chiyúú ñaá ndú, di'a sá'á ña ká'an ndava'a ní sa'a Ndios, dá chí iin tǎa oon va kúú ní, tído kée ní mií ní ña kúú ní Ndios.

³⁴ Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á o duú di'a kaá Ndios noo ley ío noo ndo: “Nị ka'in ña kúú ndó ndios”? ³⁵ Ta dión nị chinaní ná tǎa nị natiiin tó'on na ñoo ña kúú rá ndios, ta o kúú ta'on kujo kao yó noo ká'an tuti ií Ndios. ³⁶ Mií Ndios nị kaxi yu'u, ta nị tanda'á ná yu'u veii, sá'á ñoo, ¿ndiva'a kaá ndo ña ká'an ndava'i sa'a Ndios sá'á ña kaái ña kúú de'e Ndios? ³⁷ Tá kọ kée yu'u ña ná'ano kée tatái, dá kían ná dá'a ni kandísa ndó yu'u. ³⁸ Tído tá kéei ña, dá kían kandísa ndó ña kéei, va'ará kọ kándísa ndó mií yu'u. Dá chí tá kandísa ndó ña kéei, dá kían kasandaá ndo kandaá ini ndo, ta kasandaá ndo kandísa ndó ña ío tatá Ndios xí'ín, ta íoj xí'ín ná —kaá na.

³⁹ Dá nị ka'an tuku ra tiin ñaá rá, tído nị kandeé vá ná nị taó xoo na mií ná noo ndá'a rá.

⁴⁰ Dá nị kee tuku na kua'an nà iin kǎ xoo yuta Jordán noo nị kasá'á Juan sǎ dakódo ndúta ná ñayuu. Ta ñoo nị kandoo na nị sǎ io tóo na. ⁴¹ Ta kua'á ndá'o ñayuu nị nataka noo nákaa nà, ta kaá nà ndátó'ón ná:

—Miían ndaa kuiti ni iin tó'ón ña ná'ano kọ ní kée Juan, tído ndidaá ña nị ka'an na sá'á tǎa yó'o kían ña ndaa —kaá na.

⁴² Ta kúú kua'á ndá'o ñayuu nị kandísa Jesús noo nákaa nà ñoo.

11

Di'a nị kuu tá nị xí'í iin tǎa naní Lázaro

¹ Ío iin tǎa kú'u naní Lázaro, ta kúú rá iin tǎ ñoo Betania, ta ñoo ñoo ndéi kị'o ra María xí'ín Marta. ² Ta María, ñá kúú kị'o Lázaro ñoo kúú ñá nị kwei kirá támi sá'an sata sá'a sato'o yo Jesús, ta nị ñadáyaaán sa'a ná xí'ín idí dinjan. ³ Ta miían xí'ín ku'an nị tanda'á choon nị sa'an noo nákaa Jesús, ta kaáan xí'ín ná: “Tatá, kú'u ka'í va nà kú'u ini ní sa'a.”

⁴ Dá tá nị kandaá ini Jesús, dá nị kaa nà:

—O duú ta'on kue'e kuu rǎ kían, miían ndaa kú'u rǎ, dá ná natiin Ndios ñaño'ó sa'a rá, ta ná natiin ta'ani nà kúú de'e Ndios ñaño'ó kee kue'e ndó'o ra —kaá na.

⁵ Ta kú'u ini Jesús sa'a Marta, xí'ín sa'a ku'u ló'an, xí'ín sa'a Lázaro, kị'oán. ⁶ Tá nị kandaá ini nà ña kú'u Lázaro, dá nị kandoo na nị sǎ io nà uú kǎ kuú noo nákaa nà ñoo.

⁷ Nị ndi'i, dá nị kaa nà xí'ín tǎa xionoo xí'ín ná:

—Kó'o tuku yó chí kuendá Judea di'a viti.

⁸ Dá nị kaa tǎ xionoo xí'ín ná ñoo:

—Maestro, ta o duú nị ka'an tǎ né'e choon noo nà Israel ña chiyúú rá mií ní. Sá'á ñoo ¿ndiva'a ko'on tuku yó ñoo?

⁹ Dá nị kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á duú uxí uú hora tóon ndindii? Sá'á ñoo nà xionoo nduú, kọ káchi'i sá'a ta'on na, chí ndato tóon noo ná kée ndindii. ¹⁰ Tído nà xionoo sakuaá káchi'i sá'a ná, dá chí kọ tóon noo ná.

¹¹ Nị ndi'i, dá nị kaa nà xí'ín rá:

—Kídí va amigo yo Lázaro, tído ko'in dándótoi rǎ.

¹² Dá nị kaa tǎa xionoo xí'ín ná:

—Tatá, tá kídí rǎ, dá kían nduva'a ra.

¹³ Tído to'on ni ka'an Jesús kían kóni kaa ña ni xi'i va Lázaro, tído kídí ndisa va ra ni ka'an taa xíonoo xí'ín ná ñoo. ¹⁴ Dá ni kast'o'on na ndi kóni kaa ña ni ka'an na, ta kaá na: —Sa ni xi'i va Lázaro, ¹⁵ ta kádij nda'o inii ña ko ní sá íoí ve'e ra tá ni xi'i ra, dá kían ná kandeé cháá ka ini ndo yu'u sa'a ña ko'in keei xí'ín rá. Kó'o kande'á ra —kaá na.

¹⁶ Dá ni kaa Tomás, ta ká'an xí'ín ná Dídimos, xí'ín dao ka ta xíonoo xí'ín Jesús: —Kó'o ta'ani yó, dá ná kuu nduú yo xí'ín ná —kaá ra.

Kaá Jesús ña kúu ná na dánátaki ñayuu ni xi'i, ta xi'o na ña kataki chíchí ná

¹⁷ Tá ni kuyati Jesús ñoo ñoo, dá ni kandaá ini na ña sa io komi kuu nákaa yikí koño Lázaro ni nduxian ini káo. ¹⁸ Ta yati va né'e tá'an ñoo Betania ñoo xí'ín ñoo Jerusalén, ta kían táto'on oni kilómetro. ¹⁹ Sa'a ñoo kua'á nda'o na ñoo Jerusalén ni kasáa kandeí tóo na xí'ín Marta xí'ín María, dá k'i'o na tandeé iní nooan sa'a ña ni xi'i k'i'oán.

²⁰ Tá ni kandaá ini Marta ña vei Jesús, dá ni keeán kua'an ni'i ñaáán, tído ni kandoo va María íoan ve'e. ²¹ Tá ni ñaki'in tá'an Marta xí'ín Jesús noo vei na ñoo, dá ni kaaan xí'ín ná:

—Tatá, tá ní sá io ní yó'o, o kuú ta'on k'i'o ló'i, ní kúu. ²² Tído ná'a ta'ani yu'u ña ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ní noo Ndios, ta kúu k'i'o va naan noo ní.

²³ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Nataki va k'i'ón.

²⁴ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Sa ná'a vá yu'u ña nataki xi tá ná kasandaá kuu nataki na ni xi'i tein kuu noo ndí'i.

²⁵ Dá ni kaa Jesús xí'án:

—Yu'u kúu na dánátaki ñayuu ni xi'i, ta k'i'oi ña kataki chíchí ná. Ta ndi ndáa miíó na kándéé iní ñaá, koni na kataki chíchí ná, va'ará ni xi'i na. ²⁶ Ta ndi ndáa mií na kándéé iní na yu'u xían nani ndéi takí na, ni iin kuu ta'ón o kuú na. ¿Á kándísón ña dión kían?

²⁷ Dá ni kaaan xí'ín ná:

—Jaan, tatá. Kándisa yu'u ña mií ní kúu Cristo, na kúu de'e Ndios, chi kúu ní na ni tanda'á Ndios ni kasáa ñayuu yó'o dákaiki ñaá —kaáan.

Nde'i Jesús yati yu'u káo noo nákaa yikí koño Lázaro

²⁸ Tá ni ndi'i ni ka'an dión, dá ni keeán kua'an kuakaán ku'an María ñoo. Tá ni saaan, dá ni ka'an kayáan xí'ín María:

—Vei maestro yo, ta kána na yo'ó.

²⁹ Dá tá ni seídó'o María to'on yó'o, ta kúu kaon nda'o ni ñakuín ndichian, kúu ni keeán kua'an ni'an Jesús. ³⁰ Ta ko ña'a ta'on ku'u Jesús ñoo ñoo, chi ío íí vá ná noo ni ñaki'in tá'an Marta xí'ín ná. ³¹ Dá tá ni xini na ñoo Jerusalén, na ndéi xí'o tandeé iní noo María, ña kaon nda'o ni ñakuín ndichian ni ketaán kua'an, dá ni kee na tákuei ñaá ná kua'an na, ta kaá na:

—Mífan kua'an xi ndei'i xi yu'u káo noo ni nduxi k'i'o xi —kaá na.

³² Tá ni sa María noo iin Jesús, dá ni sa kuín xitíán noo sa'a ná, ta kaáan:

—Sato'i, tá ní sá io ní yó'o, o kuú ta'on k'i'o ló'i, ní kúu.

³³ Tá ni xini Jesús ña nda'í nda'o ndé'i ña, ta ndé'i ta'ani na ñoo Jerusalén né'e tá'an xí'án ni kasáaan, ñoo, dá ni kixian ni kunda'í ini na, ta nda níó ná ni ta'u'u, xini na. ³⁴ Dá ni kaa na:

—¿Ndeí ni chikáa ndo yikí koño xi?

Dá ni kaaan:

—Tatá, nakíi ní, kó'o kande'á noo nákaa xi —kaáan.

³⁵ Dá ni ndei'i Jesús. ³⁶ Dá ni kaa na ñoo Jerusalén:

—Kande'é ndó. Ndeé ka vían ni sa kú'u ini taa kaa sa'a Lázaro.

³⁷ Dá ni kaa dao ka na:

—Ni kandeé taa kaa ni nduva'a ra taa ko túu noo ñoo. Ta, ¿ndiva'a ko ní kandeé rá xí'ín Lázaro, dá ná o kuú ra, ní kúu? —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni dánátaki Jesús Lázaro

³⁸ Kúu ni kixi tukuán ni kunda'í ini Jesús tá ni sa na noo nákaa yikí koño Lázaro. Ta kían ini iin káo, ta ndadí iin yuu ká'ano yé'án. ³⁹ Dá ni kaa Jesús:

—Dítá ndó yuü káa viti.

Dá nì kaa Marta, ñá kúú kì'o ló'o ndii ñóó, xí'ín ná:

—Tatá, ná dá'a ni, dá chī sa kini nda'o sá'an díko, dá chī sa komi ví kuü kíán.

⁴⁰ Dá nì kaa Jesús xí'án:

—¿Á duú nì ka'ín xí'ón ña tá miían ndaa kándéé inóon yu'u, dá konon kee Ndios iin ña ndato?

⁴¹ Dá nì dítá rá yuü ndadí yé'é káo noo nákaa ndii ñóó. Dá nì nande'é Jesús chí induú, dá nì kaa na:

—Tatá, ndivé'e ní, dá chī nì seídó'o ní ña nì xikaj noo ní. ⁴² Ta daá kuití vá seídó'o ní ña xikaj noo ní, tído nì ka'ín dión, dá ná kueídó'o ndidaá tá'an ñayuu ndíta yó'o, dá ná kandísa na ña miían ndaa kuiti mií ní nì tanda'a yu'u veii.

⁴³ Tá nì ndi'i nì ka'an na dión xí'ín Ndios, kúú nì kayu'ú ná:

—Lázaro, kua'án keta sata vé'e.

⁴⁴ Ta kúú nì keta taa nì xil'i ñóó, ta nì kao noo iin tá'í dá'on ndá'a rá xí'ín sa'a rá ndíkoan. Ta nì kao noo iin ka tá'í dá'on ndadíán noo rá. Dá nì kaa Jesús:

—Ndaxí ndó ra, dá ná yaa ra ko'on ra.

Di'a nì kuu tá nì ndatón kue'é tã né'e choon ña ka'ání rá Jesús

⁴⁵ Ta kua'á nda'o na ñoo Jerusalén, tá'an na nì kii nì xil'o tãndéé iní noo María, nì xini ña nì kee Jesús, ta nì kandísa ñaá ná. ⁴⁶ Tído dao ka na nì sa'an noo ndéi tã fariseo, ta nì nakani na sa'á ña nì kee Jesús. ⁴⁷ Dá nì dataká tã duti saku'a xí'ín tã fariseo ndidaá ka tã né'e choon noo na Israel. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—¿Ndi koo keeá viti? Chī sa kua'á nda'o ña ná'ano kée taa ñóó. ⁴⁸ Tá ná konó yó noo rá kanoo ni ra, dá kíán ndidaá ñayuu kandísa ñaá. Ndi'i, dá ndakuei tã né'e choon romano, ta dákoon ndi'i ra ve'e ño'o iij yó, ta dánaa ra ñoo yó.

⁴⁹ Dá nì kaa Caifás, tã kúú duti kúú noo kua'á dáá ñóó:

—Xixi nda'o ndó, ndani. ⁵⁰ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña va'a kaan ná kuu iin taa noo ndidaá na ñoo yó o duú kaan naá ndi'i na ñoo yó? —kaá ra.

⁵¹ Ta to'on yó'o ko ní kii ñaxintóni mií rá. Dión nì ka'an ra, chī sa'á ña kúú rá duti kúú noo kua'á dáá, sa'á ñoo nì xil'o Ndios to'on yó'o noo rá ña kánian kuu Jesús sa'á na ñoo Israel. ⁵² Ta o duú sav'a sa'á na ñoo Israel kuu na, kuu ta'ani na sa'a ndidaá ka ñayuu Ndios nì xita noo ndéi dao ka xíán, dá nduu na iin tó'ón ñoo. ⁵³ Ta nda kuü dáá ñóó nì kandoo ra ña ka'ání rá Jesús.

⁵⁴ Sa'á ñoo ko ní xionoo túu ka Jesús noo tã né'e choon noo na Israel. Di'a nì kuxíká ná kua'an na, ta nì saa na iin ñoo naní Efraín noo né'e tá'an yati xí'ín noñó'o ichí. Ñoo nì sa io na xí'ín tã xionoo xí'ín ná. ⁵⁵ Ta sa yati va koo víko pascua ña kéká'ano na Israel. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo ñó'o yati ñoo nì xinkuei ñoo Jerusalén tá ko ñá'a kasá'a víko ñoo, dá nduvii ná mií ná noo Ndios. ⁵⁶ Ta xionoo ñayuu ñoo nándukú ná Jesús. Ta noo kúú yé'é ño'o ká'ano ñoo ndátón tá'an mií ná sa'a Jesús:

—¿Ndi ká'án ndó? ¿Á kii taa ñoo víko o koó? —kaá na.

⁵⁷ Ta nì sa'anda tã duti saku'a xí'ín tã fariseo choon ña ndi ndáa mií ñayuu nì kãndaa ini ndéi xionoo Jesús, ná nakì'o na kuendá noo rá, dá ná ko'on ra tiin ñaá rá, kaá ra.

12

Di'a nì kuu tá nì kuei María kirá támi sá'an sata Jesús

¹ Ta kámani iño ka kuü, dá kasá'a víko pascua. Dá nì saa Jesús ñoo Betania noo ío Lázaro, taa nì xil'i ñóó, ta nì natakí ra nì kee Jesús. ² Ta ñoo nì kenduu na ve'e Lázaro ña'a kadíni Jesús. Ta nì chikodó Marta ña'a kadíni na noo mesa. Ta nì sa io ta'ani Lázaro tein ñayuu ndéi xí'ín ná ñoo. ³ Dá nì ki'in María kirá támi sá'an nì kav'a xí'ín yukü naní nardo, ta kúú rá tát'on dao litro, ta kirá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú nì kuei ndi'án ra sata sa'a Jesús, ta xí'ín idí dinian nì ñanáyaaán sa'a ná. Ta iin ní kúú ini ve'e ñoo nì naka'ani díko kirá támi sá'an ñoo. ⁴ Dá nì kaa iin taa xionoo xí'ín Jesús naní Judas Iscariote, tá'an ra kúú de'e taa naní Simón, ta mií rá ko'on nakì'o Jesús noo ndá'a tã xini u'u ñaá:

⁵ —¿Ndiva'a kō ní dīkó yó kirá támi sá'an xaan, chí ya'i rá tátō'on kī'o ní'í ñayuu kéchōon na onī ciento kuū, dá ni'í yo dī'ón chindeé yó na kúnda'í, ní kúu? —kaá ra.

⁶ Tído kō ní ká'an ra dión sa'á ña kú'u ndisa ini ra sa'á na kúnda'í. Dión nī kaa ra, chí kúu rá iin ta ku'i'íná. Ta sa'á ña né'e va'a ra léka noo ñó'o dī'ón xí'o ñayuu chindeé ñaa, sa'á ñoó taó de'é ra cháá dī'ón ñoó ní'í mií rá. ⁷ Dá nī kaa Jesús:

—O sa dánani ndó ñá'a yó'o, dá chí nī sa ne'e va'án kirá támi sá'an yó'o nī kenduuan yu'u tátō'on kī'o kooi nduxii. ⁸ Chí daá kuití vá kandeí ñayuu kúnda'í xí'ín ndó, tído yu'u, o kóo kuí ta'oin xí'ín ndó —kaá na.

Nī kandoo ta né'e choon ña ka'áni ta'ani ra Lázaro

⁹ Ta kuá'a nda'o na ñoo Jerusalén nī kandaá ini ña ió Jesús ñoo Betania. Sa'á ñoó nī kasáa na ñoó. Ta o duú iin tó'ón Jesús kóni na kande'é ná, chí kóni ta'ani na kande'é ná Lázaro, tá'an ra nī natakí tein na kúu ndií ñoó. ¹⁰ Kúu nī kandoo ta'ani ta duti sakuá'a ña ka'áni rá Lázaro, ¹¹ dá chí sa'á ña nī natakí ra, sa'á ñoó kuá'a nda'o na ñoo Israel nī kankuei tixi ndá'a rá, ta nī kandísa na Jesús.

Di'a nī kuu tá nī natiin va'a ñayuu Jesús tá nī ku'u na ñoo Jerusalén

¹² Tá nī tuu noo iin ka kuū, dá nī ni'í tó'on ñayuu kuá'a nī kasáa noo koo víko ñoo Jerusalén ña vei Jesús. ¹³ Dá nī sa'anda iin rá iin na ndá'a tañóo né'e na kua'an na natiin na Jesús noo vei na, ta kaá na káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúu na vei xí'ín choon sato'o yo Ndios! ¡Ta kúu ná rey noo yóo, na Israel! —kaá na káyu'ú ná.

¹⁴ Dá nī naní'í Jesús iin burro ló'o, dá nī kaa na sata ri. Dá nī xinkoo noo ká'an tuti ií Ndios:

¹⁵ O sa yu'ú ndo, na ñoo Sion;

sa vei va rey ndo,

ta kánoo na sata iin burro ló'o vei na.

¹⁶ Kō ní kandaá ta'on ini ta xionoo xí'ín ná ndi dándaki ndidaá ña yó'o mií hora daá ñoó. Nda kuū nī nana Jesús kua'an nó'o ná induú, nda daá nī ndikō'on ini ra ña kī'o dión ká'an tuti ií Ndios, ta kī'o dión nī kee ñayuu ñoó xí'ín ná. ¹⁷ Ta ndidaá ñayuu nī sa ndita xí'ín Jesús tá nī kana na Lázaro ini káo ñoó, ta nī danátaki ñaa ná, noón kúu na xí'o kuendá noo dao ka ñayuu sa'á ña nī xini na. ¹⁸ Sa'á ñoó nī sa'an ñayuu ñoó nī natiin va'a na Jesús, dá chí nī seídó'o na sa'á ña ndato nī kee na xí'ín Lázaro. ¹⁹ Ta nda'í va ndátó'ón tá'an ta fariseo ndíta ra, ta kaá ra:

—Nde'é rá. O kándeé ta'on yó kadi yo noo ta káa. Chí kande'é ndó, kī'o dión ví kuá'a ñayuu tákuei kua'an sata rá —kaá ra.

Ndeí dao ta griego nándukú rá Jesús

²⁰ Ta ñó'o dao ta ká'an yú'u griego tein na nī kasáa ñoo Jerusalén kandaño'o na Ndios víko ñoó. ²¹ Ta nī natuu yati ra noo Felipe, tá'an ra ñoo Betsaida, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a. Dá nī seí nda'í ra noo Felipe, ta kaá ra:

—Tatá, kóni ndu ka'an ndu xí'ín Jesús.

²² Dá nī sa'an Felipe nī kasto'on ra xí'ín Andrés, dá nī sa'an nduú ra nī kasto'on ra xí'ín Jesús. ²³ Dá nī kaa Jesús:

—Sa nī kasandaá vá hora natiin na nī nduu ta ñayuú yó'o ñañó'ó kee tatá na. ²⁴ Mí'án ndaa ná ka'in xí'ín ndó, ña tá ná o chí'i yó tata tirió noñó'o, ta kuaan, dá kían iin tó'ón daá vá kakian. Tído tá ná kuaan tii ñó'o, dá kían kuita ña, ta kúu kuá'a nda'o kuí'í kī'o ña. ²⁵ Ta ndi ndáa na ndí'i ini sa'á ña kataki na ñayuú yó'o, noón di'a kúu na kuu. Ta na kō ndí'i ini sa'á ña kataki na ñayuú yó'o, noón kúu na koni kataki chí'í. ²⁶ Tá ió iin káa ndó kóni koni kuáchí noo yú'u, dá kían nakí'í ndo ndikō ndo yu'u. Ta noo koo yu'u, ñoó ta'ani kandeí na xínkuáchí noo. Ta ndi ndáa na xínkuáchí noo yú'u, ko'on tatái kī'o na ñañó'ó noo ná.

Kásto'on Jesús xí'ín ñayuu ndi ndo'o na, dá kuu na

²⁷ 'Kútúú nda'o inii, tído, ¿ndí kían ka'in xí'ín tatái? ¿Á ka'in: "Tatá, dítá ní yu'u noo tandó'ó yó'o"? Tído o kúu ta'on ka'in dión, dá chí choon yó'o kúu choon vei yu'u. ²⁸ Tatá Ndios, na'a ní choon ká'ano kómí ní noo ñayuu yó'o.

Dá táí nì ka'an Ndios nda induú:

—Sa nì na'ì choon ká'ano kómí, ta ko'on tukui na'ì ñá iin ka ndé.

²⁹ Tá nì seídó'o ñayuu kuá'a ñoo ña nì'i nda'o nì ka'an na, dá nì kaa dao na ña nì kayu'ú dai. Ta dao ka na nì kaa ña iin ángel nì ka'an xí'ín Jesús. ³⁰ Dá nì kaa Jesús:

—Ko ní ká'an na ña kueídó'o yu'u, di'a nì ka'an na, dá ná kueídó'o ñaá ndo'ó. ³¹ Ta viti nì kasandaá va kuu ña keyíko Ndios sa'á na ndéi ñayuu yó'o, ta ko'on na dítá ná choon noo ndá'a ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuu yó'o. ³² Tá nì ndi'i nì ndane'e ra yu'u, dá nakuakai ndidaá ñayuu noo mií.

³³ Dión nì kaa na nì kasto'on na xí'ín ñayuu ñoo ndi ndo'o na noo kuu na. ³⁴ Dá nì kaa ñayuu ñoo:

—Kándaá ini ndu ña ká'an ley ña ni kuu ta'ón o kúu na kúu Cristo, na dá'aki ñaá. Sa'á ñoo ¿ndiva'a ká'an mií ní ña kánian ndane'e ra iin ra nì nduu ta ñayuu yó'o? ¿Ndá yoo kúu ra nì nduu ta ñayuu yó'o, tá dáá?

³⁵ Dá nì kaa Jesús:

—Ndadá cháá vá kuu kooi dátooin noo ndo. Sa'á ñoo kanoo ndó xían nani íoi dátooin noo ndo, dá kían ná dá'a ni kandeé ña iin naá xí'ín ndó. Dá chí na xionoo noo iin naá, ko túu ta'on noo ko'on na. ³⁶ Ta xían íoi dátooin noo ndo, kandeé iní ndo yu'u, dá kakuu ndó kuendá yu'u, na dátoon noo ndo.

Kuá'a nda'o na Israel ko ní xín kandisa to'on Jesús

Tá nì ndi'i nì ka'an na dión, dá nì kee na kua'an na, ta kúu nì chide'é na noo ñayuu ñoo.

³⁷ Ta va'ará kuá'a nda'o ña ndato nì kee na noo ñayuu ñoo, tído ko ní kándisa ta'on ñaá ná. ³⁸ Dión, dá nì xinkoo to'on nì taa profeta Isaías, dá chí di'a nì kaa na:

Sato'i, ¿ndá yoo ví nì kandisa to'on nì daná'a ndu noo ná?

Ta, ¿ndá yoo nì nakoni choon ká'ano ío noo ndá'a ní?

³⁹ Sa'á ñoo ko ní kúu ta'on kandisa ñayuu ñoo, dá chí di'a ta'ani nì taa Isaías:

⁴⁰ Nì sadi Ndios noo ñayuu ñoo, ta nì ndekáxí ná nío ná,

dá ná o koni na xí'ín noo ná, ta ni ná o kándaá ini na,

dá ná dá'a ni nandío kuéi na noo Ndios, ta ná dá'a ni nduva'a na.

⁴¹ Ña yó'o kúu to'on nì taa Isaías tá nì xini na choon ndato kómí Jesús, ta nì ka'an na sa'a ná. ⁴² Vati xían daá, kuá'a nda'o ta né'e choon nì kandisa Jesús, tído ko ní ná'a ra mií rá,

dá chí yu'ú ra taxí ñaá ta fariseo ini ve'e noo ná'taka na ñoo ra, ⁴³ dá chí kátoó cháá ka ra ñaño'ó xí'o ta ñayuu yó'o o duú ñaño'ó xí'o Ndios.

Ió kuachi ñayuu ko xín kandisa to'on dána'a Jesús

⁴⁴ Dá nì kayu'ú Jesús:

—Tá ndi ndáa na kándéé iní yu'u, o duú iin tó'ón ní yu'u kándéé iní na, nda na nì tanda'a yu'u veii kándéé iní na. ⁴⁵ Ta ndi ndáa na ndé'é yu'u, nda na nì tanda'a yu'u veii ndé'é ná. ⁴⁶ Nì kasáa yu'u ñayuu yó'o kúu na dátoon noo ñayuu, dá kían ndi ndáa ñayuu ná kandeé iní ñaá, o kuín naá ka noo ná. ⁴⁷ Ta ndi ndáa ñayuu seídó'o to'on ká'in, ta ko kée na choon sa'ándái, o duú yu'u keyíko sa'a ná, chí ko véi ta'on yu'u keyíko sa'á ñayuu. Di'a vei yu'u dá'akii na noo kuachi na. ⁴⁸ Ta ndi ndáa na ko xín kandeé iní na yu'u, ta ko kóni na natiin na to'on ká'in, sa io nduu va iin yoo keyíko sa'a ná. Ta ñoo kúu to'on ká'in xí'ín ndó. Ta mií to'on yó'o tiin Ndios, dá keyíko na sa'a ndo tá ná kasandaá kuu noo ndi'i. ⁴⁹ Ta o duú to'on kána ñaxintóni mií yu'u ká'in xí'ín ndó. Tatá Ndios, na nì tanda'a yu'u veii, noón kúu na nì xí'o choon noói ndi kían ka'in xí'ín ndó, ta ndá to'on ka'in xí'ín ndó. ⁵⁰ Ta ná'á káxí yu'u ña to'on nì xí'o tatái noói kían kandeéan k'i'oan ña kataki chí'í ndó. Sa'á ñoo, táto'on k'i'o nì ka'an tatái xí'ín, k'i'o dión ká'in xí'ín ndó —kaá Jesús.

13

Di'a ni kuu tá ni nakata Jesús sa'a ta xionoo xí'ín ná

¹ Kóni iin ka kuu dá kasá'á víko pascua. Ta sa ná'á vá Jesús ña sa ni kuyati hora dánkoo na ñayuú yó'o, dá no'ò na noo ió tatá Ndios. Ta kú'u nda'o ini na sa'á taa ni kaxi mií ná ñayuú yó'o, ta dión ni ku'u ini na sa'a rá nda noo ndí'i. ² Ta ndéi na sádini na, ta sa ni daká'an ña u'u níq Judas Iscariote, ta kúu de'e Simón, ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta xini u'u ñaá. ³ Ta ná'á vá Jesús ña ni naki'o tatá Ndios choon noo ndá'a ná sata ndidaá kúu ña'a, ta ná'á ta'ani na ña ni kii na noo Ndios, ta ná'á ta'ani na ña no'ò na noo ná, ⁴ sa'á ñoó ni naku'ín ndichi na, ta ni ditá ná dá'on kánóo sata ná, ta ni so'oni na iin ka dá'on káni noo tji na. ⁵ Ni ndi'i daá, dá ni taán ná takui'ini iin tisa'an ló'o, dá ni kasá'á ná nakata na sa'á ta xionoo xí'ín ná. Tá ni ndi'i, dá ni nadáyaa naan xí'ín dá'on káni ndíko tji na ñoó. ⁶ Dá tá ni saq na noo ió Simón Pedro, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á nakata di'a ní sa'í, ká'án ní?

⁷ Dá ni kaa na:

—Viti'ón ní ko kandaq ta'on inon ndiva'a nakatai sa'on, tído cháa ka chí noo, dá kandaq inon ndiva'a kéei dión.

⁸ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Ni iin kuu ta'ón o kónó yu'u nakata ní sa'í.

Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Tá ná o kónón nakatai sa'on, dá kían ko ta'ón kuendá yo'ó koo xí'ín yu'u.

⁹ Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Sato'i, tá dión kían, dá kían ná dá'a ni nakata ní sa'a óoin, nakata ta'ani ní ndá'í xí'ín dinií.

¹⁰ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ta ndi ndáa na sa ni chichi, nda sa'a óon va na xín'ó'ó ndoo, dá chi sa ndáa vii vá ñíi ná. Dión ni ndo'ó, sa ndáa vii vá ndó, tído o duú ndidaá ndó ndáa vii.

¹¹ Dión ni kaa na, dá chi sa ná'á vá ná ndá yoo naki'o ñaá noo ndá'a ta xini u'u ñaá, sa'á ñoó ni kaa na ña: “O duú ndidaá ndó ndáa vii.”

¹² Tá ni ndi'i ni nakata na sa'a ndidaá ta xionoo xí'ín ná ñoó, dá ni naku'ino tuku na dá'on ndíxi na, dá ni nakoo tuku na mesa, dá ni kaa na:

—¿Á kandaq ini ndo ndi dándaki ña ni keei xí'ín ndó? ¹³ Ká'an ndo ña yu'u kúu maestro noo ndo, ta ká'an ndo ña yu'u kúu sato'o noo ndo. Ta ndaa va ká'an ndo, chi ñaá kúuí.

¹⁴ Ta viti ni xini ndo ni nakatai sa'a ndo, va'ará kúuí sato'o ndo xí'ín maestro ndo. Sa'á ñoó kánian nakata ndó sa'a iin rá iin mií ndó. ¹⁵ Dá chi ni kee yu'u dión xí'ín ndó, dá kían, táto'on ni kee yu'u xí'ín ndó, ki'o dión kee ndó xí'ín dao ka na. ¹⁶ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ko ndáya'i iin ta kéchóon cháa ka noo sato'o ra. Ta ni ta kua'an choon ko ndáya'i cháa ka ra noo na ni tanda'á ñaá kua'an ra. ¹⁷ Tá kandaq ini ndo ña ká'in xí'ín ndó, dá kían ndiká'án ví ndó tá ná kee ndó dión.

¹⁸ Tído ko ká'an ta'on vei sa'a ndidaá ndó. Sa ná'á vá yu'u ndi ndáa ndo'ó ni kaxii kandita xooi. Tído miían xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chi di'a kaáan: “Taa seí nduú pan xí'ín yu'u nduu ra koni u'u ñaá.” ¹⁹ Ta viti yachi va kastó'in xí'ín ndó, dá tá ni kuu dión, dá kandísa ndó ña yu'u kúu na daá kúuí. ²⁰ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndáa na natiin va'a iin na tanda'á yu'u kosaa, noón kúu na natiin va'a yu'u. Ta na natiin va'a yu'u, noón kúu na natiin va'a na ni tanda'á yu'u veii —kaá na.

Kásto'on Jesús ña Judas kúu ra naki'o ñaá noo ndá'a ta xini u'u ñaá

²¹ Ta ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni kixian ni kutúú ini na xini na, dá ni kaa na:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin kaa mií vá ndo'ó ko'on naki'o yu'u noo ndá'a ta xini u'u ñaá —kaá na.

²² Dá ni kasá'á ndé'é tá'an mií ta xionoo xí'ín ná ñoó noo iin rá iin ra ndéi ra, ta ko kátóni ini ra ndá yoo ká'an na sa'a. ²³ Ta mií diin Jesús ió iin ta xionoo xí'ín ná, tá'an ra maní cháa ka noo ná. ²⁴ Ta noo ra yó'o ni kundá'a Simón Pedro, ña ná ndato'ón rá Jesús ndá yoo kúu taa naki'o ñaá ñoó. ²⁵ Ta sa'á ña ió ra diin Jesús, sa'á ñoó ni kaa ra xí'ín ná:

—Sato'i, ¿ndi ndáa ndu'u ká'an ní sa'a?

²⁶ Dá n̄i kaa Jesús:

—Ndá yoo n̄i x̄i'o yu'u iin tá'í pan n̄i d̄andáxii noo ñoó, roón kúú rá.

Kúú n̄i d̄andáxi na iin tá'í pan, kúú n̄i x̄i'o naan noo Judas Iscariote, ta kúú de'e Simón.

²⁷ Tá n̄i ndi'i n̄i seí Judas tá'í pan ñoó, kúú n̄i ndu'u ña u'u ini ra. Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Kee k̄i ña n̄i ch̄ikaa inon keeón —kaá na.

²⁸ Tído n̄i iin tó'ón ta ndéi x̄i'ín ná mesa ñoó ko ní kándaa ini ndiva'a n̄i ka'an na dión x̄i'ín Judas. ²⁹ Ch̄i ká'án dao ka ra ña sa'a ña kúú rá ta né'e va'a di'ón, sa'a ñoó ndá ndi kuu ká'an Jesús x̄i'ín rá ña ko'ón ra kuiin ra cháá ka ña'a kadíni na kuendá víko, o ndá ndi kuu kóni na ña ko'ón ra k̄i'o ra di'ón noo na kúnda'í, ká'án rá. ³⁰ Dá tá n̄i ndi'i n̄i seí rá tá'í pan ñoó, dá n̄i keta ra kua'an ra. Ta kúú sa n̄i kuaá vá kuu dáá ñoó.

Sa'ándá Jesús iin choon saá noo ta xionoo x̄i'ín ná

³¹ Tá n̄i keta Judas kua'an ra, dá n̄i kaa Jesús:

—Sa n̄i kasandaá vá hora natiin na n̄i nduu ta ñayuu yó'o ñañó'ó kee Ndios noo ñayuu, dión dá natiin Ndios ñañó'ó sa'a mií ná. ³² Tá ná natiin Ndios ñañó'ó sa'í, dá k̄ian ko'ón ta'ani na nak̄i'o na ñañó'ó noo yu'u, ta yachi va natiin yu'u ñañó'ó kee na. ³³ De'e kuálí mií, ndadá tóó vá kooi x̄i'ín ndó. Ta nandukú ndó yu'u, tído ká'ín x̄i'ín ndó táto'on k̄i'o n̄i ka'ín x̄i'ín ta né'e choon noo na Israel ña noo ko'ín, o kúu ta'on ko'ón ndo. ³⁴ Ta viti sa'ándá yu'u iin choon saá noo ndo, ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó, ch̄i táto'on k̄i'o kú'u ini yu'u sa'a mií ndó, k̄i'o dión koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó. ³⁵ Ta k̄i'o dión ná'a ndo mií ndó ña kúú ndó kuendá yu'u tá kú'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó —kaá na.

Yó'o n̄i ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

³⁶ Dá n̄i kaa Simón Pedro x̄i'ín ná:

—Tatá, ¿ndeí kúú noo ko'ón ní?

Dá n̄i kaa na:

—Noo ko'ón yu'u, o kúu ta'on ko'ón yo'ó x̄i'ín yu'u viti. Tído cháá ka noo, dá karkaaón yu'u saon.

³⁷ Dá n̄i kaa ra:

—Tatá, ¿ndiva'a o kúu ko'ín x̄i'ín ní viti? Ta ió nduui ña nak̄i'oi mií ña kuui sa'a ní.

³⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—¿Á miían ndaa ió nduunon k̄i'ón miíon kuuon sa'a yú'u? Miían ndaa ná ka'ín x̄i'ón ña tá ko ñá'a kana chéli, ta kúú sa on̄i va ta'ándá ndata yo'ó sa'a yú'u.

14

Jesús kúú íchi saq noo ió Ndios

¹ Ta o sa kútúú ini ndo. Kandeé iní ndo Ndios, ta kandeé ta'ani iní ndo yu'u. ² Ió nda'o noo kandeí ndó ve'e tatái. Tá o duú dión k̄ian, o kásto'on ta'oin x̄i'ín ndó. Ta viti ko'ín kenduui noo kandeí ndó. ³ Dá tá n̄i ndi'i n̄i sa'ín n̄i kenduui noo kandeí ndó, dá kixi tukui nakuakai ndo'ó kandakai ko'ín, dá k̄ian noo kooi, ñoó kandeí ta'ani ndó. ⁴ Sa ná'a vá ndo noo ko'ín, ta sa ná'a ta'ani ndó íchi.

⁵ Dá n̄i kaa Tomás:

—Tatá, ko ná'a ta'on ndu'u ndeí ko'ón ní, sa'a ñoó, ¿ndi kee ndu'u kandaá ini ndu ndi káa íchi saq ndu?

⁶ Dá n̄i kaa Jesús:

—Yu'u kúú íchi, ta yu'u kúú na ndaa, ta yu'u kúú na x̄i'o ña kataki chíchí ñayuu. Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu kasandaá noo Ndios tá ko véi na x̄i'ín yu'u. ⁷ Tá ná'a ndó yu'u, dá k̄ian nda tatái ná'a ndó. Ta nda kuu viti n̄i kasandaá ndo ná'a ndó na, ta n̄i xini ndo ná.

⁸ Dá n̄i kaa Felipe x̄i'ín ná:

—Tatá, na'a túu ní tatá Ndios noo ndú'u, ta kúú sa nata'an va ini ndu.

⁹ Dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Sa k̄i'o dión ví na'a xionoo yu'u x̄i'ín ndo'ó, ta ¿á ko ná'a ij ví ñaa yo'ó, Felipe? Tá ndé'é ndó yu'u, dá k̄ian nda tatái Ndios ndé'é ndó. Sa'a ñoó, ¿ndiva'a ká'an yo'ó: “Na'a túu ní tatá Ndios noo ndú'u”? ¹⁰ ¿Á ko kándisa ta'on yo'ó ña iin kúú vá yu'u x̄i'ín tatá

Ndios, ta iin kúú vá ná xí'ín yu'u? To'on ká'an yu'u, ko kúúán ña kóni mií, ña kóni tata Ndios va ká'in, dá chi noón kúú na ió xí'ín, ta mií ná kúú na kée ña ndato kéei. ¹¹ Kánian kandísa ndó ña iin kúú vá yu'u xí'ín tata Ndios, ta iin kúú vá ná xí'ín yu'u. Tído tá ko kándísa ndó xí'ín to'on ká'in ña dión kíán, dá kíán kandísa ndóan noo ña ná'ano kéei.

¹² Ta miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kandeé iní ndo yu'u, dá kíán koni ta'ani ndó kee ndó ña kée yu'u. Ta ná'ano cháá ka ví ña'a kee ndó, dá chi no'i kooi díin tatái Ndios. ¹³ Ta ndidaá ña ná kaka ndo noo tata Ndios xí'ín ku yu'u, ko'in keei ña xíka ndo, dá ná natiin tata Ndios ñaño'ó kee yu'u, na kúú de'e na. ¹⁴ Sa'á ñoó ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo xí'ín ku yu'u, miían ndaa keei ña.

Kaá Jesús ña tanda'á ná Espíritu ij Ndios kasaa na chindeé ñaá

¹⁵ Tá miían ndaa kóni ndo yu'u, dá kíán kuedó'o ndó choon sa'ándái. ¹⁶ Ta ko'in kueí nda'ávii noo tata Ndios, dá ná tanda'á ná iin na kii chindeé ndo'ó, dá ná koo chíchi ná xí'ín ndó. ¹⁷ Ta noón kúú Espíritu ij, na xí'o ndaa kuenda sa'a Ndios. Ta o kúu ta'on natiin ñaá na kúú kuenda ñayuu yó'o, dá chi o kúu koni ñaá ná xí'ín noo ná, ta o kúu kana'á ñaá ná. Tído ndo'ó, ná'á ndó na, dá chi ió na xí'ín ndó, ta koo na níno ndo.

¹⁸ Ta o dánkoo nda'í ta'on yu'u ndo'ó, dá chi nandió koo tukui kasaa naki'in ndó. ¹⁹ Ta ndadá cháá vá, ta kúú o koni ka dao ka ñayuu yu'u. Tído ndo'ó, koni ij va ndó yu'u. Dá chi sa'á ña takí kuii yu'u, sa'á ñoó kataki kuii ta'ani ndo'ó. ²⁰ Tá ná kasandaá ku dáá ñóó, dá katóni ini ndo ña iin kúú vá yu'u xí'ín tata Ndios. Dión ta'ani ndo'ó, iin kúú ndó xí'ín yu'u, ta iin kúú yu'u xí'ín ndo'ó. ²¹ Ta ndidaá na natiin va'a choon sa'ándái, ta seídó'o na ña, noón kúú na kóni ndisa ñaá. Ta ndidaá na kóni ñaá, kú'u ini tata Ndios sa'a ná, ta kú'u ta'ani ini yu'u sa'a ná, ta na'i mií noo ná —kaá Jesús.

²² Dá ni ndato'ón ñaá Judas (tído o duú Judas Iscariote), dá kaá ra:

—Tatá, ¿ndiva'a na'a ní mií ní noo ndú'u, ta o duú noo na kúú kuenda ñayuu yó'o?

²³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndi ndaa na kóni yu'u xí'ín ndino'o ini na, noón kúú na natiin va'a to'on ká'in, ta ku'u ini tata Ndios sa'a ná, ta kasaa yu'u xí'ín tata Ndios kandeí ndu xí'ín ná. ²⁴ Ta ndí ndaa na ko kóni yu'u xí'ín ndino'o ini na, noón kúú na ko nátiin va'a to'on ká'in. Tído to'on ni seídó'o ndó ni ka'in, o duú ta'ón to'on mií kíán. To'on ni xí'o tata Ndios, na ni tanda'á yu'u veii, kíán.

²⁵ Ndidaá to'on yó'o ká'in xíán nani ió'i xí'ín ndó. ²⁶ Tído tá ná kasaa na chindeé ndo'ó, na kúú Espíritu ij, na tanda'á tata Ndios kasaa kuenda mií, noón ví kúú na dána'a ndi'i sa'a ndidaá ña ni ka'in xí'ín ndó, ta dándusaa ini na ndo'ó sa'a ndidaá ña ni ka'in.

²⁷ Ta ko'in ki'oi ña koo va'a ini ndo, chi ko'in ki'oi ña koo va'a ini ndo táto'on ki'oi ió va'a ini mií. Ta o kándeé ta'on ña'a ió ñayuu yó'o ki'oan ña koo va'a ini ndo táto'on ki'oi xí'o yu'u ña noo ndo. Ta ná dá'a ni kutúu ini ndo, ta ná dá'a ni yu'ú ndo. ²⁸ Sa ni seídó'o ndó ña ni ka'in xí'ín ndó ña miían ko'in, tído kasaa tuku va yu'u naki'in tá'in xí'ín ndó. Tá miían ndaa ndisa kóni ndo yu'u, dá kíán kánian kadij ini ndo, chi ni ka'in xí'ín ndó ña ko'in noo tatai, ta mií ná kúú na ká'ano cháá ka o duú yu'u. ²⁹ Viti kásto'in xí'ín ndó ña dión koo, va'ará ko ñá'a kooan, dá tá ni kuu dión, dá kandísa ndó ña ni ka'in.

³⁰ Cháá dión vá ka'in xí'ín ndó, chi sa vei va ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuu yó'o, ta ni iin ña'a o kándeéan keean xí'ín. ³¹ Tído ko'on yu'u keei táto'on ki'oi ni sa'anda tata Ndios choon noo, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuu ña kóni yu'u Ndios. Ndakuei ndó, ná ko'o.

15

Jesús kúú yító uva ndisa

¹ Yu'u kúú yító uva ndisa, ta tatai Ndios kúú na xító rá. ² Ta ndidaá ndá'a ra, ña ko xí'o kui'i, ka'anda na ña. Ta ndidaá ndá'a ra xí'o kui'i, nduvii ná ña, dá ná ki'oi cháá kaan kui'i. ³ Dá ri ndo'ó, sa ni nduvii vá ndó ni kee to'on ni ka'in xí'ín ndó. ⁴ Daá koo ini ndo kane'e tá'an toon ndó xí'ín yu'u, dá kane'e tá'an yu'u xí'ín ndo'ó. Dá chi táto'on ki'oi ndó'o ndá'a

yitó uva, o kúu ta'on k̄i'o mián̄ k̄u'i tá k̄o né'e tá'an x̄i'ín yítóán, k̄i'o dión ta'ani o kúu ta'on kee ndó ña kóni Ndios tá k̄o né'e tá'an toon ndó x̄i'ín yu'u.

⁵ Yu'u kúu yitó uva, ta ndo'ó kúu ndá'í. Sa'á ñoó tá né'e tá'an toon ndó x̄i'ín yu'u, ta né'e tá'an yu'u x̄i'ín ndó, dá k̄i'o nda'o ndó k̄u'i noo Ndios. Dá ch̄i tá k̄o né'e tá'an toon ndó x̄i'ín yu'u, ni ña'a o kándeé ndó kee ndó. ⁶ Na k̄o né'e tá'an toon x̄i'ín yu'u, taó xóo ñaá tatái tató'on kée na x̄i'ín ndá'a yitó uva, dá tá ni ichian, dá nditútí naan, dá taán ná ña noo k̄éi ñó'o, dá kei ña.

⁷ Tá né'e tá'an toon ndó x̄i'ín yu'u, ta náki'in va'a ndó to'on ká'in, kaka ndo ndi ndaa mií ña'a kóni ndo, ta kúu ni'i vá ndoan. ⁸ Ta natiin tatái Ndios ñañó'ó sa'á ña x̄i'o ndó kuá'a nda'o k̄u'i noo ná, dión, dá na'a ndo ña kúu ndó kuendái. ⁹ Dá ch̄i tató'on k̄i'o kú'u ini tatái sa'í, k̄i'o dión ta'ani kú'u inii sa'a ndo. Ta daá kaño'o toon ndó t̄ixi ndá'a ña kú'u inii sa'a ndo. ¹⁰ Tá kée ndó choon sa'ándái, dá k̄ian ñó'o ndó t̄ixi ndá'a ña kú'u inii sa'a ndo, tató'on k̄i'o kée mií choon sa'ándái tatái, ta nákaai t̄ixi ndá'a ña kú'u ini na sa'í.

¹¹ Ta ndidaá ña yó'o ni ka'in x̄i'ín ndó, dá kad̄ii ini ndo tató'on k̄i'o kád̄ii ini mií. Dión, dá nakutí ndó x̄i'an dii iní. ¹² Ta ña yó'o kúu choon sa'ándái yu'u noo ndo, ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó tató'on k̄i'o ndó'o yu'u x̄i'ín ndó. ¹³ K̄o íin ka kú'u cháa ka ini sa'a amigo na, sava'a na naki'o mií ña kuu na sa'a ná. ¹⁴ Ndo'ó kúu amigo yu'u tá kée ndó choon sa'ándái noo ndo. ¹⁵ Ta o ch̄inaní ka yu'u ndo'ó ña kúu ndó ta kéchóon nooí, dá ch̄i k̄o ná'a ta'on iin ta kéchóon ndí k̄ian kée sato'o ra. Ta viti nachinaní yu'u ndo'ó amigoí, dá ch̄i ndidaá vá ña'a ni ka'an tatái x̄i'ín ni kasto'in x̄i'ín ndó. ¹⁶ Ch̄i k̄o ní kaxi ndó yu'u ña kanooí x̄i'ín ndó, yu'u di'a va ni kaxi ndo'ó ña kanoo ndó x̄i'ín, ta ni x̄i'oi choon noo ndo ña ko'on ndo kakuu ndó tató'on k̄i'o iin yitó ku'í, ta daá kuití kuiin k̄u'i ndo, dá k̄ian ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndo noo tatá Ndios x̄i'ín kuu yú'u, ta kúu k̄i'o naan noo ndo. ¹⁷ Ta choon sa'ándái noo ndo kúu ña ku'u ini ndo sa'a iin rá iin ndó.

Kaá Jesús ña koni u'u ñaá ñayuu

¹⁸ Tá ni kasá'a x̄iní u'u ñayuu kuendá ñayuú yó'o ndo'ó, dá kana'a ndó ña dinño'ó ka yu'u ni x̄ini u'u na. ¹⁹ Dá ch̄i tá ni sa kuu ndó kuendá ñayuú yó'o, dá k̄ian ni sa ku'u ini na sa'a ndo, ní kúu. Tído viti k̄o kúu ka ndo kuendá ñayuú yó'o, ch̄i ni kaxii ndo'ó tein ñayuu ñayuú yó'o, dá kechóon ndó nooí, sa'á ñoó x̄iní u'u na ndo'ó. ²⁰ Ndisaa ini ndo ña ni ka'in x̄i'ín ndó ña ni iin ta kéchóon k̄o ndáya'i ta'on ra cháa ka noo sato'o ra. Sa'á ñoó tá ni kendava'a na x̄i'ín yu'u, ta kendava'a ta'ani na x̄i'ín ndó. Tá ni náki'in va'a na to'on ni daná'i noo ná, dá k̄ian naki'in va'a ta'ani na to'on dána'a ndo'ó noo ná. ²¹ Ta dión ta'ani kee na x̄i'ín ndó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u, dá ch̄i k̄o ná'a ta'on na mií na ni tanda'a yu'u veii.

²² Dá ch̄i tá k̄o ní k̄i yu'u ñayuú yó'o, ta ni x̄io ni ka'in x̄i'ín ná, dá k̄ian o kóo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído koó ka to'on nandukú ná chindeé ná mií ná sa'a kuachi na, ch̄i sa ni kasto'in x̄i'ín ná, ta k̄o ní x̄iín na kandísa naan. ²³ Tá x̄iní u'u ñayuu yu'u, dá k̄ian nda tatái Ndios x̄iní u'u na. ²⁴ Tá k̄o ní kée yu'u ña ndato, ña ni iin kuu k̄o ní kée iin ka ta noo ná, dá k̄ian o kóo ta'on kuachi na, ní kúu. Tído viti ni x̄ini x̄i'ín noo ná ña ndato ni keei, vat̄i x̄ian dión, x̄iní u'u na yu'u, ta x̄iní u'u ta'ani na tatái. ²⁵ Tído dión ni kuu, dá ni x̄inkoo noo ká'an tuti īi Ndios: “Dión oon va ni x̄ini u'u na yu'u.”

²⁶ Tído tá ná kasa na chindeé ndo'ó, na k̄i'o tatá Ndios tanda'a yu'u kii noo ndo, noón kúu Espiritu īi, ta kúu ná na ndaa, na kii noo tatái, ta noón kúu na k̄i'o ndaa kuendá sa'a yú'u. ²⁷ Ta k̄i'o ta'ani ndó kuendá sa'í, dá ch̄i nda mií sa'a ni kasá'a x̄ionoo ndó x̄i'ín.

16

¹ Ká'in sa'a ndidaá ña yó'o x̄i'ín ndó, dá k̄ian ná dá'a ni kexoo ndó noo ña kándeé ini ndo yu'u, ² ch̄i taxí ná ndo'ó ve'e noo nditútí ná, ta kasandaá iin kuu ña ndakuei ñayuu ka'ání ná ndo'ó, ch̄i ka'án ná ña k̄i'o dión kóni Ndios kee na. ³ Dión kee na, ch̄i k̄o ná'a ta'on na tatá Ndios, ta ni yu'u k̄o ná'a ná. ⁴ Tído ká'in sa'a ndidaá ña yó'o x̄i'ín ndó viti, dá tá ná kasandaá hora koo dión, dá ndisaa ini ndo ña sa ni ka'in x̄i'ín ndó ña dión ndo'ó ndó.

Ká'an Jesús sa'a choon kée Espiritu ij Ndios

'Ta kọ ní ká'an ta'on yu'u sa'a ndidaá ña yó'o xí'ín ndó nda mií sa'a, dá chī ió va yu'u xí'ín ndó. ⁵ Tído viti kían no'ọ va yu'u noó na nī tanda'a ñaá veii, tído ni iin tó'ón ndó kọ ndátó'ón ñaá: “¿Ndeí ko'on ní?” ⁶ Di'a kúnda'í ini ndọ sa'a ña nī ka'in sa'a ndidaá ña yó'o xí'ín ndó. ⁷ Tído ká'an ndaai xí'ín ndó ña keva'a mií ndó tá ná no'i, dá chī tá ná ọ nó'ín, dá ọ kásaa ta'on na chindeé ndo'ó. Tído tá ná no'i, dá tanda'í na kásaa na koo na xí'ín ndó. ⁸ Tá ná kásaa na, dá kían kī'ọ na ña kandaá ini iin rá iin ñayuu ña kómí ná kuachi noo Ndios, ta kī'ọ ta'ani na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, ta kī'ọ ta'ani na ña kandaá ini na ña kényiko ndaa Ndios. ⁹ Chī kī'ọ na ña kandaá ini ñayuu ña kómí ná kuachi sa'a ña kọ ní kándeé ini na yu'u, ¹⁰ ta kī'ọ na ña kandaá ini na ña kendaá Ndios, dá chī viti no'i noo tatái, ta ọ koni ká ndọ yu'u. ¹¹ Ta kī'ọ ta'ani na ña kandaá ini na ña kényiko ndaa Ndios, chī sa nī keyiko na sa'a ña u'u, ña sa'ándá choon ñayuu yó'o.

¹² Kuá'a nda'ọ ña'a ió ka'in xí'ín ndó, tído ọ kándeé ta'on ndó katóni ndi'i ini ndoan viti. ¹³ Tído tá ná kásaa na kúú Espiritu ij, na kúú na ndaa, noón kúú na kī'ọ ña kandaá ndi'i ini ndọ ndí kían kúú ña ndaa. Chī ọ ká'an ta'on na xí'ín ndó ña kóni mií ná, di'a ka'an na xí'ín ndó sava'a sa'a ña nī seídó'ọ na. Ta kī'ọ na ña kandaá ini ndọ sa'a ndí kían veii koo chí noo. ¹⁴ Ta mií ná kedaá, dá natiin yu'u ñaño'ó, dá chī natiin na ña ió noo yú'u, ta kī'ọ na ña kandaá ini ndọ sa'án. ¹⁵ Ta ndidaá kúú ña'a ió noo tatái kúú ña'a mií, sa'a ñoó nī ka'in ña natiin na kúú Espiritu ij ña ió noo yú'u, ta kī'ọ na ña kandaá ini ndọ sa'án.

Kaá Jesús ña kúnda'í ini ra nduuan ña kadii ini ra

¹⁶ Sa kua'an kasandaá kuu ọ koni ká ndọ yu'u, dá ya'a cháá kuu, dá koni tuku ndó yu'u, dá chī no'i noo tatái Ndios —kaá na.

¹⁷ Dá nī kasá'a dao ta xionoo xí'ín ná ñoó ndátó'ón tá'an ra:

—¿Ndiva'a ká'an na dión? Chī kaá na: “Sa kua'an kasandaá kuu ọ koni ká ndọ yu'u, dá ya'a cháá kuu, dá koni tuku ndó yu'u, chī no'i noo tatái Ndios.” ¹⁸ ¿Ndi kóni kaa: “Sa kua'an kasandaá kuu ọ koni ká ndọ yu'u”? Kọ kandaá ini ọ ndi kóni kaa to'on nī ka'an na —kaá ra.

¹⁹ Dá nī kandaá ini Jesús ña kóni ra ndato'ón ñaá rá. Dá nī kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón tá'an mií ndó sa'a ña nī ka'in ña: “Sa kua'an kasandaá kuu ọ koni ká ndọ yu'u, dá ya'a cháá kuu, dá koni tuku ndó yu'u”? ²⁰ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña veii kuu nda'í kuaki ndó, ta nda'í ka'an ndọ, ta tein ndo'ọ ndó dión, kadii nda'ọ ini na kúú kuendá ñayuu yó'o. Ta va'ará kunda'í ini ndọ, tído ña kunda'í ini ndọ, ñoó nduuan ña kadii ini ndọ. ²¹ Chī kakaian ndo'ọ ndó tátọ'on kī'ọ ndó'ọ iin ña'a tá dákákían taleé, ndó'ọ nda'ọ níman, chī nī kasandaá hora kaki de'án. Tído tá nī ndi'i nī kaki xi, kúú nī nandodóan ña nī ndo'ọ níman, dá chī kadii nda'ọ ini ña sa'a ña nī kaki iin taleé ló'ọ ñayuu yó'o. ²² Dión ta'ani ndo'ọ ndo'ó, chī viti kúnda'í ini ndọ, tído nandió kọo tukui naki'in tá'in xí'ín ndó, dá kadii ini ndọ, ta kọ iin ta'on kandeé chituu ña kadii ini ndọ.

²³ Tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, ọ ndátó'ón ká ndọ yu'u sa'a ni iin ña'a, chī miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndaa mií vá ña'a ná kaka ndọ noo tatá Ndios xí'ín kuu yú'u, kī'ọ naan noo ndọ. ²⁴ Kọ ña'a ta'on kaka ndọ ni iin ña'a noo Ndios xí'ín kuu yú'u, sa'a ñoó ná kaka ndoan viti, ta kúú ni'i vá ndoan, dá ná kutí ndó xí'an kadii ini ndọ.

Kaá Jesús ña nī kandeé ná xí'ín ña kini ió ñayuu yó'o

²⁵ Sa'a dao ña'a nī tiin ndaai sa daná'í noo ndọ. Tído veii kuu ña kían ọ kée kai dión. Di'a kī'oi ña kandaá tá'í ini ndọ sa'a tatá Ndios. ²⁶ Tá ná kasandaá kuu dáá ñoó, dá kían kaka ndọ ña'a noo tatá Ndios xí'ín kuu yú'u, ta ka'in xí'ín ndó ña kọ káni kaa kuef nda'í yu'u sa'a ndọ noo ná, ²⁷ dá chī kú'u va ini tatá Ndios sa'a ndọ sa'a ña kóni ndọ yu'u, xí'ín sa'a ña kándísa ndó ña noo mií ná nī kii yu'u. ²⁸ Noo tatá Ndios nī kiii, ta nī kasáai ñayuu yó'o. Ta viti ko'in dánkooi ña, dá no'i noo ná —kaá Jesús.

²⁹ Dá nī kaa ta xionoo xí'ín ná:

—Viti kían xí'í'ọ ní ña kandaá tá'í ini ndu, ta kọ tiin ndaa ká ní sa'a dao ña'a ka'an ní xí'ín ndú. ³⁰ Viti kían kandaá ini ndu'u ña ndidaá tá'an ña'a ná'á ní, ta kọ xínño'ó kaa ndato'ón ndú mií ní, sa'a ñoó kándísa ndu'u ña nī kii ní noo Ndios.

³¹ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á viti ví kándísa ndó ña dión kíán? ³² Tído sa ñi kasandaá vá hora ña kuita noo ndó ko'on ndo, ta dánkoo mií ndó yu'u. Tído o kándoo mií ta'on yu'u, chi ió va tatá Ndios xí'ín. ³³ Ndidaá ña yó'o ñi ka'in xí'ín ndó, dá ná koo va'a ini ndo sa'á ña kándísa ndó yu'u. Ta ndo'o nda'o nio ndo ñayuu yó'o, tído kandeé ini ndo yu'u, dá chi ñi kandeéí xí'ín ña kini ió ñayuu yó'o —kaá na.

17

Xíka Jesús ña maní noo Ndios sa'á taa xionoo xí'ín ná

¹ Ndidaá ña yó'o ñi ka'an Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Ñi ndi'i daá, dá ñi ndane'e noo ná chí induú, dá ñi kaa na xí'ín Ndios:

—Tatá, sa ñi kasandaá vá hora, viti kíán kí'o ní ña natiin yu'u, na kúu de'e ní, ñañó'ó, dá ná natiin mií ní ñañó'ó noo yu'u, na kúu de'e ní. ² Chi mií ní ñi xí'o choon nooí dándákii ndidaá ñayuu, dá kí'oi ña kataki chíchí ndidaá na ñi xí'o ní nooí. ³ Ta ni'í ná ña kataki chíchí ná tá ná nakoni na mií ní, na kúu iin tó'ón diní Ndios ndaa, ta nakoni ta'ani na Jesucristo, na ñi tanda'á ní ñi kasáa.

⁴ Ñi nakí'oi ndidaá kúu ñañó'ó noo mií ní tein ñi sa ioi ñayuu yó'o, chi ñi daxínoi choon veii, ña kúu choon ñi xí'o ní nooí. ⁵ Sa'á ñoo, tatá Ndios, viti kí'o ní ña ná natiin tukui ñañó'ó kooi xoo ku'a mií ní noo sa natiin yu'u ñañó'ó ndaa rá ko ñá'a kasá'á ñayuu yó'o.

⁶ Sa ñi ka'in sa'a mií ní noo taa ñi xí'o ní nooí tein ñayuu ñayuu yó'o. Ta taa mií ní ñi sa kuu ra, ta ñi nakí'o ní ra noo ndá'a yu'u, ta ñi natiin va'a ra to'on mií ní. ⁷ Ta viti kándaá ini ra ña ndidaá choon ñi xí'o ní ñi kee yu'u kíán ñi natiin noo mií ní, ⁸ dá chi ndidaá to'on ñi xí'o ní nooí ñi kasto'in xí'ín rá, ta ñi natiin va'a raan, ta ná'a rá ña miían ndaa noo mií ní ñi kixii, ta kándísa ra ña mií ní kúu na ñi tanda'á ñaa veii.

⁹ Ta viti seí nda'áví noo ní sa'a rá, ta ko seí nda'áví noo ní sa'a dao ka ñayuu, sava'a sa'á taa ñi xí'o ní nooí seí nda'áví sa'a, dá chi taa mií ní kúu rá. ¹⁰ Ta ndidaá ña'a yu'u kúu ña'a mií ní, ta ndidaá ña'a mií ní kúu ña'a yu'u, ta xí'ín taa yó'o ñi natiin yu'u ñañó'ó.

¹¹ Ta o koo ka yu'u ñayuu yó'o, tído kandoo taa yó'o ñayuu yó'o, chi nasaai noo mií ní. Tatá Ndios, mií ní kúu na ii, ta seí nda'áví noo ní sa'á taa ñi xí'o ní nooí ña kandaka ní ra xí'ín ndée ní, dá kíán iin ná kakuu ra tát'on kí'o kúu mií yó. ¹² Tá sa xionooi ñayuu yó'o xí'ín ta ñi xí'o ní nooí, ñi sa ndaka va'i ra xí'ín ndée mií ní, ta ni iin tó'ón rá ko ní naá. Sava'a ra kúu de'e ña kini, roón kúu ra ñi naá, dá ná xinkoo noo ká'an tuti ii mií ní sa'a rá.

¹³ Tído viti nasaai noo mií ní, ta ká'in ña yó'o xían nani iói ñayuu yó'o, dá ná nakutí rá xí'an dii iní ra tát'on kí'o kádií ini yu'u. ¹⁴ Ta ñi xí'o yu'u to'on mií ní noo rá, ta viti na kúu kuendá ñayuu yó'o xiní u'u ñaa, dá chi ko kúu ta'on ra kuendá ñayuu yó'o, chi dión ni yu'u, ko ta'ón taa kuendá ñayuu yó'o kúu. ¹⁵ Ko seí nda'áví noo ní ña taó ní ra ñayuu yó'o, di'a seí nda'áví noo ní ña kandaá ní ra noo ña kini ió ñayuu yó'o. ¹⁶ Chi tát'on kí'o ko kúu ta'on yu'u kuendá ñayuu yó'o, kí'o dión ta'ani ndó'o taa yó'o, chi ko kúu ta'on ra kuendá ñayuu yó'o. ¹⁷ Ta kevíí ní ra xí'ín to'on ndaa ní, chi to'on mií ní kúu ña ndaa. ¹⁸ Tát'on kí'o ñi tanda'á ní yu'u veii ñayuu yó'o, kí'o dión ta'ani tanda'á yu'u mií rá ko'on ra kane'e ra to'in ñayuu yó'o. ¹⁹ Sa'á mií rá ko'in nakí'oi mií kee ña kóni ní, dá ná koni ra nakí'o ndisa ra mií rá noo mií ní kee to'on ndaa ní.

²⁰ Ta o duú sava'a sa'á taa yó'o oon ni seí nda'áví noo ní, seí nda'í ta'ani yu'u noo ní sa'a ndidaá na kasandaá kandeé ini na yu'u sa'á to'on dána'a taa yó'o, ²¹ dá ná kasandaá na kakuu na iin tó'ón, tát'on kí'o iin kúu mií ní xí'ín yu'u, tatá, ta iin kúu vá yu'u xí'ín mií ní, ta iin ná kakuu ta'ani na xí'ín yó, dá ná kándísa ndidaá ñayuu ña mií ní ñi tanda'á yu'u veii. ²² Tát'on kí'o ñi xí'o ní ñañó'ó nooí, kí'o dión ta'ani ñi xí'oi ñañó'ó noo ná, dá iin tó'ón ná kakuu na tát'on kí'o iin tó'ón vá kúu mií yó. ²³ Iin kúu vá yu'u xí'ín ná, ta iin kúu vá mií ní xí'ín yu'u, dión, dá koni ndisa na kakuu na iin tó'ón, dá ná kandaá ini dao ka ñayuu ña mií ní kúu na ñi tanda'á yu'u veii, ta ná kana'á ná ña kú'u ini ní sa'á na kándéé iní ñaa tát'on kí'o ndó'o ní xí'ín yu'u.

²⁴ Tatá, mií ní ñi xí'o ñayuu yó'o noo yu'u, ta kóni ña kandeí ta'ani na noo koo yu'u, dá ná kandeí na xí'ín, dá ná koni na choon ndato ñi xí'o ní nooí, chi sa daá kú'u va ini ní

sa'a yú'u nda rá kō ñá'a kava'a ñayuu yó'o. ²⁵ Tatá, mií ní kúú nā ndaa, tído kō ná'á ta'on nā kúú kuendá ñayuu yó'o mií ní, tído yu'u, ná'í mií ní, ta taa yó'o kúú rā ná'á ta'ani ra ña mií ní nī tanda'a yu'u veii. ²⁶ Sa nī xī'oi ña kándaá ini rā sa'a mií ní, ta ko'in kī'oi ña kandaá cháá ká ini rā sa'a ní, dá ná katī'a ra ku'u ini rā sa'a dao ká ñayuu tátō'on kī'o kú'u ini mií ní sa'a yú'u, ta iin ná kakuu yu'u xí'ín ná —kaá nā xí'ín tatá Ndios.

18

Di'a nī kuu tá nī tiin ra Jesús né'e ra kua'an rā noó tã né'e choon

¹ Tá nī ndi'i nī ka'an Jesús ndidaá tō'on yó'o, dá nī kee na kua'an nā xí'ín tã xíonoo xí'ín ná iin ká xoo yuyúu naní Cedrón, ta ñoo káandu'u iin ñó'o ká'ano noo káa yitó kuí'í. Dá nī ku'u na tein rá xí'ín tã xíonoo xí'ín ná. ² Ta Judas, tá'an rā kua'an naki'o Jesús noo ndá'a taa xiní u'u ñaá, roón kúú rā ná'á noo káa yitō ñoo, dá chí sa kua'a nda'o ta'ándá sa sá'an Jesús ñoo xí'ín taa xíonoo xí'ín ná. ³ Dá nī kee Judas ndáka ra iin tu'u soldado xí'ín dao ká taa kéchóon noó tã dutī saku'a xí'ín tã fariseo kua'an rā. Ta né'e ra ñó'o tóon xí'ín espada nī saá rā. ⁴ Ta sa ná'á vá Jesús ndí kían ndo'o na, sa'a ñoo nī natuu yati na noo rá. Dá nī ndatō'ón ñaá ná:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

⁵ Dá nī kaa rā xí'ín ná:

—Veí ndu tiin ndu Jesús, tã ñoo Nazaret.

Dá nī kaa nā:

—Yu'u kúuí.

Ta iin Judas xí'ín rá, chí veí ra naki'o ñaá rá noo ndá'a rá. ⁶ Tído tá nī ka'an Jesús: “Yu'u kúuí”, kúú nī nakaka sátá rá, dá nī kuéi ni'ini ra noñó'o. ⁷ Dá nī kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—¿Ndá yoo nándukú ndó?

Dá nī kaa rā:

—Jesús, tã ñoo Nazaret.

⁸ Dá nī kaa nā:

—Sa nī ka'in xí'ín ndó ña yu'u kúuí. Sa'a ñoo, tá yu'u nándukú ndó, dá kían konó ndó ná yaa tã xíonoo xí'ín yó'o ko'on rā.

⁹ Díón nī kaa nā, dá ná xinkoo tō'on nī ka'an nā xí'ín Ndios, dá chí nī kaa nā ña ni iin tó'ón taa nī xī'o na noo ná kō ní naá.

¹⁰ Ta né'e Simón Pedro iin espada. Dá nī taó ráan ini ñíi noo nákaa, ta kúú nī darkue'e rā tã kéchóon noó tã dutī kúú noó, chí nī sa'anda rā do'o xoo kuá'a rā. Ta Malco naní taa ñoo. ¹¹ Dá nī kaa Jesús xí'ín Pedro:

—Nachikaa va'a espada xaan ini ñíi noó nī sa káaan, dá chí ña ndó'i yó'o kúú tátō'on iin copa ndirá ova nī xī'o tatá Ndios ko'i. ¿Á kō ná'á ta'on yo'ó ña kánian ko'i rā? —kaá nā.

Ndáka ra Jesús nī saá rā ve'e tã dutī kúú noó

¹² Ndidaá tã soldado ñoo xí'ín tã sa'ándá choon noo rá, xí'ín tã kéchóon noó tã né'e choon noó nā Israel nī tiin ra Jesús, dá nī so'oni ñaá rá, ¹³ dá nī kee ra ndáka ñaá rá kua'an rā noó rā naní Anás, dá chí tã yó'o kúú xido Caifás, tá'an rā kúú dutī kúú noó kuia dáá ñoo. ¹⁴ Ta Caifás kúú rā nī ka'an ni'ini noó tã né'e choon noó nā ñoo Israel ña va'a cháá ká ná kuu iin tó'ón taa noo ndidaá nā ñoo Israel o duú kaan naá ndí'i nā ñoo ñoo.

Di'a nī ndo'o Pedro tá nī sa io rā yé'é ve'e Anás

¹⁵ Ta tákaa Simón Pedro xí'ín iin ká tã xíonoo xí'ín Jesús satá ná kua'an rā. Ta ná'á tá'an tã dutī kúú noó xí'ín tã né'e tá'an xí'ín Pedro kua'an rā. Sa'a ñoo nī kuu nī ku'u ra xí'ín Jesús nda yé'é ve'e tã dutī kúú noó ñoo. ¹⁶ Tído nī kandoo va Pedro iin ra satá vé'e. Sa'a ñoo nī keta tã xíonoo xí'ín Jesús ñoo, tá'an rā ná'á tá'an xí'ín tã dutī kúú noó ñoo. Dá nī ka'an rā xí'ín ñá'a ndaá yé'é ñoo ña ná konóan ku'u Pedro. ¹⁷ Dá nī ku'u ra. Dá nī kaa ñá'a ñoo xí'ín rá:

—Xíonoo ta'ani yo'ó xí'ín taa káa, ¿daá koó?

—Koó, o duú ta'on ñaá kúuí —kaá rā.

¹⁸ Ta n̄i kaḡ noo na kéchóon noḡ ta duti xí'ín ta kéchóon noḡ ta né'e choon ndíta na nádaa ná noḡ k̄éi ñó'ḡ, dá chí v̄ixi nd̄a'o. Ta ñóo ta'ani iin Pedro nádaa rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndatḡ'ón Anás Jesús sa'á ña k̄ee na

¹⁹ Dá n̄i ndatḡ'ón ta duti kúu noḡ Jesús ndá choon kuu na ta xionoo xí'ín ná, ta n̄i ndatḡ'ón ta'ani ñaá rá ndá sa'a dána'a na noḡ ñayuu. ²⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa daná'a túui noḡ ñayuu, chí daá kuití vá sa daná'i noḡ ná ini ve'e noḡ náta na xí'ín yé'é ñó'ḡ ká'ano noḡ ndítútí ndidaa na ñoo yo, na Israel, ta ni iin tó'ón ta'on ña'a kḡ ní dána'a de'íi. ²¹ Ta, ¿ndiva'a ndatḡ'ón ní yu'u? Va'a ka ndatḡ'ón di'a ní na n̄i seídó'o to'on sa daná'i sa'á ña n̄i ka'in xí'ín ná, dá chí ndidaa vá ná ná'á ndí k̄ián n̄i daná'i noḡ ná.

²² Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Jesús dión, dá n̄i koon iin ta kéchóon noḡ ta né'e choon da'anda noḡ ná, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Á k̄i'o dión ví ká'an yo'ó xí'ín ta duti kúu noḡ?

²³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá n̄i ya'i n̄i ka'in, xinóon, dá k̄ián, ka'an ndeí kḡ vá'a n̄i ka'in. Tído tá kḡ ní ya'i ká'in, dá k̄ián, ¿ndiva'a n̄i kanón yu'u? —kaá na.

²⁴ Ta kúu dión ndíko īi vá ná n̄i tanda'a ñaá Anás kua'an na noḡ Caifás, ta kúu mií ta duti kúu noḡ.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndatḡ Pedro sa'a Jesús

²⁵ Ta iin īi vá Pedro nádaa rá noḡ k̄éi ñó'ḡ ñóo. Dá n̄i kaa ra ndíta ñóo xí'ín rá:

—Taa xionoo ta'ani xí'ín Jesús kúu yo'ó, ¿daá kḡó?

Dá n̄i ndatḡ vá Pedro, ta kaá ra:

—Kḡó, ḡ duú ta'ón ñaá kúu.

²⁶ Dá n̄i kaa iin ta kéchóon noḡ ta duti kúu noḡ, ta kúu rá iin tá'an taa n̄i sa'anda Pedro do'ḡ ñóo:

—Yo'ó kúu ra n̄i xini yu'u xí'ín taa ñóo tein yitó kuí'í ñóo, ¿daá kḡó?

²⁷ Ta kúu n̄i ndatḡ tuku Pedro sa'a Jesús. Ta kúu mií dáa n̄i kana chéli.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa io Jesús noḡ Pilato

²⁸ Dá n̄i taó rá Jesús ve'e Caifás, dá n̄i kee ra ndáka ñaá rá kua'an ra ve'e chón ta romano. Ta sa n̄i t̄uu noḡ vá kuu dáa ñóo, ta kḡ ní ku'u ta'on ra ve'e chón ñóo, dá ná ḡ kándḡo yakó rá noḡ Ndios, dá kuu kadíni ra tein víkḡ pascua. ²⁹ Dá n̄i keta Pilato, tá'an ra né'e choon ká'ano kuendá Judea yé'é chón ñóo. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá:

—¿Ndá kuachi n̄i ya'a taa yo'ḡ n̄i kee ra?

³⁰ Dá n̄i kaa ra xí'ín rá:

—Tá kḡó kuachi ká'ano ní ya'a taa yo'ḡ n̄i kee ra, ta ḡ káne'e ta'on ndu ra kii ndu nak̄i'o ndu noḡ mií ní, ní kúu.

³¹ Dá n̄i kaa Pilato ñóo xí'ín rá:

—Kane'e ndó ra kua'an ndo, ta keyíko mií ndó sa'a rá tátḡ'on k̄i'o sa'ándá ley mií ndó choon.

Dá n̄i kaa ra Israel ñóo:

—Tído kḡó ích̄i ndú ña ka'ání ndú ni iin ñayuu —kaá ra.

³² Dión n̄i kuu, dá n̄i x̄inkḡo noḡ n̄i ka'an Jesús tátḡ'on k̄i'o ndo'ḡ na kuu na.

³³ Dá n̄i n̄andió kḡo Pilato n̄i ndu'u ra ini ve'e chón ñóo. Dá n̄i kana ra Jesús, dá n̄i ndatḡ'ón ñaá rá:

—¿Á ndaa yo'ó kúu rey noḡ na Israel?

³⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á dión ká'an mií ní, ḡ dao ka ñayuu n̄i ka'an dión xí'ín ní sa'a yú'u?

³⁵ Dá n̄i kaa Pilato:

—¿Ndi kee yu'u kandaa ini, ta ḡ duú iin ra Israel kúu yu'u? Ta ñoo mií vá yo'ó xí'ín ta duti saku'a, roón kúu ra n̄i nak̄i'o yo'ó noḡ ndá'í. Ta, ¿ndí k̄ián n̄i ya'ón n̄i keeón?

³⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kọ ní nátiin ta'oin choon né'i ñayúú yó'o. Dá chī tá ní nátiin ña ñayúú yó'o, dá kían ndakuei taa kúú kuendáí naá tá'an ra xí'ín ra Israel, ta ọ kónó ta'on ra yaaí noo ndá'a rá, ní kúú. Tído kọ ní nátiin ta'oin choon né'i ñayúú yó'o.

³⁷ Dá nì kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Á iin rey va kúú yo'ó, tá dáá?

Dá nì kaa Jesús:

—Míí ní kaá ña kúú yu'u iin rey. Ta nì kasáa yu'u ñayúú yó'o, ta nì kaki yu'u ñayúú yó'o, dá kí'oi kuendá sa'á ña ndaa. Ta ndidaa nà kúú kuendá ña ndaa, noón kúú nà nátiin va'a ña dána'i.

³⁸ Dá nì kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kíán kúú ña ndaa, tá dáá?

Tá nì ndi'i nì ka'an ra dión, dá nì keta tuku ra yé'é chóon nì ka'an ra xí'ín ta né'e choon noo nà Israel ñoó:

—Ni iin tó'ón ta'on kuachi ra kọ níí. ³⁹ Tído tein iin rá iin víkọ pascua dáyaá yu'u iin taa noo ra ñó'o ve'e kaa. Sa'á ñoó, ¿á kóni ndo ña dáyaá yu'u taa kúú rey noo nà Israel yó'o? —kaá ra.

⁴⁰ Dá nì kayu'ú ndidaa taa ñoó:

—¿Ná dá'a nì dáyaá ní taa xaan! ¿Barrabás di'a dáyaá ní! —kaá ra.

Tá'an ra naní Barrabás ñoó kúú iin ta kuí'íná.

19

¹ Dá nì sa'anda Pilato choon ña ná kani kini soldado sata Jesús. ² Dá tá nì ndi'i nì kani ñaá rá, dá nì kava'a ra iin corona íon, ta nì chinóo raan diní ná. Dá nì dakuí'ino ñaá rá iin dá'on kua'á toón, ³ dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Nà ká'ano kúú míí ní, nà kúú rey noo nà Israel.

Ta nì koon ra da'anda noo ná.

⁴ Dá nì keta tuku Pilato, dá nì kaa ra:

—Kandé'é ndó, ná ko'in taóí ra sata vé'e yó'o, dá kana'á ndó ña ni iin tó'ón ta'on kuachi ra kọ ní nání'í yu'u —kaá ra.

⁵ Dá nì keta Jesús, ta kánóo iin corona nì kava'a xí'ín íon diní ná, ta ndíxi na iin dá'on kua'á toón veí na. Dá nì kaa Pilato xí'ín rá:

—Yó'o íin ra viti.

⁶ Dá tá nì xini ñaá ta duti saku'a xí'ín ta ndaa yé'é ño'o, ta kúú nì'í nda'o nì kayu'ú rá:

—¿Chirkaa ní ra ndika cruz! ¿Chirkaa ní ra ndika cruz!

Dá nì kaa Pilato:

—Yó'o natiin míí ndó ra, ta chirkaa ndó ra ndika cruz, dá chī ni iin tó'ón ta'on kuachi taa yó'o kọ ní nání'í yu'u.

⁷ Dá nì kaa ra xí'ín Pilato:

—Tído ley ndu'u kíán sa'ándá choon ña kánian kuu ra, dá chī chínaní rá míí rá kúú rá de'e Ndios.

⁸ Tá nì seídó'o Pilato ña nì ka'an taa ñoó dión, ví'í ka ví nì yu'ú ra ka'ání rá Jesús. ⁹ Dá nì kee Pilato ndáka tuku ñaá rá nì ndu'u ra kua'an ra ini ve'e chóon. Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndeí nì kison?

Tído ni iin to'on kọ ní ká'an na. ¹⁰ Dá nì kaa Pilato:

—¿Ndiva'a kọ ká'on xí'ín yu'u? ¿Á kọ ná'á ta'an voon ña ío choon noo ndá'í ña chirkaai yo'ó ndika cruz, ta ío ta'ani choon noo ndá'í ña dáyaai yo'ó ko'on?

¹¹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta nì lú'u choon koó noo ndá'a míí ní keykọ ní sa'í tá kọ ní kixian chí induú di'a. Tído ká'ano cháá ka kuachi ndído ta nì nakí'o yu'u noo ndá'a ní —kaá na.

¹² Ta nda míí hora daá ndúkú Pilato ña dáyaá ra Jesús, ká'án rá. Tído ndúndéé ta duti xí'ín dao ka ta ndíta xí'ín rá káyu'ú rá:

—Tá ná dáyaá ní taa xaan, dá kíán kọ íin ta'on ní xí'ín César, ta né'e choon ká'ano. Dá chī ndi ndáa taa chínaní míí rá kúú rá iin rey, roón kúú ra naá xí'ín César.

¹³ Tá n̄i seido'o Pilato ña n̄i ka'an ra dión, dá n̄i taó túku ra Jesús. Dá n̄i sa koo ra noo tá'andá choon iin xián noo naní Gabata xí'ín to'on hebreo. Ta to'on yó'o kóni kaa piso n̄i kava'a xí'ín yuu. ¹⁴ Táto'on kaxuu káa kuú kénduu na Israel ña kadíni na kuendá víko pascua, dá n̄i kaa Pilato:

—¡Yó'o ín na kúú rey noo mií ndó!

¹⁵ Dá n̄i kayu'ú ñayuu ñoó:

—¡Ka'ání ní ra, ka'ání ní ra ndika cruz!

Dá n̄i kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndiva'a kóni ndo ña chirkaai rey ndo ndika cruz?

Dá n̄i kaa ta duti saku'a ñoó:

—¡Sava'a César vá kúú rey ndu! —kaá ra.

¹⁶ Dá n̄i nakí'o ñaá Pilato noo ndá'a soldado, ña ná ko'on ra chirkaa ñaá rá ndika cruz. Dá n̄i tiin ñaá rá, dá n̄i kee ra ndáka ñaá rá kua'an ra.

Di'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús ndika cruz, dá n̄i xí'i na

¹⁷ Dá n̄i sa dokó Jesús cruz kua'an na iin xián noo naní Gólgota xí'ín to'on hebreo. To'on yó'o kóni kaa lásá diní ndii. ¹⁸ Ta ñoó n̄i chirkaa ra Jesús ndika cruz. Ta n̄i chirkuai ta'ani ra uu ka taa, ta iin iin xoo díin ná tákuei iin iin ra. Ta me'í ín cruz noo tákaa Jesús. ¹⁹ Dá n̄i taa Pilato to'on noo iin tabla, ta n̄i chindá'a iin soldado ña diní cruz noo tákaa Jesús. Ta kaáan di'a: “Taa yó'o kúú Jesús, ta ñoo Nazaret, ta kúú rá rey noo na ñoo Israel.” ²⁰ Ta kúú kua'á nda'o na ñoo Israel n̄i ka'i to'on yó'o, dá chi yati yú'u ñoo vá n̄i chirkaa ra Jesús. Ta tándaa letra ká'an yú'u hebreo, xí'ín yú'u griego, xí'ín yú'u latín. ²¹ Dá n̄i kaa ta duti saku'a xí'ín Pilato:

—Ná dá'a ni taa ní ña kúú rá rey noo na Israel. Va'a kaan di'a ná taa ní: “N̄i kaa taa yó'o ña kúú rá rey noo na Israel.”

²² Dá n̄i kaa Pilato:

—Ña sa n̄i taai kían iin íchi vá n̄i kandooan kooan dión.

²³ Tá n̄i ndi'i n̄i chirkaa soldado ñoó Jesús ndika cruz, dá n̄i sa'anda kuálí rá dá'on ná. Ta n̄i kee ra ña komi tá'í, dá n̄i tiin ra iin iin tá'í ñá. Ta n̄i tiin ta'ani ra kotó n̄i sa ndixi na ñoó, tído iin da'ón kání níí vá kían, ko ta'ón tukuan. ²⁴ Dá n̄i ndat'ón tá'an soldado ñoó:

—Ná dá'a ni ndatá yóan, va'a kaan ná kadikí yo suerte, dá ná kande'á ndi ndaa yoo kandoo xí'án —kaá ra.

Dión, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chi di'a kaáan: “N̄i naka'anda ra dá'on n̄i sa ndixii, ta n̄i sadikí rá suerte xí'ín dá'ón.” Ta kí'o dión n̄i kee soldado ñoó xí'ín dá'on ná.

²⁵ Sa'a cruz noo tákaa na ñoó ín naná na, ta ín ta'ani ku'u ló'o naná na, ta ín ta'ani María, ñadi'í Cleofas, ta ín ta'ani María Magdalena. ²⁶ Tá n̄i xini Jesús naná na xí'ín iin ta xionoo xí'ín ná, tá'an ra maní cháá ka noo ná, dá n̄i kaa na xí'ín naná na:

—Naná, taa xaan kúú de'ón viti.

²⁷ Dá n̄i kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ñoó:

—Na xaan kúú nanóon viti —kaá na.

Nda kuu dáá ñoó n̄i nakuaka va'a ra naná Jesús koo na ve'e ra.

²⁸ Ta sa ná'á vá Jesús ña sa n̄i xinkoo ndi'i choon vei na, sa'á ñoó n̄i kaa na di'a, dá n̄i xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios:

—¡Íchi inii!

²⁹ Ta ñoó ín iin kidi n̄i chití díní ñó'o vino iá. Dá n̄i sa'an iin taa n̄i dakéta ni'ini ra iin tá'í dá'on ini vino iá ñoó, dá n̄i so'oni raán diní iin yíto naní hisopo. Dá n̄i chinee raan yú'u Jesús. ³⁰ Tá n̄i ndi'i n̄i tu'u na lú'u vino iá ñoó, dá n̄i kaa na:

—Sa n̄i kuu va viti.

Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá n̄i narkandéi diní ná, ta kúú n̄i nakí'o na mií ná n̄i xí'i na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i dakú'u iin soldado iin kaa diní yokó yu'ú yika Jesús

³¹ Dá n̄i sa'an ta né'e choon noo na Israel noo Pilato, dá chi sa kenduu na Israel ña'a kadíni na kuendá pascua, ta ko kóni ra ña karkuei taa ñoó ndika cruz kuu nani'i ndée ná, dá chi mií kuu dáá ñoó kankao víko pascua. Sa'á ñoó n̄i seí nda'í ra noo Pilato ña ná konó

rá ta'anõ di'in taa ñoó, dá ná kuu dánóo ñaa rá ndjika cruz. ³² Sa'á ñoó ni sa'an soldado ni sa'anõ ra di'in ndi nduú taa tárkuei dáó xí'in Jesús. ³³ Tído tá ni kasandaá ra noõ tákaa Jesús, ta kúu ni xini ra ña sa ni xi'i va na, sa'á ñoó ko ní sa'anõ ta'on ra di'in na. ³⁴ Tído iin ta soldado ñoó ni dakú'u ra iin kaa dini yokó yu'ú yika ná, ta vití'ón ni kankuei nij xí'in takuí. ³⁵ Ta mií na ni xini ña ni kuu dión, noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o, ta ná'á ná ña kíán ña ndaa, dá kandísa ta'ani ndó ña ká'an na. ³⁶ Dión ni ndo'o Jesús, dá ni xinkoo noõ ká'an tuti ij Ndios: "O tá'anõ ta'on ni iin lásá na." ³⁷ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a: "Koni xí'in noõ ñayuu na ni ku'u kaa yu'ú yika."

Di'a ni kuu tá ni nduxi Jesús

³⁸ Ni ndi'i, dá ni sa'an José, ta ñoo Arimatea, noõ Pilato. Ta kúu rá iin ta kuendá Jesús, tído kándísa de'é va ñaa rá, chi yu'ú ra kée ta né'e choon noó na Israel. Ta ni séi nda'í ra noõ Pilato ña ná konó rá ko'on ra naki'in ra yikí koño Jesús. Dá ni sonó Pilato ña kee ra dión. Dá ni sa'an ra ni danóo ra yikí koño na. ³⁹ Ta ni saa ta'ani Nicodemo, tá'an ra ni sa'an ni ndat'ón xí'in Jesús iin sakuaá. Ta né'e ra tát'on oko uxi kilo ña támi sá'an ni daká tá'an xí'in mirra xí'in áloe. ⁴⁰ Dá ni chituú ra yikí koño Jesús xí'in dá'on yadí ni chichi ña'a támi sá'an ñoó, chi ki'o dión kée na Israel xí'in ndidaá na xí'i noõ ná, dá dánduxi ñaa ná. ⁴¹ Ta yati noõ ni sarkaa na ndjika cruz, ñoó kándu'u iin ñó'o noõ kaa yitó ku'í. Ta ñoó nákaa iin yái saa noõ nduxi ndji. Ta ni iin tó'ón ndji ko ñá'a nduxi ñoó. ⁴² Ta ñoó ni dánduxi na Jesús, chi yati va kíán, chi sa kua'an ndi'i va kuu kénduu na ña'a kadíni na kuendá pascua.

20

Di'a ni kuu tá ni nataki Jesús

¹ Ta kuu mií noõ kásá'á sa'a semana, kúu ni kee María Magdalena kua'an yái noõ ni nduxi Jesús, ta iin naá cháa ij vá. Tído tá ni saaan, kúu sa ni kuxoo va yuu ndadí yu'ú yái ñoó. ² Dá ni nandió kooán ni kankonoán kua'an kasto'án xí'in Simón Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús, tá'an ra maní cháa ka noõ ná. Tá ni saaan, dá ni kaaan xí'in rá:

—Ni naki'in ra yikí koño sato'o yo né'e ra kua'an ra, ta xíni ndeí ni chikáa ñaa rá.

³ Dá ni kee Pedro xí'in iin ka ta xionoo xí'in Jesús kua'an ra kandé'é rá yái ñoó. ⁴ Ta taxí tá'an ra kua'an ra, tído ni'i cháa ka kua'an iin ka taa ñoó o duú Pedro. Sa'á ñoó dinñó'o ka mií rá ni saa yu'ú yái ñoó. ⁵ Dá ni chinee noõ rá ni sa nde'é rá inian. Ta sava'a dá'on ni sa tuú yikí koño na kánóo, tído ko ní ku'u ta'on ra. ⁶ Ni ndi'i, dá ni kasáa Pedro. Dá ni ku'u ra, dá ni xini ra dá'on ni sa tuú na kánóo. ⁷ Tído iin ka dá'on ni sa yi'i dini ná ko kánóo dáó ta'on ña xí'in dá'on ni sa tuú na ñoó. Dá chi iin ka va xían ni natuúan kánóoan. ⁸ Nda daá ví, dá ni ku'u taa ni kasáa mií noõ ñoó. Tá ni xini ra ndidaá ña yó'o, dá ni kandísa ra. ⁹ Tído kóni ij vá kandaa ini ra to'on ká'an tuti ij Ndios ña miían ndúsa kánian nataki Jesús tein na ni xi'i. ¹⁰ Dá ni nandió kuéi ra ni ndisáa ra noõ ndeí dao ka ta xionoo xí'in Jesús.

Di'a ni kuu tá ni na'a noõ Jesús noõ María Magdalena

¹¹ Kúu ni nandió koo María íán nde'í'i ña yu'ú yái ñoó. Ta tein nde'í'i ña íán ñoó, dá ni chirnee noõan ni sa nde'án ini yái ñoó. ¹² Ta kúu ni xinian ndeí uú ángel, ta ndíxi na da'ón kuxí kachi. Ta ndeí na noõ ni sa nóo yikí koño Jesús. Iin na ió xoo noõ ni sa kuu dini ná, ta iin ka na ió xoo noõ ni sa kuu sa'a ná. ¹³ Dá ni kaa na xí'in María:

—Ki'o ló'o, ¿ndi kíán ndó'ón ña nde'í'in?

Dá ni kaaan:

—Sákii, dá chi ni naki'in ra yikí koño sato'i né'e ra kua'an ra, ta ko ná'á ta'on yu'u ndeí ni chikáa ñaa rá.

¹⁴ Tá ni ndi'i ni ka'an dión, dá ni nandió kooán ni sa nde'án chí sata, kúu ni xinian iin Jesús, tído ko ní nákonian ña kúu ná Jesús. ¹⁵ Dá ni kaa na xí'an:

—Ki'o ló'o, ¿ndiva'a nde'í'i yo'ó? ¿Ndá yoo nándukón?

Dá ni ka'an María ña kúu rá ta ndaa yitó ku'í ñoó. Dá ni kaaan xí'in ná:

—Tatá, tá n̄i n̄aki'in ní yikí koño n̄i s̄a k̄aa yó'o né'e ní kua'an ní, kastō'on ní xí'ín ndeí n̄i chik̄aa n̄ian, dá ná ko'in n̄aki'in ña.

¹⁶ Dá n̄i kaa Jesús:

—¡María!

Ta kúu n̄i n̄andió koón n̄i s̄a nde'an noo ná, dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—¡Raboni! (To'on yó'o kóni kaa maestro.)

¹⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'an:

—Ná dá'a ni kakō'ón yu'u, María, dá ch̄i ko ñá'a ta'on no'i noo tatái. Va'a kaaan kua'an kastō'ón xí'ín ñani kuálíi, ta ka'on xí'ín xí ña nanai no'i noo ió tatái, na kúu ta'ani tatá mií ndó, na kúu Ndios noo yú'u, ta kúu ta'ani na Ndios noo ndo'ó —kaá na.

¹⁸ Dá n̄i kee María Magdalena ñoó kua'an kastō'an xí'ín ta xionoo xí'ín Jesús ña n̄i xini xí'ín nooan Jesús, ta n̄i n̄akani ta'anián xí'ín rá sa'á ña'a n̄i ka'an na xí'an.

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo Jesús noo ta xionoo xí'ín ná

¹⁹ Tá n̄i kuaá kuu noo kás'á sa'a semana ñoó, ndadí toon yé'é ve'e noo ndeí ta xionoo xí'ín Jesús, dá ch̄i yu'ú ra oon ni tiin ñaá ta né'e choon noo na Israel. Ta kúu iin kuití vá n̄i s̄a ku'ín Jesús me'í noo ndeí ra ñoó. Dá n̄i kaa na:

—Ná koo va'a ini ndo.

²⁰ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá n̄i daná'a na ndá'a ná xí'ín yika ná noo rá. Kúu n̄i kadii nda'o ini ra n̄i xini ra ña n̄i nataki sato'o yo. ²¹ Dá n̄i kaa tuku Jesús:

—Ná koo va'a ini ndo. Tató'on k̄i'o n̄i tanda'á tatái yu'u veii, k̄i'o dión ta'ani tanda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo kane'e ndó to'in.

²² Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá n̄i tuu tach̄i ná noo ndeí ra, dá n̄i kaa na:

—Natiin ndó Espiritu īi Ndios viti. ²³ Tá ndi ndáa mií na xí'o ká'ano ini ndo sa'á kuachi, ta k̄i'o ká'ano ta'ani ini Ndios sa'á kuachi na. Ta ndi ndáa mií na ko xí'o ká'ano ini ndo sa'á kuachi, ta ni Ndios o k̄i'o ká'ano ta'on ini sa'á kuachi na —kaá na.

Ko x̄in Tomás kandisa ra ña n̄i nataki Jesús

²⁴ Ta Tomás, tá'an ra ká'an xí'ín ná Dídimó, roón kúu iin ta nákaa tein ndin ux̄i uu ta xionoo xí'ín Jesús, tído ko ta'ón ra ió tá n̄i na'a noo Jesús noo dao ka ta ñoó. ²⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kaa ta ñoó xí'ín rá:

—¡N̄i xini ndu sato'o yo Jesús!

Dá n̄i kaa Tomás:

—Ta ná o koníi xí'ín nooí noo n̄i ku'u nduyo ñoó ndá'a ná, ta ná o chí'ii din̄i ndá'í noo n̄i ku'u nduyo ñoó, ta ná o chí'ii ndá'í yika ná noo n̄i tarkue'e ñoó, o kándisa ta'on vei —kaá ra.

²⁶ Tá n̄i ya'a ona kuu, ndeí tuku ta xionoo xí'ín Jesús ini ve'e ñoó, ta ió Tomás xí'ín rá viti. Ta ndadí toon yé'é ndeí ra. Kúu iin kuití vá n̄i s̄a ku'ín Jesús me'í noo ndeí ra ñoó, dá n̄i kaa na:

—Ná koo va'a ini ndo.

²⁷ Dá n̄i kaa na xí'ín Tomás:

—Nakíi, kande'ón ndá'í, ta chí'ii din̄i ndá'ón noo n̄i ku'u nduyo, ta chí'ii ta'ani din̄i ndá'ón noo n̄i tarkue'e yikaí. O sa kákuuón iin ta nákani kuach̄i ini, iin ta kandisa kakuuón.

²⁸ Dá n̄i kaa Tomás xí'ín ná:

—Míian ndaa kuiti mií ní kúu sato'o yu'u, ta mií ní kúu Ndios yu'u.

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa'á ña n̄i xini xí'ín nooon yu'u, sa'á ñoó n̄i kándisón, Tomás. Tído ndiká'an ví na kándisa va'ará ko ní xini na yu'u.

Ká'an Juan ndiva'a n̄i taa na tuti yó'o

³⁰ Kua'á ka ví ña'a ná'ano n̄i kee Jesús noo ta xionoo xí'ín ná, tído ko ní taa ndi'i ta'on yu'an noo tuti yó'o. ³¹ Tído to'on yó'o kían n̄i taai, dá kandisa ndó ña Jesús kúu Cristo, na dákaí ñaá, ta kandisa ndó ña mií ná kúu de'e Ndios. Ta tá ná kandeé ini ndo ná, dá kían koni ndo kataki chí'í ndó sa'a mií ná.

21

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo tuku Jesús noo usá t̄a xionoo xí'ín ná

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo tuku Jesús noo t̄a xionoo xí'ín ná noo kúu yu'ú taño'o naní Tiberias. Ta di'a n̄i kuu: ² Ta né'e tá'an īi vá Simón Pedro xí'ín Tomás, t̄a ká'an xí'ín ná Dídimo, xí'ín Natanael, t̄a ñoo Caná, ña nákaa chí kuendá Galilea di'a, xí'ín ndi nduú de'e Zebedeo, xí'ín ūu k̄a t̄a xionoo xí'ín Jesús. ³ Dá n̄i kaa Simón Pedro xí'ín dao k̄a t̄a ñoo:

—Ko'ín tiin tiyaká viti.

Dá n̄i kaa dao k̄a t̄a ñoo:

—Ko'on ta'ani ndu'u xí'ón.

Dá n̄i kee ra kua'an ra. Dá n̄i saa ra n̄i kaa ra ini iin barco, tído sakuaá dáá ñoo ni iin tó'on tiyaká k̄o ní t̄in ra. ⁴ Tá sa kua'an tuu noo vá, ta kúu sa yu'ú taño'o ñoo vá iin Jesús, tído k̄o ní nákonni ta'on ñaá t̄a xionoo xí'ín ná. ⁵ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—De'e kuálí, ¿á sa n̄i tiin ndó tiyaká kei ndo?

Dá n̄i kaa ra:

—¡Koo!

⁶ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Chikaa ndo ñono xaan chí xoo kuá'a di'a barco ndo, dá tiin ndó tiyaká —kaá na.

Tá n̄i kee ra dión, ta kúu kuá'a nda'o tiyaká n̄i tiin ra, sa'á ñoo k̄o kándeé ta'on ra taó rá ñono rá. ⁷ Dá n̄i kaa t̄a maní cháá k̄a noo Jesús xí'ín Pedro:

—¡Sato'o va yó kúu na káa!

Tá n̄i kandaá ini Simón Pedro ña kúu ná Jesús, dá n̄i nakui'ino ra dá'on rá, dá chí sa n̄i taó vá raan. Dá n̄i ndao ra n̄i keta ra kua'an ra ini takuií. ⁸ Ta n̄i kandoo kueé dao k̄a t̄a ñoo vei ra xí'ín barco. Ta ñoo ra ñono noo ñoo tiyaká ñoo vei ra, ta kíán t̄ato'on iin ciento metro nda noo kúu yu'u ñoo'ó ichí. ⁹ Tá n̄i kankuei ra ini barco ñoo, kúu n̄i xini ra sa ndío va ñoo'ó t̄ikeí, ta kánoo iin tiyaká chó'o rí, ta sa ió ta'ani pan. ¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tei ndó dao k̄a tiyaká duú n̄i tiin ndó xaan —kaá na.

¹¹ Dá n̄i kaa Pedro ini barco, dá n̄i ditá rá ñono ñoo nda noño'ó ichí, ta n̄i chitíán ñoo tiyaká ná'ano, ta kúu rí iin ciento ūu diko uxi oní. Ta va'ará kuá'a nda'o n̄i sa kuu rí, tído k̄o ní ndata ta'on ñono ñoo. ¹² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄a ñoo:

—Nakí ndo kadini ndo.

Dá n̄i saa ra, tído ni iin tó'on rá k̄o ní dándaa ndato'on ndá yoo kúu ná, dá chí sa ná'á vá rá ña sato'o yo Jesús kúu ná. ¹³ Dá n̄i tiin Jesús pan ñoo, dá n̄i xi'o naan noo rá, ta n̄i xi'o ta'ani na tiyaká n̄i cho'o ñoo noo rá. ¹⁴ Ta viti xino oní ta'ándá ná'a noo Jesús mií ná noo t̄a xionoo xí'ín ná nda kuu n̄i natakí na tein na n̄i xi'i.

Ká'an Jesús xí'ín Pedro ña ná kandaka ra ñayuu na t̄ato'on kée iin t̄a ndáka léko

¹⁵ Tá n̄i ndi'i n̄i sadini ra, dá n̄i kaa Jesús xí'ín Simón Pedro:

—Simón, de'e Jonás, ¿á kóni cháá k̄a yo'ó yu'u o duú dao k̄a t̄a xaan?

Dá n̄i kaa ra:

—Jaan, ná'á vá mií ní ña kóni ñaái, tatá.

Dá n̄i kaa Jesús:

—Koo inon kandakón ñayuu t̄ato'on ki'o kée iin ra ndáka léko.

¹⁶ Dá n̄i nandio koo tuku na n̄i ndato'on ñaá ná ta'ándá kúu ūu:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miían ndaa kóni yo'ó yu'u?

Dá n̄i kaa Pedro:

—Jaan, ná'á vá mií ní ña kóni ñaái, tatá.

Dá n̄i kaa na:

—Koo inon kandaka va'on ñayuu.

¹⁷ Dá n̄i ndato'on tuku ñaá ná ta'ándá kúu oní:

—Simón, de'e Jonás, ¿á miían ndaa kóni yo'ó yu'u?

Ta kúu nda'í va n̄i kuu ini Simón Pedro, dá chí oní ta'ándá n̄i nandio koo na n̄i ndato'on ñaá ná: “¿Á kóni yo'ó yu'u?” Dá n̄i kaa ra:

—Sato'i, ndidaá tá'an va ña'a ná'á mií ní, sa'á ñoo ná'á vá ní ña kóni yu'u mií ní.

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Koo in̄on kandaka va'ón ñayuūi, tá dáá. ¹⁸ Mífan ndaa ná ka'in xí'ón ña tá n̄i sa kuuón iin ta ló'o, sa naku'i'ínón míí vóón dá'am̄on, ta sa xionooón noo ká'an mí'ón. Tído tá ná kusá'ánón, dá kían ndá ná dákaa voon ndá'on, ta nda iin ka va ñayuu dákui'ino yo'ó do'on̄o, ta katiin ndaa ra yo'ó ko'on noo ko ká'ón ko'on.

¹⁹ Díon n̄i ka'an na sa'á ndí kían ndo'o Pedro kuu ra, dá natiin Ndios ñañó'ó. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Koo in̄on kandik̄on yu'u.

Ká'an Jesús sa'á taa kú'u ini na sa'a

²⁰ Dá n̄i nandíó koo Pedro n̄i sa nde'é rá chí sata, dá n̄i xini ra tákaa ñaá ta man̄i cháá ka noo Jesús vei ra. Ta taa yo'ó kúu ra n̄i sa io díin Jesús noo n̄i sadíni na sakuaá dáá ñóó, ta míí rá n̄i ndato'ón ñaá: “¿Ndá yoo kúu ra naki'o ñaá noo ndá'a taa xini u'u ñaá?” ²¹ Dá tá n̄i xini ñaá Pedro, dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—Sato'i, ¿ndí kían ndo'o taa káa?

²² Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kóni yu'u ña koo ij vá taa káa nda ná kasandaá kuu nandíó kooi kasaai ñayuu'ó yo'ó, ¿ndiva'a sa'ání yo'ó mí'ón? Dá ri yo'ó koo in̄on kandik̄on yu'u.

²³ Ta sa'á ña n̄i ka'an na díon, sa'á ñoó n̄i kasá'á dao ka na kúu kuendá Jesús ká'an na ña o kúu ta'on taa yo'ó. Tído ko ní ká'an Jesús ña o kúu ra, n̄i kaa na ña tá kóni na ña koo ij vá taa ñoó nda ná kasandaá kuu nandíó koo na kasaá na ñayuu'ó yo'ó: “¿Ndiva'a sa'ání yo'ó mí'ón?” ²⁴ Ta taa ká'an Jesús sa'a yo'ó kúu yu'u, ta xionoo xí'ín ná, ta xí'oi kuendá sa'a ndidaá ña yo'ó, ta n̄i taai ña. Ta ná'á yó ña kuendá xí'oi sa'án kíán ña ndaa. ²⁵ Ta ió kuá'á ka ví ña'a n̄i kee Jesús. Sa'á ñoó tá ní táai iin rá iian, taó kuendá yu'u ña o keta ta'on ñayuu'ó yo'ó kaño'o libro nákani sa'a ndidaá ña n̄i kee na. Díon ná koo.

To'on yó'o ká'an sa'á ña ni kee na kúu apóstol

Ni kaa Jesús ña kasaq Espiritu ij Ndios koo na xí'ín yó

¹ Ta libro mií noó ña kían ni taai koo noo ní, Teófilo, kían ká'an sa'a ndidaá kúu ña ni kee Jesús, xí'ín ndidaá kúu ña ni daná'a na nda rá mií sa'a, ² ta nda kuu ni kaa na kua'an nó'o ná induú. Tído tá ko ñá'a nana na no'o na, dá ni sa'anda na choon xí'ín ndée Espiritu ij Ndios noó ta kúu apóstol, tá'an ra ni kaxi na kane'e to'on na.

³ Tá ni ndi'i ni natakí Jesús, dá ni na'a na mií ná noó taa ñoo. Ta kua'á ña'a ni kee na noo rá, dá ná kandaá ini ra ña takí na. Chi tein uu diko kuu ni na'a na mií noo rá, ta sa daná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

⁴ Ta tein ió na xí'ín taa ñoo, dá ni sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—O sa kánkuei ndó ñoo Jerusalén yó'o. Kandati ndó nda ná kasaq na ni kaa tatái k'i'o na noo ndo, táto'on ni ka'ín xí'ín ndó. ⁵ Miífan ndaa kían ña Juan kúu na ni sa dakódo ndúta ñayuu xí'ín takuí. Tído tixi cháá vá kuu, dá kodo ndúta ndo xí'ín Espiritu ij Ndios —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁶ Dá ni ndato'ón ñaá ta ni nditúti ndéi xí'ín ná ñoo, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á ko'on ní k'i'o ní ña dándáki na ñoo yo, na Israel mií ná viti?

⁷ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko káni ta'an vaan ña kana'á ndo'ó ndá kuu o ndá oon ni chikaa ini tatá Ndios koo dión, chi iin tó'ón mií vá ná kómí choon kaa ndá oon kooan. ⁸ Tído natiin ndó choon tá ná xino Espiritu ij Ndios dákúti ná nío ndo, dá kánkuei ndó k'i'o ndó kuendá sa'á yú'u noo na ñoo Jerusalén, xí'ín ndidaá ka ñoo ñó'o kuendá Judea yó'o, xí'ín ndidaá kúu ñoo ñó'o chí kuendá Samaria, xí'ín ndidaá kúu xían nda noo xíká cháá ka ñayuu yó'o.

⁹ Dá tá ni ndi'i ni ka'an Jesús dión, dá ni xini taa ñoo ña konana na kua'an nó'o ná induú. Ta kúu ni ndu'u na tein iin viko. Ta kúu ni da'i na noo rá.

¹⁰ Ta kúu ndíta ió rá ndé'é rá chí induú noo konana Jesús kua'an nó'o ná. Kúu iin kuitío ni sa kuíta uu taa ndíxi da'ón kuxí noo ndíta ra ñoo. ¹¹ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndo'ó, taa Galilea xaan, ¿ndiva'a ndíta ndo'ó ndé'é ndó chí induú káa? Mií Jesús, na ni nana kua'an nó'o induú, táto'on k'i'o ni xini ndo ni nana na kua'an nó'o ná induú, k'i'o dión ij vá koni ndo nandió koo tuku na kii na —kaá ángel ñoo xí'ín rá.

Di'a ni kuu tá ni tuu iin ka taa nakuijn kakuu apóstol noo Judas

¹² Dá ni noo taa ñoo yúku naní Olivos, dá ni kee na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén, chi yati né'e tá'an xí'ín ñoo Jerusalén, chi kían táto'on k'i'o sónó ley kuu kaka na Israel kuu nani'i ndée ná. ¹³ Dá tá ni nasáa na ve'e noo ndéi na ñoo, dá ni kaa na ni ku'u na ini ve'e kánóo diní ve'e ñoo. Ta ñoo kúu noo ió Pedro xí'ín Jacobo, xí'ín Juan, xí'ín Andrés, xí'ín Felipe, xí'ín Tomás, xí'ín Bartolomé, xí'ín Mateo, xí'ín Jacobo, tá'an ra kúu de'e taa naní Alfeo, xí'ín Simón, tá'an ra kúu kuendá ta Zelote, xí'ín Judas, tá'an ra kúu ñani Jacobo. ¹⁴ Ndidaá taa yó'o kúu ra daá kuití nátaka ká'an xí'ín Ndios, ta ndéi ta'ani dao na ñá'a xí'ín rá, xí'ín María, na kúu naná Jesús, xí'ín ra kúu ñani Jesús.

¹⁵ Ta tein kuu daá ñoo, dá ni nakuíjn ndichi Pedro me'í na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Ta kúu ná táto'on iin ciento oko ñayuu. Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

¹⁶ —Ndo'ó, ñani, miífan kánian xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, ña ni ka'an mií Espiritu ij Ndios xí'ín David tá sa na'á. Chi ni ka'an David sa'á ña kee Judas, tá'an ra ni sa'an ni nak'i'o Jesús noo ndá'a ta né'e choon. ¹⁷ Ta Judas ñoo ni sa kuu iin taa ni sa káa tein ndu'u, ta ni natiin dáó ta'ani ra choon xí'ín ndu'u.

¹⁸ Ta ni xiin ra iin ñó'o xí'ín di'ón ni ki'in ya'i ra sa'á ña kini ni kee ra. Kúu ni kankao díní rá, ta ni ka'andi tij ra, ta kúu ni kánkuei ndi'i xiti ra. ¹⁹ Tá ni kandaá ini na ndéi ñoo Jerusalén ña dión ni ndo'o ra, dá ni chinaní ná noñó'o ñoo Acéldama. Ta to'on yó'o kóni kaa Nío'o Nií. ²⁰ Dión, dá ni xinkoo to'on ká'an libro Salmos, chi di'a kaáan:

Ná kandoo ndava'a ve'e ra.

Ta ni kọ́ iin kạ ná kande'i iniaṅ.

Ta kaá ta'anian:

Ñạ iin kạ va ñayuu natiin choon ni sạ ne'e ra.

²¹ 'Ta viti tein yó yó'o ñó'o dao taa, tá'an rạ ni sạ xionoo ta'ani xí'ín ndu'u ndidaá tiempo ni sạ io sato'o yo Jesús xí'ín ndú, ²² ndạ kuu ni kasá'á dákodo ndúta Juan ñayuu, ta ndạ kuu ni xini ndu ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú. Sạ'á ñoó miíṅ kánian ndu'u iin ra tein ndu'u, dá kanoo dáó rá xí'ín ndu'u kị'o ra kuendá noó ñayuu ñạ miíṅ ndạ ni natakị Jesús —kaá Pedro.

²³ Dá ni xị'o na uu kuu taa ñó'o tein ñayuu ñoó. Iin rạ naní José, ta naní ta'ani ra Barsabás, tá'an rạ ká'an xí'ín ná Justo, ta iin kạ rạ naní Matías.

²⁴ Dá ni ka'an nạ xí'ín Ndios, ta kaá nạ di'a:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúú nạ ná'á ndi kị'o kúú níṅ iin rá iin ñayuu. Ta viti na'ạ ní noó ndú'u ndi káa iin taa yó'o ni kaxi mií ní, ²⁵ dá kane'e dáó rá choon xí'ín ndu'u, ta kane'e ra to'on ní kanoo ra, dá chị ni tuú vá Judas sạ'á kuachi ni kee ra. Ta sạ kua'an va ra noó kánian ko'on rạ sạ'á ñạ ni kee ra —kaá nạ.

²⁶ Dá ni sạdikị nạ suerte. Ta kúú ni kasandaáan ñạ Matías kánian kakuu apóstol. Dá ni ndu'u na tein ndin uxị iin kạ apóstol ñoó.

2

Di'a ni kuu tá ni nakutí nạ kúú kuendá Jesús xí'ín Espíritu iṅ Ndios

¹ Tá ni kasandaá víko naní Pentecostés, ndéi tútí ndidaá nạ kúú kuendá Jesús ini iin ve'e. ² Ta kúú iin kuití vá ni ni'i iin ní kúú ini ve'e noó ndéi na ñoó ni kee iin ñạ'a ni kii chí induú, ta kían tátoto'on iin tachị déen. ³ Dá ni kasáa ñạ ndé'é tátoto'on ndé'é ño'ó itạ. Dá ni naxinoan dinị iin rá iin nạ kúú kuendá Jesús ndéi ñoó. ⁴ Ta kúú ndidaá kúú ná ni nakutí xí'ín nạ kúú Espíritu iṅ Ndios. Ta kúú ni kasá'á iin rá iin na ká'an nạ dao kạ yú'u, tá'an ñạ ni ni'i ná noó Espíritu iṅ Ndios.

⁵ Ta ñoo Jerusalén ñoó ndéi nạ Israel ni kii na ndidaá nación ñó'o ñayuu yó'o, ta ndita ndạ nạ xí'ín choon Ndios. ⁶ Tá ni seido'o ñayuu yó'o ñạ ni ni'i, dá ni nataka nạ noó ndéi nạ kúú kuendá Jesús. Ta kúú ni naá vá iní nạ, chị ni seido'o na ñạ iin rá iin nạ kúú kuendá Jesús ni kasá'á ká'an yú'u iin rá iin ñayuu ñoó. ⁷ Sạ'á ñoó ni naá vá iní nạ. Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an ná:

—¡Kueídó'o ndó! ¿Á o duú nạ Galilea kúú ñayuu ká'an káa? ⁸ Ta, ¿ndiva'a seido'o yó ká'an nạ iin rá iin yú'u ñạ kían ni katị'a yó ndạ ni kaki yó? ⁹ Chị tein yó ñó'o ñayuu ni kii nación Partia, xí'ín nación Media, xí'ín nación Elam, xí'ín nación Mesopotamia, xí'ín kuendá Judea, xí'ín kuendá Capadocia, xí'ín kuendá Ponto, xí'ín kuendá Asia, ¹⁰ xí'ín kuendá Frigia, xí'ín kuendá Panfilia, xí'ín nación Egipto, xí'ín nạ ndéi chí kuendá Africa noó ñó'o ñoo xíká cháa kạ o duú ñoo Cirene. Ndéi ta'ani nạ ni kii ñoo Roma. Dao kạ nạ kúú nạ Israel, ta dao kạ nạ ni nduu nạ kándisa to'on kándisa nạ Israel. ¹¹ Ndéi ta'ani dao kạ nạ ni kii nación Creta xí'ín nación Arabia. Tído iin rá iin yó kándaa ini ñạ ká'an nạ káa, chị ká'an nạ iin rá iin yú'u ñạ ká'an mií sạ'á ñạ ndato ni kee Ndios —kaá ñayuu ñoó.

¹² Ta kúú ndidaá vá ná ni naá iní. Ta kọ ná'á ná ndí kían nakani ini nạ. Ta ndátoto'on tá'an ná:

—¿Ndí kónị kaa ndidaá kúú ñạ xiníṅ kuu víti?

¹³ Ta dao kạ ñayuu ñoó ni kasá'á kédiki nạ nạ kúú kuendá Jesús, ta kaá nạ:

—Xini va nạ káa.

Di'a ni kuu tá ni daná'ạ Pedro noó ñayuu sa'ạ Jesús

¹⁴ Dá ni nakufin ndichi Pedro xí'ín ndin uxị iin kạ taa ni sạ xionoo xí'ín Jesús. Ta ni'i ndạ'o ni kasá'á ká'an Pedro xí'ín ñayuu kuá'ạ ñoó:

—Ndo'ó, nạ Israel, xí'ín ndidaá kạ ndo'ó nạ ndéi ñoo Jerusalén, ko'in kastoto'in xí'ín ndó sa'ạ ndidaá ñạ ni kuu yó'o, sạ'á ñoó kueídó'o va'a ndó ñạ ko'in ka'in xí'ín ndó. ¹⁵ Kana'á ndó ñạ ni iin tó'ón ta'on ñayuu yó'o kọ xini, tátoto'on kị'o ká'an ndo'ó nákanini ini ndo.

Chí ká iin na'a ij vá kíán. ¹⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu, dá xinkoo noó ni ka'an Ndios xí'ín profeta Joel, tá'an na sa kasto'on xí'ín ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, chí di'a ni kaa na:

¹⁷ Di'a kaá Ndios: Tein kuu noo ndí'i,
dá dákoon yu'u Espirituí diní ndidaá kúu ñayuu.

Dá kíán ndidaá de'e yíi ndo, xí'ín ndidaá de'e di'í ndo ka'an xi sa'a ndí kíán vei koo.

Ta ndidaá takuáchi táki koni túu xi ña'a ndato dána'i noo xí.

Ta ndidaá na sá'ano saní kee yu'u.

¹⁸ Ta tein kuu dáá ñóó dákoon yu'u Espirituí diní taa xí'ín na ñá'a kéchóon nooí,
dá kasá'a ná ka'an na sa'a ndí kíán vei koo.

¹⁹ Ta kee ña'a ndato chí induú,
ta kee ta'ani yu'u ña ná'ano noñó'o yó'o,
chí koo nií, xí'ín ñó'o kéi, ta nakuiin ndichi ño'oma,

²⁰ ta nakuiin naá noo ndindii,

ta ndukua'á nií noo yoo.

Dióon koo, dá kasandaá kuu sato'o yo Ndios.

Ta kuu yó'o kakuu iin kuu ká'ano,

iin kuu na'a Ndios choon ká'ano né'e na.

²¹ Ta ndi ndáa mióo ñayuu nakoni ña Ndios kúu sato'o na, noón kúu na ní'í ña káki na.

Dióon kaá tuti ij Ndios.

²² 'Kueídó'o va'a ndo'ó, na Israel, ña ko'in ka'in xí'ín ndó. Miían ndaa Jesús, na ñoo Nazaret, ni sa kuu iin taa ni na'a ña ni kii na noo Ndios, dá chí sa kee na ña ná'ano, xí'ín ña ndato noo ndo'ó ni kee Ndios. Ta ná'a va'a mií ndó ndí kíán ni sa kee na. ²³ Tído ni ñakí'o ñaá iin taa noo ndá'a ndo, táto'on kí'o ni chíkaa ini Ndios koo nda mií sa'a. Dá ni tiin ñaá ndo'ó ni sa'an ndo ni sa'áni ñaá ndó ndíka cruz xí'ín ndá'a ta kini. ²⁴ Tído ni danátaki ñaá Ndios noo ña ni ndo'o na ni xi'i na. Chí ña sa'áni ñayuu ko kómíán choon sata Jesús, sa'a ñoo ko ní kandeéán ka'áni chíchíán na.

²⁵ 'Ta ni ka'an ta'ani rey David sa'a Jesús tá sa na'á. Ta di'a ni kaa na:

Ni xini ña daá kuití vá ió sato'o yo Ndios xí'ín.

Ta íin na xoo kuá'a yu'u,

sa'a ñoo ni iin tó'ón ta'on ña'a o dáyu'ú yu'u.

²⁶ Sa'a ñoo kádií nda'o ini ní'í.

Ta xíta yáa ló'i xí'an kádií inían.

Ta iin ní kúu yikí koñoi nani'i ndée xí'ín tandeé iní.

²⁷ Chí o dánkoo ta'on ní yu'u noo ñó'o ndii.

Ta o kóno ta'on mií ní ña natani yikí koño yu'u, na kéchóon noo ní.

²⁸ Chí ni na'a ní íchi nooí noo katakii,

dá kasandaá iin kuu, dá kadii nda'o iní tá ná nakuiin noo ní.

Dióon ni kaa David.

²⁹ 'Ñani, ká'an ndaai xí'ín ndó ña ni xi'i tatá sá'ano yo David, ta ni nduxi na. Ta kúu nda kuu víti nákaa ífó ná yái noo ni nduxi na ñoo yó'o. ³⁰ Tído ni sa kuu na iin profeta, ta sa ná'a va'a na ña ni xi'o Ndios to'on na ña tein na ve'e mií ná, ñoo kana Cristo, na dákaiki ñaá, ta kakuu na rey, táto'on ni sa kuu David rey noo na ñoo yo. ³¹ Ta sa'a ña sa ná'a ná ndí kíán kee Ndios, sa'a ñoo ni kaa na ña danátaki Ndios Cristo, na dákaiki ñaá, ta ni kaa ta'ani na ña o kándoo ta'on ní'í Cristo noo ñó'o ndii, ta ni yikí koño na o natani ta'an vaan.

³² 'Ta dióon ni kuu, chí miían ndaa kuiti ni danátaki Ndios Jesús. Ta ndidaá vá ndu'u kúu na ni xini ña dióon ni kuu. ³³ Dá ni nachikoo ñaá Ndios xoo kuá'a na. Dá ni ñakí'o tatá Ndios Espiritu ij ná noo Jesús, táto'on kí'o ni xi'o na to'on na ña kíán kee na. Sa'a ñoo ni tanda'á Jesús Espiritu ij yó'o ni kasáa na noo ndú'u. Sa'a ñoo ni xini ndo'ó, ta ni seídó'o ndó ña ká'an ndu'u iin rá iin yú'u, tá'an ña ká'an iin rá iin mií ndó.

³⁴ 'Ta o duú David kúu na ni nana ko'on induú koo na xoo kuá'a Ndios, chí mií ná kúu na ni ka'an di'a:

Di'a ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín sato'i:

“Nakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

³⁵ nda ná nataán ndí'ii taa xiní u'u ñaá tixi sa'on."

Dá nī kaa ta'ani Pedro:

³⁶ —Miían kánian kana'á ndidaá kúú ndo'ó, na Israel, ña miían ndaa kuiti Jesús, na nī chirkaa ndó ndika cruz, noón kúú na nī ndee Ndios kakuu na sato'o noo ndidaá kúú ña'a, ta kakuu ta'ani na na dákaki ñaá.

³⁷ Tá nī seídó'o ñayuu ñoó to'on nī ka'an Pedro, kúú nī kasá'á tá'anda tó'on ini na ndéi na. Dá nī ndato'on ná Pedro xí'ín dao ka apóstol ñoó, ta nī kaa na:

—Ñani, ¿ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

³⁸ Dá nī kaa Pedro:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, ta kodo ndúta iin rá iin ndó xí'ín kuu Jesús. Dá ná kī'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ndo, dá natiin ndó Espíritu ij ná. ³⁹ Chī kī'o dión nī xī'o Ndios to'on na ña kee na xí'ín ndo'ó xí'ín de'e ndó. Ta dión ta'ani kee na xí'ín ñayuu ndéi xíká cháá ka, dá chī kī'o dión nī chīkaa ini mií sato'o yo Ndios kee na xí'ín ndidaá na nī kaxi mií ná kakuu ñayuu na —kaá na.

⁴⁰ Ta xí'ín to'on yó'o, ta xí'ín cháá ka to'on nī ka'an ni'ini Pedro noo ñayuu ñoó, ta nī seí nda'í na noo ná, ta kaá na:

—Kandísa ndó to'on ká'ín, dá kían káki ndó noo tandó'ó vei ndo'o ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo viti —kaá na.

⁴¹ Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ñoó nī kandísa to'on nī ka'an na. Ta kúú nī sodo ndúta ná. Ta kuu dáá ñoó nī ndukua'a cháá ka na kúú kuendá Jesús, chī táto'on onī ka mil ñayuu nī nduu kuendá Jesús. ⁴² Ta ndidaá ná nī nakuija ndaa xí'ín to'on dána'a apóstol. Ta iin nī nduu va na xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús. Ta ndéi tútí ná sa'ándá na pan, ta ká'an na xí'ín Ndios.

Iin nī nduu ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús

⁴³ Ta ndidaá vá ñayuu ñoó nī naá iní, ta nī yu'ú na, chī kua'á nda'o ña'a ná'ano xí'ín ña ndato nī kee apóstol ñoó. ⁴⁴ Ta iin nī nduu ndidaá na kúú kuendá Jesús. Ta nī chindeé tá'an na xí'ín ña'a ió noo iin rá iin na. ⁴⁵ Ta nī dikó ná ñó'o ná, xí'ín ndidaá ka ni ña'a ió noo ná, dá nī dasá naan noo ndidaá ná táto'on kī'o xínñó'ó ná.

⁴⁶ Ta iin rá iin kuu kuu sa nditútí ná yé'é ño'o ká'ano. Ta sa nataka ta'ani na ini ve'e iin rá iin na sa sa'anda na pan, ta iin sásá'an ndí'i va na xí'an kádiij iní na, xí'ín ña nda'í ió ini na. ⁴⁷ Ta kéká'ano na Ndios. Ta ká'an va'a ndidaá kúú ñayuu ndéi ñoo ñoó sa'a ná. Ta iin rá iin kuu kuu sá ndekua'a sato'o yo Ndios ñayuu, na nī natiin ña káki na.

3

Di'a nī kuu tá nī nduyva'a iin taa nī natií sa'a

¹ Iin kuu, dá nī kee Pedro xí'ín Juan kua'an nduú na ve'e ño'o ká'ano, ta kían táto'on ka onī sa'ini, chī hora daá ñoó ká'an ñayuu ndéi Israel xí'ín Ndios. ² Ta sa io iin taa nī natií sa'a, ta nda rá nī kaki va ra káa ra dión. Ta ndidaá kuu né'e ñaá ná vei na chíkoo na yé'é ño'o ñoó noo naní yé'é luu káa, dá koo ra kaka ra di'ón noo na koku'u yé'é ño'o ká'ano ñoó.

³ Tá nī xini ra koku'u Pedro xí'ín Juan kua'an na ini yé'é ño'o ká'ano ñoó, dá nī kasá'á rá seí nda'í ra ña ná kī'o na di'ón noo rá. ⁴ Dá nī sa nde'é Pedro xí'ín Juan noo rá. Dá nī kaa Pedro xí'ín rá:

—Kande'é ndu'u.

⁵ Dá nī sa nde'é va'a ñaá ta kú'u sa'a ñoó, chī ndáti ra ni'i rá di'ón noo ná. ⁶ Dá nī kaa Pedro xí'ín rá:

—Ko ta'ón plata ni oro noói. Tído ña ió noói, kī'oi nooon. Xí'ín kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, ndakuiin ndichi, ta kaka kua'an —kaá na.

⁷ Kúú nī tiin Pedro ndá'a kuá'a ra. Ta kúú nī nachikani ndichi ñaá ná. Ta kúú vití'ón nī ndundakí sa'a rá xí'ín dikó sá'a rá. ⁸ Ta kúú nī ndao ra nī nakuiin ndichi ra. Kúú nī kasá'á xíka ra. Dá nī ndu'u ra kua'an ra xí'ín Pedro xí'ín Juan ini ve'e ño'o ká'ano ñoó. Xíka ra, ta kándita ra, ta kéká'ano ra Ndios nī ku'u ra kua'an ra.

⁹ Ta kúú ndidaá kúú ñayuu ñoó n̄i xini ña xika ra, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra. ¹⁰ Ta n̄i ñakoni na ña ña n̄i sa io sa sati yé'é ño'o naní yé'é luu káa ñoó kúú ña ñoó. Kúú n̄i naá ini na, ta n̄i yu'ú na tá n̄i xini na ña n̄i nduva'a ra.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Pedro noo ñayuu kuá'a ño'o ñoó sa'a Jesús

¹¹ Ta n̄i tiin toon ta n̄i nduva'a sa'a ñoó Pedro xí'ín Juan. Ta n̄i naá ini ndidaá kúú ñayuu ñoó taxí tá'an na vei na kande'é ñaá ná noo kúú corredor naní Salomón. ¹² Tá n̄i xini Pedro ñayuu ñoó, dá n̄i kaa na xí'ín ná:

—Na Israel, ¿ndiva'a naá téi ini ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'é ndó ndu'u? ¿Á ká'án ndó ña xí'ín ndéé mií ndu'u n̄i nduva'a ña yó'o? O, ¿á ká'án ndó ña sa'á ña kúú ndú ñayuu va'a noo Ndios, sa'á ñoó n̄i nduva'a ndu ra? ¹³ Mií Ndios, na n̄i sa ndaño'o tatá sá'ano yo Abraham xí'ín Isaac xí'ín Jacob tá sa na'á, noón kúú na n̄i ndane'e dikó Jesús, na kúú de'e na. Noón kúú na n̄i ñaki'o ndó noo ndá'a ta né'e choon. Dá n̄i kuñó'ó ndó na tá n̄i ka'án ta né'e choon naní Pilato dáyaá ñaá rá. ¹⁴ Ta ndo'ó kúú na n̄i kuñó'ó na kúú na ij xí'ín na ndaa. Di'a n̄i xika ndo ña yaa iin ña sa'ání ndij. ¹⁵ Ta n̄i sa'ání ndo Jesús, na xí'o ña kataki chíchí yó. Tído n̄i ñataki va na n̄i kee Ndios. Ta ndu'u kúú na xí'o ndaa kuendá ña k̄i'o dión n̄i kuu. ¹⁶ Ch̄i sa'á ña kándéé ini ndu Jesús, sa'á ñoó n̄i nduva'a ña yó'o, tá'an ra ndé'é ndó, ta ná'á ndó. Ch̄i xí'ín kuu mií Jesús, ta xí'ín ña kándéé ini ndu'u na n̄i kedaá xí'ín ña yó'o, dá n̄i nduva'a ra, ta n̄i xini xí'ín noo ndidaá ndó ña dión n̄i kuu.

¹⁷ Ta viti ndo'ó, na ñoo mií, sa ná'á véi ña sa'á ña ko ná'á ndó ndá yoo kúú ná, sa'á ñoó n̄i kee ndó dión xí'ín ná. Ta dión ta'ani n̄i ndo'o ta né'e choon noo ndo. ¹⁸ Tído n̄i daxinkoo ndi'i Ndios ña n̄i ka'an ndidaá profeta na kee na. Ch̄i n̄i ka'an na ña ndo'o naní nío Cristo, na dákaiki ñayuu. ¹⁹ Ta viti nandikó ini ndo sa'a kuachi kée ndó. Ta nandio kuéi ndó noo Ndios, dá ná dándoo na kuachi ndo, dá ná k̄i'o sato'o yo Ndios ña ná koo va'a ini ndo. ²⁰ Ta tanda'á tuku na Jesucristo kii na, dá ch̄i k̄i'o dión n̄i ch̄i kaa ini na kee na nda mií sa'a.

²¹ Tído mií ña kánian koo Jesucristo noo ió Ndios chí induú nda ná ndeyíko Ndios ndidaá kúú ña'a, ch̄i k̄i'o dión n̄i kaa Ndios kee na, kaá profeta na nda mií sa'a. ²² Dá ch̄i di'a n̄i kaa Moisés xí'ín na sá'ano ve'á n̄i sa ndei sa na'á: “Ndios, na kúú sato'o yo, k̄i'o na ña kana iin profeta tein na ñoo yo, ta kee na tát'o'on kée yu'u. Ta kandisa ndó ndidaá kúú to'on ka'an na. ²³ Dá ch̄i taó xoo va Ndios ndidaá kúú ñayuu ko x̄iín kueíd'o noo ka'an profeta yó'o.” Dión n̄i kaa Moisés.

²⁴ Ta ndidaá kúú profeta n̄i sa ndei nda tiempo Samuel, ta nda tiempo viti n̄i ka'an ta'ani na sa'a ndidaá ña'a kúú viti. ²⁵ Ta ndo'ó kúú na kánian natiin ndidaá kúú ña va'a n̄i ka'an profeta sa'a, ta natiin ta'ani ndó ndidaá kúú ña va'a n̄i kandoo Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'á. Dá ch̄i di'a n̄i kaa Ndios xí'ín Abraham: “Ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu n̄i'í ña va'a sa'a iin na kana tein na ve'ón”, kaá Ndios xí'ín ná. ²⁶ Sa'á ñoó tá n̄i daná'taki Ndios de'e na, n̄i tanda'á ñaá ná dinñó'ó noo mií ndó, dá ni'í ndo ña va'a noo Ndios, dá k̄ián dankoo iin rá iin ndó ña kini kée ndó —kaa Pedro.

4

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'an Pedro xí'ín ta né'e choon ña iin tó'ón Jesús kúú na dákaiki ñaá

¹ Ndíta ij vá ná ká'an na xí'ín ñayuu ñoó, kúú n̄i kasáa ta duti, xí'ín ta sa'ándá choon noo ra ndaa ve'e ño'o ñoó, xí'ín ta saduceo. ² Ta karyíí rá xí'ín Pedro xí'ín Juan ch̄i dána'a na noo ñayuu ñoó ña sa'á ña n̄i ñataki Jesús, sa'á ñoó nataki ta'ani ñayuu n̄i xi'i. ³ Dá n̄i tiin ñaá rá né'e ra n̄i sa'an ra n̄i sadi ra ve'e kaa. Ñoó n̄i sa ño'o na nda n̄i tuu noo iin ka kuu, ch̄i sa n̄i ini va kíán. ⁴ Tído kuá'á nda'o ñayuu n̄i seíd'o to'on n̄i daná'a Pedro sa'a Jesús, ta kúú n̄i kandisa naan. Sa'á ñoó n̄i ndukua'a cháa ka ñayuu kúú kuendá Jesús, ta n̄i kasandaá na kúú ná tát'o'on o'on mil ña.

⁵ Tá n̄i tuu noo iin ka kuu ñoó, dá n̄i ñataka ña né'e choon noo na Israel ñoo Jerusalén, xí'ín ta sá'ano, xí'ín ta dána'a ley, ⁶ xí'ín ta duti kúú noo naní Anás, xí'ín Caifás, xí'ín Juan, xí'ín Alejandro, xí'ín dao tá'an ta duti ñoó. ⁷ Dá n̄i sa'an ra n̄i taó rá Pedro xí'ín

Juan ve'e kaa, ta ndáka ñaá rá n̄i sā ra n̄i ch̄ikata ra me'í nō ndéi ta né'e choon ñoó. Dá n̄i ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra:

—¿Ndá choon né'e ndo'ó ña nduva'a ndó na kú'u? ¿Ndá kuu n̄i ka'an ndo, dá n̄i kee ndó ña yó'o?

⁸ Kúu n̄i nakutí Pedro xí'ín Espíritu īi Ndios, dá n̄i kaa na:

—Míí ní, na né'e choon ñoo yó'o, xí'ín míí ní, na sá'ano ñoo Israel, ⁹ míí ní kúu na ndato'ón ndu'u sa'á ña va'a n̄i kee ndu xí'ín tāa n̄i sa kú'u yó'o, xí'ín sa'a ndi n̄i kuu n̄i nduva'a ra. ¹⁰ Sa'á ñoó kana'á ní, xí'ín ndidaá kúu na ñoo Israel ña xí'ín kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, na n̄i ch̄irkaa ní nd̄ika cruz, na n̄i danátaki Ndios, nōn vá kúu na n̄i kedaá, dá n̄i nduva'a tāa ín nō ní yó'o. ¹¹ Ta Jesús kúu táto'on k̄i'o iin yuu, ta n̄i kañó'ó ñaá ndo'ó táto'on k̄i'o kée ta kava'a ve'e. Tído n̄i kasandaá na kakuu na yuú tito. ¹² Ta koó ka iin ka na kándéé dákaki yó, dá ch̄i ko ní xí'o Ndios choon nō ni iin ka na ió ñayuu yó'o ña dákaki na yó —kaá Pedro xí'ín rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda ra choon nō Pedro xí'ín Juan ña o kánoo ka na dána'a na sa'a Jesús

¹³ Tá n̄i xini ta né'e choon ñoo ña ko yu'ú Pedro xí'ín Juan ka'an na sa'a Jesús, kúu n̄i naá iní ra, ch̄i ná'á rá ña kúu ná tāa ko ní dakuá'a, ta kúu ná tāa oon. Ta n̄i nakoni ñaá rá ña n̄i sa xionoo na xí'ín Jesús. ¹⁴ Ta n̄i xini ta'ani ra ña ín ndichi tāa n̄i nduva'a ñoo nō rá, sa'á ñoó ko ní kúu ta'on ketó'ón ñaá rá. ¹⁵ Dá n̄i sa'anda ra choon ña ná keta too Pedro xí'ín Juan sata vé'e. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón kue'é ra ndéi ra, ¹⁶ ta kaá ra:

—¿Ndí koo kee yó xí'ín tāa ñoo viti? Ch̄i miían ndaa ndisa n̄i kee ra iin ña'a ndato, ta ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo Jerusalén yó'o ná'á ña dión n̄i kee ra. Ta o kúu ta'on kaa yo ña ko kíán ña ndaa. ¹⁷ Sa'á ñoó ná dáyuu'ú yo rá, dá ná dá'a ka ni kanoo ra kasto'on ra xí'ín ñayuu sa'a Jesús, dá kíán ná o náka'ani cháá ka to'on sa'a Jesús nō ñayuu ñoo yo —kaá ra.

¹⁸ Dá n̄i kana ñaá rá. Dá n̄i sa'anda ra choon nō ná ña ná dá'a ka ní ka'an na, ta dána'a na sa'a Jesús.

¹⁹ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín Juan xí'ín rá:

—Taó kuendá va'a ní, á ña va'a kíán nō Ndios ña kueídó'o cháá ka ndu'u nō ká'an míí ní o duú nō ká'an Ndios. ²⁰ Ch̄i o kúu ta'on dánkoo ndu'u ña ka'an ndu sa'á ña n̄i xini ndu, xí'ín sa'á ña n̄i seídó'o ndu.

²¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kee ra tata dáyuu'ú ñaá rá, dá n̄i dayáa ñaá rá, dá ch̄i ko ní ni'i rá nda sa'a dándó'o ra níó ná, ch̄i ndidaá kúu na ñoo ñoo kéká'ano na Ndios sa'á ña ndato n̄i kee na. ²² Tāa n̄i sa kú'u sa'a ñoo, uu diko cháá ka kuia ió ra tá n̄i nduva'a ra n̄i kee Ndios.

Di'a kua'an ña n̄i xika na kúu kuendá Jesús nō Ndios

²³ Tá n̄i ndi'i n̄i dayáa ñaá rá, dá n̄i sa'an na nō ndéi dao ka na kúu kuendá Jesús. Ta n̄i nakani na xí'ín ná ndidaá kúu ña'a n̄i ka'an ta duti sakua'a xí'ín ta sá'ano. ²⁴ Tá n̄i kandaa ini na to'on n̄i kaa ta né'e choon ñoo, kúu ndidaá kúu ná n̄i kasá'á ká'an xí'ín Ndios, ta kaá na:

—Sato'o ndu Ndios, míí ní kúu na ká'ano. Míí ní kúu na n̄i kava'a induú xí'ín noñó'o xí'ín taño'o, xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán. ²⁵ Ta xí'ín yú'u David, na sa kechóon nō ní, n̄i ka'an ní di'a:

¿Ndiva'a n̄i ndutondó téi ñayuu ndéi ñayuu yó'o?

Ta, ¿ndiva'a nákanini na kee na ña ko chóon?

²⁶ Ch̄i n̄i nditútí ta kúu rey dándaki ñayuu yó'o, xí'ín ta né'e choon, dá naá ra xí'ín Ndios, na kúu sato'o yo, xí'ín Cristo, na dákaki ñaá.

²⁷ Ta miían ndaa dión n̄i kuu ñoo yó'o viti, ch̄i n̄i nak'i'in tá'an Herodes xí'ín Poncio Pilato, xí'ín ta tukú, xí'ín na Israel. Dá n̄i ndakuei na n̄i naá na xí'ín de'e īi ní Jesús, na n̄i kaa ní. ²⁸ Dá ch̄i k̄i'o dión n̄i ch̄ikaa ini míí ní koo nda míí sa'a, ta dión n̄i kee ní. ²⁹ Sa'á ñoó, sato'o ndu Ndios, sa ná'á ní ña ká'an ta né'e choon kendava'a ra xí'ín ndu'u. Sa'á ñoó kee ní ña man̄i k̄i'o ní ndée ndu'u, na kúu na kéchóon nō ní, dá ná o yu'ú ndu'u ka'an ndu sa'a to'on ní. ³⁰ Ta xí'ín ndá'a míí ní nduva'a ní na kú'u. Ta kee ní ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato xí'ín kuu de'e īi ní Jesús.

³¹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios, ta kúu n̄i t̄aan noo ndéi na ñoo. Ta kúu ndidaá ná n̄i nakutí xí'ín Espíritu īi Ndios. Ta k̄o ní yu'ú n̄a ka'an n̄a sa'á to'on va'a Ndios.

In tó'ón vá n̄i sa kuu ñaxintóni ndidaá n̄a kúu kuendá Jesús

³² Iin tó'ón vá n̄i sa kuu ñaxintóni ndidaá kúu n̄a kúu kuendá Jesús, ta iin tó'ón n̄i sa kuu níó ná. Ta ni iin tó'ón ná k̄o ka'an ña ña'a mií ná kían kómí ná, chí ña'a ndi'i va na kían, kaá n̄a. ³³ Ta xí'ín ndée xí'o Ndios n̄i daná'a n̄a kúu apóstol noo ñayuu, chí xí'o ndaa n̄a kuendá ña miían ndaa kuiti n̄i nataki sato'o yo Jesús. Ta kua'á nda'o ña maní sa chindeé Ndios ndidaá n̄a kúu kuendá Jesús, ³⁴ sa'á ñoo ni iin tó'ón ta'on ña'a k̄o ní sá kamaní noo ni iin na. Dá chí ndidaá kúu n̄a ío ñó'o, xí'ín n̄a ío ve'e n̄i sa dikó náan, ta né'e na di'ón n̄i ni'í ná sa'án n̄i saa n̄a, ³⁵ ta n̄i xí'o naan noo apóstol, dá n̄i xí'o na cháa cháa di'ón ñoo noo iin rá iin ñayuu táto'on k̄i'o xín'ó'ó náan.

³⁶ Ta dión ta'ani n̄i kee iin t̄aa naní José, tá'an ra n̄i chinaní n̄a kúu apóstol Bernabé. Kuu yó'o kóni kaa t̄aa xí'o t̄andee iní. Ta t̄aa yó'o kúu iin t̄aa n̄i kii tein na ve'e Leví. Ta kúu rá t̄a kuendá Chipre. ³⁷ Chí n̄i dikó rá iin ñó'o kómí rá. Dá né'e ra di'ón ñoo n̄i saa ra n̄i xí'o raan noo n̄a kúu apóstol ñoo.

5

Di'a n̄i ndo'o iin t̄aa naní Ananías xí'ín ñadi'í ra naní Safira

¹ Tído n̄i sa ío iin t̄aa sa naní Ananías, ta ñadi'í ra n̄i sa naní Safira. Ta n̄a yó'o n̄i dikó iin tá'í ñó'o ná. ² Dá n̄i taó xoo ra cháa di'ón noo ña n̄i ni'í rá sa'a ñó'o rá. Ta ná'a ñadi'í ra ña dión n̄i kee ra. Ta n̄i xí'o ra sava'a di'ón n̄i k̄andoo ñoo noo apóstol. Ta n̄i kaa ra ña k̄i'o dión kúu vá di'ón n̄i ni'í rá sa'a ñó'o rá. ³ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín rá:

—Ananías, ¿ndiva'a n̄i sonó ní n̄i ku'u ña u'u ini níó ní, dá ka'an to'ón ní noo n̄a kúu Espíritu īi Ndios? Chí n̄i taó xoo ní cháa di'ón noo ña n̄i ni'í ní sa'a ñó'o ní. ⁴ Ña'a mií vá ní n̄i sa kuu ñó'o ñoo. Dá tá n̄i ndi'i n̄i dikó nían, ¿á k̄o ná'a ta'on ní ña kuu va kee ní xí'ín di'ón ñoo ndi k̄i'o ká'an mií ní kee ní xí'an? Ta, ¿ndiva'a n̄i nakani ini ní ka'an to'ón ní? Chí k̄o ní ká'an to'ón ta'on ní noo t̄aa, noo Ndios vá n̄i ka'an to'ón ní.

⁵ Tá n̄i seido'o Ananías to'on yó'o, kúu n̄i k̄ankao va ra n̄i xí'i ra. Ta ndidaá kúu ñayuu n̄i yu'ú nda'o tá n̄i ni'í to'on na ña dión n̄i ndo'o ra. ⁶ Dá n̄i kasaa dao takuáchí yíí. Dá n̄i chituu x̄i yikí koño ra xí'ín iin dá'on. Dá né'e ñaa xí n̄i sa'an x̄i n̄i d̄andúxi xi.

⁷ Tá n̄i ya'a táto'on on̄i hora, dá n̄i kasaa ñadi'í Ananías. Ta k̄o x̄ini ta'an vaán ndí kían n̄i ndo'o yíian. ⁸ Dá n̄i ndato'ón ñaa Pedro:

—Ka'an ndaa ní xí'ín yu'u. ¿Á táto'on k̄i'o kaá ndo n̄i dikó ndó ñó'o ñoo, á k̄i'o dión n̄i dikó ndoan?

Dá n̄i kaaan:

—Jaan. Miían ndaa dión vá n̄i dikó ndúan.

⁹ Dá n̄i kaa Pedro xí'an:

—¿Ndiva'a iin nóo n̄i ndato'ón ndó ña korndodó ndó n̄a kúu Espíritu sato'o yo Ndios? Yé'é kaa vei takuáchí n̄i sa'an n̄i d̄andúxi yíí ní. Ta vití'ón kane'e ta'ani xi mií ní ko'on x̄i.

¹⁰ Ta kúu vití'ón vá n̄i k̄ankao ña'a ñoo noo sá'a Pedro, kúu n̄i xí'i vaán. Tá n̄i ndu'u takuáchí ñoo, ta kúu sa n̄i xí'i vaán. Dá n̄i taó ñaa xí né'e xi n̄i sa'an x̄i n̄i d̄andúxi xi d̄iin noo nákaa yikí koño yíian ñoo. ¹¹ Ta kúu n̄i yu'ú nda'o ndidaá kúu n̄a kúu kuendá Jesús xí'ín dao ka ñayuu tá n̄i ni'í to'on na ña dión n̄i ndo'o Ananías xí'ín ñadi'í ra.

Kua'á nda'o ña'a ná'ano xí'ín ña ndato n̄i kee n̄a kúu apóstol

¹² Ta n̄i kee apóstol ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato noo n̄a ñoo ñoo. Ta ndéi túti n̄a kúu kuendá Jesús yé'é corredor naní Salomón. ¹³ Ta k̄o ní xí'o ndee iní dao ka ñayuu ndu'u na naki'in tá'an na xí'ín n̄a kúu kuendá Jesús, tído va'a nda'o ká'an n̄a ñoo ñoo sa'a ná.

¹⁴ Ta kúu kua'á nda'o t̄aa xí'ín n̄a ña'a n̄i kandisa to'on va'a n̄i daná'a apóstol ñoo, sa'á ñoo n̄i ndukua'a cháa ka n̄a kúu kuendá sato'o yo Jesús. ¹⁵ Ta n̄i taó ñayuu ndéi ñoo ñoo n̄a kú'u sata vé'e, ta n̄i chinóo ñaa ná noo iin x̄ito, o noo iin yúu. Dá n̄i chindei ñaa ná ích̄i noo ya'a Pedro, dá va'ará k̄onda'i óon na ná ya'a sata n̄a kú'u ñoo, dá ná nduva'a na.

¹⁶ Ta kúú kua'á na ndéi ñoo yati ñoo vei na ñoo Jerusalén, ta né'e na na kú'u vei na xí'ín na ndó'o naní nío kée espíritu kini. Ta kúú ndidaá vá ná ni ndu'va'a.

Di'a ni kuu tá ni taán ta né'e choon na kúú apóstol ve'e kaa

¹⁷ Dá ni ndakuei ta duti kúú noó xí'ín taa kí'in tá'an xí'ín rá, tá'an ra kúú ta saduceo, chi ni nakutí rá xí'ín ña u'u ini ra. ¹⁸ Kúú ni tiin ra na kúú apóstol, dá ni sa'an ra ni sadi ñaa rá ve'e kaa. ¹⁹ Tído ni kasáa iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios sakuaá dáá ñoo noo ñó'o na ve'e kaa. Dá ni sonó ná yé'án. Dá ni taó ñaa ná. Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín ná:

²⁰ —Kua'án ndo, ta naku'ita ndó noo kúú yé'é ño'o ká'ano. Ta kasto'on ndó xí'ín ñayuu ndéi ñoo sa'á to'on, ña xí'o ña kataki chí'í ná.

²¹ Tá ni ndi'i ni seido'o na ña ni ka'an ángel ñoo, dá ni kee na kua'an na. Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni ku'u na yé'é ño'o ká'ano. Dá ni kasá'á ná dána'a na to'on Ndios.

Dá ni nataka tuku ta duti kúú noó xí'ín ndidaá ka ni taa kí'in tá'an xí'ín rá. Dá ni nakana ra ndidaá taa né'e choon xí'ín ndidaá ta sá'ano ndéi Israel, ta ni kee ra iin junta ká'ano. Dá ni sa'anda ra choon ña ná ko'on soldado taó rá apóstol ñó'o ve'e kaa kasaa ra, ká'án rá. ²² Tído, tá ni saa ra yé'é kaa ñoo ni sa nde'é rá, ta kúú koó ka apóstol ñoo ñó'o ñoo. Dá ni nandió kuéi ra kua'an ra kasto'on ra xí'ín ta né'e choon. ²³ Tá ni saa ra, dá ni kaa ra:

—Tá ni saa ndu yé'é kaa, kúú ndadí toon vaan. Ta kúú ndíta soldado yé'é kaa ñoo ndaa ra. Tído, tá ni sonó ndú yé'án, ni iin tó'on ka taa ko ñó'o iniñ —kaá ra.

²⁴ Tá ni seido'o ta duti kúú noó, xí'ín taa sa'ándá choon noó taa ndaa yé'é ño'o, xí'ín ta duti sakua'a, kúú ni kasá'á ná'ani ini ra: “¿Ndeí ndi'i ví ña ni kuu di'a viti?” ²⁵ Kúú ni kasáa va iin taa. Dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Tá'an taa ni sadi ndo ve'e kaa ñoo, yé'é ño'o ká'ano va ndíta roón dána'a ra noó na ñoo yo —kaá ra.

²⁶ Dá ni sa'an ta sa'ándá choon noó taa ndaa yé'é ño'o ñoo xí'ín ra ñó'o tixi ndá'a rá ni sa kí'in ra apóstol ñoo. Tído ko ní kéndava'a ta'on ra xí'ín ná, chi yu'ú ra ña chiyúú ñaa ñayuu ndéi seído'o ñaa ñoo. ²⁷ Dá ndáka ñaa rá ni saa ra ve'e noó ni nataka ndidaá ra kómí choon ná'ano ñoo, dá ni nakí'o ñaa rá noo rá. Dá ni ndato'ón ñaa ta duti mií noó, ²⁸ ta kaá ra:

—¿Á ko ní sa'ándá ta'on ndu choon noo ndo ña ná dá'a ka ni kanoo ndó dána'a ndo sa'á taa ñoo? Tído viti iin ní kúú ñoo Jerusalén yó'o ni naka'ani ña dána'a ndo. Ta chínoo kuachi ndo ndu'u ña ni sa'ání ndú taa ñoo —kaá ra.

²⁹ Dá ni nandió né'e Pedro xí'ín dao ka apóstol ñoo to'on noo rá, ta kaá na xí'ín rá:

—Káni cháa kaañ kueído'o ndu choon sa'ándá Ndios, ndi'i, dá kee ndu choon sa'ándá taa. ³⁰ Tatá Ndios, na ni sa ndaño'o na sá'ano ve'á, noón kúú na ni daná'taki Jesús, na ni sa'ání ndo'ó tá ni chirkaa ndó na ndika iin yíto. ³¹ Ta na yó'o kúú na ni chindaya'i mií Ndios, chi ni chirko ñaa ná xoo kuá'a na. Ta ni ndee ñaa ná na kómí choon sata ñayuu, ta ni ndee ta'ani ñaa ná na dá'aki ñaa. Díon, dá ná nandikó ini na Israel sa'á kuachi kée na, dá ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. ³² Ta ndu'u kúú na xí'o ndaa kuendá sa'a ndidaá ña yó'o. Ta na kúú Espíritu i, na xí'o Ndios noo na seído'o ñaa, noón ta'ani kúú na xí'o ndaa kuendá ña díon kíán —kaá na.

Di'a kua'an ña ni ka'an iin taa naní Gamaliel

³³ Tá ni seido'o ra to'on yó'o, kúú ni karyíi nda'o ra. Dá ni ka'án rá ka'ání ñaa rá. ³⁴ Dá ni ndaku'ín ndichi iin ta fariseo né'e choon naní Gamaliel, ta kúú rá iin taa dána'a ley. Ta ta ndaya'i nda'o kúú rá noo ndidaá na ñoo ñoo. Dá ni sa'anda ra choon ña ná taó too ra apóstol ñoo sata vé'e.

³⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa ra xí'ín dao ka ta né'e choon ñoo:

—Ndo'ó, ta ñoo Israel, ka'i va'a ini ndo á va'a ni ká'án ndó kee ndó díon xí'ín taa ñoo.

³⁶ Dá chi tá sata cháa, dá ni ndaku'ín iin taa naní Teudas. Ta ni chindaya'i ra mií rá, ta táto'on komi ciento kúú taa ni sa ndita xí'ín rá. Tído ni sa'ání vá ñaa ná. Ta ni xita noo ndidaá kúú taa ni sa ndita xí'ín rá. Ta kúú ni naá vá noo rá. ³⁷ Tá ni ndi'i, dá ni ndaku'ín iin taa Galilea naní Judas tein kuu ni nachikodó na ñoo yo kuu ná noo tuti taa né'e choon. Ta kúú kua'a ta'ani taa ñoo yo ni sa kí'in tá'an xí'ín rá. Tído ni sa'ání ta'ani ñaa ná. Ta

kúu ndidaá taa sa ndita xí'ín rá ni xita noo kua'an. ³⁸ Sa'á ñoó ká'ín xí'ín ndó, o sa dáta'an ka ndo taa káa, ta dáyaá ndo rá. Chì tá choon kée ra kúu ña'a taa o tá kían to'on ká'an taa oon, dá kían naá vá nooán. ³⁹ Tído tá kían ña'a Ndios, dá kían o kúu ta'on dánaá ndoán. Kaon koo ndó, chì oon ni ví naá ndo xí'ín Ndios —kaá Gamaliel ñoó.

⁴⁰ Ta kúu ni nata'an va ini ra to'on ni ka'an Gamaliel ñoó. Dá ni kana tuku ra apóstol ñoó. Dá tá ni ndi'i ni kani ra sata ná xí'ín chirrión, dá ni sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ni ka'an na sa'a Jesús. Dá ví ni dayáa ñaá rá kua'an na.

⁴¹ Dá ni kankuei na noo ta né'e choon kua'an na. Tído kádi ñda'o ini na, chì ni sonó Ndios ña ni ndo'o níó ná sa'a Jesús. ⁴² Ta ndidaá kuu ñó'o na dána'a na ini ve'e ño'o ká'ano, xí'ín iin rá iin ve'e ñayuu, ta ko ní dánkoo ta'on na ña dána'a na sa'a Jesucristo.

6

Di'a ni kuu tá ni kaxi na kúu kuendá Jesús usá taa ña kane'e ra iin choon ká'ano

¹ Ta tiempo daá ñoó ndúkua'a ka na kúu kuendá Jesús kua'an na. Kúu ni kasá'a ná ká'an yú'u griego ká'an kuáchì na xí'ín na ká'an yú'u hebreo. Chì kaá na ña ko xí'o ndúsá'ano na ña'a kasá'an na kuáan ká'an yú'u griego táto'on k'i'o kánian ni'i ná iin rá iin kuu kuu.

² Ta ndin uxì uu apóstol ñoó ni nditútí ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús. Dá ni kaa na xí'ín ná:

—Ko vá'a ta'on ña kían chituu tóo ndu'u ña dána'a ndu to'on va'a Ndios, dá nono ndú ña kían dasá ndú ña'a kasá'an ñayuu. ³ Sa'á ñoó, ñani, va'a cháá ka ña ná kaxi ndó usá taa tein mií ndó xaan, ta ná kakuu ra taa ndita ndaa xí'ín Ndios noo ñayuu, taa ni nakutí xí'ín Espíritu ij Ndios, taa ni nakutí ta'ani xí'ín ña ndichí. Dá k'i'o ndu choon yó'o noo rá kee ra, ⁴ dá kían ná o kátuu ndu ña ká'an ndu xí'ín Ndios, ta ni ña dána'a ndu'u to'on na —kaá apóstol.

⁵ Ta kúu ndidaá vá ñayuu ñoó ni nata'an ini ña dión koo. Dá ni kaxi na iin taa naní Esteban, chì kándéé ká'ano iní na Ndios, ta ni nakutí níó ná xí'ín Espíritu ij. Ta ni kaxi ta'ani na Felipe, xí'ín Prócoro, xí'ín Nicanor, xí'ín Timón, xí'ín Parmenas, xí'ín Nicolás, taa ñoo Antioquía, taa sa kandísa táto'on kándísa na ndéi Israel. ⁶ Dá ndáka na ndin usá taa ñoó ni saá na noo apóstol. Dá ni chikodó ná ndá'a ná diní ná. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'a ndin usá taa ñoó.

⁷ Ta kúu ni naka'ani cháá ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, sa'á ñoó ni ndúkua'a na kúu kuendá Jesús ñoo Jerusalén. Ta kúu kua'a ta'ani ta dutì ni kasá'a kándísa ña ndaa sa'a Jesús.

Di'a ni kuu tá ni tiin dao taa Esteban ndáka ra kua'an ra noo ta né'e choon

⁸ Kua'a ña maní ni kee Ndios xí'ín Esteban, ta ni nakutí ná xí'ín ndéé Ndios, sa'á ñoó ni sa kándéé ná sa kee na kua'a nda'o ña ná'ano xí'ín ña ndato tein ñayuu ndéi ñoo ñoó. ⁹ Ta kúu ni ndakuei dao taa ñó'o ve'e noo náta'ka na Israel, ña ká'an xí'ín ná, ve'e na ko ñó'o ka tixi ndá'a iin sato'o, ta ni ndakuei ta'ani dao ra ñoo Cirene, xí'ín ra ñoo Alejandría, xí'ín ra kuendá Cilicia, xí'ín ra kuendá Asia. Dá ni kasá'a rá ndátó'ón kuáchì ra xí'ín Esteban. ¹⁰ Tído ko ní kándéé ta'on ra dátuu rá noo ká'an na, chì kómí ná ña ndichí kée Espíritu ij Ndios.

¹¹ Dá ni chiya'i ra dao taa ña ná ka'an ra ña ni seídó'o ra ká'an ndava'a Esteban sa'a Moisés, xí'ín sa'a Ndios. ¹² Ta dión ni kee ra, dá ni nakuina vaá na ñoo xí'ín ndidaá tá sá'ano, xí'ín ndidaá tá dána'a ley. Dá ni natuu ra ni tiin ra Esteban. Dá ndáka ñaá rá ni saá ra noo ta né'e choon. ¹³ Dá ni chikata ra taa ká'an to'ón sa'a Esteban, dá kaa ra:

—Taa yó'o kúu ra ko sá tuu ta'on ra ña ká'an ndava'a ra sa'a ve'e ño'o ij yo, xí'ín sa'a ley Moisés. ¹⁴ Chì ni seídó'o ndu'u ká'an ra sa'a Jesús, ra ñoo Nazaret, ña roón kúu ra ko'on nakani ndi'i ve'e ño'o ká'ano yó, ta nadaon ra ña ni dánkoo Moisés keeá —kaá ra.

¹⁵ Ta ndidaá taa ndéi noo tá'anda choon ñoó, tá ni sa nde'é rá noo Esteban, ta kúu ni xini ra ña ndato nda'o noo ná táto'on ndato noo iin ángel.

7

Di'a kua'an ña ni ka'an Esteban xí'ín ta né'e choon

¹ Dá n̄i ndato'ón ñáá t̄a dut̄i mií noó:

—¿Á ña ndaa kúu ña ká'an t̄a káa sa'on?

² Dá n̄i kaa Esteban xí'ín rá:

—Kueídó'o ndó ña ko'ín ka'ín xí'ín ndó, ñani, ndo'ó, t̄a sá'ano viti. Na ndato nda'o kúu Ndios, ta n̄i na'a na mií ná noo tatá sá'ano yo Abraham tá n̄i sa io na chí naci'ón naní Mesopotamia, tá ko ñá'a ko'on na koo na ñoo naní Harán. ³ Dá n̄i kaa Ndios xí'ín ná: “Dánkoo ñoo noo ióon xaan, ta dánkoo ndidaá kúu tá'ón. Ta kua'an kooón noño'o ko'ín na'i nooon.”

⁴ Dá n̄i keta na noño'o na Caldea kua'an na. Dá n̄i sa'an na n̄i sa io na ñoo naní Harán. Ta ñoo n̄i xí'i tatá na. Dá ndáka ñáa Ndios n̄i sa na noño'o yó'o noo ndéi yó viti. ⁵ Tído ni lú'u ta'on ñó'o yó'o ko ní xí'o Ndios ni'i ná, ni noo kuein sa'a ná. Tído n̄i ka'an Ndios ña ki'o naan noo mií ná xí'ín noo de'e na, xí'ín noo de'e ñáni na, va'ará ko ñá'a kande'i de'e Abraham tiempo daá ñóo. ⁶ Ta n̄i ka'an ta'ani Ndios ña de'e ñáni na xí'ín de'e díko na kakuu na tukú kande'i nda'í iin ka ñoo. Ta kaño'o na t̄ixi ndá'a na ñoo ñoo, ta kendava'a na xí'ín ná noo komi ciento kuia. ⁷ Ta n̄i kaa ta'ani Ndios di'a: “Ta yu'u kúu na keyiko sa'a na ñoo, na kendusa xí'ín ñayuu ña kechóon na noo ná. Tá n̄i ndi'i, dá kankuei ñayuu kii na kande'i na noño'o yó'o, ta yó'o kandaño'o na yu'u.”

⁸ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kando Ndios xí'ín Abraham ña ta'anda ñi ná xí'ín ndidaá de'e na, ta ñoo kían ná'a ña n̄i xí'o Ndios to'on na noo ná. Sa'a ñoo, tá n̄i sa io de'e Abraham n̄i sa naní Isaac, dá n̄i sa'anda na ñi xí'ín tá n̄i xino xi ona kuu. Dá tá n̄i sa io de'e Isaac n̄i sa naní Jacob, dá n̄i sa'anda ta'ani na ñi xí'ín. Ta dión ta'ani n̄i kee Jacob xí'ín ndin ux̄i uu de'e yí na, tá'an na n̄i sa kuu ndin ux̄i uu tatá sá'ano yo.

⁹ Tído sa'a ña u'u ini tatá sá'ano yo, sa'a ñoo n̄i díko ná ñani ló'o na José noo t̄a Egipto. Tído n̄i sa io va Ndios xí'ín José, ¹⁰ ta n̄i chindee ñáa ná noo iin rá iin tandó'o n̄i sa ndo'o na. Ta n̄i kemáni ñáa ná, ta n̄i xí'o na ñaxintóni ndichí noo ná tá n̄i sa iin na noo Faraón, t̄a kúu rey Egipto. Dá n̄i xí'o ra choon ká'ano noo ná ña dándaki na Egipto, xí'ín ve'e mií rey ñoo.

¹¹ Dá n̄i kasaa tama iin ní kúu kuenda Egipto xí'ín Canaán. Ta n̄i ndo'o nda'o ní ndidaá ñayuu. Sa'a ñoo ko ní ni'i na sá'ano ve'e yó ña kei ná. ¹² Tá n̄i ni'i tó'on Jacob ña ió tirió chí Egipto di'a, dá n̄i tanda'a ná de'e na, na sa kuu tatá sá'ano yo, n̄i sa'an na Egipto. Ta ña yó'o n̄i sa kuu ta'anda mií noo n̄i sa'an na. ¹³ Dá tá n̄i sa'an na ta'anda kúu uu, nda daá, dá n̄i kasto'on José xí'ín ñani na ndá yoo kúu ná. Dá n̄i kanda ta'ani ini Faraón ndéi n̄i kixi José, ta ndá yoo kúu na ve'e na. ¹⁴ Dá n̄i sa'anda José choon noo ñani na ña ná no'o na nakuaka na tatá na Jacob xí'ín ndidaá kúu na ve'e na, dá ná kasaa na Egipto. Ta n̄i sa kúu ná oni diko sa'on ñayuu.

¹⁵ Ta dión n̄i kuu. Dá n̄i kasaa Jacob xí'ín ndidaá na ve'e na kande'i na Egipto. Ta ñoo n̄i sa io Jacob nda noo n̄i xí'i na. Ta ñoo ta'ani n̄i xí'i tatá sá'ano yo. ¹⁶ Tído n̄i sa'an na ñoo yo n̄i danduxi na lásá na iin ñoo naní Siquem ini iin káo, ña n̄i xiin Abraham noo de'e iin ta ñoo Siquem n̄i sa naní Hamor.

¹⁷ Dá tá sa kua'an xinkoo to'on n̄i xí'o Ndios noo Abraham, kúu sa n̄i nduku'a nda'o na ve'e yó ndéi Egipto, ¹⁸ nda rá n̄i kasaa dándaki iin ka rey Egipto. Ta ko ná'a ta'on ra sa'a ña va'a n̄i kee José ñoo ñoo. ¹⁹ Sa'a ñoo n̄i kasaa rá danda'í ra na sá'ano ve'e yó, ta n̄i kendava'a ra xí'ín ná, ta n̄i kendusa ra xí'ín ná ña ná kata ndava'a na de'e yí kuáli ná, ta duú n̄i kaki, dá ná kuu xi.

²⁰ Ta mií tein kuu daá ñoo n̄i kaki Moisés. Ta n̄i sa kuu xi iin talee ñochí káa noo Ndios. Ta n̄i xito va ña na ve'e xi oni yoo. ²¹ Tído n̄i dakana ñáa ná táto'on n̄i ta'anda choon. Ta kúu mií de'e di'í Faraón n̄i naki'in ñáa. Ta n̄i dakuá'ano ñaán táto'on de'e mián. ²² Ta kúu n̄i dakuá'a Moisés ndidaá ña ndichí dakuá'a na Egipto. Ta ndichí na xí'ín to'on ká'an na, ta kándéé ná kée na ndá choon kúu mií va.

²³ Tá n̄i xinkoo Moisés uu diko kuia, dá n̄i chikaa ini na ko'on na koto ni'ini na na ñoo na, na Israel ndéi Egipto. ²⁴ Dá tá n̄i xini Moisés ña kenda'a iin ra Egipto xí'ín iin ta ñoo na, dá n̄i chindee ñáa ná. Kúu n̄i sa'ani vá ñáa ná sa'a ña n̄i kendava'a ra xí'ín iin ra ñoo na. ²⁵ Ch̄i n̄i ka'an ná ña kanda ini na ñoo na ña mií Ndios kúu na n̄i kaxi ñáa kua'an na

chindeé ñaá ná, dá kankuei na tixi ndá'a ra ñoo ñoo. Tído ko ní kándaḡ ta'on ini na ñoo na ña dión kíán.

²⁶ Tá nḡ kasandaá iin ka kuu, dá nḡ xini Moisés ña ndéi uu taa Israel naá tá'an mií rá. Dá nḡ ka'an ná nachindei va'a ñaá ná, chí nḡ kaa na xí'ín rá: “Iin ñani kúú vá ndo'ó. ¿Ndiva'a dár'u'u tá'an ndó?”, kaá na. ²⁷ Dá nḡ chítuu taa kéndava'a xí'ín ñani ra ñoo noo ká'an Moisés. Dá nḡ kaa ra xí'ín ná: “¿Ndá yoo nḡ chíkani yo'ó kakuuón iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin taa keyíko sa'á ndu'u? ²⁸ ¿Á kóni ta'ani yo'ó ka'ánoon yu'u táto'on nḡ keeón nḡ sa'ánoon iin ta Egipto koni?”, kaá ra xí'ín ná. ²⁹ Tá nḡ seido'o Moisés ña nḡ ka'an ra dión, kúú nḡ xino na kua'an xiká ná nda noo naní Madián. Ta ñoo nḡ sa io na nḡ sa kuu na iin ta tukú. Ta ñoo ta'ani nḡ sa io uu de'e na.

³⁰ Dá tá nḡ ya'a uu diko ka kuia, dá nḡ na'a noo iin ángel tein ño'ó ita kánkuei tein iin yitó táka ló'o iin noo kúú noño'ó ichí sa'a yúku naní Sinaí. ³¹ Ta kúú nḡ naá vá ini Moisés tá nḡ xini na ña dión kúú. Dá nḡ natuu yati na kande'é va'a na. Ta kúú ñoo nḡ seido'o na nḡ ka'an tachí sato'o yo Ndios: ³² “Yu'u kúú Ndios, na nḡ sa ndañ'o na sá'ano ve'ón, chí yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u kúú Ndios noo Jacob”, kaá Ndios xí'ín ná. Ta nḡ kasá'á ndéi Moisés ña nḡ yu'ú na. Ta kúú ko ní xí'o ndeé ka iní na kande'é ná. ³³ Dá nḡ kaa sato'o yo Ndios xí'ín ná: “Taó ndisa ño'ó sa'on, chí ño'ó ií kíán séin ni'ínón xaan. ³⁴ Miían ndaa kuiti kíán xiní yu'u ña nda'í nda'o ndó'o níyo ñayuuí ndéi na Egipto. Ta miían ndaa seídó'i ña nda'í nda'o ndé'i na. Sa'á ñoo nḡ kasáai dákakii na. Ta viti nakíi yati cháa ka, chí tanda'á yu'u yo'ó ko'on ñoo Egipto”, kaá Ndios xí'ín Moisés.

³⁵ Ta Moisés yó'o kúú na sa nḡ kuñó'ó vá ñayuu ñoo, chí di'a nḡ kaa na xí'ín ná: “¿Ndá yoo nḡ chíkani yo'ó ña kakuuón iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin na keyíko sa'á ndu'u?”, kaá na. Tído mií Ndios kúú na nḡ tanda'á Moisés ña kakuu na iin na sa'ándá choon, ta kakuu na iin na dákaki ñayuu ñoo xí'ín ndá'a ángel, tá'an na nḡ na'a noo tein yitó táka ló'o ñoo.

³⁶ Chí Moisés yó'o kúú na nḡ taó xoo na sá'ano ñoo yo Egipto, chí kua'á nda'o ña ndato xí'ín ña ná'ano nḡ kee na noo na Egipto. Ta nḡ sa'anda dao na taño'o naní Taño'o Kua'á. Ta sa kee ta'ani na ña ná'ano tein uu diko kuia noo kúú noño'ó ichí. ³⁷ Ta mií Moisés yó'o kúú na nḡ ka'an di'a xí'ín na Israel: “Ta mií sato'o yo Ndios kúú na kí'o ña kana iin profeta tein mií ndó, dá kasto'on ná xí'ín ndó to'on nḡ ka'an mií Ndios xí'ín ná, táto'on kí'o kée yu'u. Ta kueídó'o ndó ndidaá kúú ña ka'an na xí'ín ndó.” ³⁸ Tá Moisés yó'o kúú na nḡ sa káa tein na sá'ano ve'e yó noo kúú noño'ó ichí ñoo, ta nḡ ndató'ón ná xí'ín ángel nḡ kii noo Ndios diní yúku naní Sinaí. Ta ñoo nḡ ni'i ná to'on Ndios, ña xí'o ña kataki yo. Dá nḡ xí'o naan noo na sá'ano ve'á, dá nḡ naya'an noo yóo.

³⁹ Tído ko ní xíin ta'on na sá'ano ve'á kueídó'o na ña ká'an Moisés, ta nḡ kuñó'ó ña ná. Ta ño'ó ini na nandió kuéi na ñoo Egipto. ⁴⁰ Sa'á ñoo nḡ kaa na xí'ín Aarón: “Kava'a ní dao ka ndios, dá ná kandaka na yó no'o Egipto, chí xini ndí kíán nḡ ndo'o Moisés, tá'an na nḡ taó yó Egipto, dá vei yó yó'o.” ⁴¹ Dá nḡ kava'a ñayuu ñoo iin yoko káa táto'on káa iin chikerró. Dá nḡ doko ná kítí ndáka na nooán, ta nḡ sa ndei dii ná nḡ keká'ano na yoko, ña nḡ kava'a na xí'ín ndá'a mií ná.

⁴² Sa'á ñoo nḡ dayáa ndá'a ñaá Ndios, ta nḡ naki'o ñaá ná noo ña kini. Sa'á ñoo nḡ kasá'á ná ndañ'o na tiñoo ño'ó induú, chí di'a kua'an ña nḡ taa iin profeta sa'á ña nḡ ka'an Ndios: Ndo'ó, na ndéi Israel,

¿á noo yú'u va nḡ doko ndo'ó kítí ndáka ndó tein uu diko kuia nḡ sa ndei ndó noño'ó ichí ñoo?

⁴³ Koó, di'a nḡ doko ndo rí noo yoko, chí nḡ sa ne'e ndó ve'e ño'o ñií kuendá yoko naní Moloc

xí'ín iin ka ve'e ño'o kuendá yoko kúú tiñoo naní Refán.

Ta ña yó'o kúú ña nḡ kava'a ndó xí'ín ndá'a mií ndó, dá nḡ sa ndañ'o ndoan.

Ta sa'á ña nḡ kee ndó dión, sa'á ñoo tanda'á yu'u ndo'ó ko'on xiká cháa ka ndo o duú ñoo Babilonia.

Dión kaá to'on nḡ taa profeta.

⁴⁴ 'Ta sa komí na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o ni kava'a xí'ín ñí, tá'an ña ná'a ña ió Ndios xí'ín ná, nani ni sa ndei na noño'ó ichi ñoo. Ta ve'e ño'o yó'o kían káa táto'on k'i'o ni sa'anda Ndios choon, chi ni kava'an táto'on k'i'o káa rá ió ña ni na'a Ndios noo Moisés dini yúku. ⁴⁵ Dá ni natiin de'e na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o yó'o. Ta né'e naan ni saa na xí'ín José noño'ó na tukú. Dá ni kandeé ná ni keña'a na ñó'o yó'o, chi mií Ndios ni taó ñayuu ni sa ndei yó'o kua'an na. Ta k'i'o dión ni sa kían ve'e ño'o ni kava'a xí'ín ñí nda tiempo ni sa dandáki rey David.

⁴⁶ 'Ta na yó'o kúu na ni natiin kuá'a ña maní noo Ndios, sa'á ñoo ni xika na ña kían kava'a na iin ve'e ño'o náoo noo keká'ano ñayuu Ndios, na ni sa ndaño'o tatá sá'ano yo Jacob. ⁴⁷ Tído rey Salomón, na sa kuu de'e rey David, noón kúu na ni kava'a iin ve'e ño'o náoo. ⁴⁸ Tído na kómí ndidaá choon ko ió ta'on na ini ni iin ve'e ño'o ni kava'a ndá'a ta, chi iin profeta ni taa ña ni kaa Ndios di'a:

⁴⁹ Induú va kúu noo ió yu'u dándákii, ta noño'ó yó'o kúu noo ndíta sa'í.

Sa'á ñoo, ¿ndi koo ví ve'e kava'a ndó koo yu'u, ká'án ndó?, kaá sato'o yo Ndios.

Ta, ¿ndi koo iin ve'e kava'a ndó noo kooi nání'i ndéeí, ká'án ndó?

⁵⁰ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña mií vá yu'u kúu na ni kava'a ndidaá kúu ña'a ió ñayuu yó'o? Dión kaá sato'o yo Ndios —kaá Esteban.

⁵¹ Dá ni kaa ta'ani Esteban xí'ín ta ñoo:

—Tído ndee nda'o to'on ndó, ta káxí nda'o níoo ndo, ta na dó'ó nda'o kúu ndó. Daá kuití vá ko kóni ndo kee ndó ña kóni Espiritu ií Ndios, chi táto'on k'i'o ni sa kee na sá'ano ve'e ndó, k'i'o dión kée ií vá ndó. ⁵² Chi, ¿ndi káa iin profeta ko ní kéndava'a na sá'ano ve'e ndó xí'ín? Ni sa'ání ná ndidaá profeta, na ni sa ka'an ña kii iin na ndaa noo Ndios. Ta miían ndaa ni kixi na, tído ni nakí'o ñaá ndó noo ndá'a ta kini, ta ni sa'ání ñaá ndó. ⁵³ Ta va'ará ni natiin túu ndó ley Ndios noo ángel ni kii induú, tído ko ní seídó'o ta'on ndoan.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Esteban

⁵⁴ Tá ni seído'o ta né'e choon to'on yó'o, kúu ni karyíi nda'o ra, ta ni chichi tá'an no'o ra, chi ni xido nda'o ini ra sa'á ña ni ka'an Esteban. ⁵⁵ Tído ni nakutí Esteban xí'ín Espiritu ií Ndios. Ta ni sa nde'é ná chí induú. Ta ni xini na ña ndato oon ví náye'e ndaa noo ió Ndios, ta iin Jesús xoo kuá'a na. ⁵⁶ Dá ni kaa Esteban:

—Kande'é ndó, chi nde'í ña nóno induú káa. Ta na ni nduu ta ñayuu yó'o iin na xoo kuá'a tatá Ndios —kaá na.

⁵⁷ Ta kúu ni sadi ndidaá ta ndeí ñoo do'o ra. Ta kúu ni'i nda'o ni kasá'a káyu'ú rá. Dá ni ndao ni'ini ra ni tiin ra Esteban. ⁵⁸ Dá ni taó ñaá rá nda yu'ú ñoo, dá ka'ání ñaá rá xí'ín yuu. Ta ra chínóo kuachi Esteban ni chindei ra dá'on rá noo iin tayíi naní Saulo. ⁵⁹ Ta xí'ín tein kóon ñaá rá yuu, kúu ni kasá'a Esteban ká'an na xí'ín Ndios, ta kaá na:

—Tatá Jesús, naki'in va'a ní níoi.

⁶⁰ Dá ni sa kuín xití ná. Ta kúu ni'i nda'o ni káyu'ú ná, ta kaá na:

—Tatá Jesús, o sa kékuendá ní kuachi yá'a ta yó'o kée ra xí'ín yu'u —kaá na.

Dá tá ni ndi'i ni ka'an na dión, dá ví ni xi'i na.

8

Di'a ni kuu tá ni kasá'a Saulo kéndava'a ra xí'ín na kúu kuendá Jesús

¹ Ta ni nata'an va ini Saulo ñoo ña ni sa'ání rá Esteban. Ta mií kuu dáá ñoo ni kasá'a kéndava'a ñayuu xí'ín na kúu kuendá Jesús ndeí ñoo Jerusalén. Sa'á ñoo ni xita noo ndi'i na kua'an na kandeí na dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea di'a xí'ín kuendá Samaria. Ta sava'a na kúu apóstol va ni kandoo ndeí ñoo Jerusalén. ² Tído ndeí dao ka ta ndíta ndaa noo Ndios, ta roón kúu ra ni sa'an ni dandúxi Esteban. Ta nda'í ni saki ra sa'a ná. ³ Ta tein kuu dáá ñoo ni kasá'a Saulo kéndava'a ra xí'ín na kúu kuendá Jesús. Kúu ni xionoo ra tá ve'e tá ve'e taó ra ta xí'ín ña'a, ta ñó'o ñaá rá kua'an na ve'e kaa.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Felipe to'on va'a Jesús chí kuendá Samaria

⁴ Ta ñayuu ni kankuei ñoo Jerusalén kua'an dao ka ñoo, noón kúu na ni kasá'a dána'a to'on va'a Jesús noo ñayuu ndeí ndidaá kúu xían noo ni ki'in na kua'an na. ⁵ Dá ni ki'in

ta'ani iin taa naní Felipe kua'an ra iin ñoo ká'ano nákaa chí kuendá Samaria di'a, ta ni kasá'á rá kásto'on ra xí'ín ñayuu sa'a Cristo, na dákaaki ñaa. ⁶ Ta ni ñataka kua'á ñayuu. Ta ndino'o ini na ni seídó'o na ña ni daná'a Felipe, chi ni xini na ndidaa ña'a ndato ni kee ra. ⁷ Chi kua'á nda'o ñayuu ñó'o espíritu kini ni nduva'a, ta ni'i nda'o ni kayu'ú espíritu kini ñoo, dá ni kankuei ña kua'an ini na. Ta kua'á ñayuu ni natií sa'a xí'ín na ko kuú kaka va'a ni nduva'a. ⁸ Sa'á ñoo ni kadii nda'o ini ñayuu ndéi ñoo.

⁹ Ta ñoo ñoo ío ta'ani iin taa naní Simón, ta sa na'á vá xionoo ra kétadí ra xí'ín na ñoo ñoo. Ta danda'í ra ñayuu ndéi ñoo, chi kée ra mií rá ña kúú rá iin taa ndaya'i. ¹⁰ Ta ndidaa ñayuu seídó'o va'a ña ká'an ra, nda na kuáli cháa ka xí'ín nda na sá'ano cháa ka, ta kaá na ña mií Ndios ni xi'o choon ká'ano ñoo noo rá. ¹¹ Ta kándisa ñayuu ñoo ña ká'an ra, chi sa na'á nda'o xionoo ra danda'í ñaa rá xí'ín ña tadí kée ra. ¹² Tído tá ni daná'a Felipe noo ná to'on va'a sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, kúú ni kandisa naan, ta ni kandisa ta'ani na ña ni daná'a ra sa'a Jesucristo. Sa'á ñoo kua'á nda'o taa xí'ín ña'a ni sodo ndúta. ¹³ Ta kúú ni kandisa ta'ani Simón ñoo. Dá tá ni ndi'i ni sodo ndúta rá, kúú ni kasá'á rá xionoo ra xí'ín Felipe. Ta kúú naá vá iní ra xini ra ña ndato xí'ín ña ná'ano kée Felipe.

¹⁴ Tá ni ni'i tó'on na kúú apóstol ndéi ñoo Jerusalén ña kua'á ñayuu ndéi kuendá Samaria ni kandisa to'on Ndios, dá ni tanda'á ná Pedro xí'ín Juan kua'an na ñoo. ¹⁵ Dá tá ni sa na ñoo ñoo, dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñoo, dá ná natiin na Espíritu i Ndios, ¹⁶ chi ni iin tó'on ná ko ñá'a natiin Espíritu i Ndios, chi ni sodo ndúta óon va na xí'ín kuú Jesús. ¹⁷ Dá ni chinóo Pedro xí'ín Juan ndá'a ná dini ñayuu ni kandisa ñoo, ta kúú ni natiin na Espíritu i Ndios.

¹⁸ Tá ni xini Simón ña ni natiin ñayuu ñoo Espíritu i Ndios tá ni chinóo apóstol ñoo ndá'a ná dini ná, dá ni ka'an rá ki'o ra di'ón noo ná, ¹⁹ chi ni kaa ra:

—Dikó ta'ani ndo'o choon né'e ndó xaan noo yú'u. Dá kían, tá ná chinóo yu'u ndá'í dini ndi ndáa mií ñayuu, ta kúú ná natiin ta'ani na Espíritu i Ndios —kaá Simón.

²⁰ Dá ni kaa Pedro xí'ín rá:

—Kua'an yo'ó naá nduúon xí'ín di'ón xaan, chi ká'an yo'ó ña xí'ín di'ón kuu kuiión ña xi'o oon Ndios noo ñayuu. ²¹ Ni lú'u ví kuendá yo'ó, ni tá'í yo'ó ko'o noo choon kée ndu'u yó'o chi ko iin ndaa ta'on nímōn noo Ndios. ²² Kua'an nandikó inōon sa'a ña kini kéeón xaan. Ta kueí nda'í noo Ndios, dá nda ndi kuu ku'u ká'ano ini na sa'á kuachi ná'ani inōn xaan. ²³ Chi kátōni ini yu'u ña ni chití yo'ó xí'ín ña u'u inōn. Ta ndadí toon yo'ó nákaaon tixi ndá'a ña kini —kaá na.

²⁴ Dá ni kaa Simón:

—Kueí nda'í ndo noo sato'o yo Ndios sa'a yú'u, dá ná o ndó'i tá'an ña kaá ndo vei ndo'i —kaá ra.

²⁵ Dá tá ni ndi'i ni daná'a Pedro xí'ín Juan noo ñayuu ñoo sa'á to'on va'a Ndios, dá ni ki'in na íchi kua'an na xí'ín Felipe. Dá ni kasá'á ná dána'a na to'on va'a ñoo noo ndidaa kúú ñayuu ndéi ñoo ñó'o chí kuendá Samaria ñoo. Tá ni ndi'i, dá ni nandió kuéi na ni nasáa na ñoo Jerusalén.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Felipe sa'á to'on va'a Jesús noo iin taa ni kii nación Etiopía

²⁶ Tá ni ndi'i yó'o, dá ni ka'an iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios xí'ín Felipe:

—Ndakuiin, ta ki'in íchi ña kua'an chí sur Jerusalén di'a, ña kua'an nda ñoo Gaza. Ta íchi ñoo kían yá'a kua'an noo kúú noño'ó íchí —kaá na.

²⁷ Dá ni ndakuin Felipe. Dá ni kee ra kua'an ra. Ta kúú íchi noo kua'an ra ñoo ni naki'in tá'an ra xí'ín iin taa nación Etiopía. Ta kúú rá iin taa o kúú kandeí de'e. Ta kúú rá iin taa kéchōon noo iin ñá'a naní Candace, ña kúú reina nación Etiopía, chi né'e va'a ra di'ōan. Ta ni sa'an ra ñoo Jerusalén ni sa ndaño'o ra Ndios. ²⁸ Ta kúú ni nandió ko'o ra kua'an nó'o rá. Ta ío ra noo carreta, kiró ñó'o kuéi. Ta ká'i ra tuti ni taa profeta Isaías. ²⁹ Dá ni kaa Espíritu i Ndios xí'ín Felipe:

—Natuu yati kua'an ni'on carreta káa —kaá na.

³⁰ Dá ni kankono Felipe ni natuu yati ra noo kua'an ra. Kúú ni seido'o ra ña ká'i taa ñoo noo tuti ni taa profeta Isaías. Dá ni ndato'ón ñaa Felipe:

—¿Á kátóni ini ní ndí kóni kaa ña ká'i ní xaan?

³¹ Dá ni kaa taa ñoó:

—¿Ndi kee yu'u kandaá inii ña ká'an tá kọ íin ta'on nakani xí'ín yu'u?

Dá ni ka'an ra xí'ín Felipe ña ná kaa ra noo carreta, ta ná kakoo dáó rá xí'ín rá. ³² Ta ká'i ra tuti ii Ndios noo ká'an di'a:

Táto'on kị'o ndáka ra iin léko kua'an ri noo taa sa'ání ri, kị'o dión ni kee ra xí'ín ná.

Táto'on kị'o tádi iin léko dátá ri, kị'o dión ni kee na, chi ni iin tó'ón to'on kọ ní ká'an na chindeé ná mií ná.

³³ Ta ni kenoo ñaá taa, ta kọ íin ta'on ní kényiko ndaa sa'a ná.

Sa'a ñoó, ¿ndá yoo kuu nakani sa'a de'e na?

Chi ni sa'ání ñaá ñayuu, dá ná o koo ka na ñayuu yó'o.

³⁴ Dá ni ndatọ'ón taa ñoó Felipe, ta kaá ra:

—Kee ní ña manii nakani ní xí'ín yu'u. ¿Ndá sa'a ni ka'an profeta yó'o? ¿Á ni ka'an na sa'a mií ná, o ni ka'an na sa'a iin ka taa?

³⁵ Dá ni nakani Felipe ndi kóni kaa to'on káa noo tuti ii yó'o. Xí'ín sa'a to'on yó'o, dá ni kasá'a rá dána'a ra noo rá sa'a to'on va'a Jesús. ³⁶ Dá ni saa ra iin xían noo ñó'o takuií noo yá'a ra kua'an ra ñoó. Dá ni kaa taa Etiopía ñoó xí'ín Felipe:

—Yó'o ñó'o takuií. ¿Á o kuu ta'on kodo nduta yu'u yó'o?

³⁷ Dá ni kaa Felipe xí'ín rá:

—Tá kandeé iní ní Jesús xí'ín ndinoo ini ní o ní, dá kían kuu va.

Dá ni kaa taa ñoó:

—Kándísai ña Jesucristo kúu de'e Ndios —kaá ra.

³⁸ Dá ni sa'anda ra choon ña ná kakuíin carreta ñoó. Dá ni noo ndi nduú ra noo ñó'o takuií ñoó. Dá ni dakódo nduta ñaá Felipe. ³⁹ Tá ni ndi'i ni kankuei ra noo takuií ñoó, ta kúu ni ndaño'ó ni'ini va Felipe ni kee Espíritu sato'o yo Ndios. Ta kúu kọ ní xiní ka ñaá taa ñoó. Ta kádii nda'o ini ra kua'an ra íchi ñoó. ⁴⁰ Kúu ni kasandaá Felipe iin ñoo naní Azoto. Ta ni ya'a ra iin rá iin ñoo sá xíka ra kua'an ra, ta sá kásto'on ra xí'ín ñayuu ñoó sa'a to'on va'a Jesús kua'an ra. Dá ni saa ra ñoo naní Cesarea.

9

Di'a ni kuu tá ni nduu Saulo kuendá Jesús

¹ Ta ká'an ii vá Saulo ña ka'ání rá na kúu kuendá sato'o yo Jesús. Kúu ni sa'an ra noo nákaa ta duti mií noo. ² Dá ni xika ra ña kị'o ra tuti kane'e ra ko'on ra ve'e noo nátaaka na Israel ndéi ñoo Damasco, ta tuti ñoó ká'an ña kómí rá choon tiin ra taa xí'ín ñá'a ndíko íchi Jesús ko'on na ve'e kaa ñoo Jerusalén.

³ Dá ni kee ra kua'an ra ñoo Damasco ñoó. Tído tá ni kasandaá yati ra ñoo ñoó, kúu iin kuiti vá ni naye'e ndaa noo kua'an ra ni kee iin ñó'o ni kii induú. ⁴ Ta kúu ni kankao va ra noño'o. Dá ni seido'o ra táí ni ka'an iin ñayuu:

—Saulo, Saulo. ¿Ndiva'a xíonoo yo'ó kéndava'ón xí'ín yu'u?

⁵ Dá ni ndatọ'ón ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúu mií ní, tatá?

Dá ni kaa na:

—Yu'u kúu Jesús, na xíonoo yo'ó kéndava'a xí'ón. Tído kéeón xí'ín miíón táto'on kị'o kée iin chee tá chísá'a rí dinii karochá, ta dár'u'u ri mií rí.

⁶ Ta kúu nda ndéi ñino oon va Saulo chi ni yu'ú ra, dá kaá ra:

—¿Ndí kían kee kóni ní, tatá?

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndakuiin ndichi, ta kua'an ku'u ñoo ká'ano káa, dá káa ná kastọ'on na xí'ón ndí kían kánian keeón —kaá na.

⁷ Ta taa kua'an xí'ín Saulo ñoó, kúu ni naá vá iní ra ndíta ra, chi ni seido'o ta'ani ra ni ka'an iin ñayuu, tído kọ íin ta'on ní xiní ra. ⁸ Dá ni ndakuíin ndichi Saulo. Tído tá ni ka'an rá kande'é rá, kọ ní kúu ka, chi ni kukuaa va ra. Dá ni natiin ndaa ñaá taa kua'an xí'ín rá

ñoó, dá ndáka ñaá rá nī saā rā ñoo Damasco. ⁹ Ta ñoo nī sa io rā oni kuū. Ta kō túu noo rá, ta kō ní sásá'an ra, ta kō ní xí'i ra takuīí.

¹⁰ Ta ñoo Damasco ñoo ió iin taa kúú kuendá Jesús naní Ananías. Ta nī na'a noo sato'o yo Jesús noo ná, ta nī kaa nā xí'ín ná:

—¡Ananías!

Dá nī kaa Ananías:

—Yó'o nákaai, tatá.

¹¹ Dá nī kaa sato'o yo Jesús:

—Ndakuiin ndichi, ta kua'án kīí keí naní keí Ndaa. Tá nī saāon ve'e iin taa naní Judas, dá ndatō'ón sa'a iin taa nī kaki ñoo Tarso naní Saulo, chí ñoo ió rā ká'an rā xí'ín. ¹² Chí nī xí'oi ña nī xini rā iin taa naní Ananías, ta ku'u ra chinóo ra ndá'a rá dinī rá, dá ná natuu tuku noo rá.

¹³ Dá nī kaa Ananías:

—Tatá, kua'á nda'o ñayuu nákaní xí'ín yu'u sa'á taa ñoo, ña xionoo ra kéndava'a ra xí'ín ñayuu mií ní ndéi ñoo Jerusalén. ¹⁴ Ta viti nī kasáa rā ñoo yó'o. Ta né'e ra choon nī xí'o tã dutī saku'a'ã ña tiin ra ndidaá kúú ñayuu nákoní ña kúú ní sato'o nã ko'on nã ve'e kaa.

¹⁵ Dá nī kaa sato'o yo Jesús:

—Kua'án, chí mií vá yu'u nī kaxi taa ñoo ña kane'e ra to'in dána'a rā noo ñayuu kō kúú nã Israel, xí'ín noo rey, xí'ín noo nã Israel. ¹⁶ Ta ko'in dána'i noo rá ña kánian ndo'o naní níó rá sa'a yú'u —kaá nã.

¹⁷ Dá nī kee Ananías kua'an nã. Dá nī saā nã ve'e noo ió Saulo, kúú nī ku'u na nī chinóo na ndá'a ná dinī rá. Dá nī kaa nã:

—Ñani Saulo, mií sato'o yo Jesús, nã nī na'a noo noo yo'ó íchi noo veíin yó'o, noon kúú nã nī tanda'a'ã yu'u veii, dá natuu nooon, ta nakutón xí'ín Espíritu ií Ndios —kaá nã.

¹⁸ Ta kúú vití'ón di'a va nī kuei ña ndáa tátō'on ndáa ta'i tiyaká nduchí nóo Saulo. Ta kúú nī natuu noo rá. Dá ví nī ndakuíin ndichi rã. Dá nī sa'an rã nī sodo ndúta rá. ¹⁹ Dá tá nī ndi'i nī sásá'an ra, kúú nī naní'i ndéé vá rá. Ta nī sa io rã dao kuū xí'ín nã kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Damasco ñoo.

Di'a nī kuu tá nī dána'a Saulo to'on va'a Jesús ñoo Damasco

²⁰ Ta nī ndi'i, dá nī kasá'á Saulo dána'a nã sa'a Cristo Jesús ini ve'e noo náta nã Israel ndéi ñoo ñoo, chí kaá nã ña Jesús kúú de'e Ndios. ²¹ Ta kúú nī kasá'á naá vá iní ndidaá kúú ñayuu seídó'o na ña dána'a Saulo, ta kaá nã:

—¿Á o duú taa káa kúú rã kéndava'a xí'ín nã kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén? Ta, ¿á o duú rã káa ta'ani kúú taa nī kasáa yó'o tiin ra nã kúú kuendá Jesús, ta kandaka ñaá rá ko'on rã nakí'o ra noo ndá'a tã dutī saku'a'ã? —kaá nã.

²² Tído ví'í kã ví nī ndundeé iní Saulo dána'a nã sa'a Jesús, ta kō ní'i tã Israel ndéi ñoo Damasco ndí kían ka'an rã xí'ín Saulo, dá chí nī xí'o na ña nī kandaá ini rã ña miían ndaa ndisa Jesús kúú Cristo, nã dákaki ñaá.

²³ Kúú sa kua'á nda'o kuū nī ya'a, dá nī kandoo taa Israel ña ka'ání rá Saulo. ²⁴ Tído nī ní'i tó'on na sa'á ña nī kandoo ra kee ra. Ta nduú ñoo ndéi ra ndáti ra keta na yé'é noo kondu'u nã ñoo Damasco, dá ka'ání ñaá rá, ká'án rá. ²⁵ Sa'á ñoo tá nī kuaá, dá nī danóo nã kúú kuendá Jesús Saulo ini iin tiyikã ká'ano satã náó ndadí ñoo ñoo. Dá nī kee na kua'an nã.

Di'a nī kuu tá nī saā Saulo ñoo Jerusalén

²⁶ Dá tá nī saā Saulo ñoo Jerusalén, dá nī ka'án ná naki'in tá'an na xí'ín nã kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Tído ndidaá vá ná yu'ú xini ñaá, chí kō kándia na ña miían ndaa nī nduu Saulo kuendá Jesús. ²⁷ Dá nī kee Bernabé ndáka ñaá ná kua'an nã noo ndéi nã kúú apóstol. Dá nī nakani na ña nī xini Saulo sato'o yo Jesús íchi kua'an ñoo Damasco. Ta nī nakani ta'ani na ña nī ka'an Jesús xí'ín ná íchi ñoo. Ta nī kasto'on ta'ani na xí'ín ñayuu ñoo ña kō ní yu'ú ta'on Saulo dána'a nã sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Damasco ñoo. ²⁸ Dá nī kandoo Saulo nī sa io nã xí'ín apóstol ñoo Jerusalén. Ta sa xionoo na xí'ín ná. ²⁹ Ta kō yu'ú ta'on Saulo kanoo na kasto'on na xí'ín ñayuu sa'a sato'o yo Jesús. Ta dándichí tá'an

na xí'ín t̄a Israel ká'an yú'u griego. Tído ka'ání vá ñáá rá kóni r̄a. ³⁰ Dá tá n̄i k̄atóni ini dao k̄a n̄a kúú kuendá Jesús ñ̄a k̄i'o dión kóni r̄a kee ra, dá n̄i kee na ndáka na Saulo kua'an n̄a nd̄a ñoo Cesarea. Ta ñoo n̄i t̄anda'á ñáá ná kua'an nó'o ná ñoo Tarso.

³¹ Ta kúú ndéi va'a va ndidaá n̄a kúú kuendá Jesús ndéi iin níi kúú kuendá Judea, xí'ín Galilea, xí'ín Samaria. Ta sá'ano cháá k̄a n̄a kua'an n̄a xí'ín to'on Ndios. Ta yu'ú ní'o ná sato'o yo Ndios. Ta n̄i ndukua'a ná, ta n̄i sisa cháá k̄a n̄a xí'ín ñ̄a kándisa na kée Espiritu ij Ndios.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a iin t̄aa naní Eneas

³² Ta noo xíonoo Pedro xíto ni'ini na ndidaá n̄a kúú ñ̄ayuu Ndios ndéi iin rá iin ñoo, ta kúú ñoo n̄i kasandaá n̄a noo ndéi n̄a kúú kuendá Jesús ñoo naní Lida. ³³ Ta ñoo n̄i naní'ij ná iin t̄aa naní Eneas. Ta s̄a io on̄a va kua'á kándu'u rá noo xíto, ch̄i n̄i nat̄ií sa'a rá. ³⁴ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín rá:

—Eneas, Jesucristo kúú n̄a nduv̄a'a yo'ó. Ndakuijn ndichi, ta natuú x̄iton.

Ta kúú n̄i nakuijn ndichi r̄a. ³⁵ Tá n̄i xini ñ̄ayuu ndéi ñoo Lida ñoo xí'ín ñoo naní Sarón ñ̄a n̄i nduv̄a'a t̄a kú'u ñoo, kúú n̄i nduu ta'ani na kuendá sato'o yo Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nat̄aki iin ñ̄á'a naní Dorcas

³⁶ Ta ñoo naní Jope ió iin ñ̄á'a kúú kuendá Jesús naní Tabita. Ta xí'ín to'on griego naníán Dorcas. Ta kúú kua'á nda'o ñ̄a va'a s̄a keeán, ch̄i s̄a ch̄indeeán ñ̄ayuu kúnda'í.

³⁷ Ta tein kuú dáá ñoo n̄i kasá'á kú'an. Ta kúú n̄i xi'ij vaan. Dá tá n̄i ndi'i n̄i nakata na ñ̄ij̄an, dá n̄i ch̄indú'u ñáá ná ini ve'e kúú uú kánóo ñino.

³⁸ Ta yati né'e tá'an ñoo Jope ñoo xí'ín ñoo Lida. Kúú n̄i k̄andaá ini n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ñ̄a ió Pedro ñoo Lida. Sa'a ñoo n̄i t̄anda'á ná uú t̄aa kua'an r̄a kuaka ñáá rá. Tá n̄i sāa r̄a noo ió n̄a, dá n̄i seí nda'í r̄a noo ná, ta kaá r̄a:

—¿Á ko'on ní xí'ín ndu'u vití'ón ní? —kaá r̄a.

³⁹ Dá n̄i kee Pedro kua'an n̄a xí'ín rá. Dá tá n̄i sāa n̄a ñoo Jope, dá n̄i kee ñ̄ayuu ñoo ndáka ñáá ná kua'an n̄a ve'e noo kándu'u ndij naní Dorcas ñoo. Ta kúú kua'á nda'o na kuáan n̄i kāo noo sata Pedro, ta ndé'ij n̄a ndéi na sa'a ndij ñoo. Ta dána'a n̄a dá'on xí'ín do'on̄o n̄i s̄a kava'aán tá n̄i s̄a takian noo Pedro.

⁴⁰ Dá n̄i taó ndi'i Pedro ndidaá kúú ñ̄ayuu ndéi ini ve'e ñoo. Dá ví n̄i s̄a kuíjn x̄ití ná, ta n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios. Dá n̄i s̄a nde'é ná noo kándu'u ndij ñoo. Dá n̄i kaa n̄a:

—Tabita, ndakoo —kaá n̄a.

Ta kúú n̄i n̄ande'é váán. Dá tá n̄i xinián Pedro, kúú n̄i ndakooán ióan. ⁴¹ Dá n̄i tiin Pedro ndá'an. Dá n̄i n̄achikani ndichi ñáá ná. Dá n̄i nakana na ndidaá n̄a kúú ñ̄ayuu Ndios xí'ín n̄a kuáan ñoo ini ve'e ñoo. Dá n̄i ch̄ikani takí ñáá ná noo ná. ⁴² Dá tá n̄i k̄andaá ini ñ̄ayuu ndéi ñoo Jope ñoo ñ̄a n̄i nat̄akian, kúú kua'á nda'o na n̄i kándisa sato'o yo Jesús. ⁴³ Ta kúú kua'á k̄a va kuú n̄i k̄andoo Pedro ñoo Jope n̄i s̄a io n̄a ve'e iin t̄aa s̄a nduv̄ii ñ̄ij k̄it̄i naní Simón.

10

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a noo iin ángel noo iin t̄aa naní Cornelio

¹ Ta ñoo Cesarea ió iin t̄aa naní Cornelio. Ta dándaki ra iin ciento soldado, r̄a kúú iin ta'ándá naní, r̄a Italiano. ² Ta ndáñ̄o'o ra Ndios, ta yu'ú ni'ini ñáá rá xí'ín ndidaá n̄a ve'e ra. Ta kua'a dij̄ón xí'o ra ch̄indee rá ñ̄ayuu kúnda'í. Ta daá kuití ká'an r̄a xí'ín Ndios. ³ Ta iin kuú n̄i xini r̄a ñ̄a'a ndato n̄i kee Ndios t̄ato'on k̄a on̄i sa'ini, ch̄i n̄i xini túu ra iin ángel n̄i kii noo Ndios. Ta n̄i ku'u na noo nákaa r̄a. Dá n̄i kaa n̄a:

—¿Cornelio!

⁴ Tá n̄i s̄a nde'é va'a Cornelio ángel ñoo, kúú n̄i yu'ú nda'o ra. Dá n̄i ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndí k̄ián kóni ní, tatá?

Dá n̄i kaa ángel ñoo:

—Náta'an ini Ndios seídó'o na ñ̄a x̄ikon noo ná, ta náta'an ta'ani ini n̄a sa'a ñ̄a ch̄indeeón ñ̄ayuu kúnda'í. ⁵ Ta viti tanda'á dao t̄aa ná ko'on r̄a ñoo Jope kuaka ra iin t̄aa naní Simón kandaka ra kasāa r̄a. Ta t̄a yó'o naní ta'ani Pedro. ⁶ Ta ió n̄a ve'e iin k̄a

t̄aa naní Simón, tá'an r̄a ndúvii ñí kítí. Ta iin ve'e ra yati yu'ú taño'o. Ta ñón kúu na kasto'on xí'ón ndí kían kánian keeón —kaá ángel ñóo.

⁷ Dá ñi kee ángel ñóo kua'an na. Dá ñi kana Cornelio uu t̄aa kéchóon noo rá xí'ín iin soldado, tá'an r̄a ndáño'o ta'ani Ndios takí. Ta kándéé ini Cornelio ñóo t̄aa yó'o. ⁸ Dá ñi nakani ndi'i ra xí'ín t̄aa yó'o ña ñi ka'an ángel ñóo xí'ín rá. Dá ñi tanda'á ñaá rá kua'an r̄a ñoo Jope kuaka ra Pedro kii na.

Di'a ñi kuu tá ñi xini Pedro iin ña'a ndato ñi kee Ndios

⁹ Ta iin k̄a kuú, tá s̄a kua'an kasandaá yati ra ñoo Jope ñóo, kúu ñi kaa Pedro diní vé'e ka'an na xí'ín Ndios, ta kían táto'on dao nduú. ¹⁰ Ta ñi kixian ñi kuiko nda'o na. Ta s̄a kasá'an va na kóni na. Ta xian nani kénduu na ve'e ñóo ña'a kasá'an na, ta kúu ñi xini túu na iin ña'a ndato ñi kee Ndios. ¹¹ Ch̄i ñi xini na ñi nono induú. Ta ñi xini na konoo iin ña'a vei ña, ta káaan táto'on káa iin dá'on ká'ano. Ta ndíko tá'an ndin komi titoán. Ta ñi ñaxinoan nda noño'o. ¹² Ta kúu ini dá'on ñóo ñó'o ndidaá kúu kítí komi sa'a, ta ñó'o ta'ani kirí xíka t̄ixi, xí'ín ndidaá k̄a ni laa. ¹³ Dá ñi seido'o Pedro tach̄i iin na ñi ka'an, ta kaá na di'a:

—Pedro, nakuijn ndichi. Ta ka'áni kítí xaan, ta kason rí.

¹⁴ Dá ñi kaa Pedro:

—Koó, tatá, ch̄i ko óon ta'on kei yu'u ña'a yako xí'ín ña ko ió vii noo Ndios.

¹⁵ Dá ñi kaa tuku tach̄i na ñi ka'an ñóo xí'ín ná:

—Tá'an ña ñi nduvii Ndios, o s̄a ch̄inaní ta'on yo'áan ña kían ña yako.

¹⁶ Ta oní ta'ándá ñi ka'an na dión xí'ín Pedro. Dá ñi nandio koo tuku dá'on ñóo kua'an nó'an induú.

¹⁷ Ta kúu xian ió Pedro nákaní ini na ndi kóni kaa ña ndato ñi xini na ñóo, kúu s̄a ñi saa va t̄aa ñi tanda'á Cornelio ve'e noo ió na, ch̄i ñi ndato'ón rá na ñoo ñóo ndeí kúu ve'e Simón. Ta kúu s̄a ñi kasandaá r̄a yé'é ve'e ñóo. ¹⁸ Dá ñi kasá'á ndato'ón rá na ndeí ve'e ñóo, dá ñi kaa ra:

—¿Á ve'e yó'o ió iin t̄aa naní Simón, t̄aa ká'an xí'ín ná Pedro? —kaá ra.

¹⁹ Ta nákaní ij vá ini Pedro sa'á ña ñi xini na, dá ñi kaa Espiritu ij Ndios xí'ín ná:

—Ñi kasáa oní t̄aa nándukú rá yo'ó. ²⁰ Ndakuijn, ta kua'an noo kíi, ta o s̄a nákaní kuách̄i inon ko'on xí'ín rá, ch̄i mió yu'u ñi tanda'á rá ñi kasáa r̄a —kaá na.

²¹ Dá ñi noo Pedro, dá ñi sa'an na noo ndita t̄aa ñi tanda'á Cornelio ñóo. Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Yu'u kúu t̄aa nándukú ndo'ó. ¿Ndá choon vei ndó?

²² Dá ñi kaa r̄a xí'ín ná:

—Vei ndu choon iin t̄aa naní Cornelio, tá'an na dándáki iin ciento soldado. Ta na yó'o kúu iin t̄aa ndaa, ta ndáño'o na Ndios takí. Ta ká'an va'a ndidaá kúu na Israel sa'a ná. Ta ñi ñatiin na choon noo iin ángel kéchóon noo Ndios ña kían kana na mií ní ña ko'on ní ve'e na, dá ná kueído'o na ña kían kasto'on ní xí'ín ná —kaá t̄aa ñóo.

²³ Dá ñi ñatiin va'a ñaá Pedro. Dá ñi s̄a ndeí ra ve'e ñóo ñi kidí r̄a sakuaá dáá ñóo. Tá ñi tuu noo iin k̄a kuú, dá ñi kee Pedro xí'ín dao k̄a t̄aa kúu kuendá Jesús ndeí ñoo Jope ñóo kua'an na xí'ín ndin oní t̄aa ñóo.

Di'a ñi kuu tá ñi saq Pedro ve'e Cornelio

²⁴ Nda iin k̄a ví kuú, dá ñi saq na ñoo naní Cesarea. Ta s̄a io va Cornelio ndati ra kasaa Pedro ve'e ra. Ta ndeí ta'ani ndidaá tá'an ra, xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín rá ñi kana ra ñóo.

²⁵ Dá tá ñi saq Pedro yé'é ve'e ñóo, kúu ñi keta Cornelio nakuaka ñaá rá. Ta kúu ñi sa kuíjn xití rá noo ná, dá kandaño'o ñaá rá, ká'an rá. ²⁶ Tído ñi nachikani ndichi va ñaá Pedro, ch̄i ñi kaa na xí'ín rá:

—Ndakuijn ndichi ní, ch̄i t̄aa xí'ín vá ní kúu yu'u.

²⁷ Ta kúu ndátó'ón Pedro xí'ín rá ñi ndu'u na ve'e ra. Dá ñi xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndeí ndati ñaá. ²⁸ Dá ñi kaa Pedro xí'ín ná:

—Sa ná'á vá mií ndó ña ko sónó ta'on ley ndu'u, na kúu na Israel, ña naki'in tá'an ndu ta ni ña natuu yati ndu xí'ín ñayuu ko kúu na Israel. Tído ñi daná'a Ndios nooí ña

kɔ kánian chinaní yu'u ni iin tó'ón ñayuu ña kúú ná ñayuu kɔ chóon, o ñayuu yako noo Ndios. ²⁹ Sa'á ñoó, tá ni kana ndó yu'u vei, kɔ ní nákaní kuáchí ta'on iniñ kixii. Ta viti ndátó'ín ndo'ó, ¿ndá sa'a kíán ni kana ndó yu'u veii? —kaá na.

³⁰ Dá ni kaa Cornelio xí'ín ná:

—Sa io komi kuu, táto'on mií hora viti, ióí né'e iíí. Kúú tá ni kasandaá ka oní nani ká'ín xí'ín Ndios, ta kúú iin ndakána vá ni sa kuí'ín iin taa ndíxi dá'on ndato náye'e ndaa nooí. ³¹ Dá ni kaa na xí'ín yu'u: “Cornelio, sa ni seido'o Ndios ña ni xikon noo ná, ta náta'an ini na sa'á ña chindeéon ñayuu kúnda'í. ³² Ta viti tanda'á dao taa ná ko'on ra ñoo ká'ano naní Jope kuaka ra iin taa naní Simón, ta ká'an xí'ín ná Pedro. Ta ió na ve'e iin taa naní Simón, tá'an ra ndúvii ñíí kítí. Ta íin ve'e ra yati yu'u taño'o. Dá ná kii na kasto'on na xí'ón ndí kían kánian keeón”, kaá ángel ñoo xí'ín yu'u. ³³ Sa'á ñoó mií hora daá ni tanda'í taa yó'o kosaa ra kuaka ra mií kii ní. Ta kúú va'a va ni kee ní chí ni kasáa yachí ní. Ta viti kíán ndéi ndi'i ndu'u noo Ndios, dá kueído'o ndu ndidaá to'on ni sa'anda Ndios noo ní ña kíán kasto'on ní xí'ín ndu'u —kaá ra xí'ín Pedro.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pedro sa'a Jesús noo ñayuu ni nataka ve'e Cornelio

³⁴ Dá ni kasá'á Pedro ká'an na xí'ín ñayuu ñoó:

—Viti kíán kátóni va'a iniñ ña kɔ káxi ta'on Ndios ñayuu, iin nóo kúú vá ná noo ná. ³⁵ Ta náta'an ini na xiní na ñayuu ndéi ndi ndaa mií vá ñoo tá yu'ú ni'ini ñaa ná, ta kée na ña ndaa. ³⁶ Ni ka'an Ndios xí'ín na Israel sa'á to'on va'a ña ká'an ña kuu va nandei va'a na xí'ín Ndios sa'a Jesucristo, na dándáki ndidaá ñayuu. ³⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kíán ni kuu chí Judea di'a. Ta ni kasá'an chí kuendá Galilea di'a tá ni ndi'i ni daná'a Juan noo ñayuu ña kánian kodo ndúta ná. ³⁸ Chí ni xí'o Ndios Espíritu iñ ná noo Jesús, na ñoo Nazaret, ta ni xí'o ta'ani na choon noo ná. Ta sa xionoo Jesús sa kee na kuá'á nda'o ña va'a, ta sa nduva'a na ndidaá kúú ñayuu sa dandó'o ña u'u. Dión ni kee Jesús, chí ió Ndios xí'ín ná. ³⁹ Ta ndu'u kúú na ni xini ndidaá kúú ña'a ndato ni kee Jesús chí kuendá Judea, xí'ín ña ni kee na ñoo Jerusalén. Tá ni ndi'i, dá ni sa'ání ñaa rá, chí ni chirkaa ñaa rá ndíka iin cruz. ⁴⁰ Tído ni daná'taki ñaa Ndios tixi kuu óni. Ta ni na'a takí tuku Jesús noo ndú'u ni kee Ndios. ⁴¹ Tído kɔ ní xiní ta'on ñaa ndidaá na Israel. Sava'a mií ndu'u, tá'an na ni kaxi mií Ndios, ni xini ñaa, chí ni sasá'an nduú ndu xí'ín ná, ta ni xi'i nduú ndu'u xí'ín ná tá ni ndi'i ni nataka na. ⁴² Tá ni ndi'i, dá ni xí'o na choon noo ndú'u ña kanoo ndu kasto'on ndu xí'ín ndidaá kúú ñayuu ña ni chíkani Ndios mií Jesús ña keyíko na sa'a ndidaá ñayuu takí xí'ín ndidaá na ni xi'i. ⁴³ Ta sa'a mií ta'ani ná ni taa profeta, chí ni taa na ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ndidaá ñayuu kandeé ini ñaa —kaá Pedro.

Di'a ni kuu tá ni nakutí nó na ve'e Cornelio xí'ín Espíritu iñ Ndios

⁴⁴ Ta kúú ká'an ió Pedro íin na, kúú ni naxino Espíritu iñ Ndios dini ndidaá kúú ñayuu ndéi seído'o ñoó. ⁴⁵ Ta ta Israel kúú kuendá Jesús, tá'an ra ni kasáa xí'ín Pedro ñoó, kúú ni naá vá iní ra ndíta ra, chí ni naxino Espíritu iñ Ndios dini na kɔ kúú na Israel ñoó, ⁴⁶ chí ni seído'o ra ña ni kasá'á ná ká'an na dao ka yú'u, ta kéká'ano na Ndios. ⁴⁷ Dá ni kaa Pedro xí'ín taa ni kasáa xí'ín ná ñoó:

—Ni iin tó'ón ñayuu o kúú chituu ña kodo ndúta na yó'o, chí sa ni natiin va na Espíritu iñ Ndios táto'on kí'o ni natiin ñaa mií yó —kaá na.

⁴⁸ Dá ni sa'anda Pedro choon noo ñayuu ni kandísa ñoo ña ná kodo ndúta ná xí'ín kuu sato'o yo Jesús. Ni ndi'i, dá ni seí nda'í na noo Pedro ña ná koo na xí'ín ná cháá ka kuu.

11

Di'a kua'an ña ni kasto'on Pedro xí'ín na kúú kuendá Jesús

¹ Kúú ni ni'í tó'on ta'ani apóstol xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea ña ni kandísa dao ñayuu kɔ kúú na Israel to'on va'a Ndios. ² Dá tá ni nandió koo tuku Pedro ñoo Jerusalén, dá ni kasá'á dani ñaa dao taa, tá'an ra kaá ña mií'an ndúsa ta'anda ñíí ndidaá taa kúú kuendá Jesús, ³ ta kaá ra:

—¿Ndiva'a ni sa'an ní ni ku'u ní ve'e taa kɔ ní tá'anda ñii? Ta, ¿ndiva'a ni sasá'an nduú ní xí'ín rá?

⁴ Dá n̄i kasá'á Pedro nákaní ndi'i na ndi k̄i'o n̄i ndo'o na, ta kaá n̄a:

⁵ —Tá nákaa yu'u ñoo ká'ano naní Jope, ta x̄i'an nani ká'in x̄i'ín Ndios, ta kúu n̄i na'a n̄a iin ña'a ndato nooí. Ta káaan táto'on káa iin dá'on chiká'ano. Ta nd̄i'ko tá'an ndin komi titoán. Dión káaan n̄i nooan n̄i kiian nda induú káa. Ta n̄i naxinoan nda noo ioi. ⁶ Dá n̄i sa nde'é va'i inian, kúu n̄i xiniñ ñó'o kít̄i komi sa'a, x̄i'ín kirí yukú deen, x̄i'ín kirí x̄i'ka t̄ixi, x̄i'ín ndidaá ka ni laa. ⁷ Dá n̄i seido'i tach̄i iin n̄a n̄i ka'an: “Pedro, ndakuin ndichi. Ta ka'áni kirí xaan, ta kason rí”, kaá n̄a x̄i'ín. ⁸ Dá n̄i kaai: “Koó, tatá, ch̄i ko óon ta'on keí yu'u ña'a yako x̄i'ín ña ko ío vii noo Ndios”, n̄i kaai x̄i'ín ná. ⁹ Ta chí induú n̄i ka'an tuku tach̄i ñoo x̄i'ín: “Tá'an ña n̄i nduvii Ndios, o sa ch̄inaní ta'on yo'áan ña k̄i'an ña yako”, kaáan. ¹⁰ Ta oni ta'ándá n̄i ndo'i dión. Dá n̄i nandió kooan kua'an nó'an induú.

¹¹ Ta kúu mií hora daá ñóo n̄i kasáa oni taa nándukú rá yu'u ve'e noo sa ioi. Ta roón kúu ra n̄i kii nda ñoo Cesarea. ¹² Ta kúu n̄i ka'an n̄a kúu Espiritu ī Ndios x̄i'ín ña ná dá'a ni nakani kuach̄i inii ko'in x̄i'ín rá. Ta kúu n̄i sa'an ta'ani ndin iño ñani yo yó'o x̄i'ín. Tá n̄i saa ndu'u, dá n̄i ku'u ndu ini ve'e taa ñoo. ¹³ Dá n̄i nakani ra x̄i'ín ndú ña n̄i xini ra iin ángel ini ve'e ra, ta n̄i kaa ángel ñoo x̄i'ín rá: “Tanda'á dao taa ná ko'on ra ñoo ká'ano Jope kuaka ra iin taa naní Simón, ta ká'an x̄i'ín rá Pedro. ¹⁴ Ta roón kúu ra kast̄o'on x̄i'ón ndí k̄i'an kánian keeón, dá k̄aki mióon x̄i'ín n̄a ve'ón noo kuachi ndo”, kaá ángel x̄i'ín rá. ¹⁵ Tá n̄i kasá'í dána'i noo ñayuu ñoo, kúu n̄i naxino Espiritu ī Ndios diní ná táto'on k̄i'o n̄i naxino n̄a diní mií yó mií sa'a. ¹⁶ Nda daá ví n̄i ndisáa inii ña n̄i ka'an sato'o yo Jesús: “Miian ndaa k̄i'an ña Juan n̄i sa dakódo ndúta ñaa x̄i'ín takuif, tído ndo'ó kúu n̄a kodo ndúta x̄i'ín Espiritu ī.” ¹⁷ Mií Ndios kúu n̄a n̄i x̄i'o Espiritu ī ná noo ñayuu ñoo táto'on n̄i x̄i'o na Espiritu ī ná noo mií yó sa'a ña n̄i kandisa yó sato'o yo Jesucristo. Sa'á ñoo ndani, ¿nda yoo kúu yu'u ña ketéiin noo ña kóni Ndios? —kaá Pedro.

¹⁸ Tá n̄i seido'o ra to'on yó'o, ta kúu n̄i sadi ra yú'u rá, ta kúu ko ní dánani ka ra Pedro. Ndaá n̄i kasá'á rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá ra:

—Dá k̄i'an nda ñayuu ko kúu n̄a Israel x̄i'o Ndios ña nandikó iní n̄a sa'á kuachi kée na, dá kasandaá n̄a ni'í ná ña kataki chíchí ná —kaá ra.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kandisa kuá'á ñayuu ndéi ñoo Antioquía to'on va'a sa'a Jesús

¹⁹ Kuá'á nda'o n̄a kúu kuendá Jesús n̄i xita noo kua'an tá tiempo n̄i sa'áni rá Esteban, ch̄i n̄i kasá'á kéndava'a ñayuu x̄i'ín iin rá iin na. Ta dao noón n̄i kee kua'an nda kuendá Fenicia. Ta dao ka n̄a kua'an iin yúku iin ini taño'o naní Chipre. Ta dao ka n̄a n̄i ki'in kua'an ñoo ká'ano naní Antioquía. Ta ko ní dána'a n̄a sa'á to'on va'a sa'a Jesús noo dao ka ñayuu, sava'a noo n̄a Israel vá n̄i daná'a naán. ²⁰ Tído tein n̄a kuendá Jesús ndéi ñoo Antioquía ñoo ñó'o dao n̄a n̄i kii Chipre x̄i'ín n̄a n̄i kii ñoo Cirene. Ta n̄a yó'o kúu n̄a n̄i kasá'á dána'a noo n̄a ko kúu n̄a Israel sa'á to'on va'a sato'o yo Jesús. ²¹ Ta kúu n̄i ch̄indeé nda'o ñaa sato'o yo Jesús. Sa'á ñoo ndani kuá'á nda'o ñayuu n̄i kandisa ñaa, ta n̄i nduu na kuendá sato'o yo Jesús.

²² Tá n̄i kandaá ini n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén sa'a ndidaá ña n̄i kuu ñoo Antioquía, dá n̄i tanda'á ná Bernabé kua'an n̄a ñoo. ²³ Tá n̄i saa n̄a ñoo ñoo, dá n̄i xini n̄a ña kée Ndios kuá'á nda'o ña maní x̄i'ín ñayuu ñoo. Ta kúu n̄i kadii nda'o ini Bernabé ñoo. Dá n̄i ka'an ni'ini na noo ndidaá ñayuu ñoo ña ndino'o ini n̄a ná kandita ndaa n̄a x̄i'ín sato'o yo Jesús.

²⁴ Ta Bernabé ñoo kúu iin taa va'a, ta n̄i nakutí x̄i'ín Espiritu ī Ndios, ta kándéé ká'ano ini n̄a Jesús. Ta kúu kuá'á ka ví ñayuu n̄i nduu kuendá sato'o yo Jesús ñoo ñoo.

²⁵ Tá n̄i ndi'i yó'o, dá n̄i kee Bernabé kua'an n̄a ñoo Tarso nándukú ná Saulo. Dá tá n̄i naní'i ñaa ná, dá n̄i kee na ndáka ñaa ná kua'an n̄a ñoo Antioquía. ²⁶ Tá n̄i saa n̄a ñoo, dá n̄i sa ndei na x̄i'ín n̄a kúu kuendá Jesús iin kua' toon. Ta n̄i daná'a n̄a noo kuá'á nda'o ñayuu. Ta ñoo Antioquía ñoo kúu noo n̄i kasá'á ñayuu ch̄inaní ná n̄a kúu kuendá Jesús, cristianos.

²⁷ Ta tein kuu daá ñoo n̄i kee dao profeta ndéi ñoo Jerusalén kua'an n̄a ñoo Antioquía. ²⁸ Ta x̄i'an ndéi na ñoo, dá n̄i ndakuin ndichi iin taa naní Agabo. Ta mií Espiritu ī Ndios n̄i kedaá x̄i'ín rá, dá n̄i kast̄o'on ra x̄i'ín n̄a kúu kuendá Jesús ña koo iin tama iin ní kúu noño'o yó'o, kaá ra.

Ta kúu miífan ndaa kuiti ni sa io iin tama tein tiempo ni sa ne'e iin taa naní Claudio choon ká'ano cháá ka. ²⁹ Dá ni kandoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña tanda'á ná tát'o on ki'o sáa ndée ná ko'an chindeé ná na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea. ³⁰ Dión ni kee na, dá ni chinda'á náan ne'e Bernabé xí'ín Saulo kua'an na naki'o naan noo na sá'ano kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

12

Di'a ni kuu, dá ni chikáa rey Herodes Pedro ve'e kaa

¹ Ta mií tiempo daá ñoo ni kasá'á rey Herodes kéndava'a ra xí'ín dao na kúu kuendá Jesús. ² Chi ni sa'anda ra choon, dá ni sa'ání rá Jacobo, na kúu ñani Juan, xí'ín espada. ³ Tá ni kandaá ini Herodes ña ni nata'an nda'o ini na ñoo Israel ña ni sa'ání rá Jacobo, kúu ni tiin ta'ani ra Pedro chikaa ra ve'e kaa. Ña yó'o ni ndo'o na tein kuu víko tá seí na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'ín ña dákuita tachífan.

⁴ Tá ni ndi'i ni tiin ra Pedro, dá ni chikáa ñaa rá ve'e kaa. Dá ni chikata ra komi tu'u soldado, ta komi soldado ni sa kuu iin iin tu'u ni chikata ra ndíta ndaa Pedro. Chi ni ka'án Herodes taó ñaa rá chikani ra noo na ñoo Israel tá ni ndi'i ni sa io víko Pascua, dá ka'ání ñaa rá, ká'án rá. ⁵ Ta ndaa va'a ñaa rá noo nákaa na ve'e kaa. Tído ko sá tuu ta'on na kúu kuendá Jesús ká'an na xí'ín Ndios sa'a Pedro.

Di'a ni kuu tá ni taó iin ángel Pedro ve'e kaa

⁶ Nda ná tuu noo, dá taó ñaa Herodes, ká'án rá. Ta mií sakuaá daá ñoo kándu'u Pedro kídí na, ta iin iin xoo xoo na ndéi iin iin soldado ndaa ñaa rá. Ta ndíko na xí'ín uu cadena. Ta ndíta uu ka soldado yé'é kaa ndaa rá ndidaá taa ño'o ve'e kaa ñoo. ⁷ Ta kúu iin kuití vá ni kasáa iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios. Ta kúu ni naye'e ndaa iin ní kúu ini ve'e kaa ñoo. Dá ni dakandá na díin Pedro noo kándu'u ná. Dá ni ndoto na. Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Ndakoo kíi.

Tá ni ka'an na dión, kúu ni kuei va cadena ndíko ndá'a ná. ⁸ Dá ni kaa ta'ani ángel ñoo:

—Nakató ña ndíko tison xaan. Ta naku'u ndison —kaá na.

Dá ni kee Pedro dión. Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín ná:

—Nandii kotóon, ta karkaa yu'u. Nakíi, ná ko'o.

⁹ Dá ni kee na tákaa na sata ángel kua'an na. Ta ko kandaá va'a ini na, á miífan ndaa kúu dión o dión ná'a oon va Ndios iin ña'a ndato noo ná, ká'án ná. ¹⁰ Ta kúu ni ya'a na noo ndéi iin tu'u soldado ndaa ñaa ñoo. Dá ni ya'a ta'ani na noo ndéi iin ka tu'u soldado. Dá ni kasandaá na noo kúu yiryé'é kaa chí keí di'a. Ta kúu ni nono mií vá yiryé'é ñoo. Dá ni kankuei na sá xíka na keí ñoo kua'an na. Ta kúu ñoo ni dankoo ñaa ángel ñoo.

¹¹ Nda daá ví, dá ni katóni va'a ini Pedro, dá ni nakani ini na:

—Viti kían ni kandaá inii ña miífan ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúu na ni chinda'á iin ángel ni kii na ni dakáki na yó noo ndá'a Herodes xí'ín noo ndidaá kúu ña'a kini katoó na Israel kee na xí'á —ká'án ná kua'an na.

¹² Tá ni kandaá ini na ña dión ni kee Ndios xí'ín ná, dá ni kee na kua'an na ve'e María, na kúu naná Juan, tá'an ra ká'an xí'ín ná Marcos. Chi ñoo ni nataka kua'á na kúu kuendá Jesús ndéi na ká'an na xí'ín Ndios. ¹³ Dá tá ni saá Pedro, dá ni kasá'á ná dákásá ná yé'é keí sata vé'e. Ta kúu ni keta iin tadi'í kéchóon ve'e ñoo naní Rode kande'é xí ndá yoo dákásá yé'é ñoo. ¹⁴ Tá ni nakoni xi tachí Pedro, kúu ko ní sónó ta'on xi yé'é ñoo, chi ni kadii nda'o ini xi. Kúu ni nandio ko xi kua'an xi kast'o on xi xí'ín na ndéi ini ve'e ñoo ña Pedro va kúu na dákásá yé'é ñoo. ¹⁵ Dá ni kaa na xí'ín xí:

—Nádana va diní yo'ó —kaá na.

Tído ndúndéé ka ví xí ká'an xi ña ndaa va kíán. Dá ni kaa noón:

—O duú ta'on mií Pedro kúu ná. Níó vá ná kíán.

¹⁶ Tído dákásá ió Pedro yé'é ñoo iin na. Dá tá ni sonó ñayuu ñoo yé'é ñoo, kúu ni xini na Pedro, kúu ni naá vá ini na. ¹⁷ Kúu ni dakúu Pedro ndá'a ná ká'an na ña ná kandeí tadi ñayuu ñoo. Dá ni nakani na tát'o on ki'o ni kee sato'o yo Ndios ni taó ñaa ná ini ve'e kaa. Dá ni kaa ta'ani na:

—Nakani ndó xí'ín Jacobo, xí'ín ndidaá ká ni nā kúú kuendá Jesús sa'á ñā va'a nī kee Ndios xí'ín yu'u —kaá nā.

Dá nī keta na kua'an nā iin ká xían.

¹⁸ Tá nī tuu noo, dá nī kasá'á naá tá'an mií soldado ndéi ra, chí yu'ú ra, chí kō ní xiní ra ndi nī kuu nī keta Pedro ve'e kaa ñoó. ¹⁹ Dá nī sa'anda Herodes choon noo dao ká soldado ñā ná ko'on ra nandukú ñāá rá, tído kō ní nání'i ta'on ñāá rá. Dá tá nī ndi'i nī ndato'on va'a Herodes ñoó soldado sa ndei sa ndaa Pedro ini ve'e kaa ñoó, dá nī sa'anda ra choon ñā ná kuu ra. Tá ni ndi'i daá, dá nī keta Herodes kuendá Judea kua'an ra koo tóo ra ñoo naní Cesarea.

Di'a nī kuu tá nī xi'i rey Herodes

²⁰ Káryíí ndá'o Herodes xí'ín ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín nā ndéi ñoo Sidón. Sa'á ñoó nī ndato'on ñayuu ñoó ñā ko'on nā ndakā nā ñā maní noo rá. Tá nī saā nā ñoó, kúú nī kandeé ná nī xino ini iin taa naní Blasto, tá'an ra dándáki nā kéchóon ve'e Herodes. Ta Blasto ñoó kúú ra nī sa'an nī ndakā ra ñā maní noo Herodes sa'a ná. Díon nī kee ñayuu ñoó, chí noño'o rey Herodes ñoó kána ñ'a seí nā. ²¹ Dá tá nī kasandaá kuu nī kandoo Herodes kantó'on rá xí'ín ná, dá nī nandixi ra dá'on, tá'an ñā sá ní'ino ra tá sa'ándá ra choon. Dá nī nakoo ra noo téi noo sa'ándá ra choon. Dá nī kasá'á rá ká'an ra xí'ín ná.

²² Dá nī kasá'á káyu'ú ñayuu kuá'a ñoó, ta kaá nā:

—Ndios vá kúú nā ká'an yó'o, ta o duú taa oon kúú rá! —kaá nā.

²³ Ta kúú mií hora daá ñoó nī kasá'á kú'u Herodes nī kee iin ángel nī kii noo sato'o yo Ndios sa'á ñā kō ní náki'o ra ñañó'o noo Ndios tá ni ka'an ñayuu ñoó díon xí'ín rá. Kúú nī xi'i va ra nī kee tiku'dí.

²⁴ Ta nī naká'ani cháá ká to'on sato'o yo Jesús, ta nī ndukua'a cháá ká ñayuu kándísa ñāá.

²⁵ Dá tá nī ndi'i nī kee Bernabé xí'ín Saulo choon nī xio na kua'an nā ñoo Jerusalén, dá nī nandió kuéi na ñoo Antioquía. Ta ndáka na Juan, tá ká'an xí'ín ná Marcos, kua'an nā.

13

Di'a nī kuu tá nī kaxi Ndios Pablo xí'ín Bernabé ñā ko'on nā dána'a nā to'on va'a Jesús

¹ Tein nā kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano naní Antioquía ndéi dao profeta xí'ín nā dána'a to'on Ndios. Ta nā yó'o kúú Bernabé, xí'ín Simón, tá'an ra naní ta'ani taa nde'i'í, xí'ín Lucio, tá'an ra nī kii ñoo Cirene, xí'ín iin ká taa naní Manaén, tá'an ra nī sa'ano dáó xí'ín ra né'e choon sa naní Herodes, ta nákaa ta'ani Saulo tein taa yó'o. ² Ta xían nani ndéi noón ndáño'o na sato'o yo Ndios, ta né'e ií ná, dá nī kaa Espíritu ií:

—Taó xóo ndó Bernabé xí'ín Saulo, dá ná ko'on nā kee na choon, ñā nī nakanai nā kee na —kaá nā.

³ Dá tá nī ndi'i nī ka'an nā xí'ín Ndios, ta nī sa ne'e ií ná, dá nī chikodó ná ndá'a ná dini ndi nduú taa yó'o. Dá nī chinda'á ñāá ná kua'an nā.

Di'a nī kuu tá nī daná'a Bernabé xí'ín Saulo chí kuendá Chipre

⁴ Ta mií Espíritu ií Ndios ndáka Bernabé xí'ín Saulo kua'an nā. Dá nī xino nā ñoo naní Seleucia. Ta ñoó nī kaa na iin barco, dá nī ki'in na kua'an nā iin yúku íin ini taño'o naní Chipre. ⁵ Dá tá nī saā nā ñoo naní Salamina noo nákuíta barco, dá nī kasá'á ná dána'a nā to'on Ndios ini iin rá iin ve'e noo náta'ka nā Israel. Ta ndáka ta'ani na Juan kua'an nā chindeé ñāá rá.

⁶ Dá tá nī ndi'i nī nata'an nā nī xionoo na iin níi noo naní Chipre ñoó, dá nī kasandaá nā ñoo naní Pafos. Ta ñoó nī naki'in tá'an na xí'ín iin tá tādí, ta kúú rá iin profeta to'on, ta kúú rá iin tá Israel, ta naní rá Barjesús. ⁷ Ta daá ió va ra xí'ín taa né'e choon ká'ano naní Sergio Paulo, tá'an ra kúú iin tá ndichí. Ta ra yó'o nī kana Bernabé xí'ín Saulo, chí kóni ra kueidó'o ra to'on Ndios. ⁸ Tído kō náta'an ta'on ini tá tādí ñoó, ra naní ta'ani Elimas, to'on dána'a nā. Sa'á ñoó nī sadi ra noó tá né'e choon ñoó ñā ná dá'a ni kandeé iní ra Jesús. ⁹ Ta Saulo, nā naní ta'ani Pablo, nī nakutí xí'ín Espíritu ií Ndios. Dá nī sa nde'é kaxí ná noó tá tādí ñoó, ¹⁰ dá nī kaa nā xí'ín rá:

—¡Taa to'ón, tã kini, de'e ñã u'u va kúú yo'ó, ta xiní u'u yo'ó ndidaá kúú ñã ndaa! ¿Ndá oon ví dánkoo yo'ó ñã to'ón chi'ón tein to'on ndaa Ndios? ¹¹ Ta viti kían vei sato'o yo Ndios dándó'o na yo'ó, chí o kátuu ka nooon, ta o koní ka yo'ó ñã toón ndindii cháá tiempo —kaá Pablo xí'ín rá.

Ta kúú vití'ón vá nī nakuíin naá noo rá. Kúú nī kukuaa vá rá. Dá nī kasá'á rá xionoo ra ndúkú rá ndá yoo katiin ndaa ñáá ko'on ra.

¹² Ta kúú, tá nī xini taa né'e choon ñoo ñã dión nī ndo'o tã tãdí ñoo, kúú nī kandísa ra to'on dána'a na, chí nī naá iní ra nī kee to'on va'a ká'an sa'a sato'o yo Jesús.

Di'a kua'an ñã nī daná'a na iin ñoo naní Antioquía, ñã nákaa chí kuendá Pisidia

¹³ Dá nī kaa Pablo xí'ín taa né'e tá'an xí'ín ná ñoo ini iin barco ñoo Pafos ñoo, dá nī ki'in na kua'an na ñoo naní Perge, ñã nákaa kuendá Panfilia di'a. Tído tá nī saa na ñoo ñoo, dá nī dánkoo ñáá Juan. Dá nī kee ra kua'an nó'o rá ñoo Jerusalén. ¹⁴ Tá nī ndi'i, dá nī kankuei na Perge ñoo. Dá nī ki'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Antioquía, ñã nákaa kuendá Pisidia di'a. Ta mií kuú nání'i ndée na Israel nī saa na ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoo ñoo. Dá nī ku'u na, dá nī sa ndei na ndéi na.

¹⁵ Dá tá nī ndi'i nī ka'i ra tuti ley xí'ín to'on nī taa profeta, dá nī tanda'á taa dándáki ve'e ñoo iin taa nī sa'an nī ka'an di'a xí'ín ná:

—Ñani kuálí, tá ió to'on va'a ka'an ni'ini ndó noo ñayuu ndéi yó'o, ná kuita ndó ta ka'an ndo xí'ín ná viti —kaá ra.

¹⁶ Dá nī ndakuíin ndichi Pablo. Dá nī ndane'e na ndá'a ná, ñã kóni kaa ñã tãdí ná kandeí ñayuu ñoo. Dá nī kaa na:

—Ndo'ó, ra Israel, xí'ín ndidaá ka ni ndo'ó, tã ndáño'o Ndios, kueídó'o va'a ndó ñã ko'in ka'in xí'ín ndó. ¹⁷ Na kúú Ndios noo yóo, na Israel, noón kúú na nī kaxi na sá'ano ve'e yó nī sa ndei sa na'á. Dá nī ndee ñáá ná iin ñoo ká'ano tá tiempo nī sa ndei nda'í na Egipto. Ta ndá'a mií Ndios nī taó ñáá tixi ndá'a ta Egipto ñoo. ¹⁸ Ta tein uu diko kuiã nī xí'o ndéé iní Ndios sa'á ñã sa kee ñayuu ñoo tá sa xionoo na noño'ó ichí. ¹⁹ Dá nī danaá na usa ñoo ná'ano ñó'o noño'ó naní Canaán. Dá nī xí'o na ñó'o ñoo noo na sá'ano ve'á, dá nī sa kian ñã'a mií ná. ²⁰ Ta ndidaá ñã yó'o nī ndo'o na tein komi ciento uu diko uxi kuiã. Tá nī ndi'i, dá nī xí'o Ndios juez sa dándáki na ñoo yo nda tiempo nī sa kuu Samuel profeta. ²¹ Nī ndi'i, dá nī xika na ñoo yo iin rey dándáki ñáá. Dá nī xí'o Ndios Saúl ñã kakuu ra rey noo ná. Ta roón nī sa kuu de'e iin taa nī sa naní Cis. Ta nī kii ra tein na ve'e Benjamín. Ta sa kuu ra rey tãto'on uu diko kuiã. ²² Tído nī dítã Ndios choon noo ndá'a Saúl ñoo, dá nī nachikani na David sa kuu ra rey. Dá nī xí'o Ndios kuendá sa'a rá, ta kaá na di'a: “Náta'an ini yu'u xiní David, de'e tã naní Isaí, chí ko'on xí kee xi ndidaá kúú ñã kóni yu'u.”

²³ Ta tein na ve'e rey David ñoo nī kii Jesús tãto'on ki'o nī xí'o Ndios to'on na. Ta noón kúú na nī tanda'á Ndios nī kii dáka'ki na Israel. ²⁴ Tído tá ko ñá'a kasaa Jesús, dá sa daná'a Juan noo ndidaá na Israel ñã ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá ná kodó ndúta ná. ²⁵ Dá tá kua'an dáxinkoo Juan choon vei na, dá nī kaa na: “¿Ndá yoo kúú yu'u, ká'an ndó? Kó kúú ta'on yu'u na kii dáka'ki ñáá, chí sata yú'u vei iin ka taa ndáya'i cháá ka o duú yu'u, sa'á ñoo ni kó kánian nakuiin ndei yu'u ndaxíí yó'o ndisa ná”, kaá Juan.

²⁶ Ñani, ndo'ó na kúú na ve'e Abraham, xí'ín ndidaá ka ndo'ó, na ndáño'o Ndios. Ndios kúú na nī tanda'á ndu'u vei ndu dána'a ndu to'on yó'o noo ndo, ñã ká'an sa'a ndi koo, dá káki ndó noo kuachi ndo. ²⁷ Chí kó ní nákoní ñayuu ndéi Jerusalén, xí'ín taa né'e choon ñã Jesús kúú na nī tanda'á Ndios kii dáka'ki ñáá. Ta kó ní kándaa ta'on ini na to'on nī taa profeta, va'ará ká'i naan noo ná iin iin kuú kuú nání'i ndée yo. Tído nī xinkoo to'on nī ka'an profeta ñoo tá nī kandoo na ñoo yo ñã kánian kuu Jesús. ²⁸ Chí va'ará ni iin tó'ón kuachi Jesús kó ní ni'i ná, dá kuu na, tído nī xika ñayuu ñoo noo Pilato ñã ná ka'anda ra choon ñã kuu na. ²⁹ Dá tá nī ndi'i nī xinkoo noo ká'an tuti ií Ndios sa'á ñã ndo'o na, dá nī danóo ñáá rá ndika cruz. Dá nī dándúxi ñáá rá. ³⁰ Tído Ndios kúú na nī danátaki ñáá. ³¹ Ta tein kua'a vá kuú nī na'a noo Jesús noo ñayuu nī kankuei xí'ín ná nda Galilea, ta nī

sa xionoo na xí'ín ná nda ni saa na ñoo Jerusalén. Ta noón kúú na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús noó ñayuu.

³² Ta dión ta'ani ndu'u vei ndu dána'a ndu sa'á to'on va'a yó'o, chi tá'an ña ni ka'an Ndios xí'ín na yata ve'á, ³³ ñoo kían ni kee na xí'ín mií yó, na kúú de'e na sá'ano ñoo, chi ni danátaki na Jesús. Ta ki'o dión ni xinkoo to'on ni kaa Ndios noo salmo kúú uu, chi di'a kaáan: “Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúúí tatóon.”

³⁴ Ta sa daá vá ni kaa Ndios ña miían ndaa kuiti kían dánátaki na Jesús, dá kían o té'i yiki koño na, ta ni o nátani ta'an vaan. Dá chi di'a kaá tuti i Ndios: “Ndidaá kúú ña va'a ni kandooi kee xí'ín David, ña yó'o kían kee yu'u xí'ín ndó.” ³⁵ Ta di'a ká'an ta'ani David noo iin ka salmo: “O kónó ta'on mií ní ña nataní yiki koño na kéchóon noo ní.”

³⁶ Miían ndaa kuiti ni kechóon David noó na ñoo yo ni sa ndei tiempo daá táto'on ni chikaa ini Ndios. Dá tá ni xi'i na, kúú ni nduxi na noó ni nduxi na ve'e na. Ta kúú ni te'i va yiki koño na. ³⁷ Tído mií Jesús, na ni danátaki Ndios, ko ní te'i ta'on yiki koño na.

³⁸ Sa'á ñoo, na ñoo mií, kana'á ndó ña dána'a ndu'u noo ndo ña xí'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi yo sa'á ña ni kee Jesús. ³⁹ Chi ko ní kúu ta'on kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley Moisés. Tído, ndidaá na kándéé ini Jesús, noón kúú na kándoo vii noo Ndios. ⁴⁰ Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'ín ndó viti, dá ná o ndó'o ndó tá'an ña ni taa profeta, chi di'a kaáan:

⁴¹ Kueídó'o ndo'ó, na kédiki ndaa to'on ká'in.

Naá ini ndo kandé'é ndó ña kéei, ta ndañó'ó kíi ndo nooí.

Dá chi ko'in kee iin ña ká'ano tein kuu ndéi ndó.

Tído o kándísa ta'on ndóan, va'ará ná koo iin yoo nakani xí'ín ndó sa'án.

Dión kaáan —kaá Pablo.

⁴² Dá tá kua'an keta Pablo ve'e Israel ñoo xí'ín Bernabé, kúú ni xika na ko kúú na Israel ña ná kasaa tuku na iin ka kuu nani'i ndée ná, dá ná dána'a tuku na sa'á to'on va'a ñoo noo ná. ⁴³ Tá ni ndi'i ni kankuei ñayuu ñoo ve'e ñoo, kúú kua'á nda'o na Israel tákuei sata Pablo xí'ín Bernabé kua'an na. Ta tákuei ta'ani ñaá kua'á ñayuu kándísa táto'on kándísa na Israel kua'an na. Dá ni kasá'á Pablo xí'ín Bernabé ká'an ni'ini na noo ná ña ná kuita toon na xí'ín ña maní ni kee Ndios xí'ín ná.

⁴⁴ Tá ni kasandaá iin ka kuu nani'i ndée na Israel, dá ni natáka táto'on iin níi ñoo ñoo kueídó'o na to'on Ndios. ⁴⁵ Dá tá ni xini ta Israel ña kua'á nda'o ñayuu ni natáka, kúú ni nakutí rá xí'ín ña u'u ini ra. Dá ni kasá'á rá ndéine'e ra Pablo, ta ká'an ndava'a ra xí'ín ná. ⁴⁶ Dá ni kasá'á ndúndéé cháa ka Pablo xí'ín Bernabé ká'an na xí'ín ra Israel ñoo:

—Miían kánian dána'a ndu'u to'on Ndios dinñó'ó noo ndo'ó, chi kúú ndó na ñoo Ndios. Tído sa'á ña ni kañó'ó ndó to'on dána'a ndu, sa'á ñoo koó ka íchi ndo natiin ndó ña kataki chíchí ndó noo ío Ndios. Sa'á ñoo viti kían ko'on va ndu'u dána'a ndu noó ñayuu ko kúú na Israel. ⁴⁷ Chi di'a ni sa'anda sato'o yo Ndios choon noo ndú'u, ta kaá na:

Tanda'a yu'u yo'ó ko'on kakuuón ña tóon noo ndidaá ñayuu ko kúú na Israel,

dá ni'i ñayuu ndéi noo xíká cháa ka ñayuu yó'o ndi kee na káki na noó kuachi na.

⁴⁸ Dá tá ni seido'o na ko kúú na Israel to'on yó'o, kúú ni kadii nda'o ini na. Ta ni keká'ano na sato'o yo Ndios sa'á to'on va'a ña ni seídó'o na. Ta kúú ni kándísa ñaá ndidaá kúú ñayuu, na ni kaxi Ndios ni'i ña kataki chíchí.

⁴⁹ Ta kúú ni naka'ani cháa ka to'on va'a sato'o yo Jesús ndidaá ñoo ñó'o ñoo.

⁵⁰ Tído ni ndató'ón kue'é ta Israel, ta ko ní xíin kándísa ñaá xí'ín dao na ña'a ndáya'i, tá'an na ndíta ndaa xí'ín ña kándísa na, xí'ín dao ta ndáya'i cháa ka ñoo ñoo. Dá ni daká'an kue'é na dao ka ñayuu ña kendava'a na xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Dión ni kuu, dá ni taxi ñaá ná. ⁵¹ Dá ni kidi ni'ini Pablo xí'ín Bernabé ñoyaká in sa'a ná, dá ná kandaa ini ñayuu ñoo ña ko náta'an ini Ndios xiní ñaá ná. Dá ni ki'in na íchi kua'an na, dá ni saa na ñoo ká'ano naní Iconio.

⁵² Ta ndidaá na kúú kuendá Jesús ni kadii nda'o ini, ta ni nakutí ná xí'ín Espíritu i Ndios.

14

Di'a ni kuu tá ni sa ndei na dána'a na iin ñoo naní Iconio

¹ Tá nani ió Pablo xí'ín Bernabé ñoo Iconio ñoo, dá ni ku'u nduú na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta xí'ín to'on ni daná'a na, kúu kuá'a nda'o na Israel xí'ín na ko kúu na Israel ni kandisa ñaa. ² Tído taa Israel, ra ko xí'ín kandisa ñaa, roón kúu ra ni daká'an kue'é ra ko kúu taa Israel ndéi ñoo ñoo, dá ni kasá'a xiní u'u ra Pablo xí'ín Bernabé. ³ Tído na'á vá ni kandoo na ni sa ndei na ñoo ñoo. Ta sa'á ña kándéé ká'ano iní na sato'o yo Jesús, sa'á ñoo ko ní yu'ú ta'on na ña kían ka'an na sa'á to'on Jesús. Ta ni xi'o Ndios ña ni kandaá ini ñayuu ñoo ña to'on dána'a apóstol ñoo sa'á ña maní ni kee Ndios kían ña ndaa, chi xí'ín ndá'a apóstol ñoo ni kee Ndios ña'a ná'ano, xí'ín ña'a ndato. ⁴ Kúu ni kasá'a tá'anda tá'an ñayuu ndéi ñoo ká'ano ñoo, chi dao na nákuíta xoo ta Israel ñoo, ta dao na nákuíta xoo na kúu apóstol ñoo.

⁵ Dá ni kandoo ta Israel ñoo xí'ín ra ko kúu ta Israel ndíta xoo ra, xí'ín ta né'e choon ñoo ñoo ña kendava'a ra xí'ín apóstol ñoo, ta ka'ání ñaa rá xí'ín yuu. ⁶ Tído tá ni kandaá ini na ña dión ndátó'ón taa ñoo kee ra xí'ín ná, dá ni xino na kua'an na ñoo naní Listra, xí'ín ñoo naní Derbe, xí'ín ndidaá ka ni ñoo ñó'o chí kuendá Licaonia di'a. ⁷ Ta ñoo ni daná'a na to'on va'a Jesús.

Di'a ni kuu tá ni chiyúú ná Pablo ñoo Listra

⁸ Ta ñoo Listra ñoo ió iin taa ko kuú kaka. Ta ió ni'ini ra, chi nda rá ni kaki va ra ko kuú kaka ra. ⁹ Ta ió ra seídó'o ra noo ká'an Pablo. Dá tá ni sa nde'é ná noo rá, kúu ni kandaá ini na ña kándéé iní ra ña kándéé Ndios nduva'a ñaa ná. ¹⁰ Dá ni'í nda'o ni ka'an na xí'ín rá:

—¡Ndakuiin ndichi ndaa!

Ta kúu iin ni ndao ra ni ndakuin ndichi ra. Ta kúu ni kasá'a xíka ra xionoo ra.

¹¹ Tá ni xini ñayuu ñoo ña ndato ni kee Pablo, kúu ni kasá'a káyu'ú ná xí'ín yú'u naní licaónica, ta kaá na:

—¡Ni noo túu ndios ni kasáa na, ta ndaa na táto'on ndaa taa ñayuú yó'o!

¹² Ta kaá na ña Bernabé kúu ndios naní Júpiter, ta Pablo kúu ndios naní Mercurio, chi Pablo ñoo kúu na ká'an cháa ka o duú Bernabé. ¹³ Ta nda yu'ú ñoo ñoo íin iin ve'e ñoo kuendá Júpiter, ta ñoo nákaa iin duti, dá ndáka ra toro, ta né'e ra ita ni kasáa ra yé'é ñoo ñoo noo nákaa Pablo xí'ín Bernabé. Chi kóni ta duti ñoo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo doko ná ña'a noo Pablo xí'ín Bernabé, dá kandaño'o ñaa ná, ká'an ná.

¹⁴ Tído tá ni kandaá ini Bernabé xí'ín Pablo ña dión ká'an ñayuu ñoo kee na, kúu ni ndatá ná dá'on ná, chi ko náta'an ini na ña kée ñayuu ñoo dión. Ta ni ku'u na tein ñayuu ñoo, ta káyu'ú ná:

¹⁵ —¡Ndiva'a kée ndó dión? Chi ñayuu xí'ín vá ndó kúu ndu'u. Di'a vei ndu'u ña kían kast'o'on ndu xí'ín ndo'ó ña miian ndusa kánian dánkoo ndó ña ko choon téi kée ndó yó'o, dá kandaño'o ndó na miian ndaa kuiti kúu Ndios takí, na ni kava'a induú káa xí'ín noño'lo yó'o xí'ín taño'o xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán. ¹⁶ Tá sa na'á vá, dá sa sonó Ndios noo ñayuu sa kee na ña kóni mií ná. ¹⁷ Tído ko ní sá tuu ta'on na na'a na mií ná ña kúu ná Ndios tein ña va'a kée na, chi dákoon na dai, dá kana ña'a noo xíti yó. Ta xí'o na ña'a sásá'an yó, dá kadii inio —kaá na.

¹⁸ Ta va'ará ni ka'an na dión, tído u'u nda'o, dá ni kandeé ná ni chituu na ñayuu ñoo, dá ko ní doko ná ña'a ñoo noo ná kandaño'o ñaa ná.

¹⁹ Tá ni ndi'i ñoo, dá ni kasáa dao ta Israel, tá'an ra ndéi ñoo Antioquía xí'ín ñoo Iconio. Dá ni daká'an kue'é ra ñayuu ñoo, dá ni chiyúú ná Pablo. Ta ñó'o ñaa ná ni sa'an na ni dakána ñaa ná nda yu'ú ñoo ñoo, chi sa ni xi'i va na, ni ka'an ná. ²⁰ Kúu ni kasáa dao na kúu kuendá Jesús ni kao noo na ndíta na noo kándu'u Pablo. Dá ni ndakoo na, dá ni ndu'u tuku na ñoo ñoo. Dá tá ni tju noo iin ka kuu, dá ni kee na kua'an na xí'ín Bernabé ñoo naní Derbe.

²¹ Dá ni daná'a na to'on va'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Derbe ñoo. Ta kúu kuá'a nda'o ñayuu ni nduu kuendá Jesús ni kee na. Tá ni ndi'i ñoo, dá ni nandió kuéi tuku na ñoo Listra xí'ín ñoo Iconio, xí'ín ñoo Antioquía. ²² Ta ñoo ni xi'o na tandeé iní noo ndidaá

na kúu kuendá Jesús, ta ni ka'an ni'ini na noo ná ña ná kandita toon na xí'ín ña ndaa kándisa na, ta kaá na xí'ín ná: “Miían kánian ndo'o yó kua'á nda'o tãndó'ó, dá ndu'u yó noo dándáki Ndios”, kaá na. ²³ Ta ni xi'o na choon noo dao ra sá'ano ndéi iin rá iin ve'e noo náataka na kúu kuendá Jesús ña kían kandaka ñaa rá. Dá tá ni ndi'i ni sa ne'e ií ná, ta ni xika na ña mani noo Ndios sa'á ra sá'ano ñoo, kúu ni naki'o ñaa ná tixi nda'a sato'o yo Jesús, na kándisa ra.

Di'a ni kuu tá ni nandió koo Pablo xí'ín Bernabé kua'an nó'o ná ñoo Antioquía

²⁴ Tá ni ya'a na chí kuendá Pisidia, dá ni saa na chí Panfilia di'a. ²⁵ Tá ni ndi'i ni daná'a na to'on va'a Jesús ñoo naní Perge, dá ni kee na kua'an na, dá ni xinó na ñoo naní Atalia. ²⁶ Dá ni kaa na ini iin barco kua'an na ñoo Antioquía noo ni naki'o ñaa na kúu kuendá Jesús noo nda'a Ndios ña chindeé ñaa ná noo chóon. Ta viti ni dandí'i na choon ni ni'i ná noo Ndios. ²⁷ Dá tá ni ndisáa na ñoo ñoo, dá ni ndataká na ndidaá ñayuu kúu kuendá Jesús. Dá ni kasá'á ná naki'o na kuendá sa'a ndidaá ña va'a ni kee Ndios xí'ín ná noo ni sa'an na. Ta ni nakani ta'ani na ña ni sonó Ndios nio na ko kúu na Israel, dá ni kandeé iní na Jesús. ²⁸ Ta na'á vá ni sa ndei na ñoo xí'ín na kúu kuendá Jesús.

15

Di'a ni kuu tá ni nataka na ndio choon sa'á na kúu kuendá Jesús

¹ Kúu ni kasáa dao taa ni kii chí kuendá Judea di'a. Dá ni kasá'á rá dána'a ra noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo, ta kaá ra:

—Tá ná o tá'anda ñi ndo tãto'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá kían o ní'i ta'on ndó ña kãki ndó noo kuachi ndo —kaá ra.

² Ta Pablo xí'ín Bernabé kúu na ni ndakuei, ta deén nda'o ni kasá'á chidáo tá'an na xí'ín taa ñoo sa'á ña dána'a ra. Sa'á ñoo ni kandoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña ko'on Pablo xí'ín Bernabé ñoo Jerusalén xí'ín dao ka na kúu kuendá na, dá ná ndató'ón ná sa'á ña yó'o xí'ín na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano ndéi ñoo Jerusalén. ³ Dá ni chinda'á ñaa na kúu kuendá Jesús ñoo kua'an na. Dá ni ya'a na kuendá Fenicia xí'ín Samaria. Dá ni nakani na xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña kua'á nda'o na ko kúu na Israel ni nduu kuendá Jesús. Sa'á ñoo ni kadii nda'o ini ñayuu ñoo tá ni kandaa ini na ña dión ni kuu.

⁴ Dá tá ni saa na ñoo Jerusalén, dá ni natiin va'a ñaa na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ni kasá'á Pablo xí'ín Bernabé nakani na sa'a ndidaá kúu ña'a ni kee Ndios xí'ín ná noo ni sa'an na ni daná'a na noo na ko kúu na Israel. ⁵ Tído dao ta fariseo, tá'an ra kándisa Jesús, ni nakujita ndichi. Dá ni kaa ra:

—Miían ndúsa kánian ta'anda ñi ndidaá taa ko kúu ta Israel ni nduu kuendá Jesús, ta kánian ka'anda yo choon noo rá ña ná kee ra choon sa'ándá ley Moisés —kaá ra.

Di'a kua'an ña ni ka'an Pedro ña kãki yó sa'a iin tó'ón diní ña kándéé iní yo Jesús

⁶ Dá ni nataka na kúu apóstol ñoo xí'ín na sá'ano, dá keyiko na choon yó'o. ⁷ Ta kúu ni kukãni vá ndató'ón tá'an na sa'á ña yó'o. Dá ni ndakuín ndichi Pedro, dá ni kaa na:

—Ñani, sa ná'á vá mií ndó ña sa ná'á cháa ka va ni kãxi Ndios yu'u ña dána'i to'on va'a Jesús noo na ko kúu na Israel. Ta kúu ni kándisa ñaa ná. ⁸ Ta mií Ndios, na ná'á ndi ndaa nio ndidaá kúu ñayuu, noón kúu na ni daná'a noo yo ña náta'an ini na xiní na ñayuu ko kúu na Israel, chi ni xi'o na Espíritu ií ná noo ñayuu ñoo tãto'on ni kee na xí'ín mií yó. ⁹ Chi tãto'on ni kee na xí'ín yó, ki'o dión ta'ani ni kee na xí'ín ná, chi ni nduvii na nio ná sa'á ña kándéé iní na Jesús. ¹⁰ Ta viti, ¿ndiva'a ká'án ndó kee yó iin ña'a ko náta'an ini Ndios kee? ¿Ndiva'a kátóo ndo chinóo ndó choon kuachi yó'o satã na kúu kuendá Jesús, chi ni na sá'ano ve'e yó ni sa ndei sa ná'á, ta ni mií yó ko ní kándéé kee choon sa'ándãan? ¹¹ Chi kándisa yó ña ni kãki oon ni na yó noo kuachio sa'á ña mani ni kee sato'o yo Jesús sa'a yo. Ta dión ta'ani ndó'o na ko kúu na Israel —kaá Pedro.

¹² Ta kúu tãdi óon ndéi ñayuu kuá'a ñoo seídó'o na ña nakani Bernabé xí'ín ña nakani Pablo sa'á ña'a ná'ano xí'ín sa'á ña'a ndato ni kee Ndios xí'ín ná tein ñayuu ko kúu na Israel.

Di'a kua'an ña ni ka'an Jacobo

¹³ Dá tá ni ndi'i ni ka'an na, dá ni kaa Jacobo:

—Ñani, kueídó'o ndó to'on ko'in ka'in xí'ín ndó. ¹⁴ Simón Pedro kúu na ni nakani táto'on ni kee Ndios ni kemáni ná na ko kúu na Israel ta'ándá mií noó. Chi tein mií ná ni kaxi Ndios dao na, dá kakuu na ñayuu na. ¹⁵ Ta ña yó'o kían náki'in tá'an xí'ín ña ni taa profeta, chi di'a kaáan:

¹⁶ Tá ni ndi'i, dá nandió koo tuku yu'u kee táto'on ni sa io tá sa dandáki rey David, chi sa ni naá vá noó ni dandáki na.

Tído ko'on tuku yu'u nduva'i noó ni sa dandáki na, táto'on kée ñayuu nduva'a na iin ve'e ni koon.

¹⁷ Dión, dá kían kasá'a dao ka ñayuu nandukú ná yu'u, chi na ko kúu na Israel, tá'an na ni kasandaá ni seídó'o to'in, noón kúu na kasá'a nandukú yu'u.

¹⁸ Dión ni kaa sato'o yo Ndios, na ni xi'o ña kían kana'á yó sa'á ña yó'o nda rá sa na'á vá.

¹⁹ 'Dión kaáan. Sa'á ñoó kaá yu'u ña ná dá'a ni chinóo yó iin choon kuáchi satá na ko kúu na Israel, tá'an na ni nduu kuendá Ndios. ²⁰ Va'a kaan di'a ná taa yóan ka'a xí'ín ná ña ná o sa kei ka na koño kiti ni doko ñayuu noó yoko, ta ná o sa kée ka na kuáchi xí'ín na ko kúu ñadi'i na o yi ná, ta ná o sa kei ka na koño iin kiti ko ní xita ni, ta ni ni ri ná o sa kei ka na. ²¹ Chi nda rá sa na'á vá, ta nda viti ndei taa iin rá iin ñoo dána'a ra ley Moisés. Ta ká'i raan ini ve'e noó náta na ñoo mií iin rá iin kuu kuu nani'i ndee yo —kaá Jacobo.

Di'a kua'an ña ni taa na noo iin tuti, ni tanda'a naan kua'an noo na ko kúu na Israel

²² Dá ni kandoo na kúu apóstol ñoo xí'ín na sá'ano xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ña kaxi na dao taa kuendá mií ná, dá tanda'a ñaá ná ko'on na ñoo Antioquía xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Dá ni kaxi na Judas, tá'an na ká'an xí'ín ná Barsabás, xí'ín iin taa naní Silas, chi ndi nduu taa yó'o kúu na ndíta noó na kúu kuendá Jesús. ²³ Dá ni xi'o na iin tuti noo ná, tá'an ña ká'an di'a:

“Ndu'u, na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano, xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús, ndu'u kúu na taa tuti yó'o kosaaan noo ndo'ó, na kúu kuendá Jesús, ndo'ó na ko kúu na Israel ndei ñoo Antioquía, xí'ín ndo'ó, na ndei chí kuendá Siria di'a, xí'ín ndo'ó, na ndei Cilicia. Ná kandeí va'a ndó. ²⁴ Ni ni'i tó'on ndu'u ña tein mií ndú yó'o ni kana dao taa kosaa noo ndei ndó, tído ko ta'ón ndu'u kúu ra ni xi'o choon noo rá. Chi dáta'an ra ndo'ó xí'ín to'on dána'a ra, ta dánaa ini ra ndó, ta sa'ándá ra choon noo ndo ña ta'anda ñíi ndo, ta kéndusa ra xí'ín ndó ña kee ndó ndidaa choon sa'ándá ley Moisés. ²⁵ Sa'á ñoó ni kandoo ndu ña va'a cháa ka ná tanda'a ndú dao taa ndei tein ndu yó'o kosaa na noo ndei ndó. Ta saa daó ná xí'ín ñani maní yo Bernabé xí'ín Pablo, ²⁶ tá'an na ni nakí'o mií ña ndo'o naní na sa'a sato'o yo Jesucristo. ²⁷ Sa'á ñoó tanda'a ndú Judas xí'ín Silas kosaa na nakani ndi'i na sa'á to'on ni taa ndu noo tuti yó'o xí'ín ndó. ²⁸ Chi náta'an ini Espíritu i Ndios, ta kí'o dión kánda ini ndu ña ko kánian chinóo ndu choon kuáchi satá ndo. Sava'a ña kánian kee ndó kían kaáan di'a: ²⁹ o sa kei ka ndo koño kirí ni doko ñayuu noó yoko. Ta ni o sa kei ka ndo ni ri, ni koño kirí ko ní xita ni, ta o sa kée ka ndo kuáchi xí'ín na ko kúu ñadi'i ndo o yi ndo. Tá seídó'o ndó choon yó'o, dá kían va'a kee ndó. Ndios ná koo xí'ín ndó.”

Dión ká'an tuti ni taa na ñoo. ³⁰ Dá ni kee taa ni xio choon ñoo kua'an na ñoo Antioquía. Tá ni saa na ñoo, dá ni nditúti ná ndidaa na kúu kuendá Jesús ndei ñoo. Dá ni nakí'o na tuti ñoo noo ná. ³¹ Dá tá ni ndi'i ni ka'i naan, kúu ni kadii nda'o ini na sa'a ndidaa kúu tandeé ini xi'o ña noo ná. ³² Ta Judas xí'ín Silas ñoo kúu profeta, sa'á ñoó ni xi'o na tandeé ini noo na kúu kuendá Jesús, ta xí'ín kua'á nda'o to'on ni ka'an ni'ini ra noo ná.

³³ Dá tá ni ndi'i ni sa ndei na cháa tiempo ñoo ñoo, dá ni chinda'a ñaá na kúu kuendá Jesús kua'an nó'o ná, ta ni xika na ña maní noo Ndios sa'a ná. Dá ni nandió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén noo ndei na ni tanda'a ñaá ni sa'an na. ³⁴ Tído ni chikaa ini Silas ña va'a cháa ka ná kandoo na ñoo. ³⁵ Ta ni kandoo ta'ani Pablo xí'ín Bernabé ni sa ndei na ñoo Antioquía ñoo, ta ni daná'a na to'on sato'o yo Jesús. Ta kua'á ka na kúu kuendá Jesús sa chindeé tá'an xí'ín ná sa kast'o'on na to'on va'a Jesús xí'ín ñayuu.

Di'a ni kuu tá ni ta'andá tá'an Pablo xí'in Bernabé

³⁶ Dá tá ni ya'a cháá kuu, dá ni kaa Pablo xí'in Bernabé:

—Ná ko'on tukuó korni'ini yó nā kúu kuendá Jesús ndéi ndidaá ni ñoo noó ni sa'an yo ni daná'a yo to'on sato'o yo Jesús, dá ná kandaá ini yo ndi ndó'o na —kaá Pablo.

³⁷ Dá ni ka'an Bernabé kandaka na Juan, tá'an ra ká'an xí'in ná Marcos, ko'on ra. ³⁸ Tído ko ní xín ta'on Pablo kandaka na ra ko'on ra, chí ni dankoo va ñaá rá kuendá Panfilia, ta ko ní xionoo ka ra xí'in ná noó choon Ndios. ³⁹ Ta sa'á ña ko ní náki'in tá'an ta'on to'on noó ni ndat'ón Bernabé xí'in Pablo, sa'á ñoó ni ta'andá tá'an na. Dá ni kee Bernabé ndáka na Marcos kua'an na. Dá ni kaa na ini barco kua'an na Chipre.

⁴⁰ Dá ni nata'an ini Pablo ña ko'on na xí'in Silas. Dá ni nak'i'o ñaá nā kúu kuendá Jesús noó ndá'a sato'o yo Ndios ña ná chindeé ñaá ná noó ko'on na. ⁴¹ Dá ni kee na kua'an na. Ta ni ya'a na chí kuendá Siria xí'in Cilicia, ta sá ká'an ni'ini na noó nā kúu kuendá Jesús ndéi ñoó kua'an na.

16

Di'a ni kuu tá ni kasá'a Timoteo xionoo xi xí'in Pablo xí'in Silas

¹ Dá ni ya'a Pablo xí'in Silas ñoo naní Derbe, dá ni saá na ñoo Listra. Ta ñoó ni nak'i'in tá'an na xí'in iin ta kúu kuendá Jesús naní Timoteo. Ta kúu xí de'e iin ñá'a Israel kándisa Jesús. Ta tatá xi kúu ta griego. ² Ta ndidaá nā kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Listra xí'in ñoo Iconio ká'an va'a sa'a xí. ³ Dá ni nata'an ini Pablo ña kían ko'on xi xí'in ná. Sa'á ñoó ndani ni sa'anda na ñí xi tát'on sa'ándá ley choon, dá kían ná o nákani kuáchi ini na Israel, tá'an na ndéi ñoo ñoó, koni na xí. Chí sa ndidaá vá ná ná'a ña tatá Timoteo kúu iin ta griego.

⁴ Ta kúu ndidaá ñoo noó yá'a na kua'an na, ñoó ni kast'o'on na xí'in na kúu kuendá Jesús ndéi ñoó sa'a choon ni sa'anda na kúu apóstol xí'in na sá'ano ndéi Jerusalén, dá ná kueídó'o naan. ⁵ Ta ndidaá nā kúu kuendá Jesús ndéi ñoó ni nakuíta ndaa cháá ka na xí'in ña kándéé iní na Jesús tá ni seídó'o na to'on yó'o. Ta kuu rá kuu ndúkua'a cháá ka ñayuu kúu kuendá Jesús kua'an na.

Di'a ni kuu tá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo

⁶ Kúu ni chika'anda na kuendá Frigia xí'in Galacia, chí ko ní sónó ta'on Espiritu ij Ndios ña dána'a na to'on va'a sa'a Jesús chí kuendá Asia di'a. ⁷ Tá ni saá na kuendá Misia, dá ni ka'an ná ko'on na chí kuendá Bitinia di'a, tído ko ní sónó ta'on Espiritu Jesús ña ko'on na ñoó. ⁸ Sa'á ñoó ni ya'a na kuendá Misia kua'an na, dá ni xinó na ñoo Troas noó kúu yu'ú taño'o.

⁹ Dá tá ni kuaá, dá ni na'a Ndios iin ña ndato noo Pablo, chí ni xini na iin ta ió chí kuendá Macedonia di'a. Ta íin ndichi ra seí nda'í ra noo Pablo, ta kaá ra: “Kee ní ña maní kii ní Macedonia yó'o, ta chindeé ní ndu'u”, kaá ra.

¹⁰ Dá tá ni ndi'i ni xini na ña'a ndato yó'o, ta kúu mií hora daá ni kenduu ndu ko'on ndu chí kuendá Macedonia, chí ni kandaá ta'í ini ndu ña mií Ndios kúu na kana ñaá ña kían ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noó ñayuu ndéi ñoó.

Di'a ni kuu tá ni kándisa iin ñá'a naní Lidia

¹¹ Dá ni tiin ndu iin barco ñoo Troas. Dá ni chindaá ndu kua'an ndu ni'i ndú iin yúku iin ini taño'o naní Samotracia. Dá tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni kaa tuku ndu ini barco ñoo kua'an ndu ñoo naní Neápolis. ¹² Tá ni saá ndu ñoó, dá ni kee ndu xíka sá'a ndú kua'an ndu iin ñoo naní Filipos, ta kían ñoo ndáya'i cháá ka nákaa kuendá Macedonia di'a, ta kían iin ñoo kuendá ta romano. Ta ñoó ni sa ndei ndu cháá kuu.

¹³ Ta tein iin kuu nani'i ndéé na Israel, dá ni kankuei ndu kua'an ndu yu'ú ñoo ñoó, chí ñoó nákaa iin yuta noo sá'an na Israel ndéi ñoo ñoó ká'an na xí'in Ndios. Dá tá ni saá ndu ñoó, dá ni sa ndei ndu. Dá ni kasá'a ndú ká'an ndu xí'in na ñá'a ni nataka ndéi ñoó sa'a Jesús. ¹⁴ Ta ñoó nákaa iin ñá'a naní Lidia. Ta kían ña ñoo ká'ano naní Tiatira, ta díkóan dá'on díon kua'a toón, ta ndáño'an Ndios takí. Ta kúu seídó'o va'an to'on ká'an Pablo. Ta kúu ni nakonó sato'o yo Jesús níman, ta kúu ni kándisáan to'on ni ka'an na. ¹⁵ Ta kúu ni sodo ndútaan xí'in ndidaá na ve'an. Dá ni seí nda'avían noo ndú, ta kaáan:

—Tá kándaꝯ ini ndo ña kúúí iin ñáꝯ kándéé ndisa iníi sato'o yo Jesús, dá kían nákií ndo ná ko'ꝯ ve'i kandeí ndó —kaáan.

Dá nī kandeéan nī xino ini ndu ña ko'on ndu kandeí ndu ve'an dao kuꝯ.

Di'a nī kuu tá nī chikáꝯ tá né'e choon Pablo xí'in Silas ve'e kaa

¹⁶ Ta dí'a nī ndo'o ndu iin ka kuꝯ tá kua'an ndu ka'an ndu xí'in Ndios. Noꝯ kua'an ndu ñoꝯ nī náki'in tá'an ndu xí'in iin tadi'í. Ta nákaa iin espíritu kini ña nákoní iní ini xī. Ta kúú kua'á nda'o dí'ón ní'i sato'o xī sa'á ña nákoní iní ini xī. ¹⁷ Ta kúú nī kasá'á tadi'í yó'o tákaa xi Pablo xí'in ndu'u ve'i xi, ta káyu'u xī:

—Taa yó'o kúú ra kéchóon noꝯ Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon! Ta dána'a ra noꝯ ñayuu ndi kee na káki na noꝯ kuꝯchi na —kaá xī.

¹⁸ Ta kúú kua'a vá kuꝯ nī sa kee xi dión. Sa'á ñoꝯ ko ní xī'o ndeé ka ini Pablo sa'a xī. Dá nī nandío koꝯ na, dá nī kaa na xí'in espíritu kini nákaa ini xī:

—Xí'in kuꝯ Jesucristo, na xí'o choon noꝯí, sa'ándáí choon noꝯon. Kua'an keta kī ini tadi'í xaꝯ.

Ta kúú vití'ón vá nī keta espíritu kini ñoꝯ kua'an. ¹⁹ Tá nī kandaꝯ ini sato'o xī ña koꝯ ka dí'ón ní'i rá xí'in xī, dá nī tiin ra Pablo xí'in Silas. Dá nī kee ra ño'ꝯ ñaá rá kua'an ra noꝯ yá'i noꝯ ndéi tá né'e choon. ²⁰ Dá nī saa ra nī chikata ñaá rá noꝯ tá né'e choon ñoꝯ. Dá nī kaa ra xí'in rá:

—Taa yó'o kúú tá Israel. Ta xíonoo ra dánaá tá'an ra ñayuu ndéi ñoo yo. ²¹ Ta xíonoo ra dána'a ra ña kánian kee yó táto'on kī'o kée mií rá, ta ko káni ta'an vaan natiin yóan, ta kee yóan, chí kúú yó tá romano —kaá ra.

²² Dá nī ndakuei ñayuu nī kasá'á ná kéndava'a na xí'in Pablo, xí'in Silas. Dá nī ndatá tá né'e choon ñoꝯ dá'on ná. Dá nī sa'anda ra choon ña ná kani ñaá rá xí'in vara. ²³ Tá nī ndi'i nī kani kini ñaá rá, dá nī taán ñaá rá ve'e kaa. Dá nī sa'anda ra choon noꝯ ra ndaá yé'é kaa ña ná kandaá va'a ñaá rá. ²⁴ Tá nī ndi'i nī ta'andá choon yó'o noꝯ rá, dá nī taán ñaá rá ve'e kaa naá ño'ꝯ nda maá ini ve'e kaa ñoꝯ. Dá nī taán rá sa'a ná yáí yíto naní cepo káandu'u ini ve'e kaa ñoꝯ, dá nī kató toon ra yíto ñoꝯ.

Di'a nī kuu tá nī kándisa taa ndaá yé'é kaa ñoꝯ Jesús

²⁵ Tá nī kuu ñoꝯ tádi, ká'an ií vá Pablo xí'in Silas xí'in Ndios ño'ꝯ na, ta xíta na yaa noꝯ ná. Ta seídó'o va'a ñaá dao ka taa ño'ꝯ ve'e kaa ñoꝯ ndéi ra. ²⁶ Ta kúú iin kuitió nī kasá'á ní'i nda'o táan. Ta kúú nda sa'a vé'e kaa ñoꝯ nī kidi ní'ini. Ta kúú nī nono vá ndidaá kúú yé'é kaa ñoꝯ. Ta kúú nī ndaxí vá cadena ndíko sa'a ndidaá kúú taa ño'ꝯ ve'e kaa ñoꝯ.

²⁷ Dá nī ndoto tá ndaá yé'é kaa ñoꝯ, kúú nī xini ra ña ndidaá yé'é kaa nī nono. Ta kúú nī taó rá espada ra kua'an ra ka'ání rá mií rá, chí nī ka'án rá ña nī xino ndidaá kúú vá ra ño'ꝯ ve'e kaa ñoꝯ kua'an ra. ²⁸ Kúú nī káyu'u Pablo, dá nī kaa na xí'in rá:

—O sa kéndava'a ní xí'in mií ní, chí yó'o va ño'ꝯ ndidaá kúú ndu'u —kaá na.

²⁹ Dá nī sa'anda tá ndaá yé'é kaa ñoꝯ choon ña ná natoꝯn ño'ꝯ, dá ná katoꝯn. Kúú nī kankono ra kua'an ra noꝯ nákaa Pablo xí'in Silas. Ta ndéi nino oon ra nī sa ku'in xití rá noꝯ sá'a ná. ³⁰ Dá nī taó ñaá rá, dá nī ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, ¿ndí kían kánian keei, dá ní'i ña káki noꝯ kuꝯchii?

³¹ Dá nī kaa na xí'in rá:

—Kandéé iní ní sato'o yo Jesucristo, dá ní'i ní ña káki ní xí'in ndidaá na ve'e ní.

³² Dá nī kasá'á dána'a Pablo to'on va'a sato'o yo Jesús noꝯ mií rá, xí'in noꝯ na ve'e ra. ³³ Ta mií hora daá ñoꝯ nī taó ñaá rá, ta nī nakata ra noꝯ nī tarkue'e ñíí ná. Tá nī ndi'i, dá nī sodꝯ ndúta mií rá xí'in ndidaá kúú na ve'e ra. ³⁴ Tá nī ndi'i ñoꝯ, dá ndáka ñaá rá nī no'ꝯ ra ve'e ra. Dá nī xí'o ra ña'a nī sasá'an na. Ta kúú kádií nda'o ini mií rá xí'in na ve'e ra, chí ndidaá ná nī kándisa Ndios.

³⁵ Dá tá nī tuꝯ noꝯ kuꝯ dáá ñoꝯ, dá nī tanda'á taa né'e choon táto rá kua'an ra. Tá nī saa ra, dá nī kaa ra dí'a xí'in tá ndaá yé'é kaa ñoꝯ:

—Dáyaa ní taa káa ná ko'on ra.

³⁶ Dá nī kaa tá ndaá yé'é kaa ñoꝯ xí'in Pablo:

—Sa nī ta'andá choon noꝯí ña tavéi ndo'ó ve'e kaa yó'o. Ta viti kían kankuei va'a ndó ko'on ndo —kaá ra.

³⁷ Dá n̄i kaa Pablo:

—N̄i kani ra ndu'u noo kua'á ñayuu, ta ko ñá'a ka'an ra xí'ín ndu'u ndí k̄ián kúú kuachi ndu, va'ará ta romano kúú ndú. Ta n̄i taán rá ndu'u ve'e kaa. Ta viti, ¿á ká'án rá dáya de'é ra ndú? Tído o kóo oon ta'on dión sa'a ndú. Va'a kaan mií ta né'e choon ná kii taó ndu'u —kaá na.

³⁸ Dá n̄i sa'an táto ñoo n̄i nakani ra xí'ín ta né'e choon to'on n̄i ka'an Pablo. Tá kúú n̄i yu'ú nda'o ra tá n̄i kandaá ini ra ña kúú ná ta romano. ³⁹ Dá n̄i sa'an ra n̄i ndaka ra ña maní noo ná. Dá ví n̄i taó ñaá rá. Dá n̄i seí nda'í ra noo ná ña ná kankuei na ñoo ñoo ko'on na. ⁴⁰ Dá tá n̄i kankuei na ve'e kaa ñoo, dá n̄i kee na kua'an nó'o ná ve'e ñá'a naní Lidia ñoo. Ta ñoo n̄i xini na dao ka na kúú kuendá Jesús. Dá n̄i xí'o na tandeé ini noo noón. Dá n̄i kankuei na ñoo ñoo kua'an na.

17

Di'a n̄i kuu tá n̄i nakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Tesalónica

¹ Dá n̄i ya'a Pablo xí'ín Silas ñoo naní Anfípolis xí'ín iin ka ñoo naní Apolonia. Dá n̄i saa na ñoo ká'ano naní Tesalónica. Ta ñoo iin iin ve'e noo náta na Israel. ² Ta n̄i sa'an na ve'e ñoo táto'on k̄i'o kée ná ndidaá ñoo noo sá'an na. Ta tein ndin on̄i kuu nání'i ndée na Israel n̄i ndat'ón ná xí'ín ñayuu ñoo, ³ ta n̄i nakani na táto'on k̄i'o ká'an rá ió tuti īi Ndios. Ch̄i xí'ín mián n̄i xí'o na ña n̄i kandaá ini ñayuu ñoo ña mián ndusa kánian ndo'o naní níó Cristo, na dáka ñaá, dá kuu na, dá nataki na tein na kúú nd̄i. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Jesús, na ká'an yu'u sa'a xí'ín ndo'ó, noón kúú Cristo —kaá na.

⁴ Ta kúú n̄i kandisa va dao na Israel ñoo to'on yó'o. Dá n̄i naki'in tá'an na xí'ín Pablo xí'ín Silas. Ta n̄i kandisa ta'ani kua'á nda'o na griego, na ndaño'o Ndios, xí'ín kua'á na ñá'a ndaya'i.

⁵ Kúú n̄i kasá'a kú'u'u ini taa Israel ko x̄iín kandisa. Sa'a ñoo n̄i dataká ra dao ta kini xionoo keí ñoo. Ta roón kúú ra n̄i daká'an kue'é kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i kasá'a nákuina vaq na. Dá n̄i saa tondó na ve'e iin taa naní Jasón, dá taó ná Pablo xí'ín Silas, dá ná naki'o ñaá ná noo nda'a ta né'e choon, ká'án ná. ⁶ Tído ko ní nání'i ta'on ñaá ná. Dá n̄i tiin na mií Jasón ñoo xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo, dá n̄i kee na ñó'o ñaá ná kua'an na. Tá n̄i saa na noo ta né'e choon, dá n̄i kayu'ú ta Israel ñoo:

—Tá'an taa xionoo náda ká ñaxintóni ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu, roon ta'ani kúú ra n̄i kasáa ñoo yo viti. ⁷ Ta kúú n̄i natiin va'a ñaá Jasón yó'o ve'e ra. Ta ndidaá taa ñoo kúú ra ko x̄iín kueídó'o choon sa'ándá ta né'e choon ká'ano cháa ka, ra kúú César, ch̄i kaá ra ña ió iin ka rey ndaya'i cháa ka naní Jesús —kaá ra.

⁸ Ta kúú n̄i nakuina vaq cháa ka ñayuu ñoo xí'ín ta né'e choon tá n̄i seídó'o na ña n̄i kaa ra dión. ⁹ Tído tá n̄i ndi'i n̄i chiya'i Jasón ñoo xí'ín dao ka na noo ta né'e choon, dá n̄i dayaa ñaá rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i daná'a na iin ñoo naní Berea

¹⁰ Ta mií sakuaá dáá ñoo n̄i tanda'a na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Pablo xí'ín Silas ña k̄ián ko'on na ñoo naní Berea. Tá n̄i saa na ñoo ñoo, dá n̄i ku'u na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo. ¹¹ Tído ñayuu va'a cháa ka ini kúú na ndéi ñoo Berea o duú na ndéi ñoo Tesalónica, ch̄i ndino'o ini na n̄i seído'o na to'on va'a Jesús. Ta ndidaá kuu n̄i dakuá'a na noo ká'an tuti īi Ndios, dá ná kande'á á ña ndaa k̄ián ká'an Pablo o koó. ¹² Dión n̄i kee na, dá kua'á nda'o na Israel ndéi ñoo ñoo n̄i kandisa na to'on dána'a na. Ta kua'á na ñá'a griego ndaya'i xí'ín kua'á nda'o taa griego n̄i kandisa ta'ani ñaá.

¹³ Tído tá n̄i kandaá ini ta Israel ndéi ñoo Tesalónica ña nákaa Pablo dána'a na to'on Ndios ñoo Berea, dá n̄i kee ra kua'an ra ñoo. Dá tá n̄i saa ra, dá n̄i kasá'a nákuina vaq ñayuu ñoo n̄i kee ra. ¹⁴ Ta kúú vití'ón di'a n̄i tanda'a na kúú kuendá Jesús Pablo kua'an na yu'ú taño'o. Tído n̄i kando va Silas xí'ín Timoteo n̄i sa ndei na ñoo Berea ñoo. ¹⁵ Dá n̄i kee na ndaka na Pablo kua'an na nda ñoo ká'ano naní Atenas. Tá n̄i saa na ñoo xí'ín ná, dá n̄i sa'anda Pablo choon noo ná ña ná kast'ón na xí'ín Silas xí'ín Timoteo ña ná kii kíj ná noo ió na, kaá na. Dá n̄i nandió kuéi na n̄i sa'an n̄i ndaka na ñoo kua'an nó'o ná.

Di'a ni kuu tá ni sa kaa Pablo iin ñoo naní Atenas

¹⁶ Ta nani ndáti Pablo kasaa Silas xí'ín Timoteo, kúu ni kixian ni kunda'í nda'lo ini na, chi ni xini na ña iin ní kúu ñoo ñoo kándodó yoko ndáño'o na. ¹⁷ Sa'á ñoo ni sa'an na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo, ta ni ndat'ón ná xí'ín na Israel, xí'ín dao ka ñayuu ndáño'o Ndios takí. Ta ndidaá kuu ni ka'an na xí'ín ñayuu xionoo noo yá'i ñoo sa'a Jesús. ¹⁸ Dá ni dandíchi tá'an na xí'ín dao ka taa dákuá'a ña dána'a ta kúu kuendá epicúreo, xí'ín dao ka taa dákuá'a ña dána'a ta kúu kuendá estoico. Dá ni kaa roón:

—¿Ndi kóni kaa to'on ka'an taa káni téi ka'an yó'o?

Dá ni kaa dao ka ra:

—Kándaá ini ndu'u ña xionoo ra ka'an ra sa'a dao ka ndios.

Di'ón ni kaa ra chi xionoo Pablo ka'an na sa'a to'on va'a Jesús, ta ka'an na ña nataki na ni xi'i. ¹⁹ Dá ndáka ra Pablo ni saa ra iin xían noo naní Areópago, noo náta taa ndat'ón rá. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¿Á kee ní ña maní kasto'on ní xí'ín ndu'u sa'a to'on sa'a dána'a ní? ²⁰ Chi ko óon ta'on kueídó'o ndu'an. Sa'á ñoo kátoó ndu'u kandaá ini ndu ndi kua'an sa'an.

²¹ Di'ón ni kaa ra, chi kátoó nda'lo ndidaá taa ndéi ñoo Atenas xí'ín ta tukú ndéi ñoo kueídó'o ra, ta ka'an ra sa'a ña sa'a.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo taa ñoo

²² Dá ni naku'in ndichi Pablo me'í ndidaá taa ni náta ndéi noo naní Areópago. Dá ni kaa na:

—Ndo'ó, na ndéi ñoo Atenas yó'o, kándaá ini yu'u ña ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó. ²³ Chi tá ni xionoo ni sa nde'í noo náa ndáño'o ndó, dá ni xini ian tándaá to'on nooán kaá di'a: “Ña yó'o kúu noo náa iin ndios ko ná'a ndú”, kaáan. Ta mií Ndios ndáño'o ndó, na kaá ndo ña ko ná'a ndó, noón kúu na ko'in kasto'in xí'ín ndó sa'a.

²⁴ Ta mií Ndios, na ni kava'a iin ní kúu ñayuu yó'o, xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán, noón kúu na dándaki induu xí'ín noño'ó yó'o. Sa'á ñoo ko ió ta'on na ini ni iin ve'e ñoo, tá'an ña ni kava'a ndá'a taa. ²⁵ Ta ni iin t'ón ña'a ió noo yo ko xínño'ó ná, chi ni iin t'ón ña'a ko kómaní noo ná. Mií di'a na xí'o ña takí yo ndéi yó ñayuu yó'o, ta xí'o na tachi ña náki'in yó, ta xí'o ta'ani na ndidaá kúu ña'a ió noo yo.

²⁶ Ta xí'ín iin t'ón vá taa ni nata'i ndidaá ñayuu ni kee Ndios, dá ná nakuita noo na kande'i na iin ní kúu ñayuu yó'o. Chi sa ni chiná'a vá Ndios noo kúu sa'a ña kataki yo, ta ni chiná'a ta'ani na noo ndi'a, ta ni chiná'a ta'ani na noo kande'i iin rá iin yó. ²⁷ Di'ón ni kee Ndios, dá ná nandukú yó na, dá ná ndundéé yó nda ná kandeé yó nani'i yo ná. Chi mií ña ndaa kíán ña ko xíká ta'on ió Ndios noo iin rá iin yó. ²⁸ Chi mií ná kedaá xí'ín yó, dá takí yo, ta kandá yo, ta ndéi yó. Ta kíán táto'on ni taa dao taa kuendá mií ndó, tá'an ra ti'a taa to'on luu kua'an, chi ni taa ra ña kúu yó de'e Ndios. ²⁹ Ta sa'a ña kúu yó de'e Ndios, sa'a ñoo ko níyiká yó ka'an yó ña kúu ná iin na'ána ni kava'a ndá'a taa xí'ín oro o plata o xí'ín yuu, chi sava'a ña ni nakani ini ñaxintóni taa ti'a kava'a ña kíán.

³⁰ Tído ko ní taó kuendá ta'on Ndios sa'a ña sa kee ñayuu tá sata, chi ko ní sá na'á ná mií Ndios. Tído viti sa'ándá na choon noo iin rá iin ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na. ³¹ Chi ni chikaa ini Ndios ña kasandaá iin kuu, dá keyíko ndaa na sa'a ndidaá kúu ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu yó'o xí'ín ndá'a iin taa ni chikani mií ná. Ta ni xi'i na ña ni kandaá ini yo ndá yoo kúu taa ñoo, chi ni danátaki ña ná tein na kúu ndii —kaá na.

³² Tá ni seido'o ra ña ni ka'an Pablo sa'a ña nataki na ni xi'i, ta kúu ni kasá'a dao ra kédiki ñaá rá. Tído dao ka ra ni kaa xí'ín ná:

—Kóni ndu'u kueídó'o ndu cháa ka sa'a ña yó'o.

³³ Dá ni keta na kua'an na. ³⁴ Tído ni kándisa dao ñayuu ñoo to'on ni daná'a Pablo, ta ni náki'in tá'an na xí'ín ná. Ta tein na ni kándisa ñoo nákaa iin taa naní Dionisio, ta kúu rá iin taa né'e choon noo naní Areópago ñoo. Ta nákaa ta'ani iin ñá'a naní Dámaris, ta ni kándisa ta'ani dao ka ñayuu.

18

Di'a ni kuu tá ni sa io Pablo ñoo naní Corinto

¹ Tá ni ndi'i, dá ni keta Pablo ñoo Atenas. Dá ni ki'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Corinto. ² Tá ñoo ni naki'in tá'an na xí'in iin ta Israel naní Aquila, ra ni kaki kuendá Ponto. Ta duú ni kasáa va ra ni kii ra kuendá Italia xí'in ñadi'í ra, ñá naní Priscila, chi taa né'e choon ká'ano naní Claudio kúu ra ni sa'anda choon ña ná kankuei ndidaá kúu na Israel ñoo Roma ko'on na kande'i na dao ka xí'an. Dá ni kee Pablo kua'an na ve'e noo ndei na ñoo. ³ Ta iin nóo choon kée Pablo xí'in ná, chi ti'a na kava'a na ve'e xí'in ñíi. Sa'á ñoo ni kandoo Pablo ió na ve'e na, ta ni kechóon nduú na xí'in ná. ⁴ Ta ni dandíchi tá'an Pablo xí'in ñayuu ini ve'e noo ná'taka na Israel ndei ñoo iin iin kuu kuu náni'i ndée ná, dá ná xino ini na Israel xí'in na ko kúu na Israel kandísa na to'on dána'a na.

⁵ Dá ni kasáa Silas xí'in Timoteo ni ndee na kuendá Macedonia di'a. Sa'á ñoo ni dankoo Pablo dao ka choon sa kee na, ta sava'a ña kée na kían dána'a na to'on va'a sa'a Jesús, chi kásto'on na xí'in na Israel ña Jesús kúu Cristo, na dákaki ñaá. ⁶ Tído ni ndakuei na ni kasá'a na na xí'in Pablo, ta ká'an ndava'a na xí'in ná. Sa'á ñoo ni kidi ni'ini Pablo dá'on ná, dá ni kaa na:

—Kuachi mií ndó kían, dá kían kakomí ij vá ndó kuachi noo Ndios. Ko ndío kuachi ka yu'u sa'a ndo. Ta viti chí noo ko'in dána'i noo na ko kúu na Israel —kaá na.

⁷ Dá ni keta na ve'e noo ná'taka na Israel ñoo. Dá ni kee na kua'an na ve'e iin taa naní Justo, ta yu'ú ni'ini taa yó'o Ndios. Ta ió ra diin ve'e noo ná'taka na Israel ndei ñoo. ⁸ Ta Crispo naní iin taa ndaya'i ini ve'e noo ná'taka na Israel, kúu ni kandísa ra sato'o yo Jesús xí'in ndidaá na ve'e ra. Ta kúu kua'á ñayuu ndei ñoo Corinto ñoo ni seídó'o to'on va'a sa'a Jesús, ta ni kandísa ñaá ná, ta ni sodo ndúta ná.

⁹ Iin sakuaá, dá ni xini Pablo iin ña'a ndato ni kee sato'o yo Jesús, dá ni kaa na xí'in ná: —O sa yu'óon. Ta o sa kátuuón ña ka'on sa'í. ¹⁰ Chi ió va yu'u xí'ón, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kónói kendava'a xí'ón. Chi kua'á nda'o ñayuu yu'u ndei ñoo ká'ano yó'o —kaá na.

¹¹ Dá ni kandoo Pablo ni sa io na iin kua'á dao ñoo Corinto ñoo. Ta ni daná'a na noo ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

¹² Ta nani nákaa taa naní Galión né'e ra choon kuendá Acaya yó'o, kúu iin nóo ni ndat'ón taa Israel kendava'a ra xí'in Pablo. Dá ni sa'an ra ni tiin ñaá rá ndáka ra kua'an ra noo ta né'e choon. ¹³ Dá ni kaa ra xí'in Galión ñoo:

—Taa yó'o kúu ra xionoo dáka'an kue'é ñayuu, dá ná dá'a ni kandaño'o na Ndios táto'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon —kaá ra.

¹⁴ Tá kua'an Pablo ka'an na, ta kúu ni kasá'a ká'an Galión xí'in taa Israel ñoo:

—Tá ni kee ra iin ña kini o iin kuachi ká'ano, dá kían naki'oi mií kueídó'i ña ká'an ndo'ó, ta Israel xa'an. ¹⁵ Tído tá kían sa'á to'on, o sa'á kuu Ndios ndo o sa'a ley mií ndo'ó, dá kían kuu keyíko mií ndo'an, chi yu'u kúu ra o chínee ta'oin mií keyíko sa'á ña yó'o —kaá ra.

¹⁶ Dá ni taó ñaá rá sata vé'e. ¹⁷ Dá ni tiin dao ta griego iin taa naní Sóstenes, tá'an ra dándáki ve'e noo ná'taka na Israel. Ta kúu mií yé'é chóon ñoo ni kani ñaá rá. Tído ko ní kékuendá ta'on Galión sa'á ña ni kee ra.

Di'a ni kuu tá ni nandío koo Pablo ñoo Antioquía

¹⁸ Ta kúu kua'a ij vá kuu ni kandoo Pablo ni sa io na ñoo Corinto ñoo. Ni ndi'i, dá ni ka'an na ndisá'an xí'in na kúu kuendá Jesús ndei ñoo. Dá ni tiin na iin barco. Dá ni kee na kua'an na chí kuendá Siria di'a. Ta kua'an ta'ani Priscila xí'in Aquila xí'in ná. Tído tá ko ñá'a kee na ko'on na, dá ni datá tá'í Pablo dini ná noo naní Cencrea, dá xinkoo to'on ni kandoo na xí'in Ndios.

¹⁹ Dá tá ni saa na ñoo ká'ano naní Éfeso, ta kúu ñoo ni ta'anda tá'an Pablo xí'in Priscila xí'in Aquila. Dá ni kee Pablo kua'an na ve'e noo ná'taka na Israel ndei ñoo ñoo. Ta ñoo ni ndat'ón ná xí'in ra Israel. ²⁰ Dá ni seí nda'í ra noo Pablo ña ná koo na cháa ka kuu xí'in rá, tído ko ní xíin ta'on na. ²¹ Dá ni ka'an na ndisá'an xí'in rá, dá ni kaa na:

—Miían ndúsá kakaai víko ña sa vei koo ñoo Jerusalén, tído nandío koo tukui kooi xí'in ndó tá dión kóni Ndios —kaá na.

Dá n̄i keta na ñoo Éfeso ñoo, dá n̄i tiin na iin barco kua'an na. ²² Dá tá n̄i saa na ñoo Cesarea, dá n̄i kee na kōkaa na kua'an na ñoo Jerusalén ka'an na ndisá'an xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i kee na kua'an na, dá n̄i xinō na ñoo Antioquía.

²³ Tá n̄i ndi'i n̄i sa io na ñoo Antioquía cháá tiempo, dá n̄i kee tuku na kua'an na, ta n̄i xionoo na chí kuendá Galacia di'a, xí'ín Frigia, ta n̄i xi'o na tãndeé ini noo ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ñan'a iin taa naní Apolos

²⁴ Iin kuu n̄i kasáa iin tã Israel naní Apolos ñoo Éfeso. Ta kúu rá iin taa n̄i kaki ñoo ká'ano naní Alejandría. Ta ti'a va'a ra ka'an ra, ta ndichí nda'o ra xí'ín to'on ká'an tuti iñ Ndios. ²⁵ Ta sa n̄i ñakuá'a va'a ra sa'a íchi ndaa sato'o yo Jesús. Ta ndino'o ini ra xionoo ra kásto'on ra xí'ín ñayuu, ta dána'a ndaa ra sa'a ña ná'á rá sa'a Jesús. Tído ná'á rá savá'a sa'a ña n̄i ñan'a Juan tá sa ñakódo ndúta ná ñayuu. ²⁶ Dá n̄i kasá'a rá dána'a ra ini ve'e noo náataka na Israel, ta kō yu'ú ta'on ra. Tído tá n̄i seido'o Priscila xí'ín Aquila ña n̄i ñan'a ra, dá n̄i taó xóo ñaá ná. Dá n̄i kásto'on va'a cháá ka na xí'ín rá sa'a íchi ndaa Ndios.

²⁷ Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i ka'an Apolos ko'on ra kuendá Acaya. Dá n̄i xi'o na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso ñoo tãndeé ini noo rá. Ta n̄i taa na iin tuti kua'an noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí Acaya ñoo, dá ná natiin va'a na Apolos. Dá tá n̄i saa ra Acaya, kúu n̄i chindeé nda'o ra ndidaá na kúu kuendá Jesús, tá'an na n̄i kãndisa sa'a ña man̄i n̄i kee Ndios xí'ín ná. ²⁸ Ta kúu n̄i ndundéé rá n̄i ñatúú rá noo ká'an tã Israel noo ndidaá ñayuu ndéi ñoo, chí n̄i xi'o ra ña n̄i kãndaa ini na ña ká'an tuti iñ Ndios, ña Jesús kúu Cristo, na ñakaki ñaá.

19

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa io Pablo ñoo Éfeso

¹ Ta xian nani nákaa iñ Apolos ñoo Corinto, kúu n̄i ya'a Pablo iin xian noo ndíta yukú ñó'ó kua'an na. Dá n̄i saa na ñoo Éfeso. Ta kúu ñoo n̄i ñaki'in tá'an na xí'ín dao taa kúu kuendá Jesús. ² Dá n̄i ndato'ón ñaá Pablo:

—¿Á n̄i natiin ndo'o Espiritu iñ Ndios tá n̄i kãndisa ndó?

Dá n̄i kaa roón:

—Kō oon ta'on kueído'o ndu ña ka'an na ña ió Espiritu iñ Ndios.

³ Dá n̄i ndato'ón tuku ñaá Pablo:

—¿Ndí kian n̄i kãndisa ndó tá n̄i sodō ndúta ndo, tá dáá?

Dá n̄i kaa ra:

—N̄i kãndisa ndu'u ña n̄i ñan'a Juan tá sa ñakódo ndúta ná ñayuu.

⁴ Dá n̄i kaa Pablo:

—N̄i sa ñakódo ndúta Juan ñayuu, tá'an na n̄i nãdikó ini sa'a kuachi kée na. Ta n̄i ka'an Juan xí'ín ná ña ná kãndeé ini na iin ka taa vei sata ná. Ta na yó'o kúu Jesús, ta noón kúu Cristo, na ñakaki ñaá.

⁵ Tá n̄i seído'o ra to'on yó'o, dá n̄i sodō ndúta rá xí'ín kuu sato'o yo Jesús. ⁶ Dá tá n̄i chinoo Pablo ndá'a ná dini rá, kúu n̄i natiin ra Espiritu iñ Ndios ini ra. Kúu n̄i kasá'a vá ká'an ra dao ka yú'u, tá'an ña kō ní ñakuá'a ra. Dá n̄i kasá'a ta'ani ra kásto'on ra to'on n̄i ni'í rá noo mií Ndios. ⁷ Ta kúu rá tátō'on uxí uu.

⁸ Dá n̄i ku'u Pablo ini ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta noo on̄i yoō kō ní yu'ú ta'on na ka'an na sa'a Jesús. Ta n̄i ñandichí tá'an na xí'ín ñayuu ndéi ñoo, dá ná xinō ini na ndu'u na tixi ndá'a Ndios. ⁹ Tído n̄i ndukáxi nda'o níō dao na, sa'a ñoo kō ní xian ta'on na kãndisa na to'on n̄i ñan'a Pablo. Ta noón kúu na n̄i kasá'a ká'an ndava'a na sa'a íchi ndaa Jesús noo ñayuu ndéi ñoo. Dá n̄i ñankoo ñaá Pablo. Dá n̄i kee na ndáka na na n̄i nduu kuendá Jesús kua'an na. Ta ndidaá kuu vá sa ndatō'ón ná xí'ín ñayuu ñoo sa'a to'on Jesús ini iin ve'e taa naní Tirano, ta kian iin ve'e noo náataka ñayuu ndatō'ón ná. ¹⁰ Ta dión n̄i sa kee na tein uu kua. Sa'a ñoo kua'a nda'o na Israel xí'ín na kō kúu na Israel ndéi chí Asia di'a n̄i seído'o to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús.

¹¹ Ta xí'ín ndá'a Pablo sa kee Ndios ña'a ná'ano, ¹² chi va'ará peñito Pablo o tá'í dá'on ná né'e ñayuu kua'an na chinoo naan sata na kú'u, ta kúú nduva'a va na. Ta kánkuei ta'ani espíritu kini ini na kua'an.

¹³ Sa xionoo dao ta Israel sa taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Tído iin kuu ni ka'an rá ka'anda ra choon xí'ín kuu sato'o yo Jesús, dá taó rá espíritu kini, chi di'a ni kaa ra xí'an: —Sa'ándá ndu'u choon nooon xí'ín kuu Jesús, tá'an na ká'an Pablo sa'a. Kua'an keta kii ini taa xaan —kaá ra xí'an.

¹⁴ Ta taa ká'an dión kúú ndin usa de'e iin ta Israel naní Esceva, tá'an ra kúú iin duti kúú noó.

¹⁵ Tído ni ka'an espíritu kini ñóo xí'ín rá:

—Ná'a vá yu'u Jesús. Ta ná'a ta'ani yu'u ndá yoo kúú Pablo. Tído ndo'ó, ¿ndá yoo kúú ndo'ó ña sa'ándá ndo choon noo yú'u, tá dáá? —kaaan xí'ín rá.

¹⁶ Ta kúú ni ndao ni'ini taa yí'i espíritu kini ñóo ni tiin ñaá rá, chi ni ndundakí nda'o ra ni kee espíritu kini ñóo. Kúú ni kendava'a ra xí'ín ndin usa taa ñóo, ta ni ndatá ndí'i ra dá'on rá. Ta kúú nda ndaa vichí vá rá ni kankuei ra ve'e ñóo kua'an ra, ta ni tarkue'e nda'o ra ni keean.

¹⁷ Ta kúú ndidaá kúú na Israel xí'ín na ko kúú na Israel ndéi ñoo Éfeso ñoo ni kandaa ini ña dión ni kuu. Ta kúú ni yu'ú nda'o na. Dá ni kasá'a kéká'ano na kuu sato'o yo Jesús. ¹⁸ Kúú kuá'a nda'o na duú ni kandisa Jesús ni kasá'a ná'o na kuachi na, ta xí'o na kuendá sa'a ña kini sa kee na. ¹⁹ Ta kuá'a ñayuu kétadí né'e na libro na ni kasáa na. Dá ni dakéi naán noo ndidaá kúú ñayuu ñóo. Ta ni kekuendá na ndidaa ya'i libro ñóo. Dá ni kandaa ini na ña ya'i ña táto'on uu diko uxí mil di'on plata. ²⁰ Dión ni kuu, dá ni naka'ani cháa ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, ta kúú kuá'a ka ñayuu ni kandisa ñaá.

²¹ Tá ni ndí'i ñóo, dá ni chikaa ini Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi chí kuendá Macedonia xí'ín Acaya, dá ko'on na ñoo Jerusalén. Ta ni kaa na:

—Tá ni ndí'i ni sa'in Jerusalén, dá ví, dá kían miían ko'in ñoo ká'ano naní Roma —kaá na.

²² Dá ni tanda'a Pablo uu ka ta xionoo xí'ín ná ko'on na chí kuendá Macedonia. Ta na yó'o kúú Timoteo xí'ín Erasto. Tído ni kandoo ió Pablo ni sa io na cháa ka kuu chí kuendá Asia.

Di'a ni kuu tá ni nakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Éfeso

²³ Tiempo daá ñóo ni kasá'a karyíi nda'o ñayuu ndéi ñoo Éfeso sa'a íchi saá ña ká'an sa'a Jesús. ²⁴ Chi ió iin taa kéchóon xí'ín plata naní Demetrio ñoo ñóo. Ta kúú rá iin taa káva'a yoko xí'ín plata, ña ndaa táto'on ki'o kaa ve'e ño'o iin ndios di'í naní Diana. Ta kuá'a nda'o di'on sa ní'i rá sa'a sa kee ra choon yó'o, xí'ín taa kéchóon xí'ín rá. ²⁵ Kúú ni ndataká ra taa kéchóon xí'ín rá, xí'ín dao ka taa kéchóon xí'ín plata. Dá ni kaa ra xí'ín rá:

—Ná'a vá mií ndó ña xí'ín choon kée yó yó'o ní'i yo kuá'a nda'o di'on. ²⁶ Tído sa ni xini va mií ndó, ta ni seido'o ndó sa'a iin taa naní Pablo. Ta o duú iin tó'on ñoo Éfeso yó'o xionoo ra, chi iin níi kúú vá kuendá Asia yó'o xionoo ra. Ta sa ni kandeé rá ni xino ini kuá'a nda'o ñayuu kandisa na noo ká'an ra, chi kaá ra ña ko ta'on ndios kían káva'a ndá'a taa. ²⁷ Ta o duú sava'a choon kée ni yó io ió ña naá, chi io ta'ani nda'o ió ña kasá'a kenoo ñayuu ve'e ño'o ndios di'í yo Diana, dá o kí'o ka na ñañó'o noo ná, tá'an na ndáño'o ta'ani ndidaa na ndéi chí kuendá Asia di'a, xí'ín na ndéi iin níi kúú ñayuu —kaá ra.

²⁸ Tá ni seido'o taa ñóo noó ni ka'an Demetrio, kúú ni xido nda'o ini ra. Dá ni kayu'ú rá:

—Na ndaya'i nda'o kúú Diana, tá'an na ndáño'o yóo, na ñoo Éfeso yó'o —kaá ra.

²⁹ Ta kúú ndidaa vá ñayuu ndéi ñoo ñóo ni nakuina vaq. Kúú ni tiin na iin taa naní Gayo xí'ín ta naní Aristarco. Ta ndi nduú taa yó'o ni kii chí kuendá Macedonia, ta xionoo ra xí'ín Pablo. Ta ñó'o ñaá ná ni ku'u na ini iin ve'e ká'ano noo náta na ñoo ñóo ndátó'on ná sa'a ña'a ndó'o na. ³⁰ Dá ni ka'an Pablo ko'on na ku'u na ve'e ñoo ká'an na xí'ín ñayuu ñó'o ñóo. Tído dao ka na kúú kuendá Jesús ko ní sóno ta'on na ña ku'u na. ³¹ Ta ndéi ta'ani

dao ta né'e choon kuendá Asia ñoó, tá'an ra né'e tá'an va'a xí'ín Pablo. Dá ni chinda'á rá choon kua'an ña sei nda'í ra noo ná ña ná dá'a ni ku'u na ve'e ñoó.

³² Kúu ni nataka kua'á nda'o ñayuu. Dao na káyuu'ú iin ña'a, ta dao ka na káyuu'ú sa'a iin ka ña'a sa'á ña ni naá iní na. Chi kua'a vá ñayuu ñoó ko kándaá ini nda sa'a kíán ña ni nataka na. ³³ Dá ni tanda'á ni'ini dao ta Israel iin ta naní Alejandro noo ndidaá ñayuu ñoó, dá ná ka'an ra xí'ín ná, ká'an rá. Dá ni dakúu Alejandro ndá'a rá xíka ra ña ná kandeí tádi ñayuu ñoó, dá ná chindeé rá na ñoo ra noo ñayuu kuá'a ñoó.

³⁴ Tído tá ni kandaá ini ñayuu ñoó ña ta Israel kúu Alejandro ñoó, dá ni kasá'á káyuu'ú ndidaá kúu ná tát'on uu ka hora, dá kaá na:

—¡Na ndáya'i nda'o kúu Diana, tá'an na ndáño'o yóó, na ñoo Éfeso yó'o! —kaá na.

³⁵ Nda daá ví ni kandeé ra kúu secretario ni kutádi ñayuu ñoó. Dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó yu'u, ndidaá ndo'ó, na ñoo Éfeso. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndidaá kúu ñayuu ná'á ña ñoo ká'ano Éfeso yó'o ni ni'i choon ña kíán kandaá yo ve'e ño'o ndios ndáya'i naní Diana xí'ín na'ánáan, ña ni noo túu ni kii induú? ³⁶ Ta ni iin tó'on ñayuu o kúu kaá ña koó. Sa'á ñoó kandeí tádi ndo. Ná dá'a ni kee ndó iin ña'a kini. ³⁷ Chi ni iin ta ndáka ndó ni kasáa ndo yó'o ko ní xini xixi ra ve'e ño'o ndo, ta ni ko ká'an ndava'a ra sa'a ndios di'í ndáño'o ndó. ³⁸ Sa'á ñoó tá kóni Demetrio xí'ín ta kéchón xí'ín rá ka'an kuachi ra sa'a dao ta, dá kíán kuu ko'on ra ve'e chón, dá chi ñoó ndéi ta né'e choon keyíko sa'a ña ndó'o ndó. Ta ñoó kánian ka'an kuachi tá'an iin rá iin ndó sa'á ña ndó'o ndó. ³⁹ Ta tá kóni ndo keyíko ndo dao ka ña'a, dá kíán kánian nataka ndo noo ta né'e choon tát'on ki'o sa'ándá ley choon, dá keyíko ra sa'a ndo. ⁴⁰ Chi io va ió ña chinóo kuachi ta né'e choon yó sa'á ña ni nakuina vaá yo viti. Chi o ní'i ta'on yó ndí kíán ka'an yo xí'ín rá sa'á ña kéeá di'a —kaá ra.

⁴¹ Tá ni ndi'i ni ka'an ra to'on yó'o, dá ni sa'anda ra choon noo ñayuu ni nataka ñoó ña ná no'o na ve'e na.

20

Di'a ni kuu tá ni daná'a Pablo chí kuendá Macedonia xí'ín kuendá Grecia

¹ Tá ni ndi'i ni kutádi ñayuu ni nakuina vaá ñoó, dá ni nakana Pablo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoó. Dá ni ka'an ni'ini na noo ná, ta ni nomi ñaá ná. Dá ni ka'an na ndisá'an xí'ín ná. Dá ni kee na kua'an na chí kuendá Macedonia di'a. ² Tá ni ndi'i ni nata'an Pablo ni xionoo na ni xi'o na tandeé iní noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoó xí'ín to'on ni daná'a na, dá ni kasandaá na chí kuendá Grecia di'a. ³ Ta ñoó ni sa io na oni yo. Ta sa io nduu na tiin na barco ko'on na chí kuendá Siria, ká'an ná. Tído ni ni'i tó'on na ña ndátó'on kue'é ta Israel ña ka'ání ñaá rá. Sa'á ñoó ni chikaa ini na ña nandió ko sa'á tuku na no'o na íchi kua'an chí kuendá Macedonia. ⁴ Ta ni naki'in tá'an na xí'ín dao ta né'e tá'an xí'ín ná kua'an na nda kuendá Asia. Ta iin ra naní Sópater, tá'an ra ñoo Berea, xí'ín ta naní Aristarco, xí'ín iin ka ta naní Segundo. Ta ndi nduú ta yó'o kúu ta ñoo Tesalónica. Ta kua'an ta'ani Gayo, tá'an ra ñoo Derbe, xí'ín Timoteo, xí'ín uu ka ta naní Tíquico xí'ín Trófimo, ta kuendá Asia.

⁵ Ta ndidaá ta yó'o kúu ra ni xionoo kua'an ñoo Troas, dá kandati ra ñoo saá ndu. ⁶ Tá ni ndi'i ni ya'a víko sei na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'ín ña dakuita tachán, dá ni tiin ndu iin barco ñoo Filipos kua'an ndu. Ta tixi o'on kuu, dá ni saá ndu ni naki'in tá'an ndu xí'ín dao ka ta ñoó, chi ndéi ra ndáti ra ndu ñoo Troas. Ta ñoó ni sa ndei ndu usa kuu.

Di'a ni kuu tá ni sa io Pablo ñoo naní Troas

⁷ Tá ni kasandaá kuu kásá'á sa'a semana, dá ni nataka ndu'u, na kúu kuendá Jesús, ni sa'anda ndu pan. Ta sa'á ña kánian kana Pablo ko'on na tá ná tuu noo iin ka kuu ñoó, sa'á ñoó ni kukáni vá dána'a na nákaa na. Ta kúu ni kasandaá dao ñoó. ⁸ Ta kúu kua'á nda'o ño'o tóon ini ve'e kánóo dikó noo ni nditúti ndú ñoó.

⁹ Ta ió iin tayí naní Eutico yé'é ventana, ta ni kasáa ña ma'ánó, chi ni kukáni nda'o ña dána'a Pablo nákaa na, sa'á ñoó ni naá vá iní xi ni kidi xi. Ta kúu ni kankao xi nda piso kúu oni ñoó nda noño'o. Ta kúu ni ndane'e na xi, tído ndáá ndji va kúu xí. ¹⁰ Kúu ni noo

Pablo ni naxino na noñó'o ñoo. Ta kúu ni sa noo ndei na noo tayii ñoo. Kúu ni nomi na xi. Dá ni kaa na xí'ín na kúu kuendá Jesús ñoo:

—O sa yu'ú ndo, chi takí va xi —kaá na.

¹¹ Ta kúu ñoo ni nandio koo tuku Pablo ni kaa na ni xinkoo na ve'e kánoo dini ñoo. Dá ni sa'anda na pan, dá ni seí ndúan. Dá ni kasá'á tuku va na dána'a na nda ni tuu noo yáa. Nda daá ví ni kee na kua'an na. ¹² Tído takí va tayii ñoo ni nakuaka ñaa ná ndáka na kua'an na. Sa'á ñoo ni natiin na iin tandeé ini ká'ano cháa ka.

¹³ Dá ni tiin ndu iin barco, dá ni xionoo ndu kua'an ndu noo Pablo ñoo naní Asón, chi ñoo ni kandoo ndu natiin ndu na, chi ni chikaa ini na ña saa sá'á ná. ¹⁴ Dá tá ni naki'in tá'an ndu xí'ín Pablo ñoo naní Asón, dá ni kaa na ini barco ñoo. Dá ni kee ndu kua'an ndu. Dá ni saa ndu ñoo naní Mitilene. ¹⁵ Dá ni naki'in tuku ndu kua'an ndu xí'ín barco ñoo. Dá tá ni ya'a iin ka kuu, dá ni kasandaá yati ndu noo naní Quío. Dá tá ni ya'a iin ka kuu, dá ni kasandaá ndu noo naní Samos. Dá ni saa ndu ni sa tuu too barco ñoo naní Trogilio. Dá nda iin ka ví kuu, dá ni saa ndu ñoo naní Mileto. ¹⁶ Chi sa ni chikaa ini Pablo ña o k'ón ta'on na nda ñoo Éfeso, chi ko kóni ta'on na katuu na'á ná kuendá Asia ñoo. Chi nómi kíí ná saa na ñoo Jerusalén, dá nda ndi kuu kasaa na kaka na noo koo víko ká'ano naní Pentecostés.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo na sá'ano né'e choon noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso

¹⁷ Ta tein ndéi ndu ñoo Mileto ñoo, dá ni tanda'á Pablo dao taa kua'an ra kuaka ra na sá'ano né'e choon noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso. ¹⁸ Dá tá ni kasaa na sá'ano ñoo noo ió Pablo, dá ni kaa Pablo xí'ín ná:

—Ndidaá ndo'ó kúu na ná'á táto'on ki'o ni kee yu'u ni sa káai tein ndó nda rá kuu mií noo ni kasaa kuendá Asia yó'o. ¹⁹ Chi ni kee ña kóni sato'o yo Jesús, ta ko ní ndúkú ta'on yu'u ñañó'ó mií. Ta kua'á nda'o ta'ándá ni sakii xí'ín ndirá nooí sa'a ndo. Ta kua'á nda'o tandó'ó ni ndo'i ni kee ta Israel. ²⁰ Ta ná'á ta'ani ndó ña ko ní dánkoo ta'on yu'u ña kastó'in xí'ín ndó ndidaá kúu ña va'a ña kían chindeé ndó. Ta ni daná'i noo ndo ini ve'e noo náta'ka ndo, ta ni daná'a ta'anii noo ndo ini ve'e mií ndó. ²¹ Ta ni kastó'on ta'anii xí'ín na Israel xí'ín na ko kúu na Israel sa'á ña kánian nandikó ini yo sa'á kuachi kée yo noo Ndios, ta sa'á ña kánian kándéé ini yo sato'o yo Jesucristo.

²² Ta viti kían tanda'á na kúu Espíritu i Ndios yu'u ña ko'in ñoo Jerusalén. Tído ko ná'í ndí kían ndo'i ñoo. ²³ Sava'a ña ná'í kían ña ndidaá ñoo ná'ano noo ni sa'in, ni ka'an Espíritu i xí'ín yu'u ña chikaa ra yu'u ve'e kaa. Ta kúu kua'á nda'o tandó'ó ndo'i, kaá na. ²⁴ Tído ko ndí'i ta'on ini sa'a ndidaá ña vei ndo'i. Ta ni ko ndí'i ini sa'á ña katakii o kuui. Ña kían ndí'i ini sa'a kían dáxinkoo ndí'ii choon ni sa'anda sato'o yo Jesús nooí, ña kastó'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'á ña maní ni kee Ndios xí'ín ñayuu.

²⁵ Ta viti kían sa ná'á va yu'u ña ni iin tó'on ndo'ó, na ni seídó'o to'on ni daná'i sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, o nandio kuéi ka koni nooí. ²⁶ Sa'á ñoo kóni ka'in xí'ín ndó viti ña ko ndío kuachi ka yu'u sa'a ni iin tó'on ndo'ó, ²⁷ chi ko ní chítuu ini, di'a ni kastó'on ndí'ii xí'ín ndó sa'a ndidaá kúu va ña kóni Ndios kee ndó.

²⁸ Ta viti, kandaa va'a ndó mií ndó, ta kandaa ta'ani ndó ndidaá na kúu kuendá Jesús ño'o tixi ndá'a ndo. Chi mií Espíritu i Ndios kúu na ni xi'o choon noo ndo ña kandaka va'a ndó na kúu kuendá sato'o yo Jesús, chi xí'ín ni mií ná ni kandeé ná ni naní'i ñaa ná kakuu na ñayuu mií ná. ²⁹ Sa'á ñoo kandaa va'a ndó na, chi sa ná'á va yu'u ña tá ná kexooi ko'in noo ndo, dá kasaa dao taa kini, ta ku'u ra tein ndó, chi kee ra táto'on kée ndigü'e'i lobo tondó tá koku'u rí sa'ání rí léko. ³⁰ Ta kúu tein mií ndó xa'an ndakuei ta'ani dao taa dána'a ña to'on, chi kóni ra taó xoo ra na kúu kuendá Jesús ko'on na kakuu na kuendá ra. ³¹ Sa'á ñoo kaño'o ini ndo, ta daá ndusaa ini ndo ña tein oni kuia, nduú ñoo ko ní sá tuui ña kían ka'an ni'ini noo iin rá iin ndó xí'ín ndirá nooí ña kandita ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó.

³² Ta viti kían náki'oi ndo'ó noo ndá'a Ndios, xí'ín noo ña maní ni kee na xí'ín ndó. Chi ñoo kían kómí choon ña dákuá'anoan ndo'ó ichi Ndios, dá natiin ndó ña va'a ni kaa na ki'o na noo ñayuu ni nduvii ná.

³³ Ni plata ni oro ni dá'on kómí dao ká ñayuu kọ ní kátoó ta'on yu'u, ³⁴ chí ná'á va'a va mií ndó ña xí'ín ndá'a mií vái nì kechóoin, dá nì nì'í ndí kían xínñó'í, xí'ín ña'a xínñó'ó nà xíonoo xí'ín. ³⁵ Ta ndidaá ña yó'o nì keei, dá sa daná'i noo ndo ña kánian kechóon ndó, dá kuu chindeé ndó ñayuu kámani ña'a noo. Ta ndisaá ini ndo to'on nì ka'an sato'o yo Jesús tá nì kaa nà di'a: “Ndiká'án cháá ká ví ñayuu xí'o ña'a o duú ká nà ndáti natiiian.” Díon nì kaa Jesús —kaá Pablo.

³⁶ Tá nì ndi'i nì ka'an Pablo to'on yó'o, dá nì sa ku'ín xití ná, ta nì ka'an nà xí'ín Ndios xí'ín ndidaá nà sá'ano ñoo. ³⁷ Ta nda'í nì saki ndidaá kúu nà sá'ano ñoo. Dá nì nomi ni'ini na Pablo, ta nì chitó ná noo ná. ³⁸ Chí nì kunda'í nda'o ini nà sa'á ña nì kaa Pablo ña o nándió kuéi ká nà koni nà noo ná. Dá nì sa'an ndidaá nà sá'ano ñoo nì ndaka na Pablo nda noo iin barco.

21

Di'a nì kuu tá nì kee Pablo kua'an nà ñoo Jerusalén

¹ Dá tá nì ndi'i nì ka'an ndu ndisa'án xí'ín nà sá'ano ñoo, dá nì kaa ndu ini iin barco. Dá nì kee ndu kua'an ndaá ndu noo naní Cos. Ta nda iin ká kuu, dá nì kasandaá ndu noo naní Rodas. Ta kúu ñoo nì kee ndu kua'an ndu nda ñoo naní Pátara. ² Tá nì saá ndu Pátara ñoo, dá nì tiin ndu iin ká barco, tá'an kiró kua'an chí kuendá Fenicia. Dá nì kee ndu kua'an ndu. ³ Dá nì ya'a yati ndu noo iin yúku naní Chipre, ña iin ini taño'o. Ta nì kandoan chí xoo íti di'a ndu. Ta nì ya'a ndu kua'an ndu chí kuendá Siria di'a. Dá nì saá ndu noo nákuíta barco ñoo naní Tiro, chí ñoo kúu noo kánian noo ña'a ndío barco ñoo. ⁴ Ta ñoo nì ñaki'in tá'an ndu xí'ín dao nà kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ñoo. Dá nì sa ndei ndu usa kuu xí'ín ná. Ta nì ñakani na xí'ín Pablo ña nì ka'an Espiritu i Ndios xí'ín ná, ña ná dá'a ni ko'on nà ñoo Jerusalén.

⁵ Dá tá nì ya'a usa kuu ñoo, dá nì kee na xí'ín ñadi'í nà xí'ín de'e na kua'an nà dáya'a na ndu'u nda yú'u ñoo ñoo. Dá nì sa ku'íta xití ndidaá ndú yú'u taño'o ñoo, dá nì ka'an ndu xí'ín Ndios xí'ín ná. ⁶ Dá nì nomi tá'an iin rá iin ndu xí'ín ná. Dá nì kaa ndu barco kua'an ndu. Ta noón, nì nándió kuéi na kua'an nó'o ná ve'e na.

⁷ Ta ñoo Tiro ñoo kúu noo ndi'i nì tiin ndu barco, dá nì saá ndu ñoo naní Tolemaida. Ta ñoo nì ka'an ndu ndisa'án xí'ín nà kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá nì sa ndei too ndu xí'ín ná iin kuu. ⁸ Ta iin ká kuu, dá nì kee ndu xíka sá'a ndú kua'an ndu xí'ín Pablo. Dá nì saá ndu ñoo ká'ano naní Cesarea. Dá nì kasandaá ndu ve'e iin taá naní Felipe, tá'an nà xíonoo dána'a sa'a Jesús. Ta noón kúu iin taá nákaa tein ndin usa taá nì kaxi apóstol chindeé ñaá. Ta nì sa ndei too ndu ve'e na. ⁹ Ta ndéi komi de'e di'í táki Felipe ñoo, ta kúu xí profeta di'í.

¹⁰ Tá nì ya'a cháá kuu ndéi ndu ñoo, dá nì naxino iin profeta nì kii chí kuendá Judea naní Agabo. ¹¹ Tá nì saá ra noo ndéi ndu, dá nì taó rá ñí ndíko tixi Pablo. Dá nì so'oni raán sa'a mií rá xí'ín ndá'a mií rá. Dá nì kaa ra:

—Di'a nì ka'an Espiritu i xí'ín yu'u ña ki'o di'a ko'oni ta Israel ndá'a ta kúu sato'o ñí yó'o, dá naki'o ñaá rá noo ndá'a ta tukú —kaá ra.

¹² Dá tá nì seido'o ndu'u xí'ín nà ndéi ve'e ñoo to'on yó'o, dá nì seí nda'í ndu noo Pablo ña ná dá'a ni ko'on nà ñoo Jerusalén. ¹³ Dá nì kaa nà xí'ín ndu'u:

—¿Ndí kían ndó'o ndó ña ndé'i ndo, ta dákunda'í ini ndo yu'u? Chí sa io nduui ña kían kandiko ndá'í xí'ín sa'í. Ta o duú ña yó'o oon ni ió nduu yu'u ndo'i, chí ió nduu ta'anii ña kían kuu ñoo Jerusalén sa'a sato'o yo Jesús —kaá nà.

¹⁴ Ta sa'á ña kọ ní kúu ta'on nadaon ndu ña nì chikaa ini nà kee na, sa'á ñoo nì sa'anda ini ndu, dá nì kaa ndu:

—Ná koo tát'on ki'o kóni mií sato'o yo Jesús.

¹⁵ Tá nì ndi'i nì sa ndei ndu ñoo cháá kuu, dá nì kenduu ndu ña'a ndu, dá nì ki'in ndu íchi kua'an ndu ñoo Jerusalén. ¹⁶ Dá nì kee ta'ani dao nà kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Cesarea kua'an nà xí'ín ndú. Tá nì saá yati ndu ñoo Jerusalén, dá ndáka na ndu'u nì sa'an nà ve'e iin ta kuendá Chipre naní Mnasón. Ta sa na'á nda'o kúu rá kuendá Jesús. Dá nì xí'o ra ve'e ra nì sa ndei ndu.

Di'a n̄i kuu tá n̄i saq̄ Pablo ñoo Jerusalén

¹⁷ Tá n̄i saq̄ ndu ñoo Jerusalén, dá n̄i natiin va'a ñaá n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoo xí'an kádii ini n̄a. ¹⁸ Tá n̄i tuu noq̄ iin ka kuu, dá n̄i kee ndu kua'an ndu xí'in Pablo korni'ini ndu Jacobo. Tá n̄i saq̄ ndu, sa n̄i nditútí ndidaá vá n̄a sá'ano ndéi na. ¹⁹ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Pablo ndisá'an xí'in ná, dá n̄i kasá'a ná nákaní na xí'in noón sa'a iin rá iin ña ndato n̄i kee Ndios xí'in ná noó n̄i sa'an n̄a n̄i daná'a n̄a noó n̄a kō kúu n̄a Israel. ²⁰ Tá n̄i seídó'o na to'on yó'o, dá n̄i keká'ano na Ndios. Dá n̄i kaa n̄a xí'in Pablo:

—Ná'a vá mií ní, ñani, ña tein n̄a ñoo yo, n̄a Israel, kuá'a nda'o mil ñayuu kándisa Jesús, ta ndidaá vá ná ká'an ña miían ndusa kee yó choon sa'ándá ley Moisés. ²¹ Tído n̄i ni'í tó'on na ña dána'a ní noq̄ ndidaá kúu n̄a Israel ndéi dao ka nación ña ná o sa kékuendá n̄a choon n̄i sa'anda Moisés, chí kaá mií ní ña kō káni kaan ta'anda ñi de'e yíi n̄a, ta kaá ta'ani ní ña kō káni kaan kee na tát'on n̄i sa kee n̄a ve'a n̄i sa ndei sa ná'a.

²² ¿Ndi koo keeá, tá dáá? Dá chí miían ndaa kuiti nataka kuá'a nda'o ñayuu tá ná kandaá ini n̄a ña n̄i kasáa ní. ²³ Sa'a ñoo va'a cháa ka ña kee ní ña ko'on ndu ka'an ndu xí'in ní: Chí tein ndu'u yó'o ndéi komi taa, tá'an ra kánian dáxinkoo to'on n̄i xí'o ra noq̄ Ndios. ²⁴ Ta kandaka ní ra kua'an ní ve'e ño'o ká'ano. Dá nduvii ní mií ní xí'in rá noq̄ Ndios, ta chiya'i ní sa'a rá sa'a ndidaá ña'a. Tá n̄i ndi'i n̄i kee ní dión, dá kían kuu datá ra idí diní rá. Dión, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuu ña o duú ña ndaa ta'on kían ká'an ñayuu sa'a ní, chí di'a kendaá ií vá ní choon sa'ándá ley Moisés.

²⁵ 'Ta sa n̄i taa va yó iin tuti kua'an noq̄ n̄a kō kúu n̄a Israel, n̄a kándisa Jesús, ña ná o sa kóo ini n̄a keí ná koño n̄i doko ñayuu noq̄ yoko, ta ná o sa keí ná nií ri, ta ni koño kítí kō ní xítá nií, ta ná o sa kée na kuachi xí'in n̄a kō kúu yíi ná o ñadi'í n̄a. Sava'a ñoo vá kían kánian kee na —kaá n̄a.

²⁶ Dá n̄i kee Pablo ndáka na ndin komi taa ñoo kua'an n̄a. Ta kúu iin ka kuu ñoo, dá n̄i nduvii ná mií ná xí'in roón. Dá n̄i ku'u na yé'é ño'o ká'ano ñoo, dá n̄i kast'o'on na xí'in ta duti ndá oon xino ndin usa kuu ña nduvii ná mií ná xí'in taa ñoo noq̄ Ndios, dá kuu chiñó'o ta duti ñoo iin kítí noq̄ Ndios sa'a iin rá iin na.

Di'a n̄i kuu tá kua'an ñayuu kua'a ka'áni ná Pablo

²⁷ Tá sa kua'an xino usa kuu ñoo, dá n̄i xini dao taa Israel n̄i kii kuendá Asia ña nákaa Pablo yé'é ño'o ká'ano. Dá n̄i daká'an kue'é ra dao ka ñayuu ñoo. Dá n̄i tiin ñaá rá. ²⁸ Ta n̄i kasá'a káyu'ú rá:

—jNdo'ó, taa Israel, chindeé ndó ndu'u, chí taa yó'o kúu taa xionoo iin ní kúu xían kénóo ra ñoo yo, ta kénóo ta'ani ra ley Moisés, ta kénóo ta'ani ra ve'e ño'o ká'ano yó'o! Ta viti kían ví'í ka ví n̄i kee ra, chí n̄i chí'i ra dao ta griego n̄i xini xíxi ra ve'e ño'o ií yó'o —kaá ra.

²⁹ Dión n̄i kaa ra chí n̄i xini ra xionoo Pablo ñoo ñoo xí'in iin taa ñoo Éfeso naní Tróximo. Sa'a ñoo n̄i ka'an rá ña n̄i chí'i Pablo taa ñoo ini ve'e ño'o ká'ano ñoo. ³⁰ Ta kúu ndidaá ñayuu ndéi ñoo Jerusalén ñoo n̄i nakuina vaq̄. Dá n̄i kan kuei na ndidaá kúu xían taxí tá'an na n̄i saq̄ n̄a noq̄ iin ve'e ño'o ñoo. Dá n̄i tiin na Pablo, ta ño'o ñaá ná n̄i taó ná sata vé'e ño'o ñoo. Ta kúu vití'ón n̄i sadi n̄a yé'an.

³¹ Ta kóni n̄a ka'áni ñaá ná. Tído n̄i kandaá ini taa dándáki soldado ña ndidaá kúu ñayuu ndéi Jerusalén n̄i nakuina vaq̄. ³² Sa'a ñoo n̄i dataká ra kua'a soldado xí'in dao ka taa ño'o tixi ndá'a rá. Dá n̄i kee ra taxí tá'an ra kua'an ra noq̄ n̄i nataka ñayuu kuá'a ñoo. Dá tá n̄i xini n̄a ña n̄i kasáa taa dándáki soldado ñoo xí'in soldado ra, dá ví n̄i dandí'i na ña káni na Pablo.

³³ Dá n̄i natuu yati taa dándáki soldado ñoo, dá n̄i tiin ra Pablo. Dá n̄i sa'anda ra choon ña ná kandiko n̄a xí'in uu cadena. Dá n̄i ndato'ón rá ñayuu ñoo, tá kaá ra:

—¿Ndá yoo kúu taa yó'o? Ta, ¿ndí kían n̄i kee ra? —kaá ra.

³⁴ Tído dao ñayuu ñoo ká'an iin ña'a, ta dao ka n̄a ká'an iin kaan. Sa'a ñoo kō ní kátóni ta'on ini ra ndí kían kúu kuachi Pablo, chí n̄i nakuina vaq̄ nda'o ñayuu ñoo. Dá n̄i sa'anda ra choon ña ná kandaka ñaá rá ko'on ra ve'e noq̄ ndéi soldado ñoo. ³⁵ Dá tá n̄i saq̄ ra noq̄ ndéi kuein koku'u ra ve'e soldado ñoo, dá n̄i kane'e nino ra Pablo, chí kuá'a nda'o ñayuu vei kóni kani ñaá. ³⁶ Ta ndidaá ñayuu tákuei vei ñoo káyu'ú, ta kaá n̄a:

—¡Ka'ání ní taa xaan!

Di'a ni kuu tá ni sonó taa dándáki soldado ñoo ña ka'an Pablo xí'in ñayuu kuá'a ñoo

³⁷ Tá kua'an soldado nachí'i ra Pablo ini ve'e noo ndéi ra ñoo, dá ni ka'an na yú'u griego xí'in taa dándáki soldado ñoo:

—¿Á konó ní ná ka'in cháá xí'in ní?

Dá ni kaa ra xí'in Pablo:

—¿Á tí'a yo'ó ká'on yú'u griego, ndani? ³⁸ ¿Á o duú yo'ó kúu iin taa Egipto, tá'an ra ni ndakuin ni naá xí'in ta né'e choon tá sata? Chí ni taó rá komi mil taa sa'ání ndii, dá ndáka ñaá rá ni sa'an ra nda noo kúu ño'ó ichí —kaá ra.

³⁹ Dá ni kaa Pablo xí'in rá:

—Yu'u kúu iin ta Israel, ta ni kakii ñoo Tarso, tá'an ña kúu iin ñoo ndáya'i chí kuendá Cilicia di'a. Tído xíkai iin ña maní noo ní ña konó ní ná ka'in cháá xí'in ñayuu yó'o —kaá na.

⁴⁰ Dá ni sonó taa ñoo ña ka'an Pablo xí'in ñayuu ñoo. Dá ni ndakuin ndichi Pablo noo kuein yé'e ve'e soldado ñoo. Dá ni ndane'e na ndá'a ná ni xika na ña ná kandeí tádi ñayuu ñoo. Dá tá ni kutádi ná, dá ni ka'an na yú'u hebreo xí'in ná, ta kaá na:

22

Di'a kua'an ña ni ka'an Pablo xí'in ñayuu kuá'a ñoo

¹ —Ñani kuálí, xí'in ndo'ó, na sá'ano viti, kueídó'o ndó yu'u, chí ko'in ka'in chindeéí mií noo ndo.

² Tá ni seídó'o ñayuu ñoo ña ká'an Pablo yú'u hebreo, kúu tádi ka ví ni nandei na kueídó'o na. Dá ni kaa Pablo:

³ —Yu'u kúu ta Israel, ta ni kaki yu'u ñoo Tarso, ña nákaa chí kuendá Cilicia di'a. Tído ni sa'ano yu'u ñoo Jerusalén yó'o. Ta ni dakuá'i tíxi ndá'a Gamaliel. Ta ni dakuá'a va'i to'on kí'o ni sa'anda na sá'ano yó choon. Ta ndino'o inii iin ndaai xí'in Ndios, tát'o'on kí'o kée mií ndó viti. ⁴ Chí ni sa xionoo ni sa kendava'i xí'in na ndíko íchi Jesús, dá dánaái noo ná, chí ni sa tiin yu'u taa xí'in na ñá'a sa sadii ve'e kaa. ⁵ Ta ra dutí kúu noo xí'in ndidaá ta sá'ano kúu ra ná'a ña sa keei dión. Chí mií rá ni xí'o tuti nooí ña kían ko'in nane'i ña noo na ñoo yo ndéi ñoo Damasco. Chí ni ka'in ko'in ñoo ñoo nandukúí na kúu kuendá Jesús, dá kandakai na kixii ñoo Jerusalén yó'o, dá kaño'o na ve'e kaa ndo'o naní níó ná.

Di'a kua'an ña ni ka'an Pablo sa'a ndí kían ni kuu, dá ni nduu na kuendá Jesús

⁶ Tído tein noo xíka yu'u kua'in íchi noo kua'an kuyati ñoo Damasco, ta kían tát'o'on dao nduú, ta kúu iin kuitío ni ñaye'e ndaa iin ní kúu noo kua'in, ta ña yé'e ñoo ni kii chí induú. ⁷ Ta kúu ni kankao vai noño'o. Ta ni seídó'i iin na ni kaa di'a: “Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'ón xí'in yu'u?” ⁸ Dá ni kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúu mií ní, tatá?” Dá ni kaa na xí'in: “Yu'u kúu Jesús, na ñoo Nazaret, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón.” ⁹ Ta ndidaá taa kua'an xí'in yu'u ñoo ni xini ra ña ni ñaye'e, ta ni yu'u nda'o ra. Tído ko ní seídó'o ta'on ra tachi na ni ka'an ñoo. ¹⁰ Dá ni kaa yu'u xí'in ná: “¿Ndí kían kóni ní keei, tatá?” Dá ni kaa na xí'in: “Ndakuiin ndichi, ta kua'an ñoo Damasco. Ta ñoo ka'an iin taa xí'ón ndí kían kánian keeón”, kaá na xí'in. ¹¹ Ta kúu ni nda'o va noo yú'u ni kee ña ndato ni ñaye'e ñoo. Sa'a ñoo nda tíin ndaa ñaá taa kua'an xí'in yu'u ñoo ndáka ra yu'u ni saa ra ñoo Damasco.

¹² Ta ñoo ío iin taa naní Ananías, ta iin ndaa ra xí'in choon sa'ándá ley Moisés. Ta ká'an va'a ndidaá kúu na Israel ndéi ñoo sa'a rá. ¹³ Dá ni kasaa ra noo íoi. Dá ni kaa ra xí'in: “Ñani Saulo, ná natuu noo ní.” Ta kúu mií hora daá ñoo ni natuu nooí. Ta kúu ni xini vai ra. ¹⁴ Dá ni kaa ta'ani ra xí'in yu'u: “Ndios, na ni sa ndaño'o na ve'á ni sa ndei sa na'á, noon kúu na ni kaxi mií ní ña kían kandaá ini ní ndí kían kóni na. Ta ni kaxi na mií ní ña koni ní Jesús, na kúu na ndaa, dá kueídó'o ní tachi yú'u mií ná. ¹⁵ Chí mií ní kakuu iin na kí'o ndaa kuendá noo ndidaá ñayuu sa'a Jesús, chí ko'on ní kasto'on ní xí'in ná sa'a ña ni xini ní xí'in sa'a ña ni seídó'o ní. ¹⁶ Ta viti, ¿ndiva'a kuu oon ini ní? Ndakuiin ndichi

ní, ta kodo ndúta kí ní, ta kaka ní ña maní noo Ndios ña ná ku'u ká'ano ini na sa'a ní, dá ná ndoo kuachi ní noo ná", kaá Ananías xí'ín yu'u.

Di'a ni kuu, dá ni ni'i Pablo choon ña dána'a na noo na ko kúu na Israel

¹⁷ Dá tá ni ndisáai ñoo Jerusalén yó'o, dá ni kee kua'ín ve'e ño'o ká'ano ka'ín xí'ín Ndios. Ta kúu ñoo ni na'a Ndios iin ña'a ndato nooí. ¹⁸ Chì ni xini sato'i Jesús. Dá ni kaa na xí'ín: "Ndi'i inon, ta kua'án keta kí ñoo Jerusalén yó'o, chí ko iin ta'on kueídó'o ñaá tá ná ka'on xí'ín ná sa'a yú'u." ¹⁹ Dá ni kaa xí'ín ná: "Sato'i, ndidaá vá na yó'o ná'á ña ni sa sá'an yu'u iin rá iin ve'e noo nátaka na Israel. Ta sa taáin ndidaá na kándisa mií ní ve'e kaa. Ta sa kendava'i xí'ín ná. ²⁰ Dá tá ni sa'ání dao taa Esteban, na sa xí'o ndaa kuendá sa'a ní, ta ñoo ni sa iin yu'u, ta ni nata'an va ini tá ni sa'ání ñaá rá. Ta kúu ni sa ndaaí dá'on taa ni sa ndei ni sa'ání ñaá." ²¹ Dá ni kaa na xí'ín yu'u: "Kua'án, chí xíká vá tanda'í yo'ó ko'on dána'on noo na ko kúu na Israel", kaá na xí'ín yu'u —kaá Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo.

Di'a ni kuu tá kua'an kani soldado ñoo Pablo

²² Tádi vá ndei ñayuu ñoo seídó'o na ña ná kani Pablo. Tído tá ni ka'an na to'on yó'o, dá ni kasá'á ná káyu'ú ná, ta kaá na:

—Ka'ání kí ní taa xaan, chí ko kani ta'an vaan kataki ra!

²³ Ta ndúndéé ií vá ñayuu ñoo káyu'ú ná, ta ndátá ná dá'on ná, ta só'ono ni'ini na ñoyaká ñó'o noo táchi. ²⁴ Sa'á ñoo ni sa'anda taa dándáki soldado ñoo choon ña ná chí'i ra Pablo ini ve'e ñoo. Ta kúu ni sa'anda ra choon ña ná kani ñaá rá xí'ín chirrión, dá ná ka'an ndaa Pablo ndá sa'a kían ká'an kuachi ñayuu ñoo sa'a ná.

²⁵ Tído, tá ni ndi'i ni so'oni ñaá rá xí'ín ñí, ña kua'an ra kani ñaá rá, dá ni kaa Pablo xí'ín iin soldado né'e choon iin ñoo:

—¿Á va'a kée ní ña kani ní iin ta romano xí'ín chirrión tá ko ñá'a keyíko ta né'e choon sa'a rá?

²⁶ Tá ni seídó'o soldado né'e choon ñoo ña ni ka'an na dión, dá ni kee ra kua'an ra kastó'on ra xí'ín taa dándáki ñaá ñoo. Dá ni kaa ra:

—¿Ndi koo keeá xí'ín taa káa, chí iin ta romano kúu rá?

²⁷ Dá ni natuu taa dándáki soldado ñoo noo iin Pablo. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—Ka'an ndaa, ¿á ta romano kúuón?

Dá ni kaa Pablo:

—Jaan. Ñaá kúuí.

²⁸ Dá ni kaa ra:

—Kua'á nda'o di'ón ni chiya'i yu'u, dá ni nduui ta romano.

Dá ni kaa Pablo:

—Tído yu'u, nda ni kaki vei kúuí ta romano.

²⁹ Dá tá ni seídó'o taa kua'an kani ñaá ñoo ña ni ka'an Pablo, dá ni kexoo ra kua'an ra. Ta kúu nda mió taa dándáki soldado ñoo ni yu'ú tá ni katóni ini ra ña kúu Pablo ta romano, chí sa ni ya'a ra noo ley romano sa'á ña ni so'oni ñaá rá.

Di'a kua'an ña ni ka'an Pablo xí'ín ta né'e choon Israel

³⁰ Tá ni tuu noo iin ka kuu ñoo, kóni taa dándáki soldado ñoo kandaá va'a ini ra ndiva'a ká'an kuachi na Israel sa'a Pablo. Sa'á ñoo ni ditá rá cadena ndíko ndá'a ná xí'ín sa'a ná. Dá ni sa'anda ra choon ña ná nataka kí taa duti sakua'a xí'ín ta né'e choon noo na Israel. Dá ni taó rá Pablo. Dá ni chikani ñaá rá noo ndidaá kúu taa ñoo.

23

¹ Dá ni sa nde'é Pablo noo ndidaá ta né'e choon ni nataka ndei ñoo, dá ni kaa na:

—Ñani mií, ni iin ña'a ko kédaá xí'ín ña kían kútúú ini, chí ió vii vá ñaxintóní noo Ndios nda kuu víti.

² Dá ni sa'anda ta duti kúu noo naní Ananías choon noo taa ndíta yati noo iin Pablo ña ná kani ra da'andá yu'u ná.

³ Dá ni kaa Pablo:

—Ná kani Ndios mií ní, *chí* kúú ní *tátò'on* iin *náo* kini *káa* *ñá* *ní* *na*ke'i kuxí oon. Ta mií ní kúú *rà* kómí choon *ñá* *keyíko* *ndúsá'ano* ní *sa'í* *tátò'on* *kí'o* *sa'ándá* *ley* choon. *Sa'á* *ñoó*, *¿ndiva'a* *yá'a* mií ní *noo* *ká'an* *ley*, *chí* *ní* *sa'anda* ní choon *ñá* ná kani *ra* *yú'í*?

⁴ *Dá* *ní* *kaa* *dao* *kà* *tàa* *ndéi* *ñoó* *xí'in* *Pablo*:

—*¿Á* *va'a* *nda'o* *kéeón* *xinóon*, *ñá* *ní* *ya'ón* *ní* *ka'an* *ndava'ón* *xí'in* *tà* *dutí* *kúú* *noó* *kuendá* *Ndios*?

⁵ *Dá* *ní* *kaa* *Pablo*:

—*Ñani* *mií*, *kò* *ná'a* *ta'on* *yu'u* *ñá* *kúú* *ná* *tà* *dutí* *kúú* *noó*. *Chí* *ká'an* *tuti* *ii* *Ndios* *ñá* *kò* *kánian* *ka'an* *ndava'a* *yó* *xí'in* *tàa* *né'e* *choon* *noó* *na* *ñoó* *yò* —*kaá* *na*.

⁶ *Kúú* *ní* *katóni* *ini* *Pablo* *ñá* *dao* *tàa* *ní* *natàka* *ñoó* *kúú* *tàa* *saduceo*, *ta* *dao* *kà* *rà* *kúú* *tàa* *fariseo*. *Sa'á* *ñoó* *ní'i* *nda'o* *ní* *ka'an* *na* *xí'in* *rá*:

—*Ñani*, *yu'u* *kúú* *tàa* *fariseo*. *Ta* *kúú* *de'e* *iin* *tàa* *fariseo*. *Ta* *chínóo* *kuachi* *ndo* *yu'u* *chí* *ió* *tandé* *iní* *noo* *ñá* *nataki* *na* *ní* *xí'i*.

⁷ *Tá* *ní* *ka'an* *Pablo* *dión*, *dá* *ní* *kasá'a* *tàa* *fariseo* *xí'in* *tàa* *saduceo* *dándichí* *tá'an* *mií* *rá*. *Kúú* *ní* *natá'anda* *tá'an* *va* *ra* *ndéi* *ra*. ⁸ *Chí* *tàa* *saduceo* *kúú* *rà* *ká'an* *ñá* *ò* *nátaki* *ta'on* *na* *ní* *xí'i*, *ta* *ni* *ángel* *koó*, *ta* *ni* *espíritu* *koó*. *Tído* *tà* *fariseo* *kúú* *rà* *kándísa* *ndidaá* *kúú* *ñá* *yó'o*. ⁹ *Ta* *ndidaá* *kúú* *rá* *ní* *kasá'a* *káyu'u*. *Dá* *ní* *ndakuei* *dao* *tàa* *dána'a* *ley* *Moisés*, *tá'an* *rà* *kúú* *ta'ani* *kuendá* *tà* *fariseo*. *Dá* *ní* *kaa* *rà*:

—*Ni* *iin* *tó'ón* *ta'on* *ñá'a* *kini* *kò* *ní* *kée* *tàa* *yó'o*, *chí* *ndá* *ndi* *kuu* *ní* *ka'an* *iin* *espíritu* *ò* *iin* *ángel* *xí'in* *rá*. *Sa'á* *ñoó* *ná* *dá'a* *ni* *naá* *yò* *xí'in* *Ndios* —*kaá* *rà*.

¹⁰ *Ta* *deén* *nda'o* *ní* *kasá'a* *dándichí* *tá'an* *mií* *rá* *ndéi* *ra*. *Ta* *kúú* *ní* *yu'u* *va* *tàa* *dándáki* *soldado* *ñoó*, *chí* *oon* *ni* *ví* *ndakuei* *tàa* *ñoó* *dákuachi* *ra* *Pablo*, *ká'an* *rá*. *Sa'á* *ñoó* *ní* *sa'anda* *rà* *choon* *ñá* *ná* *kixi* *soldado* *taó* *rá* *Pablo* *tein* *ñayuu* *ñoó*, *dá* *kandaka* *ñaá* *rá* *ko'on* *tuku* *ra* *ini* *ve'e* *noo* *ndéi* *mií* *soldado* *ñoó*.

¹¹ *Ta* *kúú* *iin* *kà* *sakuaá* *ñoó*, *dá* *ní* *na'a* *noo* *sato'o* *yò* *Jesús* *noo* *Pablo*. *Dá* *ní* *kaa* *na*:

—*Ndeé* *koo* *inóon*, *Pablo*. *Chí* *tátò'on* *kí'o* *ní* *xí'ón* *kuendá* *sa'a* *yú'u* *ñoó* *Jerusalén* *yó'o*, *kí'o* *dión* *ta'ani* *mií'an* *ndúsa* *kí'ón* *kuendá* *sa'í* *ñoó* *Roma* —*kaá* *na*.

Di'a *ní* *kuu* *tá* *ní* *ndató'ón* *kue'é* *uú* *diko* *tàa* *ñá* *ka'ání* *rá* *Pablo*

¹² *Tá* *ní* *túu* *noo* *iin* *kà* *kuu* *ñoó*, *dá* *ní* *ndató'ón* *kue'é* *dao* *tà* *Israel* *ñá* *ka'ání* *rá* *Pablo*. *Ta* *ní* *xí'o* *ra* *mií* *rá* *ñá* *ni* *iin* *tó'ón* *rá* *ò* *kásá'an*, *ta* *ni* *ta*kuíí *ò* *kó'o* *ra* *nda* *ná* *kandé* *rá* *ka'ání* *rá* *Pablo*. ¹³ *Ta* *uú* *diko* *cháa* *kà* *kúú* *tàa* *ní* *kandoo* *kee* *dión*. ¹⁴ *Dá* *ní* *kee* *ra* *kua'an* *rà* *ka'an* *rà* *xí'in* *tà* *dutí* *sakua'a*, *xí'in* *tà* *sá'ano*, *dá* *ní* *kaa* *rà*:

—*Ndu'u* *kúú* *rà* *ní* *xí'o* *mií* *ñá* *kuu* *ndu*, *chí* *ò* *kásá'an* *ta'on* *ndu* *ta* *ni* *ò* *kó'o* *ndu* *ta*kuíí *nda* *kandé* *ndú* *ka'ání* *ndú* *Pablo*. ¹⁵ *Ta* *viti*, *ko'on* *mií* *ní* *xí'in* *tà* *né'e* *choon* *ñoó* *yò* *ka'an* *ní* *xí'in* *tàa* *dándáki* *soldado* *ñoó* *ñá* *ná* *kandaka* *ra* *Pablo* *kii* *ra* *noo* *ní* *taan*, *ta* *kee* *ní* *ñá* *keyíko* *cháa* *kà* *ní* *sa'a* *rá*, *kaa* *ní* *xí'in* *rá*. *Ta* *ndu'u* *kúú* *rà* *kandei* *nduu* *ka'ání* *ñaá* *tá* *sà* *kua'an* *kuyati* *ra* *kasandaá* *rà* —*kaá* *rà*.

¹⁶ *Tído* *tá* *ní* *kandaa* *ini* *daxí* *Pablo* *ñá* *dión* *ndató'ón* *kue'é* *tàa* *ñoó*, *dá* *ní* *kee* *xi* *kua'an* *xí* *ve'e* *noo* *ndéi* *soldado*. *Dá* *ní* *kastò'on* *xi* *xí'in* *Pablo* *tátò'on* *kí'o* *ndató'ón* *rá*. ¹⁷ *Dá* *ní* *kana* *Pablo* *iin* *soldado* *né'e* *choon* *ñoó*. *Dá* *ní* *kaa* *na* *xí'in* *rá*:

—*Kee* *ní* *ñá* *maní* *kandaka* *ní* *tayíí* *lò'o* *yó'o* *ná* *ko'on* *xí* *noó* *tàa* *dándáki* *ndo'ó*, *chí* *ió* *iin* *ñá'a* *ka'an* *xí* *xí'in* *rá* —*kaá* *na*.

¹⁸ *Dá* *ndáka* *ñaá* *rá* *ní* *sa'an* *rà* *noó* *tàa* *dándáki* *ñaá* *ñoó*. *Dá* *ní* *kaa* *rà*:

—*Pablo*, *tá'an* *rà* *nákaa* *ve'e* *kàa* *yó'o*, *ní* *kana* *ra* *yu'u*, *ta* *ní* *seí* *nda'í* *rà* *noo* *ñá* *ná* *kandakai* *tayíí* *lò'o* *yó'o* *kii* *xi* *noo* *mií* *ní*, *chí* *ió* *ñá* *ka'an* *xí* *xí'in* *ní* —*kaá* *rà*.

¹⁹ *Dá* *ní* *tiin* *tàa* *ñoó* *nda'a* *tayíí* *lò'o* *ñoó*. *Dá* *ní* *taó* *xóo* *ñaá* *rá*. *Dá* *ní* *ndatò'ón* *ñaá* *rá*:

—*¿Ndí* *kían* *ka'an* *yò'o* *xí'in* *yu'u*, *kónon*?

²⁰ *Dá* *ní* *kaa* *xi*:

—*Ni* *kandoo* *tà* *Israel* *ñá* *kasaa* *rà* *taan* *kueí* *nda'í* *rà* *noo* *ní* *ñá* *kandaka* *ní* *Pablo* *ko'on* *ní* *noo* *tà* *né'e* *choon* *Israel*, *dá* *kee* *ra* *ñá* *keyíko* *cháa* *kà* *rà* *sa'a* *ná*, *kaa* *rà*. ²¹ *Tído*, *ò* *sà* *kándísa* *ní*, *chí* *uú* *diko* *cháa* *kà* *tàa* *kaño'o* *de'é* *íchí* *kandati* *ra* *ka'ání* *rá* *Pablo*, *chí* *ní* *xí'o* *ra* *mií* *rá* *ñá* *ò* *kásá'an* *ra* *ta* *ni* *ta*kuíí *ò* *kó'o* *ra* *nda* *kandé* *rá* *ka'ání* *ñaá* *rá*. *Ta* *viti* *ndéi* *nduu* *rà* *ndáti* *ra* *ná* *kandé'a* *ndi* *kaa* *mií* *ní* —*kaá* *xí*.

²² Dá nī sa'anda rā choon noo xī kua'an nó'o xī, ta nī ka'an rā xí'ín xī ñā o sá kóo ini xī ka'an xī xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ñā nī nakani xī xí'ín rá.

Di'a nī kuu tá nī sa'anda t̄a dándáki soldado choon ñā ko'on Pablo noo iin t̄a né'e choon ká'ano naní Félix

²³ Dá nī kana ra uu soldado né'e choon. Dá nī sa'anda rā choon noo roón ñā ná kenduu rā uu ciento soldado ko'on sá'á, xí'ín oni diko uxī k̄a rā ná kakuu t̄a kandodó kuéi, xí'ín uu ciento k̄a rā ná kakuu t̄a kane'e kúxi ko'on rā, ta ná kana ra k̄a iin sakuaá ko'on rā ñoo Cesarea. ²⁴ Dá nī sa'anda ta'ani ra choon ñā ná kenduu ta'ani roón iin kuéi kanóo Pablo ko'on rā, ta ná kandaka ñāá rá ko'on rā noo iin t̄a né'e choon ká'ano naní Félix, kaá rā.

²⁵ Dá nī taa ra iin tuti kane'e soldado ko'on rā, ta di'a kaáan: ²⁶ “Yu'u kúu Claudio Lisias, ta táai tuti yó'o kosaa noo ní, Félix. Míi ní kúu iin t̄a ndáya'i, ta ká'in ndisá'an xí'ín ní. ²⁷ Taa yó'o kúu rā nī tiin t̄a Israel, ta kua'an rā ka'áni ñāá rá. Sa'á ñoo nī sa'in xí'ín soldadoi, ta nī dakáki ñāái, chí nī kandaa inii ñā t̄a romano kúu rá. ²⁸ Ta sa'á ñā kónij kandaa inii ndí kían kúu kuachi t̄a yó'o, sa'á ñoo ndákai rā nī sa'in noo t̄a né'e choon t̄a Israel. ²⁹ Dá nī kandaa inii ñā sa'a ley míi vá rá dákuío kuachi rā t̄a yó'o. Tído ni iin ñā'a kini k̄o ní kée ra sa'á ñā kánian kuu rā o kakaá rā ve'e kaa. ³⁰ Tído nī kandaa inii ñā nī ndat'ón kue'é dao t̄a Israel ka'áni ñāá rá. Sa'á ñoo nī t̄anda'í t̄a yó'o kosaa rā noo ní. Ta nī sa'anda ta'ani yu'u choon noo t̄a ká'an kuachi sa'a rá ñā ná kakuíta ra noo míi ní, dá ná ka'an rā, ná kande'á ndí kían kúu ñā kini nī kee t̄a yó'o. Ná kukueé ní.” Díon kua'an ñā nī taa ra.

³¹ Dá nī kee soldado ndáka ra Pablo kua'an rā tát'on nī ta'and̄a choon noo rá iin ñoo naní Antípatris sakuaá dáá ñoo. ³² Dá tá nī t̄u noo iin k̄a kuu ñoo, dá ndad̄a t̄a kándodó kuéi ñoo kua'an xí'ín Pablo, dá nī nandió kuéi soldado xíka sá'á ñoo kua'an nó'o rá ve'e noo ndéi ra ñoo. ³³ Dá tá nī saa soldado kándodó kuéi ñoo naní Cesarea, dá nī xi'o ra tuti ñoo noo t̄a né'e choon ká'ano naní Félix. Ta nī nakí'o ta'ani ra Pablo noo rá. ³⁴ Dá tá nī ndi'i nī ka'i ra tuti ñoo, dá nī ndat'ón rá ndeí nī kaki Pablo. Dá nī kandaa ini rā ñā kúu ná t̄a kuendá Cilicia. ³⁵ Dá nī kaa rā xí'ín ná:

—Tá ná kasaa t̄a ká'an kuachi sa'on, nda daá ná kueídó'i noo ká'on —kaá rā.

Dá nī sa'anda rā choon noo soldado ñā ná nachí'i ra Pablo noo kúu ve'e chóon naní Herodes, ta ná kandaa va'a ñāá rá.

24

Di'a nī kuu tá nī ka'an kuachi t̄a Israel sa'a Pablo

¹ Dá tá nī ya'a o'on kuu, dá nī kasáa t̄a duti kúu noo naní Ananías ñoo Cesarea ñoo xí'ín dao k̄a t̄a sá'ano Israel, xí'ín iin t̄a t̄i'a ka'an naní Tértulo. Dá nī s̄a kuíta ra noo t̄a né'e choon ká'ano ñoo ka'an kuachi ra sa'a Pablo. ² Dá tá nī kana ra Pablo nī saa nā, dá nī kasá'á ká'an kuachi t̄a naní Tértulo ñoo sa'a ná noo t̄a né'e choon ñoo, ta kaá rā:

—Ta xí'ín míi ní ndéi va'a ndu'u, ta kua'á ñā va'a kée ní xí'ín ñoo ndu sa'á ñā ió ñaxintóni ní. ³ Chí iin nā ká'ano kúu míi ní, Félix, ta daá kuití vá náki'o ndu'u ndivé'e noo ní sa'a ndidaá ñā va'a kée ní xí'ín ndú ndeí kúu míi vá. ⁴ Tído k̄o kóni ndu kandaa ndu cháa k̄a tiempo ní, sa'á ñoo seí nda'í ndu noo ní ñā kueídó'o ní yu'u iin tóo ví'í sa'á ñā kúu ní iin t̄a va'a ini. ⁵ Nī naní'i ndú ñā t̄a yó'o kúu tát'on iin kue'e nákaa ñoo ndu'u, chí xionoo ra sa'ándá tá'an ra nā Israel ndéi iin ní kúu ñayuu. Ta t̄a yó'o ta'ani kúu rā iin noo sa'ándá choon noo rā kúu kuendá t̄a nazareno. ⁶ Ta nī ka'án rá ñā ku'u ra koni xíxi ra ve'e ño'o ká'ano ndu. Sa'á ñoo nī tiin ñāá ndu'u, ta kua'an ndu keyíko ndu sa'a rá tát'on k̄i'o dándáki ley ndu. ⁷ Tído nī kasáa t̄a dándáki soldado naní Lisias xí'ín kua'á nda'o soldado rā, ta nī xio ndaa ñāá rá nda'a ndu'u. ⁸ Dá nī sa'anda rā choon ñā ná kii nā ká'an kuachi sa'a Pablo noo míi ní. Sa'á ñoo ndéi ndu yó'o viti. Tá ndat'ón míi ní rā, dá kandaa va'a ini ní ñā ndaa va kían ká'an ndu sa'a rá —kaá rā.

⁹ Ta nī ka'an ta'ani ndidaá k̄a t̄a Israel ndéi ñoo ñā k̄i'o díon kían.

Xí'o Pablo kuendá noo Félix sa'á ñā ndó'o na

¹⁰ Dá nī dakúu t̄a né'e choon ká'ano ñoo ndá'a rá noo Pablo, dá ná ka'an nā. Dá nī kaa nā:

—Ná'á yu'u ña sa ió kua'á nda'o kuia nákaa ní kényiko va'a ní ñoo ndu. Sa'á ñoo kádij ini viti iin xí'oi kuendá noo ní sa'á ña ndó'i. ¹¹ Ta kuu va ndato'ón ní dao ka ñayuu, dá ná kandaá va'a ini ní ña sa ió uxí uu kuu ni sa'in ñoo Jerusalén ni sa ndaño'i Ndios. ¹² Ta ko ní nátiin na yu'u chídáó tá'in xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ini ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta ni ko ní nátiin na yu'u nákaaí dánaá tá'in ñayuu ini ni iin ve'e noo nátaaka na, ta ni iin ka xían ñoo Jerusalén. ¹³ Ta o kúu ta'on kendaá ra ña ká'an kuachi ra sa'a yú'u viti.

¹⁴ Tído yó'o kásto'in xí'ín ní ña yu'u kúu na xíka íchi Jesús, tá'an ña chínani taa yó'o kúu ña ko vá'a. Ta kí'o dión ndaño'o yu'u Ndios, na ni sa ndaño'o na ve'i ni sa ndei sa na'á, chi kándisa yu'u ndidaá kúu choon sa'ándá ley xí'ín ña ni taa profeta nda rá sa na'á. ¹⁵ Chi ió tandeé ini yu'u ña kee Ndios ña ni kaa na kee na, táto'on kí'o ió ta'ani tandeé ini noo taa yó'o. Chi kándisa yu'u ña dánátaki Ndios na ni xi'i, mií ná va'a na o mií ná kini na. ¹⁶ Sa'á ñoo daá kuití vá ndí'i ini koo vii ñaxintónif noo Ndios xí'ín noo ñayuu.

¹⁷ Tído tá ni ya'a dao kuia ni xionoo yu'u dao ka xían, dá ni nandió kooi ñooi chindeéi na kúnda'í xí'ín cháá di'ón, ta dokoí kiti noo Ndios. ¹⁸ Ta nákaaí kéei ña yó'o, ta kúu ni kasáa dao ta Israel ni kii chí kuendá Asia di'a, ta ni tiin ra yu'u ini ve'e ño'o ká'ano ndu nákaaí ndúvii mií noo Ndios táto'on kí'o sa'ándá ley choon. Tído ko ta'ón ñayuu kuá'a ño'o xí'ín yu'u, ta ko nákaaí dánaá tá'in ñayuu. ¹⁹ Sa'á ñoo kánian kii taa ñoo kuita ra noo mií ní, dá ná ka'an kuachi ra sa'a yú'u noo mií ní tá ndaa ña'a ndó'o ra xí'ín. ²⁰ O ná ka'an taa ndéi yó'o ná nde'á ndí kían kúu iin kuachi yu'u ni naní'i rá tá ni sa iin noo ta né'e choon ñoo ndu. ²¹ Ta ndá ndi kuu kuachi ni ya'a yu'u ni kee kían ña ni'i ni ka'in tá ni sa káaí tein mií rá ñoo, chi ni ka'in di'a: “Sa'á ña kándisa yu'u ña nataki na ni xi'i, sa'á ñoo ni chinoo kuachi ndó yu'u viti”, ni kaaí xí'ín rá —kaá na.

²² Ta sa ná'á va'a va Félix ñoo táto'on kí'o kua'an sa'a íchi Jesús. Sa'á ñoo, tá ni ndi'i ni seídó'o ra ña ni ka'an Pablo, dá ni chituu tóo ra tandó'ó na. Dá ni kaa ra:

—Tá ná kasaa taa dándaki soldado naní Lisias, nda daá ví, dá kandaá ini nde'á ndi kua'an tandó'ó ndo —kaá ra.

²³ Dá ni sa'anda ra choon noo taa ndaá Pablo ña ná kandaá va'a ñaá rá. Tído ni ka'an ra ña ná konó rá kee Pablo dao ña'a, ta ná konó ta'ani ra ku'u ta xionoo xí'ín ná koto ni'ini ñaá rá, kaá ra.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo Félix

²⁴ Dá tá ni ya'a dao kuu ñoo, dá ni kasáa Félix xí'ín ñadi'í ra naní Drusila, ña kúu ña'a Israel. Dá ni kana ra Pablo. Dá ni seídó'o ra ña ni ka'an na sa'a ndi dándaki ña kándéé ini yo Jesucristo. ²⁵ Ta ni ka'an ta'ani Pablo ña kánian kee yó ña ndaa, ta kánian chituu ini yo kee yó ña kini. Ta ni ka'an ta'ani na ña kasandaá iin kuu keyíko ndaa Ndios sa'á ñayuu. Kúu ni yu'u nda'o Félix. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Kua'an viti, dá tá ná nonoí, dá kana tukui yo'ó kasaaon —kaá ra.

²⁶ Tído ndáti ra ña kí'o Pablo cháá di'ón noo rá, dá dáyaá ñaá rá, ká'an rá. Sa'á ñoo tóo tóo sa kana ñaá rá sa ndató'ón xí'ín rá. ²⁷ Dá tá ni ya'a uu kuia, dá ni keta Félix noo choon né'e ra. Dá ni ndu'u taa naní Porcio Festo kúu rá ta né'e choon ká'ano ñoo. Ta sa'á ña kóni Félix kandoo va'a ra noo na Israel, sa'á ñoo ni dankoo ra Pablo nákaa na ve'e kaa.

25

Di'a kua'an ña ni kaa Pablo xí'ín ra naní Festo

¹ Dá ni nátiin Festo choon kakuu ra ta né'e choon ká'ano. Dá tá ni ya'a oni kuu, dá ni keta ra ñoo Cesarea ñoo kua'an ra ñoo Jerusalén. ² Tá ni saá ra ñoo, dá ni natuu yati ta duti saku'a'á xí'ín taa né'e choon noo na Israel. Dá ni kasá'á rá ká'an kuachi ra sa'a Pablo noo Festo. ³ Dá ni xiká ra ña maní noo Festo ña ná tanda'á rá Pablo kii na ñoo Jerusalén. Ta ña yó'o ni xiká ra chi sa ni ndató'ón kue'é ra ña ka'ání rá Pablo íchi. ⁴ Dá ni kaa Festo:

—Nákaa Pablo ve'e kaa ñoo Cesarea. Tído yachi va no'i. ⁵ Sa'á ñoo ná ko'on dao taa kúu kuendá mií ndó xí'ín yu'u ñoo Cesarea. Tá ió iin ña'a ni ya'a ra ni kee ra, dá kían kuu ka'an kuachi ndó sa'a rá ñoo.

⁶ Dá ni kandoo Festo ni sa ió ra ñoo Jerusalén xí'ín taa ñoo táto'on ona o uxí kuu. Dá ni nandió koo ra kua'an nó'o rá ñoo Cesarea. Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni nakoo ra noo

téi noo koo ra ka'anda ra choon. Dá ni sa'anda ra choon ña ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasaa na. ⁷ Tá ni saa Pablo ni sa ku'in na noo ió ra, dá ni natuu yati ta Israel, tá'an ra ni kii ñoo Jerusalén. Dá ni kasá'á rá dakuío ra Pablo kua'á nda'o kuachi kini. Tído ko ní ni'i ta'on ra ndi kee ra, dá kandoo ndaa ña ká'an ra.

⁸ Dá ni kasá'á Pablo chindeé ná mií ná, ta kaá na:

—Ko ní ya'i noo ni iin ley ndu'u, na Israel, ta ni ko ní xiní xíxii ve'e ño'o ká'ano ndu, ta ni noo ley César, ta né'e choon ká'ano cháa ka, ko ní ya'i —kaá na.

⁹ Tído kóni Festo kandoo va'a ra noo ta Israel. Sa'á ñoo ni ndato'on rá Pablo:

—¿Á náta'an ni inon ko'o ñoo Jerusalén, ta ñoo ná keyíko sa'on? —kaá ra.

¹⁰ Dá ni kaa Pablo:

—Sa fin va yu'u noo mií ní, ta né'e ní choon ni kee César. Ta yó'o va kúu noo kánian keyíko ní sa'í. Chi sa ná'a va'a ní ña ni iin tó'on ña kini ko ní ya'i kee xí'in na ñooi, na Israel. ¹¹ Chi tá ní ya'i kee iin kuachi kini, ña kánian kuui, dá kían íoi ña kuui sa'án. Tído ni iin tó'on kuachi, ña dakuío taa yó'o yu'u, ko kúu ña ndaa, sa'á ñoo ko fin ta'on kuu nakí'o yu'u noo ndá'a rá. Sa'á ñoo xíkai noo ní ña va'a ka mií César ná keyíko sa'í —kaá Pablo.

¹² Dá tá ni ndi'i ni ndatón Festo xí'in taa ká'an ni'ini noo rá, dá ni kaa ra xí'in Pablo:

—Ni xika miíon ña keyíko César sa'on. Sa'á ñoo tanda'í yo'ó ko'on noo rá, tá dáa —kaá ra.

Di'a ni kuu, dá ni ka'an Pablo xí'in rey Agripa

¹³ Dá tá ni ya'a cháa kuu ñoo, dá ni kasaa iin rey naní Agripa xí'in ñadi'í ra naní Berenice ñoo Cesarea, chi ni kasaa ra ka'an ra ndisá'an xí'in Festo. ¹⁴ Ta sa'á ña ni sa ndei na kua'a vá kuu, sa'á ñoo ni nakani Festo xí'in rey ñoo sa'á ña ndó'o Pablo, ta kaá ra:

—Ni dankoo Félix iin taa nákaa ra ve'e kaa yó'o. ¹⁵ Dá tá ni sa'in ñoo Jerusalén, dá ni ka'an kuachi ta duti saku'a xí'in ta sá'ano noo na Israel sa'á taa ñoo, ta ni xika ra ña ná ka'andai choon ña ná kuu ra. ¹⁶ Dá ni ka'in xí'in rá ña ko óon ta'on ka'ani taa né'e choon romano iin taa tá ko ná'a ná kuita na ká'an kuachi sa'a rá noo rá, dá kían kuu chindeé rá mií rá noo kuachi dakuío ñaá ná, ni kaai xí'in rá. ¹⁷ Sa'á ñoo tá ni kasaa ta Israel ñoo yó'o, ta ko ní sá ndati ta'on yu'u, chi tá ni tuu noo iin ka kuu, kúu ni nakooi noo téi ka'andai choon. Dá ni sa'andai choon ña ná ko'on ra kuaka ra taa naní Pablo ñoo kasaa ra noo. ¹⁸ Dá ni nakuita ta Israel ká'an kuachi ra sa'á taa ñoo. Tído ko ní ká'an ta'on ra táto'on kí'o ndátí yu'u chinoo kuachi ñaá rá. ¹⁹ Chi sava'a ña ká'an kuachi ra sa'a kúu ley mií rá. Ta ká'an ta'ani ra sa'a iin taa naní Jesús, iin ra ni xi'i, tído Pablo kúu ra kaá ña takí va Jesús ñoo. ²⁰ Ta sa'á ña ko ní ni'i ta'on yu'u ndi koo keyíko sa'á taa ñoo, sa'á ñoo ni ndato'in ra, nde'á á kándia ra ko'on ra ñoo Jerusalén keyíko sa'a rá sa'á ña yó'o, ni kaai xí'in rá. ²¹ Tído ni xika ra ña mií César Augusto ná keyíko sa'a rá. Sa'á ñoo ni sa'andai choon ña ná kakaá ii rá ve'e kaa nda ná kasandaá kuu tanda'í ra ko'on ra noo César ñoo —kaá Festo xí'in rey Agripa.

²² Dá ni kaa rey Agripa xí'in Festo:

—Kóni ta'ani yu'u kueídó'i to'on ká'an taa ñoo.

Dá ni kaa Festo:

—Taan, dá kueídó'o ní ña ka'an ra —kaá ra.

²³ Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni kasaa rey Agripa xí'in ñadi'í ra naní Berenice ve'e noo sa'ándá Festo choon, ta ndíxi na dá'on táyíí ndaa. Dá ni ku'u ra ini ve'e xí'in ndidaá taa dándáki soldado, xí'in ndidaá taa ndaya'i ñoo Cesarea. Dá ni sa'anda Festo choon ña ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasaa na noo rá. ²⁴ Dá ni kaa ra:

—Mií ní, rey Agripa, xí'in ndidaá ní mií ní, na ni nataka ndéi yó'o viti xí'in ndu'u. Ta taa fin yó'o, kua'á nda'o na Israel ndéi ñoo Jerusalén xí'in na ndéi ñoo yó'o ká'an kuachi sa'a rá noo yú'u. Ta ko sá tuu na ña káyu'ú ná ña kánian kuu ra. ²⁵ Tído ni iin tó'on ña kini ko ní nani'i yu'u ni kee ra ña kánian kuu ra. Tído ni xika mií rá ña César Augusto keyíko sa'a rá. Sa'á ñoo ni chikaa inii ña tanda'í ra ko'on ra. ²⁶ Tído ko ní'i ta'on yu'u ndí kían taai sa'á taa yó'o ko'an noo na kúu sato'o yo César. Sa'á ñoo chíkani yu'u ra noo ndidaá mií ní, na ndéi yó'o, xí'in noo mií ní, rey Agripa, dá ndato'on va'a ní ra, dá nani'i

yu'u ndí kían kúu kuachi ra chinóoi noo tuti ñoo. ²⁷ Chì kọ vá'a ta'on keei tá ná tanda'í iin taa nákaa ve'e kaa ko'on ra noo tá ne'e choon ká'ano xian nani koo kuachi ra ko'on xí'ín rá —kaá ra.

26

Di'a ni kaa Pablo xí'ín rey Agripa xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na

¹ Dá ni kaa rey Agripa xí'ín Pablo:

—Viti kían ní kuu k'í'ón kuendá sa'a ña ndó'ón —kaá ra.

Dá ni chinee Pablo ndá'a ná, dá ni kasá'a ná xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na:

² —Ta kádij nda'o inii, rey Agripa, chí sónó ní k'í'oi kuendá noo ní sa'a ndidaá kúu kuachi ká'an ta ñooi, ta Israel, sa'í. ³ Ta kádij ta'ani inii, chí sa ná'a va'a va mií ní sa'a ley ndu'u, na Israel. Ta sa ná'a va'a ta'ani ní sa'a ndí kían kédaa xí'ín na ñooi, dá kọ náki'in tá'an ñaxintóni ndú. Sa'a ñoo seí nda'íi noo ní ña kueé ni koo ini ní, dá kueídó'o ní ña ko'in ka'in xí'ín ní.

Ká'an Pablo sa'a ndí kían ni sa kee na tá kọ ñá'a kandísa na Jesús

⁴ Ndidaá vá na ñooi, na Israel, ná'a tát'on k'í'o ni sa kee yu'u tá ni sa kuui taló'o tá ni sa ioi ñoo mií, ta ná'a ta'ani na tát'on ni sa keei tá ni sa ioi ñoo Jerusalén. ⁵ Ta ná'a ta'ani na ña nda ni kaki va yu'u kúu taa fariseo. Sa'a ñoo, tá kóni na, kuu va k'í'o ndaa na kuendá ña ni sa kuui iin taa fariseo, tá'an ra kúu iin ta'ándá taa ndíta toon cháa ká xí'ín choon Ndios tein na ñooi. ⁶ Tído viti, sa'a ña ió tandeé iní yu'u ña xinkoo ña ni kaa Ndios kee na xí'ín na sá'ano ñoo ndu tá sata, sa'a ñoo ndéi taa yó'o chinóo kuachi ra yu'u noo mií ní. ⁷ Ta ndin uxí u'u tu'u, ndu'u na kúu na ve'e na Israel, ndáti xinkoo ña ni kaa Ndios kee na xí'ín na sá'ano ñoo. Sa'a ñoo kéchóon ndu noo Ndios nduú ñoo. Ta sa'a ña kómí yu'u tandeé iní yó'o, rey Agripa, sa'a ñoo ká'an kuachi ta Israel yó'o sa'a yu'u viti. ⁸ ¿Á ká'an ní ña kuachi nda'o kían noo Ndios dánátaki na ñayuu ni xi'í?

Ká'an Pablo tát'on k'í'o sa kendava'a na xí'ín na kúu kuendá Jesús

⁹ Ta yu'u ni ka'an ta'anii ña niyikái kendava'i xí'ín na kándisa kuu Jesús, na ñoo Nazaret. ¹⁰ Ta dión ni sa keei ñoo Jerusalén, chí ni sa taáin kua'a nda'o na kúu ñayuu Ndios ve'e kaa xí'ín choon sa xi'o ta duti kúu noo nooí. Ta sa nata'an va inii tá sa sa'ání ñaá rá. ¹¹ Ta kua'a nda'o ta'ándá ni sa kendava'i xí'ín ná ini iin rá iin ve'e noo náta na ñoo ndu, ta sa kendúsaj xí'ín ná ña ka'an ndava'a na sa'a Jesús. Ta sa'a ña sa xido nda'o inii sa xini ná, sa'a ñoo sa xionooi sa kendava'i xí'ín ná nda dao ká ñoo tukú ñó'o xíká.

Ká'an Pablo ndi ni kuu, dá ni nduu na kuendá Jesús

¹² Ta sa'a choon yó'o ni keei kua'in ñoo Damasco, ta mií ta duti kúu noo ni xi'o choon nooí kua'in. ¹³ Tído tát'on dao nduú kían, ná kaa xí'ín ní, rey, xikai kua'in íchi ñoo. Ta kúu ni xini iin ña yé'e ni kii chí induú. Ta ndato ká vián o duú ndindii. Ta kúu ni naye'e ndaa iin ní kúu noo kua'in xí'ín taa kua'an xí'ín ñoo. ¹⁴ Ta kúu ndidaá vá ndu'u ni kuéi noñó'o. Ta kúu ni seido'o yu'u ni ka'an iin na ká'an yú'u hebreo, dá ni kaa na xí'ín: “Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionooón kéndava'ón xí'ín yu'u? Chì kéeón tát'on kée chee tá chísá'a rí dini karochá.” ¹⁵ Dá ni kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúu mií ní, tatá?” Dá ni kaa na: “Yu'u kúu Jesús, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón. ¹⁶ Ta viti ndakuijn ndichi, chí ni na'a noo yú'u noo yo'ó, dá kechóon nooí, ta kanooón k'í'o ndaaon kuendá sa'a ña ni xinon yu'u, xí'ín sa'a ndidaá ká ña'a ko'in na'i nooon. ¹⁷ Ta kanda yu'u yo'ó noo na ñoo miíon, na Israel, xí'ín noo ndidaá na kọ kúu na Israel, chí noo na yó'o tanda'í yo'ó ko'on, ¹⁸ dá ná natuu noo ná, dá ná dánkoo na íchi noo in naá, dá ná naki'in na íchi noo ndato yé'e kua'an induú. Dá ná o káño'o ká na tixi ndá'a ña u'u, ta ná ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta sa'a ña kandeé iní na iin tó'on dini mií yu'u, sa'a ñoo k'í'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi na, dá natiin na ña va'a k'í'o Ndios noo ñayuu ni nduvii mií ná”, kaá Jesús xí'ín yu'u.

Ká'an Pablo ña ni kee na choon ni sa'anda Ndios noo ná

¹⁹ Dión ni ndo'o yu'u, rey Agripa. Sa'a ñoo kọ ní kúsaá ta'on inii keei ndidaá choon ni sa'anda Jesús nooí ndá induú. ²⁰ Ta mií noo ni daná'i sa'a to'on va'a yó'o noo na ndéi ñoo

Damasco. Ni ndi'i, dá n̄i sa'in n̄i daná'i noó na ndéi ñoo Jerusalén, xí'ín noó na ndéi iin ní kúu kuendá Judea di'a, xí'ín noó na k̄o kúu na Israel. Ch̄i n̄i ka'in xí'ín ná ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na, ta ná nduu na ñayuu Ndios, ta xí'ín ña va'a kée na ná na'a na ña mi'an ndaa kuiti n̄i nandikó iní na sa'a kuachi kée na. ²¹ Ta sa'a ña dána'i dión, sa'a ñóo n̄i tiin ta Israel yu'u noó nákaa ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta n̄i ka'an rá ka'aní rá yu'u. ²² Tído n̄i ch̄indeé vá ñaa Ndios, sa'a ñóo takí īi vái nda viti ín xí'oi kuendá noó ñayuu k̄o ndáya'i, xí'ín noó na ndáya'i. Ta ká'in xí'ín ná tát̄o'on n̄i ka'an profeta xí'ín ña n̄i ka'an Moisés sa'a ña kánian koo, ²³ ch̄i n̄i ka'an na yó'o ña ndo'o naní ní na kakuu Cristo, dá kuu na, dá mií ná kakuu na nataki mií noó, dá kían dátoon na noó ñayuu, dá naní'í na Israel xí'ín na k̄o kúu na Israel ña k̄a'ki na —kaá Pablo.

Kóni Pablo ña kandisa rey Agripa to'on va'a sa'a Jesús

²⁴ Tá xí'o īi vá Pablo kuendá sa'a ña ndó'o na, dá n̄i kayu'ú Festo, ta kaá ra: —Pablo, n̄i ndulók̄o va yó'o n̄i kee ña kua'a téi ña ndichí n̄i dakuá'ón!

²⁵ Dá n̄i kaa Pablo:

—K̄o ndúlók̄o ta'on yu'u, tatá Festo, ch̄i to'on ká'an yu'u kúu ña ndaa, ta kían to'on ndichí. ²⁶ Ta sa ná'á vá mií rey xa'an sa'a ña yó'o. Sa'a ñóo kándéé iní ká'in ña yó'o noo ná. Ch̄i kánda iní ña ná'á va'a va na sa'a ndidaá kúu ña yó'o, ch̄i k̄o kúu de'é ta'an vaan. ²⁷ ¿Á kándisa ní, rey Agripa, to'on n̄i taa profeta? Sa ná'á vá yu'u ña kándisa nian —kaá na.

²⁸ Dá n̄i kaa rey Agripa xí'ín Pablo:

—Ndadá cháá vá, dá kandeéon xin̄o ini yu'u ña kakuu iin ta kuendá Jesús.

²⁹ Dá n̄i kaa Pablo:

—Tá cháá o tá kua'a n̄i kamani, tído xíkai noo Ndios ña o duú iin tó'ón mií ní ná nduu kuendá Jesús, ná nduu ta'ani ndidaá na ndéi seídó'o to'on ká'in yó'o kuendá Jesús, tát̄o'on k̄i'o kúu yu'u. Tído ná dá'a ni kandikó ndá'a ná tát̄o'on k̄i'o ndó'o yu'u ndíko ndá'í.

³⁰ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Pablo to'on yó'o, dá n̄i ndakuín ndichi rey ñoo xí'ín Festo ñoo, xí'ín ña naní Berenice, xí'ín ñayuu ndéi xí'ín ná ñóo. ³¹ Dá tá n̄i kankuei xoo na kua'an na, dá n̄i kasá'á ndátó'ón tá'an na, ta kaá na:

—Ni iin tó'ón ta'on ña'a kini k̄o ní kée ta kaa. K̄o káni ta'an vaan ña kuu ra, ta ni k̄o kánian kaka ra ve'e kaa —kaá na.

³² Dá n̄i kaa rey Agripa xí'ín Festo:

—Kuu va dáya ȳo ta kaa, ní kúu. Tído n̄i xika ra ña keyíko mií César sa'a rá —kaá ra.

27

Di'a n̄i kuu tá n̄i ch̄ika ini ta né'e choon ña tanda'á rá Pablo ko'on na ñoo Roma

¹ Dá n̄i ch̄ika ini ta né'e choon ñoo tanda'á rá ndu'u ko'on ndu xí'ín barco chí kuendá Italia. Sa'a ñóo n̄i naki'o ra Pablo xí'ín dao ka ta ñó'o ve'e kaa noo ndá'a ta sa'ándá choon noo iin ciento soldado naní Julio, ta ra yó'o nákaa tein iin ta'ándá soldado naní Augusto.

² Dá n̄i kaa ndu ini iin barco n̄i kii ñoo Adramitio, ch̄i sa ín nduu ra ña nadaon rá ko'on ra noo nákuita barco sá'an chí kuendá Asia di'a. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu. Ta né'e tá'an ndu xí'ín iin ta naní Aristarco. Ta kúu rá iin ta ñoo Tesalónica, ña nákaa chí kuendá Macedonia di'a.

³ Tá nda iin ka kuu, dá n̄i sa ndu iin ñoo naní Sidón. Dá n̄i ku'u ini ta naní Julio ñoo sa'a Pablo, ch̄i n̄i sonó rá n̄i sa'an na noo ndéi na né'e tá'an va'a xí'ín ná ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i ch̄indeé ná Pablo. ⁴ Dá n̄i kaa tuku ndu ini barco ñoo, dá n̄i kankuei ndu ñoo Sidón ñoo kua'an ndu. Dá n̄i ka ndu iin xoo yúku ín ini taño'o naní Chipre, ta n̄i kandoan chí xoo íti di'a, ch̄i kána nda'o tach̄i xoo noó n̄i ka'an ndú ko'on ndu. ⁵ Dá n̄i ya'a yati ndu chí kuendá Cilicia xí'ín Panfilia. Dá n̄i sa ndu n̄i noo ndu ñoo ká'ano naní Mira, ña nákaa chí kuendá Licia di'a.

⁶ Ta ñoo n̄i naní'í ta sa'ándá choon noo soldado ñoo iin ka barco, tá'an kirá n̄i kii chí ñoo naní Alejandría, ch̄i kiróon kúu rá kua'an chí Italia. Dá n̄i dakaa ra ndu'u ini rón. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu. ⁷ Ta sa n̄i kuka'á nda'o kuu kua'an ndu xí'ín barco ñoo noo taño'o, ch̄i kueé nda'o kua'an ra. Ta kúu xí'ín kua'á nda'o tandó'ó, dá n̄i sa ndu noo xito ndaa tá'an xí'ín ñoo naní Gnido, ch̄i kána ío tach̄i déen noo kua'an ndu. Ta k̄o kúu ta'on

ko'on ndaa ndu. Sa'á ñoó ni kaõ ndu sata iin yúku iin ini taño'o naní Creta. Dá ni saa ndu noõ xíto ndaa tá'an xí'ín ñoo naní Salmón, ña nákaa yúku Creta ñoo. ⁸ Ta dión xí'ín tandó'ó daá vá xíka ndu kua'an ndu yati yu'ú taño'o ñoo. Dá ni saa ndu iin xían naní Puerto Va'a yati noõ nákaa ñoo naní Lasea. ⁹ Ta kúu sa kua'á nda'o kuu xíka ndu noõ taño'o kua'an ndu. Kúu sa ni kasá'á io nda'o ió ña kían kaka ndu ko'on ndu noõ taño'o, chí sa kua'an kuyati va yoo vixi, dá kasá'á kána cháá ka tachi déen. Sa'á ñoó ni ka'an ni'ini Pablo noõ ñayuu ñoo, ¹⁰ ta kaá na:

—Ñani, kándaã inii ña io nda'o ió ña ndo'o yó tandó'ó noõ ko'on yo, chí naá vá barco yó'o xí'ín ndidaá ña'a ndío rá kua'an ra. Ta o duu ña yó'o oon ni, chí io ta'ani ió ña kuu yo —kaá na.

¹¹ Tído ko ní kékuendá ta'on ta sa'ándá choon noõ soldado ñoo ña ni ka'an Pablo, chí ni kee cháá ka ra sa'á ña ni ka'an sato'o barco ñoo xí'ín ta dákaka ra ña ná ko'on ra. ¹² Ta sa'á ña kían iin xían noõ ko vá'a kandita barco yoo vixi, sa'á ñoó kua'á nda'o taã ñoo ni kandoo ra ña va'a cháá ka ña ná ko'on ra, nde'á á kandeé rá kasandaá ra iin ka ñoo naní Fenice, ña nákaa mií yúku naní Creta ñoo, dá nakuijn va'a barco ñoo, dá ná kandati ra nda ná ya'a yoo vixi, ká'án rá. Ta ñoo Fenice ñoo nákaa chí xoo noõ kéta ndiandii tá ni ini.

Di'a ni kuu tá ni ndo'o ndu tandó'ó ká'ano ni kee tachi déen

¹³ Ta kueé vá ni kasá'á kána tachi. Sa'á ñoó ni ka'án ñayuu ña kuu va kaka na ko'on na, tát'on nákani ini na kee na. Dá ni taó ná kaa veë ña kúu freno barco ñoo. Dá ni ki'in ndu tátuu yati ndu kua'an ndu yu'u yúku naní Creta ñoo. ¹⁴ Tído cháá vá ni sa'an ndu, kúu ni kasá'á vá kána tachi déen, ta veë ña chí yu'ú taño'o di'a, chí veë ña xoo ku'á noõ xínko ndiandii, ta nanían Euroclidón. ¹⁵ Ta kúu ni kasá'á né'e tachi déen barco ñoo kua'an ra. Ta sa'á ña ko ní kúu ka dákaka ndu barco ko'on ndu ni'i ndú ño'ó ichí, sa'á ñoó ni dayáa va ndu barco né'e ñaá tachi kua'an.

¹⁶ Dá ni ya'a ndu sata iin yúku ló'o iin ini taño'o naní Clauda. Ta ko kána ni'i ta'on tachi ñoo. Ta kúu xí'ín kua'á nda'o tandó'ó, dá ni kandeé ndú ni nađitá ndú barco leé ni nachi'i ndu ra ini barco ká'ano ñoo. ¹⁷ Dá tá ni ndu'u barco leé ñoo, dá ni kató toon ra barco ká'ano ñoo xí'ín yó'o ndeé. Dá ni ndutoon rá. Tído ni yu'ú ra ña ko'on ra karnee ni'ini rá tein ñotí noõ naní Sirte. Sa'á ñoó ni danóo ra dá'on tánee diní barco ñoo. Dá ni dayáa ra barco kane'e tuku ñaá tachi ko'an.

¹⁸ Ta kána ij vá tachi déen tá ni tuu noõ iin ka kuu. Sa'á ñoó ni kasá'á dao taã ñoo taó ra ña'a ño'ó ini barco ñoo satá raán kua'an ini taño'o. ¹⁹ Tá ni kasandaá kuu óni, dá ni kasá'á ndú taó ndu ña'a kéchoon mií barco ñoo satá nduán kua'an ini taño'o.

²⁰ Ta kúu kua'a vá kuu ko ní xiní ndu ndiandii ni tiñoõ. Ta sa'á ña ndó'o nda'o níó ndú ni kee tachi déen ñoo, sa'á ñoó ni sa'anda va ini ndu ña koó ka tandeé iní ña kaki ndu. ²¹ Tá ni ndi'i ni ya'a kua'á kuu ko ní sásá'an ndu, dá ni nakuijn ndichi Pablo tein taã ñoo. Dá ni kaa na:

—Tá ní seíd'ó ndó ña ni ka'in xí'ín ndó ña ko vá'a kankuei yó noõ naní Creta, dá kían o ndó'o ta'on yó tandó'ó yó'o, ta ni o naá ta'on ña né'e barco yó'o, ní kúu. ²² Tído viti ká'an ni'inii noõ ndo ña ndeé koo ini ndo, chí ni iin tó'ón ta'on yó o kuú, va'ará ná naá barco yó'o. ²³ Chí sakuaá víti ni sa io iin ángel xí'ín, ta ni kii na noõ mií Ndios, na ndáño'o yu'u, na kéchoon yu'u noõ. ²⁴ Dá ni kaa na xí'ín: “Pablo, o sa yu'óon, chí kánian nakuijon noõ César. Sa'á ñoó dákaaki va Ndios ndidaá ñayuu veë xí'ón ini barco yó'o”, kaá na xí'ín. ²⁵ Sa'á ñoó ndeé koo ini ndo, ñani, chí kándisa ndaa yu'u ña kee Ndios tát'on kí'o ni ka'an ángel ñoo xí'ín. ²⁶ Tído miían saa barco yó'o tuu rá iin yúku iin ini taño'o —kaá Pablo.

²⁷ Ta kúu sa ni xino va uxí komi kuu yá'a ndu taño'o naní Adriático kua'an ndu. Ta xoo di'a xoo di'a kí'in barco ño'ó ndu kua'an ra kée tachi. Tá ni kuu dao ñoo, dá ni kandaã ini ra kéchoon xí'ín barco ñoo ña sa natuu yati ndu kua'an ndu yu'ú taño'o noõ kúu noño'o. ²⁸ Sa'á ñoó ni chiki'ó ra ndi kí'o konó nákaa takuij ñoo. Dá ni katóni ini ra ña kían oko nda'á. Dá xíka barco kua'an ra cháá ka chí noõ. Dá ni chiki'ó tuku ra ndi kí'o konó. Dá ni kandaã ini ra ña ndadá sa'on va nda'á kían. ²⁹ Sa'á ñoó ni yu'ú ra ña tuu tá'an barco ñoo

xí'ín yuü ná'ano ndíta yú'u taño'o ñoó. Dá nī chir̄kuei ra ndin komī kaa vee chí satā di'a barco ñoó, dá ná katuu rá. Dá nī kasá'á rá seí nda'í rā noo Ndios ña ná tuu noo kiī.

³⁰ Dá nī kasá'á tā kéchóon xí'ín barco ñoó kée ra ña ñó'o ra taán rá kaa vee chí noo di'a barco ñoó, tído barco leé ñoó vá taó rā ñó'o ra, dá kuino ra dákaki ra mií rá, ká'an rá.

³¹ Kúú nī kastó'on Pablo xí'ín tā sa'ándá choon noo soldado, xí'ín mií soldado, ta kaá na:

—Tá ná o káño'o tāa káa xí'ín yó ini barco yó'o, dá kían o káki ta'on ndó —kaá na.

³² Dá ví nī sa'anda soldado ñoó yó'o ndíko barco leé ñoó, dá nī yaa rā kua'an rā noo taño'o.

³³ Dá tá sā kua'an tuu noo, dá nī ka'an Pablo xí'ín ndidaá kúú tāa ñoó ña ná kasá'an ra, ta kaá na:

—Sa nī xino uxī komī kuü ndéi ndó né'e īi ndo xí'ín ña nákanini ini ndo, ta ni lú'u ví ña'a ko ní seí ndo. ³⁴ Sa'á ñoó seí nda'áviī noo ndo ña kasá'an ndó, dá nani'í iní ndo cháá, dá chí ni iin tó'ón ndó, ta ni iin tó'ón idí diní ndo o naá —kaá na.

³⁵ Tá nī ka'an Pablo dión, dá nī tiin na iin pan. Dá nī naki'o na ndivé'e noo Ndios noo ndidaá kúú tāa ñoó. Dá ví nī sa'anda naán. Dá nī kasá'á seí naán. ³⁶ Dá nī ndundeé iní ndidaá kā tāa ñoó. Dá nī sasá'an ta'ani ra. ³⁷ Ta ndidaá ndu'u, na nī sā ño'o ini barco ñoó, nī sā kuu ndu uü ciento onī diko sa'on iin. ³⁸ Dá tá nī ndinoo ini ndu nī sasá'an ndu, dá ví nī taó ndí'i ra tirió ñó'o ini barco ñoó nī sata raán noo taño'o, dá nī kandaá cháá ña vee rá, dá nī naxinkoo rá lú'u ka noo takuí.

Di'a nī kuu, dá nī natáni barco ñoó nī kee takuí

³⁹ Tá nī tuu noo, kúú ko nákonini īi vá tāa ñoó ndá yúku kíán. Tído nī xini rā iin ndá'a taño'o nákaa sa'a yúku iin ñoó, ta ñoó ndéi ñotí. Dá nī ka'an rá ña ndá ndi kuu kandeé rá dákaka ra barco ñoó ko'on rā nda ñoó. ⁴⁰ Sa'á ñoó nī sa'anda rā yó'o ndíko kaa vee ñoó. Dá nī kandoan ini takuí. Dá nī ndaxí rá yó'o ndíko yíto, kirá dákaka ra barco ñoó, dá nī naxino rā ini takuí, dá kuu kao tuku ra barco. Dá nī dakáa ra dá'on, tá'an ña tánee chí xoo noo di'a barco ñoó. Dá nī naki'in barco kua'an rā ni'í rā noo ndéi ñotí ñoó.

⁴¹ Tído nī sā rā nī tuu rá noo ndéi iin tu'u ñotí ini taño'o ñoó, chí kíán noo náki'in tá'an noo takuí ñáni tá'an. Ta ñoó nī sā noo barco ñoó nī sarneean tein ñotí ñoó. Sa'á ñoó ko ní kúu kasandaá rā nda yú'u taño'o ñoó. Ta sa'á ña ndéé téi ñáni takuí chí sata di'a barco ñoó, sa'á ñoó nī kasá'á cháchi rá.

⁴² Dá nī kandoo ndidaá soldado ña ka'ání rá ndidaá tāa kua'an ve'e kaa né'e ra kua'an rā, dá ni iin tó'ón rá ná o kuíno díta rá kasandaá rā nda yú'u taño'o. ⁴³ Tído kóni ta sa'ándá choon noo soldado ñoó ña dákaki ra Pablo. Sa'á ñoó ko ní sóno ta'on ra ña koo dión. Dá nī sa'anda rā choon noo ndidaá tāa tí'a díta ña ná kee ra ini taño'o, dá ná kasandaá rā noño'o íchí. ⁴⁴ Dá nī kaa rā xí'ín rā ko tí'a díta ña ná tiin ra tabla o tá'í barco, dá ná kasandaá rā noño'o íchí, kaá rā. Ta dión nī kee ndu, ta kúu ndidaá vá ndu'u nī káki.

28

Di'a nī kuu tá nī sā ndei ndu noo naní Malta

¹ Tá nī ndi'i nī kasandaá ndi'i ndu yú'u taño'o ñoó, dá nī kandaá ini ndu ña yúku ñoó naní Malta. ² Dá nī ku'u ini ñayuu ndéi ñoó sa'a ndú'u, chí nī sa'on na ñó'o, dá nī kana na ndu'u ña ná natuu yati ndu nadaa ndú, chí kóon dai, ta vixi nda'o.

³ Dá nī sa'an ta'ani Pablo nī dataká na cháá títo nī taán ná noo kéi ñó'o ñoó. Tído tá nī taán ná rā, kúú nī keta iin koó déen tein rá, chí nī kasá'á ndii rí. Kúú nī tiin rí ndá'a ná.

⁴ Dá tá nī xini na ndéi Malta ñoó ña tákaa koó ñoó ndá'a Pablo, dá nī kasá'á ndátó'ón tá'an mií ná:

—Miían ndaa iin tāa sa'ání ndii va kúú tāa káa, ndani ndó'o ra dión. Ko ní xí'í ta'on ra nī kee taño'o, tído o káki ta'on ra viti, chí miían chiya'í ra sa'á kuachi rā —kaá na.

⁵ Tído tá nī kidi ni'ini Pablo ndá'a ná, ta kúú nī kankao va koó déen ñoó noo ño'ó kéi ñoó, ta ko tá'ón ña'a nī ndo'o na nī kee rí. ⁶ Ndidaá kúú ñayuu ñoó ndáti ña nein ñii Pablo, o iin ndakána kankao na kuu na. Ta sā nī kuna'á vá ndáti ñayuu ñoó, tído koó ña'a ta'on nī ndo'o na. Dá nī nadaon na ña nákanini ini na, ta nī kaa na ña iin ndios vá kúu ná.

⁷ Ta yati ñoo ndéi dao ñó'o iin taa naní Publio, ra né'e choon ñoo ñoo. Ta ni natiin va'a ra ndu'u, ta ni xito ñaa rá oní kuu. ⁸ Ta kándu'u tatá Publio ñoo noo xito, chi kú'u ra kée kue'e dáa xí'ín tachí ní. Dá ni sa'an Pablo ni xito ni'ini ñaa ná. Tá ni ndi'i ni ka'an na xí'ín Ndios, kúu ni chinóo na ndá'a ná sata rá. Ta kúu ni nduva'a va ra. ⁹ Tá ni kandaa ini ñayuu ndéi ñoo ña ni nduva'a taa ñoo, kúu kua'á nda'o na kú'u ni saa noo ió Pablo, ta kúu ni nduva'a ta'ani na. ¹⁰ Kúu kua'á nda'o ña mani ni kee ñayuu ñoo xí'ín ndu'u. Dá tá ni kasandaá kuu tiin tuku ndu barco ko'on ndu, kúu ni kemáni ná ndu'u xí'ín kua'á ña'a, ña xínño'ó ndú noo ko'on ndu.

Di'a ni kuu, dá ni saa ndu ñoo Roma

¹¹ Tá ni xino oní yoo ni sa ndei ndu ñoo, dá ni tiin ndu iin barco ni sa ñin ni sa ndati ni ya'a yoo vixi. Ta ni kii ra chí ñoo ká'ano naní Alejandría, ta kándodó uu yoko chí noo ra. Iian naní Cástor, ta iin kaan naní Pólux. Dá ni kee ndu kua'an ndu. ¹² Dá ni saa ndu iin ñoo naní Siracusa. Ta ñoo ni sa ndei ndu oní kuu. ¹³ Dá ni kee barco ñoo tátuu yati ra yu'ú taño'o kua'an ra nda ni kasandaá ndu iin ñoo naní Regio. Dá nda iin ka kuu ni kasá'á kána tachí vei chí xoo sur di'a. Dá tá ni ya'a uu ka kuu, dá ni saa ndu iin ñoo naní Puteoli. ¹⁴ Ta ñoo ni naní'i ndú dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá ni seí nda'í na noo ndú'u ña ná kande ndu xí'ín ná usa kuu. Dá tá ni ndi'i ñoo, dá ni kee ndu kua'an sá'á ndú ñoo Roma.

¹⁵ Ta sa ni ni'i tó'on na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Roma ña vei ndu, sa'á ñoo ni saa na ni ni'i ná ndu'u íchi vei ñoo naní Foro de Apio xí'ín iin ka ñoo naní Ndin oní Tabernas. Tá ni xini Pablo ña ni kasáa na kúu kuendá Jesús ñoo, dá ni naki'o na ndivé'e noo Ndios, ta ni ndundeé iní na. ¹⁶ Dá tá ni saa ndu ñoo Roma, dá ni naki'o ta sa'ándá choon noo soldado ñoo taa ñó'o ve'e kaa né'e ra kua'an ra noo taa dándáki ve'e kaa ñoo Roma. Tído ni sonó rá ña koo xoo Pablo iin ka ve'e, ta koo iin soldado kandaa ñaa rá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo na Israel ndéi ñoo Roma

¹⁷ Tá ni xino oní kuu ni saa Pablo ñoo Roma, dá ni nakana na ta sá'ano Israel ndéi ñoo Roma ñoo. Dá tá ni nataka ra, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ñani, ni iin tó'on ta'on ña'a kini ko ní kée yu'u xí'ín na ñoo yo, ta ko ní ká'an ndava'i sa'a choon ni sa'anda na sá'ano ve'á ni sa ndei sa na'á. Tído ni tiin ra yu'u ñoo Jerusalén, dá ni naki'o ñaa rá noo ndá'a ta romano. ¹⁸ Tá ni ndi'i ni dandíchi ra yu'u, dá ni ka'án rá dáyaa ñaa rá, chi ko ní nani'i ta'on ra ni iin tó'on kuachi sa'á ña kánian kuui. ¹⁹ Tído ko ní xiiin ta'on ta ñoo yo, ta Israel, ña dáyaa ta né'e choon yu'u, sa'á ñoo ni xikai ña ná keyíko César sa'í, va'ará koó ña'a ndó'i xí'ín na ñooi. ²⁰ Ta ña yó'o kóni kastó'in xí'ín ndó, sa'á ñoo ni nakanai ndó'o ni kasáa ndo, dá ka'in xí'ín ndó, chi sa'á ña kómíi tandéé iní táto'on ki'o ió tandéé iní noo dao ka na ñoo yo, na Israel, sa'á ñoo ndíko yu'u cadena yó'o —kaá na.

²¹ Dá ni kaa ta sá'ano ñoo xí'ín ná:

—Ni iin tó'on tuti ko ní nátiin ndu'u noo na ndéi chí kuendá Judea ña ká'an sa'a ní. Ta ni iin ñani yo ni kii ñoo ko ká'an kuachi sa'a ní. ²² Tído kóni ndu kueídó'o ndu ndi kaá ní sa'á ñayuu kándisa dión, chi iin ní kúu xí'ín ká'an kini ñayuu sa'a ná —kaá ra.

²³ Dá ni kandoo ra iin kuu ña nataka ra kueídó'o ra Pablo. Tá ni kasandaá kuu dáa ñoo, kúu kua'á nda'o ñayuu ni nataka ve'e noo ió Pablo. Ta nda na'a, ta kúu nda ni ini, ni daná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, chi kóni na ña xino ini ñayuu ñoo, dá ná kandisa na Jesús. Chi ni daná'a na táto'on ki'o dána'a ley Moisés, xí'ín ña ni ka'an profeta sa na'á. ²⁴ Ta dao ra ni kándisa ña ni daná'a Pablo, tído dao ra, ko ní xiiin kandisa. ²⁵ Ta sa'á ña ko ní náki'in tá'an nóo ñaxintóni rá, sa'á ñoo ni kasá'á nduta ra kua'an nó'o rá. Tído tá ko ña'a ka kankuei ra yé'é ñoo, dá ni kaa Pablo xí'ín rá:

—Ndaa va ni ka'an Espiritu i Ndios xí'ín profeta Isaías tá ni kaa na di'a xí'ín na sá'ano ve'á:

²⁶ Kua'an ka'on di'a xí'ín ñayuu xaan:

Va'ará ndidaá ka vían ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ndó, tído o kandaa ta'on ini ndo.

²⁷ Dión ndo'o na chi ni ndukáxi nda'o níó ná.

Ta kọ táí ta'on dọ'o na.
 Ta ndadí ta'ani noo ná,
 dá ná o kọní nà xí'ín noo ná,
 ta ni xí'ín dọ'o na ná o kueídó'o na,
 ta ni o kátóni ta'on ini nà,
 dá ná o nándió kuéi na noo yú'ú,
 dá nduva'i nà.

Dión ni ka'an Espíritu ií xí'ín Isaías. ²⁸ Ta kana'á ndó viti ña tánda'á Ndios to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee na dákaki na yó, kua'an noo nà kọ kúú nà Israel, ta noón di'a kúú nà natiin va'an —kaá Pablo xí'ín rá.

²⁹ Tá ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni kasá'á dándichi tá'an mií rá Israel ni kee ra kua'an rá. ³⁰ Ta ni sa io Pablo uú kua toon ini ve'e ni xiin ndodó ná ñoó. Ta sa natiin va'a na ndidaá ñayuu sa sáa sa xito ni'ini ñaá. ³¹ Ta ni daná'a nà noo ñayuu ñoó sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni daná'a ta'ani na sa'a sato'o yo Jesucristo. Ta kọ ní yu'ú ta'on na ka'an nà, ta ni iin tó'ón ñayuu kọ ní chítuu noo dána'a nà.

To'on yó'o kíán ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Roma

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kéchóoin noo Jesucristo, ta ni nakana na yu'u kakuui iin apóstol, chi ni taó xóo na yu'u ña kanooi kastó'in xí'ín ñayuu sa'á to'on va'a Ndios. ² Ta to'on yó'o kíán ña ni ka'an Ndios kee na nda rá sa na'á, ta profeta na ni taa naan noo tuti i i mií ná.

³ Ta to'on va'a yó'o ká'an sa'á de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo. Ni kii na tein na ve'e rey David, sa'á ñoo ni kaki na kúu ná iin taa. ⁴ Ta xí'ín ndée mií Espíritu i i Ndios ni na'a ña Jesús kúu de'e Ndios, chi ni danátaki ñaá ná tein na ni xi'i. ⁵ Ta sa'a Jesús ni ni'í ndú ña maní ña kakuu ndu apóstol, dá kane'e ndu to'on na noó ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu yó'o, dá natiin kuu ná ñaño'ó sa'á ña kandeé iní ñaá ná, ta kueídó'o ñaá ná. ⁶ Ta tein ñayuu ñoo ñó'o ta'ani ndo'ó, chi ni nakana Ndios ndo'ó ña kakuu ndó kuendá Jesucristo.

⁷ Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, na ndéi ñoo Roma, na kú'u ini Ndios sa'a, na ni nakana na kakuu ñayuu mií ná. Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndó, ta naki'o na ña ná koo va'a ini ndo.

Kóni Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi ñoo Roma

⁸ Ta dinño'ó ka náki'oi ndivé'e noo Ndios xí'ín kuu Jesucristo sa'a iin rá iin ndó, dá chi sa iin ní kúu vá ñayuu ní'í tó'on na ña kándéé iní ndo Jesús. ⁹ Ta noo mií Ndios kéchóoin xí'ín ndino'o inii dána'i to'on va'a ña ká'an sa'á de'e na, ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'í, ña daá kuití vá xíkai ña maní noo ná sa'a ndo. ¹⁰ Ta noo ká'in xí'ín ná, seí nda'íi noo ná ña tá kóni mií ná, dá ná saai korni'ini ndo'ó. ¹¹ Dá chi kónii saai kande'í ndo'ó, ta chindeéi ndo'ó, dá ni'í ndo ña va'a noo Espíritu i i Ndios, dá kandita toon cháa ka ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó, ¹² dá ná naki'o tá'an yó tandeé iní noo iin rá iin yó noo ña ndaa kándisa yó, chi iin nóo kúu vá ña kándisa yó.

¹³ Ñani mií, kónii ña kana'á ndó ña sa ku'á nda'o ta'ándá ni ka'ín saai kande'í ndo'ó, tído nda viti ió ña'a chítuu yu'u ña saai. Chi kónii kee iin choon va'a tein mií ndó táto'on ki'o ni kee tein dao ka na ko kúu na Israel.

¹⁴ Dá chi miían ndúsá kánian dána'i noó ñayuu ká'an yú'u griego, xí'ín noo na ko ká'an yú'u griego, xí'ín na ndichí, xí'ín na ko ndichí. ¹⁵ Sa'á ñoo kóni kíi saai kastó'in xí'ín ndo'ó, na ndéi ñoo Roma xa'an, sa'á to'on va'a Jesús.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

¹⁶ Ta ko xíka'an noo ká'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, dá chi xí'ín to'on yó'o dáka'ki Ndios ndidaá kúu ñayuu kándisa ñaá. Ta dinño'ó noo na Israel ni kasáa to'on va'a yó'o. Ta ni kasandaá ta'anian noo na ko kúu na Israel. ¹⁷ Dá chi to'on va'a yó'o ká'an sa'a ndí kíán kee yó, dá kándoo vii yo noo Ndios, chi kándoo vii yo noo ná sa'á iin tó'ón dini ña kándéé iní yo Jesús. Dá chi di'a kaá tuti i i mií Ndios: “Na ni kándoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé iní ñaá ná, noón kúu na kataki chíchí.”

Ká'an Pablo ña ndidaá ñayuu kómí kuachi noo Ndios

¹⁸ Ta ña xído ini Ndios kíi nda induú sata ndidaá kúu ñayuu kée ña kini, xí'ín na xíxi ini, chi xí'ín ña kini kée na chítuu na ña ndaa sa'a Ndios. ¹⁹ Ta ña kánian kana'á ná sa'a Ndios, sa ná'á vá ná ña, dá chi mií Ndios ni xi'o ña ni kandaá ini na sa'an. ²⁰ Ta va'ará o kúu ta'on koni yo choon ká'ano né'e na xí'ín noo yo, ta va'ará o kúu ta'on koni yo ña kúu ná Ndios, tído kánian kana'á yó ña miían ndaa ió na, ta né'e na choon, chi nda rá ni kasá'á sa'a ñayuu yó'o xí'o na ña kandaá ini yo ña dión kíán, chi xiní yo ndidaá kúu ña ni kava'a na. Sa'á ñoo ni iin tó'ón ñayuu o kúu kaa ña ko ná'á ná sa'a Ndios.

²¹ Ta va'ará ná'á ná ña ió Ndios, tído ko ndáño'o ta'on ñaá ná táto'on ki'o kánian kee na, ta ni ko náki'o na ndivé'e noo ná. Di'a xíni ndi kuú vá ña'a ko chóon nákani ini na, ta ni ndukáxí níó ná, chi ni nakuín naá vá ñaxintóni ná. ²² Kée na mií ná ña kúu ná ñayuu ndichí, tído ni nduxixi di'a na, ²³ chi ni ñankoo na ña keká'ano Ndios, na ió kuí. Dá ni

kasá'á kéká'ano na na'áná taa, tá'an ra xí'i, xí'ín na'áná laa, xí'ín na'áná kirí komi sa'a, xí'ín na'áná kirí xíka tji.

²⁴ Sa'á ñoó ni naki'o ñaa Ndios noo ndidaá kúú ña kini, tá'an ña kátoó téi ñayuu ñoo kee na. Sa'á ñoó ndéi iin rá iin na kée na ña ka'an noo xí'ín ñíi ná. ²⁵ Ta ni ñankoo na ña ndaa sa'a Ndios, ta ni kandísa na ña to'ón, chi xí'o na ñañó'ó, ta ndáño'o na ña ni kava'a Ndios, ta ko ndáño'o na mií Ndios, na ni kava'a ndidaá kúú ña'a, na daá kuití kánian natiin ñañó'ó. Díon ná koo.

²⁶ Ta sa'á ña kée ñayuu ña kini ñoo, sa'á ñoó ni naki'o ñaa Ndios noo kuachi ka'an noo. Chi nda na ñá'a ni ñankoo táto'on ki'o ni saki Ndios ña naki'in tá'an na xí'ín iin taa kande na. Di'a ni naki'in tá'an daá ñá'a mií ná ndéi na kée na kuachi ka'an noo. ²⁷ Ta díon ta'ani kée dao taa, chi ni ñankoo ta'ani ra táto'on ki'o ni saki Ndios naki'in tá'an ra xí'ín iin ñá'a kande na. Dá ni kasá'á kátoó xíxi ra kudj ra xí'ín taa xí'ín rá, chi yá'a ra kée ra kuachi ka'an noo xí'ín daá taa mií rá. Sa'á ñoó ní'i tá'i rá ña ndo'o naní níó rá sa'á kuachi kée ra.

²⁸ Ta sa'á ña ko ní xíin na taó kuendá na Ndios, sa'á ñoó ni naki'o ñaa Ndios noo ndidaá kúú ña kini nákanini ini ñaxintóni ná, dá ná kee na ña ko kánian kee na. ²⁹ Chi ni nakutí ná ñó'o ndidaá kúú ña'a ko vá'a, ta kée na kuachi ka'an noo xí'ín ndi ndaa mií vá ñayuu, ta saá ini na, ta kátoó nda'o na kakomí ná ña kuiká, ta kée na ña kini xí'ín dao ka ñayuu, ta u'u ini na, ta sa'áni na ndij, ta dánaa na dao ka ñayuu, ta dánda'í na ñayuu, ta chínaní kini na dao ka ñayuu, ³⁰ ta ká'an u'u na sa'a dao ka na, ta kava'a na kuachi sa'á ñayuu, ta xiní u'u na Ndios, ta ko ñañó'ó ná noo ñayuu xí'ín ná, ta ká'an ná ña kúú ná ñayuu ndaya'i, ta ió táyíi ini na, ta ndúkú ná kee na ña kini saá, ta ko seídó'o na tatá na xí'ín naná na, ³¹ ta kúú ná ñayuu ndeé to'on, ta ko kée na to'on ká'an na, ta ko kú'u ini na sa'a ni iin ñayuu, ta ko ió nda'í ví ini na xí'ín dao ka ñayuu, ta ko ña xí'o ká'ano ini noo ná. ³² Ta sa kánda ini ñayuu ñoo sa'a choon ni sa'anda Ndios, ta kánda ta'ani ini na ña ñayuu kée díon kánian kuu. Tído yá'a ij vá mií ná kée na ña kini ñoo, ta kadij iní na tá kée dao ka ñayuu ña kini ñoo.

2

Kéyiko ndaa Ndios sa'a ndidaá kúú ñayuu

¹ Ni iin to'ón ña maní o koo sa'a ndo'ó tá dáta kuachi ndó dao ka ñayuu. Ko né'e tandíni ndá yoo kúú ndo'ó, dá chi tá dáta kuachi ndó dao ka ñayuu, dá kían dáta kuachi ndó mií vá ndó, chi díon ta'ani yá'a mií ndó. ² Ta sa ná'á vá yó ña kéyiko ndaa Ndios tá dándó'o na níó ñayuu kée díon. ³ Ta nakani va'a ini ndo, chi dáta kuachi ndó dao ka ñayuu, tído ki'o díon ta'ani yá'a mií ndó. ¿Á ká'an ndó ña káki ndó noo keyíko Ndios sa'a ndo? ⁴ O sa kú'ichi ini ndo koni ndo ña va'a kée Ndios, chi va'a nda'o ini na, ta ndáti na, ta kueé ió ini na. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña va'a nda'o ini na, chi kóni na ña nandikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó? ⁵ Tído sa'á ña kúú ndó ñayuu saá ini, ta sa'á ña ko kóni ndo nandikó ini ndo sa'á kuachi kée ndó, sa'á ñoo ndukuá'á ka ví tandó'ó ndo'o ndó tá ná kasandaá kuu kasa Ndios keyíko ndaa na sa'á ndidaá ñayuu, ⁶ chi chiya'i na noo iin rá iin ñayuu táto'on káa ña ni kee na. ⁷ Ta ko'on na ki'o na ña kataki chíchí ñayuu ndí'i ini kée ña va'a, chi ni ndukú ná ñañó'ó noo Ndios, ta ni ndukú ná ña ka'an va'a Ndios sa'a ná, ta ni ndukú ná ña kande chíchí ná. ⁸ Tído dándó'o Ndios níó ñayuu dí'inda sa'á ña xido ini na xiní ñaa ná, ta díon ta'ani kee na xí'ín na ko seídó'o ña ndaa, chi ndíko cháa ka na ña ko kían ndaa. ⁹ Ndo'o naní níó ndidaá ñayuu kée ña kini kuu dáá ñoo. Ta dinñó'ó ka na Israel ndo'o díon, ndi'i daá, díon ta'ani ndo'o níó na ko kúú na Israel. ¹⁰ Tído na kée ña va'a natiin na ñañó'ó noo Ndios, ta va'a ka'an Ndios sa'a ná, ta ni'i ná ña koo va'a ini na. Dinñó'ó ka na Israel natiin ña va'a yó'o, ndi'i, dá natiin na ko kúú na Israel ña. ¹¹ Dá chi ni iin ñayuu ko máni cháa ka noo Ndios, chi iin nóo kúú vá ná noo ná.

¹² Ta ndi ndaa na ko ná'á ley Moisés, ta ni ya'a na ni kee na kuachi, noón kúú na na sa'á kuachi kée na, va'ará ko ná'á ná ley ñoo. Tído ndidaá na kómí ley yó'o yá'a ta'ani na kée na kuachi, sa'á ñoo keyíko sa'a ná táto'on ki'o dándáki mií ley. ¹³ Chi o kándoo vii ta'on ni iin ñayuu noo Ndios sa'á ña seídó'o oon na choon sa'ándá ley. Sava'a na kée choon sa'ándaan, noón kúú na kandoo vii noo Ndios. ¹⁴ Tído na ko kúú na Israel, ko kómí

ná ley ni xi'o Ndios noo Moisés. Tído tá kée na dao choon sa'ándá ley Moisés xí'ín ña nákanini na, dá kían ná'a na ña ió ta'ani iin ley noo ná, va'ará kó ná'á ná mií ley Moisés. ¹⁵ Ta xí'ín ña kée na ná'a na ña ió iin ley níó ná, ta ñoo kían kedaá xí'ín ná, dá kandaá ini na á ni kee na ña va'a o koó. Sa'á ñoo ley nákaa ini ñaxintóni ná dátaí kuachi ñaá, ta ñoo ta'ani chindeé ñaá ¹⁶ tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'á ñayuu xí'ín ndá'a Jesús, chi keyíko na sa'a ndidaá kúú ña'a ni kedé'é ñayuu táto'on ki'o kua'an to'on va'a sa'a Jesús, ña ni daná'i noo ndo.

Ko seídó'o ta'on na Israel ley Ndios, kaá Pablo

¹⁷ Ta ndo'ó, chínaní ndó mií ndó ña kúú ndó na Israel, ta kándéé ká'ano ini ndo ley Moisés. Ta chíndaya'i ndó mií ndó ña kúú ndó na ñoo Ndios. ¹⁸ Ta kaá ndo ña ná'á ndó ndí kían kóni Ndios kee ndó, ta kaá ndo ña dána'a ley ñoo noo ndo ndí kían va'a kánian kee ndó. ¹⁹ Ta ká'an ndó ña ti'a ndó tiin ndaa ndo na ko túu noo, chi ká'an ndó ña kúú ndó iin ña toon noo ñayuu ko ná'á Ndios. ²⁰ Ta kaá ndo ña ti'a ndó dána'a ndo noo na ko kátóni iní, ta ti'a ta'ani ndó dána'a ndo noo na ko ná'á táto'on ki'o kée ndó xí'ín takuálí. Ta kaá ndo ña noo ley kómí ndó ndidaá ña ndichí xí'ín ña ndaa sa'a Ndios. ²¹ Ti'a va'a ndó dána'a ndo noo dao ka ñayuu, sa'á ñoo, ¿ndiva'a ko tí'a ndó dána'a ndo noo míí ndó, tá dáá? Dá chi dána'a ndo ña ko kánian ki'in ku'íná ná. Ta, ¿ndiva'a kí'in ku'íná i ri míí ndó? ²² Ta dána'a ndo ña ko kánian ya'a na kee na kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na. Ta, ¿ndiva'a kée i ri míí ndó díón? Tá mií ña ndaa ndisa káño'ó ndó yokó, ¿ndiva'a koku'u ndó ini ve'e ño'an, ta kí'in ku'íná ndó ña kuiká ñó'o ini'an? ²³ Kúryí nda'ó ndó sa'á ña kómí ndó ley Ndios, sa'á ñoo, ¿ndiva'a kánda ndo ñañó'ó Ndios sa'á ña ko seídó'o ndó choon sa'ándáan? ²⁴ Ta ndaa va ká'an tuti i Ndios, chi di'a kaáan: “Ká'an ndava'a na ko kúú na Israel sa'a Ndios kée ndo'ó.”

²⁵ Mií ña ndaa ndáya'i ña ni ta'anda ñi ndo tá seídó'o ndo'ó choon sa'ándá Ndios. Tído tá ko seídó'o ndó choon sa'ándá Ndios, dá kían kúú ndó táto'on ñayuu ko ní ta'anda ñi. ²⁶ Tído ñayuu ko ní ta'anda ñi, xían nani kée na choon sa'ándá ley Ndios, noon di'a kúú ñayuu Ndios, va'ará ko ní ta'anda ñi ná. ²⁷ Chi tá seídó'o ñayuu ko ní ta'anda ñi choon sa'ándá Ndios, ña yó'o xí'o ña kandaá ini ndo ña kánian dándó'o Ndios níó ndo, dá chi va'ará kómí ndó ley Moisés, ta ni ta'anda ñi ndo, tído yá'a ndó noo choon sa'ándá ley ñoo. ²⁸ Dá chi ko kúú yó na Israel ndisa sa'á ña ni ta'anda ñi yo, chi o duú ñi yo kedaá xí'á, dá kúú na ñoo Ndios. ²⁹ Dá chi ñayuu mií ña ndaa kuiti kúú na Israel, noon kúú na ndino'o iní na seídó'o na Ndios. Ta níó na kían ná'a ña kúú ná ñayuu Ndios, chi ndino'o ini espíritu ná kándísa ñaá ná, ta ko kándéé ini na ley. Ta náta'an ini Ndios xiní na ñayuu kée díón, va'ará ko náta'an ini ñayuu xiní ñaá ná.

3

¹ Ta, ¿á iin ña ndáya'i kían ña kúú yó na Israel? Ta, ¿á iin ña ndáya'i kían ña ni ta'anda ñi yo viti? ² Jaan, ña ndáya'i nda'ó kían, chi chindeé nda'ó ña yo. Ta mií ña ndáya'i cháa ka kían ni xi'o Ndios to'on na noo yo, na Israel. ³ Tído, ¿ndi koo viti, chi dao na ñoo yo ko ní seídó'o ta'on na choon ni sa'anda Ndios noo ná? ¿Á ña yó'o kóni kaa ña dánkoo ta'ani Ndios to'on ni xi'o na noo yo? ⁴ Koó, ko ta'ón díón kían. Di'a iin toon Ndios xí'ín ña ni kaa na kee na, va'ará ndidaá ñayuu ni kandoo kúú ná na to'ón, chi di'a kaá tuti i Ndios: Ndidaá ñayuu kandaá ini ña kée ní táto'on ki'o ni ka'an ní kee ní, sa'á ñoo tá ná ka'an kuachi na sa'a ní, dá kían kandoo ní kakuu ní na ni kandeé.

⁵ ¿Ndi ká'an ndo'ó viti? Tá kuachi yó kedaá xí'ín dao ka ñayuu, dá kandaá ini na ña iin ndaa Ndios xí'ín to'on ni xi'o na noo yo, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kánian dándó'o Ndios níó yo? Koó, dá chi díón nákanini ini ta ñayuu yó'o. ⁶ Tído ko ta'ón díón kían, dá chi tá ná o dándó'o Ndios níó yo sa'á ña kini kée yó, dá kían, ¿ndi koo keyíko ndaa na sa'a dao ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o, tá dáá? ⁷ Tído, tá kuachi kée ndu kían kedaá, dá ná'a ña iin ndaa Ndios xí'ín to'on ni xi'o na, ta nátiin na ñañó'ó noo dao ka ñayuu, ¿ndiva'a dándó'o na níó ndú sa'á kuachi kée ndu, tá dáá?, kaá dao ndó. ⁸ Tá díón kían, dá kían, ¿á kaa yo ña

kuu kee yó ña kini, dá ná natuu ña va'a? Ta kaá dao ñayuu ña dión dána'a ndu, chí kátoó na dátuu ñaá ná, tído miían ndaa ya'i nda'o chiya'i na noo Ndios sa'á ña ká'an na dión.

Ká'an Pablo ña ni iin tó'on yó kó kúú ñayuu ndaa noo Ndios

⁹ Ta, ¿ndi ká'an yó viti? ¿Á ndaya'i cháa ka yóó, na Israel, o duú na kó kúú na Israel? Kóó, kó ta'ón dión kíán. Dá chí sa ni ñakanii xí'ín ndó ña yóó, na kúú na Israel, xí'ín na kó kúú na Israel, ndidaá vá yó ñó'o tixi ndá'a kuachi. ¹⁰ Dá chí di'a va kaá tuti ij Ndios: Ni iin tó'on ñayuu kó kúú ñayuu ndaa noo Ndios, ta ni iin tó'on ná kóó.

¹¹ Ni iin tó'on ñayuu kó kándaq ini, ta ni iin tó'on ñayuu kó nándukú Ndios.

¹² Ndidaá kúú ñayuu ni kankuei xoo noo Ndios, ta ni nduu na ñayuu kó chón.

Ta ni iin na kó kée ña va'a, ta ni iin tó'on ná kóó.

¹³ Táto'on iin yáí ndij ña nóno yú'u kúú dikó ná, chí kánkuei ndino'o to'on kini yú'u ná.

Ta xí'ín yáa ná ká'an na ña to'ón.

Ta xí'ín to'on ká'an na dárkue'e na ñayuu, táto'on dárkue'e iin koo iin ñayuu xí'ín ndirá deen ri.

¹⁴ Ta ni chití yú'u ná ñó'o to'on kini xí'ín to'on ova.

¹⁵ Ta kaon kána sa'a ná kua'an na kati na nij ñayuu xí'ín ná.

¹⁶ Ta ndei kúú míí vá noo xionoo na dándó'o na níó ñayuu, ta dánkoo nda'í ñaá ná.

¹⁷ Ta kó tí'a na kandeí va'a na xí'ín ñayuu xí'ín ná.

¹⁸ Ta ni lú'u ví kó yu'ú ni'ini na Ndios.

¹⁹ Sa'á ñoo sa ná'á vá yó ña ndidaá to'on ña ká'an tuti ij Ndios yó'o, ká'an xí'ín ndidaá na ñó'o tixi ndá'a miíán. Sa'á ñoo ná kadi na Israel yú'u ná, chí míí ná xí'ín ndidaá ka ni ñayuu ndei ñayuu yó'o nakuíta noo Ndios iin kuu, dá keyíko sa'á ná. ²⁰ Chí ni iin tó'on ñayuu o kándoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá chí ni xí'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaq ini yo ña kúú yó ñayuu kómí kuachi noo ná.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

²¹ Tído viti ná'a Ndios noo yo ña ió iin ka ña'a noo ley, ta ñoo kían kedaá xí'ín yó, dá kándoo vii yo noo ná. Ta míí ley xí'ín profeta xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o, ²² chí dánkoo vii Ndios yo noo míí ná sa'á iin tó'on diní ña kándéé ini yo Jesucristo. Ta dión kée na xí'ín ndidaá kúú ñayuu kándísa Jesús. Ta kó taó kuendá ta'on na ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, ²³ dá chí ndidaá tá'an va na yá'a kée kuachi, sa'á ñoo ni kuxíka ná noo ña vii kúú Ndios. ²⁴ Tído viti ni ni'í óon yó ña kándoo vii yo noo ná sa'á ña maní ni kee na sa'a yo, chí ni taó xoo na yó tixi ndá'a kuachi sa'á ña ni xí'í Cristo Jesús sa'a yo. ²⁵ Chí ni tándá'á ñaá Ndios ni kii na ni chiya'i na sa'a kuachi yo xí'ín nij ná, ta ni ndoo kuachi yó sa'á ña kándéé ini yo ná. Ta kí'o dión ná'a na míí ná ña kúú ná iin na ndaa. Ta sa'á ña kúéé ini Ndios, sa'á ñoo kó ní sa'an ta'on na taó kuendá na sa'a kuachi ni kee ñayuu ni sa ndei sa ná'á. ²⁶ Tído viti ná'a na míí ná ña kúú ná na ndaa, dá kandaq ini yo ña keyíko ndaa na, ta dánkoo vii ná yó noo ná sa'á ña kándéé ini yo Jesús.

²⁷ Ta, ¿ndei kua'an ña kúryíí ñayuu? Ni naá óon vaan. Ta, ¿ndiva'a ni naá óoan? Ni naá óon vaan dá chí sa'á iin tó'on diní ña kándéé ini yo Jesús kándoo vii yo noo Ndios, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. ²⁸ Ta viti kían kandaq iniyo ña kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. ²⁹ ¿Á ká'an ndó ña kúú ná iin Ndios dáka'ki sav'a na Israel? Kóó. ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña kúú ta'ani na iin Ndios dáka'ki na kó kúú na Israel viti? Chí miían ndaa kúú ta'ani na Ndios noo ná. ³⁰ Dá chí iin tó'on diní vá kúú Ndios, ta míí ná xí'o ña kándoo vií ñayuu ni ta'anda níi noo ná sa'á ña kándéé ini na Jesús, ta xí'o ta'ani na ña kándoo vií na kó ní ta'anda níi noo

na sa'á ña kándéé ta'ani ini na Jesús. ³¹ ¿Á ká'án ndó ña sa'á ña kándéé iní yò Jesús, ñoó dánkoo xoo yó ley? Koó, chíndaya'i di'a yó ley sa'á ña kándéé iní yò Jesús.

4

Ni kandoo vii Abraham noo Ndios sa'á ña ni kandisa na to'on ni xi'o Ndios noo na

¹ Ta viti, ¿ndí kían kaa yò sa'á Abraham, na sa kuu tatá sá'ano yò? ¿Ndi kían ni kandaa ini na sa'a ña yó'o? ² Tá ni kandoo vii Abraham noo Ndios sa'á ña va'a ni kee na, dá kían kuu va kuryíí ná. Tído ko ta'ón dión kían, sa'á ñoó ko ní kúu ta'on kuryíí ná noo Ndios. ³ Chì di'a va ká'an tuti ij Ndios: "Sa'á ña ni kandeé ini Abraham Ndios, sa'á ñoó ni kandoo vii ná noo Ndios." ⁴ Tá ná kéchóon iin taa noo iin sato'o, ko xí'o oon ta'on sato'o ra di'ón noo rá, chí ña kánian ki'in ya'i ra kían. ⁵ Tído na ko kándéé ini ña va'a kée na, di'a kándisa na iin tó'ón dini Ndios, na dánkoo ví ñayuu kómí kuachi noo míí ná, noón kúu na kandoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé iní ñaá ná. ⁶ Ta dión ta'ani ni kaa rey David ña ndiká'án ndi kúu ví ñayuu kandoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé iní ñaá ná, ta o duú sa'á ña va'a kée na. ⁷ Ta di'a ni kaa na:

Ndiká'án ndí kúu ví ñayuu, na ni xi'o ká'ano ini Ndios sa'a ña kini kée na, chí ni dandoo Ndios kuachi na.

⁸ Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu, na ko ní kekuendá Ndios sa'á kuachi.

⁹ ¿Á sava'a na ni ta'anda ñíí vá ni'í ña ndoo kuachi na noo Ndios, o á ni'í ta'ani na ko ní ta'anda ñíí ña va'a yó'o? ¿Ndi ká'án ndó? Sa ni nakani yu'u xí'ín ndó ña sa'á ña ni kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó ni kandoo vii ná noo ná. ¹⁰ Ta, ¿ndá oon ni kandoo vii ná noo Ndios? ¿Á sa dinñó'ó ka ni ta'anda ñíí ná, dá ni kandoo vii ná noo Ndios, o kómaní vá? Míían ndaa kuiti ko ñá'a ij vá ta'anda ñíí ná, dá ni kandoo vii ná noo Ndios. ¹¹ Ta cháá ka chí noo, dá ni ta'anda ñíí ná. Ta ña yó'o ná'a ña ni kandoo vii ná noo Ndios tá o ñá'a ta'anda ñíí ná sa'á ña ni kandeé iní na Ndios. Sa'á ñoó Abraham kúu tátò'on iin tatá noo ndidaá kúu ñayuu kándisa Jesús, va'ará ko ní ta'anda ñíí ná, chí sa'á ña kándéé iní ñayuu ñoó Jesús, sa'á ñoó kandoo vii ná noo Ndios. ¹² Ta kúu ta'ani na tatá noo na ni ta'anda ñíí. Tído ko kúu ta'on na tatá noo ná sa'á ña ni ta'anda ñíí óon ni na. Kúu ná tatá noo ñayuu yó'o tá kándéé ta'ani ini na Ndios tátò'on k'i'o ni kandeé iní ñaá míí ná tá ko ñá'a ta'anda ñíí ná.

Ni xi'o Ndios to'on na noo Abraham sa'á ña ni kandeé iní ñaá ná

¹³ Chì ko ní kaá Ndios ña k'i'o na iin níí kúu ñayuu yó'o noo Abraham xí'ín noo de'e ñání na sa'á ña ni seídó'o na ley. Di'a ni ni'í náan chí ni kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña ni kandeé iní ñaá ná. ¹⁴ Tá sava'a na seídó'o choon sa'ándá ley ni'í ña ni kaa Ndios k'i'o na, dá kían ko chóon ta'on ña kándéé ini yò Ndios, ta ni tuú vá ña ni kaa na k'i'o na noo yò, ní kúu. ¹⁵ Dá chí sava'a ña ni'í yò kée ley kúu ña kuido ini Ndios koni na yó. Tído na koó ley noo, noón kúu na ko yá'a ta'on noón. ¹⁶ Ta sa'á ña kándéé ini yò Ndios, sa'á ñoó ni'í óon yó ña va'a ni kaa na k'i'o na noo yò, dá kían míían ndaa kuiti ni'í ndidaá na ve'e Abraham ña va'a yó'o. Chì o duú sava'a noo na kómí ley ni'í ña va'a yó'o, chí ni'í ta'ani ñayuu kándéé ini Ndios tátò'on k'i'o ni kandeé iní ñaá Abraham ña va'a yó'o. Sa'á ñoó Abraham kúu tátò'on iin tatá noo ndidaá yó. ¹⁷ Chì di'a kaá tuti ij Ndios sa'a Abraham: "Ni chikanii yó'o kakuuón iin tatá noo kua'á nda'o ñayuu." Ta Ndios, na ni kandisa Abraham, noón kúu na xí'o ña kataki na ni xi'i, ta ká'an na sa'á ña vei koo, ta taó na kuendá ña sa ióan.

¹⁸ Ni kandisa ndaa Abraham ña ni ka'an Ndios xí'ín ná, va'ará koó ka tandeé iní ña kaki iin de'e na. Tído sa'á ña ni kandeé ini na Ndios, sa'á ñoó ni kasandaá na kúu ná iin tatá noo kua'á nda'o ñayuu, tátò'on k'i'o ni kaa míí Ndios xí'ín ná: "K'i'o dión ví kua'a kakuu de'e de'e ñánóon." ¹⁹ Ta sa íin ndaa Abraham xí'ín ña kándéé ini na ña koo de'e na, va'ará sa ni kusá'ano na, chí ío na tátò'on iin ciento kuia. Ta daá dókó o kóo de'e va kúu dókó Sara. ²⁰ Tído ko ní kútúú ini na, ta ko ní nákaní kuáchì ini na sa'á ña ni ka'an Ndios ña koo de'e na. Di'a ni nakuín toon cháá ka na xí'ín ña kándéé iní na Ndios. Ta ni nak'i'o na ñañó'ó noo ná. ²¹ Dá chí ni kandaá kaxí ini na ña ío choon noo nda'a Ndios ña kee na ndidaá kúu ña'a ni kaa na kee na. ²² Ta sa'á ña ni kandeé iní na Ndios, sa'á ñoó ni kandoo

vii ná noo ná. ²³ Ta o duú sa'a iin tó'ón Abraham ká'an tuti ij Ndios ña ni kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña ni kandeé ini ñaá ná, ²⁴ dá chi nda sa'a yóo ta'ani ká'an, chi kándoo vii ta'ani yó noo Ndios sa'á ña kándéé ini yó ná, ta mií ná ni danátaki Jesús, na kúu sato'o yo. ²⁵ Ta na yó'o kúu na ni naki'o mií ni xi'i na sa'á kuachi yó. Dá ni danátaki ñaá Ndios, dá kuu kandoo vii yo noo mií ná sa'a Jesús.

5

Sa ni kandoo vii va yó noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo Jesús

¹ Ni kandoo vii va yó noo Ndios sa'á ña kándéé ini yo ná, sa'á ñoo sa ndei va'a yó xí'ín ná sa'á ña ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo. ² Ta sa'á ña ni kee Jesús, sa'á ñoo ni ndu'u yó tixi ndá'a ña maní ni kee Ndios sa'á ña kándéé ini yo ná, ta ndíta toon yó xí'án. Sa'á ñoo kádií ini yo sa'á tandeé ini ña kían kandeí chíchí yó noo ndato náye'e noo ió na. ³ Ta o duú sa'a iin tó'ón ña yó'o ni kádií ini yo, chi kádií ta'ani ini yo tein tandó'ó ndó'o yó, dá chi sa ná'a vá yó ña tandó'ó kédaa, dá katí'a yó kundeé ini yo. ⁴ Ta sa'á ña kundeé ini yo, sa'á ñoo kána va'a yó noo Ndios, ta sa'á ña kána va'a yó noo mií ná, sa'á ñoo ni'i yo cháa ka tandeé ini yo ná. ⁵ Ta tandeé ini yó'o kían ko dátuu ta'an vaan yó, chi ni nakutí nio yo xí'ín ña kú'u nda'o ini Ndios sa'a yo ni kee Espíritu ij mií ná, na ni xi'o na noo yo.

⁶ Ko kandeé yó dákaí yó mií yó, sa'á ñoo ni kii Cristo Jesús tá ni kasandaá tiempo ni kaxi Ndios, ta ni xi'i na sa'á na kómí kuachi. ⁷ Miían ndaa iin ña kuáchi nda'o kían ña naki'o iin ñayuu mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu ndaa. Tído ndá ndi kuu ió iin ñayuu xinó ini naki'o na mií ná ña kuu na sa'a iin ñayuu va'a. ⁸ Tído Ndios kúu na ná'a ña kú'u nda'o ini na sa'a yo, dá chi xían nani kúu ij vá yó ñayuu kómí kuachi, Cristo Jesús kúu na ni xi'i sa'a yo. ⁹ Ta sa'á ña ni kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña ni sata Jesús nií ná sa'a yo, sa'á ñoo miían ndaa kuiti káki va yó kee mií Jesús noo ña xido ini Ndios xini na ñayuu kómí kuachi. ¹⁰ Chi ni sa kuu yó ñayuu ko ní sá ne'e tá'an va'a xí'ín Ndios, tído ni naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín yó sa'á ña ni xi'i de'e na sa'a yo. Ta viti sa'á ña ni naki'in tá'an va'a yó xí'ín ná, sa'á ñoo miían ndaa kuiti káki yó sa'á ña ni nataki de'e na ió na. ¹¹ Ta o duú ña yó'o oon ni ni'i yo, chi ió ndeé ini yo xí'ín Ndios sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo, chi sa'a mií ná ni kasandaá yo ni naki'in tá'an va'a yó xí'ín Ndios.

Sa'á kuachi ni kee Adán kánian kuu yo, ta sa'á ña va'a ni kee Jesús ni'i yo ña kataki chíchí yó

¹² Ta sa'á ña ni ya'a iin taa naní Adán ni kee ra kuachi, sa'á ñoo ni kasá'a ñayuu ndei ñayuu yó'o kée na kuachi. Ta sa'á ña ni kee taa ñoo kuachi, sa'á ñoo ni xi'i ra. Dá ni kasá'a ta'ani xi'i ndidaá kúu ñayuu, chi ndidaá ná ni kasá'a yá'a kée kuachi. ¹³ Tá o ñá'a kí'o Ndios ley na noo Moisés, sa ndei va ñayuu sa kee na kuachi. Tído sa'á ña ko ní ya'a na noo ni iin ley, sa'á ñoo ko ní taó kuendá Ndios kuachi ni kee na. ¹⁴ Tído nda tiempo Adán, ta nda tiempo Moisés sa xí'i ñayuu, va'ará ko ní ya'a na noo choon sa'ándá Ndios táto'on ni kee Adán.

Ta Adán ni sa kuu táto'on iin konda'i iin ka taa ni kii sata rá. ¹⁵ Tído díin va kúu ña va'a ní'i yó noo Ndios o duú ña ní'i yo sa'á kuachi ni kee Adán. Dá chi sa'á kuachi ni kee ra, ní'i ndidaá kúu ñayuu ña xí'i na. Tído kua'á nda'o ñayuu ní'i kua'á nda'o ña maní xí'ín ña va'a noo Ndios sa'á ña ni kee iin ka taa, na kúu Jesucristo.

¹⁶ Chi ña va'a ní'i yó noo Ndios, ko kúu nóo ta'an vaan xí'ín ña ní'i yo sa'á kuachi ni kee Adán. Dá chi sa'á ña ni ya'a Adán ni kee ra kuachi ñoo, sa'á ñoo ni kasá'a ndó'o nio yo, ta ni kandoo yó kúu yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Tído sa'á ña kómí yó kua'á nda'o kuachi, sa'á ñoo ni kee Ndios ña maní xí'ín yó, dá ná kuu kandoo vii yo noo ná. ¹⁷ Ta sa'á ña ni ya'a iin taa ni kee ra kuachi, sa'á ñoo ní'i ndidaá ñayuu ña xí'i na. Tído yóo kúu na ní'i ña kataki chíchí yó sa'á ña ni kee iin ka taa, na kúu Jesucristo, chi sa'a mií ná ní'i yó kua'á ña maní noo Ndios, ta ní'i ta'ani yó ña kándoo vii yo noo ná. ¹⁸ Ta sa'á kuachi ni kee iin tó'ón taa, sa'á ñoo ndidaá ñayuu kándoo kúu ná na kómí kuachi noo Ndios. Ta kí'o díon ta'ani sa'á ña va'a ni kee iin ka taa, sa'á ñoo ndidaá ñayuu kuu kandoo vii noo Ndios, ta ní'i ná ña kataki chíchí ná.

¹⁹ Chi sa'á ña ko ní seídó'o iin taa choon ni sa'anda Ndios noo rá, sa'á ñoó ndidaá kúu ñayuu kómí kuachi noo Ndios. Ta sa'á ña ni seídó'o iin ka taa choon ni sa'anda Ndios noo ná, sa'á ñoó kua'á nda'o ñayuu ni'í ña kandoo vii ná noo Ndios. ²⁰ Ni xi'o Ndios ley na noo yo, dá ná kandaá ini yo ña kua'á nda'o kuachi kómí yó noo ná. Tído sa'á ña ni ndukua'a ka ví kuachi yo noo ná, sa'á ñoó ni nduká'ano cháá ka ví ña maní ni kee na xí'ín yó. ²¹ Chi táto'on sa dandáki kuachi ñayuu, dá sa xí'í na, ki'o dión ta'ani dándáki ña maní Ndios ndidaá yó, dá kandoo vii yo noo ná, dá ni'í yo ña kataki chíchí yó sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo.

6

Sa ni xi'i va yo noo kuachi, ta ni nataki yo kandisa yo Jesús

¹ ¿Ndi ká'án ndó viti? ¿Á va'a va kee ij yó kuachi, dá ná ku'u ká'ano cháá ka ini Ndios sa'a yo? ² Koó, ko ta'ón dión kíán. Dá chi sa ni xi'i va yo noo kuachi, sa'á ñoó, ¿ndi kee yó nandió kuéi yó kee tuku yóan, tá dáá? ³ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña tá ni sodoo ndúta yo, dá iin ni nduu yó xí'ín Cristo Jesús? Chi tá ni sodoo ndúta yo kíán táto'on ni xi'i nduú yo xí'ín ná. ⁴ Ta sa'á ña ni xi'i nduú yo xí'ín ná, sa'á ñoó ni nduxi nduú yo xí'ín ná tá ni sodoo ndúta yo. Dá kíán, táto'on ki'o ndato téi ni danátaki Ndios Cristo Jesús xí'ín ndée ndato na, ki'o dión ta'ani ni nataki yo kandeí yó kakuu yó ñayuu sa'a ni kee Ndios. ⁵ Táto'on ki'o iin ni nduu yó xí'ín ná tá ni xi'i nduú yo xí'ín ná, ki'o dión ta'ani nataki yo táto'on ki'o ni nataki mií ná.

⁶ Kándaá iniyo ña ni sarkaa nduú ña ni sa kuu yó tá sata xí'ín Jesús ndika cruz, dá kíán ná ná ña kátoó ñíi yo keean kuachi, dá ná dá'a ka ni kee yó choon sa'ándáan. ⁷ Chi ñayuu ni xi'i, sa ni kexoo na tixi ndá'a kuachi. ⁸ Ta sa'á ña ni xi'i nduú yo xí'ín Cristo Jesús, sa'á ñoó kándée ká'ano iní yo ña kandeí nduú yo xí'ín ná. ⁹ Chi sa ná'a yó ña ni nataki Jesús, sa'á ñoó o nandió ko ka na kuu na, chi koó ka choon noo nda'a ña sa'ání ndii ña ka'ání ñaá.

¹⁰ Chi tá ni xi'i Jesús, ta kúu iin tó'ón dáá vá ni xi'i na sa'a ndidaá kuachi yó. Ta viti takí na ió na kée na ña kóni Ndios. ¹¹ Ta dión ta'ani taó kuendá ndo ña ni xi'i ndo noo kuachi, ta viti takí ndo kée ndó ña kóni Ndios sa'á ña ni kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yo.

¹² Sa'á ñoó ná dá'a ni konó ka ndo ña dándáki kuachi ñíi ndíxi too ndó. Ta ná dá'a ka ni kueídó'o ndó ña kini kóni ñíi ndo keean. ¹³ Ta ni o sa kí'o ndó ni lú'u ñíi ndo noo kuachi, dá kakian iin ña'a kéchóon noo ña kini. Di'a nakí'o ndó mií ndó noo Ndios táto'on iin ñayuu ni nataki tein na ni xi'i. Ta nakí'o ta'ani ndó ñíi ndo noo Ndios, dá ná kakian iin ña'a kéchóon noo ña va'a. ¹⁴ Ko dándáki ka kuachi ndo'ó, dá chi ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley Moisés, ndaá di'a noo ndá'a ña maní Ndios vá ñó'o ndó viti.

Kúu yo na kée ña va'a kóni Ndios

¹⁵ Sa'á ñoó, ¿á kuu va ya'a yó keeá kuachi sa'á ña ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley ñoó, chi ndaá noo ndá'a ña maní Ndios vá ñó'o yó viti? Koó, o kúu ta'on. ¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña tá nakí'o ndó mií ndó ña kakuu ndó na kéchóon noo iin sato'o, dá kíán kánian kueídó'o ndó na, chi ñó'o ndó tixi ndá'a ná? Sa'á ñoó tá ná nakí'o ndó mií ndó tixi ndá'a kuachi kakuan sato'o ndo, dá kíán ni'í ndo ña kánian kuu ndo. Tído, tá ná nakí'o ndó mií ndó tixi ndá'a ña kóni Ndios, dá kíán ni'í ndo ña kandoo vii ndo noo ná.

¹⁷ Tído náki'o yu'u ndivé'e noo Ndios, dá chi va'ará ni sa ñó'o ndó tixi ndá'a kuachi, tído ni kandisa ndaá ndo xí'ín ndino'o níno ndo ña kúu to'on va'a ni natiin ndó. ¹⁸ Ta sa'á ña ni kankuei xoo ndó tixi ndá'a kuachi, sa'á ñoó ni kasandaá ndo kúu ndó na kée ña va'a kóni Ndios.

¹⁹ Ióí dákí'in tá'in dao to'on xí'ín ña dána'i noo ndo, dá chi sava'a ñaxintóni taa va kómí ndó. Chi táto'on ki'o ni nakí'o ndó ñíi ndo keean ña ka'an noo xí'ín ña xíxi ini tá sata, ki'o dión ta'ani nakí'o ndó mií ndó viti kee ndó ña va'a kóni Ndios, dá kasandaá ndo koo vii ndo noo ná. ²⁰ Chi tá ni sa ñó'o ndó tixi ndá'a kuachi, ni sa ndita xoo ndó noo ña va'a kóni Ndios. ²¹ Tído, ¿ndí kíán va'a ni ni'í ndo sa'á ña kini ni sa kee ndó, tá'an ña kedaá xí'ín ndó, dá xíka'an noo ndo viti? Chi sava'a ña ni'í ñayuu kée dión kíán kánian kuu na. ²² Tído viti sa ni kankuei xoo ndó tixi ndá'a kuachi, ta ni nduu ndó na kéchóon

noo Ndios. Ta ña va'a ni'i ndo noo Ndios kían ña koo vii ndo noo míi ná, ndi'i daá, dá ni'i ndo ña kataki chíchí ndó. ²³ Chì ya'i ni'i yo sa'á ña kée yó kuachi kúu ña kánian kuu yo. Tído ña va'a xi'o oon Ndios noo yo kúu ña ni'i yo ña kataki chíchí yó sa'á ña kándéé ini yo Cristo Jesús, ña kúu sato'lo yo.

7

Ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley Moisés

¹ ¿Á ko ná'á ta'on ndó, ñani, ndo'ó ña ná'á ndi ká'an ley, ña dándáki ley ñayuu sava'a nani takí ña ndéi na? ² Chì kían tátò'on kì'o ndó'o iin ñá'a ñi tandá'a, chì ndíko tá'an xí'ín yí'ian noo ley nani takí ra. Tído, tá ñi xi'i ra, dá kían ñi ndaxí vá ñá'a ñoó xí'ín yí'ian noo ley. ³ Tído tá ió takí yí'ian xí'an, ta ñi ñaki'in tá'an xí'ín iin ka ña, dá kían yá'an kéeán kuachi xí'ín ra ko kúu yí'ian. Tído tá ñi xi'i yí'ian, dá kían ñi nono nooan noo ley ñoó. Sa'á ñoó tá ñi tandá'an xí'ín iin ka ña, dá kían ko yá'a ta'an vaán kéeán kuachi.

⁴ Ta dión ta'ani ndó'o ndo'ó, ñani mií. Sa ñi xi'i va ndó noo ley sa'á ña ñi xi'i Cristo Jesús sa'a ndo, dá naki'in tá'an ndó xí'ín mií Jesús, ña ñi ñataki tein ña ñi xi'i, dá kuu kee yó ña va'a noo Ndios. ⁵ Chì tá ñi sa ndei yó sa kee yó ña kóni ñíi yo, xiní ndidaá kuachi kini sa katoó yo sa kee yó, chì ley sa dandóto ña kini ñó'o níyo yo, dá sa katoó yo kee yóan, ta ña ni'i yó sa'á ña sa kee yó ña yó'o kían ña kánian kuu yo, ní kúu. ⁶ Tído viti ñi kankuei xoo yó tixi ndá'a ley, chì sa ñi xi'i yo noo ña sa dandáki yó tá sata. Ta viti ñi ndu'u yó tixi ndá'a iin choon saá, ña kúu ña kóni Espíritu i Ndios, ta ko ñó'o ka yo tixi ndá'a ley yatá.

Yó'o ká'an Pablo sa'á kuachi nákaa ini na

⁷ ¿Ndi kaa yo viti? ¿Á ko ta'ón ña va'a kúu ley yó'o? Koó, ko ta'ón dión kían. Tído ko ní sá na'á ta'on yu'u ndí kían kúu kuachi tá ko ní dána'a ley nooí. Chì ndi koo kandaá ini yu'u ña ko kánian katoó ña'a kómí dao ka ñayuu tá ko ní kaa ley di'a xí'ín: “Ná dá'a ni katoó ndo ña'a kómí dao ka ñayuu.” ⁸ Tído tá ñi kandaá ini ña dión sa'ándá ley choon, kuachi nákaa ini ñi kedaá xí'ín, dá ñi kasá'á katoó cháá kai kakomí ña'a dao ka ñayuu. Chì tá ko ní sá na'í ley, iin ña'a ko sá taki va sa kuu kuachi nooí. ⁹ Tá sa na'á ñi ka'ín ña va'a ñi sa ioi xí'ín Ndios, chì ko ní sá na'í choon sa'ándá ley ña. Tído tá ñi kandaá ini choon sa'ándáan, dá ñi ñaní'i ndéé cháá ka ví kuachi kéei, ta ñi kandaá ini ña kánian kuui. ¹⁰ Ñi xi'o Ndios choon yó'o noo yo, dá kandeí va'a yó. Tído ña yó'o di'a ñi kedaá xí'ín yu'u, dá ñi kandaá ini ña kánian kuui noo Ndios. ¹¹ Chì ñi tiin ndaa ña kúu kuachi choon sa'ándá ley, ta ñi dandá'áví'ian yu'u. Sa'á ñoó kuachi yu'u kían ñi kedaá xí'ín, dá ñi xi'i noo Ndios ñi kee choon sa'ándá ley. ¹² Tído mií'ian ndaa ña i kúu ley yó'o, ta choon sa'ándáan kúu ña i, ta kían ña ndaa xí'ín ña va'a.

¹³ Sa'á ñoó, ¿á ley va'a yó'o kían ñi kedaá xí'ín yu'u ña kánian kuui? Koó, chì ñi na'a kuachi mií'ian ña kían ña kini, chì mií'ian ñi xi'o ña kánian kuui ñi kee ley va'a yó'o. Ta sa'á ña kée ña kúu kuachi dión xí'ín ley yó'o, sa'á ñoó ná'an mií'ian ña kini nda'o ña. ¹⁴ Chì ná'á yó ña iin ña i ñi kii noo Ndios kúu ley, tído yu'u kúu iin ña ñayuu yó'o, chì nákaa tixi ndá'a kuachi. ¹⁵ Ko kandaá ta'on ini yu'u ña kéei. Chì ko kéei ña va'a ká'ín kee. Di'a ña ko náta'an ini kee, dión kéei. ¹⁶ Tá kéei ña ko kóni kee, dá kían nákonij ña iin ña va'a nda'o kúu ley. ¹⁷ Chì o duú mií ka yu'u kée ña kini. Kuachi nákaa ini vei kían kedaá xí'ín, dá kéei ña. ¹⁸ Ta ná'á vá yu'u ña ko ta'ón ña va'a nákaa ini, ta ña yó'o ká'ín sa'a ñíí. Chì mií'ian ndaa ká'ín kee ña va'a, tído ko kándéé ta'oin kee ña. ¹⁹ Dá chì ko kée ta'on yu'u ña va'a ká'ín kee. Di'a ña kini, ña ko ká'ín kee, ñoó di'a kée yu'u. ²⁰ Chì tá kée yu'u ña ko ká'ín kee, dá kían o duú ta'ón mií yu'u kée ña. Kuachi nákaa ini vei, ñoó vá kían kedaá xí'ín, dá kéei ña.

²¹ Ta ña yó'o kían ndó'i tá ká'ín kee ña va'a, chì ña kini nákaa ini, ñoó kían sadí nooí.

²² Ta ndino'lo ini mií náta'an ini xiní choon sa'ándá ley Ndios, ²³ tído ió iin ka ña'a ndó'i, chì ña kóni ñíí naá tá'an xí'ín ña va'a kóni ñaxintóní. Ta kúu kándéé vá ña kóni ñíí náchi'an yu'u tixi ndá'a kuachi.

²⁴ ¿Nda'í kúu ví yu'u! ¿Nda'í yoo ví dáka'ki yu'u tixi nda'á kuachi kóni ñíí, ña né'e ña kua'ín kuui? ²⁵ Tído náki'lo yu'u ndivé'e noo Ndios sa'á ña ñi kee Jesucristo, ña kúu sato'lo

yọ. Ta di'a ndó'i: xí'ín ñaxintóní kéei choon sa'ándá ley Ndios, tído ñíí kían nákaa i i táxi ndá'a kuachi.

8

Ña yó'o kúú ña va'a xí'o Espiritu i Ndios noo yo

¹ Ta viti kían kọọ ká kuachi yó noo Ndios sa'a ña iin ni nduu yó xí'ín Cristo Jesús, chi kọ ndéi ká yọ kee yó ña kóni ñíi yo, ndaá ndéi yó kée yó ña kóni Espiritu i Ndios. ² Chi Espiritu i Ndios, na xí'o ña kataki chíchí yó sa'a Cristo Jesús, noón kúú na ni taó xóo yu'u tixi nda'a kuachi, xí'ín noó ña kánian kuui. ³ Chi kọ ní kándeé ta'on ley taó xóoan yó tixi nda'a kuachi, chi kọ ní kándeé yó kee yó choon sa'ándáan. Sa'a ñoó ni tanda'a Ndios de'e maní ná ni kii na ñayuu yó'o, ta ni nduu na iin taa ñayuu yó'o táto'on kúú mií yó, na kómí kuachi. Chi ni kii na nakuido na kuachi yó, dá ni kuu ni taó xóo na yó tixi ndá'an. ⁴ Ta kí'o dión ni kándeé ná ni daxínkọọ ndi'i na choon sa'ándá ley Ndios sa'a yóó, na kọ ndéi ká kee ña kóni ñíi, ndaá ndéi yó kée yó ña kóni Espiritu i Ndios.

⁵ Ta ñayuu ñó'o tixi nda'a ña kóni ñíi ná, noón kúú na ndí'i cháá ká ini kee ña kóni mií ná. Tído na ñó'o tixi nda'a Espiritu i Ndios, noón kúú na ndí'i cháá ká ini kee ña kóni mií Espiritu. ⁶ Chi ñayuu ndí'i ini kee ña kóni ñíi ná, noón kúú na ni'í ña kuu na. Tído ñayuu ndí'i ini kee ña kóni Espiritu i Ndios, noón kúú na ni'í ña kataki chíchí ná, xí'ín ña koo va'a ini na. ⁷ Chi ña kini kóni ñíi yo, ñoó kían naá tá'an xí'ín ña kóni Ndios, dá chi kọ kónian kueídó'an choon sa'ándá na, ta kọ kátí'aan keean ña. ⁸ Sa'a ñoó na ndéi kée ña kóni ñíi ná, noón kúú na o kándeé ña nata'an ini Ndios koni ñaá ná.

⁹ Tído ndo'ó, kọ ndéi ká ndo kee ndó ña kóni ñíi ndo, ndaá ndéi ndó kée ndó ña kóni Espiritu i Ndios, tá miían ndaa ío na ini ndo. Tído tá ío iin káa ndó kọ ñá'a kakomí Espiritu Cristo ini níó ndo, dá kían kọ kúú ta'on ndó kuendá na. ¹⁰ Tído tá ío Cristo ini ndo, dá kían sa ni xi'i va ñíi ndo noó kuachi, tído takí va espíritu ndo, chi sa ni kandoo vii ndó noo Ndios. ¹¹ Tá miían ndaa ío Espiritu na ni danátaki Jesús ini ndo, dá kían na ni danátaki Cristo Jesús tein na ni xi'i, noón ta'ani kúú na danátaki yikí koño ndo kée Espiritu i ná, na ío ini ndo. ¹² Sa'a ñoó, ñani miíi, kánian kee yó ña kóni Espiritu i Ndios, ta kọ káni kaan kee yó ña kóni ñíi yo. ¹³ Chi tá ndéi ndó kée ndó ña kóni ñíi ndo, dá kían kánian kuu va ndó. Tído tá dándí'i ndó ña kini kóni ñíi ndo xí'ín ndée Espiritu i Ndios, dá kían kataki chíchí ndó.

¹⁴ Chi ndidaa na xí'o mií ña kandaka ñaá Espiritu i Ndios, noón ndisa kúú de'e Ndios. ¹⁵ Dá chi kọ ní nátiin ndó iin espíritu, tá'an ña kedaá xí'ín ndó, dá kaño'o tuku ndó tixi nda'a ña yu'u ndo. Di'a ni natiin ndó Espiritu i. Ta mií ná ni ndee ndó de'e Ndios. Ta mií ná kedaá xí'á, dá káyu'ú yó na di'a: "Tatá ló'o mií." ¹⁶ Ta Espiritu i Ndios kúú na xí'o kuendá noo espíritu mí yó ña miían ndaa kuiti kúú yó de'e Ndios. ¹⁷ Ta sa'a ña kúú yó de'e Ndios, sa'a ñoó ni'í ta'ani yó ña ni kaa Ndios kí'o na noo yo, ta natiin nduu yoán xí'ín Cristo. Tá ná ndo'o naní níó yo sa'a ná, táto'on ni ndo'o mií ná, dá kían natiin nduu yo ñaño'ó xí'ín ná noo ndato káa induú.

¹⁸ Tído yu'u kúú ra kándaá ini ña o náki'in tá'an ta'an vaan ña ndó'o níó yo tiempo viti xí'ín ña ndato téi koni yo na'a Ndios noo yo chí noo. ¹⁹ Chi ndati kíi ndidaa ña'a ni kava'a Ndios ña kasandaá kuu na'a Ndios ndá yoo kúú de'e na. ²⁰ Ta ndidaa ña'a ni kava'a Ndios ni ni'í tá'i ña tuuán. Tído o duú sa'a ña kóni miían ndó'an dión, dá chi kí'o dión ni koni mií Ndios kee na xí'an. Tído ni xi'o na tandeé iní ña kasandaá iin kuu, ²¹ dá taó xóo naan tixi nda'a ña kua'an tuuán, dá natiin ña ndato kooan táto'on kí'o ndato téi kandeí na kúú de'e Ndios.

²² Chi sa ná'á yó ña sa ndidaa kúú vá ña'a ni kava'a Ndios nda'í tána viti, ta ndó'o naní níó ña táto'on kí'o ndó'o iin ñá'a tá kua'an kaki de'an. ²³ Ta o duú sava'a iin tó'on ña yó'o ndó'o dión. Chi dión ta'ani ndó'o yóó, na ni natiin Espiritu i Ndios, ta na yó'o kúú ña va'a mií noó ni xi'o Ndios noo yo. Ta nda'í ta'ani tána ini yo, chi ndati kíi yo ña na'a Ndios ña kúú yó de'e na, dá ndesaá na yikí koño yo. ²⁴ Chi ni natiin yó tandeé iní yó'o tá ni káki yó noó kuachi yo. Tído tá ío tandeé iní yo xí'ín ña'a ío noo yo, dá kían kọ ta'ón tandeé

iní kían. Chì tá íó ña'a noo yó, ¿ndá choon kandati yóan? ²⁵ Tído tá ndáti yó iin ña'a ko ndé'á, dá kían kánian kandati kueé yoán.

²⁶ Ta di'a ta'ani kée Espíritu iì Ndios chindeé ná yó, chì ko kátì'a yó ka'an yó xí'ín Ndios táto'on kì'o kánian kee yó. Sa'á ñoó nda'í tána mií Espíritu iì Ndios seí nda'í na sa'a yó noo Ndios. Ta ko ní'ì yó to'on nakanió sa'á ña ká'an na xí'ín Ndios. ²⁷ Ta ná'á vá Ndios ndi káa ní'ò ñayuu. Sa'á ñoó kándaá va'a ini na ndi kían kóni Espíritu iì ná, dá chì mií Espíritu kúu na seí nda'í sa'á ñayuu mií ná táto'on kì'o náta'an ini mií Ndios.

Kándéé yó xí'ín ndidaá ña ndó'o yó kée Ndios

²⁸ Ta sa ná'á vá yó ña sa'á ña kóni yó Ndios, sa'á ñoó ndidaá kúu vá ña'a ndó'o yó ndúuan ña va'a kée mií Ndios, chì nì kaxi ñaá mií ná táto'on kì'o nì chikaa ini mií ná koo.

²⁹ Chì nda rá mií sa'a vá ná'á Ndios ndá yoo kakuu ñayuu na, ta nda daá vá nì saki na noón kakuu na táto'on kì'o kúu de'e mií ná, dá kían de'e mií ná ná kakuu de'e kúu noó noo ndidaá kúu ñayuu nì nduu ñani na. ³⁰ Chì ñayuu nì saki mií Ndios nda rá mií sa'a, na yó'o ta'ani kúu na nì nakana mií ná. Ta na nì nakana na ñoó, noón kúu na nì nduvii ná. Ta na nì nduvii ná ñoó, noón kúu na ní'ì ñaño'ó noo mií ná noo ndato káa chí induú.

³¹ ¿Ndi kaa yó sa'a ña yó'o, viti? Tá íó Ndios xí'ín yó, ¿ndá yoo kandeé xí'ín yó, tá dáá?

³² Ta ko ní kádì'inda ta'on Ndios de'e na, di'a nì nakì'o ñaá ná nì xì'ì na sa'a yó. Sa'á ñoó miían ndaa ni'ì nduú yó ndidaá kúu ña va'a xí'ín de'e na. ³³ ¿Ndá yoo kandeé chinóo kuachi yóo, na nì kaxi mií Ndios? Chì mií vá Ndios kúu na nì dankoo vii yó noo mií ná.

³⁴ Ta, ¿ndá yoo ví kandeé ka'an ña kánian kuu yó sa'á kuachi yó? Chì Cristo kúu na nì xì'ì sa'a yó, ta kúu nì nataki na, ta ío na xoo kuá'a tatá Ndios seí nda'í na sa'a yó. ³⁵ ¿Ndí kían kandeé ña dankoo Cristo ña kú'u ini na sa'a yó? ¿Á kandeé tandó'ó, o ña kúnda'í ini yó, o ña kéndava'a ñayuu xí'ín yó, o ña ko ní'ì yó ña'a kasá'an yó, o ña koó dá'on kandixi yó, o ña io ña kuu yó, o ña ka'ání ñayuu yó xí'ín espada? ³⁶ Koó, dá chì di'a ká'an tuti iì Ndios: Sa'á ña kándisa ndu'u mií ní, sa'á ñoó ndidaá kuu ndúkú ñayuu ndu'u ka'ání ná.

Táto'on kì'o káxi na léko ka'ání ná, kì'o dión kée na xí'ín ndu'u.

³⁷ Tído noo ndidaá kúu tandó'ó yó'o, di'a nì kandeé vá yó nì kee Cristo, na kú'u ini sa'a yó. ³⁸ Sa'á ñoó kándéé ká'ano inii ña ni iin tó'ón ta'on ña'a o kándéé ña dankoo Ndios ña kú'u ini na sa'a yó. Ni ña kuu yó, ni ña kataki yó, ni ángel ndéi noo Ndios, ni ña né'e choon, ni ña kómí ndéé chí induú, ta ni ña'a ndó'o yó viti, ta ni ña'a vei ndo'o yó chí noo,

³⁹ ta ni ña ío noo díkó, ni ña ío nda maá tji ñó'o, ta ni iin tó'ón ka ña'a nì kava'a Ndios o kándéé ña dankoo na ña kú'u ini na sa'a yó, chì ná'a na ña kú'u ini na sa'a yó sa'á ña nì kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yó.

9

Ká'an Pablo ña nì kaxi Ndios na Israel kakuu na ñoo na

¹ Ña ndaa ndisa kúu ña ko'ín ka'ín xí'ín ndó sa'á ña kúu kuendá Cristo. Ta ko ká'an ta'on yu'u ña to'ón, chì Espíritu iì Ndios kúu na ndáka ña nákanii inii, ta xí'o na kuendá ña dión kían. ² Chì miían ndaa kúnda'í nda'o inii, ta daá kuití vá u'u nímaí sa'á na ñooi.

³ Ta ío yu'u ña tai chi'ain noo Ndios, ta nataó xoo na yu'u noo Cristo tá dión chindeéan na Israel, na kúu na ve'e mií. ⁴ Chì kúu ná na ve'e ta Israel, ta nì ndee ñaá Ndios na ñoo mií ná, ta nì xini xí'ín noo ná táto'on kì'o náye'e ndaa Ndios, ta nì kandoo Ndios xí'ín ná ña kemáni ñaá ná, ta nì xì'o na ley na noo ná, ta nì daná'a ta'ani na noo ná ndi kee na kandaño'o ndisa ñaá ná, ta nì xì'o na to'on na ña kee na ña va'a xí'ín ná. ⁵ Ta ñayuu yó'o ta'ani kúu na ve'e na sá'ano nì sa ndei sa na'á, ta tein na ve'e yó'o nì kana Cristo, na kúu Ndios dándáki ndidaá tá'an ña'a. Ta daá kuití kánian natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

⁶ Ná dá'a ni ka'án ndó ña ko ní dáxínkoo Ndios to'on nì xì'o na noo ná, dá chì o duú ndidaá na Israel kúu ñayuu nì kaxi Ndios. ⁷ Dá chì o duú ndidaá na ve'e Abraham kúu ñayuu Ndios, dá chì di'a nì kaa Ndios xí'ín Abraham: "Xí'ín sava'a de'e Isaac kakuu na ve'ón." ⁸ Sa'á ñoó o duú ndidaá na ve'e Abraham kúu de'e Ndios. Di'a kúu ná de'e Ndios sa'á ña nì xì'o Ndios to'on na noo Abraham, ta noón ndisa kúu na ve'e Abraham. ⁹ Dá chì

di'a va ni kaa Ndios tá ni xi'o na to'on na noo Abraham: "Nata'an noo kuía, dá nandió kooi kasaai, kúu sa ni kaki va de'e Sara."

¹⁰ Ta o duú ña yó'o oon ni xi'o ña kándaá ini yo ña dión kián. Dá chi ni tuu ta'ani Rebeca, na ni sa kuu ñadi'í tatá sá'ano yo Isaac, ñó'o de'e na, ta kuátí ni sa kuu xi. ¹¹ Ta nda rá ko ñá'a kaki de'e Rebeca, ta nda rá ko ñá'a kee xi ña va'a, o kee xi ña kini, nda daá vá ni saki ini Ndios kaxi na iin xi. Chi ko kémáni ná yó sa'á ña va'a kée yó, di'a kée na ña ni chikaa ini mií ná. ¹² Dá chi tá ko ñá'a kaki xi, dá ni kaa na xí'ín Rebeca: "Ta de'ón mií noo, di'a koni kuáchí xí noo de'ón ta ló'o." ¹³ Chi di'a kaá ta'ani tuti i Ndios: "Ni ku'u inii sa'a Jacob, ta ni kañó'í Esaú."

¹⁴ Sa'á ñoó, ¿ndi kaa yo viti? ¿Á ko keyíko ndaa ta'on Ndios choon, ndani? Koó, ko ta'ón dión kián. ¹⁵ Chi di'a ni kaa Ndios xí'ín Moisés: "Ko'in ku'u inii sa'á na ni chikaa ini mií ku'u ini sa'a, ta ko'in ki'o ndeé inii sa'á na ni chikaa ini mií ki'o ndeé ini sa'a." ¹⁶ Sa'á ñoó ko kú'u ini Ndios sa'á ñayuu sa'á ña kóni ñayuu ñoó ña kee Ndios dión, o sa'á ña va'a kée na. Di'a kú'u ini Ndios sa'á ñayuu ni chikaa ini mií ná ku'u ini na sa'a. ¹⁷ Dá chi di'a ká'an tuti i Ndios sa'á ña ni ka'an na xí'ín rey Faraón: "Ni xi'oi ña kakuu yo'ó rey, dá na'i choon ió noo ndá'í xí'ín mií'ón, dión, dá ná kandaá ini ndidaá tá'an ñayuu ndei ñayuu yó'o ña yu'u kúu Ndios", kaá na. ¹⁸ Sa'á ñoó kú'u ini Ndios sa'á ñayuu ni ka'an mií ná, ta kékaxí ná ní ñayuu, na ni chikaa ini mií ná kekaxí ná.

¹⁹ Sa'á ñoó, ndá ndi kuu kaa dao ndo'ó xí'ín yu'u: "¿Ndiva'a ká'an Ndios ña kómí yo kuachi tá ki'o dión kée na, tá dáá? ¿Ndá yoo kandeé chituu ña ni chikaa ini mií Ndios kee na xí'á?" ²⁰ Tído di'a kaá yu'u xí'ín ndó: ¿Ndí kián kúu ndo'ó, xini ndó? ¿Ndiva'a kañó'ó ndó ña kée Ndios? ¿Á kuu ka'an iin kidi ñó'o xí'ín taa ni kava'an: "¿Ndiva'a ni kava'a ní yu'u dión?" ²¹ ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña ió choon noo ndá'a taa kava'a kidi ña kava'a raan táto'on ki'o ká'an mií rá kooan? Dá chi iin tó'ón dini noo ndei'i kuu va kava'a ra iin kidi luu káa, ta kuu kava'a ta'ani ra iin ka kidi oon.

²² Ta dión ta'ani kée Ndios, dá chi kóni na na'a na táto'on kée na tá xido ini na kée kuachi, ta kóni ta'ani na na'a na choon ká'ano né'e na, sa'á ñoó ni sa ndati na ñayuu xí'ín ña kúeé ió ini na, tá'an ñayuu kedaá xí'ín ná, dá xido ini na, tá'an ñayuu kánian ni'í ña naá ná. ²³ Dá chi sa'á ña kóni na dána'a na táto'on ki'o ká'ano kúu choon kómí ná, sa'á ñoó ni kémáni ná ñayuu, na ni chikaa ini mií ná ku'u ini na sa'a, ta ni kenduu na ñayuu ñoó nda rá mí sa'a ña kián kandeé na nda noo náye'e ndaa. ²⁴ Ta ni kana Ndios ñayuu ñoó, ta ñayuu ñoó kúu yó, chi ko ní kána na sava'a na Israel, di'a ni kana ta'ani na na ko kúu na Israel. ²⁵ Dá chi di'a ká'an tuti ni taa profeta Oseas sa'á ña ni ka'an Ndios:

Ko'in ndeei ñayuu mií, na ko ní sá kuu ñayuu,
ta kandoo mani ñayuu ko ní sá io mani nooí.

²⁶ Mií mií xían noo ni ka'an Ndios xí'ín ná:

"O duú ta'ón ñayuu yu'u kúu ndo'ó",

mií ñoó kasandaá ña kanani ná kakuu na de'e Ndios takí.

²⁷ Ta di'a kua'an ña ni taa profeta Isaías sa'á na Israel: "Va'ará táto'on ki'o kua'a kúu ñotí ndei yu'u taño'o ná kakuu de'e na ñoo Israel, tído iin tu'u ló'o va na kaki. ²⁸ Dá chi sato'o yo Ndios kúu na ndaká kuendá noo iin rá iin ñayuu, ta keyíko ndaa na sa'a ná, ta yachi nda'o kee na dión." ²⁹ Ta ni kaa ta'ani Isaías di'a:

Tá ko ní ku'u ká'ano ini Ndios, na kómí choon noo ndidaá ángel, sa'á ndu'u,

dá kián naá ndí'i va na sá'ano ve'e yó táto'on ki'o ni ndo'o na ñoo Sodoma xí'ín na ñoo Gomorra, ní kúu.

Kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándéé iní yo ná

³⁰ ¿Ndi kaa yo sa'á ña yó'o, viti? Kándaá ini yo ña ko ní nándukú na ko kúu na Israel ña kakuu na ñayuu ndaa noo Ndios, tído ni dankoo vii ña Ndios noo mií ná, ta ni kandoo vii ná noo ná sa'á ña ni kandeé ini ñaá ná. ³¹ Tído na Israel ni ndukú ña kendaá na choon sa'ándá ley, dá kandoo vii ná noo Ndios. Tído ko ní kándéé ta'on na. ³² Ta, ¿ndiva'a ni ndo'o na dión, ká'an ndó viti? Dión ni ndo'o na, dá chi ko ní nándukú ná ña kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kandeé iní ñaá ná. Di'a ni ndukú ná kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña

kée na choon sa'ándá ley. Sa'á ñoó ni kachi'i sá'á ná ni kee yuu ni chindú'u Ndios. ³³ Dá chi di'a kaá tuti ii Ndios:

Ko'in chindu'í iin yuu chí ñoo Sion di'a,
dá ná kachi'i sá'á ñayuu ko xín kandísa ñaá,
dá ná kuei na noó ña koon na mií ná.

Tído na kándísa yuu yó'o, ni iin kuu ta'ón o káka'an noo ná keean.

10

¹ Ñani mií, miífan ndaa kuiti kóni nda'o yu'u xí'ín ndino'o iniñ ña ná kasandaá na Israel káki na, ta ki'o dión xíkai noo Ndios sa'a ná. ² Chi xí'o ndaa kuendá ña ndí'i nda'o ini na kee na ña kóni Ndios, tído ko ná'á ta'on na ndi kee na, dá nata'an ini Ndios, ³ chi ko nákonni na ña ni kee Ndios, dá dánkoo vii ná ñayuu noo mií ná. Di'a ndí'i nda'o ini na Israel kandoo vii ná noo Ndios xí'ín ndée mií ná. Ta sa'á ña kée na dión, sa'á ñoó ko xí'o na mií ná ña dánkoo vii ñaá Ndios. ⁴ Dá chi mií Cristo kúu na ni daxínkoo choon sa'ándá ley, dá kían kandoo vii ndidaá ñayuu kándísa Cristo noo Ndios.

⁵ Dá chi di'a ni taa Moisés sa'á ñayuu ndúkú kandoo vii noo Ndios sa'a ley: “Na kándée kée ndi ndi'i kui choon sa'ándá ley, noón kúu na ni'í ña kataki na keean.” ⁶ Tído ká'an tuti ii Ndios ña kándoo vii yo noo Ndios sa'á ña kándée iní yo ná, chi di'a kaáan: “Ná dá'a ni ka'án ndó ini níyo ndo: ¿Ndá yoo ví kaa induú ki'in ña? (Tá kaá ndo dión, dá kían kénóo ndó Cristo, na ni kii induú.)” ⁷ Ta ná dá'a ni ka'án ndó ini níyo ndo: ¿Ndá yoo ví noo nda maá tixi ñó'o ki'in ña?” (Tá kaá ndo dión, dá kían ko nákonni ndo ña ni nataki Cristo.) ⁸ Dá chi di'a va kaá tuti ii Ndios sa'á ña yó'o: “Tein mií ndó xaan va ió to'on va'a, chi ini yú'u vá ndó, ta ini níyo vá ndó nákaa to'on va'a yó'o.” Ta dána'a ndu to'on va'a yó'o noo ndo, dá kandeé ini ndo Jesús. ⁹ Chi tá nákonni ndo xí'ín yú'u ndo ña Jesús kúu sato'o noo ndidaá tá'an ña'a, ta kándísa ndó xí'ín ndino'o ini ndo ña ni danátaki ñaá Ndios, dá kían ni'í ndo ña káki ndó. ¹⁰ Dá chi sa'á ña ndino'o ini ndo kándísa ndó Jesús, sa'á ñoó kándoo vii ndo noo Ndios. Ta sa'á ña nákonni ndo ná xí'ín yú'u ndo, sa'á ñoó koni ndo káki ndó. ¹¹ Ta di'a ká'an ta'ani tuti ii Ndios: “Ndi ndaa mií na kándísa ñaá, ni iin kuu ta'ón o káka'an noo ná”, kaáan. ¹² Chi iin nóo kúu ndidaá ñayuu noo Ndios, á mií ná kúu ná na Israel, o koó, chi iin tó'ón mií vá Ndios kúu sato'o noo ndidaá yó. Ta va'a nda'o ini na xí'ín na nákonni ñaá. ¹³ Dá chi di'a kaá tuti ii Ndios: “Ta ndi ndaa mií ñayuu nákonni ña Ndios kúu sato'o na, noón kúu na ni'í ña káki na.”

¹⁴ Ta, ¿ndi kee na nakoni na sato'o yo tá ko ñá'a kándísa ñaá ná? Ta, ¿ndi koo kándísa ñaá ná tá ko ñá'a kueídó'o na sa'a ná? Ta, ¿ndi koo kueídó'o na sa'a ná tá ko íin na dána'a noo ná? ¹⁵ Ta, ¿ndi koo ko'on na dána'a na tá ko íin na tanda'a ñaá ko'on na? Chi di'a kaá tuti ii Ndios: “Ndiká'án ví sa'á na xionoo kásto'on sa'a ndi kee ñayuu koo va'a na xí'ín Ndios, chi xionoo na dána'a na to'on va'a.”

¹⁶ Tído o duú ndidaá na Israel ni kándísa to'on va'a yó'o, dá chi di'a kaá Isaías: “Sato'o ndu, Ndios, ¿ndá yoo ví ni kándísa to'on ni daná'a ndu'u?” ¹⁷ Miífan xínñó'ó ñayuu kueídó'o na to'on va'a, dá kuu kandeé iní na Jesús, ta to'on va'a yó'o kían ká'an sa'a Jesús. ¹⁸ Tído ndátó'ón yu'u ndo'ó: ¿Á ko ñá'a ta'on kueídó'o na Israel to'on va'a yó'o, ká'án ndo'ó? Koó, dá chi di'a kaá tuti ii Ndios:

Yó'o yó'o va ni kankuei na xionoo na dána'a na to'on va'a yó'o iin ní kúu ñayuu,
nda noo xíká cháa ka ñayuu yó'o ni kasandaáan.

¹⁹ Ta ndátó'ón ta'anii ndo'ó: ¿Á ká'án ndó ña ko ní kándaá ta'on ini na Israel ndi dándáki to'on va'a yó'o? Ka'i ndó ña ni taa Moisés sa'a ná:

Ko'on yu'u ki'oi ña koo kuión ini ndo sa'í xí'ín dao ka ñayuu, dá chi ndee yu'u na ñayuu mií,

ta ko'in dákuidó iniñ ndo'ó xí'ín ñayuu koó ñaxintóni.

²⁰ Ta ni xí'o ndeé iní Isaías ni ka'an na di'a xí'ín na ñoo Israel:

Di'a kaá Ndios:

Ni sonó vá yu'u ña kían ni naní'i ñaá dao ka ñayuu,
va'ará ko nándukú ná yu'u,

ta ni na'a yu'u miíi noó na ko ndátó'ón sa'í.

²¹ Tído di'a ni kaa Ndios ká'an na sa'á na Israel: "Tin ní ndii yaká ni chineei ndá'í, dá chindeéi iin ñoo ko seídó'o noo ká'in, iin ñoo ká'ño'ó noo ká'in."

11

Ni taó xoo Ndios iin tu'u na Israel, ta noón kúú na kándisa ñaa

¹ Sa'á ñoo ndátó'ón ta'anii ndó'ó: ¿Á ká'an ndó ña ni ñankoo ndá'a vá Ndios na ñoo na, tá dáá? Koó, ko ta'ón dión kían. Dá chi iin ta ñoo Israel ta'ani kúú yu'u, dá chi na ve'e Abraham ta'ani kúú, ta nákaa ta'anii tein na ve'e Benjamín. ² Ta ko ní ñankoo ndá'a ta'on Ndios na ñoo na, tá'an na ni kaxi na nda mií sa'a. ¿Á ko ndúsaá ta'on ini ndo ña ká'an tuti i Ndios sa'a profeta Elías tá ni ka'an kuachi na sa'á na Israel noo Ndios? Chi di'a ni kaa na: ³ "Sato'i, ni sa'áni ndí'i ra profeta ní, ta ni ñakóon ra noo náa ní, ta ndadá iin tó'ón vá yu'u ni kandoo xoo mií ní. Ta viti ndí'i ini ra ña kían ka'áni ta'ani ra yu'u."

⁴ Ta, ¿á ndúsaá ini ndo ña ni kaa Ndios xí'ín Elías? Chi di'a ni kaa na: "O sa nákani inon, dá chi sa ni kaxi xoo va yu'u usa mil ta Israel, tá'an ra ni iin kuu ko ní nákuíta xiti noo yoko Baal", kaáan. ⁵ Ta dión ta'ani kían tiempo viti, dá chi ni taó xoo ta'ani Ndios iin tu'u na Israel, chi ni kaxi ñaa ná, ta iin ña maní kían ña ni kee na dión. ⁶ Sa'á ñoo, tá kían sa'á ña maní ni kee Ndios, dá kían ko kían sa'á ña ni kee ñayuu ñoo ña va'a. Dá chi tá ní kaxi ñaa ná sa'á ña ni kee na ña va'a, dá kían ko kúú kaan iin ña maní.

⁷ Sa'á ñoo, ¿ndi kaa yo sa'á ña yó'o viti? Miían ndaa sa ñandukú na Israel ña nata'an ini Ndios koni ñaa ná, tído ko ní kándeé ta'on na. Sava'a na ni taó xoo mií Ndios, noón kúú na ni ni'an. Tído dao ka noón kúú na ni ndukaxí nío. ⁸ Dá chi di'a kaá tuti i Ndios: "Ni xí'o Ndios iin ñaxintóni xixi noo ná, ta ni xí'o na nduchí noó ko túu noo ná, ta ni xí'o na do'o ko táj noo ná. Ta kí'o dión kían nda tiempo viti." ⁹ Ta di'a ta'ani ni kaa David:

Ta víko ná'ano kée na ná nduuan iin dei xí'ín iin ñóno noo ná, dá kachi'i sá'a ná, ta kuei na noón, dá ná ndo'o cháá ka nío ná.

¹⁰ Ta ná kukuaá noo ná, dá o koni ka na, ta ná kutódo sata ná kee ndidaá kuachi ndído na. Ta dión ná kandoo na iin íchi, kaáan.

Ko'on Ndios dáka'ki na ñayuu ko kúú na Israel

¹¹ Ta ndátó'ón ta'anii ndó'ó: ¿Á ká'an ndó ña sa'á ña ni kachi'i sá'a na Israel, sa'á ñoo ni kuei chíchí ná? Koó, ko ta'ón dión kían. Dá chi sa'á ña ni kee na kuachi ñoo, sa'á ñoo ni sonó Ndios noo na ko kúú na Israel ña kaxi na, dá ná kekuión ini na Israel sa'a ná. ¹² Ta sa'á ña ni kee na Israel ñoo kuachi, sa'á ñoo ni kee Ndios iin ña maní ká'ano xí'ín na ko kúú na Israel. Ta sa'á ña ni tuú na Israel noo Ndios, sa'á ñoo ni keva'a cháá ka na ko kúú na Israel. Ta kúú ndato ka ví ko'on Ndios kee na xí'á tá ná kasandaá kuu ndu'u na Israel tixi ndá'a Ndios.

¹³ Ta viti kónij ka'in xí'ín ndo'ó, na ko kúú na Israel. Yu'u kúú iin apóstol, na ni tanda'a Ndios né'e to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, ta ndí'i nda'o ini ñaxinkoo va'i choon yó'o, ¹⁴ dá chi kónij ña ná kukuión ini na ñooi sa'á ña maní ni kee Ndios xí'ín ndó, dá ná koni dao na kaxi na. ¹⁵ Dá chi sa'á ña ni ñankoo xoo Ndios na Israel, sa'á ñoo ni ni'i dao ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña kandeí va'a na xí'ín ná. Tído, ¿ndi koo tá ná nandió koo Ndios naki'in tá'an va'a na xí'ín na ñoo Israel? Kakian táto'on kí'o ni ñataki na tein na ni xi'i.

¹⁶ Tá ña i kúú tá'í yusa ni taó ná mií noo dokó ná noo Ndios, dá kían ña i ta'ani kúú cháá ka yusa ni kandoo ñoo. Chi tá i yo'o iin yito, dá kían nda ndá'a ra i. ¹⁷ Chi kían táto'on ni sa'anda Ndios dao ndá'a yito, ta ndo'ó, va'ará kúú ndó táto'on nda'a yito olivo yukú, tído ni chirndaa Ndios ndo'ó yika iin yito olivo va'a noo ni ta'anda ñoo. Ta yo'o mií rá xito ndo'ó, ta ndato takí ndo kéean. ¹⁸ Ta ná dá'a ni ka'an táyí ndó noo ndá'a yito, ña ni sa'anda Ndios ñoo. Kaño'o ini ndo ña ko xito ta'on ndó yo'o yito ñoo. Di'a yo'o yito ñoo vá xito ndo'ó. ¹⁹ Ndá ndi kuu kaa ndo ña ni sa'anda na ndá'a yito ñoo, dá ná chirndaa na mií ndó. ²⁰ Ndaa va ni sa'anda ñaa Ndios, chi ko ní kándisa ta'on na Jesús. Ta ndo'ó, sa'á ña kándéé ini ndo Jesús, sa'á ñoo tándaa ndo ndika yito ñoo viti. Tído ná dá'a ni kuryí ndó. Va'a cháá ka kua'án ndo yu'ú ndo Ndios. ²¹ Dá chi tá ko ní xí'o ká'ano ini Ndios sa'a

mií mií ndá'a yító ñoó, dá kían ni ndo'ó o kí'o ká'ano ini na sa'a. ²² Kana'á ndó ña va'a nda'o ini Ndios, tído ka'í nda'o dándó'o na níó na saá ini. Sa'á ñoó ni dandó'o na níó na Israel, na kó ní xíin kandísa, ta ni keva'a na xí'ín ndó sa'á ña kándísa ndó Jesús. Tído tá ná dánkoo ndó ña kandísa ndó na, dá kían ko'on na ka'anda na ndo'ó tát'on ni kee na xí'ín mií mií nda'á yító ñoó. ²³ Tído tá ná dánkoo na Israel ña saá ini na, ta ná kandísa ndaa na Jesús, dá kían ko'on Ndios nachirndaa tuku ñaá ná noó ni sarndaa na, dá chī ió choon noo ndá'a ná ña kee na dión. ²⁴ Dá chī ni sa'anda Ndios ndo'ó noo ndá'a yító olivo yukú, ta ni chīndaa na ndo'ó ndika yító olivo ndáka na, va'ará iin ña kuáchī nda'o kían. Sa'á ñoó, ¿á kó ná'á ta'on ndó ña vaá óon va ko'on tuku na nachindaa na mií mií ndá'a yító ñoó noó ni sarndaaan?

Kóni Ndios ña nandió kuéi na Israel noo mií ná

²⁵ Ta viti kóni yu'u ña kana'á ndo'ó, ñani, sa'á iin ña'a ná'á iin tó'ón dinī Ndios, dá kían ná dá'a ni kuryíí ndó. Ni sonó Ndios ña kían ni kusaá ini kuá'a nda'o na Israel nda ná kasandaá ndu'u ndi'i na kó kúu na Israel, na ni chīkaa ini mií Ndios káki. ²⁶ Nda daá ví, dá ko'on na dákaki ndi'i na na Israel. Dá chī kí'o di'a kaá tuti iī Ndios:

Nda yúku Sion kii na dákaki ñaá, ta taó xóo na na ve'e Jacob noo ndidaá ña kini kée na. ²⁷ Chī dión ko'in kandooi kee xí'ín ná tá ná dándooi kuachi na.

²⁸ Xini u'u na Israel to'on va'a sa'a Jesús, ta sa'á ña kée na dión, sa'á ñoó ni keva'a mií ndó. Tído sa'á ña ni kaxi ñaá mií Ndios nda mií sa'a, sa'á ñoó kú'u ió ini na sa'a ná, dá chī kí'o dión ni kandoo na xí'ín na sá'ano ñoo ndu. ²⁹ Chī ni kaxi Ndios na Israel, ta ni kemáni ñaá ná, ta ni iin kuu ta'ón o nándikó ini na. ³⁰ Tído ndo'ó, na kó kúu na Israel, ni sa kuu ndó na koo do'o tá sata. Tído viti ni ni'í ndo ña kú'u ini Ndios sa'a ndo sa'á ña ni kusaá ini na Israel. ³¹ Ta dión ta'ani ndó'o na Israel viti. Chī viti kúu ná na kusaá ini, ta ndo'ó kúu na ni ni'í ña kú'u ini Ndios sa'a ndo. Tído iin kuu ko'on ta'ani Ndios ku'u ini na sa'á na Israel. ³² Ni sonó Ndios ña kían ni kusaá ini ndidaá ñayuu, dá kuu ku'u ini na sa'a ná.

³³ ¡Nandeé ka vían ndichí Ndios! ¡Ta ñaxintóni ná, kó ta'ón noo kásá'án, ta ni noo ndí'an! Kó iin ta'on kándéé kana'á ña ni chīkaa ini na kee na, ta o kúu ta'on kandaá ini yo tát'on kí'o kée na. ³⁴ Chī, ¿ndá yoo kandeé kana'á ndí kían ná'ani ini sato'o yo Ndios? Ta, ¿ndá yoo katí'a ka'an ni'ini noo ná? ³⁵ Ta, ¿ndá yoo ni kee ña maní xí'ín Ndios, dá ná ndí'i ini na nandió né'e na ña maní yó'o? Kó iin ta'on. ³⁶ Dá chī ndidaá tá'an va ña'a vei noo mií Ndios, ta takían kée mií ná, ta mií ná kómí choon sa'a ndidaá ña'a. Sa'á ñoó ná natiin mií ná ñaño'ó ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

12

Kí'o di'a kánian kee na kándísa Jesús

¹ Sa'á ñoó, ñani mií, sa'á ña kú'u ini Ndios sa'a yo, sa'á ñoó seí nda'avíi noo ndo ña nakí'o ndó mií ndó noo Ndios, ta ná kakian ña dokoo ndo mií ndó noo ná, ta dión kee ndó nani takí ndo, ta ná koo vii ndo, ta ná ndukú ndó ña nata'an ini Ndios koni na ndo'ó, chī kí'o dión kánian kee ndó kandaño'o ndó na. ² Ná dá'a ka ni koo ini ndo kee ndó tá kée na kúu kuendá ñayuu yó'o. Di'a konó ndó ña ná ndesaá Ndios ñaxintóni ndo, dá kuu kandaá ini ndo ndí kían kóni na kee ndó, dá kasandaá ndo kana'á ndó ndí kían va'a noo ná, ta ndí kían náta'an ini na xini na, ta ndí kían kúu ña ndaa noo mií ná.

³ Ta sa'á ña ni kemáni Ndios yu'u xí'ín choon kómí, sa'á ñoó xíkai noo iin rá iin ndó ña ná dá'a ni nakoni téi ndo mií ndó. Va'a kaan chiki'ó va'a ndó ña kée ndó. Ta chiki'ó va'a ndó mií ndó tát'on kí'o káa tandeé iní ni xí'o Ndios noo iin rá iin ndó. ⁴ Dá chī ndó'o yó tát'on kí'o ndó'o yikí koño yo, kua'á nda'o tá'í kían, ta sa díin díin va choon kée iin iian.

⁵ Ta dión ndó'o yó. Kua'a vá kúu yó, tído iin tó'ón vá ni nduu yó sa'á ña kúu yó kuendá Cristo Jesús. Chī ni nakí'in tá'an iin rá iin yó, dá ni nduu yó iin tó'ón xí'ín dao ka yo. ⁶ Sa'á ñoó díin díin va choon ni natiin yó noo Ndios, dá katí'a yó kechóon yó noo ná, ta vei ña noó ña maní xí'o na noo yo. Sa'á ñoó tá ni natiin ndó choon ña kían kast'o'on ndó xí'ín dao ka ñayuu to'on ni xí'o Ndios noo ndo, dá kee ndóan tát'on kí'o kándéé iní ndo mií ná. ⁷ Ta tá ni natiin ndó noo Ndios ña katí'a ndó koni kuáchí ndó noo dao ka na, dá kían

koni kuáchí ndísá'ano ndó, o tá n̄i n̄atiin ndó ñā kat̄i'a ndó dána'a ndo, dá k̄iān dána'a va'a ndó. ⁸ Tá n̄i n̄atiin ndó ñā kat̄i'a ndó ka'an ni'ini ndó noo ñayuu, dá k̄iān ka'an ni'ini ndó noo ná, o tá n̄i n̄atiin ndó ñā kat̄i'a ndó kemáni ndo ñā kúnda'í, dá k̄iān ndino'o ini ndo kemáni ndo ná, o tá n̄i n̄atiin ndó ñā kat̄i'a ndó kandita ndó noo, dá k̄iān cho'on va'a ini ndo, o tá n̄i n̄atiin ndó ñā kat̄i'a ndó chindeé ndó dao ka ña, dá k̄iān chindeé ndó ñā x̄i'ān k̄adij iní ndo.

⁹ Ta koo ini ndo ku'u ndisa ini ndo sa'a dao ka ndo. Kañó'ó ndó ndidaá ñā kini, ta ndiko ndo ñā va'a. ¹⁰ Ku'u s̄atá'an ini ndo sa'a ndo. Ta tát'on k̄i'o ndó'o ndó x̄i'ān ñā ve'e mií ndó, k̄i'o dión kando'o ndó x̄i'ān dao ka ña. Ta koo ini ndo koo ñañó'ó ndó noo iin rá iin ndó. ¹¹ Cho'on ini ndo kechóon ndó, ta o sa kákuu ndó ñā d̄usá. Ndino'o ini ndo koni kuáchí ndó noo ñā kúú sato'o yo. ¹² Kadij ini ndo sa'á t̄andee iní x̄i'o Ndios noo ndo, ta ndee va'a cháá koo ini ndo tein t̄andó'ó, ta o sa kóo ini ndo katuu ndó ñā ká'an ndo x̄i'ān Ndios. ¹³ Ta chindeé ndó dao ka ñā kúú ñayuu Ndios x̄i'ān ñā x̄inñó'ó ná, ta koo ini ndo natiin va'a ndó ñā tá kosaa ñā ve'e ndó.

¹⁴ Ta kaka ndo ñā man̄i noo Ndios sa'á ñā kéndava'a x̄i'ān ndó, kaka ndo ñā man̄i sa'a ná, ta o sā dátāi chi'an ndó ña. ¹⁵ Ta kadij iní ndo x̄i'ān ñā k̄adij iní, ta kuaki ndó x̄i'ān ñā sáki. ¹⁶ Ta iin ná kakuu ndó x̄i'ān dao ka ndo. Ta o sā kúryí ndó, di'a naki'in tá'an ndó x̄i'ān ñā kúnda'í kandeí ndó. O sā kéndichí téi ndo mií ndó x̄i'ān noo ká'an ndo. ¹⁷ Tá n̄i kee ñā kini x̄i'ān ndó, o sā nándiō kuéi ndó kee ndó ñā kini x̄i'ān ná. Di'a nd̄i'i ini ndo kee ndó ñā va'a noo ndidaá ñayuu. ¹⁸ Noo mií ndó ká'an ñā nd̄i'i ini ndo ndukú ndó ñā kandeí va'a ndó x̄i'ān iin rá iin ñayuu. ¹⁹ O sā kóo ini ndo naki'in ya'i mií ndó sa'á ñā kini kée ñayuu x̄i'ān ndó, ñā man̄i mií. Di'a kua'ān ndo kandati ndó Ndios, dá ch̄i di'a kaá tuti ij mií ná: “Noo yú'u n̄i ya'a na, ta mií vá yu'u kúú ñā ndakā kuendá noo ná, kaá sato'o yo Ndios.” ²⁰ Sa'á ñoó, tá kuiko ñā x̄iní u'u ñaá, k̄i'o ndó ña'a ná kasá'an na. Tá íchi ini ñā, k̄i'o ndó takuif ná ko'o na, dá ch̄i tá kée ndó dión, dá k̄iān keeá kuendá tát'on ño'ó t̄ikeí n̄i ch̄ikodó ndo diní ná x̄iní ña. ²¹ Ta o sā kónó ndó noo ñā kini ñā kandeéán dákuei ñaá ndo'ó, di'a chituu ndó ñā kini x̄i'ān ñā va'a.

13

¹ Koo ini ndidaá ní ndó kueídó'o ndó tā né'e choon, dá ch̄i k̄o ndéi ta'on tā né'e choon x̄i'ān ñā kóni mií rá, ndéi ra ch̄i k̄i'o dión n̄i saki ini mií Ndios. Ta viti ndéi ra ch̄i mií Ndios n̄i ch̄ikāa ini ñā kandeí ra. ² Sa'á ñoó, ndidaá ñā k̄o kóni kueídó'o tā né'e choon, x̄i'o kao ñā sakí mií Ndios, ch̄i mií ná n̄i ch̄ikata ra. Ta ñā kée dión kúú ñā ndo'o níó sa'á kuachi kée ná. ³ Dá ch̄i k̄o ndéi ta'on tā né'e choon dáyu'ú ñā ñā kée ñā va'a. Di'a ndéi ra dáyu'ú ñā ñā kée ñā kini. Tá k̄o kóni ndo kayu'ú ndo tā né'e choon, dá k̄iān kee ndó ñā va'a, dá ná ka'an va'a ra sa'a ndo. ⁴ Dá ch̄i kómí rá choon noo Ndios, dá k̄iān kandeí va'a ndó. Tído tá kée ndó ñā kini, kánian yu'ú ndo, dá ch̄i k̄o né'e oon ta'on ra espada. Ta kómí rá choon noo Ndios ñā k̄iān dándó'o ra níó ndidaá ñā kée ñā kini. ⁵ Sa'á ñoó kánian kueídó'o ndó ñā, ta o d̄uú sava'a sa'á ñā kómí rá choon dándó'o ra níó yo. Di'a ná kueídó'o ndó ñā sa'á ñā kóni ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii. ⁶ Sa'á ñoó chiya'i ndó sa'a ño'ó ndo noo rá, ch̄i kómí rá choon noo Ndios, ta sava'a choon yó'o kuití vá ndéi ra. ⁷ Ta chiya'i ndó noo iin rá iin ñā kánian chiya'i ndó, ta k̄iān noo tā né'e choon, o k̄iān noo ñā k̄i'ān ya'i sa'a ño'ó. Ta k̄i'o ndó ñañó'ó noo ñā kánian natiin ñañó'ó, ta nakoni ndo ñā kánian nakoni ndo.

⁸ Ni lú'u o sā k̄atai ndo noo ni iin ñayuu, sava'a ñā katai ndo noo ná ná kakuu ñā ku'u ini ndo sa'a ná. Dá ch̄i tá kú'u ini ndo sa'á ñayuu x̄i'ān ndó, dá k̄iān kéndisa ndó choon sa'ándá ley Moisés. ⁹ Dá ch̄i di'a kaá ley: “O sā kée ndó kuachi x̄i'ān ñā k̄o kúú ñadi'í ndo o yí ndo, o sā k̄a'ání ndo nd̄i, o sā k̄i'ān kuí'íná ndó, o sā káva'a ndó ñā t̄o'ón sa'a dao ka ña, o sā k̄atoó ndo kakomí ndó ña'a ió noo dao ka ñayuu.” Ta choon yó'o x̄i'ān dao ka choon sa'ándá ley, iin nóó kúú váán x̄i'ān ñā kú'u ini yo sa'á ñayuu x̄i'ān yó tát'on k̄i'o ndó'o yó x̄i'ān mií yó. ¹⁰ Dá ch̄i tá ná ku'u ini yo sa'a ñayuu x̄i'ān yó, dá k̄iān ni iin kuu ta'ón o kéndava'a yó x̄i'ān ná. Sa'á ñoó tá ná ku'u ini yo sa'a ná, dá k̄iān kéndisa yó choon sa'ándá ley. ¹¹ Dión koo ini ndo, dá ch̄i sā kua'ān ndi'i va tiempo. Sā n̄i kasandaá va hora ndoto ndó, ná dá'a ka ni kud̄i ndo, dá ch̄i sā kuyati cháá ka kuu nandiō koo ñā dákaki ñaá o d̄uú tá mií n̄i kasá'á yó kándisa yó ña. ¹² Sā ndikí vá k̄iān viti, sā kua'ān tuu noo vá.

Ná dánkoo yó ndidaá ña kini kée na xíonoo noo iin naá. Ta ná tiin yó to'on ndato Ndios, dá kandeé yó naá yo xí'ín ña kini. ¹³ Ná kee yó tátō'on kée na ió ndúsá'ano ini, tá'an na xíonoo noo túu. Ná dá'a ni kee yó víko xíxi kua'an, ná dá'a ni kakuu yó na xí'i, ná dá'a ni kudí yo xí'ín ñayuu yó'o, ñayuu káa, ná dá'a ni kee yó kuachi ka'an noo xí'ín ñíi yo, ná dá'a ni ndukú yó tandó'ó xí'ín dao ka na, ta ná dá'a ni koo u'u ini yo. ¹⁴ Di'a Jesucristo, na kúu sato'o yo, ná kakuu tátō'on iin dá'on kandixi ndó, ta o sa kí'o ndó mií ndó ña kían kee ndó ña kóni ñíi ndo.

14

Ká'an Pablo sa'a na kómani kua'ano xí'ín to'on Ndios

¹ Natiin va'a ndó ñani yo, na kómani kua'ano xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta o sa chídáó tá'an ndó xí'ín ná. ² Chí ndéi dao ñani yo, na ná'a ña kuu keí ná ndi ndaa mií ña'a. Tído ndéi ta'ani dao ka ñani yo, na ko kátóni va'a ini, sav'a ña'a kuí va seí na. ³ Ta ndo'ó, na ko nákan kuáchi ini keí ndi ndaa mií ña'a, o sa kénóo ndó na ko seí ña. Ta ndo'ó, na ko seí ndi ndaa mií ña'a, ná dá'a ni dána'a ndá'a ndo na seí ña, dá chí sa ni natiin va'a ñaá Ndios. ⁴ Ta, ¿ndá yoo kúu ndó, ká'an ndó? ¿Ndiva'a chíndaa noo ndo kényiko ndo sa'a na ko ñó'o tíxi ndá'a ndo? Chí mií Ndios, na kúu sato'o ñani ndo, noón kúu na kényiko sa'a ná, á iin ndaa na o ni kankao na noo kuachi. Tído o kankao ta'on na, dá chí sato'o yo Ndios, ká'ano nda'o choon né'e na, ta kuu chindeé ñaá ná kuiin ndaa na.

⁵ Ió dao ñani yo kéká'ano ií vá ná dao kuu, ta ió dao ka ñani yo ko kéká'ano ka na ni iin tó'on kuu. Sa'a ñoó iin rá iin mií vá ndó kánian nakani va'a ini sa'a ndí kían kee ndó sa'a ña yó'o. ⁶ Dá chí ió dao ñani yo kéká'ano na dao kuu, ta dión kée na dá chí ndúkú ná kí'o na ñañó'ó noo Ndios. Ta dao ka ñani yo ko kéká'ano ka na ni iin tó'on kuu, chí kí'o dión kándaá ini na, ta xí'o ta'ani na ñañó'ó noo Ndios. Ta dión ni ndó'o ñani yo, na seí ndi ndaa mií ña'a, náki'o na ñañó'ó noo Ndios, dá chí náki'o na ndivé'e noo ná sa'a ndidaá ña seí na. Ta dión ta'ani ñayuu ko seí ndi ndaa mií ña'a, ndúkú ná náki'o na ñañó'ó noo Ndios sa'a ña ko seí na ndi ndaa mií ña'a, ta náki'o ta'ani na ndivé'e noo Ndios sa'a ña kúu seí na. ⁷ Chí ko ndéi mií ta'on yó xí'an dión oon ni, ta ni ko xí'i yo xí'an dión oon ni. ⁸ Dá chí tá takí yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios ndéi yó. Ta tá ni xí'i yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios vá ni xí'i yo. Sa'a ñoó, tá takí yo o ni xí'i yo, noo ndá'a sato'o yo Ndios vá ñó'o yó. ⁹ Ni xí'i Cristo, ta ni nataki na, dión, dá ni xinkoo na kakuu na sato'o noo na ni xí'i xí'ín noo na ndéi takí.

¹⁰ Tído ndo'ó, ¿ndiva'a dána'a ndá'a ndo ñani ndo? Ta, ¿ndiva'a kénóo ndó ñani ndo? Chí ndidaá vá yó nakuíta noo Cristo keyíko sa'a yo. ¹¹ Dá chí di'a kaá tuti ií Ndios:

Sa'a ña takí yu'u, kaá sato'o yo Ndios,

sa'a ñoó ká'in xí'ín ndó ña mií'an nata'an ndidaá kúu kondó ñayuu noo yú'u, ta ndidaá kúu yú'u nakoni ña yu'u kúu Ndios.

¹² Sa'a ñoó kándaá inio ña iin rá iin vá yó nakuíta náki'o yó kuendá noo Ndios.

Ná o kée yó ni iin ña'a, ña kían kedaá xí'ín ñani yo, dá kuéi na noo kuachi

¹³ Sa'a ñoó ná dá'a ni dána'a ndá'a tá'an yó. Di'a koo ini ndo ná dá'a ni kakuu ndó tátō'on iin yuu noo kachi'i sá'a ñani ndo, dá ya'a na kee na kuachi. ¹⁴ Ná'a yu'u, ta kándéé ká'ano ini sato'o yo Jesús ña ni iin tó'on ña'a seí yo ko kúu ña'a yakó noo Ndios. Tído tá ká'an dao ka ñani yo ña kían ña'a yakó noo Ndios, dá kían ñaá vá kían noo mií ná. ¹⁵ Ta tá ña seí ndo kedaá xí'ín ñani ndo, dá nakani kuáchi ini na, dá kían ko kú'u ta'on ini ndo sa'a ná. Kana'a ndó ña ni xí'i Cristo sa'a ñani ndo, sa'a ñoó ná dá'a ni dátuu ndó na xí'ín ña seí ndo. ¹⁶ O sa kí'o ndó mií ndó ña ka'an ndava'a na sa'a ña kée ndó, va'ará ná'a mií ndó ña kían ña va'a. ¹⁷ Dá chí yóo, na ñó'o tíxi ndá'a Ndios, ko káni kaan ndí'i ini yo sa'a ña seí yo ni sa'a ña ko'o yó. Ña kánian ndí'i cháa ka ini yo sa'a kían ña ná koo ini yo kee yó ña ndaa, ta ná kandeí va'a yó xí'ín dao ka ñani yo, ta ná kandeí dii iní yo, chí ndidaá ña yó'o veí noo Espiritu ií Ndios. ¹⁸ Ta na xínkuáchí noo Jesús kúu na kée ndidaá ña yó'o, ta náta'an ini Ndios sa'a ña kée na, ta ká'an va'a dao ka ñayuu sa'a ná.

¹⁹ Sa'á ñoó ná ndukú yó ndi keeá kandeí va'a yó xí'ín dao ka ñayuu, ta ná ndukú yó ndi keeá dákuá'ano tá'an yó íchi Ndios. ²⁰ Ta ná dá'a ni danaá ndo ña ni kee Ndios xí'ín ña'a seí ndo. Ndidaá tá'an va ña'a seí yo kúú ña vii. Tído ko vá'a ta'on kíán noo Ndios tá ná kí'o yó ña kankao ñani yo noo kuachi sa'á ña seí yo. ²¹ Iin ña va'a cháá ka kíán tá ná o keí yo koño, ta ná o kó'o yó vino, ta ná o kée yó dao ka ña'a, ña kíán kedaá xí'ín ñani yo, dá kuei na noo kuachi, o ña'a kedaá xí'ín ná nakani kuáchi ini na, o ña'a kedaá xí'ín ná ndiko na noo ña'a Ndios. ²² ¿Á kándisa ndó ña kuu keí ndo ndidaá ña yó'o? Va'a va, tído mií ndó xí'ín Ndios ná kana'á. Ndiká'an ví na ko nákaní kuáchi ini noo ña kée na. ²³ Chi ndi ndaa mií ñayuu nákaní kuáchi ini keí ná iin ña'a, ta seí ií vá naan, noon kúú na táí kuachi noo Ndios, dá chi kándisa na ña ko kánian kee na dión. Dá chi tá ná kándisa yó ña kíán iin ña ko vá'a, ta ni kee yóan, dá kíán ni ya'a yó ni kee yó kuachi noo Ndios.

15

¹ Sa'á ñoó, yóó, na ndíta toon xí'ín to'on Ndios, kánian kí'o ndeé ini yo sa'a ñani yo, na kómaní kua'ano xí'ín to'on Ndios. Ná dá'a ni kee yó sa'a miíá, ná kee cháá ka yo sa'a ñani yo. ² Ta ná koo ini iin rá iin yó ndukú yó ña nata'an ini ñani yo, ta ná ndukú yó ña keva'a na, dión, dá koni na kua'ano cháá ka na xí'ín to'on Ndios. ³ Chi ni Cristo ko ní ndúkú ná ña kíán kee na sa'a mií ná. Di'a ni kee na táto'on kí'o ká'an tuti ií Ndios: “Mií to'on kini ni ka'an na sa'a mií ní, ñoó kíán ni ñakuído yu'u.” ⁴ Ta ndidaá to'on ni taa na noo tuti ií Ndios tá sata, ñoó kíán dána'an noo yo nda viti, dá ná katí'a yó kandati kueé yo, ta ná koo ndeé ini yo kee to'on ñoó, dá koni yo natiin yó tandeé ini noo Ndios. ⁵ Ta mií Ndios kúú na xí'o ña kandati kueé yo, ta xí'o na tandeé ini noo yo, noon kúú na kí'o ña kandeí ñochí ndó xí'ín iin rá iin ndó táto'on kí'o kóni mií Cristo Jesús. ⁶ Dión, dá iin ná kakuu ndó keká'ano ndó Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo.

Miíán dána'a yo to'on Jesús noo ndidaá na ko kúú na Israel

⁷ Sa'á ñoó koo ini ndo natiin va'a ndó iin rá iin ndó táto'on kí'o ni natiin va'a Cristo mií yó, dá ná natiin Ndios ñaño'ó. ⁸ Ta ká'in xí'ín ndó ña ni kii Cristo ni xinkuáchi di'a na noo na ñoo Israel, dá na'a na ña iin na ndaa kúú Ndios, dá dáxinkoo na ña ni kaa Ndios kee na xí'ín na sá'ano Israel ni sa ndei sa na'á. ⁹ Ta ni kii ta'ani Cristo, dá ná keká'ano na ko kúú na Israel Ndios sa'á ña kú'u ini na sa'a ná. Dá chi di'a kaá tuti ií Ndios:

Ta viti ko'in kí'oi ñaño'ó noo mií ní tein na ko kúú na Israel,
ta kata yu'u yaa keká'anoi kuú mií ní.

¹⁰ Ta kaá ta'ani tuti ií Ndios di'a:

Kadij dáó ini ndo'ó, na ko kúú na Israel, xí'ín na Israel, na kúú na ñoo Ndios.

¹¹ Ta kaá ta'ani tuti ií Ndios di'a:

Ta ndo'ó, na ko kúú na Israel, keká'ano ndó Ndios, na kúú sato'o yo,
ta ndidaá ñoo ná chindaya'i ñaá ná.

¹² Ta kaá ta'ani profeta Isaías:

Tein na ve'e taa naní Isai kana iin taa,
ta kasandaá na dándaki na na ko kúú na Israel,
ta noon kúú na kí'o tandeé ini noo ná.

¹³ Ta mií Ndios, na xí'o tandeé ini noo yo, ná dákutí ná níno ndo xí'ín ña kadij ini ndo, ta ná kí'o na ña koo va'a ini ndo sa'á ña kándéé ini ndo ná, dá ná nakutí iin rá iin ndó xí'ín tandeé ini kee Espíritu ií.

¹⁴ Ta ná'á vá yu'u ña va'a nda'o ini ndo'ó, ñani mií, ta ni chití ndó xí'ín ñaxintóni kée Ndios, sa'á ñoó tí'a ndó ka'an ni'ini noo sátá'an ndó. ¹⁵ Tído noo tuti yó'o ni xí'o ndeé inii ni ka'in xí'ín ndó, dá dándusaq inii ndo'ó sa'a dao ka ña'a, ta dión ni keei, chi mií Ndios ni kemáni yu'u xí'ín choon yó'o, ¹⁶ dá kechóoin noo Jesucristo tein na ko kúú na Israel, dá dána'i to'on va'a sa'a Jesús noo ná, dá kakuu na iin ña va'a dokoi noo Ndios, dá chi Espíritu ií Ndios kúú na ndúvii ñaá. ¹⁷ Ta sa'á Cristo Jesús náta'an inii sa'a choon kéei noo Ndios. ¹⁸ Chi ká'in sava'a sa'á ña ni kee Cristo xí'ín ndá'í tein na ko kúú na Israel, chi seídó'o na Ndios ni kee ña dána'i, xí'ín ña kéei. ¹⁹ Chi ni keei ña ná'ano xí'ín ña ndato xí'ín ndéé Espíritu ií Ndios. Sa'á ñoó nda ñoo Jerusalén, ta nda iin ní kuendá Ilírico di'a

n̄i n̄aka'ani to'on va'a sa'a Cristo Jesús n̄i keei. ²⁰ Ta daá ndí'i va inij dána'li to'on va'a sa'a Cristo Jesús noó na ko ñá'a kuií kueídó'o ñaá, dá ná o náki'in ñe'i choon n̄i kee dao ka na dána'a. ²¹ Dá chí ndí'i inij keei táto'on ká'an tuti ij Ndios: Tá'an ñayuu ko ñá'a kuií ni'i tó'on sa'a Ndios, noón kúú na katóni ini, ta ñayuu ko ñá'a kuií kueídó'o sa'a ná, kandaá ini na.

Chikaq ini Pablo ko'on na ñoo Roma

²² Sa'a ñoo ko ní kúu saaj noo ndéi ndó, va'ará kua'á nda'o ta'ándá n̄i ka'in saaj kooi xí'ín ndó. ²³ Tído viti sa n̄i nata'an va yu'u iin ní kuendá noo nákaaj yó'o n̄i ñána'i. Ta sa kua'a vá kuiá nákanii inij saaj noo ndéi ndó. ²⁴ Sa'a ñoo tá ná ko'in España, dá chika'andaj noo ndéi ndó koo tóoi xí'ín ndó. Ta kandatii ña chindeé ndó yu'u noó ko'in tá n̄i ndí'i n̄i sa io dii tóoi xí'ín ndó. ²⁵ Tído viti kían ko'in ñoo Jerusalén, dá kemáni yu'u na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo, ²⁶ dá chí na kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Macedonia xí'ín na ndéi Acaya n̄i nata'an ini na n̄i ketutí ná cháá di'ón kemáni ná na kúnda'í ñó'o tein na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. ²⁷ Ta n̄i nata'an ini na kee na dión, dá chí tái na noó na Israel, chí n̄i ni'í ná ña man̄i noo Ndios sa'a na Israel. Sa'a ñoo kánian chindeé ñaá ná xí'ín ña va'a ió noo ná. ²⁸ Tá n̄i ndí'i n̄i keyíkoj choon yó'o n̄i sa'in n̄i ne'i di'ón ñoo noo ná, dá chika'andaj noo ndéi ndó xaan noó ya'i ko'in España. ²⁹ Ta katóni inij ña tá ná saaj noo ndéi ndó xaan, kua'á nda'o ña va'a kee Cristo xí'ín yó sa'a ña kándisa yó to'on va'a sa'a ná.

³⁰ Tído xíkaj ña man̄i noo ndo, ñani, ña sa'a ña kándisa yó Jesucristo, na kúú sato'o yo, xí'ín sa'a ña kú'u sátá'an ini yo sa'a yo kée Espíritu ij Ndios, ña chindeé ndó yu'u kaka ndo ña man̄i noo Ndios sa'í, ³¹ dá ná chindeé ná yu'u noó ña ko xí'ín kandisa to'on va'a Jesús ndéi chí kuendá Judea. Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná natiin va'a na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén di'ón ko'in dánkooi noo ná. ³² Dá kían ná saaj xí'an kadij inij noo ndéi ndó tá dión kóni mií Ndios, dá ná nani'í ndée yu'u xí'ín ndó. ³³ Ná koo Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, xí'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

16

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín ñayuu né'e tá'an va'a xí'ín ná

¹ Natiin va'a ndó k'i'o yó Febe, chí kosaa na noo ndéi ndó. Mií ná kúú na xínkuáchi noó na kúú kuendá Jesús ndéi chí ñoo Cencrea. ² Ta kónij ña kían natiin va'a ndó na, chí kúú ná kuendá sato'o yo Jesús, chí k'i'o dión kánian kee yó sa'a ña kúú yó ñayuu Ndios. Ta chindeé ndó na xí'ín ndidaá ña'a xínño'ó ná, chí chindeé ná dao ka na kúú kuendá Jesús, ta chindeé ta'ani na yu'u.

³ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín Priscila, xí'ín Aquila, na kéchóon dáó xí'ín yu'u noo Cristo Jesús. ⁴ Ta n̄i xí'o na mií ná ña kuu na sa'a yú'u, dá kakii. Ta o duú iin tó'ón yu'u ní náki'o ndivé'e noo ná, dión ta'ani na kúú kuendá Jesús, na ko kúú na Israel, náki'o ta'ani na ndivé'e noo ná. ⁵ Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín na kúú kuendá Jesús ndítutí ve'e na.

Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín ñani manij Epeneto, na mií noó n̄i kándisa to'on Jesús chí kuendá Acaya di'a.

⁶ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín k'i'o yó María. Na yó'o kúú na ndí'i nda'o ini xínkuáchi noo Ndios tein mií ndó xaan.

⁷ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Andrónico xí'ín ñani yo Junias, tá'an ra kúú tá'an yu'u, ta ndi nduú ra n̄i sa ño'o xí'ín ve'e kaa sa'a to'on Jesús. Ta ka'an va'a apóstol, na né'e to'on Jesús, sa'a ndi nduú ña yó'o. Ta sa daá kándisa va ra Jesús, dá n̄i kándisa yu'u.

⁸ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Amplias, ra kúú ñani manij mií sa'a ña kándisa dáó ndú sato'o yo Jesús.

⁹ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Urbano, ra kéchóon dáó xí'ín ndu'u noo Cristo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani manij Estaquis.

¹⁰ Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín ñani yo Apeles, ta nata'an ini Cristo xini ñaá ná. Ta ka'an ndo ndisá'an xí'ín na ve'e ñani yo Aristóbulo.

¹¹ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín tá'in naní Herodión. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín na ve'e Narciso, tá'an na ndíta ndaa xí'ín sato'o yo Jesús.

¹² Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín kī'o yó Trifena xí'ín kī'o yó Trifosa, tá'an na kéchóon noo sato'o yo Jesús. Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín kī'o maní yo Pérsida, tá'an na ndí'i ini kéchóon noo sato'o yo Jesús.

¹³ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín ñani yo Rufo, ra ni kaxi mií sato'o yo Jesús. Ta ka'an ta'ani ndó ndisá'án xí'ín naná ra, chí táto'on kī'o naná mií kúu ná, xiní.

¹⁴ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín ñani yo Asíncrito, xí'ín Flegonte, xí'ín Hermas, xí'ín Patrobas, xí'ín Hermes xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús dákuá'a xí'ín rá.

¹⁵ Ta ka'an ndo ndisá'án xí'ín ñani yo Filólogo, xí'ín kī'o yó Julia, xí'ín ñani yo Nereo, xí'ín kī'o ra, xí'ín kī'o yó Olimpas xí'ín ndidaá ka ñayuu Ndios dákuá'a xí'ín ná.

¹⁶ Ta viti chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús. Ta natiin ndó ndisá'án ká'an ndidaá na kúu kuendá Cristo ndéi iin rá iin xián.

¹⁷ Ta seí nda'ávī noo ndo, ñani, ña kaon koo ndó xí'ín ra kátoó ka'anda tá'an ñaá, tá'an ra kátoó dátuu ña ndaa kándisa ndó. Va'a kaan taó xóo ndó mií ndó noo rá. ¹⁸ Dá chí taa yó'o kúu ra ko xínkuáchí ta'on noo sato'o yo Jesucristo, sava'a sa'a mií vá rá kée ra. Ta xí'ín to'on vitá xí'ín to'on ñóchí dándá'í ra na vitá ini.

¹⁹ Ta ndéi kúu mií vá ká'an na sa'a ndo ña kúu ndó ñayuu seídó'o ndaa to'on Jesús, sa'á ñoó kádi nda'o ini sa'á ña kée ndó dión. Ta kóni yu'u ña ndichí koo ndó noo ña ndaa, ta o sa ndíko ndo ña kini. ²⁰ Ta Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, noón kúu na kadí yachí ña u'u tixi sa'a ndo. Ta ná koo ña maní xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ín iin rá iin ndó.

²¹ Ta tánda'á ta'ani ñani yo Timoteo, ta kéchóon nduu xí'ín yu'u, ndisá'án kosaa noo ndo. Tá'an ra kúu tá'in naní Lucio, xí'ín Jasón, xí'ín Sosípater, tánda'á ta'ani ra ndisá'án kosaa noo ndo.

²² Ta yu'u, ra naní Tercio, ni taai tuti yó'o kosaa noo ndo. Ta tánda'á ta'ani yu'u ndisá'án kosaa noo ndo, chí kándisa dáó yó sato'o yo Jesús. ²³ Ta ká'an ta'ani ñani yo Gayo ndisá'án xí'ín ndó. Roón kúu ra ni natiin va'a yu'u ve'e ra, ta dión ta'ani kée ra xí'ín ndidaá ka na kúu kuendá Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo Erasto, ta né'e va'a dijón ñoo yó'o, ndisá'án xí'ín ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yo Cuarto ndisá'án xí'ín ndó. ²⁴ Ná koo ña maní xí'o Jesucristo, na kúu sato'o yo, xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

Kī'o di'a dándí'i Pablo to'on ká'an na noo tuti yó'o

²⁵ Ió choon noo ndá'a Ndios ña kendakí ná ndo'ó xí'ín to'on va'a dána'i sa'a Jesucristo. Ta to'on va'a yó'o kúu mií mií ña ni na'a Ndios noo yo, tá'an ña ni sa kaa de'é nda rá ko ñá'a kava'a ñayuu yó'o. ²⁶ Tído viti kían ni na'a na ña noo yo. Ta ni taa profeta ña noo tuti ij Ndios táto'on kī'o ni sa'anda Ndios, na daá ió kuií, choon noo ná kee na. Ta viti ni dasa to'on sa'án noo ndidaá ñayuu, dá ná kandisa naan, ta ná kee na choon sa'ándaan. ²⁷ Sa'á ñoó ná natiin na kúu iin tó'ón diní Ndios, na kúu Ndios ndichí, ñañó'ó sa'a Jesucristo ndidaá tá'an kuu. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, na ni nakana Ndios kakuu iin apóstol Jesucristo, dá kane'i to'on na, tát'on k'i' o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Sóstenes ² ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto, ndo'ó na ni nduvii Ndios sa'a ña ni kee Cristo Jesús, ta ni kana na ndo'ó ña kakuu ndó ñayuu mií ná, ta dión ta'ani ni kee na xí'ín ñayuu ndéi ndidaá kúu xían, na nákonni ña sato'o na kúu Jesucristo, na kúu sato'o na xí'ín sato'o yo. ³ Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndó, ta nak'i'o na ña koo va'a ini ndo.

Nák'i'o Pablo ndivé'e sa'a ña ni xi'o oon Ndios noó ñayuu ñoo, dá ná kat'i'a na kechóon na noo ná

⁴ Ta daá kuití vá náki'o yu'u ndivé'e noo tatá yo Ndios sa'a ndo'ó, sa'a ndidaá kúu ña maní ña kían ni xi'o oon na noo ndo sa'a Cristo Jesús. ⁵ Dá chi ni kekuíká Ndios ndo'ó noo ndidaá ña'a sa'a ña ni kee Jesús, chi ni kekuíká ná ndo'ó xí'ín to'on ká'an ndo, xí'ín ña koo ndichí cháá ka ndo xí'ín to'on na. ⁶ Ta ñoo kían ná'a ña miían ndaa ndíta ndaa ndo xí'ín to'on va'a ni seídó'o ndó sa'a Cristo. ⁷ Sa'a ñoo ni iin tó'ón ña'a o kamaní noo ndo, dá kat'i'a ndó kee ndó choon Ndios xían nani ndáti ndó kasandaá kuu na'a noo sato'o yo Jesucristo. ⁸ Ta mií tatá Ndios kúu na chindeé ndo'ó, dá kandita toon ndó xí'ín ná nda noo ndí'i, dá kían ni iin tó'ón ta'on kuachi o koo sata ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na. ⁹ Iin na ndaa kúu Ndios, ta mií ná kúu na ni nakana ndo'ó ña kandita ndó xí'ín de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ko va'a ña tá'anda tá'an na kúu kuendá Jesús

¹⁰ Seí nda'ávii noo ndo'ó, ñani mií, xí'ín kuu sato'o yo Jesucristo ña iin tó'ón ná kakuu ña nákanini ini ndo, ta ná dá'a ni ka'anda tá'an ndó. Nóchí kandeí ndó, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta iin tó'ón ná kakuu ña nákanini ini ndo. ¹¹ Chi ni katóni inii, ñanii, ni kee na ve'e Cloé, ña naá tá'an ndó noó ña kándísa ndó. ¹² Dión ká'in xí'ín ndó, dá chi dao ndó kaá ña kúu ndó kuendá Pablo, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Apolos, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cefas, ta dao ka ndo kaá ña kúu ndó kuendá Cristo. ¹³ ¿Á kua'a vá ni ta'anda Cristo, xiní ndo? ¿Á ni sarkaa Pablo ndika cruz, xiní ndo? O, ¿á xí'ín kuu yu'u ni sodó ndúta ndo'ó, ká'an ndó? ¹⁴ Nák'i'oi ndivé'e noo Ndios chi ni iin tó'ón ndó ko ní dákodo ndúta yu'u, sava'a Crispo xí'ín Gayo va kúu ra ni dakódo ndúta yu'u. ¹⁵ Sa'a ñoo ni iin ñayuu o kúu kaa ña ni sodó ndúta ná xí'ín kuu yú'u. ¹⁶ Ta ni dakódo ndúta ta'anii na ve'e Estéfanos, tído ko ndúsaa inii á ió dao ka na ni dakódo ndútaí. ¹⁷ Dá chi ko ní sa'ándá Cristo choon nooí ña dákodo ndútaí ndo'ó, di'a ni xi'o na choon nooí ña dána'i to'on va'a na. Ta ko ndúkú ta'on yu'u to'on ndichí dáxino inii ndo'ó, chi ko kónii kenóoi ña ni kee Cristo tá ni xi'i na sa'a yo ndika cruz.

Jesucristo kúu ndéé mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná

¹⁸ Dá chi to'on va'a ña ká'an sa'a ña ni xi'i Cristo ndika cruz kían diki noó na kua'an naá. Tído noo yóo, na ni'í ña káki, to'on yó'o kúu ndéé mií Ndios ña dáka ñaá. ¹⁹ Dá chi di'a ká'an tuti ii Ndios: Dánaá vai ña ndichí taa, ta kañó'í ñaxintóni ñayuu kándaá ini.

²⁰ Sa'a ñoo, ¿ndi ndó'o na kómí ña ndichí viti, tá dáá? Ta, ¿ndi ndó'o na dákuá'a ña ndichí? Ta, ¿ndi ndó'o na ká'an to'on ndichí ió ñayuu yó'o? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ni kenóo Ndios ña ndichí ió ñayuu yó'o? ²¹ Ta xí'ín ña ndichí kómí Ndios ni chikaa ini na ña o kásandaá ñayuu kana'a ná mií Ndios xí'ín ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a ni nata'an ini

mií Ndios dákaḱi na ñayuu kándisa to'on dána'a ndu, va'ará to'on diḱi va kíán noḱ dao ka ñayuu.

²² Ta na Israel kúu na xíka iin ña ndato, dá kandía na, ta na griego kúu na ndúkú to'on ndichí, dá kandía na. ²³ Tído ndu'u kúu na dána'a sa'a Cristo, na ni xi'i ndika cruz. Ta to'on yó'o kíán dár'u'u na Israel, ta kíán to'on diḱi noḱ na griego. ²⁴ Tído noḱ ñayuu ni nakana mií Ndios, á mií ná kúu ná na Israel, o á mií ná kúu ná na griego, Jesucristo kúu ndée mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná. ²⁵ Dá chi to'on Ndios, ña chinani ñayuu kúu to'on diḱi, ña ndichí cháá ka kíán o duu ña ndichí kómí na ndéi ñayuu yó'o. Ta ña'a Ndios, ña ká'an ñayuu kúu ña vitá cháá ka, di'a ña'a ndakí cháá ka kíán o duu ña ndakí noḱ ñayuu.

²⁶ Sa'á noḱ, kande'é ndó, ñani, chi tá ni nakana Ndios ndo'ó xoo mií ná, cháá vá ndó ni sa kuu ñayuu ndichí noḱ ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta cháá ta'ani ndó ni sa kuu ñayuu né'e choon, ta cháá ta'ani ndó ni sa kuu de'e na kuiká ndaya'i.

²⁷ Chi ni kaxi Ndios ñayuu xixi noḱ ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndichí. Ta ni kaxi ta'ani na ñayuu ko ndakí noḱ ñayuu ndéi ñayuu yó'o, dá kenóo na ñayuu kaá ndakí. ²⁸ Ta ni kaxi ta'ani na ñayuu nóo xí'ín ñayuu ko ndaya'i noḱ ñayuu ndéi ñayuu yó'o, xí'ín na koḱ ña'a kúu, dá dátuu ná ña ndaya'i ñayuu yó'o. ²⁹ Kí'o dión ni kee Ndios, dá kíán ni iin tó'on ñayuu ná o kúu chindaya'i mií noḱ ná.

³⁰ Ta mií Ndios kúu na ni xi'o ña ni nduu yó ñayuu Cristo Jesús, ta sa'á Cristo ni xi'o na ña ndichí noḱ yo, xí'ín ña kandoo vii yo noḱ ná, xí'ín ña koo vii yo, xí'ín ña kaxi yó tixi ndá'a kuachi yo. ³¹ Kí'o dión ni kee Ndios, dá chi kí'o di'a va ká'an tuti ii ná: "Tá'an na ká'an kuryíi, kánian kuryíi ná sa'á ña ni kee sato'o yo Ndios sa'a ná."

2

Dána'a Pablo sa'á ña ni xi'i Jesucristo ndika cruz sa'a yo

¹ Sa'á noḱ, ñani, tá ni saai noḱ ndéi ndó ni daná'i to'on ni ni'í noḱ mií Ndios, ko ní kéchóoin to'on táyíi o to'on ndichí. ² Chi ni chikaa ini dána'i noḱ ndo sava'a sa'a Jesucristo, xí'ín sa'á ña ni kee na sa'a yo ndika cruz. ³ Tá ni sa ioi xí'ín ndó, nda'í va ni sa ioi, ta ni sa ndei nino nda'oi ña yu'í. ⁴ Ta ko ní ndúkú to'on luu, ña kána ñaxintóni taa ñayuu yó'o ka'ín xí'ín ndó, dá xino ini ndo. Chi di'a ni na'a mií Espiritu ii Ndios ndée kómí ná tein ña ni daná'i noḱ ndo. ⁵ Dión dá kíán ná dá'a ni kandeé iní ndo Jesús kee ña ndichí ió ñayuu yó'o, di'a kandeé iní ndo ná kee ndée Ndios.

Kómí yo Espiritu ii Ndios

⁶ Tído ndu'u kúu na ká'an to'on ndichí xí'ín na ndíta ni sisa xí'ín ña kándisa na, tído to'on ndichí yó'o, ko kíán to'on ndichí kómí na kúu kuendá ñayuu yó'o, ta ko kíán to'on ndichí dándaki taa né'e choon ñayuu yó'o, tá'an ra sa kua'an naá vá. ⁷ Tído ndu'u kúu na ká'an sa'a to'on ndichí, ña ná'a iin tó'on mí Ndios, tá'an ña sa kaa de'é. Ta ña ndichí yó'o kíán ña ni chikaa ini mií ná kee na tá ko ña'a kava'a na ñayuu yó'o, dá ná kuu natiin yó ñañó'o kí'o na noḱ yo. ⁸ Ta ni iin tó'on taa né'e choon ñayuu yó'o ko ní xi'o kuendá sa'á ña ndichí yó'o, dá chi tá ni xi'o ra kuendá sa'an, dá kíán o chírkaa ta'on ra sato'o yo Jesús, na kómí ndidaá ñañó'o, ndika cruz, ní kúu. ⁹ Chi di'a ká'an tuti ii Ndios:

Tá'an ña'a ko ní xini ñayuu xí'ín noḱ ná,

xí'ín ña ko ní seídó'o na,

xí'ín ña ni iin kuu ko ní nákani ini níño ná sa'a,

ñoḱ kíán ni kenduu Ndios kí'o na noḱ ñayuu kóni ñaá.

¹⁰ Tído ndidaá kúu ña yó'o kíán ni na'a Ndios noḱ yo ni kee Espiritu ii mií ná. Chi Espiritu ná kúu na ndé'é va'a ndidaá kúu ña'a, va'ará nda maá ini níño Ndios kíán.

¹¹ Ta, ¿ndá yoo kúu iin taa ná'a ndi nákani ini iin ka taa? Sava'a iin tó'on espíritu nákaa ini ra kíán ná'a ndí kíán nákani ini ra. Ta dión ta'ani, ni iin tó'on ta'on ñayuu ko ná'a ndi nákani ini Ndios, sava'a iin tó'on Espiritu mií vá ná ná'a ndí kíán nákani ini na. ¹² Ta yóo kúu na ko ní natiin ta'on yó espíritu kómí na kúu kuendá ñayuu yó'o. Di'a ni natiin yó Espiritu ni kii noḱ mií Ndios, dá kuu kandaá ini yo ndí kíán kúu ña va'a ni xi'o Ndios noḱ yo. ¹³ Ta sa'a ndidaá kúu ña'a yó'o ká'an ndu, tído ko ká'an ta'on ndu táto'on kí'o dána'a

na kómí ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a dána'a ndu xí'ín to'on ni daná'a Espiritu i Ndios noo ndú, chi dána'a ndu to'on ni kii noo Espiritu Ndios noo na kómí Espiritu ná.

¹⁴ Ta ñayuu ko kómí Espiritu i Ndios, o kúu ta'on natiin na ña dána'a Espiritu i Ndios, dá chi ñiki va kían noo ná. Ta o kúu ta'on katóni ini na ñá. Dá chi sava'a na kómí Espiritu i Ndios kúu na kuu kandaa ini sa'an. ¹⁵ Ta ñayuu kómí Espiritu Ndios kúu na keyíko va'a sa'a ndidaa ña'a, ta ko iin ta'on kuu keyíko sa'a ná. ¹⁶ Chi di'a kaá tuti i Ndios: “¿Ndá yoo kandeé kana'á ndí kían nákanini ini sato'o yo Ndios? ¿Ndá yoo katí'a dána'a noo ná?” Tído yoo kúu na kómí ñaxintóni Cristo.

3

Kéchóon nduu Pablo xí'ín Apolos noo Ndios

¹ Tído ko ní kúu ta'on dána'i noo ndo'ó, ñani, táto'on ki'o dána'i noo ñayuu kómí Espiritu i Ndios. Di'a ni daná'i noo ndo táto'on ki'o dána'i noo ñayuu kée ña kóni ñí ná, chi táto'on takuálí va kúu ndó noo to'on Cristo. ² Sa'a ñoo ni xi'oi lechí va ni xi'i ndó táto'on ki'o kée na xí'ín takuálí, dá chi o kúu keí xí ña seí na yatá. Ta ki'o dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá chi ko ní kúu ta'on natiin ndó ña ndichí cháa ka sa'a Ndios, ta nda viti o kúu i va natiin ndóan. ³ Dá chi kée i va ndó ña kóni ñí ndo, dá chi ió i va ña u'u ini ndo, ta naá tá'an i va ndó, ta sa'ándá tá'an i va ndó. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ña yó'o ná'a ña kúu ndó ñayuu kée ña kóni ñí, ta ná'a ta'anian ña kée ndó táto'on kée ñayuu ko ná'a Ndios? ⁴ Dá chi tá ká'an ndo ña kúu ndó kuendá Pablo, o ká'an ndo ña kúu ndó kuendá Apolos, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña ña yó'o ná'a ña kúu ndó ñayuu kée ña kóni ñí?

⁵ Ta, ¿ndí kían kúu Pablo, ká'an ndó? Ta, ¿ndí kían kúu Apolos, ká'an ndó? Chi sava'a na kéchóon noo Ndios oon va kúu ndu'u, ta ni daná'a ndu noo ndo, dá ni kandísa ndó. Chi iin rá iin ndu kée choon ni xi'o sato'o yo Ndios noo ndú. ⁶ Yu'u kúu ra ni ni'i choon ña chi'i tata, ta Apolos ni ni'i choon ña ko'oni naan. Tído mií va Ndios kúu na dákuá'anoan. ⁷ Sa'a ñoo ni ña'a ko kúu ta ni chi'i tata, ni ra ni so'onian, sava'a Ndios va kúu na ndaya'i, chi mií ná kúu na dákuá'anoan. ⁸ Iin nóo va ndaya'i ta ni chi'i tata, xí'ín ra ni so'onian, va'ará iin rá iin ra nátiin ya'i táto'on ki'o káa choon ni kee ra. ⁹ Chi ndu'u kúu ra kéchóon noo choon Ndios, ta ndo'ó kúu táto'on ño'ó xíti noo ná, ta kúu ta'ani ndó táto'on ki'o iin ve'e, ña nákaa na káva'a na.

¹⁰ Ta sa'a ña maní ni kee Ndios xí'ín, sa'a ñoo kúu táto'on iin na ti'a kava'a ve'e, chi ni chindú'í sa'an. Ta dao ka na kúu na dáxinoan. Sa'a ñoo kánian kandaan iin rá iin na choon kée na, dá kandoo va'an. ¹¹ Dá chi ko iin ka kuu chindu'u iin ka sa'a ve'e noo ña sa kándu'u, chi sa'a ve'e ñoo kúu mií Jesucristo. ¹² Ta sata sa'a ve'e yó'o kuu va ndane'e na iin ve'e xí'ín oro, o plata, o xí'ín yuu luu ndáa, o xí'ín yíto, o xí'ín ñoo te'í, o xí'ín ra itá tirió. ¹³ Tído iin rá iin choon kían ná'a mián á choon va'a kían o koó. Chi tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'an, dá kandaan ini ndi ndo'an kee ño'ó kéi. Ta dión keean xí'ín iin rá iin choon, dá chi ño'ó kéi kían korndodó ñaá. ¹⁴ Tá ko ña'a ndo'o ña ni kava'a na sata sa'a ve'e ñoo, dá kían natiin na ya'i sa'a choon ni kee na. ¹⁵ Tído tá ná keí ña ni kava'a na, dá kían naá óon va choon ni kee na. Ta va'ará ná káki na, tído ndo'o ní ná táto'on ki'o ndó'o na yá'a noo ño'ó kéi.

¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndo'ó ña kúu ndó ve'e ño'o Ndios, ta Espiritu ná ió ini ndo? ¹⁷ Tá ió iin káa ñayuu ndúkú dánaa na ve'e ño'o Ndios, dá kían dánaa va ña Ndios, chi ve'e ño'o i Ndios va kúu ndo'ó.

¹⁸ O sa dánda'í ndo mií ndó, chi tá ká'an dao ndo'ó ña kúu ndó na ndichí xí'ín ña ndichí ió ñayuu yó'o, dá kían va'a cháa ka kee ndó mií ndó kakuu ndó ñayuu ko ndichí xí'ín ña ndichí yó'o, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó ñayuu ndichí noo Ndios. ¹⁹ Dá chi ña ndichí ió ñayuu yó'o kían iin ña'a ko chóon noo Ndios. Chi di'a va ká'an tuti i Ndios: “Nátiin Ndios ta ndichí tein ña maña kée ra.” ²⁰ Ta ká'an ta'anian di'a: “Ná'a va Ndios ña nákanini ini ta ndichí, ña kían ña ko chóon”, kaáan. ²¹ Sa'a ñoo ná dá'a ni chindaya'i ndó mií ndó sa'a ña ndíta ndó xí'ín ta yó'o o ta káa, chi ndidaa va ña'a kúu ña'a mií ndó. ²² Sa'a ñoo Pablo, xí'ín Apolos, xí'ín Cefas, xí'ín ñayuu yó'o, xí'ín ña takí yo, xí'ín ña kuu yo, xí'ín ña

ndó'o yó viti, xí'ín ña vei ndo'o yó chí noo, ndidaá kúú vá ña yó'o kúú ña'a mií ndó. ²³ Ta ndo'ó kúú kuendá Cristo, ta Cristo kúú kuendá Ndios.

4

Ká'an Pablo sa'a ndidaá ña'a ni kee na sa'a na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Corinto

¹ Sa'a ñoo kánian kee ndó kuendá ña kúú ndu'u ta kéchóon noo Cristo, ta ni ñatiin ndu choon ña kían dána'a ndu sa'a ña ná'a iin tó'ón mií Ndios. ² Ta ndidaá na ni ñatiin iin choon, miían ndúsá kánian na'a na mií ná ña kéndaá na choon ni ñatiin na. ³ Ta ko né'e tandíini á keyíko ndo sa'a ña kéei, o á ta né'e choon ná keyíko sa'a ña. Ta ni mií yu'u ko keyíko sa'a ña kéei. ⁴ Ta va'ará ko nákaní kuáchí ini noo ña kéei, tído ña yó'o ko kóni kaa ña ni keva'i noo Ndios. Dá chí na keyíko ndaa sa'í kúú sato'o yo Ndios. ⁵ Sa'a ñoo ná dá'a ni chindaá noo ndo keyíko ndo sa'a ña kée ni iin ñayuu. Kandati ndó nda ná nandió ko na kúú sato'o yo Jesús, chí noón kúú na dánátuu ndidaá kúú ña'a ni kedé'é yo. Ta dánátuu ta'ani na ña nákaní ini yo, dá natiin iin rá iin yó ñañó'ó kánian ni'i yo noo Ndios.

⁶ Ñani, ni ka'in sa'a ndidaá ña kée mií xí'ín ña kée Apolos sa'a ña kú'u ini ndu sa'a ndo, dá kían kande'é ndó tát'o'on kí'o kée ndu, dá katí'a ndó kee ndó tát'o'on kí'o sa'ándá tuti i Ndios choon, dá kían ná dá'a ka ni chindaya'i ndó dao na dána'a noo ndo, ta kenoo ndó dao ka na. ⁷ Ta, ¿ndá yoo kúú ndó, xini ndo? Ta, ¿ndí kían ió noo ndo, ña kían ko ní xí'o Ndios noo ndo? Ni ña'a va. Ta sa'a ña ni ni'i óon ndoan, sa'a ñoo, ¿ndiva'a chindaya'i ndó mií ndó ña ká'an ndo ña ko ní ni'i ndoan, tá dáá?

⁸ Ká'an ndó ña ni iin ña'a ko kámaní noo ndo, ta ká'an ndó ña kuíká ndó xí'ín ña'a Ndios, ta ká'an ndó ña kúú ndó rey, ta koó ka choon kúú ndó ndu'u. Tído ndeé ka vían va'a tá miían ndaa ndisa kúú ndó rey, dá kían ni'i ta'ani ndu ña dándáki nduú ndu'u xí'ín ndó.

⁹ Chí ká'an yu'u ña nda sata kuií ni chíkata Ndios ndu'u, na kúú apóstol. Chí ndó'o ndu'u tát'o'on kí'o ndó'o ra ni ta'andá choon ña kuu. Ta kúú ndu'u tát'o'on ñayuu ná'a díki ñayuu yó'o, noo ángel xí'ín noo ñayuu. ¹⁰ Ta ndu'u kúú ñayuu xixi noo ñayuu sa'a ña dána'a ndu sa'a Cristo. Tído ndo'ó, kée ndó mií ndó ña kúú ndó na ndíchi sa'a Cristo. Ta ndu'u kúú na vitá ini noo ndo'ó, tído ndo'ó kúú na ndakí. Ta ndo'ó kúú na ió ñañó'ó, ta ndu'u kúú ra koó ñañó'ó, xini ndo. ¹¹ Ta nda viti nda'í kuíko ndu'u, ta nda'í chí ini ndu, ta ko ní'i ndú dá'on kandixi ndu. Ta kéndava'a ñayuu xí'ín ndú, ta ni ve'e ndu koó. ¹² Ta kuitá ndu kéchóon ndu xí'ín ndá'a mií ndú. Ta ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndú, tído ndu'u, xíka ndu ña va'a sa'a ná noo Ndios. Ta kéndava'a na xí'ín ndu'u, tído xí'o ndeé vá ini ndu. ¹³ Chínani kini na ndu'u, tído luu ká'an ndu xí'ín ná. Ta ni kasandaá ndu kúú ndú tát'o'on xe'e, chí nda viti kée na xí'ín ndu'u tát'o'on kí'o kée na xí'ín ña ko chóon.

¹⁴ Ta ko táai ña yó'o kosaa noo ndo, dá kaka'an noo ndo. Di'a táai ña kosaa noo ndo, chí kóni ka'an ni'inii noo ndo, chí kúú ndó tát'o'on de'e maní. ¹⁵ Ta va'ará ná kakomí ndó tát'o'on uxí mil ta dána'a noo ndo sa'a Cristo, tído iin tó'ón vá kúú tatá ndo. Ta yu'u kúú tatá ndo, chí ni daná'i noo ndo ña kúú to'on va'a ña ká'an sa'a Cristo Jesús, ta ni kandísa ndoan. ¹⁶ Sa'a ñoo seí nda'áví noo ndo ña kee ndó tát'o'on kí'o kée mií.

¹⁷ Sa'a ñoo ni tanda'a yu'u Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó. Ta kúú xí tát'o'on de'e maní, ta iin ndaa xi xí'ín sato'o yo Ndios. Ta mií xí dándusaá ini ndo tát'o'on kí'o kée yu'u sa'a ña kándísai Cristo, ta kí'o dión dána'i noo na kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin xían noo yá'i kua'in. ¹⁸ Ta ió dao ndó ni kasá'a kée ndó mií ndó ña kúú ndó na ndaya'i, chí ká'an ndó ña o sáa kai noo ndéi ndó xaan. ¹⁹ Tído yachi nda'o saai koto ni'ini ndo'ó tá kí'o dión kóni sato'o yo Ndios, dá ná kandaá ini á miían ndaa ndisa kómí na chindaya'i mií ñoo ndeé Ndios, o to'on ká'an oon va na kían. ²⁰ Dá chí tá ñó'o yó tixi ndá'a Ndios, ko kían ña ka'an oon yó, chí kían ña kómí ndisa yó ndeé ná. ²¹ ¿Ndá kían kóni ndo? ¿Á kóni ndo ña saai dánanii ndo'ó, o á kóni ndo ña saai xí'ín ña kú'u ini sa'a ndo, ta xí'ín ña kúe ini?

5

Sa'ándá Pablo choon noo ñayuu ñoo ña taó xoo na ta ni kee kuachi kini

¹ Miían ndaa ni ni'i tó'in ña tein mií ndó xaan nákaa iin taa kée kuachi ka'an noo. Ta kuachi kini nda'o kían yó'o, chi ni ñayuu ko ná'á Ndios koo kée táto'on ki'o kée taa xaan, chi kidi ra xí'in naná ke'én ra. ² Tído ndo'ó kúu ra kúryíi ií vá ndó. ¿Á ko ná'á ndó ña kánian kunda'í va ini ndo, dá taó ndo taa kée kuachi ñoó tein mií ndó xaan? ³ Ta va'ará koó yu'u ió xí'in ndó xaan, tído kee ndó kuendá ña ió ñaxintónií xí'in ndó. Ta sa'á ña kían táto'on ki'o ióí xí'in ndó, sa'á ñoó sa ni keyíkoí sa'á ña kini ni kee taa xaan. ⁴ Ta xí'in kuu sato'o yo Jesucristo nataka ndo, ta kee ndó kuendá ña ióí xí'in ndó, ta xí'in ndée sato'o yo Jesucristo ⁵ nakí'o ndó taa xaan noo ndá'a ña u'u, dá ná ndo'o níó rá, dá ná naá ña kini kátoó ñií rá, dá káki níó rá tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaa ña.

⁶ Sa'á ñoó ko vá'a ta'on ña kúryíi ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña xí'in lú'u chí'í vá levadura, ta kúu dákuíta tachí vaan iin tu'u yúsa káva'a pan? ⁷ Sa'á ñoó nduvii ndo mií ndó noo kuachi kée ra, chi kían táto'on levadura dátuyúán ndo'ó, dá kakuu ndó táto'on yúsa saá, ña ko ní kí'in tá'an xí'in levadura. Dá chi Cristo kúu táto'on léko sa'ání na Israel kéká'ano na víko pascua, chi ni dokoo ná mií ná sa'a yo. ⁸ Sa'á ñoó ná keká'ano yó víko pascua miía, ta ná dá'a ni kechóon yó levadura, ña kúu ña kini xí'in ña ko vá'a. Di'a ná kechóon yó pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in levadura, ña kúu ña kée yó ña ndaa xí'in ndino'o ini yo.

⁹ Ta noo iin ka tuti ni tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ka ndo xí'in ñayuu kée kuachi xí'in ña ko kúu yíi ná o ñadi'í na. ¹⁰ Tído ko kóni kaaan ña kankuei xoo ndó tein ñayuu ko ná'á Ndios kée kuachi xí'in ña ko kúu yíi ná o ñadi'í na, xí'in ña kátoó kakomí ña'a dao ka ñayuu, xí'in ña kí'in ku'íná, xí'in ña ndáño'o yoko. Dá chi miían ndúsa kánian kankuei va ndó ñayuú yó'o, dá kandeé ndó kankuei ndó tein na. ¹¹ Tído tuti ni tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ndó xí'in ñayuu ká'an kúu kuendá Jesús tá kée na kuachi xí'in ña ko kúu yíi ná o ñadi'í na, o tá kátoó ña kakomí ná ña'a dao ka ñayuu, o tá ndáño'o na yoko, o tá kúu ná ña to'ón, o tá xí'i na, o tá kí'in ku'íná ná. Ta ni o sa kóo ini ndo kasá'an ndó xí'in ná. ¹² Chi, ¿ndí kían kúu yu'u ña keyíkoí sa'á ñayuu ko nataka dákuá'a xí'á? Tído, ¿á ko ná'á ndó ña kánian keyíko yo sa'á ná dákuá'a dáó xí'á? ¹³ Chi ñayuu ko nataka dákuá'a xí'á, mií Ndios kúu ña keyíko sa'a ná. Sa'á ñoó taó ndo taa kée kuachi nákaa tein ndó xaan ná ko'on ra.

6

Ná dá'a ni ko'on ndo noo taa né'e choon tá ndó'o ndó tandó'ó tein mií ndó

¹ ¿Á ko ná'á ndó ña tá naá iin káa ndó xí'in iin ñani ndo, ña kúu kuendá Jesús, ko vá'a ta'on kée ndó tá ná ko'on ndo noo taa né'e choon ñayuú yó'o ka'an kuachi ndó sa'a ñani ndo? ¿Ndiva'a ko ká'an di'a ndó xí'in ña kúu ñayuu Ndios, dá keyíko ña sa'a ndo? ² ¿Á ko ná'á ta'on ndo'ó ña kasandaá iin kuu, dá ni'i yóó, ña kúu ñayuu Ndios, ña keyíko yo sa'a ndidaá ñayuu? Ta sa'á ña ni'i ndo ña keyíko ndo sa'a ñayuu, sa'á ñoó, ¿ndiva'a o kúu keyíko mií ndó tandó'ó leé ndó'o mií ndó xaan, tá dáá? ³ ¿Á ko ná'á ta'on ndo'ó ña nda ángel ndéi induú keyíko yó sa'a? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ió choon ña keyíko yo sa'á ña ndó'o yó ñayuú yó'o? ⁴ Sa'á ñoó, tá ndó'o ndó tandó'ó ñayuú yó'o, ¿ndiva'a kua'an ndo noo ra né'e choon, tá'an ra ko sa'ání mií sa'á ña'a Ndios? ⁵ Ndidaá kúu ña yó'o ká'in xí'in ndó, dá ná koo cháá ña ka'an noo ndo. ¿Á koó ví iin taa ndichí tein mií ndó xaan kuu keyíko sa'a ndo tá naá iin ñani ndo xí'in iin ka ña? ⁶ Chi di'a iin kúu mií ndó, ña kúu kuendá Jesús xaan, naá tá'an ndó, ta né'e tá'an ndó kua'an ndo keyíko sa'a ndo noo taa né'e choon, tá'an ra ko ná'á Ndios.

⁷ Ta sa'á ña naá tá'an mií ndó, sa'á ñoó ná'a ndo mií ndó ña ko ndíta ndaa ndo xí'in Ndios. ¿Ndiva'a ko xí'o ndeé ní iní ndo tá kéndava'a na xí'in ndó? Ta, ¿ndiva'a ko xí'o ndeé ní iní ndo tá kí'in ku'íná ná ndo'ó? ⁸ Tído di'a kéndava'a ndó xí'in ñani ndo, ña kúu kuendá Jesús, ta kí'in ku'íná ndó ña.

⁹ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña o ndú'u ta'on ñayuu káni noo dándáki Ndios? O sa dándá'í ndo mií ndó, chi o ndú'u ña kátoó kudí xí'in ndi ndáa mií vá ñayuu noo ió Ndios, ni ña ndáño'o yoko, ni ña kidi xí'in ña ko kúu yíi ná o ñadi'í na, ni ra kidi xí'in taa xí'in rá, ni

ñá'a kídí xí'ín ñá'a xí'án, ¹⁰ ni ña kuí'íná, ni ña kátoó téi dí'ón, ni ña xí'i, ni ña kini ká'an, ni ña mañá o ndú'u noo dándáki Ndios. ¹¹ Ndidaá ña yó'o ni sa kee dao ndo'ó tá sata, tído sa ni nduvii va ndó noo Ndios viti, ta ni xí'o na ña koo vii ndo, ta ni kandoo vii ndo noo Ndios sa'a ña kándéé iní ndo sato'o yo Jesús, xí'ín sa'a ña ni natiin ndó Espiritu i Ndios.

Ná dá'a ni kee ndó kuachi xí'ín ña ko kúu yíi ndo o ñadi'í ndo

¹² Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña kí'o ña va'a noo yo. Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído ná o kí'o yó mií yó noo ni iin ña'a ña dándákian yó. ¹³ Ni kava'a Ndios ña'a kaxí'o kaño'o tixí'o, ta ni kava'a tji yó ña kaño'o ña'a kaxí'o, tído ndi nduú vaan dánaa ña. Tído ko ní kava'a na ñíi yo ña kían kudi yo xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu. Chi di'a ni kava'a na ñíi yo, dá koni kuáchí yó noo mií ná, ta mií ná kúu sato'o ñíi yo. ¹⁴ Chi Ndios, ña ni danátaki sato'o yo Jesús, noón ta'ani kúu ña danátaki yó xí'ín ndéé ná.

¹⁵ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ñíi ndo kúu kuendá Cristo? Sa'a ñoó, ¿á kuu ko'o xí'ín ñíi yo, ña kúu kuendá Cristo, ta dákí'in tá'an yoan xí'ín ñíi iin ñá'a díko mií noo taa? Koó, o kúu ta'on. ¹⁶ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña tá ni ñaki'in tá'an ñíi iin taa xí'ín ñá'a díko mií, dá kían ni nduu na iin tó'ón vá? Dá chi di'a ká'an tuti i Ndios: “Tá ni ñaki'in tá'an iin taa xí'ín iin ñá'a, dá kían ni nduu na iin tó'ón vá.” ¹⁷ Tído ña ni ñaki'o mií noo sato'o yo Jesús, dión ni nduu na iin tó'ón xí'ín ná.

¹⁸ Kuino kíi ndo noo ña kátoó ndo kudi ndo xí'ín ña ko kúu ñadi'í ndo o yíi ndo. Dá chi ndidaá ka kuachi kée ñayuu ko kían kuachi kée na xí'ín ñíi mií ná, tído ña kée kuachi xí'ín ña ko kúu yíi ná o ñadi'í ña, noón kúu ña yá'a kée kuachi xí'ín ñíi mií ná. ¹⁹ Chi, ¿á ko ná'a ta'on ndó ña yíki koño ndo kúu ve'e ño'o noo ío Espiritu i Ndios? Chi ío ña ini ndo, chi ni natiin ndó ña noo Ndios. Sa'a ñoó ko dándáki ka ndo mií ndó, ²⁰ dá chi ya'i nda'o ni chiya'i Ndios sa'a ndo. Sa'a ñoó keká'ano ndó Ndios xí'ín ñíi ndo, xí'ín espíritu ndo, chi ña'a Ndios kían.

7

Ká'an ni'ini Pablo noo ñayuu sa'a ndí kían kee na tá tanda'a ná

¹ Ta viti kían ko'in kast'o'in xí'ín ndó sa'a ña ni ndato'ón ndó yu'u noo tuti ni tanda'a ndó ni kii nooí, á ña va'a cháa ka kían ña ná o tanda'a taa xí'ín ñá'a. ² Tído sa'a ña íoan ya'a ndó kee ndó kuachi xí'ín ña ko kúu yíi ndo o ñadi'í ndo, sa'a ñoó va'a cháa ka ná koo ñadi'í iin rá iin ndó, ta iin rá iin ña ñá'a ná koo yíi ná. ³ Ta iin rá iin taa kánian kudi nduú ra xí'ín ñadi'í ra, ta kí'o dión ta'ani kánian kee ña ñá'a xí'ín yíi ná. ⁴ Dá chi ña ñá'a ko dándáki ka ña ñíi ná, ndáa yíi vá ná kúu ra dándáki ñaá. Ta ni taa ko dándáki ka ñíi rá, ndáa ñadi'í ra kúu ña dándáki ñaá. ⁵ Sa'a ñoó o sa kádí'inda ndo ñíi ndo noo yíi ndo o noo ñadi'í ndo. Tído tá ni kandoo mií ndó ña o náki'in tá'an ndó dao kuu, chi kóni ndo kane'e i ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, dá kían kuu va kee ndó dión. Tído ndi'i daá, ñaki'in tá'an nduú tuku ndó, chi oon ni ví o kí'o ndéé iní ndo, ta kexíxi ña u'u xí'ín ndó, dá ya'a ndó kee ndó kuachi xí'ín iin ka ña.

⁶ Ndidaá ña'a ká'in xí'ín ndó yó'o kían ká'an ni'ini noo ndo, tído ko kúu ta'an vaan choon sa'ándái noo ndo. ⁷ Ká'an yu'u ña va'a cháa ka kían ña ná kandeí mií ndidaá taa táto'on kí'o ío mií yu'u. Tído díin díin va ña'a ni ni'í tá'í iin rá iin ñayuu noo Ndios, chi ío dao na ni ni'í tá'í ña kí'o ndéé iní ña kandeí mií ná, ta ío ta'ani dao na ni ni'í tá'í ña tanda'a ná.

⁸ Ta ña yó'o ká'an yu'u xí'ín takuáchí táki, xí'ín ña kuáan ña iin ña va'a kían ña ná kandeí mií ná táto'on kí'o kée yu'u. ⁹ Tído tá ko xí'o ndéé iní ña chituu na ña kóni ñíi ná, dá kían va'a cháa ka ná tanda'a ná. Dá chi va'a cháa ka ña tanda'a ná o duú kaan ndo'o níó ná koni ña iin taa o iin ñá'a.

¹⁰ Ta noo ndo'ó, ña ni tandá'a, sa'ándái choon noo ndo, tído ko kían choon ni ndaki ñaxintóníi, chi choon sa'ándái mií sato'o yo Ndios noo kían, ña ndo'ó, ña ñá'a, o sa dánkoo ndó yíi ndo. ¹¹ Tído tá sa ni dánkoo iin ñá'a yíian, dá kían ná dá'a ni tanda'an xí'ín iin ka taa. Va'a cháa ka ná ndaka ña maní noo sátá'an iin rá iin na, dá ñaki'in tá'an tuku na kandeí na. Ta ndo'ó, ra taa xaan, o sa dánkoo ndó ñadi'í ndo.

¹² Ta ió ña ka'in xí'ín dao ka ndo, va'ará ko ká'an sato'o yo Ndios sa'án. Tá ió iin káa ñani yo, ta ko kándisa ñadi'í ra Jesús, tído ióan ña koo iian xí'ín rá, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñaá rá. ¹³ Tá ió iin káa na ñá'a kándisa Jesús, ta ko kándisa yí ná, tído tá ió ra ña koo ií rá xí'ín ná, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñaá ná. ¹⁴ Chi iin yí ko kándisa Jesús, ndé'é va'a ñaá Ndios sa'á ña kándisa ñadi'í ra. Ta iin ñadi'í ko kándisa Jesús, ndé'é va'a ñaá Ndios sa'á ña kándisa yíian. Chi tá ko kían dión, dá kían kandoo kini de'e na noo Ndios, tído viti kúu xí takuáchí vii noo ná.

¹⁵ Tído tá ká'an yí ndo o ñadi'í ndo, na ko kándisa Jesús, ña dánkoo na ndo'ó, dá kían konó ndó ná kee na dión. Chi ni ndaxi ndo noo ña ni tandá'a ndó xí'ín ná tá ndó'o ndó dión. Chi ni nakana Ndios ndo'ó ña kían kandeí va'a ndó. ¹⁶ Chi ndo'ó, na ñá'a xaan, ¿xíni á kandeé ndó xí'ín yí ndo, dá nduu ra kuendá Jesús? Ta ndo'ó, ta kúu yí, ¿xíni á kandeé ndó xí'ín ñadi'í ndo, dá nduu na kuendá Jesús?

¹⁷ Tído iin rá iin ndó kánian koo táto'on ni xí'o mií sato'o yo Ndios koo ndó tá ni nakana ñaá ná xoo mií ná. Ta ña yó'o kían dána'i noo ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús iin iin xíán noo xíonooi. ¹⁸ Sa'á ñoó, ¿á sa ni ta'anda ñíi ndo tá ni nakana ñaá Ndios? Dá kían nda dión koo va ndó. ¿Á ió dao ndó ko ñá'a ta'anda ñíi tá ni nakana ñaá Ndios? Dá kían ná dá'a ni ka'anda ndoán. ¹⁹ Dá chi ña ta'anda ñíi yo xí'ín ña ko ní ta'anda ña, ni iin ña'a ko ndáya'i ña, dá chi ña ndáya'i noo Ndios kían kee yó choon sa'ándá na. ²⁰ Sa'á ñoó kánian koo ií ndo táto'on k'i'o ndáa ndó tá ni nakana ñaá Ndios xoo mií ná. ²¹ ¿Á ni sa ño'o ndó tixi ndá'a iin sato'o tá ni kana ñaá Ndios? Ná dá'a ni nakani ini ndo. Tído tá ió tandéé ini ña kankuei ndó tixi ndá'a sato'o ndo, dá kían cho'on ini ndo yaa ndo. ²² Chi ndo'ó, na sa ño'o tixi ndá'a iin sato'o tá ni kana ñaá Ndios, ndo'ó kúu na ni taó xoo Ndios tixi ndá'a kuachi, dá nono ndo kee ndó ña kóni na. Ta ndo'ó, na ko ní sa ño'o tixi ndá'a iin sato'o tá ni nakana ñaá Ndios, viti kían ni ndu'u ndó tixi ndá'a Cristo, dá koni kuáchí ndó noo ná. ²³ Ya'i nda'o ni chiya'i Ndios sa'a ndo, sa'á ñoó ná dá'a ni nachi'i ndó mií ndó tixi ndá'a ni iin tó'ón ñayuu. ²⁴ Sa'á ñoó, ñani, táto'on ni sa ndaa iin rá iin ndó tá ni nakana ñaá Ndios, k'i'o dión ií ní koo ndó noo ná.

²⁵ Ta viti ko'in ka'in cháá xí'ín ndó sa'á na takí, va'ará ko ta'ón choon ní ni'í noo sato'o yo Ndios kían. Tído ká'an ni'inii noo ndo táto'on k'i'o ká'an mií yu'u kúu ña va'a, chi sa'á ña kú'u ini sato'o yo Ndios sa'í, sa'á ñoó kúu iin ta'a ká'an ña ndaa. ²⁶ Ta sa'á ña ndéi yó tiempo u'u nda'o, sa'á ñoó ká'an yu'u ña va'a cháá ka ná kandeí mií ndó, ta ta'a, táto'on k'i'o ndéi ndó. ²⁷ Tá ió ñadi'í ndo, o sa dánkoo ñaá ndó. Ta tá koó ñadi'í ndo, o sa ndí'i ini ndo tanda'a ndo. ²⁸ Tído tá ná tanda'a ndo, ko ta'ón kuachi kían. Ta dión ta'ani takuáchí di'í takí, ko ta'ón kuachi kían tá ná tanda'a xí. Tído na tanda'a, kasá'a ndo'o níó ná, ta ko kóni yu'u ña ndo'o ndó dión.

²⁹ Tído ña yó'o ká'an yu'u xí'ín ndó, chi ndadá cháá vá tiempo kámani noo yo. Sa'á ñoó ndo'ó, na ió ñadi'í, kee ndó kuendá ña koó ná ió, ta ndí'i cháá ka ini ndo sa'a Ndios. ³⁰ Ta ndo'ó, na kúnda'í ini, kee ndó kuendá ña ko kúnda'í ini ndo. Ta ndo'ó, na ndéi dii, kee ndó kuendá ña ko ndéi dii ndo. Ta ndo'ó, na xíin, kee ndó kuendá ña koó ña'a ní xíin ndó. ³¹ Ta ndo'ó, na kéchóon ña'a ió ñayuú yó'o, ná dá'a ni ndí'i ini ndo sa'án. Dá chi ñayuú ndéi yó viti naá váán xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán.

³² Chi ña kóni yu'u kían ña ná dá'a ni nakani téi ini ndo sa'á ña'a ió ñayuú yó'o. Chi na ko ñá'a tanda'a, ndí'i cháá ka ini na sa'á ña'a sato'o yo Ndios, chi ndúkú ná ña nata'an ini sato'o yo koni ñaá ná. ³³ Tído ta'a ni tandá'a, nákani cháá ka ini ra sa'á ña ió ñayuú yó'o, chi ndúkú rá ña nata'an ini ñadi'í ra koni ñaáán. ³⁴ Ta dión ta'ani ko kúu nóo ta'an vaan xí'ín ñá'a ió yí xí'ín ñá'a koó yí. Chi ñá'a koó yí, ndí'i inian sa'á ña'a sato'o yo Ndios, chi ndúkúan ña kandoo vii ñíian, xí'ín níman noo Ndios. Tído di'a ñá'a ió yí, ndí'i cháá ka inian sa'á ña ió ñayuú yó'o, chi ndúkúan ña nata'an ini yíian koni ñaá rá. ³⁵ Ká'in ndidaá ña yó'o xí'ín ndó, dá ni'í iní cháá ka ndo ndi kee ndó. Ta ko ká'in sa'a ña sa'á ña kónij chituu ndo'ó. Ña kóni yu'u kían kee ndó ña va'a xí'ín ña ndísá'ano, dá kían ni iin tó'ón ña'a ná o kétéin noo ndo kee ndó ña kóni Ndios.

³⁶ Tá ió iin káa ndó ká'an ña ko vá'a ta'on ña kuyatá de'e di'í takí ndo, ta ká'an ndó ña kánian tanda'a xí, dá kían kuu k'i'o ndó ña tanda'a xí, chi ko ta'ón kuachi kían. ³⁷ Tído

ndo'ó, na ió ini ña ná o tándaa de'e di'í ndo, ta o duú ña miían ndúsa kíán ña tanda'a xí, ta nóno noo ndo kee ndó ña kíán kóni mií ndó, tá sa ni chikaa ini ndo ña o tándaa ta'ón de'e di'í táki ndo, dá kíán va'a va kée ndó. ³⁸ Sa'á ñoó, na xí'o de'e di'í na tanda'a xí, va'a kée na, ta na ko xí'o xi tanda'a xí, va'a cháa ka kée na.

³⁹ Ta iin ñá'a ió yíi, ni katō tá'an xí'ín yíian noo ley xían nani takí ra ió ra. Tído tá ni xi'i yíian, dá kíán ni nono nooan tanda'an xí'ín ndi ndaa ta kóni miían, tído ta kándisa sato'o yo Cristo ná kakuu ra. ⁴⁰ Tído kaá yu'u ña va'a cháa ka ví keeán tá ná o tándaa tukuán, ta ká'ín ña ki'o dión ta'ani kóni Espíritu i Ndios.

8

Ká'gn ni'ini Pablo sa'á koño dóko ñayuu ko ná'a Ndios noo yoko

¹ Viti, dá kua'in kastō'in xí'ín ndó sa'á koño dóko ñayuu noo yoko. Sa kátóni va'a ini yo sa'á ña yó'o. Tído sa'á ña kátóni ini yo, ña yó'o kedaá xí'á, sa'á ñoó kuryíi yó. Tído tá kú'u ndisa ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó, dá dákuá'ano yó na xí'ín to'on Ndios. ² Tá ió iin kaa ndó ká'án ña ná'a nda'o ndó sa'a iin ña'a, di'a ko ná'a ndó sa'án táto'on ki'o kánian kana'á ndó. ³ Tído tá miían ndaa kóni yo Ndios, dá kíán ná'a ná yó, ña kúú yó ñayuu na.

⁴ Ta viti ko'in ka'in xí'ín ndó sa'á ña dóko ñayuu noo yoko. Ná'a yó ña ko ta'ón ña'a ndaya'i yoko ndéi ñayuu yó'o, chi koó ka iin ka ndios, sava'a iin tó'ón dini vá kúú Ndios. ⁵ Va'ará ká'án ñayuu ña ndéi dao ka ndios induú o noño'o yó'o, chi kaá na ña kuá'a nda'o ndios xí'ín kuá'a nda'o sato'o ndéi, ⁶ tído noo yóo, iin tó'ón dini vá kúú Ndios, na kúú tata yo, na ni kava'a ndidaá kúú ña'a, ta noón kúú na xí'o ña takí yo kéchóon yó noo ná. Ta iin tó'ón dini ta'ani kúú sato'o yo Jesucristo. Ta xí'ín ndá'a mií ná ió ndidaá kúú ña'a, ta mií ná kedaá xí'á, dá takí yo ndéi yó.

⁷ Tído o duú ndidaá ñayuu kátóni ini sa'á ña yó'o. Dá chi ñó'o dao ñayuu tein ndó, nda kuálí ná ni kasá'a ná ndaño'o na yoko. Sa'á ñoó tá seí na koño ni doko ñayuu noo yoko, ká'án ná ña sa ndaño'o ta'ani na yoko ñoó, ta kasá'a ná nákaní kuáchi ini na sa'á ña ko ná'a va'a na, ta ká'án ná ña ni yakō na noo Ndios. ⁸ Sa ná'a vá yó ña o duú ña'a seí yo kedaá xí'ín yó, dá kandoo va'a yó noo Ndios. Dá chi ko kúú yó ñayuu ndaya'i cháa ka noo ná sa'á ña seí yo dao ña'a, ta ni o kándoo nóo yó noo ná sa'á ña ko seí yo dao ka ña'a. ⁹ Tído kaon koo ndó, chi va'ará kuu keí ndoán, tído ná dá'a ni ki'o ndó ña kíán kuei dao na kómani kua'ano xí'ín to'on Ndios noo kuáchi sa'á ña seí ndoán. ¹⁰ Dá chi tá ná koni na iin kaa ndo'ó, na sa ná'a sa'á ña yó'o, ta ió ndo seí ndo koño ini ve'e noo ndaño'o ñayuu yoko, dá kíán ka'án ta'ani na keí ná ña, va'ará nákaní kuáchi ini na keí náan. ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó xínō ini na keí ná koño ni doko ñayuu noo yoko? ¹¹ Ta sa'á ña ná'a va'a ndó ña ko ta'ón kuáchi kíán keí ndó koño ñoó, sa'á ñoó dátuu ndó ñani ndo, na ko ñá'a kua'ano xí'ín to'on Ndios, na ni chiya'i Cristo sa'a. ¹² Ta sa'á ña yá'a ndó kée ndó kuáchi noo ñani ndo, ta sa'á ña xí'o ndó ña xínō ini na kée na ña ká'án ná kúú kuáchi, sa'á ñoó yá'a ndó kée ndó kuáchi noo mií Cristo. ¹³ Sa'á ñoó tá ña'a seí yu'u kedaá xí'ín ñani, dá kuei na noo kuáchi, dá kíán ni iin kuu ka ná o kaxíi koño, dá kíán ná dá'a ni ya'a ñani kee na kuáchi sa'a yú'u.

9

Ká'gn Pablo ña kúú ná iin apóstol

¹ ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesús? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña kuu kee yu'u ndidaá ña'a kée dao ka apóstol? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ni xini ta'ani yu'u Jesús, na kúú sato'o yo? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña ni nduu ndó kuendá Jesús sa'á ña kéei choon ni xi'o sato'o yo noo? ² Ndá ndi kuu ko kándia dao ka ñayuu ña miían ndaa kuiti kúú yu'u apóstol Jesús, tído ndo'ó kúú na kánian nakoni ndo yu'u. Ta sa'á ña kúú ndó kuendá sato'o yo Jesús, ñoó kíán ná'a ña kúú iin apóstol.

³ Ta ña yó'o kúú to'on ka'in xí'ín ndo'ó, na kána'a xí'ín ndéi xaan: ⁴ ¿Á ko ta'ón íchi ndú ña ki'o ndó ña'a kasá'an ndu, ña ki'o ndó ña'a ko'o ndu? ⁵ ¿Á ko ta'ón íchi ndú ña kandaka ndu na ñá'a kándisa Jesús kakuu ñadi'í ndu, ta kanoo nduu na xí'ín ndú, táto'on

kí'lo kée dao ka na kúú apóstol, xí'ín ñani sato'o yo Jesús, xí'ín Cefas? ⁶ ¿Á sava'a yu'u xí'ín Bernabé kúú na kánian koto mií xí'ín choon kée ndu? ⁷ Ta, ¿ndi káa iin soldado xíto mií xí'ín di'ón mií rá? Ta, ¿ndi káa iin taa xíti uva, ta ko seí ra uva kána noñó'o rá? Ta, ¿ndi káa iin taa ndáka léko, ta ko xí'i ra lechí ri?

⁸ ¿Á ká'an ndó ña nákanini ini taa ká'in xí'ín ndó? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani ká'an ley Moisés? ⁹ Dá chi ley Moisés kían kaá di'a: “O sa ta'an ndo ñono yú'u chee tá sádi ri tirió, dá ná kuu keí rí chááan.” ¿Á ká'an ndó ña ndí'i ini Ndios sava'a sa'á chee? ¹⁰ O, ¿á ni taa ta'ani na to'on yó'o sa'a yóo? Sa'a yóo ni taa naan. Ta dión ni na xíti, ió tandeé iní noo ná ña natiin na ña'a noñó'o ni xiti na, ta na sádi tirió, ió ta'ani tandeé iní noo ná ña natiin na ña'a noo ni nduvii na ñoo.

¹¹ Ndu'u kúú na ni chi'i tata ña kúú to'on Ndios ini ní noo, sa'á ñoo, ¿á kakian iin ña dáta'an nda'o ndu'u ndo'ó ña natiin ndu'u cháá ña xínñó'ó ndú noo ndo? ¹² Tá dao ka taa kúú ra nátiin ña xíto ndó ra, ta va'a cháá ka ví kánian kee ndó xí'ín ndu'u.

Ta va'ará ió íchi ndú ña koto ñaá ndó, tído ko kéchóon ta'on ndu'an. Di'a xí'o ndeé vá iní ndu noo ndidaá ña'a, dá kían ni iin ña'a ná o kétéin noo ñayuu ña kandísa na to'on va'a sa'a Cristo Jesús. ¹³ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña taa kéchóon noo Ndios ini ve'e ño'o ká'ano seí ra ña ñó'o ini ve'e ñoo, ta ra dóko kítí noo náa seí ra cháá koño ri? ¹⁴ Dión ta'ani ni sa'anda sato'o yo Jesús choon ña na xíonoo dána'a to'on va'a sa'a ná, kánian kataki na noo choon kée na.

¹⁵ Tído yu'u, ni iin kuú ta'ón ko ní ka'in xí'ín ndó ña koto ndó yu'u, ta ni ko táai to'on yó'o kosaa noo ndo sa'á ña kónii ña koto ndó yu'u. Va'a kaan ná kuu di'a yu'u, o duú ka ña ditá ndó ña náta'an ini sa'á ña ko kí'in ya'i noo ndo. ¹⁶ Tá dána'a yu'u to'on va'a sa'a Jesús, dá kían ko kánian chindaya'i yu'u mií, dá chi ni ta'anda choon noo ña dión kánian kee. Nda'i yu'u tá ná o dána'i to'on va'a yó'o.

¹⁷ Tá ni chikaá ini mií yu'u kee choon yó'o, dá kían kuu va natiin ya'i noo ndo. Tído o duú mií yu'u ní chikaá ini kee ña, dá chi choon ni ta'anda noo vá yu'u kíán. ¹⁸ Ta, ¿ndi kían va'a nátiin yu'u, tá dáá? Ña va'a nátiin yu'u kían náta'an ini sa'á ña ko kí'in ya'avii noo ndo dána'i to'on va'a sa'a Cristo Jesús. Chi ko kónii dándi'i ini ndo'ó kee ndó ña kánian kee ndó xí'ín sa'á ña dána'i to'on va'a sa'a Jesús.

¹⁹ Ta sa'á ña ko nákaai tixi ndá'a ni iin tó'on ñayuu, sa'á ñoo nónoo kí'oi mií konkuáchí noo ndidaá kúú ñayuu, dá kían kandeéi ña kandísa kua'a cháá ka na to'on va'a sa'a Jesús. ²⁰ Sa'á ñoo, tá nákaai tein na kúú na Israel, dá kéei mií kúú iin na Israel, dá kandeéi kandísa na Jesús. Chi tá nákaai tein na ñó'o tixi ndá'a ley Moisés, ta va'ará ko nákaai tixi ndá'a ley ñoo, tído kéei mií ña nákaai tixi ndá'an, dá kandeéi kandísa na Jesús. ²¹ Ta dión ta'ani kée yu'u tá nákaai tein ñayuu ko ñó'o tixi ndá'a ley Moisés, chi kée yu'u mií ña ko nákaai tixi ndá'a ley. Tído ko kóni kaaan ña ko seídó'o yu'u choon sa'ándá ley Ndios, chi nákaai tixi ndá'a Cristo. Dión kéei, dá kandísa na ko ñó'o tixi ndá'a ley to'on va'a Jesús. ²² Tá nákaai tein na ko ñá'a kua'ano xí'ín to'on Ndios, dá kían kée yu'u mií táto'on kí'lo kúú mií ná, dá kandeéi kua'ano na xí'ín to'on Ndios. Ta daá kuití vá kée yu'u mií táto'on kí'lo kúú iin rá iin ñayuu, dá kandeéi káki dao na noo kuachi na. ²³ Ndidaá kúú ña yó'o kée yu'u, dá náka'ani cháá ka to'on va'a sa'a Jesús kua'an, ta kí'lo dión kandeé ta'ani yu'u ni'í ña kúú ña va'a sa'á to'on va'a yó'o.

²⁴ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ndi ndó'o taa taxí tá'an? Chi ndidaá vá rá ndundéé taxí tá'an, tído iin tó'on vá kúú ra kándéé. Ta kí'lo dión ta'ani ndundéé ndó kuita ndaa ndo xí'ín to'on Ndios, dá kandeé ndó ni'í ndo ña kánian natiin ndó. ²⁵ Ta kí'lo dión ta'ani ndó'o ra ko'on chidáó tá'an, chi ndí'i nda'o ini ra kénduu ra mií rá, dá kandeé rá ni'í rá iin corona, ña naá óon. Tído yóo kúú na ndí'i ini kuita ndaa xí'ín Ndios, dá ni'í yo iin corona, ña ni iin kuú o naá. ²⁶ Sa'á ñoo kí'lo dión ndaa kánkonoi íchi Ndios, chi ko kánkono naá ta'on yu'u. Ta kí'lo dión ta'ani kéei tá naái xí'ín ña kini, chi ko kéei táto'on kée na dáko'on yíkí noo táchi. ²⁷ Di'a dándó'o yu'u ñíí, ta kéndusaí xí'an, dá kandeéi ña kean ña kóni Ndios. Dá chi tá koó, dá kían, va'ará ni daná'i noo dao ka ñayuu, oon ni ví o kandeéi kasandaái nda noo ni chiná'a Ndios.

10

Kuino kii ndo noo yoko, ta o sa kandaño'o ndoan

¹ Tído kō kónii, ñani, ña nandodó ndo ña ni xika na sá'ano ñoo ndu'u tixi kátii viko, ña ni kasto'on xí'ín ná noo kánian ko'on na. Ta ndidaá vá ná ni chika'anda me'í taño'o naní Taño'o Kua'á. ² Ta kī'o dión ni ndu'u na tixi ndá'a Moisés, chi kían táto'on ni sodo ndúta ná xí'ín viko ñoo xí'ín taño'o ñoo. ³ Ta ndidaá ná ni seí ña'a ni tanda'á Ndios ni kii induú, ⁴ ta ndidaá ta'ani na ni xi'i takuí ni xi'o Ndios noo ná. Chi ni xi'i na takuí ni kana ndika káo, ta káo ñoo kúu Cristo. ⁵ Tído kua'á nda'o ñayuu ñoo kō ní náta'an ini Ndios koni na. Sa'á ñoo ni kandoo yiki koño na noño'o ichi ñoo.

⁶ Ndidaá kúu ña yó'o kían kasto'on xí'ín yó ña kō vá'a ta'on ña katoó yō kee yó ña kini táto'on kī'o ni kee ñayuu ñoo. ⁷ Sa'á ñoo o sa kandaño'o ndo yoko táto'on ni kee dao ñayuu ñoo, chi di'a ká'an tuti ij Ndios: “Ni sa ndei na ni sasá'an na, ta ni xi'i na, dá ni ndakuei na ni sa ndei dii ná noo yoko.” ⁸ Ta ná dá'a ni kee yó kuachi xí'ín na kō kúu ñadi'í yō o yíi yō táto'on kī'o ni kee dao ñayuu ñoo. Chi sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoo iin kuu ni xi'i oko oni mil na ni kee Ndios. ⁹ Ta ná o sa kóo ini yō korndodó yó sato'o yō Ndios táto'on kī'o ni kee dao ñayuu ñoo, chi sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoo kua'a ná ni xi'i tá ni seí ñaá koo. ¹⁰ Ta ni o sa ká'an kuachi ndó noo Ndios táto'on ni kee dao ñayuu ñoo, chi sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoo kua'a ná ni xi'i ni kee iin ángel né'e choon sa'ání ñayuu.

¹¹ Ndidaá kúu ña yó'o kían ni ndo'o ñayuu ñoo, ta kasto'an xí'ín yó ña ná o sa kóo ini yō kee yó dión, ta ni taa naan noo tuti ij Ndios ka'an ni'inian noo yóo, na ni kasandaá ndei tiempo noo ndí'i. ¹² Sa'á ñoo ndi ndaa ndó ká'an ña ndíta toon ndó xí'ín Ndios, dá kían kanda ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kuei ndó noo kuachi. ¹³ Kana'á ndó ña tandó'o ndó'o ndó, iin nóo vá kúúan xí'ín tandó'o ndó'o ndidaá ka ñayuu. Tído iin na ndaa kúu Ndios, chi o kóno ta'on na ña ndo'o cháa ka nió ndo noo ña o kī'o ndeé iní ndo. Dá chi di'a kī'o va Ndios tandeé iní noo ndo, dá kandeé ndó kankuei ndó noo tandó'o xirndodó ñaá.

¹⁴ Sa'á ñoo, na manj mií, taó xoo ndó mií ndó noo ña kúu yoko, o sa kandaño'o ndoan. ¹⁵ Ká'in xí'ín ndó táto'on ká'in xí'ín na kanda ini. Sa'á ñoo taó kuendá va'a ndó sa'á ña ká'in xí'ín ndó yó'o. ¹⁶ Tá xí'i yó copa ndutá uva, ndirá dándaki ña ni kee Cristo Jesús sa'a yō, ta náki'o yó ndivé'e noo Ndios sa'a ra, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'ín Cristo ni kee nij ná? Ta tá dákuachi yó pan, dá seí yoán, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'ín Cristo sa'á ña ni xi'o na yiki koño na ni xi'an sa'a yō? ¹⁷ Va'ará kua'a vá kúu yó, tído iin tó'ón vá pan seí yō, sa'á ñoo iin tó'ón vá ni nduu yó, chi iin tó'ón vá pan seí ndi'i yó.

¹⁸ Kande'é ndó táto'on kée na Israel. Chi seí na cháa koño kiti dóko ná noo náa, ta, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña kían táto'on iin ni nduu na xí'ín noo náa ñoo? ¹⁹ Ta sa'á ña ká'in dión xí'ín ndó, ¿á kóni kaa ña ndaya'i yoko, o ndaya'i ña dóko ñayuu nooán? ²⁰ Koo, chi ña ká'in xí'ín ndó kóni kaa ña tá dóko ñayuu kō ná'á Ndios koño noo yoko, noo ña u'u va dóko naan, ta o duú noo Ndios takí, ta kō kóni ta'on yu'u ña iin nduu ndó xí'ín ña u'u.

²¹ Sa'á ñoo kō kánian ko'o ndó copa kuendá Cristo, na kúu sato'o yō, ta ko'o ta'ani ndó copa kuendá ña u'u, chi kō kánian kasá'an ndó mesa kuendá sato'o yō Cristo, ta iin nduu ndó xí'ín ná, ta kasá'an ta'ani ndó noo mesa kuendá ña u'u, ta iin nduu ndó xí'án. ²² ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña dár'u'u yō sato'o yō noo ña kuión na tá kée yó dión? ¿Á ká'án ndó ña ndakí cháa ka yō o duú Ndios?

Ná dá'a ni ndukú yó ña va'a mií yó. Di'a nandukú yó ña va'a dao ka na

²³ Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ña dákuá'ano dao ka ñayuu. ²⁴ O sa ndí'i ini ndo sa'á ña kandeí va'a ndó, di'a ndí'i ini ndo ña ná kandeí va'a dao ka ñayuu. ²⁵ Ta ndi ndaa mií koño kuya'i noo díko naan, kuu va keí ndoán. Ta o sa ndátó'ón ndó ndeí ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuachi ini ndo. ²⁶ Dá chi ña'a sato'o yō Ndios kúu iin ní kúu vá ñayuu yó'o xí'ín ndidaá kúu ña'a ió nooán. ²⁷ Tá ni kana iin na kō ná'á Ndios ndo'ó ña ko'on ndo ve'e na kasá'an ndó xí'ín ná, ta tá ká'án ndó ko'on ndo, keí ní ndó ndidaá kúu

ñā xí'lo na noo ndo. O sa ndáto'on ndó ndeí nī kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'a nakani kuáchī ini ndo. ²⁸ Tído tá ió iin na kaa xí'ín ndó: “Koño nī doko ná noo yoko vá kían xaan”, dá kían ná dá'a ni keí ndoán sa'á ñā nī ka'an na dión, dá ná o nákanī kuáchī ini na kandé'é ná ndo'ó, dá chí ñā'a sato'o yo Ndios kúú iin ní kúú vá ñayuu yó'o xí'ín ndidaá kúú ñā'a ió nooán. ²⁹ Ká'ín sa'á ñā nákanī ini dao ka na, o duú sa'á ñā nákanī ini mií ndó.

Tído ndá ndi kuu kaa ndo xí'ín: “¿Ndiva'a kánian chituu yu'u ñā nónóí kee sa'á ñā nákanī kuáchī ini dao ka ñayuu? ³⁰ Chí tá nī nakí'o va yu'u ndivé'e noo Ndios sa'á ñā'a saxí, ¿ndiva'a ká'an u'u ñayuu sa'í, ta sa nī nakí'o yu'u ndivé'e noo Ndios sa'án?” ³¹ Sa'á ñó tá sás'an ndó, o xí'i ndó, o kée ndó dao ka ñā'a, daá kuití kee ndoán sa'a Ndios, dá ná natiin na ñañó'ó. ³² O sa kákuu ndó táto'on iin ñā'a kétéin noo ñayuu, dá kuei na noo kuachi, á mií ná kúú ná ñā ñoo Israel, o á mií ná ko kúú ná ñā ñoo Israel, o á mií ná kúú ná kuendá Cristo. ³³ Chí dión kée mií yu'u noo ndidaá ñā kéei, chí ndúkúí ñā nata'an ini ndidaá ñayuu, chí ko kée yu'u sa'a mií, di'a kée yu'u sa'a dao ka na, dá ni'i ná ñā káki na noo kuachi na.

11

¹ Sa'á ñó kee ndó táto'on kī'o kée yu'u, chí yu'u kúú na kée táto'on kī'o kée Cristo.

Kī'o di'a kee ndó tá nataka ndo dákuá'a ndó to'on Ndios

² Nákonī yu'u ndo'ó, ñani, dá chí ndíko'on ini ndo yu'u, ta kée ndó táto'on kī'o nī daná'i noo ndo. ³ Tído kónij ñā kían kandaá ini ndo ñā Cristo kúú dinī noo ndidaá kúú taa. Ta dión ta'ani ndó'o taa, chí mií rá kúú dinī noo ñadi'í ra, ta Ndios kúú dinī noo Cristo. ⁴ Sa'á ñó ndi ndáa mií vá taa ká'an xí'ín Ndios o dána'a ra to'on nī xí'lo Ndios noo rá tá kánóo iin ñā'a dinī rá, dá kían ko xí'lo ta'on ra ñañó'ó noo ñā kúú dinī noo rá. ⁵ Tído ndi ndáa mií vá ñā ñá'a ká'an xí'ín Ndios o dána'a ñā to'on nī xí'lo Ndios noo ná tá ko dáda'i na dinī ná, dá kían ko xí'lo ta'on na ñañó'ó noo ra kúú dinī noo ná, ta kéeá kuendá táto'on nī datá tá'í dinī ná. ⁶ Chí tá ko kóni ñā ñá'a dáda'i na dinī ná, dá kían va'a kaan ná datá tá'í naan. Tído tá kían iin ñā ka'an noo noo ná, dá kían va'a kaan ná dáda'i naan. ⁷ Ta ni iin taa ko kánian dáda'i dinī rá, dá chí káa ra táto'on kī'o káa mií Ndios, ta nátiin na ñañó'ó noo rá. Tído taa taa kúú ra nátiin ñañó'ó noo ñā ñá'a, ⁸ dá chí ko ní kí'in Ndios lásá yika ñā ñá'a, dá kava'a na taa, di'a lásá yika taa nī kí'in na, dá nī kava'a na ñā ñá'a. ⁹ Ta ko ní kava'a Ndios taa sa'á na ñá'a, di'a nī kava'a na ñā ñá'a sa'á taa, dá chindeé ñáa. ¹⁰ Sa'á ñóo miíñan ndúsá kánian kada'i dinī ñā ñá'a, dá ná'a ñā ñā nákaa ñā tixi ndá'a yí ná, chí ndé'é káxí ñáa ángel ndéi induú. ¹¹ Tído mií sato'o yo Ndios kúú ñā nī saki ñā o kúu ta'on koo iin taa tá ko'ó iin ñá'a, ta o kúu ta'on koo iin ñá'a tá ko'ó iin taa, ¹² dá chí va'ará nī kí'in Ndios lásá yika taa, dá nī kava'a na ñá'a, tído tixi ñā ñá'a ta'ani káki taa. Tído ndidaá ñā yó'o veí noo Ndios.

¹³ Sa'á ñóo nakani va'a ini mií ndó, ¿á ñā va'a kían ñā kanonó dinī ñā ñá'a tá ká'an na xí'ín Ndios o ko'ó? ¹⁴ Ta ná'á yó ñā iin ñā ka'an noo kían ñā konó iin taa kua'ano nánij idí dinī rá. ¹⁵ Tído ñā va'a va kían ñā konó ñā ñá'a kua'ano nánij idí dinī ná, dá chí iin ñañó'ó vá kían, dá chí nī ni'i ná idí dinī ná ñā kakuuan ñā dáda'i dinī ná. ¹⁶ Tído tá ká'án ndó kana'á ndó sa'a ñā yó'o, dá kían kánian kana'á ndó ñā ko tá'ón iin ka ñā'a ná'á ndu'u kee ndu xí'ín dao ka na kúú kuendá Ndios, sava'a ñā yó'o va kían kée ndu.

Dánani Pablo ñayuu sa'á ñā ko vá'a kée na tá kua'an na kee na Santa Cena

¹⁷ Tído ñā ko'in ka'in xí'ín ndó viti, ko kían ñā ká'an va'i sa'a ndo, chí noo nataka ndo dákuá'a ndó kánian dákuá'ano tá'an ndó, ta viti di'a dátuu tá'an ndó. ¹⁸ Ñā mií noo ká'ín xí'ín ndó kían nī ni'i tó'in ñā noo nataka ndo dákuá'a ndó, daá kuití vá taó xóo tá'an ndó. Ta kándísai ñā miíñan ndaa dión kée ndó. ¹⁹ Dá chí kī'o dión kánian taó xóo tá'an ndó, ká'án ndó, dá kandaá ini ndo ndá yoo kúú ñā miíñan ndaa ndíta ndaa xí'ín ñā dákuá'a na. ²⁰ Chí tá nataka ndo sádini ndó táto'on kī'o nī chindú'u sato'o yo Jesús, ko kéndúsá'ano ndoán. ²¹ Dá chí noo seí ndoán, chindaa noo dao ndó seí ndo ñā né'e mií ndó nī kasáa ndo, ta ko ndáti ndó ñā ka'anda naan. Sa'á ñóo dao ka ndo kándoo nda'í kuiko, ta dao ka ndo xíni. ²² ¿Ndiva'a kée ndó dión? ¿Á ko tá'ón ve'e ndó kasá'an ndó, ta ko'o ndó? ¿Ndiva'a kénóo ndó ve'e ño'o Ndios, ta kánda ndo ñañó'ó ñā nda'í ko'ó ñā'a né'e nī kasáa? ¿Ndi

kaaj xí'ín ndó viti? ¿Á nakoni yu'u ndo'ó ña va'a kée ndó, ká'án ndó? Koó, chí kọ vá'a ta'on kée ndó.

Kí'o di'a níyiká yó kee yó tá kua'a keeá Santa Cena

²³ Chí táto'on nì natiin yu'u choon noo sato'o yó Jesús, kí'o dión sa nì daná'i noo ndo: Míí sakuaá nì nakí'o iin taa sato'o yó Jesús noo ndá'a ta né'e choon, dá nì tiin na pan. ²⁴ Dá tá nì ndi'i nì nakí'o na ndivé'e noo Ndios, dá nì sa'anda dao naán, dá nì kaa na: “Tiin ndó pan yó'o, ta keí ndoán, dá chí ña yó'o kúú yikí koñoi, ña kían nakí'oi kuu sa'a ndo. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña nì keei.” ²⁵ Ta dión ta'ani nì kee na tá nì tiin na copa vino noo nì ndi'i nì sasá'an na, dá nì kaa na: “Ndúta ñó'o ini copa yó'o dáxinkoo ña saá nì kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta xínkooan xí'ín nì yú'u. Ta kí'o dión kee ndó iin rá iin ta'ándá xí'i ndó ra, dá ndiko'on ini ndo sa'a ña nì keei.” ²⁶ Sa'a ñoó tá seí ndo pan yó'o, ta xí'i ndó vino yó'o, náchina'á ndó ñayuu ña nì xi'i sato'o yó Jesús sa'a kuachi yó. Ta dión kee ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo na kasaá na.

Ndó'o níó ñayuu ñoó sa'a ña kọ seí na pan ñoó, ta kọ xí'i na ndutá uva ñoó xí'ín ñaño'ó

²⁷ Sa'a ñoó ndi ndaa miío ñayuu seí pan yó'o, ta xí'i na ndúta yó'o, ta kọ kée naan xí'ín ñaño'ó, dá kían kandoo na ndío na kuachi sa'a ña xiní xíxi na yikí koño sato'o yó Jesús xí'ín nì ná. ²⁸ Sa'a ñoó miían ndusa kánian korndodó va'a ndó níó ndo, nde'á á ndita ndaa ndo, dá keí ndo pan yó'o, ta ko'o ndó ndúta ñó'o ini copa. ²⁹ Dá chí na seí pan ñoó, ta na xí'i ndutá uva ñoó, ta kọ kée naan xí'ín ñaño'ó, ta kọ kékuendá na ña kían yikí koño sato'o yó Jesús, dá kían ndo'o níó ná kee Ndios. ³⁰ Ta sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoó kua'á nda'o ndó kú'u, ta kua'a ta'ani ndó kuitá, ta kua'a ndo sa nì xi'i. ³¹ Chí tá dinño'ó taó yó kuendá ña vii káa níó yó, dá kían ná o dándó'o ta'on Ndios níó yó. ³² Tído kényiko Ndios sa'a yó, ta dándó'o na níó yó viti, dá kían ná dá'a ni tanda'á ná yó ko'o naá yó noo kánian ko'on na kúú kuendá ñayuu yó'o.

³³ Sa'a ñoó, ñani miíi, tá nì nataka ndo keí ndo pan, ta ko'o ndó ndutá uva, koo ini ndo kandati tá'an ndó, dá kasá'an ndó. ³⁴ Tá ió iin káa ndó kuíko, dá kían va'a ka ve'e ndó kasá'an ndó, dá kían ná dá'a ka ni ya'a ndó noo nataka ndo, dá ná o dándó'o Ndios níó ndo. Ta ió dao ka ña'a ka'in xí'ín ndó, ta ñoó kían ndeyíkoj tá ná saaj noo ndéi ndó.

12

Ká'an Pablo sa'a ña xí'o oon Espíritu ij Ndios noo iin rá iin yó, dá katí'a yó kechóon yó noo ná

¹ Kóni yu'u, ñani, ña kandaá ini ndo sa'a choon nì xi'o Espíritu ij Ndios noo yó, dá katí'a yó kechóon yó noo ná. ² Ta sa ná'á va'a mií ndó ña tá nì sa kuu ndó ñayuu kọ ní sá na'á Ndios takí, sa xionoo ndava'a ndó sa kee yoko, ña kọ tí'a ká'an. ³ Tído kóni ña kandaá ini ndo ña ni iin tó'ón ñayuu kómí Espíritu ij Ndios o kúú ta'on dátaí chí'an na Jesús. Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúú ka'an ña Jesús kúú sato'o na tá kọ kómí ná Espíritu ij Ndios.

⁴ Ta viti, kua'á nda'o kúú noo choon nátiin yó, dá katí'a yó kechóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón diní vá kúú Espíritu ij Ndios, na xí'o ndidaán. ⁵ Chí kua'á nda'o noo choon ió kéchóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón diní vá kúú sato'o yó, na dándáki sa'án. ⁶ Ta kua'á nda'o noo choon ió kée yó, tído Ndios, na xí'o ña noo ndidaá yó, iin tó'ón vá kúú ná. ⁷ Ta noo iin rá iin yó xí'o Espíritu ij Ndios choon, dá katí'a yó dákuá'ano tá'an yó. ⁸ Chí noo dao ñayuu xí'o Espíritu ij Ndios to'on ndíchí ka'an na, ta dao ka na ní'i ña ka'an na sa'a ña ná'á mií Ndios kée na kúú Espíritu ij. ⁹ Ta dao ka na ní'i ña kandeé ká'ano ini na Ndios kée mií Espíritu ij, ta dao ka na ní'i choon ña nduva'a na ñayuu kú'u kée Espíritu ij. ¹⁰ Ta noo dao ka ñayuu xí'o na ña kee na ña'a ndato, ta dao ka na ní'i ña kast'o'on na sa'a to'on nì ní'i ná noo mií Ndios. Ta dao ka na ní'i ña kandaá ini na ndá yoo kómí Espíritu ij, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón. Ta dao ka na ní'i ña ka'an na dao ka yú'u, ña kọ ní dákuá'a na. Ta dao ka na ní'i ña katí'a na nandió né'e na yú'u ká'an ñayuu ñoó. ¹¹ Ta ndidaá ña yó'o kée iin tó'ón diní mií Espíritu ij Ndios. Ta xí'o na ña noo iin rá iin ñayuu táto'on kí'o nì chíkaá ini mií ná kí'o naan.

Iin tó'on vá kúú yó sa'a ña kúú yó kuendá Jesús

¹² Iin tó'ón vá kúú yikí koño yo, va'ará kua'á nda'o tá'í kíán. Ta ndidaá tá'í ñoó, va'ará kua'á nda'o kíán, iin tó'ón yikí koño kíán. Ta ki'o dión ta'ani ndó'o yó sa'á ña kúú yó kuendá Cristo, ¹³ chi xí'ín iin tó'ón vá Espíritu iñ Ndios nì sodo ndúta ndidaá yó, dá ni nduu yó iin tó'ón, va'ará dao yó kúú na Israel, ta dao ka yó kúú na ko kúú na Israel, ta dao yó kúú na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, ta dao ka yó kúú na ko sato'o. Tído iin tó'ón dinì vá kúú Espíritu nì natiin yó.

¹⁴ Ta dión ta'ani ndó'o yó xí'ín yikí koño yo, chi ko kíán iin tó'ón tá'í, kua'a vá tá'í kíán. ¹⁵ Dá chi tá ná kaa sa'a yo: “Sa'á ña ko kúú yu'u iin ndá'a, sa'á ñoó ko kúú ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o”, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chi ñaá vá kíán. ¹⁶ Ta tá ná kaa do'o yó: “Sa'á ña ko kúú yu'u iin nduchí nóó, sa'á ñoó ko kúú ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o”, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chi ñaá vá kíán. ¹⁷ Sa'á ñoó tá iin ní yikí koño yo ná kakuu nduchí nóó, dá kíán, ¿ndi koo kueídó'o yó, tá dáá? Ta tá iin ní yikí koño yo ná kakuu do'o yó, dá kíán, ¿ndi koo ta'ami yó ña'a? ¹⁸ Tído mií Ndios kúú na nì chirndaa iin rá iin tá'í yikí koño yo noo kánian karndaaan táto'on ki'o nì koni mií ná. ¹⁹ Dá chi tá iin tó'ón tá'í ndá'a ná kakuu iin ní yó, ¿ndeí kakuu yikí koño yo, tá dáá? ²⁰ Tído viti, va'ará kua'á nda'o tá'í kúú yikí koño yo, tído iin tó'ón dinì vá ñayuu kúú yó.

²¹ Ta o kúú ta'on ka'an nduchí nóó yo xí'ín ndá'a yo: “Ko ta'ón choon kuui ndo'ó.” Ta ni dinì yo, o kúú ta'on ka'an xí'ín sa'a yo: “Ko ta'ón choon kuui ndo'ó.” ²² Tído tá'í yikí koño yo, ña ká'án yó ña ko ndáya'i, ñoó di'a xínñó'ó cháá ka yikí koño yo. ²³ Ta dao tá'í yikí koño yo, ña ko ndáya'i noo yo, ñoó di'a kíán dándixi va'a yó. Ta dión ta'ani kée yó xí'ín tá'í yikí koño yo, ña kedaá xí'á, dá xíka'an noo yo, ñoó di'a kíán dáda'i yó xí'ín ñaño'ó. ²⁴ Ta ko kánian dáda'i yó ñí yo noo va'a ná'a. Ta mií Ndios nì ndeyíko na yikí koño yo, dá natiin ña ko ñaño'ó yó noo, cháá ka ñaño'ó. ²⁵ Ta dión nì kee na, dá kíán ná dá'a ni kaño'ó tá'an tá'í yikí koño yo, di'a ná ku'u inian sa'a sátá'an. ²⁶ Sa'á ñoó tá tárku'e'e iin tá'í yikí koño yo, ta kúú iin ní vá ñí yo u'u. Ta tá ió iin tá'í yikí koño yo va'a ndó'o, ta kúú iin ní vá ñí yo va'a ndó'o, ta kádij inian.

²⁷ Ta ndo'ó kúú táto'on yikí koño Cristo, ta iin rá iin ndó kúú táto'on tá'í yikí koño na. ²⁸ Ta dao ndó nì chikata Ndios ña kee ndó choon noo na kúú kuendá Jesús. Ta choon mií noo nì xí'o na kúú ña dao yó kakuu apóstol, dá kane'e yó to'on na, ta dao ka yó kakuu profeta, dá kasto'on yó to'on nì natiin yó noo mií Ndios. Ta choon kúú oni nì ni'í tá'í dao ka yó kakuu yó na dána'a. Nì ndi'i, dá nì ni'í tá'í dao ka yó choon ña kandeé yó kee yó ña'a ndato. Ndi'i, dá nì ni'í tá'í dao ka yó choon ña nduva'a yó na kú'u. Ta dao ka yó nì ni'í tá'í ña chindeé yó ñayuu kúnda'í. Ta dao ka yó nì ni'í tá'í ña kakuu yó na ka'anda choon noo na kúú kuendá Cristo. Ta dao ka yó nì ni'í tá'í ña ka'an yo dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a yó. ²⁹ Sa'á ñoó, ¿á ndidaá yó kúú apóstol? ¿Á ndidaá yó kúú profeta? ¿Á ndidaá yó kúú na dána'a? Ta, ¿á ndidaá yó kándéé kée ña'a ndato? ³⁰ Ta, ¿á ndidaá yó nì ni'í tá'í ña nduva'a yó na kú'u? Ta, ¿á ndidaá yó nì ni'í tá'í ña ka'an yo dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a yó? Ta, ¿á ndidaá yó nì ni'í tá'í ña nandió né'e yó to'on nì ka'an iin na nì ka'an iin ka yú'u? Koó, ko ta'ón dión kíán. ³¹ Sa'á ñoó ndi'i ini ndo ni'í ndo choon ndáya'i cháá ka noo Ndios. Tído viti ko'in dána'i noo ndo iin íchi va'a cháá ka.

13

Ká'an Pablo ndi kee yó, dá ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu

¹ Va'ará káti'a yu'u ká'in dao ka yú'u, ña ká'an na ndéi ñayuu yó'o o ña ká'an ángel ndéi induú, tído tá ko kú'u ini sa'á ñayuu xí'ín, dá kíán kúú táto'on iin kaa kásá oon, o kaa chíin kádí oon. ² Ta va'ará ná natiin yu'u to'on nì kii noo Ndios, ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'í ña ndichí ió de'é, ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'í ndidaa kúú ña ndichí ió ñayuu yó'o, ta va'ará kandeé ká'ano ini Ndios, ña kandeéi nadaoin yúku kaa nakuijan iin ka xíán, tído tá ko kú'u ini sa'á ñayuu xí'ín, dá kíán ni iin ña'a ko kúú. ³ Ta va'ará ná dasá ndidaa kúú ña'a ió noo noo na kúnda'í, ta va'ará ná ki'oi yikí koñoi ña kei ña, tído tá ko kú'u ini sa'á ñayuu xí'ín, dá kíán ni iin ña'a ko ndáya'i va ña nì kee.

⁴ Ña kú'u ini yo sa'a ñayuu xi'ín yó kían ña ki'o ndeé ini yo sa'a ná, ta va'a koo ini yo xi'ín ná. Ta ña kú'u ini yo sa'a ñayuu xi'ín yó ko kúu ta'an vaan ña koo u'u ini yo koni yo ná, ta ña kú'u ini yo sa'a ná ko kúu ta'an vaan ña kuvatá yó noo ná, ta ni ko kían ña kuryí yó noo ná, ⁵ ta ni ko kían ña kexíxi yó xi'ín ná, ta ni ko kían ña koo dí'inda ini yo, ta ni ko kían ña karyí yó xi'ín ná, ta ni ko kían ña kaño'o u'u ini yo koni yo ná, ⁶ ta ni ko kían ña kadij ini yo tá kée na ña kini, chi kían ña kadij di'a ini yo tá kée na ña ndaa. ⁷ Ta sa'a ña kú'u ini yo sa'a ñayuu xi'ín yó, sa'a ñoo ki'o ndeé ini yo sa'a ndidaa ña'a kée na xí'a, ta noo ndidaa ña'a kandeé ini yo ná, ta noo ndidaa ña'a kandati yó na, ta noo ndidaa ña'a ndeé koo ini yo sa'a ná.

⁸ Ta ña kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu, ni iin kuu ta'ón o ndí'an. Tído iin kuu ndi'i va ña kásto'on ñayuu to'on ni ñatiin na noo Ndios, ta ndi'i ta'ani ña ká'an na dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na. Ta ndi'i ta'ani ña ndichí ná'a ná. ⁹ Chi ná'a ni'ini va yó cháa ña'a Ndios, ta sava'a cháa to'on ni ñatiin yó noo ná, ki'o dión dána'a yo. ¹⁰ Tído tá ná kasandaá kuu koo ndidaa ña'a táto'on ki'o kóni Ndios kooan, dá kían ndi'i va ndidaa ña kéchóon too yó viti.

¹¹ Tá ni sa kuu yu'u iin tayí ló'o, dá sa ka'in táto'on ká'an xi, ta sa nakani inij táto'on ki'o nákanini ini xi, ta sa ndo'i táto'on ki'o ndó'o xi. Tído tá ni kasandaái kúu iin ta yatá, dá ni ñankooi ña kée iin tayí ló'o. ¹² Chi ña ndó'o yó viti kían táto'on ki'o ndó'o yó tá ndé'é yó noo iin espejo ko ná'a va'a, chi cháa vá ña'a ná'a yó viti. Tído kasandaá iin kuu, dá koni xi'ín noo yo Ndios. Ta viti kían cháa vá ná'a yó sa'a ná, tído nda daá ví, dá kana'a va'a yó Ndios táto'on ki'o ná'a mií ná yó. ¹³ Ta viti, daá ná koo ini yo kandeé ini yo Ndios, ta daá kuití ná kandati yó na xi'ín tandeé ini, ta daá kuití ná ku'u ini yo sa'a ñayuu xi'ín yo. Tído ña ndaya'i cháa ka noo ndin oni ña yó'o kían ku'u ini yo sa'a ñayuu xi'ín yo.

14

Di'a kee ndó tá ni ñatiin ndó noo Ndios ña kátí'a ndó ka'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó

¹ Sa'a ñoo koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a ñayuu xi'ín ndó. Ta ndukú ndó ña kakomí ndó choon, ña kían xí'o Espíritu ij Ndios noo ndo, dá katí'a ndó kechóon ndó noo ná. Tído katoó cháa ka ndo choon ña kían kásto'on ndó xi'ín ñayuu to'on nátiin ndó noo mií Ndios. ² Dá chi ñayuu ká'an iin yú'u ko ní dákuá'a na, ko ká'an ta'on na xi'ín dao ka ñayuu, sava'a xi'ín Ndios vá ká'an na, dá chi ko kánda ini dao ka ñayuu ña ká'an na, chi kían iin ña'a ko kátóni ini yo ni xi'ín mií Espíritu ij Ndios noo ná. ³ Tído tá'an ñayuu kásto'on to'on ni ñatiin na noo Ndios xi'ín dao ka ñayuu, na yó'o kúu na xi'ín ña kua'ano cháa ka ñayuu xi'ín to'on Ndios, ta ká'an ni'ini na noo ná, ta xi'ín ña ná tandeé ini. ⁴ Chi na ká'an iin ka yú'u ko ní dákuá'a na, noón kúu na dákuá'ano mií vá ná. Tído na kásto'on xi'ín ñayuu to'on ni ñatiin na noo mií Ndios, na yó'o kúu na dákuá'ano ndidaa ñayuu kuendá Jesús xi'ín to'on Ndios. ⁵ Kóni yu'u ña kían ndidaa ndó ka'an iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, tído va'a cháa ka ví kían tá ná kásto'on ndó to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios xi'ín ñayuu. Dá chi va'a cháa ka kée na kásto'on to'on ni ñatiin na noo Ndios o duú ka na ká'an iin ka yú'u. Tído tá ió dao na ni ñatiin ña kánda ini na ndi kóni kaa yú'u ká'an na ñoo, dá kían kua'ano ñayuu kuendá Jesús xi'ín to'on Ndios.

⁶ Sa'a ñoo, ñani, tá ná saa yu'u noo ndéi ndó xa'an, ta kasá'i ka'in xi'ín ndó iin yú'u ko kánda ini ndo, ¿ndi kían va'a ni'i ndo, tá dáa? Tído tá ná ka'in xi'ín ndó sa'a iin to'on sa'a ni xi'ín Ndios noo, o sa'a iin to'on ndichí ni ni'í noo ná, o sa'a iin to'on ni ñatiin noo ná, o sa'a iin ka to'on ndaa, dá kían kánda ini ndo. ⁷ Mií'an ndaa ko náki'in tá'an nóo ta'on noo ká'an yír tuú xi'ín yír dáka'a ra. Tído tá ko ká'a rá táto'on ki'o kánian ka'a rá, dá kían, ¿ndi kee yó kánda ini yo ndá yaa tuú na, o ndá yaa dáka'a na? ⁸ Ta tá ná o tuú ndísá'ano ra iin trompeta, dá kían, ¿ndi koo kánda ini soldado ña kánian kenduu ra mií rá ko'on ra naa ra? ⁹ Ta ki'o dión ta'ani ndó'o ndo'ó tá ká'an ndo iin yú'u ko kánda ini dao ka ñayuu. ¿Ndi kee na kánda ini na ña ká'an ndo? Ta noo táchi vá ká'an ndo. ¹⁰ Kua'a nda'o yú'u ká'an ñayuu ndéi ñayuú yó'o, ta iin rá iin ñayuu kánda ini yú'u ká'an na. ¹¹ Tído tá ko kánda ini yu'u yú'u ká'an dao ka ñayuu, dá kían iin ta tukú vá kúu yu'u

noo ná. Ta dión ta'ani iin na tukú vá kúú ná noo yú'u. ¹² Sa'á ñoó ndo'ó, na kátoó kakomí choon xí'o Espíritu iñ Ndios, ndi'i cháá ka ini ndo kakomí ndó choon dákuá'ano ndó dao ka na kúú kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

¹³ Sa'á ñoó ndi ndáa ndó ká'an iin ka yú'u ña kían ko ní dákuá'a ndó, dá kían kaka ndo noo Ndios ña ná k'i'o na ña katí'a ndó nandió né'e ndó ndi kóni kaa yú'u ká'an ndo. ¹⁴ Dá chi tá ká'an yu'u xí'ín Ndios xí'ín iin ka yú'u ko kándaá ini, dá kían miían ndaa ká'in xí'ín ná xí'ín espírituí, tído ña yó'o ko chíndeéán ñaxintóní. ¹⁵ ¿Ndá kían kee yu'u, tá dáá? Kánian ka'in xí'ín Ndios xí'ín espírituí, tído káni ta'anian ka'in xí'ín ná xí'ín ñaxintóní. Kánian katai xí'ín espírituí, tído káni ta'anian katai xí'ín ñaxintóní. ¹⁶ Chi tá kéká'ano ndó Ndios xí'ín sava'a espíritu ní ndó, ta nákaa iin na ko kándaá ini to'on ká'an ndo, dá kían, ¿ndi kee na kaa na: “Dión ná koo”, sa'á ndivé'e ni ñakí'o ndó noo Ndios? Chi ko ní kándaá ini na ndí kían ni ka'an ndo. ¹⁷ Chi miían ndaa kuiti va'a ni kee ndó ni ñakí'o ndó ndivé'e noo Ndios, tído ko ní sá'ano dao ka ñayuu xí'ín to'on Ndios, chi ko ní kándaá ini na. ¹⁸ Nákí'o yu'u ndivé'e noo Ndios, dá chi ká'an cháá kai dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'i, o duú ndidaá ka ndo'ó. ¹⁹ Tído tá nákaa ini ve'e noo náataka ndo, dá kían kátoó cháá kai ká'in va'ará o'on káa to'on, ña kían kándaá ini, dá dána'i noo ndo, o duú ña ka'in uxí mil to'on xí'ín iin yú'u, ña ko kándaá ini ñayuu.

²⁰ Nani mií, o sa kákuu ñaxintóni ndo ñaxintóni takuáli leé. Va'a kaa takuáli kakuu ndó, tído noo kuachi va, dá chi ko ná'a xí sa'a kuachi kini. Na yatá kakuu ndó noo ña nákaní ini ndo sa'á ña'a Ndios. ²¹ Dá chi k'i'o di'a kaá tuti iñ Ndios: “Ka'in xí'ín na ñooi xí'ín yú'u na tukú, xí'ín iin yú'u ko ná'a ná. Ta va'ará xí'an dión ná kee, o kékuendá ta'on na ña ka'in xí'ín ná, kaá sato'o yo Ndios.” ²² Sa'á ñoó, tá ká'an ndo iin ka yú'u, ña ko ní dákuá'a ndó, ñoó kían ná'a noo ñayuu ko kándísa ña ió Ndios xí'ín ndó, tído ko chíndeéán ñayuu sa kándísa. Tído tá kásto'on ndó xí'ín ñayuu to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ña yó'o kían chíndeé cháá ka ñayuu kándísa o duú na ko kándísa.

²³ Sa'á ñoó tá ni nditúti ndidaá ndó ini ve'e noo náataka ndo, ta ndéi ndó ká'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, ta ni kasáa iin na kátoó kueídó'o to'on Ndios o iin na ko kándísa, dá kaa na xí'ín ndó ña lóko va kúú ndó. ²⁴ Tído tá ndidaá ndó ni kasá'a kásto'on to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ta ni kasáa iin na ko kándísa o iin na kátoó kueídó'o to'on Ndios, ta kúú to'on yó'o kedaá xí'ín ná, ta kandaá ini na ña kómí ná kuachi, dá kasá'a nakani ini na ña ko vá'a kée na. ²⁵ Dá kían nono nda maá ini níó ná kandaá ini na ña ko vá'a kée na, dá taxí tá'an na nakuíta xítí ná noo Ndios, ta keká'ano ñaá ná. Ta kaa na xí'ín ndó: “Miían ndaa kuiti ió Ndios xí'ín ndó.”

Koo ini ndo ña ndidaá ña'a kee ndó ná dákuá'anoan ndo íchi Ndios

²⁶ ¿Ndi koo kee yó viti, tá dáá, ñani? Tá ni nditúti ndó ini ve'e noo náataka ndo, dá keká'ano dao ndó Ndios xí'ín iin yaa, ta dao ka ndo dána'a to'on Ndios, ta dao ka ndo ka'an iin to'on saá ni ñatiin ndó noo mií Ndios, ta dao ka ndo ka'an yú'u ko ní dákuá'a ndó, ta dao ka ndo nandió né'e ndi kóni kaa yú'u ni ka'an dao na. Tído koo ini ndo kendaá ndo ndidaá ña yó'o, dá ná kua'ano dao ka ndo íchi Ndios. ²⁷ Tá kua'an ndo ka'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, dá kían sava'a uu ndo, o oni ndo ka'an. Tído iin rá iin ni ndó ka'an. Ta kánian koo iin na tí'a nandió né'e ndi kóni kaa to'on ni ka'an ndo. ²⁸ Tído tá ko ín tí'a nandió né'e yú'u ni ka'an ndo, dá kían ná dá'a ni nakuíta ndó ka'an ndoán. Va'a kaa ndató'ón kayá ni ndó xí'ín Ndios. ²⁹ Ta dión ta'ani ná kee na kua'an kasto'on to'on ni ñatiin na noo mií Ndios ini ve'e noo náataka ndo. Sava'a uu na, o oni na ná ka'an. Ta dao ka ndo kandeí talí ini sa'á to'on ni ka'an na. ³⁰ Tído tá ni ñatiin iin na ió seídó'o iin to'on saá noo Ndios, dá kían ná katuu tóo na ín ká'an, dá kuu ka'an na sa'á to'on saá ni ñatiin na. ³¹ Iin rá iin ni ndó ya'a kasto'on to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios, dá kían ndidaá ndó kandaá cháá ka ini ndí kían kóni Ndios, dá koo cháá ka tandéé ini ndo xí'ín ná. ³² Chi iin na ni ñatiin to'on noo mií Ndios kasto'on na, ió choon noo ndá'a ná ña katuu tóo na noo ká'an na, ³³ dá chi Ndios, na ndáño'o yó, ko kúú ta'on na iin Ndios xí'o ña nakuína vaá yo. Di'a xí'o na ña kandeí yó xí'ín ñaño'ó.

Táto'on k'i'o kée dao ka na kúú ñayuu Ndios ini ve'e noo dákuá'a na, ³⁴ kánian tádi kandeí na ña'a ve'e noo náataka ndo dákuá'a ndó, chi ko ta'ón íchi ná ndató'ón ná. Di'a

kánian kaño'o na tixi ndá'a yíi ná tátò'on kị'o sa'ándá ley Ndios choon. ³⁵ Tá ndáa ña'a kọ ní kándaá ini na, dá kían tá ná nasaa na ve'e na, dá ná ndatò'ón ná yíi ná. Dá chị iin ña ka'an noọ kían ña ndatò'ón ná ini ve'e noọ náataka ndọ dákuá'a ndó. ³⁶ ¿Á sava'a noọ ndọ'ó nị naatoon to'on Ndios, xiní ndọ? O, ¿á sava'a noọ ndọ'ó ní nị kasáaan, ká'án ndó?

³⁷ Tá ío iin káa ndó ká'án ña kúú ndó na nị natiin to'on noọ mií Ndios, o ká'án ndó ña kómí ndó iin choon nị xị'o Espíritu ij Ndios noọ ndọ, dá kían kánian nakoni ndọ ña choon táai noọ tuti yó'o kúú choon sa'ándá Ndios, na kúú sato'o yọ. ³⁸ Tá ío iin káa ndó kọ nákoní ña dión kían, dá kían ná dá'a ni nakoni ndọ ná. ³⁹ Sa'á ñoó, ñani, ndi'i ini ndọ natiin ndó choon ña kasto'on ndó to'on nị ni'i ndọ noọ mií Ndios. Ta o sa chítuu ndó dao ka na ña ka'an na iin ka yú'u kọ ní dákuá'a na, ⁴⁰ tído kee ndó ndidaá ña yó'o xí'ín ñaño'ó, ta yíko kee ndó ña.

15

Ká'qan Pablo sa'q ndi koo tá ná nataki na nị xị'i

¹ Ñani mií, ko'ín kasto'in xí'ín ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesucristo, tá'an ña sa nị daná'i noọ ndọ, tá'an ña nị natiin ndó, ta ndíta toon ndó xí'án. ² Tá ná kandita toon ndó xí'ín mií to'on va'a yó'o, ña nị daná'i noọ ndọ, dá kían nị ndọ ña káki ndó. Tá koó, dá kían kọ chón ta'on ña kándisa ndó.

³ Chị ña mií noó nị daná'i noọ ndọ kúú to'on nị xị'o mií Ndios noó, chị nị daná'i noọ ndọ ña nị xị'i Cristo Jesús sa'á kuachi yó, tá kị'o dión, dá nị xinkoo noọ ká'an tuti ij Ndios.

⁴ Dá nị nduxi na. Ta nị nataki na tixi kuú óni, dá nị xinkoo noọ ká'an tuti ij Ndios. ⁵ Dá nị na'a noọ ná noọ Cefas. Ndi'i daá nị na'a noọ ná noọ ndin uxị uu taa nị sa xionoo xí'ín ná.

⁶ Tá nị ndi'i, dá nị na'a noọ ná noó o'on ciento ka ñayuu kúú kuendá na. Ta kua'a íi vá na yó'o ndéi takí, tído dao na nị xị'i. ⁷ Tá nị ndi'i, dá nị na'a noọ ná noọ Jacobo. Ndi'i, dá nị na'a noọ túku na noọ ndidaá taa kúú apóstol, tá'an ra nị kaxi na kane'e to'on na. ⁸ Nda noọ ndi'i kuií, dá nị na'a noọ ta'ani na noọ mií yu'u, sa'á ñoó kúúí tátò'on iin taló'o kuee nị káki.

⁹ Ta kúúí na nóo cháá ka noó ndidaá ka apóstol, ta kọ káni vian ña kananí yu'u ña kakuu apóstol, chị sa xionoo yu'u sa kendava'i xí'ín na kúú kuendá Jesús. ¹⁰ Tído sa'á ña maní nị kee Ndios xí'ín, sa'á ñoó nị kee na yu'u kúúí iin apóstol. Ta ña maní nị kee na xí'ín yu'u, kọ ní naá óon ta'an vaan. Di'a kéchón cháá kaj o duú ndidaá ka ni taa né'e to'on na. Tído o duú míi yu'u kéchón, mií vá Ndios kúú na chindee yu'u sa'á ña maní nị kee na xí'ín. ¹¹ Tído kọ ta'ón ña'a kían á yu'u o dao ka na dána'a noọ ndọ. Chị sa'á ña yó'o dána'a ndi'i ndu, ta ña yó'o kían kándisa ndó.

¹² Ndu'u kúú na dána'a ña miían ndaa kuiti nị nataki Jesús tein na nị xị'i, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an dao ndó ña o nátaki ta'on na nị xị'i? ¹³ Tído tá ná o nátaki na nị xị'i, dá kían ni Cristo kọ ní nátaki, ní kúú. ¹⁴ Tído tá kọ ní nátaki Jesús, dá kían kọ chón ta'on to'on nị daná'a ndu noọ ndọ, ta ni ña kándisa ndó sa'a Jesús kọ chón, ní kúú. ¹⁵ Tá kị'o dión kían, dá kían nị kandoo ndu kúú ndú na ká'an to'ón sa'a Ndios, dá chị xị'o ndu kuendá ña Ndios kúú na nị daná'taki Cristo. Tído kọ ní nátaki ta'on Cristo tá miían ndaa o nátaki na nị xị'i, ní kúú. ¹⁶ Chị tá ná o nátaki na nị xị'i, dá kían ni Cristo kọ ní nátaki ta'on, ní kúú. ¹⁷ Tá kọ ní nátaki Jesús, dá kían kọ chón ta'on ña kándéé iní ndọ ná, ta kómí ij vá ndó kuachi noọ Ndios. ¹⁸ Tá dión kían, dá kían nị naá óon va na nị xị'i íchị Cristo. ¹⁹ Sa'á ñoó tá sava'a ñayuu yó'o va ío tandeé iní noọ yọ xí'ín Cristo, dá kían nda'í cháá ka ndó'o yó o duú ndidaá ka ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

²⁰ Tído miían ndaa kuiti va nị nataki Cristo tein na nị xị'i, ta mií ná kúú na mií noó nị nataki, sa'á ñoó miían ndaa nataki ndidaá ka ñayuu nị xị'i. ²¹ Ta sa'á iin tó'ón taa, sa'á ñoó ndidaá kúú ñayuu xí'i. Ta dión ta'ani sa'á iin ka taa nataki na nị xị'i. ²² Chị sa'á ña nị kee Adán kuachi, sa'á ñoó ndidaá ñayuu xí'i. Ta dión ta'ani, sa'á ña nị nataki Cristo, sa'á ñoó ndidaá ñayuu nị xị'i nị'í ña nataki na. ²³ Tído iin rá iin ña'a ío yíkoan tátò'on kị'o nị chikaá ini Ndios kooan. Chị dinño'ó Cristo nị nataki, dá tá ná nandió koo na kasaa na, dá ví nataki ñayuu kuendá na. ²⁴ Dá kasandaá kuú naá ñayuu yó'o, dá naki'o Cristo ndidaá kúú choon noọ ndá'a tatá Ndios tá nị ndi'i nị kándéé ná nị dítá ná choon noọ ndá'a ndidaá

ñā sa komí ndée, xí'ín ndidaá ra sa sa'anda choon xí'ín ndidaá ra sa dandáki ñayuu yó'o. ²⁵ Dá chi miñan kánian dándáki Cristo ndā ná nataán ndi'i Ndios ta xiní u'u ñāá tixi sa'a ná. ²⁶ Dá nda noo ndí'i kuií, dá kían dánaá na ñā xiní u'u ñāá, tá'an ñā kédaá xí'ín yó, dá xí'i yo. ²⁷ Chi ndidaá vá ñā'a nataán Ndios tixi sa'a Cristo. Tído tá kaáan ñā ndidaá vá ñā'a kaño'o tixi ndá'a ná, ko kóni kaaan ñā kakaá ta'ani mií Ndios, chi mií vá ná kúu na ni nataán ndidaá kúu ñā'a tixi sa'a ná. ²⁸ Tá ni ndi'i ni ndu'u ndidaá kúu ñā'a tixi ndá'a Cristo, dá ndu'u mií Cristo, na kúu de'e Ndios, tixi ndá'a mií Ndios, na ni ñakí'o ndidaá kúu ñā'a tixi ndá'a ná. Dá kían mií Ndios kakuu na mií noo noo ndidaá ñā'a.

²⁹ Ta viti, ¿ndiva'a sódo ndúta dao ndó sa'á ñayuu ni xi'i tá ko kándisa ndó ñā natakí na ni xi'i? ¿Ndiva'a sódo ndúta ndo sa'á na ni xi'i, tá dáá? ³⁰ Ta, ¿ndiva'a daá kuití ndó'o níno ndu'u sa'á to'on Ndios tá ná o nátaki na ni xi'i, tá dáá? ³¹ Ká'an ndaá xí'ín ndó, ñani, ñā sa'á ñā kádii ini yu'u sa'á ñā ni kee sato'o yo Jesucristo xí'ín ndó, sa'á ñoó ndidaá kuu vá ió ñā kuui. ³² Ta ni xió né'e tá'in xí'ín ta tondó ndéi ñoo Éfeso, tído, ¿ndí kían va'a ni'i yu'u tá dión ná o nátaki na ni xi'i? Dá chi tá ná o nátaki ñayuu ni xi'i, dá kían: “Ná kasá'an yó, ta ná ko'o yó, ta ná xinió, dá chi iin taan kuu va yó.”

³³ O sa kí'o ndó mií ndó ñā danda'í na ndo'ó, dá chi: “Tá xionoo ndó xí'ín ta kini, dá kían dátuu vá rá ndo'ó noo ñā va'a kée ndó.” ³⁴ Sa'á ñoó kánian ndito koo ini ndo, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi noo Ndios. Chi ndéi dao ñayuu ko ná'a Ndios tein mií ndó xaan. Dión ká'an yu'u xí'ín ndó, dá ná kaka'an noo ndo.

Kí'o di'a koo, dá natakí na ni xi'i

³⁵ Ndá ndi kuu ndato'ón iin kaa ndo'ó, ta kaa ndo: “¿Ndi koo, dá natakí ñayuu ni xi'i? ¿Ta ndi koo yikí koño kandixi na noo natakí na?” ³⁶ Ñayuu xixi kúu ndó. Chi tá chí'i ndó iin tata noño'ó ndo, miñan ndúsa kánian kuaan tji ñó'o, dá dákuitaan kakuuan iin yukú saá. ³⁷ Ta ñā chí'i ndó noño'ó ndo ko kían sa iin yukú kuí, di'a dinño'ó iin tata ichí kían chí'i ndó, miñan kían noni tirió o dao ka tata. ³⁸ Tído mií vá Ndios kúu na xí'o ndi koo iin rá iin yukú táto'on ni chikaá ini mií ná kooan, sa'á ñoó iin rá iin tata xí'ín yukúan.

³⁹ Ta dión ta'ani o duú iin nóo kúu ndidaá yikí koño. Chi díin vá kúu yikí koño ñayuu, ta sa díin vá kúu yikí koño kirí kúu kítí. Ta sa díin vá kúu yikí koño tiyaká, ta sa díin vá kúu yikí koño kirí ió tomi. ⁴⁰ Ió yikí koño kómí na ndéi induú, ta díin vá kúu yikí koño kómí ñayuu ndéi noño'ó yó'o. Chi ndato cháá ka yikí koño kómí na ndéi induú o duú yikí koño kómí na ndéi noño'ó yó'o. ⁴¹ Ta dión ta'ani díin vá ndato ndiandii, ta díin vá ndato yo. Ta díin vá ndato tiño. Ta díin vá ndato dao tiño noo dao ka ri.

⁴² Ta kí'o dión ta'ani ndo'o na ni xi'i tá ná natakí na, chi yikí koño na, ñā ni nduxi, kían té'i. Tído tá ná natakí na, dá kían nani'i ná iin yikí koño, ñā ni iin kuu o té'i. ⁴³ Chi yikí koño ni nduxi kúu iin yikí koño kaño'ó ñayuu. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin ñā'a ndato. Chi tá ni nduxian ni sa kian iin ñā'a koó ndée. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin ñā'a ió ndée. ⁴⁴ Tá ni nduxian, dá ni sa kían iin yikí koño kómí na ndéi noño'ó yó'o. Tído tá ná natakian, dá nduuan iin yikí koño kómí na ndéi induú. Dá chi ió yikí koño kómí na ndéi noño'ó yó'o, ta ió ta'ani yikí koño kómí na ndéi induú.

⁴⁵ Chi ká'an tuti ii Ndios ñā mií Ndios ni kava'a ta mií noo, tá'an ra sa naní Adán, ta ni xi'o na ñā ni sa taki ra. Tído Cristo, na ni kii satá Adán, noón kúu iin Espiritu xí'o ñā kataki chíchí yó. ⁴⁶ Tído ko ní ni'i yo yikí koño kuendá induú mií noo, di'a ni ni'i yo yikí koño kuendá noño'ó yó'o va. Ndi'i, dá ni'i yo yikí koño kuendá induú. ⁴⁷ Chi ta mií noo ni sa kuu kuendá noño'ó yó'o, chi ni kava'a ra xí'ín ñó'o. Tído ta kúu uu, na kúu sato'o yo, noón kúu kuendá induú, chi ni kii na chí induú. ⁴⁸ Dá chi táto'on kí'o kaa yikí koño sa komí ta ni kava'a xí'ín ñó'o, kí'o dión kúu yikí koño na kúu kuendá noño'ó yó'o. Ta yikí koño na kúu kuendá induú kúuán táto'on yikí koño na ni kii induú. ⁴⁹ Ta viti ndaa yikí koño yo táto'on kí'o ni sa kaa yikí koño ta ni sa kuu kuendá noño'ó yó'o. Tído kasandaá iin kuu, dá nduu yikí koño yo táto'on kaa yikí koño na ni kii chí induú. ⁵⁰ Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó, ñani mií, ñā o kúu ta'on ndu'u koño yo xí'ín ni yo noo dándáki Ndios. Chi ñā'a túu, o kúu ta'on natiian kuendá noo ñā'a ko túu.

⁵¹ Ta viti kónij ka'in xí'ín ndó sa'a iin ña'a ná'a iin tó'ón mií Ndios. O duú ndidaá vá yó kuu, tído ndidaá vá yó ndesaá Ndios yikí koño, ⁵² chí iin ndakána va kakuuan, táto'on k'i'o kée noo yo tá nákuani yo. Díon koo tá tuu trompeta noo ndi'i. Dá chí tá ni tuu trompeta, dá natakí na ni xi'i, ta ni'i ná iin yikí koño o té'i'i. Ta ndidaá yó, na ndéi takí, ndesaá Ndios yikí koño yo. ⁵³ Dá chí miían ndúsa nadaon yikí koño té'i'i yó'o, dá kandixi yó iin yikí koño, ña ni iin kuu o té'i'i. Ta yikí koño yó'o, ña xí'i, kánian nadaon, dá kandixi yó iin yikí koño, ña kían ni iin kuu o kuú.

⁵⁴ Tá ni ndi'i ni nadaon yikí koño té'i'i yó'o, ta ni nandixi yó iin yikí koño ko té'i'i, ta tá ni ndi'i ni nadaon yikí koño yó'o, ña xí'i, ta ni nandixi yó iin yikí koño, ña ni iin kuu o kuú, dá xinkoo to'on ká'an tuti i Ndios, chí di'a kaáan: "Ni kandeé Ndios ni danaá na noo ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i na. ⁵⁵ Sa'a ñoo, yo'ó, ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i na, ¿ndeí kua'an íon? Ta yo'ó, yáí ndii, ¿ndeí kua'an ña sa kandeéon xí'ín ndii?" ⁵⁶ Chí íon, ña kedaá xí'ín yó, dá xí'i yo, kúu kuachi kée yó. Ta ley Moisés kían dátaí kuachi yó sa'a ña yá'a yó kee yó kuachi. ⁵⁷ Tído viti ná naki'o yó ndivé'e noo Ndios, chí ni kandeé yó xí'ín ndidaá ña yó'o sa'a ña ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo. ⁵⁸ Sa'a ñoo, na maní mií, kandita toon ndó, ta kandita ndaa ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó choon sato'o yo Ndios, ta o sa kátuu ndó kee ndóan. Chí ná'a vá mií ndó ña choon kée yó noo na kúu sato'o yo, o naá óon ta'an vaan.

16

Ká'an Pablo sa'a di'ón dátaká ñgyuu ñoo, dá chindeé ná na kúnda'í

¹ Ta viti ko'in ka'in xí'ín ndó sa'a di'ón dátaká ndo, dá chindeé ndó na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. Koo ini ndo kee ndó táto'on k'i'o ni sa'andai choon noo na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Galacia di'a. ² Ta iin iin kuu kasá'a sa'a semana, kánian taó xóo iin rá iin ndó noo ya'i táto'on k'i'o ni ni'i ndo noo ni kechóon ndó, ta taxi va'a ndóan. Dá kían tá ná saai noo ndéi ndó xaan, ná dá'a ni nditútí ndóan mií hora daá. ³ Dá tá ná saai noo ndéi ndó, dá k'i'oi iin tuti noo taa ni ndukú mií ndó, dá tanda'í ra ko'on ra xí'ín di'ón ni nditútí ndó chindeé ndó na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén. ⁴ Tído tá kánian ko'on yu'u, dá kían kane'e tá'an dáó rá ko'on ra xí'ín.

Kóni Pablo ko'on na korni'ini na ñoo Corinto cháa tiempo

⁵ Saai noo ndéi ndó tá ni ndi'i ni ya'i chí kuendá Macedonia, chí Macedonia ñoo kánian ya'i. ⁶ Ndá ndi kuu koo tóoi xí'ín ndó, o ndá ndi kuu kandooi kooi xí'ín ndó tein ndidaá yo vixi, dá kuu chindeé ndó yu'u ná ko'in noo kánian ko'in. ⁷ Ko kónij ña kían chika'anda oon ni noo ndéi ndó, chí kónij kooi cháa tiempo xí'ín ndó tá k'i'o díon kóni na kúu sato'o yo. ⁸ Tído koo tóo vai ñoo Éfeso yó'o nda ná kasandaá kuu víko Pentecostés, ⁹ dá chí ndato nda'o nóno noo kechóoin noo Ndios, ta ió iin tandéé ini ká'ano ña kua'a cháa ka ñayuu kándisa to'on Jesús, va'ará kua'a nda'o na xiní u'u ñaá.

¹⁰ Tá ni saai Timoteo noo ndéi ndó xaan, koo ini ndo keva'a ndó xí'ín xí, dá ná kadii ini xi koo xi xí'ín ndó, dá chí kéchóon xi noo na kúu sato'o yo táto'on k'i'o kéchóon mií yu'u.

¹¹ Ta ni iin ndó o sa kú'ichí ini koni ndo xí. Di'a koo ini ndo chindeé ndó xi, dá ná koo va'a ini xi nandió ko va'a xi kii xi noo íoi, dá chí ío yu'u ndátii ndisaa xi xí'ín dao ka ñani yo.

¹² Ta kónij ña kandaá ini ndo sa'a ñani yo Apolos. Ni seí nda'áví noo ná ña sa na xí'ín dao ka ñani yo kande'é ná ndo'ó. Tído ko ní xín ta'on na sa na viti. Tído tá ni nono ná iin ka ta'ándá, dá sa na koo tóo na xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándi'i Pablo ña ká'an na

¹³ Ta kaño'o ini ndo, ta kandita toon ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta cho'on taa ini ndo, ta ndakí koo ndó. ¹⁴ Ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndóan xí'ín ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu.

¹⁵ Ñani, sa ná'a vá ndó ña na ve'e Estéfanos ni sa kuu na mií noo ni kándisa to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu ndéi chí kuendá Acaya xaan. Ta ná'a ta'ani ndó ña ni naki'o na mií ná ña chindeé ná ndidaá kúu na kúu ñayuu Ndios. ¹⁶ Ta seí nda'áví noo ndo ña kueidó'o

ndó ndidaá ká ni ñayuu kée tátò'on kée nà yó'o, xí'ín ndidaá ká nà chíndeé dao ká ñayuu, nà kéchóon noo choon yó'o.

¹⁷ Ta kádi ñda'o ini sa'á ña ni kasáa Estéfanos, xí'ín Fortunato, xí'ín Acaico, ta ni ndundeé iní, va'ará koó míí ndó ndéi xí'ín, ¹⁸ chí ni xi'o na tandeé iní nooí tátò'on kí'o kée ta'ani na xí'ín míí ndó. Ta koo ini ndo nakoni ndo ñayuu kée tátò'on kí'o kée nà yó'o.

¹⁹ Ndidaá nà kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Asia ká'an nà ndisá'an xí'ín ndó. Ta ñani yo Aquila, xí'ín kí'o yó Priscila, xí'ín ndidaá nà kúú kuendá Jesús nátaaka dákuá'a ve'e na ká'an nà ndisá'an xí'ín ndó sa'á ña kúú ndó kuendá sato'o yo Jesús. ²⁰ Ta ndidaá nà kúú ñani yo ndéi yó'o ká'an nà ndisá'an xí'ín ndó. Ta viti chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'á ña kúú ndó kuendá Jesús.

²¹ Ta yu'u kúú Pablo, ta táai ndisá'an yó'o kosaa noo ndo xí'ín ndá'a míí. ²² Ta tá ió iin káa ndó ko kóni Jesucristo, nà kúú sato'o yo, dá kían chi'an ná katai ndo kee Ndios. Sato'o yo Jesús, nakí kí ní.

²³ Ta ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. ²⁴ Kú'u ndava'o ini sa'a ndidaá ní ndó sa'á ña kúú yó kuendá Cristo Jesús. Díon ná koo.

To'on yó'o kían kúú uu ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, tát'o'on k'i'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto xa'an, xí'ín ndidaá ka ñayuu Ndios ndéi chí kuendá Acaya. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndó, ta nakí'o ná ña koo va'a ini ndo.

Yó'o ká'an Pablo sa'á tandó'ó ndó'o na

³ Ná natiin Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñañó'ó. Mií ná kúú tatá, na daá kuití kú'u ini sa'a yo, ta xí'o na tandéé iní ká'ano noo yo. ⁴ Ta noón kúú na xí'o tandéé iní noo ndú'u tein ndi ndáa mií tandó'ó ndó'o ndu, dión, dá ná ni'i iní ndu ndi koo kee ndu k'i'o ndu tandéé iní noo dao ka ñayuu tá ndó'o na ndi ndáa mií tandó'ó. Dá chí tát'o'on k'i'o xí'o Ndios tandéé iní noo ndu'u, k'i'o dión ta'ani xí'o ndu tandéé iní noo dao ka ñayuu. ⁵ Ta sa'á ña sá sá'ano tandó'ó ndó'o ndu kua'an sa'á to'on Cristo, sa'á ñoo sá'ano ta'ani tandéé iní ní'i ndú noo ná. ⁶ Chí tá ndó'o ní'o ndú, ñoo kían kedaá xí'ín ndó, dá ni'i ndo tandéé iní, ta koni ndo káki ndó. Ta sa'á ña xí'o Ndios tandéé iní noo ndu'u, sa'á ñoo ní'i ta'ani ndó tandéé iní kée ndu'u, ta koni ndo káki ndó. Dión, dá k'i'o ta'ani na tandéé iní noo ndo tá ndó'o ní'o ndo tát'o'on k'i'o ndó'o ní'o ndu'u. ⁷ Ta mií'an ndaa ío tandéé iní noo ndú'u sa'a ndo, chí ná'á ndú ña sa'á ña ndó'o dáó ní'o yo, sa'á ñoo tát'o'on k'i'o xí'o na tandéé iní noo ndú'u, k'i'o dión ta'ani xí'o na tandéé iní noo ndo'ó.

⁸ Ñani, kóni ndu'u ña kana'á ndó sa'á tandó'ó ká'ano ni ndo'o ní'o ndú tá ni sa'an ndu chí kuendá Asia di'a. Ta ka'í nda'o ni ndo'o ndu o duú ña k'i'o ndeé iní ndu kían, sa'á ñoo ni ndi'i va tandéé iní noo ndu'u ña kankuei takí ndu. ⁹ Ta ñoo kúú noo ni katóni ini ndu ña kua'an ndu kuu ndu. Ta dión ni ndo'o ndu, dá kían ná dá'a ni kandeé iní ndu mií ndú, di'a ná kandeé iní ndu iin tó'ón diní Ndios, na dánátaki na ni xi'i. ¹⁰ Chí noón kúú na ni dá'akáki ñaá tiempo daá, ta mií ta'ani na dá'akáki ñaá viti, ta kándéé iní ndu ña dá'akáki ñaá noo ndidaá tandó'ó ná'ano kóni dánaa ñaá, ¹¹ dá chí chindeé ndó ndu'u xí'ka ndo ña maní noo Ndios sa'á ndu'u. Chí tá kua'á nda'o ñayuu xí'ka ña maní noo Ndios sa'á ndu, dá kían kua'a ka ví ñayuu nakí'o ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaá ña maní kée na xí'ín ndú.

Yó'o ná'kani Pablo ndiva'a ko ní sa'an na ñoo Corinto

¹² Ta ío iin ña'a kedaá xí'ín ndú, dá ka'an va'a ndu cháá sa'a mií ndú, ta kían ña ko kútúú ta'on ini ndu sa'a ni iin ña'a kée ndu, dá chí kendaá ndu ndidaá ña'a, ta kée nduan xí'ín ndino'o ini ndú noo Ndios. Ta ko kéchóon ta'on ndu ña ndichí ío ñayuu yó'o. Di'a kée nduan sa'á ña maní ni kee Ndios xí'ín ndú. Ta dión kée ndu iin ní kúú vá noo xionoo ndu, ta dión kendaá cháá ka ndu xí'ín ndo'ó. ¹³ Ta ko táa ta'on ndu dao ka to'on, ña kían o kandaá ini ndo, o ña o kátí'a ndó ka'i ndó. Chí ndáti yu'u ña mií'an kasandaá ndo kandaá ndi'i ini ndo, ¹⁴ dá chí tát'o'on k'i'o sa kandaá ini ndo cháá ña ndu'u kúú na ío ñañó'ó ndó noo, k'i'o dión ta'ani koo ñañó'ó ndú noo ndo tá ná kasandaá kuú nandió ko tuku sato'o yo Jesús kasaa na.

¹⁵ Ta xí'ín tandéé iní yó'o ni ka'ín saai dinñó'ó noo ndéi ndó, dá chindeéi ndo'ó uu ta'ándá, ¹⁶ chí ni ka'ín chika'andaj noo ndéi ndó, dá ya'i ko'ín chí kuendá Macedonia di'a. Ndi'i daá, nandió ko tuku noo ndéi ndó, dá kían kee ndó ña maní ko'on ndo dáya'a ndó yu'u íchí kua'an chí Judea di'a, ni ka'ín. ¹⁷ Tá ni ka'ín xí'ín ndó ña dión kee, ¿á ká'án ndó ña iin ndakána ni ka'ín xí'ín ndó? O, ¿á ká'án ndó ña kée yu'u tát'o'on k'i'o kée ñayuu ko ná'á Ndios, tá'an na ká'an "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an na ña "koó"? ¹⁸ Tído iin na ndaa kúú Ndios, ta mií ná kúú na ná'á ña ko ká'an ndu "jaan" xí'ín yú'u ndú, ta xí'ín ñaxintóni ndú ká'an ndu ña "koó". ¹⁹ Ta sa'á Jesucristo, na kúú de'e Ndios, ni daná'a yu'u xí'ín Silvano, xí'ín Timoteo noo ndo. Ta ko ká'an Jesús "jaan" xí'ín yú'u

ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an ña "koó". Ta sa'a mií ná ká'an Ndios "jaan" xí'ín yó, ²⁰ dá chî sa'a mií Jesús xínko ndi'i to'on ni xî'o Ndios noo yo, ta sa'a mií ná ká'an yo "Dión ná koo" dá ná natiin Ndios ñañó'ó noo kéká'ano yó na. ²¹ Ta mií Ndios kúu na ná'a ndaa ña ndu'u xí'ín ndo'ó kúu ñayuu mií ná sa'a ña ndíko yo Cristo, ta mií ta'ani na kúu na ni kaxi yó kakuuó ñayuu na, ²² chî ni kani na sello nío iin rá iin yó, chî ni xî'o na Espiritu iñ ná koo na nío yo, dá katóni ini yo ña miían ndaa natiin yó ndidaá ka ña va'a ni kaa na tei na noo yo. ²³ Mií Ndios kúu na chíkanii xí'o kuendá sa'í, chî ná'a ná ña sa'a ña ko ní xín dákúnda'í ini ndo'ó, sa'a ñoó ko ñá'a kasandaá ñoo Corinto xaan. ²⁴ Tído ná dá'a ni ka'án ndó ña kóni ndu ka'anda ndu choon noo ndo noó ña kánian kee ndó sa'a ña kándisa ndó Jesús. Di'a ndúndéé ndu'u kéchóon ndu noo ndo, dá kadii ini ndo, chî sa ndíta toon ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó.

2

¹ Sa'a ñoó ni chíkaa inii ña o sáa ta'oin noo ndéi ndó viti, dá ná dá'a ni dákúnda'í inii ndo'ó. ² Dá chî tá ná dákúnda'í inii ndo'ó, dá kían, ¿ndá yoo kî'o ña kadii inii, tá dáá? Chî na ndáti yu'u kî'o ña kadii inii, nandei nda'í di'a na kee yu'u. ³ Sa'a ñoó ni taai iin ka tuti ñoó kosaaan noo ndo, dá kían tá ná saai noo ndéi ndó, dá kían ná dá'a ni kúnda'í inii kee na kánian kî'o ña kadii inii. Ta kándéé ká'ano inii ña tá kadii ini yu'u sa'a ndo, dá kían kadii ta'ani ini mií ndó. ⁴ Ta nda'í nda'o ni sa kuu inii tá ni taai tuti ñoó kosaaan noo ndo, chî nda nío víi ni tar'u'u, xiníi, ta xí'ín ndirá noo ni taai ña. Tído ko ní ndukúí ña dákúnda'í inii ndó. Di'a ni keei, dá kandaá ini ndo ndi kî'o kú'u inii sa'a ndo.

Kú'u ká'ano ini Pablo sa'a taa ni ya'a ni kee kuachi

⁵ Ió iin taa ni ya'a ni xî'o ña ni kúnda'í ini yu'u, tído o duú sava'a iin tó'on yu'u ní kúnda'í inii ni kee ra, chî kuu va kaai ña ndidaá ndo'ó ni kúnda'í ta'ani ini. ⁶ Sa kua'a nda'o ndó ni dandó'o nío taa ñoó. Cháa dión ka ni ná kakuuan. ⁷ Ña kánian kee ndó viti kían kî'o ká'ano ini ndo sa'a rá, ta kî'o ndó tandeé iní noo rá, dá kían ná dá'a ni kandeé ña kúnda'í ini ra dánaa ñaá. ⁸ Sa'a ñoó seí nda'ávíi noo ndo ña na'a tuku ndó ña kú'u ini ndo sa'a rá. ⁹ Chî ni tándá'í iin ka tuti ñoó kosaa noo ndo, dá ná kande'á á miían ndaa seídó'o ndó ndidaá choon sa'ándáí noo ndo. ¹⁰ Chî na xî'o ká'ano ini ndo sa'a, ta nda yu'u ta'ani kî'o ká'ano inii sa'a ná. Ta sa ni xî'o ká'ano ta'ani inii sa'a taa ñoó tá ió iin ña'a ni kee ra xí'ín mií, ta sa'a mií ndó ni keei dión, chî kî'o dión kóni mií Cristo kee yó, ¹¹ dá kían ná dá'a ni kandeé ña u'u kexíxian xí'ín yó, chî sa ná'a vá yó táto'on kî'o mañaan.

Yó'o ni nakani ini Pablo sa'a Tito nani sa io na ñoo Troas

¹² Tá ni saai ñoo Troas dána'í to'on va'a sa'a Cristo, ndato ni sonó sato'o yo Ndios ña kían dána'í to'on na ñoo ñoó. ¹³ Tído ko ní sa io va'a inii, chî ko ní náni'í tá'in xí'ín ñani yo Tito ñoo ñoó. Sa'a ñoó ni ka'in ndisá'án xí'ín ñayuu ndéi ñoó, dá ni keei kua'in chí kuendá Macedonia.

Dáxinkoo va'a Ndios ndidaá ña'a ndó'o yo sa'a ña ndíko yo Cristo

¹⁴ Tído náki'oi ndivé'e noo Ndios, dá chî mií ná dáxinkoo va'a ndidaá ña'a ndó'o yo sa'a ña ndíko yo Cristo Jesús. Ta noo ndú'u ni xî'o na choon dána'a ndu sa'a to'on na, dá kían táto'on kî'o náka'ani díko támi sá'an, kî'o di'ón náka'ani to'on na noo ndidaá ñayuu. ¹⁵ Ta noo mií Ndios kúu ndu'u táto'on iin dusa támi sá'an, ña chíñó'o Cristo noo Ndios. Chî to'on dána'a ndu náka'ani kua'an noó na kua'an káki, xí'ín noó na kua'an naá. ¹⁶ Ta to'on dána'a ndu kían táto'on díko ndii noó na kua'an naá, ña xí'o ña naá ná. Ta noó na kua'an káki, to'on yó'o kían táto'on iin díko támi sá'an, ña xí'o ña kataki na. Tído, ¿ndá yoo kandeé kee choon yó'o, tá dáá? ¹⁷ Ta ko kée ta'on ndu'u táto'on kée kua'a nda'o taa, tá'an ra xionoo náka'án nda'í to'on Ndios xí'ín ña maña. Di'a ndisá'ano kéchóon ndu noo Ndios, chî mií ná ni xî'o choon yó'o noó ndu, ta noo mií Ndios ká'an ndu sa'a Cristo.

3

Dána'a Pablo noó ñayuu ña ni kando Ndios kee na ña sa'a xí'ín ná

¹ ¿Á ká'án ndó ña nandió kuéi tuku ndu'u ndukú ndú ña nakoni ndo ndu'u sa'á ña ká'án ndu dión? O, ¿á ká'án ndó ña xínñó'ó ndú iin tuti chindeé ndú mií ndú noo ndo'ó, o iin tuti noo ká'án va'a mií ndó sa'á ndu táto'on k'i'o xínñó'ó ñaá dao ka ra? Koó, ² dá ch'i tuti ká'án va'a sa'a ndú kúú iin rá iin mií ndo'ó, ta káaan ini níó ndú. Ta ndidaá tá'an ñayuu xí'o kuendá sa'a choon va'a ni kee ndu tein ndó xaan, ³ ch'i miífan ndaa kuiti ndo'ó kúú tuti ká'án va'a sa'á ndu'u, ña kían ni taa mií Cristo, ña kían né'e ndu xionoo ndu. Ta ko ní taa naan noo iin tuti xí'ín tinta. Di'a ni taa naan xí'ín ndée Espiritu i'i Ndios takí. Ta ko ní taa naan noo yuu dá'ándá, di'a ni taa naan ini níó ndo.

⁴ Ta kándée ká'ano ini ndu'u Ndios ña k'i'o dión kían sa'á ña ió Cristo xí'ín ndú. ⁵ Ta ni lú'u ña ndichí ko kómí mií ndu'u ña kían kedaá xí'ín ndú ka'án ndú ña kat'i'a ndu kee ndu choon yó'o, dá ch'i mií vá Ndios kúú na xí'o ña ndichí noo ndu, dá kat'i'a ndu kee nduan. ⁶ Ta mií Ndios kúú na ni xí'o ña kat'i'a ndu dána'a ndu sa'á ña saá ni kandoo na kee na xí'ín ñayuu na. Ta díin va kían o duú ley, ña ni taa na xí'ín letra, ch'i noo Espiritu i'i mií ná ni kii ña saá ñoó. Ta ley ñoó xí'o ña kánian kuu ñayuu, tído Espiritu i'i, noón kúú na xí'o ña kataki chíchí yó.

⁷ Ta ley ñoó, tá'an ña xí'o ña kánian kuu yo, ni taa Ndios ña noo yuu. Ta ni naye'e ndaa tá ni xí'o naan noo Moisés. Ta ko ní kúu ta'on kande'é na ñoo Israel noo Moisés sa'á ña ndato téi yé'an, tído sa kua'an ndañó'ó vá ña yé'e noo ná. ⁸ Tído ndato ka ví naye'e ndaa tá kemáni Ndios yo xí'ín Espiritu i'i ná. ⁹ Dá ch'i tá dión ndato ni naye'e ndaa tá ni xí'o na ley yatá, ña ká'án ña kúú yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios, ví'í ka ví ndato ña saá xí'o Ndios noo yo, ch'i xí'oan ña kandoo vii yo noo ná. ¹⁰ Ch'i va'ará ndi k'i'o ví ndato náye'e ndaa tá ni xí'o na ley yatá, tído ko ta'ón ña'a kían noo ña ndato téi náye'e ndaa xí'o Ndios noo yo viti. ¹¹ Dá ch'i ley yatá, ña naá, ndato ni sa ye'e ndaaan, tído ví'í ka ví ndato náye'e ndaa ña saá xí'o Ndios noo yo viti, ch'i ndidaá tá'an tiempo kooan.

¹² Ta sa'á ña ió tandee iní ndu ña k'i'o dión kían, sa'á ñoó ko yu'ú ta'on ndu ka'an ndu sa'án, ¹³ ta ko kée ta'on ndu táto'on k'i'o ni kee Moisés, ch'i ni dadá'i na noo ná xí'ín iin dá'on, dá ná o koni na ñoo Israel ña sa kua'an nda'o ña ndato tóon noo ná. ¹⁴ Tído ni ndadi va ñaxintóni ñayuu ñoó. Ta nda na ndéi viti ndó'o ta'ani dión, ch'i tá ká'i na ley yatá, ió táto'on iin dá'on sadí ñaxintóni ná. Tído tá ná kandeé iní na Cristo, nda daá ví kexoo dá'on, ña sadí ñaxintóni ná. ¹⁵ Ta nda kuu viti ndó'o na dión, ch'i tá ká'i na ley Moisés ñoó, sadí i'i vá dá'on ñoó ñaxintóni ná. ¹⁶ Tído tá ná kandeé iní na sato'o yo Jesús, dá kían kexoo dá'on, ña sadí ñaxintóni ná. ¹⁷ Dá ch'i sato'o yo kúú Espiritu i'i Ndios, ta noo nákaa Espiritu i'i Ndios, ñoó kúú noo ni nono, koó ña'a ka ketéin. ¹⁸ Sa'á ñoó koó ka dá'on sadí noo yo, ta mií yó ná'a táto'on k'i'o ndato yé'e sato'o yo Ndios, táto'on kée iin espejo ná'a ndatoán táto'on káa yó. Ch'i iin rá iin kuu kuu náye'e cháá ka yo kua'an yo kooó táto'on k'i'o ndato yé'e mií ná, ta ña yó'o kían kée na kúú Espiritu i'i Ndios, na kúú sato'o yo.

4

¹ Ta sa'á ña ni xí'o Ndios choon yó'o noo ndú sa'á ña kú'u ini na sa'a ndú, sa'á ñoó ko kútúú ini ndu. ² Di'a kúñó'ó ndú ndidaá ña ka'an noo kede'é dao ka ñayuu. Ta ko xionoo ndu dánda'í ndu ñayuu, ta ko nádaká ta'on ndu to'on tó'ón xí'ín to'on Ndios noo dána'a ndu. Di'a dána'a ndaa ndu, ta ñoó kían kedaá xí'ín ñayuu, dá ná o sa nákani kuáchi ini na kande'é ná ndu'u. Ta mií Ndios ná'á ña dión kían. ³ Ta to'on va'a dána'a ndu, ko kándaan ini dao ñayuu, ch'i ió iin ña'a sadí ñaxintóni ná. Ta ñayuu kua'an naá, noón kúú na ndadí ñaxintóni. ⁴ Ta ña u'u dándáki ñayuú yó'o viti, ta ñoó kían ni sadí ñaxintóni ñayuu ko xí'ín kandísa, dá kían ná dá'a ni natoon ñaxintóni ná kee to'on va'a ña ká'án sa'a ndi k'i'o ká'ano choon kómí Cristo Jesús, na káa táto'on k'i'o káa Ndios. ⁵ Ta ko xionoo ta'on ndu'u dána'a ndu sa'a mí ndú, di'a dána'a ndu ña iin tó'ón Jesucristo kúú sato'o noo ndidaá ña'a, ta ndu'u kúú na xínkuáchí noo ndidaá ndó sa'á ña kóni ndu Jesús. ⁶ Dá ch'i mií Ndios, na ni sa'anda choon, dá ni naye'e ndaa noo íin naá, noón ta'ani kúú na ni datóon ñaxintóni ndú, dión dá kuu dátoon ndu ñaxintóni dao ka ñayuu, dá kana'á ná ndi k'i'o ká'ano tatá Ndios, ta ná'a Ndios ña ndato yó'o xí'ín Jesucristo.

Ki'o di'a kée ndu sa'á ña kándéé iní ndu Jesús

⁷ Ta ndu'u kúu táto'on iin kidi ñó'o noo ñó'o iin ña kuiká, ña kúu to'on ndato dána'a ndu, dá ná kandaá ini ñayuu ña ndéé ká'ano yó'o ni kii noo Ndios, ta o duú ndéé kómí míí ndú kíán. ⁸ Ta va'ará só'óni tandó'ó ndu'u, tído ko ní tadi ta'on ndu. Ta va'ará nákaní nda'o ini ndu, tído ko ndí'i ta'on tandéé iní ndu. ⁹ Kéndava'a ñayuu xí'ín ndú, tído ko dáyaá ndá'a ta'on ñaá Ndios. Kóon na ndu'u noño'o, tído ko kándéé ta'on na dánaá na ndu'u. ¹⁰ Ndeí kúu míí vá noo xíonoo ndu, daá kuití vá ió ña ka'ání ná yikí koño ndu táto'on ni kee na xí'ín Jesús, dá ná kandaá ini ñayuu ña ió takí Jesús sa'á ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión. ¹¹ Chi xían nani takí ndu ndéi ndu, daá kuití vá ió nduu ndu nakí'o ndu míí ndú kuu ndu sa'a Jesús, dá ná kandaá ini ñayuu ña ió takí ña sa'á ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión. ¹² Ta sa'á ña daá kuití ió ña kuu ndu, sa'á ñoó nónó noo ndo ni'i ndo ña kataki chíchí ndó.

¹³ Ta kándéé iní ndu Ndios táto'on ki'o ni kándéé ini ñaá na ni taa di'a noo tuti ij Ndios: “Sa'á ña kándísa ndaaí Ndios, sa'á ñoó ni ka'in sa'a ná.” Ki'o dión ta'ani ndó'o ndu'u, chi sa'á ña kándísa ndu na, sa'á ñoó ká'an ndu xí'ín ndó sa'a ná, ¹⁴ dá chi ná'á ndú ña ni nataki sato'o yo Jesús ni kee Ndios, ta kándísa ta'ani ndu ña dánátaki na ndu'u táto'on ni kee na xí'ín Jesús, dá nakuíta dáó yó noo ná. ¹⁵ Chi xí'o ndu míí ndú ña ndó'o ndu ndidaá tandó'ó yó'o sa'á ña kú'u nda'o ini ndu sa'a ndo, dión, dá ná ndukua'a cháá ka ñayuu natiin ña maní xí'o Ndios, dá kíán kua'a cháá ka ñayuu nakí'o ndivé'e noo Ndios, dá ná natiin na cháá ka ñañó'ó.

¹⁶ Sa'á ñoó ko kútúú ta'on ini ndu, va'ará sa kúyatá yikí koño ndu kua'an, tído iin rá iin kuú kuú di'a ndúsaá níó ndú kua'an. ¹⁷ Dá chi tandó'ó ló'o, ña ndó'o tóo níó ndú ñayuu yó'o, ñoó kíán xí'o ña ni'i ndú iin ña ndato ká'ano noo Ndios, ña ni iin kuú o ndí'i. ¹⁸ Ta ko ndí'i ta'on ini ndu sa'á ña ndé'á xí'ín noo yo. Di'a ndí'i ini ndu sa'á ña ko túu, ña ko xini yo xí'ín noo yo. Dá chi ña ndé'é yó xí'ín noo yo, ñoó kíán ndí'i va. Tído ña ko xini yo xí'ín noo yo, ñoó kíán ni iin kuú ta'ón o ndí'i.

5

¹ Dá chi ná'á ndu'u ña yikí koño ndíxi ndu kúu táto'on iin ve'e ndéi tóo ndu ñayuu yó'o. Ta tá ná kasandaá kuú natañan, dá ko'on Ndios ki'o na iin ve'e kandeí ndu, ña kíán ko ní káva'a xí'ín ndá'a taa, ña ni iin kuú o ndí'i, ña kúu kuendá induú. ² Sa'á ñoó nda'í tána ndu, chi kóni kíí ndu nandixi ndu yikí koño saá, ña kúu kuendá induú. ³ Ki'o dión, dá nandixi ndu iin yikí koño saá, dá o kóo vichí ndú. ⁴ Ta nani ndíxi ndu yikí koño yó'o, nda'í tána ndu, dá chi ko kóni ta'on ndu kandoo vichí ndú. Di'a kóni ndu ña nandixi ndu iin yikí koño saá, dá kíán naá yikí koño xí'í yó'o, dá ni'i ndú iin yikí koño ña kataki chíchí. ⁵ Ta míí Ndios kúu na ni saki ña dión kee na xí'ín ndú, ta ni xí'o na Espíritu ná noo ndú, dá ná kandaá ini ndu ña miñan ndaa dión kee na xí'ín ndú.

⁶ Sa'á ñoó daá ió tandéé iní ndu noo ña yó'o, ta ná'á ndú ña xían nani ndíxi ij ndú yikí koño yó'o, xíká vá ndíta ndu noo ió sato'o yo Jesús. ⁷ Xíonoo ndu xí'ín ña kándéé iní ndu ña ki'o dión kíán, ta ko ndí'i ini ndu sa'á ña xini ndu xí'ín noo ndú. ⁸ Tído kándéé ká'ano ini ndu ña dión koo, sa'á ñoó kóni cháá ka ndu dánkoo ndu yikí koño yó'o, dá kuu nakuíta ndu noo sato'o yo Jesús. ⁹ Sa'á ñoó ndí'i ini ndu, á míí ndú ndéi xíká ndú noo ná o á míí ndú sa ndíta ndu noo ná, ña kóni ndu kíán nata'an ini na xini na ña kée ndu. ¹⁰ Dá chi miñan ndúsa nakuíta ndidaá tá'an yó noo Cristo Jesús, noo koo na keyíko na, dá natiin iin rá iin yó ya'i sa'á ña ni kee yó nani ni sa ndixi yó yikí koño yó'o, á míí yó ni kee yó ña va'a, o á míí yó ni kee yó ña kini.

Ni xí'o Ndios choon noo ndú ña dánáki'in tá'an va'a ndu ñayuu xí'ín Ndios

¹¹ Ta sa'á ña ná'á ndú ña kánian yu'ú ni'ini yó na kúu sato'o yo, sa'á ñoó ndí'i ini ndu dáxino ini ndu ñayuu, dá kándísa na ña ndaa dána'a ndu. Ta míí Ndios kúu na ná'á va'a táto'on ki'o kúu ndú, ta kándéé iní ndu ña ki'o dión ta'ani kátóni ini ndo. ¹² Tído ná dá'a ni ka'án ndó ña nandió kuéi ndu chinaní va'a ndu míí ndú noo ndo, di'a kóni ndu ña ni'i ndo ña ka'an va'a ndó sa'a ndú'u, dá kíán nónó noo ndo ka'an ndo xí'ín ñayuu kátóo chíndaya'ii míí sa'á ña luu ká'an na, tído yakó nda'o níó ná. ¹³ Chi tá ká'an dao

ndó ña lóko kúu ndú, dá kían lóko va kúu ndú sa'á Ndios, tá dáá. Tído tá ká'an ndó ña kéndísá'ano ndu, dá kían ña va'a mií vá ndó kían. ¹⁴ Ta kú'u nda'o ini Cristo sa'a ndú, ta ñoó kían kedaá, sa'a ñoó ndí'i ini ndu kéchóon ndu noo ná, chi ná'á ndú ña sa'á ña ni xi'i mií ná sa'a ndidaá ñayuu, sa'a ñoó ni xi'i ndidaá ñayuu. ¹⁵ Ni xi'i Jesús sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ná dá'a ka ni kandeí yó keeá ña kóni mií yó. Di'a kánian kandeí yó kee yó ña kóni na ni xi'i sa'a yo, ta ni natakí na.

¹⁶ Sa'á ñoó ko nákaní ka ini ndu sa'á ñayuu táto'on ki'o nákaní ini ñayuu ko ná'á Ndios. Ta va'ará ni sa ka'an ndú ña iin taa oon ni sa kuu Cristo, tído viti ko nákaní ka ini ndu dión sa'a ná. ¹⁷ Dá chi ndi ndaa miíó ñayuu ñó'o tixi ndá'a Cristo, ni nduu na iin ñayuu saá. Ta ndidaá ña ni sa kuu na tá sata ni kandoo vaan, ta ndidaá ña ni nduu saá. ¹⁸ Ta ndidaá ña yó'o kée mií Ndios, na ni naki'in tá'an va'a xí'ín yó sa'á ña ni kee Cristo. Ta ni xi'o na choon noo ndu'u ña kían dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná. ¹⁹ Chi sa'á ña ni kee Cristo, sa'á ñoó kuu naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ñayuu, chi ko taó kuendá ta'on ka na sa'á kuachi kée ñayuu. Ta ni sa'anda na choon noo ndu ña dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná. ²⁰ Ta ndu'u kúu na ni chikata Cristo kane'e ndu to'on na noo ñayuu, sa'á ñoó kéchóon Ndios ndu'u, dá ká'an ndu xí'ín ñayuu. Sa'á ñoó seí nda'í ndu noo ndo'ó xí'ín kuu Cristo ña koo ini ndo naki'in tá'an va'a ndó xí'ín Ndios. ²¹ Ta Cristo kúu na ko ní ya'a ta'on kee kuachi, tído ni nakuido na kuachi yó, dión, dá ni kandoo yó kúu yó ñayuu koó kuachi noo Ndios sa'á ña ni kee na dión.

6

¹ Ta viti ndu'u kúu na kéchóon xí'ín Cristo, sa'á ñoó ká'an ni'ini ndu noo ndo ña ná dá'a ni koo ini ndo natiin oon ndó ña maní ni kee Ndios xí'ín ndó. ² Dá chi di'a kaá tuti ií Ndios:

Mií kuu ni kaxii, kuu dáá ni seídó'i ndo'ó.

Chi tá ni kasandaá kuu ni dakákii ndo'ó,

kuu dáá ni chindeéí ndo'ó.

Ta kuu viti kúu kuu ni kaxi Ndios, chi mií kuu viti kóni na dakaki na ndo'ó.

³ Ta ni iin tó'on ña'a nóo ko yá'a ndu kee ndu noo ni iin tó'on ñayuu, dá kían ná o ní'i ná ndi koo ka'an ndava'a na sa'a choon ni xi'o Ndios noo ndú. ⁴ Di'a ná'a ndu mií ndú noo ndidaá ña kée ndu ña kúu ndú na kéchóon ndaa noo Ndios, dá chi xí'o ndeé nda'o ini ndu, va'ará ndó'o ndu tandó'ó sa'a choon kée ndu, o va'ará kamaní ña'a noo ndú, ta dión ta'ani kée ndu tá ndó'o níó ndú. ⁵ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndu va'ará káni na ndu'u, o va'ará sadí na ndu'u ve'e kaa, o va'ará kuá'a ñayuu ndákuei naá xí'ín ndú, o va'ará choon ndeé nda'o kée ndu, o va'ará ko kídí ndu dao sakuaa, o va'ará ko ní'i ndú ña'a kasá'an ndu dao ta'ándá. ⁶ Ta noo choon kée ndu, vii kée ndu, ta kéchóon ndu ña ndíchí xí'o Ndios, ta ió kueé ini ndu, ta va'a ini ndu, ta xí'ín ndeé Espíritu ií Ndios kéchóon ndu, ta kú'u ndisa ini ndu sa'a ndidaá ñayuu, ⁷ ta dána'a ndu to'on ndaa, ta xí'ín ndeé mií Ndios kée ndu ndidaá ña'a, ta né'e ndu ña kúu ña ndaa xí'ín ndá'a kuá'a ndu, xí'ín ndá'a íti ndu, dá chindeé ndú mií ndú. ⁸ Ió dao ñayuu xí'o ñaño'ó noo ndú, ta ió dao ka na koó ñaño'ó ná noo ndú. Ta dao na chínani kini na ndu'u, ta dao ka na chínani va'a ñaá ná. Ta va'ará chínani tó'on ná ndu'u, tído na ndaa va kúu ndú. ⁹ Ta ió dao ñayuu kée na ña ko nákoní na ndu'u, tído ná'á vá ná ndu'u. Sa ndijí va kúu ndú xiní ndu, tído takí ií vá ndú. Ta va'ará kéndava'a kini na xí'ín ndu'u, tído ko xí'i ta'on ndu. ¹⁰ Ta va'ará ndúkú ñayuu ña kandeí nda'í ndu, tído daá kádijí iní ndu. Ta va'ará kúnda'í ndu, tído di'a ndekuiká ndú ñayuu xí'ín to'on Ndios. Ta va'ará ni ña'a ta'on koó noo ndú, tído di'a kómí ndú ndidaá ña va'a cháá ka.

¹¹ Ni nono yú'u ndú ni ka'an ndaa ndu xí'ín ndó, na ñoo Corinto xaan, ta ndino'o ini ndú xí'ín níó ndú ni ka'an ndu xí'ín ndó. ¹² Ko ní sadí ndu níó ndú noo ndo'ó, mií di'a ndó kúu na ni sadi níó ndo noo ndu'u. ¹³ Ta kóni ndu ña kee ndó xí'ín ndú tát'on ki'o ni kee ndu xí'ín ndó, sa'á ñoó seí nda'í ndu noo ndo tát'on kée iin tatá xí'ín de'e ra ña konó ta'ani ndó níó ndo noo ndú'u.

Yóo kúu ve'e ño'o Ndios taki

¹⁴ O sa kóo ini ndo naki'in tá'an nóo ndó xí'ín ñayuu ko kándísa Jesús. Dá chi, ¿á náki'in tá'an nóo ña ndaa xí'ín ña ko ndaa, ká'án ndó? Ta, ¿á náki'in tá'an nóo noo tóon xí'ín noo ín naá? ¹⁵ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo Cristo xí'ín ña u'u? Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo iin na kándísa Jesús xí'ín iin na ko kándísa? ¹⁶ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóo ve'e ño'o Ndios takí xí'ín ña kúu yoko, ká'án ndó? Ta yóo kúu ve'e ño'o noo ió Ndios takí, chi di'a kaá mií ná noo tuti ij ná:

Kooi xí'ín ná, ta kanooi tein na.

Ta yu'u kakuu Ndios noo ná,

ta mií ná kakuu na ñooi.

¹⁷ Ta sa'á ña dión kíán, sa'á ñoó kaá ta'ani na di'a:

Kankuei ndó tein ñayuu ko kándísa xaan,

ta kuxoo ndó kua'án ndo, kaá Ndios, na kúu sato'o yo.

Ta ni o sa káko'on ndá'a ndo ña kini kée na,

dá kían natiin va'i ndo'ó.

¹⁸ Ta yu'u ná kakuu tatá noo ndo,

ta ndo'ó ná kakuu de'e yíi yu'u xí'ín de'e di'íi,

kaá Ndios, na kúu sato'o yo, na kómí ndidaá tá'an choon.

7

¹ Na maní miíi, kí'o dión ví ndato ni xí'o Ndios to'on na noo yo, sa'á ñoó ná taó yo mií yó noo ndidaá tá'an ña dáyako ñíi yo xí'ín ñaxintóni yo noo Ndios. Ta dión, dá ná kasandaá yo koo vii yo noo mií ná sa'á ña yu'ú ni'ini yó na.

Kádij ini Pablo ña ni nandikó iní na ñoo Corinto sa'á kuachi ni kee na

² Natiin va'a ndó ndu'u xí'ín ndino'o ini ndo, dá chi ni iin tó'ón ndó ko ní dár'u'u ndu, ta ni iin tó'ón ndó ko ní dákí'in ndu iin íchi kini, ta ni iin tó'ón ndó ko ní danda'í ndu.

³ Ta ko ká'in dión, dá ka'an kuachii sa'a ndo, chi sa ni ka'in xí'ín ndó ña nda maá ini nío ndú ño'o ndo'ó. Sa'á ñoó iin kakuu yó tá ni xí'i yo, ta iin kakuu yó tá takí yo. ⁴ Ta ió nda'o tandeé iníi ká'in xí'ín ndó ña nákaní ini, ta va'a nda'o ká'in sa'a ndo noo dao ka ñayuu. Ta ni nakutíi xí'ín tandeé iní, ta ni nakutíi ndaa nío ndú xí'an kádij ini ndu tein ndidaá tandó'ó ndó'o ndu.

⁵ Chi tá ni kasaa ndu Macedonia yó'o, ni lú'u ko ní náni'i ndée ndú, dá chi ndeí kúu mií vá noo ni xionoo ndu ni ndo'o nda'o ndu, chi ni dandó'o ñayuu nío ndú, ta ni sa yu'ú ni'ini nío ndú. ⁶ Tído mií Ndios, na xí'o tandeé iní noo na ndó'o nío, noón kúu na ni xí'o tandeé iní noo ndu'u sa'á ña ni ndisaa Tito. ⁷ Ta o duú sa'á ña ni ndusaa oon ni xi, dá chi ni natiin ta'ani ndu tandeé iní sa'á ña ni xí'o ndó tandeé iní noo xí, chi ni nákaní xi ña ndáti kíi ndo koni tuku ndó yu'u, ta ni nákaní ta'ani xi ña kúnda'í nda'o ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó, ta ndí'i ini ndo sa'á yu'u. Sa'á ñoó ni kádij cháa ka ini. ⁸ Dá chi va'ará ni dakúnda'í ini ndo'ó xí'ín tuti ni taai kosaa noo ndo, tído ko kútúú ta'on ini viti noo ña ni taai ni saa noo ndo. Chi va'ará ni kutúú ini tá ni taai ña, tído viti kánda'í ini ña tóo vá ni kúnda'í ini ndo ni keean. ⁹ Ta viti kádij ini, tído ko kádij ta'on ini sa'á ña ni dakúnda'í ini ndó. Di'a kádij ini, dá chi sa'á ña ni kúnda'í ini ndo, ñoó ni kedaá xí'ín ndó, dá ni nandikó iní ndo sa'á kuachi ni kee ndó. Chi mií vá Ndios kúu na ni xí'o ña ni kúnda'í ini ndo sa'á kuachi ni kee ndó. Sa'á ñoó ni lú'u ko ní tuú ndó ni kee ndu. ¹⁰ Dá chi tá xí'o Ndios ña kúnda'í ini yo sa'á kuachi kée yó, ñoó kían kedaá xí'ín yó, dá nandikó iní yo sa'á ña ni kee yó, dá ni'i yo ña káki yó. Sa'á ñoó ko kánian ta'u'u ini yo tá ndó'o yó dión. Tído ña kúnda'í ini xí'o ñayuu yó'o, ñoó kían xí'o ña naá yó. ¹¹ Tído kande'é ndó, chi sa'á ña ni xí'o Ndios ña ni kúnda'í ini ndo, ñoó ni kedaá xí'ín ndó, sa'á ñoó ndi kí'o ví ni ndí'i ini ndo kee ndó ña kóni mií ná, ta ni ndí'i ini ndo ndeyíko ndo choon, ta ni ta'u'u ini ndo ni xini ndo kuachi ñoó, ta ni yu'ú ndo ni xini ndoán, ta ndi kí'o ví ni katoó ndo koni ndo yu'u, ta ni ndí'i cháa ka ini ndo ni kee ndó choon ni sa'andai noo ndo, ta ni dandó'o ndó nío ña ni kee kuachi ñoó. Ta noo ndidaá ña yó'o ni na'a ndo ña ni kenda'í ndo choon.

¹² Tá ni taai tuti ñoó kosaaan noo ndo, ko ní táai ña, dá keyíko ndo sa'á ra ni ya'a ni kee

kuachi, ta ni kọ ní táai ña kọsaaan chindeéan na ni ta'u'u. Di'a ni taai ña kọsaaan noo ndo, dá na'a ndo mií ndó noo Ndios ña ndí'i ini ndó kee ndó choon sa'ándá ndu.

¹³ Ta sa'á ña ni kee ndó dión, sa'á ñoó ni nduká'ano cháá ka tandeé iní ndu. Tído ni kadij cháá ka ini ndu sa'á ña ni kadij nda'o ini Tito, chi ni natiin xi tandeé iní ká'ano ni kee ndidaá ndo'ó. ¹⁴ Chi ni ka'in xí'ín xí ña va'a kee ndó xí'ín xí, ta kọ ní xíka'an ta'on nooí sa'á ña ni ka'in dión xí'ín xí. Chi táto'on kị'o ká'an ndu ndino'o ña ndaa xí'ín ndó, kị'o dión ta'ani ni xinkoo ndaa ndidaá ña ni ka'an va'a ndu sa'a ndo noo xí. ¹⁵ Ta ni nduká'ano cháá ka ña kú'u ini xi sa'a ndo, chi ndísaa ini xi táto'on kị'o ni seídó'o ndidaá ndó choon ni ta'anda noo ndo, chi ni natiin va'a ndó xi xí'ín ña yu'ú ndo, ta xí'ín ña ndéi nino ndó. ¹⁶ Ta kadij nda'o inii, chi noo ndidaá ña'a kándéé inii ndo'ó.

8

Yó'o ká'an Pablo sa'á di'ón dátaká na kua'an noo na ndó'o nio

¹ Ta viti, ñani, kóni ndu nakani ndu xí'ín ndó sa'á ña maní kée Ndios xí'ín ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi chí Macedonia. ² Chi va'ará ni xirndodó ñaá tandó'ó, tído kadij nda'o ini na, ta va'ará kúnda'í nda'o na, tído kua'á nda'o di'ón ni dokọ ná. ³ Ta yu'u xí'o ndaa kuendá sa'a ná, ña ndino'o ini ná ni xí'o na di'ón táto'on kị'o sáa ndée ná, ta ni ya'a cháá ka ví ni xí'o na noo ña sáa ndée ná. ⁴ Ta ni seí nda'í nda'o na noo ndu'u ña ná kandia ndu tiin ndu di'ón ni dataká na, dá kuu chindeé ná ñayuu kúnda'í, na kúu ñayuu Ndios. ⁵ Va'a cháá ka ví ni kee na noo ña ndáti ndu kee na, dá chi dinñó'ó ni ñakị'o na mií ná noo ndá'a sato'o yo Jesús. Ni ndí'i, dá ni ñakị'o na mií ná kueídó'o na ndu'u táto'on kị'o kóni mií Ndios. ⁶ Sa'á ñoó ni ka'an ni'ini ndu noo Tito ña táto'on kị'o ni chindeé xí ndo'ó tá ni kasá'á ndó kétútí ndó di'ón chindeé ndó na kúnda'í ñoó, kị'o dión ta'ani ná dáxinkoo xi choon noo ña maní kee ndó yó'o. ⁷ Va'a kée ndó noo ndidaá ña'a, chi kándéé ká'ano iní ndo Jesús, ta ti'a ndó ka'an va'a ndó, ta ndichí ndo noo ña'a Ndios, ta ndino'o ini ndo kée ndó ndi ndáa mií vá choon, ta kú'u nda'o ini ndo sa'a ndú. Sa'á ñoó koo ini ndo kee va'a ta'ani ndó noo ña maní yó'o.

⁸ Ta ña ká'in xí'ín ndó, kọ kíán iin choon sa'ándáí noo ndo. Di'a kóni ña kande'é va'a ndó táto'on kị'o ndí'i ini dao ka ñani yo chindeé ná na kámani ña'a noo, dá ná kande'á á miífan ndaa ío ña kú'u ini ndo sa'á ñayuu ndó'o dión. ⁹ Ta sa'á ná vá mií ndó sa'á ña maní ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo, sa'a yo, dá chi sa'á ña kú'u nda'o ini na sa'a, sa'á ñoó ni ndee na mií ná iin taa kúnda'í, va'ará kuíka nda'o na. Ta sa'á ña ni ndenda'í na mií ná, sa'á ñoó ni'í yo ña koo kuíka yó noo Ndios. ¹⁰ Ta viti kóni yu'u ka'an ni'inii noo ndo sa'á ña yó'o. Chi kánian dáxinkoo ndó choon yó'o viti, chi nda kua ao ni kasá'á ndó kétútí ndó di'ón ñoó, ta o dúú ña yó'o oon ni ní kee ndó, chi mií ndó ni ndaki ini ña dión koo. ¹¹ Sa'á ñoó dáxinkoo kii ndo choon yó'o, chi táto'on kị'o luu ni chikaa ini ndo kee ndóan mií sa'a, kị'o dión ndí'i ini ndo dáxinkoo ndóan viti. Ta kị'o ndóan táto'on kị'o ío ña noo ndo. ¹² Chi tá ná kị'o ndóan xí'ín ndino'o ini ndo, dá kíán nata'an ini Ndios koni naán, chi kọ xíka ta'on na ña kị'o yó ña koó noo yo.

¹³ Ta kọ ká'an ta'on yu'u ña yó'o xí'ín ndó sa'á ña kóni ña kande'i va'a dao ka ñayuu, dá kandoo ndá'a ndo. ¹⁴ Di'a kóni yu'u ña chindeé tá'an yó tá kamaní ña'a noo yo, chi tiempo viti kánian koto ni'ini ndó na kúnda'í ñoó xí'ín ña kándoo noo ndo, dá chindeé ndó na xí'ín ña kámani noo ná. Dión, dá ná nandió kuéi na chindeé ná ndo'ó xí'ín ña xínñó'ó ndó ío noo ná, dión, dá chindeé tá'an yó tá kámani ña'a noo yo. ¹⁵ Dá chi di'a kaá tuti ii Ndios: “Ñayuu ni ndítútí kua'á ña'a, ta kọ ní kándoo ta'an vaan. Ta na ni ndítútí lú'an, kọ ní kámani ta'an vaan.”

¹⁶ Tído ndivé'e Ndios, chi mií ná ni kedaá xí'ín Tito, sa'á ñoó ndí'i ini xi sa'a ndo táto'on kị'o ndó'o mií. ¹⁷ Chi xí'ín ndino'o ini xí ni natiin xi choon ni xí'o ndu noo xí. Ta sa'á ña ndí'i ini xi sa'a ndo, sa'á ñoó kọsaa xi noo ndéi ndó, chi kị'o dión ni chikaa ini mií xí. ¹⁸ Ta ni tanda'á ta'ani ndu iin ka ñani yo kọsaa ra xí'ín xí, ta ndéi kúu mií vá noo ndítútí na kúu kuendá Jesús ká'an va'a na sa'a rá, chi kéchóon va'a ra noo to'on va'a ká'an sa'a Jesús. ¹⁹ Ta o dúú dión oon ni kíán, taa yó'o kúu ra ni kaxi dao ka na kúu kuendá Jesús ña kíán kane'e tá'an ra kanoo ra xí'ín ndu'u natiin ndu di'ón, ña ni ketútí dao ka ñani yo. Ta kee ndu choon yó'o, dá ná natiin sato'o yo ña'ndó'ó, dá kandaá ini ndo ña kóni ndu

chindeé ñáá ndú noo choon yó'o. ²⁰ Ta k̄i'lo dión n̄i ch̄ikāa ini ndu, dá k̄ian ni iin tó'ón ñayuu ná dá'a ni nakani kuách̄i ini kande'é ná ndu sa'á di'ón kua'a n̄i nditútí ná kane'e ndu ko'on ndu. ²¹ Ch̄i ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu choon. Ta o duú noo sato'o yo Jesús oon ni ndí'i ini ndu kee ndu dión, nda noo ñayuu ta'ani ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu.

²² Ta tánda'á ta'ani ndu iin ka ñani yo kosaa ra xí'ín taa yó'o. Ta kua'á nda'o ta'ándá n̄i na'a ra mií rá noo ndú ña ndí'i nda'o ini ra kenda ra choon. Ta viti ndí'i cháá ka ini ra chindeé rá ndo'ó, ch̄i ió nda'o tandeé ini ra xí'ín ndó. ²³ Ta kana'á ndó ña Tito kúu ra né'e tá'an xí'ín yu'u, ta kéchóon dáó xí'ín noo ndo'ó. Ta uu ka ñani yo kosaa xí'ín xí' kúu ra n̄i tanda'á dao ka na kúu kuendá Jesús kosaa ra, ta xí'ín taa yó'o natiin Cristo ñañó'ó. ²⁴ Ta na'a ndo mií ndó noo taa yó'o ña kúu ndó na kú'u ini sa'a na kúnda'í ñoó, dá ná kandaa ini dao ka na kúu kuendá Jesús sa'á ña va'a n̄i kee ndó, dá ná dá'a ni dátuu ndó ndu'u noo ká'an va'a ndu sa'a ndo noo rá.

9

¹ Ko xínñó'ó ka ka'in xí'ín ndo'ó sa'á di'ón, ña k̄ian k̄etútí dao ka na kúu kuendá Jesús, dá chindeé ná ñayuu Ndios ndéi kuendá Judea, ² ch̄i sa na'á vái ña ndino'o ini ndo kóni ndo chindeé ndó na. Ta ká'an va'i sa'a ndo'ó noo ñani yo ndéi Macedonia yó'o, ch̄i ká'in xí'ín ná ña ndo'ó, na ndéi Acaya xaan, nda kuia ao ió nduu ndo chindeé ndó ñayuu kúnda'í. Ta sa'á ña n̄i ndí'i ini ndo kee ndó dión, sa'á ñoó n̄i ch̄ikāa ta'ani ini na kee na dión. ³ Tído n̄i tanda'í ñani yo yó'o kosaa ra noo ndéi ndó, dá k̄ian ná dá'a ni kandoo tó'ín noo ña n̄i ka'an va'i sa'a ndo sa'a choon yó'o, dá ná x̄inkoo ña n̄i ka'in xí'ín ná ña kande nduu ndo. ⁴ Dá ch̄i oon ni ví saa dao na ndéi Macedonia xí'ín, ta koni na ña ko ndéi nduu ndo xí'ín di'ón ñoó, dá k̄ian kaka'an nda'o noo ndú'u sa'á ña n̄i kandeé ini ndu ndo'ó, ta ko ní sá ndei nduu ndo. Tído ví'í ka ví kaka'an noo mií ndó. ⁵ Sa'á ñoó n̄i ch̄ikāa ini ña va'a cháá ka n̄i seí nda'í noo taa yó'o ña kosaa ra noo ndéi ndó dinñó'ó, dá chindeé rá ndo'ó ketútí ndó di'ón, ña n̄i kaa ndo k̄i'lo ndó. Ta dión, dá ná kande nduu ndo k̄i'lo ndóan xí'ín ndino'o ini ndo, dá ná dá'a ni kakian ña n̄i kendúsa ndu xí'ín ndó.

⁶ Ta ká'in xí'ín ndó ña kande'é ndó tát'o'on ndó'o na xítí, ch̄i na xítí cháá, cháá vá dákee na. Ta na xítí kua'a, kua'a dákee na. ⁷ Ta iin rá iin ndó k̄i'lo tát'o'on k̄i'lo n̄i ch̄ikāa ini n̄i noo ndo. Ta o sa k̄i'lo ndóan xí'an kúnda'í ini ndo, ni sa'á ña miían ndúsa k̄i'lo ndóan. Ch̄i náta'an ini Ndios xiní na na xí'o ña xí'an kádij ini na. ⁸ Ta na ká'ano nda'o kúu Ndios, sa'á ñoó kuu va ndekua'a ná ña'a va'a noo ndo, dá k̄ian ni iin tó'ón ta'on ña'a ná o kómani noo ndo, dá k̄ian ná koo ni ña'a chindeé ndó dao ka na. ⁹ Dá ch̄i di'a kaá tuti i Ndios: N̄i dasá rá ña ió noo rá, ta n̄i x̄i'o raan noo na kúnda'í, ta iin n̄i kandoo va ña ndaa n̄i kee ra noo Ndios.

¹⁰ Ta mií ná xí'o tata noo ra xítí, ta xí'o ta'ani na pan noo na kuíko, ta mií ná ndekua'a tata ió noo ndo. Ta ndekua'a ta'ani na ña va'a kee ndó xí'ín dao ka ñayuu. ¹¹ Dión, dá koni ndo koo kua'á ña'a noo ndo, dá kuu k̄i'lo kua'a ndo ña'a noo ñayuu xínñó'án. Dá tá ná nak̄i'o ndu di'ón ñoó noo ná, dá k̄ian nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. ¹² Ch̄i tá ná nak̄i'o ndu di'ón yó'o noo na kúnda'í ñoó, o duú ña'a xínñó'ó oon ni ñayuu Ndios n̄i ná xí'án, dá ch̄i di'a kua'á nda'o noo ndivé'e nak̄i'o na noo Ndios sa'án. ¹³ Ta sa'á ña natiin na di'ón n̄i kemán̄i ndo ná, sa'á ñoó keká'ano na Ndios, ch̄i miían ndaa seídó'o ndó to'on va'a sa'a Cristo. Ta keká'ano ta'ani na Ndios sa'á ña n̄i x̄i'lo ndó kua'á nda'o di'ón n̄i chindeé ndó mií ná xí'ín dao ka ñayuu. ¹⁴ Ta k̄i'lo dión ta'ani kaka na ña man̄i noo Ndios sa'a ndo, ch̄i kú'u nda'o ini na sa'a ndo, ch̄i mií Ndios n̄i kedaá xí'ín ndó, dá n̄i kee ndó ña man̄i ká'ano yó'o xí'ín ná. ¹⁵ Ta ndivé'e ká'ano Ndios, ch̄i ká'ano nda'o ña man̄i n̄i kee na xí'á. Ta ko ní'í yo to'on va'a ka'an yo sa'án.

10

Ká'an Pablo sa'a choon n̄i x̄i'lo Ndios noo ná

¹ Ta yu'u Pablo seí nda'í va'i noo ndo xí'ín ña nda'í ió ini, xí'ín ña ió va'a ini tát'o'on k̄i'lo n̄i kee mií Cristo, va'ará ká'an dao ndó ña iin taa vitá ini kúu yu'u tá nákaa tein ndó xaan, tído tá nákaa xíkái, deén nda'o ká'in xí'ín ndó. ² Tído seí nda'á'v̄i noo ndo ña tá ná saai, ná dá'a ni kendúsa ndo xí'ín ña ka'an deén xí'ín ndó, ch̄i miían ndaa kuiti kosaa

nduuj ka'an deéin xí'ín nā ká'an ñā xíonoo ndu kée ndu tátō'on kī'o kée ñayuu kuendá ñayuu yó'o. ³ Miñan ndaa ndéi ndu ñayuu yó'o, tído kō kéchóon ta'on ndu ñā'a ió ñayuu yó'o, dá naá ndu xí'ín ñā kini. ⁴ Chi kō kéchóon ta'on ndu ñā ió ñayuu yó'o, dá naá ndu xí'ín ñā kini. Chi nda'á chóon, ñā kían kéchóon ndu, kúú ndée xí'o mií Ndios. Ta xí'ín ñā yó'o dánaá ndu noo dándáki ñā kini. ⁵ Ta xí'ín ndée yó'o ta'ani dátuu ndú ndidaa ñā to'ón kéchóon ñayuu. Ta dátuu ta'ani ndu ndidaa ñaxintóni táyíí, ñā kedaá xí'ín ná, dá kō nákonni nā Ndios. Ta náchi'i ndu ndidaa ñaxintóni ñayuu tixi ndá'a Cristo Jesús, dá ná kueídó'o ñā ná. ⁶ Ta ió ndu ndu dándó'o ndu níq nā kō xí'ín kueídó'o tá ná kasandaá ndo kueídó'o ndisa ndó to'ón Ndios.

⁷ Kande'é va'a ndó ndi káa iin rá iin ñā'a. Tá ió iin káa ndó nákonni mií ñā kúú ndó kuendá Cristo, dá kían kánian taó kuendá va'a ndó, chi tátō'on kī'o kúú ndó kuendá Cristo, kī'o dión ta'ani kúú ndu'u. ⁸ Chi va'ará yá'i cháá noo chíndaya'ii choon né'i, tído kō xíka'an ta'on nooí, chi mií sato'o yō Cristo nī xī'o choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó noo ñā kándísa ndó. Ta kō ní xī'o na ñā nooí ñā dánaái noo ndo. ⁹ Ta o sa ká'án ndó ñā ndúkúí dáyuyí ndo'ó xí'ín to'ón ká'ín noo tuti tánda'í kosaa noo ndo. ¹⁰ Chi kaá dao ndó ñā miñan ndaa deén nda'o ká'ín noo tuti táai tánda'í kosaa noo ndo, ta kuáchi nda'o choon sa'ándái noo ndo. Tído tá ióí xí'ín ndó, kō kúú ta'on yu'u iin taa ndeé iní, ta ni kō tí'ai ka'an va'i, kaá dao ndó. ¹¹ Tído ká'ín xí'ín nā ká'an dión ñā ná kana'á ná ñā tátō'on kī'o ká'an ndu noo tuti táa ndu, kī'o dión ta'ani kee ndu tá ná saa ndu noo ndéi ndó xaan.

¹² Ta kō chíndaa noo ndu ki'in tá'an ndu xí'ín tã kátoó chíndaya'i mií, ta ni kō chídáó tá'an ndu mií ndú xí'ín rá. Tído tã yó'o, ndéi ra chíki'ó ra mií rá xí'ín ñā kée ra, ta chídáó rá mií rá xí'ín ra kée tátō'on kée mií rá. Ta sa'á ñā kée ra dión, sa'á ñoó kō ñó'o ndi'i ta'on ini ra. ¹³ Tído ndu'u, kō yá'a ta'on ndu chíndaya'i ndu mií ndú cháá ka noo choon né'e ndu. Di'a chíndaya'i ndu mií ndú tátō'on káa choon nī xī'o mií Ndios noo ndú, ta xí'ín choon yó'o nī kasandaá ndu noo ndéi ndó. ¹⁴ Kō yá'a ta'on ndu tá sa'ándá ndu choon noo ndo, chi yá'a ndu tá kō ní saa ndu noo ndéi ndó. Tído ndu'u kúú ra mií noo nī saa nī daná'a to'ón va'a sa'a Cristo Jesús noo ndo. ¹⁵ Ta kō yá'a ta'on ndu chíndaya'i ndu mií ndú noo choon kée dao ka na. Ñā kóni ndu kían kua'ano cháá ka ndo xí'ín ñā kándéé iní ndo Jesús, dá ná kandaya'i cháá ka choon kée ndu tein ndó, tátō'on kī'o dándáki choon né'e ndu. ¹⁶ Ndi'i, dá ko'on ndu dána'a ndu to'ón va'a sa'a Jesús noo na ndéi xíká cháá ka noo ndo'ó, ta o kú'u ta'on ndu dána'a ndu noo dána'a dao ka taa, dá kían ná dá'a ni chindaya'i ndu mií ndú noo choon nī kee dao ka ra. ¹⁷ Ta nā ká'án kuryíí, kánian kuryíí ná sa'á ñā nī kee sato'o yō Ndios sa'a ná. ¹⁸ Dá chi ñayuu, nā chíndaya'i mií, kō kándoo va'a na noo Ndios. Di'a ñayuu, nā chíndaya'i mií Ndios, noón kúú nā kándoo va'a.

11

¹ Kónii ñā ndeé ní koo ini ndo sa'í viti, chi ko'in ka'in xí'ín ndó tátō'on kée iin ra ndúlóko. Tído ndeé koo ini ndo sa'í, ² dá chi kékuíón yu'u sa'a ndo tátō'on kuión ini Ndios sa'a ndo, dá chi sa nī kandooi ñā naki'o viii ndo'ó noo iin tó'ón Cristo kakuu yíí ndo tátō'on kée iin tatá tá kua'an ra naki'o ra de'e di'í táki ra noo ndá'a taa kakuu yíí xí. Chi kónii ñā koo vii ndo naki'oi noo mií Cristo. ³ Tído nákanii ini sa'a ndo, dá chi tátō'on kī'o nī kee koo, tá'an kirí mañá nī danda'í Eva, oon ni ví kī'o dión nadaká taa to'ón ñaxintóni ndo, dá ya'a ndó koni xíxi ndó Cristo. ⁴ Dá chi tá vei dao ka taa, ta diin dána'a ra sa'a Jesús o duú ñā nī daná'a mií ndu'u noo ndo, ta dána'a ra sa'a iin ka espíritu noo Espiritu ií Ndios, nā nī natiin ndó, ta diin va dána'a ra sa'a to'ón va'a sa'a Jesús o duú ñā nī daná'a ndu noo ndo, tído xí'o ndeé ini ndo sa'a rá. ⁵ Ta kí'in kī'oi ñā kō kúú ta'oin iin taa nóo noo taa chínaní ndó kúú apóstol ndáya'i. ⁶ Chi va'ará kō tí'a yu'u ka'an va'i, tído kō kámani tá'ón ñā ndichí nī xī'o Ndios nooí. Dá chi noo ndidaa vá ñā'a nī kee ndu, ta noo ndidaa ñā'a nī ka'an ndu, nī na'a ndu tein mií ndó ñā dión kíán.

⁷ ¿Á nī ya'i nī kee kuachi sa'á ñā nī kenóoi miíí, dá kandaya'i ndo'ó, xiní ndo? Chi tá nī daná'i to'ón va'a Ndios noo ndo, kō ní kí'in ya'i ta'an vei. ⁸ Ta sa xio ndaaí di'ón ndá'a dao ka nā kúú kuendá Jesús nī sa kuu ya'avii, dá nī sa ioi nī daná'i noo ndo. ⁹ Tá nī sa ioi xí'ín ndó, ta nda'í kómani ñā'a nooí, tído ni iin tó'ón ndó kō ní dándi'i ini. Chi ndidaa ñā'a sa

komanj nooŋ ni xi'lo dao ka ñani yo, na ni kii chí kuendá Macedonia. Ta noo ni iin ña'a ko ní dándi'i inij ndo'ó, ta ni iin kuu o dándi'i inij ndo'ó noo ña xínñó'í. ¹⁰ Ta sa'á ña nákaa to'on ndaa Cristo ini nioí, sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó ña ko iin ta'on kuu dítá ña chíndaya'ii choon kéei sa'á ña ko kí'in ya'i noo ndo'ó, na ndéi chí Acaya xaan. ¹¹ Ta, ¿ndiva'a ká'in dión, ká'án ndó? ¿Á ko kú'u ta'on inij sa'a ndo'ó, ndani? Mií Ndios kúu na ná'á ña kú'u nda'o inij sa'a ndo.

¹² Ta ña kéei kían ko kí'in ya'avii noo ndo, ta dión ii vá keei, dá ná o ní'i dao ka taa, tá'an ra ndúkú chindaya'ii mií, ndi kee ra chidáo tá'an ra mií rá xí'ín ndu'u. ¹³ Dá chí taa ñoó kúu apóstol to'ón, ta kúu rá taa kéchóon xí'ín ña mañá, chí kée ra mií rá ña kúu rá apóstol Cristo. ¹⁴ Tído ná dá'a ni naá téi ini ndo ña kí'o dión kée ra, dá chí dión ta'ani kée ña u'u, chí kéean miíán ña kúuán tát'on iin ángel ndato tóon. ¹⁵ Sa'á ñoó o duú iin ña kuáchí kían kandaa ini yo ña taa kéchóon noo ña u'u kée ra mií rá ña kúu rá taa kéchóon noo ña ndaa. Tído kasandaá iin kuu, dá keyíko sa'a rá tát'on kaa choon ni kee ra.

Yó'o ká'an Pablo sa'a ndidaá tandó'ó ni ndo'o na sa'á ña né'e na to'on Jesús

¹⁶ Nándió koo tukui ká'in xí'ín ndó ña ná dá'a ni ka'án ndó ña ndúlókoj. Tído tá ká'án ndó ña dión kían, dá natiin ndó yu'u tát'on iin na ndúlóko, dá nónó nooŋ chindaya'ii miíí cháá. ¹⁷ Ta ña ká'in xí'ín ndó viti, ko kían ña ni natiin noo sato'o yo Ndios. Chí kían tát'on ká'an iin na ndúlóko, sa'á ñoó kándéé inij chindaya'ii miíí. ¹⁸ Ta sa'á ña kua'á nda'o taa chindaya'ii mií sa'á ña kée ra ñayuu yó'o, sa'á ñoó chindaya'i ta'ani yu'u miíí. ¹⁹ Chí ndino'o ini ndo xí'o ndeé ini ndo seídó'o ndó taa ndeé to'on, va'ará kaá ndo ña kúu ndó na ndichí. ²⁰ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndo va'ará náchi'i dao ra ndo'ó tixi ndá'a rá, o va'ará kété'a dao ra ndo'ó, o va'ará xío ndaa dao ra ña'a ndó, o va'ará chindaya'i dao ra mií rá noo ndo, o va'ará káni dao ra da'anda noo ndo. ²¹ Ta xíka'an ví nooŋ ká'in xí'ín ndó ña ko ní kée ndu dión xí'ín ndó, chí nóo va ió ini ndu.

Ta noo ña chindaya'i dao ka taa ñoó mií rá, chindaya'i ta'ani yu'u miíí, va'ará ká'in tát'on ká'an iin ta ndúlóko. ²² ¿Á kúu rá taa hebreo? Ñaá ta'ani kúu yu'u. ¿Á kúu rá taa ñoo Israel, ña kúu ñoo Ndios? Ñaá ta'ani kúu yu'u. ¿Á kúu rá na ve'e tatá sá'ano Abraham? Ñaá ta'ani kúu yu'u. ²³ ¿Á kúu rá taa kéchóon noo Cristo? (Ká'in tát'on kée iin na ndúlóko.) Tído kéchóon cháá ka yu'u noo Cristo o duú mií rá, chí yu'u kúu ra kua'a cháá ka ni kéchóon noo Cristo. Ta sa'a mií ná kua'á nda'o ta'ándá ni kani ndava'a ñayuu yu'u, ta kua'a cháá ka ta'ándá ni sa kaa yu'u ve'e kaa, ta kua'á nda'o ta'ándá daá ió ña kuui. ²⁴ Ta o'on ta'ándá ni kani na Israel oko sa'on komi chirrión satá yu'u. ²⁵ Ta oni ta'ándá ni kani na yu'u xí'ín vara, ta iin ka ta'ándá kua'an na ka'ání ná yu'u xí'ín yuu, ta oni ta'ándá ni keta ka'ani barco ini taño'o noo nákaaj kua'in, ta iin ñoó xí'ín iin nduú ni sa nóo ni'inii noo taño'o. ²⁶ Ta ndó'o nda'o nioí íchi noo xíonooi, chí ióan kuui kée yuta, ta ió ta'ani ña kuui kée taa kú'íná, ta ió ña kuui kée na ñooi, ta ió ta'ani ña kuui kée na ko kúu na Israel. Ta ió ña kuui noo kúu ñoo ná'ano, xí'ín noo kúu yukú íchi xí'ín noo taño'o, ta ió ta'ani ña kuui kée na chínani mií ña kúu ná kuendá Jesús. ²⁷ Ta sa'á choon kéei, sa'á ñoó kútaŋi nda'a vei, ta kua'á nda'o ta'ándá ko ní sá kidii, ta kua'á nda'o ta'ándá sa xí'i dokoŋ ña kuíkoŋ xí'ín ña íchiŋ takuiŋ, ta kua'á nda'o ta'ándá ni sa xíonoo nditaŋ, ta ni sa ndo'o nioí ña vixi chí koó dá'on kandixii. ²⁸ Ta noo ndidaá ka ña'a, ió iin ka ña'a ndó'i iin iin kuu kuu, chí náani nda'o inij sa'a ndidaá na kúu kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo. ²⁹ Chí, ¿ndi ndaa ndo'ó ndó'o nio, ta ko ndó'o ta'ani nio miíí? Ko iin ta'on. O, tá kándéé dao taa danda'í ra ndo'ó, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña xido nda'o inij?

³⁰ Tá miían kánian chindaya'ii miíí, va'a kaaŋ ná chindaya'ii miíí noo ña ná'a ña kúu iin taa ko kómí ndeé miíí. ³¹ Ta mií Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, na daá kuiti kánian natiin ñaño'ó, noón kúu na ná'á ña ko ká'an to'ín.

³² Tá ni sa io yu'u ñoo Damasco, ñoo nákaa iin taa né'e choon, ta nákaa ra tixi ndá'a rey Aretas. Kúu ni sa'anda ra choon noo taa ndaa yé'é ñoo ñoó ña ná kandeŋ nduu ra tiin ra yu'u, ni ka'án rá. ³³ Tído ndéi dao ñayuu ni taó ná yu'u ventana, dá ni danóo na yu'u ini iin tixika ndika náoo ñoo ñoó, dá ni kuu ni kakii noo ndá'a taa ñoo.

12

Yó'o ká'ān Pablo sa'a iin ña'a dándó'o nio ná

¹ Miíān ndaa ndisa ni ña'a kō ndáya'i ña chindaya'i miíí, tído viti ná ko'in nakanii xí'ín ndó sa'á ña ni na'a sato'o yō Jesús nooí, xí'ín sa'á ña saá ni nakani na xí'ín. ² Ta ná'á yu'u sa'a iin taa, ta taa yó'o ín xí'ín Cristo, ta sa io uxí komi kua ni ñaki'in ñaá Ndios né'e na ni sa'an na nda induú kúú oni. Xíni á ni sa'an ra xí'ín nda yikí koño ra, o nio óon ra ni sa'an. Iin tó'ón dini Ndios kúú na ná'á. ³ Ta ná'á yu'u sa'á taa yó'o, ta xíni á ni sa'an ra xí'ín yikí koño ra, o nio óon ra ni sa'an. Iin tó'ón dini mií vá Ndios kúú na ná'á. ⁴ Tído miíān ndaa ni ñaditá ñaá Ndios noo ndato téi kaa noo ió na. Ta ñoo ni seídó'o ra to'on, ña kían o kátí'a yó nakani yó, chí ni iin ñayuu kō ní ni'í tá'í nakani na sa'an. ⁵ Ta kuu va chindaya'i yu'u taa yó'o, tído o chindaya'i ta'on yu'u miíí, chí chindaya'i miíí sava'a sa'á ña ná'á ña kúúí iin taa kō kómí ndée miíí. ⁶ Tído tá ká'an yu'u chindaya'avii miíí, dá kían o kákuu ta'on yu'u iin taa oon ini, chí ña ndaa va ka'in. Tído o kée ta'oin dión, dá kían ni iin ñayuu ná dá'a ni chindaya'i cháá ka na yu'u noo ña ndé'é ná kéei o ña seídó'o na dána'i.

⁷ Ta sa'á ña ná o yá'a téi chindaya'i miíí sa'á ña ndato ni na'a Ndios nooí, sa'á ñoo ni kasáa iin ña'a dándó'an nioí, ta kían tát'on iin ión yái tárnee ñííí, xini, ña kéchóon ña u'u dándó'an nímaí, dá kían ná o yá'i chindaya'avi miíí. ⁸ Ta sa oni ta'ándá ni seí nda'áví noo sato'o yō Jesús ña ná dítá ná ña kedaá xí'ín ndó'o nímaí. ⁹ Tído di'a va ni kaa na xí'ín: “Koó, sa vatí va nákaaon tixi ña maní kée yu'u xí'ón, chí ndée mií yu'u kían ná'a va'a cháá ka noo na koó ndée.” Sa'á ñoo ndani ndino'o ini yu'u chindaya'avii miíí sa'á ña ná'á ña kúúí iin taa kō kómí ndée miíí, dión, dá ná'í ña nákaai tixi ndá'a ndée mií Cristo. ¹⁰ Ta sa'á ña ió ndée Cristo xí'ín, sa'á ñoo kádij inij tá koó ndéeí, o tá kána'á ñayuu xí'ín, o tá kamaní ña'a nooí, o tá kéndava'a ñayuu xí'ín, o tá ndó'o nioí. Dá chí tá koó ndéeí, dá di'a kúúí iin taa ndakí cháá ka kée Ndios.

¹¹ Tído, tát'on kée iin taa ndeé to'on, k'i'o dión ni keei sa'á ña ni chindaya'avi miíí, tído mií vá ndó ni kedaá xí'ín, sa'á ñoo ni keei dión. Di'a mií vá ndó kánian nakoni ndo yu'u, dá chí noo ni iin tó'ón ta'on ña'a kō kándoo nóo yu'u noo taa chínaní ndó kúú apóstol ndáya'i, va'ará koó ña'a kúúí. ¹² Kua'á nda'o ña'a ná'ano kée na kúú apóstol Jesús ni kee yu'u tein mií ndó, ta ni keei ña xí'an kueé ió inij, chí ni keei ña ndato, xí'ín ña kedaá xí'ín ñayuu, dá naá iní na, xí'ín ña ná'ano vei noo Ndios. ¹³ Sa'á ñoo, ¿ndí kían va'a ni kee yu'u xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús, ta kō ní kéei ña xí'ín ndo'ó, xini ndo? Chí sava'a ña ni kee kían kō ní kí'in ya'i ta'an vei noo ndo. ¿Ká'ano koo ini ndo sa'í tá ká'an ndó ña ña yó'o kúú iin kuachi kini!

Yó'o ká'ān Pablo ña saq na ñoo ñoo ta'ándá kúú oni

¹⁴ Kana'á ndó, chí sa ió nduui saai noo ndéi ndó ta'ándá kúú oni. Ta o dáta'an ta'on yu'u ndo'ó xí'ín ni iin ña'a, chí kō ndí'i ta'on ini yu'u sa'á ña ió noo ndo, di'a ndí'i inij sa'a mií vá ndó. Dá chí kō kánian koto takuáchí leé tatá xi, di'a na kúú tatá va kánian koto de'e na. ¹⁵ Ta ndino'o ini yu'u ióí ña dándí'i ndidaá ña ió nooí sa'a ndo, ta ió ta'anii dándí'i ndidaá ndéeí sa'á ña kú'u inij sa'a ndo. Ta va'ará sá'ano cháá ka ña kú'u inij sa'a ndo, tído ndo'ó, dánkoo di'a ndó ña kú'u ini ndo sa'í. ¹⁶ Tído kaá dao ndó ña va'ará kō ní kí'in ya'i noo ndo, tído sa'á ña kúúí iin taa mañá, sa'á ñoo ni danda'ávíí ndo'ó, kaá ndo. ¹⁷ ¿Á ni danda'íí ndo'ó xí'ín iin taa ni tanda'í ni saq noo ndo, ká'an ndó? ¹⁸ Ni seí nda'ávíí noo Tito saq xi xí'ín iin ka ñani yō noo ndéi ndó. Ta, ¿á ni danda'íí Tito ndo'ó, tá dáá? ¿Á kō ná'á ndó ña iin tó'ón vá kúú ñaxintóni ndú, ta iin nóo vá íchi ño'o ndu'u?

¹⁹ Ndá ndi kuu ká'an ndó ña ká'an ndu dión, dá chí kóni ndu kandoo va'a ndu noo ndo. Tído koó, chí noo Ndios vá ká'an ndu dión sa'á ña kúú ndú kuendá Cristo. Ta noo ndidaá ña kée ndu, na maní miíí, ndúkú ndu'u ña kua'ano cháá ka ndo íchi Ndios. ²⁰ Chí yu'íí ña tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ndo'ó ndéi ndó kée ndó ña kō náta'an inij, ta dión ni ndo'ó, o náta'an ini ndo kee yu'u. Dá chí oon ni ví ndéi ndó ndátó'ón kuachi ndo, o ndéi ndó xí'ín ña u'u ini ndo, o ndéi ndó xí'ín ña tondó ndo, o ndéi ndó sa'ándá tá'an ndó, o ndéi ndó dátaí chí'an tá'an ndó, o ndéi ndó káva'a ndó kuachi sata dao ka

ñayuu, o ndéi ndó xí'ín ña táyíí ndó, o ndéi iin rá iin ndó kée ndó ña kóni mií ndó. ²¹ Chi tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'u ña ka'an noo noo Ndios kee ndó. Ta oon ni ví kuakii xí'ín ndirá nooí sa'a ña ku'a'á nda'o ndó ni ya'a ni kee kuachi, ta ko ñá'a nandikó iní ndo sa'a ña ni kee ndó kuachi ka'an noo, o sa'a ña ni kidi ndo xí'ín na ko kúú ñadi'í ndo o yíí ndo, o sa'a ndidaá ka kuachi ni kee ndó xí'ín ñíí ndo.

13

¹ Ta viti xíno oni ta'ándá saai noo ndéi ndó. Ta kana'á ndó ña xínñó'ó yó uu ñayuu o oni ñayuu kandita ki'o kuendá, dá keyíko yo iin tandó'ó. ² Sa ni ka'in xí'ín ndó tá ni sa ioi xí'ín ndó, ta viti ká'an tukui xí'ín ndó, ta kee ndó kuendá ña ioi xí'ín ndó. Ta xían nani nákaa xíkái, tánda'í tuti yó'o kosaa noo na ni ya'a ni kee kuachi, xí'ín noo ndidaá ka ndo'ó, chi tá ná saai tukui noo ndéi ndó, dá kían ni lú'u ña maní o koo sa'a ndo. ³ Chi ndúkú ndó korndodó ndó yu'u nde'á á miían ndaa kuiti Cristo kúú na ká'an noo yu'u. Ta kana'á ndó ña ko kúú ta'on na iin na koó ndée xí'ín ndó. Di'a ná'a na ña kómí ná ndidaá ndée xí'ín mií ndó. ⁴ Dá chi va'ará ni xi'i Jesús ndika cruz táto'on iin taa koó ndée, tído viti takí na kée ndée mií Ndios. Ta dión ta'ani ndó'o ndu'u, ko ta'ón ndée kómí ndú ñayuu yó'o táto'on ni ndo'o mií Cristo. Tído kataki ndu kandeí ndu xí'ín ná kee ndée mií Ndios, dá kechóon ndu noo ndo.

⁵ Kande'é va'a ndó mií ndó, ná kande'á á miían ndaa kándée iní ndo Jesús o koó, ta korndodó ndo mií ndó. Ta, ¿á ko xí'o ta'on ndó kuendá ña io Jesucristo xí'ín ndó? Chi tá ko io na xí'ín ndó, dá kían sa ni kandoo va ndó ni tuú ndó noo ña kándisa ndó. ⁶ Ta kándée ini ña xí'o ndó kuendá ña ko ní kandoo ta'on ndu ni tuú ndú noo ña kándisa ndu. ⁷ Xíka ndu ña maní noo Ndios sa'a ndo, dá ni iin tó'ón ndó ná o yá'a kee ña kini. Ta ko kée ndu dión, dá kandoo va'a ndu noo ñayuu. Dión kée ndu sa'a ndo'ó, dá katí'a ndó kee ndó ña va'a, va'ará ká'an dao ka ñayuu ña ni tuú ndú noo ña kándisa ndu. ⁸ Chi o kúu ta'on chituu ndu ña ndaa, di'a ndíta ndu chindeé ndúan. ⁹ Sa'a ñoó náta'an ini ndu kakuu ndu taa koó ndée tá ná kuita toon ndó xí'ín ña kándisa ndó. Ta xíka ndu noo Ndios ña ná xinkuei ndó koo ndó táto'on ki'o kóni mií ná. ¹⁰ Ta táai to'on yó'o kosaa noo ndo nani nákaa xíkái, dá kían, tá ná saai noo ndéi ndó, ná dá'a ni ka'an deéin xí'ín ndó, chi ni xi'o sato'o yo Jesús choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó xí'ín to'on Ndios, ta ko ní xi'o naan nooí ña dánaá di'ai ndo'ó.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

¹¹ Ta viti ko'in dándí'i ña ká'in xí'ín ndó. Ná kadij iní ndo, ta ndeyíko ndo mií ndó noo Ndios, ta ki'o tá'an ndó tandee iní, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó. Ta Ndios, na xí'o ña kandeí ñochí yó, na xí'o ña ku'u ini sa'a sátá'an yó, ná koo xí'ín ndó. ¹² Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an sa'a ña kúú ndó kuendá Jesús. ¹³ Ta ndidaá ñayuu Ndios ndéi xí'ín yu'u yó'o ká'an na ndisá'an xí'ín ndó.

¹⁴ Ta ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an ndó táto'on ki'o kú'u ini Ndios sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó kee Espíritu ij ná. Dión ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noó na ndéi kuendá Galacia

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta kó kúu ta'on yu'u iin yoo ni tanda'á iin taa, o iin ra ni kaxi taa. Dá chī mií vá Jesucristo xí'ín tatá Ndios, na ni danátaki Jesús, kúu na ni kaxi yu'u. ² Ta yu'u xí'ín ndidaá ka na kúu kuendá Jesús ndéi xí'ín yó'o ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndo'ó, na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galacia xa'an. ³ Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manī xí'ín ndó, ta nakī'o na ña koo va'a ini ndo. ⁴ Jesucristo kúu na ni xi'o mií ná ni xi'i na sa'á kuachi yo, dá ni taó xóo na yó tixi ndá'a ndidaá kúu ña kini ió ñayuu yó'o, chī kī'o dión ni chīkaa ini tatá Ndios ña kee na xí'á. ⁵ Ta daá kuití kánian natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

Iin tó'ón dinī vá Jesús kándéé iní yo, dá ndoo kuachi yo noo Ndios

⁶ Naá vá inii xinī sa'á ña yachi téi ni kasá'á ndó kankuei xoo ndó noo Ndios, na ni kana ñaá sa'á ña manī ni kee Jesucristo sa'a ndo. Ta viti ká'an ndó ña ió iin ka to'on saá kī'o ña kaxi ndó. ⁷ Tído kó ta'ón iin ka to'on saá kī'o ña kaxi yó. Ndéi dao taa tein mií ndó xa'an, ta kátoó ra dátuu rá ndo'ó, ta kátoó ra nadaon ra to'on va'a ña ká'an sa'a Cristo. ⁸ Ta va'ará ndu'u o iin ángel ni kii induú ná dána'a iin ka to'on saá noó ña ni sa daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchī ná kandoo ndu kakomí ndú kuachi noo Ndios. ⁹ Ta sa ni ka'an ndu xí'ín ndó, ta nándio kuéi tuku ndu ká'an ndu xí'ín ndó; ndi ndáa taa díin dána'a o duú to'on va'a ni daná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchī ná kandoo ra kakuu ra taa kómí kuachi noo Ndios.

¹⁰ ¿Á ká'an ndó ña xí'ín to'on ká'in yó'o ndúkúí ña kandoo va'i noó ñayuu o noo Ndios? ¿Á ká'an ndó ña dión ká'in, dá kandoo va'i noó ñayuu? Chī tá ndúkú yu'u ña kandoo va'i noó ñayuu, dá kían kó kúu ta'on yu'u iin na kéchóon noo Cristo.

Di'a ni kuu tá ni kana Jesús yu'u ña kane'i to'on na

¹¹ Kóni yu'u ña kana'á ndó, ñani miíi, ña to'on va'a dána'a yu'u kó kúu ta'an vaan ña ni ndaki ini ñaxintóni taa. ¹² Dá chī kó ní nátiin ta'on yu'u to'on yó'o noo ni iin tó'ón taa, ta ni iin tó'ón taa kó ní dána'a ña nooí. Mií vá Jesucristo kúu na ni xi'o to'on va'a yó'o nooí. ¹³ Sa ni ni'i tó'ón va ndó tátoto'on kī'o ni sa kee yu'u tá sa kandísai tátoto'on kándísa na Israel. Sa ná'á vá ndó tátoto'on kī'o kini sa kendava'a yu'u xí'ín ñayuu kúu kuendá Jesús, chī sa katoói dánaá ndi'i noo ná. ¹⁴ Ta yu'u ni sa kuu iin ra sa ndíko cháa ka choon sa'ándá ta sá'ano ñooi o duú dao ka taa daó xí'ín, chī ni sa ndi'i cháa ka inii sa kee choon sa'ándá ta sá'ano ñoo. ¹⁵ Tído mií Ndios ni kaxi yu'u nda rá kó ñá'a kakii, ta ni kana na yu'u sa'á ña kú'u ini na sa'í. Ta noón kúu na ni nata'an ini ¹⁶ na'a na de'e na nooí, dá ná dána'a yu'u noó na kó kúu na Israel. Ta kó ní sa'an ta'oin ndato'ín ni iin tó'ón ñayuu ndi kían dána'i. ¹⁷ Ta ni ñoo Jerusalén kó ní sa'in ndato'ín ta sa daá kúu apóstol noo yu'u sa'á ndi kee dána'i. Ña ni kee kían dinño'ó ka ni sa'in chí kuendá Arabia di'a. Dá ni nándio koo tukui ñoo Damasco.

¹⁸ Tá ni ya'a oni kua, dá ni kee kua'in ñoo Jerusalén, dá konii Pedro, ta kana'í na. Tá ni saai noo ió na, dá ni sa ioi xí'ín ná sa'on va kuu. ¹⁹ Tído kó ta'ón dao ka na kúu apóstol ni xini, sava'a iin tó'ón Jacobo, na kúu ñani sato'o yo Jesús, kúu na ni xini. ²⁰ Ta ná'á mií Ndios ña kó ká'an to'ín noó ña táai kosa noo ndo.

²¹ Tá ni ndi'i, dá ni sa'in chí kuendá Siria, xí'ín kuendá Cilicia di'a. ²² Ta na kúu kuendá Jesucristo ndéi chí kuendá Judea kó ná'á ta'on na yu'u tiempo daá. ²³ Sava'a ña ni seídó'o na sa'a yú'u kúu ña: “Taa káa kúu taa sa kendava'a xí'ín yó tá sata, tído viti xionoo ra kásto'on ra xí'ín ñayuu to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña sa katoó ra dánaá ra tá sata.” ²⁴ Ta ni keká'ano na Ndios sa'á ña ni kee na xí'ín.

2

Di'a ni kuu tá ni sa'in ñoo Jerusalén, ni ka'in xí'in na kúu apóstol

¹ Tá ni ya'a uxi komi kuia, dá ni nandió koo tukui ñoo Jerusalén xí'in Bernabé. Ta ndáka ta'anii Tito ni sa'in. ² Chi mií Ndios ni xi'o ña ni kandaá iniñ ña kánian ko'in ñoo. Ta sa'á ña ko kónii ña naá óon choon kéei, sa'á ñoo ni nakanii xí'in sava'a na ndíta noó na kúu kuendá Jesús sa'a ndí kián dána'i noó na ko kúu na Israel. ³ Ta ni nata'an va ini na, sa'á ñoo ko ní kéndúsa na ña ta'anda ñii Tito, ta ni sa ió dáó xí'in, va'ará kúu rá iin taa griego. ⁴ Ta ni ku'u de'é ta'ani dao ra kaá kúu kuendá Jesús tein ndu'u kanani ñaá rá, ná kande'á ndí kián kée ndu sa'á ña ni kankuei xoo ndu tixi ndá'a ley Moisés sa'á ña ndíta ndu xí'in Cristo Jesús. Chi kóni ra ña kaño'o ií ndú tixi ndá'a ley Moisés. ⁵ Tído ni lú'u ví ko ní sóno ndu'u noó rá ña kee ndu ña kóni ra, dá kián ná kandita ndaa ií ní ndó noó to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús.

⁶ Tído ni iin ka to'on saá ko ní ka'an na ndíta noó na kúu kuendá Jesús xí'in. Taa ndáya'i kúu ná, tído ko né'e tandíni, dá chi ni iin tó'ón ñayuu ko máni cháá ka noó Ndios o duú dao ka na. Iin nóó vá kúu ndidaá ñayuu noó Ndios. ⁷ Ta di'a ni nakoni va na ña mií Ndios ni xi'o choon noói ña dána'i noó na ko kúu na Israel sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, tát'o'on ki'o ni xi'o Ndios choon noó Pedro ña dána'a na to'on va'a yó'o noó na Israel. ⁸ Ta mií Ndios, na ni kaxi Pedro ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús dána'a noó na Israel, noón ta'ani kúu na ni kaxi yu'u ña kane'i to'on va'a yó'o dána'i noó na ko kúu na Israel.

⁹ Ta ni nakoni Jacobo xí'in Cefas xí'in Juan, tá'an na ndíta noó na kúu kuendá Jesús, ña mií'an ndaa kuiti Ndios ni xi'o choon yó'o noói, chi ni tiin na ndá'í, xí'in ndá'a Bernabé, ña ná'a ña iin ni nduu ndu xí'in ná. Ta ni kandoo ndu xí'in ná ña ko'on ndu dána'a ndu noó na ko kúu na Israel, ta mií ná ko'on dána'a tein na Israel. ¹⁰ Sava'a ña ni xika na noó ndu kián ña ná dá'a ni nandodó ndu chindeé ndú na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén. Ta sa ñoo kúu váan ndí'i iniñ keei.

Di'a ni kuu tá ni danáni yu'u Pedro

¹¹ Tído tá ni kasáa Pedro ñoo Antioquía, dá ni danáni yu'u na, dá chi ña ni kee na ñoo kúu iin ña ko vá'a noó Ndios. ¹² Chi tá ko ñá'a kasaa dao taa ni tanda'á Jacobo, dá ni sasá'an Pedro xí'in na ko kúu na Israel. Tído tá ni ndi'i ni kasáa taa ñoo, dá ni kasá'á kúxoo va Pedro noó na ko kúu na Israel. Ta kúu ko ní sasá'an ka na xí'in ná, chi yu'ú na kée ra ká'an ña mií'an ndúsa ta'anda ñii ndidaá taa kúu kuendá Jesús. ¹³ Ta sa'á ña ni kee na dión, sa'á ñoo ni kúxoo ta'ani dao ka na Israel kuendá Jesús. Ta nda Bernabé ni kee ta'ani dión, chi ni kúxoo ta'ani na tát'o'on ki'o ni kee dao ka ta uu noó ñoo.

¹⁴ Tá ni xini yu'u ña ko kéndúsá'ano na tát'o'on ki'o dándáki to'on ndaa ña ká'an sa'a Jesús, dá ni kaaj xí'in Pedro noó ndidaá na kúu kuendá Jesús ni nataka ñoo: “Mií ní kúu iin taa Israel, tído kée ní tát'o'on ki'o kée na ko kúu na Israel, ta ko nákaa ka ní tixi ndá'a ley na Israel. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a kéndúsa ní xí'in na ko kúu na Israel ña kee na choon sa'ándá ley na Israel, tá dáá?”

¹⁵ “Mií yó kúu na Israel, chi ni kakió ñoo Israel. Ta ko kúu yó ñayuu tukú yá'a kée kuachi noó ley yo. ¹⁶ Ta ná'a yó ña ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noó Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, chi sava'a sa'á ña kándéé iní na Jesucristo, sa'á ñoo kándoo vii ná noó Ndios. Chi sa'á ña kándisa yó Jesucristo, sa'á ñoo kándoo vii yo noó Ndios. Ta kián sa'á ña kándéé iní yo iin tó'ón diní Jesucristo va, ta o duú sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley. Chi ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noó Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley.

¹⁷ “Ta sa'á ña ndúkú yó kandoo vii yo noó Ndios sava'a sa'á ña kándéé iní yo Jesucristo, sa'á ñoo ká'an dao ñayuu ña kúu yó ñayuu kómí kuachi. Ta, ¿á ña yó'o kóni kaa ña Jesucristo kúu na xí'o ña ya'a yó kee yó kuachi? Koó, ko ta'ón dión kián. ¹⁸ Dá chi tá ni nandió kuéi tuku yó kándéé iní yo ley, tá'an ña ni dankoo yó, dá kián kakuu ií vá yó ñayuu kómí kuachi noó Ndios.

¹⁹ “Sa ni xi'i va yu'u noó ley Moisés, chi ko kándéé ka iní ña dáka'i ñaá. Ta ni nataki yu'u noó ña kóni Ndios. ²⁰ Ta viti kián kékuendá ña ni xi'i nduúí xí'in Jesucristo ndika

cruz. Sa'á ñoó kò takí kà yu'u noó ña kóni miíí. Ndà Cristo va kúú nà nákaa nímaí dándáki na yu'u viti. Ta ndidaá ña kéei viti, kúú ña kéei sa'á ña kándéé iní Jesucristo, nà kúú de'e Ndios, nà kú'u ini sa'í, ta nì naki'o na mií ná ña nì xi'i nà sa'í. ²¹ Ta ni iin kuu ta'ón o dánkoo yu'u ña manì nì kee Ndios sa'í. Dá chì tá ná kandoo vii yò noo Ndios sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley, dá kían nì naá óon va ña nì kee Cristo Jesús nì xi'i nà ndika cruz sa'a yò, ní kúu.”

3

Nì natiin yó Espiritu iì Ndios sa'á ña kándéé iní yò Jesús

¹ Nandéé kà vían xixi ndo'ó, nà Gálatas xaan. ¿Ndá yoo nì danaá iní ndo, dá o kándísa kà ndo ña ndaa sa'a Jesús? Chì sa tá'í nì nakani ndu'u xí'ín ndó sa'á ña nì kee Jesucristo nì xi'i nà sa'a yò ndika cruz. ² Ta viti, ña kóni kandaá iní sa'a ndo kíán, ¿á nì natiin ndó nà kúú Espiritu iì Ndios sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley o sa'á ña nì kandeé iní ndo Jesús tá nì seídó'ó ndó to'on va'a sa'a ná? ³ Nandéé kà vían xixi ndó. Chì sa va'a va nì kasá'á kándéé iní ndo Jesús nì kee nà kúú Espiritu iì. Tído, ¿á ká'án ndó viti ña xí'ín ndéé míí ndó, dá kandeé ndó kàki ndó? ⁴ ¿Á nì naá óon va ña nì ndo'o níno ndo sa'á ña kándéé iní ndo Jesucristo? Va'a nda'o tá kò ní naá óon ña nì ndo'o ndó. ⁵ Nì xi'o Ndios Espiritu iì ná noo ndo, ta kée na ña'a ndato xí'ín ndó. ¿Á dión kée na xí'ín ndó sa'á ña kée ndó choon sa'ándá ley, ká'án ndó? Koo, chì kée na dión sa'á ña nì kandeé iní ndo Jesús tá nì seídó'ó ndó to'on va'a sa'a ná.

Natiin ta'ani yó ña va'a nì kandoo Ndios kì'o na noo Abraham

⁶ Kana'á ndó ña sa'á ña nì kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó nì kandoo vii ná noo ná. ⁷ Sa'á ñoó kana'á ndó ña ndi ndaa miíó ñayuu kándéé iní Ndios, noón kúú nà ve'e mií Abraham. ⁸ Dá chì ká'án tuti iì Ndios ña sa daá nì chikaa va ini Ndios ña dánkoo vii ná nà kò kúú nà Israel noo míí ná sa'á ña kandeé iní ñaá ná, chì di'a nì kaa nà xí'ín Abraham: “Sa'a yo'ó ni'i ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu yó'o ña va'a.” ⁹ Sa'á ñoó ndi ndaa mií vá ñayuu kándéé iní Jesús, noón kúú nà natiin ña va'a xí'o Ndios, táto'on kì'o nì ndo'o Abraham sa'á ña nì kándísa na to'on nì ka'án Ndios xí'ín ná.

¹⁰ Ndi ndaa miíó ñayuu ndúkú ña kandoo vii ná noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley Moisés, nà yó'o kúú nà táí chi'an noo Ndios. Dá chì di'a ká'án tuti iì Ndios: “Ndidaá kúú nà kò ní kándéé kee ndi ndi'i choon sa'ándá ley, nà yó'o kúú nà táí chi'an noo Ndios.”

¹¹ Sa'á ñoó kandaá ini yò ña kò iin ta'on kandoo vii noo Ndios sa'á ña kée na choon sa'ándá ley. Dá chì di'a ta'ani ká'án tuti iì Ndios: “Nà nì kandoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé iní ñaá ná, noón kúú nà kataki chíchí.” ¹² Tído díin va dándáki ña kúú ley noó ña kándéé iní yò Ndios, dá chì di'a ká'án tuti iì Ndios: “Nà kándéé kée ndi ndi'i kuii choon sa'ándá ley, noón kúú nà nì'í ña kataki nà keean.”

¹³ Ta Cristo Jesús kúú nà nì taó xóo yó tixi ndá'a ley, tá'an ña nì datáí chi'an ñaá noo Ndios. Chì nì xi'o na mií ná nà nakui'o na ndidaá kúú chi'an sa'a yò, dá chì di'a kaá tuti iì Ndios: “Ta ndi ndaa miíó taa ná karkaa ndika iin yító, roón kúú ra táí chi'an.” ¹⁴ Ta sa'á ña nì kee Cristo Jesús dión, sa'á ñoó kuu ni'i ta'ani nà kò kúú nà Israel ña va'a, tá'an ña nì kaa Ndios kì'o na noo Abraham. Ta sa'á ña kándéé iní yò Jesús, sa'á ñoó nì ni'i yò na kúú Espiritu iì Ndios táto'on kì'o nì kaa Ndios kee na xí'ín yó.

Ndà tá sa na'á, dá nì chikaa ini Ndios ña tanda'á ná Jesús kii na chiya'i na sa'á kuachi yò

¹⁵ Ñani, ná ko'in ka'in sa'a iin taa ñayuu yó'o xí'ín ndó, dá kandaá ini ndo ña kóni ka'in xí'ín ndó. Tá nì kava'a iin taa iin tuti ña ká'án táto'on kì'o kóni ra kee ra, dá nì kani ra sello noo tuti ra, dá kían ni iin tó'ón ñayuu o kúú dátuu ná to'on nì taa ra, ta o kúu ta'on chi'i na cháá kà to'on noó ña nì taa ra.

¹⁶ Dión ta'ani nì kee Ndios, chì nì kaa nà noo tuti iì ná ña kì'o na ña va'a noo Abraham, xí'ín noó nà ve'e na. Ta kò ní ka'án Ndios kì'o na ña va'a yó'o noo “ndidaá nà ve'e na”, chì kò ní ka'án nà sa'á kua'á ñayuu, dá chì nì ka'án nà sa'a iin tó'ón taa, chì di'a nì kaa Ndios xí'ín Abraham: “Tein nà ve'e yo'ó kana iin taa.” Ta taa ñoó kúú Cristo Jesús. ¹⁷ Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó ña tá sa na'á nì xi'o Ndios to'on na ña kee na táto'on kì'o nì kandoo na kee

na xí'ín Abraham. Dá nì yá'a komi ciento oko uxì kuia, dá nì xì'o na ley nà noo Moisés. Sa'á ñoo o kúu ta'on dátuu ley yó'o to'on nì xì'o Ndios noo Abraham, dá chì miían ndaa kee Ndios ña nì kandoo na kee na. ¹⁸ Chì tá ni'ì yò ña va'a yó'o noo Ndios sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley, dá kían kò ndáya'ì ta'on to'on nì xì'o na noo Abraham. Tído kò ta'ón dión kíán, dá chì nì xì'o oon va na ña va'a yó'o noo Abraham, chì kì'o dión nì kandoo Ndios kee na xí'ín ná.

Yó'o nákanì Pablo sa'a ndá choon nì xì'o Ndios ley nà noo Moisés

¹⁹ Ta viti, ¿ndá choon nì xì'o Ndios ley nà noo Moisés, tá dáá? Nì xì'o naan noo Moisés dá chì va'an dána'aan ndi ndáa iin rá iin ña'a kini kée yó. Ta nì daná'aan noo ñayuu nda rá nì tuu noo nà nì kii tein nà ve'e Abraham. Noon kúu ña va'a nì kaa Ndios kì'o na. Ta nì xì'o Ndios ley yó'o noo Moisés xí'ín ndá'a ángel. Ta xí'ín ndá'a Moisés nì xì'o naan noo ñayuu. ²⁰ Tído kò ní kéchóon ta'on Ndios iin kà ñayuu, dá ka'an nà xí'ín Abraham, chì iin tó'ón míí vá Ndios nì ka'an xí'ín ná.

²¹ Sa'á ñoo, ¿á dátuu ley Moisés ña va'a nì kaa Ndios kee na xí'ín Abraham? Koó, kò ta'ón dión kíán. Dá chì tá kandeé ley kì'o ña kataki chíchí yó, dá kían xí'ín míí vá ley kuu kandoo vii yò noo Ndios. ²² Tído kò ta'ón dión kíán, dá chì ká'an tuti iì Ndios ña ñó'o ndidaá ñayuu tìxi nda'á kuachi, sa'á ñoo kì'o Ndios ña nì ka'an nà kì'o na noo yò sava'a sa'á ña kándéé iní yò Jesucristo, chì sava'a ñayuu kándisa ñaá kuu ni'ì ña.

²³ Tá kò ñá'a kandeé iní yò Jesucristo, dá nì sà ndadi yò tìxi ndá'a ley. Ta sà dandáki ñaá ley nda rá nì kasandaá ku yò nì na'a Ndios noo yò ña kandeé iní yò Jesús. ²⁴ Ta ley ñoo nì sà ndakaan yó tátò'on kì'o ndáka iin nà kéchóon takuálí de'e sato'o nà. Ta dión nì sà ndaka ley ñoo yó nda nì kasandaá yò kandeé iní yò Cristo Jesús, sa'á ñoo kándoo vii yò noo Ndios sa'á ña kándéé iní yò ná. ²⁵ Tído viti kándéé iní yò Jesús, ta nì kankuei yó tìxi ndá'a ley, ña kúu tátò'on kì'o kúu nà ndáka takuálí, ²⁶ chì viti kúu yó de'e Ndios sa'á ña kándéé iní yò Cristo Jesús. ²⁷ Iin nì nduu va yó xí'ín Cristo sa'á ña nì sodo ndúta yò ña nì kandeé iní yò ná. Tá kíán tátò'on kì'o nì nandixi yó nà. ²⁸ Ta viti kò né'e tandíni á kúu yó nà Israel o nà griego, o á kúu yó nà ñó'o tìxi ndá'a iin sato'o o koó, o á kúu yó taa o ñá'a, chì iin tó'ón dinì nì nduu ndidaá yó noo Ndios sa'á ña kándéé iní yò Cristo Jesús. ²⁹ Ta sa'á ña kándéé iní yò Cristo Jesús, sa'á ñoo nì nduu yó nà ve'e Abraham, ta ni'ì yò ña va'a nì kaa Ndios kì'o na noo nà ve'e Abraham.

4

¹ Ta di'a kua'an ña kónijì ka'ìn xí'ín ndó. Sà ná'á vá ndó ña iin tayíí ló'o, tá'an ra ni'ì ndidaá kúu ña'a tatá xi, iin nóo vá kúu xí xí'ín iin mozo, va'ará kakuu xi sato'o ndidaá ña'a nà ve'e xi. ² Dá chì nákaa xi tìxi ndá'a nà kéchóon noo tatá xi xí'ín nà ndáka ñaá nda ná xino xi kuia ña kían nì kaa tatá xi natiin xi ña'a ió noo ná. ³ Kì'o dión ta'ani nì sà ndo'o yó, chì nì sà kuu yó tátò'on takuálí ndó'o dión, chì nì sà ño'o yó tìxi ndá'a ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o. ⁴ Tído tá nì xinkoo tiempo ña kían nì chikaa ini míí Ndios, dá nì tanda'á ná de'e na Jesús nì kii na nì kaki na tìxi iin ñá'a. Ta nì kaki ta'ani na tìxi ndá'a ley.

⁵ Dión nì kee na, dá nì taó xoo na yó tìxi ndá'a ley, dá ni'ì yò ña kakuu yó de'e na. ⁶ Ta sa'á ña kúu yó de'e Ndios, sa'á ñoo nì tanda'á ná Espíritu de'e na nì kasáa nà ió nà ini nio yò. Ta Espíritu ñoo kúu nà kédaá xí'á, dá kayu'ú yó Ndios: “Tatá ló'o mií.” ⁷ Sa'á ñoo kò ñó'o kà yò tìxi ndá'a ley, chì ndaá de'e Ndios vá kúu yó viti. Ta sa'á ña kúu yó de'e na, sa'á ñoo kánian natiin yó ña va'a noo ná sa'a Cristo.

Kandita ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó sa'a Jesús

⁸ Tá sà na'á, ta kò ñá'a kana'á ndó Ndios, dá nì sà ño'o ndó tìxi nda'á ña kò kúu ndios. ⁹ Tído viti sà ná'á vá ndó ndá yoo kúu Ndios, o va'a kaan ná ka'ìn xí'ín ndó ña sà ná'á di'a va Ndios ndo'ó. Sa'á ñoo, ¿ndiva'a nì nandio kuéi tuku ndó noo ña'a kò choon, tá'an ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o? Ta, ¿ndiva'a nì nachi'i tuku ndó míí ndó tìxi ndá'an? ¹⁰ Chì kéká'ano ndó dao kuu, xí'ín dao yoo, xí'ín dao víko xí'ín dao kuia. ¹¹ Sa'á ñoo nákanì ini sa'á ña kée ndó dión, dá chì ndá ndi kuu naá óon va choon nì kee tein ndó.

¹² Ñani miíj, seí nda'ávíj noo ndo ña kee ndó tátò'on kée miíj, dá chij ni kee yu'u tátò'on kée mií ndó tá ni sa ioj xí'ín ndó. Ta ni iin ña'a kò ní ya'a ndó nooj. ¹³ Ta sa ná'á vá mií ndó ña sa'á ña sa kú'u vai, sa'á ñoó ni kuu ni daná'i noo ndo ta'ándá mií noo sa'á ña kúu to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús. ¹⁴ Ta kò ní kú'ichi ini ndo koni ndo yu'u, ta kò ní káñó'ó ñaá ndó va'ará ni sa kú'i. Di'a ni ñakuaka va'a ndó yu'u tátò'on iin ángel ni kii noo Ndios, ta ni kee ndó yu'u kúúí tátò'on mií Cristo Jesús. ¹⁵ Ta, ¿ndeí kua'an ña kadij téi ini ndo koni ndo yu'u? Ta xí'o ndaaj kuendá sa'a ndo, chij nda nduchí nóó ví ndó kú'u ini ndo taó ndo k'i'o ndó noo yú'u tiempo daá ñóó, ní kúu. ¹⁶ Ta viti, ¿á ndaá xini u'u va ndó yu'u sa'á ña ká'in ña ndaá xí'ín ndó?

¹⁷ Ta ndéi dao taa kádí'inda rá ndo'ó, chij katóó ra ña kee ndó ña kóni mií rá, tído o duú ña va'a kían kóni ra. Dá chij ña kóni ra kían taó xóo ra ndo'ó tein ndu'u, dá nduu ndó kuendá mií rá, dá koo kuión ndo xí'ín ña dána'a ra. ¹⁸ Ña va'a kían tá daá kuití ná koo kuión ndo xí'ín ña va'a, va'ará koó yu'u ió xí'ín ndó.

¹⁹ De'e kuálí miíj, tuku va ni kasá'á ndó'o naní nío yu'u kée ndó, chij ndó'i tátò'on k'i'o ndó'o iin ñá'a tá káki de'án. Ta kúú dión kando'o vai sa'a ndo nda ná kasandaá ndo kee ndó to'on k'i'o ni sa kee mií Cristo. ²⁰ Kóni kíj kakaaj tein ndó, dá ka'in iin to'on vitá cháá ka xí'ín ndó, chij nákaní nda'o inij sa'a ndo.

Ña yó'o kían ni ndo'o Agar xí'ín Sara

²¹ Ta viti ká'in xí'ín ndo'ó, na katóó ndu'u tuku tixi ndá'a ley Moisés: ¿á kò óon ta'on kueídó'o ndó ndi kaá ley ni taa Moisés? ²² Chij kaá to'on ni taa na ña ni sa ndei uu de'e yí Abraham. Iin xi ni sa kuu de'e ñá'a sa káa tixi ndá'a ñadi'í na. Ta iin ka de'e na ni sa kuu de'e ñadi'í na, ñá'a dándáki mií. ²³ Ta de'e ñá'a, ña sa káa tixi ndá'a ñadi'í na, ni kaki xi chij k'i'o dión kóni Abraham. Tído de'e ñadi'í na, ñá'a dándáki mií, kúú ra ni kaki tátò'on ni xí'o mií Ndios to'on na noo Abraham.

²⁴ Ndi nduú ñá'a yó'o kúú tátò'on uu to'on ni kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na. Ta to'on mií noo kúú ley ni xí'o Ndios dinij yúku naní Sinaí. Ta ñayuu ni kaki tixi ley yó'o, noón kúú na ñó'o tixi ndá'án. Ta ley yó'o kúú tátò'on Agar, ta ñayuu ñó'o tixi ndá'a ley kúú tátò'on de'e Agar. ²⁵ Dá chij ñá'a naní Agar ñoó kúú tátò'on yúku naní Sinaí iin chí Arabia noo ni xí'o Ndios ley noo Moisés. Ta kúú ta'anián tátò'on ñoo Jerusalén, ña nákaa viti. Dá chij ñoo yó'o nákaa tixi ndá'a ley xí'ín ndidaá ñayuu ndéi nooán, tátò'on k'i'o ni sa káa Agar tixi ndá'a ñadi'í Abraham. ²⁶ Tído iin ka ñoo Jerusalén, ña nákaa chí induú, kò nákaa ta'an vaan tixi ndá'a ley. Ta ñoo ñoó kúú tátò'on naná yo, na kúú kuendá Jesús.

²⁷ Dá chij di'a kaá tuti ij Ndios:

Kadij ini yó'ó, ñá'a, yo'ó ñá kò kúú kandeí de'e, yo'ó, ñá kò óon ta'on kaki de'e.

Kayu'ú yo'ó xí'an kadij inóon, chij kò ñá'a ndo'o naní nío, dá kaki iin de'ón.

Dá chij kua'a cháá ka kakuu de'e yo'ó,

ñá ni kandoo nda'í xaan,

o duú na ñá'a ió yí.

²⁸ Ta viti, ñani miíj, kúú yó tátò'on Isaac, chij kúú yó de'e ni kaa Ndios k'i'o na noo Abraham. ²⁹ Ni sa kendava'a tayíj ni kaki xí'ín ña kóni mí Abraham xí'ín tayíj ni kaki ni kee Espíritu ij. Ta k'i'o dión ta'ani kéndava'a na ñó'o tixi ndá'a ley xí'ín yó viti. ³⁰ Tído, ¿á kò ndúsaá ta'on ini ndo ña ká'an tuti ij Ndios? Chij di'a va kaáan: “Taó xóo ñá'a nákaa tixi ndá'a ñadi'óon ná ko'an xí'ín de'án. Dá chij o kúu ta'on ni'í nduú xi ña va'a xí'ín de'e ñá'a dándáki mií.”

³¹ Sa'á ñoó, ñani miíj, kana'á ndó ña kò kúú ta'on yó de'e ñá'a nákaa tixi ndá'a iin ka na. Di'a kúú yo de'e ñá'a dándáki mií.

5

Kò ñó'o ka yo tixi ndá'a ley Moisés

¹ Sa'á ñoó kandita toon ndó xí'ín ña ni kee Cristo sa'a ndo, chij ni taó xóo na ndo'ó tixi ndá'a ley Moisés, ña sa dándáki ñaá. Ta o sa nándi'ó kuéi ka ndo kaño'o ndó tixi ndá'án, dá dándáki tukuan ndo'ó. ² Kueídó'o va'a ndó, chij yu'u kúú Pablo, na ká'an xí'ín ndó. Tá

ná naki'o ndó mií ndó ña ta'anda ñíi ndo táto'on ki'o kée ta Israel, dá kían ko ta'ón ña'a natiin ndó noó ña ni kee Cristo Jesús sa'a yo. ³ Ta nándió koo tukui ká'in xí'in ndidaá ña, tá'an ra kándia ña ta'anda ñíi rá, ña miñan ndusa kánian kee ra ndi ndi'i choon sa'ándá ley Moisés, dá kandoo vii rá noo Ndios.

⁴ Tá ká'an ndó ña kandoo vii ndo noo Ndios sa'a ña kée ndó choon sa'ándá ley, dá kían ña yó'o kóni kaa ña ni taó xóo va ndó mií ndó noo Jesús, ta ni taó xóo ta'ani ndó mií ndó noó ña maní ni kee na sa'a ndo.

⁵ Tído sa'a ña ió Espiritu iñ Ndios xí'in yó, sa'a ñoó ió tandee iní noo yo ña kandoo vii yo noo Ndios sa'a ña kándée iní yo Jesús. ⁶ Dá chi sa'a ña kándée iní yo Cristo Jesús, sa'a ñoó va'ará ni ta'anda ñíi yo o ko ní ta'anda ña, ni iian ko ndaya'i. Ña ndaya'i kían kándée iní yo Jesús, ta ña yó'o kedaá xí'in yó, dá ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Ta sa va'a nda'o kua'an ndo xí'in ña ndaa kándisa yó. ¿Ndá yoo ni nadaká ñaxintóni ndo, dá ko seídó'o ka ndo ña ndaa? ⁸ Tído kana'á ndó ña o duú Ndios ní nadaká ñaxintóni ndo, chi di'a mií ná kúu na ni kana ndo'ó. ⁹ Ta sa ná'á va'a mií ndó ña xí'in lú'u chí'í vá levadura, ta kúu dákuita tachí vaan iin tu'u yusa káva'a pan. Ta dión ta'ani kée ña to'ón dána'a ña ñoó xí'in ndó. ¹⁰ Ta kándée iní yu'u sato'o yo Ndios ña nandió kuéi ndó kandisa ndó táto'on ki'o kándisa yu'u. Chi ñayuu katoó nadaká ñaxintóni ndo, miñan ndaa chiya'i na noo Ndios sa'a ña to'ón dána'a na noo ndo. Ko né'e tandini ndá yoo kúu ná.

¹¹ Ñani mií, tá dána'a jí yu'u noó ñayuu ña miñan kánian ta'anda ñíi ná to'on kée ra Israel, dá kían, ¿ndiva'a kéndava'a jí ra Israel xí'in yu'u, tá dáá? Chi tá dána'i dión noo ná, dá kían o kuído ta'on ini ra kee to'on va'a ña ká'an sa'a ña ni kee Jesús sa'a yo ndika cruz, tá dáá. ¹² ¿Tído va'a cháa kaan iin íchi di'a ná dákuáchi ña nadaká ñaxintóni ndo ñíi mií rál

¹³ Kana'á ndó, ñani mií, ña sa ni nakana va Ndios ndo'ó ña o káño'o ka ndo tixi ndá'a ley. Tído ná dá'a ni ka'an ndó ña sa'a ña ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley, sa'a ñoó kuu kee ndó ña kóni ñíi ndo. Di'a kánian chindee tá'an ndó xí'an kú'u ini sa'a sátá'an ndó. ¹⁴ Chi dáxinkoo ndi'i yó choon sa'ándá ley Moisés tá ná kueídó'o yó choon kua'an di'a: “Ku'u ini ndo sa'a ñayuu xí'in ndó táto'on ki'o ndó'o ndó xí'in mií ndó.” ¹⁵ Tído tá chidáó tá'an ndó xí'in to'on ká'an ndo, ta seí yí'í tá'an ndó, dá kían kaon koo ndó, chi kasandaá kuu, dá naá ndi'i iin rá iin ndó.

Ki'o ndó mií ndó noo na kúu Espiritu iñ Ndios ña ná kandaka na ndo'ó

¹⁶ Ta ká'an ta'anii xí'in ndó ña koo ini ndo kee ndó ña kóni na kúu Espiritu iñ Ndios, ta o sa kée ndó ña kini kóni ñíi ndo. ¹⁷ Dá chi ña kóni ñíi ndo ko náki'in tá'an nóoán xí'in ña kóni Espiritu iñ Ndios, chi naá tá'an va ña kóni ñíi ndo xí'in ña kóni Espiritu iñ. Sa'a ñoó o kúu kee ndó ña kóni ndo. ¹⁸ Tído tá naki'o ndó mií ndó noo Espiritu iñ Ndios ña ndaka na ndo'ó, dá kían ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley.

¹⁹ Ta ko ú'u ta'on kandaq ini ndi kée ñayuu xí'o mií noó ña kóni ñíi ná, dá chi kée na kuachi xí'in na ko kúu ñadi'í na o yíi ná, ta kée na ña ka'an noo xí'in ñíi ná, ta ko chítuu ini na kee na ña ka'an noo. ²⁰ Ta ndáño'o na ña ko kúu ndios, ta kétadí na xí'in ñayuu, ta xiní u'u tá'an na, ta naá na xí'in dao ka ñayuu, ta kuión na, ta yachi xído ini na, ta sava'a sa'a mií vá ná nákanii ini na, ta sa'ándá tá'an na ñayuu, ta taó xóo na ñayuu kandoo xoo mií ná, ²¹ ta u'u ini na, ta sa'ání na ndij, ta daá xíini na, ta tein víko yá'a na kée na ña kini ka'an noo. Ta kée na dao ka ña'a kini táto'on kua'an ña yó'o. Sa ni ka'in xí'in ndó, ta ká'an tukui ña ndi ndáa mií ñayuu ndéi kée ña yó'o, ni iin kuu ta'ón o kóni na natiin na kandeí na noó dándaki Ndios.

²² Tído di'a kua'an ña va'a xí'o na kúu Espiritu iñ Ndios ña kían kee yó: kú'u ini yo sa'a ñayuu xí'in yó, ta ió dii ini yo, ta va'a ndéi yó xí'in dao ka na, ta kueé ini yo, ta kéva'a yó xí'in ndi ndáa mií vá ñayuu, ta va'a ini yo xí'in dao ka na, ta kúu yó ñayuu ndaa, ²³ ta nda'í ió ini yo, ta chítuu ini kee yó ña kini. Ta noo ni iin to'ón ley ko yá'a yó tá kée yó ndidaá ña va'a yó'o. ²⁴ Ta na ndita xí'in Cristo, noón kúu na ni chirkuéi ndidaá kúu ña kini kóni ñíi ná keean ndika cruz, chi ko kée ka na ña kini kóni ñíi ná. ²⁵ Tá dándaki na

kúú Espíritu ií nío yó, dá kían ná kee yó ña kóni mií ná. ²⁶ Ta ná dá'a ni kakuu yó ñayuu ió táyíí ini. Ná dá'a ni dáta'án tá'an yó. Ná dá'a ni koo u'u ini yó koni yó ñani yó.

6

Koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'ín iin rá iin mií ndó

¹ Ñani miíí, tá iin ndakána ni ñatiin ndó iin ñani yó noó kuachi, dá kían ndo'ó, na ndíta toon xí'ín Espíritu ií, kúú na kánian chindeé ná, dá ná kuiin ndaa tuku na. Ta nda'í ni ka'an ndo xí'ín ná, ta kandaa ndo mií ndó, chi oon ni ví kuei ta'ani mií ndó noó kuachi táto'on k'i'o ni ndo'o ñani yó. ² Ta chindeé tá'an ndó xí'ín iin rá iin ndó tá ndó'o nío ndo, ta k'i'o dión kee ndó, dá kee ndó choon ni sa'anda Cristo. ³ Ta na chínaní mií ña kúú ná na ndáya'i, ta ni iin ña'a kó kúú ná, dá kían dándá'í na mií vá ná. ⁴ Ta iin rá iin mií vá ndó kánian kande'é va'a ña kée ndó, dá kían nata'an ini ndo sa'a ña va'a kée ndó. Ta o sa chídáó tá'an ndó ña kée ndó xí'ín dao ka ñayuu. ⁵ Dá chi iin rá iin mií vá ndó xí'ín choon ni ni'í ndo noo Ndios.

⁶ Ta ndidaá ndo'ó, na dákuá'a to'on Ndios, kánian chindeé ndó na dána'a noo ndo xí'ín ña va'a ió noo ndo.

⁷ O sa kóo ini ndo dándá'í ndo mií ndó, dá chi kó iin ta'on kuu dándá'í Ndios, chi ndidaá ña'a xíti ndó, ñoó kían dákée ndó. ⁸ Ta dión ta'ani ndo'o na kée ña kóni ñíí ná, noón kúú na ni'í ña naá ná. Tído na kée ña kóni Espíritu ií, noón kúú na ni'í ña kataki chíchí ná kee Espíritu ií.

⁹ Ta ná dá'a ni kuitá yó kee yó ña va'a, chi tá kó sá tuu yó ña kée yóan, dá kían kasandaá iin kuu ñatiin yó ña va'a noo Ndios. ¹⁰ Sa'a ñoó tá nóno yó kee yó ña va'a, dá kían ná kee yóan xí'ín ndidaá ñayuu. Ta ná ndi'i cháa ka ini yó kee yó ña va'a xí'ín na kándísa dáó xí'ín yó Jesús.

Ta viti kúú yó ñayuu sa'a sa'a ña kándéé iní yó Jesús

¹¹ Kande'é ndó, di'a ví ná'ano letra táai xí'ín ndá'a miíí. ¹² Ta ndidaá ra kóni kandoo va'a noo dao ka ñayuu, roón kúú ra kéndúsa xí'ín ndó ña ta'anda ñíí ndo. Chi sa'a ña kó kóni ra ña kendava'a na Israel xí'ín rá, sa'a ñoó kénóo ra ña ni kee Cristo sa'a yó ndika cruz. ¹³ Tído ni mií ra ni ta'anda ñíí kó kándéé kee ndidaá choon sa'ándá ley. Tído kóni ra kéndúsa ra xí'ín ndó ña ta'anda ñíí ndo, dá chindaya'i ra mií rá noó na Israel. ¹⁴ Tído ni lú'u kó kóni yu'u chindaya'i miíí sa'a ña yó'o. Ña kéká'ano yu'u kúú ña ni kee sato'o yó Jesucristo sa'í ndika cruz. Chi kée yu'u kuendá ña sa ni xi'í ña kini ió ñayuu yó'o noo ndika cruz táto'on k'i'o ni xi'í ta'ani mií noó ña kini ió ñayuu yó'o. ¹⁵ Dá chi sa'a ña ndíta yó xí'ín Jesús, sa'a ñoó ni iin ña'a kó ndáya'i ña ta'anda ñíí yó o kóo. Ña ndáya'i noo Ndios kúú ña ni nduu yó ñayuu sa'a. ¹⁶ Ta ndidaá ndo'ó, na taxi va'a choon ni taai noo tuti yó'o, ná koo va'a ini ndo, ta ná ku'u ini Ndios sa'a ndidaá kúú ndo'ó, na ndisa kúú na ñoo Ndios.

¹⁷ Ta yó'o chí noo o sa dáta'án ka ni iin ndó yu'u, dá chi sa kua'á nda'o yanda tándaa ñíí kée ñayuu sa'a ña dána'i sa'a sato'o yó Jesús.

¹⁸ Ñani miíí, ná koo ña maní xí'í o sato'o yó Jesucristo xí'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Éfeso

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, tát'o'on ki'o kóni mií Ndios. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, na ndéi ñoo Éfeso, ndo'ó na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó na ndíta toon xí'ín Cristo Jesús. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín ndó, ta nakí'o na ña koo va'a ini ndo.

Ki'o di'a ni kemáni Ndios yo

³ Ná natiin Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñañó'ó. Mií ná ni kemáni ná yó xí'ín ndidaá ña va'a ió noo ná, ta nda noo ió na nda induú ni tanda'á ná ña ni kixian sa'á ña ni kee Cristo. ⁴ Ta nda rá ko ñá'a kasá'a sa'a ñayuú, nda daá vá ni kaxi na yó sa'a Cristo, dá ná kakuu yó na koo vii, na koó kuachi noo mií ná. ⁵ Ta sa'á ña kú'u ini na sa'a yo, sa'á ñoo nda daá ni chikaa ini na ña kakuu yó de'e mií ná sa'a Jesucristo, chi ki'o dión ni nata'an ini mií ná kee na. ⁶ Dión ni kee na, dá kían ná nakí'o yó ñañó'ó noo ná sa'á ña maní ká'ano ni kee na xí'á, dá ná natiin va'a na yó sa'á de'e maní ná. ⁷ Chi xí'ín ni de'e na ni taó xóo na yó noo ña kánian ndo'o yó sa'á kuachi kée yó, ta ni ku'u ká'ano ini na sa'a yo, chi ká'ano nda'o ña maní ni kee na xí'ín yó. ⁸ Ta sa'á ña maní ká'ano ni kee na xí'ín yó, sa'á ñoo ni ni'i yo ña koo ndichí xíxi yó xí'ín ña kaon koo ñaxintóni yo, ⁹ dá chi ni xi'o na ña ni kandaá ini yo sa'á ña ni chikaa ini na kee na, tá'an ña ni sa io de'é noo ná, chi ki'o dión ni nata'an ini na. Ta ndidaá ña yó'o kúu ña ni chikaa ini na kee na. ¹⁰ Chi tá ná xinkoo kuu ni kaxi mií ná, ko'on na nachí'i na ndidaá tá'an ña'a tixi ndá'a Cristo, dá dándáki ñaá ná, mián kían ña ñó'o induú, o mián kían ña ió noñó'o yó'o.

¹¹ Ta sa'a mií Cristo ni kaxi Ndios yóo, dá chi nda mií sa'a ni saki na ña ni'i yo ña va'a noo ná, tát'o'on ki'o ni chikaa ini na, chi kée na ndidaá ña'a tát'o'on ki'o kóni mií ná, ¹² dá natiin na ñañó'ó sa'á ndu'u, na Israel, chi ndu'u kúu na sa daá ndáti kasaá Cristo. ¹³ Ta dión ni ndo'ó, sa'a Cristo ni seídó'o ndó to'on va'a ña ká'an ña kuu kaxi ndó tá ni kándisa ndó ña. Sa'á ñoo ni ni'i ndo Espíritu i Ndios tát'o'on ki'o ni xi'o na to'on na noo yo. Ta na yó'o kúu tát'o'on iin sello, ña ná'a ña kúu ta'ani ndó ñayuu Ndios. ¹⁴ Ta sa'á ña ió Espíritu i ná ini yo, ñoo kían ná'a ña natiin yó ña ni kaa tatá yo Ndios ki'o na noo yo tá ná kasandaá kuu nakuaka na ñayuu mií ná kande'i na noo ió na, dá natiin na ñañó'ó sa'a ndidaá ña maní ni kee na xí'ín ñayuu na.

Xíka Pablo ña maní noo Ndios ña ná ki'o na ña koo ndichí yo noo ña'a mií ná

¹⁵ Sa'á ñoo, tá ni kandaá ini ña ndíta ndaá ndo xí'ín ña kándéé ini ndo sato'o yo Jesús, ta kú'u ta'ani ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios, ¹⁶ nda daá, ta nda viti ko sá tuu ta'on yu'u ña nakí'oi ndiv'e noo Ndios sa'a ndo, chi daá kuití ndíko'on ini ndo'ó noo ká'in xí'ín ná, ¹⁷ na kúu Ndios noo sato'o yo Jesucristo, na kúu tatá yo, na kánian natiin ndidaá ñañó'ó. Chi xíkai noo ná ña nakí'o na ña koo ndichí ndo, ta ki'o na ña katóni va'a ini ndo, dá kasandaá ndo kana'á va'a ndó mií ná. ¹⁸ Ta xíka ta'anii noo ná ña ná dátoon na ñaxintóni ndo, dá ná kana'á ndó sa'á tandeé ini, ña kían ni nakana na ndo'ó natiin ndó, ta kana'á ta'ani ndó ndi ki'o ndato ña va'a ko'on na ki'o na noo ndo, tá'an ña ko'on na ki'o na noo ñayuu mií ná, ¹⁹ ta katóni ta'ani ini ndo ndi ki'o ká'ano ndéé kómí ná, tá'an ña kéchóon na, dá chindeé ná yóo, na kándisa ñaá. Ta mií ndéé yó'o ni kéchóon Ndios, ²⁰ dá ni danátaki na Cristo tein na kúu ndji, ta ni chikoo ñaá ná xoo ku'á na nda noo ió na induú. ²¹ Ta kómí ná choon sata ndidaá tá'an ta né'e choon ná'ano, xí'ín sata ndidaá ta dándáki, xí'ín sata ndidaá ta ndíta noo, xí'ín sata ndidaá ta kúu sato'o. Ta kómí ná iin kuu ndáya'i cháá ka o duú ndidaá ka ñayuu. Ta o duú ñayuú yó'o oon ni kían dión, nda ñayuú vei chí noo kakian dión. ²² Chi ni nachí'i Ndios ndidaá tá'an ña'a tixi sa'a Cristo, ta ni chikani ñaá ná kakuu na dini noo ndidaá na kúu kuendá mií ná. ²³ Ta ñayuu yó'o kúu yikí koño Cristo, ta dáxino na ña kóni na xí'ín ñayuu na, chi iin tó'ón mií ná kúu na dáxino ndidaá tá'an ña'a tát'o'on kánian kooan.

2

Ni dakáki Ndios yo sa'á ña maní ni kee na xí'ín yó, ta o duú sa'á ña va'a kée yó

¹ Ta ni sa'an Ndios ni danátaki na ndo'ó, chi ndii va ni sa kuu ndó noo ná sa'á ña ko ní sá seídó'o ndó choon sa'ándá na, xí'ín sa'á ña ni sa kee ndó kuachi. ² Chi sa kee ndó kuachi yó'o tá sata táto'on kée na kúu kuendá ñayuu yó'o, ta sa kee ndó ña kóni ña né'e choon noo táchi káa, tá'an ña dándáki ñaxintóni ñayuu ko seídó'o choon sa'ándá Ndios. ³ Ta ndidaá vá yó ni sa kee dión tá sata, chi sa xionoo yó sa kee yó ña kóni ñi yó, chi sa kee yó ña kini kónian xí'ín ña kini sa katoó ñaxintóni yó. Ta sa'á ña sa kuu yó ñayuu kómí kuachi, sa'á ñoó sa xido ini Ndios sa xini na yó táto'on ki'o ndó'o ta'ani ndidaá ka ñayuu ko ná'á ñaá. ⁴ Tído ká'ano nda'o ini Ndios, ta kú'u nda'o ini na sa'a yó, ⁵ dá chi va'ará ndii ni sa kuu yó noo ná sa'á kuachi sa kee yó, tído ni xi'o na ña ni nataki yo noo ná, ta takí yo xí'ín Cristo viti. Dá chi sa'á ña maní ni kee na xí'ín yó, sa'á ñoó ni káki yó noo ña kánian ndo'o yó sa'á kuachi kée yó. ⁶ Ta ni nataki dáó yó xí'ín ná ni kee Ndios, ta ni nachindei ta'ani na yó nda induú xí'ín Cristo Jesús. ⁷ Ta dión ni kee na xí'á, dá daá kuití na'a na ndi ki'o ví ká'ano ña maní ni kee na xí'ín yó, chi ni kee na ña va'a xí'ín yó sa'á ña ni kee Cristo Jesús. ⁸ Chi sa'á ña maní ni kee Ndios xí'ín ndó, sa'á ñoó ni dakáki na ndo'ó sa'á ña kándéé iní ndo Jesús. Ta ko ní dakáki na ndo xí'ín ndéé mií ndó, chi kían iin ña maní ni kee na xí'ín ndó, ⁹ chi ko ní dakáki na ndo'ó sa'á ña kée ndó ña va'a, dá kían ni iin tó'ón ndó ná o chíndaya'i mií ndó. ¹⁰ Dá chi mií vá Ndios kúu na ni kava'a ñaá, ta sa'á ña ni kee Cristo Jesús, sa'á ñoó ni kava'a na yó ña kían kee yó ña va'a, tá'an ña ni chikaa ini na kee yó nda mií sa'a.

Ndeí va'a yó xí'ín iin rá iin yó sa'á ña ni kee Jesús sa'a yó

¹¹ Ta o sa nándodó ndo'ó, na ko kúu na Israel xaan, ña tá sata ni kaa na Israel ña kúu ndo'ó, “na ko ní ta'anda ñi.” Dión kaá na chi kúu ná na ni ta'anda ñi, ta sa'á ñoó ká'an ná ña kúu ná na ñoo Ndios, tído xí'ín ndá'a taa va ni ta'anda ñi ná. ¹² Nda tiempo sata ñoó ko ní sá kuu ndó kuendá Cristo, sa'á ñoó ni iin kuu vá ko ní kasandaá ndo kakuu ndó na ñoo Ndios táto'on kúu na Israel. Ta ni lú'u ví kuendá ko ní sá komí ndó noo to'on ni xi'o Ndios noo ñayuu na. Ta ni lú'u ví tandeé iní ko ní sá komí ndó ni sa ndei ndó ñayuu yó'o, ta ni ko ní sá na'á ví ndó ndá yoo kúu Ndios takí. ¹³ Tá sata ko ní sá na'á ndó Ndios, xíká sa ndei ndó noo ná. Tído viti, ndíta ndó xí'ín Cristo, sa'á ñoó ni natuu yati ndó noo Ndios sa'á ña ni xita ni Cristo sa'a ndo.

¹⁴ Chi mií Cristo kúu na ni nachindei va'a yó, sa'á ñoó na ñoo Israel xí'ín na ko kúu na Israel, ni nduu na iin tó'ón ñoo ni kee Cristo, dá chi ni sa'an na ni ditá ná ña sa kedaá xí'ín ná sa xini u'u tá'an na. ¹⁵ Ta sa'á ña ni xi'i Cristo, sa'á ñoó ni dandí'i na ley xí'ín choon sa'ándáan. Ta ki'o dión ni ndee na ñayuu Israel xí'ín na ko kúu na Israel iin tó'ón vá, dá kakuu na iin tó'ón ñayuu saá, dá ná koni na kandeí va'a na. ¹⁶ Ta sa'á ña ni xi'i na ndika cruz, sa'á ñoó ni nachindei va'a na ñayuu Israel xí'ín na ko kúu na Israel xí'ín Ndios, chi sa'á ña ni xi'i Cristo ndika cruz, sa'á ñoó ni ditá ná ndidaá ña sa kedaá xí'ín ná sa xini u'u tá'an na.

¹⁷ Ni kii Cristo ñayuu yó'o, ta ni daná'a na to'on va'a ña xí'o ña kandeí va'a yó xí'ín Ndios, ta ni daná'a naán noo ndo'ó, na ni sa ndei xíká noo Ndios, xí'ín noo ndu'u, na ndéi yati noo Ndios. ¹⁸ Chi sa'á ña ni kee Jesús, sa'á ñoó na Israel xí'ín na ko kúu na Israel ni ni'i ña ndu'u yó noo ió tatá Ndios kée iin tó'ón na kúu Espíritu ii.

¹⁹ Sa'á ñoó ko kúu ka ndo na tukú o na xionoo ndava'a. Dá chi ni ni'i ndo ña kakuu ndó ñayuu Ndios, ta ni ni'i ta'ani ndó ña kakuu ndó kuendá na ve'e na. ²⁰ Ta noo to'on ni daná'a na kúu apóstol, xí'ín to'on ni daná'a na sa kuu profeta ni sa kuíta iin rá iin ndó. Ta mií Jesucristo kúu yuu titó ndáya'i kúu do'o ve'e, ²¹ chi xí'ín mií yuu ñoó luu kasá'á káto tá'an sa'a vé'e káva'an kua'an xinkooan kakuuan iin ve'e ño'o ii sato'o yo Jesús. ²² Ta xí'ín mií ná sá káva'a ndó kua'an ndo, dá xino ndó kakuu ndó iin ve'e noo koo Ndios kée Espíritu ii ná.

3

Ni chikani Ndios Pablo ña dána'a na noo na ko kúu na Israel

¹ Ta yu'u, Pablo, kéchóon sa'a choon yó'o. Nákaai ve'e kaa viti sa'a ña dána'i to'on Cristo Jesús noo ndo'ó, na ko kúu na Israel. ² Ta sa ni ni'i tó'on ndó ña ni xi'o Ndios choon noo yú'u ña kían chindeeí ndo'ó, dá ni'i ndo ña maní xi'o na noo ndo. ³ Ta ni na'a túu Ndios ña ni sa io de'é noo ná noo yú'u. Ta sa ni taa va yu'u cháa sa'a ña yó'o kosaaan noo ndo. ⁴ Tá ka'i ndó ña, dá kandaá va'a ini ndo ña ná'a yu'u ña ió de'é noo Ndios, ña ká'an sa'a Cristo. ⁵ Ta ko ní xi'o na ña kandaá ini ñayuu sa ndei sa na'a sa'an. Tído viti kandaá ini na kúu apóstol xí'in profeta na sa'a ña yó'o kée Espíritu ij Ndios. ⁶ Tá'an ña sa io de'é ñoo kían kaá ña natiin ta'ani ndo'ó, na ko kúu na Israel, ña va'a ko'on Ndios ki'o na noo na Israel, ta ndee na ndo'ó iin tó'on ñoo xí'in na ñoo Israel, ta koo ta'ani ta'i ndo noo ña ni kaa Ndios ki'o na noo na Israel sa'a ña ni kee Cristo Jesús, táto'on ki'o ká'an to'on va'a ká'an sa'a ná. ⁷ Ta ni chikani Ndios yu'u ña kían dána'i to'on yó'o, chi choon yó'o ni kemáni ná yu'u, ta xí'in ndee mií ná kándeeí kéei ña.

⁸ Ta va'ará kúu yu'u na ló'o cháa ka noo ndidaá ka ñayuu Ndios, tído ni xi'o na choon yó'o noo yu'u, ña kían dána'i noo na ko kúu na Israel ndi ki'o ná'ano ña va'a xi'o Cristo, ⁹ ta ki'oi ña kandaá ini ndidaá ñayuu sa'a ña ni chikaa ini Ndios kee na nda mií sa'a, tá'an ña ni sa io de'é noo ná, ta mií ná kúu na ni kava'a ndidaá tá'an ña'a. ¹⁰ Ki'o dión, dá na'a yóo, na kúu kuendá Jesús, ndi ki'o ká'ano ña ndichí kómí Ndios, dá kían kandaá ini ña kómí choon xí'in ña dándaki chí induú sa'an. ¹¹ Chi ki'o dión ni chikaa ini Ndios kee na nda rá ko ña'a kava'a ñayuu yó'o. Ta xí'in ña ni kee Cristo Jesús, na kúu sato'o yo, ni daxinkoo na ña ni chikaa ini na kee na. ¹² Ta viti ió tandeé iní noo yo, ta nónó noo yo nakuíta yó noo Ndios sa'a ña kándee iní yo Jesús. ¹³ Sa'a ñoo seí nda'avíj noo ndo ña ná dá'a ni ndiko ndó sa'a ña ndó'o níoi sa'a ña dána'i noo ndo'ó, dá chi ña va'a mií ndó kían.

Kóni Pablo ña kandaá va'a ini yo ndi ki'o kú'u ini Jesús sa'a yo

¹⁴ Sa'a ñoo nákuuin xitíj noo Ndios, na kuu tatá sato'o yo Jesucristo, ká'in xí'in ná. ¹⁵ Ta mií ná kúu na xi'o iin kuu noo ndidaá ñayuu na, á mií ná ndéi na induú o noño'o yó'o. ¹⁶ Ta xíkai noo ná ña táto'on ki'o ió kua'a ña kuiká na chí induú, ki'o dión kendakí ná ndo'ó xí'in ndee ká'ano kómí mií ná, dá ná koo ndee iní ndo kee Espíritu ij ná, ¹⁷ dá ná koo Cristo níoi ndo dándaki na sa'a ña kándee iní ndo ná, dá ná kuíta toon ndó xí'in ña kú'u ini na sa'a yo, ta kandiko toon ndoan, ¹⁸ dá kandeé ndó kandaá va'a ini ndo xí'in ndidaá ka ñayuu Ndios ndi ki'o ká'ano ña kú'u ini Cristo sa'a yo, ta ndi ki'o kánian, ta ndi ki'o konóan, ta ndi ki'o dikóan, ¹⁹ dá kasandaá ndo kana'a va'a ndó ndi ki'o kú'u ini Cristo sa'a yo, va'ará ko kándee ta'on ñaxintóni yo kandaá ndi'i inian sa'an. Ta ki'o dión xíkai noo ná, dá nakutí ndó xí'in ñaxintóni Ndios.

²⁰ Ta mií ná kúu na kómí ndee ká'ano, ta kándee ná kée na cháa ka ña'a noo ndidaá ña xíka yo noo ná o ña kasandaá ñaxintóni yo nakani inian, dá chi sa'a ña ió ndee ná ini yo, sa'a ñoo kée na ña'a ná'ano xí'in yó. ²¹ Ta ná natiin mií ná ndidaá ñaño'ó noo na kúu kuendá na, ta sa'a mií Jesús daá ná natiin na ñaño'ó, ta ki'o dión daá kuití ná natiin naan. Dión ná koo.

4

Iin tó'on vá ni nduu yó ni kee Espíritu ij Ndios

¹ Nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ña né'i to'on Jesús, na kuu sato'o yo, ta seí nda'avíj noo ndo ña ndi'i ini ndo kendísá'ano ndó táto'on ki'o kánian kee na ni kana Ndios xoo mií ná. ² Nda'í koo ini ndo, ta va'a koo ini ndo, ta kueé ná koo ini ndo, ta ki'o ndee iní ndo sa'a iin rá iin ndó sa'a ña kú'u sata'an ini ndo sa'a ndo. ³ Ta koo ini ndo ña iin tó'on ná kakuu ndó, chi mií Espíritu ij Ndios kúu na xi'o ña kandeí ndó dión, sa'a ñoo koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'in iin rá iin ndó. ⁴ Dá chi iin tó'on vá ni nduu yó, ta iin tó'on vá Espíritu kómí yó, ta iin tó'on ta'ani tandeé iní kían ni nakana ñaá Ndios natiin yó. ⁵ Dión ta'ani iin tó'on vá kúu sato'o yo, ta iin tó'on kúu ña ndaa kándisa yó, ta ni sodo ndúta yo sava'a sa'a ña kándee iní yo Jesús, ⁶ ta iin tó'on vá kúu Ndios, na kúu tatá ndidaá yó. Ta mií ná kúu na kómí choon sata ndidaá yó, ta mií ná kúu na kedaá, dá kanda yo noo choon na, ta ió na ini ndidaá yó.

⁷ Ta iin rá iin yó nī nātiin ñā katī'a yó kee yó iin choon noo Ndios táto'on kī'o nī chikaa ini mií Cristo dasá náan noo iin rá iin yó. ⁸ Sa'á ñoó ká'an tuti iī Ndios di'a:

Tá nī kaa na ndā noo díkó, dá ndáka na taa sa ñáá xí'ín ná kua'an na.

Ta nī dasá ná ñā va'a noo iin rá iin ñayuu na.

⁹ ¿Ndiva'a ká'an tuti iī Ndios ñā nī kaa na noo díkó, ká'an ndó? Dión kaáan, dá chi dinnó'ó nī noo na nī kii na ndā noo ninó cháá ka noño'ó yó'o. ¹⁰ Ta mií ná kúu nā nī noo nī kixi noño'ó yó'o, ta mií ná kúu nā nī kaa tuku ndā noo díkó, dá dákutí ná ndidaá kúu xían xí'ín ñā ndato kée na. ¹¹ Ta mií vá ná kúu nā nī xī'o noo iin rá iin yó ñā katī'a yó kee yó iin choon noo Ndios, chí nī kee na dao yó ñā kakuu yó apóstol, dá kane'e yó to'on Jesús, ta dao ka yo kakuu profeta, ta dao ka yo kakuu nā xionoo dána'a sa'a Jesús, ta dao ka yo kakuu nā ndáka nā kúu kuendá Jesús, ta dao ka yo kakuu nā kandita dána'a. ¹² Ta kī'o dión nī kee na xí'ín yóó, nā kúu ñayuu Ndios, dá katī'a yó kechóon yó noo ná, dá koni yo dákuá'ano yó iin rá iin nā kúu kuendá Cristo xí'ín to'on Ndios, ¹³ dá ví kasandaá yo kakuu yó iin tó'on noo ñā kándéé iní yo de'e Ndios, xí'ín noo ñā ná'á yó sa'a ná. Ndi'i, dá koni yo kasandaá yo ndā noo kóni Ndios, chí kasandaá yo kakomí yó ñaxintóni táto'on kī'o kúu ñaxintóni Cristo. ¹⁴ Dá kían, ná dá'a ni ndo'o yó táto'on ndó'o takuálí, chí vitá ini xi, sa'á ñoó xoo di'a xoo di'a kua'an ñaxintóni xí kée ñā to'ón dána'a dao ta mañá. Chí taa yó'o kúu ra kendaá ra ñā to'ón dána'a ra, dá kandeé rá danda'í ñáá rá xí'ín ñā mañá tī'a ra. ¹⁵ Va'a kaan ná ndiko yo ñā ndaa xí'ín ñā kú'u ini yo sa'a dao ka ñayuu, dión keeá, dá ná kua'ano yó koo yó táto'on kī'o kóni Cristo, nā kúu dinī noo yo. ¹⁶ Ta kúu yó táto'on yikí koño nā. Chí táto'on kī'o ndó'o yó xí'ín yikí koño mií yó, ñā nákatō tá'an xí'ín tuchi yo, ta chindeé tá'an, dá sá'anoan kua'an, kī'o dión ndó'o yó xí'ín Jesús, chí mií ná kúu nā dákuá'ano yó, dá katī'a yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

Ná koo iniō keeá táto'on kī'o kóni Jesús

¹⁷ Xí'ín choon nī xī'o sato'o yo Jesús noói, sa'ándái choon noo ndo ñā ná dá'a ka ni kee ndó táto'on kée ñayuu ko ná'á Ndios, chí kée na ndidaá ñā nóo ndáki ini nā, ¹⁸ chí kómí ná iin ñaxintóni iin naá, ta xíká vá ndéi na noo ñā kóni Ndios, chí ko ná'á ta'on na sa'á ñā'a Ndios sa'á ñā kaxí nda'o níó ná. ¹⁹ Ta sa'á ñā ko xíka'an ka noo ná, sa'á ñoó nī nakī'o na mií ná noo ndidaá ñā kini xí'ín ñā ka'an noo, chí nī nakī'o na mií ná noo ndidaá ka ñā yakó noo Ndios.

²⁰ Tído ndo'ó, tá nī seídó'o ndó sa'a Cristo, ko ní dákuá'a ndó ñā kee ndó dión ²¹ tá miían ndaa nī seídó'o ndó to'on na, tá miían ndaa nī dákuá'a ndó ñā ndaa sa'a ná, chí noo iin tó'on dinī Jesús ió ñā ndaa. ²² Tá sata sa kee ndó ñā kóni mií ndó, tído viti dánkoo ndó ñayuu yátá nī sa kuu ndó, ñā nī chitían ñó'o ñā kini, ñā danda'í ndo'ó, dá kee ndó ñā kóni ñí ndo. ²³ Di'a kī'o ndó mií ndó ñā ndusaá níó ndo xí'ín ñaxintóni ndo, ²⁴ dá nduo ndó iin ñayuu saá, nā nī kavá'a Ndios koo táto'on kī'o kóni mií ná, dá kakuu ndisa ndó iin ñayuu ndaa, iin ñayuu vii noo míí ná.

²⁵ Sa'á ñoó ná dá'a ka ni ka'an to'ón ndó, ndino'o ñā ndaa ka'an ndo xí'ín ñayuu xí'ín ndó, dá chí iin tó'on vá kúu yó. ²⁶ Ta va'ará xido ini ndo, ná dá'a ni ya'a ndó kee ndó kuachi. Ná dá'a ni kandati ndó ndā keta ndindii, dá ya'a ñā xido ini ndo, ²⁷ ta ná dá'a ni konó ndó noo ñā u'u ñā dátuu ñáá. ²⁸ Ta ndo'ó, nā kí'in kuí'íná, ná dá'a ka ni ki'in kuí'íná ndó. Di'a koo ini ndo kechóon ndó, ta xí'ín ndá'a míí ndó kee ndó choon va'a, dá ni'í ndo ñā'a kemáni ndo nā kúnda'í. ²⁹ O sa kóo ini ndo ka'an ndo to'on kini kua'an xí'ín ni iin tó'on ñayuu. Di'a ñóchí vii ka'an ndo xí'ín ná, dá ná ni'í iní nā kua'ano na íchi Ndios. Tá kee ndó dión, dá kían chindeé ndó ñayuu seídó'o. ³⁰ Ná dá'a ni dákúnda'í iní ndo Espíritu iī Ndios, dá chí mií ná kúu táto'on iin sello nī ni'í ndo, ñā ná'a ñā kúu ndó ñayuu mií ná, dá naki'in na ndo'ó tá ná kasandaá kuu nakuaka ñáá ná noo ió nā. ³¹ Ná dá'a ka ni ta'u'u ini ndo koni ndo dao ka ñani ndo, ta ná dá'a ka ni kuido ini ndo, ta ná dá'a ka ni karyíí ndó, ta ná dá'a ka ni kayu'ú ni'í noo sátá'an ndó, ta ná dá'a ka ni chinaní kini ndó ñani ndo, ta ná dá'a ni kee ndó ndidaá ñā kini yó'o noo dao ka ñani ndo. ³² Di'a va'a koo ini ndo xí'ín iin rá iin ndó, ta ku'u ini sa'a sátá'an ndó, ta ku'u ká'ano ini sa'a sátá'an ndó táto'on kī'o nī ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi mií ndó sa'á ñā nī kee Cristo.

5

Miigan kánian koo vii yọ, chí kúú yó de'e Ndios

¹ Kúú ndó de'e maní Ndios, sa'á ñoó kee ndó táto'on kée mií ná, ² ta ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu táto'on kí'o kú'u ini Cristo sa'a mií ndó, dá chí nì nakí'o na mií ná nì xí'ì na sa'a yọ, ta ña nì dokọ ná mií ná nì sa kuu táto'on iin ña'a támi sá'an noo Ndios.

³ Ta o sa kí'o ndó ña ka'an ñayuu ña kée ndó kuachi xí'ín na kọ kúú ñadi'í ndo o yí ndo, o kée ndó ña ka'an noo, o ña kátoó ndo kakomí ndó kuá'á ña kuiká. Di'a kee ndó ña kánian kee na kúú ñayuu Ndios. ⁴ Ta ná dá'a ni ya'a ndó ka'an ndo to'on nóo, xí'ín to'on kọ chón, xí'ín to'on kini, dá chí kọ kánian kee yó dión sa'á ña kúú yó ñayuu Ndios. Va'a kaan daá nakí'o ndó ndivé'e noo Ndios. ⁵ Ta kana'á ndó ña ni iin tó'ón ta'on na kée kuachi xí'ín na kọ kúú ñadi'í na o yí ná, xí'ín na kée ña ka'an noo, xí'ín na kátoó kakomí kuá'á ña kuiká, noón kúú na o koní ta'on na natiin na ta'ì ná noo dándáki Cristo xí'ín Ndios. Chí na kátoó téi ña kuiká, ñoó kúú yokọ noo ná. ⁶ O sa kónó ndó ña ni iin tó'ón ñayuu ná o sa dándá'í ndo'ó xí'ín to'on maña, dá chí miigan ndaa kuiti noo ñayuu kée dión vei ña xído ini Ndios sa'á ña kọ seídó'o na choon sa'ándá na. ⁷ Tído ndo'ó, ná dá'a ni ndikọ ndo ña kée na kée dión.

⁸ Dá chí tá sata, dá sa kuu ndó ñayuu sa ìin naá ñaxintóni. Tído viti nì ñatoon va ñaxintóni ndo sa'á ña kúú ndó ñayuu sato'o yọ Jesús. Sa'á ñoó koo ini ndo kee ndó táto'on kí'o kée na kúú ñayuu nì ñatoon noo. ⁹ Dá chí ña va'a xí'o Espíritu ij Ndios noo yọ kían ña kakuu yó ñayuu vá'a, ta kakuu yó ñayuu ndísá'ano, ta kana'á yó ña ndaa. ¹⁰ Ka'i va'a ini ndo sa'a ndidaá ña'a, ná nde'á á kían ña náta'an ini sato'o yọ Ndios kee ndó. ¹¹ Ta o sa kí'o ndó mií ndó kee ndó ña kọ ndáya'i kée ñayuu ìin naá ñaxintóni, di'a koo ini ndo kuń'ó ndó ña nóo kée na, ¹² dá chí iin ña ka'an noo kían ña kantó'ón yó sa'á ña kini kede'é na. ¹³ Ndidaá vá ña'a nátuu tá nátoon ñó'o, ta xí'oan ña kándaá ini yọ ndá ña'a kían, dá chí ndidaá vá ña'a nátuu tá nátoon ñó'o. ¹⁴ Sa'á ñoó ká'an na di'a: Ndoto yo'ó, ɬa kidi xaan.

Ndakoo tein na kúú táto'on ndij xaan,
dá dátoon Cristo ñaxintónon.

¹⁵ Sa'á ñoó kua'án ndo kandaá ndo mií ndó noo iin rá iin ña'a kée ndó, o sa kée ndó táto'on kée na ndeé to'on, va'a kaan kee ndó táto'on kée na ío ñaxintóni. ¹⁶ Ndí'ì ini ndo kee ndó ña va'a viti nóno noo ndo, dá chí tiempo kini nda'o kían ndéi yó viti. ¹⁷ Ta ná dá'a ni kakuu ndó ñayuu xixi, di'a kí'o ndó mií ndó ña kían kandaá ini ndo ndí kían kóni Ndios kee ndó.

¹⁸ Ná dá'a ni ko'o ndó vino, dá dáxini ndó mií ndó, dá naá ini ndo kee ndó ña kọ vá'a. Va'a kaan konó ndó ná nakutí ndó xí'ín Espíritu ij Ndios. ¹⁹ Ta ka'an ndo tein iin rá iin ndó salmo xí'ín himno, xí'ín yaa ij. Ta ndino'o ini ndo kata ndó yaa yó'o keká'ano ndó sato'o yọ Jesús, ²⁰ ta daá kuití nakí'o ndó ndivé'e noo Ndios, na kúú tatá yọ, sa'á ndidaá ña'a ndó'o ndó, chí kúú ndó kuendá Jesucristo, na kúú sato'o yọ.

Ká'an Pablo sa'a ndí kían kánian kee na nì tandá'a

²¹ Kueídó'o tá'an ndó sa'á ña ío ñañ'ó'ó ndó noo Ndios. ²² Ta dión ni ndo'ó, na ñá'a xaan, kueídó'o ndó yí ndo táto'on seídó'o ndó sato'o yọ Jesús. ²³ Dá chí yí ndo kúú dini noo ndo táto'on kí'o kúú Cristo dini noo ñayuu mií ná, na kúú táto'on yikí koño na. Ta mií ná kúú na dáka'ki ñaá. ²⁴ Sa'á ñoó táto'on kí'o seídó'o ndó Cristo, kí'o dión kánian kueídó'o ndó yí ndo noo ndidaá ña'a.

²⁵ Ta ndo'ó, ra ɬa xaan, ku'u ini ndo sa'a ñadi'í ndo táto'on kí'o kú'u ini Cristo sa'a ñayuu na, chí nì xí'o na mií ná ña kían nì xí'ì na sa'a yóo, na kúú kuendá na, ²⁶ dá koo vii yọ noo Ndios, chí nì dándóo na kuachi yó sa'á ña nì nakata na yó xí'ín takuí, ta kiróón kúú to'on na. ²⁷ Dión, dá kuu natiin na yó kakuu yó ñayuu mií ná, ta kakuu yó ñayuu ndato, ta ni lú'u ta'on yáko o káne'e yó, ta ni o kóo titii ta'on yó táto'on kí'o ndó'o dá'on, ta o ndó'o ta'on yó dao ka ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o. Di'a kakuu yó na ndáa vii, na ñóchí ndáa noo ná.

²⁸ Sa'á ñoó kánian ku'u ini ndo'ó, ɬa ɬa xaan, sa'a ñadi'í ndo táto'on kú'u ini ndo sa'a yikí koño mií ndó, dá chí ɬa kú'u ini sa'a ñadi'í ra, roón kúú ra kú'u ini sa'a mií rá. ²⁹ Dá

chí kọ́ ìn ta'on káńń'ó yíkí kọńo míí ná. Di'a ndaá nà ñá, ta xító na ña. Díón ta'ani kée Cristo xí'ín yó, nà kúú ñayuu nà, ³⁰ chí kúú yó yíkí kọńo nà. ³¹ Sa'á ñoó kánian dánkoo taa tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin t'ón vá. ³² Ndichí nda'o kua'an ña yó'o, tído ni ka'in sa'an, dá dákí'in tá'in ña xí'ín tát'on ndó'o Cristo xí'ín ñayuu nà. ³³ Sa'á ñoó iin rá iin míí vá ndó, ta taa xaan, kánian ku'u ini sa'a ñadi'í ndo tát'on kí'o ndó'o ndó xí'ín míí ndó. Ta ndo'ó, nà ñá'a xaan, kánian koo ñańń'ó ndó noo yíi ndo.

6

¹ Ta ndo'ó, takuáchí yíi xí'ín takuáchí di'í kuendá sato'o yo Jesús, koo ini ndo kueídó'o ndó tatá ndo xí'ín naná ndo, chí ña yó'o kían va'a noo Ndios. ² “Koo ñańń'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, kaá choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúú choon míí noo ña kían dána'a noo yo ña nandió né'e Ndios ña va'a noo yo ñayuu yó'o, ³ chí ká'an ta'ani na: “Tá kée ndó díón, dá kían koni ndo kandeí va'a ndó, ta koni ndo kua'ano yatá ndó ñayuu yó'o.”

⁴ Ta díón ta'ani ndo'ó, nà kúú tatá xí'ín naná, ná dá'a ni koo ini ndo dákuidó ini ndo de'e ndó. Di'a koo ini ndo dákuá'ano va'a ndó xi, ta va'a taó ndo xí, ta dána'a ndo noo xí ná kee xi tát'on kí'o kóni sato'o yo Jesús.

⁵ Díón ni ndo'ó, nà ñó'o tixi ndá'a iin sato'o ñayuu yó'o, koo ini ndo kueídó'o ndó nà xí'ín ndino'o ini ndo, ta kayu'ú ni'ini ndó nà xí'ín ña nda'í ió ini ndo tát'on kí'o kée ndó xí'ín Cristo. ⁶ Kechóon va'a ndó, va'ará kọ́ ìn sato'o ndo ndé'é rá ndo'ó, ta ná dá'a ni kee ndó tát'on kée nà ndúkú ña nata'an ini taa koni ñaá rá. Va'a kaan kechóon ndó noo nà kúú sato'o ndo tát'on kí'o kéchóon ndó noo Cristo. Ndino'o ini ndo kechóon ndó, chí kí'o díón kóni Ndios kee ndó. ⁷ Sa'á ñoó ndino'o ini ndo kechóon ndó noo sato'o ndo. Kee ndó kuendá ña noo sato'o yo Ndios vá kéchóon ndó, ta o duú noo taa ñayuu yó'o, ⁸ chí sa ná'á vá míí ndó ña tát'on kí'o káa iin rá iin ña va'a ni kee ndó, kí'o díón koo ña va'a nandió né'e Ndios noo ndo, á míí ndó ñó'o ndó tixi ndá'a iin sato'o o kọ́.

⁹ Ta díón ni ndo'ó, nà kúú sato'o, keva'a ndó xí'ín nà ñó'o tixi ndá'a ndo, ta o sa dáyu'ú ndo ná xí'ín to'on ká'an ndo, chí sa ná'á vá míí ndó ña nda induú ió sato'o ndo, nà kúú ta'ani sato'o nà ñó'o tixi ndá'a ndo. Ta sa ná'á ta'ani ndó ña kọ́ ìn ta'on maní cháá ka noo ná, iin nóó kúú ndi'i va yó noo ná.

Ná kandixi yó nda'á chóon, ña kían xí'o Ndios noo yo, dá kandeé yó xí'ín ña u'u

¹⁰ Ñani maní míí, noo ndidaá ña'a, koo ini ndo kendakí ndó míí ndó xí'ín ña kándisa ndó sato'o yo Jesús, ta kendakí ta'ani ndó míí ndó xí'ín ndéé ká'ano míí ná. ¹¹ Ta nandixi ndó nda'á chóon, ña kían xí'o Ndios noo ndo, dá kandeé ndó kandita ni sisa ndó kuió né'e ndó ña kini tánda'á ña u'u vei noo ndo. ¹² Dá chí kọ́ nà ta'on yó xí'ín ñayuu xí'ín yó, di'a naá yo xí'ín ña kini né'e choon noo táchi káa, xí'ín ña kini ndakí cháá ka ndéi noo táchi káa, xí'ín ña kini dándáki níó ñayuu ndéi ñayuu ìn naá yó'o, xí'ín iin rá iin tu'u ña kini xionoo noo díkó káa. ¹³ Sa'á ñoó nandixi ndó ndidaá nda'á chóon xí'o Ndios noo ndo kechóon ndó, dá kandeé ndó naá ndo xí'ín ña kini tein kuu vei ña dándó'an níó ndo, dá kían kandeé ndó kuita toon ndó noo ndidaá ña vei ndo'ó ndó. ¹⁴ Sa'á ñoó kuita toon ndó, dá chí sa ndíko va cincho tii ndó, ña dándáki ña ndíko ndo ña ndaa sa'a Ndios. Ta sa ndíxi ta'ani ndó kaa ndadí yu'ú ndíká ndo, ña dándáki ña kúú ndó ñayuu ndaa noo Ndios. ¹⁵ Ta sa yí'i ta'ani ndó ndisa ndo, tá'an ña dándáki ña sa ió nduu ndo kanoo ndó dána'a ndo to'on va'a Jesús, ña kían nachindei va'a ñayuu xí'ín Ndios. ¹⁶ Ta noo ndidaá ña'a natiin ndó kaa dá'ándá, ña né'e soldado chindeé rá míí rá, chí kaa yó'o dándáki ña kándéé iní ndo Jesús. Ta xí'ín ña yó'o kandeé ndó chituu ndó yiryókó kéí ita tánda'á ña kini vei dándó'o níó ndo. ¹⁷ Ta natiin ta'ani ndó kaa kaño'o ndó, dá chindeéan diní ndo, ta ña yó'o dándáki ña ni káki ndó ni kee Ndios. Ta natiin ta'ani ndó espada, ña kían xí'o Espíritu ii Ndios noo ndo. Ta espada yó'o kúú to'on Ndios. ¹⁸ Ta daá kuití koo ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, ta kueí nda'í ndo noo ná xí'ín to'on xí'o Espíritu ii. Ta daá kaño'o ini ndo ka'an ndo xí'ín ná, ta o sa kátuu ndó ña kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndidaá ka ñayuu kuendá míí ná. ¹⁹ Ta kaka ta'ani ndó ña maní noo Ndios sa'a yú'u, dá nani'í

tɔ'on ka'in, dá kían ná dá'a ni yu'íi dána'i noó ñayuu ndi dándáki tɔ'on va'a sa'a Jesús, ña kían ni sa io de'é noo Ndios, ²⁰ chí mií Ndios ni xi'o choon yó'o nooí, ta sa'a ña dána'i tɔ'on va'a yó'o, sa'a ñoó nákaai ve'e kaa. Ta kaka ta'ani ndó ña maní noo ná sa'í, dá ná koo ndeé iníi ka'in sa'a tɔ'on yó'o tátɔ'on kí'o kóni mií ná.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

²¹ Tá kosaá ñani maní yo Tíquico noo ndéi ndó, dá nakani ra xí'ín ndó sa'a ña ndó'i xí'ín sa'a ña kéei. Ta iin taa ndisá'ano nda'o kúú rá iin ra noo choon sato'o yo Jesús. ²² Ta sa'a choon yó'o tánda'í ra kosaá ra noo ndo, dá nakani ra xí'ín ndó sa'a ndidaá ña ndó'o ndu, ta kí'o ra tandeé iní noo ndo.

²³ Ná kí'o tatá Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ña ná koo va'a ini ndo'ó, ñani, ta ná kí'o ta'ani na ña ná ku'ü ini sa'a sátá'an ndó sa'a ña kándéé iní ndo ná. ²⁴ Ta ná koo ña maní xi'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndo'ó, na ndino'o ini kóni sato'o yo Jesucristo. Díón ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Filipos

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kéchóoin xí'ín Timoteo noo Jesucristo, ta ká'an ndu ndisá'an xí'ín ndidaá ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios sa'a ña kúu ndó kuendá Cristo Jesús, ndo'ó na ndéi ñoo Filipos xa'an, xí'ín na kómí choon ndáka na ndo'ó, xí'ín na ndíta xínkuáchí ini ve'e noo náta na ndo'ó dákuá'a ndó. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín ndó, ta ná k'i'o na ña koo va'a ini ndo.

Ká'an Pablo xí'ín Ndios sa'a na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Filipos

³ Ta náki'oi ndivé'e noo Ndios, na ndáño'o yó, sa'a ndo'ó tá iin rá iin ndíko'on ini ndo'ó. ⁴ Tá ká'in xí'ín Ndios sa'a ndo, daá kuití vá ká'in xí'ín ná xí'áan kádii ini sa'a ndidaá ndo'ó, ⁵ chí nda mií sa'a, ta nda viti chindeé ndó yu'u kéchóon dáó yó sa'a to'on va'a sa'a Jesús. ⁶ Sa ná'a va'a va yu'u ña mií Ndios, na ni kedaá xí'ín ndó, dá ni kasá'a ndó kéchóon va'a ndó noo ná, mií jí vá ná chindeé ndó, dá xinkuei va'a ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo Jesucristo kasaa na. ⁷ Ta miían kánian ña dión nákaní ini sa'a ndo, chí kú'u nda'o ini sa'a ndo. Tá nákaai ve'e kaa, o tá nákaai chindeéi ña ndaa sa'a Jesús noo ñayuu, o tá nákaai dáxino ini ñayuu ña to'on ndaa kúu to'on va'a sa'a Jesús, chindeé ndó yu'u noo ndidaá ña maní kée Ndios xí'ín. ⁸ Xí'o mií Ndios kuendá sa'a ña kú'u nda'o ini sa'a ndo táto'on k'i'o kú'u ini Jesucristo sa'a iin rá iin yó. ⁹ Ta xíkai noo Ndios ña ná kutí ndó xí'ín ña kú'u cháa ka ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta ná kutí ta'ani ndó xí'ín cháa ka ña ndichí xí'o Ndios, ta ná koo cháa ka ñaxintóni noo ndo, ¹⁰ dá ná kandaa ini ndo ndí kían va'a cháa ka kee ndó, dá koni ndo kakuu ndó ñayuu ndaa, ñayuu ndaa vii nda ná kasandaá kuu nandió koo Cristo kasaa na, ¹¹ dá xinkoo ndi'i ndó xí'ín ña va'a kée ndó sa'a ña ió Jesucristo xí'ín ndó, dá ná naki'o ñayuu ñañó'ó noo Ndios, ta ná keká'ano ña ná.

Takí va Pablo kée na ña kóni Jesucristo

¹² Kónii ña kana'a ndó, ñanii, ña ndidaá tandó'ó ndó'i kían kedaá, sa'a ñoo seídó'o cháa ka ñayuu to'on va'a sa'a Jesús. ¹³ Dá chí ndidaá soldado ndéi noo dándáki ta né'e choon yó'o xí'ín dao ka ñayuu ná'a va'a ña nákaai ve'e kaa sa'a ña kéchóoin noo Cristo. ¹⁴ Ta kua'a nda'o ñani yo ni natiin cháa ka tandeé ini noo sato'o yo Jesús sa'a ña nákaai ve'e kaa, sa'a ñoo ni ndundéé cháa ka ini ra dána'a ra sa'a to'on va'a sa'a Jesús, ta ni ko yu'ú ra.

¹⁵ Ta miían ndaa kían ña dána'a dao taa to'on Cristo xí'ín ña u'u ini ra, ta sa'a ña kátoó ra chidáo tá'an ra xí'ín. Tído ió dao ka ra dána'a xí'ín ndino'o ini mií rá. ¹⁶ Chí ió dao taa dána'a to'on Cristo sa'a ña kátoó ra chidáo tá'an ra xí'ín yu'u, ta ko dána'a raan xí'ín ndino'o ini ra, chí ndúkú rá ña dándi'i ini ra yu'u nani nákaai ve'e kaa yó'o. ¹⁷ Tído dao ka ra dána'a sa'a ña kú'u ini ra sa'a yú'u, chí ná'a rá ña nákaai ve'e kaa sa'a ña chindeéi to'on va'a sa'a Jesús. ¹⁸ ¿Ndi koo, tá dáá? Tído ko né'e tandíni á dána'a ra sa'a ña u'u ini ra, o sa'a ña kúu rá ñayuu ndaa. Xí'an nani dána'a ra ña ndaa sa'a Cristo, kádii nda'o ini, ta daá ná kadii va ini.

¹⁹ Dá chí sa ná'a vá yu'u ña sa'a ña xíkai ndo ña maní noo Ndios sa'a, xí'ín sa'a ña chindeé ñaá Espíritu Jesucristo, sa'a ñoo xinkoo va'a va ndidaá ña ndó'i, dá kanai ve'e kaa, ²⁰ chí ndáti kíi, ta ió tandeé ini ña o káka'an ta'on noo yú'u sa'a ni iin ña'a kéei. Di'a kónii koo ndeé ini, táto'on k'i'o daá kuití kéei, dá ná natiin ta'ani Cristo ñañó'ó sa'a yú'u viti, á mií takí o á mií ni xí'ii. ²¹ Dá chí noo mií yu'u kían di'a: xí'an nani takí, kéei ña kóni Cristo va, tído tá ni xí'ii, ni keva'a cháa kai. ²² Tído tá ió ña kéchóon cháa kai noo Ndios xí'an nani ndíxii yikí koño yó'o, dá kían ko ná'i ndí kían kaxii, á va'a ka katakii, o á va'a di'a ña kuui. ²³ Chí ko ni'í ndá kían nakani ini sa'a ndi nduú ña yó'o, chí katoói ko'in noo ió Cristo, dá kooi xí'ín ná, chí ña yó'o kían va'a cháa kaan. ²⁴ Tído káni cháa kaan ña kooi

ñayuu yó'o, dá kuu chindeéi ndo'ó. ²⁵ Ta sa'á ña kándéé inii ña k'i'o dión kían, sa'á ñoó ná'í ña kooi cháá ka ñayuu yó'o, ta koo jí vái xí'ín ndidaá ní ndo'ó, dá kua'ano ndó xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús, dá ná kadii cháá ka ini ndo noo ña ndaa kándisa yó. ²⁶ Ta k'i'o dión, dá kéká'ano ndó Cristo Jesús sa'á ña ni kee na xí'ín yu'u, chi k'i'o na ña saa tukui kooi xí'ín ndó.

²⁷ Tído noo ndidaá ña'a koo ini ndo kee ndó tát'on k'i'o kánian kee na ndíta toon xí'ín to'on va'a Cristo, dá kían tá ná saa noo ndéi ndó o o sáai, kónii kandaá inii ña ndíta toon ndó, ta iin tó'ón vá kúú ñaxintóni ndo, ta iin tó'ón ni nduu ndi'i ndó kéchóon ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña kándisa yó. ²⁸ Ta noo ni iin ña'a o sa yu'ú ndo kee na xini u'u ña kándisa yó, dá chi ñoó kían xí'o ña kandaá ini na ña naá vá ná. Ta ndo'ó kúú na kandaá ini ña ni'i ndo ña káki ndó, ta mií Ndios kúú na kee ndidaá ña yó'o. ²⁹ Dá chi sa'a Cristo, sa'á ñoó ni ni'i ndo ña kándisa ndó mií ná, ta o duú ña yó'o oon ni ni'i ndo, chi ni ni'i ta'ani ndó ña ndó'o níno ndo sa'a ná. ³⁰ Chi ndó'o níno ndo tát'on k'i'o ni xini ndo ni ndo'o níno yu'u, ta ndó'o ta'ani ndó tát'on ni ni'i tó'on ndó ña ndó'o yu'u viti.

2

K'i'o di'a ni kee Jesucristo sa'a yo

¹ Sa'á ñoó, tá miían ndaa ni natiin ndó tandéé iní noo Cristo, ta ni natiin ndó tandéé iní noo ná sa'á ña kú'u ini na sa'a ndo, ta iin ni nduu ndó ni kee Espiritu ná, ta ni ni'i ndo ña kú'u ini na sa'a ndo, ta ni ni'i ta'ani ndó ña ni ku'u ká'ano ini na sa'a ndo, ² dá kían dáxinkoo ndó ña kadii inii, ta koo ini ndo ña iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, ta iin ná kakuu ndó, ta iin tó'ón ná kakuu ña nákanini ini ndo. ³ Ta o sa ndúkú ndó ña chidáo tá'an ndó xí'ín dao ka ñayuu, ta o sa chindaya'i ndó mií ndó. Di'a nda'í koo ini ndo, ta kee ndó kuendá ña ndáya'i cháá ka dao ka ñayuu o duú mií ndó. ⁴ Ta o sa ndí'i téi ini ndo sava'a sa'á ña kóni mií ndó, di'a ndi'i ini ndo sa'á ña xínñó'ó dao ka ñayuu. ⁵ Ta koo ini ndo kando'o ndó xí'ín dao ka ñayuu tát'on k'i'o ni ndo'o Cristo Jesús xí'ín yó, ⁶ dá chi iin nóo kúú vá ná xí'ín Ndios, tído ko ní taó kuendá ta'on na ña iin nóo kúú ná xí'ín Ndios, chi ko ní kée na sa'a mií ná, ⁷ sa'á ñoó ni ñankoo na ña ndato kúú ná, dá ni ndee na mií ná kúú ná iin na xínkuáchí, chi ni ndee na mií ná ni sa kuu na iin taa ñayuu. ⁸ Ta nani ni sa kuu na iin taa ñayuu yó'o, dá ni kenóo cháá ka na mií ná, dá chi sa'á ña ni seídó'o na Ndios, sa'á ñoó ni xí'o na mií ná ni xí'i na, ta nda ndika iin cruz ni xí'i na. ⁹ Sa'á ñoó ni chindaya'i ña Ndios ña kakuu na na ndáya'i cháá ka, ta ni xí'o na iin kuu ndáya'i cháá ka noo ná noo ndidaá ka kuu. ¹⁰ Sa'á ñoó nata'an ndidaá tá'an kondó na ndéi induú, xí'ín na ndéi noño'o yó'o, xí'ín na ñó'o tíxi ñó'o noo Jesús, ¹¹ ta ndidaá tá'an yu'u nakoni ña Jesucristo kúú sato'o noo ndidaá tá'an ña'a, ta xí'ín mií ná natiin tatá Ndios ñañó'ó.

Kúú yó de'e Ndios, sa'á ñoó kánian koo vii yo

¹² Ndo'ó, na maní mií, daá seídó'o ndó choon sa'ándái noo ndo, chi tát'on k'i'o ni seídó'o ndó yu'u tá ni sa ioi xí'ín ndó, k'i'o dión seídó'o cháá ka ndo yu'u viti nani nákaa xíkái. Sa'á ñoó ndi'i ini ndo na'a ndo ña kúú ndó na ni káki ni kee Ndios. Ta kee ndóan xí'ín ña yu'ú ndo ná, ta xí'ín ña ndéi ñino ndó. ¹³ Dá chi mií vá Ndios kúú na xí'o ña kóni ndo kee ndó ña kóni na, ta xí'o ta'ani na ña kándéé ndó kee ndóan, chi k'i'o dión náta'an ini na.

¹⁴ Ta noo ndidaá ña'a kée ndó, o sa kóo ini ndo ka'an kuáchi ndo, ta ná dá'a ni koo ini ndo chidáo tá'an ndó, ¹⁵ dá kían koni ndo kakuu ndó ñayuu koó kuáchi xí'ín ñayuu ndaa, dá kakuu ndó de'e Ndios ndaa vii tein ñayuu kíni, na ko kée ña ndaa. Ta katoon ndo tein ñayuu ñoó tát'on k'i'o tóon tínoo tá iin naá. ¹⁶ Dión, dá ndita toon ndó xí'ín to'on va'a ña xí'o ña kataki chíchí yó noo ñayuu. Dá kían, tá ná kasandaá kuu nandió ko Cristo kasaa na, ná kadii inii sa'á ña ko ní ndó'o oon nímaí, xí'ín sa'á ña ko ní naá óon choon ni keei tein ndó. ¹⁷ Ta va'ará naki'in tá'an ña ndó'i xí'ín ña dóko ndo noo Ndios, ña kúú ña kéchóon ndó sa'á ña kándéé iní ndo Jesús, tído kadii inii, ta kadii dáó ini yu'u xí'ín iin rá iin ndó. ¹⁸ Sa'á ñoó ná kadii ta'ani ini ndo, ta kandeí dii ndo xí'ín yu'u.

Tanda'a Pablo Timoteo xí'ín Epafrodito saq ra ñoo Filipos

¹⁹ Kándéé inii sato'o yɔ Jesús ña ná konó ná tanda'á yachii Timoteo saa xi noo ndéi ndó, dá kían ná kastɔ'on xi xí'ín ndí ndó'o ndó, dá ndundeé inii sa'a ndo. ²⁰ Dá chi koó ka iin ka ɛa nákaa xí'ín nákani ini tãto'on kɪ'o nákani ini mií xí, chi koó iin ka ra ndí'i ini sa'a ndo tãto'on kɪ'o ndí'i ini xi sa'a ndo. ²¹ Chi ndidaá ka ñayuu ndí'i cháá ka ini sa'a choon mií ná, ta ko ndí'i ta'on ini na sa'a choon Cristo Jesús. ²² Ta ndidaá vá ndo'ó ná'á ña kéchóon ndaa Timoteo, ta ná'á ta'ani ndó ña kéchóon nduú xi xí'ín yu'u noo xionooi dána'i to'on va'a sa'a Jesús tãto'on kɪ'o kéchóon nduú iin tatá xí'ín de'e ra. ²³ Ta tanda'í xi saa xi noo ndéi ndó tá ni ndí'i ni kãdaa inii ndi ndo'i. ²⁴ Ta kándéé ká'ano inii sato'o yɔ Jesús ña kían konó ná yachi saai noo ndéi ndó.

²⁵ Tído ni nákani inii ña va'a cháá ka tanda'í Epafrodito saa ra noo ndéi ndó. Ta ñanij kuendá Jesús kúu rá, ta kéchóon nduú ra xí'ín, ta chíndeé tá'an ra xí'ín naái xí'ín ña kini. Ta ndo'ó ni tanda'á ñaá ni kii ra ni chíndeé rá yu'u xí'ín ña xínñó'í. ²⁶ Tído ni tanda'í ra kosaa ra, dá chi kóni nda'o ra koo ra xí'ín ndidaá ní ndo'ó, ta ví'í ka ví ni kasá'á kúnda'í ini ra, dá chi ni kãdaa ini ra ña ni ni'í tó'on ndó ña ni sa kú'u ra. ²⁷ Ta miían ndaa kuiti ni sa kú'u ka'í ra, sa kua'an kuu va ra, ní kúu. Tído ni ku'u va ini Ndios sa'a rá, ta o duú sava'a sa'a iin tó'ón mií rá ni ku'u ini Ndios sa'a, chi ni ku'u ta'ani ini na sa'a yú'u, dá kían ná dá'a ni ndo'o cháá ka nímaí sa'á ña kúnda'í inii sa'a rá. ²⁸ Sa'a ñoó ni ndí'i inii ni tanda'á kííj ra kosaa ra noo ndéi ndó, dá ná kadii ini ndo tá ná kóni ndo rá, dá ná koo va'a inii. ²⁹ Ta kadii ini ndo natiin ndó ra tãto'on kɪ'o kóni sato'o yɔ Jesús, ta naki'o ndó ñaño'ó noo ndidaá ka ra kée tãto'on kɪ'o kée mií rá, ³⁰ dá chi sa kua'an kuu va ra noo choon Cristo, chi ni xi'o ra mií rá ña kían ndo'o ra díón, dá chíndeé rá yu'u noo iin rá iin ndo'ó.

3

Kóni Pablo kãdaa cháá ka ini na sa'a Jesús

¹ Ta viti kían, ñani mií, ná kadii ini ndo xí'ín sato'o yɔ Jesús. Ko kuáchi ta'on kían noo yú'u nandió ko tukui taai ña sa ni taai kosaa noo ndo, dá kendakí ndo mií ndó xí'ín ña kándisa yó. ² Ta kãdaa ndo mií ndó noo ɛa kée tãto'on kée tina nduríkue'e, tá'an ra ko kée ña ndaa, ta kéndusa ra xí'ín ndó ña ka'anda ndo ñíj ndo tãto'on kée na Israel. ³ Ta viti ndaa kúu yó na ni ta'anda ñíj noo Ndios, chi ndino'o ini yɔ kéchóon yó noo ná kée Espíritu ná, ta sava'a Cristo Jesús kúu na kándéé ká'ano ini yɔ, dá kãki yó, chi ko kándéé ka ini yɔ ña kée mií yó, ⁴ va'ará ío ña kãdeé inii ña kãkii xí'ín ndée mií. Tá ío dao ka na ká'an ña xí'ín ndée mií ná kãdeé ná kãki na, tído yu'u, kua'a cháá ka ña'a ni kee yu'u, ⁵ dá chi tá ni xinoi ona kuu, dá ni ta'anda ñíj, ta kúu iin ra ñoo Israel, ta ni kixii tein na ve'e Benjamín, ta ká'in yú'u hebreo, ta iin tooin xí'ín ley, chi kúu iin ta fariseo, ⁶ ta ndí'i inii kee ña kóni Ndios, sa'á ñoó sa kendava'i xí'ín na kúu kuendá Jesús, ta sa kee ndí'i choon sa'ándá ley. ⁷ Ta ni ka'ín ña ndidaá ña yó'o chíndeé ñaá, dá kãdaya'i noo Ndios. Tído viti kían ni iin ña'a ko ndaya'i ndidaá ña yó'o nooí sa'á ña kándéé inii Cristo. ⁸ Ta miían ndaa díón kían, chi ni iin ña'a ko ndaya'i ndidaá ña yó'o nooí, chi ña ndaya'i nooí viti kían kãdaa cháá ka inii sa'a Cristo Jesús, na kúu sato'i, dá kãdeé cháá ka inii ná. Ta sa'á ña kóni nda'o yu'u na, sa'á ñoó ni ñankooi ña kãdeé inii ndidaá ña yó'o, ta kían tãto'on xe'e nooí viti, chi kóni kãdaya'i cháá ka Cristo nooí, ⁹ dá kóni iin nduúí xí'ín Cristo, chi ko ndúkú ka yu'u ña kían kakuui iin na ndaa noo Ndios sa'á ña kéei choon sa'ándá ley Moisés. Dí'a ni kasandaái kúu iin na ndaa noo Ndios sa'á ña kándéé inii Cristo, chi mií Ndios ni xi'o ña kakuui iin na ndaa noo mií ná sa'á ña kándéé inii ná. ¹⁰ Chi ña kóni yu'u kían kãdaa cháá ka inii sa'a Cristo Jesús, chi kóni korndodóí ndée, ña ni ñanãtaki ñaá. Ta kóni ta'ani ña ndo'o nímaí tãto'on kɪ'o ni ndo'o mií ná, dá kasandaái ndo'i tãto'on kɪ'o ni ndo'o na ndika cruz noo ni xi'i na, ¹¹ chi ío tãndeé inii nooí ña ni'í ña nataki tein na ni xi'i.

Kóni Pablo xinkoo na nda noo ni chíndá'a Ndios

¹² Ko kóni kaa ña yó'o ña sa ni kãdeéí ni ni'í ndidaá ña yó'o, o sa ni kãdeéí ni xinkooi nda noo kóni Ndios, tído xika íj vái kua'in, dá kasandaái natiin ndidaá ña kánian natiin sa'a ña ni kana Cristo Jesús yu'u noo choon na. ¹³ Ñanij, ko ká'in ña sa ni kasandaái ni

natiin ndidaá ña yó'o, tído ña kée yu'u kían ni ña dankoo yu'u ndidaá ña sa kandeé ini tá sata, ta viti ndí'i cháá ka ini kasandaái chí noo, ¹⁴ ta ch'ón ini xinkooi nda noo ni chiná'a mií Ndios, dá natiin ña va'a, tá'an ña ni kana na yu'u natiin sa'á ña iin ni nduúí xí'ín Cristo Jesús. ¹⁵ Ta ndidaá yóo, ña ni sisa xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta k'i'o dión kánian koo ini yo. Tá dín kándaá ini dao ka ndo sa'á ña yó'o, dá kían mií Ndios ná dátoon noo ndo ndí kían kánian kee ndó. ¹⁶ Táto'on k'i'o ni kasandaá yo ni kandaá ini yo, k'i'o dión ná kaka yó ko'o chí noo, ta ná ndí'i ini yo kee yóan.

¹⁷ Ñani, koo ini ndo kee ndó táto'on kée yu'u. Kande'é va'a ndó ña kée táto'on kée ndu'u, ta dión ta'ani kee ndó. ¹⁸ Dá chí sa kua'á nda'o ta'ándá ni kasto'in xí'ín ndó ña kua'á nda'o ñayuu ndéi xaan káñó'ó ña ni kee Cristo sa'a yo ndika cruz. Ta xí'ín ndutá nooí nandió ko'o tukui náchina'í ndo'ó sa'a ná. ¹⁹ Ta ni'í ná ña naá ná sa'á ña kée na dión. Chí ña'a sásá'an va na kúú ndios noo ná, ta ña chindaya'i na mií ná kúú ña ka'an noo, ta ndí'i ini ña sa'á ña'a ió ñayuu yó'o va. ²⁰ Tído yóo, chí induú vá nákaa ñoo yo, ta ñoo ndáti yó kixi sato'o yo Jesucristo, ña dáka'í ña, ²¹ dá nadaon na yikí koño ndíxi yó, tá'an ña nátaní mií, ta ndee na ña kakian yikí koño ndato táto'on k'i'o kúú yikí koño ndíxi mií ná. Ta kee naan xí'ín ndée mií ná, tá'an ña kéchóon na dándáki na ndidaá ña'a.

4

Daá kuití ná kadij ini yo xí'ín Ndios

¹ Sa'á ñoo, ñani maní mií, kóni kí yu'u kande'í ndo'ó. Ta kadij ini sa'a ndo, ta ndo'ó kúú iin ña ndato natiin yu'u sa'a choon kéei. Kuita toon i ndo, ña maní mií, xí'ín ña kándisa ndó sato'o yo Jesús. ² Ta seí nda'áví noo Evodia, xí'ín noo Síntique ña iin t'ón ní ná kakuu ñaxintóni ná táto'on k'i'o kóni sato'o yo Jesús. ³ Ta seí nda'í ta'anii noo yo'ó, ta kéchóon ndaa xí'ín mií, ña kían koo inon chindeéon ña ña'a yó'o, chí ni chindeé tá'an dáó ná xí'ín yu'u noo ni xionoo ni ñaná'í to'on va'a sa'á Jesús. Ta ni xionoo ta'ani Clemente xí'ín yu'u, xí'ín dao ka ña kéchóon dáó xí'ín. Ta sa kándodó vá kuu ná noo libro noo kándodó kuu iin rá iin ña ni'í ña kataki chíchí.

⁴ Daá kuití ná kadij ini ndo xí'ín sato'o yo Jesús. Ká'an tukui xí'ín ndó, ná kadij ini ndo. ⁵ Ta k'i'o ndó ña ná kandaá ini ñayuu ña va'a ini ndo, dá chí sa kúyati va kuu nandió ko'o sato'o yo Jesús, kasaa ña. ⁶ Ta o sa ndí'i téi ini ndo sa'á ña ndó'o ní noo. Di'a ndí'i ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios sa'a ndidaá ña ndó'o ndó, ta kaka ndo ña maní noo ná, ta daá kuití nakí'o ndó ndivé'e noo ná. ⁷ Ta nakí'o Ndios ña koo va'a ini ndo, ta ni ko iin kandeé kandaá ini ndi k'i'o ká'ano ña va'a ini xí'o Ndios noo ndo. Ta xí'ín ña yó'o kandaá ña ní noo ndo xí'ín ñaxintóni ndo sa'á ña iin ni nduu ndó xí'ín Cristo Jesús.

Nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa

⁸ Ndaá ña yó'o va ná ka'in xí'ín ndó, ñani. Koo ini ndo nakani ini ndo sa'a ndino'o ña ndaa, sa'á ndidaá ña kánian natiin ñaño'ó, sa'a ndidaá ña kúú ña va'a, sa'a ndidaá ña vii kua'an, sa'a ndidaá ña ñóchí kua'an, xí'ín sa'á ña va'a noo ñayuu. Sa'á ñoo tá kían iin ña va'a, o tá kían iin ña kánian natiin ñaño'ó, dá kían nakani ini ndo sa'an. ⁹ Koo ini ndo kee ndó ndidaá ña ni katí'a ndó tíxi ndá'í, xí'ín ña ni natiin ndó nooí, tá'an ña ni seídó'o ndó noo ni ka'in, xí'ín ña ni xini ndo ni kee. Ta mií Ndios, ña xí'o ña koo va'a ini yo, daá koo va na xí'ín ndó.

Náta'an ini Pablo noo ndi ndaa mií va ña'a ndó'o na

¹⁰ Ni kadij nda'o ini ni kee sato'o yo Jesús, dá chí ni nandió kuéi tuku ndó ni chindeé ndó yu'u. Ta kátóni va'a ini ña daá kóni ndo'ó chindeé ñaá ndó, tído ko ní ní'í ndo ndi kee ndó chindeé ndó yu'u. ¹¹ Ko ká'in ña yó'o xí'ín ndó sa'á ña xínño'í dao ka ña'a, dá chí sa ni katí'a va yu'u náta'an ini noo ndi ndaa mií ña ndó'i. ¹² Dá chí ná'á vá yu'u koo nda'áví, ta ná'á ta'ani yu'u koo va'i. Sa ni katí'a va yu'u náta'an ini noo ndidaá ña ndó'i, dá chí náta'an va ini va'ará ko'o ña'a kaxíí o ió ña, ta náta'an ta'ani ini va'ará ko'o ña'a nooí o ió ña, ¹³ chí ndidaá ña yó'o kándée yu'u kéei, chí mií Cristo kúú ña chindeé ñaá.

Ko kámani ni iin ña'a noo Pablo sa'á ña ni ku'u ini na Filipos sa'a ná

¹⁴ Tído va'a nda'o ni kee ndó sa'a ña ni chindeé ndó yu'u tein tandó'ó ndó'i. ¹⁵ Ta sa ná'á vá mií ndó'ó, na ñoo Filipos, ña nda rá mií sa'a, tá ni sa káai ni daná'i to'on va'a sa'a Jesús tein mií ndó, dá ni ketai kuendá Macedonia kua'in, ta ni iin tó'on ta'on dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi dao ka ñoo kó ní chindeé ta'on na yu'u, sava'a ndó'ó va kúu na ni chindeé ñaá. ¹⁶ Dá chi tá ni sa ioi ñoo Tesalónica ni kemáni ndó yu'u, chi ni tanda'á ndó ña xínñó'í ni saan, ta o duú iin tó'on ni ta'ándá ni kee ndó dión. ¹⁷ Kó ndúkú ta'on yu'u ña kían daá kemáni ndó yu'u. Ña kóni yu'u kían ña mií Ndios ná nandió né'e na ña va'a noo ndó sa'a ña chindeé ndó yu'u. ¹⁸ Chi sa ni natiin yu'u ndidaá vá ña'a ni tanda'á ndó vei noói, ta kó kámani ni iin ka ña'a noói, sa ió va'a vei xí'ín ndidaá ña'a né'e Epafrodito ni kixi na, ña kían ni tanda'á ndó vei noói. Tá'an ña ni xi'o ndó kúu tát'on iin ña támi sá'an noo Ndios, iin ña ni doko ndó noo mií Ndios, ña kían náta'an ini na xini na. ¹⁹ Sa'a ñoo mií Ndios, na ndáño'o yó, ná naki'o ndidaá ña xínñó'ó ndó tát'on ki'o ió kua'á ña kuiká ió noo mií ná noo ndato náye'e ndaa sa'a ña kúu ndó kuendá Cristo Jesús. ²⁰ Ta daá kuití ná natiin Ndios, na kúu tatá yo, ñaño'ó. Dión ná koo.

Xí'ín ndisá'an yó'o dánd'i Pablo ña ká'an na

²¹ Ka'an ndó ndisá'an xí'ín ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios, na kúu kuendá Cristo Jesús. Ta ká'an ta'ani ñani yo ndéi xí'ín yu'u yó'o ndisá'an xí'ín iin rá iin ndó'ó. ²² Ndidaá na kúu ñayuu Ndios ndéi yó'o ká'an na ndisá'an xí'ín ndó, ta na ve'e César kúu na natiin va'a ndó ndisá'an ká'an na xí'ín ndó.

²³ Ta ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kíán ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Colosas

Ká'qn Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo táto'on kí'o kóni míi Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, ² na kúu ñayuu Ndios, ndo'ó, na ndíta ndaa xí'ín Cristo, ndo'ó na kúu ñani ndu ndéi ñoo Colosas xaan. Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín ndó, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo.

Xí'ka Pablo noo Ndios sa'a na ndéi ñoo Colosas, dá ni'i ná ña ndichí noo Ndios

³ Daá kuití xí'ka ndu ña maní noo Ndios, na kúu tatá sato'o yo Jesucristo, sa'a ndo'ó, ta daá náki'o ndu ndivé'e noo ná sa'a ndo, ⁴ dá chí ni ni'i tó'on ndu ña kándéé ká'ano iní ndo Cristo Jesús, ta kú'u nda'o ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios. ⁵ Díon kée ndó sa'a ña ió tandeé iní natiin ndó ña va'a, tá'an ña sa ió nduu natiin ndó induú. Ta kómí ndó tandeé iní yó'o ni kee to'on va'a sa'a Jesús, ña ni seídó'o ndó. Ta ndino'o to'on ndaa kíán. ⁶ Ta ni kasandaá to'on va'a yó'o noo ndo'ó táto'on kí'o ni kasandaáan iin ní kúu ñayuu yó'o, ta xí'oan ña va'a noo ndo, ta xí'oan ña sá'ano cháá ka ndo'ó íchí Ndios. Ta díon ní ndó'o ndó nda míi kuu ni seídó'o ndoan, ta ni kandaá ndisa ini ndo sa'a ña maní ni kee Ndios sa'a ndo. ⁷ Ta ñani maní ndú Epafras kúu na ni daná'a to'on va'a yó'o noo ndo. Na yó'o kúu iin na kéchóon dáó xí'ín ndú, ta kúu ná iin na kéchóon ndaa noo Cristo tein míi ndó xaan. ⁸ Ta mií ná ni nakani xí'ín ndu'u táto'on kí'o kú'u ini ndo sa'a ndidaá ka na kúu kuendá Jesús kée Espíritu i Ndios.

⁹ Sa'a ñoo, tá ni kasto'on na xí'ín ndú sa'a ña kée ndó, nda daá, ta nda viti ko sá tuu ndu ña xí'ka ndu ña maní noo Ndios sa'a ndo. Ta xí'ka ndu noo ná ña ná kí'o na ña kandaá ndi'i ini ndo ndí kíán kóni míi ná, chí kóni ndu ña kíán kí'o na kúu Espíritu i ndidaá ña ndichí noo ndo, ta kí'o ta'ani na ña kaon koo ñaxintóni ndo noó ña'a mií ná, ¹⁰ dá katí'a ndó kee ndó táto'on kí'o kánian kee na kúu kuendá sato'o yo Jesús, ta kee ndó ndidaá ña náta'an ini na, ta koo ña va'a noo ndidaá ña kée ndó, ta kasandaá ndo kana'a va'a cháá ka ndo Ndios. ¹¹ Ta xí'ka ta'ani ndu noo ná ña ná kí'o na ndéé noo ndo táto'on kí'o ndato ndéé kómí míi ná, dá koni ndo koo kueé iní ndo, ta koni ta'ani ndó koo ndéé iní ndo noo ndidaá ña ndó'o ndó, ¹² ta xí'an kadii ini ndo ná naki'o ndó ndivé'e noo tatá yo Ndios, na ni kenduu ña natiin yó ña kánian natiin ndidaá ñayuu na, chí ni ni'i yo ña kandeí yó noo ndato tóon. ¹³ Chí ni taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini noo íin naá, ta ni naki'o na yó noo ndá'a de'e maní míi ná, dá dándáki na yó, ¹⁴ ta na yó'o kúu na ni taó xóo na yó tixi ndá'a ña kini xí'ín ni míi ná, dá ni kuu ni xi'o ká'ano ini Ndios sa'a kuachi yó.

Ndéi va'a yó xí'ín Ndios sa'a ña ni xi'i Cristo Jesús sa'a yo

¹⁵ Táto'on kí'o kúu míi Ndios, na o kúu ta'on koni xí'ín noo yo, kí'o díon kúu Cristo, ta noón kúu na míi noo, dá ni kava'a ndidaá ña ió. ¹⁶ Dá chí xí'ín ndá'a míi ná ni kava'a ndidaá ña'a, á miían ñó'an induú, o noño'o yó'o, á miían túuan o ko túuan, á miían kíán ña dándáki, o miían kíán ña kómí choon, o miían kíán ña ió choon noo ndá'a, o miían kíán ña ndakí. Tído míi vá ná ni kava'a ndidaá ña, ta sa'a míi vá ná ni kava'an. ¹⁷ Ta sa daá ió va míi ná, dá ni kava'a ndidaá ña'a ió. Ta xí'ín ndéé míi ná ndaa na ndidaá ña'a, dá ko nátanian. ¹⁸ Ta míi Cristo kúu diní noo ndidaá yóo, na kúu táto'on yikí koño na, chí kúu yó kuendá na. Ta míi ná kúu na kúu noo noo ndidaá ña'a. Ta míi ná ni sa kuu na míi noo ni nataki iin ndéé tein na ni xi'i, dá kakuu na na kómí choon sata ndidaá ña'a. ¹⁹ Dá chí ni nata'an ini míi tatá Ndios ña táto'on kí'o kúu míi ná, kí'o díon kúu Jesús. ²⁰ Sa'a míi Jesús ko'on Ndios naki'in tá'an va'a na xí'ín ndidaá ña'a, á miían ndéi noño'o yó'o o miían ñó'o induú, chí ndidaá ña yó'o ni nandeí va'a xí'ín ná sa'a nii Jesús, kirá ni xita tá ni xi'i na ndika cruz.

²¹ Tá sata, ñayuu tukú ta'ani sa kuu ndó noo Ndios, ta sa xini u'u ndo ná, chi sa komí ndó iin ñaxintóni kini, ta sa kee ndó ña kini. Tído viti ni sa'an Cristo ni danáki'in tá'an va'a na ndo'ó xí'ín Ndios, ²² chi ni xi'o na mií ná ni xi'i na sa'a ndo, dá kuu nakí'o na ndo'ó noo Ndios kakuu ndó ñayuu ndáa vii, ñayuu ndaa, ñayuu koó kuachi noo ná. ²³ Tído kánian kandita ndaa ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó, ta kuita toon ndó xí'án, ta ndiko toon ndó tandéé iní xi'o to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, tá'an ña ni seídó'o ndó. Ta iin ní kúú ñayuu yó'o náka'ani to'on va'a yó'o kua'an. Ta yu'u Pablo kúú iin ra ni kaxi Ndios kast'o'on to'on yó'o xí'ín ñayuu.

Ni xi'o Ndios choon noo Pablo ña kane'e na to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu

²⁴ Ta viti kádii ini, chi ndó'o nímaí sa'a ndo'ó, ta xí'ín ña ndó'o ní yikí koñoi, dión, dá dáxinkooi ña ni ndo'o Cristo sa'a na kúú kuendá mií ná, ñayuu kúú tát'o'on yikí koño na. ²⁵ Ta ni kaxi Ndios yu'u ña kechóoin noo ñayuu mií ná, ta mií ná ni xi'o choon nooí ña dána'a ndi'ii to'on na noo ndo. ²⁶ Ta ña yó'o kúú ña ndichí ni sa io de'é noo mí Ndios nda rá o ñá'a kava'a ñayuu yó'o. Tído viti ni na'a na ña noo ñayuu mií ná. ²⁷ Ta ni chikaa ini mií ná na'a naán noo na ko kúú na Israel ndi ki'o ká'ano kúú ña ndichí ndato yó'o. Ta ña ndichí yó'o kúú ña ió Cristo Jesús ini ndo, sa'a ñoó ió tandéé iní ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ió na. ²⁸ Sa'a ñoó kást'o'on ndu xí'ín ndidaa ñayuu sa'a Cristo Jesús, ta ká'an ni'ini ndu noo ná, ta dána'a ndu noo ná xí'ín ña ndichí ni xi'o Ndios noo ndú, dá koni ndu nakí'o ndu ndidaa ñayuu kakuu na ñayuu ndáa vii noo Ndios sa'a ña ni kee Cristo Jesús. ²⁹ Sa'a ña yó'o ta'ani ndí'i ini kéchóoin xí'ín ndée ni xi'o mií ná nooí, ta ndée yó'o kédaa xí'ín, dá kandeéi kee choon ni xi'o na nooí.

2

¹ Kóni ña kana'á ndó ña ndí'i nda'o ini kéchóoin sa'a ndo, xí'ín sa'a na ndéi ñoo Laodicea xí'ín sa'a ndidaa ka na ko ñá'a koni tá'an xí'ín yu'u. ² Dión kéei, dá natiin ndó tandéé iní, ta iin ná kakuu ndó sa'a ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, ta ná kandeé ta'ani ndó ni'i ndo ña kandaa ini ndo ndidaa ña ndichí xí'o Ndios, dá koni ndo kana'á ndó ña ndichí, ña ni sa io de'é noo tatá Ndios, ta ña ndichí yó'o kúú Cristo Jesús. ³ Ta noo ndá'a mií Cristo ndadí va'a ndidaa kúú ña ndichí xí'ín ndidaa ña ndaa. ⁴ Ká'in ña yó'o xí'ín ndó, dá kían ná dá'a ni dánda'í ni iin tó'ón ñayuu ndo'ó xí'ín to'on maña luu kua'an, ⁵ dá chi va'ará ko iói xí'ín ndó, tído kee ndó kuendá ña iói xí'ín ndó, chi daá ñó'o ini sa'a ndo, ta kádii nda'o ini sa'a ña luu ndéi ndó, ta kádii ini sa'a ña ndíta toon ndó xí'ín ña kándéé iní ndo Cristo Jesús.

⁶ Ta viti, tát'o'on ndino'o ini ndo ni natiin ndó Jesucristo, na kúú sato'o yo, ki'o dión ndino'o ini ndo kanoo ndó xí'ín ná. ⁷ Sa'a ñoó koo ini ndo tiin toon ndó na, ta ndiko toon ndó na, ta kandita toon ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó tát'o'on ni daná'a na noo ndo, ta daá kuití nakí'o ndó ndivé'e noo Ndios.

Ni dandóo Ndios ndidaa kúú kuachi yo sa'a ña ni kee Jesús sa'a yo

⁸ Kanda ndo mií ndó, o sa kónó ndó dánda'í ña ni iin tó'ón ñayuu xí'ín ña ndichí ko ndaya'i dána'a mií ná, ni xí'ín ña to'ón dána'a na, chi ini ñaxintóni mií vá taa ni ndaki ña, chi dána'a na sava'a sa'a ña dándaki ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta ko kían ña ndichí ni kii noo Cristo. ⁹ Dá chi tát'o'on ki'o kúú mií Ndios, ki'o dión kúú Cristo, ta ni nduu na iin taa ñayuu yó'o. ¹⁰ Ta sa'a ña ndíta yó xí'ín Cristo, sa'a ñoó ni ña'a ko kómani noo yo, dá kee yó ña kóni Ndios, dá chi mií ná kúú na ndakí cháa ka o duú ndidaa tá'an ña kómí choon xí'ín ña dándaki noo táchi káa. ¹¹ Ta sa'a ña ndíta ndó xí'ín Cristo, sa'a ñoó kían tát'o'on ni ta'anda ñíi ndo noo Ndios, va'ará ko ní ta'anda ndisa ñíi ndo xí'ín ndá'a taa tát'o'on ki'o kée ta Israel. Tído, sa'a ña ni taó xóo na ndo tixi ndá'a kuachi, sa'a ñoó kían tát'o'on ni ta'anda ñíi ndo noo Ndios sa'a ña kándisa ndó Cristo. ¹² Chi tá ni sodó ndúta ndo kían tát'o'on ni nduxi nduú ndo xí'ín Jesús noo Ndios. Ta ni natakí nduú ndo xí'ín ná sa'a ña kándéé iní ndo ndée Ndios, tá'an ña ni danátaki Jesús tein na ni xi'i. ¹³ Dá chi tá sata ni sa kuu ndó ndi noo Ndios sa'a ña ni sa ño'o ndó tixi ndá'a kuachi, ta ko ní sá kuu ndó na ñoo Ndios sa'a ña ko ní ta'anda ñíi ndo. Tído ni danátaki ña Ndios tát'o'on ni kee na xí'ín Jesús, ta ni xi'o ká'ano ini na sa'a kuachi ndó. ¹⁴ Chi ni dandóo na ndidaa ña sa tái

yó kaá ley, tá'an ña sa datái kuachi yó sa'á ña kó ní kée ndi'i yó choon sa'ándáan. Tído ñi dandóo na ña sa táí yó, chí kían tátó'on ñi chirkaa naan ndika cruz. ¹⁵ Ta kí'o dión ñi ditá ná ndidaá choon né'e ña kómí choon xí'in choon né'e ña dándáki noo táchi káa, ta ñi kenóo túu naan, chí sa'á ña ñi kee Cristo ndika cruz, sa'á ñoó ñi kandeé ná xí'an.

Dín va kée yó viti sa'á ña kúu yó kuendá Jesús

¹⁶ Sa'á ñoó o sa kékuendá ndo tá kana'á ñayuu xí'in ndó sa'á ña seí ndo, o sa'á ña xí'i ndó, o sa'á ña kó kéká'ano ndó dao víko, o sa'á ña kó kéká'ano ndó yoo sáa o sa'á ña kó kée ndó tátó'on kée mií ná kuu nani'i ndée ná. ¹⁷ Dá chí ndidaá ña yó'o kúu konda'i iin ña'a vei koo, tído tá ñi kii Cristo, dá ñi nani'i yó ña mií ná kúu ña ndaa noo ndidaá ña yó'o. ¹⁸ O sa kónó ndó noo ni iin ña ña dátuu rá ndo'ó noo ña kánian ni'i ndo, chí kée ra mií rá ña ió nda'í ini ra, ta kéká'ano ra ángel, ta kuiin toon ra ká'an ra sa'á ña xiní ra chí induú. Ta kúu rá ña kúryí nda'o sa'á ña kómí rá iin ñaxintóni kini. ¹⁹ Ta kó ndíko ra Cristo, ña kúu diní noo yó. Ta mií Cristo kúu ña dakuá'ano ñaá tátó'on kí'o dakuá'ano diní yó yikí koño yó, tá'an ña tíin tá'an kée tuchi, ta mií Ndios kúu ña dakuá'ano ñaá xí'in ña kándéé ini yó ná.

²⁰ Ta sa'á ña ñi xi'i nduú ndo xí'in Cristo, sa'á ñoó kó ño'ó ka ndo tixi nda'a ña dándáki ñayuu yó'o. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a nákaní iñi ndo tátó'on nákaní ini ña ñayuu, ta kée iñi ndo choon sa'ándá ra? ²¹ Chí kaá ra ña o kúu ta'on kako'on nda'a ndo ña yó'o, ta o kúu katoó ndo keí ndo ña káa, ta o sa kóo ini ndo tiin nda'a ndó ña xaan, kaá ra. ²² Ta ndidaá choon yó'o kúu choon sa'ándá ña, ta ña dána'a mií vá rá kían, tído kasandaá ndi'i va sa'án, chí ña kó choon kían. ²³ Ta ká'an ñayuu ña choon yó'o ñi kixian noo iin ñaxintóni ndichí, dá chí ká'an ndi kánian kee ñayuu kandaño'o na Ndios, ta kéndusaan xí'in ñayuu ña nda'í koo ini ña, ta mií ña dándó'o na ní'o ná, dá kandeé ná kee na ña. Tído o chindeéan yó, dá dánkoo yó ña kini kóni ñi yó.

3

¹ Ta sa'á ña ñi nataki nduú ndo xí'in Cristo tá ñi kandísa ndó ña, sa'á ñoó ndi'i ini ndo sa'á ña ió induú, ña vei noo ió Cristo xoo kuá'a Ndios. ² Ta koo ini ndo ndi'i ini ndo sa'á ña ió induú, ta ná dá'a ni ndi'i ini ndo sa'á ña'a ió ñayuu yó'o. ³ Chí sa ñi xi'i ndo noo ña kóni mií ndó, ta viti ió de'é tátó'on kí'o koo ndó kandeí ndó kée Ndios tátó'on ndó'o Cristo. ⁴ Tído tá ná nandió koo Cristo, ña xí'o ña kataki yó, dá natuu ndó ndáa ndó tátó'on kí'o ndato náye'e ndaa káa mií ná.

Ñi sa kee yó ña kini tá sata, tído viti sa ñi nduu yó ñayuu saá

⁵ Sa'á ñoó ná dá'a ka ñi kataki ndo noo ña ka'an noo kóni ñi ndo: o sa kée ndó kuachi xí'in ña kó kúu ñadi'í ndo o yí ndo, ná dá'a ni kee ndó ña tikíni xí'in ñi ndo, ná dá'a ni kaño'o ini ndo sa'á ña ka'an noo kóni ñi ndo, ná dá'a ni katoó ndo kee ndó ña ka'an noo, ta ná dá'a ni katoó téi ndo di'ón, dá chí tá kée ndó dión, dá kían kana'á ndó ña ndáño'o ndóan. ⁶ Ta ndidaá ña kini yó'o xido ini Ndios xiní ña, sa'á ñoó vei na dándó'o na ní'o ña kó xín kueídó'o choon sa'ándá ña. ⁷ Ta sa xionoo ndó sa kee ndó ndidaá ña kini yó'o tá sa na'á tá sa dándákian ndo'ó.

⁸ Tído viti kua'an ndo dánkoo ndi'i ndó ña xido ini ndo xí'in ña yachi xido ini ndo, xí'in ña xiní u'u ndo ñani tá'an ndó, xí'in ña ká'an ndava'a ndó sa'a ná, xí'in to'on kini kua'an ká'an ndo. ⁹ Ta o sa kóo ka ini ndo ka'an to'ón sa'a sátá'an ndó, dá chí sa ñi dánkoo ndó ñayuu yátá ñi sa kuu ndó, ta kó kée ka ndo ña sa kee ndó tá sata. ¹⁰ Chí viti ñi nduu ndó ñayuu saá, ta iin rá iin kuu kuu sá ndusaá cháa ka ndo kua'an ndo kee ndó tátó'on kí'o kóni Ndios, ña ñi kava'a ña, dión, dá kasandaá ndo kakomí ndó ñaxintóni Ndios. ¹¹ Ta kó né'e tandíni viti á kúu yó ña griego o ña Israel, o á ñi ta'anda ñi yó o koó, o á kúu yó ña tukú o á kúu yó ña koó ñaxintóni, o á kúu yó ña ió sato'o o koó. Kó né'e tandíni ndá yoo kúu yó, dá chí iin to'ón mií vá Cristo kúu ña kómí choon sata ndidaá ña'a, ta kómí ná kuendá sa'a ndidaá ñayuu.

¹² Kúu ndó ñayuu ñi kaxi mií Ndios, ta kúu ndó ñayuu ña, ta kú'u ini ña sa'a ndo. Sa'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta va'a koo ini ndo, ta nda'í koo ini ndo, ta

vítá koo ini ndo, ta kueé ni koo ini ndo. ¹³ Ta k̄i'o ndeé iní sa'a sátá'an ndó, ta k̄i'o ká'ano ini ndo sa'a iin rá iin ndó tá ndáa ña'a ni ya'a na noo ndo. Ta táto'on k̄i'o ni x̄i'o ká'ano ini Cristo sa'a ndo, k̄i'o dión ta'ani koo ini ndo kee ndó x̄i'ín iin rá iin ndó. ¹⁴ Tído ña ndáya'i cháa ka noo ndidaá ña yó'o kían ku'u ini sa'a sátá'an ndó, dá chi sava'a ña yó'o kían kedaá x̄i'ín ndó, dá iin kakuu ndó. ¹⁵ Ta ná k̄i'o Ndios ña koo va'a ini ndo, chi sa'a ña yó'o ni nakana na ndo'ó ña kakuu ndó iin tó'ón. Ta daá kuití naki'o ndó ndivé'e noo ná. ¹⁶ Ta ná nakutí níno ndo x̄i'ín to'on va'a sa'a Cristo Jesús, dá kuu dána'a tá'an ndó noo ndo, ta kuu ka'an ni'ini noo sátá'an ndó x̄i'ín ña ndichí x̄i'o Ndios. Ta kata ndó x̄i'ín ndino'o ini ndo noo sato'o yo Ndios x̄i'ín salmo x̄i'ín yaa ij, x̄i'ín yaa x̄i'o Espiritu ij Ndios noo ndo. Ta x̄i'ín ña yó'o naki'o ndó ndivé'e noo ná. ¹⁷ Ta noo ndidaá to'on ká'an ndo, ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndóan táto'on k̄i'o kóni Jesús, na kuu sato'o yo, ta noo ndidaá ña'a naki'o ndó ndivé'e noo tatá Ndios sa'a Jesús.

K̄i'o di'a kánian kee yó sa'a ña kúu yó kuendá Jesús

¹⁸ Ta ndo'ó, na ñá'a xa'an, koo ini ndo kueíd'o ndó yíi ndo, chi k̄i'o dión kánian kee ndó sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús, na kúu sato'o yo. ¹⁹ Ta ndo'ó, ta taa xa'an, koo ini ndo koni ndo ñadi'í ndo, ta o sa kéndava'a ndó x̄i'ín ná. ²⁰ Ta ndo'ó, takuáchí yíi x̄i'ín takuáchí di'í, koo ini ndo kueíd'o ndó tatá ndo x̄i'ín naná ndo, dá chi ña yó'o kían náta'an ini sato'o yo Jesús xini na. ²¹ Ta ndo'ó, na kúu tatá x̄i'ín naná, o sa kóo ini ndo tóo tóo dánani ndó de'e ndó, dá kían ná dá'a ni kutúu ini x̄i. ²² Ta ndo'ó, na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, kueíd'o ndó ndidaá choon sa'ándá ra noo ndo. Kechóon va'a ndó, va'ará ko iin ndé'é, ta ná dá'a ni kee ndó táto'on kée na ndúkú ña nata'an ini taa koni ñaá rá. Di'a kee ndóan x̄i'ín ndino'o ini ndo, x̄i'ín sa'a ña ío ñaño'ó ndó noo Ndios. ²³ Ta ndí ndáa mií vá ña'a kée ndó, ndino'o ini ndo kee ndóan. Ta kee ndó kuendá ña noo mií vá Ndios kée ndóan, ta o duú noo taa ñayuu yó'o, ²⁴ dá chi sa ná'a vá mií ndó ña natiin ndó ña va'a noo tatá yo Ndios sa'a ña kéchóon ndó noo iin tó'ón Cristo, na kúu sato'o yo. ²⁵ Tído na kée ña kini, noón kúu na ni'i ya'i na sa'a ña kini ni kee na, dá chi ni iin tó'ón ñayuu ko máni cháa ka noo Ndios.

4

¹ Ta ndo'ó, na kúu sato'o viti, kendaá ndo x̄i'ín na ñó'o tixi ndá'a ndo, ta kendúsá'ano ndó x̄i'ín ná. Ta kana'á ndó ña ñó'o ta'ani ndó tixi ndá'a iin sato'o ío induú, ta ndé'é ná ndo'ó.

² Ta o sa kátuu ndó ka'an ndo x̄i'ín Ndios, ta daá kaño'o ini ndo noo ká'an ndo x̄i'ín ná, ta naki'o ndó ndivé'e noo ná. ³ Ta kaka ta'ani ndó ña maní noo sato'o yo Ndios sa'a ndú'u, dá ná konó ná iin íchi noo ndú'u, dá ná kuu dána'a ndu to'on na noo dao ka ñayuu, dá ná kana'á ná ña ndichí sa'a Jesús, ña kían ni sa io de'é. Ta sa'a ña dána'i to'on yó'o, sa'a ñoó nákaa ve'e ka. ⁴ Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a yú'u, dá ná kat'ai kasto'on ndaaí ndi dándaki to'on yó'o táto'on k̄i'o kánian keei.

⁵ Ta ndúsá'ano kee ndó noo ñayuu ko kúu kuendá Jesús, ta daá kuití koo nduu ndo ka'an ndo x̄i'ín ná sa'a Jesús iin rá iin ta'ándá nónó noo ndo. ⁶ Ta koo ini ndo va'a ka'an ndo x̄i'ín ná, ta to'on adi ka'an ndo x̄i'ín ná, ta ti'a kánian koo ndó, dá kandeé ndó nandió né'e va'a ndó ña ndátó'ón ná ndo'ó.

X̄i'ín ndisá'an yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

⁷ Ta nakani Tíquico x̄i'ín ndó sa'a ndidaá ña ndó'o yu'u tá ná saa ra noo ndéi ndó. Roón kúu iin ñani maní yo, ta iin toon ra chindeé tá'an ra x̄i'ín yu'u kéchóoin noo sato'o yo Jesús. ⁸ Chi ni tanda'í ra kosaa ra noo ndo sa'a choon yó'o, dá nakani ra x̄i'ín ndó ndi ndó'o ndu, dá ná k̄i'o ta'ani ra tandeé iní noo ndo. ⁹ Ta saa nduú ra x̄i'ín ñani maní yo Onésimo, ra iin toon x̄i'ín to'on Ndios, ta kúu rá iin taa ñoo mií ndó xa'an. Ta nakani ra x̄i'ín ndó sa'a ndidaá ña kúu chí yó'o.

¹⁰ Ta ká'an Aristarco, ra nákaa nduú x̄i'ín ve'e ka, ndisá'an x̄i'ín ndó. Ta dión ni Marcos, ra kúu daxi Bernabé, ká'an ta'ani ra ndisá'an x̄i'ín ndó. Ta sa ná'a vá mií ndó ña ni sa'andá choon ña natiin va'a ndó ra tá ná saa ra noo ndéi ndó. ¹¹ Ta ká'an ta'ani Jesús, taa chinaní ná Justo, ndisá'an x̄i'ín ndó. Sava'a ndin oni taa yó'o va kúu ta Israel chindeé

tá'an xí'ín yu'ü dána'a ndü noó ñayuu ndi kee na ndü'u na tixi ndá'a Ndios. Ta taa yó'o kúú tandeé ini noo yú'ü.

¹² Dión ni Epafra, taa ñoo mií ndó, ká'an ra ndisá'an xí'ín ndó, ta kéchóon ra noo Cristo. Ta daá kuití ndí'i ini ra seí nda'í ra noo Ndios sa'a ndo, dá kandita toon ndó íchi Ndios, dá xinkuei ndó koo ndó tát'on k'í'o kóni Ndios, ta kasandaá ndo kee ndó ndidaá ña kóni mií ná. ¹³ Ta xí'o yu'ü kuendá ña mií'an ndaa ndí'i nda'o ini Epafra yó'o sa'a ndo, xí'ín sa'á na ndéi ñoo Laodicea xí'ín sa'á na ndéi ñoo Hierápolis. ¹⁴ Ta ká'an ta'ani ñani maní yó Lucas, taa kétátá ñayuu, ndisá'an xí'ín ndó. Ta ká'an ta'ani ñani yó Demas ndisá'an xí'ín ndó.

¹⁵ Kee ndó ña maní ka'an ndo ndisá'an xí'ín na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, ta ka'an ta'ani ndó ndisá'an xí'ín Ninfas, xí'ín ndidaá ka na kúú kuendá Jesús nataka dákuá'a ve'e na.

¹⁶ Tá ni ndi'i ni ka'i ndó tuti yó'o tein mií ndó xa'an, dá tanda'á ndóan ná ko'an noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Laodicea, dá ná ka'i ta'ani naan. Ta ka'i ta'ani ndó tuti ni tanda'á ndú kua'an noo na ñoo Laodicea.

¹⁷ Ta kee ndó ña maní ka'an ndo xí'ín Arquipo, kaá yu'ü, ña kían ná koo ini ra dáxinkoo ra choon ni xí'o sato'o yó Ndios noo rá.

¹⁸ Ta xí'ín ndá'a míi yu'ü, Pablo, táai ndisá'an yó'o kosa noo ndo. O sa nándodó ndo ña nákaai ve'e kaa.

Ná koo ña maní xí'o Ndios xí'ín ndidaá ní ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta yu'u xí'in Silvano xí'in Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'in ndo'ó, na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica xa'an, ndo'ó na ndíta xí'in tatá yo Ndios, xí'in de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo.

Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee ña mani xí'in ndó, ta naki'o ná ña koo va'a ini ndo.

Ná'a na ñoo Tesalónica ña ndíta ndaa na xí'in Ndios

² Daá kuití vá náki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaá ndo'ó, ta daá kuití vá ndíko'on ini ndu ndo'ó noó ká'an ndu xí'in ná, ³ ta daá kuití ñó'o ini ndu noó ká'an ndu xí'in Ndios, na kúu tatá yo, sa'á ña va'a kée ndó sa'á ña kándéé iní ndo ná, xí'in sa'a choon kée ndó sa'á ña kú'u ini ndo sa'a dao ka na, xí'in sa'á ña ndíta ndaa ndo xí'in tandeé iní kómí ndó sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo.

⁴ Ná'a ndu'u, ñani, ndo'ó na kú'u ini Ndios sa'a, ña mií ná ni kaxi ñaá kakuu ndó ñayuu na. ⁵ Sa'á ñoó tá ni daná'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noo ndo, o duú xí'in to'on oon ni ni daná'a ndu, dá chi ni kéchóon ndu ndéé Ndios, ta mií Espíritu i Ndios kúu na ni xi'o ña ni kandaá tá'í ini ndo ña kíán to'on ndaa. Ta ná'a va'a mií ndó ña va'a va ni sa kee ndu'u tá ni sa ndei ndu xí'in ndó sa'á ña kú'u iní ndu sa'a ndo. ⁶ Ta kúu ni kasandaá ndo kée ndó táto'on kée mií ndú, ta ni kasandaá ta'ani ndó kée ndó táto'on sa kee sato'o yo Jesús. Ta va'ará ni ndo'o naní nio ndo, tído ni natiin ndó to'on va'a sa'a ná xí'an kádij iní ndo ni kee Espíritu i Ndios. ⁷ Ta ki'o dión ni ndo'o ndó, dá ni kasandaá ndo kúu ndó ñayuu ná'a mií noo ndidaá na kándísa Jesús ndéi chí kuendá Macedonia xí'in kuendá Acaya. ⁸ Chi xí'in ndo'ó ni naka'ani to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús. Ta o duú iin tó'ón ní Macedonia xí'in Acaya ní náka'ani to'on ñoo ni kee ndo'ó, dá chi sa ndidaá kúu vá xí'an ná'a ñayuu ña kándéé iní ndo Ndios. Sa'á ñoó ko xínñó'ó ka ña kastó'on ndu xí'in ná. ⁹ Chi di'a nákaní va mií ná xí'in ndu'u táto'on ki'o ni natiin ndó ndu'u, ta nákaní ta'ani na táto'on ni kee ndó ni dankoo ndó ndidaá kúu yokó ni sa ndaño'o ndó, dá ni kasá'a ndaño'o ndó na kúu Ndios takí, na mií na ndaa kuití kúu Ndios, ta kéchóon ndó noo ná viti. ¹⁰ Ta nákaní ta'ani na xí'in ndu'u ña ndáti ndó nandió ko tuku Jesús, na kúu de'e Ndios, kii na chí induú, ta Jesús yó'o kúu na ni nataka tein na ni xi'i, ta na yó'o kúu na dáka'ki ñaá noó ña xido ini Ndios vei sata ñayuu kée kuachi.

2

Ki'o di'a ni kéchóon Pablo ñoo Tesalónica

¹ Ta sa ná'a ndó, ñani, ña ko ní naá óon ta'on choon ni saá ndu ni kee ndu noo ndéi ndó. ² Dá chi ná'a ndó ña ni ka'an ndava'a ñayuu ndéi ñoo Filipos xí'in ndu'u, ta ni kendava'a na xí'in ndú. Tído mií Ndios kúu na ni xi'o tandeé iní noo ndú'u, sa'á ñoó ko ní yu'ú ta'on ndu saá ndu kastó'on ndu xí'in ndó sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, va'ará ni ndo'o nda'o nio ndú ni kee dao na ñoo ndo. ³ Ta ko ní dána'a ndu ña to'ón noo ndo, ta ko ní dána'a ndu noo ndo xí'in ñaxintóni kíni, ta ko ní ndúkú ndú ña dándá'í ndu ndo'ó. ⁴ Mií vá Ndios kúu na ni nata'an ini ni xini na ndu'u, ta ni xi'o na choon noo ndú ña dána'a ndu noo ndo sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús. Ta ko ndúkú ta'on ndu'u ña kíán nata'an ini ñayuu sa'á ña kée ndu. Di'a ndúkú ndu'u ña nata'an ini Ndios, na ná'a táto'on nákaní ini nio iin rá iin yó. ⁵ Ta ná'a ndó ña ni iin kuú ta'ón ko ní kéchóon ndu'u to'on luu ká'an, dá dána'a ndu noo ndo. Ta ko ní ndúkú ta'on ndu ña ki'o ndó di'ón noo ndú. Ta mií Ndios kúu na xi'o kuendá ña ki'o dión kíán. ⁶ Ta ni ko ndúkú ndu'u ña kíán chindaya'i ñaá ñayuu, ni ña chindaya'i ñaá ndo'ó, ta ni dao ka na, va'ará kánian koo ñaño'ó ndó noo ndú'u sa'á ña kúu ndú apóstol, na né'e to'on Cristo Jesús. ⁷ Ni sa io leé ini ndu xí'in ndó, chi sa kee ndu xí'in ndó táto'on kée iin ñá'a ndaa va'a de'án. ⁸ Ta ndó'o nda'o ndu'u sa'a

ndó. Ta o dúú to'on va'a Ndios oon ni ní chíkáa ini ndu kí'o ndu noo ndó daá ñóó, chí ni sa io nduu ta'ani ndu nakí'o ndu mií ndú kuu ndu sa'a ndó, chí ni kuká'ano nda'o ña kú'u ini ndu sa'a ndó. ⁹ Sa ná'á vá mií ndó, ñani, táto'on kí'o ni ndo'o ndu ni sa kechóon ndu. Nduú ñóó sa kechóon ndu'u, dá ná dá'a ni dáta'án ndu ni iin ndo'ó xían nani ni daná'a ndu to'on va'a Ndios noo ndó.

¹⁰ Mií ndó xí'o ndaa kuendá xí'ín Ndios ña vii ni sa ndei ndu, ta ni kenda ndu xí'ín ndó, ta ni iin ña'a kó ní ya'a ndu kee ndu tá ni sa ndei ndu xí'ín ndo'ó, na kúú kuendá Jesús.

¹¹ Ta ná'á ta'ani mií ndó ña táto'on kée iin tatá xí'ín de'e na, kí'o dión sa ká'an ni'ini ndu noo iin rá iin ndó, ta sa xí'o ndu'u tandeé iní noo ndó, ¹² ta sa sa'anda ndu choon noo ndó ña kee ndó táto'on kí'o kánian kee na kúú ñayuu Ndios, chí ni ñakana ñaá ná ña kandeí ndó noo ndato náye'e ndaa noo ió na dándáki na.

¹³ Sa'á ñóó kó sá tuu ta'on ndu náki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios, chí tá ni daná'a ndu to'on Ndios noo ndó, kúú ndato ni natiin ndóan tá ni seídó'o ndóan. Ta kó ní natiin ndóan kíán to'on ni kana tein ñaxintóni taa. Di'a ni natiin ndóan ña miían ndaa ndisa kíán to'on Ndios, tá'an ña chíndeé ndo'ó ndíta ndaa ndó xí'ín ña kándísa ndó. ¹⁴ Ta ndo'ó, ñani, ni ndo'o ta'ani ndó tandó'ó táto'on kí'o ni ndo'o na kúú ñayuu Ndios kúú kuendá Cristo Jesús ndéi chí kuendá Judea di'a. Chí ni kendava'a ta'ani na ñoo mií ndó xí'ín ndó táto'on kí'o sa kendava'a ta ñoo Israel xí'ín mií ná. ¹⁵ Ta ni sa'ání ta ñoo Israel yó'o sato'o yo Jesús táto'on kí'o ni sa'ání rá profeta mií rá ni sa ndei sa na'á. Ta ni taó xóo ra ndu'u tein mií rá, ta kó náta'an ini Ndios xiní ñaá ná, ta xiní u'u ra ndidaa ñayuu, ¹⁶ chí sadí ra noo ndú, dá ná dá'a ni dána'a ndu noo na kó kúú na Israel, dá ná o ní'i ná ña káki na noo kuachi na. Dión kée ra, sa'á ñóó ni ndukua'a cháa ka kuachi ra noo Ndios, ta ni kasáa ña xído nda'o ini na sata rá sa'á ña kini kée ra.

Kóni Pablo ko'on tuku na koto ni'ini ñaá ná

¹⁷ Ñani, tá ni ya'a cháa kuu ni kexoo ndu'u tein ndó, kúú sa ni kasá'á vá nda'í ká'an ndu'u nandió kuéi ndu kande'é ndú ndo'ó, dá chí va'ará ndéi xoo ndu, tído daá kuití vá ñó'o ini ndu sa'a ndó. ¹⁸ Sa'á ñóó ni ka'án ndú saa ndu kande'é ndú ndo'ó. Ta yu'u Pablo, kuá'á nda'o ta'ándá ni ka'ín saai noo ndéi ndó, tído ni ketéin ña u'u noo ndú. ¹⁹ Dá chí íá kó ná'á ndó ndá yoo kakuu tandeé iní noo ndú, ta ndá yoo kí'o ña kadii ini ndu, ta ndá yoo kakuu corona ndu, na ka'an va'a ndu sa'a? Íá kó ná'á ta'on ndó ña ñaá kakuu ndo'ó tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaa na? ²⁰ Chí sa'a ndo'ó natiin ndu ña'ño'ó xí'an kadii iní ndu.

3

Ni sa'an Timoteo ñoo Tesalónica ni xito ni'ini ñaá xí

¹ Ta sa'á ña kó xí'o ndeé ka iní ndu ña nákani ini ndu sa'a ndó, sa'á ñóó ni kandoo ndu ña kíán kándoo ndu ñoo Atenas, ² dá ni tanda'a ndú ñani ndu Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó, chí kéchóon xi noo Ndios, ta kéchóon dáó ta'ani xi xí'ín ndú noo xionoo ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús. Dá ná chindeé xí ndo'ó kandita toon cháa ka ndó xí'ín ña ndaa kándísa yó, ta ná kí'o ta'ani xi tandeé iní noo ndó, ³ dá kíán ná dá'a ni kexoo ni iin ndó noo ña kándísa ndó kée tandó'ó ndó'o ndó, chí sa ná'á vá mií ndó ña kánian kando'o yó tandó'ó. ⁴ Chí tá ni sa ndei ndu xí'ín ndo'ó, dá ni kastó'on ndu ña kendava'a ñayuu xí'ín yó sa'á ña kúú yó kuendá Jesús, ta ná'á va'a mií ndó ña kí'o dión ndó'o yó viti. ⁵ Ta sa'á ña kó ní xí'o ndeé ka iní ña nákani iní sa'a ndó, sa'á ñóó ni tanda'í Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó, dá kandaá iní nde'á á ndíta ndaa ij ndó xí'ín ña kándéé iní ndó Jesús. Dá chí ni yu'íi ña oon ni ví ni kexíxi ña u'u xí'ín ndó, ta ni kandeéán ni danda'avían ndo'ó, ta ni naá óon choon ni kee ndu ni daná'a ndu noo ndó.

⁶ Tído sa ni nandió koo va Timoteo ni ndusaa xi noo ndéi ndu. Ta va'a ká'an xi sa'a ndó, ña ndíta ndaa ij va ndó xí'ín ña kándéé iní ndó Jesús. Ta kú'u ini sa'a sátá'an ij va ndó. Ta kaá ta'ani xi ña daá vá ñó'o va ini ndó sa'a ndú sa'á ña kóni ndó ndú, ta kóni kíi ndó koni tuku ndó ndu'u, táto'on kí'o kóni ta'ani ndu'u koni ndu ndo'ó.

⁷ Ñani, ndó'o ndu tandó'ó noo ndéi ndu yó'o, ta nda'í kúu ini ndu, tído ni ndundeé iní ndu tá ni kandaá ini ndu ña ndíta ndaa ndo'ó xí'ín ña kándéé iní ndó Jesús. ⁸ Ta kúú ni

naní'i ini ndu, xiní ndu, tá nī kandaā ini ndu ña ndíta toon ndó xí'ín sato'o yō Jesús. ⁹ ¿Ndí kúú ví ndivé'e naki'o ndu'u noo Ndios sa'a ndo? Chī kadij nda'o ini ndu'u noo Ndios kée ndó, ¹⁰ ta nduú ñóó xíkā ndu'u noo ná ña ná konó ná saā ndu kande'é ndú ndo'ó, dá dáxinkoo ndu ña kómani kandaā ini ndo, dá kua'ano cháá ká ndo xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús.

¹¹ Ta kóni ndu'u ña mií tatá yō Ndios xí'ín sato'o yō Jesucristo ná konó ná íchi saā ndu noo ndéi ndó. ¹² Ta nā kúú sato'o yō ná chindeé ná ndo'ó, dá ná kua'ano cháá ká ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo xí'ín sa'a ndidaá ká ñayuu tátō'on kī'o kée ndu'u kú'u ini ndu sa'a ndo, ¹³ ta ná kī'o na ña kandita toon ndó, dá ná koo vii ndo noo Ndios, nā kúú tatá yō, tá ná kasandaá kuu nandió koo mií Jesucristo, nā kúú sato'o yō, xí'ín ndidaá ñayuu nā. Díón ná koo.

4

Kī'o di'a kánian kee yó, dá nata'an ini Ndios koni na yó

¹ Ta viti, ñani, seí nda'í ndu noo ndo, ta ká'an ni'ini ndu noo ndo sa'á ña kúú yó kuendá sato'o yō Jesús. Chī sa nī daná'a ndu noo ndo ndí kían kánian kee ndó, dá nata'an ini Ndios koni ñaá ná. Ta kī'o dión kée ndó viti, tído koo ini ndo katī'a cháá ká ndo kee ndóan. ² Chī sa ná'á vá ndó ndá choon nī sa'anda ndu noo ndo kee ndó, chī noo sato'o yō Jesús nī nī'í ndu'u choon yó'o.

³ Chī ña kóni Ndios kían koo vii ndo noo ná. Sa'á ñóó o sa kóo ini ndo dáyako ndo mií ndó xí'ín kuachi xí'ín nā kō kúú ñadi'í ndo o yí'í ndo. ⁴ Di'a koo ini iin rá iin ndó katī'a ndó koo vii ndo xí'ín nā kúú ñadi'í mií ndó, ta koo ñañó'ó ndó noo ná. ⁵ Ta o sa kátoó ndo kee ndó ña ka'an noo tátō'on kī'o kée ñayuu kō ná'á Ndios. ⁶ Ta ni iin tó'ón ndó o sa kóo ini koni xíxi ñani ndo kuendá Jesús xí'ín ña kini yó'o, chī ka'í nda'o dándó'o Ndios níno ndo sa'á kuachi yó'o tátō'on sa nī kastō'on ndu xí'ín ndó, ta nī xī'o ndu kuendá noo ndo. ⁷ Chī kō ní kána ta'on Ndios yó ña kían kandeí yó kee yó ña kini kóni ñí'í yō. Di'a nī kana na yó ña koo vii yō noo ná. ⁸ Sa'á ñóó ndi ndáa mií vá ndó kénóo tō'on dána'a ndu yó'o, kana'á ndó ña kō kénóo ta'on ndó ni iin taa ñayuu yó'o. Di'a mií vá Ndios, nā nī xī'o Espíritu i'í ná noo yō, noón kúú nā kénóo ndó.

⁹ Kō káni kaan ña taa ndu'u ña ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, dá chī sa nī daná'a va mií Ndios noo ndo ña ku'u ini sa'a sátá'an ndó. ¹⁰ Ta dión ta'ani kée ndó xí'ín ndidaá ká nā kúú kuendá Jesús, nā ndéi chí kuendá Macedonia di'a. Tído seí nda'í ndu noo ndo, ñani, ña ká'ano cháá ká ná kakuu ña kú'u ini ndo sa'a ná. ¹¹ Ta koo ini ndo koo va'a ini ndo xí'ín ndidaá ñayuu. Ta ndi'i ini ndo noo choon kée mií ndó, o sa chírneé ndó mií ndó noo dao ká ña'a. Ta ndi'i ini ndo kechóon ndó, dá ni'í ndo ña'a kasá'an ndó, tátō'on nī sa'anda ndu choon noo ndo. ¹² Dá kían ná koo ñañó'ó ñayuu kō ná'á Ndios noo ndo, ta ni iin ña'a ná o kámani noo ndo.

Di'a koo, dá nandió kōo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

¹³ Ta viti kóni ndu'u ña kana'á ndó, ñani, sa'a ndí kían ndo'o ñayuu nī xī'í, dá ná o kúnda'í ini ndo sa'a ná tátō'on kī'o ndó'o nā kōó tandéé iní noo. ¹⁴ Chī kándísa yó ña nī xī'í Jesús, ta nī natakí nā. Ta kī'o dión ta'ani dákí'in tá'an Ndios nā kúú kuendá Jesús nī xī'í xí'ín mií Jesús.

¹⁵ Ta viti ko'on ndu kastō'on ndu xí'ín ndó tō'on nī ka'an mií sato'o yō Jesús, chī nī kaa nā ña yóó, nā ndéi takí i'í tá ná nandió kōo mií Jesús kii na ñayuu yó'o, o kuió noó ta'on yó ko'on yō noó nā sa nī xī'í ko'o naki'in tá'an yó xí'ín Jesús. ¹⁶ Chī dinñó'ó ta'anda choon chí induú, dá tá'í kayu'ú iin arcángel, ta tá'í ka'an trompeta Ndios, dá ví noo sato'o yō Jesús nda induú kii na. Ta kúú dinñó'ó ká natakí nā sa nī xī'í kúú kuendá Jesús. ¹⁷ Tá nī ndi'i, ndidaá yóó, nā ndéi takí i'í noñó'o yó'o, nadítá Ndios ko'on dáó yó xí'ín nā nī natakí ñóó noo víkō káa naki'in tá'an yó xí'ín sato'o yō Jesús noó tachí. Ta dión kandeí kui'í yō xí'ín ná. ¹⁸ Sa'á ñóó kī'o ndó tandéé iní noo iin rá iin ndó xí'ín tō'on yó'o.

5

Ná kandeí nduu yō, chī kō ná'á yó ndá oon nandió kōo Jesús

¹ Ta sa'a ndá oon koo dión xí'ín ndi kooan, kə káni kaan taai ña saa noo ndo, ñani, ² dá chī sa ná'á va'a mií ndó ña iin ndakána va kasandaá kuu nandió koo sato'o yo, táto'on kī'o kée iin ta kuí'íná tá veí ra sakuaá ki'in kuí'íná ñaa rá. ³ Mií kuu ka'an ñayuu di'a: "Va'a nda'o ndéi yó, koo ka va tandó'ó noo yo viti", kaa na, ta kúu iin ndakána va tiin ñaa tandó'ó kini ñoo, táto'on iin ndakána kásá'á káki de'e na ñá'a. Ta ni iin tó'ón ná o káki noo tandó'ó yó'o.

⁴ Tído ndo'ó, ñani, sa ná'á ndó táto'on kī'o koo, chī kə íin naá ka noo ndo sa'á ña yó'o. Sa'á ñoo o tīin ndakána kuu yó'o ndo'ó táto'on kī'o tīin ndakána iin ta kuí'íná ñayuu ki'in kuí'íná rá. ⁵ Chī sa ndidaá kúu va ndo'ó kúu na tóon noo, chī sa ni naatoon noo ndo. Ta kə íin naá ka noo yo, chī kə kúu ka yo kuendá noo íin naá. ⁶ Sa'á ñoo ná o sa kúdi yo táto'on kī'o kée ñayuu kə ná'á Ndios. Di'a ná kandeí nduu yo, ta ná kaño'o ini yo. ⁷ Dá chī na kídí, sakuaá kídí na, ta na xí'i, sakuaá xí'i na. ⁸ Tído yóo kúu na sa tóon noo, sa'á ñoo ná kaño'o ini yo. Ná koo ini yo ña kandeé iní yo Jesús, ta ná ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu. Ta ña yó'o ná kakuu táto'on iin ka kanda'a yika yo. Ta tandeé iní kómí yó ña miían ndaa kuití káki yó noo kuachi yo ná kakuu táto'on iin ka kanóo diní yo. ⁹ Chī kə ní kaxi Ndios yó, dá kuido ini na koni na yó. Di'a ni kaxi na yó, dá ni'i yo ña káki yó noo kuachi yo sa'á ña ni kee Jesucristo, na kúu sato'o yo, ¹⁰ na ni xi'i sa'a yo, dá kían, va'ará ni xi'i yo o takí yo, tído kandeí dáó yó xí'ín ná. ¹¹ Sa'á ñoo kī'o tá'an ndó tandeé iní yó'o noo iin rá iin ndó, ta dákuá'ano tá'an ndó xí'ín to'on Ndios táto'on kī'o kée ndó ndéi ndó.

Ká'an ni'ini Pablo noo na kúu kuendá Jesús

¹² Ta seí nda'í ndu noo ndo, ñani, ña koo ini ndo koo ñañó'ó ndó noo na kéchóon noo ndo, chī ni xi'o sato'o yo Jesús choon noo ná ña kuita na noo ndo, ta ka'an ni'ini na noo ndo. ¹³ Sa'á ñoo koo ñañó'ó ndó noo ná, ta ku'u nda'o ini ndo sa'a ná sa'a choon kée na noo ndo. Ta ná koo ini ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó.

¹⁴ Ta seí nda'í ta'ani ndu noo ndo ña koo ini ndo dánani ndó na dusá, na kə kóni kéchóon. Ta kī'o ndó tandeé iní noo na ni ndiko, ta chindeé ndó na vitá ini. Ta kueé koo ini ndo xí'ín ndidaá kúu ñayuu. ¹⁵ Ta o sa koo ini ndo nandió né'e ndó ña kini kée dao ka ñayuu xí'ín ndó. Di'a ndi'i ini ndo kee ndó ña va'a xí'ín iin rá iin ndó. Ta dión ta'ani kee ndó xí'ín ndidaá ka ni ñayuu.

¹⁶ Ta daá kuití ná koo dii iní ndo. ¹⁷ Ta o sa kátuu ndó ña ká'an ndo xí'ín Ndios. ¹⁸ Ta naki'o ndó ndivé'e noo ná sa'a ndidaá ña ndó'o ndó, chī kī'o dión kóni mií Ndios kee yó sa'á ña kúu yó kuendá Cristo Jesús.

¹⁹ O sa kadí ndo noo ña kóni Espíritu i Ndios kee na. ²⁰ O sa kú'ichi ini ndo kueídó'o ndó to'on ni xi'o mií Ndios noo ñayuu dána'a noo ndo. ²¹ Korndodó va'a ndó ndidaá kúu ña dána'a na, dá naki'in va'a ndó ña kían va'a. ²² Ta taó xóo ndó mií ndó noo ndidaá ña kini.

²³ Ta mií Ndios, na xí'o ña koo va'a ini yo, ná kevii ní ná ndo'ó, ta ná taxí vii ná iin ní kúu ndó, espíritu ndo, xí'ín ní ndo, xí'ín yikí koño ndo, dá kían ná koo vii ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na. ²⁴ Dá chī iin na ndaa kúu Ndios, na ni kana ndo'ó xoo mií ná, ta noón kúu na kee ña yó'o xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'an yó'o dándi'i Pablo ña ká'an na

²⁵ Ñani, kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndú'u.

²⁶ Ta chitó tá'an ndó noo ndo, ta ña yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'an xí'ín na kúu ñani ndo.

²⁷ Ta sa'ándaj choon noo ndo xí'ín choon ni xi'o Ndios noo ña ka'i ndó tuti yó'o noo ndidaá ka na kúu ñayuu Ndios.

²⁸ Ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uu ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Tesalónica

Ká'an Pablo ndisá'an

¹ Yu'u kúu Pablo, ta yu'u xí'in Silvano xí'in Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'in ndo'ó, na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano Tesalónica, ndo'ó na ndíta xí'in tatá yo Ndios, xí'in de'e na Jesucristo, na kúu sato'o yo. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'in ndó, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo.

Dándó'o Ndios nío ndidaa na kée kuachi tá ná natuu sato'o yo Jesús kii na chí induú

³ Daá kuití vá kánian naki'o ndu'u ndivé'e noo Ndios sa'a ndo, ñani. Ta ki'o dión nýiká ndú kee ndu, chí iin iin kuu kuu sá sá'ano cháa ka ndo kua'an ndo xí'in ña kándéé iní ndo Jesús, ta sá'ano ta'ani ndó xí'in ña kú'u cháa ka ini sa'a sátá'an ndó. ⁴ Sa'a ñoo ká'an va'a ndu sa'a ndo'ó noo dao ka na kúu kuendá Ndios náataka dao ka ve'e ño'o, chí va'ará kéndava'a ñayuu xí'in ndó, ta va'ará ndó'o ndó tandó'ó, tído xí'o ndéé vá iní ndo, ta ndíta ndaa ndo xí'in ña kándéé iní ndo Jesús.

⁵ Ta sa'a ña xí'o ndéé iní ndo, ñoo kían ná'a ña kényíko ndaa Ndios. Sa'a ñoo ío íchi ndo ña ndu'u ndó noo dándáki na, chí sa'a ña yó'o kían ndó'o nío ndo. ⁶ Ta ña ndaa vá kían noo mií Ndios ña dándó'o na nío ñayuu kéndava'a xí'in ndo'ó. ⁷ Ta noo ndo'ó, na ndó'o nío viti, naki'o Ndios ña nani'i ndéé dáó ndo'ó xí'in ndu'u tá ná natuu sato'o yo Jesús kii na chí induú xí'in ndidaa ángel ñó'o tíxi ndá'a ná ⁸ tein ño'ó kée ita, dá chiya'i na ñayuu ko ní xíin nakoni Ndios, xí'in na ko ní xíin kueídó'o to'on va'a ña ká'an sa'a Jesucristo, na kúu sato'o yo. ⁹ Ta ñayuu yó'o kúu na ndo'o nani nío ndidaa tá'an kuu, chí ni iin kuu o koní na ndu'u na noo ío sato'o yo Ndios, ta ni iin kuu o koní na táto'on ndato ndéé kómí ná. ¹⁰ Dión koo kuu tá ná nandió koo Jesús, dá kían ndato nda'o natiin na ñaño'ó kee ñayuu mií ná, ta naá iní ndidaa kúu ñayuu kándísa ñaá. Ta dión ta'ani ndo'o mií ndó, chí kándísa ndó to'on ni daná'a ndu noo ndo.

¹¹ Sa'a ñoo daá kuití vá xíka ndu ña maní noo Ndios sa'a ndo, ña ná ki'o na ña kakuu ndó ñayuu ndaa, dá chí sa'a ña yó'o ni kaxi na ndo'ó. Ta xíka ta'ani ndu noo ná ña xí'in ndéé mií ná ná kandeé ndó kee ndó ndidaa kúu ña va'a, xí'in ndidaa kúu choon ni chikaa ini ndo kee ndó sa'a ña kándéé iní ndo ná, ¹² dá ná ni'i sato'o yo Jesucristo ñaño'ó sa'a ndo. Ta dión ta'ani natiin ndó ñaño'ó sa'a ña kándéé iní ndo ná, ta dión koo sa'a ña maní ni kee Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo xí'in yó.

2

Dinño'ó ka taa kini kasandaá, dá ví kasaa Jesús

¹ Ta viti kásto'on ndu xí'in ndó ndi koo tá ná nandió koo Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na, ta ndi koo, dá naki'in tá'an yó xí'in ná. Ta séi nda'í ndu noo ndo'ó, ñani, ² ña ná dá'a ni konó ndó ña vitá oon nadaká ñayuu ñaxintóni ndo, ta o sa kútúú ini ndo, va'ará kaá na ña Espíritu i Ndios ni ka'an xí'in ná ña sa ni ya'a va kuu ni nandió koo sato'o yo Jesús, o tá dána'a na ña dión kían o tá kaá na ña ni tanda'a ndu'u iin tuti ká'an dión. ³ O sa kándísa ndó ña dándá'í ni iin ñayuu ndo'ó, dá chí tá o ñá'a kasandaá kuu yó'o, dá kían kua'a nda'o ñayuu kasá'a dánkoo íchi Ndios, ta kasandaá iin taa kini, tá'an ra ni ni'i tá'i ña naá rá noo Ndios. ⁴ Ta ndakuijn ra, ta kenóo ra ndidaa ña'a chínaní ñayuu kúu ndios, xí'in ndidaa ña'a ndáño'o na. Ta nda noo i chíaa ka ini ve'e ño'o ká'ano kakoo ra, dá kee ra mií rá ña kúu rá ndios.

⁵ ¿Á ko ndúsaá ta'on ini ndo ña ni ka'in sa'a ndidaa ña yó'o tá ni sa ioi xí'in ndó? ⁶ Ta sa ná'a vá ndo'ó ndi kían chítuu noo tá kini ñoo, sa'a ñoo o natuu ta'on ra nda ná kasandaá hora kánian na'a noo rá. ⁷ Ta kana'a ndó ña sa kéchóon va ña kini ñoo, tído ío de'é i váán, dá chí ío ña chítuu va ña viti, sa'a ñoo ko ñá'a natuuan. Tído nda ná kasandaá kuu kuxoo ña chítuu ñaá, nda daá ví, dá natuuan. ⁸ Nda daá ví, dá na'a noo mií taa kini ñoo.

Dá ka'ání ñaá Jesús xí'ín tachi yú'u ná, dá dánaá ñaá ná kee ña naye'e ndato noó nandió ko na kii na.

⁹ Chi tá ná kasandaá ta kini ñoó, kakomí rá ndée mií ña u'u, sa'á ñoó ká'ano nda'oo choon kane'e ra kasaa ra xí'ín ña maña, ta kandeé rá kee ra ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato. ¹⁰ Ta xí'ín ndidaá ña maña yó'o dánda'í ra ñayuu xionoo íchi kua'an indaya, chi ko ní xín na natiin na xí'ín ndinoo ini na ña ndaa, sa'á ñoó o káki ta'on na noó kuachi na. ¹¹ Sa'á ñoó ki'o Ndios ña dánda'í ñaá iin ña to'ón ká'ano, dá kandísa na ndidaá kúú ña to'ón ka'an ra, ¹² dá kían nando'o ní ndidaá kúú ñayuu ko ní xín kandísa ña ndaa, chi dí'a ni katoó cháa ka na ndiko na ña kini.

Sa ni kaxi va Ndios yo ña dákaiki ñaá ná

¹³ Tído ndu'u, daá kánian naki'o ndu ndivé'e noó Ndios sa'a ndo'ó, ñani, na kú'u ini sato'o yo Ndios sa'a. Chi ndo'ó kúú na ni kaxi mií ná nda mií sa'a, dá natiin ndó ña káki ndó sa'á ña ni nduvii Espiritu ií ná ndo'ó, xí'ín sa'á ña kándéé iní ndo ña ndaa. ¹⁴ Chi ni kana Ndios ndo'ó ña natiin ndó ña káki ndó xí'ín to'on va'a ni daná'a ndu noo ndo, dá natiin ta'ani ndó ñaño'ó táto'on ki'o natiin Jesucristo, na kúú sato'o yo, ñaño'ó.

¹⁵ Sa'á ñoó kandita toon ndó, ñani, ta tiin toon ndó ña ndaa ni daná'a ndu'u noo ndo, á kían ña ni daná'a ndu xí'ín yú'u ndú noo ndo, o á kían ña ni taa ndu noo tuti ni saa noo ndo.

¹⁶ Ta mií Jesucristo, na kúú sato'o yo, xí'ín mií Ndios, na kúú tatá yo, kúú na kú'u ini sa'a yo, ta ni xi'o na tandeé iní kakomí yó ndidaá tá'an ku, ta ni xi'o ta'ani na iin tandeé iní ká'ano noo yo sa'á ña maní ni kee na xí'a, ¹⁷ ta naki'o na ña ndeé koo ini ndo, ta ná dákuá'ano na ndo'ó, dá katí'a ndó ka'an ndo ndidaá to'on va'a, ta katí'a ndó kee ndó ndidaá ña va'a.

3

Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndú, dá ná natiin va'a ñayuu to'on Ndios

¹ Viti, ñani, kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ndu'u, dá kían ná naka'ani kii to'on Ndios ndidaá kúú xían kee ndu'u, ta ná natiin ndato ñayuu to'on Ndios táto'on ki'o ndato ni natiin mií ndóan. ² Ta kaka ta'ani ndó noo ná ña ná kandaa na ndu'u noo ñayuu káni, noo na kóni kendava'a xí'ín ndú, chi o duú ndidaá ñayuu kándéé iní Jesús. ³ Tído iin na ndaa kúú sato'o yo Jesús, sa'á ñoó ki'o na ña kandita ndaa ndo, ta kandaa na ndo'ó noo ña kini. ⁴ Ta sa'á ña kándéé iní yo sato'o yo Jesús, sa'á ñoó kándéé iní ndu ña kée ií vá ndó choon ni sa'anda ndu'u noo ndo, ta dión kee va ndó. ⁵ Ta ná chindeé ñaá sato'o yo Jesús, dá katí'a ndó ku'u sátá'an ini ndo sa'a ndo, táto'on ki'o kú'u ini mií Ndios sa'a yo. Dá katí'a ta'ani ndó koo ndeé iní ndo tein tandó'ó ndó'o ndó táto'on ki'o ni xi'o ndeé iní Cristo Jesús.

Kánian kechón yo, dá kataki yo

⁶ Sa'ándá ndu choon noo ndo, ñani, xí'ín choon ni xi'o sato'o yo Jesucristo noo ndú, ña o sa kane'e tá'an ndó xí'ín na kúú kuendá Jesús, na ko xín kechón, tá'an na ko kóni kee choon ni sa'anda ndu noo ndo. ⁷ Ta sa ná'a vá mií ndó ndí kían kánian kee ndó, dá kee ndó táto'on ki'o sa kee ndu, chi ko ní sa ndei dúsá ndú tein mií ndó. ⁸ Chi ko ní séi óon ta'on ndu pan ni iin to'ón ñayuu. Dí'a nduú ñoó va ni sa ndi'i ini ndu sa kee ndu choon ndeé, dá kían ná dá'a ni dáta'an ndu ni iin ndo'ó sa'á ña kasá'an ndu. ⁹ Ío íchi ndú ña koto ndó ndu'u, tído ko ní xíka ta'on ndu ña kee ndó dión. Dí'a sa kechón va ndu'u, chi kóni ndu ña kían katí'a ndó kee ndó táto'on ki'o kée ndu'u. ¹⁰ Chi tá ni sa ndei ndu xí'ín ndó, dá ni sa'anda ndu choon noo ndo ña ndi ndáa ñayuu ko xín kechón, ná dá'a ni kasá'an na.

¹¹ Chi ni ni'i to'on ndu'u ña tein ndó xaan ndéi dao ñayuu dúsá, na ko kóni kechón, ta chírneé chítuu kúu na noo dao ka ñayuu. ¹² Sa'á ñoó sa'ándá ndu choon noo na kée dión xí'ín choon ni ni'i ndú noo sato'o yo Jesucristo, ña ná ndi'i ini iin rá iin mií ná kechón ndúsá'ano ná, dá ni'i ná ña kataki na. ¹³ Ta ndo'ó, ñani, o sa kúkuítá iní ndo kee ndó ña va'a.

¹⁴ Tá ndéi dao ñayuu kō kékuendá choon sa'ándá ndu noo tuti yó'o, dá kían kandé'é va'a ndó ndá yoo kúú ná, ta o sa koo ka ini ndo kane'e tá'an ndó xí'ín ná, dá ná xika'an noo ná sa'á ña kée na dión. ¹⁵ Tído ná dá'a ni taó kuendá ndo ña kúú ná na xiní u'u ndo, di'a koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo ná sa'á ña kúú ná ñani ndo kuendá Jesús.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ña ká'an na

¹⁶ Ta míi sato'o yo Jesús, na xí'o ña ío va'a ini yo, ná naki'o ña daá kuití vá koo va'a ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta daá kuití ná koo na xí'ín ndidaá ndó.

¹⁷ Ta ndisá'án yó'o táa míi yu'u Pablo kosaa noo ndo'ó xí'ín ndá'a míi. Ta dión kée yu'u noo ndidaá tuti táai, ta dión ndáa letraj.

¹⁸ Ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noo Timoteo

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín Timoteo

¹ Yu'u kúu Pablo, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, chi mií tatá Ndios, na dákaaki ñaá, xí'ín sato'o yo Jesucristo, na kúu iin tandeé ini ká'ano noo yo, noón kúu na ni xi'o choon yó'o nooí.

² Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín yo'ó, Timoteo. Mií'an ndaa kuiti kúuón tató'on de'i sa'á ña kándéé inon Jesús. Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná ki'o na ña koo va'ón.

Ta yó'o kété'a Pablo ká'an na sa'á ña to'ón dána'a dao ka taa

³ Kakaá ií ní ñoo Éfeso xaan, tató'on ni seí nda'ávii nooon tá ni kee kua'in chí kuendá Macedonia di'a, ta ka'andon choon noo ra dána'a ña to'ón ña ná dá'a ka ni kee ra dión, ⁴ ta ná dá'a ka ni dána'a ra sa'á cuento yata, xí'ín sa'a ndá tixi ni kii iin rá iin na yata ni sa ndei sa na'á. Chi ña yó'o kedaá xí'ín na kúu kuendá Jesús, dá kasá'á ná dándichi tá'an mií ná, ta ko chíndeé ta'on ñaá ña kaka choon Ndios kua'an, chi ko xí'oan ña kandeé cháa ka ini na Ndios. Ta ká'in xí'ón ña ⁵ ka'andon choon yó'o noo taa ñoo, dá ná katí'a ñayuu xaan ku'u ini sa'a sátá'an na xí'ín iin níó vii, xí'ín iin ñaxintóni va'a, ta sa'á ña kándéé ini na Jesús xí'ín ndino'o ini na. ⁶ Tído ni kankeui xoo va taa ñoo noó ña yó'o, ta ndí'i ini ra dána'a ra sa'a to'on ko chóon. ⁷ Ta kátoó ra dána'a ra sa'a ley Moisés, tído ni mií rá ko kándaá ini sa'á ña dána'a ra xí'ín sa'á ña kendaá téi ra.

⁸ Ta sa ná'á vá yó ña keva'a yó xí'ín ley Ndios tá ná kendaá yo choon sa'ándaan. ⁹ Ta ná'á vá yó ña ko ní xi'o Ndios ley na ña kían chituuán noó ñayuu ndaa. Di'a ni xi'o na ley na chituuán noó ñayuu káni, xí'ín na do'ó, xí'ín na ko nákoní Ndios, xí'ín na kée kuachi, xí'ín na koó ñaño'ó noo Ndios, xí'ín na ká'an ndava'a sa'a Ndios, xí'ín na sa'ání tatá xí'ín naná, xí'ín ndidaá ka na sa'ání ndii, ¹⁰ xí'ín na kée kuachi xí'ín na ko kúu yí o ñadi'í, xí'ín ra kátoó kudí xí'ín taa xi'ín rá, xí'ín na díkó ñayuu, xí'ín na to'ón, xí'ín na náchina'á Ndios tein ña to'ón ká'an na, xí'ín dao ka kuachi ko náki'in tá'an xí'ín ña ndaa dána'a yo. ¹¹ Ki'o dión dándáki to'on ndato, ña kúu to'on va'a sa'a Jesús, ña ni chiná'a Ndios, na kúu Ndios ndato kua'a ío. Ta ni sa'anda na choon nooí ña dána'i ná noó ñayuu.

Yó'o kásto'on ta'ani Pablo sa'a choon ni natiin na noo Ndios

¹² Náki'oi ndiv'e noo Cristo Jesús, na kúu sato'o yo, na xi'o ndeé yu'u noo choon yó'o. Chi ni sa nde'é ná yu'u ña kúu iin taa ndaa, sa'á ñoo ni xi'o na choon yó'o nooí kechóoin noo mií ná. ¹³ Ta va'ará ni sa kuu yu'u iin ra sa ka'an ndava'a sa'a ná, ta va'ará ni sa kuu yu'u iin ra sa kendava'a xí'ín na kúu kuendá na, ta va'ará kini sa ndane'e yu'u na, tído ni ku'u va ini na sa'í, chi ko ní sá na'á ta'an vei ña ni sa kee, ta ko ña'a kandísai mií ná. ¹⁴ Tído ña maní ni kee sato'o yo Ndios xí'ín ni sa kuu iin ña ká'ano nda'o nooí, chi ni nakutí yu'u xí'ín ña kándéé ini ná, xí'ín ña kú'u ini sa'a dao ka ñayuu. Ta dión ni ndo'i ni kee Cristo Jesús.

¹⁵ Ta ndino'o ña ndaa kían ko'in ka'in, ta kánian kandísa ndidaá ñayuu ña. Ta ña yó'o kían: mií'an ndaa kuiti ni kii Cristo Jesús ñayuu yó'o, dá kuu dákaaki na na kómí kuachi, ta yu'u kúu ra kini cháa ka nákaa tein na kómí kuachi ni dákaaki na. ¹⁶ Tído ni sa'an Jesucristo ni ku'u ini na sa'á yu'u, ra kini cháa ka, dá dána'a na noó ñayuu ña ko'on na ki'o ndeé ini na sa'á ñayuu kándísa ñaá, dá koni na natiin na ña kataki chíchí ná tató'on ni kee na xí'ín yu'u. ¹⁷ Ta iin tó'ón mií vá Ndios kúu rey ndidaá tá'an tiempo. Ta ni iin ku'u o ku'u na, ta o kúu ta'on koni yo ndi káa na, ta kúu ná iin tó'ón diní Ndios takí xí'ín Ndios ndíchi. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá ñaño'ó, xí'ín to'on ndato kua'an. Dión ná koo.

¹⁸ Ta choon yó'o xí'oi noo yo'ó, Timoteo, dá kandeéon naáon xí'ín ña kini, tató'on ki'o kua'an to'on ni ni'i na sá'ano noo Ndios tá sa na'á sa'a choon keeón. ¹⁹ Ta kuiin ndaáon

xí'ín ña kándéé inon Jesús, ta cho'on inon koo vii ñaxintónon, dá chi sa'á ña ko ní kée dao ka na kúu kuendá Jesús dión, sa'á ñoó ni tuú ná noó ña ndaa kándisa yó, tát'on ki'o ndó'o iin barco túu tá'an xí'ín yuu. ²⁰ Ta Himeneo xí'ín Alejandro kúu dao taa ni ndo'o dión, ta ni ñaki'o va yu'u ra noo ndá'a ña u'u, dá ná nandikó iní ra, ta ná dándí'i ra ña ká'an ndava'a ra sa'a Ndios.

2

Yó'o ká'an Pablo ña ná kaka yo ña mani noo Ndios sa'á ndidaá ñayuu

¹ Noo ndidaá ña'a ká'an ni'inii noo ndidaá na ndéi xaan ña ná koo ini na kueí nda'í na noo Ndios sa'a ndidaá ta né'e choon, ta ná kaka ta'i ná noo ná sa'a rá, ta ná kaka na ña mani sa'a rá, ta ná nakí'o na ndivé'e noo Ndios sa'a rá. ² Ta dión ta'ani ná kaka na ña mani noo Ndios sa'á ta né'e choon ná'ano, xí'ín sa'a dao ka taa né'e choon xí'ín rá, dá kían ná koni yo kandeí va'a yó, dá ná koni yo kandeí ñóchí yó kee yó ña kóni Ndios, ta ndúsá'ano ná kee yó noo ndidaá ñayuu. ³ Dá chi ña yó'o kían va'a, ña kían náta'an ini Ndios, na dáka'ki ñaá. ⁴ Dá chi kóni na ña ndidaá tá'an ñayuu ni'i ña káki na noo kuachi na, ta nani'i ná ña kana'á ná ña ndaa sa'a mií Ndios. ⁵ Dá chi iin tó'on diní vá kúu Ndios, ta iin tó'on ta'ani kúu na náchindei va'a ñayuu xí'ín Ndios, ta na yó'o kúu Jesucristo, na ni nduu iin taa. ⁶ Ta ni ñaki'o na mií ná ña kían ni xi'i na, ta ki'o dión ni chiyá'i na sa'á kuachi ndidaá ñayuu. Ta ndidaá ña yó'o ni kuu tein kuu ni chikaá ini mií Ndios. ⁷ Ta ni xi'o Ndios choon noo yu'u ña kakuu iin na kasto'on xí'ín ñayuu sa'a Cristo, ta kakuu iin apóstol, na kane'e to'on na, (ta ná'a Cristo ña ká'in ña ndaa xí'ín ndó, ta ko ká'an to'on ta'an vai.) Ta ni xi'o ta'ani na choon nooí ña dána'i noo na ko kúu na Israel, dá ná kandeé iní na Jesús, ta ná kana'á ná ña ndaa.

Di'a kánian kee ta kúu taa, ta di'a kánian kee na ñá'a

⁸ Ta kóni ña ná ka'an ndidaá taa xí'ín Ndios ndéi kúu mií vá noo ndéi ra, ta ná ndane'e ra ndá'a ndaa vii noo Ndios. Ná dá'a ni kuido ini ra, ta ná dá'a ni dándichi tá'an ra.

⁹ Dión ta'ani, na ñá'a, ná dá'a ni koo ini na koo táyíí dá'on ná. Di'a ná koo ndúsá'ano na, nda'í ni ná kandixi na. Ná dá'a ni nacho'on táyíí ná diní ná, ná o sa káño'o ña'a oro ndá'a ná, ná o sa kándaki na yuu dión, ni dá'on ya'i ná o sa kándixi na. ¹⁰ Va'a kaan luu ná koo na xí'ín ña va'a kée na, chi ki'o dión kánian kee na ñá'a ndúkú kee ña kóni Ndios.

¹¹ Ta tádi ní ná kandeí na ñá'a noo dákuá'a na to'on Ndios, ta xí'ín ñaño'ó ná kandeí na. ¹² Dá chi ko sónó yu'u ña dána'a na ñá'a, ni ko sónó yu'u ña kakomí ná choon satá taa. Sava'a choon sa'ándái noo ná kían ña ná kandeí tádi ná kueídó'o na. ¹³ Dá chi na mií noo ni kava'a Ndios kúu Adán, ni ndi'i, dá ni kava'a na Eva. ¹⁴ Ta ko ní danda'í kirí u'u Adán. Eva va ni danda'í ri. Sa'á ñoó ni kankao Eva noo kuachi. ¹⁵ Tído káki vá na ñá'a sa'á ña xí'o na mií ná kandeí de'e na tá ná kandita toon na xí'ín ña kándéé iní na Jesús, tá ná ku'u ini na sa'a ñayuu, tá ná koo vii ná noo Ndios xí'ín ña ió ndúsá'ano ini na.

3

Ki'o di'a nýiká kee taa ka'an kane'e choon noo na kúu kuendá Jesús

¹ Miían ndaa kuiti iin ña va'a kían tá katóo iin ñani yo kane'e na choon ña kían kandaka na na kúu kuendá Jesús. ² Tído kánian koo vii ná noo ñayuu, ta ná kakuu na yí iin tó'on ñá'a, iin taa ñó'o ini noo ña kée na, ta ná kakuu na iin taa ndúsá'ano, iin na ió ñaño'ó ñayuu noo, iin na nátiin va'a ñayuu ve'e na, iin na ti'a va'a dána'a. ³ Ta ko kánian kakuu na iin na katóo ko'o, ta ko káni ta'anian kakuu na iin na tondó. Di'a kánian kakuu na iin na va'a ini, iin na katóo koo va'a xí'ín ñayuu, ta ná o kakuu na iin na katóo koo di'ón. ⁴ Ta kánian kakuu na iin na ti'a va'a dándáki ve'e na, ta ná koo ñaño'ó de'e na, ta ná kueídó'o xi na xí'ín ñaño'ó. ⁵ Dá chi, na ko ti'a dándáki va'a na ve'e na, ¿ndi koo ví kandeé ná dándáki va'a na na kúu ñayuu Ndios ndáka na?

⁶ Ta ko kánian kane'e iin na saá, na duú ni nduu kuendá Jesús, choon yó'o, dá chi oon ni ví kasá'á kuryíí ná, ta kankao na ndo'o níó ná kee Ndios tát'on ki'o ni ndo'o ña u'u. ⁷ Ta ná kananí va'a na noo ñayuu ko kúu kuendá Jesús, dá kían ná dá'a ni ni'í ñayuu ndi kee na chinaní kini ñaá ná, ni ña u'u o ní'i ndi kean dátuu ñaá.

Ki'o di'a nýjiká kee na ka'án kandita konkuáchí ini ve'e ño'o

⁸ Ki'o dión ta'ani kánian kee ra ndíta xíno kuáchí ini ve'e ño'o. Iin ra kéndaa ná kakuu ra, ta iin tó'ón ná kakuu to'on ra. Ta ná o sa kakuu ra iin ra kátoó ko'o, ta ná o sa kakuu ra iin ra kátoó di'ón kuí'íná.

⁹ Ta ná koo ini ra tiin toon ra ña ni sa io de'é noo Ndios, ña kían ña ndaa kándisa yó, ta ná kee ra ña xí'ín ñaxintóni vii. ¹⁰ Ta miífan ndúsa kánian kande'é va'a ndó ra, dá ná kande'á á kúu rá iin ra kéndísá'ano noo ndidaá ñayuu. Tá dión kían, dá kían ná kane'e ra choon yó'o.

¹¹ Ta dión ta'ani kánian kee na ñá'a, ná kakuu na iin na ndaa, ná dá'a ni kakuu na iin na xionoo káva'a ña to'ón, ta ná kakuu na iin na ñó'o ndi'i ini noo ña kée na, ta ná kakuu na iin na ñá'a kándéé iníó.

¹² Iin ra xíno kuáchí ini ve'e ño'o, iin tó'ón ní ná kakuu ñadi'í ra, ta kánian ti'a va'a ra dándáki ra ve'e ra xí'ín de'e ra. ¹³ Dá chi tá kendúsá'ano ra choon yó'o, dá kían natiin ra ñañó'ó, ta kua'ano cháa ka ra xí'ín tandéé iní kómí rá sa'á ña kándéé ini ra Cristo Jesús.

Ña yó'o kúu ña ndaa kándisa yó

¹⁴ Táai choon yó'o kosaaan noo yo'ó, va'ará ió tandéé iní ña yachi vá saai kande'í yo'ó. ¹⁵ Tído tá ni kueei, dá kían sa ni kast'o'on vei xí'ón ña kánian keeón xí'ín na kúu ve'e Ndios, chi ñayuu yó'o kúu ve'e ño'o mií Ndios takí, chi kúu ná táto'on di'in ndíta ndío, táto'on di'in ndíta chindeé ña ndaa sa'á Ndios.

¹⁶ Ta miífan ndaa kuiti iin ña ká'ano nda'o kúu ña ndaa kándisa yó, ña ni sa io de'é noo Ndios, ta viti ni na'a naán noo yo, dá chi:

Ni kii Jesús ñayuu yó'o, ta ni sa kuu na iin taa ñayuu,

ta ni kandoo ndaa na ni kee Espíritu ii.

Ta nda induú ni sa nde'é ña ángel.

Ta ni dasa to'on sa'a ná noo na ko kúu na Israel.

Ta ni kandisa ña na ndéi ñayuu yó'o,

ta xí'ín ñañó'ó ni natiin ña Ndios nda noo ió na induú.

4

Tein kuu noo ndí'í, dá dána'a dao taa ña to'ón

¹ Ká'an tá'í vá Espíritu ii Ndios ña tein kuu noo ndí'í, dá dánkoo dao ñayuu ña ndaa kándisa yó, dá ko'on na kueidó'o na ña to'ón ká'an espíritu mañá, ta ndiko na ña dána'a ta kúu kuendá ña u'u, ² chi kueidó'o na ña dána'a taa uu noo, tá'an ra ká'an ndino'o ña to'ón. Ta sa'á ña nadana ñaxintóni taa yó'o, ³ sa'á ño'o o kónó rá tanda'a ñayuu, ta ka'anda ra choon ña ná o kei na dao ña'a, tá'an ña ni kava'a mií Ndios, tído ndidaá na kúu kuendá Jesús xí'ín na ná'a ña ndaa kuu kei ná ña nani naki'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. ⁴ Dá chi ndidaá vá ña'a ni kava'a Ndios kúu ña va'a. Sa'á ño'o ko kánian kañó'ó yó ni iin tó'ón ña'a ni kava'a na. Kuu va kei yoán xían nani naki'o yó ndivé'e noo Ndios. ⁵ Dá chi sa'á to'on ni ka'an Ndios, ta sa'á ña náki'o yó ndivé'e noo ná, sa'á ño'o kandoo vii vá ndidaá tá'an ña'a saxío.

Di'a kánian kee na kóni kechóon va'a noo Jesucristo

⁶ Tá ná dána'on ña yó'o noo na kúu kuendá Jesús, dá kían konon kakuuón iin taa kéchóon va'a noo Jesucristo, ta konon kua'ánón noo ña ndaa kándisa yó, xí'ín noo ña ndaa dána'a yo, tá'an ña kándisón nda viti. ⁷ Ta kánian kañó'ón ndidaá cuento to'ón xí'ín ña ko ndáya'i nákaní dao na ñá'a sá'ano. Koo inon ná koo ndakí nímon, dá kandeéón keeón ña kóni Ndios. ⁸ Dá chi tá ná ndukú yó ña koo ndakí yikí koño yo, cháa vá chindeéán yó. Tído tá ná ndukú yó ña koo ndakí níyo yo xí'ín ña kóni Ndios, dá kían chindeéán yó noo ndidaá ña'a, dá chi chindeéán yó nani ndéi yó ñayuu yó'o, ta xí'oan tandéé iní noo yo ña kandeí yó ñayuu vei chí noo.

⁹ Ta miífan ndaa ki'o dión kían, sa'á ño'o kánian kandisa ndidaá ñayuu to'on yó'o. ¹⁰ Ta sa'a mií ña ndaa yó'o ndí'i ini yo kéchóon yó, ta sa'á miífan ndó'o naní yo, dá chi kándéé

ká'ano ini yō Ndios takí, nā xí'lo ña kākí ndidaá tá'an ñayuu, ta ñayuu kándisa Jesús kúu nā miñan ndaa kuiti keva'a xí'ín ña kākí na.

¹¹ Ta kánian ka'andon choon yó'lo noō ñayuu, ta kánian dána'on ña noō ná. ¹² Ta o sa kónón kenóo na yó'lo sa'á ña kō kúúon iin taa sav'a. Di'a ndi'i inon kakuuón iin ta ndísá'ano, dá ná kande'é na kúu kuendá Jesús yó'lo, dá ná katí'a na kee na ña kóni Ndios. Sa'á ñoó ndísá'ano ka'on, ta ndísá'ano keeón, ta ku'u inon sa'a ñayuu, ta kuiin ndaaon xí'ín ña kándéé inon Jesús, ta koo viion noō Ndios, xí'ín noō ñayuu.

¹³ Nani kosaaj, ndi'i inon ka'avón tuti ij Ndios noō ñayuu, ta ka'an ni'ínón noō ná, ta dána'on noō ná. ¹⁴ O sa nándodóon choon ni xí'lo Ndios nooñ, chi mií ná ni xí'lo ña ni kandaá ini na sá'ano sa'á choon keeón, sa'á ñoó ni chikodó ná ndá'a ná dinon. ¹⁵ Sa'á ñoó ndi'i inon keeón choon yó'lo, ta kuiin toon xí'án, dá ná kandaá ini ndidaá ñayuu ndi kí'o sá'ánón kua'on xí'ín ña kándísón. ¹⁶ Ta kaon kooón xí'ín miíón, ta kaon kooón xí'ín ña ndaa dána'a yō, ta cho'on inon kuiin toon xí'án. Tá keeón dión, dá kían kākí miíón, ta kākí ta'ani na seídó'o to'on dána'on.

5

¹ O sa kóo inon dánanón iin na sá'ano, di'a ka'an ni'ínón noō ná xí'ín ñañó'ó tát'on kéeón xí'ín tatá miíón. Ta ka'an ni'ínón noō takuáchí yí tát'on kí'o kéeón xí'ín ñani miíón. ² Ta ka'an ni'ini ta'ánón noō na ñá'a sá'ano tát'on kí'o kéeón xí'ín naná miíón. Ta ka'an ni'ínón noō takuáchí dí'í takí xí'ín ñañó'ó, xí'ín ñaxintóni vii, tát'on kí'o kéeón xí'ín kí'o kuálí miíón.

Di'a kánian koo ini yō kee yó xí'ín na kuáan

³ Ta koo inon chindeéon na kuáan, na kō iin kuii kaá ña nda'í na. ⁴ Tído na kuáan ió de'e o de'e ñání, ta yó'lo va kánian katí'a xi chindeé xí na ve'e xi tát'on kí'o kánian kee na kúu kuendá Jesús, dá nandió né'e xi ña maní noō na ve'e xi sa'á ña ni ñakuá'ano ñaá ná, chi ña yó'lo kían va'a, ña náta'an ini Ndios xiní na. ⁵ Ta na kuáan ndisa, na kō iin kuii kaá ña nda'í na, sav'a iin tó'ón mií Ndios kándéé iní na, ta xíka na ña maní noō ná, ta nduu ñoó ká'an na xí'ín ná. ⁶ Tído na kuáan ndéi kée ña kóni ñií ná, noón kúu na ni xí'í noō Ndios, va'ará takí na ndéi na. ⁷ Ta ka'andon choon yó'lo noō ná, dá kían ná o ní'í ñayuu ndi kían ka'an na sa'a ná. ⁸ Chi na kō xíto na kúu tá'an na, ví'í ka ri na ve'e mií ná, noón kúu na kō taó kuendá ña ndaa kándisa yó, ta ka'í cháa ka ví kée na o duú iin na kō kándisa.

⁹ Tá kua'on nachikodóon kuú dao ka na kuáan noō kandodó kuú na kuáan ndisa, dá kían chikodóon kuú na ió oni díko kuia chí noō, ña kúu ná iin na kuáan ni sa io iin tó'ón yí, ¹⁰ iin na xí'lo ndaa ñayuu kuendá sa'á ña kée na ña va'a, iin na ni ñakuá'ano va'a de'e, iin na sa ñatiin va'a ñayuu sa sáa ve'e na, iin na sa ñakata sa'a ñayuu Ndios, iin na miñan ndaa sa chindeé na ndó'o níō, iin na miñan ndaa kée ndidaá ka ni ña va'a xí'ín ñayuu xí'ín ná.

¹¹ Tído o sa chikodóon kuú na kuáan kuálí, dá chi kandeé va ña kóni mií ná xí'ín ná, ta o taó kuendá ta'on na to'on ni xí'lo na noō Cristo sa'á ña katoó tuku na tanda'a ná. ¹² Sa'á ñoó táj kuachi na sa'á ña ni xí'lo na to'on na noō Ndios, ta kō ní kée na ña. ¹³ Chi tá ná chikodóon kuú na kuáan kuálí, ta kúu katí'a na kandeí dúsá ná, sa'á ñoó kanoo na tá ve'e tá ve'e. Ta o duú ña yó'lo oon ni kee na, chi kanoo na xí'ín ña to'ón ná, ta chinee chituu kakuu na kanoo na ka'an na ña kō kánian ka'an na. ¹⁴ Sa'á ñoó ká'in ña va'a cháa ka ná tanda'a na kuáan kuálí, ta ná kandeí de'e na, ta ná koo ve'e mií ná dándáki na, dá ná dá'a ni ní'í ña xiní u'u ñaá ndi kean dátuu ñaáán. ¹⁵ Dá chi sa ni kankuei xoo va dao na kuáan kua'an na xoo ña u'u.

¹⁶ Tá ió iin na kuáan ve'e na kúu kuendá Jesús, dá kían kánian chindeé ñaá ná, dá kían ndadá cháa ni choon ná kandido ve'e ño'lo, dá ná kandeéán chindeéán na kuáan, na kō iin kuii chindeé ñaá.

¹⁷ Di'a kánian kee ndó xí'ín na sá'ano dándáki va'a noō ndo: koo ñañó'ó ndó noō ná, ta chindeé ndó na, tído koo cháa ka ñañó'ó ndó noō na sá'ano dána'a noō ndo, xí'ín na kásto'on xí'ín ndó sa'á to'on Ndios. ¹⁸ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios: “O sa taán ndo ñono

yu'ú chee tá sádi ri tirió, dá ná kuu keí ri chááán.” Ta kaá ta'anian di'a: “Mífan ndúsa kánian ni'í ra kéchóon ya'i ra.”

¹⁹ Ta o sa kándísón tá ká'an kuachi iin ñayuu sa'á iin na sá'ano né'e choon, chí kánian uu o oni kakuu ñayuu ka'an kuachi sa'a ná. ²⁰ Na kée kuachi, ta ko kóni na dánkoo naan, dá kían dánanón na noo ndidaá na kúu kuendá Jesús, dá ná yu'ú dao ka na kee na kuachi.

²¹ Ta noo mií tatá Ndios, xí'ín noo Jesucristo, xí'ín noo ángel ni kaxi Ndios, yu'u xí'o choon yó'o nooon ña koo inon ka'andon choon yó'o noo ndidaá ñayuu. Ná dá'a ni kandooón sa'a dao ñayuu. ²² O sa chínóón ndá'on diní ndi ndáa mií ní ñayuu, dá kí'on choon kane'e na, dá kían ná dá'a ni kandido nduúón kuachi xí'ín ná noo Ndios. Cho'on inon koo viion noo Ndios.

²³ O sa kó'o kaon takuí oon. Ko'o lú'u vino, dá ná ya'a ña kú'u tjión, chí tóo tóo nda'o kú'on.

²⁴ Ió dao ñayuu sa natuu va kuachi kée na tá ko ñá'a ví kasandaá kuu keyíko sa'a ná. Tído ió dao ka ñayuu, nda kuu keyíko sa'a vá ná, nda daá ví, dá natuu ndi'i kuachi ni kee na. ²⁵ Kí'o dión ta'ani natuu ña va'a kée ñayuu. Tá'an ña ko ñá'a natuu, o kúu ta'on koo de'é kuií ña, daí ña natuuan.

6

¹ Ndidaá na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, ná koo ini na koo ñañó'ó ná noo rá, dá kían ná dá'a ni ka'an ndava'a ñayuu sa'á kuu Ndios, ni sa'á to'on dána'a yo. ² Ta na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o kúu kuendá Jesús, ná o sa kénóo ñaá ná sa'á ña kúu rá kuendá Jesús. Di'a ná kechóon va'a cháá ka na noo rá, chí káva'a iin ra kúu kuendá Jesús sa'á ña kéchóon va'a na. Ta dión ta'ani kánian kee na sa'á ña kú'u ini na sa'a rá. Ta koo inon dána'on to'on yó'o noo ñayuu, ta ka'an ni'ínón noo ná ná kee na ña.

Kánian nata'an inio xí'ín ña xí'o ña ndaa kándísa yó noo yo

³ Ió dao taa dána'a dao ka ña'a, chí ko dána'a ndaa ra táto'on kua'an ña ndaa ni daná'a Jesucristo, na kúu sato'o yo. Ta ko dána'a ra ña ndaa, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá kandeé ná kee na ña kóni Ndios. ⁴ Dión kée ra, chí taa táyí nda'o kúu rá, ta ni ña'a ko ná'a rá, ta kátoó ra kava'a ra tandó'ó xí'ín to'on ká'an ra, ta kátoó ra naá tá'an ra xí'ín to'on. Ta sava'a ña ni'í na seídó'o ñaá kían kásá'a koo u'u ini na kée ra, ta nándaki tandó'ó tein na, ta ndéine'e tá'an na, ta nákani kuachi ini na kande'é sátá'an ná. ⁵ Dándichí tá'an taa yó'o sa'á ña kómí rá iin ñaxintóni maña, ta ni lú'u ña ndaa ko ná'a rá. Ta tiin ndaa ra ña ndaa kándísa yó ká'an ra, ta kí'o dión ní'í rá di'ón kekuíká rá mií rá. O sa káne'e tá'ón xí'ín rá.

⁶ Tído na kuíká nda'o kúu yó noo Ndios tá ndéi yó kée yó ña kóni na, ta náta'an ini yo noo ña xí'o na noo yo. ⁷ Dá chí ni iin tó'ón ña'a ko né'e yó ni kasáa yo ñayuu yó'o, ta ni iin tó'ón ña'a o kúu kane'e yó ko'o tá ni xí'i yo. ⁸ Sa'á ñoó tá ió ña'a kasá'an yó xí'ín ña'a kandixi yó, ná kadij inio. ⁹ Tído na ndúkú ña kuíká, noón kúu na kuei noo kuachi, ta natiin ñaá ña kini, chí kátoó kini na di'ón táto'on kée na ndeé to'on, ta dár'u'u nda'o ñaá, ta dánkoo nda'í ñaá, ta dánaá ñaá iin kuu. ¹⁰ Chí sa'á ña kátoó téi ñayuu kakomí ná di'ón, sa'á ñoó ndáki ndidaá ña kini ió ñayuu yó'o ini na. Ta kuá'a nda'o ñayuu ni kankuei xoo noo ña ndaa kándísa yó sa'á ña kátoó na di'ón. Ta kúu kuá'a nda'o tandó'ó ni ndo'o na, ta ni ndo'o nda'o níó ná sa'á ña ni kee na dión.

Kánian kandita ndaa yo xí'ín ña ndaa kándísa yó

¹¹ Tído yo'ó, ta kéchóon noo Ndios, kuino noo ndidaá ña kini yó'o, ta keeón ndino'o ña ndaa, ta kuiin toon xí'ín ña ndaa kándísa yó, kandeé ká'ano inon Jesús, ku'u inon sa'á ñayuu, kueé ní koo inon, ta nda'í koo inon. ¹² Ta ndi'i inon kechóon va'ón sa'á ña ndaa kándísa yó, ta tiin toon ña kataki chíchón noo mií Ndios, chí ni kana na yo'ó ña kían kataki chíchón tá ni ka'on xí'ín ndino'o inon noo kuá'a ñayuu ña mífan ndaa kuiión xoo Jesús.

¹³ Ta noo mií Ndios, na kedaá xí'ín ndidaá ña'a, dá takían, xí'ín noo Jesucristo, na ko ní yu'ú ka'an sa'a mií ná noo Pilato, sa'ándái choon nooon ¹⁴ ña koo inon keeón ndidaá kúu choon ni xí'o Ndios nooon, ta o sa yá'ón noo ká'an ña, ta ná dá'a ni kí'ón ña ka'an ndava'a

ñayuu sa'án nani kasandaá kuu nandió koo Jesucristo, na kúu sato'o yo, kasaa na. ¹⁵ Chi nandió koo na kasaa na tá ná kasandaá kuu ni kaa mií Ndios, na daá kuití kua'a ió, na né'e choon sa'a ndidaá kúu ña'a, na kúu rey noo ndidaá rey, na kúu sato'o noo ndidaá sato'o. ¹⁶ Ta iin tó'ón mií ná kúu na daá kuití ió, ta ió na noo náye'e ndaa, ta ko ín ta'on kuu natuu, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko ñá'a koni ñaa, ta ni iin tó'ón ná o kúu koni ñaa. Ta daá kuití ná natiin na ndidaá tá'an ñañó'ó, ta daá ná dándáki na ndidaá ña'a. Díón ná koo.

¹⁷ Ta ka'andon choon noo na kuiká ñayuu yó'o, ña kían ná dá'a ni kuryíí ná, ta ná dá'a ni kandeé iní na ña kuiká kómí ná, dá chi ña naá vá kíán. Sa'a ñoo va'a cháá ka noo ndá'a Ndios takí ná chikodó ndí'i na tandeé iní na, chi mií ná xí'o ndidaá kúu ña'a xínñó'ó yó, dá ndéi va'a yó. ¹⁸ Ta ka'andon choon noo ná ña kían ná kee na ña va'a, ta ná ndukú ná ña koo kuiká ná xí'ín ña va'a kée na. Ta ná chindeé ná ñayuu kúnda'í xí'ín ña ió noo ná, ta ná kemáni va'a ñaa ná. ¹⁹ Díón kánian kee na, dá kían koo kuiká ndisa na iin ka ñayuu vei chí noo, dá natiin na ña kataki chí chí ná.

Ña yó'o kúu choon noo ndí'i sa'ándá Pablo noo Timoteo

²⁰ Ká'ín xí'ón, Timoteo, ña koo inon kandaá va'ón choon ni ta'anda nooon, ta keeón ña. O sa koo inon kweídó'ón noo ndéi ñayuu ndátó'ón sa'a to'on ko choon, xí'ín na ndátó'ón sa'a ña chínani ná kúu ña ndichí ió ñayuu yó'o, chi ko ta'ón díón kíán. ²¹ Ta sa'a ña ni xí'o dao na mií ná ni ndátó'ón ná sa'a to'on yó'o, sa'a ñoo ni kankuei xoo na noo ña ndaa kándísa yó.

Ná koo ña maní xí'o Ndios xí'ín yo'ó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían kúú uú nì taa San Pablo nì sa'an noo Timoteo

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín Timoteo

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúúí iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo táto'on kí'o kóni míí Ndios, chí nì xí'o na to'on na noo yó ña nì yó ña kataki chíchí yó sa'á ña kándéé iní yó Cristo Jesús. ² Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín yo'ó, Timoteo, de'e maní míí. Míí tatá yó Ndios, xí'ín sato'o yó Jesucristo ná kee na ña maní xí'ín yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná kí'o na ña koo va'a inon.

Ná dá'a ni kaka'an noo yó dána'a yó sa'a Jesús

³ Náki'oi ndivé'e noo Ndios, na kéchón yu'u noo xí'ín iin ñaxintóni vii, táto'on sa kee na sa'ano ve'i, chí daá kuití ndíko'on inii yó'ó noo ká'ín xí'ín ná nduú ñoo. ⁴ Daá nda'í va ndísaa inii yó'ó, táto'on nda'í nì sakón tá nì keeí veí. Sa'á ñoo kóni kííí saai kande'í yó'ó, dá ná ndinoo inii xí'ín ña kádij inii. ⁵ Ta daá ñó'o inii ña ndino'o inon kándéé inon Jesús táto'on kí'o kándéé iní ñaá Loida, na kúú naná pa'on, xí'ín Eunice, na kúú naná mííon. Ta kátóni ndaa inii ña kí'o dión ta'ani kándéé iní ñaá mííon.

⁶ Sa'á ñoo ká'an nì'inii nooon ña ndino'o inon keeón choon nì xí'o Ndios nooon, chí kían táto'on iin ñó'o kéí, o sa kónón ña nda'o ña, di'a ndato cháá ka ná nakej ña. Chí choon yó'o nì nì'on noo Ndios tá nì chinóoi ndá'í dinon. ⁷ Chí kó ní xí'o Ndios iin espíritu, tá'an ña kédaa xí'ín yó, dá yu'ú yó. Di'a nì xí'o na Espíritu míí ná noo yó, dá kían ná koo ndeé cháá ka ini yó, ta ná ku'u ini sa'a sáta'an yó, ta ná kendísá'ano yó.

⁸ Ná dá'a ni kaka'an nooon dána'on noo ñayuu sa'a sato'o yó Jesús, ta o sa kaka'an nooon sa'á ña nákaa yu'u ve'e kaa sa'a ná. Di'a koo inon ná kí'ón mííon ndo'o naní nimon táto'on ndó'o yu'u sa'a to'on va'a sa'a Jesús dána'a yó, ta keeón ña xí'ín ndéé míí Ndios, ⁹ na nì dakáki ñaá, ta míí ná nì nakana ñaá keeá choon ij míí ná. Ta kó ní kée na dión xí'ín yó sa'a ña kée yó ña va'a. Di'a nì kee na xí'ín yó sa'á ña nì chikaa ini míí ná, xí'ín sa'á ña maní nì kee na xí'ín yó sa'á Cristo Jesús nda rá kó ñá'a kava'a ñayuu yó'o. ¹⁰ Tído nda viti nì na'a Ndios ña maní yó'o noo yó sa'á ña nì kii Jesucristo, na kúú na dákaki ñaá, ñayuu yó'o. Ta nì ditá ná choon né'e ña kédaa xí'ín ñayuu, dá xí'i na. Ta kí'o dión nì danátuu na noo yó ña kuu va kataki yó, ta ni kuú ka o kuú yó. Ta dión dándáki to'on va'a sa'a míí ná. ¹¹ Ta nì ta'anda choon nooí ña kían kasto'in sa'á to'on va'a yó'o, ña kakuui iin apóstol, dá kane'i ña, ta dána'i ña noo na kó kúú na Israel. ¹² Ta sa'a choon yó'o ndó'o níoi, tído kó xíka'an ta'on nooí, chí ná'á va'a míí yu'u ndá yoo kúú na kándísai, ta ió tandeé inii ña kándéé ná kandaá va'a na choon nì xí'o na nooí nda ná kasandaá kuú noo ndí'í.

¹³ Ta natiin toon to'on va'a nì daná'i nooon. Sa'á ñoo kuiin ndaa xí'ín ña kándéé inon Cristo Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu. ¹⁴ Ta kandaá va'ón ña ndaa nì xí'o Ndios nooon xí'ín ndéé xí'o na kúú Espíritu ij, na ió ini yó.

¹⁵ Ta sa ná'á va'ón ña ndidaá na ndéi chí kuendá Asia di'a nì dankoo ndava'a na yu'u, ta dao roón kúú Figelo xí'ín Hermógenes.

¹⁶ Ná ku'u ini sato'o yó Jesús sa'á na ve'e Onesíforo, dá chí kuá'á nda'o ta'ándá nì xí'o ra tandeé iní nooí, ta kó ní xíka'an noo rá koni ra yu'u, va'ará ndíko sa'í, ndíko ndá'í nákaaí ve'e kaa. ¹⁷ Dá chí tá nì kii ra ñoo Roma, nì ndí'i nda'o ini ra nì nandukú rá yu'u, ta kúú nì naní'i vá ñaá rá. ¹⁸ Ta nakí'o sato'o yó Jesús ña kían ku'u ini sato'o yó Ndios sa'a rá tá ná kasandaá kuú keyíko na sa'a yó. Ta sa ná'á va'a mííon ña nì chindeé nda'o ra yó ñoo Éfeso xaan.

2

Ndeé ná koo ini yó tá ndó'o yó tandó'o

¹ Ta yo'ó, de'e ló'o míí, cho'on inon kuiin tooón xí'ín ña maní nì kee Cristo Jesús sa'a yó. ² Ta sa ná'á va'a mííon to'on va'a nì daná'i noo kuá'á ñayuu. Ña yó'o koo inon dána'on

noó taa ndíta toon xí'ín ña ndaa kándísa yó, dá ná katí'a va'a ra dána'a ra ñá noo dao ka ñayuu. ³ Ta ndeé koo inon tá ndó'o nímōn sa'á ña kúúon táto'on iin soldado nákaa tixi ndá'a Jesucristo. ⁴ Dá chí kō ndí'i ta'on ini iin ra kúú soldado sa'á ña ndí'i ini ñayuu óon. Di'a ndí'i ini ra ña kían nata'an ini ta dándáki ñaá. ⁵ Ta dión ta'ani ndó'o ra chídáó tá'an, tá kō ní kéndaa ra noo taxí tá'an ra, dá kían o ní'i ta'on ra ña va'a, ña ní'i ra kándéé. ⁶ Ta dión ta'ani ndó'o iin ta kéchóon, dinñó'ó ka mií rá kánian natiin kui'i ní kana noñó'ó xíti ra. ⁷ Nakani va'a inon sa'á ña ní ka'in xí'ón, ta mií sato'o yo Jesús naki'o ña kandaá tá'í inon ndi dándáki ña.

⁸ Ndiko'on inon sa'a Jesucristo, ña kúú ná na ve'e rey David, ta ní natakí na tein na ní xi'í. Ta ña yó'o kúú to'on va'a dána'a yu'u. ⁹ Ta sa'a mií to'on va'a yó'o ndó'o namí nímaí, nda ve'e kaa sadí na yu'u, ta kátó ná sa'á táto'on kée na xí'ín iin ta kini. Tído to'on Ndios, o kúu ta'on kató náan, ta chikaa na ve'e kaa. ¹⁰ Sa'á ñoo xí'o ndeé vá inii ndó'i ndidaá vá ña'a sa'á ña kú'u inii sa'a ñayuu ní kaxi mií Ndios, dá ní'i ná ña kaxi na sa'á ña ní kee Cristo Jesús, dá koni na kandeí chíchí ná noo ndato náye'e ndaa.

¹¹ Ta miían ndaa kuiti to'on ndaa kían yó'o:

Tá ní nakí'o yó mií yó ní xi'í nduú yo xí'ín ná,
dá kían kataki chíchí yó xí'ín ná.

¹² Tá xí'o ndeé ini yo tein tandó'ó ndó'o yó,
dá kían koni yo dándáki nduú yo xí'ín ná.

Ta tá ní ndata yo sa'a ná,
dá kían ndata ta'ani na sa'a yo noo Ndios.

¹³ Ta va'ará kō kúú yó ñayuu ndaa,
daá kuití vá ín ndaa na xí'ín to'on ní xi'í na noo yo,
dá chí o kúu ta'on tuú ná noo ní ka'an na.

Kánian kakuu yó iin na kechóon va'a noo Ndios

¹⁴ Dándisaq inon ñayuu ndéi xaan sa'á to'on yó'o, ta noo mií sato'o yo Jesús ka'andon choon noo ná ña ná dá'a ní dándichí tá'an mií ná sa'á to'on kō ndáya'i, dá chí o chindeé ta'on ñaá. Di'a dátuu váan ñayuu ndéi seídó'an. ¹⁵ Cho'on inon kechóon va'ón, dá ná nata'an ini Ndios koni na yo'ó. Kakuuón iin ra kéchóon ndaa, iin ra kō xíka'an noo sa'a choon kée ra, chí dána'a ra táto'on kí'o káa rá ío ña ndaa. ¹⁶ Taó xóo miíón noo to'on kini xí'ín ña kō chóon, ña dána'a dao taa, dá chí ña yó'o kédaá xí'ín ñayuu, dá kuxiká cháá ka na noo Ndios, ¹⁷ ta kíán táto'on iin kue'e kaon xíka. Taa ñó'o tein ra dána'a ña yó'o kúú Himeneo xí'ín Fileto. ¹⁸ Taa yó'o kúú ra ní ndañó'ó noo to'on ndaa, dá chí ká'an ra ña sa ní natakí va ñayuu ní xi'í, ta kándéé rá nadaká rá ñaxintóni dao ka ñayuu noo to'on ndaa kándísa yó. ¹⁹ Tído ña ndaa ní chiná'a Ndios kíán táto'on iin sa'a vé'e toon kándu'u, ta noo miíán tándaá to'on ká'an di'a: “Ná'á vá sato'o yo Ndios ndá yoo kúú ñayuu na.” Ta kaá ta'anian: “Ndidaá na nákoní ña kúú ná kuendá Cristo kánian dánkoo ndí'i na kuachi kée na.”

²⁰ Ta sa ná'á va'a yó ña iin ve'e kuiká, kō kómí ta'on na sava'a ña'a ní kava'a xí'ín oro xí'ín plata, chí ío ta'ani ña'a ní kava'a xí'ín yíto xí'ín ñó'o noo ná. Ña va'a ñoo kían ío choon kéchóon na xí'ín ñañó'ó. Ta ña nóo ñoo, ndá choon kúú mií vá kéchóon na ña. ²¹ Ta kí'o dión ta'ani, tá ná taó xóo yó mií yó noo to'on kō chóon dána'a taa ñoo, dá kakuu yó táto'on iin ña'a ndáya'i xí'o ñañó'ó noo sato'o yo Jesús, xí'ín iin ña'a vii, xí'ín iin ña'a ío choon noo ná, dá koo nduu yo kee yó ndidaá ña va'a.

²² Kuino noo ña kō vá'a kátoó takuáchí tákí kée xi. Ta tiin kí ña ndaa, ta kandeé ká'ano inon Jesús, ta ku'u inon sa'a dao ka ñayuu, ta koo va'ón xí'ín ná. Ta ndidaá ña yó'o ndí'i inon keeón xí'ín dao ka na ndino'o ini ká'an xí'ín sato'o yo Jesús. ²³ Ta o sa chíneeón miíón noo ndéi ñayuu ndató'ón kuachi sa'a to'on kō chóon, sa'a to'on kō ndáya'i, chí sa ná'á vóon ña ñoo kédaá xí'ín ñayuu, dá kasá'á ná dár'u'u tá'an na. ²⁴ Dá chí iin na kéchóon noo sato'o yo Jesús, kō kánian kakuu na iin na kátoó tandó'ó. Di'a kánian koo va'a ini na xí'ín ndidaá ñayuu, ta kánian koo tí'a na dána'a na, ta kánian ndeé koo ini na.

²⁵ Ta kánian koo tí'a na ka'an ní'ini na noo ñayuu naá xí'ín ná, ta kánian kee na ña xí'ín ña

nda'í ío ini nā, chí ndá ndi kuu konó vá Ndios ñā kíān nandikó iní ñayuu ñoo sa'á kuāchi kée na, dá koni nā kandaā ini nā ñā ndaa, ²⁶ dá yaa nā noo ndadí ni'ini na tixi ndá'a ñā u'u, chí ñó'o na kée na ñā kóniān.

3

Di'a kee tā kini tein kuū noo ndí'í

¹ Kánian kana'ón ñā tein kuū noo ndí'í, dá koo nda'o tándó'ó. ² Dá chí kandeí ñayuu nakani ini sav'a sa'a mií vá ná, xí'ín nā katoó dī'ón, xí'ín nā ka'an táyíí, xí'ín nā ío táyíí ini, xí'ín nā ka'an ndava'a sa'a Ndios, xí'ín nā kō koni kueídó'o tatá xí'ín naná, xí'ín nā kōo ndivé'e noo, xí'ín nā o kékuendá sa'á ñā'a Ndios, ³ xí'ín nā o kú'u ini sa'a dao ka ñayuu, xí'ín nā o kí'o ká'ano ini, xí'ín nā kava'a ñā to'ón, xí'ín nā o kándéé chituu mií, xí'ín nā tondó, xí'ín nā kuñó'ó ñā va'a, ⁴ xí'ín nā dikó nā né'e tá'an va'a xí'ín ná, xí'ín nā chindaa noo, xí'ín nā chindaya'i mií, xí'ín nā ndukú ñā kóni mií ná o duu ñā kóni Ndios. ⁵ Ta kee na mií ná ñā kúu ná ñayuu kée ñā kóni Ndios, tído xí'ín ñā kee na na'a nā mií ná ñā kō kándísa na ndéé Ndios. O sa kí'ín tá'ón xí'ín ñayuu kée dión.

⁶ Ta dao taa kée dión kúu rā koku'u dao ve'e, ta kándéé rá dándá'í rā nā ñá'a vitá ini, nā ndído kuá'á kuāchi, chí ñó'o na tixi ndá'a ñā kini kóni mií ná. ⁷ Ta daá kuití vá dakuá'a na, tído ni kuū tā'ón o kásandaā nā katóni ini nā ñā ndaa.

⁸ Tá sa ná'á, Janes xí'ín Jambres ni nakuíta ni xió né'e tá'an ra xí'ín Moisés. Dión ta'ani kée taa kini yó'o xió né'e tá'an ra xí'ín ñā ndaa kándísa yó, chí ñaxintóni kini va kómí rá, ta ni ndañó'ó rá noo ñā ndaa kándísa yó. ⁹ Tído yachi vá kuei ra, dá chí yachi vá kandaā ini ñayuu ñā kúu rá taa ndéé to'on tát'o'n ni ndo'o taa ni naá xí'ín Moisés.

¹⁰ Tído sa ná'á miíón ndá sa'a dána'a yu'u, ta ni xinon tát'o'n kí'o kée yu'u xí'ín ñayuu, ta ná'ón ndí kíān ni chíkaa inij keei, ta ni xinon tát'o'n kí'o kée yu'u kándéé ká'ano inij Jesús, ta sa ná'ón ñā kueé ío inij, ta ni xinon ñā kú'u inij sa'a dao ka ñayuu, ta ná'ón ñā xí'o ndéé inij noo ndidaá ñā'a, ¹¹ ta ni xinon ñā ni kendava'a ñayuu xí'ín yu'u sa'a Ndios, ta ni xinon ñā ni ndo'o nda'o nímaí. Ta ná'ón ñā ni ndo'i ñoo Antioquía, ñoo Iconio, ñoo Listra viti. Ta noo ndidaá ñā ni ndo'i, ni chindeé nda'o ñaá sato'o yo Jesús. ¹² Sa'á ñoo ndi ndáa miíó nā kóni kuita ndaa xí'ín Cristo Jesús, ndo'o nda'o níó ná kee ñayuu kō kándísa. ¹³ Tído iin rá iin kuū kuū, ndúkini cháá ka tā kini xí'ín tā to'ón kua'an rā, ta dándá'í rā ñayuu, ta dándá'í tá'an mií rá.

¹⁴ Tído yo'ó, kua'án kuiin toon xí'ín ñā ndaa ni dakuá'ón, chí sa ná'á vá miíón ñā kíān ñā ndaa, ta ná'á ta'ánón ndá yoo ni daná'a ñā nooon. ¹⁵ Chí nda rá ni sa kuuón iin tayíí ló'o, nda daá vá ná'ón ndí dána'a tuti ij Ndios, ta sa'a miíán kandaā inon ñā kākí yó sa'a ñā kándéé iní yo Cristo Jesús. ¹⁶ Chí mií vá Ndios ni datóon ñaxintóni dao taa, dá ni taa ra ndidaá to'on tándaa noo tuti ij ná. Ta to'on yó'o kíān va'an dána'aan noo ñayuu, va'an kuió né'an nā, va'an ná chikani ndaaan ná, va'an dakuá'anoan nā, dá ná kee na ñā ndaa, ¹⁷ dá xinkuei ñayuu Ndios kakuu na tát'o'n kí'o kóni Ndios, dá katí'a na kee na ndidaá ñā va'a.

4

Ndi'i inon dána'on to'on Ndios noo ñayuu

¹ Ta noo Ndios xí'ín noo sato'o yo Jesucristo, nā keyíko sa'á nā ndéi takí xí'ín sa'á nā ni xi'í tá nandíó kōo tuku na ñayuú yó'o dándáki na, ta noo nā yó'o sa'ándáí choon nooon ñā ² koo inon dána'on to'on Ndios. Ta daá kuití koo nduūon dána'on ñā nani nónó o kō nónó. Dáxiño inon ñayuu, ta dánanón nā, ta ka'an ni'ínón noo ná xí'ín ñā kueé ío inon, ta dána'on noo ná to'on ndaa kándísa yó. ³ Chí vei kuū o kándía ka ñayuu kueídó'o na ñā ndaa dána'a yo, chí sa'á ñā katoó nā kueídó'o na dao ka to'on, sa'á ñoo ndukú ná kua'a tā to'ón dána'a noo ná, tá'an rā dána'a ñā nata'an ini mií ná kueídó'o na. ⁴ Ta kedó'ó ná mií ná noo ñā ndaa dána'a yo, dá natiin va'a na cuento to'ón. ⁵ Tído yo'ó, kaño'o tá'í inon, ndéé koo inon tá ndó'ón tándó'ó, ndi'i inon dána'on to'on va'a ñā ká'an sa'a Jesús, ta dáxinkoo va'ón xí'ín choon ni ni'ón noo Ndios.

⁶ Dión koo inon keeón, dá ch̄i sā ió va yu'u ñā kuui sa'ā Ndios, ch̄i sā nī kuyati va hora ñā k̄ian kuui d̄ankooi ñayuú yó'o. ⁷ Sā nī kechóoin noō Ndios x̄i'ín ndidaá ndééi. Nī k̄ankono va'i, tā nī x̄inkooi ndā noō nī chiná'ā Ndios, tā nī sā iin ndaāi x̄i'ín ñā ndaā kándisa yó. ⁸ Tā viti sā ió nduu va iin corona natiin yu'u, tá'an ñā ni'í nā kúu nā ndaā, ñā k̄ian k̄i'o nā kúu sato'o yō noō yú'u tá ná kasandaá kuu dáá, ch̄i kúu ná iin nā k̄eyíkō ndaā. Tā ō duú noō iin tó'ón yu'u k̄i'o naan, ch̄i k̄i'o ta'ani naan noō ndidaá kā nā ndáti k̄i kasaā nā.

Yó'o x̄i'kā Pablo iin ñā man̄i noō Timoteo

⁹ Yach̄i koo inon kii'ón kande'ón yu'u. ¹⁰ Dá ch̄i nī d̄ankoo ndava'ā va Demas yu'u, ch̄i kátoó nda'o ra ñā ió ñayuú yó'o, sa'ā ñoó nī kee ra kua'an rā ñoo Tesalónica. Tā Crescente nī ki'in kua'an chí kuendá Galacia di'a, tā Tito nī ki'in kua'an chí kuendá Dalmacia. ¹¹ Sava'ā iin tó'ón Lucas vá kúu nā nī kandoo ió x̄i'ín yu'u. Sa'ā ñoó nakuaka Marcos kandakón kisón, dá ch̄i x̄inñó'í x̄i noō chóon. ¹² Tā Tíquico nī tanda'í kosā ñoo Éfeso. ¹³ Tá vasón, dá kane'ón kotói, tá'an ñā nī d̄ankooi ñoo Troas noō kúu ve'e Carpo, tā kane'e ta'ánón libroj, tā ō sā nándodóon kane'ón libro ñi'í kisón.

¹⁴ Alejandro, tā kéchóon x̄i'ín kāa, kua'ā nda'o ña'ā k̄ini nī kee ra x̄i'ín yu'u. Tído sato'o yō Jesús ná chiya'i ra sa'ā iin rá iin ñā k̄ini nī kee ra x̄i'ín. ¹⁵ Sa'ā ñoó kandaan mi'ón noō rá, ch̄i x̄ini u'u nda'o ra to'on va'ā dána'ā yō.

¹⁶ Tá nī ch̄indeéi mi'í noō tā né'e choon ta'ándá mi'í noō, kō iin ta'on ní sā iin x̄i'ín yu'u. Ndidaá vá rá nī d̄ankoo mi'í ñaá. Tído ná dá'a ni taó kuendá Ndios ñā nī kee ra. ¹⁷ Tído nī sā iin va mi'í sato'o yō Jesús x̄i'ín yu'u, tā nī x̄i'o na ndééi, sa'ā ñoó nī kandeéi nī daná'i to'on va'a, dá nī seídó'o ndidaá nā kō kúu nā Israel sa'ā Jesús. Tā dión nī kuu, dá nī k̄aki yu'u, dá kō ní x̄i'ii yú'u ndika'a. ¹⁸ Tā ch̄indeé vá sato'o yō Jesús yu'u noō ndidaá ñā k̄ini kóni ñayuú kee na x̄i'ín, dá kandaka na yu'u ndā kuu ná kasandaái noō ió nā dándáki na. Tā daá kuití ná natiin na ndidaá tá'an ñāñó'ó. Dión ná koo.

X̄i'ín ndisá'án yó'o dándi'i Pablo ñā k̄a'an nā x̄i'ín Timoteo

¹⁹ Ká'on ndisá'án x̄i'ín Prisca x̄i'ín Aquila, x̄i'ín nā ve'e Onesíforo. ²⁰ Nī kandoo va Erasto ñoo Corinto, tā nī d̄ankoo yu'u Trófimo ñoo Mileto, ch̄i kú'u va ra. ²¹ Tā koo inon kisón tá kō ña'ā kasá'ā yō vixi. Tā ká'an Eubulo ndisá'án x̄i'ón, x̄i'ín Pudente, x̄i'ín Lino, x̄i'ín Claudia viti x̄i'ín dao kā nā kúu kuendá Jesús ndéi yó'o.

²² Ná kuiin Jesucristo, nā kúu sato'o yō, x̄i'ón. Ná koo ñā man̄i x̄i'o na x̄i'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noo Tito

Ká'an Pablo ndisá'an xí'in Tito

¹ Yu'u kúu Pablo, na kéchóon noo Ndios, ta kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, dá ná kasandaá ñayuu ni kaxi Ndios kandeé ká'ano iní na Jesús, ta kasandaá ta'ani na kana'á ná to'on ndaa sa'a mií ná, dá ná kandeé ná kee na táto'on ki'o kóni Ndios, ² ta ná koo tandeé iní na ña iin kuu koni na kataki chíchí ná. Ta mií vá Ndios ni xi'o to'on na ña koo dión ndá rá kó ñá'a kasá'a ñayuu yó'o, ta kó ká'an to'on ta'on na. ³ Dá tá ni kasandaá kuu ni chikaá ini mií Ndios, dá ni na'a na to'on ndaa sa'a mií ná. Ta ni ta'anda choon nooí ña dána'i ná noo ñayuu ni kee mií Ndios, na dáka'ki ñaá.

⁴ Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in yo'ó, Tito. Ta miían ndaa kuiti kúuón táto'on de'i sa'á ña kándéé inon Jesús. Mií tatá yo Ndios xí'in sato'o yo Jesucristo, na dáka'ki ñaá, ná kee ña maní xí'in yo'ó, ta ná ku'u ini na sa'on, ta ná ki'o na ña koo va'a inon.

Di'a kánian kee ta sá'ano xí'in ra ká'an kane'e choon noo na kúu kuendá Jesús

⁵ Ni dankoo yu'u yo'ó yúku iin ini taño'o naní Creta, dá ndeyikon choon noo na kúu kuendá Jesús xa'an, dá ki'ón choon noo ra sá'ano, dá ná kandita ra noo na kúu kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo xa'an táto'on ki'o ni sa'ándái choon nooon. ⁶ Tído ná kakuu ra iin taa kéndisá'ano noo ñayuu, ta ná kakuu ra yí iin tó'ón ñá'a, ta de'e ra ná kakuu ta kándisa Jesús. Ná dá'a ni ka'an ñayuu ña kúu xí takuáchí kini, o takuáchí koó ñaño'ó.

⁷ Dá chi miían kánian kéndisá'ano iin ra ndáka na kúu kuendá Jesús, chi noo mií Ndios ni natiin ra choon yo'ó. Kó kánian kakuu ra ra ndeé to'on, ni ra yachi karyíi, ni ra kátoó ko'o, ni ra kátoó tandó'ó, ni ra kée sa'a di'ón maña. ⁸ Di'a kánian kakuu ra iin taa natiin va'a ñayuu ve'e ra, iin ra kátoó kée ña va'a, iin taa ñó'o ndi'i ini, iin ra kéndaa, iin ra káa vii noo Ndios, iin ra kándéé chituu mií noo ña kini. ⁹ Ta kánian kuiin toon ra xí'in to'on ndaa táto'on ki'o ni ñakuá'a ra, dá ná katí'a ra ka'an ni'ini ra táto'on dándáki ña ndaa sa'a Ndios, dá ná katí'a ra kadi ra yú'u na kátoó dátuu ñaá.

¹⁰ Dá chi ndéi kua'á nda'o taa ndeé to'on, ta kátoó ra dána'a ra to'on kó chón, ta kóni ra dándá'í ra na kúu kuendá Jesús. Ta ra kée cháá ka dión kúu ra ká'an ña kánian ta'anda ñíi ra kúu kuendá Jesús. ¹¹ Ta miían kánian kadi yo yú'u rá, dá chi xionoo ra nádaká rá ñaxintóni ñayuu iin rá iin ve'e xí'in ña kó kánian dána'a ra, chi kée ra sa'a di'ón maña. ¹² Ta iin de'e ñoo mií vá Creta xa'an ni taa sa'a ña kée taa ñoo ra, chi di'a kua'an ña ni taa ra: “Daá ta to'ón nda'o kúu ra ñoo Creta, ta kúu rá ta nde'é, ta kúu rá ta dusa, ta kiti nda'o kúu rá.” ¹³ Ta ndaa va ká'an ra, xiní yu'u. Sa'á ñoo koo inon dánani va'a chááon ra kée dión xa'an, dá ná kandita ndaa ra xí'in ña ndaa kándisa yó, ¹⁴ dá kían ná dá'a ka ni kekuendá ra cuento to'ón ni kava'a dao ta Judío, ta ná o kékuendá ka ra choon sa'ándá taa ni kexoo noo ña ndaa sa'á Ndios. ¹⁵ Ndidaá vá ña'a kúu ña'a vii noo na kómí iin nío vii. Tído noo na kómí iin nío yakó xí'in na kó xín kándisa Jesús, ndidaá vá ña'a kúu ña'a yakó noo ná, dá chi ndino'o ña kini nákaní ini na, ta yakó nda'o ñaxintóni ná. ¹⁶ Kaá ra ña ná'á rá Ndios, tído xí'in ña kée ra ná'a ra mií rá ña kúu rá ta to'ón, dá chi kúu rá ta tikíni, ta kúu rá taa ndeé to'on, ta ni lú'u ña va'a kó kándéé rá kée ra.

2

Ta koo inon dána'on táto'on káa rá ió ña ndaa kándisa yó

¹ Tído yo'ó, kua'an yo'ó ndi'i inon dána'on táto'on káa rá ió ña ndaa kándisa yó. ² Koo inon dána'on noo ta sava'a ña ná kaño'o ini ra noo ña'a kée ra, ta ná koo ndisá'ano ini ra, ta ná kéndisá'ano ra, ná kuita ndaa ra xí'in ña ndaa kándisa yó, ná ku'u ini ra sa'a dao ka ñayuu, ta kueé ni ná koo ini ra. ³ Dión ta'ani ná koo ini na ñá'a sava'a, ná koo ndisá'ano ini na. Ná dá'a ni kanoo na kava'a na ña to'ón, ta ná dá'a ni kakuu na na kátoó ko'o. Ndino'o ña va'a ná koo ini na dána'a na ⁴ noo na ñá'a kualí, dá ná katí'a na koni na yí ná xí'in de'e kualí na, ⁵ dá ná kaño'o ini na noo ña kée na, dá ná kakuu na iin na ñá'a kéndisá'ano, dá

ná katí'a na kandaa va'a na ve'e na, dá ná koo va'a ini na, dá ná kaño'o toon na tixi ndá'a yíi ná, dá kían ná dá'a ni ní'i ñayuu ndí kían ka'an ndava'a na sa'a to'on Ndios.

⁶ Ta koo ta'ani inon ka'an ni'ínón noo takuáchí yíi ña kían ná koo ini xi kaño'o ini xi noó ña kée xi. ⁷ Ta chikani miíón ña kían keva'ón noo ndidaá ña'a kéeón, dá ná katí'a xi keva'a xi. Ta noo dána'on, koo inon dána'a ndaaon, ta dána'on xí'ín ñañó'ó, ⁸ ta dána'on xí'ín to'on ndaa, dá kían ná dá'a ni ní'i ñayuu ña ka'an ndava'a na sa'on, dá ná kaka'an noó na xiní u'u ñaá sa'a ña ko ní'i ná ndí kían ka'an kini na sa'a yo.

⁹ Ta ka'an ni'ínón noó na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o ña ná kueídó'o ñaá ná, ta ná ndukú ná ña nata'an ini ra. Ná dá'a ni ndane'e yú'u ná noo rá, ¹⁰ ta ná dá'a ni koo kue'é noo ndá'a ná. Di'a ná kendaá na ndidaá choon tá'andá noo ná, dá kían xí'ín ña kée na, ná chindaya'i ñayuu ña ndaa sa'a Ndios, na dákaki ñaá.

¹¹ Dá chí ni na'a túu Ndios ña maní ni kee na xí'ín ñayuu, dá ni'i ndidaá ná ndi kee na káki na. ¹² Ta ña maní yó'o kásto'on xí'ín yó ña kánian dánkoo yó ndidaá ña kini xí'ín ña kátoó na kúu kuendá ñayuu yó'o kee na. Ta kásto'on ta'anian xí'ín yó ña kánian kaño'o inio noó ña kée yó, ta kandeí ndísá'ano yó, ta kandeí yó kee yó ña kóni Ndios. ¹³ Kí'o dión ná kee yó nani ndéi yó ndáti yó tandéé ini ndato kua'an, chí ndáti yó ndato náye'e noo nandió koo Jesucristo, na kúu Ndios ká'ano, na dákaki ñaá, kasaá na. ¹⁴ Chí ni nakí'o na mií ná ni xi'i na sa'a yó, dá ni kuu ni taó xóo na yó tixi ndá'a ndidaá ña kini. Ta ni nduyii ná yó, dá ni nduu yó ñayuu mií ná, dá ná ndí'i ini yo kee yó ña va'a. ¹⁵ Dión koo inon dána'on noó na kúu kuendá Jesús, ta ka'an ni'ínón noo ná. Ta xí'ín choon né'ón koo inon dánanón na ko vá'a kée, ta ni iin tó'ón ñayuu o sa kónó kenóo na yo'ó.

3

Ni dandóo Ndios kuachi yó sa'a ña kándéé iní yo Jesús

¹ Dándusaá inon na kúu kuendá Jesús ña kánian koo ñañó'ó ná noó ta né'e choon xí'ín ra dándáki ñaá. Ná kueídó'o ñaá ná, ta daá kuití ná kandeí nduu na kee na ña va'a. ² Ta ná dá'a ni koo ini na ka'an u'u na sa'a ni iin ñayuu, ta ná dá'a ni katoó na tandó'ó. Di'a va'a ná koo ini na, ta nda'í ná koo ini na xí'ín ndidaá ñayuu. ³ Dá chí tá sa na'a sa kuu yó ñayuu ndeé to'on, xí'ín ñayuu do'ó, ta sa xionoo ndava'a yó, ta sa ño'o yó tixi ndá'a ndidaá ña kini sa kátoó mií yó xí'ín ña kini sa koni ñíi yo. Ta ni sa kuu yó ñayuu xíxi ini, xí'ín ñayuu u'u ini. Sa ndukú yó ña kían koni u'u ñaá ñayuu, ta sa xini u'u tá'an yó xí'ín dao ka na. ⁴ Tído iin kuu ni na'a Ndios, na dákaki ñaá, ña va'a ini na, ta ni na'a na ña kú'u ini na sa'a yo, ⁵ dá ni dákaki ñaá ná. Tído ko ní dákaki na yó sa'a ña ni kee yó ña va'a. Di'a ni dákaki na yó chí ni ku'u ini na sa'a yo. Chí ni dandóo na kuachi yó, dá ni nakaki saá yo, ta Espíritu ii mií ná kúu na ni ndee saá ñaá, ⁶ chí ni dakútí Ndios níyo yo xí'ín Espíritu ii mií ná sa'a ña ni kee Jesucristo, na dákaki ñaá. ⁷ Dión ni kee na, sa'a ñoó ni kandoo vii yo noo Ndios sa'a ña maní ni kee mií ná sa'a yo, dá ná kuu natiin yó noó tatá yo Ndios ña kataki chíchí yó, chí ña yó'o kúu tandéé iní ió noo yo.

⁸ Ndino'o ña ndaa kían ká'in xí'ón, sa'a ñoó xíkai nooon ña ndundééón dána'on ña, dá ná ndí'i ini na kándísa Ndios kee na ña va'a, chí ña va'a nda'o kían, ta chindeéán ñayuu tá ná kee na ña. ⁹ Ta ná dá'a ni ndató'ón xí'ín ñayuu sa'a to'on ko chóon, ta o sa ndátó'ón xí'ín ná sa'a ndá tixi ni kii iin rá iin na sá'ano. Ta ná dá'a ni chidáo tá'ón xí'ín ná xí'ín to'on, ta o sa dándichí tá'ón xí'ín ná sa'a ley Moisés, dá chí ko ndáya'i ña kee yó dión, ta o chindeé tá'an vaan yó.

¹⁰ Tá nákaa iin ra sa'ándá tá'an ñayuu noó náataka ndo xaán, dá kían dánanón ra iin ta'ándá, uu ta'ándá. Tá ko seídó'o ra ña ká'on, dá kían taó rá ná ko'on ra, ¹¹ ta kana'ón ña ni kana xoo va ra noó ña ndaa, ta sa'a kuachi kée vá rá ni kedaá xí'ín rá, sa'a ñoó ni ndo'o ra dión.

Di'a kánian kee mií Tito, kaá Pablo

¹² Tá ni tanda'í Artemas o Tíquico kosaa ra noó nákaaon xaán, dá kían koo inon saon ni'on yu'u ndá ñoo Nicópolis, dá chí ni chikaa ini ña ñoó kooi yoó vixi. ¹³ Ta koo inon chindeéón Zenas, tá'an ra ná'a ley, xí'ín Apolos, ta kí'ón ña'a xínñó'ó rá noó ko'on ra dána'a ra, dá kían ni iin ña'a ná o kamaní noo rá. ¹⁴ Ta dána'on noó na kúu kuendá yo ña

nakí'o na mií ná kee na ña va'a, ta ná chindeé ná na kámani ña'a noo, dá ná kakuu na iin na kéchóon va'a noo Ndios.

Xí'ín ndisá'án yó'o dánd'i Pablo ña ká'an na xí'ín Tito

¹⁵ Ndidaá vá na ndéi xí'ín yu'ú yó'o ká'an ndisá'án xí'ón. Ta ka'an yo'ó ndisá'án xí'ín na kándísa dáó xí'ín yó ndéi xa'an, tá'an na kú'ú ini sa'á ndu'ú.

Ná koo ña maní xí'o Ndios xí'ín iin rá iin ndó. Díón ná koo.

To'on yó'o kían ni taa San Pablo ni sa'an noo Filemón

Ká'an Pablo ndisá'an xí'ín Filemón

¹ Yu'u kúu Pablo, ta nákaaj ve'e kaa sa'á ña dána'i to'on Jesucristo. Ta yu'u xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'an xí'ín míí ní, ñani maní Filemón, chí míí ní kúu na kéchóon dáó xí'ín ndu'u, ² ta ká'an ta'ani ndu ndisá'an xí'ín kí'o maní yo naní Apia, xí'ín ñani yo Arquipo, na chindeé tá'an xí'ín yó sa'á to'on Jesús, ta ká'an ta'ani ndu ndisá'an xí'ín na kúu kuendá Jesús náta ve'e ní. ³ Ta míí tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña maní xí'ín ndo'ó, ta ná kí'o na ña koo va'a ini ndo.

Kándéé ká'ano iní Filemón Jesús, ta kú'u ini na sa'a dao ka ñayuu

⁴ Ta náki'oi ndivé'e noo Ndios, chí daá kuití ndíko'on iní míí ní noo ká'in xí'ín ná, ⁵ dá chí kándaá iní ña kóni ní sato'o yo Jesús, ta kándéé ká'ano iní ñaá ní, ta kú'u ta'ani iní ní sa'a ndidaá ñayuu Ndios. ⁶ Ta sa'á ña iin ni nduu ní xí'ín ndu'u sa'á ña kándéé iní ní Jesús, sa'á ñoó xíka ndu noo Ndios ña kándaá iní ní sa'a ndidaá ña va'a ió noo ní sa'á ña kúu ní kuendá Cristo Jesús. ⁷ Kádii nda'o iní, ta ni ndundeé cháa ka iní tá ni kándaá iní ña kú'u nda'o iní ní sa'a dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá chí sa'a míí ní, ñani míí, ni naní'i iní cháa ka ñayuu Ndios tandeé iní.

Yó'o xíka Pablo iin ña maní noo Filemón

⁸ Ta sa'á ña dión kían, sa'á ñoó va'ará ió choon ni xí'o míí Cristo nooí ña ka'andai choon noo ní tát'on kánian kee ní, ⁹ tído di'a xíkaj ña maní noo ní sa'á ña kú'u ini sa'a sátá'an yó. Ta yu'u kúu Pablo, na ká'an xí'ín ní, ta kúu iin na sava'a, ta nákaaj yu'u ve'e kaa sa'á ña dána'i sa'á to'on Jesucristo. ¹⁰ Xíkaj ña maní noo ní sa'a Onésimo, chí kúu rá tát'on iin de'e ni ní'i noo nákaaj ve'e kaa yó'o sa'á ña kándéé iní ra Jesús. ¹¹ Chí di'a iin ta ko chóon ni sa'á kuu ra noo ní tá sata, tído viti kían kúu rá iin ta ió choon noo míí ní xí'ín noo yú'u.

¹² Ta ko'in chinda'í ra nasaa ra noo ní, tído kóni ña natiin va'a ní ra, chí tát'on ndó'i xí'ín nímaí, kí'o dión ndó'i xí'ín rá. ¹³ Kóni ña koo ra yó'o xí'ín, dá chindeé rá yu'u kuiin ra to'on noo míí ní, chí nákaaj ve'e kaa yó'o sa'á ña dána'i to'on va'a Jesús. ¹⁴ Tído o kée ta'on yu'u dión, chí ko ñá'a ta'on nachina'í míí ní. Ko kóni kendúsaj xí'ín ní kee ní ña maní yó'o, chí kóni ña ná kakuuan tát'on kí'o kóni míí ní.

¹⁵ Dá chí ndá ndi kuu ni sonó Ndios ña ni kuxoo ra cháa tiempo noo ní, dá viti kían nandió ko ra kosaa ra koo chíchí rá xí'ín ní. ¹⁶ Ta viti natiin va'a ní ra, chí kúu rá iin ta ndáya'i cháa ka o duú iin ra nákaaj tixi ndá'a ní, chí viti kúu rá iin ñani maní yo. Kúu rá iin ta ndáya'i noo yú'u, tído ndáya'i cháa ka ra noo míí ní sa'á ña koni kuáchí tuku ra noo ní, xí'ín sa'á ña ni nduu ra iin ñani ní sa'á ña kúu rá kuendá sato'o yo Jesús.

¹⁷ Sa'á ñoó, tá miíjan ndaa nákoní ní ña né'e tá'an va'a ní xí'ín yu'u, dá kían natiin va'a ní ra, ta kee ní kuendá ña míí yu'u kúu rá. ¹⁸ Tá ndá ña'a ni ya'a ra ni kee ra xí'ín ní, o tá táj ra noo ní, dá kían nachi'i níjan kuendá yu'u. ¹⁹ Yu'u kúu Pablo, ta xí'ín ndá'a mií táai to'on yó'o kosaaan noo ní. Yu'u chiya'i noo ní, va'ará di'a kuu kaaj xí'ín ní ña táj ní sa'a míí ní noo. ²⁰ Sa'á ñoó, ñani míí, ió tandeé iní xí'ín ní ña kee ní ña maní yó'o sa'á ña kúu yó kuendá sato'o yo Jesús, ta kí'o ta'ani ní tandeé iní sa'á ña kúu ñani kuendá Jesús.

²¹ Ta ni taai tuti yó'o kosaa noo ní, chí kándéé ká'ano iní ña kúeídó'o ní yu'u. Ta sa ná'a vái ña va'a cháa ka kee ní noo ña ká'in xí'ín ní. ²² Ta kóni ta'anii ña kenduu ndo noo kooi, dá chí kándéé iní ña xinkoo ña xíka ndo noo Ndios, dá kí'o na ña saaj noo ndéi ndó xaan.

Ká'an ta'ani dao ka na kúu kuendá Jesús ndisá'an xí'ín Filemón

²³ Ta ká'an ñani yo Epafra ndisá'an xí'ín ní. Na yó'o kúu na nákaaj nduú xí'ín yu'u ve'e kaa sa'á ña dána'a na sa'a Cristo Jesús. ²⁴ Ta ká'an ta'ani Marcos, xí'ín Aristarco, xí'ín

Demas, xí'ín Lucas ndisá'án xí'ín ní. Na yó'o ta'ani kúú na chindeé tá'an xí'ín yu'ü noo choon Ndios. ²⁵ Ná koo ña maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Díon ná koo.

To'on yó'o kíān kua'an noó nā Israel kúú kuendá Jesús

Ká'an Ndios xí'ín yó xí'ín yú'u de'e na

¹ Kua'á nda'o ta'ándá nī sá ká'an Ndios xí'ín nā sá'ano ve'e yó tá sata, ta noó kua'á nda'o ña'a nī sá kechóon na profeta nā sá kasto'on na xí'ín ñayuu ñoó. ² Tído tein kuú noó ndi'i yó'o kéchóon na de'e mií ná, dá ka'an nā xí'ín yó, ta de'e na kúú nā nī natiin ña kakuu na sato'o noó ndidaá ña'a, ta xí'ín ndá'a de'e na nī kava'a na ndidaá ña ió ñayuu yó'o xí'ín ña ió induú. ³ Ta nā yó'o kúú nā ná'a táto'on kī'o ndato káa mií Ndios, dá chí táto'on kī'o kúú mií Ndios, kī'o dión ta'ani kúú de'e na, iin nóó kúú vá ná. Ta mií ná kúú nā xíto ndidaá tá'an ña'a xí'ín choon kómí to'on na. Tá nī ndi'i nī dandóo na kuachi yó, dá nī nakoo na xoo kuá'a Ndios noó dikó ió nā dándáki na. ⁴ Ta ndáya'i cháá ka nā noó ndidaá ángel ndéi induú, ta nī natiin na iin kuú ndáya'i cháá ka o duú ángel ñoó.

Ndáya'i cháá ka Jesús o duú ángel

⁵ Dá chí kō ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'ón ángel:
Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'í ña kúúí tatóon.
Ta ni kō ní ka'an nā di'a sa'a ni iin ángel:
Yu'u kakuu tatá xi, ta mií xí kakuu de'e yu'u.
⁶ Ta nī ka'an ta'ani Ndios di'a tá kua'an nā tanda'á ná iin tó'ón dini de'e na kii na ñayuu yó'o:
Ná kandaño'o ndidaá ángel de'i.
⁷ Miíān ndaa di'a kaá Ndios ká'an nā sa'a ángel:
Yu'u kúú nā kée ángel kéchóon nooí ña kakuu na táto'on tachi, xí'ín ño'ó ita.
⁸ Tído di'a kaá nā sa'á de'e mií ná:
Yo'ó kúú Ndios, ta ni iin kuú tá'ón o ndi'i noó dándáki yo'ó.
Ta kényiko ndaa yo'ó noó dándákón.
⁹ Chí ndíko yo'ó iin íchí ndaa, ta káñó'ó yo'ó ndidaá ña kini kua'an.
Sa'á ñoó nī kaxi Ndios yo'ó, nā kúú Ndios miíón,
ta nī xí'o cháá ka nā ña dii iní nooon o duú dao ka nā xínkuáchí dáó xí'ón.
¹⁰ Ta kaá ta'ani na di'a:
Yo'ó, nā kúú sato'o noó ndidaá ña'a, nda míí sa'a nī kava'ón noñó'o yó'o,
ta xí'ín ndá'a mííón nī kava'a induú.
¹¹ Ta ná kasandaá iin kuú, ta naá ndí'i vaan,
tído yo'ó, daá koo kuií vá yo'ó.
Ndidaá tá'an va ña'a káa kuyatá iin kuú táto'on kī'o kúyatá dá'on.
¹² Ta táto'on kī'o nátuú ñayuu dá'on ndíxi na,
kī'o dión natuu yo'ó ndidaá ña'a káa, ta ná nadamón ña.
Tído yo'ó, o nádaon ta'an voón, daá koo kuií voón.
¹³ Ta kō ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'ón ángel:
Kakoo yo'ó xoo kuá'i nda ná nataán ndi'i yu'u tá xini u'u ñaá tixi sa'on.
¹⁴ Kánian kana'á ndó ña choon kómí ángel kíān ña koni kuáchí ná noó Ndios, ta chínda'á ñaá ná chindeé ná ndidaá nā nī'í ña káki na.

2

Iin ña'a ndáya'i nda'o kíān ña nī kii Jesús dákaiki ñaá

¹ Sa'á ñoó miíān ndúsā kánian kandiko toon yó to'on ndaa nī seídó'o yó, dá chí tá koó, dá kíān oon ni ví kankuei xoo yó nooán. ² Chí miíān ndaa ió choon noó ndá'a ley nī xí'o ángel noó Moisés, ta ndi ndáa míí vá ñayuu nī ya'a nooán, ta ndi ndáa míí ná kō ní xíin kueídó'o choon sa'ándáan, dá nī ndo'o níó ná sa'á kuachi nī kee na. ³ Ta, ¿ndi koo ví káki yó noó ña xído ini Ndios tá ná o taó kuendá yo to'on ndáya'i cháá ka, ña kíān ká'an sa'a ndi koo káki yó? Chí dinñó'ó míí nā kúú sato'o yo nī xí'o kuendá sa'á to'on yó'o, nī ndi'i,

dá n̄i kastɔ'on ta'ani t̄aa n̄i s̄a x̄ionoo x̄í'ín ná tɔ'on yó'o x̄í'ín yó. ⁴ Ta mií Ndios n̄i x̄i'o ta'ani kuendá sa'á tɔ'on ndato yó'o x̄í'ín ndá'a t̄aa n̄i s̄a x̄ionoo x̄í'ín Jesús, dá ch̄i n̄i x̄i'o na ña k̄ián n̄i k̄andeé rá n̄i kee ra ña'a ndato x̄í'ín ndidaá ka ña'a ná'ano noó ñayuu, ta n̄i x̄i'o na ña n̄i n̄atiin iin rá iin t̄aa yó'o choon n̄i x̄i'o Espíritu īi t̄átɔ'on k̄i'o kóni mií ná.

Jesús kúu n̄a x̄i'o ña k̄aki yó

⁵ Dá ch̄i kɔ ní x̄i'o Ndios choon noó ndá'a ángel ña k̄ián dándáki na ñayuu saá veí chí noó, ña k̄ián ká'ín sa'a x̄í'ín ndó. ⁶ Dá ch̄i di'a kua'an ña n̄i taa iin t̄aa noó tuti īi Ndios: ¿Ndí k̄ián kúu t̄aa ndéi ñayuu yó'o ña ñó'o ini ní sa'a rá, tatá Ndios?

Ta, ¿ndí k̄ián kúu rá ña ndí'i t̄éi ini ní sa'a rá?

⁷ Ta n̄i ndee ní r̄a s̄a kuu ra iin r̄a ló'o cháa noó ángel, ta n̄i x̄i'o ní choon ká'ano noó rá, ta n̄i x̄i'o ní ña'ño'ó noó rá, ta n̄i ch̄ikani ní r̄a ña dándáki ra ndidaá ña'a n̄i k̄ava'a ní,

⁸ ta n̄i n̄ataán ní ndidaá tá'an ña'a t̄i sa'a rá.

Ch̄i sa'á ña n̄i n̄ataán Ndios ndidaá ña'a t̄i sa'a rá, sa'á ñoó kɔ ní kándoo ni iin tó'án, ndidaá ña ñó'o t̄i sa'a rá, tído kándaa ini yó ña o duú ndidaá ña'a dándáki ra viti. ⁹ Tído viti kándaa ini yó ña ió iin n̄a n̄i ndeló'o cháa mií noó ángel, ta n̄a yó'o kúu Jesús, ta n̄i n̄atiin na choon ká'ano, ta n̄i n̄atiin ta'ani na ndidaá tá'an ña'ño'ó sa'á ña n̄i x̄i'i n̄a sa'a yó. Dá ch̄i sa'á ña kóni Ndios kee na ña man̄i x̄í'ín yó, sa'á ñoó n̄i x̄i'i Jesús sa'a yó.

¹⁰ Ta mií Ndios kúu n̄a n̄i k̄ava'a ndidaá ña'a ñó'o ñayuu yó'o, ta noón kúu n̄a x̄íto ñaá, ta kóni n̄a nakuaka na ñayuu mií ná noó ndato náye'e ndaa noó ió n̄a. Sa'á ñoó iin ña va'a n̄i s̄a k̄ián ña n̄i daxínkoo va'a na Jesús x̄í'ín ña n̄i ndo'o na, ch̄i mií ná kúu n̄a dákaki ñaá. ¹¹ Dá ch̄i mií Jesús, n̄a n̄i ndevii yó, x̄í'ín yóo, n̄a n̄i nduvii, iin tó'ón vá kúu tatá yó, sa'á ñoó kɔ x̄íka'an ta'on noó Jesús ká'an n̄a ña kúu yó ñani n̄a. ¹² Dá ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios:

K̄i'o yu'u kuendá sa'a mií ní noó ñani x̄í'ín k̄i'oi, ta tein ndidaá ñayuu kuendá ní keká'ano yu'u mií ní.

¹³ Ta kaá ta'anian:

Kandeé ká'ano in̄i Ndios.

Ta kaá ta'anian:

Yó'o íiin x̄í'ín ndidaá tá'an de'e n̄i x̄i'o Ndios nooí.

¹⁴ Ta de'e n̄i k̄ava'a x̄í'ín koño x̄í'ín ni kúu de'e n̄i x̄i'o Ndios noó ná, sa'á ñoó n̄i nduu ta'ani mií Jesús koño x̄í'ín ni, dá n̄i kuu n̄i x̄i'i n̄a. Ta k̄i'o dión n̄i k̄andeé ná n̄i d̄itá ná choon noó ndá'a ña u'u, sa'á ñoó koó ka choon noó ndá'an ka'ánián ñayuu. ¹⁵ Dión, dá n̄i k̄andeé ná n̄i taó xóo na yó noó ña yu'óo kuu yó, dá ch̄i nda rá n̄i kaki yó n̄i kasá'á dándáki ñaá. ¹⁶ Dá ch̄i mií n̄a ndaa kuiti kɔ ní k̄i Jesús chindeé ná ni iin ángel, sava'a n̄a kúu n̄a ve'e Abraham n̄i kii na n̄i ch̄indeé ná. ¹⁷ Sa'á ñoó mií n̄a ndusa n̄i nduu na t̄átɔ'on k̄i'o kúu ñani n̄a, dá n̄i x̄inkoo na kúu ná duti kúu noó, iin duti ká'ano ini, iin duti iin ndaa noó Ndios, dá n̄i kuu n̄i dokoo ná mií ná, dá n̄i í ñayuu n̄a ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na. ¹⁸ N̄i ndo'o naní ní ná tá n̄i ka'án ña u'u dátuu ñaáán, sa'á ñoó kuu va chindeé ná yó tá k̄éxixi ña u'u x̄í'ín yó.

3

Ndáy'a'í cháa ka Jesús o duú Moisés

¹ Viti, ñani, ndo'o n̄a kúu ñayuu Ndios, ndo'o n̄a n̄i nakana Ndios kandeí induú, koo ini ndo kande'é va'a ndó Cristo Jesús, n̄a né'e tɔ'on mií Ndios noó yó, ta kúu ná duti kúu noó noó ña kándisa iin rá iin yó. ² Ta n̄i daxínkoo ndi'i na choon n̄i x̄i'o Ndios noó ná, t̄átɔ'on k̄i'o n̄i daxínkoo ndi'i Moisés choon n̄i ni'i ná koni kuáchí ná noó n̄a kúu ve'e Ndios. ³ Ta kánian n̄atiin Jesús ña'ño'ó ká'ano cháa ka o duú Moisés, dá ch̄i t̄aa káva'a ve'e kánian n̄atiin cháa ka ña'ño'ó o duú ve'e n̄i k̄ava'a ra. ⁴ Dá ch̄i ió yoo káva'a iin rá iin ve'e, dá ndítaan, tído n̄a n̄i k̄ava'a ndidaá tá'an ña'a kúu Ndios. ⁵ Mií n̄a ndaa kuiti n̄i s̄a íin ndaa Moisés noó Ndios tá n̄i s̄a x̄inkuáchí ná noó n̄a ve'e Ndios, ta x̄í'ín ña n̄i kee na n̄i na'a n̄a t̄átɔ'on k̄i'o káa rá ió ña ka'an Ndios chí noó. ⁶ Tído Cristo kúu mií de'e Ndios, n̄a kánian

dándáki ve'e na. Ta ve'e na kúú yóó tá ná kandita toon yó xí'ín ña kándéé iní yo ná nda noo ndi'i kuií, ta ná kadii inio xí'ín tãndeé iní kómí yó.

Xí'o Ndios noó na ñoo na ña nani'i ndée ná

⁷ Chì di'a kaá Espíritu iì Ndios:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuú víti,

⁸ dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó tátõ'on ni kee na sá'ano ñoo ndo tá ni data'án na Ndios, chì ni xito iní ná Ndios noó ni xionoo na yukú ichí ñoo.

⁹ Ta ñoo ni data'án na yu'u, ta ni xito iní ná yu'u,

va'ará uú diko toon kua ni xini na ndidaá tá'an ña ndato ni kee yu'u xí'ín ná.

¹⁰ Sa'á ñoo kò ní náta'an inii ni xini ñayuu ñoo,

dá ni kaai xí'ín míí: “Daá kuití vá kexoo xíká nio ná noo ña kóni yu'u,

chì kò kóni na kaño'o na ichì yu'u.”

¹¹ Ta sa'á ña ni xido inii ni kee na,

sa'á ñoo ni chikaa inii ña ni iin kuú ta'ón o koní na ndu'u na noo k'i'oi ña nani'i ndée ná, kaá Ndios.

¹² Sa'á ñoo kandaa ndo mií ndó, ñani, dá kían ni iin tó'ón ndó ná o kákomí iin nio kini, iin nio káxí, ña kían kedaá xí'ín ndó, dá kexoo xíká ndó noo Ndios takí. ¹³ Di'a koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo iin rá iin ndó iin rá iin kuú kuú. Dá chì ká'an to'on ñoo ña kánian kee ndó dión kuú víti, dá kían ná dá'a ni kusaá ini ndo koni ndo to'on Ndios kee ña dándalí ñaá kuachi. ¹⁴ Dá chì ió ta'ani kuendá yo xí'ín Jesucristo tá ná ndiko toon yó tãndeé iní ni ñatiin yó nda mí sa'a. ¹⁵ Dá chì di'a kaá to'on Ndios:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuú víti,

dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó tátõ'on ni kee na sá'ano ñoo ndo tá ni data'án na Ndios.

¹⁶ ¿Ndá yoo ni sa kuu na ni seídó'o noó ni ka'an Ndios, ta vatì xian daá ni data'án ñaá ná? ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña noón kúú ndidaá na ni kankuei tixi nda'a na ñoo Egipto ni kee Moisés? ¹⁷ Ta, ¿ndá yoo ni karyí Ndios xí'ín ndin uú diko kua noo kúú yukú ichí ñoo? ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña noón kúú na ni ya'a ni kee kuachi, ta ni kuei na ni xí'i na yukú ichí ñoo? ¹⁸ Ta, ¿ndá yoo ni chikaa ini Ndios o náchi'i na noo nani'i ndée ná? ¿Á kò ná'a ta'on ndó ña noón kúú na kò ní xíin kueídó'o ñaá? ¹⁹ Sa'á ñoo kandaa inio ña kò ní kúu ta'on ndu'u na noo nani'i ndée ná sa'á ña kò ní kándisa ndaa na Ndios.

4

¹ Sa'á ñoo ná kandaa yo mií yó, viti iin iì Ndios xí'ín to'on ni xí'o na ña kían k'i'o na ña ndu'u yó noo nani'i ndée yo, dá chì oon ni ví tuú dao ndo'ó, ta o koní ndo ndu'u ndó ñoo. ² Dá chì tátõ'on k'i'o ni ñatiin yó to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús ni kee Ndios, k'i'o dión ta'ani ni seídó'o ñayuu ñoo to'on Ndios tá sata. Tído ni naá óon va ña ni seídó'o na ña, dá chì kò ní kándéé iní na Ndios. ³ Tído yóó kúú na kándisa ña ni ka'an Ndios, sa'á ñoo koni yo ndu'u yó nani'i ndée yo noo ió na. Tído di'a ni kaa na xí'ín na kò ní kándisa ñaá tá sata ñoo:

Ta sa'á ña ni xido inii ni kee na,

sa'á ñoo ni chikaa inii ña ni iin kuú ta'ón o koní na ndu'u na noo k'i'oi ña nani'i ndée ná. Dión ni kaa na, va'ará sa ni daxíno ndi'i na ña ni kava'a na nda mí sa'a ñayuu yó'o. ⁴ Dá chì di'a kaá ta'ani tuti iì Ndios sa'á kuú úsa:

Kuú úsa ni nani'i ndée Ndios noo ndidaá choon ni kee na.

⁵ Ta kaá ta'ani tuti iì Ndios di'a:

O koní ta'on na ndu'u na noo k'i'oi ña nani'i ndée ná.

⁶ Sa'á ñoo kandaa inio ña kómani vá ndu'u dao ñayuu noo nani'i ndée ná, ta kò ní ndu'u na ni ñatiin to'on yó'o mií noó sa'á ña kò ní seídó'o na choon ni sa'anda Ndios. ⁷ Sa'á ñoo ká'an tuti iì ña ni saki Ndios iin ka kuú, ta kuú ñoo kúú kuú víti. Chì tá ni ya'a kuá'á nda'o tiempo, dá ni taa David ña ni ka'an Ndios sa'a kuú yó'o:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuú víti,

dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó.

⁸ Dá chí tá nì xì'o Josué ña kían ndu'u na sá'ano ñoo yò noo nani'i ndée ndisa na, dá kían o ká'an ta'on Ndios sa'a iin ka kuu. ⁹ Sa'á ñoo kándaá iniò ña kasandaá iin kuu, dá koni ñayuu Ndios ndu'u na noo miían ndaa kuiti nani'i ndée ná. ¹⁰ Dá chí na ndu'u ñoo, noón kúú na koni nani'i ndée noo ndidaá choon nì kee na, táto'on kì'o nì naní'i ndée mií Ndios tá nì ndi'i nì kava'a na ñayuu yó'o.

¹¹ Sa'á ñoo ná cho'on ini yò, dá ná koniò ndu'ó noo nani'i ndée yò, ta ná dá'a ni kì'o yó mií ña kusaá iniò táto'on kì'o nì kee na sá'ano ñoo yò, chí kò ní seídó'o na noó nì ka'an Ndios. ¹² Chí to'on takí kúú to'on Ndios, ta to'on ndakí nda'o kían. Ta deen cháá ka sa'ándaan o duú iin espada sa'ándá ndi nduú xoo. Sa'á ñoo tá seídó'o yóan, xínòan nda maá iniò, ta sónó ní'inian ní yò xí'ín ñaxintóni yò. Ta sónó ní'ini ta'anian tuchi yò, ta kásandaáan nda maá noo ñó'o dandiki lásá yò. Ta nádátuan ndidaá ña nákanì iniò xí'ín ndidaá ña'a ñó'o ini ní yò. ¹³ Ta ni iin tó'ón ta'on ña'a ió ñayuu yó'o kò ió de'é noo Ndios. Di'a ndidaá tá'an vaan túu noo ná ndé'é ná, ta ndidaá tá'an vaan ndaa vichí noo ná, ta iin kuu nakuíta yó nakì'o yó kuendá noo ná.

Jesús kúú mií mií dutì kúú noó

¹⁴ Ta viti ió iin dutì kúú noó noo yò, ta nì kaa na kua'an nó'o ná noo ió Ndios induú, ta na yó'o kúú Jesús, na kúú de'e Ndios. Sa'á ñoo ná kandita toon yó xí'ín ña ndaa kándisa yó. ¹⁵ Dá chí viti kómí yó iin dutì kúú noó kando'o sa'a yò sa'á ña kúú yó ñayuu vitá ini noó kuachi. Chí nì ka'an ta'ani ña u'u dátuu ñaá, dá ya'a na kee na kuachi, táto'on kì'o kéean xí'ín yó, tído kò ní ya'a ta'on na kee na ni iin kuachi. ¹⁶ Sa'á ñoo ná natuu yati yó xí'ín tandeé iní noo ió Ndios dándáki na, chí nda ñoo xí'o na ña manì noo yò, dá ni'i yò ña ku'u ini na sa'a yò, ta ni'i ta'ani yó ndée ña kían chindeé ñaá noo iin rá iin tandó'ó vei noo yò.

5

¹ Dá chí iin rá iin dutì kúú noó nì ndukú Ndios tein ñayuu mií ná, dá kuiin ra ka'an ni'ini ra sa'a ñayuu ñoo ra noo Ndios, dá doko rá ña'a, ta dákei ra kítì noo Ndios sa'á kuachi ndidaá na ñoo ra. ² Ta xí'o ndeé iní ra sa'á na kò kándaá ini ndí kían va'a kánian kee na, xí'ín na xionoo ndava'a kée kuachi, chí kúú ta'ani ra iin taa vitá ini noó kuachi. ³ Ta sa'á ña vitá ini ra, sa'á ñoo kánian doko rá kítì noo Ndios sa'á kuachi mií rá, xí'ín sa'á kuachi ñayuu ñoo ra. ⁴ Ta kò íin ta'on kuu kaxi mií choon yó'o, dá chí sava'a na nì kana mií Ndios kúú na kuu kakomí choon yó'o, táto'on nì ndo'o Aarón.

⁵ Ta ni Cristo kò ní kaxi mií ña natiin na ñaño'ó ña kakuu na dutì kúú noó. Ndios vá nì xì'o choon yó'o noo ná, dá chí di'a nì kaa na xí'ín ná:
Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'ì ña kúúí tatóon.

⁶ Ta kaá ta'ani na iin ka xían noo tuti ij:
Daá kuití kakuu yo'ó dutì,
táto'on nì sa kuu Melquisedec.

⁷ Tá nì sa kuu Cristo iin taa ñayuu yó'o, dá nì xika na ña manì noo Ndios, ta nda'í nì saki na xí'ín ndutá noo ná noo Ndios, na kándéé díta ñaá noó ña kuu na. Ta nì seídó'o Ndios ndidaá ña nì xika na sa'á ña nì seídó'o ñaá ná xí'ín ña nda'í ió ini na. ⁸ Ta va'arú kúú ná de'e Ndios, tído tein ña nì ndo'o níó ná nì katì'a na nì seídó'o na ña kóni Ndios. ⁹ Ta sa'á ña nì daxínkoo ndi'i na choon nì kii na, sa'á ñoo nì kasandaá na kúú ná na dákaki chíchí ñaá, chí dákaki na ndi ndaa mií ñayuu seídó'o ñaá. ¹⁰ Ta mií Ndios nì chíkani ñaá kakuu na dutì kúú noó táto'on nì sa kuu Melquisedec dutì tá sa na'á.

Ná dá'a ni dánkoo yó ña kándéé iní yò Jesús

¹¹ Ió kua'á nda'o ña'a nakani yu'u xí'ín ndó sa'á ña yó'o, tído kuachi nda'o nakanii ña, dá kandaá ini ndo, dá chí oon nda'o ini ndo. ¹² Sa di'a kánian kakuu ndó na dána'a noo dao ka na, dá chí sa na'á nda'o dákuá'a ndó sa'a ña yó'o. Tído di'a xínño'ó ndó ña dána'a tuku na noo ndo ña nì dákuá'a ndó nda míí sa'a sa'á to'on Ndios. Sa'á ñoo kúú ndó táto'on takuálí leé, chí xínño'ó ij vá ndó lechí, chí o kúu keí ndó ña'a kaxí, ña kúú ña ndichí cháá ka sa'a Ndios. ¹³ Ta ndidaá na xí'i sava'a lechí ñoo, noón kúú na kò kátóni ini ndí kían va'a, ta ndí kían kò vá'a, chí kúú ná táto'on takuálí noó ña'a Ndios. ¹⁴ Tído na sa nì chíchi,

noón kúú ña seí ña káxí, ta sa'á ña ñi sa'ano na xí'ín ña ndaa, sa'á ñoó sa ti'a na kandaa ini ña ndí kían va'a, ta ndí kían ko vá'a.

6

¹ Ná dá'a ni katuu yó xí'ín sava'a ña ñi kandaa ini yo sa'á to'on ndaa Cristo, chi ña yó'o kúú ña sa ñi katí'a yó nda míi sa'a. Va'a cháa ka ná ndí'i ini yo ko'on yo chí noo xí'ín to'on na, ta ko kánian nandió kuéi tuku yó dákuá'a yó sa'á ña kánian nandikó iní yo sa'á ña kini kée yó, o sa'á ña kánian kandeé iní yo Ndios. ² Ta ko kánian dákuá'a tuku yó sa'a ndi kee yó kodó ndúta yo, xí'ín sa'á ña chínóo yó ndá'a yo ñi ña dákuá'a xí'á, xí'ín sa'a ndi koo nataki ña ñi xí'i, xí'ín sa'á ña miían ndaa keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu noo ndi'i. ³ Ta kí'o dión kee yó tá kóni mií Ndios.

⁴ Dá chi ndi ndaa ña sa ñi datóon Ndios ñaxintóni, ta sa ñi xirndodó ná ña ndato vei noo Ndios, ta sa ió ta'ani kuendá ña xí'ín Espiritu i Ndios, ⁵ ta sa ñi xirndodó ná to'on va'a Ndios, ta sa ñi xirndodó ta'ani na táto'on kí'o dándáki Ndios ñayuu saá vei chí noo, ⁶ tído tá ná dánkoo na ña ndaa yó'o, dá kían ni iin tó'ón ka ña'a o kúu kee yó xí'ín ná, dá nandió kuéi na nandikó iní ña sa'á kuachi ña, dá chi kían táto'on ndéi tuku na chírkaa na Cristo, ña kúú de'e Ndios, ndíka cruz, ta xí'o na ña kediki ndaa ñaá ñayuu. ⁷ Chi kían táto'on ño'ó xítí, ña xí'i va'an takuí tá koon dai. Ta dao ño'ó xítí, kuá'a ndá'o ña'a xí'oan noó ña ñi xiti ñaá, ta ió ndá'o chooan noo ná. Sa'á ñoó ndato ka ví kémáni ñaá Ndios. ⁸ Tído ño'ó xítí, tá'an ña xí'o ndino'o ta'íón xí'ín ión títi, ñoó kúú ño'ó ko chón, ta ñoó kúú ño'ó ndéi ndáti taj chi'an kee Ndios, ta ndátian kei ña iin kuu.

⁹ Tído va'ará ndátó'ón ndú sa'a ndidaá ña yó'o, ña maní mií, tído ná'á káxí vá ndú ña va'a cháa ka ndo'o ndo'ó, ta kee ndó ña va'a táto'on kánian kee ñayuu ñi dakáki Ndios. ¹⁰ Chi kúú ná iin Ndios ndaa, sa'á ñoó o nándodó ta'on na sa'a choon ñi kee ndó noo ná, ni sa'á ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, chi ñi chindeé ndó ñayuu mií ná, ta ndéi ñi ndo chindeé ñaá ndó nda viti. ¹¹ Tído kóni ndu'u ña ná kandita toon ñi iin rá iin ndó xí'ín ndidaá ña va'a kée ndó nda noo ndi'i kuií, dá kían kandaa ini ndo ña miían ndaa natiin ndó tandéé iní kómí ndó noo Ndios. ¹² Chi ko kóni ndu ña kandeí dúsá oon ndó. Di'a koo ini ndo kee ndó táto'on kí'o kée ñayuu, tá'an ña kándéé ká'ano ini Ndios, ta ndáti kueé ñaá ná, chi sa'á ña kée na dión, sa'á ñoó natiin na ña ñi kaa Ndios kí'o na noo ná.

¹³ Dá chi tá ñi xí'o Ndios to'on na noo Abraham ña kían kémáni ñaá ná, dá ñi náchina'á ná mií ná, dá chi koó ka iin ka yo ká'ano cháa ka o duú mií ná, ¹⁴ ta ñi kaa ña: “Miían ndaa kuiti kémáni ndá'o yu'u yo'ó, ta ndekua'a ndá'o yu'u tata yo'ó.” ¹⁵ Ta sa'á ña ñi sa ndati kueé Abraham, sa'á ñoó ñi kasandaá ña ñi natiin na ña ñi kaa Ndios kí'o na noo ná. ¹⁶ Dá chi miían ndaa kuiti náchina'á ñayuu ndéi ñayuu yó'o iin yoo ká'ano cháa ka o duú mií ná, dá kéndaa ña noo ká'an ña. Ta kí'o dión ndadí ña ñi tiin tá'an na sa'a. ¹⁷ Ta kóni Ndios ña kana'á ña ñi natiin to'on ñi xí'o na ña o nándikó ta'on iní ña kee na ña ñi ka'an ña, sa'á ñoó ñi náchina'á ná mií ná. ¹⁸ Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu ta'on nadaon noo uu ña'a ñi kee Ndios, chi ñi xí'o na to'on na noo yo, ta ñi náchina'á ná mií ná, ta o kúu ta'on ka'an to'ón Ndios. Sa'á ñoó ió iin tandéé iní ká'ano noo yóo, ña ño'ó tixi ndá'a Ndios, chi kándéé iní yo ña ñi yo ña ñi kaa ña kí'o na noo yo. ¹⁹ Ta tandéé iní yó'o kían tíin toon níyo yo noo Ndios táto'on kí'o tíin toon kaa vee iin barco, dá sá tuu ra ini taño'o. Ta mií tandéé iní yó'o ndáka yó kua'an yo nda sata dá'on ndadí ini ve'e ño'o noo ió Ndios, ²⁰ noo ñi ku'u mií Jesús ñi sonó ná íchi noo yo, chi iin ñi kandoo na kúu duti kúu noo táto'on ñi sa kuu Melquisedec duti tá sa na'á.

7

Kí'o di'a ñi kexhóon ta duti sa naní Melquisedec

¹ Ta Melquisedec yó'o ñi sa kuu rey ñoo naní Salem, ta sa kuu ra duti noo Ndios, ña ió induú. Ta kaá tuti ñi Ndios ña iin kuu ñi sa'an ra ñi natiin ra Abraham íchi nda noo kondii na noo ñi sa'an ña ñi ñaá ña xí'ín dao rey, ta ñoó ñi kémáni ñaá Melquisedec xí'ín to'on ñi ka'an ra. ² Ta noo mií rá ñi xí'o Abraham uxí ña'a noo iin iin ciento ña ñi xio ndaa na noo ñi sa'an ña ñi ñaá ná xí'ín rey ñoó. Ta kuu Melquisedec ñoó kóni kaá “rey kéndaa”. Ta mií rá ñi sa kuu rey ñoo Salem, ta to'on yó'o kóni kaa “rey náchindei va'a ñayuu”. ³ Ko

íin ná'á sa'a tatá ra, ni sa'a naná ra, ta ni kō íin ná'á ndá yoo ni sa kuu na sá'ano ve'e ra, ta ni kō íin ná'á ndá oon ni kaki ra, ta ni kō íin ná'á ndá oon ni xi'i ra. Ta ni sa kuu ra tát'o'on ki'o kúu de'e Ndios, chi iin ni kandoo ra kúu rá duti.

⁴ Taó kuendá míí ndó ña ká'ano nda'o choon ni sa ne'e Melquisedec, sa'á ñoo ni sa'an Abraham, na kúu tatá ñoo yo, ni xi'o na uxi ña'a noo iin iin ciento ña'a noo Melquisedec, ña ni kandeé ná ni xio ndaa na ndá'a dao ka rey tukú ñoo. ⁵ Ta miían ndaa ni kaxi Ndios taa tein na ve'e Leví ña kakuu ra duti, ña kakomí rá choon ña ki'in ya'i ra uxi ña'a noo iin iin ciento ña'a ní'i na ñoo ra noo choon kée na, tát'o'on ki'o sa'ándá ley Ndios choon. Sa'á ñoo kánda inio ña kánian ki'in ya'i ra noo ñani ra, va'ará iin tó'ón dáá kúu tatá ra, chi na ve'e Abraham kúu ndi ndi'i ra. ⁶ Ta va'ará kō ní kii Melquisedec tein na ve'e Leví, tído ni natiin ra uxi ña'a noo iin iin ciento ña ió noo Abraham, ta ni kemáni ta'ani ra Abraham xí'ín to'on va'a ni ka'an ra. Ta Abraham kúu na kánian natiin ña va'a ni kaa Ndios ki'o na noo ná. ⁷ Ta ná'á yó ña na ló'o kúu na nátiin to'on va'a kée na ndáya'i cháá ka. ⁸ Ta kánda ta'ani inio ña xí'i ta ve'e Leví, tá'an ra kí'in ya'i uxi ña'a noo iin iin ciento ña'a ió noo na ñoo ra, tído ká'an to'on Ndios sa'a Melquisedec ña takí ií vá rá. ⁹ Ta sa'á ña ni chiya'i Abraham uxi ña'a noo iin iin ciento ña'a ñoo noo Melquisedec, sa'á ñoo kuu kaa yo ña nda Leví xí'ín ta ve'e ra ni chiya'i ta'ani, va'ará míí rá kí'in ya'i noo na ñoo ra. ¹⁰ Dá chi ñó'o ií vá na ve'e Leví kúu ná ni iini Abraham tá ni naki'in tá'an na xí'ín Melquisedec íchi ñoo.

¹¹ Tá kuu koo vii ñayuu noo Ndios sa'a choon kée ta duti kuendá Leví, dá kían, ¿ndiva'a ni chikani Ndios iin ka duti? Ta va'ará míí na ve'e Leví ni natiin ley Ndios, tído duti ni nachikani Ndios tiempo viti kúu ná tát'o'on ni sa kuu Melquisedec, ta kō ní taó ta'on ñaá ná tein na ve'e Aarón. ¹² Ta sa'á ña ni ndakoo iin duti saá, sa'á ñoo miían ndúsa kánian nadaon ta'ani ley, chi sa díin va kée duti saá yó'o. ¹³ Tá'an duti ká'an ndu sa'a, kō ní kii na tein na ve'e Leví, chi ni kii na tein na ve'e iin ka ñayuu, ta ni iin ta'on na ve'e yó'o kō ní sá kuu duti Ndios. ¹⁴ Dá chi ná'á yó ña ni kii na kúu sato'o yo tein na ve'e Judá, ta ni iin tó'ón na ve'e Judá kō ní chikani Moisés ña kakuu na duti.

¹⁵ Ta kánda inio ña díon kían, dá chi ni ndakoo iin duti saá, ta kúu ná tát'o'on ni sa kuu Melquisedec. ¹⁶ Chi kō kúu ná duti sa'a ley, chi kaá ley ña sava'a na ve'e Leví kuu kakuu duti. Di'a kúu ná duti sa'á ña ió choon noo ndá'a ná ña kataki kuií na. ¹⁷ Dá chi di'a kaá tuti ií Ndios sa'a ná:

Daá kuití kakuu yo'ó duti,

tát'o'on ni sa kuu Melquisedec.

¹⁸ Sa'á ñoo ni chituu Ndios ley yatá, chi kō ní kandeéán dáxinkooan choon ni sa ne'an, chi kō ndakí ta'an vaan, ¹⁹ chi kō ní kandeé ta'on ley ña dánkoo viián ni iin tó'ón ñayuu noo Ndios. Tído viti ni ni'i yo iin tandeé iní va'a cháá ka, dá kuu kuyati cháá ka yo noo Ndios.

²⁰ Ta díon ni kuu, dá chi ni china'á Ndios míí ná ña díon koo. ²¹ Tído kō ní kée ta'on Ndios díon tá ni chikata na ta duti, ta kúu kuendá Leví. Tído miían ndaa ni china'á ná míí ná tá ni chikani na iin duti saá, dá chi di'a kaá tuti ií ná:

Ni china'á Ndios míí ná, ta o nándikó ta'on iní na noo to'on ni ka'an na:

“Daá kuití kakuu yo'ó duti,

tát'o'on ki'o ni sa kuu Melquisedec.”

²² Ta Jesús kúu na ni kandoo sa'a yo noo Ndios, sa'á ñoo ni kandoo Ndios kee na ña va'a cháá ka xí'ín yó o dúú ley ni xi'o na noo Moisés.

²³ Ta kuá'a nda'o ni sa kuu dao ka duti ñoo, dá chi tá ni xi'i iin ra, dá ni nakuíin iin ka ra. ²⁴ Tído Jesús kúu na ni kandoo kakuu kuií duti, sa'á ñoo kō xín'ó'o ka nakuiin iin ka duti noo ná. ²⁵ Sa'á ñoo ndá hora kúu míí vá kuu dáka'ki na ñayuu, na nóno natuu yati noo Ndios sa'á ña kándaé iní ñaá ná, dá chi daá takí kuií na ió na séi nda'í na sa'a yo noo Ndios.

²⁶ Ta iin duti kúu noo kée díon kúu na xín'ó'o yó, chi kúu ná iin na vii, iin na koo kuachi, iin na koo yáko, iin na kō xionoo íchi na kée kuachi, iin na ni chikoo dikó cháá ka Ndios nda induú. ²⁷ Ta kō xín'ó'o ta'on na kee na tát'o'on ki'o kée ta duti kúu noo, chi iin

rá iin kuꝯ kuꝯ dóko rá kítꝯ noꝯ Ndios sa'á kuꝯchi mií rá, ndi'i, dá dóko rá kítꝯ sa'á kuꝯchi na ñoo ra. Tído Jesús, iin tó'ón vá ta'ándá ni dokꝯ ná mií ná ni xi'i na sa'a yó, ta daá kuití vá ndáya'i ña. ²⁸ Ta ley Moisés chíkataan taa, tá'an ra vitá ini noꝯ kuꝯchi, kakuu ra duti kúú noꝯ. Tído tá ni ndi'i ni xi'o Ndios ley yó'o, dá ni nachina'á ná mií ná ña chikani na de'e mií ná ña daá kuití vá kakuu na duti kúú noꝯ, chi ni daxínkoꝯ ndi'i na choon Ndios.

8

Sa'a Jesús ni kandꝯ Ndios kee na iin ña sa'á xí'ín yó

¹ Ta viti, to'on ndáya'i cháá ka kóni yu'u ka'in xí'ín ndó kían kana'á ndó ña ki'o dión kée duti kúú noꝯ iin noꝯ yo, ta ni nakꝯ na xoo ku'á Ndios, na kúú rey ió dándáki nda induú. ² Ta kéchón na noꝯ i chaa ka ini ve'e ño'o ndisa iin induú, ña kían ni kava'a mií sato'o yo Ndios, ta ko kían ña ni kava'a ndá'a taa. ³ Chi ndidaá tá'an ta duti kúú noꝯ ní'i choon ña dokꝯ rá ña'a noꝯ Ndios, ta chíñ'o ra kítꝯ noꝯ ná. Ta sa'á ña kúú Jesús duti iin noꝯ yo, sa'á ñoꝯ kánian dokꝯ ta'ani na ña'a noꝯ Ndios. ⁴ Tá ni kandꝯ na ñayuú yó'o, dá kían o kakuu ta'on na duti, dá chi sa ndéi va duti dóko rá ña'a noꝯ Ndios tátꝯ'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon. ⁵ Chi choon kée duti yó'o kúú tátꝯ'on konda'i óon va ña kúu induú. Dá chi tá kua'an Moisés kava'a na ve'e ño'o, dá ni kaa Ndios xí'ín ná: “Miían koo inon kava'ón ve'e ño'o yu'u tátꝯ'on ki'o kaa rá ió ve'e ño'o, ña kían ni daná'i noꝯon dini yúku ñoo.” ⁶ Tído choon va'a cháá ka kée Jesús viti o duú dao ka duti ñoo, dá chi sa'á ña ni ka'an na sa'a yó noꝯ Ndios, sa'á ñoꝯ ni kandꝯ Ndios ña kee na iin ña'a va'a cháá ka xí'ín yó, chi ni xi'o na to'on na ña ki'o na ña va'a cháá ka noꝯ yo. ⁷ Dá chi tá ní kándeé ley Moisés ña koo vii yo noꝯ Ndios, dá kían ko xínñ'ó ka Ndios kandꝯ na kee na iin ña'a sa'á xí'ín yó. ⁸ Ta sa'á ña ko náta'an ini Ndios ña kée ley ñoo, sa'á ñoꝯ di'a ni kaa na xí'ín na ñoo yo:

Vei iin kuꝯ, kaá sato'o yo Ndios,

ña kían kandꝯi keei ña sa'á xí'ín na ñoo Israel, xí'ín na kúú kuendá Judá.

⁹ Ta o kándꝯo kai xí'ín ná tátꝯ'on ni kandꝯi xí'ín na yatá ve'e na

tá ni taó'i na xí'ín ndá'í ñoo Egipto.

Chi ko ní sá ndita ndaa na xí'ín ña ni kandꝯi xí'ín ná,

sa'á ñoꝯ ni dayáa ndá'í na, kaá sato'o yo Ndios.

¹⁰ Ta viti kían di'a ko'in kandꝯi xí'ín na ñoo Israel

ña keei iin ña sa'á xí'ín ná tá ná kasandaá kuꝯ ni chikaa ini, kaá sato'o yo Ndios:

Ta nda maá ini ñaxintóni ná ko'in chikaa leyi,

ta nda maá ini níó ná ko'in taai ña,

Ta yu'u kakuu Ndios noꝯ ná, ta mií ná kakuu na ñooi.

¹¹ Ta ni iin tó'ón ta'on na o kánian dána'a noꝯ na ndéi yati xí'ín ná,

ni noꝯ ñani mií ná, ta kaa na:

“Nandukú ndó sato'o yo Ndios”,

dá chi ndidaá tá'an va na kana'á ña yu'u kúú Ndios,

nda na kualí cháá ka xí'ín nda na sá'ano cháá ka.

¹² Ta ko'in ki'o ká'ano ini sa'á kuꝯchi na, ta ni iin kuꝯ ta'ón o ndíko'on ini sa'an,

xí'ín sa'a iin rá iin ña kini ni sa kee na.

Dión kaá tuti i Ndios. ¹³ Sa'á ñoꝯ tá kaá Ndios ña kandꝯ na kee na iin ña sa'á xí'ín na ñoo yo, dá kían ña ni kandꝯ na kee na mií noꝯ ni kuyatá váán, ta ndidaá ña'a kuyatá, ndátian naá váán.

9

¹ Ta viti, ña ni kandꝯ Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'e yó tá sata sa'ándáan choon tátꝯ'on ki'o kánian kandaño'o yó na, ta sa'ándáan choon tátꝯ'on ki'o kánian koo ve'e ño'o na noñ'ó'o yó'o. ² Ta di'a kaa ve'e ño'o na: ini ve'e mií noꝯ kúú noꝯ i chaa, ta ñoo iin iin candilero, ta iin iin mesa noꝯ kándodó pan dóko rá noꝯ Ndios. ³ Ta sata dá'on kúú uu tákaa ñoo kúú mií noꝯ i chaa ka. ⁴ Ta ñoo iin iin ña'a ni kava'a xí'ín oro noꝯ chíñ'o na dusa támi sa'an, ta ñoo ta'ani iin iin sato ni nakuchi ndino'o oro, ta yiróon dándáki ña ni kandꝯ Ndios kee na ña va'a xí'ín na ñoo yo. Ta ñoo nákaa iin kidi oro noꝯ ñó'o maná,

ñā nī xī'lo Ndios nī seí nā ñoo yō, ta ñoo ta'ani nákaa vara Aarón, kirá nī nana nóma kuí, ta ñó'lo ta'ani yuu dá'ándá noo tándaa choon nī sa'anda Ndios. ⁵ Ta satá satō ñoo ndita uu querubín oro ió ndixi, ta ñoo dándáki ñā nákaa Ndios ñoo, ta xí'ín ndixián dáda'i ñā satá satō ñoo, noo só'ono ndaa ra nī kítj noo Ndios, dá ku'u ká'ano ini nā sa'á kuachi nā ñoo yō. Tído kō nónói ka'ín cháá ka sa'á ñā yó'lo xí'ín ndó.

⁶ Dá tá nī xīno ndidaá ñā yó'lo tátō'on kánian kooan, dá nī kasá'á tóo tóo koku'u ta duti ve'e mií noó ñoo, dá kechóon ra inian tátō'on kī'lo sa'ándá ley choon. ⁷ Tído ve'e kúu uu, noo kúu noo iī cháá ka ñoo, sava'a iin tó'ón dinī míí vá ta duti kúu noo kuu ku'u ini ve'e ñoo iin tó'ón kuū noo kuía. Ta o kúu ta'on ku'u ra tá kō né'e ra nī kua'an ra, dá chí nī ñoo dóko rá noo Ndios sa'á kuachi míí rá xí'ín sa'á kuachi nī kenaá nā ñoo ra. ⁸ Ta ñā yó'lo xí'lo Espíritu iī Ndios ñā kándaā iniō ñā o kúu ta'on ku'u yó nda noo iī cháá ka xían nani íin iī vá ve'e mií noo ñoo. ⁹ Ta ndidaá ñā yó'lo xí'lo ñā kándaā ini yō ndi ndó'lo ñayuu tiempo viti, dá chí va'ará dóko ta duti ñā'a noo Ndios, ta va'ará chíñó'lo ra kítj noo ná, tído kō kándōo vii ta'on ñaxintóni ñayuu xí'lo ñā'a ñoo, chí kútúú iī vá ini nā. ¹⁰ Dá chí sava'a ñā'a ká'an ley yó'lo sa'a kían ndi ndáa ñā'a kuu keí ñayuu, xí'ín ñā ko'lo na, xí'ín sa'a ndi kee na nduvii ná ñíi ná noo Ndios, ta dión nī sa kían nda nī kasandaá kuū nī ndesaá Ndios ndidaá ñā'a.

¹¹ Chí sa nī kixi Cristo, ta míí ná kúu duti kúu noo, ta noo ndá'a míí ná ió ndidaá tá'an ñā va'a nī kándōo Ndios kī'lo na noo yō. Ta míí ná nákaa xínkuáchí ini ve'e ño'lo ndáya'i cháá ka, iin ve'e ño'lo va'a cháá ka, tá'an ñā kō ní káva'a xí'ín ndá'a taa, dá chí o duú ñā'a ió ñayuu yó'lo kían. ¹² Ta kō ní ku'u Cristo dokō ná nī kítj, ni kō ní ku'u na dokō ná nī chikerró noo Ndios ini ve'e ño'lo nā. Di'a nī míí vá ná né'e na nī ku'u na nī dokō ná noo Ndios noo kúu noo iī cháá ka, ta iin tó'ón dáá vá ta'ándá nī kee na dión, ta daá kuití vá ndáya'i ñā. Ta kī'lo dión nī kee na, ta kúu iin íchi nī kándōo vii yō noo Ndios. ¹³ Chí nī toro, xí'ín nī chivato, xí'ín yaá chikerró, kirí nī chíñó'lo ta duti noo Ndios, kúu ñā nī so'ono ni'ini ra ñíi ñayuu nī ya'a nī kee kuachi, dá nduvii ñíi ná noo Ndios. ¹⁴ Tído kándōo vii cháá ka yō nī kee nī Cristo, chí xí'ín ndée Espíritu, nā ió kuií, nī dokō ná míí ná noo Ndios, ta ni iin kuachi kō ní sá komí ná. Sa'á ñoo nī míí ná kándée nduvii ñaxintóni yō noo Ndios, dá ná o kée ka yō ñā kini kua'an dánaá ñāá, dá koni yō kee yó ñā kóni Ndios takí.

¹⁵ Sa'á ñoo nī kándée ná nī ka'an nā sa'a yō noo Ndios, ta kúu nī kándōo Ndios kee na iin ñā saá xí'ín yó. Dá chí sa'á ñā nī xí'í Jesús sa'a yō, sa'á ñoo nī chíya'i na sa'á kuachi nī kee yó kaá ley nī xí'lo Ndios. Dión, dá koni ndidaá nā nī kana Ndios natiin na ñā va'a nī kaa Ndios kī'lo na, ta ñā va'a yó'lo kúu ñā kataki chíchí ná. ¹⁶ Dá chí tá nī kándōo iin taa kī'lo ra ñā'a kómí rá noo dao ka ñayuu tá nī xí'í ra, dá kían tá nī xí'í ra, dá kuu natiin na ñā'a kómí rá. ¹⁷ Dá chí kuu natiin na ñā nī kándōo ra kī'lo ra noo ná sa'á ñā nī xí'í ra. Tído xían nani takí ra, o kúu ta'on natiin na ñā. ¹⁸ Tá kua'an Ndios kándōo na kee na ñā va'a xí'ín nā ñoo yō tá sata, dá nī kee iī náan xí'ín nī. ¹⁹ Sa'á ñoo tá nī ndi'i nī ka'i Moisés ndidaá choon sa'ándá ley noo nā sá'ano ñoo yō, dá nī kī'ín na nī chikerró, xí'ín nī kítj, xí'ín takuí, xí'ín kachí kua'á nī, xí'ín ndá'a yukū hisopo, dá nī so'ono ndaa nā nī ñoo xí'ín yukū yó'lo satá yuu noo káa ley, xí'ín sata ndidaá ñayuu ñoo. ²⁰ Dá kaá Moisés xí'ín ná: “Nī yó'lo dáxinkoo ñā nī kándōo Ndios kee na xí'ín ndo'ó, ñā ká'an sa'a choon nī sa'anda nā noo yō.” ²¹ Ta nī so'ono ndaa ta'ani na nī yó'lo ve'e ño'lo ñoo, xí'ín sata ndidaá ndá'a choon kúchóon na inian. ²² Ta kaá ley ñā xí'ín nī ku'á nda'o ñā'a kándōo vii noo Ndios. Chí tá ná o kuíta nī, dá kían o kúu ta'on ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi kée ñayuu.

Nī ndoo kuachi yó noo Ndios sa'á ñā nī xí'lo Jesús míí ná nī xí'í nā sa'a yō

²³ Dá chí miían ndúsa dión nī kee na tá sata, dá nī kándōo vii ndidaá ñā'a ñoo. Ta ñā nī kee na tá sata ñoo kúu konda'i ñā ndaa ió induú. Ta ñā ndaa ió induú kían xínñó'ó nī ndáya'i cháá ka o duú nī kítj. ²⁴ Dá chí kō ní ku'u ta'on Cristo ini ve'e ño'lo nī káva'a ndá'a taa ñayuu yó'lo, dá chí sava'a konda'i óon va ve'e ño'lo íin induú kúu ve'e ño'lo nī káva'a ndá'a taa noñó'lo yó'lo. Di'a nī ku'u na míí míí noo ió Ndios induú nī dokō ná nī míí ná sa'a iin rá iin yó. ²⁵ Ta kō ní nándió kōo tóo tóo ta'on na dokō ná nī ná sa'a yō tátō'on

kí'lo kée ta duti kúu noó noñó'lo yó'lo, chi roón kúu ra kú'u tá noo kuía noó ií cháá ka dóko rá nií kítí. ²⁶ Dá chi tá dión kánian kee Jesús, dá kían nda míí sa'a ñayuu kánian ndo'o too too níó ná sa'a yo. Tído ko ta'ón dión kían, dá chi tein kuu noo ndi'i yó'lo iin tó'ón diní vá ta'ándá ni kii na ni doko ná míí ná ni xi'i na sa'a iin rá iin yó, dá ndoo kuachi yó noo Ndios, ta daá kuití vá ndáya'i ña ni kee na. ²⁷ Ni chikaa ini Ndios ña kían kuu ndidaá ñayuu iin tó'ón ta'ándá, dá keyíko sa'a ná. ²⁸ Dión ta'ani ni ndo'o Cristo. Iin tó'ón dáá vá ta'ándá ni doko ná míí ná ni xi'i na sa'a iin rá iin yó, dá ni dandoo na kuachi kuá'a nda'lo ñayuu noo Ndios. Ndi'i daá, na'a noo ná ta'ándá kúu uu ñayuu yó'lo. Ta o kii ka na dítá ná kuachi yó, ndaá kasaa na dákaaki na na ndáti ñaá.

10

¹ Dá chi ley ni taa Moisés kían sava'a konda'i óon ña va'a kí'lo Ndios noo yo, chi ko kúu ta'an vaan míí míí ña va'a ko'on na kí'lo na noo yo. Sa'a ñoo va'ará tá noo kuía tá noo kuía dóko ta duti ña'a xí'ín kítí noo Ndios sa'a kuachi ñayuu vei ñoo, o kúu ta'on kandoo vii ná noo Ndios. ² Dá chi tá ná kandeé ña ni doko ná ñoo dánkoo viián na iin íchi noo Ndios, dá kían ko xínó'ó ka na ko'on na doko ná ña'a noo Ndios, dá chi o kútúu ka ini na sa'a kuachi na. ³ Tído ko ta'ón dión kían, dá chi sa'a ña chí'ó'lo na kítí noo Ndios tá noo kuía tá noo kuía, ñoo kían kedaá xí'ín ná, dá ñó'lo ini na ña kómí ná kuachi noo Ndios. ⁴ Chi ko kandeé ta'on ni chikerró xí'ín ni chivato dándoo rá kuachi ñayuu noo Ndios. ⁵ Sa'a ñoo, tá ni ku'u Jesús ñayuu yó'lo, dá ni kaa na xí'ín Ndios:

Ko kóni ní ña chí'ó'lo na kítí noo ní, ta ko kóni ní ña doko ná ña'a noo ní.

Sa'a ñoo ni sa'an ní ni kava'a ní yikí koñoi.

⁶ Chí'ó'lo na kítí noo ní, ta satá na ni noo ní sa'a kuachi na, tído ko náta'an ini ní xini ní ña kée na.

⁷ Dá ni kaai xí'ín ní: “Viti kían veii kee ña kóni míí ní, tatá Ndios, tát'on kí'lo ká'an tuti ií míí ní sa'a yú'u.”

⁸ ¿Á ni xini ndo'ó? Ña míí noo ni kaa na ká'an di'a: “Ko kóni ní ña chí'ó'lo ná kítí noo ní, ta ko kóni ní ña doko ná ña'a noo ní, ta ni ko kóni ní ña kata na ni noo ní sa'a kuachi na, ta ko náta'an ini ní xini ní ña yó'lo.” Dión kaá na, va'ará kí'lo dión sa'ándá ley choon. ⁹ Dá ni kaa ta'ani na: “Viti kían veii kee ña kóni míí ní, tatá Ndios.” Sa'a ñoo kándaá inio ña ni sadi Ndios íchi yatá, ta ni chiná'a saá na iin ka íchi noo yo. ¹⁰ Ta sa'a ña ni kee Jesús ña kóni Ndios, dá ni kuu ni nduvii yo noo Ndios, chi ni doko ná yikí koño na sa'a iin rá iin yó, ta iin tó'ón dáá vá ta'ándá ni kee na dión, ta daá kuití vá ndáya'i ña ni kee na.

¹¹ Ta miían ndaa kían ña iin rá iin kuu kuu ndíta ta duti xínkuáchí rá ini ve'e ño'lo, ta too too chí'ó'lo ra kítí, ta too too dóko rá ña'a noo Ndios sa'a kuachi na ñoo ra. Tído ko kandeé ta'on ña'a ñoo dándooan kuachi ñayuu noo Ndios. ¹² Tído Cristo, iin tó'ón diní vá ta'ándá ni doko ná míí ná ni xi'i na sa'a kuachi ndidaá ñayuu, ta daá kuití vá ndáya'i ña ni kee na. Ni ndi'i, dá ni nakoo na xoo kuá'a Ndios. ¹³ Ta ñoo ió na ndáti na nda ná kasandaá kuu nataán Ndios ta xini u'u ñaá tixi sa'a ná. ¹⁴ Iin tó'ón dáá vá ta'ándá ni doko Jesús míí ná, ta kúu iin íchi vá ni dánkoo ndaa na ñayuu ni nduvii ná noo Ndios. ¹⁵ Ta ña yó'lo ta'ani xí'lo Espíritu ií Ndios ña kándaá ini yo, dá chi dinó'ó ka kaá na di'a:

¹⁶ Kí'lo di'a kandooi kee xí'ín na ñoo Israel tá ná kasandaá kuu dáá ñoo, kaá sato'lo yo Ndios:

Chi ini níó ná ko'in chikaai leyi, ta ini ñaxintóni ná taai ña.

¹⁷ Ta kaá ta'ani na di'a:

Ko'in kí'lo ká'ano ini sa'a kuachi na, ta ni iin kuu ta'ón o ndíko'on ini sa'an, xí'ín sa'a iin rá iin ña kini ni kee na.

¹⁸ Ta viti, sa ni xi'lo ká'ano ini na sa'a kuachi yo, sa'a ñoo ko xínó'ó ka yo doko yo ña'a noo ná sa'an.

¹⁹ Kana'a ndó, ñani míí, ña ió tandeé iní noo yo ku'u yó noo ií cháá ka, noo ió míí Ndios sa'a ni Jesucristo, kirá ni xita sa'a yo. ²⁰ Chi ni nono iin íchi saá noo yo, iin íchi takí, dá chi ni nono vá noo tákaa dá'on sadi noo yo ku'u yó noo ií cháá ka sa'a ña ni doko Jesús yikí koño na sa'a yo. ²¹ Viti kían kómí yó iin duti ndáya'i cháá ka, na ió dándáki na ve'e Ndios, ²² sa'a ñoo ná natuu yati yó noo Ndios xí'ín iin níó ndaa, ta ná kandeé ká'ano ini yo

ñā natiin va'a na yó, chí sa'á ñā nī nduvii nío yó, sa'á ñóó kó kútúú ká ini yó sa'á kuachi nī kee yó, ta sa nī nduvii na ñī yó xí'ín takuíí vii. ²³ Sa'á ñóó ná kuíta toon yó xí'ín tandeeé iní kómí yó, ta ná dá'a ni nakani kuachi ini yó, dá chí iin na ndaa nda'o kúú na nī xí'o tandeeé iní yó'o noo yó. ²⁴ Ta ná ka'i ini yó ndi keeá ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, dá ná ku'u sá'tá'an ini yó sa'a yó, ta ná kee yó ñā va'a. ²⁵ Ta ná dá'a ni koo ini yó dánkoo yó ñā nditútí yó kandaño'o yó Ndios tát'o'n kī'o kée dao ká ñayuu. Di'a ná ka'an ni'ini yó noo iin rá iin yó, ví'í ká ví viti, chí kándaā ini yó ñā sa kua'an kuyati kuū nandió koo Jesús kasaa na.

Ná dá'a ni kī'o yó mií yó ñā kaño'o tuku yó tixi ndá'a kuachi

²⁶ Tído tá ná kī'o yó miíá ñā kaño'o tuku yó tixi ndá'a kuachi xīan nani sa ná'á yó to'on ndaa Ndios, dá kían kó ta'ón iin ká ñā'a kuu doko yó noo Ndios, dá kandoo vii yó noo ná. ²⁷ Sava'a ñā ndátí yó ni'í yó kúú ñā ka'í nda'o ndo'o yó tá ná kuíta yó keyíko sa'a yó noo Ndios. Ñóó, dá kuei yó noo sá'ano ita ñó'o, ñā kían dánaa ndidaa na xini xíxi Ndios. ²⁸ Ta ndidaa ñayuu kó ní xīin kueídó'o ley Moisés, ni lú'u ñā maní o kóo sa'a ná xīan nani nī sa kuíta uu o oni ñayuu xí'o to'on ñā miían ndaa nī ya'a na, dá kían ka'ání ñā tá né'e choon. ²⁹ ¿Á kó ná'á ta'on ndó ñā ka'í ká ví ndo'o na kénóo Jesús, na kúú de'e Ndios? Chí kían tát'o'n kī'o séin ni'ini ñāá ná, ta kó nákoní na nī Jesús, kirá nī daxínkoo ñā nī kandoo Ndios kee na xí'á, kirá nī nduvii ñāá noo ná, ta yá'a na dár'u'u na Espíritu ií, na kée kua'á ñā maní xí'á. ³⁰ Dá chí ná'á va'a yó ndá yoo kaá di'a: “Noó yu'u nī ya'a na, ta mií vá yu'u kúú na ndaká kuendá noo ná”, kaá Ndios, na kúú sato'o yó. Ta kaá ta'ani tuti mií ná: “Miían keyíko Ndios, na kúú sato'o yó, sa'á na ñoo na.” ³¹ Nandeeé ká vían ka'í ndo'o ñayuu kée dión tá ná kuei na noo ndá'a Ndios takí.

³² Ndiko'on ini ndo tát'o'n kī'o nī ndo'o ndó nda mií sa'a tá nī datóon Ndios ñaxintóni ndo xí'ín ñā ndaa, chí nī sa ndita ndaa ndo tein tandó'ó ná'ano nī sa ndo'o ndó. ³³ Chí nī kenóo kini ñayuu ndo'ó, ta nī kendava'a na xí'ín ndó noo ñayuu kuá'a, ta dao ká ta'ándá nī xí'o ndó mií ndó ñā ndo'o dáó nío ndo xí'ín ñani ndo. ³⁴ Ta nī sa'an ta'ani ndó nī ku'u ini ndo sa'a na ñó'o ve'e kaa. Ta nī xí'o ndeeé iní ndo tá nī xio ndaa ñayuu ñā'a ndó, vatí daá nī kadii iní ndo, dá chí ná'á ndó ñā va'a cháá ká ñā'a natiin ndó chí induú, ta ni iin kuū ta'ón o túuán. ³⁵ Sa'á ñóó o sa dánkoo ndó tandeeé iní kómí ndó, dá chí miían ndaa kuiti ká'ano nda'o ñā va'a natiin ndó noo Ndios. ³⁶ Ta miían ndúsa kánian kī'o ndeeé iní ndo, dión dá kandeé ndó kee ndó ñā kóni Ndios, nda daá ví natiin ndó ñā nī kaa na kī'o na noo ndo. ³⁷ Dá chí di'a kaá tuti ií Ndios:

Sa yati va kasaa na nī kaai tanda'í saa, ta o kueé ká na.

³⁸ Tído na nī kandoo vii noo Ndios sa'á ñā kándeeé iní ñāá ná, noón kúú na kataki chíchí. Tído o náta'an ta'on ini koni ná tá ná dánkoo na ñā kándeeé iní ná yu'u.

³⁹ Tído yóó, kó kúú ta'on yó na dánkoo ñā kándeeé iní yó ná, dá ko'on yó naá yó. Di'a kúú yó na kándeeé ká'ano iní ñāá, dá koni yó káki nío yó.

11

Kī'o di'a dándáki ñā kándeeé iní yó Ndios

¹ Dá chí ñā kándeeé iní yó Ndios kóni kaa ñā kándeeé ká'ano ini yó natiin yó ñā ndátí yó ni'í yó noo ná. Ta ná'á káxí yó ñā natiin yóan, va'ará kó túuan viti. ² Ta sa'á ñā nī kandeé iní na sá'ano ñoo yó Ndios, sa'á ñóó nī nata'an ini Ndios nī xini ñāá ná. ³ Ta sa'á ñā kándeeé iní yó Ndios, sa'á ñóó kándaā ini yó ñā xí'ín to'on nī kana yú'u mií ná nī kava'a na ñayuu yó'o, sa'á ñóó kándaā inio ñā nī kava'a na ñayuu ndé'é yó viti xí'ín ñā'a kó túu.

⁴ Ta sa'á ñā nī kandeé iní Abel Ndios, sa'á ñóó nī doko rá ñā va'a cháá ká noo ná o duú Caín, sa'á ñóó kaá tuti ií Ndios ñā nī sa kuu ra iin taa ndaa, ta kaá ta'anian ñā nī nata'an ini Ndios nī xini na ñā nī doko rá noo ná. Ta va'ará nī xí'í ra, tído ñā'a nī kee ra dána'a ií váan noo yó nda viti.

⁵ Ta sa'á ñā nī kandeé iní Enoc Ndios, sa'á ñóó nī ndaño'ó ní'ini ra ñayuu yó'o, chí kó ní xí'í ta'on ra, chí kó íin ta'on ná'á ndeí kua'an ra, dá chí nī naki'in ñāá mií Ndios. Tído tá kó ñá'a naki'in ñāá ná, kaá tuti ií Ndios ñā sa nata'an nda'o ini na sa xini ñāá ná. ⁶ Dá

chí tá kọ kándeé iní yọ Ndios, dá kíán ni iin kuu tǎ'ón ọ náta'an ini na koni na yó. Dá chí tá kóni yọ kane'e tá'an va'a yó xí'ín ná, dá kíán kánian kandísa ndaa yọ ña ío na, ta káni ta'anian kandísa yó ña mián ndaa kuiti kemáni ná na nándukú ñaá. ⁷ Ta sa'á ña ni kándeé iní Noé Ndios, sa'á ñoó ni seídó'o ra ña ni kasto'on Ndios xí'ín rá sa'á iin ña'a kọ xíní ra koo, chí ni ndi'i ini ra ni kava'a ra iin barco noó ni káki mií rá xí'ín ndidaá na ve'e ra. Ta sa'á ña ni kándeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ni kandoo ndidaá ka ñayuu kúú ná ñayuu kíni, ta ni xí'i na, ta ni ni'i Noé ña ni kandoo va'a ra noo Ndios sa'á ña ni kándeé iní ñaá rá.

⁸ Ta sa'á ña ni kándeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó ni seídó'o ra noó ni ka'an Ndios tá ni kana na ra ña kíán ko'on ra natiin ra ñó'o, ña ni kaa na kí'o na noo rá. Dá ni kee ra kua'an ra, va'ará kọ ná'á rá ndeí saa ra. ⁹ Ta sa'á ña ni kándeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ni sa io ra noñó'o ni kaa na kí'o na noo rá tǎto'on kí'o ío iin tǎ tukú, dá chí ni sa io ra ve'e ñí kítí, mií rá xí'ín de'e ra Isaac, xí'ín de'e ñání ra Jacob, tá'an ra ni natiin dáó xí'ín rá to'on ni xí'o Ndios noo rá. ¹⁰ Ta ni xí'o ndeé iní ra, dá chí ni sa ndati ra ni'i rá iin ka va ñoo noo koo ra, ña kíán ni chiná'a mií Ndios sa'a, ña kíán ni nataó mií ná, ña kíán ni kava'a mií ná.

¹¹ Ta sa'á ña ni kándeé ta'ani iní Sara Ndios, sa'á ñoó ni kasandaáan ñó'o de'án, va'ará ọ kúu ta'on kandeí de'án. Ta va'ará iin ña sá'ano kíán, tído ni kándeé ií váán ni dakákíán xí, dá chí ni kandísaán ña iin na ndaa nda'o kúú na ni xí'o to'on nooan ña koo de'án.

¹² Ta dión ta'ani Abraham, va'ará sa yati kuu ra, tído ni kasandaá ra kúú rá tatá noó kuá'a nda'o ñayuu tǎto'on kí'o kua'a kúú tǎnoo, tǎto'on kí'o kua'a kúú ñotí ndeí yú'u taño'o.

¹³ Ta ndidaá vá ñayuu yó'o ni kándeé iní na Ndios nda noó ni xí'i na. Ta kọ ní nátiin na ña ni kaa Ndios kí'o na, tído ni xini na ña kee na chí noo xí'ín ñaxintóni ná. Ta ni kandísa ndaa na ña dión koo, ta ni kadii ini na. Ta ni nakoni na ña na tukú vá kúú ná, na xionoo ndava'a ñayuu yó'o kúú ná. ¹⁴ Ta sa'á ña ni nakoni na ña kúú ná na tukú ñayuu yó'o, sa'á ñoó kándaá ini ọ ña iin ka va ñoo ndáti na kakuu ñoo na. ¹⁵ Dá chí tá ní nákani ini na sa'a ñoo na, ña ni ñankoo na tá ni kankuei na xionoo na, dá kíán vati ií vá nandió kuéi na no'o na, ní kúu. ¹⁶ Tído iin ka ñoo ndato cháá ka va ni ndi'i ini na kandeí na, ta ñoo ñoó kúú ñoo nákaa induú. Sa'á ñoó kọ xíka'an ta'on noo Ndios chínaní ná mií ná ña kúú ná Ndios noó ñayuu yó'o, dá chí ni kenduu na iin ñoo chí induú noo kandeí na.

¹⁷ Ta sa'á ña ni kándeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó kua'an ra doko rá de'e ra Isaac tǎto'on ni kaa Ndios xí'ín rá, nde'á á kándeé ká'ano iní ñaá rá. Ta va'ará ndáti ra natiin ra ña ni kaa Ndios kí'o na noo rá, tído ni sa io nduu ra chiño'o ra iin tó'ón dini de'e ra, ¹⁸ chí di'a ni kaa Ndios xí'ín rá: “Xí'ín sava'a de'ón Isaac kakuu na ve'ón.” ¹⁹ Tído ni kándaá ini Abraham ña ío choon noo ndá'a Ndios ña dánátaki na na ni xí'i. Ta viti ná keeá kuendá ña ni xí'i va Isaac, ta ni natakí va xi ni kee Ndios, chí kọ ní sóno ta'on na kuu xí.

²⁰ Ta sa'á ña ni kándeé iní Isaac Ndios, sa'á ñoó ni kemáni rá de'e ra Jacob xí'ín Esau xí'ín to'on va'a, ña ni kaa Ndios kee na xí'ín rá cháá ka chí noo. ²¹ Ta sa'á ña ni kándeé iní Jacob Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra ni kemáni rá ndin nduu de'e José xí'ín to'on va'a. Ni ndi'i, dá xí'ín ndeé karrotí ra ni sa tuu ra ni sa iin ra, dá ni keká'ano ra Ndios. ²² Ta sa'á ña ni kándeé iní José Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra ni kasto'on ra ndi koo kankuei na ñoo Israel Egipto ko'on na, ta ni sa'anda ra choon ndi kee na xí'ín lásá ra.

²³ Ta sa'á ña ni kándeé iní na ve'e Moisés Ndios, sa'á ñoó tá ni káki ra, dá ni chikáa de'é ñaá ná oni toon yoo, dá chí luu nda'o ni sa kaa ra tá ni sa io leé ra. Sa'á ñoó kọ ní yu'ú ta'on na kuio kao na choon ni sa'anda rey Faraón ña kánian kuu ndidaá takuálí yíí. ²⁴ Ta sa'á ña ni kándeé iní Moisés Ndios, sa'á ñoó kọ ní xíin ra kananí rá kakuu ra de'e noó de'e di'í rey Faraón tá ni kuyatá rá. ²⁵ Di'a ni ndukú rá ndo'o níó rá xí'ín na ñoo ra, na kúú ñoo Ndios, ta kọ ní xí'o ra mií rá koo dii tóo ra tein kuachi. ²⁶ Dá chí ni nakani ini ra ña va'a cháá ka kee ra tá ná nakí'o ra mií rá ndo'o naní níó rá sa'a Cristo, na tanda'a Ndios kii dáka'ki ñaá, ọ duú kaan kakomí rá ña kuiká ío noó na ñoo Egipto, dá chí ndáti ra natiin ra ña ni kaa Ndios kí'o na noo rá. ²⁷ Ta sa'á ña ni kándeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ni kana ra ñoo Egipto, ta kọ ní yu'ú ta'on ra, va'ará xído nda'o ini rey Faraón xini ñaá rá. Ta ni xí'o ndeé iní ra, dá chí kée ra tǎto'on xini ra Ndios, va'ará kọ kándeé yó koni xí'ín noo yó ná. ²⁸ Ta sa'á ña ni kándeé iní ra Ndios, sa'á ñoó ni chindú'u rá ña kíán keká'ano na Israel

viko pascua. Ta tein viko pascua yó'o ni sa'anda ra choon ña ná ke'i na yú'u yé'é ná xí'ín ni borrego, dá ná dá'a ni kuu de'e noó na kee ángel né'e choon ña ka'ání de'e noó na ñoo Egipto.

²⁹ Ta sa'á ña ni kandeé iní na Israel Ndios, sa'á ñoó ni ya'a na noó Taño'o Kua'á tát'o'on yá'a na noño'o ichí. Ta dión ta'ani ni ka'án ta Egipto chika'anda ra tát'o'on ni kee mií ná, tído ni kandaa ra, dá ni xi'i ra. ³⁰ Ta sa'á ña ni kandeé iní na ñoo Israel Ndios, sa'á ñoó tein usa kuu ni kao noo na sata náo ñoo Jericó, ta kúu ni koon vaan. ³¹ Ta sa'á ña ni kandeé iní iin ñá'a díkó mií naní Rahab Ndios, sa'á ñoó ko ní xi'an xí'ín dao ka na ñooan, na ko ní xín kueídó'o Ndios, chi ni natiin va'án ve'án taa Israel, tá'an ra ni sa'an ni naní ñoo Jericó ñoo.

³² ¿Ndí kían ka'an cháa kai xí'ín ndó sa'á ña yó'o? Chi ko nónói nakani ndi'ii sa'á ña ni kee Gedeón, xí'ín sa'á ña ni kee Barac, xí'ín sa'á ña ni kee Sansón, xí'ín sa'á ña ni kee Jefté, xí'ín sa'á ña ni kee David, xí'ín sa'á ña ni kee Samuel xí'ín sa'á ña ni kee dao ka profeta, ³³ chi sa'á ña sa kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó sa kandeé rá sa dandáki ra dao ka ñoo, ta sa kee ra ña ndaa, ta sa natiin ra ña ni kaa Ndios ki'o na noo rá, ta sa kandeé rá sa sadi ra yú'u ndika'a, ³⁴ ta sa kandeé rá sa nda'o ra ñó'o deen kéi ita, ta sa kandeé rá sa kaki ra noo espada. Ta va'ará ko kuíi ka ndée rá, tído mií Ndios ni xi'o ndée rá, sa'á ñoó sa ní'i rá ndée sa naá ra xí'ín dao ka ñoo, ta sa kandeé rá sa taxí rá ta xiní u'u tá'an xí'ín rá. ³⁵ Ta sa'á ña ni kandeé iní dao na ñá'a ni sa ndei sa na'á Ndios, sa'á ñoó ni natakí tá'an na, na ni xi'i.

Tído dao ka ñayuu Ndios ni ndo'o naní níó ná, ta ni xi'i na sa'a Ndios, tído ko ní sa'an na dánkoo na ña kandeé iní na Ndios, dá chi ná'á ná ña natakí na kandeí va'a cháa ka na kee Ndios. ³⁶ Ta dao ka na ni kediki ndaa ñaá ta kini, ta ni kani ñaá rá xí'ín chirrión, ta dao ka na ni kató rá xí'ín cadena, ta ni sadi ñaá rá ve'e kaa. ³⁷ Ta dao ka na ni sa'ání rá xí'ín yuu, ta dao ka na ni sa'anda dao ra xí'ín espada, ta dao ka na ni xirndodó rá, dá ná ya'a na kee na kuachi, ta dao ka na ni sa'ání rá xí'ín espada. Ta yó'o yó'o ni xionoo na, ta nda ñíi borrego xí'ín ñíi kítí ni sa ndixi na. Ta ñayuu kúnda'í nda'o ni sa kuu na, ta sa ndo'o nda'o níó ná, ta sa kendava'a nda'o ñayuu xí'ín ná. ³⁸ Ta ñayuu ndáya'i nda'o noo Ndios ni sa kuu na yó'o, ta ko kánian ni'í ñayuu ñayuu yó'o ña kandeí na xí'ín ná, ta vatí xían daá sa xionoo ndava'a na noo kúu ñó'o ichí, xí'ín noo kúu yúku, xí'ín noo kúu káo, xí'ín noo kúu da'o.

³⁹ Ta ni nakoni Ndios ndidaá na yó'o sa'á ña sa kandeé iní ñaá ná, tído ko ní natiin na ña ni kaa Ndios ki'o na noo ná, ⁴⁰ dá chi ña va'a cháa ka ko'on Ndios ki'o na noo ná, ta ni chituu tóo ña Ndios, chi kóni na ña natiin nduú yo ña dánkoo vii ná yó xí'ín ñayuu ñoo.

12

Ná kande'é yó iin tó'ón Jesús, ta kee yó tát'o'on ki'o kée mií ná

¹ Dión ví kua'a ni sa kuu ñayuu ni sa kandeé iní Ndios, ta xí'o na kuendá noo yo, ta káo noo na yó tát'o'on ki'o káo noo ñaá viko. Sa'á ñoó ná taó xóo yó ndidaá tá'an ña'a kétéin noo yo xí'ín ndidaá kuachi ña sadi noo yo, ta ná koo ini yo taxí tá'an yó xí'ín tandeé iní ko'on yo chí noo. Ná dá'a ni katuu yó. ² Ná kande'é yó iin tó'ón diní Jesús, dá chi mií ná kúu na ni xi'o ña kandeé iní yo ná, ta mií ná dáxinkuei yó nda noo kánian kasandaá yo ña kandeé iní yo ná. Chi sa'á ña ná'á ná ña ni'i ná ña kadii iní na tá ná ndi'i, sa'á ñoó ni xi'o na mií ná ni ndo'o níó ná ndika cruz, ta ko ní sá ne'e na tandíni ña kían iin ña ka'an noo kuu na ndika cruz. Ndi'i daá, dá ni nakoo na xoo kuá'a Ndios, noo ió na dandáki na.

³ Kande'é ndó ña ki'o dión ni ndo'o Jesús ni kee ñayuu káni xiní u'u ñaá, dá kían ná dá'a ni kuitá ndo, ta ná dá'a ni ndiko ndó tá ndo'o níó ndo. ⁴ Dá chi va'ará ndó'o níó ndo sa'á ña ko xín ndo kee ndó kuachi, tído ko ñá'a ta'on ka'ání ná ndo'ó tát'o'on ni kee na xí'ín Jesús. ⁵ ¿Á sa ni nandodó va ndó ña ká'an ni'ini tuti i Ndios noo yo? Ta tát'o'on ká'an ni'ini iin tatá noó de'e ra, ki'o dión ká'an ni'inian noo yo, dá chi ka'an:

De'e ló'o mií, o sa kúlichí inon tá ndéndaá ñaá sato'o yo Ndios, ta ná dá'a ni kutúu inon tá dánani na yo'ó,

⁶ dá chi ndidaá na kú'u ini sato'o yo Ndios sa'a, ndéndaá ñaá ná,

ta dándó'o na níó ndidaá na ni natiin ña kakuu na de'e na.

⁷ Sa'á ñoó ki'o ndeé ini ndo tá ndéndaá ñaá Ndios, dá chi ki'o dión kée na xí'ín ndó sa'á ña kúú ndó de'e mií ná. Dá chi, ¿ndi káa iin de'e ko ndéndaá ñaá tatá ra? ⁸ Tído tá ko ndéndaá Ndios ndo'ó táto'on ki'o ndéndaá na dao ka de'e na, dá kían ko kúú ta'on ndó de'e na, de'e nda'í va kúú ndó. ⁹ Dión ni ndo'ó yó xí'ín tatá yo ñayuu yó'o tá ni sa kuu yó takuálí, ni ndéndaá na yó, ta ni sa io ñañó'ó yó noo ná. Sa'á ñoó, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña kánian ndi'i cháá ka ini yo kueídó'o yó tatá yo Ndios, na ió induú, dá ná konio kataki chíchí yó? ¹⁰ Tatá yo ñayuu yó'o ni ndéndaá ra yó cháá tiempo táto'on ki'o ni ka'an mií rá. Tído tatá yo Ndios kúú na ndéndaá na yó, dá keva'a yó noo ná, dá katí'a yó koo vii yo noo ná táto'on vii mií ná. ¹¹ Ta ko iin ta'on náta'an ini tá ndéndaá ñaá tatá xi, di'a tá'u'u ini xi tá ndó'o xi dión. Tído ña va'a mií vá xí kían, dá chi cháá ka chí noo kasandaá xi koo va'a ini xi, ta katí'a xi kakuu xi ñayuu kendísá'ano sa'á ña ni ndo'ó níó xí.

Ki'o di'a ndo'ó ñayuu ko xi'ín natiin ña maní xi'o Ndios noo ná

¹² Ta viti ndane'e ndó ndá'a ndo xí'ín ndée, ta ná chikata ndakí ndo kondó ndo. Ná dá'a ni ndiko ndó. ¹³ Ná konó ndó iin íchi ndaa noo kaka ndó, dá kían ná dá'a ni natani cháá ka sa'a ndo, ña ni xió kodo, dá kían ná nda'aan.

¹⁴ Ta koo ini ndo kandei va'a ndó xí'ín ndidaá ñayuu, ta koo ini ndo koo vii ndo noo Ndios, dá chi na ko kée dión, ni iin kuu ta'ón o koní na sato'o yo Ndios. ¹⁵ Koo ini ndo kandaa tá'an ndó, dá kían ni iin ndó ná o kána xoo noo ña maní ni kee Ndios sa'a ndo. Chi oon ni ví kakuu iin káa mií ndó táto'on iin yo'o ova, dá dátuu ndó dao ka ndo, dá kasá'á ndiko dao ka na kee ndó. ¹⁶ Ta kaon koo ndó, dá ná dá'a ni kee iin káa ndo'ó kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í ndo o yí ndo. Ta ná dá'a ni kenóo ndó ña'a Ndios táto'on ki'o ni kee Esaú, dá chi sa'a iin ko'o ndéi ni daon tá'an ra ña kánian natiin ra sa'á ña kúú rá de'e noo. ¹⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ña tá ni ndi'i daá, dá ni kasá'á nda'í sáki ra xíka ra ta'i rá noo tatá ra, ña kían vei noo Ndios sa'á ña kúú rá de'e noo, tído ko ní kándeé ta'on ra natiin ra ña, ta ko ní kúú ta'on nadaon ra ña ni kee ra, va'ará ni saki ra xí'ín ndirá noo rá.

¹⁸ Ta ko ní kasandaá ndo noo iin iin yuku, ña kían kuu dáko'on ndá'a ndo táto'on ni ndo'ó na sá'ano ve'e yó tá sata, chi tá ni saá na noo iin yuku ñoó, deén nda'o kéi itaan, iin naá nda'o noo íian, ta ño'oma tóon ndúchí ni naka'ani dinián, ta ní'i xido oon kána tachi deén ñoó. ¹⁹ Tá ni seídó'o na sá'ano ve'e yó ña ni'i nda'o ni tuu trompeta, ña ni'i nda'o ni ka'an tachi Ndios, dá ni seí nda'í ñayuu ñoó ña ná dá'a ka ni ka'an na, ²⁰ dá chi ni yu'ú nda'o na tá ni seídó'o na choon ni ta'anda noo ná, chi ni ka'an ña ni mií ná, ta ni iin tó'ón kítí ndáka na o kúú kako'on yuku ñoó, dá chi tá koó, dá kánian kuu na xí'ín yuu, o xí'ín iin yuchi. ²¹ Ta sa'á ña xíxi nda'o kúú ña ni xini na, sa'á ñoó ni kaa Moisés: “Ndéi nino oon ví yu'u ña yu'í”, kaá ra.

²² Tído ndo'ó, sa ni kuyati ndó noo iin yuku Sion noo nákaa ñoo Ndios takí, ña kúú ñoo Jerusalén nákaa induú, noo ndéi kuá'á nda'o mil ángel. ²³ Ta ñoó kúú noo ndítútí ndi'i na mií noo ni kana Ndios, ta kándodó kuu ná induú. Ta ñoó ió mií Ndios, na kényiko ndaa sa'a ndidaá tá'an ñayuu. Ta ñoó ndéi ta'ani níó na ni kandoo vii noo Ndios, chi ni ni'i ná ña kakuu na táto'on ki'o kóni Ndios. ²⁴ Ta sa ni kuyati ta'ani ndó noo Jesús, na ni ka'an sa'a yo noo Ndios, dá ni kandoo na kee na iin ña saá xí'ín yó. Ta ió ta'ani kuendá ndo xí'ín ni ná, kirá ni xita sa'a ndo. Ta ni va'a cháá ka kúú rá o duú ni Abel, chi ko xíka ya'i ra sa'á kuachi táto'on ni kee ni Abel.

²⁵ Ta ná dá'a ni kedó'ó ndó mií ndó noo ká'an Ndios. Dá chi ko ní káki ta'on na sá'ano ñoo yo sa'á ña ni kedó'ó ná mií ná noo ni ka'an Ndios noñó'o yó'o. Ta ví'í ka ví ndo'ó yó tá ná kedó'ó yó mií yó noo ká'an Ndios nda induú. ²⁶ Ta xí'ín to'on ni ka'an mií ná ni dakídi ni'ini na sava'a noñó'o yó'o tá sata, tído viti kaá na di'a: “Ko'on tukui kee dión, tído o duú noñó'o yó'o oon ni ko'in dakídi ni'ini, nda induú dakídi ni'ini ta'anii.”

²⁷ Ta sa'á ña ni kaa na “ko'on tukui kee dión”, sa'á ñoó kándaá inio ña ko'on na díta ná ndidaá ña kuu kidi ni'ini, ña ni kava'a na ñayuu yó'o, dá kandoo ndidaá ña o kúú kidi ni'ini. ²⁸ Ta viti, sa'á ña ni ni'i yo noo Ndios iin ñayuu saá noo dándáki na, ña kían ni iin kuu o kidi ni'ini, sa'á ñoó daá kuití ná nakí'o yó ndivé'e noo Ndios. Ta ki'o dión ná koni kuachí yó noo ná, ta ná kayu'ú ni'ini yó na, ta ná koo ñañó'ó yó noo ná, dá ná nata'an ini

na koni na yó. ²⁹ Dá chi táto'on kị'o kúú ño'ó ita chíño'ó ndidaá ña'a, kị'o dión kúú tata yó Ndios.

13

Kị'o di'a kánian kee yó sa'á ña kándéé iní yó Jesús

¹ O sa koo ini ndo dánkoo ndó ña kú'u sátá'an ini ndo sa'a ndo. ² Ta ná dá'a ni nandodó ndo natiin va'a ndó ndi ndáa mií ñayuu tá ni kasáa na ve'e ndó, dá chi sa'á ña ni natiin va'a ñaá dao ñayuu, sa'á ñoó ni natiin na ángel ni kii noo Ndios ni saa ve'e na, va'ará ko ní kándaa ini na ndá yoo kúú ná.

³ Ta koo ini ndo ndiko'on ini ndo sa'á na ño'ó ve'e kaa, ta kee ndó kuendá ña nákaa nduú ndo xí'ín ná. Ta dión ta'ani kando'o ndó xí'ín na kéndava'a ñayuu xí'ín, ta kee ndó kuendá ña ñíj mií ndó kéndava'a na xí'ín. ⁴ Ta kana'á ndó ña iin ña va'a kíán ña tánda'a ñayuu. Ta iin ña vii kíán ña kídí taa xí'ín ñadi'í ra. Tído ndidaá ñayuu kídí xí'ín na ko kúú ñadi'í na o yíj ná, xí'ín na kée dao ka kuachi ka'an noo xí'ín ñíj ná, noón kúú na miían ndaa kuiti ndo'o níó ná kee Ndios. ⁵ Ta o sa kátoó téi ndo ña kuiká, kua'án ndo kadij iní ndo xí'ín ña'a sa ió noo ndo, dá chi di'a ni kaa mií Ndios: “Ni iin kuu ta'ón o dáyaá ndá'í yo'ó, ta ni kuu ta'ón o dánkoo ndava'i yo'ó.” ⁶ Sa'á ñoó kuu kaa yó di'a xí'ín tandeé iní: Miían ndaa kuiti sato'o yó Ndios kúú na chindeé ñaá, sa'á ñoó ni ko yu'íj xiníj ndi ndáa mií vá ña'a ná kee taa ñayuú yó'o xí'ín.

⁷ Daá kuití ndiko'on ini ndo na ni daná'a noo ndo, chi mií ná ni daná'a to'on Ndios noo ndo. Ta ndiko'on va'a ini ndo ña kua'á nda'o ña va'a ni kana noo ña sa kee na, ta kandeé iní ndo Ndios táto'on sa kándéé iní ñaá ná. ⁸ Táto'on kị'o kúú Jesucristo koni, kị'o dión kúú ná viti, ta kị'o dión kuií va kakuu na. ⁹ Ná dá'a ni koo ini ndo ndiko ndo ña to'ón dána'a dao ka taa, ta o sa kándia ndó tá diín dána'a ra sa'a Jesús. Va'a cháá ka kíán ña koo ndeé ndo xí'ín ña maní ni kee Ndios sa'a ndo, ta o duú sa'á ña seí ndo ña yó'o o ña káa táto'on kị'o dána'a dao ka ra. Dá chi va'ará ndúndéé dao ñayuu kée na ña yó'o, tído ko chindeé ta'on ñaá.

¹⁰ Ní'í yó ña va'a sa'á ña ni doko Jesús mií ná noo Ndios tá ni xi'í na. Ta ko ta'ón íchi ta dutí kéchóon ini ve'e ño'o na Israel ní'í rá ña va'a yó'o. ¹¹ Né'e ta dutí kúú noo ni kítí kua'an ra ini ve'e ño'o noo kúú noo íj cháá ka, ta dóko ñaá rá noo Ndios sa'á kuachi ñayuu. Ndi'i, dá chíño'ó ra yikí koño ri nda noo kúú yu'ú ñoo. ¹² Dión ta'ani ni ndo'o Jesús, dá chi ni xi'í na nda noo kúú yu'ú ñoo, ta xí'ín ni mií ná ni nduvii ñayuu na. ¹³ Ta viti ná kankuei yó ko'ó noo ni ndo'o níó Jesús yu'ú ñoo, dá kíán táto'on kị'o ni kedíki ñaá ñayuu, kị'o dión ta'ani ná ndo'o miíá. ¹⁴ Dá chi o duú ñayuú yó'o nákaa ñoo noo kandeí chíchí yó. Di'a nandukú yó iin ka ñoo, ña koo chí noo. ¹⁵ Ta sa'a mií Jesús ná doko yó to'on va'a, to'on ño'ó noo Ndios ndidaá tá'an kuu, dión dá nakoni yó ná xí'ín to'on kánkuei yú'u yó. ¹⁶ Ta ná o sa nandodó ndo kee ndó ña va'a, ta koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'ín ña ió noo ndo, chi ña yó'o kíán náta'an ini Ndios xiní na, ña dóko yó noo ná.

¹⁷ Ta koo ini ndo kueídó'o ndó na ndíta dána'a noo ndo, ta kee ndó choon sa'ándá na, dá chi nduú ñoó ndaa na níó ndo, chi ná'á ná ña miían ndaa nakí'o na kuendá sa'a ndo noo Ndios. Tá kée ndó dión, dá kíán xí'o ndó ña kádij iní na, ta ná dá'a ni kunda'í ini na, chi ni iin ña va'a o ní'í ndo tá ná dákúnda'í ini ndo ná.

¹⁸ Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'á ndu'u, dá chi ná'á va'a ndu ña ió vii ñaxintóni ndú noo Ndios, ta kóni ndu'u kendúsá'ano ndu ndidaá tá'an ña'a. ¹⁹ Ta seí nda'avíj noo ndo ña daá kaka ndo ña maní noo Ndios sa'í, dá ná chindeé ná yu'u nandió koo yachij koto ni'inii ndo'ó noo ndéi ndó xaan.

Ká'an na ndisá'án noo ndí'i

²⁰ Ndios kúú na xí'o ña ió va'a ini yó, ta mií ná kúú na ni danátaki Jesucristo, na kúú sato'o yó, ta Jesús kúú mií na ndáka léko, ta sa'á ña ni xi'í na ni ná ni xita ra sa'a iin rá iin yó, dión, dá ni xinkoo ña ni kandoo Ndios kee na xí'á, ta daá kuití ndáya'i ña. ²¹ Ta mií Ndios ná kị'o ña katí'a ndó kee ndó ndidaá tá'an ña va'a, dá kandeé ndó kee ndó ña kóni mií ná, ta kee ta'ani na xí'ín ndó ña náta'an ini na kee na sa'á ña ni xi'í Jesucristo sa'a yó. Ta daá kuití ná natiin na ñaño'ó. Dión ná koo.

²² Ta seí nda'ávíi noo ndo, ñani, ña k'i'o ndeé iní ndo kueídó'o ndó to'on ká'an ni'inii noo ndo, chí cháá nda'o kúú to'on ni taai kosaá noo ndo. ²³ Ta kana'á ndó ña sa ni yaá va ñani yo Timoteo ve'e kaa. Tá ná kasaa yachi xi yó'o, dá kandakai xi saai kande'í ndo.

²⁴ Ka'an ndo ndisá'an xí'in ndidaá na ndíta dána'a noo ndo xaan kuendá ndu'u, xí'in ndidaá ka na kúú ñayuu Ndios. Ta natiin ndó ndisá'an tánda'á ndidaá ñani yo ndéi Italia yó'o kosaan noo ndo.

²⁵ Ta ná koo ña maní xí'o Ndios xí'in iin rá iin ndó. Díon ná koo.

To'on yó'o kían ni taa Santiago ni sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Santiago ndisá'an

¹ Yu'u kúú Santiago, ta kéchóoin noo Ndios xí'ín noo Jesucristo, na kúú sato'o yo. Ta táai tuti yó'o kosaaan noo ndo'ó, na kúú ndin uxí uú tu'u na ñoo Israel, ndo'ó na ni xita noo kua'an ndéi iin ní ñayuú. Ta ká'ín ndisá'an xí'ín ndó.

Ná kadij iníó tein tandó'ó ndó'o yó

² Ñani mií, kadij nda'o ini ndo tá ñó'o ndó tein ndi ndaa mií tandó'ó. ³ Chi sa ná'á va'a ndó ña tá ndó'o ndó tandó'ó sa'á ña kándéé iní ndo Jesús, dión dá katí'a ndó koo ndeé iní ndo noo tandó'ó. ⁴ Tá naki'o ndó mií ndó kí'o ndeé iní ndo noo ndi ndaa tandó'ó ndo'o ndó, dá xinkoo ndó táto'on kí'o kánian koo ndó, ta chichi ndó xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús, ta ni iin tó'ón ta'on ña'a o kámani noo ndo.

Kí'o Ndios ñaxintóni noo yo tá ná kaka yóan noo ná

⁵ Tá ió iin kaa ndo'ó kámani ñaxintóni, dá kían kaka ndoan noo Ndios, dá chi ió nduu na ña kían kí'o na ña xíka ndo, chi kúú ná iin Ndios xí'o kua'á ña'a noo ñayuu na, ta ko kaá na ña koó. ⁶ Tído kaka ndoan xí'ín ña kándéé iní ndo ná. Ta o sa nákani kuáchi iní ndo, dá chi tá kée ndó dión, dá kían kúú ndó táto'on noo taño'o, ña kua'an xoo yó'o xoo kaa kée tachi. ⁷ Ta iin ñayuu kée dión ná o sa kándati na natiin na ni iin ña'a xíka na noo sato'o yo Ndios, ⁸ dá chi kúú ná iin ñayuu nákani uú ini, ta ko kúú ta'on na iin ñayuu iin tó'ón ñaxintóni.

⁹ Ta ñani yo, na kúnda'í, kánian kadij ini na chi chindaya'i ñaá Ndios. ¹⁰ Ta na kúú na kuíka, kánian kadij ini na sa'á ña ni kenoo ñaá Ndios, dá chi ña kuíka ió noo ná kúúan táto'on ita yuku, chi tooo vá ndato saaan, ta dión ta'ani ndo'o ña kuíka kómí ná. ¹¹ Dá chi tá xíno ndiandii, ta ndúdeen ká'anián, ta kúú íchi vá yuku ñoo, ta kúú kuéi va itaan, ta kúú ndáño'ó vá ña luu ndaaan. Dión ta'ani ndo'o na kuíka xí'ín ña'a kómí ná nani ndúkú ná cháa ka ña kuíka.

Yá'a yó kée yo kuachi kée ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo

¹² Ndiká'an ndi kúú ví ñayuu, na xí'o ndeé ini tá ndó'o na tandó'ó, dá chi tá ni xí'o ndeé iní na noo ndidaá tandó'ó, dá kían natiin na ña kataki chíchí ná noo ió Ndios. Dá chi kí'o dión ni xí'o Ndios to'on na ña kían kee na xí'ín ñayuu kóni ñaá. ¹³ Tá kasá'á katoó ndo kee ndó iin kuachi, o sa ká'an ndo ña Ndios kúú na dáka'an ñaá, dá chi o kándéé ta'on ña kini ña kían ya'a Ndios kee na kuachi, ta ko dáka'an Ndios ni iin tó'ón ñayuu ña kían ya'a na kee na kuachi. ¹⁴ Ña kini ñó'o ñaxintóni yo, ñoo vá kían dáka'an yo, dá yá'a yó kée yo kuachi noo Ndios, ta ñoo ta'ani kían dáka'átoó ñaá. ¹⁵ Ta sa'á ña katoó yo kée yo ña kini ñó'o ini ñaxintóni yo, sa'á ñoo kásá'á yá'a yó kée yo kuachi. Tá náki'o yó mií yó kaño'o yó tixi ndá'a kuachi, ñoo kían kedaá xí'ín yó, dá ni'i yo ña kuu yo.

¹⁶ Sa'á ñoo, ná dá'a ni danda'í ndo mií ndó, ñani maní mií. ¹⁷ Dá chi ndidaá ña va'a, xí'ín ndidaá ña ndaa kúú ña xí'o oon Ndios noo yo vei nda induú. Ta mií Ndios kúú na ni kava'a ndidaá kúú ña tóon ñó'o induú. Ta ni iin kuu ta'ón o nádaon Ndios, táto'on kí'o nádaon ña tóon ñó'o kaa. ¹⁸ Ta mií Ndios ni chikaá ini ña kían ndee na yó de'e mií ná ni kee to'on ndaa na. Ta kí'o dión ni kasandaá yo kúú yó na mií noo ni nakana Ndios kakuu de'e na.

Ná kueíd'o yo choon sa'ándá Ndios, dá kían koni yo kandeí va'a yó

¹⁹ Sa'á ñoo, ñani maní mií, kaon koo ndó kueíd'o va'a ndó noo ká'an dao ka ñayuu. Ná dá'a ni yachi téi ka'an ndo, ta ni o sa kuído yachi téi ini ndo. ²⁰ Dá chi ña xído ini yo ko chindeéan yó, dá kee yo ña kóni Ndios. ²¹ Sa'á ñoo dánkoo ndó ndidaá kúú ña kini kée ndó, xí'ín ña kini nákani ini ndo, ta natiin ndó to'on Ndios, tá'an ña ni seíd'o ndó, xí'ín ña nda'í ió ini ndo. Dá chi ña yó'o kían kándéé dáka'áki níó ndo.

²² Koo ini ndo kee ndó tító'on kǐ'o ká'an to'on va'a ni seídó'o ndó. O sa kueídó'o oon ndóan, dá chi tá seídó'o oon ndóan, dá kǐan dándá'í ndó mií vá ndó. ²³ Chi na seídó'o oon to'on va'a Ndios, ta kó kée na ña, noón kúu tító'on iin taa ndé'é mií noo espejo. ²⁴ Dá chi tá ni ndi'i ni sa nde'é rá to'on káa ra, ta kúu kua'an ra. Ta kúu tóó vá, kúu sa nandodó va ra tító'on kǐ'o káa ra. ²⁵ Tído na ndino'o ini seídó'o to'on ndaa Ndios, tá'an ña taó xóo ñaá tixi ndá'a kuachi, ta ndíko toon naan, noón kúu na kó nandodó ña ni seídó'o na. Di'a kée na choon sa'ándáan. Na yó'o kúu na chindeé Ndios noo ndidaá ña kée na.

²⁶ Ta ndidaá na ká'an ndíta ndaa xí'in Ndios, ta kó kándéé ná chituu na yú'u ná, noón kúu na dándá'í mií, ta ni ña kándísa na kó ndáya'i. ²⁷ Dá chi ña ndaa, ña vii kúu ña kándísa yó noo tatá Ndios tá ná chindeé yó takuálí koo tatá xí'in naná, xí'in na kuáan tein tandó'ó ndó'o na, ta ná kandaa yo mií yó noo ña kini ió ñayuu yó'o.

2

Ná dá'a ni chindaya'i yó dao ñayuu, ta kenóo yó dao ka na

¹ Ñani mií, ndó'o na kándéé iní sato'o yo Jesucristo, na kánian natiin ndidaá kúu ñañó'ó, o sa kóo ini ndo chindaya'i ndó dao ñayuu, ta kenóo ndó dao ka na. ² Ná keeá kuendá ña ni saa iin taa kuiká noo ndéi ndó dákua'a ndó, ta ñó'o dé'e oro ndá'a rá, ta táyíi ndíxi ra. Ta mií hora daá ni saa ta'ani iin taa kúnda'í, ta ndíxi ra dá'on yatá. ³ Ta nátiin va'a ndó ta ndíxi dá'on va'a ñoó, ta kaá ndo xí'in rá: “Kakoo ní noo téi va'a yó'o.” Ta kaá ndo xí'in ta kúnda'í ñoó: “Xaan ní kuiión, o kakoo noñó'o xaan kooón.” ⁴ ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña sa'a ña kée ndó dión, sa'a ñoó káxi ndó ñayuu, ta keyíko ndo sa'a ná xí'in ñaxintóni kini kómí ndó?

⁵ Sa'a ñoó, ñani maní mií, kueídó'o va'a ndó ña yó'o. ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña mií vá Ndios ni kaxi ñayuu kúnda'í ndéi ñayuu yó'o ña kǐan koo kuiká ná xí'in ña kándéé iní ñaá ná, dá natiin na ta'i ná noo ió Ndios dándáki na, dá chi mií Ndios ni kaa ña kǐ'o na ña noo ñayuu kú'u ini na sa'a ná? ⁶ Tído ndo'ó, di'a kénóo va ndó na kúnda'í. ¿Á kó ná'a ta'on ndó ña ta kuiká kúu ra sa'ani nda'í ñaá, ta ñó'o ra ndó'o kua'an ra noo ta né'e choon? ⁷ Ta, ¿á kó ná'a ta'on ndó ña ta kuiká kúu ra ká'an ndava'a sa'a kuu ndato Jesús, ña kándísa yó?

⁸ Dá chi tá miían ndaa kée ndó choon sa'ándá ley Ndios, dá kǐan va'a va kée ndó. Chi di'a ká'an tuti ií mií ná: “Ku'u ini ndo sa'a ñayuu xí'in ndó tító'on kǐ'o ndó'o ndó xí'in mií ndó.” ⁹ Tído tá káxi ndó ñayuu, dá kǐan yá'a ndó kée ndó kuachi, ta táj ndo noo Ndios, chi ni xio kao ndó ley na. ¹⁰ Ta ndi ndaa mií vá ñayuu kée choon sa'ándá ley Ndios, tído tá ni xio kao na iin choon sa'ándáan, dá kǐan kándoo na táj kuachi na noo ndidaá choon sa'ándáan. ¹¹ Dá chi di'a kaá Ndios noo ley na: “O sa kée ndó kuachi xí'in na kó kúu ñadi'í ndo o yíi ndo.” Ta kaá ta'ani na: “O sa ka'ani ndó ndii.” Sa'a ñoó va'ará kó ní kée ndó kuachi xí'in na kó kúu ñadi'í ndo o yíi ndo, tído ni sa'ani ndó ndii, dá kǐan noo ndidaá kúu vá ley ni ya'a ndó. ¹² Sa'a ñoó ka'an ndo to'on va'a, ta kee ndó ña va'a, chi nakuíta ndó noo Ndios, ta keyíko na sa'a ndo xí'in iin ka ley, ña kǐan ni taó xóo ndó noo kuachi. ¹³ Tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ñayuu, dá kǐan koo ña maní koo sa'a na kó ní xí'o ká'ano ini sa'a ñayuu xí'in ná. Tído na ni xí'o ká'ano ini sa'a ñayuu xí'in ná, noón kúu na koo ña maní sa'a tá ná keyíko sa'a ná.

Tá miían ndaa kándéé iní yo Jesús, dá kǐan kánian kee yó ña va'a

¹⁴ Sa'a ñoó ñani mií, ¿ndá choon kían ña kaá ndo ña kándéé iní ndo Ndios tá kó kée ndó ña va'a? ¿Á ká'an ndó ña káki ndó sa'a ña kaá ndo kándéé iní ndo ná? ¹⁵ Dá chi tá ió iin ñani ndo, o iin kǐ'o ndó, ta ná'a ndó ña kámani ña'a kandixi na, xí'in ña'a kei ná iin iin kuu kuu, ¹⁶ dá kaá ndo xí'in ná: “Kua'an nó'o ní, ta koo va'a ní, ta kas'an va'a ní, ta kandixi va'a ní.” Tá kaá ndo dión xí'in ná, tído kó chindeé ndó na xí'in ña xínñó'ó ná, dá kǐan, ¿ndi kúu ña va'a ni kee ndó xí'in ná, tá dáá? ¹⁷ Dión ta'ani, tá kaá ndo ña kándéé iní ndo Ndios, ta kó kée ndó ña'a va'a xí'in ñayuu xí'in ndó, dá kǐan kó choon ta'on ña kándéé iní ndo ná.

¹⁸ Ndá ndi kuu ió iin káa ndó kaa di'a xí'ín yu'u: “Kándéé iní yó'ó Ndios, tído yu'u kúú ra kée ña va'a.” Tído yu'u kaái xí'ín ña ká'an dión: “O kúu ta'on na'a ní ña kándéé iní ní Ndios, chí kó kée ní ña va'a. Tído ña va'a kéei ná'a ña miían ndaa ndisa kándéé iní Ndios.” ¹⁹ Tá kándísa ndó ña iin tó'ón diñi kúú Ndios, dá kían va'a va kée ndó. Tído kana'á ndó ña nda ña u'u ta'ani kándísa ña iin tó'ón kúú Ndios, ta ndéi ñinoan noo ná.

²⁰ O sa kákuu ndó ñayuu xixi. ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña tá kó kée ndó ña va'a, dá kían ni iin ña'a kó ndáya'i ña kaá ndó kándéé iní ndo Ndios? ²¹ ¿Á kó ná'á ndó ña ni kandoo va'a tatá sá'ano yó Abraham noo Ndios sa'á ña va'a ni kee na, chí kua'an na dokó ná de'e na noo Ndios táto'on ni sa'anda mií ná choon? ²² Ta kana'á ndó ña sa'á ña ni kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoo ni kee na choon ni sa'anda Ndios noo ná. Ta sa'á ña ni keva'a na choon ni sa'anda Ndios, sa'á ñoo ni xinkoo va'a na noo ña kándéé iní ñaá ná. ²³ Dá ni xinkoo to'on ká'an tuti i Ndios, chí kaáan ña sa'á ña ni kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoo ni kandoo vii ná noo ná. Ta ká'an ta'anian ña ni sa kuu na amigo Ndios.

²⁴ Ta kana'á ndó ña kandoo vii ñayuu noo Ndios sa'á ña kée na ña va'a, ta o duú sava'a sa'á ña kándéé óon iní ñaá ná. ²⁵ Ta dión ta'ani ni ndo'o iin ñá'a sa naní Rahab, ña sa dikó mií noo taa. ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña ni kandoo va'án noo Ndios sa'á ña ni keeán ña va'a, chí ni xi'óan ve'án ni kidi taa ni sa'an ni naní ñooan, ta ni dakí'in ñaá iin ka íchi kua'an ra? Ta ki'o dión, dá ni káki ra. ²⁶ Ta sa ná'á vá yó ña tá koo níó nákaa ini yikí koño iin ñayuu, dá kían kó takí ta'on na. Ki'o dión ta'ani kó takí ña kándéé iní yó Ndios tá kó kée yó ña va'a.

3

Ná koo ini yó dándáki yó yáa yó

¹ Ñani mií, ná dá'a ni kua'a téi ndo katoó kakuu na dána'a, dá chí sa ná'á ndó ña kua'a cháa ka kuendá kánian nakí'o na dána'a noo Ndios o duú dao ka ñayuu. ² Ta ndidaá vá yó yá'a nda'o noo Ndios. Tá ió iin na kó yá'a xí'ín to'on ká'an na, dá kían kúú ná iin na ndaa, chí nda ña kini kóni ñií ná kándéé ná dándáki na.

³ Dá chí tá ná chikaa yó kaa yú'u kuéi yó, dá kandeé yó dándáki yó ri, chí kanóo yó ri kua'a noo ká'an mií yó. ⁴ Ta kande'é ta'ani ndó táto'on ki'o ndó'o barco, va'ará ndi ki'o ví ná'ano rá, ta va'ará ndi ki'o ví ndakí tachí chinda'á ña, tído xí'ín iin tó'ón yító ló'o tárnee tji rá kándéé iin taa kaó ra rá kua'an ra noo kóni mií rá. ⁵ Ta ki'o dión ta'ani ndó'o yó xí'ín yáa yó, chí kían iin ña ló'o, tído chindaá nooán kéean ña'a ná'ano nda'o. Chí kían táto'on iin ño'ó ita leé ló'o, dá chí va'ará ndi ki'o ví ká'ano yúku, tído vaá óon kándééán chíño'o ndi'i ñaá. ⁶ Ta yáa yó kúú táto'on iin ño'ó kéj, chí kua'á nda'o ña kini kándééán kéean. Ta kían iin ña nákaa tein yikí koño yó, ta kándééán dáyakooan iin ní yó noo Ndios. Ta nda ni kaki yó nda ni xi'i yó kándééán dátuyúan yó. Ta kían táto'on mií ñó'o ni kii nda indayá.

⁷ Kándéé vá ñayuu dándáki na ndidaá kirí xíka noño'o, xí'ín kirí nárnee induú, xí'ín kirí xíka tji noño'o, xí'ín kirí ñó'o ini takuí. ⁸ Tído ni iin tó'ón yó o kándéé dándáki yó yáa yó, chí ña kini nda'o kían, ta o kúu ta'on chituu yóan. Ta daá kuití dár'u'an ñayuu xí'ín ndutá deeán. ⁹ Ta xí'ín yáa yó kéká'ano yó Ndios, na kúú tatá yó, ta xí'ín mií ta'anian ndáne'e kini yó ñayuu xi'ín yó, na ni kava'a Ndios táto'on ki'o káa mií ná. ¹⁰ Ta xí'ín yú'u yó ká'an yó ña va'a, ta xí'ín mií ta'ani yú'u yó ká'an kini yó. Ká'in xí'ín ndó, ñani mií, ña kó kánian kee yó dión. ¹¹ ¿Á iin tó'ón vá yái kána takuí vidi xí'ín takuí ova, ká'an ndó? ¹² Ñani mií, ¿á kúu ta'ani xí'o taño'ó aceituna, ká'an ndó? Ta, ¿á kúu ta'ani xí'o yitó uva tiño'ó, ká'an ndó? Ta dión ta'ani o kúu ta'on kana takuí o'ova noo kána takuí vidi.

Tá miían ndaa kómí yó ña ndichí ni kii noo Ndios, dá kían ñóchí ví kandeí yó xí'ín dao ka ñani yó

¹³ ¿Á ió iin káa na ndichí, o na ió ñaxintóni tein ndo'ó? Dá kían kánian na'a na ña dión kían xí'ín ña va'a kée na, xí'ín ña nda'í ió ini na. ¹⁴ Tído tá nákaa ña u'u ini ini níó ndo, ta chidáo tá'an mií ndó xí'ín dao ka ñani ndo, dá kían kó kánian chindaya'i ndó mií ndó, ta o sa kétó'ón ndó ña ndaa. ¹⁵ Dá chí o duú noo Ndios ní kixi ña ndichí kómí na kée dión,

chí ña ndichí kómí ná kúú ña ndichí ío ñayuu yó'o, xí'ín ña ni ta'i ñaxintóni taa, xí'ín ña ndichí xí'o ña u'u. ¹⁶ Dá chí noo ndéi ñayuu u'u ini, xí'ín noo ndéi ña chídáó tá'an mií xí'ín dao ka ñayuu, ñóó kúú noo ío tandó'ó, ta kua'á nda'o ña'a kini ío noo ndéi na. ¹⁷ Tído ñayuu kómí ña ndichí ni kii noo Ndios, noón kúú ña ío vii, ta va'a ndéi na xí'ín iin rá iin na, ta kúú ná ñayuu va'a xí'ín ñayuu xí'ín ná, ta va'a ini na, ta kú'u nda'o ini na sa'a dao ka ñayuu, ta kua'á nda'o ña va'a kée na, ta ko káxi na ñayuu, ta ko kúú ná ñayuu u'u noo. ¹⁸ Sa'á ñóó ndidaá kúú ña ndí'i ini ña kandeí va'a xí'ín dao ka ñayuu, noón kúú ña xionoo chí'i ña va'a, ta kasandaá ña natiin na ña va'a kandeí na xí'ín dao ka ñayuu.

4

Ná dá'a ni katoó ndo ña kini ío ñayuu yó'o

¹ ¿Ndeí vei ña naá ndo, xí'ín ña ndáne'e tá'an ndó tein mií ndó, ká'án ndó? ¿Á ko ná'á ndó ña vei ña tein ña kini katoó ndo kée ndó, chí ña yó'o kían naá tá'an xí'ín ña va'a nákaa ini ñaxintóni ndo? ² Kóni ndo ña koo ña'a noo ndo, tído ko ní'i ta'on ndóan. Sa'ání ndó ndii, ta u'u kini ini ndo, tído ko kándéé ndó ni'i ndo ña kóni ndo. Naá tá'an ndó, ta ndáne'e tá'an ndó, tído ko kándéé ta'on ndó ni'i ndo ña kóni ndo, chí ko xíka ndóan noo Ndios. ³ Tá xíka ndóan noo ná, ko ní'i ta'on ndó ña, dá chí ko xíka va'a ndóan táto'on kí'o kánian kaka ndóan. Chí xíka ndóan, dá kandeé ndó kee ndó ña kini kóni mií ndó.

⁴ ¿Ndo'ó kúú ña kée táto'on kée iin ná'a xiní xíxi yí xí'ín iin ka taa! Chí, ¿á ko ná'á ta'on ndó ña tá xiní xíxi yó Ndios xí'ín ña kini ío ñayuu yó'o, dá kían nduu yó ña xiní u'u tá'an xí'ín Ndios? Ta ndi ndáa ña ndí'i cháá ka ini sa'á ña ío ñayuu yó'o o duú sa'á ña'a Ndios, noón kúú ña ni nduu ña xiní u'u tá'an xí'ín Ndios. ⁵ ¿Á ká'án ndó ña ká'an oon tuti i Ndios? Dá chí kaáan ña ni xí'o na Espíritu ña koo na ini yóó, ta kékuíon nda'o na sa'a yóó ña koni yo ná. ⁶ Tído kua'á ka ña maní kée Ndios xí'á, dá chí di'a ká'an tuti i ná: “Ko náta'an ini Ndios xiní ña ñayuu ío táyí ini, ta di'a xí'o na ña maní noo ñayuu ío nda'í ini.”

Kenóo ndó mií ndó noo Ndios, dá ná chindaya'i na ndo'ó

⁷ Nakí'o ndó mií ndó kaño'o toon ndó tixi ndá'a Ndios. Ta o sa kándia ndó kee ndó ña kóni ña u'u, ta kuino mií váan ko'an noo ndo. ⁸ Ta koo ini ndo nandukú ndó Ndios ndidaá kuu, dá ná kuyati cháá ka ña koo na xí'ín ndó. Ta ndo'ó, ña kómí kuachi, nduvii ndo ndá'a ndó, dá chí ña kini nda'o kían kée ndó xí'án. Ta ndo'ó, ña nákaní u'u ini, koo ini ndo nduvii ndo ní'o ndo. ⁹ Kunda'í ini ndo, ta nda'í kuaki ndó, ta nde'i ndo sa'á kuachi kée ndó. Ta ña sáki ndo, ndee ndóan ná nduuan ña nde'i ndo. Ta ña kádi i ini ndo, ndee ndóan ná nduuan ña kunda'í ini ndo. ¹⁰ Kenóo ndó mií ndó noo Ndios, ña kúú sato'o yo, dá ná chindaya'i na ndo'ó.

Ná dá'a ni chinóo kuachi ndó ñani ndo

¹¹ Ñani mií, o sa kóo ini ndo ka'an kuachi ndó sa'a iin rá iin ndó. Dá chí tá ká'an kuachi ndó sa'a ñani ndo, ta kényiko ndo sa'a ná, dá kían ká'an kuachi ndó sa'a ley Ndios, ta kényiko ndo sa'án. Tído tá kényiko ndo sa'a ley, dá kían ko kée ndó choon sa'ándáan, di'a kée ndó mií ndó kúú ndó iin ña kényiko sa'án. ¹² Iin tó'on diní vá kúú Ndios, ña ni xí'o ley. Ta iin tó'on mií vá ná kúú ña kándéé dáka'ki ñayuu, ta iin tó'on mií ta'ani na kúú ña dándó'o ní'o yo sa'á kuachi kée yó. Sa'á ñóó, ¿nda'í yo kúú ndo'ó, ká'án ndó? ¿Ndiva'a yá'a ndó kényiko ndo sa'a ñani ndo?

Ná dá'a ni ka'an táyí ndó sa'á ña kee ndó taan

¹³ Ta kueídó'o va'a ndo'ó, ña ká'an di'a: “Viti o taan ko'on ndu iin ñoo, ta ñóó kandeí ndu iin níi kuia kechóon ndu, ta naka'án nda'i ndu, dá ni'i ndú kua'á di'ón”, kaá ndo'ó. ¹⁴ Tído ko ná'á ta'on ndó ndí kían ndo'o ndó taan, dá chí kúú ndó táto'on vikó nó'ó náka'ani tóó ví'í, ta kúú ndáño'ó ni'ini vaan. ¹⁵ Sa'á ñóó va'a kaan di'a kánian ka'an ndo: “Tá kóni sato'o yo Ndios, dá kataki ndu cháá ka, dá kee ndu ña yó'o o ña káa.” ¹⁶ Tído di'a ká'an táyí ndó sa'á ña kúryí ndó, ta sa'á ña kúryí ndó, sa'á ñóó kée ndó ña kini. ¹⁷ Dá chí ña ná'á ndí kían kúú ña va'a kánian kee na, ta ko kée na ña, ña yó'o kúú ña yá'a kée kuachi noo Ndios.

5

Di'a ndo'o na kuiká sa'á ña kini kée na

¹ Kueídó'o va'a ndo'ó, na kúu na kuiká viti. Ndei'i ndo, ta kayu'ú kó'ó ndó, chi vei ña kían ndo'o naní nío ndo. ² Dá chi ndidaá kúu ña kuiká kómí ndó ni tei'i vaan. Ta ndidaá kúu dá'on ndo ni ku'u tiki. ³ Ta ndidaá kúu di'on oro xí'in di'on plata kómí ndó ni nana daye'e ña, ta daye'e yó'o ná'a kuachi sa'a ndo, chi ko ní kéchóon va'a ndoan. Ta dánaaan ndo'ó táto'on chí'óno ño'ó kái iin ña'a, chi ni ketutí ndó ña kuiká tein kuu noo ndí'i yó'o. ⁴ Ta viti'on ndé'i kuachi ta kéchóon noño'o ndo sa'a ya'i ra, chi xí'in ña maña ndo ko ní chíya'i ndó ra. Ta mií sato'o yo Ndios, na kándéé kée ndidaá kúu ña'a, ni seídó'o ña ndé'i kuachi ra sa'a ndo. ⁵ Va'a nda'o ni sa ndei ndó ñayuu yó'o, ni sa komí ndó ndidaá kúu ña va'a ni katoó ndo, ta ni nda'a ndo táto'on ki'o nda'a iin chee kakuu koño, chi viti ni kasandaá kuu kuu ndo. ⁶ Ta datai kuachi ndó ñayuu ndaa, ta sa'áni ndo ná, ta ni iin ña'a ko kée ná chindeé ná mií ná.

Kandita ndaa ndo nani ndáti ndó nandió ko Jesús kasaq na

⁷ Ta viti, ñani mií, koo ini ndo kandati kúeé ndo nda ná nandió ko tuku sato'o yo Jesús kasaq na. Kande'é ndó táto'on ki'o kée iin ta xíti, ndáti kúeé ra dákée ra ña ni xiti ra, ta ndáti kúeé ra dai noo, ta ndáti kúeé ra dai noo ndí'i, dá dákée ra. ⁸ Dión ta'ani kandati kúeé ndo, ta kandita ndaa ndo, dá chi sa yati ño'ó vá nandió ko tuku sato'o yo Jesús kasaq na.

⁹ Ñani mií, o sa ká'an kuachi sa'a sátá'an ndó, dá kían ná o dándó'o Ndios nío ndo. Dá chi sa ni kuyati nda'o kuu kasaq Ndios, na keyiko sa'a yo. ¹⁰ Sa'a ñoó, ñani mií, koo ini ndo kee ndó táto'on ki'o ni sa kee na sa kuu profeta, na sa kasto'on xí'in ñayuu to'on ni ni'i ná noo sato'o yo Ndios. Chi va'ará ni sa ndo'o nío ná, tído ni sa ndati kúeé na nda ni ya'a tandó'o na. ¹¹ Ndiká'an ndi kúu ví na xi'o ndeé ini tá ndó'o na tandó'o, kaá yo. Chi sa ná'a vá yó ña ni xi'o ndeé nda'o ini Job tá ni ndo'o na tandó'o. Sa'a ñoó ndato nda'o ni nachindeé ñaá sato'o yo Ndios, dá chi kúu ná iin Ndios va'a nda'o ini, ta kú'u nda'o ini na sa'a yo.

¹² Ta viti, ñani mií, ná ko'in ka'in iin to'on ndaya'i cháa ka xí'in ndó. O sa kóo ini ndo nachina'a ndó Ndios tá kua'an ndo ki'o ndó to'on ndó noo iin ka ñayuu, ta o sa kaá ndo: “Ná'a induú”, o: “Ná'a noño'o yó'o”, ta o sa ká'an ndo ña ná'a dao ka ña'a. Sa'a ñoó tá ká'an ndo “Jaán”, ta dión ná kakian. Ta rá ká'an ndo “Koó”, ta dión ná kakian, dá kían ná dá'a ni kakomí ndó kuachi noo Ndios sa'a ña ká'an ndo dión.

Kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a iin rá iin ndó

¹³ ¿Á ío iin na ndó'o nío tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kaka na ña maní noo Ndios. ¿Á ío iin na kádij ini tein mií ndó xaan? Dá kían kánian kata na yaa keká'ano na Ndios. ¹⁴ ¿Á ío iin na kú'u tein mií ndó xaan? Dá kían nakana ndó na sá'ano dákuá'a xí'in ndó, dá ná kaka na ña maní noo Ndios sa'a na kú'u ñoó, ta ná chikodó ná sití diní ná xí'in kuu sato'o yo Jesús. ¹⁵ Dá chi tá kándéé ká'ano ini yo Jesús tá xika yo ña maní noo ná, dá kían nduva'a va na kú'u, ta ndakoo na kee sato'o yo Jesús. Tá ni ya'a na kú'u ñoó ni kee na kuachi, ta kúu ku'u ká'ano va ini Ndios sa'a kuachi na. ¹⁶ Na'o ndo kuachi ndó noo iin rá iin ndó, ta kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a iin rá iin ndó, dá nduva'a ndó kee Ndios. Dá chi kuá'a nda'o ña va'a kúu tá xika iin na ndíta ndaa xí'in Ndios ña maní noo ná. ¹⁷ Profeta Elías ni sa kuu iin ta táto'on ki'o kúu mií yó. Ta ni xika na xí'in ndino'o ini na noo Ndios ña ná o kóon dai. Ta kúu oni kuia dao ko ní kóon rá noño'o yó'o. ¹⁸ Tá ni ndí'i, dá ni xika tuku na noo Ndios ña koon dai, ta kúu ni kasá'a kóon tuku rá. Dá ni kasá'a kána tuku ña'a noño'o yó'o.

¹⁹ Ñani mií, tá ío iin káa ndo'ó ni kuxoo kua'an noo ña ndaa kándisa yó, ta ío iin ka ndo ni kandeé ni nandió né'e tuku na noo ña ndaa, ²⁰ dá kían kana'a ndó ña sa'a ña ni kandeé ndó ni dandíko ini ndo ná noo kúu íchi kini kua'an na, sa'a ñoó ni kandeé ndó ni dakáki ndó na, chi o kúu ta'on na noo Ndios. Ta kúu kuá'a nda'o kuachi na ndoo sa'a ña ni kee ndó dión.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pedro ni sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Pedro ndisá'an

¹ Yu'u kúú Pedro, ta kúú iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, na ni xita noo kua'an ndéi chí kuendá Ponto, xí'ín Galacia, xí'ín Capadocia, xí'ín Asia, xí'ín Bitinia. ² Ndo'ó kúú na ni kaxi mií tatá Ndios tató'on k'i'o ni chikaa ini na kee na xí'ín ndó nda mií sa'a, dá ná kakuu ndó ñayuu na kee Espíritu ij ná, dá kuefódó'o ndó na, ta ná nduvii ndo kee nij Jesucristo.

Ta ná koo kuá'a ña maní Ndios xí'ín ndó, ta ná k'i'o na ña koo va'a ini ndo.

Kómí ndisa yó iin tandeé ini

³ Na ká'ano kúú Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, dá chi sa'á ña ni ku'u ká'ano ini na sa'a yo, sa'á ñoó ni nakaki sa'a yo ni kee na, dá ni kuu ni natiin yó iin tandeé ini ká'ano nda'o noo ná, chi miían ndaa kuiti ni natakí sato'o yo Jesucristo tein na ni xi'i.

⁴ Sa'á ñoó natiin ta'ani ndó iin ña ká'ano nda'o chí induú di'a, chi sa'á ió nduu vaan natiin ndo'ó. Ta kían ña ni iin kuu ta'ón o té'i, ta kían ña ni iin kuu ta'ón o túú, ta kían ña ni iin kuu ta'ón o ndí'i. ⁵ Ta táxi va'a Ndios ndo'ó xí'ín ndée mií ná sa'á ña kándéé ká'ano ini ndo ná, dá kasandaá ndo ni'i ndo ña káki ndó, dá kandeí ndó xí'ín ná, chi sa'á ió nduu va ña'a yó'o natiin ndó tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

⁶ Sa'á ñoó kadij ini ndo, va'ará tein cháá kuu kánian ndo'o ní ndo kée kuá'a noo tandó'ó. ⁷ Chi tandó'ó ñoó kían korndodó ña kándéé ini ndo Jesús, nde'á á ndíta ndaa ndo xí'án. Ta ndáya'i cháá ka ña kían kándéé ini ndo ná o duú oro, tá'an ña xito ndodó ñayuu xí'ín ñó'o, dá nde'á á miían ndaa kuiti oro ndino'o kían o koó. Tído kasandaá iin kuu, ta naá va oro ñoó. Tído ndo'ó, tá miían ndaa kuiti ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándéé ini ndo ná tein tandó'ó, dá kían chindaya'i ñaá Ndios, ta k'i'o na ña'ño'ó, xí'ín ña ndato noo ndo tá ná na'a noo tuku Jesucristo. ⁸ Kóni ndo ná, va'ará ko ní xiní ndo ná xí'ín noo ndo. Ta va'ará ko ndé'é ndó na viti, tído kándísa ndó na. Ta ndato nda'o kadij ini ndo, ta ni ko ní'i ndo to'on ka'an ndo sa'a ndi k'i'o kadij ini ndo, ⁹ chi ní'i ndo ña va'a sa'á ña kándéé ini ndo ná, ta ñoó kían káki ndó noó kuachi ndo.

¹⁰ Ni ka'an profeta ni sa'á ndei sa'á na'á sa'á ña maní ko'on Ndios kee na xí'ín ndó. Ni ñakuá'a va'a ra sa'án, ta ni kee ra tata kandaá ini ra ndi koo kee Ndios dáka'ki na ñayuu.

¹¹ Chi ni ñakuá'a ra sa'a ndá yoo kakuu na kee dión, ta ndá oon koo na, chi ió Espíritu Cristo ini ra, ta ni kastó'on na xí'ín rá sa'án. Chi ni xi'o na ña ni kandaá ini ra ña ndo'o nda'o nído Cristo, na kii dáka'ki ñaá, ndi'i daá, dá nani'i ná ña'ño'ó noo Ndios. ¹² Kúú ni xi'o Ndios ña kían ni kandaá ini ra ña o duú mií rá keva'a xí'ín ña dána'a ra, sava'a yóó vá kúú na keva'a xí'án. Ta mií to'on ni daná'a ra tá sata, mií to'on yó'o ij vá kían dána'a na noo ndo viti sa'á to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús, ta dána'a na ña xí'ín ndée Espíritu ij Ndios, na ni kii nda induú. Ta nda mií ángel ndéi induú katóó kandaá ini sa'á ña yó'o.

Kóni Ndios ña koo vii yo noo ná

¹³ Sa'á ñoó kenduu ndo ñaxintóni ndo kee ndó ña kóni Ndios, ta kaño'o ini ndo, ta ndino'o ini ndo koo tandeé ini ndo ña natiin ndó ña maní noo Ndios tá ná nandió ko tuku Jesucristo kasaá na. ¹⁴ Ta koo ini ndo kee ndó tató'on k'i'o kée iin de'e sefódó'o tatá, ta o sa'á kée ka ndo ña kini, ña sa'á katóó ndo kee ndó tá ko ñá'a kana'á ndó Ndios. ¹⁵ Chi tató'on na vii kúú mií Ndios, na ni kana ndo'ó xoo mií ná, k'i'o dión koo vii ndo noó ndidaá ña kée ndó. ¹⁶ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios: "Koo vii ndo, chi na vii kúú yu'u."

¹⁷ Tá ká'an ndo tatá xí'ín Ndios, na kényiko ndaa sa'á ña kée iin rá iin yó, dá kían koo ña'ño'ó ndó noo ná, ta kayu'ú ni'ini ndó na xían nani ndéi ndó ñoo tukú xa'an. ¹⁸ Ta ná'á vá mií ndó ndí kían ni sa'á kuu ya'i, ña ni ñakuá'ki ndo'ó tixi ndá'a ña ko chón sa'á kee na yatá ve'e ndó. Chi ko ní sá kían iin ña'a túú, tató'on ndó'o oro xí'ín plata. ¹⁹ Di'a nij ndato mií Cristo, tá'an kirá ni xita sa'á kuachi ndo, ni sa'á kuu ya'i ni ñakuá'ki ñaá. Chi ni sa'á kuu

na tátò'on kị'ò iin léko, kirí dóko ñayuu noo Ndios, kirí káa vii, kirí ko yáko. ²⁰ Chì nda rá ko ñá'á kasá'á ñayuu yó'ò, nda daá vá nì chikaa ini Ndios ña koo dión. Ta ña yó'ò nì kuu tein tiempo viti, chì kú'u nda'ò ini na sa'a yo. ²¹ Ta sa'a ña nì kee Jesús dión, sa'a ñoó nì kasandaá ndo kándisa ndó Ndios, na nì danátaki ñaá tein na nì xi'i. Ta nì xi'ò Ndios ñaño'ó noo ná. Dión nì kee na, dá kían ná kandeé iní ndo Ndios, ta ná koo tandeé iní ndo noo iin tó'ón dinì míí vá ná.

²² Chì nì nduvii níò ndo sa'a ña seídó'ò ndó ña ndaa sa'a Ndios nì kee Espíritu ij Ndios, dá kandeé ndó ku'u ini ndo sa'a sátá'an ndó xí'ín ndino'ò ini ndo. Sa'a ñoó ndino'ò ini ndo ku'u ini ndo sa'a sátá'an ndó xí'ín iin níò vii. ²³ Dá chì ndo'ó kúu na nì nakaki saá, ta ko ní káki ndó tátò'on káki ñayuu, na ndéi tóo, dá xí'i na. Dá chì ndo'ó kúu na nì nakaki saá, dá kandeí chíchí ndó kee tò'on míí Ndios, chì tò'on takí kían, ta daá kuití vá kooan.

²⁴ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios:

Ndidaá kúu ñayuu ndó'ò tátò'on kị'ò ndó'ò yukú káa yúku,

ta ña kúryíí ná kúu tátò'on ita yukú ñoó.

Chì íchì va yukú ñoó, ta kúu kuéi va itaan.

²⁵ Tído tò'on sato'ò yo Ndios, daá koo kuií vaan.

Ta tò'on yó'ò kúu tò'on va'a sa'a Jesús, ña kían nì daná'a ndu noo ndo.

2

¹ Sa'a ñoó dánkoo ndi'i ndó ña kini xí'ín ña mañá kée ndó, ta ko kánian kakuu ndó ñayuu uu noo, ta ni ko kánian koo u'u ini ndo, ta kánian dánkoo ta'ani ndó ndidaá ña kini ká'an ndo sa'a ñayuu. ² Tátò'on kée takuá'í nándukú xí noo chichí xí, kị'ò dión nandukú ndó tò'on Ndios, ña kúu ña ndaa, dá kua'ano ndó xí'an nani kasandaá kuu káki ndó. ³ Ta kị'ò dión kee ndó sa'a ña xí'ò ndaa ndo kuendá ña va'a nda'ò ini sato'ò yo Jesús.

Míí vá Jesús kúu yuu ndáya'i cháá ka

⁴ Sa'a ñoó kuyati cháá ka ndo noo Jesús, na kúu tátò'on iin yuu takí, tá'an ña nì kaño'ó taa ñayuu yó'ò. Tído míí Ndios kúu na nì kaxi ñaá, ta kúu ná yuu ndato cháá ka. ⁵ Ta míí ndó kúu ta'ani tátò'on yuu takí. Sa'a ñoó konó ndó ná kava'a Ndios ve'e ño'ò na xí'ín ndó, dá kakuu ta'ani ndó duti ij noo míí ná, dá kuu dokó ndo ña náta'an ini Ndios xiní na, ta kúu natiin va'a na ña dóko ndo sa'a ña nì kee Jesucristo. ⁶ Chì ká'an ta'ani tuti ij Ndios di'a:

Ko'in chindu'í iin yuu ió titò ndáya'i cháá ka chí ñoo Sion,

dá chì yuu yó'ò kían nì kaxi míí, ta kían iin yuu ndato.

Sa'a ñoó ndi ndaa míí vá ñayuu ná kándisa ñaá, dá kían ni iin kuu ta'ón o káka'an noo ná.

⁷ Ta noo ndo'ó, na kándisa, yuu yó'ò kúu yuu ndato cháá ka. Tído ndidaá na ko kándisa ñaá, ndo'ò na tátò'on kị'ò ká'an tuti ij Ndios:

Tá'an yuu nì kaño'ó taa káva'a ve'e,

ña yó'ò di'a va nì kasandaá kakuu yuu titò.

⁸ Ta ká'an ta'anian di'a:

Míí yuu yó'ò kédaá xí'ín ná, dá kachi'i sá'a ná, chì kían iin yuu kédaá xí'ín ná kuei na.

Nì kachi'i sá'a ná chì ko xí'ín na kueídó'ò na tò'on va'a, chì sa kị'ò dión nì ni'i tá'i ná ndo'ò na.

Kúu yó na ñoo Ndios

⁹ Tído ndo'ó kúu na nì kaxi míí Ndios kakuu ñayuu na, ta kúu ndó duti noo míí Ndios, na kúu rey, ta kúu ndó iin ñoo ij, ta kúu ndó ñayuu nì taó xóo míí Ndios, dá kastò'on ndó sa'a ña ndato kée na, chì noón kúu na nì nađitá ndo'ó íchì noo ín naá, ta nì nachi'i na ndo'ó íchì noo ndato tóon. ¹⁰ Chì tá sata ko ní sá kuu ndó iin ñoo, tído viti nì kasandaá ndo kúu ndó ñoo míí Ndios. Tá sata ko ní kandeé ndó ña ku'u ini Ndios sa'a ndo, tído viti kían nì ni'i ndo ña kú'u ini na sa'a ndo.

Kánian na'a yo míí yó na kúu yó kuendá Ndios

¹¹ Na manì, seí nda'áví noo ndo'ó, na ndéi tóo ñoo tukú xaən, ña o sa náki'ò ndó míí ndó noo ña kini kóni ñíi ndo, ña naá tá'an xí'ín ña va'a kóni níò ndo keean. ¹² Di'a koo ini ndo kendúsá'ano ndó noo ñayuu ko ná'á Ndios, dá kían va'ará chínaní kini na ndo'ò

viti, tído ná keká'ano na Ndios sa'á ña va'a kée ndó tá ná kasandaá kuu dátoon Ndios ñaxintóni ná.

¹³ Ta sa'á ña ió ñañó'ó yó noo sato'o yo Jesús, sa'á ñoó koo ini ndo kueídó'o ndó ndidaá ta né'e choon ñayuu yó'o, á mií rá kúu rá rey, ra né'e choon ká'ano cháa ka, ¹⁴ o á mií rá kúu rá ta né'e choon ñó'o tixi ndá'a rey ñoó, tá'an ra ni ni'i choon ña kadi ra ñayuu káni ve'e kaa, ta né'e ta'ani ra choon ña náki'o ra ñañó'ó noo na kée ña va'a. ¹⁵ Dá chi ña kóni Ndios kían kee ndó ña va'a, dá ná o ní'i ñayuu xixi koó ñaxintóni ña ka'an ndava'a na sa'a ndo. ¹⁶ Ko ñó'o ndó tixi ndá'a ni iin ley, tído ná dá'a ni ka'an ndó ña nónó noo ndo kee ndó ña kini. Di'a nónó noo ndo kee ndó ña kóni Ndios. ¹⁷ Koo ñañó'ó ndó noo ndidaá ñayuu, ta ku'u ini ndo sa'á na kúu kuendá Jesús, ta kayu'ú ni'ini ndó Ndios, ta koo ñañó'ó ndó noo tá né'e choon.

Naki'o ndeé ini yo táto'on ki'o ni xi'o ndeé ini Jesús tein tandó'o

¹⁸ Ta ndo'ó, na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, kueídó'o ndó ra kúu sato'o ndo xí'ín ñañó'ó. Ta ná dá'a ni kee ndó dión sava'a xí'ín ra kée ña va'a xí'ín ndó. Ki'o dión ta'ani kánian kee ndó xí'ín ra kéndava'a xí'ín ndó. ¹⁹ Dá chi iin ña va'a kían noo Ndios ña sa'á ña ñó'o ini ndo sa'a ná, sa'á ñoó xí'o ndeé ini ndo tá kéndava'a sato'o ndo xí'ín ndó, va'ará ni iin ña kini ko ní kée ndó. ²⁰ Chi, ¿ndí kían va'a ni'i ndo tá xí'o ndeé ini ndo tá kéndava'a sato'o ndo xí'ín ndó sa'á ña kée ndó ña kini? Tído tá kéndava'a ra xí'ín ndó sa'á ña kée ndó ña va'a, ta xí'o ndeé ini ndo, dá kían náta'an ini Ndios xiní na ndo'ó. ²¹ Chi ni kana Ndios ndo'ó ña kee ndó dión, dá chi ki'o dión ta'ani ni ndo'o naní ní mií Jesucristo sa'a yo, ta ki'o dión ni daná'a na noo yo kaka yó íchi ni xika mií ná. ²² “Ni iin tó'ón kuachi ko ní kée na, ta ni iin ña to'ón ko ní kána yú'u ná ka'an na.” ²³ Ta va'ará ni ka'an ndava'a ra xí'ín Jesús, tído ni iin tó'ón to'on ndava'a ko ní nándió né'e na ka'an na xí'ín rá. Ta va'ará ni dandó'o ra níó ná, tído ni iin ña'a ko ní ka'an na kee na xí'ín rá. Di'a ni nachi'i na ndidaá ña ni ndo'o na noo ndá'a Ndios, na káyiko ndaa sa'a ndidaá kúu ña'a. ²⁴ Ta ni nakuido mií Jesús ndidaá kúu kuachi yó tá ni sarkaa na ndika cruz, dá ná kandeé yó dánkoo yó kuachi kée yó, dá ná koni yo kee yó ña ndaa noo Ndios. Dá chi sa'á ña ni tarkue'e Jesús, sa'á ñoó ni nduva'a yó, ta ni nduvii yo. ²⁵ Dá chi ni sa kuu ndó táto'on léko ni sa xionoo ndava'a. Tído viti ni nándió kuéi ndó noo na ndáka ñaá, ta ndaa va'a na níó ndo.

3

Di'a kánian kee na ni tandá'a

¹ Ta ndo'ó, na ñá'a, koo ini ndo kueídó'o ndó yí ndo, dá kían, tá ko xín ra kandísa ra to'on Ndios, kúu xino ini ra kandísa raan sa'á ña kéndúsá'ano ndó, dá kían ko kánian ka'an ndo xí'ín rá, dá kandísa raan, ² chi koni ra ña va'a kée ndó, ta ió ñañó'ó ndó noo rá. ³ Ta o sa ndí'i téi ini ndo ña koo luu ñí ndo, á kían ña nacho'on lándó diní ndo, o á kían ña keluu ndó mií ndó xí'ín oro, o á kían ña kandixi ndó dá'on táyí ndaa. ⁴ Va'a kaan ndí'i ini ndo koo vii níó ndo noo Ndios, ña kían koo luu ndó xí'ín ña va'a ini ndo, xí'ín ña kueé ini ndo, chi ña yó'o kían o kúyatá ta'on, ta ña yó'o kían náta'an nda'o ini Ndios xiní na. ⁵ Chi di'a luu ni sa ndaa na ñá'a sa ndei sa na'á, sa kandeé ini na Ndios, ta ndino'o ini na ni sa seídó'o ná yí ná. ⁶ Chi ki'o dión sa seídó'o naná sá'ano yó Sara yí ná Abraham, ta sa ká'an na ña Abraham kúu sato'o na. Ta kúu ndó táto'on de'e di'í Sara sa'á ña kée ndó ña va'a, xí'ín sa'á ña ko xí'o ndó mií ndó ña yu'ú ndo.

⁷ Ta dión ni ndo'ó, ra taa, kaño'o ini ndo kandeé ndó xí'ín ñadi'í ndo. Ta ki'o ndó ñañó'ó noo ná sa'á ña kúu ná iin na vitá, xí'ín sa'á ña natiin nduu na xí'ín ndó ña maní ña kandeé chíchí ndó xí'ín Ndios. Tá kée ndó dión, dá kían ni iin tó'ón ña'a o kétéin noo ndo noo ká'an ndo xí'ín Ndios.

Va'a kaan ná ndo'o níó yo sa'á ña kée yó ña va'a o duú sa'á ña kée yó ña kini

⁸ Ta noo ndí'i, ká'in xí'ín ndó ña iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndidaá ní ndó, ta ndo'o sa'a sátá'an ndó, ta koni ndo iin rá iin ndó táto'on ki'o ndó'o ndó xí'ín na ve'e mií ndó, ta ku'u ini sa'a sátá'an ndó, ta nda'í koo ini ndo. ⁹ O sa nándió kuéi ndó nándió né'e ndó ña kini noo na ni kee ña kini xí'ín ndó. Ta o sa ká'an ndava'a ndó xí'ín na ká'an ndava'a xí'ín

ndó. Di'a kaka ndo ña manj noo Ndios sa'a ná, dá chi ná'á ndó ña ni kana Ndios ndo'ó ña kían natiin ndó ña manj noo ná. ¹⁰ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios:

Ndi ndáa ndo'ó katoó kandeí va'a, ta kandeí dii ñayuu yó'o, dá kían kánian kandaa ndo yáa ndo, dá ná o yá'a ña ka'an ndava'an, ta ni yú'u ndo ná o sa ká'an ni iin ña to'ón.

¹¹ Kexoo ndó noó ña kini, ta kee ndó ña va'a.

Ta nandukú ndó ña kandeí va'a ndó xí'ín ñayuu, ta ndiko toon ndóan.

¹² Dá chi ndé'é va'a sato'o yo Ndios na kée ña ndaa,

ta ió nduu na seídó'o na ña xíka na noo ná.

Tído ko náta'an ini na xiní na na kée ña kini.

¹³ ¿Ndá yoo kendava'a xí'ín ndó tá ná ndiko ndo ña va'a? ¹⁴ Tído ndiká'an ndi kúu ví ndó tá kéndava'a na xí'ín ndó sa'á ña kée ndó ña va'a. Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo tá kée na dión xí'ín ndó, ta o sa kútúú ini ndo. ¹⁵ Di'a nakí'o ndó ñañó'ó noo Ndios, na kúu sato'o yo, xí'ín ndino'o ini níó ndo. Ta daá kuití kandeí nduu ndo kí'o va'a ndó kuendá xí'an kueé ió ini ndo, xí'ín ñañó'ó noo ndi ndáa mií ñayuu ndato'ón ndo'ó sa'á tandeé iní kómí ndó. ¹⁶ Ta koo ini ndo kakomí ndó iin ñaxintóni vii, dá kían tá ká'an u'u na sa'a ndo'ó, dá kían ná xíka'an noo mií ná sa'á ña chínani kini na ña va'a kée ndó sa'á ña kúu ndó kuendá Cristo. ¹⁷ Chi va'a cháá ka ná ndo'o níó yo sa'á ña kée yó ña va'a, tá kí'o dión kóni mií Ndios, ta o duú sa'á ña kée yó ña kini. ¹⁸ Dá chi ni ndo'o ta'ani níó Cristo tá ni xi'i na iin tó'ón ndée sa'á kuachi yó. Iin na ndaa kúu ná, tído ni xi'i na sa'a yóo, na kómí kuachi, dá kuu kandaka na yó ko'on na noo Ndios. Chi miían ndaa ni xi'i yikí koño na, tído ió takí va Espiritu ná.

¹⁹ Ta ni sa'an Espiritu ná ni daná'a na noo espíritu ndadí ni'ini noo iin naá, ²⁰ ta ña yó'o ni sa kuu ña ko ní xíin kueídó'o Ndios tá sa na'á, va'ará kueé ni sa ndati Ndios xían nani ni kava'a Noé arca. Ta cháá nda'o ñayuu ni káki noó takuí kua'a ñoó. Sava'a ona ni sa kuu na. ²¹ Ta viti sódo ndúta yo xí'ín takuí sa'á ña kándée iní yo Jesús, dá káki yó, táto'on kí'o ni dakáki Ndios Noé noó takuí ñoó. Ko kée yó dión sa'á ña kóni yo nakata yó ñí yo, di'a kée yóan dá chi ndino'o ini yo kóni yo koo vii ñaxintóni yo, chi ni káki yó sa'á ña ni nataki Jesús. ²² Ta ni nana na kua'an nó'o ná induú. Ta viti ió na xoo kuá'a Ndios. Ta tixi ndá'a mií ná ñó'o ndidaá ángel, xí'ín ta né'e choon, xí'ín ta dándáki.

4

Ná dá'a ka ni kee yó ña kini sa kee yó tá ko ñá'a ni nduu yó kuendá Jesús

¹ Táto'on kí'o ni ndo'o níó yikí koño Jesús, kí'o dión kánian kandeí nduu ndo ndo'o ta'ani níó ndo, dá chi na ni ndo'o níó yikí koño, noón kúu na ni taó xóo ndó noó kuachi, ² dá kían nani ndéi tóo ndó ndíxi ndó yikí koño ndo, ná dá'a ka ni kandeí ndó kee ndó ña kini katoó dao ka ñayuu. Di'a kandeí ndó kee ndó ña kóni Ndios. ³ Cháá dión ka ni kee ndó táto'on kí'o kée ñayuu ko ná'á Ndios, chi sa katoó ndo kee ndó kuachi xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta sa katoó ndo kee ndó kuachi ka'an noo xí'ín ñí ndo, ta sa kuu ndó na xí'í, ta sa kee ndó víko ka'an noo, ta sa xi'i lóko ndo, ta sa ndaño'o ndó yoko, ña ko náta'an ini Ndios xiní na. ⁴ Ta naá ini na sa ne'e tá'an va'a xí'ín ndó sa'á ña ko kée ka ndo ndidaá ña kini yó'o, ta ká'an ndava'a na sa'a ndo viti. ⁵ Tído iin kuu kánian nakí'o na kuendá noo Ndios sa'á ña kini kée na, dá chi sa io nduu va Ndios ña kían keyíko na sa'á na takí, xí'ín sa'á na ni xi'i. ⁶ Sa'á ñoó ni seídó'o ta'ani na ni xi'i to'on va'a sa'a Jesús, dá kían, va'ará ni xi'i na táto'on kánian ndo'o ndidaá ñayuu, tído takí va níó ná kée Ndios.

Ná kee yó choon ni xi'o Ndios ña katí'a yó kee yó

⁷ Sa kua'an kuyati va ña naá ndidaá ña'a. Sa'á ñoó ndito koo ini ndo, ta kaño'o ini ndo ka'an ndo xí'ín Ndios. ⁸ Ta ña ndáya'i cháá ka kánian kee ndó kían ndino'o ini ndo ku'ú ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó, chi tá kú'u ndisa ini yo sa'a dao ka ñayuu, dá kían kí'o ká'ano ini yo sa'a ná, va'ará kuá'a nda'o kuachi kée na xí'á. ⁹ Ta koo ini ndo natiin va'a ndó ñani ndo tá kosaa na ve'e ndó, ta o sa ká'an kuachi ndo tá kée ndó dión. ¹⁰ Ta noo iin rá iin ndó ni xi'o Ndios ña katí'a ndó kee ndó iin choon, sa'á ñoó dákuá'ano ndó dao ka ñayuu

xí'an. Chì nì ni'ì ndò choon ña kechóon va'a ndó noo ndidaá ña manì nì xì'o Ndios noo ndò. ¹¹ Sa'á ñoó tá dána'a iin ndó, dá kían dána'a ndò tátò'on kì'o ká'an to'on Ndios. Tá xínkuáchí ndó noo ñani ndò, dá kían kechóon ndó xí'ín ndée xí'o mií Ndios noo ndò. Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó natiin Ndios ndidaá tá'an ñañó'ó sa'a Jesucristo, na daá kuití kómí ndidaá tá'an ñañó'ó, ta daá dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Ná kadij iníó tá ndó'o níó yó sa'a Jesús

¹² Ñani manì, o sa naá ini ndò sa'á tandó'ó kini ndó'o ndó, tá'an ña xírndodó ndó'o. O sa ká'an ndó ña kò kánian ndó'o ndó dión. ¹³ Di'a kadij ini ndò sa'á ña ndó'o ndó tátò'on nì ndó'o Cristo. Chì tá ná kasandaá kuu nandió koo na xí'ín ndidaá ña ndato kómí ná, dá kían nakutí ndó xí'an kadij iní ndò. ¹⁴ Tá ká'an ndava'a ñayuu sa'a ndò sa'á ña kúu ndó kuendá Cristo, dá kían ndiká'an ndi kúu ví ndó, chì ió Espíritu ndato Ndios xí'ín ndó. Mií'an ndaa ká'an ndava'a ñayuu sa'a Espíritu, tído sa'a ndó'o natiin na ñañó'ó. ¹⁵ Chì iin ña ka'an noo nda'o kían tá ndó'o níó ndò sa'á ña sa'ání ndò ndij, o sa'á ña kí'in ku'íná ndó, o sa'á ña kúu ndó na kini, o sa'á ña chírneé chítuu kúu ndó noo tandó'ó dao ka na. ¹⁶ Tído tá ndó'o níó ndò sa'á ña kúu ndó kuendá Jesús, dá kían ná dá'a ni xíka'an noo ndò. Di'a keká'ano ndó Ndios sa'á ña ndó'o ndó dión.

¹⁷ Dá chì sa nì kasandaá va kuu ña keyíko Ndios sa'á ñayuu na. Ta tá dinñó'ó keyíko na sa'a yóó, dá kían, ¿xíni ndí kían ndó'o na kò xín kueídó'o to'on va'a sa'a Jesús tá ná keyíko sa'a ná? ¹⁸ Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios:

Ndi kì'o ví kánian ndó'o níó na kée ña kóni Ndios, dá káki na.

Sa'á ñoó, ¿xíni ndí kían ndó'o na kò xín kandísa Ndios, xí'ín na kée kuachi?

¹⁹ Sa'á ñoó tá kóni Ndios ña kían ndó'o níó ndò, dá kían naki'o ndó mií ndó noo ndá'a ná, chì iin na ndaa kúu na nì kava'a ñayuu yó'o. Ta daá koo ini ndò kee ndó ña va'a.

5

Di'a kánian kee na sá'ano né'e choon ve'e ño'o

¹ Ta kónij kakaj iin ña manì noó na sá'ano né'e choon noo ndò, chì na sá'ano ta'ani kúu yu'u. Ta nì xini xí'ín noóí tátò'on nì ndó'o níó Cristo, ta koo ta'ani yu'u xí'ín ndó noo ndato káa na'a noo Ndios chí noo. ² Koo ini ndò kandaka ndó ñayuu Ndios ño'o tixi ndá'a ndò, ta kandaa va'a ndó na, tído o sa kée ndóan sa'á ña kánian kee ndóan, di'a kee ndóan xí'ín ndino'o ini ndò. Ta o sa kée ndóan sa'á ña kátoó ndò di'ón. Di'a kee ndóan sa'á ña ndino'o ini ndò kóni ndò chindeé ndó na. ³ Ta o sa kée ndó míí ndó iin sato'o noo na ndáka ndó. Va'a kaan kee ndó ña va'a noo ná, dá ná katì'a ta'ani na kee na dión. ⁴ Dá tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesús, na kúu míí sato'o noo ndidaá na ndáka léko, dá natiin ndó iin corona, ña kúu ñañó'ó, ña kían ni iin kuu o naá.

⁵ Ta dión ni ndó'o, takuáchí táki, koo ini ndò kueídó'o ndó na sá'ano né'e choon ve'e ño'o ndò. Ta ndidaá ní ndó kánian kueídó'o tá'an ndó xí'an nda'í ió ini ndò, chì:

Kò náta'an ini Ndios xiní na ñayuu ió táyíí ini,

ta di'a xí'o na ña manì noó ñayuu ió nda'í ini.

⁶ Sa'á ñoó nda'í koo ini ndò kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, dá kían ná kì'o na ñañó'ó noo ndò tá ná kasandaá kuu nì kaxi mií ná. ⁷ Ta chikodó ndó ndidaá tandí'i ini ndó'o ndó noo ndá'a Ndios, dá chì noón kúu na ndí'i ini sa'a ndò.

Kandaa ndò mií ndó noó ña u'u

⁸ Ta kaon koo ndó, ta kaño'o ini ndò kandeí ndó, chì ña u'u kían xiní u'u ndó'o. Tátò'on kì'o kée iin ndika'a tondó, kì'o dión kéean xionooan ndúkúán ndá yoo kendava'a xí'an.

⁹ O sa kónó ndó ña dátuuán ndó'o. Kuita toon ndó xí'ín ña kándéé iní ndò Jesús, dá kandeé ndó xí'an. Chì sa ná'á vá ndó ña kì'o dión ta'ani ndó'o níó dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi iin níí kúu ñayuu. ¹⁰ Tído Ndios, na xí'o ndidaá ña manì noo yó, noón kúu na nì kana yó ña kandeí chíchí yó noo ndato náye'e sa'á ña nì kee Jesucristo. Sa'á ñoó, tá nì ndí'i nì ndó'o níó ndò cháá, dá ndendaá na ndó'o, ta nachikata ndaa na ndó'o, ta kì'o na ndée noo ndò, ta ndendakí ná ndó'o xí'ín ña kándísa ndó. ¹¹ Ta daá kuití ná natiin na ñañó'ó, ta daá ná dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo.

Yó'o ká'an Pedro ndisá'an noo ndi'i

¹² Ta xí'ín ñani yọ Silvano, tá'an rā kúú iin taa ná'í íin ndaa xí'ín Jesús, nī taai cháá tọ'on noo tuti yó'o kosaan, dá ka'an ni'inii noo ndo, ta xí'o ndaa kuendá ña kī'o dión kémani Ndios ndo'ó, ta sa ñó'o ndó tixi ña manī yó'o viti. ¹³ Ta na kúú kuendá Jesús ndéi chí Babilonia, tá'an na nī kaxi mií Ndios táto'on kī'o nī kaxi na ndo'ó, xí'ín ñani yọ Marcos, na kúú táto'on de'e mií yu'u, tánda'á ndisá'an kosa noo ndo. ¹⁴ Ta ña ka'an tá'an ndó ndisá'an ná kakuuan ña chitó tá'an ndó noo ndo sa'á ña kú'u ini sa'a sátá'an ndó. Ta daá kuití ná koo va'a ini ndo'ó, na kúú kuendá Jesucristo. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú uú ni taa San Pedro ni sa'an noó na kúú kuendá Jesús

Ká'an Pedro ndisá'an

¹ Yu'u kúú Simón Pedro, na kéchóon noo Jesucristo. Ta kúú iin apóstol, na né'e to'on na. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín ndo'ó, chí sa'á ña kéndaa Ndios, na kúú Jesucristo, na dákaki ñaá, sa'á ñoó ni ni'i ndo ña kándéé ini ndo ná tát'o'on kí'o kándéé ini ñaá mií ndú. ² Ná kemáni cháá ka Ndios ndo'ó, ta ná kí'o cháá ka na ña koo va'a ini ndo sa'á ña kándaa va'a ini ndo sa'a mií ná, xí'ín sa'a sato'o yo Jesús.

Ndi'i ini ndo na'a ndo mií ndó ña kúú ndó ñayuu ni kana Ndios

³ Ta xí'ín ndéé mií ná xí'o na ndidaá tá'an ña'a xínñó'ó yó, dá kataki yo kandeí yó, ta kee yó ña kóni mií ná, dá chí sa ná'á va'a yó sa'a mií Ndios, na ni kana ñaá sa'á ña ndato na xí'ín sa'á ña kúú ná na ndaa. ⁴ Ta sa'á ña kí'o dión kúú ná, sa'á ñoó ná'á yó ña ni'i yo ña ndato xí'ín ña ná'ano ni kaa na kí'o na noo yo. Ta sa'á ña ni kandoo na kee na dión xí'ín ndó, sa'á ñoó koni ndo kankuei xoo ndó noó ña kini kátoó ñi ndo keean ñayuu yó'o, dá kasandaá ndo koo vii ndo tát'o'on kí'o vii mií ná. ⁵ Sa'á ñoó ndi'i ini ndo ña kakuu ndó ñayuu ndaa, ná dá'a ni kandeé oon ini ndo ná. Ta ná dá'a ni kakuu ndó ñayuu ndaa oon ni, ndi'i ta'ani ini ndo ña kían kana'á cháá ka ndo ña kóni Ndios, ⁶ ta o duú ña yó'o oon ni ndi'i ini ndo kee ndó, di'a ndi'i ta'ani ini ndo chituu ndó mií ndó, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi. Ta o duú ña yó'o oon ni ndi'i ini ndo kee ndó, di'a ndi'i ta'ani ini ndo koo kueé ini ndo. Ta o duú ña yó'o oon ni ndi'i ini ndo kee ndó, di'a ndi'i ta'ani ini ndo kandita toon ndó xí'ín to'on Ndios. ⁷ Ta o duú ña yó'o oon ni ndi'i ini ndo kee ndó, di'a ndi'i ta'ani ini ndo koni ndo dao ka ñayuu tát'o'on kí'o ndó'o ndó xí'ín na ve'e mií ndó. Ta o duú ña yó'o oon ni ndi'i ini ndo kee ndó, di'a ndi'i ta'ani ini ndo ku'u ini ndo sa'a ná. ⁸ Tá kée ndó ndidaá ña yó'o, ta ni nakutí ndó xí'án, dá kían o kandeí oon ta'on ndó, ta o kakuu ndó na ko chóon. Di'a kana'á cháá ka ndo sa'a Jesucristo, na kúú sato'o yo. ⁹ Tído na ko kée ndidaá ña yó'o, noón kúú na ndadí noo, ta kúú ná tát'o'on iin na ko túu noo, ta ni nandodó na ña ni dandóo Ndios ndidaá kuachi ni kee na tá sata.

¹⁰ Sa'á ñoó, ñani mií, ndi'i ini ndo na'a ndo mií ndó ña kúú ndó ñayuu ni kana Ndios, ña kúú ndó ñayuu ni kaxi mií ná. Dá chí tá kee ndó dión, dá kían ni iin kuú ta'ón o kána xoo ndó noo ná. ¹¹ Ta kúú natiin va'a ñaá sato'o yo Jesucristo, na dákaki ñaá, noo dándaki kuií na xí'an kadii ini na.

¹² Sa'á ñoó o dándi'i ta'on yu'u ña kían dándusaa ini ndo'ó sa'a iin rá iin ña'a yó'o, va'ará sa ná'á va'a ndó ña, ta va'ará ndíta toon ndó xí'ín ña ndaa. ¹³ Chí iin ña va'a kíán noo yú'u ña dándusaa ini ndo'ó sa'a ndidaá ña yó'o xí'an nani takí ndíxii koño yó'o. ¹⁴ Dá chí ná'í ña sa yati va kasandaá ña dánkooi yikí koño yó'o tát'o'on kí'o ni ka'an sato'o yo Jesucristo xí'ín ña kían kánian ndo'i. ¹⁵ Tído chó'on nda'o ini kásto'on yíkoí sa'a ndidaá ña yó'o, dá kían, tá ni xi'ii, dá kían daá kaño'o ini ndo sa'an.

Nda induú táí ni ka'an Ndios ni chindaya'i na Jesús

¹⁶ Tá ni kásto'on ndu xí'ín ndó sa'a choon kómí sato'o yo Jesucristo, xí'ín sa'á ña nandió koo na kasa na, ko ní kéchóon ndu cuento to'ón, ña ni ndaki ini mií ndú. Di'a ni kásto'on ndu ña ni xini xí'ín noo ndú ña miían ndaa kuiti kómí ná choon ká'ano. ¹⁷ Chí ni natiin na ñaño'ó noo tatá Ndios, ta ni keká'ano ñaá ná, dá chí nda induú noo ió na xí'ín ñaño'ó táí ni ka'an na: “Ta yó'o kúú de'e maní yu'u, ta náta'an nda'o ini xinií xí.” ¹⁸ Ni seídó'o ndu'u to'on yó'o, ña ni kii chí induú káa, tá ni sa'an ndu xí'ín Jesús dini iin yúku ii.

¹⁹ Sa'á ñoó kándaa ini ña miían ndaa ni xinkoo ña ni taa profeta tá sa ná'á. Ta va'a kee ndó tá ná kí'o ndó mií ndó ña kían kueídó'o ndóan, chí kíán tát'o'on iin ña dátoon noo ndo xí'an nani iin naá nda natuu noo, dá dátoon Jesús ní ndo tát'o'on ndato toon kimi tá ni xino rí na'a. ²⁰ Tído noo ndidaá ña'a kánian kana'á ndó ña ni iin to'ón to'on ni taa

profeta noq tuti ij Ndios ko ní ndáki ini ñaxintóni mií rá, ²¹ chi ni iin t'ón to'on ni taa ra ko ní ndáki ña dini ni iin taa ñayuu yó'o. Mií vá Espiritu ij Ndios ni datóon ñaxintóni taa ni kaxi mií ná, dá ni taa ra ña.

2

Kandaa ndo mií ndó, chi kasaa taa dána'a ña to'ón, ta katoó ra dánda'í ra ndo'ó

¹ Tído ni sa ndei ta'ani profeta to'ón ñoo Israel tá sa na'á. Dión ta'ani kaño'o taa dána'a ña to'ón tein ndo'ó, ta chi'i ra cháá ña to'ón tein ña dána'a ra noq ndo, ña kían dátuu ñaá. Ta o nákonni ta'on ra sato'o yo Jesús, na ni chiya'i sa'á kuachi ra. Ta sa'á ña kee ra dión, sa'á ñoo iin ndakána vá naá rá. ² Ta kasá'á kuá'á nda'o ñayuu kee na ña ka'an noq kee taa ñoo, ta sa'a mií rá ka'an ndava'a ñayuu sa'á ña ndaa kándisa yó. ³ Ta sa'á ña kúu rá taa kátoó di'ón, sa'á ñoo ndukú rá ndi kee ra dánda'í ra ndo'ó xí'ín ña to'ón. Tído nda rá sa na'á nda'o ió nduu Ndios dándó'o na níó rá, ta sa kuyati va ña naá rá vei ña.

⁴ Dá chi ko ní xi'o ká'ano ta'on ini Ndios sa'a ángel ni kuei noq kuachi, di'a ni dakuéi ñaá ná nda indayá, ta ni sadi ni'ini ñaá ná ini káo konó noq íin naá yáí, ta ñoo ñó'an ndátian keyíko sa'án.

⁵ Ta ni ko ní xi'o ká'ano ta'on ini Ndios sa'á ñayuu ni sa ndei sa na'á. Sava'a iin t'ón taa ni dakáki Ndios ni sa naní Noé, tá'an ra sa daná'a noq ñayuu ña kendísá'ano na, ta ni dakáki ta'ani Ndios usa ka na ve'e ra. Dá ni danaá na ndidaá ñayuu ko ní xín nakonni ñaá ñoo xí'ín takuí kua'a.

⁶ Ta ni danaá ta'ani na ñoo Sodoma xí'ín Gomorra, chi ndaa yaa óon ni dankoo naan, dá ná kana'á yó ndí kían ndo'o ñayuu ko xín nakonni Ndios. ⁷ Tído ni dakáki na Lot noq tandó'ó ñoo, chi ni sa kuu ra iin taa ndaa, chi sa kekini ini ra sa xini ra ndidaá ña kini sa kee ñayuu ñoo ñoo. ⁸ Chi iin taa ndaa ni sa kuu ra, ta ni sa io ra tein ñayuu ñoo. Ta sa'á ña kómí rá iin níó va'a, sa'á ñoo tá kuu tá kuu sa kunda'í ini ra sa'á iin rá iin ña kini sa xini ra xí'ín ña sa seídó'o ra sa kee ñayuu ñoo.

⁹ Chi ió choon noq ndá'a sato'o yo Ndios dáka'ki na ñayuu ndíta xoo na noq tandó'ó. Ta taó xoo na ñayuu kini kaño'o na ndadí va'a na nda ná kasandaá kuu keyíko sa'a ná. ¹⁰ Tído ka'í ka ví ndo'o na kée ndidaá ña kini kóni mií ná, xí'ín ña kóni ñíí ná, chi ni na sa'ándá choon ko nákonni na.

Maestro to'ón yó'o kúu ra ndeé to'on, ta chíndaa noq rá, chi ni ko chítuu ini ra kenóo ra ña kómí choon ná'ano. ¹¹ Ndakí cháá ka ángel o duú taa to'ón yó'o, ta kómí ná cháá ka choon o duú mií rá, tído ko chíndaa noq ná kenóo na ña kómí choon ná'ano ñoo, ta ko dátai kuachi ñaá ná noq Ndios. ¹² Tído taa to'ón yó'o kúu ra ká'an sa'á ña ko kánda'í ini ra. Ta kúu rá tát'o'on kítí ndéi ndava'a, chi ni kaki rí ña kían tiin ñayuu ri, dá ka'ání ná ri. Ta ki'o dión ndo'o taa yó'o, chi naá rá tein ña kini kée ra. ¹³ Ta miían chiya'i ra sa'a ndidaá ña kini kée ra, chi va'ará nduú kían, kátoó ra kée ra ndidaá tá'an ña kini kóni ñíí rá, ta ni lú'u ko káka'an noq rá kée ra dión. Sa'á ñoo kúu rá ña ni tuú, ña ni tei'i tein ndo'ó. Ta nda noq sásá'an dáó rá xí'ín ndó, kádij ini ra kée ra ña kini. ¹⁴ Ta ko kuú kande'é oon ra na ñá'a, kúu sa yá'a va ra nákaní lóko ini ra xini ñaá rá. Ta ko sá tuu ra ña kían kée ra kuachi. Ta kándéé rá dáxino ini ra na vitá ini, dá kee na ña kini. Ta kúu rá taa ni katí'a kátoó di'ón. Ta kúu rá taa ni kandoo ndo'o níó kee Ndios. ¹⁵ Ta ni dankoo ra íchi ndaa, ta ni ndiko ra íchi kini, tá'an ña ni ndiko Balaam, de'e taa naní Beor, chi sa'á di'ón ni kee ra, sa'á ñoo ni ndiko ra íchi kini. ¹⁶ Ta ni nani ra sa'á ña kini ni kee ra ni kee burro ra, kirí ko ká'an. Chi ni ka'an ri xí'ín rá tát'o'on ki'o kée iin ñayuu, ta ki'o dión ni chítuu rí ña kini kua'an taa ñoo kee ra.

¹⁷ Ta ndidaá taa to'ón yó'o kúu tát'o'on pozo íchí, ta kúu rá tát'o'on viko táchí kua'an xoo di'a, xoo di'a. Ta sa io nduu va iin yáí noq íin naá kaño'o chíchí rá chiya'i ra sa'á ña kini kée ra. ¹⁸ Ta ká'an ra to'on táyí xí'ín to'on xíxi. Ta dáka'an ra ñayuu kee na ña kini xí'ín ñíí ná xí'ín ña ka'an noq, ta ki'o dión dáxino ini ra ñayuu duú ni taó xoo mií ná tein ña kini, dá nandíó kuéi tuku na kee na ña. ¹⁹ Chi ká'an ra xí'ín ná ña tá kee na dión, dá kían o dándáki ñaá ni iin ña'a. Tído ñó'o ij vá rá tixi ndá'a ña ka'an noq, ta dándáki ñaá. Dá chi tá kándéé iin ña'a dándákian yó, dá kían ñó'o yó tixi ndá'an.

²⁰ Ta sa ni kankuei xoo ñayuu ñoó tein ndidaá ña kini ió ñayuú yó'o sa'á ña ni kasandaá na ná'á ná sa'a sato'o yo Jesucristo, na ni dakáki ñaá. Tído tá ná nandió kuéi na nach'i'í tuku na mií ná tein ña kini, dá kían ka'í ka ví yakó na o duú tátō'on kī'o sa ndaa na tá ko ñá'a kana'á ná Jesús. ²¹ Va'a cháá ka ña ní xio dá'a ni kana'á ná ña ndaa sa'a Ndios, o duú kaan ni kasandaá na ná'á ná ña, ta ni xio kao na choon ij ni sa'anda Ndios noo ná. ²² Dá chí ndó'o na tátō'on kī'o kua'an to'on ndichí ká'an ñayuu ña kían kaá di'a: "Nandió kuéi tina seí rí ña ni ndusa rí, ta nandió kuéi ta'ani kochí ni chichi kondee rí noó ndei'í."

3

Di'a koo tá ná nandió koo Jesús kasaa na

¹ Na maní, ña yó'o kúu tuti kúu uu táai kosaa noo ndo, ta noo ndi nduúan ká'an ni'inii noo ndo, dá dándótoi ñaxintóni vii ndo, ² dá ná ndusaa ini ndo ña ni ka'an ndidaá profeta Ndios tá sata, ta ndusaa ta'ani ini ndo sa'a choon ni sa'anda na kúu sato'o yo, na dáka ki yó noó kuachio, chí ni daná'a taa né'e to'on na noo ndo sa'a choon yó'o.

³ Dinñó'ó kóni ña kana'á ndó ña tein kuú noo ndi'i ndakuei taa kediki ndaa ra ña ndaa kándisa yó, chí kakuu ra taa kandeí kee ña ka'an noo kóni mií rá. ⁴ Ta kaa ra xí'ín ndó: "¿Ndiva'a o ñá'a nandió koo Jesús kasaa na tátō'on kī'o ni xī'o na to'on na? Dá chí nda rá ni xī'i na yata ve'e yó, ni iin tó'ón ta'on ña'a ko nádaon. Chí nda rá ni kasá'a sa'a ñayuú yó'o, ta nda viti, ni iin tó'ón ta'on ña'a ko nádaon", kaa ra. ⁵ Ta o kóni ra nakoni ra ña nda mí sa'a ni kava'a Ndios induú kaa xí'ín to'on na, ta ni kava'a ta'ani na noñó'o yó'o, tá'an ña ni ndaki tein takuí ni kee na, ta xíto na ña xí'ín takuí. ⁶ Ta xí'ín takuí ta'ani ni danaá Ndios noñó'o yó'o tá sa na'á. ⁷ Ta ndaa na induú xí'ín noñó'o yó'o xí'ín to'on mií ná, chí ni taó xóo na ña, ña kían kei ña kee ño'ó ita tá ná kasandaá kuú keyíko na sa'a ndidaá ña'a, ta danaá ndí'i na ñayuu káni.

⁸ Ta kóni ña kana'á ndó, na maní, ña noo sato'o yo Ndios, iin kuú kían tátō'on iin mil kuia, ta iin mil kuia kían tátō'on iin kuú. ⁹ Ta ko kúkuéé ta'on sato'o yo Ndios noo to'on ni xī'o na noo yo, tátō'on kī'o nákaní ini dao ñayuu. Di'a ndáti kueé na yó, chí ko kóni na ña naá ni iin tó'ón yó, di'a kóni na ña ndidaá tá'an ñayuu ná nandikó iní na sa'á kuachi kee na. ¹⁰ Tído tátō'on kī'o iin ndakána kasaa ta kuí'íná sakuaá, kī'o dión iin ndakána ta'ani kasandaá kuú nandió koo tuku sato'o yo Jesús. Tá ná kasandaá kuú yó'o, ni'i nda'o ni'i induú kaa, dá naáán. Ta kei ndi'i ña'a ñó'o noo dikó kaa, dá nduti ndi'an. Ta naá ndí'i noñó'o yó'o xí'ín ndidaá ña'a ió nooán kee ño'ó ita.

¹¹ Ta sa'á ña naá ndidaá ña yó'o, sa'á ñoó ndi kī'o ví kánian koo vii ndo, ta kee ndó ña kóni Ndios. ¹² Dión kee ndó xían nani ndáti ndó, ta ndundéé ndó kee ndóan, dá ná kasandaá kíi kuú ni kaxi Ndios ña nandió koo sato'o yo kasaa na. Chí kuú dáá ñóó kei ndi'i induú kaa, dá naáán, ta ndidaá ña'a ñó'o kaa kei ita ndi'an, ta nduti ndi'an. ¹³ Tído yóó, ndáti yó xinkoo to'on ni xī'o Ndios noo yo, chí ni kaa na ña kava'a na induú saá xí'ín noñó'o saá noo koo ndino'o ña ndaa.

¹⁴ Sa'á ñoó, na maní, xían nani ndéi ndó ndáti ndó ña dión koo, koo ini ndo xí'ín ndino'o ini ndo koo vii ndo, kandeí ndúsá'ano ndó, ta kandeí va'a ndó nda ná kasandaá kuú nandió koo Jesús. ¹⁵ Ta kana'á ndó ña ndáti kueé sato'o yo Jesús, dá kasaa na, chí kóni na ña káki kua'á ka ñayuu. Ta dión ta'ani ni kandaá ini ñani maní yo Pablo, chí mií Ndios ni datóon ñaxintóni ná, sa'á ñoó ni taa na dión, dá kandaá ini ndo. ¹⁶ Ta ká'an na sa'á ña yó'o noo ndidaá tuti ni tanda'á ná ni sa'an noo dao ka na kúu kuendá Jesús. Ta kuáchí nda'o kandaá ini yo dao to'on ni ka'an na. Ta nádaon dao ñayuu ko ná'á, xí'ín na vitá ini, to'on ni taa Pablo, ta nádaká naan tátō'on kī'o nádaká ná dao ka to'on, ña kaa noo tuti ij Ndios. Ta ni'í ná ña naá ná sa'á ña kée na dión.

¹⁷ Sa'á ñoó, ndo'ó, na maní mií, sa ná'á vá ndó sa'á ndidaá ña yó'o, sa'á ñoó koo ini ndo kandaá ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kandía ndó ña to'ón dána'a ñayuu yako ñaxintóni, chí oon ni ví kankuei xoo ndó noó ña ndaa kándisa yó. ¹⁸ Di'a koo ini ndo kua'ano ndó noó ña maní ni kee Ndios sa'a yo. Ta koo ta'ani ini ndo kana'á cháa ka ndo sa'a sato'o yo Jesucristo, na dáka ki ñaá. Ta mií ná ná natiin ñaño'ó kuú víti xí'ín ndidaá tá'an kuú. Dión ná koo.

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Juan ni sa'an noó na kúu kuendá Jesús

Yó'o ká'an San Juan sa'a Jesús, na xí'o ña kataki chíhí yó

¹ Kásto'on ndu'u xí'ín ndo'ó sa'á na sa daá ío tá ni kava'a ñayuu yó'o. Chi ni seídó'o ndu ña ni ka'an mií ná, ta ni xini ñaá ndú xí'ín noo ndú, ta ni xini va'a ndu ndidaá ña ni kee na, ta kúu ni tiin ñaá ndú xí'ín ndá'a mií ndú. Ta na yó'o kúu to'on xí'o ña kataki chíhí yó. ² Ta ni na'a noó na xí'o ña kataki chíhí yó noo mií ndú, ta ni xini ñaá ndú. Sa'á ñoó xí'o ndaa ndu kuendá sa'á ña ni xini ndu, ta kásto'on ndu sa'á na daá takí kuií, na sa daá ío xí'ín tatá yo Ndios. Ta ni kixi na, ta ni na'a noo ná noo ndú. ³ Ta kásto'on ndu xí'ín ndó sa'á ña ni xini ndu, xí'ín sa'á ña ni seídó'o ndu, dá kían iin tó'ón ná kakuu ndó xí'ín ndu'u, tát'o'on kí'o iin tó'ón kúu ndu'u xí'ín tatá yo Ndios, xí'ín de'e na Jesucristo. ⁴ Ta taa ndu to'on yó'o kosaa noo ndo'ó, dá kían ndino'o ini ndo ná kadii ini ndo.

Miían kánian nakoni yo ña yá'a yó kée yó kuachi noo Ndios

⁵ Di'a kua'an ña ni daná'a Jesucristo noo ndú'u, sa'á ñoó kásto'on ndu xí'ín ndó. Chi ni daná'a na noo ndú ña ndato tóon Ndios, chi na vii kúu ná, ta ni lú'u ko íin naá ná. ⁶ Sa'á ñoó tá kaá yo ña iin ni nduu yó xí'ín ná, ta xionoo ii yo íchi noo íin naá, ña kúu íchi kini, dá kían kúu yó ñayuu to'ón, ta ko kée yó ña ndaa. ⁷ Tído tá xionoo yó íchi ndato tóon, ña kúu íchi vii, tát'o'on kí'o ndato vii kúu mií Ndios, dá kían iin ni nduu iin rá iin yó, ta ni ndoo kuachi yó ni kee ni de'e na Jesucristo. ⁸ Chi tá kaá yo ña ko kée yó kuachi, dá kían danda'í yo mií vá yó, ta ko ta'ón ña ndaa nákaa ini nío yo. ⁹ Tído tá ná na'o yo kuachi yó noo Ndios, dá kían kí'o ká'ano ini na sa'a yo, ta nduvii ná yó noo ndidaá ña kini kée yó, chi iin na ndaa kúu ná, ta íin ndaa na xí'ín to'on ni ka'an na. ¹⁰ Chi tá kaá yo ña ko kée yó kuachi, dá kían ketó'ón yó Ndios, ta ko ta'ón to'on na nákaa nío yo.

2

Jesús kúu na ni chiya'i sa'a kuachi yó ndika cruz

¹ De'e kuálí mií, táai ndidaá kúu to'on yó'o kosaa noo ndo, dá kían ná dá'a ni kee ndó kuachi. Tído tá ni ya'a iin káa ndó ni kee ndó kuachi, kana'á ndó ña ío iin na séi nda'í sa'a yo noo tatá Ndios. Ta na yó'o kúu Jesucristo, na kúu na ndaa. ² Ta na yó'o kúu na ni chiya'i sa'a kuachi yó, dá kuu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a yo. Ta o duú sa'a kuachi yó oon ni ni chiya'i na sa'a, nda sa'a kuachi ndidaá kúu ñayuu ndéi ñayuu yó'o ni chiya'i na.

Tá miían ndaa ná'á yó Ndios, dá kían kánian kueídó'o yó choon sa'ándá na

³ Tá kée yó choon sa'ándá Ndios, ñoó kían xí'o ña kandaá ini yo ña miían ndaa ndisa ná'á yó na. ⁴ Ta ndi ndáa mií na kaá ña ná'á ná Ndios, ta ko kée na choon sa'ándá na, dá kían kúu ná ñayuu to'ón, ta ni lú'u ña ndaa ko nákaa ini nío ná. ⁵ Tído na kée choon sa'ándá to'on Ndios, noón ndisa kúu na ni kasandaá kú'u ini sa'a dao ka ñayuu tát'o'on kí'o kée Ndios. Ta ña yó'o xí'o ña kandaá ini yo ña ñó'o yó noo ndá'a ná. ⁶ Tá kaá yo ña ñó'o yó noo ndá'a Ndios, dá kían kánian kee yó tát'o'on kí'o ni sa kee na tá sa xionoo na ñayuu yó'o.

Táa Juan iin choon sa'a

⁷ Nani, ko ta'ón choon sa'a kían táai kosaa noo ndo. Di'a choon yata kíán, tá'an ña sa daá ío noo ndo nda mií sa'a, chi ña yó'o kúu choon yata ni seídó'o ndó nda mií sa'a. ⁸ Tído kuu va kaa yo ña iin choon sa'a kían táai kosaa noo ndo, chi miían ndaa ni kee Jesús choon yó'o, ta nda mií ndó kée ña. Chi sa kua'an ndaño'ó vá ña íin naá noo ñayuu, ta sa kua'an natuu va noo ná kée mií Ndios. ⁹ Ta ndi ndáa na kaá ña nákaa na íchi noo ndato tóon, ta xini u'u íí vá ná ñani na, dá kían nákaa íí vá ná íchi noo íin naá, ña kúu íchi kini. ¹⁰ Tído na kú'u ini sa'a ñani na, noón kúu na nákaa íchi noo ndato tóon, ta ko ta'ón ña'a kedaá xí'ín ná, dá kankao na noo kuachi. ¹¹ Tído na xini u'u ñani na, noón kúu na nákaa noo íin

naá, ta xionoo na íchi noo iin naá, ta ko ná'á ná ndeí chí ko'on na, dá chi ni sadi va ña iin naá nduchí nóo na.

¹² De'e kuálí, táai to'on yó'o kosaaan noo ndo, dá chi sa ni xi'o ká'ano va ini Ndios sa'á kuachi ndó sa'á ña ni kee Jesús. ¹³ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, na kúu tatá, dá chi sa ná'á vá ndó sa'á na sa daá ió tá ni kava'a ñayuú yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, takuáchí táki, dá chi ni kandeé ndó xí'ín ña u'u. Ta táai to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, de'e kuálí, dá chi sa ni kasandaá ndo ná'á va'a ndó tatá Ndios. ¹⁴ Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, na kúu tatá, chi sa ná'á vá ndó sa'á na sa daá ió tá ni kava'a ñayuú yó'o. Ta táa ta'ani yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo'ó, takuáchí táki, dá chi ndíta toon ndó xí'ín Ndios, ta ni natiin ndó to'on na ini níno ndo, ta ni kandeé ndó xí'ín ña u'u.

O sa ndí'i ini yo sa'á ña kúu kuendá ñayuú yó'o

¹⁵ O sa ndí'i ini ndo sa'á ña kúu kuendá ñayuú yó'o, ni sa'á ña'a ió nooan. Ta ió iin kaa ndó ndí'i ini sa'á ña ió ñayuú yó'o, dá kían ko kóni ta'on ndó tatá Ndios. ¹⁶ Dá chi ndidaá ña'a kúu kuendá ñayuú yó'o, ña kúu kuachi kátoó ñayuu kée na xí'ín ñíi ná, xí'ín ña kátoó na kakomí ná ndidaá ña'a xiní na, xí'ín ña kátoó na kandaya'i mií ná, ni iin ña yó'o ko véi noo Ndios, ña'a kuendá ñayuú yó'o va kían. ¹⁷ Ta sá ndí'i va ñayuú yó'o kua'an xí'ín ndidaá ña kini kátoó ñayuu kée na. Tído na ndeí kée ña kóni Ndios, noón kúu na kataki chíchi.

Kandaa ndo mií ndó, chi ndeí kúu mií va xionoo taa xiní u'u Jesucristo

¹⁸ De'e kuálí, sa kua'an kasandaá va tiempo noo ndí'i. Sa ni seídó'o vá ndó ña kasaa iin taa xiní u'u Cristo, ta ndee ra mií rá kúu rá Cristo. Ta sa ni kasá'á vá xionoo kua'á nda'o taa xiní u'u Cristo. Sa'á ñoó sa kátóni va iniño ña sa kua'an kasandaá tiempo noo ndí'i. ¹⁹ Ta tein mií vá yó ni kankuei ra, tído o duú kuendá yo ni sa kuu ra. Dá chi tá kuendá yo ni sa kuu ra, dá kían kandita toon ra xí'ín yó, ní kúu. Díón ni kee ra, dá ni kandaa ini yo ña o duú ndi ndi'i ra kúu kuendá yo. ²⁰ Tído ni nakutí ndó xí'ín Espíritu ij Ndios, sa'á ñoó kándaá va'a ini ndo ndí kían kúu ña ndaa. ²¹ Ta ko táa ta'on yu'u to'on yó'o kosaaan noo ndo sa'á ña ko ná'á ndó ndí kían kúu ña ndaa. Di'a táai ña kosaa noo ndo sa'á ña ná'á ndoan. Chi sa ná'á va'a ndó ña ni iin tó'ón ña to'ón o kúu kakaá tein ña ndaa. ²² Ta, ¿nda yoo kúu na to'ón? Na to'ón kúu na ko nákoní ña Jesús kúu Cristo, na dákaí ñaá. Tá'an na kée díón, noón kúu na xiní u'u Cristo, chi ko nákoní na tatá Ndios, ta ni de'e na. ²³ Ta ndi ndaa na ko nákoní de'e Ndios, noón kúu na ko ta'ón tatá Ndios ió xí'ín ná. Tído na nákoní de'e Ndios, noón kúu na ió tatá Ndios xí'ín ná. ²⁴ Koo ini ndo kandita toon ndó xí'ín ña ni seídó'o ndó sa'a Jesús nda rá mií sa'a. Dá chi tá ndíta toon ndó xí'ín ña ni seídó'o ndó, dá kían ñó'o ndó noo ndá'a de'e Ndios, ta ñó'o ta'ani ndó noo ndá'a tatá na. ²⁵ Chi ni xi'o Jesús to'on na noo yo ña kían ki'o na ña kandeí chíchi yó xí'ín mií ná.

²⁶ Ta táai to'on yó'o kosaa noo ndo, dá kandaa ini ndo ndi kée taa kátoó dándalí ñaá. ²⁷ Tído sa ni nakutí ndó xí'ín Espíritu ij Ndios, ta daá ió va na xí'ín ndó. Sa'á ñoó ko xínño'ó ka ndo ña dána'a dao ka ñayuu noo ndo, dá chi sa'á ña ni nakutí ndó xí'ín Espíritu ij Ndios, sa'á ñoó ni dána'a na noo ndo sa'a ndidaá kúu ña'a. Ta ña dána'a na noo ndo kúu ña ndaa, ta ko kían ña to'ón. Táto'on ki'o ni dána'a Espíritu ij noo ndo, ki'o díón koo ini ndo kandita ndaa ndo xí'ín Jesús.

²⁸ Ta viti, de'e kuálí, kandita toon ndó xí'ín Jesús, dá kían koo tandeé iní noo ndo tá ná na'a noo tuku na noo yo. Ta ni iin ña'a o kedaá xí'ín ndó, dá xíka'an noo ndo tá ná nandió koo na kasaa na. ²⁹ Ta sa ná'á ndó ña kúu ná iin na ndaa, ta kánian kana'a ta'ani ndó ña ndi ndaa na kée ña ndaa, noón kúu de'e Ndios.

3

Kúu yó de'e Ndios

¹ Kande'é ndó ndi ki'o ví kú'u ini tatá Ndios sa'a yo, chi ni xi'o na ña kían kuu kanani yó de'e mií ná, ta miían ndaa díón kían. Sa'á ñoó na kúu kuendá ñayuú yó'o ko nákoní na yó, ña kúu yó de'e Ndios, dá chi ni mií Ndios ko nákoní na. ² Na maníí, sa kúu vá yó

de'e Ndios viti, ta kámani vá kandaá ini yo ndí kían kasandaá yo kakuu yó. Tído sa ná'á yó ña tá ná nandió ko Jesús kasaa na, dá kían kakuu yó tátō'on kī'o kúu mií ná, dá chí koni túu yó na tátō'on kī'o káa rá ió na. ³ Ta ndidaá kúu na kómí tandeé ini yó'o, noón kúu na ndúvii mií, tátō'on kī'o vii mií Jesús.

⁴ Ta ndi ndáa ñayuu yá'a kée kuachi, noón kúu na xío kao na choon ni sa'anda Ndios. Dá chí ndidaá tá'an kuachi xío kao choon ni sa'anda Ndios. ⁵ Ta sa ná'á va'a ndó ña ni kii Jesús ñayuu yó'o ni dí'tá ná yó noo kuachi, ta ni iin tó'ón kuachi mií ná ko ní sá io. ⁶ Ta ndidaá ñayuu ñó'o noo ndá'a Jesús ko yá'a ta'on na kée na kuachi. Tído ndidaá na yá'a kée kuachi, ni iin kuu ko ní xini na Jesús, ta ni ko ná'á ñaá ná.

⁷ De'e kuálí, o sa kónó ndó ña dándá'í ñaá ñayuu, chí ndi ndáa mií vá ñayuu kée ña ndaa, noón kúu ñayuu ndaa, tátō'on kī'o ndaa mií Jesús. ⁸ Tído na kée kuachi, noón kúu kuendá ña u'u, dá chí ña u'u kían kée kuachi ndá rá ni kasá'á sa'a ñayuu yó'o, ta nda viti kée jían dión. Sa'á ñoó ni kixi de'e Ndios ni danaá ná ña kini kéean. ⁹ Ta ñayuu ni nduu de'e Ndios ko kée ka kuachi, dá chí ña kóni Ndios nákaa ini níó ná. Sa'á ñoó o kúu ta'on ya'a na kee na kuachi sa'á ña ni nduu na de'e Ndios. ¹⁰ Ta kī'o dión kándaá ini ndá yoo kúu de'e Ndios, ta ndá yoo kúu de'e ña u'u. Chí ñayuu ko kée ña ndaa, xí'ín na ko kúu ini sa'a ñayuu xí'ín ná, noón kúu na ko kúu de'e Ndios.

Ná koo ini yo ku'u ini sa'a sátá'an yó

¹¹ Ta ña yó'o kúu tō'on va'a ni seídó'o ndó nda mií sa'a, ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó. ¹² Ta ná dá'a ni kee yó tátō'on kī'o ni kee Caín tá sa na'á, chí ni sa íin ra xoo ña u'u. Sa'á ñoó ni sa'ání rá ñani ló'o mií rá. Ta, ¿ndiva'a ni sa'ání ñaá rá, ká'an ndo'ó? Dá chí ndino'o ña kini va sa kee ra, ta ndino'o ña va'a ni sa kee ñani ra noo Ndios. ¹³ Sa'á ñoó, ñani mií, o sa náá ini ndo tá xini u'u ñaá ñayuu ko ná'á Ndios. ¹⁴ Ta ná'á yó ña sa ni kanxoo yó noo kúu íchi noo kua'an yo kuu yo, ta viti ñó'o yó íchi noo kataki chíchí yó, chí kú'u ini yo sa'a ñani yo. Ta na ko kú'u ini sa'a ñani na, noón kúu na ñó'o íj vá íchi noo kuu na. ¹⁵ Ta ndidaá ñayuu xini u'u ñani na, noón kúu iin na sa'ání ndi noo Ndios. Ta sa ná'á vá ndó ña ndidaá na sa'ání ndi ko ñá'a ta'on ni'í ná ña kataki chíchí ná noo Ndios. ¹⁶ Ta sa kándaá va'a ini yo ndí kían keeá, dá ku'u ini yo sa'a ñani yo. Chí tátō'on kī'o ni nakí'o Jesús mií ná ni xí'í na sa'a yo, kī'o dión ta'ani kánian nakí'o yó mií yó kuu yo sa'a ñani yo. ¹⁷ Tído tá ió ña'a noo yo ñayuu yó'o, ta ndé'é yó ña xínñó'ó ñani yo ñá, ta kedí'inda yoán noo ná, dá kían, ¿ndí kaá yo ña kú'u ini yo sa'a ná tátō'on kī'o kée Ndios, tá dáá? ¹⁸ De'e kuálí, ná dá'a ni ku'u ini yo sa'a dao ka ñayuu xí'ín tō'on ká'an oon ni yó, o xí'ín tō'on kánkuei yú'u óon ni yó. Va'a kaan ná ku'u ini yo sa'a ná xí'ín ña va'a kée yó, ta ná chindeé ndisa yó na.

¹⁹ Tá kée yó dión, dá kían kándaá ini ña miían ndaa kúu yó kuendá ña ndaa, ta ko kútúu ini yo noo Ndios sa'á ña kée yó. ²⁰ Tído tá kutúu ini yo sa'á ña ni kee yó, dá kían ná kana'á yó ña ká'ano cháá ka Ndios o duú níó yo, chí ná'á va'a ná sa'a ndidaá kúu ña'a kée yó.

²¹ Na maní mií, tá ko kútúu ini yo, dá kían ió tandeé ini yo xí'ín Ndios, ²² ta ndi ndáa miíó ña'a ná kaka yo noo ná, ta kúu ni'í vá yóan, dá chí kée yó choon sa'anda na, ta kée yó ña kóni na. ²³ Ta ña yó'o kúu choon ni sa'anda Ndios noo yo ña ná kandísa yó de'e na Jesucristo, ta ná ku'u ini sa'a sátá'an yó tátō'on kī'o ni sa'anda na choon noo yo. ²⁴ Chí ndi ndáa na kée choon sa'ándá Ndios, noón kúu na ñó'o noo ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'ín ná. Ta sa'á ña ió Espíritu ií Ndios ini níó yo, sa'á ñoó kándaá ini yo ña ió Ndios xí'ín yó.

4

Ta kī'o di'a kándaá ini yo ndá yoo kómí Espíritu Ndios

¹ Na maní mií, o sa kándísa ndó ndidaá ñayuu, na ká'an ña kómí ná Espíritu Ndios. Dinñó'ó ka korndodó ndó na, ná kande'á á miían ndaa kómí ná Espíritu Ndios o koó. Dá chí kuá'á nda'o profeta tō'ón xionoo iin níí kúu ñayuu. ² Di'a kee ndó, dá kandaá ini ndo tá miían ndaa kuiti kómí ná Espíritu Ndios: tá nákoní na ña miían ndaa kuiti ni nduu Jesús iin taa ñayuu yó'o, dá kían noón kúu na kómí Espíritu Ndios. ³ Ta ñayuu ko nákoní

ñā nī nduu Jesús iin taa ñayuu yó'o, noón kúu nā kōmí Espíritu Ndios, chí nākani ini nā tátō'on taa xiní u'ū Cristo. Sa nī seídó'o vá mií ndó ñā kii ra, ta sa xíonoo va ra ñayuu yó'o viti.

⁴ De'e kuálí, kana'á ndó ñā ndo'ó kúu ñayuu Ndios, ta sa nī kandeé ndó xí'ín rā kátoó dándá'í ñāá, chí ká'ano cháá ká Ndios, nā ió xí'ín ndó, o duú ñā kini ió ñayuu yó'o. ⁵ Taa yó'o kúu kuendá ñayuu yó'o, sa'á ñoó dána'a rā sa'á ñā ió ñayuu yó'o va. Ta kúu kándísa vá ñāá ñayuu kō ná'á Ndios. ⁶ Tído yóó, kúu yó kuendá Ndios. Ta nā ná'á Ndios, noón kúu nā seídó'o ñā dána'a yō. Ta nā kō kúu kuendá Ndios, noón kúu nā kō kóni kueídó'o ñā ndaa dána'a yō, chí kō ná'á ná Ndios. Ta kī'o dión kándaā ini yō ndá yoo kómí Espíritu ndaa, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón.

Ndios kúu nā kú'u ini sa'a yō

⁷ Nā maní mií, ná koo ini yō ku'u ini sa'a sá'tá'an yó, chí ñā ku'u ini yō sa'a iin rá iin yó, ñā yó'o kúu ñā'a Ndios. Ta ndidaá kúu ñayuu, nā kú'u ini sa'a dao ká ñayuu, nā yó'o kúu nā nī nduu de'e Ndios, ta ná'á ná Ndios. ⁸ Ta ndi ndáa nā kō kú'u ini sa'a dao ká ñayuu, noón kúu nā kō ná'á Ndios, chí Ndios kúu nā kú'u ini sa'a yō. ⁹ Mií Ndios nī daná'a noo yō ñā kú'u nda'o ini nā sa'a yō, chí nī tanda'á ná iin tó'ón diní de'e na ñayuu yó'o nī kii na, dá ni'í yō ñā kataki chí'í yó sa'a ná. ¹⁰ Ta ñā yó'o xí'o ñā kándaā ini yō ndi kī'o kú'u ini Ndios sa'a yō, ta ñā ká'ano cháá ká kīan yó'o o duú ñā kóni yō mií ná. Chí sa'á ñā kú'u nda'o ini nā sa'a yō, sa'á ñoó nī tanda'á ná de'e na nī kii na ñayuu yó'o, ta nī chíya'i na sa'á kuachi yó. ¹¹ Nā maní mií, tá kī'o dión kú'u ini Ndios sa'a yō, dá kīan kī'o dión ta'ani kánian ku'u ini sa'a sá'tá'an yó. ¹² Ni iin tó'ón ta'on ñayuu kō ní kúu koni xí'ín noo ná Ndios, tído tá ná ku'u ini sa'a sá'tá'an yó, dá kīan ió Ndios xí'ín yó, ta nī kasandaá yō kú'u ini yō sa'a dao ká ñayuu tátō'on kī'o kée mií ná.

¹³ Ta sa'á ñā nī xī'o na Espíritu ií ná noo yō, sa'á ñoó kándaā ini yō ñā ñó'o yó noo ndá'a Ndios, ta ió nā xí'ín yó. ¹⁴ Ta sa'á ñā nī xini ndu, sa'á ñoó xí'o ndu kuendá noo ñayuu ñā nī tanda'á tatá Ndios de'e na nī kii na, ta noón kúu nā dáka'ki ñayuu ndéi ñayuu yó'o. ¹⁵ Ta ndi ndáa ñayuu nákoní ñā Jesús kúu de'e Ndios, noón kúu nā ñó'o noo ndá'a Ndios, ta ió Ndios xí'ín ná. ¹⁶ Ta sa kándaā ini yō, ta kándísa yó ñā kú'u ini Ndios sa'a yō. Ndios kúu nā kú'u ini sa'a yō. Sa'á ñoó tá kú'u ini yō sa'a dao ká ñayuu tátō'on kī'o kée mií ná, dá kīan ñó'o yó noo ndá'a Ndios, ta ió nā xí'ín yó.

¹⁷ Ta xí'ín ñā yó'o nī kasandaá yō kú'u ndisa ini yō sa'a dao ká ñayuu, sa'á ñoó koo tandeé iní yō tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a yō, dá chí tátō'on kī'o kée mií ná, kī'o dión kée yó ñayuu yó'o. ¹⁸ Tá kú'u ndisa ini yō sa'a dao ká ñayuu, dá kīan kō kánian yu'ú yō noo keyíko Ndios sa'a yō. Chí tá nī kasandaá yō kú'u ndisa ini yō sa'a dao ká ñayuu, kō káni kaan yu'ú yō. Chí ñā yu'ú yō kían kóni kaa ñā ká'án yó ñā dándó'o Ndios nío yō. Ta ndi ndáa nā yu'ú, noón kúu nā kō ñá'a kasandaá nā ku'u ndisa ini nā sa'a dao ká ñayuu.

¹⁹ Kóni yō Ndios, chí din'ño'ó mií ná nī ku'u ini sa'a yō. ²⁰ Tá kaá yō ñā kóni yō Ndios, ta xiní u'ū yō ñani yō, dá kīan kúu yó ñayuu to'ón. Dá chí tá kō kú'u ini yō sa'a ñani yō, tá'an nā ndé'é yó ndéi xí'á, ¿ndi koo ví kaa yō ñā kóni yō Ndios, nā kō xini yō? ²¹ Dá chí mií Jesús nī sa'anda choon yó'o noo yō, ñā tá kóni ndisa yó Ndios, dá kīan kánian ku'u ini yō sa'a ñani yō.

5

Kúu yó de'e Ndios tá kándísa yó ñā Jesús kúu nā nī tanda'á Ndios dáka'ki ñāá

¹ Ndi ndáa ñayuu kándísa ñā Jesús kúu Cristo, nā dáka'ki ñāá, noón kúu nā nī nduu de'e Ndios. Ta ndi ndáa nā kú'u ini sa'a iin tatá, ta nda de'e na kú'u ta'ani ini nā sa'a. ² Ta kī'o dión kándaā ini yō ñā kú'u ini yō sa'a ndidaá nā kúu de'e Ndios, chí kóni yō Ndios, ta kée yó choon sa'ándá nā. ³ Tá kóni ndisa yó Ndios, dá kīan kee yó choon sa'ándá nā. Ta kō ta'ón ñā kuachi kían kee yó choon sa'ándáan, ⁴ dá chí ndidaá nā nī nduu de'e Ndios, noón kúu nā kándéé xí'ín ñā kini ió ñayuu yó'o. Chí sa'á ñā kándéé iní yō Jesús, sa'á ñoó

kándéé yó xí'ín ña kini ió ñayuu yó'o. ⁵ Ta, ¿ndá yoo kúú na kándéé xí'ín ña kini ió ñayuu yó'o? Noón kúú na kándisa ña Jesús kúú de'e Ndios.

Xí'o Espíritu ij Ndios kuendá sa'a Jesús

⁶ Tá'an ña xí'o kuendá ña ni kii ndisa Jesucristo noo Ndios kúú takuij xí'ín nii. Ta o duú takuij oon ni xí'o kuendá, dá chi nij xí'ín takuij kúú ra xí'o ndaa kuendá ña ki'o dión kíán. Ta Espíritu ij Ndios ta'ani kúú na xí'o ndaa kuendá ña ki'o dión kíán, chi iin na ndaa kúú Espíritu. ⁷ [Ta na xí'o kuendá chí induú kúú tatá Ndios, xí'ín de'e, xí'ín Espíritu ij. Ta iin tó'ón vá kúú ndin oni na yó'o.] Ta oni ta'ani kúú ña xí'o kuendá chí noño'ó yó'o ña ni kii Jesús noo Ndios. ⁸ Iin na kúú Espíritu ij Ndios, ta iin ka ra kúú takuij, ta iin ka ra kúú nij. Ta iin nóo xí'o ndaa Espíritu ij kuendá xí'ín takuij xí'ín nij ña ki'o dión kíán. ⁹ Tá nátiin va'a yó kuendá xí'o taa, ná kana'á yó ña ndáya'i cháá ka kuendá xí'o Ndios, chi kuendá xí'o mií ná kíán ká'an sa'á de'e na. ¹⁰ Ta ñayuu kándisa de'e Ndios, noón kúú na ni taxi va'a to'on yó'o níó ná. Ta na ko kándisa noo ká'an Ndios, noón kúú na kété'ón Ndios, chi ko kándisa na to'on ni xi'o Ndios, ña ká'an sa'a de'e na. ¹¹ Ta ña yó'o kúú kuendá ni xi'o Ndios noo yo, ña sa ni xi'o na ña kataki chíchí yó, ta sav'a noo iin tó'ón de'e na ni'i yo ña kataki chíchí yó. ¹² Ta ndi ndáa ñayuu ni natiin Jesús, na kúú de'e Ndios, ini níó ná, noón kúú na kataki chíchí. Tído ndi ndáa na ko ní xiin natiin ñaá, noón kúú ná o ní'i ta'on na ña kataki chíchí ná.

Sa'á ña kándisa yó Jesús, sa'á ñoó kataki chíchí yó

¹³ Táai to'on yó'o kosaa noo ndo'ó, na kándisa de'e Ndios, dá kana'á ndó ña sa kómí ndó ña kataki chíchí ndó. ¹⁴ Ta ña yó'o kúú tandeé iní kómí yó noo Ndios, chi tá xíka yo iin ña'a noo ná tát'o'on ki'o kóni mií ná, ta kúú seídó'o na ña xíka yo. ¹⁵ Ta sa'á ña ná'á yó ña seídó'o va'a ñaá Ndios tá xíka yo ndi ndáa mií vá ña'a noo ná, sa'á ñoó ná'á ta'ani yó ña ni'i yo ña xíka yo noo ná.

¹⁶ Tá ni xini iin káa ndó iin ñani yo kée na kuachi, ña kíán ko kúú kuachi ko kánian kuu na, dá kíán kánian kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ná, ta kúú ki'o vá Ndios ña kíán kataki na. Dión kee ndó tá ko ní ya'a na kee na kuachi ña kíán ko kánian kuu na. Chi miíán ndaa ió kuachi, ña kíán kánian kuu yo. Tído ko ká'an ta'oin xí'ín ndó ña ná kaka ndo ña maní noo Ndios sa'a ñayuu kée dión. ¹⁷ Ndidaá kúú vá ña'a kini kúú kuachi noo Ndios. Tído ió kuachi, ña kíán ko kánian kuu yo.

¹⁸ Sa ná'á vá yó ña ndi ndáa ñayuu ni nduu de'e Ndios, ko kée ka na kuachi, dá chi ndaa va ñaá mií de'e Ndios noo ña u'u, sa'á ñoó o kúú ta'on kendava'a ña u'u xí'ín ná. ¹⁹ Ta sa ná'á ta'ani yó ña ñó'o yó noo ndá'a Ndios, va'ará iin ní kúú ñayuu yó'o nákaa tixi ndá'a ña u'u. ²⁰ Ta sa ná'á ta'ani yó ña ni kixi de'e Ndios, ta ni xi'o na ñaxintóni yo, dá ná kana'á yó na miíán ndaa kuiti kúú Ndios. Ta ñó'o yó noo ndá'a na kúú Ndios ndaa, ta ñó'o ta'ani yó noo ndá'a de'e na Jesucristo. Na yó'o kúú na miíán ndaa kuiti kúú Ndios, ta xí'o na ña kataki chíchí yó.

²¹ De'e kuálí miíj, kanda ndo mií ndó noo ña kúú yokó. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúu uy ni taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'an

¹ Yu'u kúu nā sá'ano noo ndo, ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín yo'ó, kí'o manií, nā ni kaxi mií Ndios, xí'ín noo de'ón, nā kúu kuendá Jesús. Kana'á ndó ña miían ndaa kuiti kú'u ini yu'u sa'a ndo, ta o duú iin tó'ón yu'u kú'u ini sa'a ndo, chí ndidaá kúu vá nā kándisa ña ndaa kú'u ini sa'a ndo. ² Kú'u ini sa'a ndo'ó sa'á ña ió ña ndaa ini nio yo, ta ná koo ña ndaa yó'o xí'á ndidaá tá'an kuu. ³ Ná kee tatá Ndios xí'ín de'e na Jesucristo, nā kúu sato'o yo, ña manií xí'ín ndo'ó, ta ná ku'u ini nā sa'a ndo, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo. Ta ná kendisa na dión xí'ín ndó sa'á ña kú'u ini nā sa'a ndo.

Kandita toon ndó xí'ín ña ndaa ká'an sa'a Jesús

⁴ Ta kádií nda'o ini, chí ni naní'i yu'u dao nā kúu kuendá yo'ó ndéi na kée na ña ndaa, tát'on kí'o ni sa'anda tatá Ndios choon noo yo. ⁵ Ta viti, kí'o mií, ko táai iin choon sa'a kosaá noo ndo, chí ña yó'o kúu choon ni ni'i yo nda rá mií sa'a, sa'á ñoó séi nda'ávii nooon ña ná ku'u ini sa'a sátá'an yó. ⁶ Chí tá ná ku'u ini sa'a sátá'an yó, dá kían kée yó choon sa'ándá Ndios. Ta ña yó'o kúu choon ni ni'i yo nda rá mií sa'a ña ná kandeí yó ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Chí kuá'á nda'o nā to'ón xionoo ñayuu yó'o, ta kátoó nā dándá'í ñaá ná. Noón kúu nā ko nákoní ña ni nduu Jesucristo iin taa ñayuu yó'o. Ta ñayuu kée dión kúu nā ndúkú dándá'í ñaá, ta xiní u'u nā Jesucristo. ⁸ Sa'á ñoó kandaa ndo mií ndó, chí oon ni ví kandeé rá dátuu rá ndo'ó, dá ná o koní ndo natiin ndó ña va'a noo Ndios sa'á choon kée ndó noo mií ná. Sa'á ñoó ndi'i ini ndo, dá natiin ndi'i ndó ña xí'o oon Ndios noo ñayuu nā. ⁹ Ndi ndaa mií ñayuu ni kexoo noo ña ndaa sa'a Cristo Jesús, ta ko ndíta toon na xí'án, noón kúu nā ko ió ta'on Ndios xí'ín ná. Tído nā ndíta toon xí'ín ña ndaa sa'a Cristo Jesús, noón kúu nā ió tatá Ndios xí'ín, ta ió ta'ani de'e na xí'ín ná. ¹⁰ Ta ndi ndaa mií vá nā vei dána'a noo ndo noo ndéi ndó ve'e ndó, ta ko dána'a nā ña ndaa sa'a Jesús, o sa chí'i ndó nā ve'e ndó. Ta ná dá'a ni kaa ndo di'a xí'ín ná: “Va'a kúu ni kasáa ní. Koo ní ve'e.” ¹¹ Dá chí tá ná natiin va'a ndó nā, dá kían iin ni nduu va ndó xí'ín ná noo ña kini kée na.

Ndátí Juan saá nā kande'é ná ñayuu ñoó

¹² Kuá'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ín ndó, tído ko kóni ta'on yu'u ña kían taai ña noo iin tuti saaan noo ndo. Dá chí ndátii saai kande'í ndo'ó, ta ka'an yú'í xí'ín ndó, dá ná xinkoo ña kádií ini yo. ¹³ Ta dao ka nā kúu kuendá ku'u miíon ndéi yó'o, tá'an nā ni kaxi mií Ndios, tánda'á ta'ani na ndisá'an kosaá nooon. Dión ná koo.

To'on yó'o kían kúú oni ni taa San Juan

Ká'an Juan ndisá'an

¹ Yu'u kúú nā sá'ano, ta ká'an yu'u ndisá'an xí'ín yo'ó, Gayo, ñani maní. Mí'ān ndaa ndisa kú'u nda'o inii sa'on. ² Ñani maní, xíkaj noo Ndios ña daá keva'ón tein ndidaá kúú ña'a kéeón, ta daá kuití ná koo va'a inon táto'on k'i'o va'a nímon noo Ndios. ³ Ni kadij nda'o inii tá ni kixi dao ñani yo kuendá Jesús, chi ni nakani na xí'ín ña ín nda'āon xí'ín ña ndaa kándisa yó. ⁴ Ta koó iin ka ña'a xí'o ña kadij cháá ka inii táto'on k'i'o kadij inii tá ní'i to'in ña ndíta ndaa de'i kuendá Jesús xí'ín ña ndaa kándisa yó.

Va'a va kée Gayo, chi nátiin va'a ra nā kúú kuendá Jesús ve'e ra

⁵ Ñani maní, va'a va kéeón tá chindeéón ndidaá ñani yo, ta va'a cháá ka kéeón tá kéeón dión xí'ín nā ko ná'ón. ⁶ Ta nā yó'o kúú nā xí'o kuendá noo nā kúú kuendá Jesús ndéi yó'o ña kú'u nda'o inon sa'a ná. Ta va'a keeón tá chindeéón nā xí'ín ndá ña'a xínñó'ó ná noo ko'on nā, chi k'i'o dión kánian kee yó xí'ín ná sa'a ña kéchóon na noo Ndios, dá kuu ko'on nā dao ka xían. ⁷ Chi sa'a ña kóni nā Jesús, sa'a ñoó ni kankuei na xionoo na dána'a nā, ta ko kí'in ya'i ta'on na noo ñayuu ko ná'á Ndios. ⁸ Sa'a ñoó kánian k'i'o yó ña'a xínñó'ó ná, ta k'i'o dión chindeé yó nā noo dána'a nā to'on ndaa sa'a Jesús.

Ná iin ra naní Diótrefes xí'ín Juan

⁹ Sa ni taa yu'u iin tuti kosa'ā noo nā kúú kuendá Jesús ndéi xa'an, tído ko xí'in ta'on Diótrefes kú'ido'ra choon sa'ándá ndu, chi kóni míí rá ka'anda ra choon. ¹⁰ Ta sa'a ña kée ra dión, sa'a ñoó tá ná sa'aj, dá ka'in xí'ín rá, dá chi xionoo ra ká'an ndava'a ra sa'a ndú'u. Ta ko ndínoo ini ra xí'ín ña yó'o oon ni, chi dión ta'ani ko kóni ra natiin va'a ra ñani yo, nā xionoo dána'a to'on Ndios. Ta ko sónó rá ña natiin va'a ñaá dao ka ñani yo. Ta kúú táxi rá nā ká'an natiin va'a ñaá.

Va'a ká'an Juan sa'a iin ra naní Demetrio

¹¹ Ñani maní, o sa kóo inon keeón ña kini kée dao ka ñayuu. Di'a koo inon keeón ña kúú ña va'a. Chi nā kée ña va'a kúú kuendá Ndios, ta nā ko kée ña va'a, noón kúú nā ko ná'á Ndios. ¹² Ta ndidaá kúú nā kúú kuendá Jesús xí'o na kuendá sa'a iin ka taa naní Demetrio ña kúú rá taa va'a, ta mí'ān ndaa ndisa dión kíán. Nda ndu'u xí'o kuendá ña ta va'a kúú rá, ta sa ná'á vá miíón ña kuendá xí'o ndu'u kúú ña ndaa.

Ká'an Juan ndisá'an noo ndí'i xí'ín Gayo

¹³ Ku'á nda'o ña'a ió ka'in xí'ón, tído ko kóni taai ña noo iin tuti, ¹⁴ chi ndáti kíi konij yo'ó, ta kantó'ón yú'í xí'ón.

¹⁵ Ta ná koo va'a inon kee Ndios. Ta ká'an nā né'e tá'an va'a xí'ón ndéi yó'o ndisá'an xí'ón. Ta keeón ña maní ka'on ndisá'an xí'ín iin rá iin nā né'e tá'an va'a xí'ín ndu'u ndéi xa'an.

To'on yó'o kían ni taa San Judas ni sa'an noó na kúu kuendá Jesús

Ká'an Judas ndisá'an

¹ Yu'u kúu Judas, ta kéchóoin noo Jesucristo, ta ñani kúu Jacobo. Ta ká'an yu'u ndisá'an xí'in ndo'ó, na ni kana tatá yo Ndios, ta ni nduvii ná ndo'ó, ta ñó'o ndó noo ndá'a Jesucristo. ² Ná ku'u cháá ka ini Ndios sa'a ndo, ta nakí'o cháá ka na ña koo va'a ini ndo, ta ná koni cháá ka na ndo'ó.

Di'a kée taa dána'a ña to'on

³ Na maní mií, sa io nduu va yu'u ña kían taai ndi ni kee Ndios ni dakáki na yó noo kuachi yo. Tído kándaa ini ña mián ndúsa kánian ka'an ni'inii noo ndo ña kían ndi'i ini ndo kandita ndaa ndo xí'in ña ndaa kándisa yó, ña kían iin ndée ni xi'o Ndios noo ñayuu na. ⁴ Chi ni ku'u de'é dao taa to'on tein ndó, ta nda mí sa'a ká'an tuti i Ndios sa'a taa yó'o ña ndo'ó níó rá sa'a ña kée ra. Kúu rá ta kini, chi kaá ra ña sa'a ña maní ni kee Ndios sa'a yo, sa'a ñoó kuu kee yó ndi ndaa mí vá ña'a kóni ñi yo. Ta ko nákoní ra Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon, ta ni ko nákoní ra Jesucristo, na kúu sato'o yo.

⁵ Ta sa ná'a vá ndó, tído dándusaa ini ndo'ó ña tá ni ndi'i ni taó sato'o yo Ndios na ñoo na ñó'o tixi ndá'a ta Egipto, dá ni danaá na ñayuu ko ní kándisa ñaa. ⁶ Díon ta'ani ni ndo'ó dao ángel, chi ko ní sa ndaa va'a na choon sa komí ná, di'a ni dankoo na noó sa ni ndei na. Sa'a ñoó ni taán ñaa Ndios noo iin naá yáí, ini ve'e kaa, ña kían ni kuu o nóno, ta ñoó kaño'o na nda ná xinkoo kuu keyíko Ndios sa'a ná. ⁷ Díon ta'ani ni ndo'ó na ñoo Sodoma xí'in Gomorra, xí'in ndidaá ka ni na ndéi ñoo ñó'o yati xí'an. Chi ni kee na táto'on ni kee ángel ñoó, chi ni kee na kuachi xí'in ñi ná, ta ni kesátá ná ña ni saki Ndios, ña kúu kuachi ka'an noo. Sa'a ñoó ni dandó'o Ndios níó ná xí'in ño'ó kéí, ta ni iin kuu o ndi'i ña kéí na, dá ná koni iin rá iin yó tá ndo'ó ñayuu kée díon.

⁸ Díon ta'ani kée taa to'on yó'o, tá'an ra kaá ña saní ra kée Ndios, chi dáyako ta'ani ra ñi rá xí'in kuachi ka'an noo, ta ko nákoní ra ta né'e choon, ta ká'an ndava'a ra sa'a ña kómí choon ná'ano. ⁹ Tído ni arcángel Miguel, na ndáya'i cháá ka noo ángel, ko ní chíndaa noo ná dátaí kuachi na ña u'u nani ni naá ndodó na yikí koño Moisés xí'an. Di'a ni kaa na xí'an: "Ná dánani mií sato'i Ndios yo'ó." ¹⁰ Tído ta to'on yó'o kúu ra yá'a ká'an ndava'a sa'a ña ko kándaa ini ra, ta sava'a ña ná'a rá kúu ña ndáki ini ñaxintóni mií rá táto'on ndó'o kítí koó ña nákaní ini, ñoó kían dáyako ñaa noo Ndios. ¹¹ ¡Nda'í kúu ví rá! Dá chi ndíko ra ña ni kee Caín, tá'an ra ni sa'ání ñani ra. Ta ndíko ra di'on táto'on ni kee Balaam, ta sa kuu profeta maña. Ta ndáne'e yú'u rá noo Ndios táto'on ni kee Coré, sa'a ñoó naá rá táto'on ni ndo'ó Coré.

¹² Ta kúu rá yáko ñó'o tein ndo'ó noo ndítutí ndó sásá'an ndó sa'a ña kúu ndó kuendá Jesús, chi tein víko kée ndó ñó'o ra kée ra ña ka'an noo, ta sava'a sa'a mií vá rá nákaní ini ra. Ta kúu rá táto'on víko kua'an xoo di'a xoo di'a kée tachi, ta ko xí'o ña dai. Ta kúu rá táto'on iin yíto kuí'í ko xí'o kuí'i tein yoó dákée. Sa'a ñoó kúu rá iin yíto ni xi'i uu ta'ándá, chi ko xí'o rá kuí'i, ta taó ná ra noño'o ná. ¹³ Ta kúu rá táto'on noo taño'o, ña ndákuei vei dankoo chi'ion nda yú'u ra, ta sava'a ña dankoo rá kían ka'an noo xí'in ña yakó. Ta kúu rá táto'on tiñoó ná'ano xionoo ndava'a nda induú. Sa'a ñoó sa ió nduu va noo iin naá yáí, ta ñoó kandadi ni'ini ra ndidaá tá'an kuu.

¹⁴ Ta Enoc, na ni sa kuu tata kúu usa ni kixi tixi Adán, noón kúu na ni ka'an sa'a ndí kían ndo'ó ta kée díon, ta di'a kaá na: "Kana'á ndó ña kasaa Ndios, na kúu sato'o yo, ta kuá'a nda'o mil ángel ná kandaka na kasaa na, ¹⁵ dá keyíko na sa'a ndidaá ñayuu, dá dándó'o na níó ndidaá ñayuu kíni sa'a ña kini ni kee na xí'in ñaxintóni kíni kómí ná, ta dándó'o ta'ani na níó ndidaá na ni ya'a ni ka'an ndava'a sa'a ná." Díon ni kaa Enoc. ¹⁶ Ta ká'an kuachi ta to'on yó'o, ta kána'a ra sa'a ñayuu, ta xionoo ra kée ra sava'a ña kóni mií vá rá,

ta ch́índaya'i ra mií rá, ta kée ra ña ká'an va'a ra xí'ín ñayuu, dá ni'i rá ña kóni ra, chí kúú rá ta maña.

Ká'an ni'ini Judas noo ñayuu ña kuita ndaa na xí'ín to'on Ndios

¹⁷ Tído ndo'ó, na maní mií, ndiko'on ini ndo to'on ni ka'an apóstol, na ni kaxi sato'o yo Jesucristo kane'e to'on na, ¹⁸ chí di'a ni kaa na: “Tein kuu noo ndí'i kandeí taa kediki ndaa ra ña ndaa, ta kanoo ra kee ra ña kóni mií rá.” ¹⁹ Ta taa yó'o kúú ra ndúkú ka'anda dao tá'an ndó, ta kée ra ña kóni ñíí rá, ta kó jó ta'on Espíritu ií Ndios ini ra. ²⁰ Tído ndo'ó, ñani maní, ndundéé ndó dákuá'ano ndó mií ndó xí'ín ña ndaa kándísa yó, chí ña ií kíán. Ta ka'an ndo xí'ín Ndios xí'ín ndéé xí'o Espíritu ií noo ndo. ²¹ Ta koo ini ndo taxi va'a ndó mií ndó tixi ndá'a ña kú'u ini Ndios sa'a ndo, xí'an nani ndáti ndó kemáni Jesucristo ndo'ó xí'ín ña kataki chíchí ndó.

²² Ta koo ini ndo ka'an ni'ini ndó noo na nákaní kuáchí ini, na kó kúú ndúsá'ano. ²³ Koo ini ndo díta ndó dao ka na noo tandó'ó ndó'o na, ña kúú tátol'on ño'ó kéí ita. Ta ku'u ini ndo sa'a dao ka na, tído kanda ndo mií ndó noo ña kini kée na, ta nda dá'on ndíxi na kaño'ó ndó, chí yakóán xí'ín ña kini kée na.

Kánian natiin Ndios ndidaá ñañó'ó

²⁴ Ta kándéé vá Ndios kanda na ndo'ó, dá kían ná dá'a ni dánkoo ndó ña ndaa kándísa yó, ta kándéé ná ná chikata vii ná ndo'ó noo ió na dándáki na xí'an kádií ini ndo. ²⁵ Ta iin tó'on diní mií ná kúú Ndios, ta iin tó'on mií ná kúú na ndichí, ta mií ná kúú na dákaaki ñaá. Ta iin tó'on mií ná kúú na kánian natiin ndidaá ñañó'ó, xí'ín ndidaá kúú choon, ta ná dándáki na ndidaá ña'a, ta ná kakomí ná ndidaá ndéé kuu víti, ta kí'o dión kuií vá ná koo. Dión ná koo.

To'on yó'o nákaní sa'a ndidaá ña vei koo

Xí'o Juan kuendá sa'a ndidaá ña ni xini na

¹ Ña yó'o kúu ña ni na'a Jesucristo noo ndidaá na xínkuáchí noo ná, ña ni xi'o mií Ndios noo ná sa'a ndidaá ña'a yachi vei koo. Ta ni tanda'á ná iin ángel nákaa tixi ndá'a ná, ni kii na ni na'a na ndidaá ña yó'o noo yú'u, Juan, na xínkuáchí noo Jesucristo. ² Sa'á ñoó xi'o ndaa yu'u kuendá sa'a ndidaá to'on ni xi'o Ndios nooí, xí'ín sa'a to'on ni ka'an Jesucristo, ña kían ni xinií xí'ín nooí. ³ Ndiká'án ví na ká'i tuti yó'o, ta ndiká'án ví na seídó'o ña nákanian sa'á ña vei koo, ta nátaan vá'a na ña ini níó ná, dá chi sa kúyati va kuu vei koo ndidaá ña ká'an sa'a.

Ká'an Juan ndisá'án xí'ín ndin usa ve'e ño'o kuendá Jesús ñó'o chí kuendá Asia

⁴ Yu'u kúu Juan, ta ká'an yu'u ndisá'án xí'ín ndin usa ve'e ño'o kuendá Jesús ñó'o chí kuendá Asia. Ta ná kee Ndios ña maní xí'ín ndo'ó, ta ná k'i'o na ña kandeí va'a ndó. Míí ná kúu ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu na kasaa. Ta dión ta'ani ná kee ndin usa espíritu xí'ín ndo'ó, tá'an espíritu ió noo Ndios, noo ió na dándáki na. ⁵ Ta dión ta'ani ná kee Jesucristo xí'ín ndo'ó. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'á ña ndaa, ta mií ná kúu na mií noo ni natakí iin íchi noo na ni xi'i, ta iin tó'ón mií ná kúu diní noo ndidaá rey dándáki noño'o yó'o. Ta mií ná kú'u ini sa'a yo, ta ni dandóo na kuachi yó xí'ín ni ná, ⁶ ta ni ndee na yó kakuu yó rey xí'ín duti, dá koni kuáchí yó noo tatá na Ndios. Ta daá kuití ná natiin na ñaño'ó, ta ná dándáki na ndidaá ña'a. Dión ná koo. ⁷ ¡Kande'édó! ¡Tein vikó káa kixi Jesús! Ta ndidaá tá'an ñayuu koni ñaa xí'ín noo ná, ta nda taa ni sa'áni ñaa koni túu ñaa rá noo kii na. Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi iin rá iin ñoo noo kúu ñayuu yó'o kuaki na xí'ín ndirá noo ná tá ná kasandaá kuu yó'o. Dión ná koo.

⁸ “Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúu na mí sa'a xí'ín na noo ndí'i”, kaá na kúu sato'o yo. Míí ná kúu ná, ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu na kasaa, ta mií ná kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

Ni xini Juan Jesús, ta ndato nda'o káa na

⁹ Ta yu'u kúu Juan, na kúu ñani ndo, ta ndó'o ta'ani níó yu'u táto'on ndó'o níó ndo'ó, ta nákaa tixi ndá'a Ndios táto'on ñó'o ta'ani ndo'ó, ta xí'o ndeé inií tein tandó'ó táto'on xí'o ndeé ta'ani ini ndo'ó sa'á ña ndíta yó xí'ín Jesucristo. Ta sa'á ña dána'i to'on Ndios, xí'ín sa'á ña ká'ín sa'a Jesucristo, sa'á ñoó ni sa'an ta né'e choon ni dankoo ra yu'u iin yúku iin ini taño'o noo naní Patmos.

¹⁰ Tein iin kuu ni kaxi mií sato'o yo Ndios keká'ano yó na, daá ñoó nákaa yu'u tixi ndá'a Espíritu ií ná. Ta kúu ni seídó'i chí sata dá'ái ña ni'i nda'o ni ka'an iin tachi ñayuu. Táto'on k'i'o ni'i ká'an trompeta, k'i'o dión ni'i ni ka'an tachi ñoó. ¹¹ Dá ni ka'an xí'ín:

—Yu'u kúu to'on mií noo xí'ín to'on noo ndí'i, ta kúu na mí sa'a xí'ín na noo ndí'i. Ta taa kí'yo'ó noo tuti ndidaá ña ndé'ón kúu, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ndin usa ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia, noo kúu ñoo Éfeso, xí'ín ñoo Esmirna, xí'ín ñoo Pérgamo, xí'ín ñoo Tiatira, xí'ín ñoo Sardis, xí'ín ñoo Filadelfia xí'ín ñoo Laodicea —kaá na xí'ín.

¹² Dá tá ni nandío kooi ni sa nde'í, nde'á ndá yoo ká'an xí'ín, ta kúu ni xinií ndíta usa candelero ni kava'a xí'ín oro, noo sá ndodó ña tóon. ¹³ Ta tein ndin usa candelero ñoó iin iin na káa táto'on káa na ni nduu taa ñayuu yó'o. Ta ndíxi na iin dá'on káni, ta xínoan nda sa'a ná, ta nákaa iin vatí oro yu'u ndíká na. ¹⁴ Ta diní ná xí'ín idí diní ná kuxí kachian, ta ndé'án táto'on ndé'é yi'o, ta nduchí nóo na kúu táto'on k'i'o ño'ó ita. ¹⁵ Ta táto'on yé'e kaa kuaán ni dandúti ra, k'i'o dión yé'e sa'a ná. Ta táto'on k'i'o ní'i noo kua'an takuí kua'a, k'i'o dión ní'i tachi ná. ¹⁶ Ta noo ndá'a xoo kuá'a na ñó'o usa tiño, ta yú'u ná tánee iin espada, ta ndi nduú xooan deen. Ta ndato yé'e noo ná táto'on k'i'o ndato yé'e tá ndíi deen.

¹⁷ Tá ni xinií táto'on k'i'o káa na, kúu ni yaai nda noño'o táto'on k'i'o kuéi na ni xi'i. Dá ni chinóo na nda'á kuá'a na satáí, dá ni kaa na xí'ín:

—O sa yú'óon. Yu'u kúú nā míí sa'a, ta yu'u kúú nā noo ndí'i. ¹⁸ Ta kúú ta'anii nā daá ió takí. Ní xí'ii, tído takíi viti, ta daá kuií vá katakii. Díon ná koo. Ta míí yu'u kómíí nda'a kaa noo ñó'o nā kúú ndii, ta kómí ta'ani yu'u choon noo ñā kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i nā. ¹⁹ Ta taa ndidaá ñā nī xinon, ta taa ta'ani ndidaá ñā kúú tiempo viti, xí'ín ñā koo chí noo. ²⁰ Ná ko'in kastō'in xí'ón ndi dándáki ndin usā tiñoō, tá'an kirí nī xinon ñó'o noo ndá'a xoo kuá'i, xí'ín ndin usā candelero oro ñóó. Ndin usā tiñoō ñóó kúú ndin usā ángel kómí choon satā ndin usā ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia, ta ndin usā candelero oro nī xinon ñóó kúú ndin usā ve'e ño'o ñóó.

2

Tánda'á Juan to'on nī ka'an Jesús kua'an noo nā kúú kuendá nā ndéi ñoo Éfeso

¹ 'Taa ñā ko'in ka'in xí'ón noo iin tuti, dá tanda'ón ñā ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Éfeso, ta ka'on xí'ín ná: “Nā ñó'o ndin usā tiñoō noo ndá'a xoo kuá'a, nā xionoo tein ndin usā candelero oro ñóó kúú nā kaá di'a xí'ín ndó: ² Sa ná'á vá yu'u ndidaá ñā kée ndo'ó, ta ná'á ta'ani yu'u ñā ndí'i ini ndo kéchóon ndó, ta ná'á ta'anii ñā xí'o ndeé iní ndo noo tandó'ó ndó'o ndó. Ta ná'á ta'anii ñā kékini ini ndo xiní ndo ñayuu kíni. Ta xí'ín ndo'ó ndo'ó taa kaá kúú apóstol, tído ko'ón ñā kúú rá, ta kánda'á ini ndo ñā kúú rá ta to'ón. ³ Ta ndó'o ní'ón ndo, ta xí'o ndeé iní ndo, ta ndí'i ini ndo kéchóon ndó noo yú'u sa'á ñā kóni ndo yu'u, ta ko'ón sá tuu ta'on ndó. ⁴ Tído ká'an kuachii noo ndo sa'a iin ñā'a, chí ko'ón ká'ndi ndo yu'u táto'on k'i'o nī sa kóni ndo yu'u nda míí sa'a. ⁵ Sa'á ño'ó ndisa'á ini ndo ndeé nī kuéi ndó noo ñā ko'ón ndo yu'u, ta nandikó iní ndo sa'á ñā kée ndó díon. Ta nandió kuéi ndó kee ndó ñā va'a táto'on nī sa kee ndó nda míí sa'a. Dá chí tá ko'ó, dá kían sa'á yachii noo ndéi ndó, ta dí'tá vá yu'u candelero ndo noo íian. ⁶ Tído iin ñā va'a kée ndó kían ñā kékini ini ndo xiní ndo ñā kée nā kúú kuendá nicolaítas, ta k'i'o díon ta'ani ndó'o yu'u xí'ín ná. ⁷ Ta nā ió do'o, ná kueídó'o na ñā ká'an nā kúú Espíritu i'í xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia. Ta noo nā nī xí'o ndeé iní nī xinkuei nda noo ndí'i, noón kúú nā k'i'oi ñā keí ná kui'i kána noo yíto, yiró xí'o ñā kataki chí'í ñayuu. Ta yíto yó'o kúú ra'ín me'í noo ndato káa noo ió Ndios.”

Tánda'á Juan to'on nī ka'an Jesús kua'an noo nā kúú kuendá nā ndéi ñoo Esmirna

⁸ 'Taa ta'ani ñā ko'in ka'in xí'ón noo iin ka' tuti, dá tanda'ón ñā ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kuendá yu'u ndéi ñoo Esmirna, ta ka'on xí'ín ná: “Nā kúú míí sa'a, nā kúú noo ndí'i, nā nī xí'i, ta nī natakí nā kúú nā kaá di'a xí'ín ndó: ⁹ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ñā kée ndo'ó, ta ná'á ta'ani yu'u táto'on kéndava'a ñayuu xí'ín ndó. Ta ná'á ta'ani yu'u táto'on k'i'o kúnda'í ndo ñayuu yó'o, va'ará nā kuiká vá kúú ndó noo Ndios. Ta ná'á ta'anii ñā ká'an ndava'a nā kaá kúú nā Israel xí'ín ndó, tído ko'ón ñā kúú ná, dá chí kúú ná iin tu'u ndita xí'ín ñā u'u. ¹⁰ O sa yu'ú ndo ndidaá ñā ve'i ndo'o ndó. Ta kaá ta'ani yu'u xí'ín ndó ñā ko'on ta'ani ñā u'u taán dao ndo'ó ve'e kaa, dá kexixian xí'ín ndó, ta uxí ku'ú kenda'á'án xí'ín ndó. Kandita nda'á ndo xí'ín nda'á noo kuu ndo sa'í, dá kían k'i'oi iin corona noo ndo, ñā kúú ñā kataki chí'í ndó. ¹¹ Ta nā ió do'o, ná kueídó'o na ñā ká'an nā kúú Espíritu i'í xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia. Ta noo nā nī xí'o ndeé iní nī xinkuei nda noo ndí'i, noón kúú nā o'ón kúú ta'on ta'ándá kúú uu.”

Tánda'á Juan to'on nī ka'an Jesús kua'an noo nā kúú kuendá nā ndéi ñoo Pérgamo

¹² 'Taa ta'ani ñā ko'in ka'in xí'ón noo iin ka' tuti, dá tanda'ón ñā ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kuendá yu'u ndéi ñoo Pérgamo, ta ka'on xí'ín ná: “Nā tánee espada yú'u, ñā deen ndi nduú xoo, míí ná kúú nā kaá di'a xí'ín ndó: ¹³ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ñā kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ñā ndéi ndó míí ñoo noo dándáki ñā u'u. Tído ndita toon i'í vá ndó xí'ín yu'u, ta ko'ón ní dánkoo ta'on ndó ñā kándéé iní ndo yu'u, va'ará nī xini xí'ín noo ndo nī sa'ání ñayuu Antipas, tá'an ra'ín sa'á kastō'on nda'á to'in noo ñayuu. Díon nī ndo'o ra'ín ñā u'u xa'an. ¹⁴ Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'a dao ñā'a, dá chí ñó'o dao nā kúú kuendá Balaam tein ndo'ó. Ta sa ná'á vá ndó ñā taa yó'o sa daná'a noo Balac ndi kee ra kexí'í ra xí'ín nā ñoo Israel, sa'á ño'ó nī ya'a na nī seí ná ko'ño kítí, ñā dóko ñayuu noo yoko ná, ta nī ya'a ta'ani na nī kee na kuachi xí'ín nā ko'ón kúú yí'í ná, xí'ín nā ko'ón

kúú ñadi'í na. ¹⁵ Ta ñó'o ta'ani na kúú kuendá nicolaítas tein ndó, ta kékini ini yu'u xini ña dána'a na. ¹⁶ Sa'á ñoó nandikó kii ini ndo sa'á kuachi kée ndó, dá chi tá koó, yachi va saa yu'u noo ndéi ndó, dá ka'ánii ñayuu yó'o xí'ín espada tánee yú'í. ¹⁷ Ta na ío do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espiritu ii xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia. Ta noo na ni xi'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, ko'in ki'oi maná, ña ío de'é induú, keí ná, ta ki'o ta'anii iin yuu kuxí ló'o noo iin rá iin na, ta noo yuu ñoó kanda'a iin kuu saá. Ta ni iin tó'on ta'on dao ka ñayuu o kána'á ndá kuu kíán, sava'a iin tó'on na ni natiin ña kana'á.”

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Tiatira

¹⁸ Ta taa ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Tiatira, ta ka'on xí'ín ná: “Na kúú de'e Ndios, na tóon nduchí nóó táto'on tóon ño'ó ita kéi, na yé'e sa'a táto'on ki'o yé'e kaa kuaán ni dandúti ra, noón kúú na kaá di'a xí'ín ndó: ¹⁹ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'ani yu'u ña kóni ndo yu'u, ña kándéé iní ndo yu'u, ña xínkuáchí ndó noó yu'u, ña xí'o ndeé ini ndo noo ndidaá ña'a. Ta va'a ka ví kéchóon ndó noo yú'u viti o duú tá míi sa'a. ²⁰ Tído ká'an kuachi yu'u noo ndo sa'a dao ña'a, dá chi sónó ndó noo Jezabel, ña kúú profeta to'ón, ña kíán dána'an noo ndo. Ta sónó ta'ani ndó ña dándá'í ñá'a yó'o ta xínkuáchí noo, dá ya'a ra kee ra kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í ra. Ta dándá'í ta'anián ra, dá ya'a ra seí ra koño kítí, kirí dóko ñayuu noo yoko. ²¹ Ta ni sonóí ña kíán ná nandikó iníán, tído ko kóni ta'an vaán nandikó iníán, chi kée ii váán kuachi xí'ín taa ko kúú yíán. ²² Sa'á ñoó ko'in dánkao ñaái noo xíto kandu'an ndo'an kue'e, ta ki'o ta'anii ña ndo'o nío ndidaá ra kée kuachi xí'án tá ná o nándikó iní ra sa'á kuachi kée ra xí'án. ²³ Ta ko'in dárkue'i ndidaá na ndíta xí'án, dá kuu na. Ta ndidaá ñayuu kúú kuendá yu'u ná kandaa ini ña yu'u kúú na kátóni ini ndi nákanani ini ñayuu xí'ín ña kátoó na kee na, ta ná chiya'avii iin rá iin ñayuu táto'on ki'o kaa choon ni kee na.

²⁴ “Tído dao ka ndo'ó ndéi ñoo Tiatira, ko tái ta'on ndó sa'á ña kée na kúú kuendá Jezabel, ta ko kándísa ndó ña chínaní ñayuu ña ndichí xí'o ña u'u. Sa'á ñoó ko sa'ándá kai ni iin ka choon noo ndo. ²⁵ Sava'a ña kónii kíán koo ini ndo kuita toon ndó xí'ín ña kándéé iní ndo yu'u nda ná kasandaá kuu nandió ko tukui. ²⁶ Ta noo na ni xi'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, tá'an na sa kee ña kóni yu'u nda noo ndí'i kuií, noón kúú na ko'on yu'u ki'oi choon noo, dá dándáki na iin rá iin ñoo ñayuu yó'o. ²⁷ Ta xí'ín vara kaa dándáki na ñoo ñoó, ta ko'on na dákuáchi naan táto'on ki'o cháchi kidi ñó'o, chi ki'oi choon noo ná táto'on ni xi'o tatái choon noo míí, ²⁸ ta ko'in ki'oi iin kimi ndato tóon na'a noo ná. ²⁹ Sa'á ñoó, na ío do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espiritu ii xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia.”

3

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Sardis

¹ Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Sardis, ta ka'on xí'ín ná: “Na kómí ndin usá espíritu Ndios, na ñó'o ndin usá tiño noo ndá'a, noón kúú na kaá di'a xí'ín ndó: Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ná'á ta'anii ña kaá ñayuu ña takí ndo xí'ín ña kándísa ndó, tído ko takí ta'on ndó noo yú'u. ² Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta kandaa ndo ña kua'an naá noo ndo, dá ná o naá chíchíán, dá chi ni kandaa inii ña ko kéndísa'ano ta'on ka ndo noo Ndios táto'on ki'o kóni na kee ndó. ³ Kua'án ndo ndisaa ini ndo ndá kíán ni natiin ndó, ta ndá kíán ni seídó'o ndó, ta kua'án ndo kee ndó ña, ta nandikó iní ndo, chi ni ya'a ndó noo Ndios. Kandeí nduu ndo, dá chi tá koó, dá kíán saai noo ndéi ndó táto'on kée iin ta kui'íná, ta natiin ndakánai ndo'ó. ⁴ Tído ndéi ta'ani dao ñayuu ñoo Sardis xaán, ta ko ní dáyakó ta'on na dá'on ná, chi ko ní dáyakó na míí ná xí'ín kuachi. Sa'á ñoó kandii na dá'on kuxí kanoo na xí'ín yu'u, dá chi ío íchi ná koo na dión sa'á ña ni sa ndaa na míí ná. ⁵ Ta ndi ndaa na ni xi'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, noón kúú na nandixi dá'on kuxí, ta o dándóo ta'on yu'u kuu ná noo libro noo kándodó kuu na ni'í ña kataki chíchí,

ta nakoni yu'u na, ña kúú ná ñayuu miíí, noo tatáí Ndios xí'ín noo ángel kéchóon noo ná. ⁶ Na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Filadelfia

⁷ Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ko'an noo ángel kómí choon satá na kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Filadelfia, ta kaaon xí'ín ná: "Di'a ká'an na ij, na kúú na ndaa, na kómí nda'á kaa rey David, na sónó, ta ko iin ta'on kandeé kadi, na sadí, ta ko iin ta'on kandeé konó, noón kúú na kaá di'a xí'ín ndó: ⁸ Ta sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó. Sa'á ñoo kaái xí'ín ndó ña sa ni nono vá yé'é noo ndo, ta ko iin ta'on kandeé kadi ña. Ná'í ña cháá vá ndakí ndo, tído ndíta ndaa ndo xí'ín to'in, ta ko ní ndata ndo sa'a yú'u. ⁹ Kana'á ndó ña ko'in nakí'oi na kúú kuendá ña u'u noo nda'a ndo, tá'an na kaá ña kúú ná na Israel, tído ko ta'ón ñaá kúú ná, ñayuu to'ón vá kúú ná. Ta tanda'í na kasaa na kakuíta xití ná noo sa'a ndo, ta nakoni na ña mií'an ndaa kú'u inii sa'a ndo. ¹⁰ Ni kee ndó choon ni sa'andai noo ndo, chi xí'o ndeé iní ndo ndíta toon ndó xí'ín yu'u, sa'á ñoo kandaa va'a mií yu'u ndo'ó noo tandó'ó kini vei noo ñayuu ndéi ñayuu yó'o, chi xí'ín tandó'ó yó'o ko'in korndodó'í ndidaá ñayuu ndéi noñó'o. ¹¹ Yachi vá saai. Kua'an ndo tiin toon ndó ña ndaa kándisa ndó, dá kían ná dá'a ni kandeé dao ka na naki'in na corona kánian ni'i ndo. ¹² Ta na ni xí'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, na yó'o kúú na ko'on yu'u chikatai kakuu na táto'on iin di'in kandita katuu ve'e ño'o Ndios, ta ni iin kuu ta'ón o kándoo na sata vé'e. Ta sata mií ná ko'in taai kuu Ndios xí'ín kuu ñoo Ndios, ña kúú ñoo Jerusalén saá, ña kían konoo vei nda induú noo ió Ndios, ta taa ta'anii kuu saá kakomí miíí sata ná. ¹³ Na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

Tánda'á Juan to'on ni ka'an Jesús kua'an noo na kúú kuendá na ndéi ñoo Laodicea

¹⁴ Ta taa ta'ani ña ko'in ka'in xí'ón noo iin ka tuti, dá tanda'ón ña ná ko'an noo ángel kómí choon satá ñayuu kúú kuendá yu'u ndéi ñoo Laodicea, ta ka'on xí'ín ná: "Mií na dáxinkoo to'on Ndios, noón kúú na xí'o ndaa kuendá sa'á ña ni xini na, ta ká'an na ndino'o ña ndaa, ta kúú ná yo'o ndidaá ña'a ni kava'a ió ñayuu yó'o ni kee Ndios, na yó'o kúú na kaá di'a xí'ín ndó: ¹⁵ Sa ná'á vá yu'u ndidaá ña kée ndó, ta ko víxi ndó xí'ín to'in, ta ni ko í'íní ndó xí'án. Va'a kaaon iin íchi ná koo víxi ndó, o iin íchi ná koo í'íní ndó xí'án. ¹⁶ Dá chi sa'á ña vaá óon yí'i yókó ndó xí'ín to'in, sa'á ñoo ko'in ndusai ndo'ó, chi ko víxi ndó, ta ni ko í'íní ndó xí'án. ¹⁷ Dión kaái xí'ín ndó, dá chi kaá ndo ña kúú ndó na kuiká, ña ni kandeé ndó ni kekuiká ndó mií ndó, ta ni iin ña'a ko kámani noo ndo, kaá ndo. Tído ko xí'o ta'on ndó kuendá ña kúú ndó na ndéi ndava'a, na noo ndó'o, na kúnda'í, na kó'o noo, na ndaa vichí. ¹⁸ Sa'á ñoo ká'an ni'inii yu'u noo ndo ña kuiin ndó oro ndino'o, ña ni xirndodó ná xí'ín ñó'o kái, noo yú'u, dá kakuu ndisa ndó na kuiká, ta kuiin ta'ani ndó dá'on kuxí noo yú'u kandixi ndó, dá dáda'i ndó mií ndó, dá kían ná dá'a ni kaka'an noo ndo ña ndaa vichí ndó, ta taán ndo tata nduchí noo ndo, dá ná natuu cháá noo ndo. ¹⁹ Dá chi dánani va yu'u na kú'u ini yu'u sa'a, ta ndaa yú'u vá yu'u na. Sa'á ñoo kua'an ndo ndino'o ini ndo ndiko ndo ña va'a, ta nandikó iní ndo, chi ni ya'a ndó noo yú'u. ²⁰ Yó'o iin dákasái yé'é ndó, ta ndi ndaa ndo ni seídó'o noo ká'in, ta ni sonó ndó yé'é ndó, dá kían ku'i ve'e ndó, ta kadíni yu'u xí'ín ndó, ta ndo'ó kadíni xí'ín yu'u. ²¹ Ta noo na ni xí'o ndeé iní ni xinkuei nda noo ndí'i, ko'in kí'oi ña kían kandeí dáó ná xí'ín yu'u noo ió'í dándákii, táto'on kí'o ni kandeé yu'u ni xinkooi, dá ni sa koo nduú'í xí'ín tatáí Ndios noo ió na dándáki na. ²² Na ió do'o, ná kueídó'o na ña ká'an na kúú Espíritu ij xí'ín iin rá iin ve'e ño'o ñó'o chí kuendá Asia."

4

Kéká'ano na ndéi induú tatá Ndios

¹ Tá ni ndi'i, dá ni xini ni nono iin yé'é chí induú, ta tachi, ña ni seido'i mií sa'a, ña kían ní'i táto'on kí'o ni'i ká'an trompeta, ñoo ni kaa tuku xí'ín:

—Kua'án kaa, nakíi, dá ná ko'in dána'i nooon ndidaá ña vej koo cháá ka chí noo —kaáan.

² Ta kúu iin kuití vá ni nakutíi xí'ín Espíritu ií Ndios. Ta chí induú ni xinií iin iin téi ta né'e choon, ta noo téi ñoo ió iin na dándáki. ³ Tátò'on ndé'é yuu ndato naní jaspe xí'ín yuu ndato naní cornalina, ki'o dión ndé'é ñii na ió dándáki ñoo. Ta iin iin chiyángi noo ió na, ta chiyángi ñoo ndé'é tátò'on ki'o ndé'é yuu kuíi ndato naní esmeralda. ⁴ Ta noo iin téi noo ió na dándáki ñoo ni kaõ noo oko komi téi noo ndéi oko komi ta sá'ano, ni xini yu'u, ta ndíxi ra dá'on kuxí kachi, ta kándodó corona oro diní rá. ⁵ Ta téi iin me'í ñoo kánkuei tasa, ta ní'i xido kúu ka'ándí, ta táj ndátó'ón kua'á ñayuu. Ta sa'a mií téi yó'o ndíta usa ñó'o tooan, ta ña yó'o kúu ndin usa espíritu Ndios.

⁶ Ta noo iin téi yó'o ndé'é tátò'on ndé'é taño'o dión tátò'on dión yuu tatá, ta yé'e ra tátò'on yé'e iin yuu dión ndato naní cristal. Ta dín téi yó'o ndíta komi ña'a takí, ta iin ní ñián tándaa nduchí nóoan, chi tándaaan chí sataán, chí nooan. ⁷ Tá'an ña mií noo ñoo káa tátò'on káa iin ndika'a, ta ña kúu uu ñoo káa tátò'on káa iin chikerró, ta ña kúu oni ñoo káa nooan tátò'on káa noo iin taa, ta ña kúu komi ñoo káa tátò'on káa iin kirí ya'a tánee noo táchi. ⁸ Ta iño kúu ndixi iin rá iin ndin komi ña takí ñoo, ta iin ní ndixián tándaa nduchí nóoan. Ta ko sá tuu ta'an vaan nduú ni ñoo ña kían ká'an di'a: Na ii, na ii, na ii kúu Ndios,

na kúu sato'o yo, ta mií ná kúu Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a.

Ta mií ná ni sa kuu na, ta mií ná kúu ná, ta mií ná kúu na kasaá.

⁹ Ta daá kéká'ano ndin komi ña takí ñoo na ió dándáki noo téi ñoo, ta xí'oan ñañó'ó noo ná, ta náki'oan ndivé'e noo na daá takí kuií. Ta iin rá iin ta'ándá ká'an dión, ¹⁰ dá sa kuíta xiti ndin oko komi ta sá'ano ñoo noo sá'a na ió noo téi ñoo, ta kéká'ano ra na daá takí kuií, ta taó ra corona kándodó diní rá chindei ra noo sá'a ná, ta kaá ra xí'ín ná:

¹¹ Sato'o ndu, ió íchi ní ña kían keká'ano na mií ní, ña kían ki'o na ñañó'ó noo ní, ña kían natiin ní ndidaá tá'an choon, dá chi mií ní ni kava'a ndidaá tá'an ña'a.

Ta sa'a ña dión ni koni mií ní, sa'a ñoo ió ndidaá tá'an ña'a, ta sa'a ñoo ta'ani ni ndaki ndidaá tá'an ña'a ni kee ní.

5

Ni'i Jesús, na kúu léko, iin tuti ndadí xí'ín sello

¹ Ta ni xini ta'anii kánoo iin tuti ni natuu noo ndá'a xoo ku'a na ió noo téi ñoo, ta ndi nduú xooan káa to'on, ta ndadí yú'an xí'ín usa sello. ² Ta kúu ni xini ta'anii iin ángel ndakí nda'o, ta ni'i nda'o ká'an na:

—¿Ndá yoo ió íchi ña ka'anda na ndin usa sello, ta konó ná tuti yó'o? —kaá na.

³ Ta ni iin tó'ón na ndéi induú, ta ni na ndéi noño'o, ta ni na ndéi tixi ñó'o ko ní kándéé konóan, ta ni ko ní kándéé ná ka'i naan. ⁴ Sa'a ñoo ni ndei'i nda'o yu'u, dá chi ko ní nání'i ná ni iin tó'ón na ió íchi ña kían konó ná tuti ñoo, ni ña ka'i na ña, ni ña kande'é náan.

⁵ Dá ni kaa iin ta sá'ano ñoo xí'ín yu'u:

—O sa kuákón, dá chi na kúu ndika'a ni kii tein na ve'e Judá, na ni kii tein na ve'e David, na yó'o kúu na ni kándéé noo ndidaá ña'a, sa'a ñoo ió íchi ná konó ná tuti káa, ta ka'anda na ndin usa sello ndadí yú'an.

⁶ Dá ni sa nde'í, ta yati noo iin téi ñoo, xí'ín tein ndin komi ña takí ñoo, ta me'í ta sá'ano ndéi ñoo ni xinií iin iin na kúu léko. Ta káa na tátò'on káa kirí ni sa'ání ná. Ta usa kúu ndíki ná, ta usa ta'ani kúu nduchí nóo na, ta ña yó'o kúu ndin usa Espíritu Ndios ni tanda'a ná kua'an iin ní kúu ñayuu. ⁷ Dá ni tatuu yati na kúu léko ñoo ni tiin na tuti kánoo noo ndá'a xoo ku'a na ió dándáki noo téi ñoo.

⁸ Tá ni ndi'i ni tiin na libro ñoo, dá ni sa kuíta xiti ndin komi ña takí ñoo xí'ín ndin oko komi ta sá'ano ñoo noo na kúu léko ñoo. Ta ndidaá vá rá né'e arpa xí'ín copa oro ni chiti ñó'o dusa chíño'ómá, ta ña yó'o kúu to'on xíka ta'i ñayuu Ndios noo mií ná. ⁹ Ta xita ra iin yaa saá ká'an di'a:

Ió íchi ní natiin ní libro, ta ka'anda ní selloan, chi ni sa'ání rá mií ní, ta xí'ín ni mií ní ni chiya'i ní sa'a ndú'u,

dá n̄i nduu ndu ñayuu Ndios.

Chi n̄i kee ní dión xí'ín ñayuu n̄i kii iin rá iin tata, xí'ín n̄a ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín n̄a ndéi iin rá iin ñoo, xí'ín n̄a ndéi iin rá iin nación.

¹⁰ Ta n̄i kee ní iin rá iin ndu'u kakuu ndu rey xí'ín duti noo Ndios, ta kane'e ndu choon satá ñayuu ndéi noño'o.

¹¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xiniij n̄i kaō noo kua'á nda'o ángel noo ió Ndios dándáki na, xí'ín noo ndéi ndin komi ña takí ñoo, xí'ín noo ndéi ta sá'ano ñoo. Ta kua'á nda'o mil millón kúu ángel n̄i kaō noo ndíta ñoo. ¹² Ta n̄i seido'i n̄i i n̄i ka'an n̄a:

Ió íchi n̄a kúu léko, n̄a n̄i sa'ání rá,

ñā kían natiin na ndidaá tá'an choon, xí'ín ndidaá tá'an ña kuiká,

xí'ín ndidaá tá'an ña ndichí, xí'ín ndidaá tá'an ndée,

xí'ín ndidaá tá'an ñañó'ó, xí'ín ndidaá tá'an to'on ndato keká'ano ñayuu n̄a.

¹³ Ta n̄i seido'i n̄i ka'an ndidaá ña n̄i kava'a Ndios, ña ndéi induú, xí'ín ña ndéi noño'o xí'ín ña ñó'o tixi ñó'o, xí'ín ña ñó'o ini taño'o, xí'ín ndidaá ka ña'a n̄i kava'a Ndios, ta kaáan di'a:

N̄a ió dándáki noo téj káa xí'ín n̄a kúu léko káa

kúu n̄a kánian natiin to'on xí'o ñayuu keká'ano ñaá ná,

ta ná natiin na ñañó'ó, xí'ín to'on ndato, xí'ín ndée,

ta daá kuití dión ná koo.

¹⁴ Ta di'a ká'an ndin komi ña takí ñoo:

—Dión ná koo.

Ta n̄i sa kujta xiti ndin oko komi ta sá'ano ñoo, ta n̄i xino taan ra nda noño'o ndáño'o ra n̄a daá takí kuií.

6

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda Jesús sello ñoo

¹ Ta n̄i xiniij n̄i sa'anda n̄a kúu léko ñoo iin sello ndadí yú'u libro ñoo. Dá n̄i seido'i n̄i ka'an iin ña takí ñoo, ta n̄i i nda'o n̄i ka'an. Tátoto'on ki'o n̄i i káyu'ú dai, ki'o dión n̄i i n̄i ka'an, ta kaáan:

—Nakíj.

² Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an dión, dá n̄i xiniij n̄i keta iin kuéj kuxí vei rí, ta kánoo iin taa sata ri, ta né'e ra iin kúxi. Ta n̄i natiin ra iin corona, ta kúu rá iin taa n̄i kandeé, ta kua'an ra kandeé rá cháá ka.

³ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda n̄a sello kúu uu, dá n̄i seido'i n̄i ka'an iin ka ña takí ñoo:

—Nakíj.

⁴ Dá n̄i keta iin ka kuéj vei rí, ta kúu rí iin kuéj kua'á. Ta kánoo iin taa sata ri, ta n̄i natiin ra choon ña kían ditá rá ña ndéi va'a ñayuu ndéi ñayuú, dá kasá'á ka'ání tá'an iin rá iin na. Ta n̄i ni'i rá iin espada ká'ano.

⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda n̄a sello kúu oni, dá n̄i seido'i n̄i ka'an ña takí kúu oni ñoo:

—Nakíj.

Dá n̄i xiniij iin iin kuéj ndei'í, ta kánoo iin taa sata ri, ta né'e ra noo chíki'ó ra ndi ki'o vee ña'a. ⁶ Dá n̄i seido'i tachí iin n̄a n̄i ka'an tein ndin komi ña takí ñoo, ta kaáan di'a:

—Iin kilo va tirió ni'i ná sa'a choon kée na iin ní kuu, ta oni kilo va cebada ni'i ná sa'a choon kée na iin ní kuu. Tído ná dá'a ni dándaa yo'ó ya'i sití xí'ín vino.

⁷ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda n̄a sello kúu komi, dá n̄i seido'i n̄i ka'an ña takí kúu noo ndi'i ñoo:

—Nakíj.

⁸ Dá n̄i xiniij vei iin kuéj xi'i kuaan, ta kánoo iin taa sata ri, ta naní rá Kue'e Deen Sa'ání Ndi. Ta sata mií rá vei iin ka ra naní Yáí Ndi. Ta n̄i natiin ra choon ña kían ka'ání rá iin ñayuu noo iin iin komi ná. Dao na ka'ání rá xí'ín espada, dao ka n̄a ka'ání rá xí'ín doko, dao ka n̄a ka'ání rá xí'ín kue'e, ta dao ka n̄a ka'ání rá xí'ín kirí deen ndéi noño'o.

⁹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda n̄a sello kúu o'on, dá n̄i xiniij ña tixi noo náa ñoo ñó'o nio ndidaá n̄a n̄i xi'i sa'á ña kándisa na to'on Ndios xí'ín sa'á ña sa ká'an n̄a ña ndaa sa'a Jesús noo ñayuu. ¹⁰ Ta káyu'ú ndidaá n̄a yo'ó, ta kaá n̄a xí'ín Ndios:

—Mií ní kúú nā né'e choon ká'ano cháá ka, mií ní kuu nā ij, nā ndaa, sa'á ñoó, ¿ndá oon keyíko ní sa'a ndú'u, dá naki'in ya'i ní sa'á nij ndú'u, kirá nij sata nā ndéi noñó'o? —kaá nā.

¹¹ Dá nij ni'i ná dá'on kuxí kandixi na, ta nij ta'andá choon noo ná ña ná nani'i ndée ná lú'u ka tiempo nda ná kuu ndidaá nā kánian kuu sa'á ña kándisa na to'on Ndios, nā kúú ñayuu xínkuáchí noo Ndios táto'on nij kee mií ná.

¹² Tá nij ndi'i, dá nij xinij nij sa'anda nā sello kúú iño ñoó. Ta kúú nij nda'o nij taan, ta nij ndunde'i'í ndindii táto'on kijo ndei'í dá'on ndíxi na tá xí'i ndij noo ná, ta yoo nij ndukua'á nij. ¹³ Ta nda noñó'o yó'o nij kuei tiñoo ñó'o induú, táto'on kijo kuéi tiño'o nda noñó'o kée tachi. ¹⁴ Ta nij natuu induú táto'on kijo natuu iin yúu tá ko xínño'ó ka naán. Ta ndidaá yúku ndíta noñó'o, ta ndidaá yúku ndíta ini taño'o nij nadaon ña, ta ko ndíta kaan xoo noo nij sa nditaan. ¹⁵ Ta nij taxi tá'an ndidaá rey ndéi noñó'o, xí'ín ndidaá nā ndáya'i, xí'ín ndidaá nā kuiká, xí'ín ndidaá ta dándáki soldado, xí'ín ndidaá nā ná'ano, xí'ín ndidaá nā ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, xí'ín ndidaá nā koó sato'o, ta nij chide'é ná mií ná ini káo ná'ano, xí'ín tixi yuu ná'ano tánee ndika yúku, ¹⁶ dá nij kaa nā xí'ín yúku ñoó, xí'ín káo ñoó:

—Kuei ndó kodó ndó sata ndú'u, ta dáda'i ndó ndu'u noo nā ió dándáki noo téj káa, xí'ín noo nā kúú léko káa, chí xido ini nā xiní nā ndu'u, ¹⁷ chí viti kían sa nij kasandaá kuu xido nda'o ini nā, ¿ta ndá yoo ví kijo ndeé iní kuita noo ná?

7

Karndaa sello taan iin ciento uu diko komi mil nā Israel

¹ Tá nij ndi'i, dá nij xinij ndíta komi ángel ndin komi xoo tachi noñó'o yó'o. Ta ndin komi ángel yó'o ndíta chítuu tachi, dá ná o kána kaan noñó'o yó'o, ni noo taño'o, ni noo ni iin yíto. ² Ta nij xini ta'anii iin ka ángel kokaa vei chí xoo noo xíno ndindii, ta né'e na sello Ndios takí. Dá nij nda'o nij kayu'ú ná noo ndin komi ángel, nā nij natiin choon ña kían kendava'a na xí'ín noñó'o yó'o, xí'ín taño'o. ³ Ña yó'o nij kayu'ú ángel ñoó:

—O sa kéndava'a ndó xí'ín noñó'o xaan, ni taño'o xaan, ni yíto xaan xían nani ko ñá'a kani ndu sello taan nā xínkuáchí noo Ndios yo.

⁴ Ta nij seídó'o ta'ani yu'u ndidaá kúú nā nij ni'i sello ñoó. Ta kúú ná iin ciento uu diko komi mil nā ñoo Israel, ta nij kii na tixi ndin uxí uu de'e taa naní Israel. ⁵ Dá chí tein nā ve'e Judá uxí uu mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Rubén uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Gad, uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ⁶ ta tein nā ve'e Aser uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Neftalí uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Manasés uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ⁷ ta tein nā ve'e Simeón uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Leví uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Isacar uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ⁸ ta tein nā ve'e Zabulón uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e José uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello, ta tein nā ve'e Benjamín uxí uu ta'ani mil nā nij ñani sello.

Ndíxi kuxí kuq'á nda'o mil ñayuu, ta ndíta na kéká'ano na Ndios

⁹ Tá nij ndi'i, dá nij xinij ndíta kuq'á nda'o ñayuu, ta ko ín ta'on kandeé ka'i na, dá chí kúú ná ñayuu nij kii ndidaá nación, nā nij kii ndidaá ñoo kuálí, xí'ín ñoo ná'ano, nā ká'an iin rá iin yú'u. Ta nā yó'o kúú nā ndíta noo nā ió dándáki noo téj ñoó, xí'ín noo nā kúú léko ñoó. Ta ndíxi kuxí nā, ta tánee ñoo ndá'a ná. ¹⁰ Ta ña yó'o káyu'ú ná ndíta na:

Iin tó'ón nā kándéé dáka'ki ñaá kúú Ndios yo, nā ió dándáki noo téj káa, xí'ín nā kúú léko káa.

¹¹ Ta nij ka'o noo ndidaá tá'an ángel, xí'ín ndidaá ta sá'ano ñoó, xí'ín ndin komi ña takí ñoó ndíta na sa'a téj noo ió Ndios dándáki na. Ta nij sa kuíta xití ná noo téj ñoó, ta nij kasá'á ná ndáño'o na Ndios, ¹² ta kaá nā:

Dión ná koo, tatá Ndios.

Ná natiin ní to'on va'a, xí'ín to'on ndato,
xí'ín ña ndichí, xí'ín ndivé'e, xí'ín ñaño'ó,
xí'ín ndidaá choon, xí'ín ndée viti,
ta daá kuití dión ná koo.

¹³ Dá n̄i kaa iin t̄a sá'ano ñoó xí'ín yu'u:

—¿Ndá yoo kúu n̄a ndíxi dá'on kuxí káa, ta ndeí n̄i kii n̄a káa?

¹⁴ Dá n̄i kaaí xí'ín rá:

—Míí ní ná'á, tatá.

Dá n̄i kaa r̄a xí'ín:

—N̄a káa kúu n̄a n̄i kankuei n̄i kii tein t̄andó'ó kini. Ta n̄i nakata na dá'on ná xí'ín n̄i n̄a kúu léko, dá n̄i ndukuxí kachián. ¹⁵ Sa'á ñoó ndíta na noo ío Ndios dándáki na, ta nduú ñoó xínkuáchí ná noo ná ini ve'e ño'o n̄a. Sa'á ñoó míí Ndios, n̄a ío dándáki noo téi káa, kúu n̄a koo xí'ín ná, ta kandaka va'a ñaá ná. ¹⁶ Ta o kixi k̄a ña kuiko na, ta ni o íchi k̄a n̄a takuíí, ta ni o ndíi k̄a n̄a kee ndindii, ta ni o kóo í'íní k̄a koni n̄a, ¹⁷ dá chi míí vá n̄a kúu léko íin me'í noo n̄a ío dándáki káa kandaka na ñayuu yó'o, ta kandaka ñaá ná ko'on n̄a ko'o na noo kána ndita takuíí, kirá xí'o ña kataki chíchí yó. Ta nadáyaa míí Ndios ndidaá ndrnoo ná —kaá t̄a sá'ano ñoó xí'ín.

8

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda Jesús sello kúu us̄a

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i sa'anda n̄a sello kúu us̄a ñoó, ta kúu tádi óon n̄i kuu induú noo ío Ndios tát'on t̄ixi dao hora. ² Ndi'i, dá kúu n̄i xinií ndíta us̄a ángel noo ío Ndios, ta iin rá iin na n̄i ni'í iin trompeta. ³ Dá n̄i kasáa iin k̄a ángel, ta n̄i s̄a kuíin n̄a noo náa, ta né'e na iin copa oro noo kéi d̄usa n̄i saa n̄a. Ta n̄i ni'í ná kua'á nda'o d̄usa, dá dákí'in tá'an na ña xí'ín ña xíka ñayuu Ndios noo míí ná, dá kei ña noo náa oro ñoó, ña íin noo n̄a ío dándáki ñoó. ⁴ Ta ini copa né'e ángel yó'o kána ño'oma d̄usa xí'ín ña xíka ñayuu Ndios noo ná kokaan kua'an noo ío míí Ndios. ⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i dakútí ná copa yó'o xí'ín ñó'o kéi noo náa ñoó. Ta nda induú n̄i dakána na ña nda noño'o, ta kúu n̄i ka'andi, ta táí ká'an ñayuu, kúu n̄i s̄a kuíta tasa, ta kúu ni'í nda'o n̄i taan.

Di'a n̄i kuu tá n̄i tuu ángel ñoó us̄a trompeta

⁶ Ta ndin us̄a ángel ñoó n̄i nakuíta nduu xí'ín us̄a trompeta ñoó, ta kua'an n̄a tuu na ró.

⁷ Tá n̄i tuu ángel míí noo ñoó trompeta n̄a, kúu n̄i koon ñíñí xí'ín ño'ó kéi né'e tá'an xí'ín n̄i nda noño'o. Ná keeá kuendá ña on̄i ta'ándá kúu yíto káa noño'o, ta iin ta'ándá r̄a n̄i kei, ta uu ta'ándá r̄a ko ní kéi. Ta n̄i kei ndi'i yukú kuíí.

⁸ Ta n̄i tuu ángel kúu uu ñoó trompeta n̄a. Ta tát'on k̄i'o káa iin yúku ñó'o kéi ita, dión káa ña n̄i kankao noo taño'o. Ta iin ta'ándá noo on̄i ta'ándá taño'o ñoó n̄i nduu n̄i. ⁹ Ta iin ta'ándá noo on̄i ta'ándá kirí ñó'o ini taño'o n̄i xi'í, ta iin ta'ándá noo on̄i ta'ándá barco n̄i naá.

¹⁰ Ta n̄i tuu ángel kúu on̄i ñoó trompeta n̄a. Ta nda induú n̄i kankao iin tiñoo kéi ita nda noño'o, ta kéi r̄i tát'on k̄i'o kéi iin tirño'ó. Ta n̄i kankao r̄i noo iin ta'ándá noo on̄i ta'ándá yuta, xí'ín noo iin ta'ándá noo on̄i ta'ándá noo kána takuíí. ¹¹ Ta tiñoo yó'o kúu r̄i naní Ova. Ta iin ta'ándá noo on̄i ta'ándá takuíí ñó'o noño'o yó'o n̄i nduu ova. Ta kúu kua'á nda'o ñayuu n̄i xi'í n̄i kee takuíí ñoó, dá chi n̄i nduu ova r̄a.

¹² Dá n̄i tuu ángel kúu komi ñoó trompeta n̄a, ta kúu n̄i nda'o va iin tá'í ndindii, ta tóon ij vá uu tá'í ñá. Ta dión ta'ani n̄i ndo'o yoo xí'ín tiñoo, chi n̄i nda'o ta'ani iin tá'í r̄i. Sa'á ñoó n̄i nakuíin naá iin ta'ándá nduú noo on̄i ta'ándáan, ta dión ta'ani n̄i kuu sakuaá.

¹³ Dá n̄i s̄a nde'í, ta kúu n̄i xinií iin ángel tánee na xionoo na nda me'í induú, ta n̄i seídó'i ña ni'í n̄i kayu'ú ná:

—¡Nda'í kúu ví n̄a ndeí noño'o! ¡Nda'í kúu ví ná! ¡Ndeé ví nda'í ndo'o na tá ná tuu ndin on̄i k̄a ángel yó'o trompeta n̄a!

9

¹ Tá n̄i tuu ángel kúu o'on ñoó trompeta n̄a, dá n̄i xinií iin tiñoo n̄i yaa nda induú, ta n̄i xin̄o r̄i nda noño'o, ta n̄i natiin r̄i nda'á kaa ña sónó yú'u yái konó, ña koó noo sá tuu.

² Dá n̄i sonó r̄i yú'u yái ñoó, ta kúu n̄i kankuei ño'oma koka kua'an induú tát'on k̄i'o kána ño'oma yú'u iin xito ká'ano. Ta kúu n̄i da'i va noo ndindii n̄i kee ño'oma ñoó, chi

iin ní nī naka'ani ña. ³ Ta tein ño'oma ñoo nī kankuei tika kanoo rí iin ní kúú noño'ó. Ta nī ni'í rī choon ña kían kee rí tató'on kī'o kée tido'oma ndéi noño'ó. ⁴ Ta nī ta'anda choon noo rī ña ná dá'a ni kendava'a rí xí'ín ita, ni yukū kuí, ni yíto káa noño'ó. Sava'a nī ni'í rī choon ña kendava'a rí xí'ín ñayuu koó sello Ndios tándaa taan. ⁵ Ta ko ní ta'anda ta'on choon noo rī ña kían ka'ání rī ñayuu. Sava'a choon nī ni'í rī kían kendava'a rí xí'ín ná o'on toon yoo, ta dár'u'u ñaá rí tató'on kī'o kée iin tido'oma dár'u'u rī ñayuu xí'ín íon ndó'o rī. ⁶ Ta katoó ñayuu kuu na daá ñóó, tído o kuú ta'on na. Ta va'ará nda'í ná ka'án ná kuu na, tído o kuú ta'on na.

⁷ Ta tató'on ndáa kuéi, kirí sa ío nduu kandodó ra naá, kī'o dión ndáa tika ñoo. Ta tató'on kī'o ndáa corona oro, kī'o dión ndáa ña kandodó diní rī. Ta tató'on kī'o ndáa noo ñayuu, kī'o dión ndáa noo rī. ⁸ Ta tató'on kī'o nání idí diní na ñá'a, kī'o dión nání idí diní rī. Ta tató'on kī'o ndáa no'o ndika'a, kī'o dión ndáa no'o rí. ⁹ Tató'on iin ka kían ndadí yu'ú ndíká rī. Tató'on kī'o ní'í xido taxí tá'an kua'a kuéi ño'o carreta kua'an rī xí'ín ta kua'an naá, kī'o dión ní'í xido oon kée ndixi rī. ¹⁰ Tató'on kī'o ndáa ndó'o tido'oma, kī'o dión ndáa ndó'o rī, dá chí ío íon ña. Ta nī natiin rí choon ña xí'ín ndó'o rī dár'u'u ka'í rī ñayuu o'on toon yoo. ¹¹ Ta mií ángel dándáki nda maá ini yái konó ñoo kúú sato'o rī, ta Abadón nanián xí'ín to'on hebreo, ta xí'ín to'on griego nanián Apolión. To'on yó'o kóni kaa, ña dánaá ñaá.

¹² Nī ya'a va iin tandó'ó, tído vei uu kaan.

¹³ Tá nī tuu ángel kúú iño ñoo trompeta na, dá nī seido'i tachi iin ñayuu, ta tachi yó'o nī kixi chí me'í ndin komi ndíki ndíta iin iin titó noo náa oro íin noo Ndios, ¹⁴ ta nī kaaan xí'ín ángel kúú iño, na nī tuu trompeta ñoo:

—Kua'án ndasón ndin komi ángel ndíko yu'ú yuta ká'ano naní Eufrates —kaaan.

¹⁵ Dá nī ndaxí ndin komi ángel ndíko ñoo, ta ángel yó'o kían sa daá ío nduu ndáti kasandaá hora yó'o, xí'ín kuu yó'o, xí'ín yoo yó'o, xí'ín kua yó'o, dá ka'áníán iin ta'ándá ñayuu noo oní ta'ándá na. ¹⁶ Ta ña yó'o ndáka iin tu'u ká'ano soldado kándodó kuéi. Ta nī seido'o yu'u ña kúú rá uu ciento millón soldado. ¹⁷ Ta ña yó'o nī xini nī kee Ndios, ta ndidaá kuéi ñoo xí'ín ndidaá ta kándodó rī ní'ino do'onó kaa, ta ndé'án tató'on ndé'é ño'ó ita. Ta ndí'í ta'anian tató'on ndé'é yuu ndato naní zafiro. Ta kuaán ta'anian tató'on kī'o ndé'é azufre. Tató'on kī'o ndáa diní ndika'a, kī'o dión ndáa diní kuéi ñoo. Ta ini yú'u rī kankuei ño'ó ita, xí'ín ño'oma xí'ín azufre. ¹⁸ Ta nī xi'í iin ta'ándá ñayuu noo oní ta'ándá na nī kee ño'ó ita xí'ín ño'oma xí'ín azufre, tá'an ña nī kankuei yú'u kuéi ñoo. ¹⁹ Ta xí'ín ndée yú'u rī, ta xí'ín ndée ndó'o rī dárkue'e rī ñayuu, dá chí tató'on ndáa diní koó, dión ndáa diní ndó'o rī, ta xí'ín ña yó'o dárkue'e rī ñayuu.

²⁰ Ta ñayuu, na ko ní xi'í nī kee ndin oní tandó'ó yó'o, ko ní xín ij vá ná nandikó iní na, ta dánkoo na ña kini kée na, ni ko ní dándí'i na ña kían kandaño'o na ña u'u, ta ko ní dándí'i na ña kían kandaño'o na yokó nī kava'a xí'ín oro, xí'ín plata, xí'ín bronze, xí'ín yuu o xí'ín yíto, va'ará ko túu nooán, va'ará ko táí do'an, va'ará ko kandaagan, tído ndáño'o ij vá naan. ²¹ Ta ko ní nándikó iní na sa'á ña sa'ání ná ndij, ta ni sa'á ña kétadí na xí'ín ñayuu, ta ni sa'á ña kídí na xí'ín na ko kúú ñadi'í na o yí ná, ta ni sa'á ña kí'in kuí'íná ná.

10

Kárxoo iin ángel ndakí, ta tárnee iin libro ló'o ndá'a ná

¹ Nī ndi'i, dá nī xiniij konoo iin ka ángel ndakí nda'o vei na nda induú, ta nī kii na tein iin viko, ta íin iin chiyángí diní ná. Tató'on kī'o ndé'é ndindii, kī'o dión ndé'é noo ná. Tató'on kī'o ndé'é ño'ó sa'ano ita, kī'o dión ndé'é sa'a ná. ² Ta tárnee iin libro ló'o ndá'a ná, ta nóno nooán. Ta xí'ín sa'a xoo kuá'a na séin na noo taño'o, ta xí'ín sa'a xoo íti na séin na noño'ó ichí. ³ Ta tató'on kī'o káyu'ú ndika'a tondó, kī'o dión nī káyu'ú ná. Dá tá nī ndi'i nī káyu'ú ná, dá nī ka'andi usa ta'ándá. ⁴ Dá tá nī ndi'i nī ka'andi ñoo, dá kua'an yu'u taai ndi kóni kaa ña nī ka'andi ñoo. Tído nī seido'i iin tachi na nī ka'an xí'ín nda induú, ta kaaan:

—Ná dá'a ni taaón ndi kóni kaa ña nī ka'andi káa. Va'a kaaan ná koo de'é nian noo míión.

⁵ Dá n̄i xinī n̄i ndane'e ángel ñin séin noó taño'o ñoo xí'ín noño'o ichí ñoo ndá'a xoo kuá'a n̄a chí induú di'a, ⁶ dá n̄i nachina'á ná Ndios, n̄a daá takí kuií, n̄a n̄i kava'a induú xí'ín noño'o xí'ín taño'o, xí'ín ndidaá ña'a ió nooán, ña o kándati ka n̄a cháa ka tiempo, ⁷ dá chí tá ná kasandaá kuu kasá'á tuu ángel kúu usá ñoo trompeta n̄a, dá natuu ndidaá ña sa io de'é n̄i kee mií Ndios tát'on k̄i'o n̄i kaa n̄a xí'ín profeta, tá'an n̄a sa xino kuáchí noo ná, kaá ángel ñoo.

⁸ Ta mií tach̄i n̄a n̄i seídó'i n̄i ka'an xí'ín nda induú, ñoo kían n̄i ka'an tuku xí'ín, ta kaáan:

—Kua'án ki'ón libro ló'o nóno noo tánee ndá'a ángel ñin séin noó taño'o xí'ín noño'o ichí káa.

⁹ Dá n̄i keei kua'in noo ñin ángel ñoo. Dá n̄i kaa xí'ín ná ña ná tei na libro ló'o ñoo nooí. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín:

—Jó'on, keí ñá viti, dá ná kankao ova ña ini t̄isón, tído kankao vid̄ian tát'on vid̄i ndudí ini yú'on —kaá n̄a.

¹⁰ Dá n̄i natiin libro ló'o tánee ndá'a ángel ñoo. Dá n̄i seí ña. Ta kúu n̄i kankao vid̄ian ini yú'í tát'on k̄i'o vid̄i ndudí, tído ini t̄ixi n̄i kankao ova ña. ¹¹ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín:

—Miían ndúsá kánian kastó'on xí'ín ñayuu sa'á ndí kíán ndo'o kuá'á nda'o ñoo xí'ín nación, xí'ín n̄a ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín rey dándáki ñaá.

11

Di'a n̄i ndo'o uu t̄aa n̄i x̄i'o ndaa kuendá sa'a Ndios

¹ Dá n̄i ni'í yu'u iin ndoo, ta káa rá tát'on káa iin vara chíki'ó n̄a. Dá n̄i ta'anda choon nooí, chí kaá n̄a xí'ín:

—Kua'án chíki'ón ve'e ño'o Ndios, xí'ín noo náa, ta naka'ávón ndidaá kúu n̄a ndéi ndáño'o Ndios. ² Tído ná dá'a ni chíki'ón yé'é sata vé'e, dá chí n̄a tukú, n̄a ko kúu ñayuu Ndios, n̄i natiin yé'é sata vé'e, ta ko'on n̄a koni xíxi na ñoo īi ñoo tein uu diko uu yoo. ³ Ta ko'in tanda'í uu t̄aa xí'o ndaa kuendá sa'í, dá ka'an r̄a xí'ín ñayuu sa'a ndidaá ña koo. Ta dión kee ra iin mil uu ciento oni diko kuu, ta kandixi nda'í r̄a.

⁴ Ta ndin nduú t̄aa yó'o kúu ndin nduú yíto olivo, ta kúu ta'ani ra ndin nduú candelero ndíta toon noo Ndios, n̄a kúu sato'o ñayuu yó'o. ⁵ Tá ió iin káa na ka'án kendava'a xí'ín rá, ta kúu kankuei ño'ó it̄a yú'u rá, dá dándúta ra t̄aa xiní u'u ñaá. Ta ndi ndáa mií n̄a kóni kendava'a xí'ín rá, k̄i'o dión ta'ani kánian kuu n̄a. ⁶ Ta t̄aa yó'o kakomí choon ña kían kadi r̄a induú, dá o kóon dai xí'ín ndidaá tein kuu dána'a r̄a sa'a ndí kíán koo. Ta kane'e ra choon ña ndee ra takuií nīi, ta kane'e ta'ani ra choon ña dándó'o ra níto ñayuu ndidaá ta'ándá ká'án mií rá.

⁷ Tá ná dándí'i ra choon n̄i ni'í rá, dá keta k̄iti tondó ká'ano yu'ú yái konó ñoo, ta naá r̄i xí'ín ndin nduú t̄aa yó'o, dá kandeé rí xí'ín rá, ta ka'áni ñaá rí. ⁸ Ta yikí koño r̄a kandeí noo yá'i ñoo ká'ano, tá'an ña ká'an n̄a xí'ín Sodoma xí'ín Egipto. Ta ñoo yó'o ta'ani kúu noo n̄i chíkaa na sato'o yo Jesús ndika cruz. ⁹ Ta n̄a ndéi ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ndidaá ñoo kuálí, xí'ín n̄a ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín n̄a ndéi ndidaá nación koni kandeí yikí koño r̄a noo yá'i ñoo oni kuu dao, ta ko ñin konó ña nduxian. ¹⁰ Ta kadii nda'o ini ñayuu ndéi noño'o sa'á ña n̄i xi'í r̄a, ta kee na iin víko ká'ano, ta dasá tá'an na ña'a noo ná, dá chí n̄i ndo'o nda'o níto n̄a ndéi ñayuu yó'o n̄i kee ndin nduú profeta ñoo.

¹¹ Tído tá ná ya'a oni kuu dao, dá nataki ndin nduú r̄a kee Ndios, ta kúu ndakuei va ra. Ta kúu yu'ú nda'o ñayuu ndéi ñayuu yó'o tá ná koni n̄a ña n̄i nataki r̄a. ¹² Dá kueídó'o ra tach̄i iin n̄a ka'an ni'í chí induú, ta di'a kaaan xí'ín rá:

—Kua'án kaa ndó na'a kíi ndo.

Ta sata iin víko kaa ra ko'on r̄a induú, ta ndidaá n̄a xiní u'u ñaá koni xí'ín noo ná ña dión koo. ¹³ Ta mií hora daá ni'í nda'o t̄aan, ta noo iin iin ciento ve'e ndíta ñoo, koon uxian, ta kuu usá toon mil ñayuu. Ta dao ka ñayuu kandoo ñoo, yu'ú nda'o na kee ña kuu ñoo, dá kasá'á ná keká'ano na Ndios, n̄a ió induú.

¹⁴ Dión n̄i kuu, dá n̄i ya'a tandó'ó kúu uu, tído vei iin kaan, ña kúu oni.

Di'a n̄i kuu tá n̄i tuu ángel kúu usá ñoo trompeta n̄a

¹⁵ Tá n̄i tuu ángel kúu us̄a ñoó trompeta n̄a, ta kúu tái n̄i'ndá'o n̄i kayu'ú kua'á tachi chí induú, ta kaáan:

N̄i n̄atiin Ndios, n̄a kúu sato'o yo, xí'ín Cristo ndidaá choon, ta dándáki kuii n̄a.

¹⁶ Dá n̄i s̄a kūita x̄ití ndin oko komi ta sá'ano ndéi d̄iin Ndios noo ió n̄a dándáki na, ta ni xino taan ra nda noñó'o ndáño'o ñáá rá, ¹⁷ ta kaá ra:

Náki'o ndu ndivé'e noo ní, sato'o Ndios, mií ní kúu n̄a kándéé kée ndidaá tá'an ña'a, ta mií ní kúu ní, ta mií ní n̄i s̄a kuu ní, ta mií ní kúu n̄a kasaa. Ndivé'e ní, dá chi mií ní kúu n̄a n̄i n̄atiin ndi'i choon viti, ta n̄i kasá'á dándáki ní.

¹⁸ N̄i xido nda'o ini ndidaá nacián,

tído viti kían n̄i kasáa ña xido ini mií ní, dá chi s̄a n̄i kasandaá kuu keyíko ní sa'á ñayuu ni xi'i.

Ta ko'on ní kemáni ní profeta, tá'an n̄a s̄a xinkuáchí noo ní, ta kemáni ta'ani ní ndidaá ñayuu mií ní,

xí'ín ndidaá ka n̄a yu'ú ni'ini ñáá,

á mií ná kuálí ná o á mií ná ná'ano na.

Ta s̄a n̄i kasandaá ta'ani kuu dánaa ní n̄a kéndava'a xí'ín noñó'o.

¹⁹ Dá n̄i nono yé'é ve'e ño'o Ndios induú, ta túu iin iin sato, kirá dándáki ña n̄i kandoo Ndios kemáni ná ñayuu n̄a. Ta n̄i s̄a kūita tasa, ta tái ká'an ñayuu, ta ni'ni xido kúu ka'andi, ta n̄i kasá'á táan, ta ná'ano nda'o ñíñi n̄i kasá'á koon.

12

Di'a n̄i kuu tá n̄i naá ko kua'á ká'ano xí'ín iin ñá'a

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xini iin ka ña'a xixi kua'an chí induú, chi n̄i xini iin ta'ána ñá'a, ta dá'on ndíxián kúu ndindii, ta tixi sa'an nákaa yoo, ta kánóo iin corona n̄i kava'a xí'ín ux̄i uu tiñoo dinian. ² Ta ñó'o de'án, ta káyu'án, chi sáxian tixián, dá chi s̄a káki de'án, sa'á ñoó ndó'o níon. ³ Ta n̄i xini ta'anii iin ka ña'a ká'ano chí induú, ta ña yó'o kúu iin ko kua'á ká'ano, ta us̄a kúu dini ri, ta ux̄i kúu ndíki ri, ta iin iin dini ri ñó'o tikata kuaán. ⁴ Ta xí'ín ndó'o ri n̄i yakó ri iin tá'i noo ndin oni tá'i tiñoo ñó'o induú, ta n̄i dakuéi ñáa rí nda noñó'o. Ta n̄i sartuu ko ká'ano yó'o mií noo ta'ána ñá'a s̄a kua'an kaki de'e ñoó, dá kokó rí de'án tá ná kaki xi. ⁵ Ta kúu n̄i kaki va de'e ñá'a yó'o, ta kúu xí iin tayí. Ta kasandaá xi dándáki xi ndidaá tá'an nacián xí'ín vara kaa. Tído n̄i dítá ni'ini ñáa Ndios yu'ú ko ñoó, dá koo xi xí'ín ná noo ió n̄a dándáki na. ⁶ Dá n̄i xino ñá'a yó'o noo ko ñoó kua'an noñó'o ichí noo n̄i kenduu Ndios kooán, ta ñoó koto ñáa ná iin mil uu ciento oni diko kuu.

⁷ N̄i ndi'i daá, dá n̄i kuu iin ña'a chí induú, chi n̄i ndakuín Miguel xí'ín ndidaá ka ángel ndíta xí'ín ná, dá n̄i naá n̄a xí'ín ko ká'ano ñoó, xí'ín ndidaá ángel kini ndíta xoo mií rí.

⁸ Tído ko ní kándéé rí naá ri xí'ín ná, ta ko ní ni'i ka ri noo koo rí xí'ín ángel ri induú.

⁹ Dá n̄i dakána na ko ká'ano ñoó kua'an ri nda sata vé'e, kirí kúu ko sá'ano, kirí kúu timí'á, kirí naní Satanás, ta kirí yó'o kúu rí xionoo dándá'í ñayuu iin ní kúu ñayuu. Ta n̄i dakána ni'ini na ri n̄i naxino ri nda noñó'o xí'ín ndidaá ángel ti.

¹⁰ Dá n̄i seido'i n̄i kayu'ú iin na chí induú, ta kaá n̄a di'a:

—S̄a n̄i kasandaá vá kuu dáka'ki Ndios ñayuu n̄a, ta n̄i n̄atiin na ndidaá ndéé, ta dándáki na ndidaá kúu ñayuu viti. Ta kómí Cristo choon viti, dá chi s̄a n̄i dakána va na kirí datai kuachi n̄a kándisa xí'ín yó noo Ndios, tá'an kirí s̄a datai kuachi ñáa nduú ñoó. ¹¹ Tído n̄i kándéé vá ñayuu ñoó xí'ín rí n̄i kee ni n̄a kúu léko, kirá n̄i xita sa'a ná, xí'ín sa'á ña n̄i sa xi'o ndaa n̄a kuendá sa'á to'on va'a Jesús, chi ko ní ndi'i ta'on ini n̄a sa'á ña kataki n̄a, di'a n̄i xi'o na mií ña kían kuu n̄a sa'a Ndios. ¹² Sa'á ñoó ná kadii iní yo'ó, induú, ta ná kadii iní ndo'ó, n̄a ndéi xaán. Tído nda'í kúu ví ndo'ó, n̄a ndéi noñó'o xaán, xí'ín ndo'ó, kirí ñó'o ini taño'o xaán, dá chi xido nda'o ini kirí u'u konoo rí kosaa ri noo ndéi ndó, chi ná'á rí ña ndadá cháá vá kuu koo rí —kaá n̄a.

¹³ Tá n̄i kandaá ini ko ká'ano ñoó ña n̄i dakána ñáa Ndios kua'an ri nda noñó'o, dá n̄i kee rí tákaa rí sata ñá'a, ña n̄i dakáki tayí ló'o ñoó, kua'an ri. ¹⁴ Dá n̄i ni'i ta'ána ñá'a ñoó

uṽ ndixi ná'ano kirí ya'a, dá kuu ndarneeán ko'an nda noñó'o ichí, dá kandoo koo ñoo, dá kasandaáan noó ni kenduu Ndios kakaá de'áan, noo koto ñaá ná oni kua dao. ¹⁵ Dá ni ndusa rí kua'á nda'o takuií sata ta'ána ñá'a ñoo, dá dátáni ñaá rí, ni ka'án rí, dá chi takuií ni kankuei yú'u ri kúú táto'on iin yuta. ¹⁶ Tído ni chindee vá ñaá noñó'o yó'o, dá chi ni nono yú'án, ta kúú ni xi'i ndi'an takuií yuta ni kankuei yú'u koó ká'ano ñoo. ¹⁷ Ta kúú ni xido nda'o ini koó ká'ano ñoo ni xini ri ta'ána ñá'a ñoo. Sa'á ñoo ni kee rí kua'an ri naá ri xí'ín ndidaá ka de'án, tá'an na né'e va'a choon ni sa'anda Ndios noo ná, chi na yó'o kúú na xi'o ndaa kuenda sa'a Jesucristo.

13

Di'a ni kee uṽ kirí kini

¹ Ni ndi'i, dá ni sa kuín yu'u noó ñotí yu'ú taño'o, dá ni xini ni xinkoo iin kití deen vei rí noó taño'o ñoo. Ta usa kúú diní ri, ta uxí kúú ndíki ri, ta iin iin ndíki ri ño'o tikata kuaán, ta iin rá iin diní ri tándaa kuu ká'an ndava'a sa'a Ndios. ² Ta táto'on ki'o káa chitó deen naní leopardo, ki'o dión káa kirí kini yó'o. Ta táto'on ki'o ndaa sa'a oso, ki'o dión ndaa sa'a ri. Ta táto'on ki'o ká'ano yú'u ndika'a, ki'o dión ndaa yú'u ri. Ta ni nakí'o míi koó ká'ano ñoo ndée ri noo kítí yó'o, ta ni nakí'o ta'ani rí téi noo dándaki rí noo ri, ta ni xi'o ta'ani rí ndidaá tá'an choon sa ne'e rí noo ri. ³ Ta ni xini ña ni tarkue'e iin diní ri, ta kua'an ri kuu ri keean. Tído ni nduva'a va diní ri noó ni tarkue'e ñoo, ta ko ní xi'i ta'on rí. Sa'á ñoo ni naá téi ini ñayuu ni xini na, ta ni kasá'á ná ndíko na rí. ⁴ Ta ni kasá'á ná ndáño'o na koó ká'ano, kirí ni xi'o choon noo kítí yó'o, ta ni kasá'á ndáño'o ta'ani na míi rí, ta di'a kaá na kéká'ano na ri:

—¿Ndá yoo kándée kée táto'on kée kirí chiká'ano yó'o? Ta, ¿ndá yoo kandeé naá xí'ín rí? —kaá na.

⁵ Ta ni ni'i ta'ani rí ña ka'an ri ndidaá to'on táyíi, dá chindaya'i rí míi rí, ta ka'an ndava'a rí sa'a Ndios. Ta ni ni'i ri choon ña dándaki rí uṽ diko uṽ toon yoo. ⁶ Sa'á ñoo ni kasá'á rí ká'an ndava'a rí sa'a Ndios, ta kénoo rí kuu ná, ta ká'an ndava'a rí sa'a ve'e ñoo noo ió Ndios, xí'ín sa'a ndidaá na ndéi induú. ⁷ Ta ni nono noo ri ña kían naá ri xí'ín ñayuu Ndios, ta ni nono noo ri ña kandeé rí xí'ín ná. Ta ni ni'i ta'ani rí choon ña kían dándaki rí ndidaá ñoo kuálí, xí'ín ndidaá ñoo ná'ano, xí'ín na ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín na ndéi ndidaá nación. ⁸ Ta ndidaá tá'an ñayuu ndéi ñayuu yó'o ni kasá'á ndáño'o na ri, chi nda rá ko ñá'a kasá'á sa'a ñayuu, nda daá vá ko kándodó kuu ná noo libro noo kándodó kuu na ni'i ña kataki chíchí. Ta ña yó'o kúú libro na kúú léko, na ni sa'áni ná.

⁹ Sa'á ñoo ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ná kueídó'o ndó noo ká'ín. ¹⁰ Dá chi na ni kanian kakaá ve'e kaa, ve'e kaa va kasandaá na, ta na ni kanian kuu xí'ín espada, ki'o dión kuu na. Sa'á ñoo kánian kandeí nduu ñayuu Ndios ndo'o níó ná xí'ín ña ndée iní na, ta kánian kandita toon na xí'ín ña kándée iní na Ndios.

¹¹ Ni ndi'i, dá ni xini ni xinkoo iin ka kítí chiká'ano chí tixi ño'o di'a, ta uṽ kúú ndíki ri, ta táto'on ki'o ndaa ndíki borrego, ki'o dión ndaaan. Tído táto'on ki'o ká'an koó ká'ano ñoo, ki'o dión ká'an kirí ñoo. ¹² Ta né'e ta'ani rí choon táto'on né'e kítí míi noó ñoo, ta noo míi rí kée kirí yó'o ndidaá ña'a. Ta dáka'an ri ndidaá ñayuu, dá kandaño'o na kirí míi noó ñoo, kirí ni nda'a diní noó ni tarkue'e ka'í ñoo. ¹³ Ta kua'á nda'o ña'a ná'ano kée ri, dá chi nda induú dákoon rí ño'ó ita noo ndidaá ñayuu. ¹⁴ Dándá'í ri ñayuu ndéi noñó'o, chi ni ni'i ri ña kandeé rí kee rí ña ná'ano noo kítí míi noó ñoo. Ta ni sa'anda ri choon noó na ndéi noñó'o ña ná kava'a na iin na'ána, ña káa táto'on káa kirí míi noó ñoo, tá'an kirí ni nda'a diní noó ni tarkue'e ka'í xí'ín espada. ¹⁵ Ta ni nono noo ri ña kían ki'o rí tachí noo na'ána ni kava'a ñoo, dá kuu ka'an. Ta kómían choon ka'ánían ndidaá ñayuu ko kándía kandaño'o ñaá. ¹⁶ Ta ni sa'anda ri choon ña ná ñani tóni ndá'a xoo kuá'a ndidaá ñayuu o taan na, ta ko né'e tandíni á míi ná kuálí ná o míi ná yatá ná, á míi ná ku'ká ná o míi ná kúnda'í na, á míi ná kúú ná sato'o o na ño'o tixi ndá'a iin sato'o. ¹⁷ Ta ni iin tó'on ta'on ñayuu o kúu kuiin na ña'a, ta ni o kúu ta'on díko náan tá koó tóni ñoo o kuu ri o número kuu ri tándaa ndá'a ná o taan na. ¹⁸ Yó'o kóni ñaxintóni, ta kóni diní, dá taó kuenda ndo

número kítí chiká'ano yó'o, chí número yó'o ká'an sa'a iin taa, ta número yó'o kúu iño ciento oní diko iño.

14

Xíta iin ciento uu diko komi mil ñayuu

¹ Ni ndi'i, dá ni xini iin ndichi na kúu léko ñoo dini yuku naní Sión, ta dñin ná ndíta iin ciento uu diko komi mil ñayuu, ta taan iin rá iin na tándaa kuu léko ñoo xí'ín kuu tatá na. ² Dá ni seido'i ni'i ká'an na chí induú. Ta táto'on ki'o ní'i xido takuij kua'a, ki'o dión ni'i ká'an na. Ta táto'on ki'o káyu'ú dai, ki'o dión ni'i ká'an na. Ta kádían táto'on ki'o kúu tá dáká'a na arpa, ki'o dión kúu noo ká'an na. ³ Ta xíta na iin yaa saá noo na ió dándáki ñoo, xí'ín noo ndin komi ña takí ñoo, xí'ín noo ndin oko komi ta sá'ano ndéi dñin ná ñoo. Ta ni ko iin ta'on kandeé katí'a yaa xíta na, savá'a iin ciento uu diko komi mil ñayuu ni dakáki Ndios tein ñayuu ndéi ñayuu yó'o kúu na xíta ña. ⁴ Dá chí ndidaa na yó'o ko ní ya'a ta'on na kee na kuachi xí'ín na ñá'a, sa'a ñoo ndaa vii vá ná. Ta ndidaa na yó'o ndíko na satá na kúu léko kua'an na ndéi kúu míi vá noo ná ko'on na. Ta ndidaa na yó'o kúu na ni dakáki Ndios tein ndidaa ñayuu, dá kakuu na na míi noo natiin Ndios xí'ín na kúu léko ñoo. ⁵ Ta ni iin tó'on ta'on ña to'on ko ní kánkuei yú'u ná, chí kúu ná ñayuu ndaa vii noo Ndios, noo ió na dándáki na.

Oni ángel xí'o ndaa kuendá

⁶ Ni ndi'i, dá ni xini tánee iin ka ángel xionoo na me'í induú, ta né'e na to'on va'a Jesús, ña daá kuití koo, dá dána'a na ñá noo ñayuu ndéi noño'o, noo ndidaa nación, noo ndidaa ñoo kuálí, noo na ká'an iin rá iin yú'u, xí'ín noo na ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. ⁷ Ta kaá na di'a káyu'ú ná:

—Káyu'ú ni'ini ndó Ndios, ta ki'o ndó ñañó'ó noo ná, chí sa ni kasandaá kuu keyíko na sa'a ñayuu. Ta kandaño'o ndó Ndios, na ni kava'a induú xí'ín noño'o, xí'ín taño'o xí'ín iin rá iin ndúta noo kána takuij.

⁸ Ta sata ángel yó'o tánee iin ka ángel vei na, ta di'a káyu'ú ná vei na:

—Ni yaa va ñoo Babilonia, ni yaa va ñoo Babilonia, ña kúu ñoo ká'ano, dá chí ni daxinián ndidaa tá'an nación xí'ín ña kini xí'ín ña ka'an noo kée de'é ñooan.

⁹ Ta sata ángel yó'o tánee iin ka ángel kúu oni vei na, ta di'a káyu'ú ná vei na:

—Ndi ndaa míi vá na ni kandía ndaño'o kítí chiká'ano ñoo xí'ín na'ána ri, ta ni kandía ta'ani na ni ñani tóni ndá'a ná o taan na, ¹⁰ dá kían kánian ko'o na vino ova, ña kúu ña xido ini Ndios xini ñaa ná, chí ko'on Ndios kwei ndi'i na ña xido ini na satá ñayuu ñoo. Sa'a ñoo ndo'o kini níó ná kee ño'ó kéi xí'ín azufre noo ángel xí'ín noo na kúu léko. ¹¹ Ta daá kuití kuiin ndichi ño'oma noo ñó'o na ndó'o níó ná, ta ni nduú ni ñoo o koni na nani'i ndée ná, chí ni sa ndaño'o na kítí chiká'ano ñoo xí'ín na'ána ri, ta ni kandía na tándaa tóni ri ndá'a ná o taan na.

¹² Sa'a ñoo kánian ki'o ndéé iní ndidaa ñayuu Ndios, tá'an na ndíta ndaa xí'ín choon ni sa'anda Ndios noo ná, na kándéé ká'ano iní Jesús.

¹³ Ta ni seido'i ni ka'an iin tachi na ni ka'an nda induú:

—Ta taa di'a noo tuti xa'an: “Ta yó'o chí noo ndiká'án ndi kúu ví na kuu sa'a ña kúu ná kuendá sato'o yo Jesús.” Jaan, dión kían, kaá Espiritu i Ndios. Míjan ndaa koni na nani'i ndée ná, dá chí na'a i i vá choon ni kee na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda iin ángel tirió xí'ín uva noño'o yó'o

¹⁴ Ta ni xini tánee iin viko kuxí ndato nda'o, ta nooán ñoo ió iin taa, ta kóni koo ra táto'on ki'o káa iin taa ñayuu yó'o. Ta kánoo iin corona oro dini rá, ta né'e ra iin hoz deen. ¹⁵ Dá ni keta iin ka ángel ini ve'e ño'o Ndios, ta kúu ni'i nda'o ni káyu'ú ná noo ra ió noo viko ñoo:

—Chikaa yo'ó hoz sa'a tirió xa'an viti, ta ka'andaan, chí sa ni kasandaá va kuu ta'anda ña, dá chí sa ndidaa vá tirió káa noño'o xa'an ni ichi.

¹⁶ Dá ni chikaa ra ió noo viko ñoo hoz sa'a tirió káa ñoo, dá ni sa'anda ndi'i ra tirió káa nooán.

¹⁷ Dá n̄i keta iin ka ángel ini ve'e ño'o Ndios, ña íin induú, ta tánee ta'ani iin hoz deen ndá'a ná veí na. ¹⁸ Dá n̄i keta ta'ani iin ka ángel chí noo náa Ndios di'a, ta na yó'o kómí choon sata ño'ó kéi. Dá n̄i kayu'ú ná iin ka ángel né'e hoz deen ñoó, ta kaá na:

—Chikaa hoz deen né'ón xaan sa'a iin rá iin tu'u uva íin noo yíto kaa noñó'o xaan, dá chí sa n̄i chíchi va rí.

¹⁹ Dá n̄i chikaa ángel ñoó hoz deen né'e na sa'a iin rá iin tu'u uva íin yíto kaa noñó'o. Dá n̄i taán ná r̄i noo kaño'o rí ko'on̄i r̄i noo ña xido ini Ndios. ²⁰ Ta nda yu'ú ñoo ñoó n̄i so'on̄i uva yó'o, ta noo n̄i so'on̄i r̄i n̄i xita ku'a'á nda'o ni, ta n̄i kaa rá chí n̄ino táto'on dikó tánee yú'u kuéi, ta n̄i naka'ani rá táto'on on̄i ciento kilómetro.

15

Kásaa usá ka ángel, ta né'e na ndin usá tandó'ó noo ndí'i

¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xini iin ka ña'a ndato, ña ká'ano, ña naá iníto xini chí induú. Ta ña yó'o kúu usá ángel, ta né'e na ndin usá tandó'ó noo ndí'i kando'o ñayuu, dá ndi'i ña xido ini Ndios. ² Dá n̄i xini ta'anii iin ña'a kaa táto'on kaa taño'o, ta yé'e ra táto'on yé'e yuu tata, ta n̄i naki'in tá'an rá xí'ín ño'ó kéi ita. Ta n̄i xini ta'anii ndidaa na ni kandeé xí'ín kíti chiká'ano ñoó, xí'ín na'ána r̄i, chí ko ní sá ndaño'o ñaá ná, ta ko ní kándia na ñani tóni ná xí'ín kuu r̄i o número kuu r̄i. Ndidaa na yó'o ndita noo taño'o yé'e táto'on yé'e yuu tata ñoó, ta ndidaa na yó'o né'e arpa Ndios ndita na. ³ Ta xita na yaa n̄i xita Moisés, tá'an na sa xinkuáchi noo Ndios, xí'ín yaa xita na kúu léko, ta di'a xita na:

Ña ná'ano kée ní, ta ña ndato nda'o kée ní, sato'o ndu.

Mii ní kúu na kándéé kée ndidaa tá'an ña'a.

Ta mií ní kúu na kéndúsá'ano, ta mií ní kúu na kée ña ndaa.

Ta iin tó'ón din̄i mií ní kúu rey dándáki ndidaa tá'an ñayuu.

⁴ ¿Ndá yoo ví ná kaa ña o yu'ú na mií ní,

ña o kéká'ano na mií ní, sato'o ndu?

Ko íin ta'on, dá chí iin tó'ón din̄i mií ní vá kúu na i.

Sa'a ñoó ná kuita ndidaa tá'an nación noo mií ní, ta kandaño'o na mií ní,

dá chí sa n̄i na'a ní ña keyíko ndaa ní ndidaa ña.

⁵ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xini ña chí induú n̄i nono yé'é noo kúu noo i chaa ka ini ve'e ño'o, ña ná'a ña n̄i kando Ndios kemáni ná yó. ⁶ Ta ini ve'e ño'o ñoó n̄i kankuei usá ángel, ta ndin usá ángel ñoó né'e iin rá iin kue'e kando'o ñayuu. Ta ndíxi na dá'on kuxí kachi, ta náye'e ndaa oon vían, ta n̄i kao noo iin cincho oro yu'ú ndíka na. ⁷ Ta tein ndin komi ña takí ñoó ni kana iian, ta né'an usá copa oro. Dá n̄i xi'oan iin rá iian noo ndin usá ángel ñoó, ta n̄i chiti inian ño'o ña xido ini Ndios, na daá takí kuií. ⁸ Ta kúu n̄i nakutí ve'e ño'o ñoó xí'ín ño'oma, ta dión, dá n̄i na'a Ndios ndi ki'o ká'ano na, ta n̄i na'a na ndi ki'o ndáki na. Ta ni ko íin ta'on kuu ku'u ini ve'e ño'o Ndios nda ná xinkoo ndin usá kue'e né'e ndin usá ángel ñoó.

16

Di'a n̄i kuu tá n̄i kuei ángel ñoó copa na

¹ Ta nda ini ve'e ño'o ñoó n̄i seido'i káyu'ú ná noo ndin usá ángel ñoó, ta kaá na:

—Kua'an ndo kata ndo nda noñó'o kaa ña ñó'o ini ndin usá copa né'e ndó xaan, ña dándáki ña xido ini Ndios.

² Dá n̄i kuei ángel mií noo ñoó ndúta ñó'o ini copa na noñó'o yó'o, ta kúu n̄i ndaki iin kue'e kini noo ñayuu n̄i kándia n̄i natiin tóni kíti chiká'ano, ta n̄i sa ndaño'o na na'ána r̄i. Ta kue'e yó'o n̄i datáni ñii ná, ta n̄i ndo'o nda'o nio ná n̄i keean.

³ N̄i ndi'i, dá n̄i kuei ángel kúu uu ñoó ndúta ñó'o ini copa na noo taño'o. Ta kúu n̄i nduu taño'o ñoó ni, ta ndé'é rá táto'on ndé'é ni ndii. Ta kúu n̄i naá ndí'i va ña'a takí xí'ín kirí takí ñó'o ini taño'o ñoó.

⁴ N̄i ndi'i, dá n̄i kuei ángel kúu on̄i ñoó ndúta ñó'o ini copa na ini iin rá iin yuta xí'ín ini iin rá iin ndúta noo kána takuií. Ta kúu n̄i nduu takuií ñoó ni. ⁵ Dá n̄i seido'i n̄i ka'an ángel dándáki takuií ñoó, ta kaá na di'a:

—Iin na ndaa nda'o kúu ní, sato'o ndu, mií ní ni sa kuu ní, ta mií ní kúu ní, ta mií ní kúu na ij, dá chi kényiko ndaa ní sa'a ndidaá ña'a, ⁶ ta sa'a ña ni sati na ndéi noño'o ni ñayuu mií ní, xí'ín ni profeta ní, sa'a ñoó ni sa'an ní ni ndee ní takuií xí'i na kúu rá ni, chi ki'o dión kánian ndo'o na sa'a ña kini ni kee na.

⁷ Ta ni seido'i ni kayu'ú iin ka ángel nda noo náa Ndios, ta kaá na:

—Miían ndaa kuiti dión kían, sato'o ndu, mií ní kúu Ndios kándéé kée ndidaá tá'an ña'a, ta kényiko ndaa ní, ta kényiko va'a ní sa'a ñayuu.

⁸ Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu komi ñoó ndúta ñó'o ini copa na noo ndindii, dá ni ndudeen cháa kaan, dá ni chiño'an ndidaá ñayuu xí'ín ñó'o. ⁹ Ta ni kei ñayuu ñoó ni kee ká'an ndindii, ta ni ka'an ndava'a na sa'a kuu Ndios, na kómí choon sata ndidaá tandó'o yó'o, ta ko ní xín na nandikó iní na, ta ko ní xín na ki'o na ñaño'o noo Ndios.

¹⁰ Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu o'on ñoó ndúta ñó'o ini copa na noo ió kiti chiká'ano ñoó dándáki rí. Ta kúu ni nakuín naá iin ní kúu vá noo ió ri dándáki rí. Ta ñayuu ndéi ñoó ni kasá'a seí yí'í na yaa ná sa'a ña ndo'o téi nio ná, ¹¹ ta ni ka'an ndava'a na sa'a Ndios, na ió induú, chi ndó'o nda'o nio ná sa'a ña táni ñí ná. Tído ko ní nándikó ta'on iní na sa'a ña kini kée na.

¹² Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu iño ñoó ndúta ñó'o ini copa na ini yuta ká'ano naní Eufrates, ta kúu ni ichi va takuií yuta ñoó. Ta kúu ni nono vá ichi noo ya'a ndidaá rey ndéi chí noo xinkoo ndindii. ¹³ Ta ni xini ni kankuei espíritu kini yú'u ko ká'ano xí'ín yú'u kiti chiká'ano kuendá ña u'u ñoó, xí'ín yú'u ta kúu profeta to'on. Ta ndin oni espíritu kini yó'o ndaa táto'on ki'o ndaa lá'o, ¹⁴ dá chi espíritu ña u'u vá kían, ta kua'a nda'o ña ná'ano kándéé espíritu yó'o kéean. Ta ko'an noo ndéi ndidaá rey noño'o yó'o, dá nditútían ra, dá ko'on ra naá ra xí'ín Ndios tá ná kasandaá kuu ni kaxi mií Ndios, na kándéé kée ndidaá tá'an ña'a.

¹⁵ Ta di'a kaá Ndios: “Yó'o ká'ín xí'ín ndó ña kasaai táto'on ki'o kée iin ta kuí'íná. Sa'a ñoó ndiká'án ndi kúu ví na ndéi nduu, xí'ín na ndaa dá'on ndíxi na, chi noón kúu na o koo vichí ta'on, ta o túu ta'on ña kedaá xí'ín ná xíka'an noo ná”, kaá na.

¹⁶ Ta ni nditúti espíritu kini ndidaá rey ñoó iin xían noo naní Armagedón, ta to'on yó'o kúu to'on hebreo.

¹⁷ Ni ndi'i, dá ni kwei ángel kúu usa ñoó copa na noo tachi, ta táni ni kayu'ú iin na ini ve'e ño'o Ndios induú, nda noo ió na dándáki na ñoó, ta kaá na:

—Sa ni kuu va viti.

¹⁸ Tá ni ndi'i ni ka'an na dión, ta kúu ni sa kuíta tasa, ta táni ká'an ñayuu, ta ní'i xido kúu ka'andi. Ta ni kasá'a táan noño'o yó'o, ta kúu kini nda'o ni taan. Ni kuu ni hora ko ní taan ta'on dión noño'o yó'o nda ni kasá'a ndéi ñayuu nda viti. ¹⁹ Ta ni chachi ñoo ká'ano sa'a ña ni'í téi ni taan, ta oni tá'í ni chachi ña. Ta ndidaá ñoo ná'ano ñó'o iin rá iin nación ni koon ndi'an. Dá ni ndusaa ini Ndios ñoo ká'ano naní Babilonia, ña ni kasandaá kuu ki'o na vino ova ko'o de'e ñooan, kirá dándáki ña xido nda'o ini na xini ñaá ná. ²⁰ Ta ndidaá yuku ndíta ini taño'o xí'ín yuku ndíta noño'o yó'o ni ndaño'o ní'ini. ²¹ Ta kúu ná'ano nda'o ñí'ni ni koon nda induú sata ñayuu ndéi noño'o, ta iin iin ña vee táto'on oko sa'on kilo. Ta kúu ni ka'an ndava'a ñayuu sa'a Ndios sa'a ña ni koon ñí'ni sata ná, dá chi miían ndaa kuiti tandó'o ká'ano nda'o ni sa kian.

17

Kua'an iin ángel dándó'o na nio iin ña'a díko mií noo taa

¹ Ni ndi'i, dá ni kii iin ángel tein ndin usa ángel, na ni sa ne'e usa copa ñoó, dá ni kaa na xí'ín:

—Nakí chí yó'o, dá ná dána'i nooon ndí kee Ndios dándó'o na nio tá'áná ña'a xíxi kée díko mií noo taa, ña ió noo takuií kua'a. ² Xí'ín ña'a ñoó ni ya'a ndidaá rey ndéi noño'o yó'o ni kee ra kuachi, ta ndidaá na ndéi noño'o yó'o ni daxíni mií ná xí'ín ndidaá kuachi kéean —kaá na.

³ Dá xí'ín ñaxintóni ndáka na yu'u kua'an na iin noño'o ichí. Ta ñoó ni xini kánóo iin tá'áná ña'a sata iin kiti chiká'ano, ta kua'a ni ndé'é rí, ta iin ní ñí ri ni neta'an tándaa

to'on kini ña kían ká'an ndava'a sa'a Ndios. Ta usa kúu diní ri, ta uxí kúu ndíki ri. ⁴ Ta ndíxi ñá'a ñoo dá'on ndí'í, ña dáka tá'an xí'ín ña kua'a tóon, ta ni ñata'an iin níí ñíjan ñó'o ña'a oro, xí'ín yuu luu ndaa xí'ín perla. Ta tánee iin copa oro ndá'an, ta ni chítí iníjan ñó'o ndidaa ña kini xí'ín ndidaa ña ka'an noo kéeán xí'ín ra ko kúu yíjan. ⁵ Ta taan ñá'a yó'o ndá'a iin kuu, ta ni ko íin kátóni ini ndi kóni kaaan. Ta di'a kua'an kuu yó'o: "Ká'ano nda'o ñoo Babilonia, ña kúu naná ndidaa ña ñá'a díkó míí, xí'ín naná ndidaa ña kini kua'an ió noño'o."

⁶ Ta ni xini ña xíni ñá'a ñoo, chí ni daxínián miíán xí'ín ni ña kúu ñayuu Ndios, xí'ín ni ña ni xí'í sa'a Jesús. Ta kúu ni naá vá iní tá ni xini ñá, chí iin ña'a naá iní kían kéeán.

⁷ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín yu'u:

—¿Ndiva'a naá inóon? Viti kían ná ko'ín kastó'in xí'ón ndi kua'an sa'a ñá'a káa, xí'ín sa'a kítí chiká'ano kánóoán káa, xí'ín sa'a ndin usa diní ri xí'ín sa'a ndin uxí ndíki ri. Ta ko íin ta'on ná'a ña ko'ín kastó'in xí'ón. ⁸ Tá'an kirí ni xinon káa sa taki ri, tído ko takí ka ri viti. Vatí xían daá, keta i ri ini yáí konó, noo koó noo sá tuu. Ndi'i ví, dá dánaa ñaá Ndios. Ta ndidaa ñayuu ndéi noño'o yó'o, ña ko kándodó kuu noo libro nda rá ni kasá'a sa'a ñayuu yó'o, tá'an libro noo kándodó kuu ña ni'í ña kataki chíchí, noón kúu ña naá iní tá ná koni ña ña kee kítí ñoo, dá chí ni sa taki ri, ta ko takí ka ri viti, tído nataki tuku va rí.

⁹ Ta ña yó'o xínño'ó ñaxintóni, dá kanda inon ndi dándákian. Ndin usa diní ri kúu usa yúku, ta diní yúku ñoo ió ñá'a káa. ¹⁰ Ta kúu ta'anian usa rey. Ta sa ni kuei va o'on rey yó'o, ta viti dándáki iin ra, ta iin ka ra kamaní natiin ra choon. Tído tá ná kasandaá kuu daá ñoo, cháa nda'o tiempo kánian dándáki ra. ¹¹ Ta míí kítí ni sa taki ñoo, ta ko takí ka ri viti, kirí yó'o kúu rey kúu ona, chí nákaa ri tein ndin usa rey yó'o, ta naá ri kee Ndios.

¹² Ta ndin uxí ndíki ni xinon káa kúu uxí rey, ta ko ñá'a ta'on natiin ra choon. Tído ndadá iin hora va kane'e ra choon xí'ín kítí chiká'ano káa. ¹³ Ta iin tó'ón vá nakani ini ndin uxí rey ñoo, sa'a ñoo naki'o ra choon né'e ra noo ndá'a kítí chiká'ano ñoo. ¹⁴ Ta rey yó'o xí'ín kítí yó'o ña xí'ín ña kúu léko Ndios, tído kandeé vá léko xí'ín rá, dá chí míí ná kúu sato'o noo ndidaa sato'o, ta míí ná kúu rey noo ndidaa rey. Ta ña ndíta xoo ña kúu ña ni kana míí ná xí'ín ña ni kaxi míí ná, xí'ín ña ndíta toon xí'ín ná.

¹⁵ Ta ni kaa ta'ani ángel ñoo xí'ín yu'u:

—Takuí ni xinon ñó'o noo ió ñá'a díkó míí ñoo, kúu ndidaa tá'an ñoo, xí'ín ñayuu kua'a, xí'ín iin rá iin nación, xí'ín ña ká'an iin rá iin yú'u. ¹⁶ Ta ndin uxí ndíki ni xinon diní kítí ñoo, xí'ín míí rí kúu ra koni u'u ñá'a díkó míí noo taa ñoo, ta dánkoo nda'í ñaá rá, ta taxí vichí ñaá rá, ta keí yí'í ra koñoan, ta chiño'o ñaá rá. ¹⁷ Dá chí kí'o díon ni chikáa Ndios ini ra ña kían kee ra ña kóni míí ná. Sa'a ñoo naki'in tá'an ña nakani ini ra, dá naki'o ra choon né'e ra noo ndá'a kítí chiká'ano ñoo, dá ná xinkoo to'on kí'o ká'an to'on Ndios. ¹⁸ Ta ñá'a ni xinon káa kúu ñoo ká'ano, ña kían kómí choon sata ndidaa rey dándáki noño'o yó'o.

18

Di'a ni kuu tá ni naá ñoo Babilonia

¹ Ni ndi'i, dá ni xini konoo iin ka ángel vei na nda induú, ta ká'ano nda'o choon né'e na vei na, ta kúu ni ñaye'e ndaa oon ví noño'o yó'o ni kee na, dá chí ndato nda'o yé'e ña.

² Ta kúu ni'i nda'o táí ni kayu'ú ná, ta kaá ña:

—Sa ni yaá va ñoo ká'ano Babilonia, sa ni yaá va ñoo ká'ano Babilonia. Ta ni nduuan cho'o ña u'u, ta ni nduuan káo noo ñó'o ndidaa tachi kini, ta ni nduuan táka ndidaa tá'an laa kini ndaa, kirí kúu laa tikíni. ³ Díon ni ndo'o ñoo ñoo, dá chí ni xí'í'oo vino, kirá kúu kuachi ka'an noo, noo ña ndéi iin rá iin nación, dá ni xí'í na ra. Ta ndidaa rey ñayuu yó'o ni ya'a ni kee kuachi xí'ín ñoo yó'o. Ta ndidaa taa náka'an nda'i ndéi noño'o yó'o ni keuíká rá míí rá, dá chí ni xiin ñoo ñoo ndidaa ña'a xínño'án noo rá, dá kean kuachi ka'an noo, dá ndinoo iníjan.

⁴ Dá ni seido'i ni ka'an tachi iin ka ña ni ka'an chí induú, ta kaá ña di'a:

—Ndo'ó, na kúú ñayuu mií, kankuei ndó ñoo xaan, dá ná dá'a ni kuei ndó noó kuachi kée na ndéi xaan, dá kían ná dá'a ni ndo'o nío ndo kee tandó'ó vei ndo'o ñayuu xaan. ⁵ Dá chi ndidaá kuachi kée na ni xinkoo nda induú, tído viti ndékuendá Ndios sa'a iin rá iin ña kini kée na. ⁶ Sa'a ñoo kua'án ndo nandió né'e ndó noó na ñoo kaa ndidaá ña'a ni kee na xí'ín ndó. Ta noo iin rá iin ña kini ni kee na ñoo ñoo xí'ín ndó, kua'án ndo kee ndóan uu ta'ándá xí'ín ná. Ta kua'án ta'ani ndó taán ndo uu ta'ándá ndirá ova cháá ka o duú ndiróon ni xi'o na noo míí ndó, ta naki'o ndó ra nooán. ⁷ Ta sa chindaya'i ñoo yó'o miíán, ta sa katoóan keeán kuachi ka'an noo. Tátó'on sa keeán kuachi, ki'o dión ki'o ndó ña ndo'o níman, ta ki'o dión ta'ani ki'o ndó ña ná kuakián. Dá chi sa kuryíí ñoo yó'o xí'ín miíán, ta kaáan: “Yó'o ióí kúúí iin reina, ta ko kúú ta'oin iin ña kuáan, ta ni iin kuú ta'ón o kuákii.” ⁸ Ta sa'a ña ká'an dión, sa'a ñoo iin tó'ón daá vá kuú kasaa kue'e sataan, ta kuú ndi'i de'e ñooan, ta nda'í kuakián, ta nda'í kuikoán, ta xí'ín ñó'o kéí ita keí ña, dá chi ná'ano nda'o ña'a kee Ndios, na kúú sato'o yo, ta mií ná keyíko sa'an.

⁹ Ta ndidaá rey dándáki noño'o yó'o, tá'an ra ni ya'a ni kee kuachi xí'ín ñoo yó'o, tá'an ra ni sa ndei dii xí'ín, roón kúú ra kuaki, ta nda'í ka'an ra sa'an tá ná koni ra ña iin ndichi ño'oma tóon kéí ña. ¹⁰ Ta xíká nda'o kuita ra sa'a ña yu'ú ra ña kéí ñoo ñoo, ta kaa ra:

—Nda'í kúú ví ñoo ká'ano Babilonia kaa, nda'í kúú víán, ña kúú ñoo ndakí, dá chi iin hora di'a ni naá ndí'an ni kee Ndios.

¹¹ Ta nda'í kuaki ndidaá ta náka'án nda'i ndéi noño'o yó'o, ta nda'í ka'an ra sa'a ñoo yó'o, dá chi ko iin ka kuiin ña dikó rá tátó'on ki'o sa kee ñoo yó'o, ¹² dá chi va'a ni sa xian ña ni kava'a xí'ín oro, xí'ín ña ni kava'a xí'ín plata, xí'ín ña ni kava'a xí'ín yuu luu ndaa, xí'ín perla, xí'ín dá'on táyíí ndaa, xí'ín dá'on kuá'á toón, xí'ín dá'on seda, xí'ín dá'on kuá'á nií, xí'ín yíto támi sá'an, xí'ín ndidaá ña ni kava'a xí'ín no'o yokó elefante, xí'ín ña ni kava'a xí'ín yíto va'a, xí'ín ña ni kava'a xí'ín kaa kuaán, xí'ín ña ni kava'a xí'ín kaa oon, xí'ín ña ni kava'a xí'ín yuu ndato naní marmol, ¹³ xí'ín canela, xí'ín ndúta támi sá'an, xí'ín dusa, xí'ín duku támi sá'an, xí'ín dusa kuxí támi sá'an, xí'ín vino, xí'ín sití, xí'ín harina ndato, xí'ín tirió, xí'ín kirí xío vee, xí'ín borrego, xí'ín kuéí, xí'ín carreta, xí'ín ñayuu kéchóon, xí'ín nío ñayuu. ¹⁴ Ndidaá kui'i va'a sa katoó ñoo kaa ni kuxíká vá nooan viti. Ta ndidaá ña va'a xí'ín ña ndaya'i ni kuxíká vá nooan, ta ni iin kuú ka o konían ndidaá ña yó'o.

¹⁵ Ta ndidaá ta náka'án nda'i xí'ín ña va'a yó'o ni kekuíká rá mií rá ni kee ñoo ñoo, dá chi sa xiin va'án noo rá. Ta xíká nda'o kakuíta ra sa'a ña yu'ú ra ña kéí ñoo ñoo, ta nda'í kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, ¹⁶ chi kaa ra:

—Nda'í kúú ví ñoo ká'ano kaa, nda'í kúú ví ñoo sa ndixi dá'on táyíí ndaa, xí'ín dá'on kuá'á toón xí'ín dá'on kuá'á nií, ta ni sa komián ña'a oro xí'ín yuu luu ndaa xí'ín perla, ta sa kaa táyííán. ¹⁷ Nda'í kúú víán, dá chi iin hora di'a ni naá ndí'i ña kuíká sa komián —kaa ra.

Ta ndidaá ra dákáka barco xí'ín ra chindeé tá'an xí'ín rá, xí'ín ndidaá ka taa kéchóon noó taño'o kakuíta nda noo xíká ñoo ¹⁸ kande'é rá iin ño'oma tóon kéí ñoo ñoo, dá kaa ra:

—Ni iin tó'ón ta'on ñoo ko ní kándeé ki'in tá'an xí'ín ñoo ká'ano kaa.

¹⁹ Ta chikodó rá ñoyaká ñó'o diní rá, ta kayu'ú rá, ta kuaki ra, ta nda'í ka'an ra, chi kaa ra:

—Nda'í kúú ví ñoo ká'ano kaa, nda'í kúú víán, chi ñoo kaa ni kedaá xí'ín ndidaá ta kómí barco, dá ni kekuíká rá mií rá xí'ín ña kuíká ió nooán. Tído iin hora di'a ni naá ña —kaa ra.

²⁰ Sa'a ñoo kadii iní ndo'ó, na ndéi induú, sa'a ña ndó'o ñoo ñoo dión, ta kadii iní ndo'ó, na kúú ñayuu Ndios, xí'ín ndo'ó, na kúú apóstol, xí'ín ndo'ó, na kúú profeta, dá chi sa ni dandó'o Ndios nío ñoo ñoo sa'a ña ni keeán xí'ín ndó.

²¹ Dá ni tiin iin ángel ndakí nda'o iin yuu ká'ano, ña kaa tátó'on ki'o kaa iin yuu molino. Dá ni dakána na ña noó taño'o, dá ni kaa na:

—Tátó'on ki'o ndée téí ni kankao yuu kaa, ki'o dión ndo'o ñoo ká'ano Babilonia, dá naá ña, ta ni iin kuú ka o nándió kooan. ²² Ta ni iin kuú ka o kueídó'o yó dáká'a na ñoo kaa yaa xí'ín arpa, ni o káta ka na, ni flauta ni trompeta ka o tuú na, ta ni ra tí'a kava'a

ñā luu ndáa o kándeí ká, ta ni ñā xído molino o kueídó'o ká yō ñoo ñoo. ²³ Ta ni ñó'o íti ká o kái ñoo káa, ta ni o kueídó'o ká yō kantó'ón ñā ko'ón tanda'a. Dión ndo'an, chí tã sa naka'an nda'i sa ndei ñoo ñoo sa kuu ra tã ndáya'i noó ñā ndéi ñayuu yó'o, ta ni danda'í ñā ñoo ñoo ndidaá tá'an nacióon xí'ín ñā tadí. ²⁴ Ta ñoo káa sa sati na ni ndidaá profeta xí'ín ni ñayuu Ndios xí'ín ni ndidaá ñā ni sa'ání ná ñayuu yó'o.

19

¹ Ni ndi'i, dá ni seido'i táí ká'an kua'á nda'o ñayuu chí induú, ta kaá ñā:
¡Aleluya, ñā ká'ano kúu Ndios, sato'o mií yó!

Mií ná kúu ñā dáka'ki ñāá,

mií ná natiin ñañó'ó xí'ín to'on ndato xí'ín ndidaá choon,

² dá chí káyiko ndaa ñā, ta káyiko va'a na sa'a iin rá iin ñayuu,

sa'á ñoo ni keyíko ñā sa'á ñā kini ni kee ñá'a xíxi kée díko mií noó tã,

dá chí ni datúúán ndidaá ñayuu ndéi noñó'o,

sa'á ñoo ni ya'a na ni kee na kuachi.

Ta ni naki'in ya'i Ndios noó ñá'a ñoo

sa'á ñā ni satañ ni ñayuu sa xino kuáchí noó ná.

³ Dá ni kaa tuku ñayuu kuá'a ñoo:

—¡Aleluya! Chí ño'oma tóon kána noó kái ñoo ká'ano ñoo. Ta daá kuití kana ñā.

⁴ Ta ndin oko komi tã sá'ano ñoo xí'ín ndin komi ñā takí ñoo ni sa kujta xití, dá ni sa ndañó'o na Ndios, ñā ió dándáki noó téi ñoo, ta kaá ñā:

—¡Dión ná koo! ¡Aleluya!

⁵ Dá ni seido'i ni ka'an ñā nda noó ió Ndios dándáki na noó téi ñoo, ta kaá ñā:
Ndidaá tá'an ndo'ó, ñā xínkuáchí noó Ndios, keká'ano ndó Ndios.

Ta keká'ano ta'ani ñāá ndo'ó, ñā yu'ú ni'ini ñāá,

á mií ndó yata ndó, o á mií ndó kuálí ndó.

⁶ Ni ndi'i, dá ni seido'i táí ká'an kua'á nda'o ñayuu, ta noó ká'an ñā ní'i táto'on ki'o ní'i xído xíka takuí ini yuta, ta ní'i ta'ani táto'on ki'o ní'i tá káyu'ú dai, ta kaá ñā:

Aleluya, dá chí dándáki sato'o yō Ndios,

ñā kándéé kée ndidaá tá'an ñā'a.

⁷ Ná kadij inío, ta ná kandeí dii yō, ta naki'o yó ñañó'ó noó ná,

dá chí sa ni kasandaá va kuu tanda'a ñā kúu léko xí'ín ñadi'í ñā,

ta sa io nduu va ñadi'í ñā ñā kían tanda'a ná xí'ín ná.

⁸ Chí ni natiin ñadi'í ñā dá'on táyí ndáa, ta ndato kuxí ñā, ta ndato yé'an.

Dá chí ñā dándáki dá'on táyí ndáa ñoo kúu ndidaá ñā va'a ni kee ñayuu Ndios.

Ndiká'an ví ñā ko'ón kadíni víko noó tanda'a ñā kúu léko

⁹ Dá ni ka'an ángel ñoo xí'ín yu'u:

—Taa ñā ko'in ka'in xí'ón: “Ndiká'an ví ñā ni ñakana Ndios ko'ón kadíni víko noó tanda'a ñā kúu léko.”

Dá ni kaa ta'ani na xí'ín:

—Mií ñā ndaa kuiti to'on mií Ndios kían ká'in xí'ón —kaá ñā.

¹⁰ Dá ni sa kuíin xití noó ná, dá ni ka'in kandaño'i ñā. Tído ni kaa ñā xí'ín:

—Ná dá'a ni keeón dión, dá chí iin tã xíno kuáchí dáó xí'ín vóon noó Ndios kúu yu'u, táto'on ki'o kée dao ká ñanón, ñā xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús. Kua'an kandaño'o iin tó'ón diní Ndios. Chí to'on ndaa Jesús kían dátoon ñaxintóni profeta, dá ká'an ñā sa'á ñā vei koo.

Yó'o ni karxóo iin ñā kánóo iin kuéi kuxí

¹¹ Dá ni xini ni nono induú, ta kúu ni xini iin kuéi kuxí, ta kánóo iin tã sata ri, ta naní ná, ñā Kéndúsá'ano, ñā Ndaa. Dión naní ná, dá chí káyiko ndaa ñā, ta ko ñā ndava'a na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu. ¹² Táto'on ki'o ndé'é ño'ó ita, ki'o dión ndé'é nduchí nóo ñā. Ta kua'á nda'o corona kándodó diní ná. Ta né'e na iin kuu, tído ko íin ta'on kátóni ini ndi kóni kaa kuu ñoo, sava'a iin tó'ón mií vá ná ná'á. ¹³ Ta ndíxi na iin dá'on ni ñakuchi ni. Ta naní ná, To'on Mií Ndios. ¹⁴ Ta kua'á nda'o tu'u soldado Ndios ndéi induú tákuei ra

vei ra satá na kánóo kuéi kuxí ñóó. Táyii ndá'o ndáa dá'on ndato kuxí ndíxi ra vei ra, ta kándodó ta'ani ra kuéi kuxí vei ra satá ná. ¹⁵ Tárnee iin espada deen yú'u ná dárkue'e na ñayuu ndéi iin rá iin nación xí'án. Ta xí'ín vara kaa dándáki ñaá ná. Ta mií ná ko'óni uva xí'ín sa'a ná, dá kana ndúta ri. Ta kirá yó'o dándáki ña xido ndá'o ini Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a. ¹⁶ Ta dá'on ndíxi na ndá'a iin kuu, ta di'in na viti ndá'a ña. Ta kuu yó'o kaá di'a: “Rey noo ndidaá kúu rey, Sato'o noo ndidaá kúu sato'o.”

¹⁷ Ni ndi'i, dá ni xinií iin iin ka ángel noo ndindii, dá ni kayu'ú ángel ñóó, dá kaá na xí'ín ndidaá laa tánee me'í induú:

—Nakíi ndidaá ndo'ó nditúti ndi'i ndó kadíni va'a ndó koño kee Ndios, ¹⁸ dá chi ko'on na kí'o na koño rey keí ndo, xí'ín koño ta dándáki soldado, xí'ín koño ta ndakí xí'ín koño kuéi xí'ín koño ra ni sa ndodó rí, xí'ín koño ndi ndáa mií vá ñayuu, á mií ná kúu ná sato'o o mií ná kúu ná na ñó'o tíxi ndá'a sato'o, á mií ná kuálí ná o á mií ná ná'ano na.

¹⁹ Ndi'i, dá ni xinií kítí chiká'ano ñóó xí'ín ndidaá rey dándáki noño'o yó'o xí'ín soldado ra. Ndidaá taa yó'o ni nditúti naá xí'ín na kánóo satá kuéi kuxí ñóó, xí'ín soldado Ndios vei xí'ín ná ñóó. ²⁰ Dá ví ni kankao kítí chiká'ano ñóó xí'ín profeta to'on ñóó noo ndá'a ná. Ta profeta ñóó kúu ra sa kandeé sa kee ña ná'ano noo ñayuu ni kee kítí ká'ano ñóó, ta dión sa danda'í ra na ni natiin tóni kítí ñóó, ta ni sa ndaño'o na na'ána ri. Dá ni dakána ni'ini Ndios kítí ñóó xí'ín profeta to'on ñóó ini takuí kúu ñó'o ita xí'ín azufre. ²¹ Ta dao ka taa ñóó ni xi'i ni kee espada tánee yú'u na kánóo kuéi kuxí ñóó. Dá ni ndutú'u ndidaá laa ni sei ri koño taa ñóó nda ni ndinoo ini ri.

20

Dándáki Cristo Jesús iin mil kuia

¹ Ni ndi'i, dá ni xinií konoo iin ángel vei na nda induú, ta né'e na nda'a kaa yé'é yáí konó, noo koó noo sá tuu, ta né'e na iin cadena chikáni vei na. ² Dá ni kandeé ná ni tiin na kirí kúu koó ká'ano ñóó, kirí naní Satanás, kirí kúu tímí'á, ta ni so'oni na rí xí'ín cadena né'e na ñóó, dá ná kandiko ri iin mil toon kuia. ³ Ta ni dakána na ri nda maá ini yáí konó ñóó, ta ni sadi na yé'án, ta ni kani na sello yé'án, dá ná dá'a ni konó ni iin to'on ñayuu noo ni sadi na, dá kían ná dá'a ka ni keta rí danda'í ri ni iin ka nación nda ná xinkoo iin mil kuia. Tá ni ndi'i, dá kánian ndaxi ri cháá tiempo.

⁴ Dá ni xinií ndíta téi ta sa'ándá choon, ta ñóó ni nandei ndidaá na ni natiin choon ña keyiko na sa'a ñayuu. Ta ni xini ta'anii ní na ni ta'anda diko sa'a ña sa xí'o ndaa na kuendá sa'a Jesús, xí'ín sa'a ña kándísa na to'on Ndios. Na yó'o kúu na ko ní sá ndaño'o kítí chiká'ano ñóó, ta ni na'ána ri, ta ni tóni ri ko ní ñani taan na ni ndá'a ná. Ndidaá na yó'o ni natakí, ta ni ni'i ná ña dándáki na xí'ín Cristo iin mil toon kuia. ⁵ Chi na yó'o kúu na mií noo ni natakí. Tído dao ka na kúu ndji, o nátaki ta'on na nda ná xinkoo iin mil kuia. ⁶ Ndiká'án ví na natakí mií noo, ta kakuu ta'ani na na ij, dá chi o koní ta'on na kuu na ta'ándá kúu uu. Di'a ni'i tá'i ná kakuu na duti mií Ndios xí'ín duti Cristo, ta dándáki na xí'ín ná iin mil toon kuia.

Di'a koo tá dakána Ndios tímí'á nda maá ini taño'o noo kéi ita ñó'o xí'ín azufre

⁷ Tá ná xinkoo iin mil toon kuia ñóó, dá ví ndaxi tímí'á yáí konó noo ndadi ni'ini rí. ⁸ Dá ví keta rí kanoo rí danda'í ri na ndéi ndidaá nación ñó'o ndin komi xoo tachí noño'o. Nda noo kúu kuendá Gog xí'ín nda noo kúu kuendá Magog kanoo rí danda'í ri ñayuu, dá nditúti rí na, dá ko'on na xí'ín rí naá ri xí'ín ñayuu Ndios. Táto'on kua'a kúu ñotí ndéi yu'ú taño'o, kí'o dión ví kua'a kakuu ñayuu nditúti rí. ⁹ Chi ni kii na iin rá iin xoo ñayuu, nda noo xí'á cháá ka, dá kao noo na ñoo noo ndéi tu'u ñayuu Ndios, noo kúu ñoo mani noo Ndios. Tído dákoon Ndios ñó'o kéi ita satá ná, dá naá ndí'i na. ¹⁰ Ta tímí'á, kirí ni danda'í ñayuu ñóó, dakána ñaá Ndios ko'on ri nda maá ini taño'o noo sá'ano ita ñó'o xí'ín azufre, noo nákaa kítí chiká'ano ñóó xí'ín profeta to'on ñóó. Ta daá kuití ndo'o naní ní ri nduú ñóó xí'ín profeta ñóó.

Ió Ndios iin téi kuxí, ta keyiko na sa'a ñayuu

¹¹ Ní ndi'i, dá nì xini iin téj kuxí ká'ano, ta nì xini ta'anii nà ió dándáki ñóó. Ta nì naá noñó'ò xí'ín induú noó nà ió ñóó, ta ni iin tó'ón ta'on xían kò ní nátuu kaan. ¹² Dá nì xini ndíta ndidaá nà nì xí'í, nà ndáya'i xí'ín nà kò ndáya'i noó Ndios. Dá ví nì nono ndidaá libro ñóó. Ta nì nono ta'ani iin kà libro, ta ñà yó'o kúú libro noó kándodó kuu nà nì'í ñà kataki chíchí ná. Dá ví nì keyíko sa'a iin rá iin nà nì xí'í ñóó táto'on káa rá ió ñà kándodó noó dao kà libro ñóó, chí nì keyíko nà sa'a ñà nì kee na. ¹³ Ta nì nakí'o taño'o ndidaá ñayuu nì xí'í ñó'o noó ra. Ta nì nakí'o ta'ani ñà kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'í nà, ndidaá tá'an ñayuu ñó'o tixi ndá'án. Ta nì nakí'o ta'ani yáí ndii ndidaá ndii ñó'o inian. Dá ví nì keyíko sa'a iin rá iin na táto'on kí'o káa rá ió ñà'a nì kee na. ¹⁴ Ta ñà kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'í nà, xí'ín yáí ndii nì sata Ndios ñà kua'an ini takuí kúú ñó'o ità. Ñà yó'o dándáki ñà kuu ñayuu ñóó ta'ándá kúú uu. ¹⁵ Tá'an nà kò kándodó kuu noó libro noó kándodó kuu nà nì'í ñà kataki chíchí ñóó, noón kúú nà nì ñakána Ndios ini takuí kúú ñó'o ità.

21

Kava'a Ndios iin noñó'ò saá xí'ín induú saá

¹ Ní ndi'i, dá nì xini iin induú saá xí'ín iin noñó'ò saá, dá chí induú mií noó xí'ín noñó'ò mií noó nì ya'a vaan kua'an, ta koó kà va taño'o nákaa. ² Dá nì xini mií yu'u, Juan, ñà kúú ñoo Jerusalén saá, ñà kúú ñoo ij. Ta nì xini konooan vej ñà nda induú nì kee mií Ndios, ta luu nì kenduuan miíán táto'on kée iin ñà'a nì kenduu mií vej natiin yíían. ³ Dá nì seido'i nì kayu'ú iin na nda induú, ta kaá nà:

—Kande'é, ñà xaan kúú ve'e ñó'o Ndios, ta viti íian noó ndéi ñayuu nà, dá chí koo na xí'ín ñayuu nà, ta kakuu na nà ñoo mií Ndios, ta kanoo mií Ndios tein na, ta kakuu na Ndios noó ná. ⁴ Ta dánayaa Ndios ndírnnoo ñayuu nà. Ta o kuu kà nà, ta ni o kúnda'í kà ini nà, ta o kuáki kà nà, ta o ndó'o kà níq ná, dá chí ndidaá ñà'a sa ndo'o na tá sata nì kexoo vaan.

⁵ Dá nì kaa nà ió dándáki noó téj ñóó:

—Kande'é ndó, yu'u kúú nà ndésaá ndidaá tá'an ñà'a.

Dá nì kaa nà xí'ín yu'u:

—Taa ndidaá ñà yó'o, dá chí ndino'o ñà ndaa kían ká'ín, ta miíán ndaa kooan.

⁶ Ta nì kaa ta'ani na xí'ín yu'u:

—Sa nì kuu va viti. Yu'u kúú to'on mií noó xí'ín to'on noó ndí'i, ta kúú nà mií sa'a xí'ín nà noó ndí'i. Tá ió iin káa nà íchi ini, nakí nà noó yu'u, dá kí'o oon yu'u takuí kána ndita ko'o na, kirá xí'o ñà kataki chíchí ná. ⁷ Ta ndi ndaa nà nì kandeé nì xinkuei, noón kúú nà natiin ndidaá tá'an ñà va'a noó yu'u, dá chí yu'u kakuu Ndios noó ná, ta mií ná kakuu de'e noó yu'u. ⁸ Tído ñayuu kò ndéé iní, xí'ín nà kò kándísa yu'u, xí'ín nà kée ñà ka'an noó, xí'ín nà sa'ání ndii, xí'ín nà kée kuachi xí'ín nà kò kúú ñadi'í nà o yíí ná, xí'ín nà tadí, xí'ín nà ndáño'o yoko xí'ín ndidaá nà to'ón, noón kúú nà nì ni'í tá'í ñà kaño'o na ini takuí kúú ñó'o ità xí'ín azufre. Ñà yó'o dándáki ñà kuu nà ta'ándá kúú uu —kaá Ndios.

Kava'a Ndios iin ñoo Jerusalén saá

⁹ Ní ndi'i, dá nì kixi iin ángel nákaa tein ndin usá ángel nì sa ne'e ndin usá copa nì chití nì sa ñó'o tandó'ó sa nì ya'a ñóó, dá nì kaa nà xí'ín:

—Nakí chí yó'o di'a, dá ko'ín dána'í nooon nà ko'on tanda'a, nà kakuu ñadi'í nà kúú léko ñóó.

¹⁰ Dá ndáka nà kúú Espíritu Ndios yu'u nì sa'an nà diní iin yúku ká'ano dikó ín ñóó, dá nì daná'a nà iin ñoo ká'ano nda'o noó, ta ñoo ñóó kúú ñoo ij, ñà kúú ñoo Jerusalén, ñà kían konoo vej nda induú nì kee Ndios. ¹¹ Ta ndato oon ví náye'e ndaa ñoo ñóó táto'on kí'o ndato náye'e ndaa mií Ndios. Ta nádíon ñà táto'on kí'o nádíon yuu ndato xíxi díon, ta ndé'án táto'on kí'o ndé'é yuu naní jaspe, chí yé'an táto'on kí'o yé'e yuu tatá. ¹² Ta ndíka nda'o náq nì kaq noo ñoo ñóó, ta dikó nda'o ñà, ta uxí uu kúú yé'án, ta ndíta iin iin ángel yé'án, ta iin rá iin yé'án ñóó tándaa iin rá iin kuu ndin uxí uu de'e taa naní Israel. ¹³ Ta chí xoo noó xínkoo ndindii ñó'o oní yé'án, ta chí xoo norte ñó'o ta'ani oní yé'án, ta chí xoo sur ñó'o ta'ani oní yé'án, ta chí xoo noó sá nóo ndindii ñó'o ta'ani oní yé'án. ¹⁴ Ta

uxi uꝛ kúu yuꝛ sa'a náꝛ ñoo ñoo, ta iin rá iin yuꝛ sa'a náꝛ ñoo tándaa iin iin kuꝛ na kúu apóstol, na sa xionoo xí'ín na kúu léko.

¹⁵ Ta né'e ángel ñoo iin vara oro, dá chiki'ó na ñoo ñoo, xí'ín yé'an xí'ín náꝛ ñá. ¹⁶ Ta komi xoo kúu ñoo ñoo, ta ña ndíkaan xí'ín ña kánián, iin nóó vá ndáaan. Dá ni chiki'ó na ñá xí'ín vara oro ñoo, ta uꝛ mil komi ciento kilómetro kúu ña kánián, ta uꝛ mil komi ciento kilómetro kúu ña dikóan, ta uꝛ mil komi ciento kilómetro kúu ña ndíkaan. ¹⁷ Ta ni chiki'ó na náꝛ ñá, ta kíán oni diko uxi komi metro táto'on ki'o chíki'ó ñayuu, chi ki'o dión ni chíki'ó ñaa ángel ñoo. ¹⁸ Ta yuꝛ ni kava'a náꝛ ñoo kúu yuꝛ naní jaspe. Tído mií ñoo ñoo ni kava'a xí'ín oro ndino'o, ta dión ña táto'on ndato dión yuꝛ tatá. ¹⁹ Ta yuꝛ sa'a náꝛ ñoo ni kava'a xí'ín yuꝛ luu ndáa, ta yuꝛ sa'a náꝛ mií noꝛ ni kava'a xí'ín yuꝛ naní jaspe, ta ña kúu uꝛ ni kava'a xí'ín yuꝛ naní zafiro, ta ña kúu oni ni kava'a xí'ín yuꝛ naní ágata, ta ña kúu komi ni kava'a xí'ín yuꝛ naní esmeralda, ²⁰ ta ña kúu o'on ni kava'a xí'ín yuꝛ naní ónice, ta ña kúu iño ni kava'a xí'ín yuꝛ naní cornalina, ta ña kúu usa ni kava'a xí'ín yuꝛ naní crisólito, ta ña kúu ona ni kava'a xí'ín yuꝛ naní berilo, ta ña kúu iin ni kava'a xí'ín yuꝛ naní topacio, ta ña kúu uxi ni kava'a xí'ín yuꝛ naní crisopraso, ta ña kúu uxi iin ni kava'a xí'ín yuꝛ naní jacinto, ta ña kúu uxi uꝛ ni kava'a xí'ín yuꝛ naní amatista. ²¹ Ta uxi uꝛ yé'é ñoo ni kava'a xí'ín uxi uꝛ perla, sa'á ñoo iin rá iin yé'é ñoo kúu iin perla. Ta keí oro kúu keí ñoo ñoo, ta yé'an táto'on yé'e yuꝛ tatá.

²² Ta ni iin tó'on ve'e ño'o ko ní xini iin ñoo ñoo, dá chi sato'o yo Ndios, na kándéé kée ndidaá ña'a, noón vá kúu ve'e ño'o ió ñoo ñoo, xí'ín na kúu léko. ²³ Ta ko xinnó'o ta'on ñoo ñoo ndindii, ni yoꝛ, dá katoꝛn, dá chi mií vá Ndios dáye'e sa'á ña ndato téi na, ta mií léko ñoo kúu ño'o dátoꝛn iin ní ñoo ñoo. ²⁴ Ta ñayuu ni kaka ndéi iin rá iin nación kanoo noꝛ náye'e ndaa ñoo ñoo, ta ndidaá tá'an ña kuiká xí'ín ñañó'o nak'i'o ta sa kuu rey noñó'o yó'o noꝛ ñoo ñoo. ²⁵ Ta ni iin kuꝛ ta'ón o ndadí yé'an, dá chi ni iin kuꝛ ka o kuaá ñoo. ²⁶ Ta kane'e na ndidaá ña kuiká xí'ín ñañó'o ni sa komi iin rá iin nación ko'on na nak'i'o naan noꝛ ñoo ñoo. ²⁷ Ta ni iin tó'on ta'on ña yakó o kúu ku'u ñoo ñoo, ni na kée ña kini, ni na to'ón. Sava'a na kataki chíchi kándodó kuꝛ noꝛ libro na kúu léko, noón vá kúu na kuu ndu'u ñoo ñoo.

22

¹ Ni ndi'i, dá ni daná'a ángel ñoo iin yuta ndato nda'o noꝛi. Ta yuta ñoo xika takuií xí'o ña kataki yo, ta ndato yé'e ra táto'on ki'o yé'e yuꝛ tatá. Ta takuií yó'o kána mií tixi téi noꝛ ió Ndios dándáki na xí'ín na kúu léko. ² Ta me'í keí nákaa mií ñoo ñoo nákaa yuta ñoo. Ta ndíta yíto ndin nduú xoo yu'ú yuta ñoo, ta yíto ñoo xí'o ña kataki yo. Ta iin rá iin yoꝛ xí'o rá ku'i, chi uxi uꝛ ta'ándá xí'o rá ku'i noꝛ kuí. Ta ndá'a yíto ñoo kúu tata nduva'a ñayuu ndéi iin rá iin nación. ³ Ta ni iin ka chi'an o koo noꝛ ñayuu kandeí ñoo. Ta ñoo kuiin téi noꝛ koo Ndios dándáki na xí'ín na kúu léko, ta koni kuáchí ñayuu na noꝛ ná. ⁴ Ta koni túu na noꝛ Ndios, ta kanda'a kuꝛ mií Ndios taan na. ⁵ Ta ni iin kuꝛ ta'ón o kuaá ñoo ñoo. Ta ni o kónnó'o ka na ni iin tó'on ño'o katoꝛn noꝛ ná, ni ndindii, dá chi mií vá Ndios, na kúu sato'o yo, katoꝛn noꝛ ná. Ta daá dándáki kuií Ndios.

Sa kuyati va ña nandio ko Jesús kasaq na

⁶ Dá ni kaa ángel ñoo xí'ín:

—Ña ndaa kúu to'on yó'o, ta miían ndaa xinkoo noꝛ ká'an. Sa'á ñoo sato'o yo Ndios, na kúu Ndios xí'o ña kandaq ini na kúu profeta na sa'a ndí kían koo, noón kúu na ni tanda'a iin ángel kéchóon noꝛ ná noꝛ yo'ó, dá dana'a na noꝛ ñayuu mií ná sa'a ndidaá ña yati vei koo, ña kúu ña kánian koo.

⁷ —Kana'ón ña sa yati ño'ó vá kasaq —kaá Jesús.

Ndiká'an ví na né'e va'a ndidaá to'on nákaní libro yó'o sa'á ña vei koo.

⁸ Ta mií yu'u, Juan, kúu na ni seídó'o ndidaá ña yó'o, ta ni xini xí'ín noꝛi ña. Tá ni ndi'i ni seídó'i ña, ta ni xini ñá, dá ni sa kuíin xití kua'in kandaño'i ángel, na ni dana'a ndidaá ña yó'o noꝛi. ⁹ Dá ni kaa na xí'ín:

—Koo, ná dá'a ni keeón dión, dá chí iin nā xínkuáchí dáó xí'ón kúú yu'u, tátō'on kị'o kée dao kạ ñanon, nā kúú profeta, xí'ín tō'on kée nā ndíta toon xí'ín tō'on dána'a libro yó'o. Kua'án kandaño'o iin tó'ón dinị mií Ndios.

¹⁰ Ta nị kaa ta'ani na xí'ín:

—Ná dá'a ni kadon libro yó'o xí'ín sello, dá chí sạ yati ñó'ó vá vej koo ña kástō'an sa'a.

¹¹ Sa'a ñoó nạ kọ kúú ñayuu ndaa, ta kị'o dión ná kakuu ij vá ná. Ta nạ kúú ñayuu kını, ná kee ij vá ná ña kini. Ta nạ kéndaa, ná kenda ij vá ná. Ta nạ ió vii noo Ndios, ná koo vii ij vá ná.

¹² —¡Kana'ón ña sạ yati ñó'ó vá kasaai! Ta chiya'avii iin rá iin ñayuu tátō'on kị'o kaa choon nị kee na. ¹³ Yu'u kúú tō'on mií noó xí'ín tō'on noo ndí'i, ta kúú nạ mií sa'a xí'ín nạ noo ndí'i. Yu'u kúú nạ mií noó, ta yu'u kúú nạ noo ndí'i —kaá Jesús.

¹⁴ Ndiká'án ví nạ nị dandoo dá'on ndíxi na, dá chí ió íchị ná ña kían keí ná kụ'i kána noo yító, kirá xí'o ña kataki yo. Ta ió ta'ani íchị ná kụ'u na iin rá iin yé'é ñoo ñoo. ¹⁵ Tído sata vé'e va kandoo tịna, xí'ín nạ tadí, xí'ín nạ kée kuachi xí'ín nạ kọ kúú ñadi'í nạ o yí ná, xí'ín nạ sa'án ndii, xí'ín nạ ndáño'o yokọ, xí'ín ndidaá nạ kátóó dándá'í dao kạ ñayuu.

¹⁶ —Mií yu'u, Jesús, kúú nạ nị tanda'á iin ángel kéchóon nooí, dá kị'o ndaa nạ kuendá sa'a ndidaá ña yó'o noo ndidaá nạ kúú kuendá mií. Yu'u kúú nạ nị kii tein nạ ve'e rey David, ta yu'u kúú tịnoo ndato xínkoo tá kua'an tųu —kaá nạ.

¹⁷ Ta kaá nạ kúú Espíritu Ndios:

—Nakíj.

Ta kaá ta'ani yó, nạ kúú ñadi'í Jesús:

—Nakíj ní.

Ta ndo'ó, nạ seídó'o tō'on yó'o, kaa ta'ani ndó:

—Nakíj ní.

Ta ndo'ó, nạ íchị ini, nakíj ndo. Ta ndi ndáa ndó ká'án ko'o takuí, dá kían ko'o oon ndó takuí xí'o ña kataki yo.

¹⁸ Sa kástō'in xí'ín ndidaá tá'an nạ seídó'o tō'on tándaa noo libro yó'o, ña ká'an sa'a ndí kían koo chí noo, ña tá nị chındaa noo ná nị chikodó ná cháá kạ tō'on noo tuti yó'o, dá kían tanda'á Ndios ndidaá tá'an kue'e kiiian noo ná, ña kían ká'an libro yó'o sa'a. ¹⁹ Ta tá nị chındaa noo ná nị dítá ná dao tō'on tándaa noo libro yó'o, ña ká'an sa'a ña vej koo, dá kían ko'on ta'ani Ndios dítá ná kuu ná, ña kánóo noo libro noo kándodó kuu nạ kataki chíchí, ta o kónó ná ña kandeí na ñoo ij ñoo, ña ká'an libro yó'o sa'a.

²⁰ Mií nạ xí'o ndaa kuendá sa'a ña yó'o kúú nạ kaá di'a:

—Miían ndaa kuiti yachị va kasaai.

¡Dión ná koo! ¡Nakíj ní, Jesús, mií ní nạ kúú sato'o ndu!

²¹ Ná koo ña manị xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.